

B R E V I A R I V M R O M A N V M,

Ex sacra potissimum scriptura, & probatis sanctorum
historiis nuper confectum, ac denuo per
eundem authorem accuratius
recognitum.

*scrutamini scripturas, quoniam illæ sunt,
quæ testimonium perhibent de me.*

Iohan. V.

V E N E T I I S   A P V D   I V N C T A S

M   D   L X I I I

A D S A N C T I S S I M V M P A T R E M
& Dominum nostrum Paulum tertium
Pontificem Maximum,

Francisci Quignonij Tituli Sanctæ Crucis in Ierusalem presbyteri
Cardinalis, in Breuiarium proxime confectum, ac denuo
recognitum.

P R Æ F A T I O .

 Reuiarium Romanum nuper a nobis felicis recordationis Clementis.
VII. Pontifi. Maximi hortatu confectum, ac potius in ampliorem sacrarum
scripturam lectionem, ad veterem sanctorum patrum, & conciliorum
antiquorum formam reuocatum, tuaque voluntate sanctissime pater ed-
itum, graues plerosque ac doctos viros ita probasse & recepisse intellexi, vt nihil
in eo metandum existimarent. Alios item animaduerti graues etiam, & prudentes
homines, qui eius rationem magnopere probantes, nonnihil tamen in eo desiderari
affimarent. Illud vero nunquam dubitatui, fore in tanta multitudine nonnullos ex
ijs videlicet, qui in diuerso precandi ritu consensuerint, quibus labor ille noster
non esset perinde gratus, existimantibus ab inueterata illa consuetudine pre-
candi nulla ratione clericis esse discedendum. Imo vero nobis primam editionem
Breuiarij, non tanquam promulgationem legis esse placuerat, sed quasi publicam
quandam deliberationem: vt sic proposita nostra sententia, iudicia multorum
exquireremus, & quod omnium commodissimum, & religioni, ac pietati conue-
nientissimum plerisque prudentibus, graibusque viris visum esset, sequeremur.
Nihil enim humano elaboratum ingenio tam exactum initio vñquam fuit, quin
postea multorum accedente iudicio perfectius reddi possit, vt in ipsis etiam ec-
clesiasticis institutis, circa primituam præsertim ecclesiam contigisse videmus.
Itaque, multorum sententiis collatis, quæ nobis partim vocibus, partim scriptis
innotuerunt, iudicium eorum secuti, qui omnium prudentissime sentire visi sunt,
libenter quædam addidimus, alia mutauimus, & omnia diligenter recongnouimus,
retenta tamen summa forma Breuiarii. Sed quoniam sic fert natura rerum, vt
nihil sit tam rectum, nihil ranta ratione in vitam vsumque hominum inductum,
cuius nouitas non sit aliquibus ingrata, non temere facturi esse videmur, si ra-
tionem totius instituti nostri a nobis prius summatim redditam, nunc accuratius
recognito Breuiario, paulo latius explicabimus. Mihi enim (vt sæpe sum pro-
fessus) cogitanti, atque animo repetenti initia veteris insituti, quo sancitum est,
vt clerici sacris iniciati, vel sacerdotiis præsidentes, singulis diebus perlegant ho-
rarias preces, quas Canonicas etiam appellamus, tres præcipue causæ spectatae
fuisse videri solent. Quarum ea prima est, quod cum cæteri homines in quaue
ciuitate, aut suum quisque negocium agant, aut in Republica administranda sint
occupati, clericis ex eo vocatis, quod sortis Domini sint, quique bonis ecclesiasticis

aluntur, hoc potissimum negocium diuinis, & humanis legibus est iniunctum, vt Deum habere propitium in commissum sibi populum, de se bene merentem cunctis rationibus enitantur. quod non solum sacrificiis efficitur, sed etiam precibus, quæ a pio corde proficiscantur. ipsi enim (vt testimonio versibusque vtar beati Alexandri papæ & martyris) pro populo interpellant, & populi peccata comedunt, quia precibus suis & oblationibus ea delent, atque consumunt. Qui quanto digniores fuerint, tanto facilius pro quibus necessitatibus clamant, exaudiuntur. Quod testimonio probat Iacobi Apostoli, qui nos ad precandum cohortans, Orate (inquit) pro inuicem vt saluemini. multum enim valet deprecatione iusti assidua. Altera causa est, vt qui reliquo populo exemplo debent esse virtutis & sanctimoniae, assidua precatione Deum alloquentes, minus opportuni reddantur tentatori diabolo, si eos inuenerit, vt Hieronymus ait, occupatos, & a cogitationibus caducarum rerum subinde auocati, contemplationi diuinorum assuescant. Tertia, vt religionis quoque futuri magistri quotidiana sacræ scripturæ & ecclesiasticum historiarum lectione erudiantur, complectanturque (vt Paulos ait) eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, & potentes sint exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Et profecto si quis modum precandi olim a maioribus traditum diligenter confideret, plane intelligat horum omnium præcipuum ab ipsis habitam esse rationem. Sed factum est nescio quo pacto precantium negligentia, vt paulatim a sanctissimis illis veterum patrum institutis discederetur. Nam libri scripuræ sacræ, qui statis anni temporibus legendi erant more maiorum (vt est in monumentis Gelasii papæ, & concilii Romani. lxx. episcoporum) vixdum incepti omittuntur in alio Breuiario. Tum historiæ sanctorum quædam tam incultæ, & tam sine delectu scriptæ habentur in eodem, vt nec authoritatem habere videantur, nec grauitatem. Accedit tam perplexus ordo, tamque difficilis precandi ratio, vt interdum paulo minor opera in requirendo ponatur, quam, cum inueneris, in legendō. Quibus rebus animaduersis, felicis recordationis Clemens. VII. Pontifex Maxi. cum intelligeret officii sui esse, cum aliorum Christianorum commoditatibus prospicere, tum in primis clericorum, quibus ministris vteretur in commisso sibi grege administrando, me hortatus est, negociumque dedit, vt quantum cura, & diligentia niti possem, preces horarias ita disponerem, & ad veterem illam formam, quoad fieri posset, redigerem: vt difficultatibus, dispendiisque sublati, nec a summa rationis olim ab antiquis sanctisque patribus institutæ, discederetur: nec rursum clerici ab officio precandi deterrerentur laboris magnitudine. Quam ego prouinciam libentissime suscepi, simul vt Christi vicario honestissima precipienti parerem, simul vt bono publico pro mea virili parte seruirem. Adhibitis igitur quibusdam meorum domesticorum prudentibus hominibus, ac sacrarum literarum & pontificii iuris doctrina prædictis, eisdemque Græce & Latine eruditis, dedi operam quam maxime potui, vt commode ac ex vtilitate publica rem conficerem. Ac illud ante omnia visum nobis est in consuetudinem reuocare, vt scriptura sacra omnia visum nobis est in consuetudinem reuocare, vt scriptura sacra maxime omnium toto anno, & omnes psalmi singulis septimanis perlegerentur. Vtrumque enim veteribus pa-

tribus summa ratione placuisse videbamus, qui plerosque libros (vt supra dictum est) vtriusque testamenti per anni tempora legendos disposuerant in Breuiario, & per dies sic psalmos distribuerant, vt singulis septimanis totum psalterium legeretur, quod singulis diebus in primitiua ecclesia perlegi solitum esse tradit Speculator. Sed (vt supra diximus) precantium negligentia factum erat, vt minima pars scripturæ sacræ legeretur, & psalmorum plerisque omissis, pauci singulis fere diebus repeterentur. Quod eis accidit, dum officij ferialis optime sanctissimeque, a maioribus instituti longitudinem & laborem refugerent. Ad quem vitandum, varia compendia excogitantes, consuetudinem induxerunt omissis feriis, toto fere anno sanctorum festa celebrandi, etiam in quadragesima. quod quantum sit contra veterum instituta, declarat concilium Laodicenum, quo cautum est, ne in quadragesima martyrum natalitia celebrentur, & item Toletanum decimum, in quo traditur, nihil esse in quadragesima de sanctorum solennitatibus celebrandum, idque de antiquitate regulari cautum esse. Quod ipsi animaduertentes, conditionemque temporum & infirmitatem clericorum spectantes, rationem ineundam putauimus, vt pari propemodum labore, vt cum festum celerabatur, sed minor quam cum agebatur de feria veteris testamenti, magna & vtilissima pars, & totum nouum, præter partem Apocalypsis, in anno, & singulis Septimanis psalmi omnes perlegerentur, terni singulis horis, vnius longitudine cum alterius breuitate sic compensata, vt labor legendi diurnus par propemodum sit omnibus diebus, siue feria sit, siue festum celebretur, habita quoque in distribuendo, quoad fieri potuit, ratione feriarum, festorum non perinde, nec enim si cuius psalmi vnum aut alterum verbum potest ad aliquod festum accommodori, idcirco mutandus erat ordo commodissimus, quo nullus psalmorum in hebdomada prætermittitur, vt non illa verba solum, sed cætera omnia in ipsis contenta mysteria, liceat intelligentibus septimoquoque die contemplari. Nam ad psalterium perlegendum, si veterem illam rectam & sanctam psalmorum distributionem feriale, in qua psalmi quidam quotidie repetuntur, retinuissemus, longitudo officij perinde vt antea clericos deterreret, qui hac commodissima, & ad vetus institutum afformata mediocritate, multum, vtiam experti sumus, alliciuntur. Nam licet opera consueta legendi scripturas, parum minuatur in hoc Breuiario, præsertim cum pleraque omnia ex libro legi sit necesse, curauimus tamen, vt ordine longe simpliiore, & expeditiore magna pars laboris minueretur, sublato tædio & difficultate, psalmos, & alia hincide cum mora & molestia perquirendi, & difficillimam rationem longo tempore perdiscendi. Versiculos, responsoria, & capitula omittere idcirco visum est, non quod haec superuacanea aut inutilia viderentur (augent enim pietatem, & sunt scripturæ sacræ particulæ) sed quoniam cum introductæ sint ad cantus potissimum modulandes, & legentes sæpe morentur cum molestia queritandi, locum relinqu voluimus continent lectioni scripturæ sacræ, quæ magis facit ad pietatem atque doctrinam priuatim legentium, quorum hac quidem in parte maiorem rationem haber voluimus, quam concientium. Nec enim ad precandum cuncta vtilia & salubria congeri debent, ne clerici grauentur iniquiori pondere. Atque vtinam tam robusti essemus, vt totum etiam vetus testamen-

tum in anno perlegere nongrauaremur, libenter enim omnes illius libros legendos proponeremus: sed (vt dictum est) habenda fuit ratio, ne precandi labor in tanta clericorum infirmitate modum excederet. Officium beatæ virginis in alio Breuiario vsitatum omittitur, nec propterea minuitur ipsius honor. Nam paucis festis exceptis, quotidie variis commemorationibus adoratur, & obsecratur: atque eius memoria multis dicatis eidem festis, & octauis pro cuiusque ratione celebratur, ipsisque solidum officium tribuitur sabbatis fere omnibus præterquam in Quadragesima, in qua ne ipsum quidem Annuntiationis festum celebrari placuit veteribus patribus: vt docet idem Concilium, quod supra diximus, Toletanum. Et profecto quorundam Psalmorum grauem plerisque repetitionem omitti, non iam molestum esse virgini matri credi par est, quam gratum illud, quod clerici ad ipsius filij Iesu Christi diuinum cultum commodissima & expedita ratione allicantur. Ex sanctorum historiis diligenter consideratis, quasdam delegimus, ex probatis authoribus Græcis & Latinis fere decerpitas, & has cultiore stylo non tamen fucato, sed potius ex industria & iusu Clementis pontificis attemperato, disposuimus per annum totum. Nam licet veteribus in quadragesima nulla (vt docuimus) sanctorum festa celebrari placuerit, tamen a iunioribus tam assidue in ea quoque celebrantur, vt a nobis ne tum quidem omnino festa saltem solennia sine aliquo pusillorum offendiculo vitari posse putauerimus. Vt igitur quasdam sanctorum historias retinuimus, aut reposuimus denuo conquisitas, sic quasdam omisimus illis nec probabilitate, nec grauitate pares, temeritate videlicet priuata quorundam introductas, qui dum fugerent officii ferialis longitudinem, festa sanctorum studiose conquirentes, quasdam in Breuiario præter publicam autoritatem inconsultis Pontificibus inserendas curauerunt, quas Pontifices ipsi haud dubie in vsum ecclesiæ non admisissent. Sunt enim nonnullæ (nisi fallimur) ex earum genere, quæ publico sanctissimoque decreto ab ecclesia reiiciuntur, & quidem in eo loco siue capite celeberrimo in quo sancta Romana ecclesia quas scripturas clericis legendas admittat, & rursus quas reiiciat, explicatur. Vbi cum multa summo iudicio sancita, tum illud habetur sanctissime & grauissime a sanctis patribus institutum de historiis sanctorum, quarum autores ignorantur. Ibi enim Gelasius papa ex synodo septuaginta episcoporum, Gesta (inquit) sanctorum martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis irradiant, quid ita esse catholicorum dubitet? & maiora eos in agone fuisse perppersos? nec suis viribus, sed Dei gratia & adiutorio vniuersa tolerasse? Sed ideo secundum autoritatem antiquam & consuetudinem in sancta Romana ecclesia non leguntur: quia eorum, qui scripsere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut dictis superflua, aut minus apta quam rei ordo fuerit scripta esse putantur. Hactenus Gelasius papa. Qui statim subiiciens exempla quorundam sanctorum, quorum historiæ ab hæreticis probabantur esse conscriptæ, rursus ait: Propter quod, vt dictum est, ne vel leuius subsannandi orioretur occasio, in sancta Romana ecclesia non leguntur, sic Gelasius. Contra hæc igitur, quæ summa ratione fuerant a sanctis patribus instituta, animaduertentes quædam, temeritate quorundam priuata irrepisse, diligenter

curauimus, vt quæ publico ecclesiæ decreto reiiciuntur, omnino vitaremus, & in quibusdam aliis resecatis, quæ ad rem minus pertinerent, probatissima quæque consectaremur, iuxta præceptum Pauli, quem his quoque in rebus authorem adhibere iubemur ibidem ab ecclesia. Gelasius enim in eodem loco de nonnullis historiis certitudinis non admodum exploratæ, quæ a catholicis legerentur, loquutus, hæc subiicit. Sed cum hoc ad catholicorum manus peruererit, beati Pauli Apostoli sententia præcedat: Omnia probate: quod bonum est tenete. Precum pro Pontificibus & regibus, & fidelium bonis spiritualibus ac temporalibus, diligenter est adhibita ratio. Nam singulis diebus ad Matutinum & Vesperam, nostris temporibus pacem, ecclesiæ iustitiam & sanctitatem precamur, & fideles omnes tum viuentes, tum etiam defunctos Deo commendamus. Quod impensius etiam efficitur, cum officium defunctorum, siue psalmi poenitentiales cum litania & orationibus leguntur, vt sæpe fit in quadragesima, quod prius tunc fiebat duntaxat cum ageretur de feria. Sed hoc tam rarum erat consuetudine clericorum festa pro feriis celebratum, vt plerique ipsorum vix semel aut iterum toto anno legerent officium feriale. Itaque si quis diligenter animaduerterit, & vetus patrum concilium institutumque considerauerit, plane intelliget, hoc Breuiarium non tam esse nouum inuentum, quam Breuiarij antiqui adhibito quodam temperamento restitutionem. Habet igitur hæc precandi ratio tres maximas commoditates. Primam, quod precantibus simul acquiritur vtriusque testamenti peritia. Secundam, quod res est expeditissima propter summam ordinis simplicitatem, & nonnullam breuitatem. Tertiam, quod historiæ sanctorum sic conscriptæ sunt, vt nihil habeant, quod graues & doctas aures offendat. Si cui ergo laboriosum in hoc Breuiario videbitur, pleraque omnia ex libro legi, cum multa in alio, quæ propter frequentem repetitionem ediscuntur, memoriter pronuntientur, compenset cum hoc labore cognitionem sacræ scripturæ, quæ sic in dies augescit, & intentionem animi, quam Deus ante omnia in precantibus requirit (hanc enim maiores legentibus, quam memoriter proferentibus adesse necesse est) & huiusmodi labore non modo fructuosum, sed etiam salutarem iudicabit. Orandum est enim, vt Paulus ait, spiritu, & mente. Nam sine fructu mens eius est, qui orat lingua tantum, id est qui sine attentione, ac velut aliud agens precatur, quod fere accidit iis, qui psalmos memoriter percurrunt. Habes, pater sanctissime, instituti nostri rationem, habes formulam Breuiarij. Superest vt quemadmodum cœpisti, aspires cœptis nostris, labori faueas, publicæ commoditatis causa suscepto. Vale.

Tabula literarum Dominicalium. 1564.

b	g	f	e	d	b	A	g	f	d	c	b	A	f
A					c			e					g
e	d	c	A	g	f	e	c	b	A	g	e	d	c
		b			d			f					

IN Tabula suprascripta, literam Dominicalem singulis annis hoc pacto inuenius. Primam literam, quæ est **b** a tribue anno. 1564. Sequentem, quæ est **g** tribue anno. 1565. Sicque deinceps progredere quoisque peruenias ad numerum anni, cuius literam scire vis. Quia litera super quam cadit numerus illius anni, erit litera Dominicalis. Quæ si vnica occurrit, annum communem esse intelliges: si duplex, Bissextilem. Et tunc prior, id est superior, vsque ad festim Mathiæ apostoli deseruet. Inferior autem ad reliquam anni partem accommodabitur. Sciendum autem quod finitis 18. annis, redeundum est ad principium cum annis tunc currentibus.

Aureus numeris.

7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.19.1.2.3.4.5.6.7.8.
9.10.11.12.13.14.15.

SImili modo, vt dictum est de litera Dominicali deprehendes etiam aureum numerum in suprascripta numerorum serie. Nam primum numerum, qui est. 7. tribue anno. 1564. Sequentem qui est. 8. tribue anno. 1565. & sic deinceps, donec ad annum tuum peruenias: & finitis. 19. annis, regredere iterum ad principium.

Nouiluniorum Canon.

NOUILUNIUM singulis mensibus sic reperitur: Habito aureo numero anni tui, vbiunque ille in ordine aurei numeri in Calen. posito tibi occurrerit, a loco illius diei iuxta positi sequentium verborum syllabas sursum computa. In cœlis est **hic**. vnicuique diei accommodando syllabam vnam. Diesque, ille supra quem syllaba, **hic**. ceciderit, dies est Nouilunii. In sequenti Calend. cuilibet festo habenti aliquid proprium apponitur, quanto folio id inueniatur. Alia vero festa, quibus non apponitur folio nihil habent proprium. Item in quibusdam diebus assignantur tertiae lectiones repetendæ ex epistolis cum fit officium de feria, quarum nonnullæ in quibusdam annis omittuntur, in aliis autem leguntur, vt infra in regulis generalibus videbitur.

IANVARIVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies
iiij	A	Calendis	1 Circuncisio Christi duplex maius. ##.
	b	iiij	2 Octaua sancti Stephani duplex mi. ##.
xj	c	iij	3 Octaua sancti Ioannis euan. du. mi. ##.
	d	prid.	4 Octaua sanctorum Innocen. dup. mi. ##.
xix	e	Nonis	5 De vigilia epiphaniæ. ##.
viij	f	vijj	6 Epiphania Christi duplex maius. ##.
	g	vij	7 De octaua Epiphaniæ. ##.
xvj	A	vj	8 De octaua Epiphaniæ. ##.
v	b	v	9 De octaua Epiphaniæ. ##.
	c	iiij	10 De octaua Epiphaniæ. ##.
xiij	d	iij	11 De octaua Epiphaniæ. ##.
ij	e	pridi.	12 De octaua Epiphaniæ. ##.
	f	Idibus	13 De octaua Epiphaniæ duplex mi. ##.
x	g	xix	14 Basilius episcopus confes. Fuit. 1. hu. ##.
	A	xvijj	15 Martina virg: marty. Fuit. 2. hu. ##.
xvijj	b	xvij	16 Marcellus papa martyr. ##.
vij	c	xvj	17 Antonius abbas duplex minus. ##.
	d	xv	18 Cathedra Romana Petri dup. ma. ##.
xv	e	xiiij	19 Telespho. papa mart. Fuit. 5. hu. ##.
iiij	f	xijj	20 Fabianus papa & Sebast. mar. du. mi. ##.
	g	xij	21 Agnes virgo mar. duplex minus. ##.
xij	A	xj	22 Vincentius & Anastasius mar. ##.
j	b	x	23 Alphonsus archiepiscopus confes. ##.
	c	ix	24 Timotheus episcopus marty. ##.
ix	d	vijj	25 Conuersio Pauli apostoli dup. ma. ##.
	e	vij	26 Polycarpus episcopus marty. ##.
xvij	f	vj	27 Ioannes Chrysostomus episcopus confes. ##.
vj	g	v	28 Lucianus presby. mar. Fuit. 7. hu. ##.
	A	iiij	29 Paulus primus eremita. Fuit. 10. hu. ##.
xiiij	b	iij	30 Iginius papa mar. Fuit. 11. hu. ##.
	c	prid.	31 Hilarius episcopus confes. Fuit. 13. hu. ##.

FEBRVA. HABET DIES XXVIII.

Et si fuerit Bissexturn. **XXIX.**

Au. nu.		Dies	
	d	Calendis	1 Ignatius episcopus martyr. folio. ##.
xi	e	iiii no.	2 Purificatio Mariæ virginis du. ma. ##.
xix	f	iii no.	3 Blasius episcopus martyr. ##.
viii	g	prid. no.	4 Phileas episcopus & Philoromus mar. ##.
	A	Nonis	5 Agata virgo martyr. ##.
xvi	b	viii id.	6 Dorothea virgo martyr. ##.
v	c	vii id.	7 Adauctus, & socii martyres. ##.
	d	vi id.	8 Cointha virgo martyr. ##.
xiii	e	v id.	9 Apollonia virgo martyr. ##.
ii	f	iiii id.	10 Scholastica virgo.
	g	iii id.	11 Prisca virgo mar. quæ fuit. 18 Ian. ##.
x	A	prid. id.	12 Eulalia virgo martyr. ##.
	b	Idibus	13 Ex epist. i. Petri. Propter quod. ##.
xviii	c	xvi cal.	14 Valentinus presbyter martyr. ##.
vii	d	xv cal.	15 Faustinus, & Iouita marty. ##.
	e	xiiii cal.	16 Iuliana virgo martyr. ##.
xv	f	xiii cal.	17 Ex epist. i. Petri. Deponentes. ##.
iiii	g	xii cal.	18 Ex epist. i. Petri. Charissimi. ##.
	A	xi cal.	19 Gabinus presbyter martyr. ##.
xii	b	x cal.	20 Ex epist. i. Petri. Similiter. ##.
i	c	ix cal.	21 Ex epist. i. Petri. Christo igitur. ##.
	d	viii cal.	22 Cathedra Antioch. Pet. apo. du. ma. ##.
ix	e	vii cal.	23 Ex epist. i. Petri. Seniores. Vigilia. ##.
	f	vi cal.	24 Mathias aposto duplex maius. ##.
xvii	g	v cal.	25 Epist. Pauli ad Phil. Paulus. ##.
vi	A	iiii cal.	26 Ex epist. Pauli ad Philip. Mihi. ##.
	b	iii cal.	27 Iulianus, & Eunus martyres. ##.
xiiii	c	prid. cal.	28 Ex epist. Pauli ad Philip. Itaque. ##.

MARTIVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.		Dies	
iii	d	Calendis	1 Ex epist. Pauli ad Phil. De cæte. fo. ##.
	e	iiii	no. 2 Ex epist. Pauli ad Philip. Itaque fres. ##.
xi	f	iii	no. 3 Emete. & Cel. & Aste. martyr. ##.
	g	prid.	no. 4 Lucius papa martyr. ##.
xix	A	Nonis	5 Epistola ad Coloss. Paulus. ##.
viii	b	viii	id. 6 Epistola ad Coloss. Et vos. ##.
	c	vii	id. 7 Thomas Aquin. confessor. ##.
xvi	d	vi	id. 8 Epistola ad Coloss. Videte. ##.
v	e	v	id. 9 Quadraginta milites marty. ##.
	f	iiii	id. 10 Æquinoctium.
xiii	g	iii	id. 11
ii	A	pridi.	id. 12 Gregorius papa confes. duplex mi. ##.
	b	Idibus	13
x	c	xix	cal. 14
	d	xviii	cal. 15
xviii	e	xvii	cal. 16
vii	f	xvi	cal. 17
	g	xv	cal. 18
xv	A	xiiii	cal. 19 Ioseph confessor duplex minus. ##.
iiii	b	xiii	cal. 20
	c	xii	cal. 21 Benedictus abbas duplex minus. ##.
xii	d	xi	cal. 22
i	e	x	cal. 23
	f	ix	cal. 24
ix	g	viii	cal. 25 Annuntiatio Mariæ virgi. du. ma. ##.
	A	vii	cal. 26
xvii	b	vi	cal. 27
vi	c	v	cal. 28
	d	iiii	cal. 29
xiiii	e	iii	cal. 30 Ex epist. ad Coloss. Igitur si. ##.
iii	f	prid.	cal. 31 Ex epist. ad Coloss. Domini quod. ##.

APRILIS HABET DIES XXX.

Au. nu.		Calendis		Dies
xj	A	iiij	no.	1 Ex epist. j. ad Thess. Paulus. folio. ##.
	b	iij	no.	2 Ex epist. ad Thess. Ideo & nos. ##.
xix	c	prid.	no.	3 Pancratius martyr.
viij	d		Nonis	4 Isidorus episcopus confessor. ##.
xvj	e	viij	id.	5 Vincentius confessor ordinis prædi.
v	f	vij	id.	6 Xystus papa martyr. ##.
	g	vj	id.	7 Ex epist. prima ad Thess. De cetero. ##.
xiij	A	v	id.	8 Dionysius episcopus confessor.
ij	b	iiij	id.	9 Ex epist. prima ad Thes. De tempo. ##.
	c	iij	id.	10 Ex epist secunda ad Thess. Paulus. ##.
x	d	pridi.	id.	11 Leo primus papa confess. ##.
	e		Idibus	12 Ex epist. secunda ad Thes. Rogamus. ##.
xviij	f	xviij	cal.	13 Iustinus philosophus martyr ##.
vij	g	xvij	cal.	14 Valerian. Tybur. & c. martyres. ##.
	A	xvj	cal.	15 Ex epist. secunda ad Thes. De cetero. ##.
xv	b	xv	cal.	16 Ex epist ad Ephesi. Paulus. ##.
iiij	c	xiiij	cal.	17 Anicetus papa martyr.
	d	xiij	cal.	18 Apollonius Senator marty. ##.
xij	e	xij	cal.	19 Ex epist ad Ephesi. Et vos. ##.
j	f	xj	cal.	20 Ex epist. ad Ephes. Huius rei.
	g	x	cal.	21 Ex epist. ad Ephes. Obsecro. ##.
ix	A	ix	cal.	22 Caius papa martyr. ##.
	b	vijj	cal.	23 Georgius martyr.
xvij	c	vij	cal.	24 Ex epist. ad Ephes. Renouamini. ##.
vj	d	vj	cal.	25 Marcus euangelista duplex maius. ##.
	e	v	cal.	26 Cletus & Marcel. papæ, & mar. ##.
xiiij	f	iiij	cal.	27 Anastasius papa confessor.
ijj	g	iij	cal.	28 Vitalis martyr.
	A	prid.	cal.	29 Petrus ordinis prædica. mart. ##.
				30 Ex epistola ad Ephes. Videte. ##.

MAIVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.		Calendis	Dies
xi	b	Calendis	1 <i>Philippi & Iacobi apost. du. ma. folio. ##.</i>
	c	vi	2 Athanasius episcopus confes. ##.
xix	d	v	3 <i>Inuentio sanctæ Crucis duplex ma. ##.</i>
viii	e	iiii	4 Monica mater sancti. Augustini.
	f	iii	5 Alexander papa mar. <i>Fuit. 3. huius. ##.</i>
xvi	g	prid.	6 <i>Ioannis ante portam Latinam dup. mi. ##.</i>
v	A	Nonis	7 Ex epist. ad Ephes. <i>Filii obed. ##.</i>
	b	viii	8 <i>Apparitio sanctus Michaelis dup. mi. ##.</i>
xiii	c	vii	9 Grego. Nazianze. episcopus confes. ##.
ii	d	vi	10 Gordianus & Epimachus marty.
	e	v	11 Epist. Iacobi. <i>Iacobus. ##.</i>
x	f	iiii	12 Nereus, Achileus, & Pancra. marty.
	g	iii	13 Ex epist. Iacobi. <i>Estote. ##.</i>
xviii	A	pridi.	14 Victor & Corona martyres. ##.
vii	b	Idibus	15 Ex epist. Iacobi. <i>Quicunque. ##.</i>
	c	xvii	16 Ex epist. Iacobi. <i>Nolite. ##.</i>
xv	d	xvi	17 Ex epist. Iacobi. <i>Vnde bella. ##.</i>
iiii	e	xv	18 Ex epist. Iacobi. <i>Agite nunc. ##.</i>
	f	xiiii	19 Potentiana virgo. ##.
xii	g	xiii	20 Bernardinus confessor. ##.
i	A	xii	21 Iuo presbyt. confes. <i>Fuit. 19. huius.</i>
	b	xi	22 Ex epist. Philip. <i>Paulus & Timot. ##.</i>
ix	c	x	23 Ex epist. Philip. <i>Mihi enim. ##.</i>
	d	ix	24 Ex epist. Philip. <i>Itaque. ##.</i>
xvii	e	viii	25 Vrbanus papa martyr. ##.
vi	f	vii	26 Eleuterius papa martyr.
	g	vi	27 Ioannes papa marty.
xiiii	A	v	28 Germanus episcopus confessor.
iii	b	iiii	29 Ex epist. ad Philip. <i>De caetero. ##.</i>
	c	iii	30 Felix papa marty. ##.
xi	d	prid.	31 Petronilla virgo.

IVNIVS HABET DIES XXX.

Au. nu.			Dies
	e	Calendis	1 Pamphilus presbyter martyr. folio. ##.
xix	f	iiii no.	2 Marcellinus, & Petrus martyres. ##.
viii	g	iii no.	3 Ex epist. ad Philip. Itaque. ##.
xvi	A	prid. no.	4 Ex epist. i. Ioan. Quod fuit. ##.
v	b	Nonis	5 Ex epist. i. Ioan. Filioli mei. ##.
	c	viii id.	6 Ex epist. i. Ioan. Filioli nouiss. ##.
xiii	d	vii id.	7 Ex epist. i. Ioan. Videte. ##.
ii	e	vi id.	8 Ex epist. i. Ioan. Charissimi. ##.
	f	v id.	9 Primus, & Felicianus martyres.
x	g	iiii id.	10 Ex epist. i. Ioan. Omnisqui. ##.
	A	iii id.	11 Barnabas apostolus du. ma. Solstitium. ##.
xviii	b	pridi. id.	12 Basilides, Cyrius, & c. martyres.
vii	c	Idibus	13 Antonius confes. ordinis mino. ##.
	d	xviii cal.	14 Ex epist. ii. Ioan. Senior elect. ##.
xv	e	xvii cal.	15 Vitus, Modestus & Crescen. martyres.
iiii	f	xvi cal.	16 Ex epist. iii. Ioan. Senior Caio. ##.
	g	xv cal.	17 Ex epist. i. ad Coloss. Paulus. ##.
xii	A	xiiii cal.	18 Marcus, & Marcellianus mar. ##.
i	b	xiii cal.	19 Geruasius, & Prothasius martyr. ##.
	c	xii cal.	20 Siluerius papa martyr.
ix	d	xi cal.	21 Ex epist ad Coloss. Et vos cum. ##.
	e	x cal.	22 Paulinus episcopus confessor.
xvii	f	ix cal.	23 Ex epist. ad Coloss. Videte. Vigilia. ##.
vi	g	viii cal.	24 Natiuitas sancti Ioan. Bap. du. ma. ##.
	A	vii cal.	25 De octaua sancti Ioannis. ##.
xiiii	b	vi cal.	26 Ioannis & Pauli mar. dup. mi. ##.
iii	c	v cal.	27 De octaua sancti Ioannis. ##.
	d	iiii cal.	28 De octaua sancti Ioannis. Vigilia. ##.
xi	e	iii cal.	29 Petri & Pauli apostoli dup. ma. ##.
	f	prid. cal.	30 Commemo. Pauli apostoli dup. mi. ##.

IVLIVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies
xix	g	Calendis	1 Octa. nati. sancti Ioan. Bap. du. mi. folio. ##.
viii	A	vi	no. 2 Visitatio Mariæ virginis dup. ma. ##.
	b	v	no. 3 De octaua Visitationis. ##.
xvi	c	iiii	no. 4 De octaua Visitationis. ##.
v	d	iii	no. 5 De octaua Visitationis ##.
	e	prid.	no. 6 Osta. apost. Petri & Pauli dup. mi. ##.
xiii	f	Nonis	7 De octaua Visitationis. ##.
ii	g	viii	id. 8 De octaua Visitationis ##.
	A	vii	id. 9 Octaua Visitationis duplex mi. ##.
x	b	vi	id. 10 Septem fratres martyres. ##.
	c	v	id. 11 Pius papa confessor. ##.
xviii	d	iiii	id. 12 Nabor & Felix martyres.
vii	e	iii	id. 13 Anacletus papa martyr. ##.
	f	pridi.	id. 14 Processus & Martini. Fuit. 2. huius. ##.
xv	g	Idibus	15 Bonauen. card. episc. conf. Fuit. 13. hu. ##.
iiii	A	xvii	cal. 16 Eustachius episcopus confessor.
	b	xvi	cal. 17 Alexius confessor.
xii	c	xv	cal. 18 Symphorosa cum septem fil. mar. ##.
j	d	xiiii	cal. 19 Iusta & Ruffina virgi. martyr.
	e	xiii	cal. 20 Margareta virgo martyr.
ix	f	xii	cal. 21 Praxedis virgo. ##.
	g	xi	cal. 22 Maria Magdalena duplex mi. ##.
xvii	A	x	cal. 23 Apollinaris episcopus martyr.
vi	b	ix	cal. 24 Christina virgo martyr. Vigilia.
	c	viii	cal. 25 Iacobus apostolus duplex maius. ##.
xiiii	d	vii	cal. 26 Anna mater Mariæ virgi. dup. mi. ##.
iii	e	vi	cal. 27 Pantaleon martyr.
	f	v	cal. 28 Nazarius & socij martyr.
xi	g	iiii	cal. 29 Martha virgo. ##.
xix	A	iii	cal. 30 Abdon & Sennen martyres.
	b	prid.	cal. 31 Nemesius & Lucilla ma. Fuit. 25. hu. ##.

AVGVSTVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies	
	c	Calendis	1	Vincula sancti Petri duplex mi. ##.
xvi	d	iiii	no.	2 Stephanus papa martyr. ##.
v	e	iii	no.	3 Inuentio sancti Steph. protomar. ##.
	f	prid.	no.	4 Dominicus confes. duplex mi. ##.
xiii	g	Nonis		5 Sanctæ Mariæ ad niues duplex mi. ##.
ii	A	viii	id.	6 Transfiguratio Domini dup. ma. ##.
	b	vii	id.	7 Iustinus presbyter mar. Fuit. 4. huius. ##.
x	c	vi	id.	8 Cyriacus, Largus, & c. martyres.
	d	v	id.	9 Xystus. ij. pa. ma. Fuit. 6. hu. Vigilia. ##.
xviii	e	iiii	id.	10 Laurentius martyr duplex ma. ##.
vii	f	iii	id.	11 De octaua sancti Laurentij. ##.
	g	pridi.	id.	12 Clara virgo duplex minus. ##.
xv	A	Idibus		13 De octaua sancti Laurentij. ##.
iiii	b	xix	cal.	14 De octaua sancti Laurentij. Vigilia. ##.
	c	xviii	cal.	15 Assumptio Mariæ virginis du. ma. ##.
xii	d	xvii	cal.	16 De octaua Assumptionis. ##.
i	e	xvi	cal.	17 Octaua sancti Laurentij dup. mi. ##.
	f	xv	cal.	18 De octaua Assumptionis. ##.
ix	g	xviiii	cal.	19 De octaua Assumptionis. ##.
	A	xiii	cal.	20 De octaua Assumptionis. ##.
xvii	b	xii	cal.	21 De octaua Assumptionis. ##.
vi	c	xi	cal.	22 Octaua Assumptionis duplex mi. ##.
	d	x	cal.	23 Bernard. abbas. Fuit. 20. hu. Vigilia.##.
xiiii	e	ix	cal.	24 Bartholo. aposto. duplex ma. ##.
iii	f	viii	cal.	25 Ludouicus rex Francorum confessor.
	g	vii	cal.	26 Zepherinus papa martyr. ##.
xi	A	vi	cal.	27 Rufus martyr.
xix	b	v	cal.	28 Augustinus episc. confes. dup. mi. ##.
	c	iiii	cal.	29 Decollatio Ioannis Baptista du. ma. ##.
viii	d	iii	cal.	30 Felix & Adauctus martyr.
	e	prid.	cal.	31 Ex epist. ad Coloss. Igitur si consur. ##.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Au. nu.			Dies
xvi	f	Calendis	1 Ægidius abbas
v	g	iiii no.	2 Ex epist. ad Coloss. Domini quod. ##.
	A	iii no.	3 Seraphia virgo martyr. ##.
xiii	b	prid. no.	4 Ex epist. i. ad Timot. Paulus. ##.
ii	c	Nonis	5 Ex epist. i. ad Timot. Obsecro. ##.
	d	viii id.	6 Ex epist. i. ad Timot. Fidelis. ##.
x	e	vii id.	7 Ex epist. i. ad Timot. Spiritus. ##.
	f	vi id.	8 Natiui. Mariæ virginis duplex ma. ##.
xviii	g	v id.	9 De octaua Natiuitatis. ##.
vii	A	iiii id.	10 De octaua Natiuitatis. ##.
	b	iii id.	11 De octaua Natiuitatis. ##.
xv	c	pridi. id.	12 De octaua Natiuitatis. ##.
iiii	d	Idibus	13 De octa. Natiuitatis. Æquinoctium. ##.
	e	xviii cal.	14 Exaltatio sanctæ Crucis duplex ma. ##.
xii	f	xvii cal.	15 Octaua Natiui. virgi. duplex mi. ##.
i	g	xvi cal.	16 Pet. dor. & G. mar. Fuerunt. 9. hu. ##.
	A	xv cal.	17 Cor. & Cyp. mar. Fuerunt. 14. hu. ##.
ix	b	xiiii cal.	18 Methodius episcopus martyr.
	c	xiii cal.	19 Ianuarius & socij martyres.
xvii	d	xii cal.	20 Eustachius & socij marty. Vigilia.
vi	e	xi cal.	21 Matthæus apostolus & euang. dup. ##.
	f	x cal.	22 Mauricius & socij martyr. ##.
xiiii	g	ix cal.	23 Linus papa martyr. ##.
iii	A	viii cal.	24 Tecla virgo martyr.
	b	vii cal.	25 Ex epist. i. ad Timot. Seniorem. ##.
xi	c	vi cal.	26 Ex epist. i. ad Timot. Quicunque. ##.
xix	d	v cal.	27 Cosmas & Damianus martyr. ##.
	e	iiii cal.	28 Epistola ad Philem. Paulus. ##.
viii	f	iii cal.	29 Dedicatio Mich. archan. dup. ma. ##.
	g	prid. cal.	30 Hieronymus presby. confes. dup. mi. ##.

OCTOBER HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies
xvj	A	Calendis	1 Remigius episcopus confes. folio.
v	b	vj	no.
xijj	c	v	no.
ii	d	iiij	no.
	e	ijj	no.
x	f	prid.	no.
	g	Nonis	
xvijj	A	vijj	id.
vii	b	vij	id.
	c	vj	id.
xv	d	v	id.
iiijj	e	iiij	id.
	f	ijj	id.
xii	g	predi.	id.
i	A	Idibus	
	b	xvij	cal.
ix	c	xvj	cal.
	d	xv	cal.
xvii	e	xiijj	cal.
vj	f	xijj	cal.
	g	xij	cal.
xiiii	A	xj	cal.
ijj	b	x	cal.
	c	ix	cal.
xi	d	vijj	cal.
xix	e	vij	cal.
	f	vj	cal.
vijj	g	v	cal.
	A	iijj	cal.
xij	b	ijj	cal.
v	c	prid.	cal.
			31 Ex epist. j. ad Cor. Et factus. Vigilia. ##.
			1 Remigius episcopus confes. folio.
			2 Ex epist. ij. ad Timot. Paulus. ##.
			3 Ex spist. ij. ad Timot. Tu ergo. ##.
			4 Franciscus confes. duplex minus. ##.
			5 Ex epist. ij. ad Timot. Hoc autem. ##.
			6 Ex epist. ij. ad Timot. Testificor. ##.
			7 Marcus papa confessor. ##.
			8 Ex epist. ad Titum. Paulus. ##.
			9 Dionysij, Rusti. & c. marty. ##.
			10 Ex epist. ad Titum. Tu autem. ##.
			11 Ex epist. ad Titum. Admone. ##.
			12 Ex epist. j. ad Corint. Paulus. ##.
			13 Ex epist. j. ad Corint. Videte. ##.
			14 Calistus papa martyr. ##.
			15 Ex epist. j. ad Corint. Et ego. ##.
			16 Ex epist. j. ad Corint. Sic nos. ##.
			17 Ex epist. j. ad Corint. Rogo. ##.
			18 Lucas euangelista duplex maius. ##.
			19 Ptolomæus & Lucius martyr. ##.
			20 Ex epist. j. ad Corint. Audet. ##.
			21 Vrsula & sociæ virgi. & marty.
			22 Hilarion abbas. Fuit herii. ##.
			23 Ex epist. j. ad Corint. De quibus. ##.
			24 Ex epist. j. ad Corint. De virgi. ##.
			25 Chrysanthus & Daria martyr.
			26 Euaristus papa martyr. ##.
			27 Ex epist. j. ad Corint. Deus. Vigilia. ##.
			28 Simon & Iudas apostoli dup. ma. ##.
			29 Marcellus martyr. ##.
			30 Ex epist. j. ad Corint. Non sum. ##.

NOVEMBER HABET DIES XXX.

Au. nu.			Dies
	d	Calendis	1 Festum omnium sanct. du. ma. folio. ##.
xij	e	iiij	no. 2 De octaua. Item commemo. defun. ##.
ij	f	iij	no. 3 De octaua. ##.
	g	prid.	no. 4 De octaua. ##.
x	A	Nonis	5 De octaua. ##.
	b	vij	id. 6 De octaua. ##.
xviii	c	vij	id. 7 De octaua. ##.
vij	d	vj	id. 8 Octaua omnium sanctorum dup. mi. ##.
	e	v	id. 9 Dedicatio Basilicæ Salua. dup. mi. ##.
xv	f	iiij	id. 10 Triphon, & socij martyres.
iiii	g	iij	id. 11 Martinus episcopus confessor dup. mi. ##.
	A	pridi.	id. 12 Martinus papa martyr.
xii	b	Idibus	13 Britius episcopus confessor.
i	c	xvij	cal. 14 Vital. & Agric. marty. Fue. 4. huius. ##.
	d	xvij	cal. 15 Ex epist. j. ad Corint. Propter. ##.
ix	e	xvj	cal. 16 Ex epist. j. ad Corint. Imitatores. ##.
	f	xv	cal. 17 Ex epist. j. ad Corint. Ego enim. ##.
xvii	g	xiiij	cal. 18 Dedica. Basi. Petri & Pauli dup. mi. ##.
vi	A	xij	cal. 19 Pontianus papa martyr. ##.
	b	xij	cal. 20 Elisabeth vidua. Fui heri. ##
xiiii	c	xj	cal. 21 Præsentatio Mariæ virgi. dup. ma. ##.
iii	d	x	cal. 22 Cæcilia virgo martyr. ##.
	e	ix	cal. 23 Clemens papa martyr. ##.
xi	f	vij	cal. 24 Chrisogonus papa martyr. ##.
xix	g	vij	cal. 25 Catharina virg. mar. dup. mi. ##.
	A	vj	cal. 26 Petrus episcopus martyr. ##.
viii	b	v	cal. 27 Ex epist. j. ad Corint. Sicut enim. ##.
	c	iiij	cal. 28 Ex epist. j. ad Corint. Si linguis. ##.
xvi	d	iij	cal. 29 Saturni. & Sisinnius mar. Vigilia. ##.
v	e	prid.	cal. 30 Andreas apostolus duplex maius. ##.

DECEMBER HABET DIES XXXI.

Au.	nu.		Dies	
xiii	f	Calendis	1	Ex epist. j. ad Corin. Nunc autem. folio. ##.
ii	g	iiii no.	2	Bibiana virgo martyr. ##.
	A	iii no.	3	
x	b	prid.	4	Barbara virgo martyr.
	c	Nonis	5	
xviii	d	viii id.	6	Nicolaus episc. confes. duplex mi. ##.
vii	e	vii id.	7	Ambrosius episc. confessor dup. mi. ##.
	f	vi id.	8	Conceptio Mariæ virginis dup. ma. ##.
xv	g	v id.	9	
iiii	A	iiii id.	10	Melchiades papa martyr. ##.
	b	iii id.	11	Damasus papa confessor. Solstitium. ##.
xii	c	pridi. id.	12	
i	d	Idibus	13	Lucia virgo mar. duplex minus. ##.
	e	xix cal.	14	
ix	f	xviii cal.	15	
	g	xvii cal.	16	
xvii	A	xvi cal.	17	
vi	b	xv cal.	18	
	c	xiiii cal.	19	
xiiii	d	xiii cal.	20	Vigilia.
iii	e	xii cal.	21	Thomas apostolus duplex maius. ##.
	f	xi cal.	22	
xi	g	x cal.	23	
xix	A	ix cal.	24	Vigilia Nativitatis Domini. ##.
	b	viii cal.	25	Nativitas Domini duplex maius. ##.
viii	c	vii cal.	26	Stephanus protomar. duplex ma. ##.
	d	vi cal.	27	Ioannes apostolus & euang. dup ma. ##.
xvi	e	v cal.	28	Innocentes martyres duplex mi. ##.
v	f	iiii cal.	29	Thomas archiepiscopus mar. ##.
	g	iii cal.	30	De octaua Nativitatis. ##.
xiii	A	prid. cal.	31	Syluester papa confessor. ##.

Canon sequentis Tabulæ ad festa mobilia perpetuo inuenienda.

N tabula infrascripta sic festa mobilia singulis annis inuenies. Primo quere aureum numerum anni cuius festa perquiris, deinde sub eius linea quere etiam literam Dominicalem eiusdem anni, quæ primo occurserit: & notanter dicitur sub linea: nam litera Dominicalis quæ e regione aurei numeri fuerit, eidem numero non inseruit, sed solum superioribus. Postea in eadem linea transuersali, in qua literam Dominicalem inuenisti, inuenies etiam quo mense, & quo die singula festa mobilia incident, & quot Dominicæ Vagantes sint ante Septuagesimam, omnia hæc sub suis titulis. In anno autem bissextili quot Dominicæ Vagantes occurrant ante Septuagesimam, item quo die Septuagesima ipsa incidat, & quo Feria quarta Cinerum, inuenies per priorem eius anni literam, quæ inseruit vsque ad festum Mathiæ. Reliqua vero omnia per posteriorem exquiruntur. Sed has duas literas anni bissextilis sic accipere oportet, vt neutra earum sit e regione aurei numeri, nam tunc omissis illis, recurrendum est ad alias similes inferius primo loco occurrentes. Præterea si in anno bissextili dies Cinerum in mense Martio incidisse supradicta ratione deprehendatur, per vnum diem retrahenda erit. In proximis tamen triginta annis non erit necesse inspicere hanc tabulam, sed solum indicem, qui post eam positus est. qui est a 1564, vsque ad 1593.

Tabula festorum mobilium iuxta vsum Romanæ ecclesiæ.

Au.	Ita	Ier.	Cinis	pach.	ascensi.	pente.	cor.	d.	dominice	aduentus
iii.	d.	iannaeij	febr.	martij	aprilis	majj.	majj.	majj.	post tri.	nonembis
5	d	18	4	22	30	10	21	27	29	
	e	19	5	23	1 majj	11	22	27	30	
13	f	20	6	24	2	12	23	27	1 decem.	
2	g	21	7	25	3	13	24	27	2	
	A	22	8	26	4	14	25	27	3	
10	b	23	9	27	5	15	26	26	27 nouem.	
	c	24	10	28	6	16	27	26	28	
18	d	25	11	29	7	17	28	26	29	
7	e	26	12	30	8	18	29	26	30	
	f	27	13	31	9	19	30	26	1 decem.	
15	g	28	14	1 apri.	10	20	31	26	2	
4	A	29	15	2	11	21	1 iunij	26	3	
	b	30	16	3	12	22	2	25	27 nouem.	
12	c	31	17	4	13	23	3	25	28	
1	d	1 febr.	18	5	14	24	4	24	28	
	e	2	19	6	15	25	5	25	30	
9	f	3	20	7	16	26	6	25	1 decem.	
	g	4	21	8	17	27	7	25	2	
17	A	5	22	9	18	28	8	25	3	
6	b	6	23	10	19	29	9	24	27 nouem.	
	c	7	24	11	20	30	10	24	28	
14	d	8	25	12	21	31	11	24	29	
3	e	9	26	13	22	1 iunij	12	24	30	
	f	10	27	14	23	2	13	24	1 decem.	
11	g	11	28	15	24	3	14	24	2	
	A	12	1 mar.	16	25	4	15	24	3	
19	b	13	2	17	26	5	16	23	27 nouem.	
8	c	14	3	18	27	6	17	23	28	
	d	15	4	19	28	7	18	23	29	
	e	16	5	20	29	8	19	23	30	
	f	17	6	21	30	9	20	23	1 decem.	
	g	18	7	22	31	10	21	23	2	
	A	19	8	23	1 iunij	11	22	23	3	
	b	20	9	24	2	12	23	22	27 nouem.	
16	c	21	10	25	3	13	24	22	29	

Index festorum mobilium

Anni curren- tes	Aue. mune- rns	Litera domini- calis	septua- gesima	Primus dies quadrag. e.	Pascha resurrec- tionis.	Ascensio domini.	Pente- costes
1564	7	b A	30 Ja.	16 Fe.	2 apei.	11 maij	21 maij
1565	8	g	18 Fe.	7 ma.	22 apei.	31 maij	10 iunij
1566	9	f	10 Fe.	27 Fe.	14 apei.	23 maij	2 iunij
1567	10	e	26 Ja.	12 Fe.	30 mar.	8 maij	18 maij
1568	11	d c	15 Fe.	3 ma.	18 apei.	27 maij	6 iunij
1569	12	b	6 Fe.	23 Fe.	10 apei.	19 maij	29 maij
1570	13	A	22 Ja.	8 Fe.	26 ma.	4 maij	14 maij
1571	14	g	11 Fe.	28 Fe.	15 apei.	24 maij	3 iunij
1572	15	f e	3 Fe.	20 Fe.	6 apei.	15 maij	25 maij
1573	16	d	18 Ja.	4 Fe.	22 mar.	30 apei.	10 maij
1574	17	c	7 Fe.	24 Fe.	11 apei.	20 maij	30 maij
1575	18	b	30 Ja.	16 Fe.	3 apei.	12 maij	22 maij
1576	19	A g	19 Fe.	7 ma.	22 apei.	31 maij	10 iunij
1577	1	f	3 Fe.	20 Fe.	7 apei.	16 maij	26 maij
1578	2	e	26 Ja.	12 Fe.	30 mar.	8 maij	18 maij
1579	3	d	15 Fe.	4 ma.	19 apei.	28 maij	7 iunij
1580	4	c b	31 Ja.	17 Fe.	3 apei.	12 maij	22 maij
1581	5	A	22 Ja.	8 Fe.	26 mar.	4 maij	14 maij
1582	6	g	11 Fe.	28 Fe.	15 apei.	24 maij	3 iunij
1583	7	f	27 Ja.	13 Fe.	31 mar.	9 maij	19 maij
1584	8	e d	16 Fe.	4 ma.	19 apei.	28 maij	7 iunij
1585	9	c	7 Fe.	24 Fe.	11 apei.	20 maij	30 maij
1586	10	b	30 Ja.	16 Fe.	3 apei.	12 maij	22 maij
1587	11	A	12 Fe.	1 ma.	16 apei.	25 maij	4 iunij
1588	12	g f	4 Fe.	21 Fe.	7 apei.	16 maij	26 maij
1589	13	e	26 Ja.	12 Fe.	30 mar.	8 maij	18 maij
1590	14	d	15 Fe.	4 ma.	19 apei.	28 maij	7 iunij
1591	15	c	31 Ja.	17 Fe.	4 apei.	13 maij	23 maij
1592	16	b A	23 Ja.	9 Fe.	26 mar.	4 maij	14 maij
1593	17	g	11 Fe.	29 Fe.	15 apei.	24 maij	3 iunij

INDEX LIBRORVM VETERIS

Testamenti, qui in primis lectionibus legendi sunt,
quorum Genesis, & primus Regum leguntur
integri, ex aliis vero capita quædam.

Genesis	197.	Ecclesiastes	152.
Exodus	406.	Liber Sapientiæ	153.
Primus Regum	470.	Ecclesiasticus	163.
Secundus Regum	559.	Ex Isaia magna pars variis in	
Ex tertio Regum	562.	locis	93.
Quartus Regum	571.	Ex Ieremia variis in locis.	
Tobias	598.	Ex Ezechiele.	
Iudith	606.	Ex Daniele in variis locis.	
Esther	608.	Ex omnibus fere duodecim	
Job	610.	prophetis ponuntur capita	
Prouerbia Salomonis	138.	quædam in variis locis.	

INDEX LIBRORVM NOVI

Testamenti, qui in secundis lectionibus
leguntur integri præter Apocalypsim.

Matthæi euangelium	470.	Ad Thessaloniken. secunda	186.
Marci euangelium	553.	Ad Timotheum prima	189.
Lucæ euangelium	94.	Ad Timotheum secunda	590.
Ioannis euangelium	197.	Ad Titum	595.
Acta Apostolorum	373.	Ad Philemonem	196.
<i>Pauli epistolæ.</i>			
Ad Romanos	316.	Ad Hebræos	526.
Ad Corinthios prima	342.	Iacobi epistola	262.
Ad Corinthios secunda	452.	Petri epistola prima	598.
Ad Galatas	163.	Petri epistola secunda	606.
Ad Ephesios	171.	Ioannis epistola prima	250.
Ad Philippenses	547.	Ioannis epistola secunda	259.
Ad Colossenses	585.	Ioannis epistola tertia	261.
Ad Thessaloniken. prima	180.	Iudæ epistola	524.
		Apocalypsis	611.

R E G V L Æ   G E N E R A L E S

ad instructionem diuini Officij.

P R I M A   R E G V L A.

Quomodo dicendæ sint Horæ, & in quo consistat
diuersitas Officij.

Nte omnia sciendum est, quod omnes horæ dicuntur per totum annum, quemadmodum explicatur in Dominica prima Aduentus. Item, quod ad singulas horas singuli tantum dicendi sunt Hymni ante Psalmos, & ideo ad Laudes non dicitur Hymnus, quia Matutinum & Laudes pro vna hora reputantur. Sciendum præterea, quod Psalmi singulis diebus totius anni sine vlla exceptione dicuntur ad omnes horas, quemadmodum distribunti sunt in Psalterio. Similiter prima & secunda lect. semper dicuntur vt dispositæ sunt in Dominicali, præterquam in die Nativitatis Domini, & in die Epiphaniæ, quia tunc assignantur aliæ lectiones. Advertendum insuper, quod Hymni assignati in Dominica prima Aduentus ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, & Completorium. Item orationes **Domine Deus omnipotens.** ad Primam. & **Visita quæsumus.** ad Completorium, necnon Antiph. **Salua nos.** ad Completorium nunquam omit-tuntur in toto anno, præterquam in triduo ante Pascha. Similiter Antiphonæ assignatae in Psalterio ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam nunquam mutantur, præterquam a Feria. v. in coena Domini vsque ad Ascensionem, vt suis locis videbitur. Itaque cum prædicta semper dicantur eodem modo siue cele-bratur Festum, siue Dominica vel Feria, intelligendum est, quod cum dicimus, Hodie fieri debet officium de tali Festo, perinde est, ac si dicamus, quod ad Matutinum Inuit. Hymnus, Antiphonæ, & Teria lectio: ad Laudes Antiphona, & Oratio (quæ dicenda est etiam ad reliquas horas, præter primam & Comple-torium) Ad Vespertas Hymnus, & Antiphona dicuntur de ipso festo, & in horum mutatione tantum consistit diuersitas officij.

S E C V N D A   R E G V L A.

Vnde incipiendum sit Officium singulis diebus.

Notandum, quod quandocunque fit officium de Dominica, vel de Feria, aut festo simplici. Item de communi beatæ virginis in Sabbatis, semper in-cipit officium a Matutino. Quando autem celebrabatur festum duplex, sem-per eius officium incipitur a Vesperis in die præcedenti, nisi dicendæ sint de alio dupli maiore. Exempli gratia. Si crastina die inciderit festum duplex, & nullum aliud duplex hodie celebretur, Vespere hodie dicendæ sunt de festo dupli diei crastinæ: & similiter si hodie celebretur festum duplex minus, & cras-tina die occurrat aliud duplex, quodcunque sit, siue minus, siue maius, Vesperæ

hodie dicendæ sunt de festo duplici diei crastinæ: & finita eius oratione, statim præmisso **Oremus.** dicenda est oratio festi duplicitis hodierni pro eius commemoratione. Deinde **Benedicamus do. &c, Fidelium animæ, &c.** Et eodum modo faciendum est, quando aliquod duplex maius, sequitur immediate post aliud duplex maius. Si autem hodie celebratur duplex maius, & crastina die occurret duplex minus, Vesperæ hodie dicendæ sunt de duplicitate maiore hodierno: & finita eius Oratione, statim pro commemoratione duplicitis minoris diei crastinæ dicuntur eius Antiphona, & Oratio propriæ (si eas habuerit) alioquin de communi. Et supra dicta intelligenda sunt, exceptis quibusdam festis, & Octauis duplicitibus, in quibus aliter ordinatur, vt suis locis videbitur. Notandum autem, quod nunquam debet fieri commemoratio de festo simplici, aut de Feria in Laudibus & Vesperis, præterquam de feriis Quadragesimæ, vt in feria quarta Cinerum explicatur. De Dominica vero fit commemoratio per orationem tantum in Laudibus & Vesperis ipsius Dominicæ, quando in ea celebratur aliquod festum duplex, aut octaua ex iis, quæ continentur in Calendario, exceptis Dominicis, quibus non est assignata oratio. Et similiter quando infra aliquam octauam celebratur aliud festum duplex, fit commemoratio de octaua per Orationem tantum, nisi in aliqua earum aliud specialiter ordinetur.

T E R T I A   R E G V L A.

Quando festa duplia sint transferenda, & quomodo.

Notandum, quod si in Dominicis Aduentus, aut in Dominica in Septuagesima, & sequentibus Dominicis vsque ad Dominicam Palmarum inclusiue inciderit aliquod festum duplex, officium fiet de Dominicâ, & festum duplex transferendum est in feriam secundam: ita quod in Dominicâ Vesperæ dicantur de festo duplicitate, & post eius Orationem dicatur etiam Oratio Dominicæ pro eius commemoratione. Aduertendum tamen, quod si in Feria secunda inciderit aliud festum duplex, tunc festum duplex occurrens in Dominicâ transferendum est in tertiam Feriam, aut in quartam, si etiam in tertia inciderit aliud duplex. Et eodem modo festum duplex occurrens in feria quarta Cinerum, transferendum est in proximam quintam feriam. Similiter quodcunque festum duplex inciderit in Calendario a Feria quinta in Coena Domini vsque ad octauam Paschæ, transferendum est in proximum diem post octauam eodem modo vt supra. Et si contigerit plura festa duplia incidere infra eandem octauam, transferentur per ordinem: ita quod primum celebretur prius, secundum posterius. Si autem festum duplex alicuius sancti occurrit die Pentecostes vsque ad Dominicam Trinitatis inclusiue, transferendum est in proximum diem post ipsam Dominicam, sed tunc e diuerso Vesperæ dicnendæ sunt De trinitate: & post eius Orationem fiet commemoratio per Antiphonam & Orationem de festo duplicitate translato, quod celebrandum est in die sequenti. Et similiter faciendum est, quando in die Ascensionis, aut in die Corporis Christi inciderit festum duplex alicuius sancti,

quod transferendum est in proximum sequentem diem. Aduertendum autem, quod si in Calendario inciderit festum simplex in die, quo celebrandum est festum duplex translatum ex alio die, non fit officium de festo simplici, sed tantum commemoratio per Orationem in fine Primæ, vt in Dominica prima Aduentus explicatur.

Q V A R T A R E G V L A.

Quomodo beat fieri officium in octauis.

Notandum, quod quando in Calendario vel in Dominicali ordinatur officium fieri de aliqua octaua, tunc Inuitatorium, Hymni, Antiphonæ, & Oratio dicenda sunt sicut in festo principali, nisi aliquid prædictorum aliter in aliqua octaua assignetur: tertia autem lectio semper assignatur propria cuilibet diei per totam octauam. Et est aduertendum, quod Antiphona assignata in secundis vesperis festis principalis, dicenda est semper ad vespertas per totam octauam, nisi alia specialiter assignetur. Aduertendum insuper, quod Antiphonæ ad Matutinum, Laudes & Vesperas non duplicantur infra octauas, sed tantum in ipsa die octaua, vt infra dicetur. Notandum etiam, quod si concurrerent simul octaua Corporis Christi cum octaua sancti Ioannis (quod tamen rarissime contingit) officium fiet de octaua Corporis Christi, cum commemoratione sancti Ioannis per orationem tantum. Sunt etiam quædam aliæ octauæ, de quibus non fit officium, quia concurrunt cum aliis festis duplicitibus, aut octauius: sed quid tunc fieri beat suis locis videbitur.

Q V I N T A R E G V L A.

Quot Dominicæ sint in anno, & quomodo appellantur.

Notandum, quod annus a prima Dominica Aduentus ad aliam similiter primam Aduentus exclusie computando, habet communiter quinquaginta duas Dominicæ in hunc modum distributas, videlicet, Quatuor de Aduentu, inter quas & Septuagesimam necessario ad minus indiunt tres, quæ appellantur post Aduentum. Sunt etiam aliæ tres, Septuagesimæ, Sexagesime & Quinquagesimæ. Nec non quatuor Quadragesime, cum aliis duabus de passione & Palmari. Deinde Pascha, & aliæ quinque post Pascha. Item alia intra octauam Ascensionis. Proximo loco Pentecostes, inter quam & primam Aduentus non possunt esse pauciores quam vigintires Dominicæ, quæ appellantur post Pentecosten. Sunt præterea quinque aliæ, quas idcirco Vagantes visum est appellare, quia propter varietatem Septuagesimæ non semper habet eandem sedem: sed quibusdam annis incident omnes quoque simul ante Septuagesimam, quibusdam vero post Pentecosten, aliis autem annis (quod frequentius contingit) non omnes quinque simul, sed tantum pars earum incidit ante Septuagesimam, & reliqua

pars post Pentecosten. Quia tamen rarissime contingit, vt quinta Vagantium legenda sit ante Septuagesimam ideo in Breuiario eam adiunximus vigintitribus post Pentecosten, & appellatur vigesima quarta. Alias autem quatuor Vagantes posuimus inter tertiam post Aduentum, & Septuagesimam, distribuendas singulis annis vt inciderint, quod quemadmodum fieri debeat, inuenies regulam ante Dominicam primam Vagantium. Item aliam regulam cum indice ante Dominicam tertiam post Pentecosten. & ibi etiam sine difficultate inuenies, quemadmodum repetenda sit post Pentecosten vna ex Vagantibus, illa videlicet, quæ vltimo loco lecta fuit ante Septuagesimam, quando in anno fuerint quinquaginta tres Dominicæ. Quod tamen non frequentius, quam sexto quoque anno contingere potest.

S E X T A R E G V L A.

**Quando agendum sit Officium de Dominica, & quando
de festo aut octaua in ea occurrenti.**

Notandum, quod in Dominicis, in quibus non occurrit festum duplex aut octaua, vel vigilia Natiuitatis Domini, aut vigilia Epiphaniæ, semper fit officium de Dominica, & si festum simplex in Dominica inciderit, omittitur eius officium: & fit commemoratio de eo per Orationem tantum in fine Primæ, antequam dicatur, **Pretiosa**. Præterquam in Dominicis Resurrectionis, Pentecostes & Trinitatis: quia tunc nulla debet fieri commemoratio de festo simplici. Quando vero festum duplex in Dominica occurrerit, tunc in prædictis tribus Dominicis, & in Dominicis Aduentus, Item in Dominica Septuagesimæ & sequentibus vsque ad octauam Paschæ, transferendum est, vt supra in tertia regula continetur. In aliis autem Dominicis semper quando in Calendario incidit festum duplex in Dominica, fit officium de festo dupli cum commemoratione Dominicæ in Laudibus & Vesperis per orationem tantum, nisi sit de Dominicis, quibus non sit assignata Oratio. Et similiter quando Dominica incidit intra aliquam octauam, semper fit officium de octaua cum commemoratione Dominicæ, vt supra: nisi sit de Vagantibus, quæ interponuntur post Pentecosten, aut de incidentibus intra octauas Natiuitatis Christi, & festorum eius mobilium, quia tunc non debet fieri commemoratio Dominicæ. Tertia autem lectio assignata Dominicæ in Dominicali semper omittitur, quando in ea fit officium de aliquo festo dupli, aut de octaua ex iis, quæ continentur in Calendario, præterquam in Dominica incide vti infra octauam Epiphaniæ, vt in ea videbitur.

S E P T I M A R E G V L A.

Quando agendum sit officium de feria.

NOtandum, quod quando in aliqua feria nullum inciderit festum, aut octaua, officium fiet de Feria, & tunc inuitatorium, Hymni, Antiphonæ & Oratio dicenda sunt, sicut dicta fuerint in Dominica, quæ proxime præcesserit, nisi forte in dicta Dominica celebratum fuerit aliquod festum duplex, aut octaua. Tunc enim supradicta dicenda sunt, quemadmodum dicta fuissent, si in Dominica non incidisset festum duplex, aut octaua. Quædam tamen sunt Feriæ, in quibus non sicut in præcedenti Dominica, sed aliud assignatur officium, vt suis locis videbitur. Tertia autem lectio legenda est ex Epistolis, vt occurrerit assignata in Calendario. Excipiuntur tamen ab hac regula Feriæ omnes Quadragesimæ, in quibus nisi inciderit festum duplex, aut celebrandum sit translatum ex Feria quarta Cinerum, vel ex aliqua Dominica, semper fit officium de Feria, vt latius explicatur in Feria quarta Cinerum, & cuilibet Feriæ assignantur tunc tertia lectio & Oratio propriæ. Similiter in Aduentu cuilibet Feriæ, quando nullum incidit festum, assignatur tertia lectio ex sermonibus sanctorum Ambrosij, & Augustini.

O C T A V A   R E G V L A.

**Quando tertiæ lectiones occurrentes in Calendario
ex Epistolis, & officia festorum simplicium
sint omittenda.**

NOtandum, quod tertiæ lectiones assignatæ in Calendario ex Epistolis omit-tendæ sunt per totum Aduentum, & per totam Quadragesimam, item in omnibus Dominicis, & in omnibus Sabbatis totius anni, & quandocunque fit officium de aliquo ex festis Domini, aut eorum octauis, quæ continentur in dominicali: quia in prædictis diebus aliæ sunt tertiæ lectiones assignatæ, vt suis locis videbitur. Item omittenda sunt officia festorum simplicium occurrentium in prædictis omnibus diebus, præterquam in Ferijs aduentus. Si quis tamen extraordinarie voluerit etiam legere lectionem festi simplicis, præsertim cum fuerit propria, laudabiliter faciet.

N O N A   R E G V L A.

Quando dicendæ sunt Antiphonæ.

NOtandum, quod quandocunque celebratur festum duplex, aut octaua duplex, item a Dominica de Passione vsque ad Pascha, & etiam in officio defunctorum, Antiphonæ ad Matutinum, Laudes, & Vespertas, dicuntur integræ in principio ante psalmos, deinde repetuntur etiam integræ finitis psalmus. In aliis autem horis Antiphonæ incipiuntur tantum ante psalmos, & postea finitis psalmis dicuntur integre. Et eodem modo incipiuntur tantum in principio, & dicuntur integræ in fine psalmorum in omnibus horis, quando fit officium de

Dominica, seu de Feria aut festo simplici, vel de communi beatæ virginis in Sabbatis, & etiam intra octauas, præterquam in ipsa die octaua Ascensionis, quia non finitur in ea officium Ascensionis, vt ibi videbitur.

D E C I M A R E G V L A.

De Oratione.

Notandum quod Oratio assignata ad primas Vespertas in festis duplicibus, dicenda est ad omnes horas, præter Primam & Completorium, nisi in aliquo festo alia specialiter assignetur. Et similiter dicenda est Oratio assignata ad Laudes in Dominicis & Fieriis, item in festis simplicibus, & in communi beatæ Virginis. Notandum etiam quod ante Orationem siue dicatur principaliter, siue per commemorationem, semper præmittitur **Oremus**. præterquam in Orationibus, quæ dicuntur in Litanie, & in officio defunctorum, quia tunc ante primam tantum Orationem dicitur **Oremus**, & non in aliis.

V N D E C I M A R E G V L A.

De anno Bissextili.

Notandum, quod in anno Bissextili Februarius habet dies vigintinouem, & tunc festum sancti Mathiæ non vigesimaquarta, sed vigesimaquinta die celebrandum est. Ideo tunc tam die vigesimaquarta, quam die vigesimasexta legitur tertia lectio assignata in Calenda. diei vigesimæquintæ. Similiter die vigesimaseptima legitur tertia lectio assignata diei vigesimæsextæ. Die autem vigesimaoctaua fit officium de sanctis Iuliano, & Euno, & die vigesimanona legitur tertia legitur tertia lectio assignata diei vigesimæoctauæ. Supradicta vero intelligenda sunt, cum fit officium de Feria ante Quadragesimam. Nam si in aliquo ex prædictis diebus inciderit Dominica, vel Sabbatum, aut si fuerit Quadragesima, vel si festum sancti Mathiæ fuerit transferendum, tunc seruandæ sunt aliæ regulæ super his traditæ. Quod autem attinet ad Psalmos, necnon ad primam, & secundam lectionem, nihil regert, sit ne annus Bissextilis, an non. Nam semper Dominica habet suos psalmos, Feria secunda suos, tertia suos, & sic de aliis: & similiter habent primam, & secundam lectionem.

Quando recurrentum sit ad Commune, videbis regulam in principio Communis Sanctorum.

Quomodo fieri debeat Officium in Sabbatis, vide regulam in Communi beatæ virginis circa finem Breuiarij.

Quando dicendum sit Officium defunctorum, & quando etiam dicendi sint Septem psalmi, videbis regulas in eorum principiis in fine Breuiarij.

De Aduentu.

NOtandum, quod Aduentus Domini semper celebratur vbi cunque Dominica inciderit inter quintum Calendas Decembris, & tertium nonas eiusdem mensis, & erit semper Dominica proxima festo sancti Andreæ, sæpe etiam dictum festum occurrit in ipsa eadem Dominica.

Quando Quatuor tempora celebrentur.

NOtandum, quod quatuor tempora semper celebrantur in feriis quartis proximis post dies sanctæ Luciæ, & Cinerum, & Pentecostes, & Exaltationis sanctæ Crucis. in officio autem diuino nihil propterea additur aut minuitur, sed solum hic ponuntur, vt scias quando celebrantur, propter ieunium, & ea quæ in Missæ celebratione in eis dicenda sunt.

Quid singulis diebus aduertendum sit antequam
dicatur Officium.

Dicturus ergo officium diuinum singulis diebus animaduertere debet, sintne Dominica an Feria, aut Sabbatum, & quæ Dominica vel quæ feria. Item quotus dies mensis sit. Deinde inspiciat, quid eo die occurrat in Calendario vel in Dominicali: & sic ex suprascriptis Regulis erit ei facillimum scire, quod officium agere, quos item Psalmos, & quas lectiones legere debeat.

I N D E X I N V I T A T O R I V M
& Hymnorum, qui dicendi sunt per totum annum,
quando fit Officium de Dominica
vel de Feria.

- In aduentu Inuita. **Domine prestolamur.** Hym. **Vox clara.** 92.
Antiphona. **Veniet ecce rex.** Ad laudes antiphona. **Emitte agnum.**
Ad vesperas hymnus. **Conditor.** Antiphona. **Rorate cœli** 99.
Ab octaua epiph. vsque ad septuag. Et a Dominica prima post
pentecosten vsque ad Aduentum. 386. Inuit. **Dominum qui fecit nos.**
Hym. **Nocte surg.** An. **Seruite domino.** Ad lau. an. **Iubilate Deo.**
Ad vesperas hym. **O lux beata.** Antiphona. **Vespertina oratio.** 388.
A Dominica Septuagesi. vsque ad feriam quartam Cinerum. 197.
Inui. **Preoccupemus facie.** Hym. **Primo dierum.** An. **Inuocabo.**
Ad laudes an. **Per singulos dies.** Ad vesperas hym. **Lucis creator.**
Antiphona. **In tribulatione mea inuocavi dominum.** 199.
A feria quarta Cinerum vsque ad dominicam passio. 218. Inuitat.
Hodie si vocem. Hym. **Ex more.** Ad lau. an. **Ecce nunc tempus.**
Ad vesperas hym. **Audi benigne.** An. **Derelinquat imp.** 220.
A Dominica passionis vsque ad feriam quintam in coena domini. 272. Inuita.
Christum Dei filium. Hym. **Pange lingua.** An. **Popule meus.**
Ad laudes antiphona. **Cicundederunt me.** Ad vesperas hymnus.
Vexilla regis. Antiphona. **Multiplicati sunt super capillos.** 274.
A Pascha vsque ad Ascensio. 303. Inuitato. **Surrexit dominus.** Hym.
Aurora lucis. Antiphona. **Ego dormiui.** Ad laudes antiphona. **Haleluiah.**
Exurrexi & adhuc tecum. Ad vesperas hym. **Ad cœnam agni.**
Antiphona. **Haleluiah.** Gausi sunt discipuli. 306..

Item in supradictis foliis inuenientur eitam antiphonæ dicendæ ad Matutinum,
Laudes, & Vesperas in prædictis temporibus: quæ tamen nonnunquam mutandæ
sunt, vt suis locis videbitur.

Inuitatoria autem, & Hymni, necnon Antiphonæ festiuæ non indigent indice,
quia propria reperientur in festiuitatibus propriis, communia vero in Commu-
nibus Sanctorum.

I N D E X E V A N G E L I O R V M,
 & Epistolarum, quæ in ecclesia recitantur: & in hoc
 Breuiario continentur, quorum initium erit
 vbi fuerit † intus: cum litera foris in
 margine assignata, & finis,
 hoc signum.]

		In aurora.	
Epistola † Scientes.	337.C	Epist. Benignitas & hu.	597.B
Euangelium † Erunt signa.	162.E	Euang. Pastores loqueban.	105.B
Dominica secunda.		In die natalis Domini.	
Epis. † Quecunque scri.	339.B	Epist. Multifariam.	526.A
Euange. † Ioannes autem.	489.A	Euang. In principio.	197.A
Dominica tertia.		Sancti Stephani.	
Epistola † Gaudete in.	552.B	Epist. Stephanus autem.	389.B
Euang. † Miserunt Iu.	199.C	Euang. Ecce ego mitto.	518.D
Feria. iij. quatuor temporum.		Sancti Ioannis.	
Epistola † Et erit in.	103.A	Epist. Qui timet Deum.	193.A
Epist. † Locutus est dominus.	107.B	Euang. Sequere me.	315.C
Euange. † Missus est.	101.C	S. Innocentum.	
		Euan. Angelus domini.	472.B
Feria sexta.		S. Thomæ.	
Epistola † Et egredietur.	108.A	Epist. Omnis nanque.	531.A
Euange. † Exurgens.	102.D	Euang. Ego sum pastor.	225.B
Sabbato.		Dominica infra octa. Natiui.	
Epistola † Lætabitur.	111.A	Epist Quanto tempore.	168.A
Item Epist. † Super mon.	113.B	Euang. Et erant pater ei. 107. & 109.E	
Epistola † Rogamus.	186.A		
Euang. † Anno quintode.	110.A	Epist. vt in nocte Natiui.	597.
Dominica quarta aduentus.		Euang. Postquam consumma.	107.D
Episto. † Sic nos existi.	346.A	Vigilia Epiphaniæ.	
Euangelium. Anno.	110	Euang. Defuncto. Autem.	472.C
Vigilia Natuitatis.		Die Epiphaniæ.	
Epist. Paulus seruus.	316.A	Epist. Surge illuminare.	617.A
Euang. Cum esset despon.	471.C	Euang. Est secunda lectio.	472.A
In nocte.		Dominica infra octa. Epiph.	
Episto. Apparuit enim.	597.B	Epist. Obsecro itaque vos.	332.A
Euang. Exiit edictum.	105.A	Euang. Et cum factus.	109.H

Octaua Epiph.		Feria quarta.	
Epist. Surge, vt in ipso.	617.A	Epist. Ascende ad me.	339.A
Euang. vidit Ioannes.	200.D	Item Epist. Venitque in Ber.	411.B
Dominica ij. post Epiph.		Euang. Tunc responde.	357.C
Epist. Habentes dona.	336.B	Feria quinta.	
Euang. Nuptiae factæ.	201.A	Euang. Et egressus inde.	362.B
Dominica iij. post Epiph.		Feria sexta.	
Epist. Nolite esse.	336.C	Euang. Post hæc erat.	150.A
Euang. Cum autem.	483.A	Sabbato.	
Dominica iiij. post Epiph.		Epist. Rogamus.	133.B
Epist. Nemini quicquam.	337.B	Euang. Assumpsit Iesus.	369.A
Euang. Et Ascendete.	484.D	Dominica ij. quadrage.	
Dominica v. post Epiph.		Epist. Rogamus vos.	132.A
Epist. Induite vos.	588.B	Euang. Assumpsit.	369.A
Euang. Simile factum est.	496.D	Feria secunda.	
Dominica in septuage.		Euang. Ego vado & que.	157.C
Epist. Nescitis quod.	354.B	Feria tertia.	
Euang. Simile est.	510.A	Epist. Factus est ergo.	406.B
Dominica in sexage.		Euang. Super cathedram.	373.A
Epist. Libenter enim.	467.C	Feria quarta.	
Euang. Cum autem turba.	126.B	Euang. Ascendens Iesus.	368.B
Dominica quinque.		Feria quinta.	
Epist. Si linguis.	363.C	Euang. Homo quidam.	107.C
Euang. Assumpsit.	154.E	Feria sexta.	
Feria. iij. Cinerum		Epist. Dixitque Ioseph.	249.B
Epist. conuertimini.	218.C	Euang. Homo erat pa.	371.D
Euang. Cum autem ieu.	479.C	Sabbato.	
Feria. v. post Cineres.		Epist. Dixit filio suo.	226.A
Euang. Cum autem in.	483.B	Abiit & artulit.	226.B
Feria sexta.		Euang. Homo quidam.	107.C
Epist. Clama ne cesses.	122.A	Dominica iij. quadrage.	
Euang. Audistis quia.	477.E	Epist. Estote ergo imita.	127.A
Sabbato post Cineres.		Euang. Et erat eiicens.	98.C
Euang. Cum sero esset.	409.E	Feria secunda.	
Dominica quadrage.		Epist. Naaman autem.	422.A
Epist. Exhortamur.	331.A	Euang. Quanta audi.	81. & . 82.B
Euang. Ductus est.	342.A	Feria tertia.	
Feria secunda.		Epist. Mulier autem.	418.A
Epist. Ecce ego ipse requi.	92.B	Euang. Si autem peccae.	265.C
Euang. Cum autem vene.	378.D	Feria quarta.	
Feria tertia.		Epist. Honora patrem.	332.B
Euang. Et cum intrasset.	369.B	Euang. Tunc accesserunt.	361.A
Feria quinta.		Feria quinta.	
Euang. Surgens autem Ie.		Euang. Surgens autem Ie.	82.E

Feria sexta.			324.D
Euang. Venit ergo in.	147.B	Epist. Venerunt autem. Euang. Et cum appro.	369.A
Sabbato.		Ad Missam.	
Euang. Iesus autem perre.	156.A	Epist. Hoc enim sentite. Passio. Dixit disc. s. Sci.	396.B 197.A
Dominica iij. quadrage.		Feria secunda.	
Epist. Scriptum est enim.	121.C	Epist. Dominus Deus aperuit.	207.B
Euang. Post hæc abiit.	151.A	Euang. Jesus ergo ante.	168.A
Feria secunda.		Feria tertia.	
Euang. Et prope erat.	145.C	Epist. Tu autem domine.	204.D
Feria tertia.		Passio. Erat autem.	204.A
Euang. Iam autem die fe.	154.B	Feria quarta.	
Feria quarta.		Epist. Quis creditit.	201.A
Epist. Lauamini.	72.E	Passio. Appropinquata.	210.A
Euang. Et præteriens Ie.	159.A	Feria quinta.	
Feria quinta.		Epist. Conuenientibus.	259.B
Epist. Profecta est igitur.	420.D	Euang. Ante diem festum.	171.A
Euang. Ibat Iesus in.	88.B	Feria. vi. parasce.	
Feria sexta.		Epist. In tribulatione.	202.A
Epist. Ægrotauit filius.	407.D	Passio. Egressus.	215.A
Euang. Erat autem quidam.	164.A	Sabbato sancto.	
Sabbato.		Epist. In principio crea.	142.A
Euang. Ego sum lux.	156.B	Epist. Noe vero.	150.C
Dominica in Passione.		Epist. Vigilia matutina.	322.D
Epist. Christus autem.	388.B	Epist. Si consurrexistis.	424.D
Euang. Quis ex vobis.	158.F	Euang. Vespare autem.	219.A
Feria secunda.		Die sancto Paschæ.	
Euang. Miserunt prin.	155.E	Epist. Expurgate vetus.	251.B
Feria tertia.		Euang. Maria Magda.	221.A
Euang. Ambulabat Ie.	154.A	Feria secunda.	
Feria quarta.		Epist. Vos scitis quod.	292.C
Euang. Facta sunt autem.	163.D	Euang. Duo ex disci.	222.B
Feria quinta.		Feria. iij. Paschæ.	
Euang. Rogabat autem.	89.F	Epist. Viri fratres, filij.	300.C
Feria sexta.		Euang. Stetit Iesus in.	224.D
Euang. Collegerunt ergo.	167.E	Feria quarta.	
Sabbato.		Epist. Viri Israeli.	275.B
Euang. Cogitauerunt.	168.B	Euang. Postea manife.	227.A
D O M I N I C A I N		Feria quinta Paschæ.	
ramis Palmarum.		Epist. Angelus autem do.	287.F
In benedictione palmarum.		Euang. Maria autem stab.	225.B
		Feria sexta.	
		Epist. Christus semel.	435.D
		Euang. Vndecim autem.	220.C

Sabbato in albis.		
Epist. Deponentes igitur.	Epist. Cum autem au.	286.D
Euang. Vna autem sab.	Euang. Amen amen.	162.B
	Feria quarta.	
Dominica in albis.	Epist. Stans.	272.B
Epist. Omne quod na.	Epist. Per manus.	279.B
Euang. Cum ergo sero.	Euang. Nemo potest.	152.F
	Feria quinta.	
Dominica. ij. post Pasc.	Epist. Philippus autem.	286.B
Epist. Christus passus.	Euang. Conuocatis.	93.A
Euang. Ego sum pastor.		
	Feria. vj. Penteco.	
Dominica tertia.	Epist. Et filij.	269.A
Epist. Charissi. obsecro.	Euang, Et factum est.	79.C
Euang. Modicum & iam.		
	Sabbato.	
Dominica quarta.	Epist. Effundam spiri.	269.C
Epist. Omne datum opt.	Epist. Iustificati ergo.	233.A
Euang. Vado ad eum.	Euang. Surgens autem.	82.E
	Festum Trinitatis.	
Dominica. v. post Pascha.	Epist. O altitudo.	242.C
Epist. Estote autem fact.	Euang. Cum autem.	176.D
Euang. Amen amen.		
	Feria. ij. dominicæ. j. post Pente.	
In rogationibus.	Epist. Deus charitas.	185.B
Epist. Confitemini.	Euang. Estote ergo.	86.D
Euang. Quis vestrum.		
	I N F E S T O C O R-	
Vigilia Ascensionis.	poris Christi.	
Epist. Vnicuique nostrum.	126.B	
Euang. Subleuatis oculis.	179.A	
	Epist. Ego enim.	260.C
	Euang. Caro enim.	153.D
	Dominica. ij. post Penteco.	
A S C E N S I O .	269.A	
Epist. Primum quidem.	Epist. Nolite mirari.	183.B
Euang. Recumbentibus.	221.C	
	Euang. Homo quidam.	104.C
	Dominica infra octa.	
Epist. Estote itaque pru.	436.B	
Euang. Cum autem ve.	176.D	
	Epist. Humiliamini.	436.B
	Euang. Erant autem appro.	105.A
	Dominica tertia.	
Vigilia Penteco.	311.B	
Epist. Factum est autem.	Epist. Existimo.	237.C
Euang. Si diligitis me.	174.C	
	Euang. Cum turbæ.	83.A
	Dominica. iiij. post Penteco.	
PENTECOSTE.	271.A	
Epist. Et cum comple.	Epist. Omnes vnanimes.	435.B
Euang. Si quis diligit.	Euang. Nisi abundaue.	344.C
	Feria secunda.	
Epist. Et præcepit.	174.E	
Euang. Sic enim Deus.	Epist. Quicunque bapti.	234.A
	Euang. Cum turba mul.	411.A
	Dominica quinta.	
Feria. iij. Penteco.	292.D	
Epist. Hymanum dico.	Epist. Attende a fal.	235.C
	Euang. Attendite a fal.	348.C

Dominica octaua.			Dominica. xxij.	
Epist.	Debitores.		237.C	Epist. Confidens hoc.
Euang.	Homo quidam.		107.A	Tunc abeunt.
Dominica nona.			Dominica. xxij.	
Epist.	Non simus.		256.C	Epist. Imitatores.
Euang.	Et vt appropin.		113.C	Euang Ecce princeps.
Dominica decima.			Dominica. xxij.	
Epist.	Scitis autem.		260.A	Epist. Non cessamus.
Euang.	Dixit autem.		110.B	Cum ergo vide.
Dominica. xi.			I N F E S T I S.	
Epist.	Notum autem.		264.A	Sanctorum.
Euang.	Et iterum exiens.		410.D	Vigilia sancti Andreæ.
Dominica. xii.			Euang.	Altera die iterum.
Epist.	Fiduciam.		329.A	Sancti Andreæ.
Euang.	Beati oculi.		97.D	Epist. Corde enim.
Dominica. xiii.			Euang.	Ambulans autem.
Epist.	Abrahæ dictæ.		120.B	Conceptio beatæ Mariæ.
Euang.	Et factum est.		108.B	Epist. Dominus possedit.
Dominica. xiiij.			Euang.	Factum est.
Epist.	Spiritu ambulate.		122.B	Sancti Thomæ.
Euang.	Nemo potest.		346.E	Euang. Thomas autem.
Dominica. xv.			122.C	Conuersio sancti Pauli.
Epist.	Si spiritu viuimus.		122.C	Epist. Saulus autem.
Euang.	Ibat Jesus.		367.B	Euang. Ecce nos.
Dominica. xvj.			88.B	Purificatio.
Epist.	Peto ne deficiatis.		126.B	Epist. Ecce ego mitto.
Euang.	Et factum.		104.A	Euang. Et postquam im.
Dominica. xvij.			126.A	Cathedra Petri.
Epist.	Obsecro.		372.D	Epist. Petrus apostolus.
Euang.	Conuenerunt in.		126.A	Euang. Venit autem.
Dominica. xvij.			372.D	In festo sancti Math.
Epist.	Gratias ago.		247.A	Epist. Exurgens Petrus.
Euang.	Et ascendens.		350.A	Euang. In illo tempore confi.
Dominica. xix.			350.A	Annuntiatio.
Epist.	Renouamini.		127.D	Epist. Et adiecit dominus.
Euang.	Simile semen re.		127.D	Euang. Missus est.
Dominica. xx.			371.A	Philippus & Iacobus.
Epist.	Videte itaque.		128.C	Epist. Tunc stabunt.
Euang.	Erat quidam.		149.E	Euang. Non turbetur.
Dominica. xxj.			128.C	Inuentio sanctæ Crucis.
Epist.	Confortamini.		149.E	Epist. Hoc enim sentite.
Euang.	Assimilatum.		129.B	Euang. Erat autem homo.
			366.D	Ioannis ante portam latinam.

Epist. Tunc stabunt.	113.A	Feria. vj quatuor temporum.
Euang. Accessit ad eum. Vigilia sancti Ioannis.	369.C	Euang. Rogabat autem. 89.F Sabbato. iiiij. temp. Septem.
Euang. Fuit in diebus. Sancti. Ioannis Baptistae.	67.A	Epist. Tabernaculum. 388.A Euang. Arborem fici. 102.B
Epist. Audite insulæ.	83.A	S. Matthæus.
Euang. Elisabeth autem. Vigilia S. Petri, & Pauli.	73.F	Euang. Vedit hominem. 150.B S. Michael.
Epist. Petrus autem.	274.A	Epist. Quæ oportet. 440.A
Euang. Dicit Simoni Pe. In die.	227.B	Euang. Accesserunt. 165.A
Epist. Misit Herodes.	294.A	Egist. Mihi autem absit. 123.A
Euang. Venit autem Iesus. Comemo. sancti Pauli.	363.	Euang. Confiteor tibi domine. 355.C
Epist. Notum enim.	117.B	F E S T V M O M N I V M
Euang. Ecce nos reliq. Visitatio.	367.B	Sanctorum.
Euang. Exurgens autem. Maria Magdalena.	72.D	Epis. Pars extrema. Vidi. 500.C Euang. Videns Iesus tur. 343.A
Euang. Rogabat autem. Sancti Iacobi apostoli.	89.F	Commemo. Defunct.
Accessit ad Iesum. Transfiguratio.	369.C	Epist. Nolumus autem. 132.C Item. Ecce mysterium. 267.E Euang. Dixit ergo. 165.B Item Euang. Omne quod. 152.D Item Euang. Amen amen. 150.D
Epist. Non enim doctas.	438.D	C O M M V N E
Euan. Assumpsit Iesus Pe. S. Laurentius.	364.A	Sanctorum.
Epist. Qui parce.	335.B	In vigilia Apostolorum.
Euang. Nisi granum. Assumptio.	169.D	Epist. Per manus. 279.B Item Epist. Benedictus. 123.A Item Epist. Spectaculum. 250.C Euang. Ego sum vitis. 175.A
Epist. In omnibus.	519.C	In festis Apostolorum.
Euang. Intravit in. Docollatio sancti Ioannis.	97.E	Epist. Iam non. 125.D Item Epist. Vniquique. 126.B
Euang. Herodes misit. Natiuita. beatæ Mariæ.	408.C	Euang. Ecce ego mitto. 352.B Item Euang. Hæc man. 176.C Item Euang. Designauit. 96.A
Epist. Domini. poss.	108.	Vnius martyris.
Euang. Liber generatio. Exaltatio. S. Crucis.	340 A	Epist. Beatus homo. 101.B Item Epist. Benedictus. 327.A
Epist. Factus obed.	396.C	Euang. Nolite arbitrari. 353.D
Euang. Nunc iudicium est. Feria. iiiij. quatuor temporum.	169.F	Item Euang. Nisi granum. 169.D
Euang. Et respondens.	413.C	Plurium martyrum.

Epist. Iustorum animæ.	111.A	Vos estis sal terre.	344.
Item Epist. Qui per.	391.B		
Euang. Videns Iesus.	343.A	<i>Virginum.</i>	
Item Euang. Attendite a.	100.A	Epist. Qui autem gloriatur.	336.D
<i>Confessorum.</i>		Item Epist. De virginibus.	253.B
Epist. Iustus autem.	113.C	Euang. Simile erit.	377.A
Item Epist. Testificor.	429.A	Item Euang. Simile est.	377.F
Euang. Vigilate ergo.	376.E		
Item Euang. Sicut enim.	377.B	<i>Dedicatio.</i>	
		Euang. Et ingressus.	112.A

F I N I S.

I N D E X   P S A L M O R V M.

A d dom. cum tri. ps. cxix. f.	52.	Cœli enarrant psalmus. xviii.	24.
Ad te dom. clam. ps. xxvii.	59.	Clamaui in toto ps. cxviii.	13.
Ad te leuaui psalmus. cxxii.	61.	Confitemini psalmus. ciiii.	19.
Ad te domine psalmus. xxiiii.	22.	Confitemini psalmus. cxvii.	46.
Afferte Domino ps. xxviii.	35.	Confitemini psalmus. cv.	77.
Attendite popule ps. lxxvii.	42.	Confitemini psalmus. cvi.	79.
Audite hæc psalmus. xlviii.	41.	Confitemini psalmus. cxxxv.	82.
Audite cœli quæ loquar.	80.	Confitebimus ps. lxxiiii.	61.
		Confitebor tibi psalmus. cx.	15.
B	2.	Confitebor tibi psa. cxxxvii.	74.
Beatus vir qui non abiit ps. i.	86.	Confitebor tibi domine Isa.	22.
Beati omnes qui ps. cxxvii	36.	Confitebor tibi dom. psa. ix.	2.
Beati quorum psalmus. xxxi.	8.	Conserua mei psalmus. xv.	40.
Beati immaculati ps. cxviii.	51.	Credidi propter ps. cxv.	27.
Beatus vir qui timet ps. cxi.	39.	Cum inuocarem psalmus. iiiii.	16.
Beatus vir qui int. ps. xl.	38.	Cantemus domino. v.	57.
Benedicam dom. psa. xxxiiii.	21.		
Benedic anima mea ps. ciii.	56.	D	
Benedic anima mea ps. cii.	88.	Deus in adiutorium psa. lxix.	73.
Benedixisti psalmus. lxxxiiii.	87.	Deus, quis psalmus. lxxxii.	62.
Benedictus psalmus. xciiii.	11.	Deus, venerunt ps. lxxviii.	85.
Bonitatem psalmus. cxviii.	59.	Deus, repulisti psalmus. lix.	48.
Bonum est confiteri ps. xci.	7.	Deus, in nomine ps. liii.	8.
Benedictus dom. Deus Israel.	6.	Deus stetit psalmus. lxxxi.	49.
Benedicite omnia opera.	20.	Deus auribus psalmus. xlivi.	30.
		Deus laudem psalmus. cviii.	31.
C	6.	Deus iudicium ps. lxxi.	36.
Cantate domino ps. xcvi.	20.	Deus deus meus ps. lxii.	82.
Cantate domino ps. xcvi.	6.	Deus misereatur no. ps. lxvi.	82.
Cantate domino ps. cxlix.			

Deus deus meus, respice in me, quare me psalmus. xxi.	Exaudi domine psalmus. xvij.	34.
Deus Deorum psalmus. xl ix.	Exaudiat te psalmus. xix.	24.
Deus noster refu. psa. xl v.	Exaudi Deus orationem ps. liiij.	77.
Deus vltionum psalmus. xciii.	Exaudi Deus orationem ps. lxiiij.	72.
Defecit in salutari psa. xciii.	Exaudi Deus de. psalmus. lx.	73.
De profundis psalmus. cxxix.	Exultate iusti psalmus. xxxij.	50.
Diligam te domine psa. xvii.	Exultate Deo psalmus. lxxx.	44.
Dilexi quo. exaud. doms. vocem orationis meæ ps. cxiiii.	Exurgat Deus psalmus. lxvij.	53.
Dixi, custodiam psa. xxxviii.	Expectans expect. ps. xxxix.	52.
Dixit dominus dom. meo psa. cix.	Ego dixi in dimidio.	33.
Dixit insipiens psalmus. xiii.	Exultauit cor meum.	45.
Dixit insipiens psalmus. lii.	F	
Dixit iniustus psalmus. xxxv.	Fundamenta psalmus. lxxxvj.	50.
Domine Deus salu. psa. lxxxvii.	I	
Domine refugium ps. lxxxix.	Inclina domine psalmus. lxxxv.	76.
Domine dominus noster psa. viii.	In convertendo doms. ps. cxxv.	27.
Domine Deus meus psalmus. vii.	In domino confido psalmus. x.	40.
Domine exaudi psalmus. cxlii.	In exitu Israel psalmus. cxij.	15.
Domine exaudi ora psalmus. ci.	Iniquos odio psalmus. cxvij.	12.
Domine quis habitabit psa. xiiii.	In te domine sperauit ps. xxx.	16.
Domine, in virtute psalmus. xx.	In te domine sperauit ps. xxx.	17.
Domine, non est exal. psa. cxxx.	In te domine sperauit ps. lxx.	67.
Domine ne in furore psalmus. vi.	Iudica domine nocen. ps. xxxiiij.	18.
Domine, clamaui psalmus. cxl.	Iudica me domine quo. ps. xxv.	34.
Domine quid multi psalmus. iii.	Iudica me Deus. xlj.	47.
Domine ne in furore ps. xxxvii.	Iubilate Deo omnis ps. lxv.	5.
Domine probasti ps. cxxxviii.	Iubilate Deo omnis ps. xcix.	56.
Dominus regnauit, iras ps. xcviij.	L	
Dominus regnauit deco. ps. xcii.	Lauda anima mea ps. cxlv.	63.
Dominus regnauit, exul. ps. xcvi.	Lauda Ierusalem ps. cxlvij.	87.
Dominus regit me psalmus. xxii.	Laudate dominum ps. cxlvj.	80.
Dominus illuminatio ps. xxvi.	Laudate pueri dom. ps. cxij.	39.
Domini est terra psalmus. xxiii.	Laudate nomen ps. cxxxiiij.	45.
Domine audiui auditionem.	Laudate dom. in sanc. ps. cl.	80.
E		
Ecce, quam bonum ps. xcccii.	Laudate dom. omnes ps. cxvj.	87.
Ecce nunc bene. ps. cxxxiii.	Laudate dominum de cœlis.	
Eripe me de inimi. ps. lviii.	psalmus. cxlvij.	68.
Eripe me domine ps. cxxxix.	Legem pone mihi ps. cxvij.	10.
Eructauit cor meum psa. xlivii.	Lætatus sum in his ps. cxxj.	49.
Exaltabo te psalmus. cxliii.	Leuaui oculos meos ps. cxx.	37.
Exaltabo te psalmus. xxix.	M	
	72. Magnus dominus ps. xlvij.	64.
	47. Memento dom. Dauid ps. cxxxj.	63.
	32. Memor esto ver. tui ps. cxvij.	11.
	40. Misericordiam psalmus. c.	62.

Misericor. ps. lxxxvij.
Miserere mei psalmus. lv.
Miserere mei psalmus. l.
Miserere mei psalmus. lvj.
Mirabilia testi. ps. cxvij.
Magnificat anima mea.

N

Nisi quia dominus ps. cxxij.
Nisi dom. ædifi. ps. cxxvj.
Noli æmulari ps. xxxvj.
Nonne Deo psalmus. lxj.
Notus in Iudæa ps. lxxv.
Nunc dimittis seruum.

O

Omnes gentes psalmus. xlvj.

P

Paratum cor meum ps. cvij.
Principes perse. ps. cxvij.

Q

Quare fremuerunt gen. ps. ij.
Quam bonus Israel ps. lxxij.
Quam dilecta psalmus. lxxxij.
Quemadmodum psalmus. xlj.
Qui confidunt ps. cxxij.
Quid gloriaris ps. lj.

55.	Qui regis Israel ps. lxxix.	26.
71.	Qui habitat in adiu. ps. xc.	17.
70.	Quomodo dile. ps. cxvij.	12.
72.	Quicunque vult saluus esse.	9.
13.	R	
16.	Retribue seruo. ps. cxvij.	8.
	S	
85.	Saluum me fac psalmus. xj.	69.
38.	Saluum me fac ps. lxvij.	66.
29.	Sæpe expugna. ps. cxxvij.	88.
25.	Si vere vtique ps. lvij.	83.
84.	Super flumina ps. cxxxvj.	63.
17.		
	T	
64.	Te decet hym. ps. lxij.	49.
	Te Deum laudamus.	5.
	V	
60.	Verba mea auribus ps. v.	34.
14.	Venite exultemus ps. xcij.	32.
69.	Voce mea ad do. ps. lxxvj.	27.
54.	Voce mea psalmus. cxlj.	75.
51.	Vsquequo domine ps. xij.	75.
48.	Vt quid Deus rep. ps. lxxij.	73.
29.	He duæ orationes sunt ad libitum.	
83.		

Oratio ante inchoationem officij.

Liberator animarum mundi redemptor Iesu Christe rex æterne & immortalis: quæso immensam clementiam tuam, vt per modulationem psalmorum, quos ego peccator indignus decantare propono: liberes animam meam a peccato: & cor meum a prauis cogitationibus, ac insidijs omnibus diabolicis auerte: libera quæso domine animam meam a seruitute peccati: repelle a me carnalem concupiscentiam: eripe me de omni impedimento sathanæ: & ministrorum eius, & inimicorum meorum visibilium, & inuisibilium, quærentium animam meam: saluator mundi Deus. Qui viuis & regnas. Per omnia

secula seculorum. Amen.

Post peractum officium. Oratio.

Suscipe clementissime Deus, precibus & meritis beatæ Mariæ semper virginis, beati Michaelis archangeli, beati Ioannis Baptiste, sanctorum apostolorum tuorum Petri & Pauli, ac omnium electorum tuorum obsequium seruitutis meæ: & si in hoc tuo sacro officio aliquid dignum peregi, propitius respice, & quod negligenter per me actum est, vel imperfecte, clementer ignosce: & me famulum tuum N. vtinam dignum ab omni aduersitate custodi: & in tuorum semi-tam mandatorum dirige: vt ad gaudia paradisi peruenire valeam. Amen.

P S A L T E R I V M   D A V I D

dispositum in Dies, & Horas, ordine quo
totum singulis Hebdomadis dicitur
per totum annum.

D O M I N I C A

Ad matutinum.

Pater noster, qui es in coelis, sanctificetur nomen tuum. Aduieniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentionem. Sed libera nos a malo. Amen.

Ave Maria gratia plena. Dominus tecum, Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus. Sancta Maria mater Dei, Ora pro nobis peccatoribus. Amen.

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper virginī, beato Michaeli archangelo, beato Ioanni Baptiste, sanctis apostolis Petro & Paulo, omnibus sanctis, & **tibi pater**, quia peccavi nimis cogitatione, verbo & opere. Mea culpa, Mea culpa, Mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper virginem, beatum Michaelem archangelum, beatum Ioannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum & Paulum, omnes sanctos, & **te pater** orare pro me. **Absolutio.**

Misereatur **tui** omnipotens Deus, & dimissis peccatis **tuis**, perducat te ad vitam æternam. **R.** Amen. **V.**

Indulgientiam, absolutionem & remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens & misericors dominus. **R.** Amen.

Domine labia mea aperies. **R.** Et os meum annuntiabit laudem tuam. **V.** Deus in adiutorium meum intende. **R.** Domine ad adiuuandum me festina. Gloria patri & filio. Sicut erat. Haleluiah.

Inuitatorium si ab vno, semel dicitur. Si a duobus replicatur.

Venite exultemus domino iubilemus Deo salutari nostro, præoccupemus faciem eius in confessione & in psalmis iubilemus ei.

Quoniam Deus magnus dominus & rex magnus super omnes Deos: quoniam non repellit dominus plebem suam, quia in manu eius sunt omnes fines terræ, & altitudines montium ipse conspicit.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius: venite adoremus, & procidamus ante Deum ploremus coram domino, qui fecit nos: quia ipse est dominus deus noster, nos autem populus eius, et oves pascuae eius.

Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto: vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt & viderunt opera mea.

Quadragesima annis proximus fui generationi huic, & dixi, semper hi errant corde, ipsi vero non cognouerunt vias meas, quibus iuraui in ira mea: si in-

troibunt in requiem meam.

Gloria patri & filio. Sicut erat.

Repetitur inuitatorium.

Hymnus competens dicitur.

Quo finito Antiphona pronunciatur.

Psalmus primus.

BEatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit: & in cathedra pestilentiae non sedit.

Sed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte.

Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo.

Et folium eius non defluet: & omnia quæcunque faciet, prosperabuntur.

Non sic impij, non sic: sed tanquam puluis, quem projicit ventus a facie terræ.

Ideo non resurgent impij in iudicio: neque peccatores in concilio iustorum.

Quoniam nouit dominus viam iustorum: & iter impiorum peribit.

Deinde dicitur.

Gloria patri, & filio, & spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

Prædicto modo dicitur Gloria patri. &c. in fine omnium Psalmorum, & canticorum per totum annum, præterquam in triduo ante Pascha, & in officio defunctorum, & in cantico trium puerorum. **psalmus. 9.**

COnfitebor tibi domine in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.

Lætabor et exultabo in te, psallam nomini tuo altissime.

In conuertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur, & peribunt a facie tua.

Quoniam fecisti iudicium meum, & causam meam: sedisti super thronum,

qui iudicas iustitiam.

Increpasti gentes, & perijt impius: nomen eorum delesti in æternum, & in seculum seculi.

Inimici defecerunt frameæ in finem: & ciuitates eorum destruxisti.

Perijt memoria eorum cum sonitu, & dominus in æternum permanet.

Parauit in iudicio thronum suum: & ipse iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit populos in iustitia.

Et factus est dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione.

Et sperent in te, qui nouerunt nomen tuum: quoniam non dereliquisti quærentes te domine.

Psallite domino qui habitat in Sion: annuntiate inter gentes studia eius:

Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum.

Miserere mei domine: vide humilitatem meam de inimicis meis.

Qui exaltas me de portis mortis, vt annuntiem omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion.

Exultabo in salutari tuo: infixæ sunt gentes in interitu, quem fecerunt.

In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum.

Cognoscetur dominus iudicia faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator,

Conuertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliuiscuntur Deum.

Quoniam non in finem obliuio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finem.

Exurge domine, non confortetur homo: iudicentur gentes in conspectu tuo.

Constitue Domine legistatorem super eos: vt sciant gentes quoniam homines

sunt.

Vt quid domine recessisti longe, despiciis in opportunitatibus in tribulatione? **Dum** superbit impius, incenditur pauper: comprehenduntur in consilijs quibus cogitant.

Quoniam laudatur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedicitur. **Exacerbauit** dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ non quæreret.

Non est deus in conspectu eius, inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore.

Auferuntur iudicia tua a facie eius: omnium inimicorum suorum dominabitur.

Dixit enim in corde suo. Non movebor a generatione in generationem sine malo.

Cuius maledictione os plenum est, & amaritudine, & dolo: sub lingua eius labor & dolor.

Sedet in insidijs cum diuitibus, in occultis: vt interficiat innocentem.

Oculi eius in pauperem respiciunt: insidiatur in abscondito quasi leo in spelunca sua.

Insidiatur, vt rapiat pauperem, rapere pauperem dum attrahit eum.

In laqueo suo humiliabit eum, inclinabit se, & cadet cum dominatus fuerit pauperum.

Dixit enim in corde suo, oblitus est Deus, auertit faciem suam ne videat in finem.

Exurge domine Deus, & exaltetur manus tua: ne obliuiscaris pauperum.

Propter quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde suo: Non requiret.

Vides, quoniam tu laborem & dolorem consideras: vt tradas eos in manus tuas.

Tibi derelictus est pauper: orphano tu

eris adiutor.

Contere brachium peccatoris & maligni: quæreret peccatum illius, & non inuenietur.

Dominus regnabit in æternum, & in seculum seculi: peribitis gentes de terra illius.

Desiderium pauperum exaudiuit dominus: præparationem cordis eorum audiuit auris tua.

Iudicare pupillo & humili: vt non apponat vltra magnificare se homo super terram. **Psalmus 17.**

Diligam te domine fortitudo mea: dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

Deus meus adiutor meus: & sperabo in eum.

Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus.

Laudans inuocabo dominum: & ab inimicis meis saluus ero.

Circundederunt me dolores mortis: & torrentes iniquitatis conturbauerunt me.

Dolores inferni circundederunt me: præoccupauerunt me laquei mortis.

In tribulatione mea inuocaui dominum, & ad Deum meum clamaui.

Et exaudiuit de templo sancto suo vocem meam: & clamor meus in conspectu eius introiuit in aures eius.

Commota est & contremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt, & commota sunt, quoniam iratus est eis.

Ascendit fumus in ira eius: & ignis a facie eius exarsit: carbones succensi sunt ab eo.

Inclinauit cœlos, & descendit: & caligo sub pedibus eius.

Et ascendit super Cherubim & volauit: volauit super pennas ventorum.

Et posuit tenebras latibulum suum, in circuitu eius tabernaculum eius, tene-

brosa aqua in nubibus aeris.

Præ fulgore in conspectu eius nubes transierunt, grando, & carbones ignis. **E**t intonuit de cœlo dominus, & altissimus dedit vocem suam: grando & carbones ignis.

Et misit sagittas suas, & dissipauit eos: fulgura multiplicauit, & conturbauit eos.

Et apparuerunt fontes aquarum, & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum.

Ab increpatione tua domine, ab inspiratione spiritus iræ tuæ.

Misit de summo, & accepit me: & asumpsit me de aquis multis.

Eripuit me de inimicis meis fortissimis, & ab his qui oderunt me: quoniam confortati sunt super me.

Præuenrerunt me in die afflictionis meæ: & factus est dominus protector meus.

Et eduxit me in latitudinem: saluum me fecit, quoniam voluit me.

Et retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam: & secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi.

Quia custodiui vias domini, nec impie gessi a Deo meo.

Qoniam omnia iudicia eius in conspectu meo: & iusticias eius non repuli a me.

Et ero immaculatus cum eo: & obserabo me ab iniuitate mea.

Et retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam: & secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius.

Cum sancto sanctus eris: & cum viro innocentie innocens eris.

Et cum electo electus eris: & cum peruerso peruerteris.

Qoniam tu populum humilem saluum facies: & oculos superborum humili-

abis.

Qoniam tu illuminas lucernam meam domine: Deus meus, illumina tenebras meas.

Qoniam in te eripiar a tentatione: & in Deo meo transgrediar murum.

Deus meus impolluta via eius eloquia domini igne examinata: protector est omnium sperantium in se.

Qoniam quis deus præter dominum? aut quis deus præter Deum nostrum?

Deus qui præcinxit me virtute: & posuit immaculatam viam meam.

Qui perfecit pedes meos tanquam ceruorum: & super excelsa statuens me.

Qui docet manus meas ad prælium: & posuisti vt arcum æreum brachia mea.

Et dedisti mihi protectionem salutis tuæ: & dextera tua suscepit me.

Et disciplina tua correxit me in finem: & disciplina tua ipsa me docebit.

Dilatasti gressus meos subtus me: & non sunt infirmata vestigia mea:

Persequar inimicos meos & comprehen-dam illos: & non conuertar donec defi-ciant.

Confringam illos, nec poterunt stare: cadent subtus pedes meos.

Et præcinxisti me virtute ad bellum: & supplantasti insurgentes in me subtus me.

Et inimicos meos dedisti mihi dorsum: & odientes me disperdidisti.

Clamauerunt, nec erat qui saluos faceret ad dominum, nec exaudiuit eos.

Et comminuam eos vt puluerem ante faciem venti: vt lutum platearum delebo eos.

Eripies me de contradictionibus populi: constitues me in caput gentium.

Populus quem non cognoui seruuiit mihi: in auditu auris obediuit mihi.

Filii alieni mentiti sunt mihi, filii alieni inueterati sunt, & claudicauerunt a semitis suis.

Vivit dominus, & benedictus Deus meus, & exaltetur Deus salutis meæ.

Deus qui das vindictas mihi, & subdis populos sub me, liberator meus de inimicis meis iracundis.

Et ab insurgentibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me.

Propterea confitebor tibi in nationibus domine: & nomini tuo psalmum dicam.

Magnificans salutes regis eius, & faciens misericordiam Christo suo Dauid. & semini eius vsque in seculum.

C Sequens hym. dicitur finitis tribus lectionibus ad matu. per totum annum præterquam in aduentu, & a dominica in septuagesima vsque ad Pascha, & etiam tunc dicitur si agatur de aliquo sancto.

C Canticum sanctorum Ambrosij & Augustini. Hymnus.

TE Deum laudamus: te dominum confitemur.

Te æternum patrem, omnis terra veneratur.

Tibi omnes angeli, tibi cœli, & vniuersæ potestates.

Tibi Cherubim, & Seraphim incessabili voce proclamat.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus deus sabaoth.

Pleni sunt cœli & terra, maiestatis gloriae tuæ.

Te gloriosus Apostolorum chorus.

Te prophetarum laudabilis numerus.

Te martyrum candidatus laudat exercitus.

Te per orbem terrarum sancta confiteratur ecclesia.

Patrem immensæ maiestatis.

Venerandum tuum verum, & vnicum filium.

Sanctum quoque paraclitum spiritum.

Tu rex gloriæ Christe.

Tu patris sempiternus es filius.

Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti virginis vterum.

Tu deuicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei sedes in gloria patris.

Iudex crederis esse venturus.

Te ergo quæsumus famulis tuis subueni, quos pretioso sanguine redemisti.

Aeterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari.

Saluum fac populum tuum domine, & benedic hæreditati tuæ.

Et rege eos, & extolle illos vsque in æternum.

Per singulos dies benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

Dignare domine die isto, sine peccato nos custodire.

Miserere nostri domine, miserere nostri.

Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te.

In te domine sperauui, non confundar in æternum.

AD LAVDES.

Deus in adiuto. **A**ntiph. Psalmus 65.

Svbilate Deo omnis terra,
psalmum dicite nomini eius:
date gloriæ laudi eius.

Dicite Deo, Quam terribilia sunt opera tua domine? in multitudine virtutis tuae mentientur tibi inimici tui.

Omnis terra adoret te, & psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo.

Venite, & videte opera Dei, terribilis in consilijs super filios hominum.

Qui conuertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi

lætabimur in ipso.

Qui dominatur in virtute sua in æternum, oculi eius super gentes respicunt: qui exasperant, non exaltentur in semetipsis.

Benedicite gentes Deum nostrum: & auditam facite vocem laudis eius.

Qui posuit animam meam ad vitam: & non dedit in commotionem pedes meos. **Q**uoniam probasti nos Deus: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum.

Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro: impo-suisti homines super capita nostra.

Transiuius per ignem & aquam: & eduxisti nos in refrigerium.

Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt labia mea.

Et locutum est os meum in tribulatione mea.

Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum: offeram tibi boues cum hircis.

Venite, audite: & narrabo omnes qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ.

Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui sub lingua mea.

Iniquitatem si aspexi in corde meo: non exaudiet dominus.

Propterea exaudiuit Deus: & attendit voci deprecationis meæ.

Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam, & misericordiam suam a me. **P**salmus 95.

CAntate domino canticum nouum: **C**antate domino omnis terra.

Cantate domino, & benedicte nomini eius: annuntiate de die in diem salutare eius.

Annuntiate inter gentes gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius.

Quoniam magnus dominus, & laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos.

Quoniam omnes dij gentium dæmonia: dominus autem celos fecit.

Confessio, & pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius.

Afferte domino patriæ gentium, afferte domino gloriam & honorem: afferte domino gloriam nomini eius.

Tollite hostias, & introite in atria eius: Adorate dominum in atrio sancto eius. **C**ommoueatur a facie eius vniuersa terra. Dicite in gentibus quia dominus regnauit.

Etenim correxit orbem terræ qui non commouebitur: iudicabit populos in æquitate.

Lætentur coeli, & exultet terra, commoueatur mare, & plenitudo eius: gaudebunt campi, & omnia quæ in eis sunt.

Tunc exultabunt omnia ligna syluarum a facie domini: quia venit, quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate sua.

Canticum trium puerorum.

Benedicite omnia opera domini Dan. domino: laudate, & superexalte eum in secula.

Benedicite angeli domini domino, benedicite cœli domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ super cœlos sunt domino: benedicite omnes virtutes domini domino.

Benedicite sol, & luna domino: benedicite stellæ cœli domino.

Benedicite imber, & ros domino: benedicite omnes spiritus Dei domino.

Benedicite ignis & æstus domino: benedicite fruges & æstus domino.

Benedicite rores & pruina domino:

benedicite gelu & frigus domino.

Benedicite glacies, & niues domino:
benedicite noctes, & dies domino.

Benedicite lux, & tenebræ domino:
benedicite fulgura, & nubes domino.

Benedicat terra dominum: laudet, &
superexaltet eum in secula.

Benedicite montes, & colles domino:
benedicite vniuersa germinantia in
terra domino.

Benedicite fontes domino: benedicite
maria, & flumina domino.

Benedicite cete, & omnia quæ mouen-
tur in aquis domino: benedicite omnes
volucres coeli domino.

Benedicite omnes bestiæ & pecora
domino: benedicite filij hominum
domino.

Benedicat Israel dominum: laudet, &
superexaltet eum in secula.

Benedicite sacerdotes domini domino:
benedicite serui domini domino.

Benedicite spiritus, & animæ iustorum
domino: benedicite sancti & humiles
corde domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misael
domino, laudate, & superexaltate eum
in secula.

Benedicamus patrem, & filium cum
sancto spiritu: laudemus & superexal-
temus eum in secula.

Benedictus es domine in firmamento
coeli: & laudabilis & gloriosus, & su-
perexaltatus in secula. Amen.

Canticum Zachariæ prophetæ.

Et dicitur quotidie ad laudes.

BEnedictus dominus deus Israel:
quia visitauit, & fecit redemp-
tionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis, in domo
Dauid pueri sui.

Sicut locutus est per os sanctorum: qui
a seculo sunt prophetarum eius.

Salutem ex inimicis nostris, & de manu

omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum pa-
tribus nostris: & memorari testamenti
sui sancti.

Iusiurandum, quod iurauit ad Abra-
ham patrem nostrum, daturum se no-
bis.

Vt sine timore de manu inimicorum
nostrorum liberati: seruiamus illi.

In sanctitate & iustitia coram ipso, om-
nibus diebus nostris.

Et tu puer, propheta altissimi vo-
caberis: præibis enim ante faciem do-
mini parare vias eius.

Ad dandam scientiam salutis plebi eius,
in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ Dei nostri, in
quibus visitauit nos oriens ex alto.

Illuminare his, qui in tenebris & in um-
bra mortis sedent, ad dirigendos pedes
nostros in viam pacis. **Antiphona &**

Oratio & Sub tuum præsidium. **vt in**
j. dominica aduentu.

AD PRIMAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adi-
utorium meum. **Hym.**

 Am lucis orto sydere: Deum
precemur supplices: Vt in di-
urnis actibus: Nos seruet a
nocentibus.

Linguam refrenans temperet, Ne litis
horror insonet: Visum fouendo conte-
gat, Ne vanitates hauriat.

Sint pura cordis intima, Absistat &
vecordia: Carnis terat superbiam Potus
cibilem parcitas.

Vt cum dies abscesserit, Noctemque
sors reduxerit: Mundi per abstinen-
tiam, Ipsi canamus gloriam.

Deo patri sit gloria, Eiusque soli filio,
cum spiritu paracleto, Et nunc & in
perpetuum. Amen.

Antiphona. Vtinam. **Psalmus. 53.**

DEUS in nomine tuo saluum me fac,
& in virtute tua iudica me.

Deus exaudi orationem meam: auribus
percipe verba oris mei.

Quoniam alieni insurrexerunt aduer-
sum me, & fortes quæsierunt animam
meam: & non proposuerunt Deum ante
conspectum suum.

Ecce enim deus adiuuat me: & domi-
nus susceptor est animæ meæ.

Auerte mala inimicis meis: & in veri-
tate tua disperde illos.

Voluntarie sacrificabo tibi, &
fitebor nomini tuo domine quoniam
bonum est.

Quoniam ex omni tribulatione eripuisti
me: & super inimicos meos despexit
oculus meus. **Psalmus. 118.**

BEATI immaculati in via, qui ambu-
lant in lege domini.

Beati qui scrutantur testimonia eius: in
toto corde exquirunt eum.

Non enim qui operantur iniquitatem, in
viis eius ambulauerunt.

TU mandasti mandata tua, custodiri
nimis.

Vtinam dirigantur viæ meæ, ad custo-
diendas iustificationes tuas.

Tunc non confundar: cum perspexero
in omnibus mandatis tuis.

Confitebor tibi in directione cordis: in
eo quod didici iudicia iustitiae tuæ.

Iustificationes tuas custodiam: non me
derelinquas vsquequaque.

In quo corrigit adolescentior viam
suam? in custodiendo sermones tuos.

In toto corde meo exquisui te: ne re-
pellas me a mandatis tuis.

In corde meo abscondi eloquia tua: vt
non peccem tibi.

Benedictus es domine: doce me iustifi-
cationes tuas.

In labijs meis pronuntiaui omnia iudi-
cia oris tui.

In via testimoniorum tuorum delecta-
tus sum, sicut in pmnibus diuitijs.

In mandatis tuis exercebor: & consid-
erabo vias tuas.

In iustificationibus tuis meditabor: non
obliuiscar sermones tuos.

Ex psalmo. 118.

Retribue seruo tuo, viuifica me: &
custodiam sermones tuos.

Reuela oculos meos: & considerabo
mirabilia de lege tua.

Incola ego sum in terra: non abscondas
a me mandata tua.

Concupiuit anima mea desiderare ius-
tificationes tuas, in omni tempore.

Increpasti superbos: maledicti, qui de-
clinant a mandatis tuis.

Aufer a me opprobrium & contemp-
tum: quia testimonia tua exquisiui.

Etenim sederunt principes, & aduer-
sum me loquebantur: seruus autem
tuus exercebatur in iustificationibus
tuis.

Nam & testimonia tua meditatio mea
est: & consilium meum iustificationes
tuæ.

Adhæsit paumento anima mea:
viuifica me secundum verbum tuum.

Vias meas enuntiaui, & exaudisti me:
doce me iustificationes tuas.

Viam iustificationum tuarum instrue
me: & exercebor in mirabilibus tuis.

Dormitauit anima mea præ tædio: con-
firma me in verbis tuis.

Viam iniquitatis amoue a me: & de
lege tua miserere mei.

Viam veritatis elegi: iudicia tua non
sum oblitus.

Adhæsi testimonijis tuis domine: noli
me confundere.

Viam mandatorum tuorum cucurri,
cum dilatasti cor meum.

Symbolum Athanasij Episcopi.

Q Vicunque vult saluus esse: ante omnia opus est, vt teneat catholicae fidem.

Quam nisi quisque integrum in uiolat tanque seruauerit, absque dubio in aeternum peribit.

Fides autem catholica haec est: vt unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in unitate veneremur.

Neque confundentes personas, neque substantiam separantes.

Alia est enim persona Patris, alia filij, alia Spiritus sancti:

Sed Patris, & filij, & Spiritus sancti una est diuinitas, aequalis gloria, coeterna maiestas.

Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus.

Increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus.

Immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus sanctus.

Aeternus Pater, aeternus Filius, aeternus Spiritus sanctus.

Et tamen non tres aeterni: sed unus aeternus.

Sicut non tres increati, nec tres immensi, sed unus increatus, & unus immensus.

Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus.

Et tamen non tres omnipotentes: sed unus omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus.

Vt tamen non tres dij, sed unus est deus.

Ita dominus Pater, dominus Filius, dominus Spiritus sanctus.

Et tamen non tres domini: sed unus est dominus.

Quia sicut singillatim unamquamque

personam, Deum, ac dominum confiteri Christiana veritate compellimus: ita tres Deos, aut dominos dicere, catholica religione prohibemus.

Pater a nullo est factus, nec creatus, nec genitus.

Filius a Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus.

Spiritus sanctus a Patre & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

Vnus ergo Pater, non tres patres, unus filius, non tres filii: unus Spiritus sanctus, non tres spiritus sancti.

Et in hac Trinitate nihil prius aut posterius, nihil maius aut minus: sed totae tres personae coeternae sibi sunt & coaequales.

Ita vt per omnia, sicut iam supradictum est, & unitas in Trinitate, & Trinitas in unitate veneranda sit.

Qui vult ergo saluus esse, ita de Trinitate sentiat.

Sed necessarium est ad aeternam salutem: vt incarnationem quoque domini nostri Iesu Christi fideliter credat.

Est ergo fides recta, vt credamus & confiteamur, quia dominus noster Jesus Christus Dei filius, Deus, & homo est.

Deus est ex substantia patris ante secula genitus: & homo est ex substantia matris in seculo natus.

Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens.

Aequalis Patri secundum diuinitatem: minor Patre secundum humanitatem.

Qui licet Deus sit, & homo: non duo tamen, sed unus est Christus.

Vnus autem non conuersione diuinitatis in carnem: sed assumptione humanitatis in Deum.

Vnus omnino non confusione substanc-

tiae, sed vnitate personæ.

Nam sicut anima rationalis & caro vnum est homo: ita deus & homo vnum est Christus.

Qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis.

Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis: inde venturus est iudicare viuos, & mortuos.

Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis: & reddituri sunt de factis proprijs rationem.

Et qui bona egerunt ibunt in vitam æternam: qui vero mala, in ignem æternum.

Haec est fides catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit, saluus esse non poterit.

Gloria patri. **S**icut erat. **A**nt. Vtinam dirigantur viæ meæ, ad custodiendas iustificationes tuas. **V**. Domine exaudi orationem meam. **R**. Et clamor meus ad te veniat. **O**remus.

Domine deus omnipotens qui ad principium huius diei nos peruenire fecisti: tua nos hodie salua virtute: vt in hac die ad nullum declinemus peccatum: sed semper ad tuam iustitiam faciendam, nostra procedant eloquia, dirigantur cogitationes & opera. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit et regnat in vnitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum. **R**. Amen. Benedicamus domino. Fidelium.

**Vide num de sancto sit facienda
commemoratio.**

Pretiosa in conspectu domini. **R**. Mors sanctorum eius. **Oratio.**

Sancta Maria & omnes sancti intercedant pro nobis ad dominum: vt nos mereamur ab eo adiuuari & salu-

ari, qui viuit & regnat in secula seculorum. **R**. Amen. **V**. Dies & actus nostros in sua pace disponat dominus omnipotens. **R**. Amen.

CPrædictum symbolum dicitur ad primam dominicis diebus per totum annum, siue fiat officium de dominica, siue de aliquo festo aut octaua in ea incidenti.

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium meum. **Hym.**

Vnc sancte nobis spiritus Vnum patri cum filio, **D**ignare promptus ingeri, **N**ostro refusus pectori.

Os, lingua, mens, sensus, vigor Confessionem personent Flammescat igne charitas Accendat ardor priimos.

Præsta pater pijssime Patrique compar vnicie Cum spiritu paraclito Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Da mihi. **P**salmus. 118.

L Egem pone mihi domine viam iustificationum tuarum: & exquiram eam semper.

Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam: & custodiam illam in toto corde meo.

Seduc me in semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui.

Inclina cor meum in testimonia tua, & non in auaritiam.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua viuifica me.

Statue seruo tuo eloquium tuum, in timore tuo.

Amputa opprobrium meum quod suspicatus sum: quia iudicia tua iucunda.

Ecce concupui mandata tua: in æquitate tua viuifica me.

Et veniat super me misericordia tua domine, salutare tuum secundum eloquium tuum.

Et respondebo exprobrantibus mihi verbum, quia sperauit in sermonibus tuis.

Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsquequaque: quia in iudiciis tuis supersperauit.

Et custodiam legem tuam semper: in seculum & in seculum seculi.

Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquisiuit.

Et loquebar in testimonijis tuis in conspectu regum: & non confundebatur.

Et meditabatur in mandatis tuis: quæ dilexi.

Et leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebar in iustificationibus tuis. **Psalmus. 118.**

MEmor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti.

Hæc me consolata est in humilitate mea, quia eloquium tuum viuificauit me.

Superbi inique agebant vsquequaque: a lege autem tua non declinaui.

Memor fui iudiciorum tuorum a seculo domine: & consolatus sum.

Defectio tenuit me pro peccatoribus dereliquentibus legem tuam.

Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ.

Memor fui nocte nominis tui domine: & custodiui legem tuam.

Hæc facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisiuit.

Portio mea domine: dixi custodire legem tuam.

Deprécatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum.

Cogitaui vias meas: & conuerti pedes meos in testimonia tua.

Paratus sum & non sum turbatus: vt custodiam mandata tua.

Funes peccatorum circunplexi sunt me:

& legem tuam non sum oblitus.

Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tuæ.

Particeps ego sum omnium timentium te: & custodientium mandata tua.

Misericordia tua domine plena est terra: iustificationes tuas doce me.

Ex psalmo 118.

BOnitatem fecisti cum seruo tuo domine secundum verbum tuum.

Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi.

Priusquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum custodiui.

Bonus es tu: & in bonitate tua doce me iustificationes tuas.

Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.

Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vero legem tuam meditatus sum.

Bonum mihi, quia humiliasti me: vt discam iustificationes tuas.

Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti.

Manus tuæ fecerunt me & plasmaverunt me: da mihi intellectum vt discam mandata tua.

Qui timet te videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua supersperauit.

Cognoui domine, quia æquitas iudicia tua: & in veritate tua humiliasti me.

Fiat misericordia tua, vt consoletur me: secundum eloquium tuum seruo tuo.

Veniant mihi miserationes tuæ, & uiuam: quia lex tua meditatio mea est.

Cconfundantur superbi, quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.

Conuertantur mihi timentes te: & qui nouerunt testimonia tua.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar.

Antiphona. Da mihi intellectum, &

scrutabor legem tuam. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium meum. **Hymn.**

Sicut erector potens verax Deus, Qui temperas rerum vices: Splendore mane instruis, Et igitur nibus meridiem

Extingue flamas litium, Aufer calorem noxiun, Confer salutem corporum, Veramque pacem cordium.

Præsta, Pater piissime, Patrique compar vnicie, cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Tuus sum. **Psalmus. 118.**

Defecit in salutare tuum anima mea: & in verbum tuum super-sperauit.

Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes, quando consolaberis me?

Quia factus sum sicut vter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus.

Quot sunt dies serui tui, quando facies de persequentibus me iudicium?

Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non vt lex tua.

Omnia mandata tua veritas: inique persequuti sunt me, adiuua me.

Paulominus consummauerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua.

Secundum misericordiam tuam viuifica me: & custodiam testimonia oris tui.

In æternum domine, verbum tuum permanet in cœlo.

In generationem & generationem veritas tua: fundasti terram, & permanet.

Ordinatione tua perseuerat dies: quoniam omnia seruiunt tibi.

Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea.

In æternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis viuificasti me.

Tuus sum ego saluum me fac: quoniam

iustificationes tuas exquisiui.

Me expectauerunt peccatores vt perderent me: testimonia tua intellexi.

Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

Psalmus. 118.

Quomodo dilexi legem tuam domine? tota die meditatio mea est.

Super imimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in æternum mihi est.

Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.

Super senes intellexi: quia mandata tua quæsiui.

Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt custodiam verba tua.

A iudicijs tuis non declinai: quia tu legem posuisti mihi.

Quam dulcia fauibus meis eloquia tua: super mel ori meo.

A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem viam iniquitatis.

Lucerna pedibus meis verbum tuum: & lumen semitis meis.

Iuraui & statui: custodire iudicia iustitiae tuæ.

Humiliatus sum vsquequaque domine: viuifica me secundum verbum tuum.

Voluntaria oris mei beneplacita fac domine: & iudicia tua doce me.

Anima mea in manibus meis semper: & legem tuam non sum oblitus.

Posuerunt peccatores laqueum mihi: & de mandatis tuis non errauit.

Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum: quia exultatio cordis mei sunt.

Inclinaui cor meum, ad facientes iustificationes tuas in æternum: propter retributionem. **Psalmus. 118.**

Tinquis odio habui, & legem tuam dilexi.

Adiutor & susceptor meus es tu: & in verbum tuum supersperauit.

Declinate a me maligni: & scrutabor mandata Dei mei.

Suscipe me secundum eloquium tuum, & viuam: & non confundas me ab expectatione mea.

Adiuua me & saluus ero: & meditabor in iustificationibus tuis semper.

Spreuisti omnes discedentes a iudicijs tuis: quia iniusta cogitatio eorum.

Præuaricantes reputauit omnes peccatores terræ: ideo dilexi testimonia tua.

Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui.

Feci iudicium & iustitiam: non tradas me calumniantibus me.

Suscipe seruum tuum in bonum: non calumnientur me superbi.

Oculi mei defecerunt in salutare tuum: & in eloquium iustitiae tuæ.

Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: & iustificationes tuas doce me.

Seruuus tuus sum ego: da mihi intellectum, vt sciam testimonia tua.

Tempus faciendi domine: dissipauerunt legem tuam.

Ideo dilexi mandata tua: super aurum & topazion.

Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui. **Antiphona.** Tuus sum ego, saluum me fac. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium meum. **Hym.**

 Erum deus tenax vigor, Im-
motus in te permanens, Lucis
diurnæ tempora, Successibus
determinans.

Largire clarum vespere, Quo vita
nusquam decidat, Sed præmium mor-
tis sacræ, Perennis instet gloria.

Præsta pater piissime, Patrique compar vnicę, Cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Declaratio. **Psalmus. 118.**

Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea.

Declaratio sermonum tuorum illuminat: & intellectum dat paruulis.

Os meum aperui & attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam.

Aspice in me, & miserere mei: secundum iudicium diligentium nomen tuum.

Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: & non dominetur mei omnis iniustitia.

Redime me a calumnijs hominum, vt custodiam mandata tua.

Faciem tuam illumina super seruum tuum: & doce me iustificationes tuas.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam.

Iustus es domine: & rectum iudicium tuum.

Mandasti iustitiam testimonia tua: & veritatem tuam nimis.

Tabescere me fecit zelus meus: quia oblii sunt verba tua inimici mei.

Ignitum eloquium tuum vehementer: & seruuus tuus dilexit illud.

Adolescentulus sum ego & contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus.

Iustitia tua iustitia in æternum: & lex tua veritas.

Tribulatio & angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est.

Aequitas testimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuam.

Psalmus. 118.

Clamaui in toto corde meo exaudi me domine: iustificationes tuas requiram.

Clamaui ad te, saluum me fac: vt custodiam mandata tua.

Præueni in maturitate, & clamaui:
quia in verba tua supersperauit.

Præuenerunt oculi mei ad te diluculo:
vt meditarer eloquia tua.

Vocem meam audi secundum misericordiam tuam domine: & secundum iudicium tuum viuifica me.

Appropinquauerunt persequentes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt.

Prope es tu domine, & omnes viæ tuæ veritas.

Inicio cognoui de testimonijis tuis: quia in æternum fundasti ea.

Vide humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuam non sum oblitus.

Iudica iudicium meum & redime me: propter eloquium tuum viuifica me.

Longe a peccatoribus salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt.

Misericordiæ tuæ multæ domine: secundum iudicium tuum viuifica me.

Multi qui persequuntur me, & tribulant me, a testimonijis tuis non declinaui.

Vidi præuaricantes, & tabescebam: quia eloquia tua non custodierunt.

Vide quoniam mandata tua dilexi domine: in misericordia tua viuifica me.

Principium verborum tuorum veritas: in æternum omnia iudicia iustitiæ tuæ.

Psalmus. 118.

Principes persequuti sunt me gratis: & a verbis tuis formidauit cor meum.

Lætabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa.

Iniquitatem odio habui, & abominatus sum: legem autem tuam dilexi.

Septies in die laudem dixi tibi, super iudicia iustitiæ tuæ.

Pax multa diligentibus legem tuam: & non est illis scandalum.

Expectabam salutare tuum domine: &

mandata tua dilexi.

Custodiuit anima mea testimonia tua: & dilexit ea vehementer.

Seruaui mandata tua & testimonia tua: quia omnes viæ meæ in conspectu tuo.

Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Intret postulatio mea in conspectu tuo, secundum eloquium tuum eripe me.

Eructabunt labia mea hymnum, cum docueris me iustificationes tuas.

Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum, quia omnia mandata tua æquitas.

Fiat manus tua, vt saluet me: quoniam mandata tua elegi.

Concupui salutare tuum domine: & lex tua meditatio mea est.

Viuit anima mea & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.

Erraui sicut ouis, quæ perijt: quæ seruum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.

Antiphona. Declaratio sermonum tuorum illuminat. **O**ratio.

AD VESPERAS.
Pater noster. Aue maria. Deus in adiu.

Hymn. antiphona. Psalmus. 109.

 Ixit dominus domino meo: sede a dextris meis.

 Donec ponam inimicos tuos: scabellum pedum tuorum.

 Virgam virtutis tuæ emittet dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorum.

Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum: ex vtero ante luciferum genui te.

Iurauit dominus, & non poenitebit eum: tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Dominus a dextris tuis: confregit in die iræ suæ reges.

Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: conquassabit capita in terra multorum.

De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput. **Psalmus. 110.**

Confitebor tibi domine in toto corde meo: in concilio iustorum, & congregatione.

Magna opera domini: exquisita in omnes voluntates eius.

Confessio & magnificentia opus eius: et iustitia eius manet in seculum seculi.

Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors & miserator dominus: escam dedit timentibus se.

Memor erit in seculum testamenti sui: virtutem operum suorum annuntiabit populo suo:

Vt det illis hæreditatem gentium: opera manuum eius veritas, & iudicium.

Fidelia omnia mandata eius: confirmata in seculum seculi: facta in veritate & æquitate.

Redemptionem misit populo suo: mandauit in æternum testamentum suum.

Sanctum & terribile nomen eius: initium sapientiæ timor Domini.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in seculum seculi. **Psalmus. 113.**

IN exitu Israel de ægypto, domus Iacob de populo barbaro.

Facta est Iudæa sanctificatio eius: Israël potestas eius.

Mare vidit & fugit: Iordanis conuersus est retrorsum.

Montes exultauerunt vt arietes: & colles sicut agni ouium.

Quid est tibi mare quod fugisti? & tu Iordanis quia conuersus es retrorsum?

Montes exultasti sicut arietes: & colles sicut agni ouium.

A facie domini mota est terra, a facie

Dei Iacob.

Qui conuertit petram in stagna aquarum: & rupem in fontes aquarum.

Non nobis domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam.

Super misericordia tua & veritate tua: nequando dicant gentes, vbi est deus eorum?

Deus autem noster in cœlo: omnia quæcunque voluit fecit.

Simulacra gentium argentum & aurum: opera manuum hominum.

Os habent & non loquentur: oculos habent & non videbunt.

Aures habent, & non audient: nares habent, & non odorabunt.

Manus habent & non palpabunt, pedes habent & non ambulabunt: non clamabunt in gutture suo.

Similes illis fiant qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel sperauit in domino: adiutor eorum & protector eorum est.

Domus Aaron sperauit in domino: adiutor eorum & protector eorum est.

Qui timent dominum sperauerunt in domino: adiutor eorum & protector eorum est.

Dominus memor fuit nostri: & benedixit nobis:

Benedixit domui Israel, benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus qui timent dominum: pusillis cum maioribus.

Adiciat dominus super vos: super vos & super filios vestros.

Benedicti vos a domino: qui fecit cœlum, & terram.

Cœlum cœli domino: terram autem dedit filijs hominum.

Non mortui laudabunt te domine: neque omnes qui descendunt in infernum.

Sed nos qui viuimus benedicimus domino: ex hoc nunc & vsque in seculum.

Canticum beatæ virgi. Mariæ & dicuntur quotidie ad vesper.

Lu. **M**Agnificat anima mea dominum.

1. **E**t exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.

Et misericordia eius a progenie in progenies: timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

Deposit potentes de sede: & exaltauit humiles.

Esurientes impleuit bonis: & diuites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham: & semini eius in secula.

Antiphona & Oratio. & Sub teeum præsi. vt in. j. dominica adue.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Ave maria. Conuerte nos deus saluatoris noster. **R.** Et auerte iram tuam a nobis. **V.** Deus in adiutorium. **Hym.**

SE lucis ante terminum, Regnum creator poscimus: Vt solita clementia, Sis præsul & custodiam.

Procul recedant somnia, Et noctium phantasmata: Hostemque nostrum comprime, Ne polluantur corpora.

Præsta pater omnipotens, per Iesum Christum dominum: Qui tecum in perpetuum, Regnat cum sancto spiritu. Amen.

Antiphona. Salua nos. **Psalmus. 4.**

CVM inuocarem exaudiuit me Deus iustitiæ meæ, in tribulatione dilatasti mihi.

Miserere mei: & exaudi orationem meam.

Filij hominum, vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?

Scitote quoniam mirificauit dominus sanctum suum: dominus exaudiet me, cum clamauero ad eum.

Irascimini, & nolite peccare: quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini.

Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in domino: multi dicunt: Quis ostendit nobis bona?

Signatum est super nos lumen vultus tui domine: dedisti lætitiam in corde meo.

A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt.

In pace in idipsum: dormiam & requiescam.

Quoniam tu domine singulariter in spe, constituisti me. **Psalmus. 30.**

TN te domine sperauit non confundar in æternum: in iustitia tua libera me.

Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij: vt saluum me facias.

Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu: & propter nomen tuum deduces me & enutries me.

Educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.

In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me domine deus veritatis. **Psalmus. 90.**

Q Vi habitat in adiutorio altissimi:
in protectione Dei coeli commorabitur.

Dicet domino, susceptor meus es tu: & refugium meum, deus meus sperabo in eum.

Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium: & a verbo aspero.

Scapulis suis obumbrabit tibi: & sub pennis eius sperabis.

Scuto circundabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno,

A sagitta volante in die: a negotio perambulante in tenebris: ab incursu, & dæmonio meridiano.

Cadent a latere tuo mille, & decem milia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.

Veruntamen oculis tuis considerabis: & retributionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es domine spes mea: altissimum posuisti refugium tuum.

Non accedet ad te malum: & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Quoniam angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis: & conculcabis leonem & draconem.

Quoniam in me sperauit liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.

Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum.

Longitudine dierum replebo eum & ostendam illi salutare meum.

Canticum Simeonis prophetæ & dicit quotidie ad completorium.

NVnc dimittis serum tuum domine: secundum verbum tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei salutare tuum.

Quod parasti ante faciem omnium populorum.

Lumen ad reuelationem gentium: & gloriam plebis tuæ Israel.

Antiphona. Salua nos domine vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, & requiescamus in pace. **V.** Domine exaudi. **R.** Et clamor. **Oremus.**

VIsita quæsumus domine habitationem istam: & omnes insidias inimici ab ea longe repelle: angeli tui sancti habitent in ea: qui nos in pace custodiant, & benedictio tua sit super nos semper. Per dominum. **Benedicamus do.** **Fidelium animæ.** **Salue regina.**
Loco suo.

FERIA SECVNDA.

ad matutinum.

Pater noster. Aue ma. Confiteor. Misericreator. Indulgen. Domine labia. Deus in adiuto. **Inuita.** Venite exul. **Inuita.**

Hymnus. **Antiphona.** **Psalmus.** 30.

IN te domine sperauit: non confundar in æternum: in iustitia tua libera me.

Inclina ad me aurem tuam accelera vt eruas me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij: vt saluum me facias.

Quoniam fortitudo mea, & refugium meum es tu: & propter nomen tuum deduces me, & enutries me.

Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.

In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me domine deus veritatis.

Odisti obseruantes vanitates superacue.

Ego autem in domino sperauit: exultabo, & lætabor in misericordia tua.

Quoniam respexisti humilitatem

meam, saluasti de necessitatibus animam meam.

Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in loco spatiose pedes meos.

Miserere mei domine, quoniam tribulor: conturbatus est in ira oculus meus, anima mea, & venter meus:

Quoniam defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus.

Infirmata est in paupertate virtus mea, & ossa mea conturbata sunt.

Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium vicinis meis valde, & timor notis meis.

Qui videbant me foras fugerunt a me: obliuioni datus sum tanquam mortuus a corde.

Factus sum tanquam vas perditum: quoniam audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu.

In eo dum conuenirent simul aduersum me, accipere animam meam consiliati sunt.

Ego autem in te sperauit domine. dixi, Deus meus es tu, in manibus tuis sortes meæ.

Eripe me de manu inimicorum meorum, & a persequentibus me.

Illustra faciem tuam super serum tuum, saluum me fac in misericordia tua domine, non confundar, quoniam inuocauit te.

Erubescant impij, & deducantur in infernum: muta fiant labia dolosa.

Quae loquuntur aduersus iustum iniqüitatem, in superbia & in abusione.

Quam magna multitudo dulcedinis tuæ domine, quam abscondisti timentibus te?

Perfecisti eis qui sperant in te, in conspectu filiorum hominum.

Abscondes eos in abscondito faciei tuæ, a conturbatione hominum.

Proteges eos in tabernaculo tuo, a contradictione linguarum.

Benedictus dominus: quoniam mirificauit misericordiam suam mihi in ciuitate munita.

Ego autem dixi in excessu mentis meæ, Proiectus sum a facie oculorum tuorum.

Ideo exaudisti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te.

Diligitе dominum omnes sancti eius, quoniam veritatem requiret dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam.

Viriliter agite, & confortetur cor vestrum omnes, qui speratis in domino.

Psalmus. 34.

Vidica domine nocentes me: expugna impugnantes me.

Apprehende arma & scutum: & exurge in adiutorium mihi.

Effunde frameam, & conclude aduersus eos qui persequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ego sum.

Cconfundantur, & reuereantur quærentes animam meam.

Auertantur retrorsum, & confundantur cogitantes mihi mala.

Fiant tanquam puluis ante faciem venti, & angelus domini coarctans eos.

Fiat via illorum tenebræ & lubricum: & angelus domini persequens eos.

Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: superuacue exprobauerunt animam meam.

Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit apprehendat eum: & in laqueum cadat in ipsum.

A anima autem mea exultabit in domino: & delectabitur super salutari suo.

Omnia ossa mea dicent, domine, quis similis tibi?

Eripiens inopem de manu fortiorum eius, egenum & pauperem a diripien-

tibus eum.

Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me.

Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem animæ meæ.

Ego autem cum mihi molesti essent, in duebar cilicio.

Humiliabam in jejunio animam meam: & oratio mea in sinu meo conuertetur.

Quasi proximum, & quasi fratrem nostrum, sic complacebam: quasi lugens, & contristatus, sic humiliabar.

Et aduersum me lætati sunt & conuenerunt: congregata sunt super me flagella, & ignoraui.

Dissipati sunt, nec compuncti, tentauerunt me, subsannauerunt me subsannatione: frenduerunt super me dentibus suis.

Domine quando respicies? restitue animam meam a malignitate eorum, a leonibus vnicam meam.

Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te.

Non supergaudeant mihi qui aduersantur mihi inique, qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.

Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: & in iracundia terræ loquentes, dolos cogitabant.

Et dilatauerunt super me os suum, dixerunt, euge, euge, viderunt oculi nostri.

Vidisti, domine, ne sileas, domine ne discedas a me.

Exurge, & intende iudicio meo: Deus meus, & dominus meus in causam meam.

Iudica me secundum iustitiam tuam domine deus meus: & non supergaudeant mihi.

Non dicant in cordibus suis, euge, euge, animæ nostræ: nec dicant, Deuo-

rauimus eum.

Erubescent, & reuereantur simul qui gratulantur malis meis.

Induantur confusione & reuerentia, qui magna loquuntur super me.

Exultent, & lætentur qui volunt iustitiam meam: & dicant semper, Magnificetur dominus, qui volunt pacem serui eius.

Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudem tuam.

Psalmus. 104.

Confitemini domino, & inuocate nomen eius: annuntiate inter gentes opera eius.

Cantate ei, & psallite ei: narrate omnia mirabilia eius.

Laudamini in nomine sancto eius: lætetur cor quærerentium dominum.

Quærите dominum, & confirmamini: quærите faciem eius semper.

Mementote mirabilium eius quæ fecit: prodigia eius, & iudicia oris eius.

Semen Abraham, serui eius: filij Iacob electi eius.

Ipse dominus deus noster: in vniuersa terra iudicia eius.

Memor fuit in seculum testamenti sui, verbi quod mandauit in mille generationes.

Quod disposuit ad Abraham: & iuramenti sui ad Isaac.

Et statuit illud Iacob in præceptum: & Israel in testamentum æternum:

Dicens, Tibi dabo terram Chanaan, funiculum haereditatis vestræ.

Cum essent numero breui, paucissimi, & incolæ eius:

Et pertransierunt de gente in gentem: & de regno ad populum alterum.

Non reliquit hominem nocere eis, & corripuit pro eis reges.

Nolite tangere christos meos, & in prophetis meis nolite malignari.

Et vocauit famem super terram: & omne firmamentum panis contriuit.

Misit ante eos virum: in seruum venumdatus est Ioseph.

Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransijt animam eius, donec veniret verbum eius.

Eloquium domini inflammauit eum: misit rex, & soluit eum, princeps populorum: & dimisit eum.

Constituit eum dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ:

Vt erudiret principes eius sicut semetipsum: & senes eius prudentiam doceret.

Et intravit Israel in Aegyptum: & Iacob accola fuit in terra Cham.

Et auxit populum suum vehementer: & firmauit eum super inimicos eius.

Conuertit cor eorum vt odirent populum eius: & dolum facerent in seruos eius.

Misit Moysen seruum suum: Aaron quem elegit ipsum.

Posuit in eis verba signorum suorum: & prodigiorum in terra Cham.

Misit tenebras, & obscurauit: & non exacerbauit sermones suos.

Conuertit aquas eorum in sanguinem: & occidit pisces eorum.

Eddidit terra eorum ranas, in penetralibus regum ipsorum.

Dixit, & venit cynomya, & ciniphes in omnibus finibus eorum.

Posuit pluuias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum.

Et percussit vineas eorum, & ficulneas eorum: & contriuit lignum finium eorum.

Dixit, & venit locusta, & bruchus, cuius non erat numerus.

Et comedit omne foenum in terra eorum: & comedit omnem fructum terræ.

eorum.

Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.

Et eduxit eos cum argento & auro, & non erat in tribubus eorum infirmus.

Lætata est Aegyptus in profectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos.

Expandit nubem in protectionem eorum: & ignem vt luceret eis per noctem.

Petierunt, & venit coturnix: & pane cœli saturauit eos.

Dirupit petram, & fluxerunt aquæ: abierunt in sicco flumina.

Quoniam memor fuit verbi sancti sui, quod habuit ad Abraham puerum suum.

Et eduxit populum suum in exultatione & electos suos in lætitia.

Et dedit illis regiones gentium: & labores populorum possederunt.

Vt custodiant iustificationes eius: & legem eius requirant. **Antiphona.**

AD LAVDES.

Deus in adiu. **Antiphona. Psalmus. 97.**

Antate domino canticum nouum: quia mirabilia fecit.

Saluauit sibi dextera eius, & brachium sanctum eius.

Notum fecit dominus salutare suum in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.

Recordatus est misericordiæ suæ, & veritatis suæ domui Israel.

Viderunt omnes termini terræ, salutare Dei nostri.

Iubilate Deo omnis terra: cantate, & exultate, & psallite.

Psallite domino in cithara, in cithara, & voce psalmi, in tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ.

Iubilate in conspectu regis domini:

moueatur mare, & plenitudo eius: orbis terrarum, & qui habitant in eo.

Flumina plaudent manu, simul montes exultabunt a conspectu domini: quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terrarum in iustitia: & populos in æquitate. **Psalmus. 103.**

BEnedic anima mea domino: **D**omine deus meus magnificatus es vehementer.

Confessionem & decorum induisti: amictus lumine sicut vestimento.

Extendens cœlum sicut pellem: qui tegis aquis superiora eius.

Qui ponis nubem ascensum tuum: qui ambulas super pennis ventorum.

Qui facis angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem.

Qui fundasti terram super stabilitatem suam: non inclinabitur in seculum seculi.

Ab abyssus sicut vestimentum amictus eius: super montes stabunt aquæ.

Ab increpatione tua fugient: a voce tonitrui tui formidabant.

Ascendunt montes: & descendunt campi in locum, quem fundasti eis.

Terminum posuisti, quem non transgredientur: neque conuertentur operire terram.

Qui emittis fontes in conuallibus: inter medium montium pertransibunt aquæ.

Potabunt omnes bestiæ agri, expectabunt onagri in siti sua.

Super ea volucres coeli habitabunt: de medio petrarum dabunt voces.

Rigans montes de superioribus suis: de fructu operum tuorum satiabitur terra.

Producens foenum iumentis: & herbam seruituti hominum.

Vt educas panem de terra: & vinum lætitificet cor hominis.

Vt exhilaret faciem in oleo: & panis cor hominis confirmet.

Saturabuntur ligna campi, & cedri Libani, quas plantauit: illic passeres nidificabunt.

Herodij domus dux est eorum montes excelsi ceruis: petra refugium heriancijs.

Fecit Lunam in tempora: Sol cognoui occasum suum.

Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestiæ sylvae.

Catuli leonum rugientes vt rapiant, & quærant a Deo escam sibi.

Ortus est Sol, & congregati sunt: & in cubilibus suis collocabuntur.

Exhibit homo ad opus suum: & ad operationem suam vsque ad vesperum.

Quam magnificata sunt opera tua domine: omnia in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

Hoc mare magnum, & spatiuosum manibus: illic reptilia: quorum non est numerus.

Animalia pusilla cum magnis, illic naues pertransibunt.

Draco iste quem formasti ad illendum ei: omnia a te expectant, vt des illis escam in tempore.

Dante te illis, colligent: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate.

Auertente autem te faciem, turbabuntur: auferes spiritum eorum, & deficient, & in puluerem suum reuertentur.

Emittes spiritum tuum, & creabuntur: & renouabis faciem terræ.

Sit gloria domini in seculum: lætabitur dominus in operibus suis.

Qui respicit terram, & facit eam tremere: qui tangit montes, & fumigant.

Cantabo domino in vita mea: psallam Deo meo quamdiu sum.

Iucundum sit ei eloquium meum: ego

vero delectabor in domino.

Deficiant peccatores a terra, & iniqui, ita vt non sint: benedic, anima mea domino.

Canticum Isaiae prophetæ.

COnfitebor tibi domine, quoniam Isa. iratus es mihi: conuersus est 12. furor tuus, & consolatus es me.

Ecce deus saluator meus, fiducialiter agam, & non timebo.

Quia fortitudo mea, & laus mea dominus, & factus est mihi in salutem.

Hauietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris, & dicetis in illa die, Confitemini domino, & inuocate nomen eius.

Notas facite in populis adinuentiones eius: mementote quoniam excelsum est nomen eius.

Cantate domino, quoniam magnifice fecit: annuntiate hoc in vniuersa terra.

Exulta, & lauda habitatio Sion: quia magnus in medio tui sanctus Israel.

Deinde canticum. Benedictus. folio. 7. **A**ntiphona Oratio. & Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. **A**ntiphona.

Vias tuas. **P**salmus. 22.

Secundum. Ominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascuae ibi me collocavit.

Secundum. Super aquam refectionis educavit me: animam meam conuertit.

Deduxit me super semitas iustitiae, propter nomen suum.

Nam etsi ambulauero in medio vmbrae mortis, non timebo mala: quoniam tu tecum es.

Virga tua, & baculus tuus: ipsa me consolata sunt.

Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos qui tribulant me.

Impinguasti in oleo caput meum: &

calix meus inebrians quam præclarus est.

Et misericordia tua subsequetur me, omnibus diebus vitæ meæ.

Et vt inhabitem in domo domini, in longitudinem dierum. **P**salmus. 23.

Domi est terra, & plenitudo eius: orbis terrarum, & vniuersi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundauit eum: & super flumina præparauit eum.

Quis ascendet in montem domini? aut quis stabit in loco sancto eius.

Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo

Hic accipiet benedictionem a domino, & misericordiam a Deo salutari suo.

Hæc est generatio quærantium eum, quærantium faciem Dei Iacob.

Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ æternales: & introibit rex gloriae.

Quis est iste rex gloriae? dominus fortis & potens, dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ æternales: & introibit rex gloriae.

Quis est iste rex gloriae? dominus virtutum ipse est Rex gloriae.

Psalmus. 24.

Ad te domine leuaui animam meam: Deus meus in te confido, non erubescam.

Neque irrideant me inimici mei, etenim vniuersi qui sustinent te, non confundentur.

Cconfundantur omnes iniqua agentes superuacue.

Vias tuas domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.

Dirige me in veritate tua, & doce me: quia tu es Deus saluator meus, & te sustinui tota die.

Reminiscere miserationum tuarum domine, & misericordiarum tuarum, quæ a seculo sunt.

Delicta iuuentutis meæ & ignorantias meas ne memineris.

Decundum misericordiam tuam memento mei tu, propter bonitatem tuam domine.

Dulcis, & rectus dominus: propter hoc, legem dabit delinquentibus in via.

Diriget mansuetos in iudicio: docebit mites vias suas.

Vniversæ viæ domini, misericordia, & veritas requirentibus testamentum eius, & testimonia eius.

Propter nomen tuum domine propitiaberis peccato meo: multum est enim. **Q**uis est homo qui timet dominum? legem statuit ei in via quam elegit.

Anima eius in bonis demorabitur: & semen eius hæreditabit terram.

Firmamentum est dominus timentibus eum: & testamentum ipsius vt manifestetur illis.

Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. **R**espice in me, & miserere mei: quia vnicus, & pauper sum ego.

Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt: de necessitatibus meis erue me.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea.

Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me.

Custodi animam meam, & erue me: non erubescam, quoniam sperauit in te **I**nnocentes, & recti adhæserunt mihi, quia sustinui te.

Libera deus, Israel ex omnibus tribulationibus suis. **A**ntiphona. Vias tuas domine demonstra mihi.

Symbolum Apostolorum.

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, Creatorem cœli, & terræ.

Et in Iesum Christum filium eius vnicum, dominum nostrum, **Q**ui conceptus est de spiritu sancto. **N**atus ex Maria virgine. **P**assus sub pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. **D**escendit ad inferos. **T**ertia die resurrexit a mortuis. **A**scendit ad cœlum, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. **I**nde venturus est iudicare viuos & mortuos.

Credo in spiritum sanctum.

Sanctam Ecclesiam catholicam,
Sanctorum communionem,
Remissionem peccatorum,
Carnis resurrectionem,
Vitam æternam. Amen.

C **P**rædictum symbolum dicitur semper ad Primam in omnibus diebus præterquam in Dominicis, ac in triduo ante Pascha.

Domine exaudi ora. **O**remus, Domine deus omnipotens. Benedicamus domi. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies & actus nostros in sua pace.

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. Nunc sancte. 10. **A**ntiphona. Ab occultis. **P**salmus. 13.

S Ixit insipiens in corde suo: non est deus.

D Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studijs suis: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.

Dominus de celo prospexit super filios hominum: vt videat si est intellegens aut requirens Deum.

Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.

Sepulcrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant: venenum aspidum sub labijs eorum.

Quorum os maledictione & amaritu-

dine plenum est veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.

Contritio & infelicitas in vijs eorum, & viam pacis non cognouerunt: non est timor Dei ante oculos eorum.

Nonne cognoscent omnes qui operantur iniuitatem: qui deuorant plebem meam sicut escam panis?

Dominum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.

Quoniam dominus in generatione iusta est, consilium inopis confudistis: quoniam dominus spes eius est.

Quis dabit ex Sion salutare Israël? cum auerterit dominus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob & lætabitur Israel.

Psalmus. 18.

Coeli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum.

Dies diei eructat verbum: & nox nocti indicat scientiam.

Non sunt loquelæ neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.

In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.

In sole posuit tabernaculum suum: & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.

Exultauit vt gigas ad currēdam viam, a summo cœlo egressio eius.

Et occursus eius vsque ad summum eius: nec est qui se abscondat a calore eius.

Lex domini immaculata, conuertens animas: testimonium domini fidele, sapientiam præstans paruulis.

Iustitiæ domini rectæ, lætificantes corda: præceptum domini lucidum, illuminans oculos.

Timor domini sanctus permanens in seculum seculi: iudicia domini vera, iustificata in semetipsa.

Desiderabilia super aurum, & lapidem

pretiosum multum: & dulciora super mel, & fauum.

Etenim seruus tuus custodit ea: in custodiendis illis retributio multa.

Delicta quis intellegit? ab occultis meis munda me: & ab alienis parce seruo tuo.

Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor a delicto maximo.

Et erunt, vt complacent eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.

Domine adiutor meus, & redemptor meus. **Psalmus. 19.**

EXaudiat te dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Jacob.

Mittat tibi auxilium de sancto: & de Sion tueatur te.

Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustum tuum pingue fiat.

Tribuat tibi secundum cor tuum, & omne consilium tuum confirmet.

Lætabimur in salutari tuo: & in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniam saluum fecit dominus Christum suum.

Exaudi et illum de cœlo sancto suo: in potentatibus salus dexteræ eius.

Hi in curribus, & hi in equis: nos autem in nomine domini Dei nostri inuocabimus.

Ipsi obligati sunt, & ceciderunt: nos autem surreximus, & erecti sumus.

Domine saluum fac regem: & exaudi nos in die, qua inuocauerimus te.

Antiphona. Ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruuo tuo.

Oratio.

AD SEXTAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12.

Antiphona. In Deo. **Psalmus. 38.**

Ixi, custodiam vias meas:
vt non delinquam in lingua
mea.

Posui ori meo custodiam,
cum consideret peccator aduersum me.
Obmutui, & humiliatus sum, & silui a
bonis: & dolor meus renouatus est.

Concaluit cor meum intra me, & in
meditatione mea exardescet ignis.

Loquutus sum in lingua mea: notum
fac mihi domine finem meum.

Et numerum dierum meorum quis est:
vt sciam quid desit mihi?

Ecce, mensurabiles posuisti dies meos:
& substantia mea tanquam nihilum
ante te.

Veruntamen vniuersa vanitas, omnis
homo viuens.

Veruntamen in imagine pertransit
homo: sed & frustra conturbatur.

Thesaurizat: & ignorat cui congregabit
ea.

Et nunc, quæ est expectatio mea?
nonne dominus, & substantia mea apud
te est?

Ab omnibus iniquitatibus meis erue
me, opprobrium insipienti dedisti me.

Obmutui, & non aperui os meum, quo
niam tu fecisti: amoue a me plagas
tuas.

A fortitudine manus tuæ ego defeci
in increpationibus: propter iniquitatem
corripiusti hominem.

Et tabescere fecisti sicut araneam an
imam eius: veruntamen vane contur
batur omnis homo.

Exaudi orationem meam domine &
deprecationem meam, auribus percipe
lachrymas meas.

Ne sileas quoniam aduena ego sum
apud te, & peregrinus, sicut omnes pa
tres mei.

Remitte mihi, vt refrigereret priusquam

abeam, & amplius non ero.

Psalmus. 61.

Nonne deo subiecta erit anima
mea? ab ipso enim salutare
meum.

Nam & ipse deus meus, & salutaris
meus: susceptor meus, non mouebor
amplius.

Quousque irruitis in hominem? inter
ficitis vniuersi vos: tanquam parieti
inclinato, & maceriæ depulsæ?

Veruntamen pretium meum cog
itauerunt repellere, cucurri in siti
ore suo benedicebant, & corde suo
maledicebant.

Veruntamen Deo subiecta esto anima
mea: quoniam ab ipso patientia mea.

Quia ipse Deus meus, & saluator meus:
adiutor meus, non emigrabo.

In Deo salutare meum, & gloria mea,
Deus auxilij mei, & spes mea in Deo
est.

Sperate in eo omnis congregatio populi,
effundite coram illo corda vestra: Deus
adiutor noster in æternum.

Veruntamen vani filij hominum, men
daces filij hominum in stateris: vt de
cipiant ipsi de vanitate in idipsum.

Nolite sperare in iniquitate, & rapinas
nolite concupiscere: diuitiae si affluent,
nolite cor apponere.

Semel locutus est deus, duo hæc audiuí,
quia potestas Dei est, & tibi domine
misericordia: quia tu reddes vnicuique
iuxta opera sua. **Psalmus. 114.**

Dilexi, quoniam exaudiet dominus
vocem orationis meæ.

Quia inclinauit aurem suam mihi: & in
diebus meis inuocabo.

Circundederunt me dolores mortis: &
pericula inferni inuenerunt me.

Tribulationem, & dolorem inueni: &
nomen domini inuocaui.

O domine, libera animam meam: mis

ericors dominus, & iustus: & deus noster miseretur.

Custodiens paruulos dominus: humiliatus sum, & liberauit me.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia dominus benefecit tibi.

Quia eripuit animam meam de morte, oculos meos a lachrymis: pedes meos a lapsu.

Placebo domino in regione viuorum.

Antiphona. In Deo salutare meum, & gloria mea. **O**ratio.

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum deus. 13.

Antiphona. Deus. **P**salmus. 79.

 Vi regis Israel intende: qui deducis velut ouem Ioseph. Qui sedes super Cherubim, manifestare coram Ephraim, Beniamin, & Manasse.

Excita potentiam tuam, & veni, vt saluos facias nos.

Deus, conuerte nos: & ostende faciem tuam, & salui erimus.

Domine deus virtutum, quoque irasceris super orationem serui tui?

Cibabis nos pane lachrymarum: & potum dabis nobis in lachrymis in mensura.

Posuisti nos in contradictionem viciniis nostris: & inimici nostri subsanauerunt nos.

Deus virtutum conuerte nos: & ostende faciem tuam, & salui erimus.

Vineam de Ægypto transtulisti: eiecisti gentes, & plantasti eam.

Dux itineris fuisti in conspectu eius: & plantasti radices eius, & impleuit terram.

Operuit montes vmbra eius: & arbusta eius cedros Dei.

Extendit palmites suos vsque ad mare: & vsque ad flumen propagines eius.

Vt quid destruxisti maceriam eius: & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam?

Exterminauit eam aper de sylua: & singularis ferus depastus est eam.

Deus virtutum conuertere: respice de cœlo: & vide, & visita vineam istam.

Et perfice eam, quam plantauit dextera tua: & super filium hominis, quem confirmasti tibi.

Incensa igni, & suffossa: ab increpatione vultus tui peribunt.

Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ, & super filium hominis, quem confirmasti tibi.

Et non discedimus a te: viuificabis nos, & nomen tuum inuocabimus.

Domine deus virtutum conuerte nos: & ostende faciem tuam, & salui erimus.

Psalmus. 98.

Dominus regnauit, irascantur populi: qui sedet super Cherubim, moueat terra.

Dominus in Sion magnus: & excelsus super omnes populos.

Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terrible, & sanctum est: & honor regis iudicium diligit.

Tu parasti directiones: iudicium, & iustitiam in Iacob tu fecisti.

Exaltate dominum Deum nostrum, & adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum est.

Moyses & Aaron in sacerdotibus eius: & Samuel inter eos, qui inuocant nomen eius.

In uocabant dominum, & ipse exaudiebat eos: in columna nubis loquebatur ad eos.

Custodiebant testimonia eius, & præceptum quod dedit illis.

Domine deus noster tu exaudiebas eos: Deus tu propitius fuisti eis, & vlciscens in omnes adiuuentiones eorum.

Exaltate dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus dominus deus noster.

Psalmus. 125.

IN convertendo dominus captiuuitatem Sion: facti sumus sicut consolati.

Tunc repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione.

Tunc dicent inter gentes, Magnificauit dominus facere cum eis.

Magnificauit dominus facere nobiscum: facti sumus laetantes.

Conuerte domine captiuuitatem nostram, sicut torrens in Austro.

Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent.

Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua.

Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.

Antiphona. Deus virtutem conuerte nos. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. **Hymn. Antiphona. Psalmus. 76.**

 Oce mea ad dominum clamaui: voce mea ad Deum, & intendit mihi.

In die tribulationis meæ Deum exquisiui, manibus meis nocte contra eum: & non sum deceptus.

Renuit consolari anima mea: memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum: & defecit spiritus meus.

Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus sum, & non sum loquutus.

Cogitaui dies antiquos: & annos æternos in mente habui.

Et meditatus sum nocte cum corde meo: & exercitabar, & scopebam spiritum meum.

Nunquid in æternum proicit deus? aut non apponet vt complacitior sit adhuc?

Aut in finem misericordiam suam abscondet, a generatione in generationem?

Aut obliuiscetur misereri deus? aut continebit in ira sua misericordias suas?

Et dixi, Nunc coepi, haec mutatio dexteræ excelsi.

Memor fui operum domini quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.

Et meditabor in omnibus operibus tuis: & in adinuentiis tuis exercebor.

Deus, in sancto via tua: quis deus magnus sicut deus noster? tu es deus qui facis mirabilia.

Notam fecisti in populis virtutem tuam: redemisti in brachio tuo populum tuum, filios Iacob & Ioseph.

Viderunt te aquæ, deus, viderunt te aquæ, & timuerunt: & turbatæ sunt abyssi.

Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes.

Etenim sagittæ tuæ transeunt: vox tonitrui tui in rota.

Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ: commota est, & contremuit terra.

In mari via tua, & semitæ tuæ in aquis multis: & vestigia tua non cognoscuntur.

Deduxisti sicut oues populum tuum, in manu Moysi & Aaron. **Psalmus. 115.**

CRedidi, propter quod loquutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax.

Quid retribuam domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?

Calicem salutaris accipiam: & nomen domini inuocabo.

Vota mea domino reddam coram omni populo eius: pretiosa in conspectu domini mors sanctorum eius.

O domine quia ego seruus tuus, ego

seruus tuus, & filius ancillæ tuæ.

Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis: & nomen domini inuocabo.

Vota mea domino reddam in conspectu omnisi populi eius: in atrijs domus domini: in medio tui Ierusalem.

Psalmus. 142.

Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua, exaudi me in tua iustitia.

Et non intres in iudicium cum seruo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Quia persequutus est inimicus animam meam: humiliavit in terra vitam meam.

Collocauit me in obscuris, sicut mortuos seculi, & anxiatus est super me spiritus meus: in me turbatum est cor meum.

Memor fui dierum antiquorum, meditatus sum in omnibus operibus tuis: & in factis manuum tuarum meditabar.

Expandi manus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi.

Velociter exaudi me domine: defecit spiritus meus.

Non auertas faciem tuam a me: & similis ero descendantibus in lacum.

Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te sperauit.

Notam fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.

Eripe me de inimicis meis: domine, ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam, quia deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum domine uiuificabis me in æquitate tua.

Eduges de tribulatione animam meam: & in misericordia tua disperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum.

Deinde. Magnificat. folio. 16.

Antiphona. Oratio. & Commemoratio.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Aue maria. Conuerte.

Deus. Te lucis. Salua nos. **P**salmus. 7.

 Omne deus meus in te speravi: saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me.

Ne quando rapiat, vt leo animam meam, dum non est qui redimat, neque qui saluum faciat.

Domine deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis.

Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis.

Persequatur inimicus animam meam, & comprehendat, & conculcat in terra vitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat.

Exurge domine in ira tua: & exaltare in finibus inimicorum meorum.

Et exurge domine deus meus in præcepto quod mandasti: & synagoga populorum circundabit te.

Et propter hanc in altum regredere: dominus iudicat populos.

Iudica me domine secundum iustitiam meam, & secundum innocentiam meam super me.

Consumetur nequitia peccatorum, & diriges iustum, scrutans corda & renes deus.

Iustum adiutorium meum a domino, qui saluos facit rectos corde.

Deus iudex iustus, fortis, & patiens, nunquid irascitur per singulos dies?

Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum.

Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

Ecce parturij iniustitiam, concepit dolor: & peperit iniquitatem.

Lacum aperuit, & effodit eum: & incidit in foueam, quam fecit.

Conuertetur dolor eius in caput eius: & in verticem ipsius iniustitas eius descendet.

Confitebor domino secundum iustitiam eius: & psallam nomini domini altissimi. **Psalmus. 14.**

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescat in monte sancto tuo?

Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam.

Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua.

Nec fecit proximo suo malum, & opprobrium non accepit aduersus proximos suos.

Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus, timentes autem dominum glorificat.

Qui iurat proximo suo, & non decipit, qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munera super innocentem non accepit.

Qui facit hæc, non mouebitur in æternum. **Psalmus. 124.**

Qui confidunt in domino: sicut mons Sion, non commouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem.

Montes in circuitu eius: & dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc & vsque in seculum.

Quia non relinquet dominus virgam peccatorum super sortem iustorum: vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas.

Benefac domine bonis, & rectis corde.

Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniustatem: pax super Israel.

Deinde. Nunc dimittis. fo. 17. Salua

nos. Domine exaudi Oremus Visita quæsumus. domine. Benedica. Fidelium. Salve regina mater misericordiae vita dulce.

FERIA TERTIA.

Ad matutinum.

Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgen. Domine labia. Deus in adiutorium. **I**nuita. Venite exulte. **I**nuita. **Hym.** **A**ntiphona. **P**salmus. 36.

Noli æmulari in malignantibus, neque zelaueris facientes iniustatem.

Quoniam tanquam fœnum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decidunt.

Spera in domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius.

Delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Reuela domino viam tuam, & spera in eo: & ipse faciet.

Et educet quasi lumen iustitiam tuam: & iudicium tuum tanquam meridiem: subditus esto domino, & ora eum.

Noli æmulari in eo, qui prosperatur in via sua, in homine faciente iniustias.

Desine ab ira, & derelinque furem: noli æmulari, vt maligneris.

Quoniam qui malignantur, exterminabuntur: sustinentes autem dominum ipsi hæreditabunt terram.

Et adhuc pusillum, & non erit peccator: & quæres locum eius, & non inuenies.

Mansueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.

Obseruabit peccator iustum: & stridebit super eum dentibus suis.

Dominus autem irridebit eum: quoniam prospicit, quod veniet dies eius.

Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum.

- Vt** decipient pauperem & inopem, vt trucent rectos corde.
- G**ladius eorum intret in corda ipsorum: & arcus eorum confringatur.
- M**elius est modicum iusto, super diuitias peccatorum multas.
- Q**uoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos dominus.
- N**ouit dominus dies immaculatorum: & hæreditas eorum in æternum erit.
- N**on confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt.
- I**nimici vero domini mox vt honorificati fuerint, & exaltati: deficientes quemadmodum fumus deficient.
- M**utuabitur peccator, & non soluet: iustus autem miseretur, & tribuet.
- Q**uia benedicentes ei hæreditabunt terram: maledicentes autem ei disperibunt.
- A**pud dominum gressus hominis dirigentur: & viam eius volet.
- C**um ceciderit, non collidetur: quia dominus supponit manum suam.
- I**nior fui, etenim senui: & non vidi iustum derelictum, nec semen eius quærens panem.
- T**ota die miseretur, & commodat: & semen illius in benedictione erit.
- D**eclina a malo, & fac bonum: & inhabita in seculum seculi.
- Q**uia dominus amat iudicium: & non derelinquet sanctos suos in æternum conseruabuntur.
- I**nisti punientur: & semen impiorum peribit.
- I**usti autem hæreditabunt terram: & inhabitabunt in seculum seculi super eam.
- O**s iusti meditabitur sapientiam: & lingua eius loquetur iudicium.
- L**ex Dei eius in corde ipsius: & non supplantabuntur gressus eius.
- C**onsiderat peccator iustum: & quærit mortificare eum.
- D**ominus autem non derelinquet eum in manibus eius: nec damnabit eum cum iudicabitur illi.
- E**xpecta dominum, & custodi viam eius: & exaltabit te, vt hæreditate capias terram: cum perierint peccatores, videbis.
- V**idi impium superexaltatum, & eleuatum, sicut cedros libani.
- E**t transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum, & non est inuentus locus eius.
- C**ustodi innocentiam, & vide æquitatem quoniam sunt reliquiae homini pacifico.
- I**nisti autem disperibunt: simul reliquiae impiorum peribunt.
- S**alus autem iustorum a domino: & protector eorum in tempore tribulationis.
- E**t adiuuabit eos dominus, & liberabit eos: & eruet eos a peccatoribus, & salubrabit eos: quia sperauerunt in eo.
- P**salmus. 43.
- D**EUS, auribus nostris audiuimus: patres nostri annuntiauerunt nobis.
- O**pus, quod operatus es in diebus eorum, & in diebus antiquis.
- M**anus tua gentes disperdidit, & plantasti eos, afflixisti populos, & expulsti eos.
- N**ec enim in gladio suo possederunt terram, & brachium eorum non saluavit eos.
- S**ed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui: quoniam complacuisti in eis.
- T**u es ipse rex meus & deus meus: qui mandas salutes Iacob.
- I**n te inimicos nostros ventilabimus

cornu: & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.

Non enim in arcu meo sperabo: & gladius meus non saluabit me.

Saluasti enim nos de afflignantibus nos: & odientes nos confudisti.

In Deo laudabimur tota die: & in nomine tuo confitebimur in seculum.

Nunc autem repulisti, & confudisti nos: & non egredieris Deus in virtutibus nostris.

Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros: & qui oderunt nos diripiebant sibi.

Dedisti nos tanquam oues escarum: & in gentibus dispersisti nos.

Vendidisti populum tuum sine pretio: & non fuit multitudo in commutationibus eorum.

Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem & derisum his, qui sunt in circuitu nostro.

Posuisti nos in similitudinem gentibus: commotionem capitis in populis.

Tota die verecundia mea contra me est, & confusio faciei meae cooperuit me.

A voce exprobrantis & obloquentis, a facie inimici & persequentis.

Haec omnia venerunt super nos, nec oblixi sumus te: & inique non egimus in testamento tuo.

Et non recessit retro cor nostrum: & declinasti semitas nostras a via tua.

Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis: & cooperuit nos vmbra mortis.

Si oblixi sumus nomen Dei nostri: & si expandimus manus nostras ad Deum alienum.

Nonne deus requiret ista? ipse enim nouit abscondita cordis.

Quoniam propter te mortificamur tota die: aestimati sumus sicut oues occisionis.

Exurge, quare obdormis domine? exurge, & ne repellas in finem.

Quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiae nostrae, & tribulationis nostrae?

Quoniam humiliata est in puluere anima nostra: conglutinatus est in terra venter noster.

Exurge domine adiuua nos: & redime nos propter nomen tuum.

Psalmus. 108.

Deus laudem meam ne tacueris: quia os peccatoris, & os dolosi super me apertum est.

Locuti sunt aduersum me lingua dolosa, & sermonibus odio circumdecerunt me, & expugnauerunt me gratis.

Pro eo vt me diligerent, detrahebant mihi: ego autem orabam.

Et posuerunt aduersum me mala pro bonis: & odium pro dilectione mea.

Constitue super eum peccatorem: & diabolus stet a dextris eius.

Cum iudicatur, exeat condemnatus: & oratio eius fiat in peccatum.

Fiant dies eius pauci: & episcopatum eius accipiat alter.

Fiant filii eius orphani, & vxor eius vidua.

Nutantes transferantur filii eius, & mendicent: & eiciantur de habitacionibus suis.

Scrutetur foenerator omnem substantiam eius: & diripient alieni labores eius.

Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius.

Fiant nati eius in interitum: in generatione vna deleatur nomen eius.

In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu domini: & peccatum matris eius non deleatur.

Fiant contra dominum semper, & dispergat de terra memoria eorum: pro eo

quod non est recordatus facere misericordiam.

Et persequutus est hominem inopem, & mendicum, & compunctum corde mortificare.

Et dilexit maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.

Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intravit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius.

Fiat ei sicut vestimentum quo operitur: & sicut zona, qua semper præcingitur. **H**oc opus eorum qui detrahunt mihi apud dominum: & qui loquuntur mala aduersus animam meam.

Et tu domine domine, fac mecum propter nomen tuum, quia suavis est misericordia tua.

Libera me, quia egenus & pauper ego sum: & cor meum conturbatum est intra me.

Sicut umbra cum declinat, ablatus sum: & excussus sum sicut locustæ.

Genua mea infirmata sunt a ieunio: & caro mea immutata est propter oleum.

Et ego factus sum opprobrium illis: viderunt me, & mouerunt capita sua.

Adiuua me domine deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam.

Et sciant, quia manus tua haec: & tu domine fecisti eam.

Maledicent illi, & tu benedices: qui insurgunt in me, confundantur: seruus autem tuus lætabitur.

Induantur, qui detrahunt mihi pudore: & operiantur sicut diploide confusione sua.

Confitebor domino nimis in ore meo: & in medio multorum laudabo eum.

Quia astitit a dextris pauperis: vt saluam faceret a persequentibus ani-

mam meam. **A**ntiphona.

AD LAVDES.

Deus in adiu. **A**ntiphona. **P**salmus. 94.

Venite, exultemus domino, iubilemus Deo salutari nostro. **P**ræoccupemus faciem eius in confessione, & in Psalmis iubilemus ei.

Quoniam deus magnus dominus, & rex magnus super omnes Deos.

Quia in manu eius sunt fines terræ, & altitudines montium ipsius sunt.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud: & siccam manus eius formauerunt.

Venite, adoremus, & procidamus, & ploremus ante dominum qui fecit nos: quia ipse est dominus deus noster.

Et nos populus pascuæ eius & oues manus eius.

Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.

Sicut in irritatione secundum diem temptationis in deserto.

Vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt, & viderunt opera mea.

Quadraginta annis offensus fui generationi illi: & dixi, semper hi errant corde.

Et isti non cognouerunt vias mea: vt iuraui in ira mea, Si introibunt in requiem meam. **P**salmus. 144.

Exaltabo te deus meus rex: & benedicam nomini tuo in seculum, & in seculum seculi.

Per singulos dies benedic tibi: & laudabo nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

Magnus dominus, & laudabilis nimis: & magnitudinis eius non est finis.

Generatio & generatio laudabit opera tua: & potentiam tuam promuntiabunt.

Magnificentiam gloriæ sanctitatis tuæloquentur: & mirabilia tua narrabunt.

Et virtutem terribilium tuorum dicent:

& magnitudinem tuam narrabunt.

Memoriam abundantiae suavitatis tuæ eructabunt: & iustitia tua exultabunt. **M**iserator, & misericors dominus: patiens, & multum misericors.

Suavis dominus vniuersis: & miserationes eius super omnia opera eius.

Confiteantur tibi domine omnia opera tua: & sancti tui benedicant tibi.

Gloriam regni tui dicent: & potentiam tuam loquentur.

Vt notam faciant filijs hominum potentiam tuam: & gloriam magnificentiae regni tui.

Regnum tuum, regnum omnium seculorum: & dominatio tua in omni generatione, & generationem.

Fidelis dominus in omnibus verbis suis: & sanctus in omnibus operibus suis.

Alleuat dominus omnes, qui corruunt: & erigit omnes elisos.

Oculi omnium in te sperant domine: & tu das escam illorum in tempore opportuno.

Aperis tu manum tuam: & imples omne animal benedictione.

Iustus dominus in omnibus vijs suis: & sanctus in omnibus operibus suis.

Prope est dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus inuocantibus eum in veritate.

Voluntatem timentium se faciet, & depreciationem eorum exaudiet: & saluos faciet eos.

Custodit dominus omnes diligentes se: & omnes peccatores disperdet.

Laudationem domini loquetur os meum: & benedicat omnis caro nomini sancto eius in seculum, & in seculum seculi.

Canticum Ezechiae.

Isa. **E**go dixi, In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi.

Quæsiui residuum annorum meorum:

Dixi, Non videbo dominum Deum in terra viuentium.

Non aspiciam hominem ultra: & habitatorem quietis.

Generatio mea ablata est: & conuoluta est a me, quasi tabernaculum pastorum.

Præcisa est, velut a texente, vita mea: dum adhuc ordirer, succidit me: de mane vsque ad vesperam finies me.

Sperabam vsque ad mane, quasi leo sic contriuit omnia ossa mea.

De mane vsque ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba.

Attenuati sunt oculi mei, suspicentes in excelsum.

Domine, vim patior, responde pro me. Quid dicam, aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit?

Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ.

Domine, si sic viuitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me, & viuificabis me ecce, in pace amaritudo mea amarissima.

Tu autem eruisti animam meam vt non periret, proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam.

Viuens viuens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam.

Domine saluum me fac, & psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo domini.

Deinde. Benedictus. folio. 7. **A**ntiphona. **O**ratio. & **C**ommemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. **A**ntiphona.

Mane astabo. **Psalmus. 5.**

Erba mea auribus percipe
domine: intellege clamorem
meum.

Intende voci orationis meæ,
Rex meus & Deus meus.

Quoniam ad te orabo domine: mane
exaudies vocem meam.

Mane astabo tibi, & videbo: quoniam
non deus volens iniquitatem tu es.

Neque habitabit iuxta te malignus:
neque permanebunt iniusti ante oculos
tuos.

Odisti omnes, qui operantur iniqui-
tatem: perdes omnes qui loquuntur
mendacium.

Virum sanguinum, & dolosum abom-
inabitur dominus.

Ego autem in multitudine misericordiæ
tuæ.

Introibo in domum tuam: adorabo ad
templum sanctum tuum in timore tuo.
Domine, deduc me in iustitia tua:
propter inimicos meos dirige in con-
spectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas:
cor eorum vanum est.

Sepulchrum patens est guttur eorum,
linguis suis dolose agebant, iudica illos
deus.

Decidant a cogitationibus suis, secun-
dum multitudinem impietatum eorum
expelle eos, quoniam irritauerunt te
domine.

Et lætentur omnes, qui sperant in te:
in æternum exultabunt, & habitabis in
eis.

Et gloriabuntur in te omnes, qui
diligunt nomen tuum, quoniam tu
benedices iusto.

Domine, vt scuto bonæ voluntatis tuæ,
coronasti nos. **Psalmus. 16.**

Exaudi domine iustitiam meam: in-
tende deprecationem meam.

Auribus percipe orationem meam, non
in labijs dolosis.

De vultu tuo iudicium meum prodeat,
oculi tui videant æquitatem.

Probasti cor meum, & visitasti nocte:
igne me examinasti, & non est inuenta
in me iniquitas.

Vt non loquatur os meum opera
hominum, propter verba labiorum tuo-
rum ego custodiu vias duras.

Perfice gressus meos in semitis tuis: vt
non moueantur vestigia mea.

Ego clamaui, quoniam exaudisti me
deus: inclina aurem tuam mihi, & ex-
audi verba mea.

Mirifica misericordias tuas, qui saluos
facis sperantes in te.

Aresistentibus dexteræ tuæ, custodi
me vt pupillam oculi.

Sub vmbra alarum tuarum protege me
a facie impiorum qui me affixerunt.

Inimici mei animam meam circund-
ederunt, adipem suum concluserunt: os
eorum loquutum est superbiam.

Proijcientes me, nunc circundederunt
me: oculos suos statuerunt declinare in
terrâ.

Ssuscepserunt me sicut leo paratus ad
prædam, & sicut catulus leonis habi-
tans in abditis.

Exurge domine, præueni eum, & sup-
planta eum: eripe animam meam
ab impio, frameam tuam ab inimicis
manus tuæ.

Domine, a paucis de terra diuide eos in
vita eorum: de absconditis tuis adim-
pletus est venter eorum.

Saturati sunt filijs: & dimiserunt
reliquias suas paruulis suis.

Ego autem in iustitia apparebo con-
spectui tuo: satiabor cum apparuerit
gloria tua. **Psalmus. 25.**

Ivdica me domine, quoniam ego in in-
nocentia mea ingressus sum: & in

domino sperans non infirmabor.

Proba me domine, & tenta me: vrenes meos, & cor meum.

Quoniam misericordia tua ante oculos meos est: & complacui in veritate tua.

Non sedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo.

Odiui ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo.

Lauabo inter innocentes manus meas: & circundabo altare tuum domine.

Vt audiam vocem laudis tuæ, & enarem vniuersa mirabilia tua.

Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

Ne perdas cum impijs Deus animam meam, & cum viris sanguinum vitam meam.

In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus.

Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me, & miserere mei.

Pes meus stetit in directo: in ecclesijs benedicam te domine.

Antiphona. Mane astbo tibi, & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. **D**einde. Credo in Deum. &c. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedica. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Nunc sancte. 10. **A**ntiphona.

Cantabimus. **P**salmus. 20.

 Omine in virtute tua
laetabitur rex: & super
salutare tuum exultabit ve-
hementer.

Desiderium cordis eius tribuisti ei: & voluntate labiorum eius non fraudasti eum.

Quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso.

Vitam petijt a te: & tribuisti ei longitudinem dierum in seculum, & in seculum seculi.

Magna est gloria eius in salutari tuo: gloriam, & magnum decorem impones super eum.

Quoniam dabis eum in benedictionem in seculum seculi: lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

Quoniam rex sperat in domino: & in misericordia altissimi non commouebitur.

Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui te oderunt.

Pones eos vt clibanum ignis in tempore vultus tui: dominus in ira sua conturbabit eos, & deuorabit eos ignis.

Fructum eorum de terra perdes: & semen eorum a filijs hominum.

Quoniam declinauerunt in te mala: cogitauerunt consilia quæ non potuerunt stabilire.

Quoniam pones eos dorsum: in reliquijs tuis præparabis vultum eorum.

Exaltare domine in virtute tua, cantabimus, & psallemus virtutes tuas.

Psalmus 28.

Afferte domino filij Dei: afferte domino filios arietum.

Afferte domino gloriam & honorem, afferte domino gloriam nomini eius: adorate dominum in atrio sancto eius.

Vox domini super aquas, Deus maiestatis intonuit: dominus super aquas multas.

Vox domini in virtute: vox domini in magnificentia.

Vox domini confringentis cedros: & confringet dominus cedros libani.

Et comminuet eas, tanquam vitulum libani: & dilectus quemadmodum filius vnicornium.

Vox domini intercidentis flammarum ig-

nis: vox domini concutientis desertum: & commouebit dominus desertum cades.

Vox domini præparantis ceruos, & reuelabit condensa: & in templo eius omnes dicent gloriam.

Dominus diluuium inhabitare facit: & sedebit dominus rex in æternum.

Dominus virtutem populo suo dabit: dominus benedicet populo suo in pace.

Psalmus. 31.

BEATI, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.

Beatus vir, cui non imputauit dominus peccatum, nec est in spiritu eius dolus.

Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.

Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina.

Delictum meum cognitum tibi feci: & iniustitiam meam non abscondi.

Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno.

Verumtamen in diluuiu aquarum multarum, ad eum non approximabunt.

Tu es refugium meum a tribulatione, quæ circundedit me: exultatio mea: erue me a circundantibus me.

Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri, sicut equus, & mulus: quibus non est intellectus.

In chamo & fræno maxillas eorum constringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: sperantem autem in domino misericordia circundabit.

Lætamini in domino, & exultate iusti:

& gloriamini omnes recti corde.

Antiphon. Cantabimus, & psalemus virtutes tuas. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **Antiphona.** Sit nomen. **Psalmus. 52.**

 Ixit insipiens in corde suo, non est Deus.

 Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in iniquitatibus: non est qui faciat bonum.

Deus de celo prospexit super filios hominum: vt videat si est intellegens, aut requirens Deum.

Omnis declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.

Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam vt cibum panis?

Deum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.

Quoniam Deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam deus spreuit eos.

Quis dabit ex Sion salutare Israel? cum conuerterit deus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob, & lætabitur Israël. **Psalmus. 71.**

DEUS iudicium tuum Regi da: & iustitiam tuam filio regis.

Iudicare populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.

Suscipient montes pacem populo, & colles iustitiam.

Iudicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem.

Et permanebit cum Sole, & ante Lunam, in generatione & generationem.

Descendet sicut pluuiia in vellus: & sicut stillicidia stillantia super terram.

Orietur in diebus eius iustitia, & abun-

dantia pacis: donec auferatur Luna.
Et dominabitur a mari vsque ad mare:
& a flumine vsque ad terminos orbis
terrarum.

Coram illo procident Æthiopes: & inimici eius terram lingent.

Reges Tharsis, & insulæ munera offerent, Reges Arabum & Saba dona adducent.

Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes seruient ei.

Quia liberabit pauperem a potente, & pauperem cui non erat adiutor.

Parcat pauperi & inopi: & animas pauperum saluas faciet.

Ex vsuris & iniuitate redimet animas eorum, & honorabile nomen eorum coram illo.

Et viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabunt de ipso semper: tota die benedicent ei.

Et erit firmamentum in terra in summis montium, superextollebitur super libanum fructus: eius & florebunt de ciuitate, sicut foenum terræ.

Sit nomen eius benedictum in secula: ante Solem permanet nomen eius.

Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.

Benedictus dominus deus Israel, qui facit mirabilia solus.

Et benedictum nomen maiestatis eius in æternum: & replebitur maiestate eius omnis terra, fiat, fiat.

Psalmus. 120.

LEuau oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi.

Auxilium meum a domino, qui fecit cœlum, & terram.

Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet, qui custodit te.

Ecce, non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel.

Dominus custodit te, dominus protec-tio tua: super manum dexteram tuam. Per diem Sol non vret te: neque Luna per noctem.

Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum: ex hoc nunc, & vsque in seculum. **Antiphona.** Sit nomen domini benedictum in secula. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum deus tenax. 13. **Antiphona.** Sit splendor. **Psalmus. 89.**

 Omine, refugium factus es nobis: a generatione in generationem.

Priusquam montes fierent, aut formaretur terra, & orbis: a seculo, & vsque in seculum tu es Deus.

Ne auertas hominem in humilitatem: & dixisti, conuertimini filij hominum.

Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesterna quæ præterijt.

Et custodia in nocte: quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.

Mane sicut herba transeat, mane floreat, & transeat: vespera decidat, induret, & arescat.

Quia defecimus in ira tua: & in furore tuo turbati sumus.

Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: seculum nostrum in illuminatione vultus tui

Quoniam omnes dies nostri defecerunt: & in ira tua defecimus.

Anni nostri, sicut aranea meditabun-tur: dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni.

Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum, labor & dolor.

Quoniam superuenit mansuetudo: & corripiemur.

Quis nouit potestatem iræ tuæ: & præ timore tuo iram tuam dinumerare?

Dexteram tuam sic notam fac: & eruditos corde in sapientia.

Conuertere domine, vsquequo: & deprecabilis esto super seruos tuos.

Repleti sumus mane misericordia tua: & exultauiimus, & delectati sumus omnibus diebus nostris.

Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala.

Respice in seruos tuos: & in opera tua: & dirige filios eorum.

Et sit splendor domini Dei nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos: & opus manuum nostrarum dirige. **Psalmus. 96.**

DOminus regnauit, exultet terra: lætentur insulæ multæ.

Nubes, & caligo in circuitu eius: iustitia, & iudicium correctio sedis eius.

Ignis ante ipsum precedet: & inflammabit in circuitu inimicos eius.

Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vedit, & commota est terra.

Montes, sicut cera, fluxerunt a facie domini: a facie domini omnis terra.

Annuntiauerunt cœli iustitiam eius: & viderunt omnes populi gloriam eius.

Confundantur omnes, qui adorant sculptilia: & qui glorianter in simulachris suis.

Adorate eum omnes angeli eius: audiuit, & lætata est Sion.

Et exultauerunt filiæ Iudæ, propter iudicia tua domine.

Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram, nimis exaltatus es super omnes Deos.

Qui diligitis dominum, odite malum: custodit dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos.

Lux orta est iusto: & rectis corde læti-

tia.

Lætamini iusti in domino: & confitemini memoriae sanctificationis eius.

Psalmus. 126.

Nisi dominus ædificauerit domum: in vanum laborauerunt, qui ædificant eam.

Nisi dominus custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam.

Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris.

Cum dederit dilectis suis somnum: ecce hæreditas domini, filij, merces fructus ventris.

Sicut sagittæ in manu potentis: ita filij excusorum.

Beatus vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis: non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta.

Antiphona. Sit splendor domini Dei nostri super nos. **O**ratio.

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiu.

Hym. **A**ntiphona. **P**salmus. 33.

 Enedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo.

 In domino laudabitur anima mea: audiant mansueti, & lætentur.

Magnificate dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum.

Exquisiui dominum, & exaudiuit me: & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.

Accedite ad eum, & illuminamini: & facies vestræ non confundentur.

Iste pauper clamauit: & dominus exaudiuit eum: & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum.

Immittet angelus domini in circuitu timentium eum: & eripiet eos.

Gustate, & videte, quoniam suauis est dominus: beatus vir, qui sperat in eo.

- T**imete dominum omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum.
- D**iuites eguerunt, & esurierunt: inquirentes autem dominum, non minuentur omni bono.
- V**enite filij, audite me, timorem domini docebo vos.
- Q**uis est homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos?
- P**rohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolum.
- D**iuerte a malo, & fac bonum: inquire pacem, & persecutere eam.
- O**culi domini super iustos: & aures eius in preces eorum.
- V**ultus autem domini super facientes mala: vt perdat de terra memoriam eorum.
- C**lamauerunt iusti, & dominus exaudiuit eos: & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos.
- I**uxta est dominus ijs, qui tribulato sunt corde: & humiles spiritu saluabit.
- M**ultæ tribulationes iustorum: & de omnibus his liberabit eos dominus.
- C**ustodit dominus omnia ossa eorum: vnum ex his non conteretur.
- M**ors peccatorum pessima: & qui oderunt iustum, delinquent.
- R**edimet dominus animas seruorum suorum: & non delinquent omnes qui sperant in eo. **Psalmus. 40.**
- B**Eatus vir, qui intellegit super egenum, & pauperem: in die mala liberabit eum dominus.
- D**ominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra: & non tradat eum in animam inimicorum eius.
- D**ominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius, versasti in infirmitate eius.
- E**go dixi, domine miserere mei: sana animam meam, quia peccauit tibi.
- I**nimici mei dixerunt mala mihi, Quando morietur, & peribit nomen eius?
- E**t si ingrediebatur, vt videret, vana loquebatur cor eius: congregauit iniuitatem sibi.
- E**grediebatur foras: & loquebatur in idipsum.
- A**duersum me susurrabant omnes inimici mei: aduersum me cogitabant mala mihi.
- V**erbum iniquum constituerunt aduersum me, Nunquid qui dormit, non adjicit, vt resurgat?
- E**t enim homo pacis meæ in quo sperauit, qui edebat panes meos: magnificauit super me supplationem.
- T**u autem domine miserere mei, & resuscita me: & retribuam eis.
- I**n hoc cognoui, quoniam voluisti me, quoniam non gaudebit inimicus meus super me.
- M**e autem propter innocentiam suscepisti: & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.
- B**enedictus dominus deus Israel a seculo, & vsque in seculum: fiat, fiat.
- P**salmus. 112.
- L**Audate pueri dominum: laudate nomen domini.
- S**it nomen domini benedictum, ex hoc, nunc, & vsque in seculum.
- A**s solis ortu vsque ad occasum, laudabile nomen domini.
- E**xcelsus super omnes gentes dominus: & super cœlos gloria eius.
- Q**uis sicut dominus deus noster qui in altis habitat: & humilia respicit in celo, & in terra?
- S**uscitans a terra inopem, & de stercore erigens pauperem.
- V**t collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum lætantem.

Deinde canticum. Magnificat. folio.

16. Antiphona. Oratio. & Commemoratio.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Aue maria. Conuerte nos. Deus in adiu. Te lucis ante. 16.

Antiphona. Salua nos. **Psalmus. 10.**

 N domino confido: quomodo dicitis animæ meæ,
Transmigra in montem sicut passer?

Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum: parauerunt sagittas suas in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde.

Quoniam, quæ perfecisti, destruxerunt: iustus autem quid fecit?

Dominus in templo sancto suo: Dominus in celo sedes eius.

Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebræ eius interrogant filios hominum.

Dominus interrogat iustum & impium: qui autem diligit iniuriam, odit animam suam.

Pluer super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum.

Quoniam iustus dominus, & iustitias dilexit: æquitatem vedit vultus eius.

Psalmus. 15.

 Onserua me domine, quoniam sperauit in te: dixi domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.

Multiplicatae sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt.

Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Dominus, pars hæreditatis meæ, & calicis mei, tu es qui restitus hæreditatem meam mihi.

Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hæreditas mea præclara est mihi.

Benedicam dominum, qui tribuit mihi intellectum, insuper & vsque ad noctem increpauerunt me renes mei.

Prouidebam dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commouear.

Propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescat in spe.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Notas mihi fecisti vias vitæ: adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vsque in finem.

Psalmus. 29.

 Xaltabo te domine, quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me.

Domine Deus meus clamaui ad te: & sanasti me.

Domine eduxisti ab inferno animam meam: saluasti me a descendantibus in lacum.

Psallite domino sancti eius, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.

Quoniam ira in indignatione eius: & vita in voluntate eius.

Ad vesperum demorabitur fletus: & ad matutinum lætitia.

Ego autem dixi in abundantia mea, Non mouebo in æternum.

Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem.

Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus.

Ad te domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.

Quae vtilitas in sanguine meo, dum descendō in corruptionem?

Nunquid confitebitur tibi puluis, aut annuntiabit veritatem tuam?

Audiuit dominus, & misertus est mei: dominus factus est adiutor meus.

Conuertisti planctum meum in gaudium mihi: considisti saccum meum, & circundedisti me lætitia.

Vt cantet tibi gloria mea, & non compungar: domine Deus meus, in æternum confitebor tibi. **D**einde. Nunc dimittis. fo. 17. Salua nos. Domine exaudi. Oremus Visita quæsumus. domine. Benedica. Fidelium.

FERIA QVARTA.

Ad matutinum.

Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgen. Domine labia. Deus in adiu. **I**nuita. Venite. **I**nuit. **H**ym. Antiphona. **P**salmus. 48.

AVdite hæc omnes gentes: auribus percipite omnes, qui habitatis orbem.

Quique terrigenæ, & filij hominum: simul in vnum diues & pauper.

Os meum loquetur sapientiam: & meditatio cordis mei prudentiam.

Inclinabo in parabolam aurem meam, aperiam in psalterio propositionem meam.

Cur timebo in die mala? iniqüitas calcanei mei circundabit me:

Qui confidunt in virtute sua: & in multitudine diuinarum suarum gloriantur.

Frater non redimit, redimet homo? non dabit Deo placationem suam.

Et pretium redemptionis animæ suæ: & laborabit in æternum: & viuet adhuc in finem.

Non videbit interitum, cum viderit sapientes morientes: simul inspiens, & stultus peribunt.

Et relinquunt alienis diuitias suas: &

sepulchra eorum domus illorum in æternum.

Tabernacula eorum in progenie & progenie, vocauerunt nomina sua in terris suis.

Et homo, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus: & similis factus est illis.

Hæc via illorum scandalum ipsis: & postea in ore suo complacebunt.

Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos.

Et dominabuntur eorum iusti in matutino: & auxilium eorum veteraset in inferno a gloria eorum.

Verumtamen deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me.

Ne timueris, cum diues factus fuerit homo: & cum multiplicata fuerit gloria domus eius.

Quoniam cum interierit, non sumet omnia: neque descendet cum eo gloria eius.

Quia anima eius in vita ipsius benedicitur: confitebitur tibi, cum beneficeris ei.

Introibit vsque in progenies patrum suorum: & vsque in æternum non videbit lumen.

Homo, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.

Psalmus. 58.

ERipe me de inimicis meis Deus meus: & ab insurgentibus in me libera me.

Eripe me de operantibus iniqüitatem: & de viris sanguinum salua me.

Quia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortis.

Nequae iniqüitas mea, neque peccatum meum domine, sine iniqüitate cucurri, & direxi.

Exurge in occursum meum, & vide, & tu domine Deus virtutum Deus Israel,
Intende ad visitandas omnes gentes,
non miserearis omnibus, qui operantur
iniquitatem.

Conuertentur ad vesperam, & famem
patientur, vt canes, & circuibunt ciuitatem.

Ecce, loquentur in ore suo, & gladius in
labijs eorum: quoniam quis audiuist?

Et tu domine deridebis eos: & ad nichil
dudces omnes gentes.

Fortitudinem meam ad te custodiam,
quia deus susceptor meus es: Deus

meus, misericordia eius præveniet me.

Deus ostendet mihi super inimicos
meos, ne occidas eos: nequando obliuiscantur
populi mei.

Disperge illos in virtute tua: & depone
eos protector meus domine.

Delictum oris eorum, sermonem labiorum
ipsorum, & comprehendantur in
superbia sua.

Et de execratione, & mendacio
annuntiabuntur in consummatione, in ira
consummationis, & non erunt.

Et scient, quia deus dominabitur Iacob,
& finium terræ.

Conuertentur ad vesperam, & famem
patientur, vt canes: & circuibunt ciuitatem.

Ipsi dispergentur ad manducandum:
si vero non fuerint saturati, murmurabunt.

Ego autem cantabo fortitudinem tuam:
& exultabo mane misericordiam tuam.

Qui factus es susceptor meus, &
refugium meum in die tribulationis
meæ.

Adiutor meus tibi psallam, quia deus
susceptor meus es: Deus meus misericordia
mea. **Psalmus. 77.**

Attendite popule meus legem
meam: inclinate aurem vestram

in verba oris mei.

Aperiam in parabolis os meum: loquar
propositiones ab initio.

Quanta audiuimus, & cognouimus ea:
& patres nostri narrauerunt nobis?

Non sunt occultata a filijs eorum, in
generatione altera.

Narrantes laudes domini, & virtutes
eius, & mirabilia eius, quæ fecit.

Et suscitauit testimonium in Iacob: &
legem posuit in Israel.

Quanta mandauit patribus nostris nota
facere ea filijs suis: vt cognoscat generatio
altera?

Filiij qui nascentur, & exurgent &
narrabunt filijs suis.

Vt ponant in Deo spem suam, & non
obliuiscantur operum Dei, & mandata
eius exquirant.

Ne fiant sicut patres eorum, generatio
præraua & exasperans.

Generatio quæ non direxit cor suum, &
non est creditus cum Deo spiritus eius.

Filiij Ephrem intendentes & mittentes
arcum: conuersi sunt in die belli.

Non custodierunt testamentum Dei: &
in lege eius noluerunt ambulare.

Et oblii sunt benefactorum eius: &
mirabilium eius, quæ ostendit eis.

Coram patribus eorum fecit mirabilia
in terra Ægypti: in campo Taneos.

Interrupit mare, & perduxit eos: &
statuit aquas quasi in vtre.

Et deduxit eos in nube diei: & tota
nocte in illuminatione ignis.

Interrupit petram in eremo, &
adaquauit eos velut in abyssu multa.

Et eduxit aquam de petra, & deduxit
tanquam flumina aquas.

Et apposuerunt adhuc peccare ei in
iram: excitauerunt excelsum in inaquoso.

Et tentauerunt Deum in cordibus suis,

vt peterent escas animabus suis.

Et male locuti sunt de Deo: dixerunt, nunquid poterit Deus parare mensam in deserto?

Quoniam percussit petram, & fluxerunt aquæ: & torrentes inundauerunt.

Nunquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo?

Ideo audiuist dominus, & distulit: & ignis accensus est in Iacob, & ira ascendit in Israel.

Quia non crediderunt in Deo: nec sperauerunt in salutari eius.

Et mandauit nubibus desuper, & ianus coeli aperuit.

Et pluit illis manna ad manducandum: & panem cœli dedit eis.

Panem Angelorum manducauit homo: cibaria misit eis in abundantia.

Transtulit Austrum de cœlo: & induxit in virtute sua Africum.

Et pluit super eos, sicut puluerem, carnes: & sicut arenam maris, volatilia pennata.

Et ceciderunt in medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum.

Et manducauerunt, & saturati sunt nimis, & desiderium eorum attulit eis, non sunt fraudati a desiderio suo.

Adhuc escae eorum erant in ore ipso- rum: & ira Dei ascendit super eos.

Et occidit pingues eorum, & electos Is- rael impediuit.

In omnibus his peccauerunt adhuc: & non crediderunt in mirabilibus eius.

Et defecerunt in vanitate dies eorum: & anni eorum cum festinatione.

Cum occideret eos, quærebant eum: & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum.

Et rememorati sunt, quia deus adiutor est eorum, & Deus excelsus redemptor eorum est.

Et dilexerunt eum in ore suo, & lingua sua mentiti sunt ei.

Cor autem eorum non erat rectum cum eo: nec fideles habiti sunt in testamento eius.

Ipse autem est misericors, & propitius fiet peccatis eorum: & non disperdet eos.

Et abundauit, vt auerteret iram suam: & non accendit omnem iram suam.

Et recordatus est, quia caro sunt: spiri- tus vadens, & non rediens.

Quoties exacerbauerunt eum in de- serto: in iram concitauerunt eum in inaquoso?

Et conuersi sunt, & tentauerunt Deum: & sanctum Israel exacerbauerunt.

Non sunt recordati manus eius, die, qua redemit eos de manu tribulantis.

Sicut posuit in Ægypto signa sua, & prodigia sua in campo Taneos.

Et conuertit in sanguinem flumina eo- rum & imbræ eorum, ne biberent.

Misit in eos cynomyam, & comedit eos, & ranam, & disperdidit eos.

Et dedit ærugini fructus eorum: & la- bores eorum locustæ.

Et occidit in grandine vineas eorum: & moros eorum in pruina.

Et tradidit grandini iumenta eorum: & possessionem eorum igni.

Misit in eos iram indignationis suæ: in- dignationem, & iram & tribulationem: immissiones per angelos malos.

Viam fecit semitæ iræ suæ, non pepercit a morte animabus eorum: & iumenta eorum in morte conclusit.

Et percussit omne primogenitum in terra Ægypti: primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.

Et abstulit, sicut oues populum sum, & perduxit eos tanquam gregem in de- serto.

Et deduxit eos in spe, & non timuerunt, & inimicos eorum operuit mare.

Et induxit eos in montem sanctificationis suæ: montem, quem acquisiuit dextera eius.

Et eiecit a facie eorum gentes: & sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis.

Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israel.

Et tentauerunt, & exacerbauerunt Deum excelsum: & testimonia eius non custodierunt.

Et auerterunt se, & non seruauerunt pactum: quemadmodum patres eorum conuersi sunt in arcum prauum.

In iram concitauerunt eum in collibus suis, & in sculptilibus suis ad æmulationem eum prouocauerunt.

Audiuit deus, & spreuit: & ad nihilum rededit valde Israel.

Et repulit tabernaculum Silo, tabernaculum suum, vbi habitauit in hominibus.

Et tradidit in captiuitatem virtutem eorum: & pulchritudinem eorum in manus inimici.

Et conclusit in gladio populum suum, & hæreditatem suam spreuit.

Iluenes eorum comedit ignis: & virginies eorum non sunt lamentatae.

Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt: & viduae eorum non plorabantur.

Et excitatus est tanquam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus a vino.

Et percussit inimicos suos in posteriora: opprobrium sempiternum dedit illis.

Et repulit tabernaculum Ioseph: & tribum Ephraim non elegit.

Sed elegit tribum Iuda, montem Sion, quem dilexit.

Et ædificauit, sicut vnicornium, sanctificium suum in terra: quam fundauit in secula.

Et elegit Dauid serum suum, & sus-tulit eum de gregibus ouium, de post foetantes accepit eum.

Pascere Iacob serum suum, & Israel hæreditatem suam.

Et pauit eos in innocentia cordis sui: & in intellectibus manuum suarum deduxit eos. **Antiphona.**

AD LAVDES.

Deus in adiu. **Antiphona. Psalmus 80.**

Sultate Deo adiutori nostro: iubilate Deo Iacob.

Sumite psalmum, & date tympanum: psalterium iucundum cum cithara.

Buccinate in neomenia tuba, in insigni die solennitatis vestræ.

Quia præceptum in Israel est, & iudicium Deo Iacob.

Testimonium in Ioseph posuit illud, cum exiret de terra

Agypti: linguam, quam non nouerat, audiuit.

Diuertit ab oneribus dorsum eius: manus eius in cophino seruierunt.

In tribulatione inuocasti me, & liberaui te, exaudiui te in abscondito tempes-tatis: probauit te apud aquam contradictionis.

Audi populus meus, & contestabor te: Israel, si audieris me, non erit in te deus recens, neque adorabis Deum alienum.

Ego enim sum dominus deus tuus, qui eduxi te de terra Agypti: dilata os tuum, & implebo illud.

Et non audiuist populus meus vocem meam: & Israel non intendit mihi.

Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adiuventionibus suis.

Si populus meus audisset me: Israel si in vijs meis ambulasset.

Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem: & super tribulantes eos missem manum meam.

Inimici domini mentiti sunt ei: & erit tempus eorum in secula.

Et cibauit eos ex adipre frumenti: & de petra, melle saturauit eos.

Psalmus. 134.

LAudate nomen domini, laudate serui dominum.

Qui statis in domo domini, in atrijs domus Dei nostri.

Laude domum, quia bonus dominus: psallite nomini eius, quoniam suave.

Quoniam Iacob elegit sibi dominus, Israël in possessionem sibi.

Quia ego cognoui, quod magnus est dominus: & deus noster præ omnibus dijs.

Omnia, quæcunque voluit dominus, fecit in cœlo, & in terra: in mari, & in omnibus abyssis.

Educens nubes ab extremo terræ, fulgura in pluuiam fecit.

Qui producit ventos de thesauris suis: qui percussit primogenita Ægypti ab homine vsque ad pecus.

Et misit signa, & prodigia in medio tui Ægypte: in Pharaonem, & in omnes seruos eius.

Qui percussit gentes multas, & occidit reges fortes.

Seon regem Amorrhæorum, & Og regem Basan, & omnia regna Chanaan.

Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Israel populo suo.

Domine, nomen tuum in æternum: Domine, memoriale tuum in generationem, & generationem.

Quia iudicabit dominus populum suum: & in seruis suis deprecabitur.

Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum.

Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt.

Aures habent, & non audient: neque enim est spiritus in ore ipsorum.

Similes illis fiant, qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel benedicte domino: domus Aaron benedicte domino.

Domus leui benedicte domino: qui timetis dominum, benedicte domino.

Benedictus dominus ex Sion, qui habitat in Ierusalem.

Canticum Annæ.

EXultauit cor meum in domino: & j. reg. exaltatum est cornu meum in 2. domino.

Dilatatum est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo.

Non est sanctus, vt est dominus: neque enim est alius extra te: & non est fortis, sicut deus noster.

Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriante.

Recedant vetera de ore vestro, quia deus scientiarum dominus est: & ipsi præparantur cogitationes.

Arcus fortium superatus est: & infirmi accincti sunt robore.

Repleti prius, pro panibus se locauerunt: & famelici saturati sunt.

Donec sterilis peperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.

Dominus mortificat, & viuificat: deducit ad inferos, & reducit.

Dominus pauperem facit, & ditat: humiliat, & subleuat.

Suscitat de puluere egenum: & de stercore eleuat pauperem.

Vt sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat.

Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem.

Pedes sanctorum suorum seruabit, & impij in tenebris conticescent: quia non

in fortitudine sua roborabitur vir.

Dominum formidabunt aduersarij eius:
& super ipsos in cœlis tonabit.

Dominus iudicabit fines terræ, & dabit
imperium regi suo, & sublimabit cornu
Christi sui.

Deinde canticum. Benedictus. folio. 7.
Antiphona. Oratio. & Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. **Antiphona.**
Deus. **Psalmus. 6.**

 Omine, ne in furore tuo ar-
guas me, neque in ira tua
corripias me.

 Miserere mei domine, quo-
niā infirmus sum: sana me domine,
quoniam conturbata sunt ossa mea.
Et anima mea turbata est valde: sed
tu domine vsquequo?

Conuertere domine, & eripe animam
meam: saluum me fac propter miseri-
cordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor
sit tui: in inferno autem quis con-
fitebitur tibi?

Laborau in gemitu meo, lauabo
per singulas noctes lectum meum,
lachrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est a furore oculus meus: in-
ueterau inter omnes inimicos meos.

Discedite a me omnes, qui operamini
iniquitatem: quoniam exaudiuit domi-
nus vocem fletus mei.

Exaudiuit dominus deprecationem
meam: dominus orationem meam sus-
cepit.

Erubescant, & conturbentur vehe-
menter omnes inimici mei, conuertan-
tur, & erubescant valde velociter.

PSALMUS. 117.

 Onitemini domino quoniam
bonus, quoniam in seculum mis-
ericordia eius.

Dicat nunc Israel quoniam bonus: quo-
niā in seculum misericordia eius.

Dicat nunc domus Aaron: quoniam in
seculum misericordia eius.

Dicant nunc, qui timent dominum:
quoniam in seculum misericordia eius.

De tribulatione inuocauit: dominum: &
exaudiuit me in latitudine dominus.

Dominus mihi adiutor: non timebo,
quid faciat mihi homo.

Dominus mihi adiutor: & ego despici-
cam inimicos meos.

Bonum est confidere in domino: quam
confidere in homine.

Bonum est sperare in domino: quam
sperare in principibus.

Omnis gentes circuierunt me: & in
nomine domini, quia vltus sum in eos.

Circundantes circundederunt me: & in
nomine domini, quia vltus sum in eos.

Circundederunt me sicut apes, &
exarserunt sicut ignis in spinis: & in
nomine domini, quia vltus sum in eos.

Impulsus euersus sum, vt caderem: &
dominus suscepit me.

Fortitudo mea, & laus mea dominus:
& factus est mihi in salutem.

Vox exultationis, & salutis in taberna-
culis iustorum.

Dextera domini fecit virtutem, dextera
domini exaltauit me: dextera domini
fecit virtutem.

Non moriar, sed viuam: & narrabo
opera domini.

Castigans castigauit me dominus: &
morti non tradidit me.

Aperite mihi portas iustitiae, ingressus
in eas confitebor domino: haec porta
domini, iusti intrabunt in eam.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me:
& factus es mihi in salutem.

Lapidem, quem reprobauerunt ædifi-
cantes, hic factus est in caput anguli.

A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.

Hæc est dies, quam fecit dominus: exultemus, & lætemur in ea.

O domine saluum me fac, o domine, bene prosperare: benedictus qui venit in nomine domini.

Benediximus vobis de domo domini: Deus dominus, & illuxit nobis.

Constituite diem solemnem in condensis: vsque ad cornu altaris.

Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me & factus es mihi in salutem.

Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Psalmus. 130.

Domine non est exaltatum cor meum: neque elati sunt oculi mei.

Neque ambulaui in magnis: neque in mirabilibus super me.

Si non humiliiter sentiebam, sed exaltavi animam meam:

Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea.

Speret Israel in domino, ex hoc nunc, & vsque in seculum.

Antiphona. Deus dominus, & illuxit nobis. **D**einde **S**ymbolum. Credo in vnum Deum. &c. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus. Fidelium. Pretiosa. Sancta ma.

Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. Nunc sancte nobis. 10. **A**ntiphona. Emitte. **P**salmus. 42.

 Vdica me deus, & discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo, & doloso erue me.

Quia tu es deus fortitudo mea: quare

me repulisti? & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

Emitte lucem tuam, & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

Et introibo ad altare Dei: ad Deum, qui lætificat iuuentutem meam.

Confitebor tibi in cithara deus deus meus: quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?

Spера in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & deus meus. **P**salmus. 44.

ERuctauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi.

Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.

Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in æternum.

Accingere gladio tuo super femur tuum, potentissime.

Specie tua, & pulchritudine tua, intende prospere, procede, & regna.

Propter veritatem, & mansuetudinem, & iustitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua.

Sagittæ tuæ acutæ (populi sub te cadent) in corda inimicorum regis.

Sedes tua deus in seculum seculi: virga directionis, virga regni tui.

Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tuus oleo lætitiae, præ consortibus tuis.

Myrrha, & gutta, & casia a vestimentis tuis a domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te filiae regum in honore tuo.

Astigit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circundata varietate.

Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliuiscere populum tuum, &

domum patris tui.

Et concupiscet rex decorum tuum: quoniam ipse est dominus deus tuus, & adorabunt eum.

Et filiae Tyri, in muneribus: vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis.

Omnis gloria eius filiae regis ab intus, in fimbrijs aureis, circumamicta varietatibus.

Adducentur regi virgines post eam: proximae eius afferentur tibi.

Afferentur in laetitia, & exultatione: adducentur in templum regis.

Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues eos principes super omnem terram.

Memores erunt nominis tui in omni generatione, & generationem.

Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, & in seculum seculi.

Psalmus. 59.

Deus repulisti nos, & destruxisti nos: iratus es: & misertus es nobis.

Commouisti terram, & conturbasti eam: sana contritiones eius, quia commota est.

Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis.

Dedisti metuentibus te significationem: vt fugiant a facie arcus.

Vt liberentur dilecti tui: saluum fac dextera tua, & exaudi me.

Deus loquutus est in sancto suo, laetabor, & partibor Sichimam, & conuallēm tabernaculorum metibor.

Meus est Galaad, & meus est Manasses: & Ephraim fortitudo capitis mei.

Iuda Rex meus: Moab olla spei meæ.

In Idumæam extendam calceamentum meum: mihi alienigenæ subditi sunt.

Quis deducet me in ciuitatem muniam? quis deducet me vsque in

Idumæam?

Nonne tu Deus qui repulisti nos: & non egredieris Deus in virtutibus nostris?

Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.

In Deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.

Antiphona. Emitte lucem tuam, & veritatem tuam. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **Antiphona.** Spera. **PSALMUS. 41.**

 Vemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus.

Sitivit anima mea ad Deum fortem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?

Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie, vbi est deus tuus?

Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum Dei.

In voce exultationis, & confessionis, sonus epulantis.

Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & deus meus.

Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra Iordanis, & Hermonij a monte modico.

Abyssus abyssum inuocat, in voce cataractarum tuarum.

Omnia excelsa tua, & fluctus tui super me transierunt.

In die mandauit dominus misericordiam suam, & nocte canticum eius.

Apud me, oratio deo vitæ meæ: dicam

Deo, susceptor meus es.

Quare oblitus es mei? & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?
Dum confringunt ossa mea: exprobauerunt mihi, qui tribulant me inimici mei.

Dum dicunt mihi per singulos dies, Vbi est deus tuus? quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?

Spера in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & deus meus. **Psalmus. 64.**

TE deceit hymnus deus in Sion: & tibi reddetur votum in Ierusalem.

Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.

Verba iniquorum prævaluerunt super nos, & impietatis nostris tu propitiaberis.

Beatus, quem elegisti, & assumpsisti: inhabitabit in atrijs tuis.

Replebimus in bonis domus tuæ: sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate.

Exaudi nos deus salutaris noster: spes omnium finium terræ, & in mari longe.

Preparans montes in virtute tua, accinctus potentia: qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum eius.

Turbabuntur gentes, & timebunt qui habitant terminos, a signis tuis: exitus matutini, & vespere delectabis.

Visitasti terram, & ineibriasti eam: multiplicasti locupletare eam.

Flumen Dei repletum est aquis, parasti cibum illorum: quoniam ita est præparatio eius.

Riuos eius inebrians, multiplica genima eius: in stillicidijs eius, lætabitur germinans.

Benedices coronæ anni benignitatis tuæ: & campi tui replebuntur vbertate.

Pinguescent speciosa deserti: & exultatione colles accingentur.

Induti sunt arietes ouium, & valles abundabunt frumento: clamabunt, etenim hymnum dicent. **Psalmus. 121.**

LÆtatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.

Stantes erant pedes nostri, in atrijs tuis Ierusalem.

Ierusalem quæ ædificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus domini: testimonium Israel, ad confitendum nomini domini.

Quia illic sederunt sedes in iudicio: sedes super domum Dauid.

Rogate, quæ ad pacem sunt Ierusalem: & abundantia diligentibus te.

Fiat pax in virtute tua: & abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos, & proximos meos, loquebar pacem de te:

Propter domum domini Dei nostri, quæsiui bona tibi.

Antiphona. Spera in Deo quoniam adhuc confitebor illi. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rerum deus. 13. **Antiphona.** Gloriosa. **Psalmus. 81.**

Sicut stetit in synagoga deorum: in medio autem Deos dijudicat.

Vsquequo iudicatis iniquitatem: & facies peccatorum sumitis?

Iudicate egeno, & pupillo: humilem, & pauperem iustificate.

Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate.

Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant: mouebuntur omnia fundamenta terræ.

Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes.

Vos autem sicut homines moriemini: & sicut vnu de principibus cadetis.

Surge Deus, iudica terram: quoniam tu

hæreditabis in omnibus gentibus.

Psalmus. 86.

FVndamenta eius in montibus sanctis: diligit dominus portas Sion, super omnia tabernacula Iacob.

Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei.

Memor ero Raab, & Babylonis scientium me.

Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum: hi fuerunt illuc.

Nunquid Sion dicet, Homo, & homo natus est in ea: & ipse fundauit eam altissimus?

Dominus narrabit in scripturis populorum, & principum horum, qui fuerunt in ea.

Sicut lætantium omnium, habitatio est in te. Psalmus. 93.

DEUS vltionum dominus: Deus vltionum libere egit.

Exaltare, qui iudicas terram: redde retributionem superbis.

Vsquequo peccatores domine, vsquequo peccatores gloriabuntur?

Effabuntur, & loquentur iniquitatem: loquentur omnes qui operantur iniustiam?

Populum tuum domine humiliauerunt: & hæreditatem tuam vexauerunt.

Viduam & aduenam interfecerunt: & pupillos occiderunt.

Et dixerunt, Non videbit dominus: nec intellegit deus Iacob.

Intellegite insipientes in populo: & stulti aliquando sapite.

Qui plantauit aurem, non audiet, aut qui finxit oculum, non considerat?

Qui corripit gentes, non arguet: qui docet hominem scientiam?

Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt.

Beatus homo, quem tu erudieris domine, & de lege tua docueris eum.

Vt mitiges ei a diebus malis: donec fo-

diatur peccatori fouea.

Quia non repellet dominus plebem suam, & hæreditatem suam non derelinquet.

Quoadusque iustitia conuertatur in iudicium: & qui iuxta illam? omnes qui recto sunt corde?

Quis consurget mihi aduersus malignantes? aut quis stabit mecum aduersus operantes iniquitatem?

Nisi quia dominus adiuuit me: paulo minus habitasset in inferno anima mea.

Si dicebam, Motus est pes meus: misericordia tua domine adiuuabat me.

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ læticauerunt animam meam.

Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis: qui fingis laborem in præcepto?

Captabant in animam iusti: & sanguinem innocentem condemnabant.

Et factus est mihi dominus in refugium: & deus meus in adiutorium spei meæ.

Et reddet illis iniquitatem ipsorum, & in malitia eorum disperdet eos: disperdet illos dominus deus noster.

Antiphona. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiu.

Hymnus. Antiphona. Psalmus. 32.

 Xultate iusti in domino: rec-

 tos decet collaudatio.

 Confitemini domino in

cithara: in psalterio decem chordarum psallite illi.

Cantate ei canticum nouum: bene psal-

lite ei in vociferatione.

Quia rectum est verbum domini, & omnia opera eius in fide.

Diligit misericordiam, & iudicium: mis-

ericordia domini plena est terra.

Verbo domini cœli firmati sunt: & spir-

itu oris eius omnis virtus eorum.

Congregans, sicut in vtre, aquas maris: ponens in thesauris abyssos.

Timeat dominum omnis terra: ab eo autem commoueantur omnes inhabitan tes orbem.

Quoniam ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt.

Dominus dissipat consilia gentium: reprobat autem cogitationes populo rum, & reprobat consilia principum.

Consilium autem domini in æternum manet: cogitationes cordis eius in generatione, & generationem.

Beata gens, cuius est dominus Deus eius: populus, quem elegit in hæreditatem sibi.

De celo respexit dominus: vidit omnes filios hominum.

De præparato habitaculo suo respexit super omnes: qui habitant terram.

Qui finxit sigillatim corda eorum: qui intellegit omnia opera eorum.

Non saluatur rex per multam virtutem: & gigas non saluabitur in multitudine virtutis suæ.

Fallax equus ad salutem: in abundan tia autem virtutis suæ non saluabitur.

Ecce oculi domini super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.

Vt eruat a morte animas eorum, & alat eos in fame.

Anima nostra sustinet dominum: quo niam adiutor, & protector noster est.

Quia in eo lætabitur cor nostrum: & in nomine sancto eius sperauimus.

Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te.

Psalmus. 83.

QVam dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiscit & deficit anima mea in atria domini.

Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.

Etenim passer inuenit sibi domum: & turtur nidum vbi reponat pullos suos.

Altaria tua domine virtutum: Rex meus, & Deus meus.

Beati, qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te.

Beatus vir, cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo dispositus, in valle lachrymarum, in loco, quem posuit.

Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion.

Domine deus virtutum, exaudi orationem meam: auribus percipe Deus Iacob.

Protector noster aspice deus, & respice in faciem Christi tui:

Quia melior est dies vna in atrijs tuis, super millia.

Elegi abiectus esse in domo Dei mei: magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.

Quia misericordiam, & veritatem diligit deus: gratiam, & gloriam dabit dominus.

Non priuabit bonis eos, qui ambulant in innocentia: domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

Psalmus. 111.

BEatus vir qui timet dominum: in mandatis eius volet nimis.

Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur.

Gloria, & diuitiae in domo eius: & iustitia eius manet in seculum seculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors & miserator & iustus.

Iucundus homo qui miseretur & com modat, disponet sermones suos in iudicio, quia in æternum non commouebitur.

In memoria æterna erit iustus: ab au-

ditione mala non timebit.

Paratum cor eius sperare in domino confirmatum est cor eius: non com mouebitur donec despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi: cornu eius exaltabitur in gloria.

Peccator videbit & irascetur dentibus suis fremet & tabescet: desiderium peccatorum peribit. **D**einde canticum. Magnificat anima. folio. 16. **A**ntiphona. **O**ratio. **C**ommemoratio.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Aue maria. Conuerte nos. Deus in adiuto. Te lucis. 16. Salua nos. **P**salmus. 39.

SXpectans expectauit dominum, & intendit mihi.

Et exaudiuit preces meas, & eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fœcis.

Et statuit super petram pedes meos, & direxit gressus meos.

Et immisit in os meum canticum nouum, carmen Deo nostro.

Videbunt multi, & timebunt: & sperabunt in domino.

Beatus vir, cuius est nomen domini spes eius: & non respexit in vanitates, & insanias falsas.

Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua: & cogitationibus tuis non est, qui similis sit tibi.

Annuntiaui, & locutus sum: multiplicati sunt super numerum.

Sacrificium, & oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi.

Holocaustum & pro peccato non postulasti: tunc dixi, Ecce venio.

In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.

Annuntiaui iustitiam tuam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibeo, Domine tu scisti.

Iustitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam, & salutare tuum dixi.

Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam a concilio multo.

Tu autem domine ne longe facias miserationes tuas a me: misericordia tua, & veritas tua semper suscepereunt me.

Quoniam circundederunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ: & non potui vt viderem.

Multiplicatae sunt super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me.

Complaceat tibi domine vt eruas me: domine ad adiuuandum me respice.

Cconfundantur, & reuereantur simul, qui quærunt animam meam, vt auferant eam.

Conuertantur retrorsum, & reuereantur, qui volunt mihi mala.

Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi, Euge, Euge.

Exultent, & lætentur super te omnes quærentes te: & dicant semper, Magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego autem mendicus sum, & pauper: dominus sollicitus est mei.

Adiutor meus, & protector meus tu es: Deus meus ne tardaueris.

Psalmus. 119.

AD dominum, cum tribularer, clamaui: & exaudiuit me.

Domine libera animam meam a labijs iniquis, & a lingua dolosa.

Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam?

Sagittæ potentis acutæ: cum carbonibus desolatorijs.

Hei mihi, quia incolatus meus prolong-

gatus est, habitaui cum habitantibus Cedar: multum incola fuit anima mea.
Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus: cum loquebar illis, impugnabant me gratis. **Psalmus. 133.**

Ecce nunc benedicte dominum, omnes serui domini.

Qui statis in domo domini, in atrijs domus Dei nostri.

In noctibus extollite manus vestras in sancta: & benedicte dominum.

Benedicat te dominus ex Sion, qui fecit celum, & terram.

Deinde. Nunc dimittis fo 17. Salu nos. Domine exau. Oremus Visita quæsumus domi. Benedica. Fidelium. Salue regina.

FERIA QVINTA.

Ad matutinum.

Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulg. Domine labia mea. Deus in adiu. **Inuit.** Venite. **Inuit.** Hym. Antiphona. **Psalmus. 67.**

Exurgat deus, & dissipentur inimici eius: & fugiant, qui oderunt eum, a facie eius.

S

Et iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei: & delectentur in lætitia.

Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum: dominus nomen illi.

Exultate in conspectu eius, turbabuntur a facie eius, patris orphanorum, & iudicis viduarum.

Deus in loco sancto suo: Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo.

Qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulchris.

Deus cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.

Terra mota est: etenim cœli distillauerunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel.

Pluuiam voluntariam segregabis deus hæreditati tuæ: & infirmata est, tu vero perfecisti eam.

Analalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi deus.

Dominus dabit verbum euangelizantibus virtute multa.

Rex virtutum dilecti dilecti: & speciei domus diuidere spolia.

Si dormiatis inter medios clerros, pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri.

Dum discernit cœlestis reges super eam, niue dealbabuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis.

Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos?

Mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem.

Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: dominus in eis in Sinai in sancto.

Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem: accepisti dona in hominibus.

Etenim non credentes inhabitare dominum Deum.

Benedictus dominus die quotidie: prosperum iter faciet nobis deus salutarium nostrorum.

Deus noster, Deus saluos faciendo: & domini domini exitus mortis.

Verumtamen deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis.

Dixit dominus, Ex Basan conuertam, conuertam in profundum maris.

Vt intingatur pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis, ab ipso.

Viderunt ingressus tuos deus, ingressus

Dei mei, regis mei, qui est in sancto.

Prævenerunt principes coniuncti psal-lentibus, in medio iuuencularum tym-panistriarum.

In ecclesijs benedicite Deo, domino de fontibus Israel.

Ibi Beniamin adolescentulus in mentis excessu.

Principes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephtali.

Manda deus, virtuti tuæ: confirma hoc deus, quod operatus es in nobis.

A templo tuo in Ierusalem tibi offerent reges munera.

Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: vt ex-cludant eos qui probati sunt argento.

Dissipa gentes, quæ bella volunt, ve-nient legati ex Ægypto: Æthiopia præveniet manus eius Deo.

Regna terræ cantate Deo: psallite domino.

Psallite Deo, qui ascendit super cœlum cœli, ad orientem.

Ecce, dabit voci suæ vocem virtutis: date gloriam Deo, super Israel: magnif-icentia eius, & virtus eius in nubibus.

Mirabilis deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit virtutem, & forti-tudinem plebi suæ: benedictus deus.

Psalmus. 72.

QVam bonus Israel deus, his, qui recto sunt corde?

Mei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei.

Quia zelaui super iniquos, pacem pec-catorum videns.

Quia non est respectus morti eorum: & firmamentum in plaga eorum.

In labore hominum non sunt: & cum hominibus non flagellabuntur.

Ideo tenuit eos superbia: operti sunt iniquitate & impietate sua.

Prodijt, quasi ex adipre, iniquitas eo-

rum: transierunt in affectum cordis.

Cogitauerunt, & loquuti sunt nequitiam: iniquitatem in excelso lo-quuti sunt.

Posuerunt in cœlum os suum: & lingua eorum transiuit in terra.

Ideo conuertetur populus meus hic: & dies pleni inuenientur in eis.

Et dixerunt, Quomodo scit deus, & si est scientia in excelso?

Ecce ipsi peccatores, & abundantes in seculo, obtinuerunt diuitias.

Et dixi, Ergo sine causa iustificaui cor meum: & laui inter innocentes manus meas.

Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea in matutinis.

Si dicebam, Narrabo sic: ecce nationem filiorum tuorum reprobaui.

Existimabam: vt cognoscerem hoc la-bor est ante me.

Donec intrem in sanctuarium Dei & intellegam in nouissimis eorum.

Veruntamen propter dolos posuisti eis: deiecisti eos dum alleuarentur.

Quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam.

Velut somnium surgentium domine, in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.

Quia inflammatum est cor meum & renes mei commutati sunt: & ego ad nihilum redactus sum, & nesciui.

Vt iumentum factus sum apud te: & ego semper tecum.

Tenuisti manum dexteram meam: & in voluntate tua deduxisti me: & cum gloria suscepisti me.

Quid enim mihi est in cœlo? & a te quid volui super terram?

Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea deus in æter-

num.

Quiac ecce, qui elongant se a te, peri-
bunt: perdidisti omnes, qui fornicantur
abs te.

Mihi autem adhærere Deo bonum est:
ponere in domino Deo spem meam.

Vt annuntiem omnes prædicationes
tuas in portis filiæ Sion. **Psalmus. 88.**

MIsericordias domini in æternum
cantabo.

In generationem, & generationem, an-
nuntiabo veritatem tuam in ore meo.

Quoniam dixisti, In æternum miseri-
cordia ædificabitur in coelis præpara-
bitur veritas tua in eis.

Disposui testamentum electis meis, iu-
raui Dauid seruo meo, vsque in æter-
num præparabo semen tuum.

Et ædificabo in generationem, & gen-
erationem sedem tuam.

Confitebuntur cœli mirabilia tua
domine: etenim veritatem tuam in ec-
clesia sanctorum.

Quoniam quis in nubibus æquabitus
domino? similis erit Deo in filijs Dei?

Deus, qui glorificatur in consilio sancto-
rum: magnus, & terribilis super omnes
qui in circuitu eius sunt.

Domine deus virtutum, quis similis
tibi? potens es domine, & veritas tua
in circuitu tuo.

Tu dominaris potestati maris: motum
autem fluctuum eius tu mitigas.

Tu humiliasti, sicut vulneratum, super-
bum: in brachio virtutis tuæ dispersisti
inimicos tuos.

Tui sunt cœli, & tua est terra, orbem
terræ & plenitudinem eius tu fundasti:

Aquilonem, & mare tu creasti.

Thabor, & Hermon in nomine tuo ex-
ultabunt: tuum brachium cum poten-
tia.

Firmetur manus tua, & exaltetur dex-
tera tua: iustitia, & iudicium præpara-

tio sedis tuæ.

Misericordia, & veritas præcedent fa-
ciem tuam: beatus populus, qui scit
iubilationem.

Domine, in lumine vultus tui ambula-
bunt, & in nomine tuo exultabunt tota
die, & in iustitia tua exaltabuntur.

Quoniam gloria virtutis eorum tu es,
& in beneplacito tuo exaltabitur cornu
nostrum.

Quia domini est assumptio nostra, &
sancti Israel regis nostri.

Tunc loquutus es in visione sanctis tuis,
& dixisti, Posui adiutorium in potente:
& exaltaui electum de plebe mea.

Inueni Dauid serum meum: oleo
sancto meo vnxi eum.

Manus enim mea auxiliabitur ei: &
brachium meum confortabit eum.

Nihil proficiet inimicus in eo: & filius
iniquitatis non apponet nocere ei.

Et concidam a facie ipsius inimicos
eius: & odientes eum in fugam conuer-
tam.

Et veritas mea, & misericordia mea
cum ipso: & in nomine meo exaltabitur
cornu eius.

Et ponam in mari manum eius: & in
fluminibus dexteram eius.

Ipse inuocabit me, Pater meus es tu:
Deus meus, & susceptor salutis meæ.

Et ego primogenitum ponam illum: ex-
celsum præ regibus terræ.

In æternum seruabo illi misericordiam
meam: & testamentum meum fidele
ipsi.

Et ponam in seculum seculi semen eius:
& thronum eius sicut dies cœli.

Si autem dereliquerint filij eius legem
meam: & in iudicijs meis non ambu-
lauerint.

Si iusticias meas profanauerint: & man-
data mea non custodierint.

Visitabo in virga iniuitates eorum, & in verberibus peccata eorum.

Misericordiam autem meam non dispergam ab eo, neque nocebo in veritate mea.

Neque prophanabo testamentum meum, & quæ procedunt de labijs meis, non faciam irrita.

Semel iurauit in sancto meo, si Dauid mentiar: semen eius in æternum manebit.

Et thronus eius sicut Sol in conspectu meo, & sicut Luna perfecta in æternum: & testis in cœlo fidelis.

Tu vero repulisti, & despexisti: distulisti Christum tuum.

Euertisti testamentum serui tui: prophanasti in terra sanctuarium eius.

Destruxisti omnes sæpes eius: posuisti firmamentum eius formidinem.

Diripuerunt eum omnes transeuntes viam: factus est opprobrium vicinis suis.

Exaltasti dexteram deprimentium eum: lætificasti omnes inimicos eius.

Auertisti adiutorium gladij eius: & non es auxiliatus ei in bello.

Destruxisti eum ab emundatione: & sedem eius in terram collisisti.

Minorasti dies temporis eius: perfudisti eum confusione.

Vsquequo domine auertis in finem: exardescet, sicut ignis, ira tua?

Memorare, quæ mea substantia: nunquid enim vane constituisti omnes filios hominum?

Quis est homo, qui viuet, & non videbit mortem: eruet animam suam de manu inferi?

Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ domine: sicut iurasti Dauid in veritate tua?

Memor esto domine opprobrij seruo-

rum tuorum, quod continui in sinu meo multarum gentium.

Quod exprobrauerunt inimici tui domine, quod exprobrauerunt commutationem Christi tui.

Benedictus dominus in æternum: fiat, fiat.

AD LAVDES.

Deus in adiu. **Antiphona. Psalmus. 99.**

Vbilate Deo omnis terra: seruite domino in lætitia.

Introite in conspectu eius in exultatione.

Scitote quoniam dominus ipse est deus: ipse fecit nos, & non ipsi nos.

Populus eius, & oves pascuæ eius: introite portas eius in confessione: atria eius in hymnis confitemini illi.

Laude nomen eius, quoniam suauis est dominus, in æternum misericordia eius, & vsque in generationem, & generationem veritas eius. **Psalmus. 102.**

Benedic anima mea domino, & omnina, quæ intra me sunt, nomini sancto eius.

Benedic anima mea domino: & noli obliuisci omnes retributiones eius.

Qui propitiatur omnibus iniuitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.

Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia & miserationibus.

Qui replet in bonis desiderium tuum: renouabitur, vt aquilæ, iuuentus tua.

Faciens misericordias dominus: & iudicium omnibus in iuriam patientibus.

Notas fecit vias suas Moysi: filijs Israel voluntates suas.

Miserator, & misericors dominus: longanimis, & multum misericors.

Non in perpetuum irascetur: neque in æternum comminabitur.

Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniuitates nos-

tras retribuit nobis.

Quoniam secundum altitudinem cœli a terra, corroborauit misericordiam suam super timentes se.

Quantum distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniquitates nostras. **Q**uomodo miseretur pater filiorum, misertus est dominus timentibus se: quoniam ipse cognouit figmentum nostrum.

Recordatus est quoniam puluis sumus, homo sicut foenum: dies eius, tanquam flos agri, sic effloredit.

Quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsistet: & non cognoscet amplius locum suum.

Misericordia autem domini ab æterno, & vsque in æternum super timentes eum.

Et iustitia illius in filios filiorum: his, qui seruant testamentum eius.

Et memores sunt mandatorum ipsius, ad faciendum ea.

Dominus in cœlo parauit sedem suam: & regnum ipsius omnibus dominabitur. **B**enedicite domino omnes angeli eius: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.

Benedicite domino omnes virtutes eius: ministri eius, qui facitis voluntatem eius.

Benedicite domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius: benedic anima mea domino.

Canticum Moysi.

CAntemus domino: gloriose enim magnificatus est, equum & assensorem deiecit in mare.

Fortitudo mea, & laus mea dominus: & factus est mihi in salutem.

Iste deus meus, & glorificabo eum: Deus patris mei, & exaltabo eum.

Dominus quasi vir pugnator, om-

nipotens nomen eius, currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare.

Electi principes eius submersi sunt in mari rubro: Abyssi operuerunt eos, descendederunt in profundum, quasi lapis. **D**extera tua domine magnifica est in fortitudine: dextera tua domine percussit inimicum.

Et in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios tuos.

Misisti iram tuam, quæ deuorauit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquæ.

Stitet vnda fluens, congregatae sunt abyssi in medio mari.

Dixit inimicus, Persequar, & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea.

Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea.

Flauit spiritus tuus, & operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus.

Quis similis tui in fortibus domine? quis similis tui? magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, & faciens mirabilia?

Extendisti manum tuam, & deuorauit eos terra.

Dux fuisti in misericordia tua populo, quem redemisti:

Et portasti eum in fortitudine tua: ad habitaculum sanctum tuum.

Ascenderunt populi, & irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores Philisthiim.

Tunc conturbati sunt principes Edom: robustos Moab obtinuit tremor: obriguerunt omnes habitatores Chanaam.

Irruat super eos formido, & pauor in magnitudine brachij tui.

Fiant immobiles, quasi lapis: donec

pertranseat populus tuus domine,
donec pertranseat populus tuus iste,
quem possedisti.

Introduces eos, & plantabis in monte
hæreditatis tuæ, firmissimo habitaculo
tuo quod operatus es domine.

Sanctuarium tuum domine, quod fir-
mauerunt manus tuæ.

Dominus regnabit in æternum & vltra.
Ingressus est enim eques Pharaon cum
curribus, & equitibus eius in mare: &
reduxit super eos dominus aquas maris.

Filii autem Israel ambulauerunt per sic-
cum in medio eius.

Deinde canticum. Benedictus. fol. 7.
Antiphona. Oratio Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adi-
utorium. Iam lucis. 7. **A**ntiphona.

Dominus. **P**salmus. 8.

Quoniam dominus noster, quam
admirabile est nomen tuum
in vniuersa terra?

Quoniam eleuata est magnif-
icentia tua, super cœlos.

Ex ore infantium & lactentium per-
fecisti laudem propter inimicos tuos: vt
destruas inimicum, & vltorem.

Quoniam videbo cœlos tuos, opera dig-
itorum tuorum: Lunam, & Stellas, quæ
tu fundasti.

Quid est homo, quod memor es eius?
aut filius hominis, quoniam visitas
eum?

Minuisti eum paulo minus ab angelis:
gloria, & honore coronasti eum, &
constituisti eum super opera manuum tu-
arum.

Omnia subiecisti sub pedibus eius:
oues & boues vniuersas: insuper & pec-
ora campi.

Volucres cœli, & pisces maris: qui per-
ambulant semitas maris.

Domine dominus noster, quam ad-

mirabile est nomen tuum in vniuersa
terra? **P**salmus. 26.

Dominus illuminatio mea, & salus
mea: quem timebo?

Dominus protector vitæ meæ: a quo
trepidabo?

Dum appropiant super me nocentes, vt
edant carnes meas.

Qui tribulant me inimici mei, ipsi infir-
mati sunt, & ceciderunt.

Si consistant aduersum me castra: non
timebit cor meum.

Si exurgat aduersum me prælium: in
hoc ego sperabo.

Vnam petij a domino, hanc requiram:
vt inhabitem in domo domini omnibus
diebus vitæ meæ.

Vt videam voluptatem domini, & vis-
item templum eius.

Quoniam abscondit me in tabernaculo
suo: in die malorum protexit me in ab-
scondito tabernaculi sui.

In petra exaltauit me: & nunc exaltauit
caput meum super inimicos meos.

Circuiui, & immolaui in tabernaculo
eius hostiam vociferationis: cantabo, &
psalmum dicam domino.

Exaudi domine vocem meam, qua clamaui
ad te: miserere mei, & exaudi me.

Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies
mea: faciem tuam domine requiram.

Ne auertas faciem tuam a me: ne de-
clines in ira a seruo tuo.

Adiutor meus esto: ne derelinquas
me, neque despicias me, Deus salutaris
meus.

Quoniam pater meus, & mater mea
dereliquerunt me: dominus autem as-
sumpsit me.

Legem pone mihi domine in via tua: &
dirige me in semita recta propter inim-
icos meos.

Ne tradideris me in animas tribulan-
tium me: quoniam insurrexerunt in me

testes iniqui, & mentita est iniqutitas sibi.

Credo videre bona domini, in terra viuentium.

Expecta dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine dominum.

Psalmus. 27.

Ad te domine clamabo, Deus meus ne sileas a me: nequando taceas a me, & assimilabor descendantibus in lacum.

Exaudi domine vocem deprecationis meæ dum oro ad te: dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.

Ne simul trahas me cum peccatoribus: & cum operantibus iniqutatem ne perdas me.

Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.

Da illis secundum opera eorum, & secundum nequitiam adinuentionum ipsorum.

Secundum opera manuum eorum tribue illis: redde retributionem eorum ipsis.

Quoniam non intellexerunt opera domini, & in opera manuum eius: destrues illos, & non ædificabis eos.

Benedictus dominus, quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ.

Dominus adiutor meus, & protector meus: in ipso sperauit cor meum, & adiutus sum.

Et refroruit caro mea: & ex voluntate mea confitebor ei.

Dominus fortitudo plebis suæ: & protector saluationum Christi sui est.

Saluum fac populum tuum domine: & benedic hæreditati tuæ: & rege eos, & extolle illos vsque in æternum.

Antiphona. Dominus illuminatio mea, & salus mea. **Deinde Symbolum.** Credo. &c. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedica-

mus. Fidelium. Pretiosa. Sancta ma. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiuto. Nunc sanete nobis. 10. **Antiphona.** Confitebor. **PSALMUS. 91.**

Bonum est confiteri domino: & psallere nomini tuo altissime.

Bonum est annuntiandum mane misericordiam tuam, & veritatem tuam per noctem.

In decachordo psalterio cum cantico, in cithara.

Quia delectasti me domine in factura tua: & in operibus manuum tuarum exultabo.

Quam magnificata sunt opera tua domine? nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.

Vir insipiens non cognoscet: & stultus non intelleget hæc.

Cum exorti fuerint peccatores sicut foenum: & apparuerint omnes qui operantur iniqutatem.

Vt intereant in seculum seculi: (tu autem altissimus in æternum domine.)

Quoniam ecce inimici tui domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: & dispergentur omnes, qui operantur iniqutatem.

Et exaltabitur sicut vnicornis, cornu meum: & senectus mea in misericordia vberi.

Et despexit oculus meus inimicos meos: & in insurgentibus in me malignantibus, audiet auris mea.

Iustus vt palma florebit: sicut cedrus libani multiplicabitur.

Plantati in domo domini, in atrijs domus Dei nostri florebunt.

Adhuc multiplicabuntur in senecta vberi, & bene patientes erunt: vt annuntient.

Quoniam rectus dominus deus noster: & non est iniquitas in eo. **Psalmus. 92.**

Dominus regnauit, decorem induit: induitus est dominus fortitudinem, & præcinxit se.

Et enim firmauit orbem terræ: qui non commouebitur.

Parata sedes tua Deus ex tunc: a seculo tu es.

Eleuauerunt flumina domine: eleuauerunt flumina vocem suam.

Eleuauerunt flumina fluctus suos, a vocibus aquarum multarum.

Mirabiles elationes maris: mirabilis in altis dominus.

Testimonia tua credibilia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitudo domine in longitudinem dierum.

Psalmus. 107.

PAratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, & psallam in gloria mea.

Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara: exurgam diluculo.

Confitebor tibi in populis domine, & psallam tibi in nationibus.

Quia magna est super celos misericordia tua: & vsque ad nubes veritas tua. **E**xaltare super celos Deus, & super omnem terram gloria tua: vt liberen- tur dilecti tui.

Saluum fac dextera tua, & exaudi me: Deus loquutus est in sancto suo.

Exultabo, & diuidam Sichimam: & conuallem tabernaculorum dimetiar.

Meus est Galaad, & meus est Manasses: & Ephraim susceptio capitis mei.

Iuda Rex meus: Moab lebes spei meæ.

In Idumeam extendam calceamentum meum: mihi alienigenæ amici facti sunt.

Quis deducet me in ciuitatem muniam? quis deducet me vsque in Idumæam?

Nonne tu Deus, qui repulisti nos? & non exibis deus in virtutibus nostris.

Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.

In Deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet imimicos nostros.

Antiphona. Confitebor tibi in populis domine. **O**ratio.

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **A**ntiphona. Immola. **P**salmus. 49.

 Eus deorum dominus loquutus est: & vocavit terram.

 A solis ortu vsque ad occasum: ex Sion species decoris eius.

Deus manifeste veniet: Deus noster, & non silebit.

Ignis in conspectu eius exardescet: & in circuitu eius tempestas valida.

Aduocabit cœlum desursum: & terram discernere populum suum.

Congregate illi sanctos eius: qui ordinant testamentum eius super sacrificia.

Et annuntiabunt cœli iustitiam eius: quoniam deus iudex est.

Audi populus meus, & loquar: Israel, & testificabor tibi: Deus deus tuus ego sum.

Non in sacrificijs tuis arguam te: holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper.

Non accipiam de domo tua vitulos: neque de gregibus tuis hircos.

Quoniam meæ sunt omnes feræ sylvarum: iumenta in montibus, & boues.

Cognoui omnia volatilia cœli: & pulchritudo agri mecum est.

Si esuriero, non dicam tibi: meus est enim orbis terræ, & plenitudo eius.

Nunquid manducabo carnes taurorum? aut sanguinem hircorum potabo?

Immola Deo sacrificium laudis: &

redde altissimo vota tua.

Et inuoca me in die tribulationis: eruam te, & honorificabis me.

Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?

Tu vero odisti disciplinam: & proiecisti sermones meos retrorsum.

Si videbas furem, currebas cum eo: & cum adulteris portionem tuam ponebas.

Os tuum abundauit malitia: & lingua tua concinnabat dolos.

Sedens aduersus fratrem tuum loqueris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum, hæc fecisti, & tacui.

Existimasti inique quod ero tui similis: arguam te, & statuam contra faciem tuam.

Intellegite hæc qui obliuiscimini Deum: nequando rapiat, & non sit qui eripiat. **S**acrificium laudis honorificabit me: & illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.

Psalmus. 74.

Confitebimus tibi Deus, confitebimus, & inuocabimus nomen tuum.

Narrabimus mirabilia tua: cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.

Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in ea: ego confirmaui columnas eius.

Dixi iniquis, Nolite inique agere: & delinquentibus, Nolite exaltare cornu.

Nolite extollere in altum cornu vestrum: nolite loqui aduersus Deum iniquitatem.

Quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque a desertis montibus: quoniam deus Iudex est.

Hunc humiliat, & hunc exaltat: quia calix in manu domini vini meri plenus misto.

Et inclinauit ex hoc in hoc: veruntamen fæx eius non est exinanita: bibent omnes peccatores terræ.

Ego autem annuntiabo in seculum: cantabo Deo Iacob.

Et omnia cornua peccatorum confringam, & exaltabuntur cornua iusti.

Psalmus. 122.

Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cœlis.

Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum.

Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.

Miserere nostri domine, miserere nostri: quia multum repleti sumus despectione.

Quia multum repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus, & despicio superbis. **A**ntiphona. Immola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua. **O**ratio.

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. Rerum deus tenax. 13. **A**ntiphona.

Apus te. **P**salmus. 35.

Ixit iniustus, vt delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos eius.

Quoniam dolose egit in conspectu eius: vt inueniatur iniquitas eius ad odium.

Verba oris eius iniquitas, & dolus: noluit intellegere, vt bene ageret.

Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astigit omni viæ non bonæ, malitiam autem non odiuit.

Domine, in cœlo misericordia tua: & veritas tua vsque ad nubes.

Iustitia tua, sicut montes Dei, iudicia tua abyssus multa.

Homines, & iumenta saluabis domine:

quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus.

Filij autem hominum, in tegmine alarum tuarum sperabunt.

In ebriabuntur ab vbertate domus tuæ: & torrente voluptatis tuæ potabis eos.

Quoniam apud te est fons vitæ: & in lumine tuo videbimus lumen.

Prætende misericordiam tuam scientibus te, & iustitiam tuam his, qui recto sunt corde.

Non veniat mihi pes superbiae: & manus peccatoris non moueat me.

Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt stare. **Psalmus. 82.**

Deus quis similis erit tibi? ne taceas, neque compescaris Deus.

Quoniam ecce inimici tui sonuerunt: & qui oderunt te, extulerunt caput.

Super populum tuum malignauerunt consilium: & cogitauerunt aduersus sanctos tuos.

Dixerunt, Venite, & disperdamus eos de gente: & non memoretur nomen Israël ultra.

Quoniam cogitauerunt vnanimiter, simul aduersum te testamentum disposerunt tabernacula Idumæorum, & Ismahelitæ.

Moab, & Agareni, Gebal, & Ammon, & Amalec: alienigenæ cum habitantibus Tyrum.

Etenim Assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filijs Lot.

Fac illis sicut Madian & Sisaræ: sicut Iabin in torrente Cisson.

Disperierunt in Endor: facti sunt vt stercus terræ.

Pone principes eorum sicut Oreb, & Zeb, & Zebee, & Salmana.

Omnes principes eorum qui dixerunt, hæreditate possideamus sanctuarium Dei.

Deus meus pone illos vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti.

Sicut ignis, qui comburit syluam: & sicut flamma comburens montes.

Ita persequeris illos in tempestate tua: & in ira tua turbabis eos.

Imple facies eorum ignominia: & quærerent nomen tuum domine.

Erubescant, & conturbentur in seculum seculi: & confundantur, & pereant.

Et cognoscant quia nomen tibi dominus, tu solus altissimus in omni terra.

Psalmus. 100.

Misericordiam, & iudicium cantabo tibi domine.

Psallam, & intellegam in via immaculata: quando venies ad me?

Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ.

Non proponebam ante oculos meos rem iniustum: facientes prævaricationes odiui.

Non adhæsit mihi cor prauum: declinantem a me malignum non cognoscebam.

Detrahentem secreto proximo suo: hunc perseguebar.

Superbo oculo, & insatiabili corde: cum hoc non edebam.

Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum: ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.

Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.

In matutino interficiebam omnes peccatores terræ: vt disperderem de ciuitate domini omnes operantes iniquitatem.

Antiphona. Apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.

Oratio.

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. **Hym.** Antiphona. **Psalmus. 131.**

Emento domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius.
Sicut iurauit domino, votum
 vovit Deo Iacob.

Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei.
Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitionem.

Et requiem temporibus meis: donec inueniam locum domino, tabernaculum Deo Iacob.

Ecce, audiuimus eam in Ephratha: inuenimus eam in campis syluae.

Introibimus in tabernaculum eius: adorabimus in loco, vbi steterunt pedes eius.

Surge domine in requiem tuam: tu, & arca sanctificationis tuæ.

S

Propter Dauid seruum tuum, non auertas faciem Christi tui.

Iurauit dominus Dauid veritatem, & non frustrabitur eum.

De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Si custodierint filij tui testamentum meum: & testimonia mea hæc, quæ docero eos.

Et filij eorum vsque in seculum sedebunt super sedem tuam.

Quoniam elegit dominus Sion: elegit eam in habitationem sibi.

Haec requies mea in seculum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam.

Viduam eius benedicens benedicam: pauperes eius saturabo panibus.

S

Illuc producam cornu Dauid, paraui lucernam Christo meo.

Inimicos eius induam confusione: su-

per ipsum autem efflorebit sanctificatio mea. **Psalmus. 136.**

Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, cum recordaremur Sion.

In salicibus in medio eius: suspendimus organa nostra.

Quia illic interrogauerunt nos, qui captiuos duxerunt nos, verba cantionum.

Et qui abduxerunt nos, Hymnum cantate nobis de canticis Sion.

Quomodo cantabimus canticum domini, in terra aliena?

Si oblitus fuero tui Ierusalem, obliuioni detur dextera mea.

Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui.

Si non proposuero Ierusalem in principio lætitiae meæ.

Memor esto domine filiorum Edom in die Ierusalem.

Qui dicunt, Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea.

Filia Babylonis misera: beatus, qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis.

Beatus, qui tenebit, & allidet paruulos tuos ad petram. **Psalmus. 145.**

LAuda anima mea dominum, laudo dominum in vita mea: psallam Deo meo, quandiu fuero.

Nolite confidere in principibus: in filijs hominum, in quibus non est salus.

Exhibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in domino Deo ipsis: qui fecit cœlum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt.

Qui custodit veritatem in seculum, facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus.

Dominus soluit compeditos: dominus

illuminat cæcos.

Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos.

Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam suscipiet: & vias peccatorum disperdet.

Regnabit dominus in secula Deus tuus Sion, in generationem, & generationem.

Deinde. Magnificat. folio. 16. **A**ntiphona. **O**ratio. **C**ommemoratio.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Aue maria. Conuerte nos. Deus in adiu. Te lucis ante. 16. Salua nos. **P**salmus. 45.

 Eus noster refugium, & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenierunt nos nimis.

Propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris.

Sonuerunt, & turbatae sunt aquæ eorum: conturbati sunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum altissimus.

Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam Deus mane diluculo.

Conturbatae sunt gentes, & inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra.

Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob.

Venite, & videte opera domini, quæ posuit prodigia super terram: auferens bella vsque ad finem terræ.

Arcum conteret, & confringet arma: & scuta comburet igni.

Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus, exaltabor in gentibus, & exaltabor in terra.

Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob. **P**salmus. 46.

OMnes gentes plaudite manibus: iubilate Deo in voce exultationis.

Quoniam dominus excelsus, terribilis, Rex magnus super omnem terram.

Subiecit populos nobis: & gentes sub pedibus nostris.

Elegit nobis hæreditatem suam: speciem Iacob, quam dilexit.

Ascendit deus in iubilo: & dominus in voce tubæ.

Psallite Deo nostro, psallite: psallite Regi nostro, psallite.

Quoniam Rex omnis terræ Deus: psallite sapienter.

Regnabit deus super gentes: Deus sedet super sedem sanctam suam.

Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham: quoniam Dij fortis terræ vehementer eleuati sunt.

Psalmus. 47.

MAgnes dominus, & laudabilis nimis in ciuitate Dei nostri, in monte sancto eius.

Fundatur exultatione vniuersæ terræ mons Sion: latera Aquilonis, ciuitas Regis magni.

Deus in domibus eius cognoscetur, cum suscipiet eam.

Quoniam ecce reges terræ congregati sunt: conuenerunt in vnum.

Ipsi videntes, sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt: tremor apprehendit eos.

Ibi dolores vt parturientis: in spiritu vehementi conteres naues Tharsis.

Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate domini virtutum, in ciuitate Dei nostri: Deus fundauit eam in æternum.

Suscepimus Deus misericordiam tuam, in medio templi tui.

Secundum nomen tuum Deus, sic & laus tua in fines terræ: iustitia plena est dextera tua.

Lætetur mons Sion, & exultent filiae

Iudæ: propter iudicia tua domine.

Circundate Sion, & complectimini eam: narrate in turribus eius.

Ponite corda vestra in virtute eius: & distribuite domos eius, vt enarretis in progenie altera.

Quoniam hic est Deus, Deus noster in æternum & in seculum seculi: ipse reget nos in secula.

Deinde canticum. Nunc dimittis fo. 17. Salua nos. Domine exau. Oremus. Visita quæsumus. Benedicamus. Fidelium. Salue re.

FERIA SEXTA.

Ad matutinum.

Pater noster. Aue maria. Confiteor.

Misereatur Indulgen. Domine labia.

Deus in adiutorium. **I**nuita. Ven-

ite exulte. **I**nuita. **H**ymnus Antiphon.

Psalmus. 21.

Deus deus meus respice in me: quare me dereliquisti? longe a salute mea verba delictorum meorum.

Deus meus clamabo per diem, & non exaudies: & nocte, & non ad insipientiam mihi.

Tu autem in sancto habitas, laus Israel.

In te sperauerunt patres nostri: sperauerunt, & liberasti eos.

Ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te sperauerunt, & non sunt confusi.

Ego autem sum vermis, & non homo: opprobrium hominum, & abiectione plebis.

Omnes videntes me, deriserunt me: loquuti sunt labijs, & mouerunt caput.

Sperauit in domino, eripiat eum: saluum faciat eum, quoniam vult eum.

Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre: spes mea ab vberibus matris meæ, in te projectus sum ex vtero.

De ventre matris meæ Deus meus es tu: ne discesseris a me.

Quoniam tribulatio proxima est, quo-

niam non est, qui adiuuet.

Circundederunt me vituli multi: tauri pingues obsederunt me.

Aperuerunt super me os suum: sicut leo rapiens, & rugiens.

Sicut aqua effusus sum: & dispersa sunt omnia ossa mea.

Factum est cor meum, taaquam cera liquecens, in medio ventris mei.

Aruit, tanquam testa, virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis: & in puluerem mortis deduxisti me.

Quoniam circundederunt me: canes multi: concilium malignantium obsedit me.

Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.

Ipsi vero considerauerunt, & inspexerunt me: diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.

Tu autem domine ne elongaueris auxilium tuum a me: ad defensionem meam conspice.

Erua a framea Deus animam meam: & de manu canis vnicam meam.

Salua me ex ore leonis: & a cornibus vnicornium humilitatem meam.

Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiæ laudabo te.

Qui timetis dominum, laudate eum: vniuersum semen Iacob glorificate eum.

Timeat eum omne semen Israel: quoniam non spreuit, neque despexit depreciationm pauperis.

Nec auertit faciem suam a me: & cum clamarem ad eum, exaudiuit me.

Apus te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum.

Edent pauperes, & saturabuntur: & laudabunt dominum, qui requirunt eum: viuent corda eorum in seculum

seculi.

Reminiscentur, & conuertentur ad dominum vniuersi fines terræ.

Et adorabunt in conspectu eius vniuersæ familiæ gentium.

Quoniam domini est regnum: & ipse dominabitur gentium.

Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ: in conspectu eius cadent omnes, qui descendunt in terram.

Et anima mea illi viuet: & semen meum seruiet ipsi.

Annuntiabitur domino generatio ventura: & annuntiabunt cœli iustitiam eius populo, qui nasceretur, quem fecit dominus. **Psalmus. 68.**

SAluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam.

Infixus sum in limo profundi: & non est substantia.

Veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me.

Laborauit clamans, raucae factæ sunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum.

Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.

Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: quæ non rapui, tunc exoluebam.

Deus tu scis insipientiam meam: & delicta mea a te non sunt abscondita.

Non erubescant in me qui expectant te domine: domine virtutum.

Non confundantur super me, qui quærunt te, Deus Israel.

Quoniam propter te sustinui opprobrium: operuit confusio faciem meam.

Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.

Quoniam zelus domus tuæ comedit me: & opprobria exprobrantium tibi cederunt super me.

Et operui in iejunio animam meam: & factum est in opprobrium mihi.

Et posui vestimentum meum cilicum: & factus sum illis in parabolam.

Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta: & in me psallebant qui bibeant vinum.

Ego vero orationem meam ad te domine: tempus beneplaciti Deus.

In multitudine misericordiae tuæ exaudi me: in veritate salutis tuæ.

Eripe me de luto, vt non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquarum.

Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum: neque vrgeat super me puteus os suum.

Exaudi me domine, quoniam benigna est misericordia tua: secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me.

Et ne auertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor, velociter exaudi me.

Intende animæ meæ, & libera eam: propter inimicos meos eripe me.

Tu scis improperium meum, & confusione meam, & reuerentiam meam.

In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me, improperium expectauit cor meum & miseriam.

Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.

Et dederunt in escam meam fel: & in siti mea potauerunt me aceto

Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributiones, & in scandalum.

Obscurentur oculi eorum ne videant: & dorsum eorum semper incurua.

Effunde super eos iram tuam: & furor iræ tuæ comprehendat eos.

Fiat habitatio eorum deserta: & in

tabernaculis eorum non sit, qui inhabitet.

Quoniam, quem tu percussisti, perse-
quuti sunt: & super dolorem vulnerum
meorum addiderunt.

Appone iniquitatem super iniquitatem
eorum: & non intrent in iustitiam
tuam.

Delean tur de libro viuentium: & cum
iustis non scribantur.

Ego sum pauper & dolens: salus tua
Deus suscepit me.

Laudabo nomen Dei cum cantico: &
magnificabo eum in laude.

Et placebit Deo super vitulum nouel-
lum: cornua producentem, & vngulas.

Videant pauperes, & lætentur: quærите
Deum, & viuet anima vestra.

Quoniam exaudiuit pauperes dominus:
& vinctos suos non despexit.

Laudent illum cœli & terra, mare, &
omnia reptilia in eis.

Quoniam Deus saluam faciet Sion: &
ædificabuntur ciuitates Iudæ.

Et inhabitabunt ibi, & hæreditate ac-
quirent eam.

Et semen seruorum eius possidebit
eam, & qui diligunt nomen eius hab-
itabunt in ea. **Psalmus. 70.**

In te domine sperauit, non confundar
in æternum: in iustitia tua libera
me & eripe me.

Inclina ad me aurem tuam, & salua me.

Esto mihi in Deum protectorem & in
locum munitum, vt saluum me facias.

Quoniam firmamentum meum &
refugium meum es tu.

Deus meus eripe me de manu pecca-
toris, & de manu contra legem agentis,
& iniqui.

Quoniam tu es patientia mea domine:
domine spes mea a iuuentute mea.

In te confirmatus sum ex vtero: de ven-
tre matris meæ tu es protector meus.

In te cantatio mea semper: tanquam
prodigium factus sum multis, & tu adi-
utor fortis.

Repleatur os meum laude: vt cantem
gloriam tuam, tota die magnitudinem
tuam.

Ne proicias me in tempore senectutis:
cum defecerit virtus mea, ne derelin-
quas me.

Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui
custodiebant animam meam, consilium
fecerunt in vnum.

Dicentes, Deus dereliquit eum: perse-
quimini, & comprehendite eum: quia
non est qui eripiat.

Deus ne elongeris a me: Deus meus in
auxilium meum respice.

Cconfundantur & deficiant detrahentes
animæ meæ: operiantur confusione, &
pudore, qui quærunt mala mihi.

Ego autem semper sperabo: & adjic-
iam super omnem laudem tuam.

Os meum annuntiabit iustitiam tuam:
tota die salutare tuum.

Quoniam non cognoui litteraturam, in-
troibo in potentias domini: domine
memorabor iustitiae tuæ solius.

Deus, docuisti me a iuuentute mea: &
vsque nunc pronuntiabo mirabilia tua.

Et vsque in senectam & senium: Deus
ne derelinquas me.

Donec annuntiem brachium tuum gen-
erationi omni, quæ ventura est.

Potentiam tuam, & iustitiam tuam
Deus vsque in altissima quæ fecisti,
magnalia: Deus quis similis tibi?

Quantas ostendisti mihi tribulationes
multas & malas: & conuersus viuifi-
casti me: & de abyssis terræ iterum
reduxisti me?

Multiplicasti magnificentiam tuam: &
conuersus consolatus es me.

Nam & ego confitebor tibi in vasis

psalmi veritatem tuam Deus: psallam tibi in cithara sanctus Israel.

Exultabunt labia mea cum cantauero tibi: & anima mea, quam redemisti.

Sed & lingua mea tota die meditatibus iustitiam tuam, cum confusi, & reueriti fuerint, qui querunt mala mihi. **Ant.**

AD LAVDES.

Deus in adiuto. **Ant.** Psalmus. 148.

S, Audate dominum de coelis: laudate eum in excelsis.

S Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

Laudate eum Sol, & Luna: laudate eum omnes stellæ & lumen.

Laudate eum coeli celorum: & aquæ, quæ super celos sunt, laudent nomen domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt.

Statuit ea in æternum, & in seculum seculi: præceptum posuit, & non præteribit.

Laudate dominum de terra: dracones, & omnes abyssi.

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum: quæ faciunt verbum eius.

Montes & omnes colles: ligna fructifera, & omnes cedri.

Bestiæ, & vniuersa pecora, serpentes, & volucres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi, principes, & omnes iudices terræ.

Iluenes, & virgines, senes cum iunioribus laudent nomen domini: quia exaltatum est nomen eius solius.

Confessio eius super celum & terram: & exaltauit cornu populi sui.

Hymnus omnibus sanctis eius: filijs Israël populo appropinquanti sibi.

Psalmus. 149.

CAntate domino canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum.

Lætetur Israel in eo qui fecit eum: & filiae Sion exultent in rege suo.

Laudent nomen eius in choro: in tympano & psalterio psallant ei.

Quia beneplacitum est domino in populo suo, & exaltabit mansuetos in salutem.

Exultabunt sancti in gloria: lætabuntur in cubilibus suis.

Exaltationes Dei in gutture eorum, & gladij anticipates in manibus eorum.

Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis.

Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis.

Vt faciant in eis iudicium conscriptum: gloria haec est omnibus sanctis eius.

Canticum Habacuc.

DOmine audiuí auditionem tuam, Haba. & timui.

3.

Domine opus tuum in medio annorum, viuifica illud.

In medio annorum notum facies: cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis.

Deus ab Austro veniet, & sanctus de monte Pharan.

Operuit celos gloria eius: & laudis eius plena est terra.

Splendor eius vt lux erit, cornua in manibus eius.

Ibi abscondita est fortitudo eius: ante faciem eius ibit mors.

Et egredietur diabolus ante pedes eius. Stetit, & mensus est terram.

Aspexit, & dissoluit gentes, & contriti sunt montes seculi.

Incuruati sunt colles mundi, ab itineribus æternitatis eius.

Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian.

Nunquid in fluminibus iratus es domine? aut in fluminibus furor tuus?

vel in mari indignatio tua?

Qui ascendes super equos tuos: & quadrigæ tuæ saluatio?

Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus, quæ loquutus es.

Fluuios scindes terræ. Viderunt te, & doluerunt montes, gurges aquarum transijt.

Dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas leuauit.

Sol, & Luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarum ibunt, in splendore fulgurantis hastæ tuæ.

In fremitu conculcabis terram: & in furore obstupefacies gentes.

Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.

Percussisti caput de domo impij: denudasti fundamentum eius vsque ad collum.

Maledixisti sceptris eius, capiti bellatorum eius, venientibus vt turbo ad dispergendum me.

Exultatio eorum, sicut eius qui deuorat pauperem in abscondito.

Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum.

Audiui, & conturbatus est venter meus, a voce contremuerunt labia mea.

Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat.

Vt requiescam in die tribulationis, vt ascendam ad populum accinctum nostrum.

Ficus enim non florebit, & non erit germen in vineis.

Mentietur opus oliuae: & arua non afferent cibum.

Abscindetur de ouili pecus: & non erit armentum in præsepibus.

Ego autem in domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo.

Deus dominus fortitudo mea, & ponet

pedes meos quasi ceruorum.

Et super excelsa mea deducet me victor, in psalmis canentem.

Deinde canticum. Benedictus. fol. 7. **A**ntiphona. Oratio. Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. **A**ntiphona. Cor mundum. **P**salmus. 2.

Sicut Vare tremuerunt gentes: & populi meditati sunt inania?

Astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduersus dominum, & aduersus Christum eius.

Dirumpamus vincula eorum, & projicimus a nobis iugum ipsorum.

Qui habitat in coelis, irridebit eos: & dominus subsannabit eos.

Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos.

Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius, prædicans præceptum eius.

Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te.

Postula a me, & dabo tibi gentes haereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.

Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos.

Et nunc reges intellegite: eruditimi, qui iudicatis terram.

Seruite domino in timore, & exultate ei cum tremore.

Apprehendite disciplinam, nequando irascatur dominus: & pereatis de via iusta.

Cum exarserit in breui ira eius: beati omnes, qui confidunt in eo.

Psalmus. 11.

SAluum me fac domine, quoniam de fecit sanctus: quoniam diminutæ

sunt veritates a filijs hominum.

Vana loquuti sunt vñusquisque ad proximum suum: labia dolosa, in corde & corde loquuti sunt.

Disperdat dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam.

Qui dixerunt, linguam nostram magnificabimus: labia nostra a nobis sunt: quis noster dominus est?

Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit dominus.

Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo.

Eloquia domini, eloquia casta: argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum.

Tu domine seruabis nos: & custodies nos a generatione hac in æternum.

In circuitu impij ambulant: secundum altitudinem tuam, multiplicasti filios hominum. **Psalmus. 50.**

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccavi, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta, & occulta sapientiae tuæ manifestasti mihi.

Aasperges me hyssopo, & mundabor, lauabis me: & super niuem dealbabor. **Auditui** meo dabis gaudium, & læti-

tiam: & exultabunt ossa humiliata.

Auerte faciem tuam a peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Ne proicias me a facie tua: & spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi lætitiam salutaris tui: & spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.

Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: & exultabit lingua mea iustitiam tuam.

Domine, labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam, si voluisses sacrificium dedissem vtique: holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo, spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non despicies.

Benigne fac domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificantur muri Ierusalem.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiae oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

Antiphona. Cor mundum crea in me Deus. **D**einde. Credo. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus. Fidelium. Pretiosa. Sancta ma. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. Nunc sancte nobis. 10. **A**ntiphona. Ne derelinquas. **P**salmus. 3.

 Omine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me? multi insurgunt aduersum me.

 Multi dicunt animæ meæ, Non est salus ipsi in Deo eius. **T**u autem domine susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum.

Voce mea ad dominum clamaui: & ex-audiuit me de monte sancto suo.

Ego dormiui, & soporatus sum: & ex-urrexi, quia dominus suscepit me.

Non timebo millia populi circundantis me: exurge domine: saluum me fac Deus meus.

Quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa: dentes peccatorum contriuisti.

Domini est salus: & super populum tuum benedictio tua. **Psalmus. 37.**

Domine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: & confirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus graue, grauatæ sunt super me.

Putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, & curuatus sum vsque in finem: tota die contrastatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: & non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, & humiliatus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei.

Domine ante te omne desiderium meum: & gemitus meus a te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea: & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.

Amici mei, & proximi mei, aduersum me appropinquauerunt, & steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longe steterunt: & vim faciebant, qui quæabant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi: loquuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.

Ego autem tanquam surdus non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones.

Quoniam in te domine sperauit, tu ex-audies me domine Deus meus.

Quia dixi, Nequando supergaudeant mihi inimici mei: & dum commouentur pedes mei, super me magna loquuti sunt.

Quoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper.

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo.

Inimici autem mei viuunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sunt, qui oderunt me inique.

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem.

Ne derelinquas me domine Deus meus: ne discesseris a me.

Intende in adiutorium meum, domine Deus salutis meæ. **Psalmus. 55.**

Miserere mei Deus, quoniam compulcauit me homo, tota die impugnans tribulauit me.

Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduersum me.

Ab altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo.

In Deo laudabo sermones meos, in Deo sperauit: non timebo, quid faciat mihi caro.

Tota die verba mea execrabantur: aduersum me omnes cogitationes eorum in malum.

Inhabitabunt, & abscondent: ipsi cal-

caneum meum obseruabunt.

Sicut sustinuerunt animam meam, pro nihilo saluos facies illos: in ira populos confringes.

Deus vitam meam annuntiaui tibi: posuisti lachrymas meas in conspectu tuo.

Sicut & in promissione tua: tunc conuertentur inimici mei retrorsum.

In quacunque die inuocauero te: ecce cognoui, quoniam Deus meus es.

In Deo laudabo verbum, in domino laudabo sermonem: in Deo speraui, non timebo quid faciat mihi homo.

In me sunt Deus vota tua, quæ reddam laudationes tibi.

Quoniam eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu: vt placeam coram Deo in lumine viuentium. **An.** Ne derelinquas me domine Deus meus. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **Antiphona.** Clamabo. **Psalmus. 56.**

Iserere mei Deus, miserere
mei: quoniam in te confidit
anima mea.

Et in vmbra alarum tuarum
sperabo: donec transeat iniquitas.

Clamabo ad Deum altissimum: Deum
qui benefecit mihi.

Misit de cœlo, & liberauit me: dedit in
opprobrium conculcantes me.

Misit Deus misericordiam suam, & veritatem suam, & eripuit animam meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus.

Filij hominum, dentes eorum arma & sagittæ: & lingua eorum gladius acutus.

Exaltare super coelos Deus: & super omnem terram gloria tua.

Laqueum parauerunt pedibus meis: & incuruauerunt animam meam.

Foderunt ante faciem meam foueam: & inciderunt in eam.

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, & psalmum dicam.

Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara: exurgam diluculo.

Confitebor tibi in populis domine: & psalmum dicam tibi in gentibus.

Quoniam magnificata est vsque ad cœlos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.

Exaltare super cœlos Deus: & super omnem terram gloria tua. **Psalmus. 63.**

Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam.

Protexisti me a conuentu malignantium: a multitudine operantium iniquitatem.

Quia exacuerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcum, rem amaram, vt sagittent in occultis immaculatum.

Subito sagittabunt eum, & non timebunt: firmauerunt sibi sermonem nequam.

Nnarrauerunt, vt absconderent laqueos: dixerunt, Quis videbit eos?

Scrutati sunt iniquitates: defecerunt scrutantes scrutinio.

Accedet homo ad cor altum & exaltabitur Deus.

Sagittæ paruolorum factæ sunt plagæ eorum: & infirmatæ sunt contra eos linguae eorum.

Conturbati sunt omnes, qui videbant eos: & timuit omnis homo.

Et annuntiauerunt opera Dei, & facta eius intellexerunt.

Lætabitur iustus in domino, & sperabit in eo: & laudabuntur omnes recti corde. **Psalmus. 139.**

Eripe me domine ab homine malo,
a viro iniquo eripe me.

Qui cogitauerunt iniquitates in corde:

tota die constituebant prælia.

Acuerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labijs eorum.

Custodi me domine de manu peccatoris: & ab hominibus iniquis eripe me. **Q**ui cogitauerunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi.

Et funes extenderunt in laqueum: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.

Dixi domino, Deus meus es tu: exaudi domine vocem deprecationis meæ.

Domine Deus virtus salutis meæ: obumbrasti super caput meum in die belli.

Ne tradas me domine a desiderio meo peccatori: cogitauerunt contra me: ne derelinquas me, ne forte exalentur.

Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos.

Cadent super eos carbones: in ignem deiçies eos, in miserijs non subsistent.

Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniustum mala capient in interitu.

Cognoui quia faciet dominus iudicium inopis: & vindictam pauperum.

Verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo: & habitabunt recti cum vultu tuo. **An.** Clamabo ad Deum altissimum. **O**ratio.

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiut. Rerum deus tenax. 13. **A**n-tiphona. Rex noster. **P**salmus. 60.

 Xaudi Deus deprecationem meam: intende orationi meæ.

A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me.

Deduxisti me, quia factus es spes mea: turris fortitudinis a facie inimici.

Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamento alarum tu-

arum.

Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem meam: dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum.

Dies super dies regis adjicies: annos eius vsque in diem generationis, & generationis.

Permanet in æternum in conspectu Dei: misericordiam, & veritatem eius quis requiri?

Sic psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi: vt reddam vota mea de die in diem. **P**salmus. 69.

DEu in adiutorium meum intende: domine ad adiuuandum me fes-tina.

Cconfundantur, & reuereantur, qui quærunt animam meam.

Auertantur retrorsum & erubescant, qui volunt mihi mala.

Auertantur statim erubescentes: qui dicunt mihi, Euge, euge.

Exultent, & lætentur in te omnes, qui quærunt te: & dicant semper, Magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego vero egenus, & pauper sum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: domine ne moreris. **P**salmus. 73.

VT quid Deus repulisti in finem: iratus est furor tuus super oues pascuae tuæ?

Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab initio.

Redemisti virginem hæreditatis tuæ: mons Sion in quo habitasti in eo.

Leuia manus tuas in superbias eorum in finem: quanta malignatus est inimicus in sancto?

Et gloriati sunt, qui oderunt te, in medio solennitatis tuæ.

Posuerunt signa sua, signa: & non cognoverunt sicut in exitu super summum.

Quasi in sylua lignorum securibus excederunt ianuas eius in idipsum: in securi, & ascia deiecerunt eam.

Incenderunt igni sanctuarium tuum in terra: polluerunt tabernaculum nominis tui.

Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul, Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra.

Signa nostra non vidimus, iam non est propheta: & nos non cognoscet amplius.

Vsquequo Deus improperabit inimicus: irritat aduersarius nomen tuum in finem?

Vt quid auertis manum tuam, & dexteram tuam de medio sinu tuo in finem?

Deus autem Rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terræ.

Tu confirmasti in virtute tua mare: contribulasti capita draconum in aquis.

Tu confregisti capita draconis, dedisti eum escam populis Æthiopum.

Tu dirupisti fontes, & torrentes: tu siccasti fluuios Ethan.

Tuus est dies, & tua est nox: tu fabricatus es auroram, & solem.

Tu fecisti omnes terminos terræ: aestatem & ver tu plasmasti ea.

Memor esto huius, inimicus improperauit domino: & populus insipiens incitauit nomen tuum.

Ne tradas bestijs animas confidentium tibi: & animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

Respice in testamentum tuum quia repleti sunt, qui obscurati sunt terræ domibus iniquitatum.

Ne auertatur humilis factus confusus: pauper & inops laudabunt nomen tuum.

Exurge Deus, iudica causam tuam: memor esto impropriorum tuorum,

eorum, quæ ab insipiente sunt tota die. **N**e obliuiscaris voces inimicorum tuorum: superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper. **A**n. Rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terræ. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiu. **Hym. Antiphona. Psalmus. 137.**

SOnfitebor tibi domine in toto corde meo: quoniam audisti verba oris mei.

In conspectu angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Super misericordia tua, & veritate tua: quoniam magnificasti super omne nomen sanctum tuum.

In quacunque die inuocauero te, exaudi me: multiplicabis in anima mea virtutem.

Confiteantur tibi domine omnes reges terræ: quia audierunt omnia verba oris tui.

Et cantent in vijs domini: quoniam magna est gloria domini.

Quoniam excelsus dominus, & humilia respicit, & alta a longe cognoscit.

Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: & super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, & saluum me fecit dextera tua.

Dominus retribuet pro me: domine misericordia tua in seculum: opera manuum tuarum ne despicias.

Psalmus. 138.

Domine probasti me, & cognouisti me: tu cognouisti sessionem meam & resurrectionem meam.

Intellexisti cogitationes meas de longe: semitam meam, & funiculum meum inuestigasti.

Et omnes vias meas præuidisti: quia non est sermo in lingua mea.

Ecce domine, tu cognouisti omnia, nouissima & antiqua: tu formasti me, & posuisti super me manum tuam.

Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est, & non potero ad eam.

Quo ibo a spiritu tuo? & quo a facie tua fugiam?

Si ascendero in cœlum, tu illic es: si descendero in infernum, ades.

Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris.

Et enim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.

Et dixi, Forsitan tenebræ conculcabunt me: & nox illuminatio mea in delitijs meis.

Quia tenebræ non obscurabuntur a te, & nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.

Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de vtero matris meæ.

Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognoscet nimis.

Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto: & substantia mea in inferioribus terræ.

Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur, & nemo in eis.

Mihhi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus: nimis confortatus est principatus eorum.

Dinumerabo eos, & super arenam multiplicabuntur: exurrexi, & adhuc sum tecum.

Si occideris Deus peccatores: viri sanguinum declinate a me.

Quia dicitis in cogitatione: accipient in vanitate ciuitates suas.

Nonne, qui oderunt te domine, oderam: & super inimicos tuos tabescebam?

Perfecto odio oderam illos: & inimici

facti sunt mihi.

Proba me Deus, & scito cor meum: interroga me, & cognosce semitas meas.

Et vide, si via iniuitatis in me est: & deduc me in via æterna. **Psalmus. 141.**

VOce mea ad dominum clamaui: voce mea ad dominum deprecatus sum.

Effundo in conspectu eius orationem meam: & tribulationem meam ante ipsum pronuntio.

In deficiendo ex me spiritum meum, & tu cognouisti semitas meas.

In via hac, qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi.

Considerabam ad dexteram, & videbam: & non erat qui cognosceret me.

Perijt fuga a me: & non est qui requirat animam meam.

Clamaui ad te domine, dixi, Tu es spes mea, portio mea in terra viuentium.

Intende ad depreciationem meam: quia humiliatus sum nimis.

Libera me a persequentibus me: quia confortati sunt super me.

Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti, donec retribuas mihi.

Deinde. Magnificat. fo. 16.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Aue maria. Conuerte.

Deus in adiu. Te lucis. 16. **Antiphona.**

Salua nos. **PSalmus. 12.**

Sequo domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam a me?

Sequo domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam a me?

Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me? respice, & exaudi me domine Deus meus.

Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte: nequando dicat in-

imicus meus, Præualui aduersus eum.
Qui tribulant me, exultabunt si motus fvero: ego autem in misericordia tua sperauit.

Exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo domino, qui bona tribuit mihi: & psallam nomini domini altissimi.

Psalmus. 85.

Inclina domine aurem tuam, & extaudi me: quoniam inops, & pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum Deus meus sperantem in te.

Miserere mei domine, quoniam ad te clamaui tota die: lætifica animam serui tui, quoniam ad te domine animam meam leuaui.

Qoniam tu domine suavis, & mitis, & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te.

Auribus percipe domine orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamaui ad te: quia exaudisti me.

Non est similis tui in dijs domine, & non est secundum opera tua.

Omnes gentes, quascunque fecisti, venient, & adorabunt coram te domine: & glorificabunt nomen tuum.

Qoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

Deduc me domine in via tua, & ingrediar in veritate tua: lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum.

Confitebor tibi domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum.

Quia misericordia tua magna est super me: & eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus, iniqui insurrexerunt super me: & synagoga potentium quæsierunt ani-

mam meam: & non proposuerunt te in conspectu suo.

Et tu domine Deus miserator, & misericors, patiens, & multæ misericordiæ, & verax.

Respice in me, & miserere mei, da imperium tuum puero tuo: & saluum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, vt videant, qui oderunt me, & confundantur: quoniam tu domine adiuuisti me, & consolatus es me. **Psalmus. 140.**

Domine, clamaui ad te, exaudi me: intende voci meæ, cum clamauero ad te.

Dirigatur oratio mea, sicut incensum, in conspectu tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.

Pone domine custodiam ori meo: & ostium circumstantiæ labijs meis.

Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

Cum hominibus operantibus iniquitatem: & non communicabo cum electis eorum.

Corripet me iustus in misericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.

Qoniam adhuc, & oratio mea in beneplacitis eorum: absorpti sunt iuncti petræ iudices eorum.

Audient verba mea, quoniam potuerunt: sicut crassitudo terræ erupta est super terram.

Dissipata sunt ossa nostra secus infernum: quia ad te domine, domine oculi mei, in te sperauit non auferas animam meam.

Custodi me a laqueo, quem statuerunt mihi: & a scandalis operantium iniquitatem.

Cadent in retiaculo eius peccatores: singulariter sum ego, donec transeam.

Deinde. Nunc dimit. fo. 17. Salua nos.
Domine exau. Oremus. Visita quæsumus domine. Benedica. Fidelium. Salue regi.

S A B B A T O.

Ad matutinum.

Pater noster. Ave maria. Confiteor. Misereatur. Indulgen. Domine labia. Deus in adiutorium. **Inuitat.** Venite exul. **Inuitato.** **Hymnus.** **Antiphona.** **Psalmus.** 54.

EXaudi deus orationem meam & ne despexeris deprecationem meam: intende mihi, & exaudi me.

Contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus sum a voce inimici, & a tribulatione peccatoris.

Quoniam declinauerunt in me iniquitates: & in ira molesti erant mihi.

Cor meum conturbatum est in me: & formido mortis cecidit super me.

Timor, & tremor venerunt super me: & contexerunt me tenebræ.

Et dixi, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ: & volabo & requiescam?

Ecce elongaui fugiens: & mansi in solitudine.

Expectabam eum, qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus, & tempestate.

Præcipita domine, diuide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate.

Die, ac nocte circundabit eam super muros eius: iniquitas & labor in medio eius, & iniustitia.

Et non defecit de plateis eius vsura, & dolus.

Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi: sustinuissest vtique.

Et si is, qui oderat me, super me magna loquutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo.

Tu vero homo vñanimis, dux meus, &

notus meus.

Qui simul tecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulauius cum consensu.

Veniat mors super illos: & descendant in infernum viuentes.

Quoniam nequitiae in habitaculis eorum, in medio eorum.

Ego autem ad Deum clamaui: & dominus saluabit me.

Vespere, & mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.

Redimet in pace animam meam ab his, qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum.

Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui est ante secula.

Non enim est illis commutatio, & non timuerunt Deum: extendit manum suam in retribuendo.

Contaminauerunt testamentum eius, diuisi sunt ab ira vultus eius: & appropinquauit cor illius.

Molliti sunt sermones eius super oleum: & ipsi sunt iacula.

Iacta super dominum curam tuam, & ipse te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem iusto.

Tu vero Deus deduces eos in puteum interitus.

Viri sanguinum, & dolosi non dimidabant dies suos: ego autem sperabo in te domine. **Psalmus.** 105.

Confitemini domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Quis loquetur potentias domini: auditæ faciet omnes laudes eius?

Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore.

Memento nostri domine in beneplacito populi tui: visita nos in salutari tuo.

Ad videndum in bonitate electorum

tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ, vt lauderis cum hæreditate tua.

Pececauimus cum patribus nostris: iniuste egimus, iniquitatem fecimus.

Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua: non fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ.

Et irritauerunt ascendentis in mare, mare rubrum.

Et saluauit eos propter nomen suum: vt notam faceret potentiam suam.

Et increpuit mare rubrum, & exiccatum est, & deduxit eos in abyssis sicut in deserto.

Et saluauit eos de manu odientium: & redemit eos de manu inimici.

Et operuit aqua tribulantes eos: vnum ex eis non remansit.

Et crediderunt verbis eius: & laudauerunt laudem eius.

Cito fecerunt, oblii sunt operum eius: & non sustinuerunt consilium eius.

Et concupierunt concupiscentiam in deserto: & tentauerunt Deum in inaquoso.

Et dedit eis petitionem ipsorum: & misit saturitatem in animas eorum.

Et irritauerunt Moysen in castris: Aaron sanctum domini.

Aperta est terra, & deglutiuit Dathan: & operuit super congregationem Abiron.

Et exarsit ignis in synagoga eorum: flamma combussit peccatores.

Et fecerunt vitulum in Horeb: & adorauerunt sculptile.

Et mutauerunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis foenum.

Obliti sunt Deum, qui saluauit eos, qui fecit magnalia in Ægypto, mirabilia in terra Cham terribilia in mari rubro.

Et dixit, vt disperderet eos: si non

Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius.

Vt auerteret iram eius ne disperderet eos, & pro nihilo habuerunt terram desiderabilem.

Non crediderunt verbo eius, & murmurauerunt in tabernaculis suis: non exaudierunt vocem domini:

Et eleuauit manum suam super eos: vt prosterneret eos in deserto.

Et vt dejiceret semen eorum in nationibus, & dispergeret eos in regionibus.

Et initiati sunt Beelphegor, & comederunt sacrificia mortuorum.

Et irritauerunt eum in adinuentiobus suis: & multiplicata est in eis ruina.

Et stetit Phinees, & placauit: & cessauit quassatio.

Et reputatum est ei in iustitiam in generationem & generationem, vsque in sempiternum.

Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis, & vexatus est.

Moyses propter eos, quia exacerbauerunt spiritum eius.

Et distinxit in labijs suis, non disperdiderunt gentes, quas dixit dominus illis.

Et commisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruierunt sculptilibus eorum: & factum est illis in scandalum.

Et immolauerunt filios suos, & filias suas dæmonijs.

Et effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum, & filiarum suarum: quas sacrificauerunt sculptilibus Chanaan.

Et infecta est terra in sanguinibus, & contaminata est in operibus eorum: & fornicati sunt in adinuentiobus suis.

Et iratus est furore dominus in populum suum: & abominatus est hæredi-

tatem suam.

Et tradidit eos in manus gentium, & dominati sunt eorum qui oderunt eos.
Et tribulauerunt eos inimici eorum, & humiliati sunt sub manibus eorum: sæpe liberauit eos.

Ipsi autem exacerbauerunt eum in consilio suo: & humiliati sunt in iniquitatibus suis.

Et vidit cum tribularentur: & audiuit orationem eorum.

Et memor fuit testamenti sui: & poenituit eum secundum multitudinem misericordiæ suæ.

Et dedit eos in misericordias, in conspectu omnium qui cooperant eos.

Saluos nos fac domine Deus noster: & congrega nos de nationibus.

Vt confiteamur nomini sancto tuo: & gloriemur in laude tua.

Benedictus dominus deus Israel a seculo, & vsque in seculum: & dicet omnis populus, fiat, fiat.

Psalmus. 106.

Confitemini domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Dicant, qui redempti sunt a domino, quos redemit de manu inimici: & de regionibus congregauit eos.

A solis ortu, & occasu, ab Aquilone & mari.

Errauerunt in solitudine in inaquo: viam ciuitatis habitaculi non inuenierunt.

Esurientes, & sitientes: anima eorum in ipsis defecit.

Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de necessitatibus eorum eripuit eos.

Et deduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatem habitationis.

Confiteantur domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.

Qui satiauit animam inanem: & animam esurientem satiauit bonis.

Sedentes in tenebris, & vmbra mortis: vinctos in mendicitate, & ferro.

Qui exacerbauerunt eloquia Dei: & consilium altissimi irritauerunt.

Et humiliatum est in laboribus cor eorum: infirmati sunt, nec fuit, qui adiuuaret.

Et clamauerunt ad dominum, cum tribularentur: & de necessitatibus eorum liberauit eos.

Et eduxit eos de tenebris, & vmbra mortis: & vincula eorum disrupti.

Confiteantur domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.

Qui contriuit portas æreas, & vectes ferreos confregit.

Suscepit eos de via iniquitatis eorum: propter iniusticias enim suas humiliati sunt.

Omnen escam abominata est anima eorum: & appropinquauerunt vsque ad portas mortis.

Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de necessitatibus eorum liberauit eos.

Misit verbum suum, & sanauit eos: & eripuit eos de interitionibus eorum.

Confiteantur domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.

Et sacrificent sacrificium laudis: & annuntient opera eius in exultatione.

Qui descendunt mare in nauibus, facientes operationem in aquis multis.

Ipsi viderunt opera domini, & mirabilia eius in profundo

Dixit, & stetit spiritus procellæ: & exaltati sunt fluctus eius.

Ascendunt vsque ad coelos, & descendunt vsque ad abyssos: anima eorum in malis tabescet.

Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius:

& omnis sapientia eorum deuorata est.
Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de necessitatibus eorum eduxit eos.

Et statuit procellam eius in auram: & siluerunt fluctus eius.

Et lætati sunt, quia siluerunt: & deduxit eos in portum voluntatis eorum.

Confiteantur domino misericordiae eius: & mirabilia eius filijs hominum.

Et exaltent eum in ecclesia plebis: & in cathedra seniorum laudent eum.

Posuit flumina in desertum: & exitus aquarum in sitim.

Terram fructiferam in salsuginem, a malitia inhabitantium in ea.

Posuit desertum in stagna aquarum: & terram sine aqua in exitus aquarum.

Et collocauit illic esurientes: & constituerunt ciuitatem habitationis.

Et seminauerunt agros, & plantauerunt vineas: & fecerunt fructum natuitatis.

Et benedixit eis, & multiplicati sunt nimis: & iumenta eorum non minorauit.

Et pauci facti sunt, & vexati sunt a tribulatione malorum & dolore.

Effusa est contentio super principes: & errare fecit eos in iniicio, & non in via.

Et adiuuit pauperem de inopia: & posuit, sicut oues, familias.

Videbunt recti, & lætabuntur: & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Quis sapiens, & custodiet hæc: & intelleget misericordias domini?

AD LAVDES.

Deus in adiu. **An.** Psalmus. 116.

S, Audate dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi:

Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: & veritas domini manet in æternum.

Psalmus. 150.

LAudate dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.

Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius.

Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio, & cithara.

Laudate eum in tympano, & choro: laudate eum in chordis, & organo.

Laudate eum in cymbalis benesonatibus, laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis spiritus laudet dominum.

Canticum Moysi.

AVdite cœli que loquor: audiat terra verba oris mei.

Concrescat vt pluuiæ doctrina mea: fluat vt ros eloquium meum.

Quasi imber super herbam, & quasi stillæ super gramina, quia nomen domini inuocabo.

Date magnificentiam Deo nostro. Dei perfecta sunt opera: & omnes viæ eius iudicia.

Deus fidelis, & absque vlla iniquitate, iustus & rectus: Peccauerunt ei, & non filii eius, in sordibus.

Generatio prava, atque peruersa: Hæc-cine reddis domino popule stulte, & insipiens?

Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creauit te?

Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas.

Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: maiores tuos, & dicent tibi.

Quando diuidebat altissimus gentes: quando separabat filios Adam.

Constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel.

Pars autem domini, populus eius: Iacob funiculus hæreditatis eius.

Inuenit eum in terra deserta, in loco horroris, & vastæ solitudinis.

Circunduxit eum, & docuit: & custodiuuit quasi pupillam oculi sui.

**S

Expandit alas suas: & assumpsit eum, atque portauit in humeris suis.

Dominus solus dux eius fuit: & non erat cum eo Deus alienus.

Constituit eum super excelsam terram: vt comederet fructus agrorum.

Vt sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo.

Butyrum de armento, & lac de ouibus cum adipे agnorum, & arietum filiorum Basan.

Et hircos cum medulla tritici, & sanguinem vuæ biberet meracissimum.

Incrastatus est dilectus, & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus.

Dereliquit Deum factorem suum, & recessit a Deo salutari suo.

Prouocauerunt eum in dijs alienis: & in abominationibus ad iracundiam concitauerunt.

Immolauerunt dæmonijs, & non Deo: dijs quos ignorabant.

Noui, recentesque venerunt, quos non coluerunt patres eorum.

Deum, qui te genuit, dereliquisti: & oblitus es domini creatoris tui.

Vidit dominus, & ad iracundiam concitatus est: quia prouocauerunt eum filij sui, & filiae.

Et ait, abscondam faciem meam ab eis, & considerabo nouissima eorum.

Generatio enim peruersa est, & infideles filii.

Ipsi me prouocauerunt in eo, qui non erat Deus, & irritauerunt in vanitatis suis.

Et ego prouocabo eos in eo, qui non est populus, & in gente stulta irritabo illos.

Ignis succensus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima.

Deuorabitque terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet.

Congregabo super eos mala: & sagittas meas complebo in eis.

Consumentur fame, & deuorabunt eos aues morsu amarissimo.

Dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram, atque serpentium.

Foris vastabit eos gladius, & intus pauor, iuuenem simul ac virginem, lactantem cum homine sene.

Et dixi, vbinam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.

Sed propter iram inimicorum distuli: ne forte superbirent hostes eorum.

Et dicent, manus nostra excelsa, & non dominus, fecit hæc omnia.

Gens absque consilio est, & sine prudenter, & nouissima prouiderent.

Quomodo persequatur vnuis mille, & duo fugent decem millia?

Nonne ideo, quia Deus suus vendidit eos, & dominus conclusit illos?

Non enim est Deus noster vt dij eorum: & inimici nostri sunt iudices.

De vinea Sodomorum, vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæ.

Vua eorum vua fellis, & botri amarisimus.

Fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile.

Nonne hæc condita sunt apud me: & signata in thesauris meis?

Mea est vltio, & ego retribuam in tempore, vt labatur pes eorum.

Iuxta est dies perditionis: & adesse festinat tempora.

Iudicabit dominus populum suum: &**

in seruis suis miserebitur.

Videbit, quod infirmata sit manus, & clausi quoque defecerunt, residuique consumpti sunt.

Et dicet, Vbi sunt dij eorum, in quibus habebant fiduciam?

De quorum victimis comedebant adipes, & bibeant vinum libaminum.

Surgant, & opitulentur vobis: & in necessitate vos protegant.

Videte quod ego sim solus: & non sit alius Deus præter me.

Ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sanabo: & non est, qui de manu mea possit eruere.

Leuabo ad coelum manum meam & dicam, Viuo ego in æternum.

Si acuero vt fulgor gladium meum: & arripuerit iudicium manus mea.

Reddam vltionem hostibus meis: & his, qui oderunt me, retribuam.

Inebriabo sagittas meas sanguine: & gladius meus deuorabit carnes.

De crux occisorum: & de captiuitate nudati inimicorum capitis.

Laudate gentes populum eius: quia sanguinem seruorum suorum vlciscebuntur.

Et vindictam retribuet in hostes eorum, & propitius erit terræ populi sui.

Deinde. Benedictus. fo. 7. **Antiphona**.
Oratio. Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto 7. **Antiphona**. Deus. **Psalmus. 62**.

Eus, Deus meus, ad te de luce vigilo.

Sitiuit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea

In terra deserta, & inuia, & inaquosa, sic in sancto apparui tibi: vt viderem virtutem tuam, & gloriam tuam.

Quoniam melior est misericordia tua

super vitas: labia mea laudabunt te.

Sic benedicam te in vita mea: & in nomine tuo leuabo manus meas.

Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea: & labijs exultationis laudabit os meum.

Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te, quia fuisti adiutor meus.

Et in velamento alarum tuarum extulabo: adhæsit anima mea post te: me suscepit dextera tua.

Ipsi vero in vanum quæsierunt animam meam: introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.

Rex vero lætabitur in Deo, laudabuntur omnes, qui iurant in eo: quia obstratum est os loquentium iniqua.

PSALMUS. 66.

Deus misereatur nostri, & benedicit nobis: illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri.

Vt cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum.

Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur, & exultent gentes: quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum suum.

Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ. **PSALMUS. 135.**

Confitemini domino, quoniam bonus: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini Deo Deorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini domino dominorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui facit mirabilia magna solus: quo-

niam in æternum misericordia eius.

Qui fecit ccelos in intellectu: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui firmauit terram super aquas: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui fecit luminaria magna: quoniam in æternum misericordia eius.

Solem in potestatem diei: quoniam in æternum misericordia eius.

Lunam, & stellas in potestatem noctis: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui percussit Ægyptum cum primogenitis eorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui eduxit Israel de medio eorum: quoniam in æternum misericordia eius.

In manu potenti, & brachio excelo: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui diuisit mare rubrum in diuisiones: quoniam in æternum misericordia eius.

Et eduxit Israel per medium eius: quoniam in æternum misericordia eius.

Et excussit Pharaonem, & virtutem eius in mari rubro: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui traduxit populum suum per desertum: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui percussit reges magnos: quoniam in æternum misericordia eius.

Et occidit reges fortes: quoniam in æternum misericordia eius.

Seon regem Amorrhæorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Et Og regem Basan: quoniam in æternum misericordia eius.

Et dedit terram eorum hæreditatem: quoniam in æternum misericordia eius.

Hæreditatem Israel seruo suo: quoniam in æternum misericordia eius.

Quia in humilitate nostra memor fuit nostri: quoniam in æternum misericordia eius.

Et redemit nos ab inimicis nostris: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui dat escam omni carni: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini Deo cœli: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini domino dominorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Antiphona. Deus deus meus, ad te de luce vigilo. **D Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedica. Fidelium. Pre-tiosa. Sancta ma. Dies & actus.**

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. Nunc sancte no. 10. **A**ntiphona. Inclina. **P**salmus. 51.

 Vid gloriaris in malitia, qui potens es in iniuitate?

Tota die iniustiam cogitatuit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolum.

Dilexisti malitiam super benignitatem: iniuitatem magis, quam loqui æquitatem.

Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua dolosa.

Propterea Deus destruet te in finem: euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium.

Videbunt iusti, & timebunt, & super eum ridebunt: & dicent: Ecce homo, qui non posuit Deum adjutorem suum.

Sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum: & prævaluuit in vanitate sua.

Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei: sperauit in misericordia Dei in æternum, & in seculum seculi.

Confitebor tibi in seculum, quia fecisti, & expectabo nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum. **P**salmus. 57.

Si vere vtique iustitiam loquimini: recta iudicate filij hominum.

Etenim in corde iniquitates operamini in terra: iniustias manus vestræ concinnant.

Alienati sunt peccatores a vulua, erauerunt ab vtero, loquuti sunt falsa.

Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas.

Quæ non exaudiet vocem incantantium: & benefici incantantis sapienter. Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum: molas leonum confringet dominus.

Ad nihil deuenient tanquam aqua decurrens: intendit arcum suum, donec infirmentur.

Sicut cera, quæ fluit, auferentur: supercedidit ignis, & non viderunt solem. **P**riusquam intellegenter spinae vestræ rhamnum: sicut viuentes, sic in ira absorbet eos.

Lætabitur iustus, cum viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris.

Et dicet homo, Si vtique est fructus iusto? vtique est Deus iudicans eos in terra. **Psalmus. 87.**

Domine Deus salutis meæ, in die clamaui, & nocte coram te.

Intret in conspectu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam:

Quia repleta est malis anima mea: & vita mea inferno appropinquauit.

Aestimatus sum cum descendantibus in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber.

Sicut vulnerati dormientes in sepulchris, quorum non es memor amplius: & ipsi de manu tua repulsi sunt.

Posuerunt me in lacu inferiori: in tenebrosis, & in umbra mortis.

Super me confirmatus est furor tuus:

& omnes fluctus tuos induxisti super me.

Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationem sibi.

Traditus sum, & non egrediebar: oculi mei languerunt præ inopia.

Clamaui ad te domine tota die: expandi ad te manus meas.

Nunquid mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?

Nunquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam: & veritatem tuam in perditione?

Nunquid cognoscetur in tenebris mirabilia tua: & iustitia tua in terra obliuionis?

Et ego ad te domine clamaui: & mane oratio mea præveniet te.

Vt quid domine repellis orationem meam, auertis faciem tuam a me?

Pauper sum ego, & in laboribus a iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum, & conturbatus.

In me transierunt iræ tuæ: & terrores tui conturbauerunt me.

Circundederunt me, sicut aqua: tota die circundederunt me simul.

Elongasti a me amicum, & proximum: & notos meos a miseria. **Antiphon.** Inclina aurem tuam ad precem meam.

Oratio.

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector po. 12. **Antiphon.** Adiuua. **Psalmus. 75.**

Outus in Iudæa Deus: in Israel magnum nomen eius.

Et factus est in pace locus eius: & habitatio eius in Sion. **I**bi confregit potentias, arcum, scutum, gladium, & bellum.

Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis: turbati sunt omnes insipientes

corde.

Dormierunt somnum suum: & nihil inuenierunt omnes viri diuitiarum in manibus suis.

Ab increpatione tua Deus Iacob dormitauerunt, qui ascenderunt equos.

Tu terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua.

De caelo auditum fecisti iudicium: terra tremuit, & quieuit.

Cum exurgeret in iudicium Deus: vt saluos faceret omnes mansuetos terræ.

Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: & reliquæ cogitationis diem festum agent tibi.

Vouete, & reddite domino Deo vestro: omnes, qui in circuitu eius affertis munera.

Terribili & ei, qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terræ.

Psalmus. 78.

Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam.

Posuerunt morticina seruorum tuorum escas volatilibus coeli: carnes sanctorum tuorum bestijs terræ.

Effuderunt sanguinem eorum tanquam aquam in circuitu Ierusalem: & non erat qui sepeliret.

Facti sumus opprobrium vicinis nostris: subsannatio, & illusio his, qui in circuitu nostro sunt.

Vsquequo domine irasceris in finem, accendetur velut ignis zelus tuus?

Effundere iram tuam in gentes, quæ te non nouerunt: & in regna, quæ nomen tuum non inuocauerunt.

Quia comederunt Iacob: & locum eius desolauerunt.

Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, cito anticipent nos misericordiæ tuæ: quia pauperes facti sumus

nimir.

Adiuua nos Deus salutaris noster: & propter gloriam nominis tui domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

Ne forte dicant in gentibus, Vbi est Deus eorum? & innotescat in nationibus coram oculis nostris.

Vltio sanguinis seruorum tuorum, qui effusus est introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum.

Secundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificatorum.

Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum: improperium ipsorum, quod exprobrauerunt tibi domine.

Nos autem populus tuus, & oues pascuæ tuæ confitebimus tibi in seculum.

In generationem, & generationem annuntiabimus laudem tuam.

Psalmus. 123.

Nisi quia dominus erat in nobis, dicat nunc Israel, nisi quia dominus erat in nobis.

Cum exurerent homines in nos: forte viuos deglutisset nos.

Cum irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbusset nos.

Torrentem pertransiuit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.

Benedictus dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.

Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium.

Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

Adiutorium nostrum in nomine domini, qui fecit cœlum, & terram.

An. Adiuua nos Deus salutaris noster.

Oratio.

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiut. Rerum Deus tenax. 13. **Ant.**

Non auertas. **Psalmus. 101.**

S Omine exaudi orationem meam: & clamor meus ad te veniat.

S Non auertas faciem tuam a me: in quacunque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacunque die inuocauero te: velociter exaudi me.

Q uia defecerunt, sicut fumus dies mei: & ossa mea, sicut cregium, aruerunt.

P ercussus sum, vt foenum, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.

A voce gemitus mei, adhæsit os meum carni meæ.

S imilis factus sum pellicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio.

V igilaui, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei, & qui laudabant me, aduersum me iurabant.

Q uia cinerem tanquam panem manducabam, & poculum meum cum fletu miscebam.

A facie iræ & indignationis tuæ: quia eleuans allisisti me.

D ies mei sicut vmbra declinauerunt: & ego sicut fenum arui.

T u autem domine in æternum permanes: & memoriale tuum in generationem, & generationem.

T u exurgens misereberis, Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.

Q uoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: & terræ eius miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum domine, & omnes reges terræ gloriam tuam.

Q uia ædificauit dominus Sion, & videbitur in gloria sua.

R espexit in orationem humilium, & non spreuit precem eorum.

S scribantur hæc in generatione altera: & populus qui creabitur, laudabit dominum.

Q uia prospexit de excelso sancto suo, dominus de cœlo in terram aspergit.

V t audiret gemitus competitorum, vt solueret filios interemptorum.

V t annuntient in Sion nomen domini, & laudem eius in Ierusalem.

In conueniendo populos in vnum, & reges, vt seruant domino.

R espondit ei in via virtutis suæ, Paucitatem dierum meorum nuntia mihi.

Ne reuoces me in dimidio dierum meorum: in generationem, & generationem anni tui.

Initio tu domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cœli.

Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes, sicut vestimentum, veterascent.

Et sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.

F ilij seruorum tuorum habitabunt: & semen eorum in seculum dirigetur.

Psalmus. 127.

B eati omnes, qui timent dominum, qui ambulant in vijs eius.

L abores manuum tuarum quia manducabis: beatus es, & bene tibi erit.

V xor tua, sicut vitis abundans, in latribus domus tuæ.

F ilij tui, sicut nouellæ oliuarum, in circuitu mensæ tuæ.

Ecce sic benedicetur homo, qui timet dominum.

Benedicat tibi dominus ex Sion: & videoas bona Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videoas filios filiorum tuorum: pacem super Israel. **Psalmus. 132.**

Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum.

Sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron.

Quod descendit in oram vestimenti eius: sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion.

Quoniam illuc mandauit dominus benedictionem, & vitam vsque in seculum.

Antiphona. Non auertas faciem tuam a me in quacunque die tribulor. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiu-

Hym. Antiphona. Psalmus. 143.

Benedictus dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.

Misericordia mea, & refugium meum: susceptor meus, & liberator meus.

Protector meus, & in ipso sperauit: qui subdit populum meum sub me.

Domine, quid est homo quia innotuisti ei: aut filius hominis, quia reputas eum?

Homo vanitati similis factus est: dies eius, sicut vmbra, prætereunt.

Domine, inclina coelos tuos, & de-scende: tange montes, & fumigabunt.

Fulgura coruscationem, & dissipabis eos, emitte sagittas tuas, & conturbabis eos.

Emitte manum tuam de alto, eripe me, & libera me de aquis multis, de manu filiorum alienorum.

Quorum os loquutum est vanitatem: & dextera eorum dextera iniquitatis.

Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decachordo psallam tibi.

Qui das salutem regibus: qui redemisti Dauid serum tuum de gladio maligno, eripe me.

Et erue me de manu filiorum alienorum, quorum os loquutum est vanitatem: &

dextera eorum dextera iniquitatis.

Quorum filij, sicut nouellæ plantationes in iuuentute sua.

Filiæ eorum compositæ: circumornatæ, vt similitudo templi.

Promptuaria eorum plena: eructantia ex hoc in illud.

Oues eorum foetosæ, abundantes in egressibus suis, boues eorum crassæ.

Non est ruina maceriæ, neque transitus: neque clamor in plateis eorum.

Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: beatus populus, cuius dominus Deus eius. **Psalmus. 146.**

LAUDATE dominum, quoniam bonus est Psalmus: Deo nostro sit iucunda, decoraque laudatio.

Edificans Ierusalem dominus: dispersiones Israelis congregabit.

Qui sanat contritos corde: & alligat contritiones eorum.

Qui numerat multitudinem stellarum: & omnibus eis nomina vocat.

Magnus dominus noster, & magna virtus eius: & sapientiæ eius non est numerus.

Suscipiens mansuetos dominus: humilians autem peccatores vsque ad terram.

Præcinite domino in confessione: psal-mite Deo nostro in cithara.

Qui operit cœlum nubibus: & parat terræ pluuiam.

Qui producit in montibus fœnum, & herbam seruituti hominum.

Qui dat iumentis escam ipsorum: & pullis coruorum inuocantibus eum.

Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibijs viri beneplacitum erit ei.

Beneplacitum est domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia eius. **Psalmus. 147.**

LAUDA Ierusalem dominum: lauda Deum tuum Sion.

Quoniam confortauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in te.

Qui posuit fines tuos pacem: & adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terræ, velociter currit sermo eius.

Qui dat niuem, sicut lanam: nebulam sicut cinerem spargit.

Mittit crystallum suam, sicut buccellas, ante faciem frigoris eius quis sustinebit?

Emittet verbum suum, & liquefaciet ea: flabit spiritus eius, & fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Iacob: iusticias, & iudicia sua Israel.

Non fecit taliter omni nationi: & iudicia sua non manifestauit eis.

Deinde canticum. Magnificat. fol. 16.

Antiphona. Oratio.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Aue maria. Conuerte nos deus. Deus in adiu. Te lucis ante 16. Salua nos. **Psalmus. 84.**

Benedixisti domine terram tuam: auertisti captiuitatem Iacob.

Remisisti iniquitatem plebis tuæ: operuisti omnia peccata eorum.

Mitigasti omnem iram tuam: auertisti ab ira indignationis tuæ.

Conuerte nos Deus salutaris noster: & auerte iram tuam a nobis.

Nunquid in æternum irasceris nobis? aut extendes iram tuam a generatione in generationem?

Deus tu conuersus viuificabis nos: & plebs tua lætabitur in te.

Ostende nobis domine misericordiam tuam: & salutare tuum da nobis.

Audiam, quid loquatur in me dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam.

Et super sanctos suos, & in eos, qui conuertuntur ad cor.

Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius: vt inhabitet gloria in terra nostra.

Misericordia, & veritas obuiauerunt sibi: iustitia, & pax osculatæ sunt.

Veritas de terra orta est: & iustitia de cœlo prospexit.

Etenim dominus dabit benignitatem: & terra nostra dabit fructum suum.

Iustitia ante eum ambulabit: & ponet in via gressus suos. **Psalmus. 128.**

Sæpe expugnauerunt me a iuuentute mea, dicat nunc Israel.

Sæpe expugnauerunt me a iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi.

Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores: prolongauerunt iniquitatem suam.

Dominus iustus concidit ceruices peccatorum: confundantur, & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.

Fiant sicut foenum tectorum: quod priusquam euellatur, exaruit.

De quo non impleuit manum suam qui metit: & sinum suum, qui manipulos colligit.

Et non dixerunt qui præteribant, Benedictio domini super vos, benediximus vobis in nomine domini. **Psalmus. 129.**

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates obseruaueris domine: domine quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in domino.

Acustodia matutina vsque ad noctem, speret Israel in domino.

Quia apud dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel, ex omnibus in-

iquitatibus eius.

Deinde canticum. Nunc dimittis. fo.

17. Salua nos. Domine exau. Oremus.

Visita quæsumus. Benedica. Fidelium.

Salue regi.

Finis Psalterij.

A D V E N T V S   D O M I N I

semper incipit in Dominica proxima vltimæ diei
Nouembris ante, vel post: aut, in ipsa die vltima,
si fuerit Dominica, & festum duplex in
ea, vel in sequentibus Dominicis
Aduentus incidens transferendum
est in diem sequentem,
vt supra in regulis
generalibus.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS

A D M A T V T I N V M.

Ater noster, qui es in coelis,
sanctificetur nomen tuum.
Aduieniat regnum tuum. **F**iat
voluntas tua sicut in cœlo &
in terra. **P**anem nostrum quotidianum
da nobis hodie. **E**t dimitte nobis deb-
ita nostra, sicut & nos dimittimus deb-
itoribus nostris. **E**t ne nos inducas
in tentionem. **S**ed libera nos a malo.
Amen.

A Ve Maria gratia plena. Domi-
nus tecum, benedicta tu in
mulieribus, & benedictus fructus ven-
tris tui Iesus. **S**ancta Maria mater Dei
Ora pro nobis peccatoribus. Amen.
Notandum, quod Pater noster. & Ave
maria. non tantum in Matutino, sed
etiam in singulis alijs horis dicuntur
semper in principio per totum annum.
Confessio.

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ
Mariae semper virginis, beato
Michaeli archangelo, beato Ioanni Baptiste,
sanctis apostolis Petro & Paulo,
omnibus sanctis, & **tibi pater**, quia pec-
caui nimis cogitatione, verbo, & opere.
Mea culpa, mea culpa, mea maxima
culpa. Ideo precor beatam Mariam

semper virginem, beatum Michaelem
archangelum, beatum Ioannem Baptis-
tam, sanctos Apostolos Petrum &
Paulum, omnes sanctos, & **te pater**
orare pro me. dominum nostrum.
Absolutio.

Misereatur **tui** omnipotens Deus, &
dimissis peccatis tuis perducat
te ad vitam æternam. **R.** Amen. **V.**

Indulgientiam, absolutionem, & re-
missionem peccatorum nostrorum
tribuat nobis omnipotens, & misericors
dominus. **R.** Amen.

CNotandum quod confessio cum abso-
lutione dicitur ad matutinum tantum
singulis diebus totius anni præterquam
in triduo ante Pascha, prædicto vel
alio modo pro cuiusque deuotione. Est
autem aduentum, quod si ab uno
solo dicatur officium, omittitur tibi pa-
ter & te pater. & in absolutione loco **tui**
& tuis dicitur nostris: & nostri, Si vero
dicatur officium a duobus, aut pluribus,
iteranda est inuicem confessio, vt fit in
Missa.

CDeinde finita confessione dicitur Ver-
sus.

Domine labia mea aperies. **R.** Et os meum annuntiabit laudem tuam. & hoc dicens interim munit se signo crucis, & similiter in alijs horis cum dicit Deus in adiutorium. &c. & Conuerte nos. &c.

C Deinde dicitur **V.** Deus in adiutorium meum intende. **R.** Domine ad adiuuandum me festina. Gloria patri. Sicut erat. Haleluiah. & sic dicitur Haleluiah. ad omnes horas per totum annum, præterquam a dominica in septuagesima vsque ad Pascha, loco cuius illo tempore vsque ad feriam quintam in coena domini dicitur Laus tibi domine, Rex æternæ gloriæ. Consequenter dicitur inuita. tempori vel festo conueniens. Inuita. Domine præstolamur aduentum tuum, vt cito venias, & dissoluas iugum captiuitatis nostræ.

C Hoc inuitatorium dicitur vsque ad vigiliam Nativitatis exclusie tam in dominicis, quam in ferijs, nisi agatur de aliquo sancto.

C Notandum autem quod si officium dicatur ab vno solo, inuitatorium dicitur semel tantum ante psalmum. Venite exultemus. & non repetitur vsque in finem eiusdem psalmi. Si vero officium dicatur a duobus, aut pluribus, inuita. dicitur ab vno, & repetitur statim ab alio, vel alijs simul ante prædictum psalmum: in fine autem psalmi omnes simul dicunt inuitatorium semel tantum. Psalmus.

VEnite exultemus domino, iubilemus Deo salutari nostro, præoccupemus faciem eius in confessione & in psalmis iubilemus ei.

Quoniam Deus magnus dominus, & rex magnus super omnes Deos: quoniam non repellet dominus plebem suam, quia in manu eius sunt omnes fines

terræ, & altitudines montium ipse conspicit.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius: venite adoremus, & procidamus ante Deum, ploremus coram domino, qui fecit nos: quia ipse est dominus Deus noster, nos autem populus eius, et oves pascuae eius.

Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto: vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt, & viderunt opera mea.

Quadraginta annis proximus fui generationi huic, & dixi: semper hi errant corde, ipsi vero non cognouerunt vias meas, quibus iuraui in ira mea: si introibunt in requiem meam.

Gloria patri. Sicut erat. &c.

C Deinde repetitur inuitato. Domine præstolamur. &c.

Prædictus psalmus modo prædicto dicitur per totum annum cum Inuitatorio tempori, vel festo accommodato, præterquam in triduo ante Pascha. Deinde dicitur Hymnus tempori, seu festo conueniens. Hymnus.

VOx clara ecce intonat, Obscura quæque increpat: pellantur eminus somnia: Ab æthere Christus promiscat.

Mens iam resurgat torpida, Quæ sorde extat saucia: Sydus refulget iam nouum, Vt tollat omne noxiun.

Es sursum agnus mittitur, Laxare gratis debitum: Omnes pro indulgentia, vocem demus cum lachrymis.

Secundo vt cum fulserit Mundumque horror cinixerit, Non pro reatu puniat, Sed pius nos tunc protegat.

Laus, honor, virtus, gloria Deo patri, & filio, Sancto simul paracleto, In seculo-

rum secula. Amen.

C Prædictis hymnus dicitur ad matutinum vsque ad vigiliam Natiuitatis inclusiue tam in Dominicis quam in Ferijs, nisi agatur de sancto. Post hymnum incipitur antiphona temporis, vel festo accommodata, & si fuerit festum duplex, dicitur integra antiphona Veniet ecce rex. Deinde dicuntur tres psalmi, vt sunt distributi in Psalterio, quibus finitis semper dicitur antiphona integra, siue fit de festo, siue de dominica vel Feria. **Antiphona.** Veniet ecce Rex excelsus cum potestate magna ad saluandas gentes. Haleluiah. **Hæc antiphona dicitur ad matutini vsque ad dominicam tertiam aduentus exclusiue, quando fit officium de dominica vel de feriam. Finita antiphona dicitur.** Pater noster, &c. Et ne nos. Sed libera. **Deinde dicuntur tres lectiones, & cuilibet earum præmittitur ¶.** Iube domine benedicere. Et ad primam, quæ semper est veteris testamenti, semper etiam dicitur benedictio. Deus pater omnipotens sit nobis propitiatus, & clemens. **R.** Amen.

Prophetia Isaiae. Lectio prima.

ca. 1. Isio Isaiae filij Amos, quam vidit super Iudam & Ierusalem in diebus Oziæ, Ioatham, Achaz, & Ezechiæ regum Iuda. Audite cœli, & auribus percipe terra, quoniam dominus loquutus est, Filios enutriui, & exaltaui: ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui: Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. Væ genti peccatri, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis. Dereliquerunt dominum, blasphemauerunt sanctum Israel, abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiam

vos vltra, addentes prævaricationem? Omne caput languidum, & omne cor mœrens. A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus, & liuor, & plaga tumens: non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. Terra vestra deserta: ciuitates vestræ succensæ igni: Regionem vestram coram vobis alieni deuorant: & desolabitur, sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia Sion vt umbruculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas quæ vastatur. Nisi Dominus exercitum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus, & quasi Gomorrha similes essemus. Audite verbum domini principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei nostri populus Gomorrhæ, Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus? Plenus sum: holocausta arietum: & adipem pinguium: & sanguinem vitulorum, & agnorum, & hircorum nolui. Cum veniretis ante conspectum meum, quis quæsiuit hæc de manibus vestris: vt ambularetis in atrijs meis? Ne offeratis vltra sacrificium frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomeniam, & sabbatum, & festiuitates alias, non feram: iniqui sunt coetus vestri. Calendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea: facta sunt mihi molesta: laborauit sustinens. Et cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos a vobis: & cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam. Manus vestræ sanguine plenæ sunt. Tu autem domine miserere nostri. **R.** Deo gratias. Et sic terminantur omnes lectiones per totum annum, præterquam in triduo ante Pascha. Ad secundam lectionem versus. Iube

domine benedicere. **Benedictio.** Vnigenitus Dei filius, nos benedicere, & adiuuare dignetur. **R.** Amen.

Et hæc similiter benedictio dicitur per totum annum ad secundam lectionem, quem est semper noui testamenti. Sanctum Iesu Christi euangelium secundum Lucam. Lectio. ij.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis completæ sunt rerum, sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis: visum est & mihi assequuto omnia, a principio diligenter ex ordine tibi scribere, optime Theophile, vt cognoscas eorum verborum, de quibus

ca. 1. eruditus es, veritatem. **†** Fuit in diebus

A Herodis regis Iudææ, sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia: & vxor illius de filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth. Erant autem iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus domini sine querela, & non erat illis filius: eo quod esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotij, sorte exiit vt incensum poneret ingressus in templum domini: & omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini, stans a dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est, videns: & timor irruit super eum. Ait autem ad illum angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: & vxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Ioannem: & erit gaudium tibi & exultatio: & multi in nativitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram domino: & vinum & siceram non bibet: & spir-

itu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ: & multos filiorum Israel conuertet ad dominum Deum ipsorum: & ipse præcedet ante illum in spiritu, & virtute Eliæ: vt conuertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudenteriam iustorum, parare domino plebem perfectam.] Et dixit Zacharias ad angelum: Vnde hoc sciam? ego enim sum senex: & vxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus, dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: & missus sum loqui ad te, & hæc tibi euangelizare. Et ecce, eris tacens, & non poteris loqui vsque in diem quo hæc fiant: pro eo quod non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur, quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos: & cognoverunt, quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis: & permansit mutus. Et factum est vt impleti sunt dies officij eius, abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit Elisabeth vxor eius: & occultabat se mensibus quinque, dicens: Quia sic fecit mihi dominus in diebus quibus respergit auferre opprobrium meum inter homines.

Tu autem domine, &c. **vt supra.**

C Ad tertiam lectionem **¶.** Iube domine benedicere. **&c.** **Benedictio.** Spiritus sancti gratia illuminet sensus, & corda nostra. **R.** Amen.

Secundum Lucam. Lectio iij.

In illo tempore, Dixit Jesus discipulis Lu. suis, Erunt signa in Sole, & Luna, 21. & Stellis, & in terris pressura gentium.

Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

Lectioni sancti euangelij, quam modo vestra fraternitas audiuuit, paulo su-

perius dominus præmisit, dicens: Ex-
urget gens contra gentem, & regnum
aduersus regnum: & terræmotus magni
erunt per loca, & pestilentiae, & fames.
Et quibusdam interpositis, hoc quod
modo audistis, adiunxit: Erunt signa
in Sole, & Luna, & Stellis, & in terris
pressura gentium, præ confusione soni-
tus maris & fluctuum. Ex quibus pro-
fecto omnibus alia iam facta cernimus:
alia e proximo ventura formidamus.
Nam gentem contra gentem exurgere,
earumque pressuram terris insistere,
plus iam in nostris tribulationibus cerni-
mus, quam in codicibus legimus. Quod terræmotus
vrbes innumeratas subruat,
ex alijs mundi partibus scitis quam fre-
quenter audiuiimus. Pestilentiam sine
cessatione patimur. Signa vero in Sole
& Luna, & Stellis adhuc aperte minime
vidimus. Sed quia & hæc non longe
sint, ex ipsa iam aeris immuta-
tione colligimus. Quanuis priusquam
Italia gentili gladio ferienda traderetur,
igneas in cœlo acies vidimus, ipsum qui
postea effusus est humani generis san-
guinem coruscantes. Confusio autem
maris & fluctuum neandum noua ex-
orta est. Sed cum multa iam præ-
nuntiata completa sint: dubium non
est, quod sequantur etiam pauca quæ
restant. Quia sequentium rerum certi-
tudo, est præteritarum exhibitio. Hæc
nos fratres charissimi idcirco dicimus,
vt ad cautelæ studium vestræ mentes
euigilent, ne securitate torpeant, ne ig-
norantia languescant: sed semper eas
& timor sollicitet, & in bono opere
solicitudo confirmet. Pensantes hoc
quod redemptoris nostri voce subiungitur,
Arescentibus hominibus præ timore,
& expectatione quæ superuenient
vniuerso orbi. Nam virtutes cœlorum

commouebuntur. Tu autem, &c.

C **Notandum, quod quandocunque agi-
tur officium de dominica, seu de feria,
aut de aliquo festo Domini siue eius oc-
tava.**

C **Item in festis inuentionis, & exaltatio-
nis Crucis, & in dedicationibus Basili-
carum ad tertiam lectionem dicenda
est Benedictio, Spiritus sancti gratia.
&c. vt supra. Quando vero agitur offi-
cium de aliquo sanctorum, aut sanctis
aut eorum octauis dicitur benedictio,
Cuius, *vel* quorum, *vel* quarum festum
colimus, ipse, *vel* ipsi, *vel* ipsa, *vel* ipsæ
intercedat, *vel* intercedant pro nobis ad
dominum. **R.** Amen.**

C **Si autem tertia lectio fuerit de beata
virgine, tam in sabbatis, quam in eius
festiuitatibus, & octa. dicenda est
benedictio. Per virginem matrem con-
cedat nobis dominus salutem, & pacem.
R. Amen.**

C **Sciendum insuper quod quando-
cunque fit officium de dominica per to-
tum annum, aut de aliquo ex festis do-
mini, mobilibus, seu eorum octauis.**

C **Item quandocunque agitur officium
de feria in aduentu, & in Quadragesima
semper in prædictis diebus tertiam lec-
tio inuenietur assignata in hoc domini-
cali statim post secundam lectionem.
Quando vero fit officium de aliquo festo
aut octaua, ex contentis in Calendario,
tertia lectio, si fuerit propria inuenietur
in ea parte Breuiarij, quæ continet his-
torias sanctorum. Et si non fuerit assig-
nata propria, dicetur de communi.**

C **Item quando aigitur officium de fe-
ria extra Aduentum, & Quadragesi-
mam tertia lectio dicetur ex Episto-
lis, vt assignata fuerit in Calendario.
Similiter in Sabbatis, in quibus agitur
officium de beata virgine, tertia lec-**

tio inuenietur in officio eidem assignato pro Sabbatis in fine Breuiarij. Quando autem debeat fieri officium de dominica, seu de feria, aut de festo supra in regulis generalibus poteris videre. Finitis tribus lectionibus in aduentu, & a dominica in septuagesima vsque ad feriam quintam in coena domini quando fit officium de dominica vel de feriam dicitur psalmus. Miserere. fo. 70. Quando autem fit de aliquo festo in praedictis temporibus, & in toto reliquo anni tempore, siue fiat officium de dominica, siue de feria, siue de aliquo festo aut oct. semper dicitur. Te Deum laudamus, &c. fo. 5. **Præterquam in triduo ante Pascha. Ad laud. ¶.**

D Eus in adiutorium meum intende. **R.** Domine ad adiuuandum me festina. Gloria patri, & filio & spiritui sancto. Sicut erat in principio. Haleluiah.

Et non dicitur hym. quia laudes non hora diuersa, sed pars matutini reputantur. Post Haleluiah. statim dicitur antiphona tempori vel festo accommodata. Antiphona. Emitte agnum. deinde dicuntur tres psalmi, vt in Psalterio, quibus adiungitur quotidie canticum Benedictus quo finito dicitur **integra antiphona**. Emitte agnum domine dominatorem terræ, de petra deserti ad montem filiæ Sion. **Hæc antiphona dicitur ad laudes vsque ad dominicam tertiam aduentus quando fit officium de dominica vel de feriam.** **D**einde ¶. Domine exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **D**einde. Oremus. **Oratio.**

EXcita quæsumus domine potentiam tuam: & veni, vt ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis: te mereamur protegente eripi, te liberante saluari: qui viuis, & regnas

cum Deo patre in vnitate spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. **R.** Amen.

Hæc oratio dicitur per totam hanc hebdomadam quando fit de feria. Et semper quando aigitur officium de feria, cui non est assignata propria oratio, dicitur oratio dominicæ præcedentis. Notandum, quod finita oratione diei fiunt commemorationes sequentes de beata virgine, & omnibus sanctis modo infrascripto. **In aduentu antiphona.** Spiritus sanctus in te descendet Maria, ne timeas, habebis in vtero filium Dei, Haleluiah. ¶. Ora pro nobis sancta Dei genitrix. **R.** Vt digni efficiamur promissionibus Christi. **Oremus. Oratio.**

D Eus, qui de beatæ Mariæ virginis vtero verbum tuum angelo nuntiante carnem suscipere voluisti, præsta supplicibus tuis, vt qui vere eam Dei genitricem credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur, per eundem Christum dominum nostrum. **R.** Amen.

Deinde pro sanctis antiphona. Ecce dominus veniet, & omnes sancti eius cum eo: & erit in die illa lux magna, Haleluiah. ¶. Ecce apparebit dominus super nubem candidam. **E**t cum eo sanctorum millia. **Oremus. Oratio.**

COnscientias nostras quæsumus domine visitando purifica, vt veniens Iesus Christus filius tuus dominus noster cum omnibus sanctis, paratam sibi in nobis inueniat mansionem, qui tecum viuit, & in vnitate spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. **R.** Amen.

Deinde dicitur ¶. Benedicamus domino. **R.** Deo gratias. ¶. Fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. **R.** Amen.

Et est aduertendum quod omnes horæ finiuntur per Benedicamus, &c. Haleluiah, &c. Per totum annum præterquam in triduo ante Pascha. Post aduentum reliquo anni tempore fiunt commemorationes modo infrascripto. Antiphona. Sub tuum præsidium confugimus sancta Dei genitrix: nostras de precationes ne despicias in necessitatibus: sed a periculis cunctis libera nos semper virgo gloriosa, & benedicta. **V.** Ora pro nobis sancta Dei genitrix. **R.** Vt digni efficiamur promissionibus Christi. **Oremus.** **Oratio.**

Concede nos famulos tuos, quæsumus domine Deus, perpetua mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriosa beatæ Mariæ semper virginis intercessione, a præsenti liberari tristitia, & æterna perfrui lætitia. Per Christum dominum nostrum. **R.** Amen.

De apostolis, & omnibus sanctis antiphona. Sancti Dei omnes intercedere dignemini pro nostra, omniumque salute. **V.** Lætamini in domino, & exultate iusti. **R.** Et gloriamini omnes recti corde. **Oremus.** **Oratio.**

Exaudi nos Deus salutaris noster: & apostolorum tuorum Petri, & Pauli, & aliorum apostolorum nos tuere perfidijs, quorum dona sti fideles esse doctrinis. **Oratio.**

Omnes sancti tui, quæsumus domine, nos vbique adiuuent, vt dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus: & pacem tuam nostris concede temporibus: & ab ecclesiastia tua cunctam repelle nequitiam: iter, actus, & voluntates nostras, & omnium famulorum tuorum in salutis tuæ prosperitate dispone: benefactoribus nostris sempiterna bona retribue: &

omnibus fidelibus defunctis requiem æternam concede. Per dominum.

CPrædictæ commemorationes prædicto modo dicuntur semper in laudibus & vesperis post orationem diei, præterquam in festis duplicibus, & quandocunque fit officium aut commemo. de aliqua octaua, & in triduo ante Pascha. Est uatem aduertendum, quod in sabbatis in quibus fit officium de beata virgine omittitur eius commemoratio, & fit tantum de sanctis. Aduertendum praeterea quod quando in aliqua dominica fit officium de aliquo festo duplice, vel de aliqua octaua, post orationem diei dicenda est etiam oratio illius Dominicæ pro eius commemoratione in laudibus, & vesperis. Deinde dicitur Benedicamus. & Fidelium. **vt supra.** **Ad primam.** Pater noster. Ave maria. **V.** Deus in adiutorium. **Hymnus.**

IAm lucis orto sydere:

IDeum precemur supplices,

Vt in diurnis actibus:

Nos seruet a nocentibus.

Linguam refrenans temperet,

Ne litis horror insonet:

Visum fouendo contegat,

Ne vanitates hauriat.

Sint pura cordis intima,

Absistat & recordia:

Carnis terat superbiam,

Potus cibique parcitas.

Vt cum dies abscesserit,

Noctemque sors reduxerit:

Mundi per abstinentiam,

Ipsi canamus gloriam.

Deo patri sit gloria,

Eiusque soli filio,

Cum spiritu paracleto,

Et nunc, & in perpetuum. Amen.

CDeinde dicuntur antiphona & Psalmi, **vt in Psalterio cum symbolo Athanasij**

in Dominicis diebus, in alijs autem
cum symbolo apostolorum. Deinde.
Domine exaudi orationem meam. R.
Et clamor meus ad te veniat. Oremus.
Oratio.

Domine Deus omnipotens, qui ad principium huius diei nos peruenire fecisti, tua nos hodie salua virtute: vt in hac die ad nullum declinemus peccatum: sed semper ad tuam iustitiam faciendam nostra procedant eloquia, dirigantur cogitationes, & opera. Per dominum. Benedic. &c. Fidelium. vt supra. **Et sic finita Prima dicitur V.** Pretiosa in conspectu domini. R. Mors sanctorum eius. **Oratio.**

Sancta Maria & omnes sancti intercedant pro nobis ad dominum, vt nos mereamur ab eo adiuuari, & saluari, qui viuit, & regnat in secula seculorum. R. Amen. V. Dies & actus nostros in sua pace disponat dominus omnipotens. R. Amen. **Et hoc modo dicitur Pretiosa.** Per totum annum præterquam in triduo ante Pascha.

C Aduertendum tamen quod si in aliquo sabbato, aut dominica, aut infra octauas Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes & corporis Christi, vel in Ferijs Quadragesimæ, excepto triduo ante Pascha inciderit aliquod festum simplex, finita Prima, antequam dicitur Pretiosa. Pro commemoratione illius festi simplicis dicitur V. Ora pro nobis sancte. N. vel Orate pro nobis sancti. N. & N. R. Vt digni efficiamur promissionibus Christi. Oremus. **Et dicitur oratio propria si eam habuerit: alioquin de communi, qua finita dicitur Pretiosa. &c. vt sup.**

C Ad tertiam.

NVnc sancte nobis, spiritus. Vnum patri cum filio,
Dignare promptus ingeri,

Nostro refusus pectori.
Os, lingua, mens, sensus, vigor,
Confessionem personent:
Flammescat igne charitas,
Accendat ardor priximos.
Præsta pater pijssime,
Patrique compar vnice,
Cum spiritu paraclito,
Regnans per omne seculum. Amen.
C Deinde antiphona, & psalmi vt in Psalterio, quibus finitis dicitur V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. Oremus.
Oratio. Excita quæsumus. vt supra.
C Ad laudes. Notandum quod ad tertiam, sextam, & nonam semper dicitur oratio, quæ dicta duerit ad laudes. Deinde. Benedicamus. &c. Fidelium. &c.

C Ad sextam. Pater noster. Aue maria. V. Deus in adiutorium meum intende. **Hymnus.**

Rector potens, verax Deus,
R Qui temperas rerum vices:
Splendore mane instruis,
Et ignibus meridiem
Extingue flamas litium,
Aufer calorem noxiun,
Confer salutem corporum,
Veramque pacem cordium.
Præsta pater pijssime. &c.

C Deinde antiphona, & in psalmi vt in Psalterio, &c. vt sup. Ad tertiam.

C Ad nonam. Pater noster. Aue maria. V. Deus in adiutorium meum intende. &c. **Hymnus.**

Rerum Deus tenax vigor,
R Immotus in te permanens.
Lucis diurnæ tempora:
Successibus determinans.
Largire clarum vespre,
Quo vita nusquam decidat:
Sed præmium mortis sacré,
Perennis instet gloria.

Præsta pater pijssime, &c.

Deinde antiphona & psalmi vt in Psalterio, &c. vt in supra ad tertiam.

C Ad vesperas. Pater noster. Aue maria. **V.** Deus in adiuto. &c.

C Deinde dicitur hym. tempori, vel festo conueniens. Hym.

C Onditor alme syderum,
Æterna lux creditum:
Christe redemptor omnium:
Exaudi preces supplicum.

Qui condolens interitu,
Mortis perire seculum,
Saluasti mundum languidum,
Donans reis remedium.
Vergente mundi vespere,
Vti sponsus de thalamo,
Egressus honestissima,
Virginis matris clausula.

Cuius forti potentiae,
Genu curuantur omnia:
Coelestia, terrestria,
Natu fatentur subdita.

Te deprecamur agie,
Venture iudex seculi:
Conserua nos in tempore:
Hostis a telo perfidi.
Laus, honor, virtus, gloria
Deo patri, & filio,
Sancto simul paraclete:
In seculorum secula. Amen.

C **P**rädictus hymnus dicitur ad vesperas vsque ad vigiliam Nativitatis Domini exclusive quando non agitur de sancto.

C Post hymnum dicitur antiphona tempori, vel festo accommodata, quæ in festis duplicibus ad matut. laudes, & vesperas dicenda est in principio integra, in alijs autem diebus incipienda tantum antiphona. Rorate coeli desuper. &c. Deinde dicuntur tres psalmi vt in psalterio, quibus adiungitur quotidie Canticum. Magnificat anima mea

dominum. quo finito semper antiphona dicitur **I**ntegra antiphona. Rorate coeli desuper, & nubes pluant iustum, apriatur terra, & germinet saluatorem.

C Hæc antiphona dicenda est ad ves. vsque ad dominicam tertiam aduentus exclusiue, quando fit officium de dominica, vel de feria. Deinde **V.** Domine exaudi orationem meam. &c. **cum oratione & commemorationibus**, vt supra ad laudes.

Notandum quod in vesperis semper dicitur oratio quæ dicta fuerit ad laudes, nisi vespere dicendæ sint de aliquo festo duplici sequentis diei: tunc enim hymnus, antiphona, & oratio dicendæ sunt de ipso festo sequenti.

C Ad completorium. Pater noster. Aue maria gra. **V**ersus.

C Onuerte nos Deus salutaris noster. **R.** Et auerte iram tuam a nobis.

V. Deus in adiutorium. &c. **H**ymnus.

TE lucis ante terminum

T Rerum creator poscimus:

Vt solita clementia,
Sis præsul ad custodiam.

Procul recedant somnia.

Et noctium phantasmata:
Hostemque nostrum comprime,
Ne polluantur corpora.

Præsta pater omnipotens,
Per Iesum Christum dominum, Qui tecum in perpetuum Regnat cum sancto spiritu. Amen.

C Post hymnum incipitur antiphona. Salua nos. Deinde dicuntur tres psalmi, vt in Psalterio, quibus quotidie adiungitur canticum. Nunc dimittis seruum tuum do. 17. quo finito dicitur **I**ntegra antiphona. Salua nos domine vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, & requiescamus in pace.

C Hæc antiphona dicitur per totum an-

num ad completorium, præterquam in triduo ante Pascha. Deinde dicitur **V.**
Domine exaudi orationem meam. **R.**
Et clamor meus ad te veniat. Oremus.
Oratio.

Visita quæsumus domine habitationem istam: & omnes insidias inimici ab ea longe repelle: Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant: & benedictio tua sit supernos semper. Per dominum nostrum. **V.**
Benedicamus domino. **R.** Deo gratias. **V.** Fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. **R.** Amen.
Et sic finito completorio dicitur.

Salue regina misericordiæ: vita, dulcedo, & spes nostra salve. Ad te clamamus exules filij Euæ: ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum valle. Eia ergo aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. Et Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria. **V.** Ora pro nobis sancta Dei genitrix. **R.** Vt digni efficiamur promissionibus Christi. Oremus. **Oratio.**

Omnipotens sempiterne Deus, qui gloriosæ virginis Mariæ corpus & animam, vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur, spiritu sancto cooperante præparasti: da vt cuius commemoratione lætamur, eius pia intercessione ab instantibus malis, & a morte perpetua liberemur. Per eundem Christum dominum nostrum. **R.** Amen. **V.** Diuinum auxilium maneat semper nobiscum. **R.** Amen.

CPrædicto modo dicitur Salue regina. &c. cum oratione Omnipotens sempiterne. &c. in fine completorij per totum annum, præterquam a Dominica resurrectionis vsque ad Ascensionem:

quo tempore earum loco dicuntur infrascripta.

Regina coeli lætare Haleluiah. Quia quem meruisti portare haleluiah, Resurrexit sicut dixit haleluiah. Ora pro nobis Deum haleluiah. Oremus. **Oratio.**

Gratiam tuam quæsumus domine mentibus nostris infunde: vt qui angelo nuntiante Christi filij tui incarnationem cognouimus, per passionem eius & crucem, ad resurrectionis gloriæ perducamur. Per eundem Christum dominum nostrum. **R.** Amen. **V.** Diuinum auxilium maneat. &c.

CSciendum quod hymni supra assignati ad primam, tertiam, sextam, nonam & completorium, necnon orationes. Domine Deus omnipotens. **A**d primam, & Visita quæsumus. **A**d completorium. nunquam mutantur in toto anno præterquam in triduo ante Pascha.

CNotandum quod per totum annum, præterquam in triduo ante Pascha tam in Dominicis quam in Ferijs, & festis diebus semper horæ dicuntur ordine in hac prima dominica aduentus explicato. Exempli gratia, vt ad matutinum infrascripta dicantur per ordinem. Pater noster. Aue maria. Confiteor. cum absolutione Domine labia. Deus in adiutorium. Haleluiah. vel Laus tibi domine. Inuita. cum psalmo. Venite exultemus. rursus inuita. hym. antiphona tres psalmi, rursus antiphona integra. Pater noster. Tres lectiones cum suis benedictionibus, & Tu autem. Te Deum laudamus. vel Misere mei Deus. Deinde statim ad laudes. Deus in adiu. Antiphona. Tres psalmi cum cantico. Benedictus. Rursus antiphona integra. Domine exaudi orationem. **O**ratio cum commen-

orationibus de beata virgine &c. nisi sint omittendæ, vt supra. Benedicamus. Fidelium. &c. Item ad primam, tertiam, sextam, nonam, & vesperas. Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. &c. seruato ordine in eisdem horis contento.

C Item ad completorium. Pater noster. Aue maria. Conuerte nos. Deus in adiutorium. &c. vt in eadem hora continetur.

Feria secunda, ex Isaia. Lectio. j.

ca. 1. **S**, †Auamini, mundi estote, E auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere peruerse: discite benefacere: quærите iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam. Et venite, & arquite me, dicit dominus. Si fuerint peccata vestra vt coccinum: quasi nix, dealbabuntur, & si fuerint rubra sicut vermiculus, velut lana, alba erunt. Si volueritis, & audieritis me, bona F terræ comeditis.] Quod si nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos, quia os domini loquutum est. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis, plena iudicij? Iustitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ. Argentum tuum versum est in scoriam: vinum tuum mistum est aqua. Principes tui infideles, socij furum. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant: & causa viduæ non ingreditur ad illos. Propter hoc ait dominus Deus exercituum fortis Israel, Heu consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis: & conuertam manum meam ad te, & excoquam ad puram scoriam tuam, & auferam omne stannum tuum, & restituam iudices tuos vt fuerunt prius, & con-

siliarios tuos sicut antiquitus. Post hæc vocaberis ciuitas iusti, vrbs fidelis. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iustita. Et conteret scelestos, & peccatores simul, & qui dereliquerunt dominum, consumentur. Confundentur enim ab idolis, quibus sacrificauerunt: & erubescetis super hortis, quos elegeratis, cum fueritis velut quercus defluentibus folijs, & velut hortus absque aqua. Et erit fortitudo vestra vt fauilla stupræ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat. **Secundum Lucam. Lectio. ij.**

IN mense autem sexto † missus est ca. 1. Angelus Gabriel a Deo in ciuitatem C Galilææ cui nomen Nazareth, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid: & nomen virginis Maria. Et ingressus angelus ad eam, dixit: Aue, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei: Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum: ecce concipies in vtero, & paries filium: & vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur: & dabit illi dominus Deus sedem Dauid patris eius: & regnabit in domo Iacob, in æternum, & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus, dixit ei, Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis, sextus est illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit impossi-

bile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria: Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum.] Et discessit ab illa angelus. † Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montana cum festinatione in ciuitatem Iuda: & intravit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Et factum est, vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est spiritu sancto Elisabeth: & exclamauit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi, vt veniat mater domini mei ad me? Ecce enim vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo: & beata, quæ credidisti: quoniam perficiuntur ea quæ dicta sunt tibi a domino. Et ait Maria, Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in Deo salutari E meo.] Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est: & sanctum nomen eius. Et misericordia eius a progenie in progenies, timen-tibus eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Depositus potentes de sede, & exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis: & diuites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, memoratus misericordiæ suæ. Sicut loquutus est ad patres nostros, Abraham & semini eius in secula. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & reuersa est in domum suam.

C Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus secundis ferijs aduentus quando nullum occurrit festum, excipitur vigilia Nativitatis, si inciderit in fe-

ria secunda.

Sermo sancti August. episc. Lectio. iij.

S Anctam & desiderabilem, glo-riosam, ac singularem solennitatem, hoc est nativitatem domini saluatoris, fratres dilectissimi, deuotione fi-delissima suscepturi, totis viribus nos debemus cum ipsis adiutorio præparare, & omnes latebras animæ nostre diligerenter aspicere, ne forte sit in nobis aliquod peccatum absconditum, quod & concientiam nostram confundat, ac mordeat, & oculos diuinæ maiestatis offendat. Nam licet Christus dominus noster post passionem suam resurrexerit, & in coelum as-cenderit, considerat tamen, vt credimus, & diligenter attendit, qualiter se vnusquisque seruorum eius sine auaritia, sine ira, sine superbia atque luxuria ad celebrandam eius nativitatem studeat præparare atque componere, & secundum quod vnumquemque ornatum bonis moribus viderit ita illi gratiam sue misericordiæ dispensabit. Si enim viderit charitatis luce vestitum, iustitiæ vel misericordiæ margaritis ornatum, castum, humilem, misericordem, benignum & sobrium, si talem agnouerit, corpus & sanguinem suum ei non ad iudicium, sed ad remedium per sacerdotum suorum ministerium, dispensabit. Si vero aliquem viderit adulterum, ebriosum, cupidum & superbum, timeo ne hoc illi dicatur, quod in euangeliō dominus ipse dixit, Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Et, quod dominus auertat, fiat illud quod sequitur, Ligate illi manus & pedes, & projcite in tenebras exteriores, vbi est fletus & stridor dentium. Ecce qualem sententiā in die iudicij excipiet, qui sine remedio pœnitentiæ ad festiuitatem do-

mini vitiorum sordibus inquinatus accesserit. In natali enim domini, fratres dilectissimi, quasi in nuptijs spiritualibus sponsæ suæ ecclesiæ Christus adiunctus est. Tunc veritas de terra orta est, tunc iustitia de cœlo prospexit, tunc processit sponsus de thalamo suo, hoc est, verbum Dei de vtero virginali. Processit enim cum sponsa sua ecclesia, id est, humanam carnem suscepit. Ad istas ergo tam sanctas nuptias inuitati, & ad conuiuium Patris & Filij & Spiritus sancti intraturi, videte qualibus indumentis debeamus ornari. Et ideo mundemus quantum possumus cum Dei adiutorio corda simul & corpora nostra: vt cœlestis ille inuitator nihil in nobis sordidum, nihil foodum, nihil obscoenum, nihil oculis suis reprehendat indignum.

C Feria tertia, ex Isaia. Lectio. j.

c.2.a

Erbum quod vidit Isaías filius Amos super Iudam & Ierusalem. † Et erit in nouissimis diebus præparatus mons domus domini in vertice montium, & eleuabitur super colles. Et fluent ad eum omnes gentes: & ibunt populi multi, & dicent: Venite, & ascendamus ad montem domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exibit lex, & verbum domini de Ierusalem. Et iudicabit gentes, & arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. Non leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur vltra ad prælium. Domus Iacob venite, & ambulemus in lumen domini.] Proiecisti enim populum tuum domum Iacob: quia repleti sunt vt olim, & augeres habuerunt vt Philisthiim, & pueris alienis ad-

hæserunt. Et repleta est terra argento & auro: & non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis & innumerabiles quadrigæ eius. Et repleta est terra eius idolis. Opus manuum suarum adorauerunt, quod fecerunt digiti eorum. Et incuruauit se homo, & humiliatus est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo a facie timoris domini, & a gloria maiestatis eius. Oculi sublimes hominis humiliati sunt, & incuruabitur altitudo virorum: exaltabitur autem dominus solus in die illa. **Secundum Lucam. Lectio. ij.**

E †Lisabeth autem impletum est tempus pariendi: & peperit filium. Et audierunt vicini & cognati eius quia magnificauit dominus misericordiam suam cum illa, & congratulabantur ei. Et factum est: in die octauo venerunt circuncidere puerum, & vocabant eum nomine patris sui, Zachariam. Et respondens mater eius dixit, Nequaquam, sed vocabitur Ioannes. Et dixerunt ad illam, quia nemo est in cognitione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem, scripsit, dicens, Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertum est autem illico os eius, & lingua eius, & loquebatur benedicens Deum. Et factus est timor super omnes vicinos eorum: & super omnia montana Iudææ diuulgabantur omnia verba hæc: & posuerunt omnes qui audierant, in corde suo dicentes, Quis putas puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo. Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu sancto: & prophetauit, dicens. Benedictus dominus Deus Israel: quia visitauit & fecit redemptionem plebis

c.1.f

suæ.] Et erexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui, sicut loquutus est per os sanctorum, qui a seculo sunt prophetarum eius, Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos, Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis. Vt sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi, In sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu puer, propheta altissimi vocaberis: prælibis enim ante faciem domini parare vias eius, Ad dannam scientiam salutis plebi eius, in remissionem peccatorum eorum/ Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto. Illuminare his, qui in tenebris, & in vmbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis vsque in diem ostensionis suæ ad Israel.

C Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus tertiijs Ferijs aduentus, in quibus nullum occurrit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, in incidenter in feria tertia.

Ex sermone sancti Aug. episc. L. iij.

A Vdite fratres, audite non meum, sed domini commune præcepsum. Sic enim ait in Euangelio, cum facis prandium aut coenam, noli inuitare diuites qui te iterum inuitent, & fiat tibi retributio, sed voca pauperes & claudos, & beatus eris, quia non habent vnde retribuant tibi, retribuetur autem tibi in retributione iustorum. Sed dicit aliquis, Ergo amicos aut parentes non debeo ad conuiuium reuocare? Rogandi sunt & parentes & vicini, sed rar-

ius rogandi sunt. Et non minus sumptuosa & delitiosa, sed tam parca, & sobria vel honesta illis debent conuiua preparari, vt remaneat vnde possint pauperes refici, vnde possit aliquid indigentibus erogari: vt cum dies iudicij venerit, non cum impijs, qui nunc pauperes despiciunt, audiamus, Discedite a me maledicti, in ignem æternum: sed cum iustis & misericordibus audire mereamur, Venite benedicti patris mei, percipite regnum: quia esuriui, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere, simul etiam nobis illa vox desiderabilis dirigatur, Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constitua, intra in gaudium domini tui. Sed vt hæc, quæ suggestimus, sensibus vestræ charitatis tenacius inhærent, breuiter quæ dicta sunt iteramus. Hoc enim admonuimus fratres, vt quia natalis domini imminet, tanquam ad nuptiale & celeste conuiuium ab omni luxuria alieni, & bonis operibus adoranti, nos per Christi adiutorium præparemus, eleemosynas pauperibus erogemus, iracundiam vel odium velut venenum, de cordibus nostris respuanus. Castitatem fideliter conseruate, ad conuiua vestra frequentius pauperes reuocate, ad vigilias matrius surgite, in ecclesia stantes, aut orate, aut psalmite, verba otiosa aut scurrilia, nec ipsi proferte, & eos qui proferre voluerint castigate. Pacem cum omnibus custodite, & quos discordes agnoscatis, ad concordiam reuocate. Hæc si fideliter Christo adiuuante volueritis implere, & in hoc seculo ad altare dominicum cum secura conscientia poteritis accedere, & in futuro ad æternam beatitudinem feliciter peruenire, præstante domino

nostro Iesu Christo, qui viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

C Feria quarta ex Isaia. Lectio. j.

ca. 4. N die illa erit germen domini in magnificentia, & gloria, & fructus terræ sublimis, & exultatio his qui saluati fuerint de Israel. Et erit: omnis qui relictus fuerit in Sion, & residuus in Ierusalem, sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est in vita in Ierusalem, si abluerit dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem Ierusalem lauerit de medio eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris. Et creabit dominus super omnem locum montis Sion, & vbi inuocatus est, nubem per diem, & fumum & splendorem ignis flammantis in nocte. Super omnem enim gloriam protectio, & tabernaculum erit in vmbra culum diei ab æstu, & in securitatem & absconzionem a turbine & a pluuiam.

ca. 5. Cantabo dilecto meo canticum partuonis mei vineæ suæ: Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. Et sepuit eam, & lapides elegit ex ea, & plantauit vineam electam: & ædificauit turrim in medio eius, & torcular extruxit in ea. Et expectauit vt faceret vuas, & fecit labruscas. Nunc ergo habitatores Ierusalem, & viri Iuda, iudicate inter me & vineam meam. Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectauai vt faceret vuas, & fecit labruscas? Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineæ meæ. Auferam sepem eius, & erit in direptionem: diruam maceriam eius, & erit in conculcationem. Et ponam eam desertam: non putabitur, & non fodetur: & ascendent super eam vepres & spinæ: & nubibus mandabo ne pluant super eam imbre. Vinea enim domini exercituum, domus Israel est: &

vir Iuda, germen eius delectabile.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

FActum est autem: in diebus illis † c.2.a exiit edictum a Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. Hæc descriptio prima, facta est a præside Syriae Cirino: Et ibant omnes vt profiterentur, singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph a Galilæa de ciuitate Nazareth, in Iudæam, in ciuitatem Dauid, quæ vocatur Bethlehem: eo quod esset de domo & familia Dauid, vt profiteretur cum Maria de sponsata sibi vxore, prægnante. Factum est autem cum essent ibi, impleti sunt dies vt pareret. Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinavit eum in præsepio: quia non erat eis locus in diuersorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce, Angelus domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus, Nolite timere: ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator, qui est Christus dominus, in ciuitate Dauid. Et hoc vobis signum, Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militiae coelestis, laudantium Deum & dicentium, Gloria in altissimis Deo: & in terra, pax hominibus bonæ voluntatis.] Et factum est, vt discesserunt ab eis angeli in cœlum, † pastores loquebantur ad inuicem, Transeamus vsque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod fecit dominus, & ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & inuenierunt Mariam & Ioseph, & infantem positum in præsepio. Videntes

autem cognouerunt de verbo quod dictum erat illis de puerò hoc. Et omnes qui audierunt, mirati sunt, & de his quæ dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores, glorificantes & laudantes Deum in omnibus quæ audierant & viderant: sicut dictum est ad illos.]

C Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus quartis ferijs aduentus, quando non occurrit festum: excipitur vigilia Nativitatis, si inciderit in feria quarta.

Sermone sancti Aug. episc. Lectio. iij.

A Ppropinquante iam sacratissima solennitate, qua Saluator noster inter homines nasci misericorditer voluit, fratres charissimi, attentius considerate, qualiter oporteat nos in aduentu tantæ potentiae præparari, vt regem & dominum nostrum læti atque gaudentes cum gloria & laudibus mereamur suspicere, & in conspectu eius inter coetus felices sanctorum gratulando exultare magis quam ab eo propter feeditatem nostram repulsi inter peccatores æternam confusionem mereri. Et ideo rogo & moneo, vt quantum possumus cum Dei adiutorio laboremus, vt in illo die cum syncera & pura conscientia, & mundo corde, & casto corpore ad altare domini possimus accedere, & corpus & sanguinem eius non ad iudicium, sed ad remedium animæ nostræ mereamur accipere. In Christi enim corpore vita nostra consistit, sicut ipse dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Mutet ergo vitam, qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam, ad iudicium accipiet vitam, &

magis ex ipsa corruptitur, quam sanetur: magis occiditur, quam viuificetur. Sic enim dixit apostolus: Qui manducat corpus domini, & bibit sanguinem eius indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Et licet nos omni tempore bonis operibus ornatos ac splendidos esse conueniat, præcipue tamen in die natalis domini, sicut in euangelio ipse dixit, lucere debent hominibus opera vestra. Considerate, quæso fratres, quando aliquis homo potens aut nobilis natalem aut suum aut filij sui celebrare desiderat, quanto studio ante plures dies quicquid in domo sua sordium invenerit, ordinat emundari, quicquid inceptum & incongruum projici, quicquid vtile & necessarium præcipit exhiberi. Domus etiam si obscura fuerit, dealbatur, pauimenta scopis mundantur, & diuersis respersa floribus adornantur. Quicquid etiam ad lætitiam animæ & corporis delicias pertinet, omni sollicitudine prouidetur. Vt quid ista, fratres charissimi, nisi vt dies natalitius cum gaudio celebretur hominis morituri? Si ergo tanta præparas in natalitio tuo aut filij tui, quanta & qualia præparare debes suscepturus natalem domini tui? Si talia præparas morituro, qualia præparare debes æterno? Quicquid ergo non vis inuenire in domo tua, quantum potes labora vt non inueniat Deus in anima tua.

C Feria quinta, ex Isaia. Lectio. j.

T factum est in diebus Ac- ca. 7. **S** haz filij Ioatham, filij Oziæ, regis Iuda, ascendit Rasin rex Syriae, & Phacee filius Romeliae rex Israel, in Ierusalem: ad præliandum contra eam: & non potuerunt debellare eam. Et nuntiauerunt domui Dauid, dicentes: Requieuit Syria super Ephraim, & com-

motum est cor eius, & cor populi eius: sicut mouentur ligna syluarum a facie venti. Et dixit dominus ad Isaiam: Egressere in occursum Achaz, tu, & qui derelictus est, Iasub filius tuus, ad extremum aquæ ductus piscinæ superioris in via agri fullonis, & dices ad eum, Vide vt sileas: noli timere, & cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin regis Syriæ, & filij Romeliæ: eo quod consilium inierit contra te Syria in malum Ephraim, & filius Romeliæ, dicentes: Ascendamus ad Iudam, & suscitemus eum, & auellamus eum ad nos, & ponamus regem in medio eius filium Tabeel. Hæc dicit dominus Deus: Non stabit, & non erit istud: Sed caput Syriæ Damascus, & caput Damasci Rasin. Et adhuc sexaginta & quinque anni, & desinet Ephraim esse populus, & caput Ephraim Samaria, & caput Samariæ filii Romeliæ. Si non credideritis, non per-

B manebitis. † Et adiecit dominus loqui ad Achaz, dicens: Pete tibi signum a domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra. Et dixit Achaz, Non petam, & non tentabo dominum. Et dixit: Audite ergo domus Dauid: Nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo meo? Propter hoc dabit dominus ipse vobis signum, Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Butyrum & mel comedet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.]

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

c.2.c **E** †T postquam consummati sunt dies octo vt circuncideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo priusquam in D vtero conciperetur.] † Et postquam im-

pleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, vt sisterent eum domino, si-
cūt scriptum est in lege domini: Quia omne masculinum adaperiens vuluam sanctum domino vocabitur, & vt dar-
ent hostiam, secundum quod dictum est in lege domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce:
homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israel: &
spiritus sanctus erat in eo. Et respon-
sum acceperat a Spiritu sancto, non
visurum se mortem, nisi prius videret Christum domini. Et venit in spir-
itu in templum. Et cum inducerent
puerum Iesum parentes eius, vt facer-
ent secundum consuetudinem legis pro
eo: & ipse accepit eum in vlnas suas, &
benedixit Deum, & dixit, Nunc dimittis
seruum tuum domine, secundum ver-
bum tuum in pace: Quia viderunt oculi
mei salutare tuum, Quod parasti ante
faciem omnium populorum. Lumen ad
reuelationem gentium, & gloriam plebis
tuæ Israel.] † Et erat pater eius & mater E
eius mirantes super ijs quæ dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon: &
dixit ad Mariam matrem eius: Ecce,
positus est hic in ruinam, & in resurrec-
tionem multorum in Israel, & in signum
cui contradicetur. Et tuam ipsius ani-
mam pertransibit gladius: vt reuelen-
tur ex multis cordibus cogitationes.

C Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus quintis Ferijs aduentus, quando non occurrit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in Feria quinta.

Ex sermone sancti Aug. episc. L. iij.

C Erte si te Rex terrenus aut qui-
cunque paterfamilias ad suum
natalitium inuitaret, qualibus ves-

timentis studeres ornatus incedere? quam nouis vel nitidis, quam splendidis, quorum nec vetustas, nec vilitas, nec aliqua foeditas oculos inuitantis offendet? Tali ergo studio in quantum prævales (Christo auxiliante) contende, vt diuersis virtutum ornamenti anima tua composita, simplicitatis gemmis & sobrietatis floribus adornata, ad solennitatem regis æterni, id est, ad natalem domini saluatoris cum secura conscientia procedat, castitate nitida, charitate splendida, eleemosynis candida. Christus enim dominus si te ita compositum natalitium suum celebrare cognouerit, ipse per se venire, & animam tuam non solum visitare, sed etiam requiescere, & in perpetuum in illa dignabitur habitare, sicut scriptum est, Et inhabitabo in illis, & inambulabo. Et iterum, Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis surrexerit & aperuerit mihi, intrabo ad illum, & coenabo cum illo, & ille mecum. Quam felix est illa anima quæ vitam suam ita Deo auxiliante studuerit gubernare, vt Christum hospitem & habitatorem mereatur excipere, sicut econtrario, quam infelix est illa conscientia, toto lachrymarum fonte lugenda, quæ se ita malis operibus cruentauit, vt in ea Christus non requiescere, sed diabolus incipiat dominari? Talis enim anima, si medicamentum poenitentiæ non cito subuenerit: a luce relinquitur, a tenebris occupatur, vacuatur dulcedine, impletur amaritudine, a morte inuiditur, a vita repudiatur. Non tamen de domini pietate diffidat qui talis est, nec mortifera desperatione frangatur, sed magis ad poenitentiam cito fugiat, & dum adhuc noua sunt & calent peccatorum suorum vulnera, sic sibi adhibeat

medicamenta salubria, quia medicus noster omnipotens est, & sic consuevit plagas nostras curare, vt nec cicatricum vestigium post ipsius medicamina remaneant. Ideo etiam ab omni inquinamento ante eius natalem multis diebus abstinere debetis.

Quotiescumque autem natalem domini, aut reliquas solennitates celebrare disponitis, ebrietatem ante omnia fugite, iracundiæ quasi bestiæ crudelissimæ repugnate, odium velut venenum mortiferum de corde vestro repellite, & tanta sit in vobis charitas, quæ non solum vsque ad amicos, sed etiam vsque ad ipsos perueniat inimicos, vt secure possitis dicere in oratione dominica: dimitte nobis debita nostra: sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

C Feria sexta, ex Isaia. Lectio. j.

T † egredietur virga de radice c. 11. Iesse, & flos de radice eius a ascendet. Et requiescat super eum spiritus domini, spiritus sapientiae & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. Et replebit eum spiritus timoris domini. Non secundum visionem oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet, sed iudicabit in iustitia pauperes, & arguet in æquitate pro mansuetis terræ. Et percutiet terram virga oris sui, & spiritu labiorum suorum interficiet impium. Et erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius.] Habitabit lupus cum agno: & pardus cum hoedo accubabit: vitulus, & leo, & ouis simul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. Vitulus, & vrsus pascentur, simul requiescent catuli eorum, & leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab vbera super foramine aspidis: & in cauernam reguli, qui ablactatus

fuerit, manum suam mittet. Non nocebunt, & non occident in vniuerso monte sancto meo, quia repleta est terra scientia domini, sicut aqua maris operentes. In die illa radix Iesse, qui stat in signum populorum ipsum gentes deprehendebuntur, & erit sepulchrum eius gloriosum.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c.2.f **E**T † erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et hæc vidua vsque ad annos octogintaquatuor: quæ non discedebat de templo, ieunijs & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hac ipsa hora superueniens, confitebatur domino: & loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israel. Et vt perfecerunt omnia secundum legem domini, reuersi sunt in Galilæam, in ciuitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat, & confortabatur: plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo.] Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die solenni paschæ. † Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos & notos. Et non inuenientes, regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum. Et factum est: post triduum inuenierunt illum in templo, sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes qui eum audiebant, super prudenter & responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad

illum, Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos, Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum quod loquutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit Nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius conseruabat omnia verba hæc in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia & ætate, & gratia, apud Deum & homines.]

C Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus sextis ferijs aduentus, quando non occurrit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in feria sexta.

Sermone sancti Ambrosij episc. L. iij.

S Atis abundeque dixisse me credo superiori tractatu, quem admodum compti vel nitidi natalem domini suscipere debeamus, & superuenientem festiuitatem eius ab omni ambitione retinere. Retinere (inquam) vt si dies natalis eius transeat: apud nos tamen sanctificationis eius beatitudo permaneat. Hæc enim gratia natalis est domini saluatoris, vt in futurum ad prædestinatos transeat: & in præteritum maneat ad deuotos. Oportet ergo nos esse sanctitate puros, mundos pudicitia, nitidos honestate: vt quo diem festum aduenire propinquius cernimus, accuratius incedamus. Si enim mulierculæ solent aliquas ferias suscepturæ, maculas vestium suarum aqua diluere: cur non magis nos excepturi natalem domini, maculas animarum nostrarum fletibus ablauamus? Et illæ quidem si adeo infectæ res cellulæ sordibus extiterint, quod maculas sola aqua non purgat: addunt mollitiem olei: saponis etiam acrimoniam. Nos quoque si tam graue peccatum fuerit vt minime solis fletibus ablauatur, addamus mis-

ericordiae oleum acrimoniamque ieiunij. Nullum enim tam graue delictum est, quod non purgetur abstinentia, eleemosynis extinguatur. Ait enim sanctus propheta, Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum. Magna ergo est eleemosyna, quæ ardentiū criminū globos benevolentiae suæ fonte refrigerat, & quodam irri-guo largitatis obruit incendia delictorum: vt quamuis offensus Deus, quamuis criminibus prouocatus, cogatur liberare eleemosynis, quem disposuerat punire peccatis: cogitur enim a nobis quodammodo dum compellitur pro actibus nostris mutare sententiam, & in vno eodemque homine, nunc patris pietate blandiri, Pater enim nobis Deus est, cum bene agimus: iudex noster est, cum peccamus.

C Sabbato, ex Isaia. Lectio. j.

c. 28. Acerdos & propheta ne-scierunt præ ebrietate, ab-sorpti sunt a vino, er-rauerunt in ebrietate, ne-scierunt videntem, ignorauerunt iudi-cium. Omnes enim mensæ repletæ sunt vomitu sordiumque, ita vt non esset vltra locus. Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditum? Ablactatos a lacte, auulsos ab vberibus: quia Manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta: expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. In loquela enim labij: & lingua altera loquetur ad populum istum: cui dixit, Hæc est requies mea, reficite lassum, & hoc est meum refrigerium: & noluerunt audi-re, & erit eis verbum domini, Manda remanda, manda remanda, expecta re-expecta, expecta reexpecta, modicum ibi: modicum ibi, vt vadant, & cadant retrorsum, & conterantur, & illaqueen-tur, & capiantur. Propter hoc audite

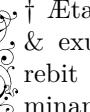
verbum domini viri illusores, qui domi-namini super populum meum qui est in Ierusalem. Dixistis enim, percussimus foedus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cum transierit, non veniet super nos: quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus. Idcirco hæc dicit dominus Deus. Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundatum. Qui crediderit, non festinet. Et ponam in pondere iudicium, & iustitiam in mensura. Et subuertet grando spem mendacij, & protectionem aquæ inundabunt. Et delebitur foedus vestrum cum morte: & pactum vestrum cum inferno non stabit. **Secundum Lucam. Lectio. ij.**

A ^{c.3.a} †Nro autem quintodecimo imperij

Tyberij Cæsaris procurante Pontio Pilato Iudeam, tetrarcha autem Galiaeæ Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Iturææ & Traconitidis regionis, & Lysania Abilinæ tetrar-chæ, sub principibus sacerdotum Anna & Chaipha, factum est verbum domini super Ioannem Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem re-gionem Iordanis, prædicans baptismum poenitentiæ in remissionem peccato-rum, sicut scriptum est in libro ser-monum Isaiæ prophetæ, Vox clamantis in deserto, Parate viam domini, rectas facite semitas eius. Omnis vallis im-plebitur: & omnis mons & collis hu-miliabitur, & erunt praua in directa, & aspera in vias planas, & videbit om-nis caro salutare Dei.] Dicebat ergo B ad turbas, quæ exibant vt baptizaren-tur ab ipso, Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos poenitentiæ, & ne cooperitis dicere, Patrem

habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, dicens, Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem & publicani vt baptizarentur: & dixerunt ad illum. Magister, quid faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil amplius quam quod constitutum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicens, Quid faciemus & nos? Et ait illis, Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendijs vestris. Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus: respondit Ioannes dicens omnibus, Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamentorum eius. ipse vos baptizabit in spiritu sancto & igni: cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburit igni inextinguibili. Multa quidem & alia exhortans euangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha cum coriperetur ab illo de Herodiade vxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit Herodes: adiecit & hoc super omnia, & inclusit Ioannem in carcerem.

C Dominica. ij. aduen. ex Isaia. L. j.

c. 35. † Ætabitur deserta, & inuia, a , & exultabit solitudo, & floribet quasi lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans. Gloria

Libani data, est ei, decor Carmeli & Saron, Ipsi videbunt gloriam domini, & decorem Dei nostri. Confortate manus dissolutas, & genua debilia roborate. Dicite pusillanimis, Confortamini, & nolite timere, ecce Deus vester vltionem adducet retributionis: Deus ipse ve- niet, & saluabit vos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum: quia scissæ sunt in deserto aquæ: & tor- rentes in solitudine, & quæ erat arida in stagnum, & sitiens in fontes aquarum.] In cubilibus in quibus prius dracones B habitabant, orietur viror calami, & iunci: & erit ibi semita & via: & via sancta vocabitur: non transbit per eam pollutus, & hæc erit vobis directa via, ita vt stulti non errent per eam. Non erit ibi leo, & mala bestia non as- cendet per eam, nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint, & redempti a domino, conuertentur & ve- nient in Sion cum laude: & lætitia sem- pierna super caput eorum: gaudium & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

FActum est autem cum baptizare- ca. 3. tur omnis populus, & Iesu bap- tizato & orante apertum est cœlum: & descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: & vox de cœlo facta est. Tu es filius meus dilectus: in te complacui mihi. Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta: vt putabatur filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Matthat, qui fuit Leui, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, qui fuit Matthathiaæ, qui fuit Amos, qui fuit Naum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, qui fuit Mahath, qui fuit Matthathiaæ, qui fuit Semei, qui fuit

Iosech, qui fuit Iuda, qui fuit Ioanna, qui fuit Rhesia, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosam, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, qui fuit Ieso, qui fuit Eliezer, qui fuit Ioram, qui fuit Mattha, qui fuit Leui, qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliachim, qui fuit Melea, qui fuit Menam, qui fuit Matthatha, qui fuit Nathan, qui fuit Dauid, qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Hesron, qui fuit Phares, qui fuit Iudæ, qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abraham, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, qui fuit Cainam, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, qui fuit Metusala, qui fuit Enoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainam, qui fuit Enos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 11. **I**N illo tempore: cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, ait illi. Tu es qui venturus es, an alium expectamus? **E**t reliqua. *Homilia sancti Grego papæ.* Quærendum nobis est fratres charissimi: Ioannes propheta & plusquam propheta, qui venientem ad Iordanis baptisma dominum ostendit, dicens. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: qui & humilitatem suam & diuinitatis eius potentiam considerans, dicit, Qui de terra est, de terra loquitur: qui autem do coelo venit, super omnes est, Cur in carcere positus mittens discipulos requirit: tu es qui venturus es, an alium expectamus?

tanquam si ignoret, quem ostenderat, & an ipse sit nesciat: quem ipse esse prophetando, baptizando, ostendendo clamauerat. Sed hæc citius quæstio soluitur, si gestæ rei tempus & ordo pensatur. Ad Iordanis enim fluenta positus, quia ipse redemptor mundi esset: asseruit. Missus vero in carcerem vtrum alium expectent, an ipse veniat, requirit. Non quia ipsum esse mundi redemptorem dubitet: sed querit vt sciat si is qui per se in mundum venerat, per se etiam ad inferni claustra descendat. Quem enim præcurrrens mundo nuntiauerat, hunc moriendo, & ad inferos descendendo præcurrebat. Ait ergo, Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Ac si aperte dicat, Sicut pro hominibus nasci dignatus es, an etiam pro hominibus mori digneris infinua, vt qui natuitatis tuæ præcursor extiti, mortis etiam præcursor fiam, & venturum inferno te nuntiem, quem iam venisse mundo nuntiaui. Vnde & inquisitus dominus: enumerasti potentiae suæ miraculis, de mortis suæ protinus humilitate respondit, dicens: Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur. Et beatus est qui non fuerit scandalizaritus in me. Visis tot signis tantisque virtutibus non scandalizari quisque potuit, sed admirari. Sed infidelium mens graue in illo scandalum pertulit, cum eum morientem post tot miracula vidi. Vnde & Paulus dicit, Nos autem prædicamus Christum crucifixum: Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam. Stulti quippe hominibus visum est vt pro hominibus at hor vitæ moreretur: & inde contra eum homo scandalum sumpsit, vnde ei amplius debitor fieri

debuit. **Oratio.**

EXcita domine corda nostra ad præparandas vnigeniti tui vias: vt per eius aduentum purificatis tibi mentibus seruire mereamur: qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum.

C Feria secunda ex Isaia. **Lectio. j.**

c. 40. **S**Onsolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester. Loquimini ad cor Ierusalem, & aduocate eam: quoniam completa est malitia eius, dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicita pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto, Parate viam domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. Omnis vallis exaltabitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Et reuelabitur gloria domini, & videbit omnis caro pariter quod os domini loquutum est. Vox dicentis, Clama. Et dixi, Quid clamabo? Omnis caro foenum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Exiccatum est foenum, & cecidit flos, quia spiritus domini sufflavit in eo. Vere foenum est populus. Exiccatum est foenum, & cecidit flos: verbum autem domini Dei nostri manet in æternum. † SuB per montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam qui euangelizas Ierusalem, exalta, noli timere. Dic ciuitatibus Iudæ, Ecce Deus vester, ecce dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium eius dominabitur. Ecce merces eius cum eo, & opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos, & in C sinu suo leuabit,] foetas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas, & coelos palmo ponderauit? Quis appendit

tribus digitis molem terræ, & liberauit in pondere montes, & colles in statera? Quis adiuuit spiritum domini? aut quis consiliarius eius fuit, & ostendit illi? Cum quo iniijt consilium, & instruxit eum, & docuit eum semitam iustitiae, & erudiuit eum scientiam, et viam prudentiae ostendit illi?

Secundum Lucam. Lectio. ij.

IEsus autem plenus Spiritu sancto, reca. 4.

gressus est a Iordanæ: & agebatur in spiritu in deserto diebus quadraginta, & tentabatur a diabolo. Et nihil manducauit in diebus illis: & consummatis illis esurijt. Dixit autem illi diabolus, Si filius Dei es, dic lapidi huic vt panis fiat. Et respondit ad illum Iesus, Scriptum est, Quia non in pane solo viuit homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit illum diabolus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento temporis: & ait illi, Tibi dabo potestatem hanc vniuersam, & gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. Tu ergo procidens si adoraueris coram me, erunt tua omnia. Et respondens Iesus, dixit illi, Scriptum est, dominum Deum tuum adorabis: & illi soli seruies. Et duxit illum in Ierusalem, & statuimus eum super pinnam templi: & dixit illi, Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est enim quod angelis suis mandauit de te, vt conseruent te: & quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et respondens Iesus, ait illi, Dictum est, Non tentabis dominum Deum tuum. Et consummata omni tentatione, Diabolus recessit ab illo vsque ad tempus.

Et regressus est Iesus in virtute spiritus in Galilæam: & fama exiit per vniuersam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum: & magnifica-

batur ab omnibus. Et venit Nazareth vbi erat nutritus: & intrauit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaiae prophetæ. Et vt reuoluit librum, inuenit locum vbi scriptum erat, Spiritus domini super me, propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum domini acceptum, & diem retributionis. Et cum plicuisset librum redditum ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. Coepit autem dicere ad illos, Quia hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in verbis gratiæ, que procedebant de ore ipsius, & dicebant, Nonne hic est filius Ioseph? Et ait illis, Vtique dicetis mihi hanc similitudinem, Medice, cura te ipsum.

B † Quanta audiuiimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua.

Tertia lectio quando agitur de fer.
Sanctam & desiderabi. **vt su. f. 102.**

C Feria tertia ex Isaia. **Lectio. j.**

c. 42. Cce seruus meus, suscipiam eum: electus meus, commisso placuit sibi in illo anima mea. Dedi spiritum meum super eum, iudicium gentibus proferet. Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox eius foris. Calamus quassatus non conteret, & lignum fumigans non extinguet: in veritate educet iudicium. Non erit tristis, neque turbulentus donec ponat in terra iudicium: & legem eius insulæ expectabunt. Hæc, dicit dominus Deus creans cœlos, & extendens eos: firmans terram, & quæ germinant ex ea: dans flatum populo,

qui est super eam, & spiritum calcantibus eam. Ego dominus vocavi te in iustitia, & apprehendi manum tuam, & seruauit te. Et dedi te in foedus populi, in lucem gentium: vt aperires oculos cæcorum, & educeres de conclusione vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris. Ego dominus, hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri non dabo, & laudem meam sculptilibus. Quæ prima fuerunt, ecce venerunt, noua quoque ego annuntio: antequam oriuntur, audita vobis faciam. Cantate domino canticum nouum, laus eius ab extremis terræ, qui descenditis in mare, & plenitudo eius, insulæ, & habitatores earum. Lætetur desertum, & ciuitates eius in domibus habitabit Cedar. Laudate habitatores petræ: de vertice montium clamabunt. Ponent domino gloriam, & laudem eius in insulis nuntiabunt. Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir præliator suscitabit zelum. Vociferabitur, & clamabit: super inimicos suos confortabitur. Tacui, semper silui: patiens fui, sicut parturiens loquar: dissipabo, & absorbebo simul: desertos faciam montes, & colles, & omne gramen eorum exiccabo: & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciam. Et educam cæcos in viam quam nesciunt: & in semiatis quas ignorauerunt, ambulare eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem, & praua, in recta.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

A It autem, Amen dico vobis, quia c.4.c
nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel quando clausum est cœlum annis tribus & mensibus sex, cum facta esset famæ magna in omni terra: & ad nullam illarum missus est Elias, nisi

in Sarepta Sidonis ad mulierem viduum. Et multi leprosi erant in Israël sub Eliseo propheta: & nemo eorum mundatus est nisi Naaman Sirus. Et repleti sunt omnes in synagoga, ira, hæc auditentes. Et surrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem, & duxerunt illum vsque ad supercilium montis, super quem ciuitas illorum erat ædificata, vt præcipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum

D ibat.] Et descendit in Capharnaum ciuitatem Galilææ: ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens dæmonium immundum: & exclamauit voce magna, dicens: Sine, quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? Scio te quis sis sanctus Dei. Et increpauit illum Iesus, dicens: Obmutes & exi ab eo. Et cum proiecisset illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus est pauor in omnibus, & colloquebantur adiuicem, dicentes, Quod est hoc verbum, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt? Et diuulgabatur fama de illo in omnem E locum regionis. † Surgens autem Jesus de synagoga, introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febris: & rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam imperauit febri: & dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat illis. Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus impoñens, curabat eos. Exibant autem dæmonia a multis clamantia & dicentia, Quia tu es Filius Dei, & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum

esse Christum. Facta autem die egres-sus ibat in desertum locum: & turbæ requirebant eum, & venerunt vsque ad ipsum: & detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait, Quia & alij ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

Tertia lectio quando agitur de feria.
Audite fratres. &c. **vt supra.** fo. 104.

C Feria. iiiij. ex Isaia. Lectio. j.

Ere tu es Deus abscondi- c. 45.
Wtus: Deus Israel saluator: Confusi sunt, & erubuerunt omnes: simul abierunt in confusione fabricatores errorum: Israël saluatus est in domino salute æterna. Non confundemini, & non erubescetis vsque in seculum seculi: quia hæc dicit dominus creans cœlos, ipse Deus formans terram, & faciens eam, ipse plastes eius. Non in vanum creauit eam: vt habitetur formauit eam. Ego dominus, & non est aliis. Non in abscondito locutus sum, in loco terræ tenebroso. Non dixi semini Iacob, Frustra quærite me. Ego dominus loquens iustitiam, annuntians recta. Congregamini, & venite, & accedite simul qui saluati estis ex gentibus. Nescierunt qui leuant lignum sculpturæ suæ, & rogan Deum non saluantem. Annuntiate & venite, & consiliamini simul. Quis auditum fecit hoc ab initio, ex tunc prædictit illud? Nunquid non ego dominus, & non est ultra Deus absque me? Deus iustus & saluans non est præter me. Conuertimini ad me, & salui eritis omnes fines terræ: quia ego Deus: & non est aliis. In memetipso iuraui, Egredietur de ore meo iustitiae verbum, & non reuerte-tur: quia mihi curuabitur omne genu: & iurabit omnis lingua. Ergo in domino

dicit, meæ sunt iustitiae & imperium. Ad eum venient & confundentur omnes qui repugnant ei. In domino iustificabitur & laudabitur omne semen Israël.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c.5.a **F**Actum est autem † cum turbæ irruerunt in eum vt audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naues stantes secus stagnum: pescatores autem descenderant, & laubabant retia. Ascendens autem in vnam nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula turbas. Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem, Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi, Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent concluserunt piscium multitudinem copiosam: rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt socijs qui erant in alia nau, vt venirent & adiuuarent eos. Et venerunt, & impleuerunt ambas nauiculas: ita vt pene mergerentur. Quod cum vidisset Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens, Exi a me domine. quia homo peccator sum. Stupor enim circundederat eum & omnes qui cum illo erant, in capturea piscium, quam ceperant. Similiter autem Iacobum & Ioannem filios Zebedæi, qui erunt socij Simonis. Et ait ad Simonem Iesus, Noli timere: ex hoc iam homines eris capiens. Et subductis ad terram nauibus, relicts omnibus sequuti sunt B eum.] Et factum est, cum esset in vna ciuitatum: & ecce vir plenus lepra, & videns Iesum, & procidens in faciem suam, rogauit eum, dicens, Domine, si vis potes me mundare. Et exten-

dens manum, tetigit eum: dicens, volo. Mundare. Et confessim lepra discessit ab illo, & ipse præcepit illi vt nemini diceret: sed vade, ostende te sacerdoti: & offer pro emundatione tua sicut præcepit Moyses in testimonium illis. Perambulabat autem magis sermo de illo: & conueniebant turbæ multæ vt audirent, & curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat.

Tertia lectio quando fit officium de feria. Apropinquante. &c. **vt supra.** fo. 106.

C Feria quinta ex Isaia. **Lectio. j.**

A†Vdite insulæ, & attendite c. 49. populi de longe, dominus ab a vtero vocauit me, de ventre matris meæ recordatus est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladium acutum: in umbra manus suæ protexit me, & posuit me sicut sagittam electam. In pharetra sua abscondit me, & dixit mihi, Seruus meus es tu Israel, quia in te glorificabor. Et ego dixi: In vacuum laboraui, sine causa, & vane fortitudinem meam consumpsi. Ergo iudicium meum cum domino, & opus meum cum Deo meo. Et nunc hæc dicit dominus, formans me ex vtero seruum sibi, vt reducam Iacob ad eum, & Israel non congregabitur: & glorificatus sum in oculis domini, & Deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit: Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & fœces Israel conuertendas. Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ. Hæc dicit dominus redemptor Israel, sanctus eius, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, ad seruum dominorum. Reges videbunt, & consurgent principes, & adorabunt propter dominum, quia fi-

delis est, & sanctum Israel qui elegit te.]
B Hæc dicit dominus: In tempore placito exaudiui te, & in die salutis auxiliatus sum tui. Et seruauit te, & dedi te in foedus populi, vt suscitares terram, & possideres hæreditates dissipatas, vt dices his qui vincti sunt, Exite: & his qui in tenebris, Reuelamini. Super vias pascentur, & in omnibus planis pascua eorum. Non esurient, neque sitiens, & non percutiet eos æstus & sol: quia miserator eorum reget eos, & ad fontes aquarum potabit eos. Et ponam omnes montes meos in viam, & semitæ meæ exaltabuntur. Ecce, isti de longe venient, & ecce illi ab aquilone & mari, & isti de terra australi. Laudate cœli, & exulta terra: iubilate montes laudem: quia consolatus est dominus populum suum, & pauperum suorum miserebitur.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

c.5.c **E**T factum est in vna dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes & legis doctores qui venerant ex omni castello Galilææ & Iudææ & Ierusalem: & virtus domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus, & quærebant eum inferre, & ponere ante eum. Et non inuenientes qua parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, & per tegulas submiserunt eum cum lecto in medium ante Iesum. Quorum fidem vt vidi, dixit: Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et coeperunt cogitare Scribæ & Pharisæi, dicentes: Quis est hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Vt cognouit autem Jesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos? Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere, dimittuntur tibi pec-

cata: an dicere, surge & ambula? Vt autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimitendi peccata (ait paralytico) tibi dico, surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum in quo iacebat, & abiit in domum suam magnificans Deum. Et stupor apprehendit omnes, & magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: quia vidimus mirabilia hodie.] Et post hæc exiit, & vidi publicanum nomine Leui, sedentem ad telonium, & ait illi: Sequere me. Et relicta omnibus, surgens secutus est eum: & fecit ei coniuicium magnum Leui in domo sua, & erat turba multa Publicanorum & aliorum qui cum illis erant discubentes. Et murmurabant Pharisæi & Scribæ eorum, dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respondens Jesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt, medico: sed qui male habent. Non veni vocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam.

Tertia lectio quando fit de fer. Certe si te rex. &c. vt supra. fo. 107.

C Feria sexta ex Isaiæ. **Lectio. j.**

Vdite me qui sequimini c. 51.
F quod iustum est, & quæritis dominum: attendite ad petram vnde excisi estis, & ad cauernam laci de qua præcisi estis. Attendite ad Abraham patrem vestrum, & ad Saram quæ peperit vos: quia vnum vocauit eum, & benedixi ei, & multiplicauit eum. Consolabitur ergo dominus Sion, & consolabitur omnes ruinas eius: & ponet desertum eius quasi delicias, & solitudinem eius quasi hortum domini. Gaudium & lætitia inuenietur in ea: gratiarum actio, & vox laudis. Attendite ad me popule meus,

& tribus mea me audite: quia lex a me exiet: & iudicium meum in lucem populorum requiescat. Prope est iustus meus, egressus est saluator meus, & brachia mea populos iudicabunt. Me insulæ expectabunt, & brachium meum sustinebunt. Leuate in cœlum oculos vestros, & videte sub terra deorsum: quia cœli sicut fumus liquefiant, & terra sicut vestimentum atteretur, & habitatores eius sicut hæc interibunt. Salus autem mea in sempiternum erit, & iustitia mea non deficiet. Audite me qui scitis iustum, populus meus lex mea in corde eorum. Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne metuatis. Sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis: & sicut lanam, sic deuorabit eos tinea. Salus autem mea in sempiternum erit, & iustitia mea in generationes generationum. Consurge, consurge, induere fortitudinem brachium domini: consurge sicut in diebus antiquis, in generationibus seculorum. Nunquid non tu percussisti superbū, vulnerasti draconem? Nunquid non tu siccasti mare aquam abyssi vehementis: qui posuisti profundum maris viam, vt transirent liberati? Et nunc qui redempti sunt a domino, reuertentur, & venient in Sion laudantes, & lætitia sempiterna super capita eorum: gaudium & lætitiam tenebunt, fugiet dolor & gemitus.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

ca. 5. **A**T illi dixerunt ad eum Quare discipuli Ioannis ieunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter & Pharisæorum: tui autem edunt & bibunt? Quibus ipse ait: Nunquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieunare? Venient autem dies, cum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieunabunt in illis diebus.

Dicebat autem & similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram a nouo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin & nouum rumpit, & veteri non conuenit commissura a nouo. Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpet vinum nouum vtres, & vinum effundetur. & vtres peribunt: sed vinum nouum in vtres nouos mittendum est: & vtraque conservantur: Et nemo bibens vetus, statim vult nouum: dixit enim, Vetus melius est. Factum est autem in sabbato secundo primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas, & manducabant confricantes manibus, Quidam autem Pharisæorum dicebant illis: Quid facitis, quod non licet in sabbatis? Et respondens Iesus, ad eos dixit: Non hoc legistis quod fecit Dauid, cum esurisset ipse & qui cum illo erant: quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, & manducauit, & dedit his qui cum ipso erant, quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat illis: Quia dominus est filius hominis, etiam sabbati. Factum est autem & in alio sabbato, vt intraret in synagogam, & doceret: Et erat ibi homo: & manus eius dextera erat arida. Observabant autem Scribæ & Pharisæi in sabbato curaret: vt inuenirent vnde accusarent eum. Ipse vero sciens cogitationes eorum: & ait homini qui habebat manum aridam, Surge, & sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Iesus: Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere an male? animam saluam facere, an perdere? Et circumspectis omnibus, dixit homini, extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus eius. Ipsi autem

repleti sunt insipientia: & colloquebantur ad inuicem quidnam facerent Iesu.
Tertia lectio quando fit de fer. Satis abundeque. &c. vt supra. fo. 109.

C Sabbato ex Isaia. **Lectio. j.**

c. 52. **S** Onsurge, consurge, induere fortitudini tua Sion: induere vestimentis gloriæ tuæ Ierusalem ciuitas sancti, quia non adjicet vltra vt pertranseat per te incircuncisus & immandus. Excutere de puluere, consurge, sede Ierusalem: Solue vincula colli tui captiuæ filia Sion, quia hæc dicit dominus: Gratis vendunti estis & sine argento redimemini. Quia hæc dicit dominus Deus: In Ægyptum descendit populus meus in principio, vt colonus esset ibi: & Assur absque vlla causa calumniatus est eum. Et nunc quid mihi est hic, dicit dominus? quoniam ablatus est populus meus gratis. Dominatores eius inique agunt, dicit dominus: & iugiter tota die nomen meum blasphematur. Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum. Quam pulchri super montes pedes annuntiantis, & prædicantis pacem, annuntiantis bonum, prædicantis salutem, dicentis Sion: Regnabit Deus tuus. Vox speculatorum tuorum leuauerunt vocem, simul laudabunt: quia oculo ad oculum videbunt, cum conuerterit dominus Sion. Gaudete & laudate simul deserta Ierusalem: quia consolatus est dominus populum suum, redemit Ierusalem. Parauit dominus brachium: sanctum suum in oculis omnium gentium: & videbunt omnes fines terræ salutare Dei nostri. Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere. Exite de medio eius, mundamini qui fertis vasa domini. Quoniam non

in tumultu exhibitis, nec in fuga properabitis. Præcedet enim vos dominus, & congregabit vos Deus Israel. Ecce intelliget seruus meus, exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde. Si-
cut obstupuerunt super te multi: sic in-
glorius erit inter viros aspectus eius, &
forma eius inter filios hominum. Iste as-
perget gentes multas, super ipsum con-
tinebunt reges os suum: quia quibus
non est narratum de eo, viderunt: &
qui non audierunt, contemplati sunt.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

F Actum est autem: in illis diebus ca. 6. exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Et cum dies factus esset, vocauit discipulos suos: & elegit duodecim ex ipsis, quos & apostolos nominauit: Simonem, quem cognominauit Petrum, & Andream fratrem eius, Iacobum & Ioannem, Philip-
pum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Iacobum Alphæi, & Si-
monem qui vocatur Zelotes, & Iudam Iacobi, & Iudam Iscariotem, qui fuit proditor. Et descendens, cum illis, stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem, & maritima & Tyri & Sidonis, qui venie-
rant vt audirent eum, & sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur. Et omnis turba quærebatur eum tangere quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos, dicebat, Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobrauerint, & eicerint nomen vestrum

tanquam malum propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo. secundum hæc enim faciebant prophetis patres eorum. Veruntamen vœ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Vœ vobis qui saturati estis, quia esurietis. Vœ vobis qui rideatis nunc, quia lugebitis & flebitis. Vœ cum benedixerint vobis omnes homines: secundum hæc enim faciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros: benefacite his qui vos oderunt. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam præbe illi & alteram. Et ab eo qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te, tribue: & qui aufert quœ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis similiter.

C **Dominica. iij. aduen. ad matu. an.** O oriens splendor lucis æternæ, & sol iustitiae, veni, & illumina sedentes in tenebris, & vmbra mortis.

Hæc antiphona dicitur ad matu. vsque ad vigiliam nativitatis exclusiue quando fit officium de dominica, vel de feria.

C **Ex Isaia.**

Lectio prima.

c. 56. **A**Ec dicit dominus, Custodite iudicium, & facite iustitiam: quia iuxta est salus mea vt veniat, & iustitia mea vt reueletur. Beatus vir qui facit hoc, & filius hominis qui apprehendet istud. Custodiens sabbatum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat omne malum. Et non dicat filius aduenæ qui adhæret domino dicens, Separatione diuidet me dominus a populo suo. Et non dicat eunuchus, Ecce ego lignum

aridum, Quia hæc dicit dominus eunuchis. Qui custodierint sabbata mea & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius a filijs & filiabus: nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. Et filios aduenæ qui adhærent domino vt colant eum, & diligent nomen eius, vt sint ei in seruos: omnem custodientem sabbatum ne polluat illud, & tenentem fœdus meum: Adducam eos in montem sanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ. Holocasta eorum & victimæ eorum placebunt mihi super altari meo: quia domus mea, domus orationis vocabitur cunctis populis. Ait dominus Deus qui congregat dispersos Israel, Adhuc congregabo ad eum congregatos eius. Omnes bestiæ agri venite ad deuorandum, vniuersæ bestiæ saltus. Speculatori eius cæci omnes, nescierunt vniuersi, canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia. Et canes imprudentissimi nescierunt satritatem: ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam, omnes in viam suam declinauerunt, vñusquisque ad auaritiam suam, a summo vsque ad nouissimum. Venite, sumamus vinum, & impleamur ebrietate: & erit sicut hodie, sic & cras, & multo amplius.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ET si diligitis eos qui vos diligunt: ca. 6. quæ vobis est gratia? nam & peccatores, diligentes se, diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefacunt: quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere: quæ gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur: vt recipiant æqualia. Veruntamen diligite

inimicos vestros: benefacite & mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa, & eritis filij Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos D & malos. † Estote ergo misericordes, sicut & pater vester misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini. Dimitte, & dimittemini. Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam & confertam & coagitatam & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem. Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrum, perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo est, non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo, Frater, sine ejciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita: ejce primum trabem de oculo tuo: & tunc perspicias vt educas festucam de E oculo fratris tui.] Non est enim arbor bona quæ facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. Vnaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant vuam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me: domine domine: & non facitis quæ dico? Omnis qui venit ad me: & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit: similis est homini ædificanti domum, qui fodit in

altum, & posuit fundamentum super petram, inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi: & non potuit eam mouere, fundata enim erat super petram. Qui autem audit & non facit, similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluuius: & continuo cecidit: & facta est ruina domus illius magna.

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**

IN illo tempore miserunt Iudæi ab ca. 1. Ierosolymis sacerdotes, & levitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es?

Et rel. Homilia sancti Grego papæ.

Ex huius nobis lectionis verbis, fratres charissimi, Ioannis humilitas commendatur. Qui cum tantæ virtutis esset vt Christus credi potuisset: elegit solide subsistere in se, ne humana opinione raperetur inaniter super se. Nam confessus est, & non negauit: confessus est: quia non sum ego Christus: sed quia dixit, non sum: negauit plane quod non erat: sed non negauit quod erat, vt veritatem loquens eius membrum fieret, cuius sibi nomen fallaciter non usurparet. Cum ergo non vult appetere nomen Christi, factus est membrum Christi. Quia dum infirmitatem suam studuit humiliter agnoscere: illius celsitudinem meruit veraciter obtinere. Sed cum ex lectione alia redemptoris nostri sententia ad mentem reducitur: ex huius nobis lectionis verbis quæstio valde implexa generatur. Alio quippe in loco inquisitus a discipulis dominus, de Eliæ aduentu respondit, Elias iam venit, & non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quodcunque voluerunt. Et si vultis scire, Ioannes ipse est Elias. Requisitus autem Ioannes dicit: non sum Elias.

Quid est hoc fratres charissimi: quia quod veritas affirmat, hoc propheta veritatis negat? Valde nanque inter se diuersa sunt, ipse est: & non sum. Quomodo ergo propheta veritatis est, si eiusdem veritatis sermonibus concors non est? Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur, hoc quod inter se contrarium sonuit, quomodo contrarium non sit inuenitur. Ad Zachariam nanque de Ioannis promissione angelus dixit, Ipse præbit ante illum, in spiritu & virtute Eliæ. Qui idcirco venturus in spiritu & virtute Eliæ dicitur, quia sicut Elias secundum domini aduentum præueniet, ita Ioannes præuenit pri-mum. Sicut ille præcursor venturus est iudicis, ita iste præcursor factus est redemptoris. Ioannes igitur in spiritu Elias erat: in persona Elias non erat: Quod ergo dominus fatetur de spiritu, hoc Ioannes denegat de persona. Quia & iustum sic erat vt discipulis dominus spiritualem de Ioanne sententiam diceret & Ioannes idem turbis carnalibus non de suo spiritu, sed de corpore responderet. Contrarium ergo videtur esse veritati quod Ioannes sonuit: sed tamen a veritatis tramite non recessit.

Hæc antiphona dicenda est ad laudes vsque ad vigiliam nativitatis quando non agitur de sancto Oro.

A Vrem tuam, quæsumus domine, precibus nostris accommoda: & mentis nostræ tenebras gratia tuæ visitationis illustra. Qui viuis. &c. **Ad vesperas an.** O Emmanuel rex, & legifer noster, expectatio gentium, & saluator earum, veni ad saluandum nos, domine Deus noster.

Hæc antiphona dicitur ad vesperas vsque ad vigiliam nativitatis quando non fit de sancto.

C Feria secunda, ex Isaia. Lectio. j.

S †Lama, ne cesses, quasi tuba c. 58. exalta vocem tuam, & an-nuntia populo meo scelera eo-rum, & domui Iacob peccata eorum. Me etenim de die in diem querunt, & scire vias meas volunt: quasi gens quæ iustitiam fecerit, & iu-dicium Dei sui non dereliquerit. Ro-gant me iudicia iustitiae, appropinquare Deo volunt. Quare ieunauimus, & non aspexisti? humiliauimus animas nos-tras, & nescisti? Ecce, in die ieu-nij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis. Ecce, ad lites, & ad contentiones ieunatis, & percutitis pugno impie. Nolite ieunare sicut vsque ad hanc diem, vt audiatur in excelsa clamor vester. Nunquid tale est ieunium quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? nun-quid contorquere quasi circulum caput suum, & saccum & cinerem sternere? nunquid istud vocabis ieunium, & diem acceptabilem domino? Nonne hoc est magis ieunium quod elegi? dissolute colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, dimitte eos, qui confracti sunt, liberos, & omne onus dirumpe. Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam. Cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despixeris. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur, & anteibit faciem tuam iustitia tua, & gloria domini colliget te. Tunc inuocabis, & dominus exaudiet te clamabis, & dicet, Ecce adsum.] Si ab-stuleris de medio tui catenam, & de-sieris extendere digitum, & loqui quod non prodest, cum effuderis esurienti ani-mam tuam, & animam afflictam re-pleueris: orietur in tenebris lux tua, & tenebrae tuæ erunt sicut meridies. Et

requiem tibi dabit dominus semper: & implebit splendoribus animam tuam, & ossa tua liberabit.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

ca. 7. **C**VM autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intrauit Capharnaum. Centurionis autem cuiusdam seruus male habens, erat moriturus, qui illi erat pretiosus. Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudæorum, rogans eum vt veniret, & saluaret seruum eius. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum solicite, dicentes ei, Quia dignus est vt hoc illi præstes, diligit enim gentem nostram: & synagogam ipse aëdificauit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens, domine, noli vexari. Non enim sum dignus vt sub tectum meum intres, propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus vt venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, vade, & vadit: & alio, veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit. Quo auditio, Iesus miratus est: & conuersus, sequentibus se turbis dixit, Amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inueni. Et reuersi qui missi fuerant, domum, inuenerunt seruum qui languerat, sanum. Et factum est: deinceps † ibat Jesus in ciuitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Cum autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ: & hæc vidua erat: & turba ciuitatis multa cum illa. Quam cum vidisset dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autem qui porta-

bant steterunt. Et ait, Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit qui erat mortuus, & cepit loqui. Et dedit illum matri suæ. Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum, dicentes, Quia propheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitauit plebem suam.]

Tertia lectio quando fit de fer. Sanctam, & desiderabi. **vt su.** f. 102.

C Feria tertia, ex Isaia.   **Lectio. j.**

SPIRitus domini super me, eo c. 61. quod vxerit dominus me: ad annuntiadum mansuetis misit me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertioem: vt prædicarem annum placabilem domino, & diem vltionis Deo nostro: vt consolarer omnes lugentes: vt ponerem lugentibus Sion, & darem eis coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu moeroris. Et vocabuntur in ea fortes iustitiæ plantatio domini ad glorificandum. Et aëdificabunt deserta a seculo: & ruinas antiquas erigent, & instaurabunt ciuitates desertas, dissipatas in generationem & generationem. Et stabunt alieni, & pascent pecora vestra: & filij peregrinorum, agricultæ & vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: Ministri Dei nostri, dicetur vobis fortitudinem gentium comedetis, & in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplice & rubore laudabunt patrem eorum: propter hoc in terra sua duplicita possidebunt, lætitia sempiterna erit eis: quia ego dominus diligens iudicium, odio habens rapinam in holocaustum. Et dabo opus eorum in veritate: & foedus perpetuum feriam eis. Et scient in gentibus semen eorum, & germanum eorum in medio populorum. Omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia

isti sunt semen cui benedixit dominus. Gaudens gaudebo in domino, & exultabit anima mea in Deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: & induimento iustitiae circundedit me, quasi sponsum decoratum corona & quasi sponsam ornatam monilibus suis. Sicut enim terra profert germen suum, & sicut hortus semen suum germinat: sic dominus Deus germinabit iustitiam, & laudem coram vniuersis gentibus.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

ca. 7. **E**T exiit hic sermo in vniuersam Iudæam de eo, & in omnem circa regionem. Et nuntiauerunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. Et conuocauit duos de discipulis suis Ioannes, & misit ad Iesum, dicens, Tu es qui venturus es: an alium expectamus? Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt, Ioannes Baptista misit nos ad te, dicens, Tu es qui venturus es: an alium expectamus? In ipsa autem hora multos curauit a languoribus & plagis, & spiritibus malis: & cæcis multis donauit visum. Et respondens dixit illis, Euntes renuntiate Ioanni quæ audistis & vidistis Quia cæci vi-dent, claudi ambulant, leprosi mun-dantur, surdi audiunt, mortui resur-gunt, pauperes euangelizantur: & beatus est quicunque non fuerit scandalizatus in me. Et cum discessissent nuntij Ioannis, coepit de Ioanne dicere ad turbas, Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mol-libus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & delicijs, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Vtique dico vo-bis & plusquam prophetam. Hic est de quo scriptum est, Ecce mitto an-gelum meum ante faciem tuam, qui

præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis, maior inter natos mulierum propheta Ioanne Baptista nemo est. Qui autem minor est in regno Dei, maior est illo. Et omnis populus audi-ens, & publicani, iustificauerunt Deum, baptizati baptismō Ioannis. Phar-isæi autem & legisperiti, consilium Dei spreuerunt in semetipsos non baptiziati ab eo. Ait autem dominus, Cui ergo similes dicam homines generatio-nis huius, & cui similes sunt? Simi-lies sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem, & dicen-tibus, Cantauimus vobis tibijs, & non saltastis: lamentauimus, & non plo-rastis. Venit autem Ioannes Baptista neque manducans panem, neque bibens vinum: & dicitis, Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicitis, Ecce homo deuo-rator, & bibens vinum, amicus publi-canorum, & peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filijs suis.

Tertia lectio quando agitur de feria. Audite fratres cha. &c. **vt supra in feria tertia. fol. 104.**

CFeria quarta, ex Isaia.   **Lectio. j.**

SRopter Sion non tacebo & c. 62. propter Ierusalem non qui-escam, donec egrediatur vt splendor iustus eius, & saluator eius vt lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum, & cuncti reges inclytum tuum: & vocabitur tibi nomen nouum, quod os domini nom-inabit. Et eris corona gloriæ in manu domini, & diadema regni in manu Dei tui. Non vocaberis vltra derelicta: & terra tua non vocabitur amplius Des-olata: sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitata: quia com-placuit domino in te: & terra tua im-habitabitur: Habitabit enim iuuenis

cum virgine, & habitabunt in te filij tui. Et gaudebit sponsus super sponsam, & gaudebit super te Deus tuus. Super muros tuos Ierusalem constitui custodes: tota die & tota nocte perpetuo non tacebunt. Qui reminiscimini domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei, donec stabilit, & donec ponat Ierusalem laudem in terra. Iurauit dominus in dextera sua, & in brachio fortitudinis suæ, Si dedero triticum tuum vltra cibum inimicis tuis: & si biberint filii alieni vinum tuum in quo laborasti. Quia qui congregabunt illud, comedent, & laudabunt dominum: & qui comportant illud, bibent in atrijs sanctis meis. Transite, transite per portas, præparate viam populo, planum facite iter: & eligitate lapides, & eleuate signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terræ, dicite filiæ Sion, Ecce saluator tuus venit, ecce merces eius cum eo, & opus eius coram illo. Et vocabunt eos populus sanctus, redempti a domino: Tu autem vocaberis, Quæsita ciuitas, & non derelicta.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c.7.f **R** †Ogabat autem illum quidam de Pharisæis vt manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi, discubuit. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quod Jesus accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti: & stans retro secus pedes eius, lachrymis coepit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat. Videns autem Pharisæus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens, Hic si esset propheta, sciret vtique quæ & qualis est mulier quæ tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens Iesus, dixit ad illum, Si-

mon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait, Magister, dic. Duo debitores erant cuidam foeneratori: vnuus debebat denarios quingentos, & aliis quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit? Et respondens Simon dixit, Exitimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. Et conuersus ad mulierem, dixit Simoni, Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intrauit, non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxisti: hæc autem vnguento vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illam, Remittuntur tibi peccata. Et ceperunt qui simul accumbeant, dicere intra se, quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem, Fides tua te saluam fecit: vade in pace.]

Tertia lectio quando fit de feria. Apopinquante. **vt sup.** fol. 106.

C Feria quinta, ex Isaia.   **Lectio. j.**

Vinam dirumperes cœlos, & de- c. 64. scenderes: a facie tua montes defluerent, sicut exustio ignis tabescerent, aquæ arderent igni: vt notum fieret nomen tuum inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia, non sustinebimus. Descendisti & a facie tua montes defluxerunt. A seculo non audierunt, neque auribus percepserunt, oculus non vidit, Deus absque te, quæ præparasti expectantibus te. Occurristi lætanti, & facienti iustitiam: in vijs tuis record-

abuntur tui. Ecce, tu iratus es, & peccauimus: in ipsis fuimus semper, & saluabimur. Et facti sumus vt immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatæ vniuersæ iustitiae nostræ. Et cecidimus quasi folium vniuersi, & iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos. Non est qui inuocet nomen tuum: qui consurgat, & teneat te. Abscondisti faciem tuam a nobis, & illusisti nos in manu iniquitatis nostræ. Et nunc domine, pater noster es tu, nos vero lutum: & factor noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos. Ne irascaris domine satis, & ne vltra memineris iniquitatis: ecce, respice, populus tuus omnes nos. Ciuitas sancti tui facta est deserta. Sion deserta facta est, Ierusalem desolata est. Domus sanctificationis nostræ, & gloriae nostræ, vbi laudauerunt te patres nostri, facta est in exustionem ignis, & omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas. Nunquid super his continebis te Domine, tacebis & affliges nos vehementer?

Secundum Lucam.   **Lection. ij.**

ca. 8. **E**T factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella prædicans, & euangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo, & mulieres aliquæ quæ erant curatæ a spiritibus malignis, & infirmatibus, Maria quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, & Ioanna vxor Chusæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ quæ ministrabant ei de facultatibus suis. † Cum autem turba plurima conuenirent, & de ciuitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem, Exiit qui seminat seminare semen suum: & dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram:

& natum aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum, fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat. Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis, vt videntes non videant, & auditentes non intelligant. Est autem hæc parabola, Semen, est verbum Dei. Qui autem secus viam: hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram: hi sunt, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: & hi radices non habent: qui ad tempus credunt, & in tempore temptationis recessunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt, & a sollicitudinibus & diuinijs, & voluntatibus vitæ eunties suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono & optimo auditentes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.] Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, vt intrantes videant lumen. Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, & in palam veniat. Videte ergo quid audiatis. Qui enim habet, dabitur illi, & quicunque non habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres eius: & non poterant audire eum præ turba. Et nuntiatum est illi, Mater tua, & fratres tui stant foris, volentes te videre. Qui respondens dixit

ad eos, Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt & faciunt.

Tertia lectio quando agitur de fer.
Certe si te rex. **vt supra.** fol. 107.

C Feria sexta ex Ieremia. Lectio. j.

c. 23. **A** pastoribus, qui dispersunt, & dilacerant gregem pascuae meae dicit dominus. Ideo haec dicit dominus Deus Israel ad pastores qui pascunt populum meum, Vos dispersistis gregem meum, & eiecastis eos, & non visitastis eos: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait dominus. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eieceram eos illuc: & conuertam eos ad rura sua, & crescent, & multiplicabuntur. Et suscitabo super eos pastores, & pascent eos: & non formidabunt ultra, & non pauebunt: & nullus queretur ex numero, dicit dominus. Ecce dies veniunt, dicit dominus, & suscitabo Dauid gerumen iustum, & regnabit rex, & sapiens erit: & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confideret: & hoc est nomen quod vocabunt eum, dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit dominus: & non dicent ultra, Viuit dominus qui eduxit filios Israel de terra Ægypti: sed, Viuit dominus qui eduxit & adduxit semen domus Israel de terra aquilonis, & de cunctis terris, ad quas eieceram eos illuc: & habitabunt in terra sua.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

ca. 8. **F**actum est autem in vna dierum, & ipse ascendit in nauiculam, & discipuli eius: & ait ad illos, Transfretemus transtagnum. Et ascenderunt. Et nauigantibus illis, obdormiuit: & descendit procella venti in stagnum,

& complebantur, & periclitabantur. Accedentes autem, suscitauerunt eum, dicentes Præceptor, perimus. At ille surgens increpauit ventum & tempestatem aquæ: & cessauit, & facta est tranquillitas. Dixit autem illis, Vbi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt, adinuicem dicentes, Quis putas hic est? quia & ventis & mari imperat, & obedient ei? Et nauigauerunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam. Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam qui habebat dæmonium iam temporibus multis, & vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Is vt vidi Iesum, procedit ante illum: & exclamans voce magna, dixit, Quid mihi & tibi est Iesu fili Dei altissimi? obsecro te ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui immundo vt exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis, & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deserto. Interrogavit autem illum Iesus, dicens, Quod tibi nomen est? At ille dixit, Legio: quia intrauerant dæmonia multa in eum. Et rogaverunt illum ne imperaret illis, vt in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascientium in monte: & rogabant eum vt permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo dæmonia ab homine, & intrauerunt in porcos: & impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. Quod vt viderunt factum qui pascebant, fugerunt: & nuntiauerunt in ciuitatem & in villas. Exierunt autem videre quod factum est: & venerunt ad Iesum: & inuenerunt hominem sedentem, a quo dæmonia ex-

ierant, vestitum, ac sana mente, ad pedes eius, & timuerunt. Nuntiauerunt autem illis, & qui viderant, quomodo sanus factus fuisset a legione. Et rogauerunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum, vt discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens nauim, reuersus est. Et rogabat illum vir a quo dæmonia exierant, vt cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens: Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per vniuersam ciuitatem, prædicans quanta illi fecisset Iesus.

Tertia lectio quando agitur fer. Satis abundeque. &c. **vt sup.** fo. 109.

Notandum, quod in ferijs hebdomadæ sequentis, quo ad tertiam lectioenm seruandus est idem ordo, qui seruatus est in præcedentibus ferijs, donec vigilia Natiui. occurrat.

C Sabbato, ex Ezechiele. **Lectio. j.**

c. 34. **E**T factum est verbum domini ad a me, dicens: Fili hominis propheta de pastoribus Israel: propheta, & dices pastoribus: Hæc dicit dominus Deus, Væ pastoribus Israel, qui pascebant semetipos, nonne greges a pastoribus pascuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini: & quod crassum erat, occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum, non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abactum est non reduxistis, & quod perierat non quæsistis: sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Et dispersæ sunt oues meæ, eo quod non esset pastor: & factæ sunt in deuorationem omnium bestiarum agri, & dispersæ sunt. Errauerunt greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle ex-

celso: & super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret, non erat inquam qui requireret. Propterea pastores audite verbum domini, Viuo ego, dicit dominus Deus, quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium bestiarum agri, eo quod non esset pastor (neque enim quæsierunt pastores mei gregem meum: sed pascebant pastores semetipos, & greges meos non pascebant) propterea pastores audite verbum domini: Hæc dicit dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos faciam vt vltra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipos: & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in escam. † B Quia hæc dicit dominus Deus: Ecce ego ipse requiram oues meas, & visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum: sic visitabo oues meas: & liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersæ fuerant in die nubis, & caliginis. Et educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam: & pascam eas in montibus Israel, in riuis, & in cunctis sedibus terræ. In pascuis vberrimis pascam eas, & in montibus excelsis Israel erunt pascua earum: ibi requiescent in herbis virentibus, & in pascuis pinguis pascentur super montes Israel. Ego pascam oues meas: & ego eas accubare faciam, dicit dominus Deus. Quod perierat, requiram: & quod abactum erat, reducam: & quod confractum fuerat, alligabo: & quod infirmum fuerat, consolidabo: & quod pingue, & forte, custodiam, & pascam illas in iu-

dicio.]

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 8. **F**Actum est autem: cum redijisset Iesus, exceptit illum turba. Erunt autem omnes expectantes eum. Et ecce venit vir cui nomen Iairus, & ipse princeps synagogæ erat: & cecidit ad pedes Iesu, rogans eum vt intraret in domum eius, quia vnica filia erat ei fere annorum duodecim, & haec moriebatur. Et contigit dum iret, a turba comprimebatur. Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogauerat omnem substantiam suam, nec ab vlo potuit curari: accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius: & confessim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait Iesus: Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dicit Petrus, & qui cum illo erant. Praeceptor, turbæ te comprimunt & afflidunt: & dicis, Quis me tetigit? Et dicit Iesus: Tetigit me aliquis, nam & ego noui virtutem de me exissse. Videntis autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes eius: & ob quam causam tetigerit eum, indicauit coram omni populo, & quemadmodum confessim sanata sit. At ipse dixit ei: Filia, fides tua saluam te fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogæ, dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. Iesus autem auditu hoc verbo, respondit patri puellæ, Noli timere: crede tantum, & salua erit. Et cum venisset domum, non permisit intrare secum quenquam, nisi Petrum: & Iacobum, & Ioannem, & patrem & matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit, Nolite flere: non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, scientes quod mortua esset. Ipse autem

tenens manum eius clamauit, dicens: Puella surge. Et reuersus est spiritus eius, & surrexit continuo. Et iussit illi dari manducare. Et stupuerunt parentes eius: quibus præcepit ne alicui dicerent, quod factum erat.

C **Dominica quarta aduentus, ex Ezechiele.** **Lectio prima.**

 Os autem greges mei, Hæc c. 34. dicit dominus Deus: Ecce ego iudico inter pecus & pecus arietum & hircorum. Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? insuper & reliquias pascuarum vestiarum conculcastis pedibus vestris: & cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Et oues meæ his quæ conculcata pedibus fuerant, pascebantur: & quæ pedes vestri turbauerant, hæc bibebant. Propterea hæc dicit dominus Deus ad vos: Ecce, ego ipse iudico inter pecus pingue & macilentum. Pro eo quod lateribus, & humeris impingebatis, & cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras: saluabo gregem meum, & non erit vltra in rapinam, & iudicabo inter pecus & pecus. Et suscitabo super ea pastorem vnum, qui pascat ea, seruum meum Dauid: ipse pascet ea, & ipse erit eis in pastorem. Ego autem dominus ero eis in Deum: & seruus meus Dauid princeps in medio eorum: ego dominus loquutus sum. Et faciam cum eis pactum pacis, & cessare faciam bestias pessimas de terra: & qui habitant in deserto, securi dormient in saltibus. Et ponam eos in circumitu collis mei benedictionem: & deducam imbre in tempore suo: pluuiæ benedictionis erunt. Et dabit lignum agri fructum suum, & terra dabit gerumen suum, & erunt in terra sua absque

timore, & scient, quia ego dominus, cum contriuero catenas iugi eorum, & eruero eos de manu imperantium sibi. Et non erunt vltra in rapinam in gentibus, neque bestiæ terræ deuorabunt eos: sed habitabunt confidenter absque villo terrore. Et suscitabo eis germanum nominatum: & non erunt vltra immutati fame in terra, neque portabunt amplius opprobrium gentium: Et scient, quia ego dominus Deus eorum cum eis, & ipsi populus meus domus Israel, ait dominus Deus. Vos autem greges mei, greges pascuae meæ homines estis: & ego dominus Deus vester, dicit dominus Deus.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

c.9.a **C**†Onuocatis autem Jesus duodecim Apostolis, dedit illis virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & vt languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos. Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Et in quamcunque domum intraueritis, ibi manete, & inde ne exeatis. Et quicunque non receperint vos, exente de ciuitate illa, etiam puluerem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. Egressi autem circumibant per castella euangelizantes, & curantes vbique.]

Audiebat autem Herodes tetrarcha omnia quæ fiebant ab eo: & haesitabat, eo quod diceretur a quibusdam: Quia Ioannes surrexit a mortuis: a quibusdam vero, Quia Elias apparuit, ab alijs autem, Quia propheta vñus de antiquis surrexit. Et ait Herodes, Ioannem ego decollaui: quis est autem iste de quo ego talia audio? Et quærebat videre eum. Et reuersi apostoli, narrauerunt illi quæcunque fecerunt: & as-

sumptis illis secessit seorsum in locum desertum, qui est Bethsaïdæ. Quod cum cognouissent turbæ, secutæ sunt illum: & exceptit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos qui cura indigebant, sanabat. Dies autem cooperat declinare. Et accedentes duodecim, dixerunt illi: Dimitte turbas, vt euntes in castella villasque quæ circa sunt, diuertant, & inueniant escas: quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos, Vos date illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis plusquam quinque panes, & duo pisces: nisi forte nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem fere viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos: Facite illos discubere per conuiua quinquagenos. Et ita fecerunt. Et discubuerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus, & duobus piscibus, suspexit in coelum, & benedixit illis: & fregit, & distribuit discipulis suis, vt ponerent ante turbas. Et manducauerunt omnes: & saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis: fragmentorum cophini duodecim.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

A Nno quintodecimo imperij Tiberij ca. 3. Caesaris procurante Pontio Pilato Iudæam. **Et reliqua.**

Homilia sancti Grego. papæ.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur. Quid hoc loco vallium nomine, nisi humiles? Quid montium & collium, nisi superbi homines designantur? In aduentu igitur redemptoris nostri valles impletæ sunt: montes vero, & colles humiliati sunt: quia iuxta vocem eiusdem: omnis qui se exaltat humiliabitur: & qui se humiliat exaltabitur. Vallis etenim impleta crescit: mons autem & collis humiliatus decrescit. Quia nimirus

in fide mediatoris Dei & hominum hominis Christi Iesu, & gentilitas plenitudinem gratiæ accepit, & Iudæa per errorem perfidiæ hoc vnde tumebat perdidit. Omnis ergo vallis implebitur: quia corda humilium sanctæ doctrinæ eloquium virtutum gratia replebuntur: iuxta hoc quod scriptum est. Qui emitit fontes in conuallibus. Et vnde rursum dicitur. Et conualles abundabunt frumento, A montibus nanque aqua dilabitur: quia superbas mentes veritatis doctrina deserit: sed fontes in conuallibus surgunt: quia mentes humilium verbum prædictoris audiunt & accipiunt. Iam videmus, iam conualles frumento abundare conspicimus: quia illorum ora pabulo veritatis impleta sunt: quia mites ac simplices huic mundo despicabiles esse videbantur. Ipsum quoque Ioannem Baptis tam, quia mira sanctitate præditum populus viderat, illum hunc esse singulariter celsum ac solidum montem credebat, de quo scriptum est, In nouissimis dierum erit mons præparatus domus domini in vertice montium. **Oro.**

Exita domine potentiam tuam, & veni, & magna nobis virtute succurre: vt per auxilium gratiæ tuæ, quod nostra peccata præpediunt, indulgentia tuæ propitiationis acceleret: Qui vi. &c.

C Feria. ij. ex Michea. Lectio. j.

ca. 4. **E**T erit in nouissimo dierum mons domus domini præparatus in vertice montium, & sublimis super colles: & fluent ad eum populi. Et properabunt gentes multæ, & dicent, Venite, ascendamus ad montem domini, & ad domum Dei Iacob: & docebit nos de vijs suis: & ibimus in semitis eius: quia de Sion egredietur lex, & verbum domini de Ierusalem. Et iudicabit in-

ter populos multos, & corripiet gentes fortes vsque in longinquum: & concident gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones: non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent ultra belligerare. Et sedebit vir subtus vineam suam, & subtus ficum suam, & non erit qui deterreat: quia os domini exercituum loquutum est. Quia omnes populi ambulabunt vnuquisque in nomine Dei sui: nos autem ambulabimus in nomine domini Dei nostri in æternum & ultra: In die illa dicit dominus, congregabo claudicantem: & eam quam eieceram colligam, & quam afflixeram, consolabor. Et ponam claudicantem in reliquias: & eam quæ laborauerat, in gentem robustam: & regnabit dominus super eos in monte Sion, ex hoc nunc & vsque in æternum. Et tu turris gregis nebulosa filia Sion vsque ad te veniet: & veniet potestas prima regnum filiæ Ierusalem. Nunc quare mœrore contraheris? Nunquid rex non est tibi, aut consiliarius tuus perijt: quia comprehendit te dolor sicut parturientem? Dole, & satage filia Sion quasi parturiens: quia nunc egredieris de ciuitate, & habitabis in regione, & venies vsque ad Babylonem, ibi liberaberis: ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregatae sunt super te gentes multæ, quæ dicunt: Lapidetur, & aspiciat in Sion oculus noster. Ipsi autem non cognoverunt cogitationes domini, & non intellexerunt consilium eius: quia congregauit eos quasi foenum areæ. Surge, & tritura filia Sion: quia cornu tuum ponam ferreum, & vngulas tuas ponam æreas, & comminues populos multos, & interficies domino rapinas eorum, & fortitudinem eorum domino vniuersæ

terræ.

ca. 5. Nunc vastaberis filia latronis: ob-sidionem posuerunt super nos, in virga percutient maxillam iudicis Israel. Et tu Bethlehem Ephrata, paruulus es in millibus Iuda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel: & egressus eius ab initio a diebus æternitatis.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

ca. 9. **E**T factum est: cum solus esset orans, erant cum illo & discipuli: & interrogauit illos, dicens: Quem me dicunt esse turbæ? At illi responderunt & dixerunt. Ioannem Baptis-tam, alij autem Eliam, alij vero vnum propheta de prioribus surrexit. Dixit autem illis, Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus, dixit, Christum Dei. At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc, dicens: Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari a senioribus, & principibus sacerdotum & scribis, & occidi, & tertia die resurgere. Dicebat autem ad omnes, Siquis vult post me venire, abneget semetipsum, & tol-lat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet illam. nam qui perdiderit animam suam propter me: saluam faciet illam, quid enim proficit homo, si lucretur vniuersum mundum, seipsum autem perdat, & detrimentum sui faciat? Nam qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius homini-erubescet, cum venerit in maiestate sua, & patris, & sanctorum angelorum. Dico autem vobis vere, sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei. Factum est autem, post hæc verba fere dies octo, & assumpsit Petrum & Iacobum, & Ioan-nem, & ascendit in montem ut oraret. Et facta est, dum oraret, species vul-

tus eius, altera: & vestitus eius, albus & refulgens. Et ecce, duo viri loque-babantur cum illo. erant autem Moy-ses & Elias visi in maiestate: & dice-bant excessum eius, quem completurus erat in Ierusalem. Petrus vero, & qui cum illo erant grauati erant somno. Et euigilantes, viderunt maiestatem eius, & duos viros qui stabant cum illo. Et factum est: cum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum, Præceptor, bonum est nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, vnum tibi, & vnum Moysi & vnum Eliæ, nesciens quid diceret. Hæc autem illo loquente, facta est nubes, & obum-bravit eos: & timuerunt intrantibus illis in nubem. Et vox facta est de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus: ip-sum audite. Et dum fieret vox, inuen-tus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus quic-quam ex his quæ viderant.

C Fer. iij. ex Sophonia. **Lectio. j.**

IN die illa non confunderis su- ca. 3.

Iper cunctis adiunctionibus tuis, quibus præuaricata es in me: quia tunc auferam de medio tui magnilo-quos superbias tuas: & non adjicies ex-altari amplius in monte sancto meo. Et derelinquam in medio tui populum pauperem & egenum: & sperabunt in nomine domini. Reliquias Israel non fa-cient iniquitatem, nec loquentur men-dacium, & non inuenietur in ore eo-rum lingua dolosa: quoniam ipsi pas-centur & accubabunt, & non erit qui exterreat. Lauda filia Sion, iubila Is-rael: lætare, & exulta in omni corde filia Ierusalem. Abstulit dominus iudicium tuum, auertit inimicos tuos: rex Israel dominus in medio tui, non time-bis malum ultra. In die illa dicetur Ierusalem, Noli timere: Sion, non dis-soluantur manus tuæ. Dominus Deus

tuus in medio tui fortis: ipse saluabit: gaudebit super te in lætitia, silebit in dilectione tua, & exultabit super te in laude. Nugas qui a lege recesserant, congregabo, quia ex te erant: vt non ultra habeas super eis opprobrium. Ecce, ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo: & saluabo claudicantem, & eam, quæ electa fuerat, congregabo: & ponam eos in laudem, & in nomen, in omni terra confusionis eorum. In tempore illo, quo adducam vos, & in tempore, quo congregabo vos: dabo enim vos in nomen, & in laudem omnibus populis terræ, cum conuerto captiuitatem vestram coram oculis vestris, dicit dominus.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

ca. 9. **F**Actum est autem in sequenti die, descendantibus illis de monte, occurrat illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamauit, dicens: Magister, obsecro te respice in filium meum, quia vnicus est mihi: & ecce spiritus apprehendit eum, & subito clamat, & elidit & dissipat eum cum spuma, & vix discedit dilanians eum, & rogaui discipulos tuos vt ejcerent illud: & non potuerunt. Respondens autem Iesus, dixit, O generatio infidelis, & peruersa, vsquequo ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et cum accederet, elisit illum dæmonium, & dissipauit. Et increpauit Iesus spiritum immundum, & sanauit puerum: & reddidit illum patri eius. Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos, Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Filius enim hominis futurum est vt tradatur in manus hominum. At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos vt non sentirent illud: & timebant eum inter-

rogare de hoc verbo. Intravit autem cogitatio in eos quis eorum maior esset. At Iesus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, & statuit illum securus se, & ait illis. Qui cunque suscepserit puerum istum in nomine meo, me recipit, & quicunque me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est. Respondens autem Ioannes, dixit, Praeceptor, vidimus quendam in nomine tuo ejcidentem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. Et ait ad illum Iesus. Nolite prohibere: qui enim non est aduersus nos, pro vobis est. Factum est autem, dum completerentur dies assumptionis eius: & ipse faciem suam firmauit vt iret in Ierusalem. Et misit nuntios ante conspectum suum: & euantes intrauerunt in ciuitatem Samaranorum vt parerent illi. Et non receperunt eum: quia facies eius erat euensis in Ierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius, Iacobus, & Ioannes, dixerunt, Domine, vis dicimus vt ignis descendat de celo, & consumat illos? Et conuersus increpauit illos, dicens: Nescitis cuius spiritus estis: Filius hominis non venit animas perdere, sed saluare. Et abierunt in aliud castellum.

C Feria. iiij. ex Aggæo.   **Lectio. j.**

IN die vigesima & quarta mensis, ca. 2. Darij regis, in sexto mense in anno secundo Darij regis, in septimo mense, vigesima & prima mensis: factum est verbum domini in manu Aggæi prophetæ, dicens. Loquere ad Zorobabel filium Salathiel ducem Iuda, & ad Iesum filium Iosedec sacerdotem magnum, & ad reliquos populi, dicens: Quis in vobis est derelictus: qui vidit domum istam in gloria sua prima? & quid vos vide-

tis hanc nunc: nunquid non ita est, quasi non sit in oculis vestris? Et nunc confortare Zorobabel dicit dominus: & confortare Iesu fili Iosedec sacerdos magne, & confortare, omnis populus terræ, dicit dominus exercituum: & facite (quoniam ego vobiscum sum, dicit dominus exercituum) verbum quod pepigi vobiscum cum egrederemini de terra Ægypti: & spiritus meus erit in medio vestrum: nolite timere. Quia hæc dicit dominus exercituum: Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cœlum, & terram, & mare, & aridam. Et mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus: & implebo domum istam gloria, dicit dominus exercituum. Meum est argentum, & meum est aurum: dicit dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius nouissimæ plus quam primæ. Et in loco isto dabo pacem: dicit dominus exercituum.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

ca 9. **F**actum est autem: ambulantibus illicis in via, dixit quidam ad illum, Sequar te quoconque ieris. Dixit illi Iesus, Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput reclinet. Ait autem ad alterum. Sequere me. Ille autem dixit, Domine, permitte mihi primum ire & sepelire patrem meum. Dixitque ei Iesus, Sine vt mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Et ait alter, Sequar te domine: sed permitte mihi primum renuntiare his qui domi sunt. Ait ad illum Iesus, Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei. Post hæc autem † designauit dominus & alios septuagintaduos: & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem, &

locum quo erat ipse venturus. Et dicebat illis, Messis quidem multa: operarij autem pauci. Rogate ergo dominum messis, vt mittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, & neminem per viam salutaueritis. In quamcunque domum intraueritis, prium dicite, Pax huic domui, & si ibi fuerit filius pacis, requiescat super illum pax vestra: sin autem, ad vos reuertetur. In eadem autem domo manete edentes & bibentes quæ apud illos sunt dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum Et in quamcunque ciuitatem intraueritis, & suscepient vos, manducate quæ apponuntur vobis: & curate infirmos qui in illa sunt, & dicite illis, Appropinquauit in vos regnum Dei. In quamcunque autem ciuitatem intraueritis, & non suscepient vos, exeunte in plateas eius, dicite, Etiam puluerem qui adhæsit nobis de ciuitate vestra, extergimus in vos. tamen hoc scitote, quia appropinquauit regnum Dei.] Dico B vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam illi ciuitati. Væ tibi Chorozaim, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro, & Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere sedentes pœniterent. Veruntamen Tyro, & Sidoni remissius erit in iudicio, quam vobis. Et tu Capharnaum vsque ad cœlum exaltata, vsque ad infernum demergeris. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.

C Feria. v. ex Zacharia. Lectio. j.

ET leuaui oculos meos, & vidi: & ca. 2. Ecce vir, & in manu eius funiculus mensorum. Et dixi, Quo tu vadis?

Et dixit ad me, Vt metiar Ierusalem, & videam quanta sit latitudo eius, & quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui loquebatur in me, egrediebatur, & angelus alius egrediebatur in occursum eius. Et dixit ad eum, Curre, loquere ad puerum istum, dicens: Absque muro habitabitur Ierusalem præ multitudine hominum & iumentorum in medio eius. Et ego ero ei, ait dominus, murus ignis in circuitu & in gloria ero in medio eius. O, o, fugite de terra aquilonis, dicit dominus: quoniam in quatuor ventos cœli dispersi vos, dicit dominus. O Sion fuge, quæ habitas apud filium Babylonis, quia hæc dicit dominus exercituum, Post gloriam misit me ad gentes quæ spoliauerunt vos: qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi eius: quia ecce ego leuo manum meam super eos, & erunt prædæ his qui seruiebant sibi: & cognoscetis quia dominus exercituum misit me. Lauda & lætare filia Sion: quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui, ait dominus. Et applicabuntur gentes multæ ad dominum in die illa, & erunt mihi in populum, & habitabo in medio tui: & scies quia dominus exercituum misit me ad te. Et possidebit dominus Iudam partem suam in terra sanctificata: & eliget adhuc Ierusalem. Sileat omnis caro a facie domini: quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

c. 10. **Secundum Lucam.**   **Lectio. ij.**

REuersi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes, Domine, etiam dæmonia subijciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis, Videbam satanam sicut fulgor de cœlo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis nocebit. Veruntamen in

hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subijciuntur: gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in celis. In ipsa hora exultauit spiritu sancto, & dixit, Confiteor tibi pater domine cœli & terræ, quod abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Etiam pater, quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius, nisi pater, & quis sit pater, nisi filius, & cui voluerit filius reuelare. Et conuersus ad discipulos suos, dixit, † Beati oculi qui Dvident quæ vos videtis. Dico enim vobis quod multi prophetæ, & reges voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt. Et ecce quidam legisperitus surrexit, tentans illum, & dicens: Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum, In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens, dixit, Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus virtutibus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut te ipsum. dixitque illi, Recte respondisti: hoc fac, & viues. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum, Et quis est meus proximus? Suscipiens autem Iesus, dixit, Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum: & plagiis impositis abierunt semiuio relicto. Accidit autem vt Sacerdos quidam descenderet eadem via, & viso illo præteriuit: Similiter & Leuita, cum esset secus locum, & videret eum, pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: & videntis eum, misericordia motus est. Et

appropians, alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinum: & imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios: & dedit stabulario, & ait, Curam illius habe: & quodcunque supererogaueris, ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit, Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus, Vade, & tu fac similiter.]

C Feria. vj. ex Malachia. Lectio. j.

c.3.a **E** †Cce ego mittam angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum suum dominator, quem vos quæritis, & angelus testamenti, quem vos vultis: Ecce venit, dicit dominus exercituum, & quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum: & sedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum, & erunt domino offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit domino sacrificium Iuda, & Ierusalem, sicut dies seculi, & sicut anni antiqui.] Et accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficiis & adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercudem mercenarij, & humiliant viduas & pupilos, & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit dominus exercituum. Ego enim dominus & non mutor, & vos filij Iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis, & non custodistis. Reuertimini ad me & reuertar ad vos, dicit dominus exercituum. Et dixistis, In quo reuertemur? Si affliget homo Deum, quia vos configitis me? Et dixistis, In quo configimus te? In dec-

imis, & in primitijs. Et in penuria vos maledicti estis, & me vos configitis gens tota. Inferte omnem decimam in horreum meum: & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc, dicit dominus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

F † intravit in quoddam castellum: e & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam, & huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes domini, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium, quæ stetit, & ait, Domine, non est tibi curæ quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi vt me adiuuet. Et respondens dixit illi dominus, Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Porro, vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit: quæ non auferetur ab ea.]

Et factum est: cum esset in quodam loco orans, vt cessauit, dixit vnuus a ex discipulis eius ad eum, Domine, doce nos orare, sicut docuit Ioannes discipulos suos. Et ait illis, Cum oratis, dicite, Pater, sanctificetur nomen tuum, Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem & nos dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in temptationem. Et ait ad illos, † Quis vestrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum: Et ille deintus respondens dicat, Noli mihi molestus esse: iam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili: non possum surgere & dare tibi. Et si ille

c. 10.

c. 11.

B

perseuerauerit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis, Petite, & dabitur vobis: quærите, & inuenietis: pulsate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit panem, nunquid lapidem dabit illi? Aut pisces? nunquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ouum: nunquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester cœlestis dabit spiritum bonum petentibus se?]]

C Sabbato, ex Baruch. **Lectio. j.**

ca. 3. **O** Israel, quam magna est domus Dei, & ingens locus possessio-
nis eius? Magnus est, & non ha-
bet finem: excelsus & immensus. Ibi
fuerunt gigantes nominati, illi qui ab
initio fuerunt, statura magna, scientes
bellum. Non hos elegit dominus, neque
viam disciplinæ dedit illis: propterea
perierunt. Et quoniam non habuerunt
sapientiam, interierunt propter suam
insipientiam. Quis ascendit in cœlum,
& accepit eam, & deduxit eam de nu-
bibus? Quis transfretauit mare: &
inuenit illam, & attulit illam super
aurum electum? Non est qui pos-
sit scire vias eius, neque qui exquirat
semitas eius: sed qui scit vniuersa,
nouit eam, & adinuenit eam prudentia
sua: qui præparauit terram in æterno
tempore, & repleuit eam bipedibus, &
quadrupedibus, qui emittit lumen, &
vadit: & vocavit illud, & obedit illi in
tremore. Stellæ autem dederunt lumen
in custodijs suis, & lætatæ sunt: vo-
catæ sunt, & dixerunt, Adsumus. Et

luxerunt ei cum iucunditate, qui fecit
illas. Hic est Deus noster, & non aesti-
mabitur alius aduersus eum. Hic ad-
inuenit omnem viam disciplinæ, & tra-
dedit illam Iacob puero suo, & Israel
dilecto suo. Post hæc in terris visus est,
& cum hominibus conuersatus est.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

E †T erat ejiciens dæmonium: & il-
lud erat mutum. Et cum eiecis-
set dæmonium, loquutus est mutus: &
admiratae sunt turbæ. Quidam autem
ex eis dixerunt, In Beelzebub principe
dæmoniorum, ejicit dæmonia. Et alij
tentantes: signum de cœlo quærebant
ab eo. Ipse autem vt vidi cogitationes
eorum, dixit eis, Omne regnum in se
diuisum, desolabitur: & domus supra
domum cadet. Si autem & satanas
in seipsum diuisus est, quomodo stabit
regnum eius, quia dicitis in Beelze-
bub me ejicere dæmonia? Si autem
ego in Beelzebub ejicio dæmonia: filij
vestri in quo ejiciunt? Ideo ipsi, iu-
dices vestri erunt. Porro si in digito
Dei ejicio dæmonia, profecto peruenit
in vos regnum Dei. Cum fortis ar-
matus custodit atrium suum, in pace
sunt ea quæ possidet. Si autem for-
tior illo superueniens vicerit eum, vni-
uersa arma eius auferet in quibus con-
fidebat, & spolia eius distribuet. Qui
non est tecum, contra me est: & qui
non colligit tecum, dispergit Cum im-
mundus spiritus exierit de homine, per-
ambulat per loca inaquosa: quærens re-
quiem. Et non inueniens, dicit, Reuer-
tar in domum meam vnde exiui. Et
cum venerit, inuenit eam scopis mun-
datam. Tunc vadit, & assumit septem
alios spiritus secum nequiores se: & in-
gressi habitant ibi. Et fiunt nouissima
hominis illius peiora prioribus. † Fac-
tum est autem, cum hæc diceret, ex-

c. 11.
c

tollens vocem quædam mulier de turba dixit illi, Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ suxisti. At ille dixit, Quinimmo, beati qui audiunt verbum E Dei, & custodiunt illud.] Turbis autem concurrentibus cœpit dicere, Generatio hæc, generatione quam est: signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophetæ. Nam sicut fuit Ionas signum Niniuïtis: ita erit & filius hominis generationi isti. Regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos: quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plusquam Salomon hic. Viri Niniuïtæ surgent in iudicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt in prædicationem Ionæ. Et ecce plus quam Ionas hic.

C Dominica prima post aduentum.

Notandum, quod in hac dominica semper fit officium de festo in ea incidenti: siue sit duplex, siue simp. & si nullum incidit festum, agitur de oct. natui.

C Liber Prouerbiorum. Lectio. j.

ca 1. Arabolæ Salomonis filij Dauid Regis Israel: ad sciendam sapientiam & disciplinam, ad intelligenda verba prudentiæ, & suscipienda eruditionem doctrinæ, iustitiam, & iudicium, & æquitatem, vt detur paruulis astutia, adolescenti scientia & intellectus. Audiens sapiens, sapientior erit: & intelligens, gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam & interpretationem, verba sapientum, & enigmata eorum. Timor domini, principium sapientiæ. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, vt addatur gratia capitii tuo, & torques collo tuo. Fili mi, si

te lactauerint peccatores, ne acquiescas. Si dixerint. Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem frustra, deglutiâmus eum sicut infernus viuentem, & integrum quasi descendenter in lacum. Omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spolijs. Sortem mitte nobiscum, marsupium vnum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt, & festinant vt effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, & moliuntur fraudes contra animas suas: Sic semitæ omnis auari, animas possidentium rapiunt.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

Nemo lucernam accedit, & in ab- c. 11. scondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebrae sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum: erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cum loqueretur, rogauit illum quidam Pharisæus vt pranderet apud se: Iesus autem ingressus recubuit. Pharisæus autem coepit intra se reputans dicere, quare non baptizatus esset ante prandium. Et ait dominus ad illum, Nunc vos Pharisæi quod deforis est calicis & catini mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina & iniquitate. Stulti, nonne qui fecit quod deforis est, etiam

id quod deintus est, fecit? Veruntamen quod superest, date eleemosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Sed vœ vobis Pharisæis, quia decimatis mentam & rutam & omne olus: & præteritis iudicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere. Vœ vobis Pharisæis quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro. Vœ vobis quia estis vt monumenta quæ non parent, & homines ambulantes supra, nesciunt. Respondens autem quidam ex legisperitis, ait illi, Magister, hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait, Et vobis legisperitis vœ: quia oneratis homines oneribus quæ portare non possunt, & ipsi vno digito vestro non tangitis sarcinas. Vœ vobis qui ædificatis monumenta prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos: profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum sepulchra. Propterea & sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas & Apostolos, & ex illis occident & persequentur: vt inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista, a sanguine Abel, vsque ad sanguinem Zachariæ, qui perijt inter altare & ædem. Ita dico vobis, requiretur ab hac generatione. Vœ vobis legisperitis qui tulistis clauem scientiæ: ipsi non introistis, & eos qui introibant prohibuistis. Cum autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi, & legisperiti grauiter insistere, & os eius opprimere de multis, insidiantes ei, & quærentes aliquid capere ex ore eius, vt accusarent eum.

C Tertia lectio & oratio huius Dominicæ

dicuntur in trigesimo die Decemb. quo die fit officium de octa. Natiui. vt ibi videbis. Et ideo quando celebratur aliquod festum in hac dominica, nulla fieri debet commemo. de ea in laud. & vesper.

C Feria secunda, ex Prouerbijs Salomonis. Lectio prima.

SApientia foris prædicat, in plateis ca. 1. dat vocem suam: in capite turbarum clamitat, in foribus portarum vrbis profert verba sua, dicens: Vsque quo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea quæ sibi sunt noxia cupiunt, & imprudentes odibunt scientiam? Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum: & ostendam vobis verba mea. Quia vocau & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexitis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id quod timebatis aduenerit. Cum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempes tas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio & angustia: tunc inuocabunt me, & non exaudiam: mane consurgent, & non inuenient me: eo quod exosam habuerint disciplinam, & timorem domini non suscepérint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ. Comedent igitur fructus viæ suæ, suisque consilijs saturabuntur. Auersio paruolorum interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit absque terrore requiescat, & abundantia perfruetur, timore malorum sublatu.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

MVltis autem turbis concurren- c. 12. tibus, ita vt seinuicem conculcarent, cœpit dicere ad discipulos suos.

† Attendite a fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis. Nihil enim operatum est, quod non reueletur, neque absconditum, quod non sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod in aurem loquuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis. Ne terreamini ab his qui occidunt corpus: & post hæc non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis. Timete eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc timete. Nonne quinque passeræ væneunt dipondio: & unus ex illis non est in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis. Dico autem vobis, omnis quicunque confessus fuerit me coram hominibus, & filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei: qui autem negauerit me coram ho-
B minibus, negabitur coram angelis Dei.] Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi: ei autem qui in spiritum sanctum blasphemauerit, non remittetur. Cum autem inducent vos in synagogas, & ad magistratus & potestates, nolite solicii esse qualiter aut quid respondeatis, aut quid dicatis: Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora, quid oporteat vos dicere. Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo vt diuidat mecum hæreditatem. At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos? Dixitque ad illos. Videte & cauete ab omni auaritia: quia non in abundancia cuiusquam vita eius est ex his quæ possidet. Dixit autem similitudinem ad illos, dicens: Hominis cuiusdam diuinitis

Ayberes fructus ager attulit: & cogitabat intra se dicens: Quid faciam? quia non habeo quo congregam fructus meos? Et dixit: Hoc faciam, Destruam horrea mea, & maiora faciam: & illuc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea, & dicam animæ meæ: Animæ, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comedere, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.

C Feria. iij ex Proue. Salo. Lectio j.

FIli mi, si suscepéris sermones ca. 2. meos: & mandata mea absconderis penes te, vt audiat sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam inuocaueris, & inclinaueris cor tuum prudentiæ, si quæsieris eam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illum, tunc intelliges timorem domini, & scientiam Dei inuenies: quia dominus dat sapientiam: & ex ore eius prudentia & scientia. Custodiet rectorum salutem, & proteget gradientes simpliciter, seruans semitas iustitiae, & vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam & iudicium, & æquitatem, & omnem semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor tuum, & scientia animæ tuæ placuerit: consilium custodiet te, & prudentia seruabit te, vt eruaris a via mala, & ab homine qui peruersa loquitur. Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas: qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis: quorum viæ peruersæ sunt, & infames gressus eorum. Vt eruaris a muliere aliena, & ab extranea quæ mollit sermones suos, & relinquit ducem pubertatis suæ, &

pacti Dei sui oblita est: (inclinata est enim ad mortem domus eius, & ad inferos semitæ ipsius: omnes qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur, nec apprehendent semitas vitæ.) Vt ambules in via bona, & cales iustorum custodias Qui enim recti sunt, habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea. Impij vero de terra perdentur, & qui inique agunt, auferentur ex ea.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

- c. 12. **D**ixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis, nolite solicieti esse animæ vestræ quid manducetis: neque corpori quid induamini. Anima plus est quam esca: & corpus plus quam vestimentum. Considerate coruos, quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, & Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitando potest adjicere ad staturam suam cubitum vnum? Si ergo neque quod minimum est potestis: quid de cæteris solliciti estis? Considerate lilia quomodo crescunt: non laborant neque nent. Dico autem vobis, neque Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut vnum ex istis. Si autem fœnum quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos, pusillæ fidei? Et vos nolite quereretis quid manducetis, aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli, hæc enim omnia gentes mundi querunt. Pater autem vester scit, quoniam his indigetis: veruntamen quererite primum regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adjiccentur vobis. Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in cœlis: quo

fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Vbi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos, similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptijs: vt cum venerit, & pulsauerit, confestim aperiānt ei. Beati serui illi, quos cum venerit dominus, inuenierit vigilantes. Amen dico vobis, quod præcinget se: & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenierit: beati sunt serui illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret: vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.

C Feria quarta, ex Proverbijs Salomonis.   **Lectio prima.**

Fili mi, ne obliuiscaris legis meæ ca. 3. & præcepta mea cor tuum custodiat. Longitudinem enim dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi. Misericordia & veritas te non deserant, circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis tui: & inuenies gratiam & disciplinam bonam coram Deo & hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ. In omnibus vijs tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time dominum, & recede a malo: sanitas quippe erit vmbilico tuo, & irrigatio ossium tuorum. Honora dominum de tua substantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus. & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Disciplinam domini, fili mi, ne abijcas, nec deficias cum ab eo corriperis: quem

enim diligit dominus, corripit: & quasi pater in filio complacet sibi. † Beatus homo, qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia: melior est acquisitionis eius negotiatione argenti, & auro primo fructus eius. Pretiosior est cunctis opibus: & omnia quae desiderantur, huic non valent comparari. longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius diuinitæ & gloria. viæ eius viæ pulchræ, & omnes semitæ illius pacificæ, lignum vitæ est his qui apprehenderint eam: & qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia fundauit terram, stabiluit cœlos prudentia. Sapientia illius eruperunt abyssi, & nubes rore concrescunt.]

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 12. **A** It autem ei Petrus, Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Dixit autem dominus, Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit dominus supra familiam suam, vt det illis in tempore, tritici mensuram? Beatus ille seruus, quem cum venerit dominus, inuenierit ita facientem, vere dico vobis quoniam supra omnia quae possidet, constituet illum. Quod si dixerit seruus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire: & coeperit percutere seruos & ancillas, & edere & bibere & inebrari, veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit, & diuidet eum, partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non se præparauit, & non fecit secundum voluntatem eius: vapulabit multis, qui autem non cognouit, & fecit digna plagis: vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo. Ignem veni-

mittere in terram: & quid volo nisi vt accendatur? Baptismo autem habeo baptizari: & quomodo coarctor, vsque dum perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis: sed separationem: erunt enim ex hoc, quinque in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres: diuidentur pater in filium, & filius in patrem suum, mater in filiam, & filia in matrem, socrus in nurum suam, & nurus in socrum suam. Dicebat autem & ad turbas, Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis, Nimbus venit: & ita fit, & cum austrum flantem: dicitis, Quia æstus erit: & fit. Hypocritæ, faciem coeli & terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem & a vobisipsis non iudicatis quod iustum est? Cum autem vadis cum aduersario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicem, & iudex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies inde, donec etiam nouissimum minutum reddas.

C Feria quinta, ex Prouerbijs Salomonis. Lectio prima.

FIli mi, ne effluant hæc ab oculis ca. 3. tuis. Custodi legem atque consilium, & erit vita animæ tuæ, & gratia fauibus tuis. tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impinget: si dormieris, non timebis: quiesces, & suavis erit somnus tuus. Ne paureas repentina terrore, & irruentes tibi ruinas impiorum. Dominus enim erit in latere tuo, & custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest. si vales, & ipse benefac. Ne dicas amico tuo: Vade, & reuertere, cras dabo tibi, cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo

malum, cum ille in te habeat fiduciam. Ne contendas aduersus hominem frustra, cum ipse tibi nihil mali fecerit. Ne æmuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius: quia abominatio domini est omnis illusor, & cum simplicibus sermocinatio eius. Egestas a domino in domo impij, habitacula autem iustorum benedicentur. Ipse deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam. Gloriari sapientes possidebunt: stultorum exaltatio, ignominia. Audite filij disciplinam patris, & attendite, vt sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis. legem meam ne derelinquatis. nam & ego filius fui patris mei, tenellus, & vnigenitus coram matre mea: & docebat me, atque dicebat, Suscipiat verba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & viues. Posside sapientiam, posside prudentiam. Ne obliuiscaris: neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam: & custodiet te: dilige eam, & conseruabit te.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c. 13. **A** Derant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Et respondens dixit illis, Putatis quod hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Sicut illi decem & octo supra quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos: putatis quia & ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Ierusalem? Non dico vobis: sed si poenitentiam non habueritis, omnes similiter peribitis. Dicebat autem & hanc similitudinem. † Ar-B borem fici habebat quidam plantatam in vinea sua: & venit querens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autem ad

cultorem vineæ, Ecce anni tres sunt ex quo venio querens fructum in ficalnea hac: & non inuenio. Succide ergo illam: vt quid etiam terram occupat? At ille respondens dicit illi. Domine, dimitte illam & hoc anno, vsque dum fodiam circa illam, & mittam stercora, & siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam.

Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere, quam cum videret Iesus, vocauit eam ad se, & ait illi, Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum. Respondens autem archi synagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbæ, Sex dies sunt in quibus oportet operari. in his ergo venite & curamini: & non in die sabbati. Respondens autem ad illum dominus, dixit, Hypocritæ, vñusquisque vestrum sabbato non soluit bouem suum aut asinum a præsepio, & dicit adaquare? hanc autem filiam Abrahæ quam alligauit satanas ecce decem & octo annis, non oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cum haec diceret, erubescant omnes aduersarij eius: & omnis populus gaudebat in vniuersis quæ glorirosæ fiebant ab eo.]

C Feria. vj. ex prouer. Salo. Lectio. j.

P Rincipium sapientiae, posside sapi- ca. 4. entiam, & in omni possessione tua acquire prudentiam. arripe illam, & exaltabit te: glorificaberis ab ea, cum eam fueris amplexatus dabit capiti tuo augmenta gratiarum, & corona inclyta proteget te. Audi fili mi, & suscipe verba mea, vt multiplicentur tibi amicitiae. viam sapientiae monstrauit tibi,

& duxi te per semitas æquitatis: quas cum ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui, & currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam, ne dimittas eam: custodi illam, quia ipsa est vita tua. Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea, nec transreas per illam, declina & desere eam. non enim dormiunt, nisi malefecerint: & rapitur somnus ab eis, nisi supplantauerint. comedunt panem impietatis, & vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita, quasi lux splendens procedit & crescit vsque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt vbi corruant. Fili mi, ausculta sermones meos, & ad eloquia mea inclina aurem tuam, ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui, vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersæ carni sanitas. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Remoue a te os prauum, & detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta videant, & palpebrae tuæ præcedant gressus tuos. Dirige semitam pedibus tuis: & omnes viæ tuæ stabilentur. Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram. Auerte pedem tuum a malo: vias enim quæ a dextris sunt, nouit dominus: peruersæ vero sunt, quæ a sinistris sunt: ipse autem rectos faciet cursus tuos, itinera autem tua in pace producet.

Secundum Lucam.   **Lection. ij.**

c. 13. **D**icebat ergo, Cui simile est regnum Dei: & cui simile æstimo il-lud? Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, & creuit: & factum est in arborem magnam, & volucres coeli requieuerunt in ramis eius. Et iterum dixit, Cui simile æstimo regnum Dei? Simile est fermento quod acceptum mulier ab-

scondit in farinæ sata tria donec fermentaretur totum. Et ibat per ciuitates & castella docens, & iter faciens in Ierusalem. Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt qui saluantur? Ipse autem dixit ad illos. Contendite intrare per angustum portam: quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt. Cum autem intrauerit paterfamilias & clauerit ostium, & incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes, Domine aperi nobis, & respondens dicet vobis, Nescio vos vnde sitis: tunc incipietis dicere, Manducauimus coram te & bibimus, & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos vnde sitis, discedite a me omnes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor dentium: cum videritis Abraham & Isaac & Iacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. Et venient ab oriente: & occidente & aquilone & austro: & accumbent in regno Dei. Et ecce, sunt nouissimi, qui erunt primi: & sunt primi, qui erunt nouissimi. In ipsa die accesserunt quidam Pharisæorum, dicentes illi, Exi & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait illis, Ite, & dicite vulpi illi: Ecce ejcio dæmonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consumor. Veruntamen oportet me hodie & cras & sequenti die ambulare: quia non capit prophetam perire extra Ierusalem. Ierusalem Ierusalem quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum auis nidum suum sub pennis, & noluisti? ecce, relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me donec veniat cum dicetis, Benedictus qui venit in nomine domini.

C Sabbato, ex Proue. Salo. Lectio. j.

ca. 5. **F**ili mi, attende ad sapientiam meam: & prudentiæ meæ inclina aurem tuam: vt custodias cogitationes, & disciplinam labia tua conseruent. Ne intenderis fallaciæ mulieris. fauus enim distillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius. Nouissima autem illius amara quasi absynthium: & lingua eius acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem, & ad inferos gressus illius penetrant. Per semitam vitæ non ambulant, vagi sunt gressus eius & inuestigabiles. Nunc ergo fili mi audi me, & ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuam, & ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuum, & annos tuos crudeli: ne forte impleantur extranei viribus tuis, & labores tui sint in domo aliena, & gemas in nouissimis, quando consumpseris carnes tuas & corpus tuum, & dicas. Cur detestatus sum disciplinam, & increpationibus non acquieuit cor meum, nec audiui vocem docentium me, & magistris non inclinaui aurem meam? Pene fui in omni malo, in medio ecclesiæ & synagogæ. Bibe aquam de cisterna tua: & fluenta putei tui. Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide. Habeto eas solus, nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta, & lætare cum muliere adolescentiæ tuæ: cerua charissima, & gratissimus hinnulus, vbera eius inebrient te in omni tempore, & in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena, & foueris in sinu alterius? Respicit dominus vias hominis, & omnes gressus eius considerat. Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur: quia non habuit disciplinam, & in multitudine

stultitiae suæ decipietur.

Secundum Lucam.**Lectio. ij.**

ET factum est: cum introisset c. 14. Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum sabbato manducare panem: & ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens Iesus, dixit ad legisperitos & Pharisæos, dicens, Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanauit eum: ac dimisit. Et respondens ad illos dixit, Cuius vestrum asinus aut bos in putoeum cadet: & non continuo extrahet illum die sabbati? & non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autem & ad inuitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos. Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo: & veniens is, qui te & illum vocauit, dicat tibi, Da huic locum: & tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere, sed cum vocatus fueris, vade, & recumbe in nouissimo loco: vt cum venerit qui te inuitauit: dicat tibi, Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus, quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.] Dicebat autem & ei qui se inuitauerat, B Cum facis prandium aut coenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos diuites: ne forte te & ipsi reinuitent, & fiat tibi retributio: sed cum facis conuiuum, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos: & beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Hæc cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi, Beatus qui manducabit panem in regno Dei. At ipse

C dixit ei. † Homo quidam fecit coenam magnam, & vocauit multos. Et misit seruum suum hora coenæ dicere inuitatis vt venirent: quia iam parata sunt omnia. Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei, Villam emi: & necesse habeo exire & videre illam: rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit, Iuga boum emi quinque: & eo probare illa, rogo te, habe me excusatum. Et alias dixit, Vxorem duxi, & ideo non possum venire. Et reuersus seruus nuntiauit hæc domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit seruo suo, Exi cito in plateas & vicos ciuitatis: & pauperes ac debiles & cæcos & claudos introduc huc. Et ait seruus, Domine, factum est vt imperasti: & adhuc locus est. Et ait dominus seruo, Exi in vias & sepes: & compelle intrare, vt impleatur domus mea. Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit coenam meam.]

C Dominica secunda post aduentum. Notandum quod in hæc dominica si incidet ante Epiphaniam, autem in ipso die epiphaniæ, non debet fieri officium nec commemo. de ea sed de octaua: nec habet aliud præter primam & secundam lectionem.

Ex proverbijs Salomonis. Lectio. j.

ca. 6. **F**ili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam, illaqueatus es verbis oris tui, & captus proprijs sermonibus. Fac ergo quod dico fili mi, & temetipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum: ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebrae tuæ. Eruere quasi damula de manu, & quasi ausi de manu aucupis. Vade ad formicam o piger, & considera vias eius, & disce sapientiam: quæ

cum non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat. Vsquequo piger dormies? quando consurges e somno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus vt dormias: & veniet tibi quasi viator egestas, & pauperies quasi vir armatus. Si vero impiger fueris, veniet vt fons messis tua, & egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis, graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore iurgia seminat. huic extemplo veniet perditio sua, & subito conteretur, nec habebit ultra medicinam. Sex sunt quæ odit dominus, & septimum detestatur anima eius: oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem maledictiæ, testem fallacem, & eum qui seminat inter fratres discordias.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

IBant autem turbæ multæ cum eo: c. 14. & conuersus dixit ad illos, Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, non prius sedens computat sumptus qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum: ne posteaquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui vident, incipient illudere ei, dicentes, Quia hic homo coepit ædificare, & non potuit consummare? Aut quis rex

iturus committere bellum aduersus alium regem, non sedens prius cogitat si possit cum decem millibus occurrere ei qui cum viginti millibus venit ad se? alioquin adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal euanuerit, in quo condietur? Neque in terram, neque in sterquilinium vtile est, sed foras mitteatur. Qui habet aures audiendi, audiat.

c. 15. † Erant autem appropinquantes ei publicani & peccatores, vt audirent illum. Et murmurabant Pharisæi & Scribæ dicens, Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens, Quis ex vobis homo qui habet centum oves, & si perdiderit vnam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat eam? Et cum inuenierit eam, imponit in humeros suos gaudens: & veniens domum conuocat amicos & vicinos, dicens illis. Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat. Dico vobis quod ita gaudium erit in celo super vno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis qui non indigent poenitentia. Aut quæ mulier habens drachmas decem: si perdiderit drachmam vnam, nonne accedit lucernam & euerrit domum, & querit diligenter, donec inueniat eam? Et cum inuenierit, conuocat amicas, & vicinas, dicens, Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdidera. Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente.]

¶ Si hæc dominica inciderit infra oc-

tauam epiph. tertia lectio erit. Cum factus esset Iesus. &c. Oro. Vota quæsumus. quas inuenies in proxima sequenti dominica.

¶ Feria secunda, ex Prouerbijis Salomonis. Lectio prima.

COnserua fili mi præcepta patris ca. 6. tui, & ne dimittas legem matris tuæ. Liga ea in corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo. Cum ambulaueris, gradiantur tecum: cum dormieris, custodiant te, & euigilans loquere cum eis. quia mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ increpatio disciplinæ, vt custodiant te a muliere mala, & a blanda lingua extraneæ. Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum, nec capiaris nutibus illius. pretium enim scorti vix est vnius panis: mulier autem viri pretiosam animam capit. Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta illius non ardeant? aut ambulare super prunas, & non comburentur plantæ eius? sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus, cum tetigerit eam. Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit: furatur enim vt esurientem impletat animam: deprehensus quoque reddet septuplum, & omnem substantiam domus suæ tradet, & liberabit se: Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam: turpidinem & ignominiam congregat sibi, & opprobrium illius non delebitur. quia zelus & furor viri non parcat in die vindictæ, nec acquiescat cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

A It autem, † Homo quidam habuit duos filios: & dixit adolescencior ex illis patri, Pater, da mihi portionem substantiæ quæ me contingit. c. 15.

Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies congregatis omnibus adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam: & ibi disipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse cœpit egere. Et abiit, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Et misit illum in villam suam vt pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant: & nemo illi dabat. In se autem reuersus, dixit, Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereo? Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccau in coelum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suum, Cum autem adhuc longe esset, vidi illum pater ipsius, & misericordia motus est, & accurrens cecidit super collum eius & osculatus est eum. Dixitque ei filius: Pater, peccau in coelum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos suos: Cito proferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manum eius, & calceamenta in pedes eius: & adducite vitulum saginatum, & occidite, & manducemus & epulemur: quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit: perierat, & inuentus est. Et cœperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro: & cum veniret, & appropinquaret domui, audiuit symphoniam & chorum: & vocavit vnum de seruis, & interrogauit quid hæc essent. Isque dixit illi, Frater tuus venit, & occidit pater tuus vitulum saginatum, quia saluum illum recepit. In-

dignatus est autem: & nolebat introire. Pater ergo illius egressus coepit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo, Ecce tot annis seruio tibi, & nunquam mandatum tuum præteriui, & nunquam dedisti mihi hoedum vt cum amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi, Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt: epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat & reuixit, perierat & inuentus est.]

C Feria tertia, ex Proverbijs Salomonis.
Lectio prima.

Fili mi, custodi sermones meos, & ca. 7. præcepta mea reconde tibi. Fili, honora Dominum, & valebis: præter eum vero ne timueris alienum. Serua mandata mea, & viues: & legem meam quasi pupillam oculi tui: liga eam in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientiæ, Soror mea es: & prudentiam voca amicam tuam, vt custodiant te a muliere extranea, & ab aliena quæ verba sua dulcis facit. De fenestra enim domus meæ per cancellos prospexi, & video paruulos. Considero vecordem iuuenem, qui transit per plateas iuxta angulum, & prope viam domus illius graditur in obscuro, aduerseracente die, in noctis tenebris, & caligine: & ecce occurrit illi mulier ornata meretricio, præparata ad decipiendas animas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Apprehensumque deoscultatur iuuenem, & procaci vultu blanditur, dicens, Victimæ pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea, idcirco egressa

sum in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectulum meum, straui tapetibus pietis ex Ægypto, aspersi cubile meum myrrha & aloë, & cinnamomo. Veni, ineibriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illucescat dies. non est enim vir in domo sua, abijt via longissima, saccum pecuniae secum tulit, in die plenæ Lunæ reuersurus est in domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditijs labiorum protraxit illum. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuens, & ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius: velut si aus festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo fili mi, audi me: & attende verbis oris mei. Ne abstrahatur in vijs illius mens tua, neque decipiaris semitis eius. multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique imperfecti sunt ab ea. Viæ inferi domus eius, penetrantes interiora mortis.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 16. **D**icebat autem & ad discipulos suos.
a † Homo quidam erat diues, qui habebat villicum: & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illum, & ait illi, Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se, Quid faciam? quia dominus meus aufert a me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam, vt cum amotus fuero a villicatione, recipient me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo, Quantum debes domino, meo? At ille dixit, Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe

cautionem tuam: & sede, cito scribe quinquaginta. Deinde alij dixit, Tu vero quantum debes? Qui ait, Centum coros tritici. Ait illi, Accipe litteras tuas, & scribe octoginta. Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi, prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico, facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cum defeceritis recipient vos in æterna tabernacula.] Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est: & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: quod verum est, quis credit vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est quis dabit vobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire: aut enim vnum odiet, & alterum diligit: aut vni adhærebit, & alterum contemnet. non potestis Deo seruire & mammonæ.

C Feria quarta, ex Prouerbij Salomonis. **Lectio prima.**

NVnquid non sapientia clamitat, ca. 8. & prudentia dat vocem suam? In summis excelsisque verticibus supra viam, in medijs semitis stans, iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur, dicens, O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli astutiam: & insipientes animaduertite. Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum: & aperi-entur labia mea, vt recta prædicent. Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis prauum quid, neque peruersum. Recti sunt intelligentibus, & æqui inuenientibus scientiam. Accipite disciplinam meam, & non pecuniam: doctrinam magis, quam aurum eligite. Me-

lior est enim sapientia cunctis pretiosissimis: & omne desiderabile, ei non potest comparari. Ego sapientia habito in consilio, & eruditis intersum cogitationibus. Timor domini odit malum: arrogantiam, & superbiam, & viam prauam, & os bilingue detestor. Meum est consilium & æquitas, mea est prudenteria, mea est fortitudo. Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Per me principes imperant, & potentes decernunt iustitiam.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c. 16.

A Vdiebant autem omnia hæc Pharisæi qui erant auari: & deridebant illum. Et ait illis: Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit corda vestra. quia quod hominibus altum est, abominatio est apud Deum. Lex & prophetæ, vsque ad Ioannem, ex eo regnum Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit. Facilius est autem cœlum & terram præterire, quam de lege vnum apicem cadere. Omnis qui dimittit vxorem suam, & alteram dicit, moechatur: & qui dimissam a viro dicit, moechatur.

C † Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & byssos: & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, vleribus plenus: cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant vlerca eius. Factum est autem vt moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & diues: & sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis, vdit Abraham a longe, & Lazarum in sinu eius: & ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum vt intin-

gat extreum digiti sui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris: & in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum est, vt hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde hoc transmeare. Et ait: Rogo ergo te pater, vt mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moyseen & prophetas: audiant illos. Et ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. Ait autem illi, Si Moyseen & prophetas non audiunt: neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.]

C Feria quinta, ex Prouerbijis Salomonis.   **Lectio prima.**

E Go diligentes me diligo: & qui ca. 8. mane vigilant ad me, inuenient me. Mecum sunt diuitiae & gloria: opes supernæ & iustitia. Melior est enim fructus meus auro, & lapide pretioso, & genimina me argento electo. In vijs iustitiae ambulo, in medio semitarum iudicij, vt ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam. † Dominus B possedit me in initio viarum suarum, antequam quicquam faceret a principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret. Non dum erant abyssi, & ego iam concepta eram: necedum fontes aquarum eruperant. Necdum montes graui mole constiterant: ante colles ego parturiebar, adhuc terram non fecerat, & flumina, & cardines orbis terræ. Quando præparabat cœlos, aderam: quando certa lege & gyro vallabat abyssos: quando

æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum: quando circundabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos: quando appendebat fundamenta terræ, cum eo eram cuncta componens: & delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore: ludens in orbe terrarum: & delitiæ meæ, esse cum filijs hominum. Nunc ergo filij audite me. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo qui audit me, qui vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei. Qui me inuenierit, inueniet vi-

C tam, & hauriet salutem a domino:] qui autem in me peccauerit, laedet animam suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

c. 17. **E**T ait ad discipulos suos, Impossibile est vt non veniant scandala: Væ autem illi per quem veniunt. vtilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, & projiciatur in mare, quam vt scandalizet vnum de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum: & si poenitentiam egerit, dimitte illi, & si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens: Poenitet me: dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino, Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare & transplantare in mare: & obediet vobis. Quis autem vestrum habens seruum arantem, aut pascentem boues, qui regresso de agro dicat illi: Statum transi, recumbe: & non dicit, Para quod cœnem, & præcinge te, & ministra mihi donec manducem & bibam,

& post hæc tu manducabis & bibes? Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? Non puto. Sic & vos cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus. † Et factum est: dum iret in Ierusalem, B transibat per medianam Samariam, & Galilæam. Et cum ingredetur quoddam castellum, occurserunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe: & leuauerunt vocem: dicentes: Iesu præceptor miserere nostri. Quos vt vidit, dixit: Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent: mundati sunt. Vnus autem ex illis vt vidit, quia mundatus est: regressus est cum magna voce magnificans Deum: & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens ei, & hic erat Samaritanus. Respondens autem Iesus, dixit: Nonne decem mundati sunt, & nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade: quia fides tua te saluum fecit.]

C Feria sexta, ex Prouerbijis Salomonis.
Lectio prima.

SApientia ædificauit sibi domum, ex- ca. 9. cedit columnas septem. Immolauit victimas suas, miscuit vinum, & propo- suit mensam suam. Misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem, & ad moenia ciuitatis. Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est, Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Relinquite infantiam, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ. Qui erudit derisorem, ipse iniuriam sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam generat: Noli arguere derisorem, ne oderit te. Argue sapientem, & diligit te. Da sapi- enti occasionem, & addetur ei sapien-

tia. Doce iustum, & festinabit accipere. Principium sapientiæ, timor domini: & scientia sanctorum, prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui, & ad dentur tibi anni vitæ. Si sapiens fueris, tibimetipsi eris: si autem illusor, solus portabis malum. Mulier stulta & clamosa, plenaque illecebris, & nihil omnino sciens, sedit in foribus domus suæ super sellam in excelso vrbis loco, vt vocaret transeuntes per viam, & per gentes in itinere suo. Qui est parvulus, declinet ad me. Et vecordi locuta est: aquæ furtuæ dulciores sunt, & panis absconditus suauior. Et ignorauit, quod ibi sint gigantes, & in profundis inferni coniuæ eius. Qui enim applicatur illi, descendet ad inferos: nam qui abscesserit ab ea, saluabitur.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c. 17. **I**nterrogatus autem a Pharisæis quando veniet regnum Dei: respondens eis dixit, Non veniet regnum Dei cum obseruatione, neque dicent: Ecce hic aut ecce illic: Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desideratis videre vnum diem filij hominis, & non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic & ecce illic. Nolite ire, neque sectemini, nam sicut fulgor coruscans de sub cœlo, in ea quæ sub cœlo sunt, fulget: ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati, & reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus Noe: ita erit & in diebus filij hominis. Edebant, & bibebant, vxores ducebant & dabantur ad nuptias vsque in diem qua intrauit Noe in arcum: & venit diluuium, & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Loth, edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant & ædificabant: qua die autem exiit Loth

a Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes perdidit. Secundum hæc erit qua die filius hominis reuelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto, & vasa eius in domo, ne descendant tollere illa: & qui in agro, similiter non redeat retro. Memores estote vxoris Loth: Quicunque quæsierit animam suam saluam facere, perdet illam, & quicunque perdiderit illam, viuificabit eam. Dico vobis, in illa nocte erunt duo in lecto vno: unus assumetur, & alter relinquetur. duæ erunt molentes in vnum: una assumetur, & altera relinquetur. Duo in agro: unus assumetur, & alter relinquetur. Respondentes dicunt illi: Vbi Domine? Qui dixit illis, Vbicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.

C **Sabbato Ecclesiastes.**   **Lectio. j.**

VErba Ecclesiastæ filij Dauid regis Ierusalem. Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo, quo laborat sub sole? Generatio præterit. & generatio aduenit: terra autem in æternum stat. Oritur sol, & occidit, & ad locum suum reuertitur, ibique renascens gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonem, lustrans vniuersa, in circuitu pergit spiritus, & in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare & mare non redundat: ad locum vnde exeunt flumina, reuertuntur: vt iterum fluant. Cunctæ res difficiles: non potest eas homo explicare sermone. Non saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur. Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? ipsum quod faciendum est. Nihil sub Sole nouum, nec valet quisquam dicere: Ecce, hoc recens est: iam enim præcessit in seculis,

quæ fuerunt ante nos. Non est priorum memoria: sed nec eorum quidem quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego Ecclesiastes fui rex Israel in Ierusalem, & proposui in animo meo quærere, & inuestigare sapienter de omnibus quæ flunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit Deus filijs hominum: vt occuparentur in ea. Vidi cuncta quæ flunt sub sole: & ecce vniuersa vanitas: & afflictio spiritus. Peruersi difficile corriguntur: & stultorum infinitus est numerus.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c. 18. **D**icebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, & non deficere, dicens: Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerebatur. Vidua autem quædam erat in ciuitate illa: & veniebat ad eum, dicens: Vindica me de aduersario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se. Etsi Deum non timeo, nec hominem reuereo: tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens sugillette me. Ait autem dominus: Audite quid Iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte: & patientiam habebit in illis? Dico vobis, quia cito faciet vindictam illorum. Veruntamen filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra? † Dixit autem & ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros, parabolam istam, dicens, Duo homines ascenderant in templum vt orarent, unus Pharisæus & alter publicanus. Pharisæus, stans, hæc apud se orabat, Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut cæ-

teri hominum, raptiores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus, ieuno bis in sabbato: decimas do omnium quæ possideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad cœlum leuare: sed percutiebat pectus suum, dicens, Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.] Affere C bant autem ad illum & infantes, vt eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. Iesus autem conuocans illos, dixit, Sinite pueros venire ad me: & nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei. Amen dico vobis, quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

C Dominica tertia post Aduentum.

Liber sapientiæ.   **Lectio prima.**

Diligite iustitiam, qui iudicatis ter- ca. 1. ram. Sentite de domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærите illum: quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum: appareat autem eis qui fidem habent in illum: Peruersæ enim cogitationes separant a Deo: probata autem virtus corripit insipientes, quoniam in maleuolum animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se a cogitationibus quæ sunt sine intellectu, & corripietur a superueniente iniquitate. Benignus est enim spiritus sapientiæ, & non liberabit maledicuum a labijs suis: quoniam renum illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus, & linguae eius auditor. Quoniam spiritus domini repleuit orbem terrarum: & hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur

iniqua, non potest latere, nec præteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impij interrogatio erit: sermonum autem illius auditio ad Deum veniet, ad correptionem iniquitatum illius. Quoniam auris zeli audit omnia: & tumultus murmurationum non abscondetur. Custodite ergo vos a murmuratione, quæ nihil prodest, & a detractione parcite linguae, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur, occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vitæ vestræ, neque acquiratis perditionem in operibus manuum vestiarum. Quoniam Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione viuorum. Creavit enim, vt essent, omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum: & non est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnum in terra. Iustitia enim perpetua est, & immortalis: iniustitia autem, mortis est acquisitio: impij autem manibus & verbis accersierunt illam: & æstimantes illam amicam, defluxerunt, & sponsiones posuerunt ad illam quoniam digni sunt, qui sunt ex parte illius.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c. 18. **E**T interrogauit eum quidam Prindaps, dicens, Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus, Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus. Mandata nosti? Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices, Honora patrem tuum, & matrem. Qui ait. Hæc omnia custodiui a iuuentute mea. Quo audito Jesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quæcumque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in coelo: & veni, sequere me. His ille auditis contristatus est: quia diues erat

valde. Videns autem Jesus, illum tristem factum, dixit: Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt. Facilius est enim, camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum Dei. Et dixerunt qui audiebant, Et quis potest saluus fieri? Ait illis, Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus, Ecce, nos dimisimus omnia, & seuti sumus te. Qui dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut vxorem, aut filios propter regnum Dei, qui non recipiat multo plura in hoc tempore, & in seculo venturo vitam æternam. † Assumpsit autem Jesus E duodecim, & ait illis, Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis, tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellauerint occident eum, & tertia die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Factum est autem, cum appropinquaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod Jesus Nazarenus transiret. Et clamauit, dicens: Iesu fili Dauid, miserere mei. Et qui præibant, increpabant eum, vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat, Fili Dauid, miserere mei. Stans autem Jesus, iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogauit illum, dicens, Quid tibi vis faciam? At ille dixit, Domine, vt videam. Et Jesus dixit illi, Respice: fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur

illum magnificans Deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem Deo.]

C Aduertendum est, quod in anno in quo epiphania Domini inciderit in die sabbati: hæc dominica erit secunda post epiphaniam, & hunc (vt Breuiarium concordet cum Missali) tertia lectio erit. In illo tempore Nuptiæ factæ sunt. &c. Oratio. Omnipotens. &c. quas inuenies in dominica prima Vangantium. In alijs autem annis semper hæc Dominica erit infra octauam Epiphaniæ, & sic tertia lectio, & oratio erunt infrascriptæ.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

ca. 2. **C**Vm factus esset Iesus annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi.

Et reliqua. Homilia Origenis.

Puer Iesus crescebat, & confortabatur, & replebatur sapientia. Hoc hominum natura non recipit, vt ante duodecim annos sapientia compleatur. Aliud est enim potestate habere sapientiæ: aliud sapientia esse completum. Non ambigamus ergo, diuinum aliquid in Iesu carne apparuisse: & non solum super hominem: sed super omnem quoque rationabilem creaturam crescebat. Humiliauerat enim se formam serui accipens: & eadem virtute, qua se humiliauerat, crescebat. Apparuerat infirmus, quia infirmum corpus assumpserat: & ob id iterumque confortabatur. Et euacuauerat se filius Dei: & propterea rursum complebatur sapientia: & gratia Dei erat super eum: non quando venit ad adolescentiam: non quando manifeste docebat, sed adhuc cum esset parvulus, habebat gratiam Dei. Et quomodo omnia in illo mirabilia fuerunt: ita in pueritia mirabilis fuit vt Dei sapientia complere-

tur. Ibant itaque parentes eius iuxta consuetudinem in Ierusalem, ad solennem diem Paschæ. Et cum factus esset Iesus annorum duodecim. Diligerenter obserua. Priusquam duodecim esset annorum, sapientia Dei, & cætera quæ scripta sunt de eo, complebantur. Cum ergo (vt diximus) duodecim esset annorum, & iuxta morem dies solennitatis expleti essent: & reuerterentur parentes cum infantulo Iesu: remansit puer in Ierusalem, & nesciebant parentes eius. **O**ratio.

VOta quæsumus domine supplicantis populi coelesti pietate prosequere: vt & quæ agenda sunt, videant, & ad implenda quæ viderint conualescant. Per dominum nostrum.

CFeria secunda, ex libro sapientiæ. Lectio prima. Hic omittitur cap. ij. quia maior pars eius ponitur in dominica de Passione.

I†Vstorum animæ in manu Dei sunt, ca. 3. & non tangent illos tormentum a mortis. Visi sunt oculis insipientium mori, & aestimata est afflictio exitus illorum. Et ab itinere iusto abierunt in exterminium, & quod a nobis est iter exterminij: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. Et in paucis vexati, in multis bene disponentur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. Tantquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos, & in tempore erit respecus illorum. Fulgebunt iusti, & tantquam scintillæ in arundineto discurrent. Iudicabunt nationes & dominabuntur populis: & regnabit dominus illorum in perpetuum.] Qui confidunt in illo: intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi, quoniam B

donum & pax est electis eius. Impi autem secundum quæ cogitauerunt correptionem habebunt: qui neglexerunt iustum, & a domino recesserunt. Sapientiam enim & disciplinam qui abijcit, infelix est, & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum. Mulieres eorum insensatae sunt & nequissimi filij eorum. Maledicta creatura eorum: quoniam felix est sterilis, & in coinquinata, quæ nesciuit torum in delicto habebit fructum in respectione animarum sanctorum, & spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem, nec cogitauit aduersus Deum nequissima: dabitur enim illi fidei donum electum, & sors in templo Dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus, & quæ non concidat radix sapientiae. Filii autem adulterorum in inconsu-matione erunt, & ab iniquo thoro semen exterminabitur. Et si quidem longæ vitæ erunt, in nihilum computabuntur, & sine honore erit nouissima senectus illorum. Et si celerius defuncti fuerint, non habebunt spem, nec in die agnitionis allocutionem. Nationis enim iniquæ diræ sunt consummations.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c. 19. **E**†T ingressus, perambulabat Ierico. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic princeps erat publicanorum, & ipse diues: & quærebat videre Iesum quis esset: & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum vt videret eum: quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum, Zachæe, festinans descendere: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit: & exceptit illum gaudens. Et cum viderent omnes mur-

murabant, dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum. Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Jesus ad eum, Quia hodie salus domui huic facta est: eo quod & ipse filius sit Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere & saluum facere quod perierat.] Hæc illicis audientibus adjiciens, dixit parabolam, eo quod esset prope Ierusalem, & quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergo, Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reuerti. Vocatis autem decem seruis suis, dedit eis decem mñas, & ait ad illos, Negotiamini dum venio. Ciues autem eius oderant eum: & miserunt legationem post illum, dicentes, Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est vt rediret accepto regno: & iussit vocari seruos, quibus dedit pecuniam, vt sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus, dicens: Domine, mna tua decem mñas acquisiuit. Et ait illi, Euge bone serue, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem ciuitates: Et alter venit, dicens, domine, mna tua fecit quinque mñas. Et huic ait, Et tu esto super quinque ciuitates. Et alter venit, dicens, domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario, timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis quod non seminasti. Dicit ei, De ore tuo te iudico serue nequam: sciebas quod ego homo austerus sum: tollens quod non posui, & metens quod non seminaui, & quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens cum

vsuris vtique exegisset illam? Et astantibus dixit. Auferte ab illo mniam, & date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt ei, Domine habet decem mnas. Dico autem vobis quia omni habenti dabitur, & abundabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc: & interficite ante me.

C Fer. iij. ex libro sapientiae. Lectio. j.

ca. 4. **O** Quam pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim memoria illius: quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Cum præsens est, imitantur illam: & desiderant eam cum se eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat, in coinquinatorum certaminum præmium vincens. Multigena autem impiorum multitudo non erit vtilis, & adulterinæ plantationes non dabunt radices altas, nec stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis in tempore germinauerint, infirmiter posita, a vento commouebuntur, & a nimietate ventorum eradicabuntur. Confringentur enim rami inconsuhami, & fructus illorum inutiles, & acerbi ad manducandum, & ad nihilum apti. Ex inquis enim omnes filij qui nascuntur, testes sunt nequitiae aduersus parentes in interrogatione sua. † Iustus autem si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est, non diurna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis: & ætas senectutis, vita immaculata. Placens Deo factus est dilectus, & viuens inter peccatores translatus est. raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona: & inconstantia concu-

piscentiae transuertit sensum sine malitia. Consummatus in breui expleuit tempora multa. Placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum populi autem videntes, & non intelligentes, nec ponentes in præcordijs talia, quoniam gratia Dei, & misericordia est in sanctos eius, & respectus in electos illius.] Condemnat autem iustus mortuus viuos impios, & iuuentus celerius consummata longam vitam iniusti. Videbunt enim finem sapientis, & non intelligent quid cogitauerit de illo Deus, & quare minuerit illum dominus. Videbunt enim, & contemnent eum. Illos autem dominus irridebit, & erunt post hæc decadentes sine honore & in contumelia inter mortuos in perpetuum: quoniam disrumpet illos inflatos sine voce, & commouebit illos a fundamentis, & vsque ad supremum desolabuntur: & erunt gementes, & memoria illorum periet. Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, & traducent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ET his dictis præcedebat ascensens c. 19. Ierosolymam. Et factum est: cum appropinquasset ad Bethphage: & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliueti, misit duos discipulos suos, dicens, Ite in castellum quod contra vos est: in quod introeuntes inuenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo unquam hominum sedit: soluite illum, & adducite. Et si quis vos interrogauerit. Quare soluitis? sic dicetis ei, Quia dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui missi erant: & inuenerunt sicut dixit illis, stantem pullum. Soluentibus autem illis pullum, dixerunt domini eius ad illos,

Quid soluitis pullum? At illi dixerunt, Quia dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Iesum. Et iacentes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum. Eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iam ad descensum montis. Oliueti: coeperrunt omnes turbæ descendantium gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus, dicentes: Benedictus qui venit Rex in nomine domini, pax in cœlo, & gloria in excelsis. Et quidam Pharisæorum de turbis dixerunt ad illum, Magister, increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait, Dico vobis, quia si hi tacuerint, C lapides clamabunt. † Et vt appropinquauit, videns ciuitatem, fleuit super illam, dicens, Quia si cognouisses, & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: & circundabunt te imimici tui vallo, & circundabunt te, & coangustabunt te vndique, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templum coepit ejcere vendentes & ementes, dicens illis, scriptum est, Quia domus mea, domus orationis est: Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat D docens quotidie in templo.] Principes autem sacerdotum, & scribæ & princeps plebis quærebant illum perdere: & non inueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

C Feria. iiij. ex lib. sapientiæ. L. j.

c.5.a **T**†Vnc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores

eorum. Videntes turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatae salutis, dicentes intra se, poenitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes, Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum æstimatamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est.] Ergo errauimus a via veritatis, & B iustitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles: viam autem domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Tranvierunt omnia illa tanquam vmbra, & tanquam nuntius percurrens, & tanquam nauis quæ pertransit fluctuantem aquam: cuius, cum præterierit, non est vestigium inuenire neque semitam carinæ illius in fluctibus, aut tanquam auis quæ transuolat in aere, cuius nullum inuenitur argumentum itineris illius, sed tantum sonitus alarum verberans leuem ventum, & scindens per vim itineris aerem commotis alis transuolauit, & post hoc nullum signum inuenitur itineris illius, aut tanquam sagitta emissa in locum destinatum: diuisus aer continuo in se reclusus est, vt ignoretur transitus illius: sic & nos nati continuo desiuimus esse, & virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerunt: quoniam spes impij tanquam lanugo est, quæ a vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, quæ a procella dispergitur: & tan-

quam fumus qui a vento diffusus est:
& tanquam memoria hospitis vnus diei
prætereuntis.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

c. 20. **E**T factum est: in vna dierum do-

cente illo populum in templo &
euangelizante, conuenerunt principes
sacerdotum & scribæ cum senioribus,
& aiunt dicentes ad illum. Dic nobis,
in qua potestate hæc facis? aut quis
est qui dedit tibi hanc potestatem? Re-
spondens autem Iesus, dixit ad illos,
Interrogabo vos & ego vnum verbum.
Respondete mihi, Baptismus Ioannis
de cœlo erat, an ex hominibus? At
illi cogitabant intra se, dicentes, Quia
si dixerimus, De cœlo, dicet, Quare
ergo non credidistis illi? Si autem dix-
erimus, ex hominibus: plebs vniuersa
lapidabit nos: certi sunt enim Ioan-
nem prophetam esse. Et responderunt
se nescire vnde esset. Et Iesus ait illis,
neque ego dico vobis in qua potes-
tate hæc facio. Coepit autem dicere
ad plebem. parabolam hanc, Homo
quidam plantauit vineam, & locauit
eam colonis: & ipse peregre fuit mul-
tis temporibus, Et in tempore misit ad
cultores, seruum, vt de fructu vineæ
darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum
inanem. Et addidit alterum seruum
mittere.

Illi autem hunc quoque cædentes
& afficientes contumelia, dimiserunt
inanem. Et addidit tertium mit-
tere, qui & illum vulnerantes eiecerunt.
Dixit autem dominus vineæ, Quid fa-
ciam? mittam filium meum dilec-
tum: forsitan cum hunc viderint, vere-
buntur. Quem cum vidissent coloni,
cogitauerunt intra se, dicentes, Hic
est hæres, occidamus illum, vt nostra
fiat hæreditas. Et electum illum ex-
tra vineam occiderunt. Quid ergo fa-

ciet illis dominus vineæ? Veniet, &
perdet colonos istos, & dabit vineam
alijs. Quo auditu, dixerunt illi, Ab-
sit. Ille autem aspiciens eos, ait, Quid
est ergo hoc quod scriptum est, Lapi-
dem quem reprobauerunt ædificantes,
hic factus est in caput anguli? Om-
nis qui ceciderit super illum lapidem,
conquassabitur: super quem autem ce-
ciderit, comminuet illum. Et quære-
bant principes sacerdotum & scribæ
mittere in illum manus illa hora, &
timuerunt populum: cognouerunt enim
quod ad ipsos dixerit similitudinem
hanc. Et obseruantes miserunt insidi-
atores qui se iustos simularent: vt ca-
parent eum in sermone, vt traderent il-
lum principatu & potestati præsidis.
Et interrogauerunt eum, dicentes, Mag-
ister, scimus quia recte dicis & do-
ces, & non accipis personam, sed viam
Dei in veritate doces, licet nobis trib-
utum dare Cæsari, an non? Consid-
erans autem dolum illorum, dixit ad eos,
Quid me tentatis? ostendite mihi
denarium. Cuius habet imaginem &
inscriptionem? Respondentes dixerunt
ei, Cæsaris. Et ait illis, Reddite ergo
quæ sunt Cæsar, Cæsari: & quæ sunt
Dei: Deo. Et non potuerunt verbum
eius reprehendere coram plebe: &
mirati in responso eius, tacuerunt.

C Feria. v. ex lib. sapientiae. L. j.

IVsti autem in perpetuum viuent, & ca. 5.
apud dominum est merces eorum,
& cogitatio illorum apud altissimum.
Ideo accipient regnum decoris & di-
adema speciei de manu domini: quoniam
dextera sua teget eos, & brachio
sancto suo defendet illos. Accipiet ar-
maturam zelus illius, & armabit crea-
turam ad vltionem inimicorum. In-
duet pro thorace iustitiam, & accipiet
pro galea iudicium certum, sumet scu-

tum inexpugnabile, æquitatem: acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurum, & tanquam a bene curato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum insilient. Et a petrosa ira plenæ mittentur grandines, excandescet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis, & tanquam turbo venti diuidet illos: & ad erenum perducet omnem terram iniquitas illorum, & malignitas euertet sedes potentium.

- ca. 6. Melior est sapientia quam vires, & vir prudens, quam fortis. Audite ergo reges, & intelligite, discite iudices finium terræ. Præbete aures, vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum: quoniam data est a domino potestas vobis, & virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius, non recte iudicatis, nec custodistis legem iustitiae, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrende & cito apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum his qui præsunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, qui est omnium dominator, nec verebitur magnitudinem cuiusquam, quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio.

Secundum Lucam.   **Lectio. ij.**

- c. 20. **A**ccesserunt autem quidam Saducæorum qui negant esse resurrectionem, & interrogauerunt eum, dicentes, Magister, Moyses scripsit no-

bis: Si frater alicuius mortuus fuerit habens vxorem, & hic sine liberis fuerit, vt accipiat eam frater eius vxorem, & suscitet semen fratris suo. septem ergo fratres erant: & primus accepit vxorem, & mortuus est sine filijs: Et sequens accepit illam: & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam. Similiter & omnes septem: & non reliquerunt semen, & mortui sunt. Nouissime omnium, mortua est & mulier. In resurrectione ergo, cuius eorum erit vxori? siquidem septem habuerunt eam vxorem. Et ait illis Iesus. Filij huius seculi nubunt, & traduntur ad nuptias: illi vero qui digni habebuntur seculo illo & resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent vxores, neque ultra mori potuerunt: æquales enim angelis sunt: & filij sunt Dei, cum sint filii resurrectionis. Quia vero resurgent mortui, & Moyses ostendit secus rubrum, sicut dicit, dominum Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Iacob. Deus autem non est mortuorum sed viuorum. omnes enim viuunt ei. Respondentes autem quidam scribarum, dixerunt ei, Magister, bene dixisti. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. Dixit autem ad illos, Quomodo dicunt Christum, filium esse Dauid: & ipse Dauid dicit in libro Psalmorum, dixit dominus domino meo, sede a dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum? Dauid ergo dominum illum vocat: & quomodo filius eius est? Auditente autem omni populo dixit discipulis suis, Attendite a Scribis qui volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in conuiuijs, qui deuorant domos viduarum: simu-

lantes longam orationem. Hi accipient damnationem, maiorem.

C Fer. vj. ex lib. sapientiæ. Lectio. j.

ca. 6. **A** D vos ergo, reges, sunt hi ser-
mones mei, vt discatis sapien-
tiam, & non excidatis. Qui enim cus-
todierint iustitiam, iuste iudicabitur: &
qui didicerint iusta, inuenient quid re-
pondeant. Concupiscite ergo sermones
meos, diligite illos, & habebitis disci-
plinam. Clara est, & quæ nunquam
marcescit sapientia: & facile videtur ab
his qui diligunt eam, & inuenitur ab his
qui quærunt illam. Præoccupat qui se
concupiscunt, vt illis se prior ostendat.
Qui de luce vigilauerit ad illam non lab-
orabit: assidentem enim illam foribus
suis inueniet. Cogitare ergo de illa, sensus
est consummatus: & qui vigilauerit
propter illam, cito securus erit. Quo-
niam dignos se, ipsa circumit quærens,
& in vijs ostendit se hilariter, & in omni
prouidentia occurrit illis. Initium enim
illius verissima est disciplinae concupis-
centia. Cura ergo disciplinæ, dilectio
est: & dilectio, custodia legum illius
est: custoditio autem legum, consum-
matio incorruptionis est: incorruptio
autem, facit esse proximum Deo. Con-
cupiscentia itaque sapientiæ deducit ad
regnum perpetuum. Si ergo delec-
tamini sedibus, & sceptris, o Reges
populi, diligite sapientiam: vt in per-
petuum regnetis. diligite lumen sapien-
tiæ omnes qui prætestis populis. Quid
est autem sapientia, & quemadmodum
facta sit, referam: & non abscondam
a vobis sacramenta Dei, sed ab ini-
tio nativitatis inuestigabo, & ponam
in lucem scientiam illius & non præ-
teribo veritatem, neque quidem cum
inuidia tabescente iter habebo: quo-
niam talis homo non erit particeps sapien-
tiæ. Multitudo autem sapientium,

sanitas est orbis terrarum: & rex sapi-
ens, populi stabilimentum est. Ergo ac-
cipite disciplinam per sermones meos,
& proderit vobis.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

R Espiciens autem, vidit eos qui mit-
tebant munera sua in gazophylacium diuites. Vedit autem & quam-
dam viduam pauperculam mittentem
æra minuta duo. Et dixit, Vere dico vo-
bis, quia vidua hæc pauper, plus quam
omnes misit. nam omnes hi, ex abund-
anti sibi miserunt in munera Dei: hæc
autem ex eo quod deest illi, omnem
victum suum quem habuit misit. Et
quibusdam dicentibus de templo quod
bonis lapidibus & donis ornatum esset,
dixit:, Hæc quæ videtis, venient dies
in quibus non relinquetur lapis super
lapidem, qui non destruatur. Interro-
gauerunt autem illum, dicentes, Præ-
ceptor, quando hæc erunt: & quod
signum cum fieri incipient? Qui dixit,
Videte ne seducamini. multi enim ve-
nient in nomine meo dicentes, quia ego
sum: & tempus appropinquauit, no-
lite ergo ire post eos. Cum autem au-
dieritis prælia & seditiones, nolite ter-
ri: oportet primum hæc fieri, sed
nondum statim finis. Tunc dicebat il-
lis, Surget gens contra gentem, & reg-
num aduersus, regnum, & terræmotus
magno erunt per loca, & pesti-
lentiæ & famæ, terroresque, & signa
de cœlo magna erunt: Sed ante hæc
omnia, injicient vobis manus suas: &
persequentur tradentes in synagogas &
custodias, trahentes ad reges & præ-
sides propter nomen meum continget
autem vobis in testimonium. Ponite
ergo in cordibus vestris non præmed-
itari quemadmodum respondeatis: ego
enim dabo vobis os & sapientiam: cui
non poterunt contradicere, & resistere

c. 21.

omnes aduersarij vestri. Trademini autem a parentibus & fratribus & cognatis & amicis: & morte afficient ex vobis, & eritis odio omnibus propter nomen meum: & capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra, possidebitis animas vestras.

C Sabbato, ex lib. sapientiae. L. j.

ca. 7. **S**Vm quidem & ego mortalis homo, similis omnibus, & ex genere terreno illius qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro, decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine, ex semine hominis & delectamento somni conueniente. Et ego natus accepi communem ærem, & in similiter factam decidi terram, & primam vocem similem omnibus emisi plorans: in involumentis nutritus sum, & curis magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit nativitatis initium. Vnus ergo introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus. Propter hoc optaui, & datus est mihi sensus: & inuocaui, & venit in me spiritus sapientiae, & præposui illam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec comparaui illi lapidem pretiosum: quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum aestimabitur argentum in conspectu illius: super salutem, & speciem dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius, & lætatus sum in omnibus: quoniam antecedebat me ista sapientia, & ignorabam quoniam bonorum omnium mater est. Quam sine fictione didici, & sine inuidia communico, & honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus: quo qui vsi sunt, participes facti sunt

amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

CVm autem videbitis circundari ab c. 21. exercitu Ierusalem: tunc scitote quia appropinquauit desolatio eius: tunc qui in Iudea sunt fugiant ad montes: & qui in medio eius, discedant: & qui in regionibus, non intrent in eam: quia dies vltionis hi sunt: vt impleantur omnia quæ scripta sunt. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Erit enim pressura magna super terram: & ira populo huic. Et cadent in ore gladij: & captiui ducentur in omnes gentes: & Ierusalem calcabitur a gentibus: donec impleantur tempora nationum. † Et erunt signa **E** in Sole & Luna & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore & expectatione quæ superuenient vniuerso orbi. nam virtutes cœlorum mouebuntur: & tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna & maiestate. His autem fieri incipientibus, suspicite & leuate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem: Videte fulneam & omnes arbores: cum producunt iam ex se fructum, scitis quoniam prope est æstas. Ita & vos cum videritis hæc fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Coelum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt. At **G**tendite autem vobis ne forte grauenetur corda vestra in crapula & ebrietate & curis huius vitæ: & superueniat in vos repentina dies illa, tanquam laqueus enim superueniet in omnes qui sedent super faciem omnis terræ. Vig-

ilate itaque, omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia quæ futura sunt, & stare ante filium hominis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti. Et omnis populus mane ibat ad eum in templo audire eum.

C Notandum, quod si Dominica statim sequens non fuerit Septuagesima, legendum est per ordinem de infrascriptionis Vagantibus, quousque Septuagesima occurrat, qua occurrente cessabunt tunc, quæ superfuerint Vagantes, & dicentur post Pentecostem ordine ibi assignato.

C Dominica prima Vagantium Ecclesiasticus, Lectio prima.

ca. 1. Mnis sapientia a domino Deo est, & cum illo fuit semper, & est ante æuum. Arenam maris, & pluuiæ guttas, & dies seculi quis dinumerauit? Altitudinem coeli & latitudinem terræ, & profundum abyssi, quis dimensus est? Sapientiam Dei præcedentem omnia, quis inuestigauit? Prior omnium creata est sapientia, & intellectus prudentiae ab æuo. Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis, & ingressus illius mandata æterna. Radix sapientiæ, cui reuelata est, & astutias illius quis agnouit? Disciplina sapientiæ cui reuelata est, & manifestata? & multiplicationem ingressus illius quis intellexit? Vnus est altissimus creator omnium, omnipotens & rex potens, & metuendus nimis, sedens super thronum illius & dominans Deus. Ipse creauit illam in spiritu sancto, & vidit, & dinumerauit, & mensus est. Et effudit illam super omnia opera sua, & super omnem carnem secundum datum suum, & præbuit illam diligentibus se. Timor domini gloria,

& gloriatio, & lætitia, & corona exultationis. Timor domini delectabit cor, & dabit lætitiam, & gaudium & longitudinem dierum. Timenti dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur. Dilectio Dei, honorabilis sapientia. Quibus autem apparuerit in visu, diligunt eam in visione, & in agnitione magnalium suorum. Initium sapientiæ, timor domini, & cum fidelibus in vulua concreatus est, & cum electis foeminis graditur: & cum iustis & fidelibus agnoscitur. Timor domini, scientiæ religiositas. Religiositas custodiet, & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit.

Epistola Pauli ad Galatas L. ij.

PAULUS APOSTOLUS non ab ho- ca. 1.

minibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum patrem qui suscitauit eum a mortuis, & qui mecum sunt omnes fratres, ecclesijs Galatiæ, gratia vobis & pax a Deo patre nostro & domino Iesu Christo, qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti seculo nequam secundum voluntatem Dei & patris nostri, cui est gloria in secula seculorum. Amen. Miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi, in aliud euangelium, quod non est aliud, nisi sunt aliqui qui vos conturbant & volunt conuerttere euangelium Christi. Sed licet nos, aut angelus de cœlo euangelizet vobis præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Sicut prædictus & nunc iterum dico: Siquis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit. Modo enim hominibus suadeo, an Deo? an quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus B non essem. † Notum enim vobis fa-

cio fratres euangelium quod euangelizatum est a me, quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici: sed per reuelationem Iesu Christi. Audistis enim conuersationem meam aliquando in Iudaismo, quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei, & expugnabam illam, & proficiebam in Iudaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundantius æmulator existens paternarum mearum traditionum. Cum autem placuit ei qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam suam, vt reuelaret filium suum in me, vt euangelizarem illum in gentibus: continuo non acquieui carni & sanguini. Neque veni Ierosolymam ad antecessores meos apostolos: sed abij in Arabiam, & iterum reuersus sum Damascum. Deinde post annos tres veni Ierosolymam videre Petrum: & mansi apud eum diebus quindecim. Alium autem apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem domini. Quæ autem scribo vobis: ecce coram Deo, quia C non mentior.] Deinde veni in partes Syriae & Ciliciae. Eram autem ignotus facie ecclesijs Iudææ, quæ erant in Christo. Tantum autem auditum habebant: Quoniam qui persecutus erat nos aliquando, nunc euangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: & in me clarificabant Deum.

C Notandum, quod hæc Dominica quando interponitur post Pentecosten, præter primam & secundum lectionem nihil aliud habet, quia cætera dicenda sunt de festo duplici, seu octaua tunc occurrenti.

C Quando vero fit officium de hac Dominica ante Septuagesimam, tunc aduertendum est, quod in anno in quo

Epiphania Domini venerit in die Sabbati, dicenda est hic tertia lectio. In illo tempore, cum descendisset Iesus. & oratio. Omnipotens. &c. quas inuenies in Dominica secunda Vagantium. In alijs autem annis semper in hac dominica dicendæ sunt tertia lectio & oratio in frascriptæ.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

In illo tempore Nuptiæ factæ sunt in ca. 2. Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem Iesus & discipuli eius ad nuptias: & deficiente vino dicit mater eius ad eum: vinum non habent. Et reliqua. **Homilia sancti Augusti. episcopi.**

Adsit dominus Deus noster: vt donet nobis reddere quod promisimus. Hesaterno enim die, si meminit sanctitas vestra, cum temporis excluderemur angustia, ne sermonem inchoatum impleremus, in hodiernum distulimus: vt ea quæ in hoc facto euangelicæ lectio[n]is mystice in sacramentis posita es-sent, ipso adiuuante aperirentur. Non itaque opus est iam orari diutius in commendando miraculo Dei. Ipse est enim Deus, qui per vniuersam creaturam quotidiana miracula facit: quæ hominibus non facilitate, sed assiduate viluerunt. Rara autem quæ facta sunt ab eodem domino, id est a verbo propter nos incarnato, maiorem stuporem hominibus attulere. Non quia maiora erant quam sunt ea quæ quotidie in creatura facit: sed quia ista, quæ quotidie fiunt, tanquam naturali cursu peraguntur. Illa vero efficaciam potentiae tanquam præsentis exhibuisse videntur oculis hominum. Diximus, si-cut meministis: resurrexit unus mortuus: obstupuerunt omnes: cum quotidie nasci, qui non erant, nemo miretur. Sic aquam in vinum uersam quis

non miretur? cum hoc annis omnibus, Deus in vitibus faciat? Sed quia omnia quæ fecit dominus Iesus, non solum valent ad excitanda corda nostra miraculis, sed etiam ad ædificandam doctrinam fidei: scrutari nos oportet quid sibi velint illa omnia, id est, quid significant. Horum enim omnium significaciones, sicut recordamini, in diem hodiernum distulimus Quod autem dominus inuitatus venit ad nuptias: etiam excepta mystica significatio confirmare voluit quod ipse fecit. Futuri enim erant de quibus dixit Apostolus, prohibentes nubere, & dicentes quod malum essent nuptiæ, & quod diabolus eas fecisset: cum idem Dominus in euangelio interrogatus, vtrum liceat homini dimittere vxorem suam ex qualibet causa, responderit, non licere, excepta causa fornicationis. In qua responsione, si meministis, hoc ait, Quod Deus coniunxit, homo non separaret. **Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus, qui coelestia simul & terrena moderatis, supplicationes populi tui clementer exaudi, & pacem tuam nostris concede temporibus. Per.

CFer. ij. ex Ecclesiastico. Lectio. j.

ca. 1. **T**imenti Deum bene erit, & in diebus consummationis illius benedicetur. Plenitudo sapientiæ est, timere Deum, & plenitudo a fructibus illius. Omnem domum illius implebit a generationibus, & receptacula, a thesauris illius. Corona sapientiæ, timor domini, replens pacem, & salutis fructum: & vidit, & dinumeravit eam. vtraque autem sunt dona Dei. Scientiam, & intellectum prudentiæ, sapientia compartietur: & gloriam tenentium se exaltat. Radix sapientiæ est, timere dominum: & rami illius longæui. In

thesauris sapientiæ intellectus, & scientiæ religiositas: execratio autem peccatoribus sapientia. Timor domini expellit peccatum, nam qui sine timore est, non poterit iustificari, iracundia enim animositatis illius, subuersio illius est. Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio iucunditatis. Bonus sensus vsque in tempus abscondet verba illius, & labia multorum enarrabunt sensum illius. In thesauris sapientiæ significatio disciplinæ: execratio autem peccatori, cultura Dei. Fili, concupiscens sapientiam, conserua iustitiam, & Deus præbebit illam tibi. Sapientia enim & disciplina timor domini: & quod beneplacitum est illi, fides & mansuetudo, & adimplebit thesauros illius. Contumax non sis, & incredibilis timori Dei: & ne accesseris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis, ne forte cadas, & adducas animæ tuæ in honorationem: & reuelet Deus absconsa tua, & in medio synagogæ elidat te: quoniam accessisti maligne ad dominum, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.

Ex epistola ad Galatas Lectio. ij.

DEinde post annos quatuordecim, ca. 2. iterum ascendi Ierosolymam cum Barnaba, assumpto & Tito. Ascendi autem secundum reuelationem: & contuli cum illis euangelium quod prædicto in gentibus: seorsum autem ijs qui videbantur aliquid esse: ne forte in vanum currerem aut cucurrissem. Sed neque Titus qui mecum erat, cum esset gentilis, compulsus est circumcidere: sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Iesu, vt nos in seruitutem redi-

gerent. Quibus neque ad horam cessimus subiectioni: vt veritas euangelij permaneat apud vos. Ab ijs autem qui videbantur esse aliquid (quales aliquando fuerint, nihil mea interest, Deus personam hominis non accipit.) Mihi enim qui videbantur esse aliquid nihil contulerunt. Sed contra, cum vidissent quod creditum est mihi euangelium præputij, sicut & Petro circuncisionis (qui enim operatus est Petro in apostolatum circuncisionis, operatus est & mihi inter gentes) & cum cognouissent gratiam quæ data est mihi, Iacobus & Cephas, & Ioannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ societatis: vt nos in gentes, ipsi autem in Circuncisionem: tantum vt pauperum memores essemus, quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. Cum autem venisset Cephas Antiochiam: in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Prius enim quam venirent quidam a Iacobo, cum gentibus edebat. Cum autem venissent subtrahebat, & segregabat se, timens eos qui ex circuncisione erant. Et simulationi eius consenserunt ceteri Iudæi, ita vt & Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum vidisse quod non recte ambularent ad veritatem Euangelij, dixi Cephæ coram omnibus, Si tu, cum Iudeus sis, Gentiliter viuis, & non Iudaice: quomodo gentes cogis iudaizare?

C Feria. iij. ex Ecclesiæ. Lectio. j.

ca. 2. **F**ili, accedens ad seruitutem Dei, stai in iustitia, & in timore, & præpara animam tuam ad temptationem. Deprime cor tuum, & sustine: & inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus, & ne festines in tempore obductionis. Sustine sustentationes Dei: coniungere Deo, & sustine, vt crescat

in nouissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines vero recepitibiles in camino humiliationis. Crede Deo, & recuperabit te: & dirige viam tuam, & spera in illum. Serua timorem illius, & in illo veterasce. Metuentes dominum sustinete misericordiam eius: & non deflectatis ab illo, ne cadatis. Qui timetis dominum, credite illi: & non euacuabitur merces vestra. Qui timetis dominum, sperate in illum: & in oblationem veniet vobis misericordia. Qui timetis dominum, diligite illum, & illuminabuntur corda vestra. Respicite filij nationes hominum: & scitote quia nullus sperauit in domino, & confusus est. Quis enim permansit in mandatis eius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum? Quoniam pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata: & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.

Ex epistola ad Galatas Lectio. ij.

NOs natura Iudæi: & non ex gentibus peccatores. Scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi: & nos in Christo Iesu credidimus, vt iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis. Propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. Quod si quærentes iustificari in Christo, inuenient sumus & ipsi peccatores: nunquid Christus peccati minister est? Absit. Si enim quæ destruxi, iterum hæc ædifico: præuaricatorem me constituo. Ego enim per legem legi mortuus sum, vt Deo viuam. Christo confixus sum cruci. Viuo autem, iam non ego, viuit vero in me Christus. Quod autem nunc

ca. 2.

viuo in carne: in fide viuo filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Non abijcio gratiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est O insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obediens veritati, ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est, in vobis crucifixus? Hoc solum a vobis volo discere, Ex operibus legis spiritum accepistis, an ex auditu fidei? Sic stulti estis, vt cum spiritu cœperitis nunc carne consummamini? Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa Qui ergo tribuit vobis spiritum, & operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex auditu fidei? Sicut scriptum est, Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ij sunt filij Abrahæ. Prouidens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes Deus: prænuntiauit Abrahæ, Quia benedicentur in te omnes gentes. Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim, Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quæ scripta sunt in libro legis, vt faciat ea. Quod autem in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est: quia iustus ex fide viuit. Lex autem non est ex fide: sed, qui fecerit ea homo, viuet in illis. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum (quia scriptum est, Maledictus omnis, qui pendet in ligno) vt in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Iesu: vt pollicitationem spiritus accipiamus per fidem.

C Fer. iiij. ex Ecclesiastico. L. j.

ca. 2. **V**Æ dupli corde, & labijs scelestis, & manibus malefacentibus, & peccatori terram ingredienti duabus

vijs. Væ dissolutis corde, qui non credunt Deo, & ideo non protegentur ab eo. Væ his qui perdiderunt sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Et quid facietis, cum inspicere cœperit dominus? Qui timent dominum, non erunt incredibiles verbo illius: & qui diligunt illum conseruabunt viam illius. Qui timent dominum, inquirent quæ beneplacita sunt ei, & qui diligunt eum, replebunt lege ipsius. Qui timent dominum præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominum, custodiunt mandata illius, & patientiam habebunt vsque ad inspectionem illius, dicentes, Si poenitentiam non egerimus: incidemus in manus domini, & non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem ipsius, sic & misericordia illius cum ipso est. Filij sapientiae, ecclesia iustorum: & natio illorum, obedientia & dilectio. Iudicium patris audite filij, & sic facite vt salui sitis. Deus enim honorauit patrem in filiis: & iudicium matris exquirens, firmauit in filios.

Ex epistola ad Galatas. Lectio. ij.

F Rates (secundum hominem dico) ca. 3. tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. † Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini eius. Non dicit, Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico, testamentum confirmatum a Deo, quæ post quadringentos & triginta annos facta est lex, non irritum facit ad euacuandam promissionem. Nam si ex lege hæreditas, iam non ex promissione. Abrahæ autem per repromotionem donauit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressiones posita

est, donec veniret semen cui promiserat: ordinata per angelos in manu mediatoris. Mediator autem vnius non est: Deus autem vnum est. Lex ergo aduersus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex quae posset viuificare: vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura omnia sub peccato: vt promissio ex fide Iesu Christi dareatur credentibus.] Prius autem quam veniret fides: sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quae reuelanda erat. Itaque lex, paedagogus noster fuit in Christo: vt ex fide iustificemur. At vbi venit fides: iam non sumus sub paedagogo. Omnes enim filij Dei estis per fidem, quae est in Christo Iesu. Qui cunque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudæus, neque Græcus, non est seruus, neque liber, non est masculus, neque foemina. Omnes enim vos vnum estis in Christo Iesu. Si autem vos Christi: ergo semen Abrahæ estis, secundum promissionem hæredes. Dico autem, † quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt a seruo, cum sit dominus omnium: sed sub tutoribus, & actoribus est vsque ad præfinitum tempus a patre: ita & nos, cum essemus parvuli, sub elementis mundi huius eramus seruentes. At vbi venit plenitudo temporis, misit deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret, vt adoptionem filiorum recipieremus, Quoniam autem estis filij Dei: misit Deus spiritum filij sui in corda vestra, clamantem, abba pater. Itaque iam non est seruus: sed filius Quod si filius: & hæres per Deum.]

C Feria. v. ex Ecclesiast. Lectio. j.

ca. 3. **Q** Vi dilit Deum, exorabit pro peccatis & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur: & si-

cut qui thesaurizat, ita & qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem suum, iucundabitur in filijs, & in die orationis suæ exaudietur. Qui honorat patrem suum, vita viuet longiore: & qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum, honorat parentes, & quasi dominis seruiet his qui se genuerunt. In opere & sermone & omni patientia honora patrem tuum, vt superueniat tibi benedictio a Deo, & benedictio illius in nouissimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui: non enim est tibi gloria, sed confusio, gloria enim hominis ex honore patris sui, & dedecus filii pater sine honore. Fili, suscipe senectam patris tui, & non contristes eum in vita illius: & si defecerit sensu, veniam da, & ne spernas eum in virtute tua. Eleemosyna enim patris non erit in obliuione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, & in iustitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tui, & sicut in sereno glacie, soluentur peccata tua. Quam malæ famæ est qui derelinquit patrem: & est maledictus a Deo, qui exasperat matrem.

Ex epistola ad Galatas. Lectio. ij.

Sed tunc quidem ignorantes Deum, ca. 4. ijs qui natura non sunt dij, seruiebatis. Nunc autem cum cognoveritis Deum, immo cogniti sitis a Deo, quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuо seruire vultis? Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo vobis, ne sine causa laborauerim in vobis. Estote sicut ego, quia & ego sicut vos, fratres obsecro vos. Nihil me læsis-tis. Scitis autem quod per infirmitatem

carnis euangelizau i vobis iampridem, & tentationem vestram in carne mea non spreuistis neque respuistis, sed sicut angelum Dei accepistis me, sicut Christum Iesum. Vbi est ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia si fieri posset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis? Æmulantur vos non bene: sed excludere vos volunt, vt illos æmulemini. Bonum autem æmulamini in bono semper: & non tantum cum præsens sum apud vos Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. Velle autem esse apud vos modo, & mutare vocem meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse, legem non legistis? † Scriptum est enim, Quoniam Abraham duos filios habuit: vnum de ancilla, & vnum de libera. Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est, qui autem de libera, per reprobationem: quæ sunt per allegoriam dicta: Hæc enim sunt duo testamenta Vnum quidem in monte Sina, in seruitutem generans: quæ est Agar (Sina enim, mons est in Arabia, qui coniunctus est ei, quæ nunc est Ierusalem) & seruit cum filijs suis Illa autem quæ sursum est Ierusalem, libera est: quæ est mater nostra. Scriptum est enim, Lætare sterilis, quæ non paris: erumpe & clama, quæ non parturis: quia multi filij desertæ, magis quam eius, quæ habet virum. Nos autem fratres secundum Isaac promissionis filij sumus, Sed quemadmodum tunc is qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum qui secundum spiritum: ita & nunc. Sed quid dicit scriptura? Eiже ancillam, & filium eius: non enim hæres erit filius an-

cillæ cum filio liberæ. Itaque fratres, non sumus ancillæ filij, sed liberæ: qua libertate Christus nos liberauit.]

C Feria. vj ex Ecclesiast Lectio. j.

F Ili, in mansuetudine opera tua per- ca. 3. fice, & super hominum gloriam diligenter. Quanto magnus es, humilitate in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris: sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper: & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus: non est enim tibi necessarium, ea quæ abscondita sunt, videre oculis tuis. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter, & in pluribus operibus eius non eris curiosus. Plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim supplauit suspicio illorum, & in vanitate detinuit sensus illorum. Cor durum habebit male in nouissimo: & qui amat periculum, in illo peribit. Cor ingrediens duas vias, non habebit successus, & prauum cor in illis scandalizabitur. Cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adiicit ad peccandum. Synagogæ superborum non erit sanitas: frutex enim peccati eradicabitur in illis: & non intelligetur. Cor sapientis intelligetur in sapientia, & auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam. Sapiens cor, & intelligibile, abstinebit se a peccatis, & in operibus iustitiae successus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis: & Deus prospector est eius, qui reddit gratiam. Meminit in posterum, & in tempore casus sui inueniet firmamentum.

C Ex epistola Pauli ad Galatas. L. ij.

ca. 5. **S**tate, & nolite iterum iugo seruitutis contineri. Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursus omni homini circuncidenti se, quoniam debitor est vniuersæ legis faciendæ. Euacuati estis a Christo, qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem iustitiæ expectamus. Nam in Christo Iesu, neque circuncisio aliquid valet neque præputium: sed fides quæ per charitatem operatur. Currebatis bene: quis vos impediuit veritati non obedire? Nemini consenseritis, Persuasio hæc non est ex eo qui vocat vos. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in domino: quod nihil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos, portabit iudicium, quicunque est ille. Ego autem fratres, si circuncisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? Ergo euacuatum est scandalum crucis. Vtinam & abscindantur, qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem spiritus seruite inuicem. Omnis enim lex in vno sermone impletur, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Quod si inuicem mordetis & comeditis, videte ne ab inuicem consummamini. Dico B autem in Christo: † spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur: vt non quæcunque vultis, illa faciat. Quod si spiritu ducimini: non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis, quæ sunt, fornicatio, im-

munditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, beneficia, inimicitiae, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia, quæ prædico vobis sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem spiritus est: Charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Aduersus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs.] † Si spiritu viuimus, C spiritu & ambulemus, Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.

C Sabbato, ex Ecclesiasti. L. j.

F Ili, eleemosynam pauperis ne de- ca. 4. fraudes, & oculos tuos ne transuertas a paupere. Animam esurientem ne despexeris, & non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris, & non protrahas datum angustianti. Rogationem contribulati ne abiicias: & non auertas faciem tuam ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram, & non relinquas quærentibus tibi retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ exaudiatur deprecatio illius: exaudiatur autem eum, qui fecit illum. Congregationi pauperum affabilem te facito, & presbytero humilia animam tuam, & magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam: & redde debitum tuum, & responde illi pacifice in mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patitur, de manu superbi: & non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors vt pater, & pro viro matri illorum: & eris tu velut filius altissimi obediens, & mis-

erebitur tui magis quam mater.

C Ex epistola Pauli ad Galatas. L. ij.

c.6.d **F** Rates, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem Christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nihil sit: ipse se seducit. Opus autem suum probet vñusquisque, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in altero. Vnusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is qui catechizatur verbo, ei qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare: Deus non irridetur. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet. Quoniam qui seminat in carne sua: de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes, non deficiamus. tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos E fidei.] Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu.

Quicunque enim volunt placere in carne: hi cogunt vos circuncidi, tantum vt crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui circumciduntur, legem custodiunt, sed volunt vos circuncidi: vt in carne vestra glo-

A rientur. † Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi: per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Iesu, neque circuncisio aliquid valet, neque præputium: sed noua creatura. Et quicunque hanc regulam sequuti fuerint, pax super illos, & misericordia, & super Israel Dei. De cætero nemo mihi molestus sit. Ego enim stigmata do-

mini Iesu, in corpore meo porto. Gratia domini nostri Iesu Christi, cum spiritu vestro, fratres. Amen.]

C Dominica secunda Vagantium ex Ecclesiastico. Lectio. j.

SApientia filijs suis vitam inspirat, & ca. 4. suscipit inquirentes se, & præbit in via iustitiae, & qui illam diligit, diligit vitam: & qui vigilauerint ad illam, complectentur placorem eius. Qui tenuerint illam, vitam hæreditabunt: & quo introibit, benedicet Deus. Qui seruunt ei, obsequentes erunt sancto: & eos qui diligunt illam. diligit Deus. Qui audit illam, iudicabit gentes & qui intuetur illam, permanebit confidens. Si crediderit ei, hæreditabit illam, & erunt in confirmatione creaturæ illorum: quoniam in tentatione ambulat cum eo, & in primis eligit eum, Timorem & metum & probationem inducit super illum, & cruciabit illum in tribulatione doctrinæ suæ, donec tentet eum in cogitationibus suis, & credat animæ illius. Et firmabit illum, & iter adducet directum ad illum, & lætificabit illum, & denudabit absconsa sua illi, & thesaurizabit super illum scientiam, & intellectum iustitiae. Si autem Oberrauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus inimici sui.

C Epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.

PAulus Apostolus Iesu Christi per ca. 1. voluntatem Dei: omnibus sanctis qui sunt Ephesi: & fidelibus in Christo Iesu, gratia vobis, & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. † Benedictus Deus & pater domini nostri A Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate: qui prædestinavit nos in

adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum: secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem eius: remissionem peccatorum secundum diuitias gratiæ eius, quæ superabundauit in nobis] in omni sapientia & prudentia, vt notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo, in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt in ipso. In quo etiam & nos sorte vocati sumus: prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, vt simus in laudem gloriæ eius nos, qui ante sperauimus in Christo, in quo & vos, cum audissetis verbum veritatis, euangelium salutis vestræ: in quo & credentes signati estis spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ in redemptionem acquisitionis in laudem gloriæ ipsius. Propterea & ego audiens fidem vestram quæ est in Christo Iesu, & dilectionem in omnes sanctos: non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis, vt Deus (domini nostri Iesu Christi pater) gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & reuelationis, & agnitionem eius, illuminatos oculos cordis vestri, vt sciatis quæ sit spes vocationis eius, & quæ diuitiae gloriæ hæreditatis eius in sanctis, & quæ sit superueniens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus secundum operationem potentiarum virtutis eius, quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis, & constituens ad dexteram suam in cœlestibus, supra

ommem principatum & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius: & ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, quæ est corpus ipsius, & plenitudo eius qui omnia in omnibus admpletur.

C Si hæc Dominica interponitur post Pentecosten præter primam & secundam lectionem nihil ultra hic quæras, quia cætera dicenda sunt de festo duplaci, seu de oct. tunc occurrenti. Si vero celebratur ante Septuagesimam, tunc aduertendum quod in anno in quo Epiph. domini venerit in die sabbati, dicenda est hic tertia lect. In illo tempore, ascendeante Iesu. & oratio. Deus qui nos in tantis. quas inuenies in dominica tertia Vagantium. In alijs autem annis dicendæ sunt hic tertia lectio & oratio infrascriptæ.

Secundum Mattheum. Lectio. iij.

IN illo tempore, cum descendisset ca. 8. Iesus de monte, sequutæ sunt eum turbæ multæ. Et ecce leprosus veniens adorabat eum.

Et reliqua. Homilia Origenis.

Docente in monte domino, discipuli erant cum ipso, sicut alacres, sicut domestici, sicut proximi, sicut amici vel fratres: quibus datum erat cœlestis doctrinæ noscere secreta: per quam salutis scientiam etiam brutorum corda saluarent: cæcorumque oculis, per mundanæ delectationis tenebras caligantibus, lucem patefacerent veritatis. Vnde & dominus ad eos: Vos (inquit) estis sal terræ: vos descendente eo de monte turbæ sequutæ sunt eum. In montem scilicet ascendere nequaquam poterant, vt pigri populi, vt negligentes, vt imperfecti: quia quos delic-

torum sarcina deprimit, ad mysterio-
rum sublimia nisi abieco onere scan-
dere minime valent. Idcirco & filij Is-
rael primitus in montem ascendere non
valuerunt, ad obuiandum Deo produre
non potuerunt propter suam irreligiosi-
tatem, & impietatem: quia Ægyptiaca
grauati conuersatione præpediebantur:
sed solus Moyses ascendit, & pauci se-
niorum Israel cum eo. Denique ve-
luti tunc cum domino discipuli solli in
montem ascenderunt: & tardiores de-
orsum steterunt. Sic & modo vigi-
lantes & alacres & fideles animæ Deum
timentes, dominum diligentes, regna
cœlestia desiderantes, dominum sem-
per sequentes, post dominum in il-
lum montem cœlestem ascendunt, au-
dientes apostolum dicentem: Quæ sur-
sum sunt querite, vbi Christus est, in
dextera Dei sedens: quæ sursum sunt
sapite: non quæ super terram. **Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus in-
firmitatem nostram propitius
respice: atque ad protegendum nos
dexteram tuæ maiestatis extende. Per.
C Feria. ij. ex Ecclesiast. Lectio. j.

ca. 4. **F**Ili, conserua tempus, & deuita a
malo. Pro anima tua ne confun-
daris dicere verum: est enim confusio
adducens peccatum: & est confusio ad-
ducens gloriam & gratiam. Ne accip-
ias faciem aduersus faciem tuam, nec
aduersus animam tuam mendacium.
Ne reuerearis proximum tuum in casu
suo: nec retineas verbum in tempore
salutis. Non abscondas sapientiam
tuam in decore suo. In lingua enim
sapientia dignoscitur: & sensus, & sci-
entia, & doctrina in verbo sensati, &
firmamentum in operibus iustitiae. Non
contradicas verbo veritatis vlo modo,
& de mendacio ineruditiois tuæ con-
fundere. Non confundaris confiteri pec-

cata tua, & ne subijcias te omni homini
pro peccato, Noli resistere contra fa-
ciem potentis, nec coneris contra ictum
fluuij. Pro iustitia agonizare pro an-
ima tua, & vsque ad mortem certa pro
iustitia: & Deus expugnabit pro te in-
imicos tuos. Noli citatus esse in lingua
tua: & inutilis, & remissus in operibus
tuis. Noli esse sicut leo in domo tua,
euertens domesticos tuos, & opprimens
subiectos tibi. Non sit porrecta manus
tua ad accipendum, & ad dandum col-
lecta.

C Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.

ET vos cum essetis mortui delic- ca. 2.
tis & peccatis vestris, in quibus
aliquando ambulastis secundum secu-
lum mundi huius, secundum principem
potestatis aeris huius spiritus qui nunc
operatur in filios diffidentiæ, in quibus
& nos omnes aliquando conuersati
sumus, in desiderijs carnis nostræ, fa-
cientes voluntatem carnis & cogita-
tionum, & eramus natura filij iræ si-
cut & cæteri. Deus autem qui diues est
in misericordia: propter nimiam chari-
tatem suam qua dilexit nos, & cum
essemus mortui peccatis, conuiuficauit
nos in christo, cuius gratia estis salu-
ati, & conresuscitauit & consedere fecit
in cœlestibus in Christo Iesu, vt ostend-
eret in seculis superuenientibus abund-
antes diuitias gratiæ suæ in bonitate
super nos in Christo Iesu. Gratia enim
estis saluati per fidem: & hoc non ex
vobis, Dei enim donum est: non ex
operibus, vt ne quis glorietur. Ipsius
enim sumus factura: creati in Christo
Iesu in operibus bonis, quæ præparauit
Deus, vt in illis ambulemus. Propter
quod memores estote, quod aliquando
vos eratis gentes in carne, qui dice-
bamini præputium ab ea quæ dicitur
circuncisio in carne manu facta: quod

eratis illo in tempore sine Christo alienati a conuersatione Israel, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes: & sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, & medium parietem maceriæ soluens inimicitias in carne sua: legem mandatorum decretis, euacuans: vt duos condat in semetipso in vnum nouum hominem, faciens pacem, vt reconciliet ambos in vno corpore, Deo per crucem, interficiens inimicitias in semetipso. Et veniens euangelizauit pacem vobis qui longe fuistis: & pacem ijs qui prope: quoniam per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem. Ergo D † iam non estis hospites & aduenæ: sed estis ciues sanctorum & domestici Dei: superædificati super fundatum apostolorum & prophetarum, ipso summo angulari lapide Iesu Christo: in quo omnis ædificatio constructa, crescit in templum sanctum in domino, in quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in spiritu sancto.

C Feria. iij. ex Ecclesiæ. Lectio. j.

ca. 5. **N** Oli attendere ad possessiones ini-
quas, & ne dixeris: Est mihi suf-
ficiens vita: nihil enim proderit in tem-
pore vindictæ & obductionis. Ne se-
quaris in fortitudine tua concupiscentiam
cordis tui: & ne dixeris, Quo-
modo potui? aut quis me subiicit
propter facta mea? Deus enim vindic-
ans vindicabit. Ne dixeris: Peccaui,
& quid mihi accidit triste? Altissimus
enim est patiens redditor. De propiti-
atio peccato noli esse sine metu, neque
adiicias peccatum super peccatum. Et
ne dicas: Miseratio domini magna est,
multitudinis peccatorum meorum mis-

erebitur. Misericordia enim, & ira ab illo cito proximant, & in peccatores respicit ira illius. Non tardes conuerti ad dominum, & ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Noli anxius esse in diuitijs iniustis: non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam. Sic enim omnis peccator probatur in dupli lingua. Esto firmus in via domini, & in veritate sensus tui & scientia, & prosequatur te verbum pacis & iustitiae. Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas: & cum sapientia profer responsum verum. Si est tibi intellectus, responde proximo, sin autem, sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indis-
cipinato, & confundaris. Honor, & glo-
ria in sermone sensati, lingua vero im-
prudentis subuersio est ipsius. Non ap-
pelleris susurro in vita tua, & lingua
tua ne capiaris & confundaris. Super
furem enim est confusio, & poenitentia,
& denotatio pessima super bilinguem:
susurratori autem odium, & inimici-
tia & contumelia. Iustifica pusillum &
magnum similiter.

C Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.

ca. 3. **H** Vius rei gratia ego Paulus vinc-
tus Christi Iesu, pro vobis gen-
tibus: si tamen audistis dispensa-
tionem gratiae Dei, quæ data est mihi
in vobis: quoniam secundum reuelationem
notum mihi factum est sacra-
mentum, sicut supra scripsi in breui:
prout potestis legentes intelligere pru-
dentiam meam in mysterio Christi:
quod alijs generationibus non est agni-
tum filijs hominum, sicuti nunc reue-
latum est sanctis apostolis eius, &
prophetis in spiritu, gentes esse co-

hæredes, & corporales, & conparcipes promissionis eius in Christo Iesu per euangelium, cuius factus sum ego minister secundum donum gratiæ Dei, quæ data est mihi secundum operationem virtutis eius. Mihi enim omnium sanctorum minimo data est gratia hæc: In gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, & illuminare omnes, que sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in Deo, qui omnia creauit: vt innotescat principatibus & potestatibus in coelestibus per ecclesiam, multiformis sapientia Dei, secundum præfinitionem seculorum, quam fecit in Christo Iesu domino nostro: in quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia, per fidem eius. Propter

B quod † peto, ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: quæ est gloria vestra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in celis & in terra nominatur, vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ, virtute corroborari per spiritum eius in interiori hominem: Christum habitare per fidem in cordibus vestris, in charitate radicati & fundati, vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum, scire etiam supereminenter scientiæ charitatem Christi, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. Ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus, aut intelligimus, secundum virtutem quæ operatur in nobis: ipsi gloria in ecclesia, & in Christo Iesu in omnes generationes seculorum. Amen.]

C Feria. iiiij. ex Ecclesiasti. Lectio. j.

ca. 6. **N**Oli fieri pro amico inimicus proximo, improperium enim & contumeliam malus hæreditabit, & omnis

peccator inuidus & bilinguis. Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per stultitiam, & folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo, Anima enim nequam disperdet qui se habet, & in gaudium inimicis dat illum, & deducet in sortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat inimicos: & lingua gratiosa in bono homine abundant. Multi pacifici sint tibi, & consiliarius sit tibi vnum de mille. Si possides amicum, in tentatione posside eum, & ne facile credas ei te ipsum. Est enim amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. Et est amicus qui conuertitur ad inimicitiam, & est amicus qui odium & rixam & conuicia denudabit. Est autem amicus socius mensæ, & non permanebit in die necessitatis. Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coæqualis, & in domesticis tuis fiducialiter ager, si humiliauerit se contra te, & a facie tua absconderit se, vñanimem habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende. Amicus fidelis, protectio fortis: qui autem inuenit illum, inuenit thesaurum. Amico fidei nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vitæ, & immortalitatis: & qui metuunt dominum, inuenient illum. Qui timet Deum, æque habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius.

C Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.

O †Bsecro itaque vos ego vinctus in c.4.a domino, vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia, supportantes inuicem in char-

itate, solliciti seruare vnitatem spiritus, in vinculo pacis. Vnum corpus, & vnum spiritus, sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Vnus dominus, vna fides, vnum baptismus. Vnus Deus, & pater omnium, qui est super B omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.] Vnicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Propter quod dicit, Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus. Quod autem ascendit: quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ? Qui descendit ipse est, & qui ascendit super omnes cœlos, vt impleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero euangelistas, alios autem pastores & doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in C mensuram ætatis plenitudinis Christi:] vt iam non simus paruuli, fluctuantes, & circumferamus omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circunventionem erroris: veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput, Christus: ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundum operationem in mensuram vniuscuiusque membra, augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate. Hoc igitur dico & testificor in domino: vt iam non ambuletis sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a via Dei per ignorantiam quæ est in illis propter cœcitatem cordis ipsorum, qui desper-

antes, semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae, omnis, in auaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum: si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Iesu, deponere vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem, qui corruptitur secundum desideria erroris.

C Feria. v. ex Ecclesiastico. Lectio. j.

F Ili, a iuuentute tua excipe doctrina. ca. 6.
nam, & vsque ad canos inuenies sapientiam Quasi is, qui arat, & seminat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius, in opere enim ipsius exiguum laborabis, & cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus. & non permanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis, & non demorabuntur projcere illam. Sapientia doctrinæ secundum nomen est eius: & non est multis manifestata, quibus autem cognita est, permanet vsque ad conspectum Dei. Audi fili, & accipe consilium intellectus, & ne abijcias consilium meum: Inijce pedem tuum in compedes illius, & in torque illius collum tuum, subijce humerum tuum, & porta illam, & ne acedieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam: & in omni virtute tua conserua vias eius. Inuestiga illam, & manifestabitur tibi, & continens factus ne derelinquas eam: in nouissimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torque illius in stolam gloriae: decor enim vitæ est in illa, & vincula illius alligatura salutaris. Stola gloriae indues eam, & coronam gratulationis superpones tibi. Fili, si attenderis mihi, disces: & si accomodaueris animum

tuum, sapiens eris, Si inclinaueris auctem tuam, excipies doctrinam. & si dilexeris audire, sapiens eris. In multitudine presbyterorum prudentium sta, & sapientiae illorum ex corde coniungere, vt omnem narrationem Dei possis audire, & proverbia laudis non effugiant a te. Et si videris sensatum, euigila ad eum, & gradus ostiorum illius exterrat pes tuus. Cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maxime assiduus esto: & ipse dabit tibi cor, & concupiscentia sapientiae dabunt tibi.

C Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.

c.4.d **R** †Enouamini autem spiritu mentis vestræ: & induite nouum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem vñusquisque cum proximo suo: quoniam sumus inuicem membra Irascimini, & nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare diabolo. Qui furabatur iam non furetur: magis autem laboret, operando manibus suis quod bonum est, vt habeat vnde

E tribuat necessitatem patienti.] Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audiencibus. Et nolite constristare spiritum sanctum Dei: in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. Estote autem inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.

c.5.a † Estote ergo imitatores Dei sicut filii charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem

& hostiam Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, sicut decebat sanctos, aut turpitudo, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet, sed magis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelligentes quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus (quod est idolorum seruitus) non habet hæreditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ. Nolite ergo effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebrae. nunc autem lux in domino. Vt filij lucis ambulate. (Fructus enim lucis, est in omni bonitate, & iustitia, & veritate)] probantes quod sit B beneplacitum Deo: & nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis turpe est & dicere. Omnia autem quæ arguuntur, a lumine manifestantur: omne enim quod manifestatur lumen est. Propter quod dicit, Surge qui dormis, & exurge a mortuis: & illuminabit te Christus.

C Fer. vj. ex Ecclesiastico. Lectio j.

N Oli facere mala, & non te appre- ca. 7. hendent. Discede ab iniquo, & deficient mala abs te. Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum. Noli querere ab homine ducatum, neque a rege cathedram honoris. Non te iustifices ante Deum, quoniam agnitor cordis ipse est: & penes regem noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudinem ciuitatis, nec te immitas in populum, neque alliges duplicitia peccata: nec enim in vno eris im-

munis. Noli esse pusillanimis in animo tuo. Exorare, & facere eleemosynam ne despicias. Ne dicas, in multitudine munerum meorum respiciet Deus, & offerente me Deo altissimo, munera mea suscipiet. Non irrideas hominem in amaritudine animae: est enim qui humiliat & exaltat, circunspectus Deus. Noli amare mendacium aduersus fratrem tuum: neque in amicum similiter facias. Noli velle mentiri omne mendacium: assiduitas enim illius non est bona. Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum, & non iteres verbum in oratione tua. Non oderis laboriosa opera & rusticationem creatam ab altissimo. Non te reputes in multitudine indisciplinatorum. Memento irae, quoniam non tardabit.

C Ex epistola Pauli ad Ephe. L. ij.

c.5.c **V**†Idete itaque fratres quomodo cautæ ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria, sed implemini spiritu sancto, loquentes vobis metipsis in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris: Domino, gratias agentes semper pro omnibus, in nomine domini nostri Iesu Christi Deo

D & patri. Subiecti inuicem, in timore Christi.] Mulieres viris suis subditæ sint, sicut domino: quoniam vir, caput est mulieris: sicut Christus caput est ecclesiae: ipse, saluator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite vxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea: vt illam sanctificaret, mundans lauacro aquæ in verbo

vitæ, vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata. Ita & viri debent diligere vxores suas vt corpora sua. Qui suam vxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim vñquam carnem suam odio habuit: sed nutrit & fouet eam, sicut & Christus ecclesiam: quia membra sumus corporis eius: de carne eius & de ossibus eius: propter hoc relinet homo patrem & matrem suam: & adhæredit vxori suæ: & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est. ego autem dico in Christo, & in ecclesia. Veruntamen & vos singuli vñusquisque vxorem suam sicut seipsum diligit: vxor autem timeat virum suum.

C Sabbato, ex Ecclesiasti. Lectio j.

HVmilia valde spiritum tuum: quo- ca. 7. niam vindicta carnis impij, ignis & vermis. Noli præuaricari in amicum pecuniam differentem, neque fratrem charissimum in auro spreueris. Noli discedere a muliere sensata & bona, quam sortitus es in timore domini: gratia enim verecundiae illius super aurum. Non lædas seruum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam suam. Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua: non defraudes illum libertate, neque inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt, attende illis: & si sunt vtilia, perseuerent apud te. Filij tibi sunt, erudi illos, & curua illos a pueritia illorum. Filiae tibi sunt, serua corpus illarum: & non ostendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam, & grande opus feceris, & homini sensato da illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam, non projicias illam: & odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrem tuum,

& gemitus matris tuae ne obliuiscaris. Memento quoniam nisi per illos natus non fuisses: & retribue illis, quomodo & illi tibi. In tota anima tua time dominum, & sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit: & ministros eius ne derelinquas. Honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes, & propurga te cum brachijs. Da illis partem, sicut mandatum est tibi primitiarum & purgationis: & de negligentia tua purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum & sacrificium sanctificationis offeres domino, & initia sanctorum: & pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur propitiatio, & benedictio tua. Gratia dati in conspectu omnis viuentis, & mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum. ex his enim in dilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

C Ex epistola Pauli ad Ephe. L. ij.

ca. 6. **F** Ilij, obedite parentibus vestris in domino: hoc enim iustum est. Honora patrem tuum & matrem tuam: quod est mandatum primum in promissione, vt bene sit tibi, & sis longævus super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptione domini. Serui, obedite dominis carnalibus, cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei, ex animo, cum bona voluntate seruientes, sicut domino & non hominibus, scientes quoniam vnusquisque quodcunque fecerit bonum, hoc recipiet a domino, siue

seruus, siue liber. Et vos domini, eadem facite illis, remittentes minas, scientes quod & illorum & vester dominus, est in cœlis: & personarum acceptio non est apud eum. De cætero fratres, † confortamini in domino, & in B potentia virtutis eius. Induite vos armaturam Dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli, quoniam non est nobis collectatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus. Propterea accipite armaturam Dei: vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti loriam iustitiae, & calceati pedes in præparatione euangelij pacis: in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguiere, & galeam salutis assumite: & gladium spiritus, quod est verbum Dei] Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro omnibus sanctis: & pro me, vt detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia, notum facere mysterium euangelij, pro quo legatione fungor in catena, ita vt in ipso audeam, prout oportet me loqui. Vt autem & vos sciatis quæ circa me sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater & fidelis minister in domino: quem misi ad vos in hoc ipsum, vt cognoscatis quæ circa nos sunt, & consoletur corda vestra. Pax fratribus & charitas cum fide a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum Iesum Chris-

C

tum in incorruptione. Amen

C Dominica tertia Vagantium. ex Ecclesiastico. Lectio prima.

ca. 8. **V** On litiges cum homine potente, ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum viro locuplete, ne forte contra te constituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum, & argentum, & vsque ad cor regum extendit, & conuertit. Non litiges cum homine linguato, & non strues in ignem illius ligna. Non communices homini indocto, ne male de progenie tua loquatur. Ne despicias hominem auertentem se a peccato, neque impropores ei. Memento quoniam omnes in correptione sumus. Ne spernas hominem in sua senectute: etenim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire. Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium, & in proverbijs eorum conuersare. Ab ipsis enim disces sapientiam, & doctrinam intellectus, & seruire magnatis sine quærela. Non te prætereat narratio seniorum: ipsi enim didicerunt a patribus suis: quoniam ab ipsis disces intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum. Non incendas carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli fœnerari homini fortiori te: quod si fœneraueris, quasi perditum habe. Non spondeas super virtutem tuam: quod si spoponderis, quasi restituens cogita. Non iudices contra iudicem, quoniam secundum quod iustum est, iudicat. Cum audace non eas in via, ne forte grauet mala sua in te: ipse enim secundum voluntatem suam vadit, & simul

cum stultitia illius peribis.

C Ex epistola Pauli ad Thessalonicenses prima. Lectio ij.

P Aulus, & Siluanus, & Timotheus ecclesiæ Thessalonicensium in Deo patre nostro & domino Iesu Christo gratia vobis, & pax. Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis: memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione, memores operis fidei vestræ & laboris, & charitatis, & sustinentiæ spei domini nostri Iesu Christi, ante Deum & patrem nostrum. Scientes fratres dilecti, a Deo electionem vestram, quia euangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed & in virtute, & spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis, & domini excipientes verbum in tribulatiōne multa cum gaudio spiritus sancti: ita vt facti sitis forma omnibus creditibus in Macedonia: & in Achaia. A vobis enim diffamatus est sermo domini, non solum in Macedonia, & in Achaia, sed & in omni loco fides vestra quæ est ad Deum, profecta est, ita vt non sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi enim de vobis annuntiant: qualem introitum habuerimus ad vos: & quomodo conuersi es-tis ad Deum a simulacris seruire Deo viuo & vero, & expectare filium eius de cœlis (quem suscitauit ex mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

Nam & ipsi scitis fratres introitum ca. 2. nostrum ad vos, quia non inanis fuit: sed ante passi multa & contumelij affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad vos euangelium Dei in multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque

in dolo: sed sicut probati sumus a Deo vt crederetur nobis euangelium, ita loquimur: non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione auaritiae, Deus testis est: nec quærentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab alijs, cum possemus vobis oneri esse vt Christi apostoli: sed facti sumus paruuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide, volebamus tradere vobis non solum euangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Memores enim estis, fratres, laboris nostri & fatigationis, nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus, prædicauimus in vobis euangelium Dei. Vos testes estis & Deus, quam sancte & iuste & sine quærela vobis, qui credidistis, affuimus: sicut scitis qualiter vnunquerque vestrum (sicut pater filios suos) deprecantes vos & consolantes, testificati sumus, vt ambularetis digne Deo, qui vocavit vos in suum regnum & gloriam.

C Si hæc Dominica interponitur post Pentecosten, præter primam & secundam lectionem nihil vltra hic quæras, quia cætera dicenda sunt de festo dupli aut octaua tunc occurrenti.

C Si vero celebrabitur ante Septuagesimam, tunc aduertendum quod in anno in quo Epiphania domini venerit in die Sabbati dicenda est hic tertia lectio. In illo tempore, dixit Iesus discipulis suis. & oratio. Familiam tuam. **quas inuenies in Dominica quarta Vagantium, In alijs autem annis dicendæ sunt hic tercia lectio & oratio infrascriptæ.**

Secundum Matthæum.   Lectio. iij.

IN illo tempore, ascende Iesu in ca. 8. nauiculam, sequuti sunt eum discipuli eius. & ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. **Et reliqua. Homilia Origenis.** **I**ngrediente domino in nauiculam sequuti sunt eum discipuli eius. Non imbecilles, sed firmi & stabiles in fide: mansueti & pij spernentes mundum: non dupli corde, sed simplici. Hi ergo sequuti sunt eum non tantum gressus eius sequentes: sed magis sanctitatem eius comitantes, & iustitiam eius sectantes. Et ecce tempestas magna facta est in mari ita vt nauicula operiretur fluctibus. Cum enim multa magna & miranda ostendisset in terra, transit ad mare: vt & ibidem adhuc excellentiora operademonstraret: quatenus terræ marisque dominum se esse cunctis ostenderet. Ingressus ergo nauiculam fecit turbari mare, commouit ventos, concitauit fluctus. Cur hoc? ideo vt discipulos mitteret in timorem, & suum auxilium postularent: suamque potentiam rogantibus manifestaret. Ipsa tempestas non ex se oborta est: sed potestati paruit imperantis, eius qui educit ventos de thesauris suis: qui terminum mari arenam constituit. Dixit enim ei, Vsque huc venies, & non vltra gradieris: sed in temetipso confringentur fluctus tui. Huius ergo iussione & præcepto orta est tempestas in mari: propter occasiones superius memoratas facta est tempestas magna & non pusilla: vt magnum opus & non pusillum ostenderet. Quantoque fluctus nauiculæ irruerant: tanto magis timor discipulos conturbabat: vt plus magis desiderarent ad liberandum se mirabilia saluatoris. Dominus vero dormiebat. O res mirabilis & stupenda. Is qui nunquam obdormit, dormit. Is

qui nunquam dormit neque dormitat, ipse dormire dicitur. Dormiebat quidem corpore, sed vigilabat diuinitate. Dormiebat quidem corpore: sed diuino mutu turbabat mare. Erigebatque fluctus, & apostolos conturbabat suam ostensurus potentiam. **Oratio.**

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse sustinere: da nobis salutem mentis, & corporis: vt ea quæ pro peccatis nostris patimur, te adiuuante vincamus. Per domi-

C Feria. ij. ex Ecclesiastico. L. j.

ca. 8. **C**Vm iracundo non facias rixam, & cum audace non eas in desertum: quoniam quasi nihil est ante illum sanguis: & vbi non est adiutorium, elidet te. Cum fatuis consilium non habeas, non enim poterunt diligere, nisi quæ eis placent. Coram extraneo non facies consilium: nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes, ne forte inferat tibi gratiam falsam, & conuicietur.

ca. 9. Non zeles mulierem sinus tui, ne ostendat super te malitiam doctrinæ nequam. Non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, & confundaris. Ne respicias mulierem multiuolam: ne forte incidas in laqueos illius. Cum saltatrice ne assiduus sis: nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius. Virginem ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animam tuam in vlo, ne perdas te, & hæreditatem tuam. Noli circumspicere in vicis ciuitatis, nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciem tuam a muliere compta, & ne circunspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt: & ex hoc concupiscentiæ quasi ignis exardescit.

Omnis mulier quæ est fornicaria, quasi stercus in via conculcabitur. Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt. colloquium enim illius quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere non sedeas omnino, nec accumbas cum ea super cubitum: & non alterceris cum illa in vino, ne forte declinet cor tuum in illam, & sanguine tuo labaris in perditionem.

C Ex epistola prima ad Thessalonenses. Lectio secunda.

I Deo & nos gratias agimus Deo ca. 2. sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non vt verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum Dei qui operatur in vobis qui credidistis. vos enim imitatores facti es-tis fratres, ecclesiarum Dei, quæ sunt in Iudea, in Christo Iesu: quia eadem passi estis, & vos a contribubilibus vestris, sicut & ipsi a Iudeis. qui & dominum occiderunt Iesum, & prophetas, & nos persequuti sunt & Deo non placent, & omnibus hominibus aduersantur. prohibentes nos gentibus loqui, vt salui fiant: vt impleant peccata sua semper. peruenit enim ira Dei super illos vsque in finem. Nos autem, fratres, desolati a vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde abundantius festinauimus faciem vestram videre cum multo desiderio, quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, & semel & iterum: sed impediuit nos satanas. Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nonne vos ante dominum nostrum Iesum Christum estis in aduentu eius? vos enim estis gloria nostra & gaudium. Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis, & misimus Timotheum ca. 3.

fratrem nostrum & ministrum Dei in euangelio Christi, ad confirmandos vos & exhortandos pro fide vestra vt nemo moueat in tribulationibus istis. ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Nam & cum apud vos essemus, prædicabamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, & scitis. Propterea & ego amplius non sustinens, nisi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte tentauerit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. Nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos quoque vos: ideo consolati sumus, fratres, in vobis in omni necessitate & tribulatione nostra, per fidem vestram, quoniam nunc viuimus: si vos statis in domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, nocte ac die abundantius orantes, vt videamus faciem vestram & compleamus ea quæ desunt fidei vestræ? Ipse autem Deus & pater noster & dominus noster Iesus Christus dirigit viam nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem vestram in inuicem & in omnes: quemadmodum & nos in vobis ad confirmanda corda vestra sine quærela, in sanctitate ante Deum & patrem nostrum, in aduentu domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

C Feria. iij. ex Ecclesiastico. L. j.

ca. 9. **N**E derelinquas amicum antiquum: nouus enim non erit similis illi. Vinum nouum, amicus nouus: veterascet, & cum suauitate bibes illud. Non zeles gloriam, & opes peccatoris:

non enim scis quæ futura sit illius subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustorum, sciens quoniam vsque ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi: & non suspicaberis timorem mortis: & si accesseris ad illum, noli aliquid committere, ne forte auferat vitam tuam. Communionem mortis scito: quoniam in medio laqueorum ingredieris, & super dolentium arma ambulabis. Secundum virtutem tuam caue te a proximo tuo, & cum sapientibus & prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi coniuæ, & in timore Dei sit tibi gloriatio, & in sensu sit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in præceptis altissimi. In manu artificum opera laudabuntur, & princeps populi in sapientia sermonis sui, in sensu vero seniorum verbum. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus, & temerarius in verbo suo odibilis erit.

C Ex epistola prima ad Thessalonenses. Lectio secunda.

DE cætero ergo fratres † rogamus c.4.a vos & obsecramus in domino Iesu: vt quemadmodum accepistis a nobis, quomodo oporteat vos ambulare & placere Deo, sic & ambuletis, vt abundetis magis. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis per dominum Iesum. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: vt abstineatis vos a fornicatione, vt sciat vñusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione, & honore: non in passione desiderij, sicut & gentes quæ ignorant Deum, & ne quis supergrediatur, neque circunueniat in negotio fratrem suum: quoniam vindex est dominus de his omnibus sicut prædictimus vobis, & testificati sumus: Non enim vocavit nos Deus in immunditiam: sed in sanctificationem.] Itaque qui hæc spernit, B

non hominem spernit sed Deum, qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis, non necesse habemus scribere vobis, ipsi enim vos a Deo didicistis, vt diligatis inuicem. Etenim illud facitis in omnes fratres in vniuersa Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, vt abundetis magis: & operam detis vt quieti sitis, & vt vestrū negocium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: & vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: & C nullius aliquid desideretis. † Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus: vt non contristemini sicut & cæteri qui spem non habent. Si enim credimus quod Iesus mortuus est & resurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini, quia nos qui viuimus, qui residui sumus, in aduentum domini, non præueniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iusu & in voce archangeli & in tuba Dei descendet de caelo: & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos qui viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aera: & sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini inuicem in verbis istis.]

C Feria. iiiij. ex Ecclesiasti. L. j.

c. 10. **I**Vdex sapiens iudicabit populum suum, & principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi, sic & ministri eius: & qualis rector est ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum, & ciuitates inhabitabuntur per sensum potentium. In manu Dei potestas terræ: & execrabilis omnis iniquitas gentium, & vtilem rectorem suscitabit in tempus super illam. In manu Dei potes-

tas hominis, & super faciem scribæ imponet honorem suum. Omnis iniuriæ proximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuriæ. Odibilis coram Deo est, & hominibus superbia: & execrabilis omnis iniquitas gentium. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniustias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. Auaro autem nihil est scelestius. Quid superbit terra & cinis? Nihil est iniquius, quam amare pecuniam, hic enim & animam suam venalem habet: quoniam in vita sua proiecit intima sua. Omnis potentatus, breuis vita. Languor prolixior grauat medicum. Breuem languorem præcidit medicus: sic & rex hodie est, & cras morietur. Cum enim morietur homo, hæreditabit serpentes, & bestias, & vermes. Initium superbiæ hominis, apostatare a Deo: quoniam ab eo qui fecit illum, recessit cor eius: quoniam initium omnis peccati est superbia: qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis, & subuertet eum in finem. Propterea exhonorauit dominus conuentus malorum, & destruxit eos vsque in finem.

C Ex epistola prima ad Thessalonicenses. Lectio secunda.

DE temporibus autem & momentis ca. 5. fratres, non indigetis vt scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies domini, sicut fur in nocte, ita veniet, cum enim dixerint, pax & securitas: tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis, & non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris: vt vos dies illa tanquam fur comprehendat, omnes enim vos, filij lucis estis, & filij diei, non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut & cæteri: sed vigilemus & sobrij simus. Qui enim

dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt. Nos autem qui diei sumus, sobrij simus, induiti loricam fidei & charitatis, & galeam spem salutis, quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum Iesum Christum, qui mortuus est pro nobis: vt siue vigilemus, siue dormiamus, simul cum illo viuamus. Propter quod consolamini inuicem: & ædificate alterutrum: sicut & facitis. Rogamus autem vos fratres, vt noueritis eos qui laborant inter vos, & præsunt vobis in domino, & monent vos: vt habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum, pacem habete cum eis. † Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper, quod bonum est sectamini in inuicem, & in omnes. Semper gaudete. Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite. hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinetis. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: vt integer spiritus vester & anima & corpus sine quærela, in aduentu domini nostri Iesu Christi seruetur.] Fidelis est qui vocavit vos: qui etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per dominum, vt legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus. Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

C Feria. v. ex Ecclesiastico. L. j.

c. 10. **S** Edes ducum superborum destruxit Deus, & sedere fecit mites pro eis.

Radices gentium superbarum arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium euertit dominus, & perdidit eas vsque ad fundamentum. Arefecit ex ipsis & disperdidit eos, & cessare fecit memoriam eorum a terra. Memoria superborum perdidit Deus, & reliquit memoriam humilium sensu. Non est creata hominibus superbia: neque iracundia nationi mulierum. Semen hominum honorabitur hoc, quod timet Deum: semen autem hoc exhonorabitur, quod præterit mandata domini. In medio fratrum rector illorum in honore: & qui timent dominum, erunt in oculis illius. Gloria diuitum, honoratorum, & pauperum, timor Dei est, non despicere hominem iustum pauperem, & noli magnificare virum peccatorem diuitem. Magnus est iudex, & potens est in honore: & non est maior illo qui timet Deum. Seruo sensato liberi seruient: & vir prudens & disciplinatus non murmurabit correptus, & inscius non honorabitur. Noli extollere te in faciendo opere tuo, & noli cunctari in tempore angustiæ. Melior est qui operatur, & abundat in omnibus, quam qui gloriatur, & eget pane. Fili mi, in mansuetudine serua animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit? & quis honorificabit exhortantem animam suam? Pauper gloriatur per disciplinam & timorem suum: & est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Qui autem gloriatur in paupertate, quanto magis in substantia? Et qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.

C Epistola Pauli ad Thessalonicenses secunda. Lectio secunda.

ca. 1. **P**AULUS & SILUANUS & TIMOTHEUS, eccliae Thessalonicensium in Deo patre nostro & domino Iesu Christo, gratia vobis & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo.

Gratias agere debemus semper Deo pro vobis fratres, ita ut dignum est: quoniam supercrescit fides vestra, & abundat caritas vniuersitatis vestrum in inuidem: ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesijs Dei, pro patientia vestra, & fide, & in omnibus persecutionibus vestris & tribulationibus, quas sustinetis in exemplum iusti iudicij Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo & patimini, si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem ijs qui vos tribulant: & vobis qui tribulamini, requiem nobiscum in reuelatione domini Iesu de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis, dantis vindictam ijs qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio domini nostri Iesu Christi: qui poenam dabunt in interitu æternas a facie domini, & a gloria virtutis eius: cum venerit glorificari in sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo, in quo etiam oramus semper pro vobis, ut dignetur vos vocatione sua Deus noster, & impleat omnem voluntatem bonitatis suæ, & opus fidei in virtute, ut clarificeatur nomen domini nostri Iesu Christi in vobis, & vos in illo secundum gratiam Dei nostri, & domini Iesu Christi.

C Fer vj. ex Ecclesiastico. Lj.

c 11. **S**Apientia humiliati exaltabit caput illius, & in medio magnatorum consedere illum faciet. Non laudes virum in specie sua: neque spernas hominem in visu suo. breuis in volatilibus est apis, & initium dulcoris

habet fructus illius. In vestitu ne glorieris vñquam, nec in die honoris tui extollaris: quoniam mirabilia opera altissimi solius, & gloriosa, & absconsa, & inuisa opera illius. Multi tyranni sederunt in throno, & insuscipibilis portauit diadema. Multi potentes oppressi sunt valide, & gloriosi traditi sunt in manus alterorum. Prius quam interroges, ne vituperes quenquam: & cum interrogaueris, corripe iuste. Prius quam audias ne respondeas verbum, & in medio sermonum ne adjicias loqui. De ea re, quæ te non molestat, ne certes: & in iudicio peccantium ne consistas. Fili, ne in multis sint actus tui: & si diues fueris, non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris, non apprehendes: & non effugies, si præcucurreris. Est homo laborans, & festinans, & dolens impius, & tanto magis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput: & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt Deum. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas, a Deo sunt. Sapientia & disciplina, & scientia legis apud Deum. Dilectio, & viae bonorum apud ipsum. Error & tenebrae peccatoribus concreata sunt: qui autem exultant in malis, consenescunt in malo.

C Ex epistola secunda ad Thessalonenses. Lectio secunda.

R †Ogamus autem vos fratres, per aduentum domini nostri Iesu Christi, & nostræ congregationis in ipsum: ut non cito moueamini a vestro sensu, neque terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos mis-

c.2.a

sam, quasi instet dies domini. Ne quis vos seducat vlo modo: quoniam nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita vt in templo Dei sedeat: ostendens se tanquam sit Deus. Num retinetis quod cum adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis: vt reueletur in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis: tantum vt qui tenet nunc tebeat: donec de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille iniquus: quem dominus Iesus interficiet spiritu oris sui: & destruet illustratione aduentus sui eum,]

B cuius est aduentus secundum operationem satanæ, in omni virtute & signis, & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt, eo quod charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent. Ideo mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio: vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniuitati. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres dilecti a Deo, quod elegerit nos Deus primitias, in salutem, in sanctificatione spiritus, & in fide veritatis. Ad quod & vocavit vos per Euangelium nostrum, in acquisitionem gloriæ domini nostri Iesu Christi. Itaque fratres state: & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram. Ipse autem dominus noster Jesus Christus, & Deus & pater noster qui dilexit nos, & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia, exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere & sermone bono.

C Sabbato, ex Ecclesiasti. L.j.

D Atio Dei permanet iustis, & pro- c. 11.
fectus illius successus habebit in æternum. Est qui locupletatur parce agendo, & hæc est pars mercedis illius in eo quod dicit, Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis so-
lus: & nescit quod tempus prætereat illum, & mors appropinquet, & relin-
quat omnia alijs, & morietur. Sta in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce. Ne manseris in operibus pecca-
torum. Confide autem in Deo: & mane in loco tuo. Facile est enim in oculis Dei subito honestare pauperem. Bene-
dictio Dei in mercedem iusti festinat, & in honore veloci processus illius fructificat. Ne dicas, Quid est mihi opus:
& quæ erunt mihi ex hoc bona? Ne
dicas, Sufficiens mihi sum: & quid ex
hoc pessimabor? In die bonorum ne
immemor sis malorum: & in die mal-
orum ne immemor sis bonorum: quoniam
facile est coram Deo in die obi-
tus retribuere vnicuique secundum vias
suas. Malitia horæ obliuionem facit
luxuriæ magnæ. & in fine hominis de-
nudatio operum illius. Ante mortem ne
laudes hominem quenquam: quoniam
in filijs suis agnoscitur vir. Non om-
nem hominem inducas in domum tuam,
multæ enim sunt insidiæ dolosi. Sicut
enim eructant præcordia foentium, &
sicut perdix inducitur in caueam, & vt
caprea in laqueum, sic & cor super-
borum, & sicut prospector videns ca-
sum proximi sui. Bona enim in mala
conuertens insidiatur: & in electis im-
ponet maculam. A scintilla vna auge-
tur ignis, & ab vno doloso augetur san-
guis: homo vero peccator sanguini in-
sidiatur. Attende tibi a pestifero. fab-
ricat enim mala: ne forte inducat super

te subsannationem in perpetuum. Admitte ad te alienigenam, & subuertet te in turbine, & abalienabit te a tuis prijs.

C Ex epistola secunda ad Thessalonenses. Lectio secunda.

ca. 3. **D**E cætero fratres, orate pro nobis, vt sermo Dei currat, & clarificeatur, sicut & apud vos: & vt liberemur ab importunis & malis hominibus. non enim omnium est fides: Fidelis autem dominus est, qui confirmabit vos & custodiet a malo. Confidimus autem de vobis in domino, quod quæcunque præcepimus, & facitis & facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate Dei & patientia Christi. Denuntiamus autem vobis fratres in nomine domini nostri Iesu Christi, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate, & non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos, neque gratis panem manducauimus ab aliquo, sed in labore & in fatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus. Non quasi non habuerimus potestatem, sed vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam & cum essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis. Quoniam si quis non vult operari, nec manducet. Audiuius enim inter vos quosdam ambulantes inquiete, nihil operantes, sed curiose agentes. Iis autem, qui eiusmodi sunt, denuntiemus & obsecramus in domino Iesu Christo, vt cum silentio operantes, suum panem manducent. Vos autem fratres, nolite deficere benefacientes. Quod si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, vt confundatur: & nolite

quasi inimicum existimare, sed corripite vt fratrem. Ipse autem Deus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus sit cum omnibus vobis. Salutatio, mea manu Pauli: quod est signum in omni epistola, ita scribo: Gratia domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

C Dominica quarta Vagantium. ex Ecclesiastico. Lectio prima.

SI benefeceris, scito cui feceris, & erit c. 12. gratia in bonis tuis multa. Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam: & si non ab ipso, certe a domino. Non est enim ei bene qui assiduus est in malis, & eleemosynas non danti: quoniam & altissimus odio habet peccatores: & misertus est pœnitentibus. Da misericordi, & ne suscipias peccatorem: & impijs, & peccatoribus redde vindictam, custodiens eos in diem vindictæ. Da bono, & non receperis peccatorem. Benefac humili, & non dederis impio. Prohibe panes illi dari, ne in ipsis potentior te sit. Nam duplicita mala inuenies in omnibus bonis, quæcunque feceris illi: quoniam & altissimus odio habet peccatores, & impijs reddet vindictam. Non agnosceret in bonis amicus, & non abscondetur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in tristitia, & in malitia illius, amicus agnitus est. Non credas inimico tuo in æternum. Sicut enim æramentum æruginat nequitia illius. Et si humiliatus vadat curuus, adjice animum tuum, & custodi te ab illo. Non statuas illum penes te, nec sedeat ad dexteram tuam, ne forte conuersus in loco tuo: ne forte conuersus in locum tuum inquirat cathedram tuam, & in nouissimo cognoscas verba mea, & in sermonibus meis stimuleris. Quis miserebitur incantatori, a serpente percuesso, & om-

nibus qui appropiant bestijs? Sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obuolus est in peccatis eius. Vna hora tecum permanebit: si autem declinaueris, non supportabit. In labijs suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, vt subuertat te in foueam. In oculis suis lachrymatur inimicus, & si inuenierit tempus, non satiabitur sanguine: & si incurrerint tibi mala, inuenies eum illic priorem & quasi adiuuans suffodiet plantas tuas. Caput suum mouebit, & plaudet manu: & multa susurrans commutabit vultum suum.

C Epistola Pauli ad Timotheum prima.
Lectio secunda.

ca 1. **P**aulus Apostolus, Iesu Christi secundum imperium Dei saluatoris nostri, & Christi Iesu spei nostræ: Timotheo dilecto filio in fide, gratia & misericordia & pax a Deo patre Christo Iesu domino nostro. Sicut rogaui te vt remaneres Ephesi cum irem in Macedoniam, vt denuntiares quibusdam ne aliter docerent, neque intenderent fabulis & genealogijs interminatis, quæ quæstiones præstant magis quam ædificationem Dei, quæ est in fide. Finis autem præcepti, est charitas de corde puro & conscientia bona & fide non ficta. A quibus quidam aberrantes, conuersi sunt in vaniloquium, volentes esse legis doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. Scimus autem quia bona est lex, si quis ex legitime vtatur: sciens hoc, quia lex iusto non est posita, sed iniustis & non subditis, impijs & peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homicidis, fornicarijs, masculorum concubitoribus, plagiarijs, mendacibus, & periuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ aduersatur, quæ est secundum eu-

gelium gloriæ beati Dei, quod creditum est mihi. Gratias ago ei qui me confortauit Christo Iesu domino nostro, quia fidelem me existimauit, ponens in ministerio, qui prius blasphemus fui & persecutor, & contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundauit autem gratia domini nostri cum fide & dilectione, quæ est in Christo Iesu. Fidelis sermo & omni acceptione dignus: quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum ego primus sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum: vt in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum qui credituri sunt illi, in vitam æternam. Regi autem seculorum immortali, inuisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculorum, Amen. Hoc præceptum commendo tibi fili Timothee, secundum præcedentes in te prophetias, vt milites in illis bonam militiam, habens fidem & bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt, ex quibus est Hymenæus & Alexander: quos tradidì satanæ, vt discant non blasphemare.

C Si hæc Dominica interponitur post Pentecosten, præter primam & secundam lectionem, nihil ultra hic quæras, quia cætera dicenda sunt de festo dupl. aut octa. tunc occurrenti.

C Si autem celebratur ante Septuagesimam, tertia lectio, oratio erunt infrascriptæ, siue dictæ sint in dominica præcedenti, siue non. Et si post hanc dominica poneretur etiam alia ante Septuagesimam, vt postea dicetur, repetendæ sunt in ea hæc eadem tertia lectio, & oratio.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 13. **I**N illo tempore, dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnum celorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. **Et reliqua.**
Homilia sancti Augustini episc.
Cum negligenter agerent propositi Ecclesiae, & dormitionem mortis acciperent Apostoli, venit diabolus, & superseminavit eos quos malos filios dominus interpretatur. Sed recte queritur, vtrum hæretici sint, an male viuentes catholici? Possunt enim dici filii mali etiam hæretici, qui ex eodem euangelij semine & Christi nomine procreati, prauis opinionibus ad falsa dogmata conuertuntur. Sed quod dicit eos in medio tritici seminatos: quasi videntur illi significari qui vnius communionis sunt. Veruntamen quia dominus agrum non ecclesiam, sed hunc mundum interpretatur, intelliguntur hæretici, quia non societate vnius ecclesiae vel vnius fidei, sed societate solius nominis Christiani, in hoc mundo permiscentur bonis: vt illi qui in eadem fide mali sunt, palea potius quam zizania reputentur: quia palea etiam fundamentum ipsum habet cum frumento, radicenque communem. In illa plane sagena, qua concluduntur boni & mali pisces, non absurde mali catholici intelliguntur. Aliud est enim mare quod significat magis istum mundum: aliud sagena, quæ vnius fidei vel vnius ecclesiae communionem videtur ostendere. Inter hæreticos & malos catholicos hoc interest: quod hæretici falsa credunt: illi autem vera credentes non viuunt ita vt credunt. Solet autem quæri etiam, schismatici quid ab hæreticis distent: & hoc inueni, quod schismaticos fides diuersa non faciat, sed communionis disrupta societas.

Sed vtrum inter zizania numerandi sint, dubitari potest. **Oratio.**

FAmiliam tuam quæsumus domine continua pietate custodi, vt quæ in sola spe gratiæ coelestis innititur, tua semper protectione muniatur. Per domi.

C Feria. ij. ex Ecclesiastico. L. j.

c. 13. **Q** Vi tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam. Pondus super se tollet, qui honestiori se communicat Et ditiori te ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? Quando enim se colliserint, confringetur. Diues iniuste egit, & fremet: pauper autem læsus tacebit. Si largitus fueris, assumet te: & si non habueris, derelinquet te. Si habes, conuiuet tecum, & euacuabit te: & ipse non dolebit super te. Si necessarius illi fueris, supplantabit te: & subridens spem dabit, narrans tibi bona, & dicet: Quid opus est tibi? & confundet te in cibis tuis: donec te exinaniat bis, & ter: & in nouissimo deridebit te. Postea videns derelinquet te: & caput suum mouebit ad te. Humiliare Deo: & expecta manus eius. Attende, ne seductus in stultitia humilieris. Noli esse humili in sapientia tua: ne humiliatus in stultitiam seducaris. Aduocatus a potentiore discede: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis, ne impingaris: & ne longe sis ab eo, ne eas in obliuionem. Ne retineas ex æquo loqui cum illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loquela tentabit te, & subridens interrogabit te de absconditis tuis. Immitis animus illius conservabit verba tua: & non parcer de malitia, & de vinculis. Caeve tibi, & attende diligenter auditui tuo, quoniam cum subuersione tua ambulas. Audi-

ens vero illa, quasi in somnis vide: & vigilabis.

**C Ex epistola prima ad Timotheum.
Lectio secunda.**

ca. 2. **O** Bsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt: vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate, hoc enim bonum est & acceptum coram saluatore nostro Deo, qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus: qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, cuius testimonium temporibus suis confirmatum est: in quo positus sum ego prædicator & apostolus (veritatem dico, non mentior) doctor gentium in fide & veritate. Volo ergo viros orare in omni loco: leuantes puras manus, sine ira & disceptatione. Similiter & mulieres in habitu ornato: cum verecundia & sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat, cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum: sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deinde Eua, & Adam non est seductus: mulier autem seducta in præuaricatione fuit. Saluabitur autem per filiorum generationem: si permanserit in fide & dilectione & sanctificatione cum sobrietate.

C Fer. iij. ex Ecclesiastico. L. j.

c. 13. **O** Mni vita tua dilige Deum & inuoca illum in salute tua. Omne animal

diligit simile sibi: sic & omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur, & omnis homo similis sui sociabitur. Si communicabit lupus agno aliquando: sic peccator iusto. Quæ communicatio sancto homini ad canem? aut quæ pars bona diuinit ad pauperem? Venatio leonis onager in eremo: sic & pascua diuinitum, sunt pauperes. Et sicut abominatio est superbo humilitas: sic & execratio diuinitis pauper. Diues commotus confirmatur ab amicis suis: humiliis autem cum ceciderit, expelletur & a notis. Diuini decepto multi recuperatores, locutus est superbia, & iustificauerunt illum. humiliis deceptus est, insuper & arguitur: locutus est sensate, & non est datus ei locus. Diues locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius vsque ad nubes perducent, pauper locutus est, & dicunt, Quis est hic? Et si offenderit, subuertent illum. Bona est substantia: cui non est peccatum in conscientia, & nequissima paupertas in ore impij. Cor hominis immutat faciem illius, siue in bona, siue in mala. Vestigium cordis boni, & faciem bonam difficile inuenies, & cum labore.

C Ex epistola prima ad Tim. L. ij.

F Idelis sermo, Si quis episcopatum ca. 3. desiderat, bonum opus desiderat. oportet enim episcopum irreprehensibilem esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percussorem: sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sed suæ domui bene præpositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autem domui suæ præesse nescit: quomodo ecclesiæ Dei diligenciam habebit? Non neophytum: ne in superbiam elatus in iudicium inci-

dat diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab ijs qui foris sunt: vt non in opprobrium incidat & in laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes: habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem probentur primum: & sic ministrent, nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. Diacones sint vnius vxoris viri: qui filijs suis bene præsint, & suis domibus. Qui enim bene ministrauerint: gradum bonum sibi acquirent, & multam fiduciam in fide quæ est in Christo Iesu. Hæc tibi scribo fili Timothee, sperans me ad te venire cito. si autem tardauerero: vt scias quomodo oporteat te in domo Dei conuersari, quæ est Ecclesia Dei viui, columna & firmamentum veritatis. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

C Feria iiij. ex Ecclesiasti. L. j.

c. 14. **B** Eatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo & non est stimulatus in tristitia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristitiam, & non excidit a spe sua. Viro cupido & tenaci, sine ratione est substantia, & homini liuido ad quid aurum? Qui aceruat ex animo suo iniuste, alijs congregat, & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius: & haec redditio est malitiæ illius: & si bene fecerit, ignoranter, & non volens facit, & in nouissimo manifestat malitiam suam. Nequam est ocu-

lus liuidi, & auertens faciem suam, & despiciens animam suam. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non satiabitur, donec consumat arefaciens animam suam. Oculus malus ad mala, & non satiabitur pane indigens, & in tristitia erit super mensam suam. Fili, si habes, benefac tecum, & Deo dignas oblationes offer. Memor esto quoniam mors non tardat, & testamentum inferorum, quia demonstratum est tibi. Testamentum enim huius mundi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporigens, da pauperi. Non defrauderis a die bono, & particula bona diei non te prætereat. Nonne alijs relinques doores, & labores tuos? In diuisione sortis da, & accipe, & iustifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum. Omnis caro sicut foenum veteraset, & sicut folium fructificans in arbore viridi. Alia generantur, & alia deiciuntur: sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur, & alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficit: & qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur: & qui operatur illud, honorabitur in illo.

C Ex epistola prima ad Timotheum. Lectio secunda.

S Piritus autem manifeste dicit, quia ca. 4. in nouissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis quod Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & ijs qui cognouerunt veritatem. Quod omnis creatura Dei bona est, & nihil reiciendum quod cum gra-

tiarum actione percipitur. sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc proponens fratribus, bonus eris minister Christi Iesu, enutritus verbis fidei & bonæ doctrinæ quam assecutus es. Ineptas autem & aniles fabulas deuita: exerce autem te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio, ad modicum vtilis est, pietas autem ad omnia vtilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Fidelis sermo & omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus & maledicimur, quia speramus in Deum viuum qui est saluator omnium hominum, maxime fidelium. Præcipe hæc & doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est: quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyteri. Hæc meditare, in his esto: vt profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende enim tibi & doctrinæ, insta in illis. Hoc enim faciens, & te ipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.

C Feria. v. ex Ecclesiast. Lectio. j.

c. 14. **B** Eatus vir, qui in sapientia morabitur: & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu suo cogitabit circunspectionem Dei. Qui excogitat vias illius in corde suo, & in absconditis suis intelligens, vadens post illam quasi inuestigator, & in vijs illius consistens: qui respicit per fenestras illius, & in ianuis illius audiens: qui requiescit iuxta domum illius, & in parietibus illius figens palum. Statuet casulam suam ad manus illius, & requiescent in casula illius bona per æuum: statuet filios suos sub tegmine illius, &

sub ramis eius morabitur: protegetur sub tegmine illius a feroore, & in gloria eius requiescat. † Qui timet Deum, facit bona, & qui continens est iustitiae, a apprehendet illam, & obuiabit illi quasi mater honorificata, & quasi mulier a virginitate suscipiet illum. Cibabit illum pane vitæ, & intellectus, & aqua sapientiae salutaris potabit illum, & firmabitur in illo, & non flectetur: & continebit illum & non confundetur: & exaltabit illum apud proximos suos, & in medio ecclesiæ aperiet os eius, & adimplebit illum spiritu sapientiae & intellectus, & stola gloriæ vestiet illum. Iucunditatem & exultationem thesaurizabit super illum, & nomine æterno hæreditabit illum.] Homines stulti non apprehendent illam, & homines sensati obuiabunt illi: homines stulti non videbunt eam, longe enim abest a superbia & dolo: viri mendaces non erunt illius memores, & viri veraces inuenientur in illa, & successum habebunt vsque ad inspectionem Dei.

C Ex epistola prima ad Timotheum.

Lectio secunda.

S Eniorem ne increpaueris: sed obca. 5. seca vt patrem. iuuenes: vt fratres. anus, vt matres. iuuenculas, vt sorores in omni castitate. Viduas honora, quæ vere viduæ sunt. Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primum domum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus. hoc enim acceptum est coram Deo. Quæ autem vere vidua est & desolata: speret in Deum, & instet observationibus & orationibus nocte & die. Nam quæ in delicijs est, viuens mortua est. Et hoc præcipe: vt irreprehensibles sint. Si quis autem suorum & maxime domesticorum curam non habet: fidem negauit, & est infideli

deterior. Vidua diligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit vnius viri vxor, in operibus bonis testimonium habens: si filios educauit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsequuta est. Adolescentiores autem viduas deuita. Cum enim luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volunt: habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt: simul autem & otiosæ discunt circumire domos: non solum otiosæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes quæ non oportet. Volo ergo iuiores nubere, filios procreare, matres familias esse: nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia. Iam enim quædam conuersæ sunt retro post satanam. Si quis fidelis habet viduas, subministret illis, vt non grauetur eccllesia: vt ijs quæ vere viduæ sunt sufficiat. Qui bene præsunt presbyteri, dupli honore digni habeantur: maxime qui laborant in verbo & doctrina. Dicit enim scriptura: Non alligabis os boui trituranter: & Dignus est operarius mercede sua. Aduersus presbyterum accusationem noli recipere: nisi sub duobus, aut tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue: vt & cæteri timorem habeant. Testor coram Deo, & Christo Iesu & electis angelis, vt hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. Manus cito nemini imposueris, neque communicaueris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino vtere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium: quosdam autem & subsequuntur.

Similiter & facta bona, manifesta sunt: & quæ aliter se habent, abscondi non possunt.

¶ Feria. vj. ex Ecclesiast. Lectio. j.

Non est speciosa laus in ore peccatoris: quoniam a Deo profecta est sapientia. sapientiæ enim Dei astabit laus, & in ore fideli abundabit, & dominator dabit eam illi. Non dixeris, Per Deum abest. quæ enim odit, ne feceris. Non dicas: Ille me implantauit: non enim necessarij sunt ei homines impij. Omne execramentum erroris odit dominus, & non erit amabile timentibus eum. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. Adiecit mandata, & præcepta sua, si volueris mandata seruare, conseruabunt te, & in perpetuum fidem placitam seruare. Apposuit tibi aquam & ignem: ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei dabitur illi: quoniam multa sapientia Dei, & fortis in potentia, videns omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eum, & ipse agnoscit omnem operam hominis. Nemini mandauit impie agere, & nemini dedit spatium peccandi: non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium & inutilium. Ne iucunderis in filiis impijis, si multiplicentur: nec oblecteris super ipsos, si non est timor Dei in illis. Non credas vitæ illorum, & ne resperixeris in labores eorum. Melior est enim vñus timens Deum, quam mille filij impij. Et vtilius est mori sine filijs, quam relinquere filios impios. Ab vno sensato inhabitabitur patria, & a tribus impijis deseretur. Multa talia vident oculis meus, & fortiora his audiuimus auris mea.

¶ Ex epistola prima ad Tim L. ij.

ca. 6. **Q** Vicunque sunt sub iugo serui, dominos suos omni honore dignos arbitrentur: ne nomen domini & doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos, non contemnant quia fratres sunt, sed magis seruant quia fideles sunt, & dilecti, qui beneficij participes sunt. Hæc doce: & exhortare. Si quis aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi, & ei quæ secundum pietatem est, doctrinæ: superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & pugnas verborum, ex quibus oriuntur inuidiæ, contentiones, blasphemiae, suspicione malæ, conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate priuati sunt, existimantium quæstum esse pietatem. Est autem quæstus magnus, pietas cum sufficiencia. Nihil enim intulimus in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta & quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli & desideria multa inutilia, & nocua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt a fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o homo Dei hæc fuge: sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei: apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confessus bonam confessionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram Deo qui viuificat omnia, & Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem: vt serues mandatum, sine mac-

ula, irreprehensibile vsque in aduentum domini nostri Iesu Christi, quem suis temporibus ostendet beatus & solus potens, rex regum, & dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessiblem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest, cui honor & imperium sempiternum. Amen. Diuitibus huius seculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo (qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum) bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, vt apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi, deuitans prophanas vocum nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

C Sabbato, ex Ecclesiasti. L. j.

IN synagoga peccantium exardebit ignis, & in gente incredibili exardebet ira. Non exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigantes, qui destructi sunt confidentes suæ virtuti: & non pepercit peregrinationi illorum, & execratus est eos præ superbia verbi illorum. Non misertus est illis gentem totam perdens, & extollentem se in peccatis suis. Et sicut sexcenta millia peditum qui congregati sunt in duritia cordis sui: & si vnum fuisset ceruicatus, mirum si fuisset immunis, misericordia enim & ira est cum illo. Potens ex oratio, & effundens iram secundum misericordiam suam: sic & correptio illius, hominem secundum opera sua iudicat. Non effugiet in rapina peccator, & non retardabit sufferentia misericordiam facientis. Omnis misericordia faciet locum vnicuique secundum meri-

tum operum suorum, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. Non dicas, A Deo abscondar: & ex summo quis mei memorabitur in populo magno non agnoscar: quæ est enim anima mea in tam immensa creatura? Ecce, cœlum, & coeli cœlorum, abyssus & vniuersa terra: & quæ in eis sunt, in conspectu illius commouebuntur, montes simul & colles, & fundamenta terræ: cum conspexerit illius Deus, tremore concutientur. Et in omnibus his insensatum est cor: & omne cor intelligitur ab illo: & vias illius quis intelligit, & procellam quam nec oculus videbit hominis? Nam plurima illius opera sunt in absconsis, sed opera iustitiae eius quis enuntiabit? aut quis sustinebit?

C Ex epistola Pauli ad Philemonem vnica. Lectio. secunda.

ca. 1. **P** Aulus vinctus Christi Iesu & Timotheus frater, Philemoni dilecto & adiutori nostro, & Appiæ sorori charissimæ, & Archippo commilitoni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua est, gratia vobis & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis, audiens charitatem tuam & fidem quam habes in domino Iesu, & in omnes sanctos: vt communicatio fidei tuæ euidens fiat in agnitione omnis operis boni in vobis in Christo Iesu. Gaudium enim magnum habui & consolationem in charitate tua, quod viscera sanctorum requieuerunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in Christo Iesu imperandi tibi, quod ad rem pertinet: propter charitatem magis obsecro, quum sis talis vt Paulus senex, nunc autem & vinctus Iesu Christi. Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis Onesimo: qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem

& mihi & tibi vtilis, quem remisi tibi. Tu autem illum, id est, mea viscera suscipe: quem ego volueram tecum detinere, vt pro te mihi ministraret in vinculis euangelij: sine consilio autem tuo nihil volui facere: vt ne velut ex necessitate bonum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te, vt æternum illum reciperes iam non vt seruum, sed pro seruo charissimum fratrem, maxime mihi, quanto autem magis tibi & in carne & in domino? Si ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea manu. Ego reddam: vt non dicam tibi quod & te ipsum mihi debes. Ita frater ego te fruar in domino, refice viscera mea in Christo. Confidens in obedientia tua scripsi tibi, sciens quoniam & super id quod dico facies. Simul & para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis. Salutat te Epaphras concaptiuus meus in Christo Iesu, Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas adiutores mei. Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

C Sciendum, quod si finitis quatuor hebdomadis Vagantium adhuc superesset vna ante Septuagesimam (vt euenit anno. 1546. alias autem rarissime hoc eueniet) tunc legenda est dominica viigesima quarta post Pentecosten, quæ est quinta Vagantium ex qua tunc tum sumendæ sunt prima, & secunda lectiones: nam tertia lectio & oratio repetendæ sunt illæ quæ positæ sunt in dominica quarta Vagantium.

C Dominica in Septuagesima.

Notandum, quod si aliquod festum duplex inciderit in hac dominica, & in cæteris dominicis vsque ad Pascha, trans-

ferendum est, vt supra in regulis generalibus.

C Notandum præterea quod ab hac dominica inclusiue vsque ad Pascha non dicitur. Haleluiah. sed loco eius vsque ad feriam quintam in coena domini dicitur. Laus tibi domine rex æternæ gloriæ. Ad matutinum inuitato Praeoccupemus facium domini, & in psalmis iubilemus ei. **Hym.**

P Rimo dierum omnium,
Quo mundus extat conditus:

Vel quo resurgens conditor,
Nos morte victa liberat.

Pulsis procul torporibus,
Surgamus omnes ocyus:
Et nocte quæramus pium,
Sicut prophetam nouimus
Nostras preces vt audiat,
Suamque dextram porrigat:
Et expiatos sordibus,
Reddat polorum sedibus.

Præsta pater piissime, Patrique compar vnice: Cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Inuocabo nomen tuum domine, ne auertas faciem tuam a clamore meo.

C Liber Genesis. Lectio prima.

c.1.a **I**†N principio creauit, Deus coelum & terram. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi: & spiritus Dei ferebatur super aquas. Dixitque Deus, Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: & diuisit lucem a tenebris, appellauitque lucem diem, & tenebras noctem, factumque est vespere & mane dies vñus. Dixit quoque Deus, Fiat firmamentum in medio aquarum: & diuidat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum, diuisitque aquas quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentum. Et factum est ita. Vo-

cauitque Deus firmamentum, cœlum: & factum est vespere & mane, dies secundus. Dixit vero Deus, Congregentur aquæ quæ sub cœlo sunt, in locum vnum: & appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit Deus aridam, terram: congregationesque aquarum appellauit maria. Et vidit Deus, quod esset bonum, & ait: Germinet terra herbam virentem & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam virentem, & facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum. & habens vnumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus, quod esset bonum. Et factum est vespere & mane dies tertius. Dixit autem Deus, Fiant luminaria in firmamento cœli, & diuidant diem ac noctem: & sint in signa & tempora, & dies & annos: vt luceant in firmamento cœli, & illuminent terram. Et factum est ita. Feicitque Deus duo luminaria, magna, luminare maius vt præcesset diei: & luminare minus, vt præcesset nocti, & stellas: & posuit eas Deus in firmamento cœli, vt lucerent super terram, & præcessent diei ac nocti, & diuiderent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere & mane dies quartus.

C Sanctum Iesu Christi euangelium secundum Ioannem. Lectio. ij.

I†N principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum: & lux in tenebris

lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognouit. In propria venit: & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est: & habitauit in nobis. (Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti a patre)

B plenum gratiæ & veritatis.] Ioannes testimonium perhibet de ipso & clamat, dicens: Hic erat quem dixi. Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia: quia lex per Moy-sen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Deum nemo vidiit vñquam: vnigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 20. **I**N illo tempore, dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. **Et reliqua.**

Homilia sancti Gregorij papæ.

Regnum cœlorum patrifamilias simile dicitur: qui ad excolendam vineam suam operarios conduxit. Quis vero patrifamilias similitudinem rectius tenet, quam conditor noster? qui regit quos condidit: & electos suos sic in hoc

mundo possidet, quasi subiectos dominus in domo. Qui habet vineam, vniuersam scilicet ecclesiam: quæ ab Abel iusto vsque ad vltimum electum, qui in fine mundi venturus est: quot sanctos protulit, quasi tot palmites misit. Hic itaque paterfamilias ad excolendam vineam suam mane hora tertia, sexta, nona, & vndecima, operarios conductit: quia a mundi huius initio vsque in finem, ad erudiendam plebem fidelium, prædicatores congregare non destitit. Mane etenim mundi fuit ab Adam vsque ad Nœ. hora vero tertia a Nœ vsque ad Abraham. Sexta quoque ab Abraham vsque ad Moy-sen. Nona autem a Moyse vsque ad aduentum domini. Vndecima vero ab aduentu domini vsque ad finem mundi. In qua prædicatores sancti apostoli missi sunt, qui mercedem plenam, & tarde venientes acceperunt. Ad erudiendam ergo dominus plebem suam quasi ad excolendam vineam suam nullo tempore destitit operarios mittere: quia & prius per patres, & postmodum per legis doctores & prophetas: ad extreum vero per apostolos dum plebis suæ mores excoluit, quasi per operarios in vineæ cultura magnopere laborauit. Quamuis in quolibet modulo vel mensura quisquis cum fide recta bonæ actionis extitit: huius vineæ operarius fuit. Operator ergo mane hora tertia, sexta, & nona antiquus ille & Hebraicus populus designatur: qui in electis suis ab ipso mundi exordio dum recta fide studuit Deum colere, quasi non destitit in vineæ cultura laborare. Miserere. 70.

C Notandum, quod ab hac dominica inclusiue vsque ad feriam quintam in cœna domini quando fit officium de do-

minica vel feria non dicitur. Te Deum. post tertiam lectionem, sec loco eius dicitur psalmus. Miserere. fo. 70.

C Ad laudes antiphonæ. Per singulos dies bendicam tibi, & laudabo nomen tuum.

Oratio.

P Reces populi tui, quæsumus domine, clementer exaudi: vt qui iuste pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per do-

C Ad Vespertas. Hymnus.

L Vcis creator optime,
Lucem dierum proferens,
Primordijs lucis nouæ,
Mundi parans originem.

Q ui mane, iunctum vesperi,
Diem vocari præcipis,
Tetrum chaos illabitur,
Audi preces cum fletibus.
Ne mens grauata crimine,
Vitæ sit exul munere,
Dum nil perenne cogitat,
Seseque culpis illigat.

C oelorum pulset intimum,
Vitale tollat præmium,
Vitemus omne noxiū,
Purgemus omne pessimum.

Præsta pater piissime. &c. **An.** In tribulatione mea inuocauī dominum, & ad Deum meum clamaui.

C Notandum quod inuita. Hymni, & antiphonæ huius dominicæ dicuntur vsque ad feriam quartam Cinerum exclusiue, quando fit officium de dominica vel de feria.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c.1.b **D** Ixit etiam Deus, Producant aquæ reptile animæ viuentis, & volatile super terram sub firmamento cœli. Creauitque Deus cete grandia, & omnem animam viuentem atque motabilem, quam produxerant aquæ in species suas, & omne volatile secun-

dum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum, benedixitque eis, dicens: Crescite & multiplicamini, & replete aquas maris, auesque multiplicentur super terram. Et factum est vespere & mane dies quintus. Dixit quoque Deus. Producat terra animam viuentem in genere suo, iumenta & reptilia & bestias terræ secundum species suas. Factumque est ita. Et fecit Deus bestias terræ iuxta species suas, & iumenta & omne reptile terræ in genere suo. Et vidit Deus quod esset bonum, & ait, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cœli, & bestijs, vniuersæque terræ, omnique reptili quod mouetur in terra. Et creauit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creauit illum, masculum & foeminam creauit eos. Benedixitque illis Deus, & ait, Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & subjcite eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus cœli, & vniuersis animantibus quæ mouentur super terram. Dixitque Deus, Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, & vniuersa ligna quæ habent in semetipsis semen generis sui, vt sint vobis in escam, & cunctis animantibus terræ, omnique volucri cœli, & vniuersis quæ mouentur in terra, & in quibus est anima viuens, vt habeant ad vescendum. Et factum est ita. Vidiisque Deus cuncta quæ fecerat: & erant valde bona. Et factum est vespere & mane dies sextus.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.1.c **E**T hoc est testimonium Ioannis, quando † miserunt Iudei ab Ierosolymis sacerdotes & Leuitas ad eum, vt interrogarent eum, Tu quis es? Et confessus est, & non negauit. Et

confessus est, Quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum? Quid ergo? Elias es tu? Et dixit, non sum. Propheta es tu? Et respondit, Non. Dixerunt ergo ei, Quis es, vt responsum demus his qui miserunt nos? quid dicis de teipso? Ait, Ego vox clamantis in deserto, dirigit viam domini sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex Pharisæis. Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei. Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus vt soluam eius corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans.]

D Altera die † vidit Ioannes Iesum venientem ad se, & ait, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi, Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat, & ego nesciebam eum: sed vt manifestetur in Isræl: propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Ioannes, dicens, Quia vidi spiritum descendenterem quasi columbam de cœlo, & mansit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris spiritum descendenterem & manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui quia hic, est filius Dei.]

c.2.a **I**Gitur perfecti sunt cœli & terra, & omnis ornatus eorum. Completumque Deus die septimo opus suum quod fecerat: & requieuit die sep-

timo ab vniuerso opere quod patrarat.] Et benedixit diei septimo, & sanctificauit illum: quia in ipso cessauerat ab omni opere suo, quod creauit Deus vt faceret Istæ sunt generationes cœli & terræ, quando creata sunt, in die quo fecit dominus Deus cœlum & terram, & omne virgultum agri antequam orietur in terra, omnemque herbam regionis priusquam germinaret, non enim pluerat dominus Deus super terram, & homo non erat qui operaretur terram: sed fons ascendebat e terra, irrigans vniuersam superficiem terræ. Formauit igitur dominus Deus hominem de limo terræ, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitae, & factus est homo in animam viuentem. Plantauerat autem dominus Deus paradisum voluptatis a principio: in quo posuit hominem quem formauerat, produxitque dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suaue, lignum etiam vitae in medio paradisi, lignumque scientiæ boni & mali. Et fluius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum, qui inde diuiditur in quatuor capita. nomen vni Phison: ipse est qui circuit omnem terram Euilath, vbi nascitur aurum, & aurum terræ illius optimum est, ibique inuenitur bdellium: & lapis onychinus. Et nomen fluuij secundi, Gehon: ipse est qui circumlit omnem terram Aethiopiarum. Nomen vero fluminis tertij, Tigris: ipse vadit contra Assirios. Fluius autem quartus, ipse est Euphrates.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

A †Ltera die iterum stabat Ioannes, & ex discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulantem, dicit, Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem, & sequuti sunt Iesum. Conuersus autem Iesus, & vi-

dens eos sequentes se, dicit eis. Quid quæreritis? Qui dixerunt ei, Rabbi (quod dicitur interpretatum, magister) vbi habitas? Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & viderunt vbi maneret: & apud eum manserunt die illa: hora autem erat quasi decima. Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus qui audierant a Ioanne, & sequuti fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum Simonem, & dicit ei, Inuenimus Messiam, quod est interpretatum Christus. Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus, dixit tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. In crastinam voluit exire in Galilæam: & inuenit Philippum. Et dicit ei Iesus, Sequere me. Erat autem Philippus a Bethsaida, ciuitate Andreæ & Petri. Inuenit Philippus Nathanael, & dicit ei, Quem scripsit Moyses in lege, & prophetæ: inuenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanael, A Nazareth potest aliquid boni esse. Dicit ei Philippus, veni & vide. Vedit Iesus Nathanael venientem ad se: & dicit de eo. Ecce vere Israëlite in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael, Vnde me nosti? Respondit Iesus, & dixit ei, Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu vidi te. Respondit ei Nathanael, & ait, Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israëli. Respondit Iesus, & dixit ei, Quia dixi tibi, Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis. Et dixit ei, Amen amen dico vobis, videbitis cœlum apertum, & angelos Dei ascendentēs & descendētes supra filium hominis.]

C Fer. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

ca. 2. **T**Vlit ergo dominus Deus hominem, & posuit eum in paradisum voluptatis, vt operaretur & custodiret

illum: præcepitque ei, dicens: Ex omni ligno paradisi comedere: de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas. In quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris. Dixit quoque dominus Deus, Non est bonum esse hominem solum, faciamus ei adiutorium simile sibi. Formatis igitur dominus Deus de humo cunctis animantibus terræ, & vniuersis volatilibus cœli, adduxit ea ad Adam, vt videret quid vocaret ea. Omne enim quod vocauit Adam animæ viuentis, ipsum est nomen eius. Appellauitque Adam nominibus suis cuncta animantia, & vniuersa volatilia cœli, & omnes bestias terræ: Adæ vero non inueniebatur adiutor similis eius. Immisit ergo dominus Deus soporem in Adam: Cunque obdormisset: tulit vnam de costis eius, & repleuit carnem pro ea. Et ædificauit dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem: & adduxit eam ad Adam. Dixitque Adam, Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea: haec vocabitur Virago, quoniam de viro sumpta est. Quam ob rem relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit vxori suæ: & erunt duo in carne vna. Erat autem vterque nudus, Adam scilicet & vxor eius: & non erubescabant.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

ET die tertia † nuptiæ factæ sunt c.2.a in Cana Galilææ: & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem & Iesus, & discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent. Et dicit ei Iesus, Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris, Quocunque dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundum purificationem

Iudæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dixit eis Iesus, Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vsque ad summum. Et dicit eis Iesus, Haurite nunc, & ferte Architrichilio. Et tulerunt. Vt autem gustauit Architrichilius aquam vinum factam, & non sciebat vnde esset, ministri autem sciebant qui hauserant aquam: vocat sponsum Architrichilius, & dicit ei, Omnis homo primum, bonum vinum ponit: & cum inebriasi fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem seruasti bonum vinum vsque adhuc. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ: & manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.]

B Post hæc descendit Capharnaum ipse & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius: & ibi manserunt non multis diebus, † Et prope erat Pascha Iudæorum, & ascendit Iesus Ierosolymam: & inuenit in templo vendentes oves & boues & columbas, & numularios sedentes. & cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oves quoque & boues, & numulariorum effudit aes, & mensas subuertit. Et his qui columbas vendebant, dixit, Auferte ista hinc: & nolite facere domum patris mei domum negociationis. Recordati sunt vero discipuli eius, quia scriptum est, zelus domus tuæ comedit me. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis quia hæc facis? Respondit Iesus, & dixit eis, Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudæi. Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis,

recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, & crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit Iesus. Cum autem esset Ierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, viidentes signa eius quæ faciebat. Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis: eo quod ipse nosset omnes: & quia opus ei non erat vt quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine.]

¶ Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

S Ed & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat dominus Deus. Qui dixit ad mulierem, Cur præcepit vobis Deus vt non comederetis de omni ligno Paradisi? Cui respondit mulier, De fructu lignorum quæ sunt in paradyso, vescimur: de fructu vero ligni quod est in medio paradyssi, præcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tangeremus illud, ne forte moriamur. Dixit autem serpens ad mulierem: Nequaquam morte moriemini: scit enim Deus quod in quocunque die comederitis ex eo, aperiuntur oculi vestri: & eritis sicut dij scientes bonum & malum. Vedit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuque delectabile: & tulit de fructu illius, & comedit: deditque viro suo, qui comedit. Et aperti sunt oculi amborum: cunque cognouissent se esse nudos, consuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizomata. Et cum audissent vocem domini Dei deambulantis in paradyso ad auram post meridiem abscondit se Adam & vxor eius a facie domini Dei in medio ligni paradyssi. Vocauitque dominus Deus Adam, & dixit ei: Vbi es? Qui ait. Vocem tuam audiui in paradyso: & timui, eo quod nudus essem, & abscondi me. Cui

ca. 3.

dixit dominus, Quis enim indicauit tibi quod nudus essem, nisi quod ex ligno de quo præceperam tibi ne comederes, comedisti? Dixitque Adam, Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi. Et dixit dominus Deus ad mulierem. Quare hoc fecisti? Quæ respondit, Serpens decepit me, & comedi.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.3.a **E**Rat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Iudeorum. Hic venit ad Iesum nocte, & dixit ei, Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister: nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Jesus, & dixit ei, Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus, Quomodo potest homo nasci cum sit senex? nunquid potest in ventrem matris suæ iterato introire & renasci? Respondit Jesus, Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi, Oportet vos nasci denuo. Spiritus vbi vult spirat: & vocem eius audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat: sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei, Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Jesus, & dixit ei, Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? Amen amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodo si dixerim vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit de cœlo, filius hominis qui est

in cœlo. Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: vt omnis qui credit in ipso non pereat, sed habeat vitam æternam.] † Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credidit in nomine vnigeniti filij Dei. Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit, odit lucem: & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius: qui autem facit veritatem, venit ad lucem: vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.]

C Feria sexta ex Genesi. Lectio. j.

ET ait dominus Deus ad serpentem, ca. 4. Quia fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia & bestias terræ: super pectus tuum gradieris, & terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ. Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum & semen illius: ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius. Mulieri quoque dixit, Multiplicabo ærumnas tuas, & conceputus tuos: in dolore paries filios, & sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui. Adæ vero dixit, Quia audisti vocem vxoris tuæ, & comedisti de ligno, ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ, spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam terræ. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec

reuertaris in terram, de qua sumptus es: quia puluis es, & in puluerem reuertaris. Et vocauit Adam nomen vxoris suæ, Eua: eo quod mater esset cunctorum viuentium. Fecit quoque dominus Deus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos. Et ait, Ecce, Adam quasi vñus ex nobis factus est, sciens bonum & malum, nunc ergo ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vitæ & comedat, vt viuat in æternum. Et emisit eum dominus Deus de paradiso voluptatis vt operaretur terram, de qua sumptus est. Eiecitque Adam: & collocauit ante paradisum voluptatis Cherubin, & flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

ca. 3. **P**ost hæc venit Iesus & discipuli eius in Iudæam terram: & illic morabatur cum eis & baptizabat. Erat autem & Ioannes baptizans in Aenon iuxta Salin: quia aquæ multæ erant illic, & veniebant & baptizabantur. Non dum enim missus fuerat Ioannes in carcerem. Facta est autem quæstio ex discipulis Ioannis cum Iudæis de purificatione. Et venerunt ad Ioannem, & dixerunt ei, Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum. Respondit Ioannes, & dixit: Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim, Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere: me autem minui. Qui desursum venit, super omnes est. Qui

est de terra, de terra est, & de terra loquitur: qui de cœlo venit, super omnes est. Et quod vidit & audiuit, hoc testatur: & testimonium eius nemo accipit. Qui autem accepit eius testimonium, signauit, quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur, non enim ad mensuram dat Deus spiritum. Pater diligit filium: & omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

Vt ergo cognouit Iesus quia audierunt Pharisæi quod Iesus plures discipulos facit, & baptizat quam Ioannes (quanquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius) reliquit Iudæam, & abiit iterum in Galilæam, oportebat autem eum transire per Samariam.

C Sabbato, ex Genesi. Lectio. j.

ADAM vero cognouit vxorem suam Euam, quæ concepit & peperit Cain, dicens. Posedi hominem per Deum. Rursumque peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ouium, & Cain agricola. Factum est autem post multos dies vt offerret Cain de fructibus terræ munera domino. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum: & respexit dominus ad Abel, & ad munera eius. Ad Cain autem, & ad munera illius non respexit: Iratusque est Cain vehementer, & concidit vultus eius. Dixitque dominus ad eum, Quare iratus es? & cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris, recipies? si autem male, statim in foribus peccatum aderit? sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Dixitque Cain ad Abel fratrem suum: Egressamur foras. Cunque essent in agro, comsurrexit Cain aduersus fratrem suum

Abel, & interfecit eum. Et ait dominus ad Cain: Vbi est Abel frater tuus? Qui respondit, Nescio: Nunquid custos fratris mei sum ego? Dixitque ad eum, Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram: quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. Cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos: vagus & profugus eris super terram. Dixitque Cain ad dominum, Maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear. Ecce ejcis me hodie a facie terræ & a facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra: Omnis igitur qui inueniterit me, occidet me. Dixitque ei dominus, Nequaquam ita fiet: sed omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur. Posuitque dominus in Cain signum, vt non interficeret eum omnis qui inuenisset eum.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.4.b **V**†Enit ergo in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sichar: iuxta prædium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi fons Iacob. Jesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit autem mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jesus, Da mihi bibere. Discipuli enim eius abierant in ciuitatem vt cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana. Quomodo tu Iudeus quum sis bibere a me poscis, quæ sum mulier Samaritana? Non enim coutuntur Iudæi Samaritanis. Respondit Jesus, & dixit ei, Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam Dicit ei mulier, Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus est: vnde ergo habes aquam viuam? Nunquid

tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius? Respondit Jesus, & dixit ei, Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier, Domine, da mihi hanc aquam: vt non sitiam, neque veniam huc haurire, Dicit ei Jesus, Vade, voca virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit. Non habeo virum. Dicit ei Jesus, bene dixisti, Quia non habeo virum. Quinque enim viros habuisti: & nunc quem habes, non est tuus vir. hoc vere dixisti. Dicit ei mulier, Domine, video quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt: & vos dicitis quia Ierosolymis est locus vbi adorare oportet. Dicit ei Jesus, Mulier, crede mihi, quia venit hora quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate, nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier, Scio quia Messias venit, qui dicitur Christus: cum ergo venerit, ille annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Jesus, Ego sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius: & mirabantur quia cum muliere loquebatur: nemo tamen dixit, Quid quæris, aut quid loqueris cum ea? Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in ciuitatem, & dixit illis hominibus, Venite, & videte

hominem qui dixit mihi omnia quæcunque feci, nunquid ipse est Christus? Exierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum.

**C Dominica in Sexagesima, ex Genesi.
Lectio prima.**

ca. 4. **S** Gressusque Cain a facie domini habitauit profugus in terra ad orientalem plagam Eden. Cognouit autem Cain vxorem suam, quæ concepit, & peperit Enoch: & ædificauit ciuitatem, vocavitque nomen eius, ex nomine filii sui, Enoch. Porro Enoch genuit Irad, & Irad genuit Mauiael, & Mauiael genuit Mathusael, & Mathusael genuit Lamech: qui accepit duas vxores, nomen vni Ada, & nomen alteri Sella. Genuitque Ada Iabel, qui fuit pater habitantium in tentorijs atque pastorum: & nomen fratris eius Iubal, ipse fuit pater canentium cithara & organo. Sella quoque genuit Tubal Cain, qui fuit malleator & faber in cuncta opera æris & ferri. Soror vero Tubal Cain, Noema. Dixitque Lamech vxoribus suis Adæ & Sellæ, audite vocem meam vxores Lamech, auscultate sermonem meum: quoniam occidi virum in vulnus meum, & adolescentulum in liuorem meum, septuplum vltio dabitur de Cain: de Lamech vero septuagies septies. Cognouit quoque adhuc Adam vxorem suam: & peperit filium, vocavitque nomen eius Seth, dicens, Posuit mihi Deus semen aliud pro Abel, quem occidit Cain. Sed & Seth natus est filius, quem vocauit Enos, iste coepit inuocare nomen domini.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.4.c **I** Nterea rogabant eum discipuli, dicentes, Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis, Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo dis-

cipuli ad inuicem, Nunquid aliquis attulit ei manducare? Dixit eis Iesus, Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me: vt perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis, leuate oculos vestros: & videte regiones quia albæ sunt iam ad messem. Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam: vt & qui seminat simul gaudeat & qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, & alius est qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis, alij laborauerunt: & vos in labores eorum introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis, Quia dixit mihi omnia quæcunque feci. Cum venissent ergo ad illum Samari-tani, rogauerunt eum vt ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebant, Quia iam non propter tuam loqueland credimus: ipsi enim audiuius, & scimus quia hic est vere saluator mundi.] Post D duos autem dies exiit inde, & abiit in Galilæam. Ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cum omnia vidissent quæ fecerat Ierosolymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergo iterum in Cana Galilææ, vbi fecit aquam vinum. † Et erat quidam reg- E ulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset quia Iesus adueniret a Iudæa in Galilæam, abiit ad eum: & rogabat eum vt descenderet

& sanaret filium eius: incipiebat enim mori. Dixit ergo Jesus ad eum, Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum regulus, Domine, descendere priusquam moriatur filius meus. Dicit ei Jesus, Vade, filius tuus viuit. Credidit homo sermoni quem dixit ei Jesus, & ibat. Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei: & nuntiauerunt dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerunt ei, Quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei Jesus, Filius tuus viuit. Et credidit ipse & do-

F mus eius tota.] Hoc iterum secundum signum fecit Jesus, cum venisset a Iudaea in Galilæam.

Secundum Lucam.   **Lectio. iij.**

ca. 8. **I**N illo tempore, dixit, Jesus turbis similitudinem hanc, Exiit qui seminat, seminare semen suum.
Et reliqua. Hom. sancti Grego. papæ. Lectio sancti Euangeli, quam modo fratres charissimi audistis, expositione non indiget, sed admonitione. Quam enim per semetipsum veritas exposuit, hanc discutere humana fragilitas non præsumit. Sed est quod sollicite in hac ipsa expositione dominica pensare debemus. Quia si nos vobis, semen verbum, agrum mundum, volucres dæmonia, spinas diuitias significare dicemus, ad credendum nobis mens forsitan vestra dubitaret. Vnde & idem dominus per semetipsum dignatus est exponere quod dicebat, vt sciatis rerum significationes quererere in his etiam quæ per semetipsum noluit explanare. Exponendo ergo quod dixit, figurate se loqui innotuit. quatenus certos vos redderet: cum vobis nostra fragilitas verborum illius figuratas aperiret. Quis

enim mihi vñquam crederet, si spinas diuitias interpretari voluissem: maxime quum illæ pungant, istæ delectent? Et tamen spinæ sunt: quia cogitationum suarum punctione mentes lacerant: & cum vsque ad peccatum pertrahunt, quasi inficto vulnere cruentant. Quas bene hoc in loco alio (euangelista attestante) nequaquam dominus diuitias, sed fallaces diuitias appellat. **Miserere.**
70. Oratio.

Deus, qui conspicis, quia ex nulla nostra actione confidimus: concede propitius, vt contra aduersa omnia, doctoris gentium protectione muniamur. Per do-

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

Hic est liber generationis Adam: in ca. 5. die qua creauit Deus hominem, ad similitudinem Dei fecit illum. Masculum & foeminam creauit eos: & benedixit illis, & vocauit nomen eorum Adam in die quo creati sunt. Vixit autem Adam centum triginta annis: & genuit filium ad similitudinem & imaginem suam, vocauitque nomen eius Seth. Et facti sunt dies Adam postquam genuit Seth, octingenti anni: genuitque filios & filias. Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta, & mortuus est. Vixit quoque Seth centum quinque annis & genuit Enos. Vixitque Seth, postquam genuit Enos, octingentis septem annis, genuitque filios & filias. Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, & mortuus est. Vixit vero Enos nonaginta annis, & genuit Cainan. Post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis, & genuit filios & filias. Factique sunt omnes dies Enos nongenti quinque anni, & mortuus est. Vixit quoque Cainan septuaginta annis, &

genuit Malaleel. Et vixit Cainan, postquam genuit Malaleel, octingentis quadraginta annis, genuitque filios & filias. Et facti sunt omnes dies Cainan nongenti decem anni, & mortuus est. Vixit autem Malaleel sexagintaquinque annis & genuit Iared. Et vixit Malaleel postquam genuit Iared, octingentis triginta annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonagintaquinque anni, & mortuus est.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.5.a **P**†Ost hæc erat dies festus Iudæorum: & ascendit Jesus Ierosolymam. Est autem Ierosolymis Probatice piscina, quæ cognominatur Hebraice Bethsaida, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum. Angelus autem domini descendebat secundum tempus in piscinam. & mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat a quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc autem cum vidisset Jesus iacentem, & cognouisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei, Vis sanus fieri? Respondit ei languidus, Domine, hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Jesus, Surge, tolle grabatum tuum & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudæi, illi qui sanatus fuerat, sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis, Qui me sanum fecit, ille mihi dixit, Tolle graba-

tum tuum, & ambula. Interrogauerunt ergo eum, Quis est ille homo, qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum, & ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus, ne sciebat quis esset. Jesus enim declinavit a turba constituta in loco. Postea inuenit eum Jesus in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo: & nuntiavit Iudæis, quia Jesus esset qui fecit eum sanum.] Propterea persequebantur Iudæi Iesum, quia hæc faciebat in sabbato. Jesus autem respondit eis: Pater meus vsque modo operatur, & ego operor. Propterea ergo magis quærebant eum Iudæi interficere: quia non solum soluebat sabbatum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo. Respondit itaque Jesus, & dixit eis: Amen amen dico vobis, non potest filius a se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem: quæcunque enim ille facit, hæc & filius similiter facit. Pater enim diligit filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, vt vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos & viuificat: sic & filius quos vult, viuificat. Neque enim pater iudicat quenquam: sed omne iudicium dedit filio, vt omnes honorificant filium, sicut honorificant patrem, qui non honorificat filium, non honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam æternam, & in iudicium non venit: sed transiet a morte in vitam.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

VIxitque Iared centum sexaginta ca. 5. duobus annis, & genuit Enoch, & vixit Iared postquam genuit Enoch octingentis annis & genuit filios & filias.

Et facti sunt omnes dies Iared nongenti sexaginta duo anni, & mortuus est. Porro Enoch vixit sexaginta quinque annis, & genuit Mathusalam. Et ambulauit Enoch cum Deo: & vixit Enoch postquam genuit Mathusalam, trecentis annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexaginta quinque anni, ambulauitque cum Deo, & non apparuit: quia tulit eum Deus. Vixit quoque Mathusala centum octogintaseptem annis, & genuit Lamech. Et vixit Mathusala postquam genuit Lamech, septingentis octoginta duobus annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Mathusala nongenti sexaginta nouem anni, & mortuus est. Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, & genuit filium: vocauitque nomen eius Noe, dicens: Iste consolabitur nos ab operibus & laboribus manuum nostrarum in terra cui maledixit dominus. Vixitque Lamech postquam genuit Noe, quingentis nonaginta quinque annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Lamech, septingenti septuaginta

C septem anni, & mortuus est. † Noe vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham & Iapheth.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.5.d **A** †Men amen dico vobis, quia venit hora & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint, viuent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: sic dedit & filio habere vitam in semetipso, & potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filij Dei, & procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae: qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicij.] Non possum ego a

meipso facere quicquam. Sicut audio, iudico: & iudicium meum. iustum est, quia non quærō voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Vos misistis ad Ioannem: & testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico, vt vos salui sitis. Ille erat lucerna ardens & lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Ioannis. Opera enim quæ dedit mihi pater vt perficiam ea: ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia pater misit me: & qui misit me pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem eius vñquam auditis, neque speciem eius vidistis, & verbum eius non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini scripturas: quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere. Et illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me: & non vultis venire ad me vt vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non accipio. Sed cognoui vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine patris mei, & non acceperitis me. si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis: & gloriam quæ a solo Deo est, non quæritis? Nolite putare, quia ego accusaturus sim vos apud patrem, est qui accusat vos, Moy-ses, in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Si autem il-

lius litteris non creditis: quomodo verbis meis credetis?

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

c.6.a **C**Vmque cœpissent homines multiplicari super terram, & filias procreassent, videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant.

Dixitque dominus, Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum. Gigantes autem erant super terram in diebus illis: postquam enim ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, illæque generunt, isti sunt potentes a seculo viri famosi. Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, poenituit eum quod hominum fecisset in terra: Et præcauens in futurum, & tactus dolore cordis intrinsecus. Delebo, inquit, hominem quem creaui a facie terræ, ab homine vsque ad animantia, a reptili vsque ad volucres cœli, poenitet enim me fecisse eos. Noe vero inuenit gratiam coram Deo. Hæ sunt generationes Noe: Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulauit. Et genuit tres filios, Sem, Cham & Iapheth. Corrupta est autem terra coram Deo, & repleta est iniquitate.]

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.6.a **P**†Ost hæc abiit Iesus trans mare Galileæ, quod est Tyberiadis: & sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. Subiit ergo in montem Iesus: & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum Pascha, dies festus Iudæorum. Cum subleuasset ergo oculos Iesus, & vidisset quia

multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum, Vnde ememus panes vt manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum, ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vñusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei vñus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri, Est puer vñus hic, qui habet quinque panes ordeaceos & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos? Dicit ergo Iesus, Facite homines discumbere. Erat autem foenum multum in loco. Discumberunt ergo viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergo Iesus panes: & cum gratias egisset, distribuit discubentibus: similiter & ex piscibus quantum volebant. Vt autem impleti sunt, dixit discipulis suis. Colligite quæ superauerunt fragmента, ne pereant. Collegerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis quæ superfuerunt his qui manducauerant. Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant, Quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum:] Iesus ergo B cum cognouisset quia venturi essent vt raperent eum & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. Vt autem sero factum est, descendenterunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ iam factæ erant, & non venerat ad eos Iesus. Mare autem, vento magno flante, exurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia vingtquinque aut triginta, vident Iesum ambulantem supra mare, & proximum naui fieri, & timuerunt. Ille autem dicit eis, Ego sum, nolite timere.

Voluerunt ergo accipere eum in nauim: & statim nauis fuit ad terram in quam ibant. Altera die, turba, quæ stabat trans mare, vedit quia nauicula alia non erat ibi, nisi vna, & quia non introisset cum discipulis suis Iesus in nauim, sed soli discipuli eius abijssent, aliæ vero superuenerunt naues a Tiberiade iuxta locum vbi manducauerunt panem gratias agentes Deo.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c.6.b **C** Vmque vidisset Deus terram esse corruptam (omnisquippe caro corruperat viam suam super terram) dixit ad Noe, Finis vniuersæ carnis venit coram me: repleta est terra iniuritate a facie eorum, & ego disperdam eos cum terra. Fac tibi arcam de lignis læuigatis: mansiunculas in arca facies, & bitumine linies intrinsecus & extrinsecus. Et sic facies eam, Trecentorum cubitorum erit longitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo illius. Fenestrarum in arca facies, & in cubito consummabis summitatem eius: ostium autem arcae pones ex latere deorsum, cœnacula & tristega facies in ea. Ecce ego adducam aquas diluuij super terram, vt interficiam omnem carnem in qua spiritus vitæ est subter cœlum, & vniuersa quæ in terra sunt, consumentur. Ponamque foedus meum tecum: & ingredieris arcam tu & filij tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunctis animantibus vniuersæ carnis bina induces in arcam, vt viuant tecum, masculini sexus & foeminini. De volucribus iuxta genus suum, & de iumentis in genere suo, & ex omni reptili terræ secundum genus suum: bina de omnibus ingredientur tecum, vt possint viuere. Tolles igitur tecum ex omnibus escis quæ mandi possunt, & com-

portabis apud te: & erunt tam tibi, quam illis in cibum. Fecit igitur Noe omnia quæ præceperat illi Deus.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

C Vm ergo vidisset turba, quia Iesus ca. 6. non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in nauiculas, & venerunt Capharnaum quærentes Iesum. Et cum inuenissent eum trans mare, dixerunt ei, Rabbi quando huc venisti? Respondit eis Iesus, & dixit, Amen amen dico vobis, quæritis me, non quia vidistis signa. sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis.

Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis hunc enim pater signauit Deus. Dixerunt ergo ad eum, Quid faciemus vt operemur opera Dei? Respondit Iesus, & dixit eis, Hoc est opus Dei, vt credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei, Quod ergo tu facis signum, vt videamus & credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manducauerunt manna in deserto, sicut scriptum est, panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergo eis Iesus Amen amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed pater meus dat vobis panem de celo verum. Panis enim verus est qui de cœlo descendit, & dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Iesus, Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet in æternum. Sed dixi vobis, quia & vidistis me, & non creditis. † Omne D quod dat mihi pater, ad me veniet: & eum qui venit ad me, non ejciam foras, quia descendit de cœlo, non vt faciam voluntatem meam: sed voluntatem eius qui misit me. Haec est enim voluntas eius qui misit me, patris: vt omne quod

dedit mihi non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Hæc est autem voluntas patris mei qui misit me: vt omnis qui videt filium, & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die.] MURABANT ergo Iudæi de illo, quia dixisset, Ego sum panis viuus qui de cœlo descendit: & dicebant, Nonne hic est filius Ioseph, cuius nos nouimus patrem & matrem? Quomodo ergo dicit hic, Quia de cœlo descendit? Respondit ergo Iesus, & dixit eis, Nolite murmurare in F inuicem: † nemo potest venire ad me, nisi pater qui misit me traxerit eum, & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptum in prophetis. Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audiuit a patre & didicit, venit ad me. Non quia patrem vidit quisquam, nisi is qui est a Deo, hic vidit patrem.

C Feria sexta ex Genesi. Lectio. j.

c.7.a **D**Ixitque dominus ad eum, In-gredere tu & omnis domus tua in arcam: te enim vidi iustum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus mundis tolle septena & septena, masculum & foeminam: de animantibus vero immundis duo & duo, masculum & foeminam. Sed & de volatilibus cœli septena & septena, masculum & foeminam: vt saluetur se-men super faciem vniuersæ terræ. Ad-huc enim & post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus: & delebo om-nem substantiam quam feci, de su-perficie terræ. Fecit ergo Noe omnia quæ mandauerat ei dominus. Eratque sexcentorum annorum quando diluuij aquæ inundauerunt super terram. Et ingressus est Noe, & filij eius, vxor eius & vxores filiorum eius cum eo in arcam, propter aquas diluuij. De animantibus

quoque mundis & immundis, & de volu-cribus, & ex omni quod mouetur super terram, duo & duo ingressa sunt ad Noe in arcam, masculus & foemina, sicut præceperat Deus Noe. Cumque trans-sissent septem dies, aquæ diluuij inun-dauerunt super terram. Anno sexcen-tesimo vitæ Noe, mense secundo, septi-modecimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, & cataractæ coeli apertæ sunt: & facta est pluua super terram quadraginta diebus & quadrag-inta noctibus.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

AMen amen dico vobis, qui credit in c.6.g me, habet vitam æternam. Ego sum panis vitæ. Patres vestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de cœlo descendens: vt si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendit. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.] Litigabant H ergo Iudæi adinuicem dicentes, Quo-modo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis Iesus, Amen amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, ha-bet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die † Caro enim mea, vere est cibus: & sanguis meus, vere est potus: qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem: & qui manducat me, & ipse viuet propter me. Hic est panis, qui de cœlo de-scendit. Non sicut manducauerunt pa-tres vestri manna, & mortui sunt. Qui

manducat hunc panem, viuet in æternum.] Hæc dixit in synagoga docens in Capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt, Durus est hic sermo, & quis potest eum audire? Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis, Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius? Spiritus est qui vivificat: caro non prodest quicquam: verba quæ ego loquutus sum vobis, spiritus & vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat, Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: & iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim, Nunquid & vos vultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus, Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes, & nos credidimus & cognouimus quia tu es Christus filius Dei. Respondit eis Iesus, Nonne ego vos duodecim elegi: & ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem Iudam Simonis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

C *Sabbato, ex Genesi. Lectio. j.*

c.7.b **I**N articulo diei illius ingressus est Noe & Sem, & Cham, & Iapheth filii eius: vxor illius, & tres vxores filiorum eius cum eis in arcam: ipsi & omne animal secundum genus suum, vniuersaque iumenta in genere suo, & omne quod mouetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, vniuersæ aues, omnesque volucres ingressæ sunt ad Noe in arcam, bina & bina ex omni carne in qua erat spiritus vitæ. Et

quæ ingressa sunt, masculus & foemina ex omni carne introierunt, sicut præceperat ei Deus: & inclusit eum dominus de foris. Factumque est diluuium quadraginta diebus super terram: & multiplicatae sunt aquæ, & eleuauerunt arcam in sublime a terra. Vehelementer enim inundauerunt, & omnia repleuerunt in superficie terræ: porro arca ferebatur super aquas. Et aquæ præualuerunt nimis super terram: operique sunt omnes montes excelsi sub vniuerso cœlo. Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat Consumptaque est omnis caro quæ mouebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium quæ reptant super terram. Vniuersi homines & cuncta in quibus spiraculum vitæ est in terra mortua sunt. Et deleuit omnem substantiam quæ erat super terram, ab homine usque ad pecus, tam reptile, quam volucres cœli, & deleta sunt de terra: remansit autem solus Noe & qui cum eo erant, in arca. Obtinueruntque aquæ terram centum quinquaginta diebus.

C *Secundum Ioannem. Lectio. ij.*

P Ost hæc autem † ambulabat Iesus in Galilæam: non enim volebat in Iudæa ambulare: quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum, Scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius, Transi hinc, & vade in Iudæam, vt & discipuli tui videant opera tua quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit: & quærerit ipse in palam esse: si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus, Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non

c.7.a

potest mundus odisse vos, me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc. ego enim non ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Vt autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant, Vbi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant, Quia bonus est. Alij autem dicebant, Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudæorum.] †

B Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum, & docebat. Et mirabantur Iudæi, dicentes, Quomodo hic litteras scit, quum non didicerit? Respondit eis Iesus, & dixit, Mea doctrina, non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscet de doctrina, vtrum ex Deo sit, an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quærerit, qui autem quærerit gloriam eius qui misit eum, hic verax est: & iniustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? Quid me quæreritis interficere? Respondit turba, & dixit. Dæmonium habes: quis te quærerit interficere? Respondit Iesus, & dixit eis, Vnum opus feci: & omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circuncisionem: non quia ex Moyse est, sed ex patribus, & in Sabbato circunciditis hominem. Si circuncisionem accipit homo in Sabbato vt non soluatur lex Moysi: mihi indignantissimi quia totum hominem sanum feci in Sabbato? Nolite iudicare secundum

faciem: sed iustum iudicium iudicate.

C Dominica in Quinquagesima ex Genesi. Lectio prima.

D Ecordatus autem Deus Noe c.8.a cunctorumque animantium & omnium iumentorum quæ erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, & immutatae sunt aquæ. Et clausi sunt fontes abyssi, & cataractæ cœli: & prohibita sunt pluiae de celo. Reuersæ sunt aquæ de terra euntes & redeuntes: & cœperunt minui post centum quinquaginta dies. Requieuitque arca mense septimo, vigesimoseptimo die mensis super montes Armeniæ. At vero aquæ ibant & decrescebant vsque ad decimum mensem, Decimo enim mense, primo die mensis apparuerunt cacumina montium. Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram arcæ quam fecerat, dimisit coruum: qui egrediebatur, & non reuertebatur, donec siccarentur aquæ super terram. Emisit quoque columbam post eum, vt videret si iam cessassent aquæ super faciem terræ. Quæ cum non inuenisset vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad eum in arcam: aquæ enim erant super vniuersam terram: extenditque manum suam, & apprehensam intulit in arcam. Expectatis autem ultra septem diebus alijs, rursum dimisit columbam ex arca. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum oliuæ virentibus folijs in ore suo Intellexit ergo Noe quod cessassent aquæ super terram. Expectauitque nihilominus septem alios dies: & emisit columbam, quæ non est reuersa ultra ad eum.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

D Icebant ergo quidam ex c.7.c Ierosolymis. Nonne hic est quem

quærunt interficere? Ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt. Nunquid vere cognouerunt principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus vnde sit. Christus autem cum venerit, nemo scit vnde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docens, & dicens, Et me scitis, & vnde sim scitis: & a meipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum: & si dixerim quia nescio eum, ero similis vobis mendax, sed scio eum: quia ab ipso sum, & ipse me misit. Quærebant ergo eum apprehendere: & nemo misit in illum manus quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum.]

D & dicebant, Christus, cum venerit, nunquid plura signa faciet quam quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo, hæc: & E † miserunt principes & Pharisæi ministros vt apprehenderent Iesum. Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad eum qui me misit. Quæreris me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos, Quo hic iturus est, quia non inueniemus eum? nunquid in dispersionem gentium iturus est, & docturus gentes? Quis est hic sermo quem dixit, Quæreris me, & non inuenietis: & vbi sum ego, vos non potestis venire? In nouissimo autem die magno festiuitatis stabat Iesus: & clamabat, dicens, Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit scripture, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de spiritu quem accep-
F turi erant credentes in eum,] nondum enim erat spiritus datus: quia Iesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius,

dicebant. Hic est vere propheta. Alij dicebant, Hic est Christus. Quidam autem dicebant, Nunquid a Galilæa venit Christus? Nonne scripture dicit, quia ex semine Dauid, & de Bethlehem castello vbi erat Dauid, venit Christus? Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

IN illo tempore, assumpsit Iesus c. 18. duodecim discipulos suos secreto, & ait illis, Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis. **Et reliqua.**

Hom. sancti Grego. papæ.

Redemptor noster præuidens ex passione sua discipulorum animos perturbando: eis longe ante eiusdem passionis poenam, & resurrectionis suæ gloriæ prædictum est) cernerent, etiam resurrectorum non dubitarunt. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo valebant capere verba mysterij: venitur ad miraculum Ante eorum oculos cæcus lumen recipit, vt qui coelestis mysterij verba non caperent: eos ad fidem coelestia facta solidarent. Sed miracula domini & saluatoris nostri sic accipienda sunt, fratres mei, vt & in veritate credantur facta, & tamen per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe eius & per potentiam aliud ostendunt, & per mysterium aliud loquuntur. Ecce enim quis iuxta historiam cæcus iste fuerit ignoramus: sed tamen per mysterium quid significet nouimus. Cæcus quippe est genus humanum, quod in parente primo a paradisi gaudijs ex pulsum claritatem supernæ lucis igno-

rans. damnationis suæ tenebras patitur. Sed tamen per redemptoris sui præsentiam illuminatur, vt æternæ lucis gaudia iam per desiderium videat, atque in via vitæ boni operis gressus ponat. Notandum vero est, quod cum Iesus Hiericho appropinquare dicitur, cæcus illuminatur. Hiericho quippe interpretatur luna. Luna autem in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur: quia dum menstruis momentis decrescit, defectum nostræ mortalitatis designat.

Miserere. 70. Oratio.

P Reces nostras, quæsumus domine, clementer exaudi, atque a peccatorum vinculis absolutos ab omni nos aduersitate custodi. Per dominum.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c.8.b **I** Gitur sexcentesimo primo anno vitæ Noe, primo mense, prima die mensis imminutæ sunt aquæ super terram: & aperiens Noe tectum arcæ aspergit, viditque quod exiccata esset superficies terræ. Mense secundo septimo & vigesimo die mensis arefacta est terra. Loquutus est autem Deus ad Noe, dicens, Egressere de arca tu & vxor tua, filij tui, & vxores filiorum tuorum tecum. Cuncta animantia quæ sunt apud te, ex omni carne tam in volatilibus quam in bestijs & vniuersis reptilibus quæ reptant super terram, educ tecum, & ingredimini super terram, crescite & multiplicamini super eam. Egressus est ergo Noe, & filij eius, vxor illius, & vxores filiorum

ca. 4. eius cum eo. Sed & omnia animantia, iumenta & reptilia quæ reptant super terram secundum genus suum, egressa sunt de arca. Ædificauit autem Noe altare domino: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare. Odoratusque est dominus odorem suavitatis,] & ait

ad eum, Nequaquam vltra maledicam terræ propter homines. Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: non igitur vltra percutiam omnem animam viuentem sicut feci. Cunctis diebus terræ, sementis & messis, frigus & aestus, æstas & hyems, nox & dies non requiescent.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

V Enerunt ergo ministri ad pontifices & Pharisæos. Et dixerunt eis illi, Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri. Nunquam sic loquutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergo eis Pharisæi, Nunquid & vos seducti estis? nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc quæ non nouit legem, maledicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui vñus erat ex ipsis, Nunquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, & cognoverit quid faciat? Responderunt, & dixerunt ei, Nunquid & tu Galilæus es? Scrutare scripturas, & vide quia a Galilæa propheta non surgit. Et reuersi sunt vñusquisque in domum suam. † Iesus autem perrexit in montem Oliveti: & diluculo iterum venit in templo, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem Scribæ & Pharisæi mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio, & dicunt ei, Magister, hæc mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum: vt possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra. Cum ergo perseuerarent interrogantes eum: erexit se, &

ca. 7.

c.8.a

dixit eis, Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem hæc, vñus post vnum exibant, incipientes a senioribus: & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit ei, Mulier, vbi sunt qui te accusabant? nemo te condemnauit? Quæ dixit, Nemo domine. Dixit autem Iesus, Nec ego te condemnabo. Vade, & iam amplius noli peccare.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

ca. 9. **B**Enedixitque Deus Noe, & filijs eius, & dixit ad eos, Crescite & multiplicamini, & replete terram. Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres cœli, cum vniuersis, quæ mouentur super terram: omnes pisces maris manui vestræ traditi sunt. Et omne quod mouetur & viuit, erit vobis in cibum: quasi olera virentia tradidi vobis omnia: excepto quod carnem cum sanguine non comedetis. Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum: & de manu hominis, de manu viri & fratri eius requiram animam hominis. Qui cunque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius: ad imaginem quippe Dei factus est homo. Vos autem crescite & multiplicamini, & ingredimini super terram, & implete eam. Hæc quoque dixit Deus ad Noe, & ad filios eius cum eo, Ecce, ego statuam pactum meum vobiscum, & cum semine vestro post vos, & ad omnem animam viuentem quæ est vobiscum, tam in volucribus, quam in iumentis & pecudibus terræ, cunctisque, quæ egressa sunt de arca, & vniuersis bestijs terræ. Statuam pactum meum vobiscum: & nequaquam vltra interficietur

omnis caro aquis diluuij, neque erit deinceps diluuum dissipans terram.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

Terum ergo loquutus est eis Iesus, c.8.b dicens, † Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisæi, Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Iesus, & dixit eis, Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio vnde veni: & quo vado: vos autem nescitis vnde venio, aut quo vado. Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quenquam, & si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum, sed ego & qui misit me, pater. Et in lege vestra scriptum est, Quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: & testimonium perhibet de me qui misit me, pater. Dicebant ergo ei, Vbi est pater tuus? Respondit Iesus, Neque me scitis, neque patrem meum: si me sciretis: forsitan & patrem meum sciretis. Hæc verba loquutus est Iesus in gazophylatio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.] Dixit ergo iterum C eis Iesus, † Ego vado: & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quo ego vado, vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudæi. Nunquid interficiet semetipsum, quia dicit, Quo ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis, Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis: ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Iesus, Principium qui & loquor vobis. Multa

habeo de vobis loqui & iudicare: sed qui me misit, verax est: & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognoverunt quia patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo eis Iesus, Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & a meipso facio nihil, sed sicut docuit me pater, hæc loquor, & qui me misit, mecum est: & non reliquit me solum, quia ego quæ

D placita sunt ei, facio semper.] Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum.

Feria quarta Cinerum.

C Si in hac feria inciderit festum duplex, transferendum est in sequentem diem, vt supra dictum fuit: si autem inciderit in alijs ferijs vsque ad triduum ante Pascha, officium fiet de festo duplaci, & pro commemoratione Feriæ dicenda est eius Oratio in Laudibus, & Vesperis post Orationem festi duplaci: & similiter fiet quando in aliqua Feria celebrabitur festum aliquod duplex translatum ex hac Feria quarta Cinerum, aut ex Dominicis Quadragesimæ.

Notandum præterea quod nullum festum simplex celebrandum est per totam Quadragesimam, sed si aliquod occurrerit, fiet officium de feria, & pro commemoratione illius festi simplicis in fine Primæ antequam dicatur. Pretiosa, dicitur eius Oratio propria si habuerit, alioquin de communi, quemadmodum dictum fuit in dominica prima Aduentus. Aduertendum insuper quod in Sabbatis Quadragesimæ non debet fieri officium de beata Virgine, sed solum debet fieri commemorationis solita post Orationem Feriæ in Laudibus & Vesperis, vt in alijs diebus. **C** Item omittendæ sunt tertiae lectiones occurrentes in Calendario ex epistolis Pauli per totam Quadragesimam, in

qua cuilibet Feriæ assignata est propria terza lectio. Et supra dicta ordinata sunt iuxta decreta conciliorum antiquorum, de quibus in præfatione. Ad matuti. inuitato. Hodie si vocem domini audieritis, nolite obdurare corda vestra. **Hym.**

EX more docti mystico,

Seruemus hoc ieunium,

Deno dierum circulo:

Ducto quater notissimo.

Lex & prophetæ primitus,

Hoc prætulerunt, postmodum,

Christus sacrauit omnium:

Rex atque factor temporum.

Vt amur ergo parcus,

Verbis, cibis, & potibus,

Somno, iocis, & arctius:

Perstems in custodia.

Dicamus omnes cernui,

Clamemus atque singuli,

Ploremus ante iudicem:

Flectamus iram vindicem.

Nostris malis offendimus,

Tuam eus, clementiam,

Effunde nobis desuper:

Remissor indulgentiam.

Præsta beata Trinitas,

Concede simplex vnitas,

Vt fructuosa sint tuis:

Ieiuniorum munera. Amen. **An.**

Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieunio, & fletu, & planctu.

Ex Iobel. **Lectio. j.**

Nunc ergo, dicit dominus, † conuer- c.3.c
timini ad me in toto corde vestro in ieunio, & in fletu, & in planctu. Et scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, & conuertimini ad dominum Deum vestrum: quia benignus & misericors est, patiens & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia. Quis scit, si conuertatur, & ignoscat, & relinquat post se benedictionem, sac-

rificium & libamen domino Deo vestro? Canite tuba in Sion, sanctificate ieinium, vocate cœtum, congregate populum, sanctificate ecclesiam, coadunate senes, congregate paruulos, & sugentes vbera: egrediatur sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo. Inter vestibulum, & altare plorabunt sacerdotes ministri domini: & dicent: Parce domine, parce populo tuo: & ne des dæreditatem tuam D in opprobrium,] vt dominantur eis nationes. quare dicunt in populis, Vbi est Deus eorum? zelatus est dominus terram suam, & pepercit populo suo. Et respondit dominus, & dixit populo suo, Ecce ego mittam vobis frumentum, & vinum, & oleum, & replebimini eo: & non dabo vos vltra opprobrium in gentibus. Et eum qui ab aquilone est, procul faciam a vobis: & expellam eum in terram inuiam & desertam, faciem eius contra mare orientale, & extremum eius ad mare nouissimum, & ascendet fœtor eius, & ascendet putredo eius, quia superbe egit.

C Secundum Ioannem. Lectio. ij.

ca. 8. **D**icebant ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudæos, Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis: & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Responderunt ei: Semen Abrahæ sumus, & nemini seruiuimus vñquam: quomodo tu dicis, Liberi eritis? Respondit eis Iesus, Amen amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, seruus est peccati, seruus autem non manet in domo in æternum. Filius manet in æternum: si vero vos filius liberauerit, vere liberi eritis, Scio quia filij Abrahæ estis: sed quæratis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem, loquor: & vos quæ-

vidistis apud patrem vestrum, facitis. Responderunt, & dixerunt ei: Pater noster, Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filij Abrahæ estis: opera Abrahæ facite. Nunc autem quæratis me interficere hominem, qui veritatem vobis loquutus sum, quam audiui a Deo. hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei, Nos ex fornicatione non sumus nati, vnum patrem habemus Deum. Dixit ergo eis Iesus, Si Deus pater vester es- set, diligeretis vtique & me. Ego enim ex Deo processi, & veni, neque enim a meipso veni: sed ille me misit. Quare loquela meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax est & pater eius. Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi. Quis † ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Respondit Iesus, Ego dæmonium non habeo: sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego autem non quæro gloriam meam: est qui quærat & iudicet.

C secundum Matthæum. Lectio. iij.

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis ca. 6. suis, Cum ieunatis: nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Et reliqua. **Hom. sancti Augusti episc.** Cum ieunatis (inquit) nolite fieri sicut hypocritæ tristes Exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiu-

nantes. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Vos autem ieiunantes, vngite capita vestra, & facies vestras lauate, ne videamini hominibus ieiunantes: sed patri vestro qui est in abscondito: & pater vester qui est in abscondito reddet vobis. Manifestum est his præceptis, omnem nostram intentionem in interiora debere gaudia dirigi: ne foris quærentes mercedem, huic seculo conformemur, & amittamus promissionem tanto solidioris atque firmioris, quanto interioris beatitudinis, qua nos elegit Deus conformes fieri imaginis filij sui: in hoc autem capitulo maxime animaduertendum est, non in solo rerum corporearum nitore atque pompa, sed etiam in ipsis sordibus luctuosissimis esse posse iactantiam: & eo periculosiorem, quo sub nomine seruitutis Dei decipit. Qui ergo immoderato cultu corporis atque vestitu, vel cæterarum rerum nitore fulget, facile conuincitur rebus ipsis pomparum sculi esse sectator: & nequaquam fallit dolosa imagine sanctitatis. Qui autem in professione Christianitatis inusitato squallore ac sordibus intentos in se hominum oculos facit, cum id voluntate faciat, non necessitate patiatur, ex cæteris eius operibus potest conuinci, vtrum hoc contemptu superflui cultus, aut ambitione aliqua faciat: quia nobis sub ouina pelle cauendos lupos dominus præcepit. Sed ex fructibus (inquit) eorum cognoscetis eos. **Miserere.** 70.

Ad laudes an. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: commendemus nosmetipsos in multa patientia. **Oratio.**

ca. 3. **P** Ræsta domine fidelibus tuis, vt
ieiuniorum veneranda solennia, &
congrua pietate suscipiant, & secura
deuotione percurrant. Per dominum.

¶ Notandum, quod in hac feria quarta Cinerum præter officium diei dicuntur septem Psalmi pœnitentiales cum Litanij, & Orationibus, vt in fine Breuiarij.

¶ Item notandum, quod in omnibus sextis Ferijs Quadragesimæ excepta sexta Feria hebdomadæ sanctæ dicuntur simili modo septem Psalmi, vel Matutinum cum Laudibus pro Defunctis, vt suis locis annotatur.

¶ Aduertendum autem, quod si in aliqua ex prædictis sextis Ferijs celebrabitur festum duplex, non dicuntur septem Psalmi, nec officium Defunctionum.

¶ **Ad Vesperas. Hymnus.**

A Vdi benigne conditor, Nostras preces cum fletibus: In hoc sacro ieiunio, Fusas quadragenario.

Scrutator alme cordium, Infirma tu scis virium: Ad te reuersis exhibe, Remissionis gratiam.

Multum quidem peccauimus,
Sed parce confitentibus:

Ad laudem tui nominis,
Confer medelam languidis.

Sic corpus extra conteri,
Dona per abstinentiam:
Ieiunet vt mens sobria,
A labe prorsus criminum.

Præsta, beata Trinitas. **Antiphona.**
Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad dominum: & miserebitur eius.

¶ Notandum, quod Inuitatorium, hymni, & Antiphonæ huius quartæ Feriæ Cinerum dicuntur vsque ad dominicam de Passione exclusive in omnibus diebus, nisi celebretur aliquod festum duplex.

¶ Feria quinta post diem Cinerum, ex Genesi. **Lectio prima.**

ca. 9. **D**ixitque Deus, Hoc est signum foederis, quod do inter me & vos, & ad omnem animam viuentem quæ est vobiscum in generationes sempiternas: arcum meum ponam in nubibus, & erit signum foederis inter me & inter terram. Cumque obduxero nubibus cœlum, apparet arcus meus in nubibus: & recordabor foederis mei vobiscum, & cum omni anima viuente quæ carnem vegetat: & non erunt vltra aquæ diluuij ad delendum vniuersam carnem. Eritque arcus in nubibus, & video illum, & recordabor foederis sempiterni, quod pactum est inter Deum, & omnem animam viuentem vniuersæ carnis, quæ est super terram. Dixitque Deus ad Noe, Hoc est signum foederis quod constitui inter me & omnem carnem super terram. Erant ergo filij Noe, qui egressi sunt de Arca, Sem Cham, & Iapheth: porro Cham ipse est pater Chanaan. Tres isti, filij sunt Noe: & ab his disseminatum est omne genus hominum super vniuersam terram. Cœpitque Noe, vir agricola exercere terram, & plantauit vineam Bibensque vinum inebriatus est, & nudatus in tabernaculo suo. Quod cum vidisset Cham, pater Chanaan, verenda scilicet patris sui esse nudata, nuntiauit duobus fratribus suis foras. At vero Sem, & Iapheth, pallium imposuerunt humeris suis, & incendentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum auersæ erant, & patris virilia non viderunt. Euigilans autem Noe ex vino, cum didicisset quæ fecerat ei filius suus minor, ait: Maledictus Chanaan, seruus seruorum erit fratribus suis. Dixitque, Benedictus dominus Deus Sem, sit Chanaan seruus eius. Dilatet Deus Iapheth, & habitet in tabernaculis Sem, sitque

Chanaan seruus eius. Vixit autem Noe, post diluvium trecentis quinquaginta annis: & impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum: & mortuus est.

Secundum Ioannem. **Lectio. ij.**

Amen amen dico vobis: si quis c.8.g sermonem meum seruauerit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergo Iudæi: Nunc cognouimus, quia dæmonium habes. Abraham mortuus est, & prophetæ: & tu dicis, Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in æternum. Nunquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est, & prophetæ mortui sunt? Quem te ipsum facis? Respondit Iesus, Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est: est pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis: Quia Deus noster est, & non cognouistis eum, ego autem noui eum. Et si dixero, quia non scio eum: ero similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultauit vt videret diem meum: vidi, & gausus est. Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti? Dixit eis Iesus, Amen amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum. Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo.] † Et præteriens Iesus, vidit hominem cæcum a natuitate: & interrogauerunt eum discipuli eius, Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit Iesus, Neque hic peccauit, neque parentes eius: sed vt manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est, venit nox, quando nemo potest operari: quandiu sum in mundo, lux c.9.a

sum mundi. Hoc cum dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & liniuit lutum super oculos eius, & dixit ei: Vade, laua in natatoria Siloe, quod interpretatur missus. Abiit ergo & lauit: & venit videns. Itaque vicini, & qui viderant eum prius, quia mendicus erat, dicebant, Nonne hic est qui sedebat & mendicabat? Alij dicebant, Quia hic est. Alij autem, Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat, Quia ego sum. Dicebant ergo ei, Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit, Ille homo qui dicitur Jesus, lutum fecit, & vnxit oculos meos, & dixit mihi, Vade ad natatoria Siloe: & laua. Et abiit, & laui, & video. Et dixerunt ei, Vbi est ille? Ait, Nescio. Adducunt ad Pharisæos eum, qui cæcus fuerat. Erat autem Sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum Pharisæi quomodo vidisset. Ille autem dixit eis, Lutum mihi posuit super oculos, & laui, & video. Dicebant ergo ex Pharisæis quidam, Non est hic homo a Deo, qui Sabbatum non custodit. Alij autem dicebant, Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos.

Secundum Matthæum. **Lectio. iij.**

ca. 8. **I**N illo tempore, Cum intrasset Jesus Capharnaum accessit ad eum Centurio eוגans eum & dicens: Domine, puer meus iacet paralyticus in domo, & male torquetur. Et ait illi Jesus, Ego veniam, & curabo eum.

Et reliqua. Hom. sancti Augu. episc. Videamus vtrum de seruo Centurionis sibi Matthæus Lucasque consentiant. Matthæus enim dicit: Accessit ad eum Centurio eוגans eum, & dicens: Puer meus iacet in domo paralyticus. Cui videtur repugnare quod Lucas ait, Et

cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudæorum: rogans eum vt descederet, & sanuaret seruum eius. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum solicite dicentes ei, quia dignus est vt hoc ei præstes: diligit enim gentem nostram: & synagogam ipse ædificauit nobis. Jesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum Centurio amicos dicens: Domine, noli vexari. Non enim sum dignus, vt intres sub tectum meum: propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus vt venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. Si enim hoc ita gestum est, quomodo erit verum quod Matthæus narrat: Accessit ad eum quidam Centurio: cum ipse non accesserit, sed amicos miserit? Nisi diligenter aduertentes, intellegamus Matthæum non omnino deseruisse vsitatum modum loquendi. Non enim solum dicere solemus accessisse aliquem, etiam antequam perueniat illuc quo dicitur accessisse. Vnde etiam dicimus, parum accessit vel multum accessit eo, quo appetit peruenire. Verumetiam ipsa peruentione cuius adipiscendi causa acceditur, dicimus plerumque factam: & si eum ad quem peruenit non videat ille qui peruenit: cum per amicum peruenit ad aliquem, cuius ei fauor est necessarius. **Miserere.**

70. **Oratio.**

DEUS qui culpa offenderis, poenitentia placaris: preces populi tui supplicantis propitius respice: & flagella tuæ iracundiae, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte. Per do.

C Feria sexta post diem Cinerum ex Genesi. **Lectio prima.**

HÆ sunt generationes filiorum Noe, c. 10. Sem, Cham & Iapheth: natique sunt eis filij post diluvium. Filii

Iapheth: Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan, & Thubal, & Mosoch, & Thiras. Porro filij Gomer, Ascenez, & Riphath, & Thogorma. Filij autem Iauan: Elisa, & Tharsis, Cethim, & Dodanim. Ab his diuisæ sunt insulæ gentium in regionibus suis, vñusquisque secundum linguam suam & familias in nationibus suis. Filij autem Cham, Chus, & Masraim, & Phut, & Chanaan. Filij autem Chus: Saba, & Euila, & Satatha, & Regma, & Sabathaca. Filij Regma: Saba, & Dadan. Porro Chus genuit Nemrod: ipse coepit esse potens in terra, & erat robustus venator coram domino. ab hoc exiuit prouerbium, Quasi Nemrod robustus venator coram domino. Fuit autem principium regni eius Babylon, & Arach, & Achad, & Chalanne, in terra Sennaar. De terra illa egressus est Assur, & aedificauit Niniuen, & plateas ciuitatis, & Chale. Resen quoque inter Niniuen, & Chale: hæc est ciuitas magna. At vero Mestraim genuit Ludim, & Ananim, & Laabim, & Nephtuim, & Phethrusim, & Chasluim: de quibus egressi sunt Philisthijm, & Capthorim.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

c.9.b **D**icunt ergo cæco iterum, Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. Non crediderunt ergo Iudei de illo quia cæcus fuisset & vidisset: donec vocauerunt parentes eius qui viderat, & interrogauerunt eos dicentes, Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius, & dixerunt, Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autem nunc videat nescimus, aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus. ipsum interrogate: ætatem habet: ipse

de se loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudeos: iam enim conspirauerunt Iudei: vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt, Quia ætatem habet, ipsum interrogate. Vocauerunt ergo rursum hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei, Da gloriam Deo. nos scimus quia hic homo, peccator est. Dixit ergo eis ille, si peccator est, nescio. vnum scio, quia cæcus cum essem, modo video. Dixerunt ergo illi, Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis, Dixa vobis iam, & audistis: quod iterum vultis audire? nunquid & vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei, & dixerunt, Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi loquutus est Deus, hunc autem nescimus vnde sit. Respondit ille homo, & dixit eis, In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis vnde sit, & aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quicquam. Responderunt, & dixerunt ei, In peccatis natus es totus: & tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Audiebat Iesus, quia eiecerunt eum foras: & cum inuenisset, eum, dixit ei, Tu credis in filium Dei? Respondit ille, & dixit, Quis est domine, vt credam in eum? Et dixit ei Iesus, Et vidisti eum: & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait, Credo, domine. Et procidens adorauit eum.] Et dixit ei Iesus, In iudicium ego C in hunc mundum veni: vt qui non vi-

dent videant, & qui vident cæci fiant. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei, Nunquid & nos cæci sumus? Dixit eis Iesus, Si cæci essetis, non haberetis peccatum. nunc vero dicitis, Quia videmus. Peccatum ergo vestrum manet.

Secundum Matthæum. **Lectio. iij.**

ca. 5. **I**N illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis, Audistis quia dictum est antiquis: diliges proximum tuum: & odio habebis inimicum tuum.

Et reliqua. Hom. Origenis.

Sicut illa alia præcepta data eis fuerant in lege: sic & hoc. Sicut enim ad dimitendas vxores iussum fuerat vt eas non interficerent: sic & ad odiendum inimicum mandatum fuit: vt & amicum non odissent. Concessa sunt autem ista populo illi veteri adhuc rudi & infirmo: quanquam inimicus qui odio habendus dicitur iuxta subtiliorem intellectum diabolus possit intelligi. Ceterum in euangelio quod lege veteri longe excellentius & perfectius est: quid magister perfectionis dicat, audiamus. Ait enim discipulis suis, dilige inimicos vestros: benedicite maledicentibus vobis: & benedicite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus vos. Secundum legem, diliges proximum tuum, & odies inimicum tuum. Et secundum euangelium, inimicum & proximum diliges. Diligite inimicos vestros. Imperfectionem legis euangelium adimpluit. Infirmitatem eorum qui sub circuncisione erant, hi qui sub gratia fuerunt, confirmauerunt: quibus velut firmissimis & perfectis viris dominus hoc mandabat, dicens: Diligite inimicos vestros vos mansueti: vos mites: vos benigni: vos immaculati: vos imitatores mei. Vos me sequentes, vos diligite inimicos vestros, siue paganos

idolorum cultores, siue hæreticos infideles. Isti enim sunt inimici vestri: isti sunt veritatis aduersarij. **Miserere.** 70.

Oratio.

INchoata ieunia quæsumus domine benigno fauore prosequere: vt obseruantiam, quam corporaliter exhibemus, mentibus etiam synceris exercere valeamus. Per do.

C **Aduertendum, quod in hac sexta feria dicitur matuti. cum suis laudibus & vesper. pro defunctis.**

C **Sabbato post diem Cinerum, ex Genesi. Lectio prima.**

C **H**anaan autem genuit Sidonem c. 10. primogenitum suum, Het-hæum & Iebusæum, & Amorrhæum, Gergesæum, & Heuæum, & Aracæum, Sinæum, & Aradium, Samaræum, & Hamathæum: & per hos disseminati sunt populi Chananæorum. Factique sunt termini Chanaan, venientibus a Sidone Geraram, vsque Gazam, donec ingrediaris Sodomam, & Gomorrham, & Adamam, & Seboim, vsque Lasa. Hi filij Cham in cognationibus & linguis & generationibus, terrisque & gentibus suis. De Sem, quoque nati sunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Iapheth maiore. Filij Sem, Ælam, & Assur, & Arphaxad, & Lud, & Aram. Filij Aram: Hus, & Hul, & Gether, & Mes. At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus est Heber. Natique sunt Heber filij duo: nomen vni Phaleg, eo quod in diebus eius diuisa sit terra: & nomen fratris eius, Iectan. Qui Iectan genuit Elmodad, & Saleph, & Asarmoth, Iare, & Adoran, & Vzal, & Decla, & Hebal, & Abimael Saba, & Ophir, & Euila, & Iobab. omnes isti, filij Iectan. Et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus vsque Sephat montem orientalem. Isti filij Sem, secundum cognationes &

linguas, & regiones in gentibus suis. Hæ familie filiorum Noe iuxta populos & nationes suas. Ab his diuisæ sunt gentes in terra post diluuium.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

- c. 10. **A** †Men amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde: ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostium: pastor est ouium. Huic ostiarius aperit: & oves vocem eius audiunt: & proprias ouas vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oues emiserit: ante eas vadit: & oues illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non nouerunt vocem alienorum. Hoc proverbum dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus. Amen amen dico vobis, quia ego sum ostium ouium. Omnes quotquot ante me venerunt, fures sunt & latrones: sed non audierunt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, saluabitur: & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Fur non venit, nisi vt furetur & mactet, & perdat. Ego veni vt vitam habeant, & B abundantius habeant.] †Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis, mercenarius autem & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriae, videt lupum venientem, & dimittit oues & fugit: & lupus rapit, & dispergit oues: mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus: & cognosco meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem, & animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere, & vocem

meam audient: & fiet vnum ouile & vnuus pastor.] Propterea me diligit pater: quia ego pono animam meam, vt iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipso. Potestatem habeo ponendi eam: & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio iterum facta est inter Iudæos propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis, Dæmonium habet & insanit: quid eum auditis? Alij dicebant, Hæc verba non sunt dæmonium habentis, nunquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

Secundum Marcum.   **Lectio. iij.**

IN illo tempore: Cum sero esset factum, erat nauis in medio mari: & ipse solus in terra.

Et reliqua. Hom. Bedæ presbyteri.

Et cum dimisisset eos, abiit in montem solus orare. Non omnis qui orat, ascendit in montem. Est enim oratio quæ peccatum facit. Sed bene orat qui Deum orando quærit hic a terrenis ad superiora progrediens verticem curæ sublimioris ascendit. Qui vero de diuinijs, aut de honore seculi, aut certe de inimici morte solitus obsecrat, ipse in infimis iacens, viles ad Deum preces mittit. Orat autem dominus, non vt pro se obsecret, sed vt pro me impetrat. Nam & si omnia posuerit pater in potestate filij: filius tamen vt formam hominis impleret, obsecrandum patrem putat esse pro nobis, quia nosster aduocatus est. Aduocatum (inquit) habemus apud patrem dominum Iesum Christum. Si aduocatus est, debet pro nostris interuenire peccatis. Non ergo quasi infirmus: sed quasi pius obsecrat. Vis scire quod omnia quæ velit, possit? & aduocatus & iudex est. Et cum sero esset factum, erat nauis in

medio mari, & ipse solus in terra vi-
dens eos laborantes in remigando: erat
enim ventus contrarius eis. Labor dis-
cipulorum in remigando, & contrari-
us eis ventus, labores sanctæ ecclesiæ
varios designant: quæ inter vndas se-
culi aduersantis & immundorum flatus
spirituum ad quietem patriæ cœlestis,
quasi ad fidam litoris stationem per-
enire conatur. **Miserere.** 70. **Oratio.**

A Desto domine supplicationibus
nostris: & concede, vt hoc
solennæ ieunium quod animabus cor-
poribusque curandis salubriter institu-
tum est, deuoto seruitio celebremus.
Per do.

C Ab hoc Sabbato inclusive vsque ad
Pascha Vesperæ dicuntur ante cœnam
meridianam in omnibus diebus etiam
festiuis, exceptis dominicis, in quibus
dicuntur, hora consueta.

C Dominica prima Quadragesimæ, ex
Genesi. **Lectio. j.**

- c. 11. Rat autem terra labij vnius,
 & sermonum eorundem.
Cumque proficerentur de
oriente, inuenierunt campum
in terra Sennaar, & habitauerunt in
eo. Dixitque alter ad proximum suum,
Venite faciamus lateres, & coquamus
eos igni. Habueruntque lateres pro
saxis, & bitumen pro cimento: &
dixerunt, Venite, faciamus nobis ciu-
itatem & turrem, cuius culmen pertin-
gat ad celum, & celebremus nomen
nostrum antequam diuidamur in vni-
uersas terras. Descendit autem domi-
nus, vt videret ciuitatem & turrem,
quam ædificabant filii Adam, & dixit.
Ecce, vnum est populus: & vnum
labium omnibus: cœperuntque hoc
facere, nec desistent a cogitationibus
suis, donec eas opere compleant. Ven-
ite igitur, descendamus & confundamus

ibi linguam eorum: vt non audiat
vnuisque vocem proximi sui. Atque
ita diuisit eos dominus ex illo loco in
vniuersas terras, & cessauerunt ædi-
ficare ciuitatem. Et idcirco vocatum
est nomen eius Babel, quia ibi con-
fusum est labium vniuersæ terræ: &
inde dispersit eos dominus super fa-
ciem cunctarum regionum. Hæ sunt
generationes Sem. Sem erat centum
annorum quando genuit Arphaxad, bi-
ennio post diluuium. Vixitque Sem
postquam genuit Arphaxad, quingentis
annis: & genuit filios & filias. Porro
Arphaxad vixit triginta quinque an-
nis, & genuit Sale. Vixitque Arphaxad
postquam genuit Sale, trecentis tribus
annis: & genuit filios & filias. Sale
quoque vixit triginta annis & genuit.
Heber. Vixitque Sale postquam genuit
Heber, quadringentis tribus annis, &
genuit filios & filias.

Secundum Ioannem. **Lectio. ij.**

F [†]Acta sunt autem encenia in c. 10.
Ierosolymis: & hyems erat. Et d
ambulabat Iesus in templo, in porticu
Salomonis. Circundederunt ergo eum
Iudæi, & dicebant ei, Quousque ani-
mam nostram tollis? si tu es Chris-
tus, dic nobis palam? Respondit eis
Iesus: Loquor vobis: & non creditis.
Opera quæ ego facio in nomine patris
mei: hæc testimonium perhibent de
me: sed vos non creditis, quia non es-
tis ex ouibus meis. Oues meæ vocem
meam audiunt: & ego cognosco eas,
& sequuntur me: & ego vitam æter-
num do eis: & non peribunt in æter-
num, & non rapiet eas quisquam de
manu mea. Pater meus qui dedit mihi,
maior omnibus est: & nemo potest rap-
ere de manu patris mei. Ego & pater
vnum sumus. Sustulerunt ergo lapides
Iudæi, vt lapidarent eum. Respondit

eis Iesus, Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt ei Iudæi. De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum, Respondit eis Iesus, Nonne scriptum est in lege vestra, Ego dixi, dij estis? Si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura, quem pater sanctificauit & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemas: quia dixi, filius Dei sum? Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite, vt cognoscatis & creditatis quia pater in me est, & ego in E patre.] Quærebant ergo eum apprehendere: & exiuit de manibus eorum. Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum ubi erat Ioannes baptizans primum: & mansit illic, & multi venerunt ad eum, & dicebant, Quia Ioannes quidem signum fecit nullum: Omnia autem quæcunque dixit Ioannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

ca. 4. **I**N illo tempore: Ductus est Iesus in desertum a spiritu vt tentaretur a diabolo, Et cum ieunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esurijt.

Et reliqua. Hom. sancti Grego. papæ. Dubitari a qubusdam solet, a quo spiritu sit Iesus ductus in desertum: propter hoc quod subditur. Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & rursum, Assumpsit eum in montem excelsum valde. Sed vere & absque villa quæstione conuenienter accipitur, vt a sancto spiritu in desertum ductus creditur: vt illuc eum suus spiritus duceret, ubi hunc ad tentandum

spiritus malignus inueniret. Sed ecce, cum dicatur Deus homo vel in excelsum montem, vel in sanctam ciuitatem assumptus a diabolo, mens refugit, humanae hoc audire aures expauescunt. Sed tamen non esse incredibilia ista cognoscimus, si in illo & alia facta pensemus. Certe iniquorum omnium diabolus caput est: & huius capitis membra sunt omnes iniqui. An non diaboli membrum Pilatus fuit? An non diaboli membra Iudæi persequentes, & milites crucifigentes fuerunt? Quid ergo mirum, si se ab illo permisit in montem duci, & tentari, qui se pertulit etiam a membris illius crucifigi? Non est ergo indignum redemptori nostro, quod tentari voluit qui venerat occidi. Iustum quippe erat, vt sic tentationes nostras suis temptationibus vinceret, sicut mortem nostram venerat sua morte superare. **Miserere.** 70. **Oratio.**

DEUS, qui ecclesiam tuam annua quadragesimali obseruatione purificas: præsta familiæ tuæ, vt quod a te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exequatur. Per do.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

VIXIT autem Heber triginta quatuor c. 11. annis, & genuit Phaleg. Et

vixit Heber postquam genuit Phaleg, quadringentis triginta annis: & genuit filios & filias. Vixit quoque Phaleg triginta annis, & genuit Reu. Vixitque Phaleg postquam genuit Reu, ducentis nouem annis, & genuit filios & filias. Vixit autem Reu triginta duobus annis, & genuit Sarug. Vixit quoque Reu postquam genuit Sarug, ducentis septem annis: & genuit filios & filias. Vixit vero Sarug triginta annis, & genuit Nachor. Vixitque Sarug postquam genuit Nachor, ducentis annis: & genuit filios & fil-

ias. Vixit autem Nachor vigintinouem annis, & genuit Thare. Vixitque Nachor postquam genuit Thare, centum decem & nouem annis, & genuit filios & filias. Vixitque Thare septuaginta annis, & genuit Abram & Nachor & Aran. Hæ sunt autem generationes Thare, Thare genuit Abram, Nachor, & Aran. Porro Aran genuit Lot. Mortuusque est Aran ante Thare patrem suum, in terra nativitatis suæ in Vr Chaldæorum. Duxerunt autem Abram & Nachor vxores: nomen vxoris Abram Sarai: & nomen vxoris Nachor, Melcha filia Aran patris Melchæ & patris Ieschæ. Erat autem Sarai sterilis, nec habebat liberos. Tulit itaque Thare Abram filium suum, & Lot filium Aran filium filij sui, & Sarai nurum suam, vxorem Abram filij sui, & eduxit eos de Vr Chaldæorum, vt irent in terram Chanaan: veneruntque vsque Haran, & habitauerunt ibi. Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum, & mortuus est in Haran.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

ca. 11. **E**†Rat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororum eius. Maria autem erat quæ vnxit dominum vnguento, & extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum, dicentes, Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem Jesus, dixit eis, Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, vt glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem Jesus Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Ut ergo audiuit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post hæc dicit discipulis suis, Eamus in Iudæam iterum: Dicunt ei discipuli. Rabbi,

nunc quærebant te Iudæi lapidare: & iterum vadis illuc? Respondit Jesus, Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non offendit: quia lucem huius mundi videt, si autem ambulauerit in nocte offendit: quia lux non est in eo. Hæc ait, & post hæc dicit eis, Lazarus amicus noster dormit: sed vado, vt a somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, saluus erit. Dixerat autem Jesus de morte eius: Illi autem putauerunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo Jesus dixit eis manifeste, Lazarus mortuus est: & gaudeo propter vos, vt credatis, quoniam non eram ibi: sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos, Eamus & nos, vt moriamur cum eo. Venit itaque Jesus: & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadijs quindecim. Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo.

Secundum Matthæum. Lectio. iii.

IN illo tempore: Dixit Jesus discip- c. 25. ulis suis, Cum venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes. **Et reliqua.**

Homilia. sancti Augustini episc.

Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit in sede maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes: & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hædis: & statuet oues quidem a dextris, hœdos autem a sinistris. Tunc dicet eis qui a dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vo-

bis paratum est ab origine mundi. Vbi lumen indeficiens: vbi gaudium sempernatum: vbi vita perennis & immortalis: & lætitia sempiterna cum angelis & apostolis. Vbi lux lucis, & fons luminis. Vbi ciuitas sanctorum Ierusalem cœlestis. Vbi conuentus martyrum & patriarcharum cum Abraham, Isaac & Iacob, & sanctorum omnium. Vbi dolor nullus, nec tristitia post gaudium. Vbi nox effugiet, & senectus non apparet. Vbi charitas inexplebilis. Vbi pax indiuidua. Vbi assistunt angeli & vniuersæ potestates. Vbi manna, id est, cibus cœlestis, & vita angelica. Et vt infinita in breui comprehendam, vbi omnis dolor & omne malum non videbitur. & omne bonum non deesse vnuquam poterit. Tunc iusti ad hæc respondebunt dicentes, domine cur tantam & talem nobis gloriam præparasti? Tunc & ipse eis, respondebit, Pro misericordia vestra & fide. Pro hilaritate & patientia. Pro longanimitate & mansuetudine. Pro veritate & iustitia. Pro continentia & humilitate. Pro hospitalitate & affabilitate. Pro gaudio ad peregrinos & ignotos. Pro iustitia & sanctitate. Pro tristitia vestra in malo proximi. Pro lætitia vestra in bonis eius. Pro gaudio vestro in his qui nec sermonem ociosum de ore suo proferunt. Pro timore Dei in his qui nec transgrediuntur pactum, iota vnum aut vnum apicem de lege domini. Pro eo quod non accepistis munera super innocentem, nec mendacium pro veritate. Miserere. 70. **Oratio.**

COnuerte nos Deus salutaris noster: & vt nobis ieunium quadragesimale proficiat, mentes nostras cœlestibus instrue disciplinis. Per domi.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

Dixit autem dominus ad Abram, c. 12. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram quam monstrauero tibi. Faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisque benedictus. Benedicam benedicentibus tibi, & maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicentur vniuersæ cognationes terræ. Egressus est itaque Abram sicut præceperat ei dominus, & iuit cum eo Lot. Septuagintaquinque annorum erat Abram cum egredetur de Haran. Tulitque Sarai vxorem suam & Lot filium fratris sui, vniuersamque substantiam quam possederant, & animas quas fecerant in Haran: & egressi sunt vt irent in terram Chanaan. Cunque venissent in eam, pertransiuit Abram terram vsque ad locum Sichem, vsque ad conuallem illustrem. Chananæus autem tunc erat in terra. Apparuitque dominus Abram, & dixit ei, Semini tuo dabo terram hanc. Qui ædificauit ibi altare domino, qui apparuerat ei. Et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem Bethel, tetendit ibi tabernaculum suum, ab occidente habens Bethel, & ab oriente Hai: ædificauit quoque ibi altare domino, & inuocauit nomen eius. Perrexitque Abram vadens & vltra progrediens ad meridiem.

Secundum Ioannem. **Lectio. ij.** **M**Artha ergo vt audiuit quia Iesus c. 11. venit, occurrit illi. Maria autem domi sedebat. † Dixit ergo Martha ad Iesum, Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quæcumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dixit illi Iesus, Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio quia resurget in resurrectione in nouis-

simo die. Dixit ei Jesus, Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet. & omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi, Vtque domine: ego credidi quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundum C venisti.] Et cum haec dixisset, abiit, & vocauit Mariam sororem suam silentio: dicens: Magister adest, & vocat te. Illa vt audiuit, surgit cito, & venit ad eum: nondum enim venerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Martha. Iudæi ergo qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes, Quia vadit ad monumentum vt ploret ibi. Maria ergo cum venisset vbi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei, Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. Iesus ergo vt vidi eam plorantem, & Iudæos qui venerant cum ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit, Vbi posuistis eum? Dicunt ei, domine, veni & vide. Et lachrymatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudæi, Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt, Non poterat hic qui aperuit oculos caeci nati, facere vt hic non moreretur? Iesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentum: erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei. Ait Iesus, Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror eius qui mortuus fuerat, Domine, iam foetet, quatriduanus est enim. Dicit ei Iesus, Nonne dixi tibi, quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 21. **I**N illo tempore: Cum intrasset Iesus Ierosolymam: commota est vniuersa ciuitas dicens? Quis est hic?

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Et venit Ierosolymam: & cum introisset templum, coepit ejcere vendentes & ementes de templo: & mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas euertit. Quod maledicendo ficum infructuosam per figuram fecit dominus: hoc idem mox aperte ostendit, ejciendo improbos de templo. Neque enim aliquid peccauerat arbor, quæ esuriente domino poma non habuit, quorum necdum tempus aduenierat. Sed peccauerere sacerdotes, qui in domo domini secularia negocia gerebant, & fructum pietatis quem debuerant, quemque in eis dominus esuriebat, ferre recusabant. Arefecit dominus arborem maledictam, vt homines hoc viidentes siue audientes, multo magis intelligerent se diuino condemnandos esse iudicio, si absque operum fructu de plausu tantum sibi religiosi sermonis, velut de sonitu & blandimento viridianum gloriarentur foliorum. Verum quia non intellexerunt: consequenter in ipsis distinctionem emeritæ vltionis exercuit. Eiecitque commercia rerum humanarum de templo illo: quo diuina res tantum agi, hostias & oblationes Deo offerri, verbum Dei legi, audiri & decantari præceptum erat. Et quidem credendum est, quod ea tantum vendi & emi repererat in templo, quæ ad ministerium templi eiusdem necessaria erant: iuxta hoc quod alias factum legimus cum idem templum ingrediens inuenit in eo ementes & vendentes oues & boues & columbas. Quæ nimirum omnia non nisi vt offerrentur in domo domini vendebantur: & eos qui de longe venerant ab indigenis comparare credendum est. **Miserere. 70. Oratio.**

REspice domine familiam tuam, & præsta, vt apud te mens nostra

tuo desiderio refulgeat, quæ se carnis maceratione castigat. Per dominum.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 12. **F** Acta est autem famæ in terra: de-

scenditque Abram in Ægyptum, vt peregrinaretur ibi: præualuerat enim famæ in terra. Cunque prope esset vt ingredetur Ægyptum, dixit Sarai vxori suæ, Noui quod pulchra sis mulier: & quod cum viderint te Ægyptij, dicturi sunt, vxor illius est, & interficien me, & te reserabunt. Dic ergo, obsecro te, quod soror mea sis, vt bene sit mihi propter te: & viuat anima mea ob gratiam tui. Cum itaque ingressus esset Abram Ægyptum, viderunt Ægyptij mulierem quod esset pulchra nimis. Et nuntiauerunt principes Pharaoni, & laudauerunt eam apud illum: & sublata est mulier in domum Pharaonis. Abram vero bene vsi sunt propter illam. Fueruntque ei oves & boues & asini & serui, & famulæ, & asinæ & camelii. Flagellauit autem dominus Pharaonem plagis maximis, & domum eius propter Sarai vxorem Abram. Vocauitque Pharao Abram, & dixit ei: Quidnam est hoc, quod fecisti mihi? Quare non indicasti mihi, quod vxor tua esset? Quam ob causam dixisti esse sororem tuam, vt tollerem eam mihi in vxorem? nunc igitur, ecce cogniux tua, accipe eam, & vade. Præcepitque Pharao super Abram viris: & deduxerunt eum & vxorem illius, & omnia quæ habebat.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c. 11. **T**ulerunt ergo lapidem. Iesus autem eleuatis sursum oculis dixit, Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. ego autem sciebam quia semper me audis. sed propter populum qui circumstat, dixi: vt credant quia tu me misisti. Hæc cum dixisset, voce magna

clamauit, Lazare, veni foras. Et statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus manus & pedes institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus, Soluite eum, & sinite abire. Multi ergo ex Iudæis, qui venerant ad Mariam, & Martham, & viderant quæ fecit Iesus: crediderunt in eum.] Quidam autem ex E ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus. † Collegerunt ergo pontifices & Pharisæi concilium, & dicebant, Quid faciemus? quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent nostrum locum & gentem. Vnus autem ex ipsis. Caiphas nomine cum esset pontifex anni illius, dixit eis, Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia expedit vobis vt vñus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius, prophetauit quod Iesus moriturus erat pro gente: & non tantum pro gente, sed vt filios Dei qui erant dispersi, congregaret in vnum. Ab illo ergo die, cogitauerunt vt interficerent eum.

Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos, sed abijt in regionem iuxta desertum in ciuitatem quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis.] Proximum autem erat Pascha Iudæorum: & ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, vt sanctificant seipsos. Quærebant ergo Iesum: & colloquebantur adiunicem, in templo stantes. Quid putatis quia non venit ad diem festum istum? Dederant autem pontifices & Pharisæi mandatum, vt si quis cognouerit vbi sit, indicet, vt apprehendant eum.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 12. **I**N illo tempore: Accesserunt ad Iesum Scribæ & Pharisæi dicentes, Magister, volumus a te signum videre. Et reliqua. **Homilia sancti Augustini. episc.**

Ea quæ de sancto euangelio recitata sunt fratres mei, si omnia pertractare cupimus, vix tempus sufficit singulis, quanto magis ergo non sufficit omnibus? Ionam prophetam, qui deiectus in mare beluae marinæ vtero exceptus est, & die tertia viuus euomit, figuram gessisse Saluatoris, qui passus est, & die tertia resurrexit, ipse saluator ostendit. Accusatust est populus Iudæorum in comparatione Niniuitarum, quoniam Niniuitæ ad quos redarguendos missus est Ionas propheta, agendo poenitentiam iram Dei placauerunt, & misericordiam meruerunt. Ecce (inquit) plusquam Ionas hic: volens intellegi seipsum, dominus Iesus. Audierunt illi seruum, & vias suas correxerunt: audierunt isti dominum, & contempserunt, & insuper occiderunt. Regina austri exurget (inquit) in iudicio cum generatione hac, & condemnabit eam. Venit enim a finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plusquam Salomon hic. Non fuit magnum Christo plus esse quam Ionas, plus esse quam Salomon: ille enim dominus, illi serui erant. Sed tamen quales sunt qui præsentem dominum contempserunt, quando alienigenæ seruos eius audierunt? Misere. 70. **Oratio.**

PReces nostras quæsumus domine clementer exaudi: & contra cuncta nobis aduersantia dexteram tuæ maiestatis extende. Per dominum.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

A Scendit ergo Abram de Ægypto, c. 13. **A** ipse & vxor eius, & omnia quæ habebat, & Lot cum eo, ad australem plagam. Erat autem diues valde Abram in possessione auri & argenti. Reuersusque est per iter quo venerat, a meridie in Bethel, vsque ad locum vbi prius fixerat tabernaculum inter Bethel & Hai, in loco altaris, quod fecerat prius, & inuocauit ibi nomen domini. Sed & Lot qui erat cum Abram, fuerunt greges ouium & armenta & tabernacula. Nec poterat eos capere terra, vt habitarent simul: erat quippe substantia eorum multa, & nequibant habitare communiter. Vnde & facta est rixa inter pastores gregum Abram & Lot. Eo autem tempore Chananæus, & Pherezæus habitabant in terra illa. Dixit ergo Abram ad Lot: Ne quæso, sit iurgium inter me & te, & inter pastores meos & pastores tuos: fratres enim sumus. Ecce vniuersa terra coram te est, recede a me, obsecro. Si ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo: si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam. Eleuatis itaque Lot oculis, vidi omnem circa regionem Iordanis, quæ vniuersa irrigabatur antequam subuerteret dominus Sodomam & Gomorrham, sicut paradiſus domini & sicut Ægyptus venientibus in Segor. Elegitque sibi Loth regionem circa Iordanem, & recessit ab oriente: diuisique sunt alterutrum a fratre suo. Abram habitauit in terra Chanaan: Lot vero moratus est in oppidis quæ erant circa Iordanem, & habitauit in Sodomis. Homines autem Sodomitæ pessimi erant, & peccatores coram domino nimis. Dixitque dominus ad Abram postquam diuisus est ab eo Lot, Leua oculos tuos, & vide a loco in quo nunc es,

ad aquilonem & meridiem, ad orientem & occidentem. Omnem terram quam conspicis, tibi dabo, & semini tuo vsque in sempiternum. Faciamque semen tuum sicut puluerem terræ: si quis potest hominum numerare puluerem terræ, semen quoque tuum numerare poterit. Surge ergo, & perambula terram in longitudine & latitudine sua: quia tibi datus sum eam. Mouens igitur Abram tabernaculum suum, venit, & habitauit iuxta conuallem Mambre, quæ est in Hebron: ædificauitque ibi altare domino.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

- c. 12. **I**†esus ergo, ante sex dies paschæ a venit Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Fecerunt autem ei coenam ibi: & Martha ministrabat: Lazarus vero vñus erat ex discubentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici pretiosi, & vnxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ergo vñus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs, & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat, & loculos habens ea quæ mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus, Sine illam, vt in diem sepulturæ meæ seruet illud: pauperes enim semper habebitis vobis-
cum: me autem non semper habebitis. Cognouit ergo turba multa ex Iudæis quia illic est: & venerunt non propter Iesum tantum, sed vt Lazarum viderent quem suscitauit a mortuis.] Cogitauerunt autem principes sacerdotum vt & Lazarum interficerent: quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum. In crastinum autem

turba multa quæ venerat ad diem festum, cum audissent, quia venit Iesus Ierosolymam: acceperunt ramos palmarum, & processerunt obuiam ei: & clamabant. Hosanna, benedictus qui venit in nomine domini, rex Israel. Et inuenit Iesus asellum: & sedit super eum, sicut scriptum est, Noli timere filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinæ. Hæc non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est Iesus: tunc recordati sunt quia hæc erant scripta de eo, & hæc fecerunt ei. Testimonium ergo prohibebat turba quæ erat cum eo, quando Lazarum vocauit de monumento, & suscitauit eum a mortuis. Propterea & obuiam venit ei turba: quia audierunt fecisse hoc signum. Pharisæi ergo dixerunt ad semetipsos. Videtis quia nihil proficimus? Ecce, mundus totus post eum abiit.

Secundum Matthæum.   **Lectio. iij.**

IN illo tempore: Egressus Iesus, se- c. 15. cessit in partes Tyri & Sidonis.

Et reliqua. Homilia Origenis.

Fratres, dicet aliquis ex vobis, feci peccata multa & magna. Et quis ex nobis est qui non peccet? Tu dicas, Erravi super omnes homines, sufficit tibi in sacrificio ista confessio. Dic tu prior iniqüitates tuas, vt iustificeris: & cognosce te ipsum quoniam peccator es: habeas tristitiam cum conuerteris: esto moestus & noli desperare: sed lachrymas compunctus effunde. Nunquid aliud fuit in meretrice, quam lachrymarum effusio? Et ex hac profusione inuenit præsidium: & accepta fiducia accessit ad fontem misericordiæ dominum Iesum. Sed veniamus ad causam. Quid ergo est o euangelista? Et inde transiens dominus venit in partes Tyri & Sidonis: & ecce mulier Chananæa.

Mira res o Euangelista. Ecce mulier caput peccati, arma diaboli, expulsio paradisi, delicti mater, corruptio legis antiquæ. Et ecce mulier veniebat ad dominum Iesum. Mulier alienigena de gentibus nouella plantatio. Mirum negotium. Iudei fugiunt, Chananæa sequitur: domestici derelinquunt, alienigena adhæret: iungere ac proximare cupit. Ecce mulier de finibus illis egressa clamabat dicens, Miserere mei domine fili Dauid. Mulier hæc euangelista efficitur Probavit enim diuini consilij sacramentum, quando & diuinam virtutem obsecrat, & carnis naturam confitetur dicens, Miserere mei domine fili Dauid. **Miserere.** 70. **Oratio.**

DEuotionem populi tui quæsumus domine benignus intende, vt qui per abstinentiam macerantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per d.

C Feria sexta ex Genesi. Lectio. j.

c. 14.

FActum est autem in illo tempore, vt Amraphel rex Sennaar, & Arioch rex Ponti, & Chodorlaomor rex Ælamitarum, & Thadal rex gentium inirent bellum contra Bara regem Sodomorum, & contra Bersa regem Gomorrhæ, & contra Senaab regem Adamæ, & contra Semeber regem Seboim, contraque regem Balæ, ipsa est Segor. Omnes hi conuenerunt in vallem Syluestrem, quæ nunc est mare salis. Duodecim enim annis seruierunt Chodorlahomor, & tertiodecimo anno recesserunt ab eo. Igitur quartodecimo anno venit Chodorlahomor, & reges qui erant cum eo: percusseruntque Raphaim in Astaroth, Carnaim, & Zuzim cum eis, & Emim in Sause Cariathaim, & Chorræos in montibus Seir, vsque ad campestria Pharan, quæ est in solitudine. Reuersique sunt,

& venerunt ad fontem Misphat, ipsa est Cades: & percusserunt omnem regionem Amalecitarum, & Amorrhæorum: qui habitabat in Asasonthama. Et egressi sunt rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ, rexque Adamæ, & rex Seboim, necnon & rex Balæ, quæ est Segor: & duxerunt aciem contra eos in valle Syluestri, scilicet aduersus Chodorlahomor regem Ælamitarum, & Thadal regem gentium, & Amraphel regem Sennaar, & Arioch regem Ponti: quatuor reges aduersus quinque. Vallis autem Syluestris habebat puteos multos bituminis. Itaque rex Sodomorum, & Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntque ibi: & qui remanserant, fugerunt ad montem. Tulerunt autem omnem substantiam Sodomorum & Gomorrhæorum, & vniuersa quæ ad cibum pertinent, & abierunt: necnon & Lot, & substantiam eius, filium fratris Abram, qui habitabat in Sodomis.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

ERant autem quidam Gentiles ex his c. 12. qui ascenderant vt adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilææ: & rogabant eum dicentes. Domine, volumus Iesum videre, venit Philippus, & dixit Andreæ, Andreas rursum & Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis, dicens. Venit hora, vt clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis † nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi

ministrauerit, honorificabit eum pater E meus.] Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, saluifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de celo dicens, Et clarificaui, & iterum clarificabo. Turba ergo quæ stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alij autem dicebant, Angelus ei loquutus est. Respondit Iesus, & dixit, Non propter me hæc F vox venit, sed propter vos.] Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus. Respondit ei turba, Nos audiuius ex lege quia Christus manet in æternum: & quomodo tu dicis, Oportet exaltari filium hominis? & quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant, qui ambulant in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filii lucis sitis.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

ca. 5. **I**N illo tempore: Erat die festus Iudeorum: & ascendit Iesus Ierosolymam. **Et reliqua.**

Homilia sancti Augustini episc.

Mirum non esse debet a Deo factum miraculum: mirum enim esset si homo fecisset. Magis gaudere quam mirari debemus, quia dominus noster & saluator Iesus Christus homo factus est, quam quod diuina miracula inter homines Deus fecit. Plus est enim ad salutem nostram quod factus est propter homines, quam quod fecit Deus inter homines. Et plus est quod vitia sanauit animarum nostrarum, quam quod sanauit languores

corporum moriturorum. Sed quia ipsa anima non eum nouerat a quo sananda erat: & oculos habens in carne vnde facta corporalia videret, nondum habebat sanos in corde, vnde Deum latenter cognosceret: fecit quod videri poterat, vt sanaret vnde videri non poterat. Ingressus est locum vbi iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, & aridorum. Et cum esset medicus & animarum & corporum, & venisset saluare omnes animas crediturorum, de illis languentibus vnum elegit quem sanaret: vt vnitatem significaret. Si mediocri corde & quasi humano captu & ingenio consideremus facientem, & quod ad potestatem pertinet, non magnum aliquid perfecit: & quod ad benignitatem parum fecit. Tot iacebant, & vnu curatus est: cum posset vno verbo omnes erigere. **Miserere.**

70. **Oratio.**

Esto domine propitius plebi tuæ: & quam tibi facis esse deuotam, benigno refoue miseratus auxilio. Per domi.

Hodie dicuntur septem psalmi.

C Sabbato, ex Genesi.   **Lectio. j.**

ET ecce vnu qui euaserat, nuntiavit Abram Hebræo, qui habitabat in conualle Mambre Amorrhæi, fratris Eschol, & fratris Aner: hi enim pepigerant foedus cum Abram. Quod cum audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, numerauit expeditos vernaculos suos trecentos decem & octo: & persequutus est eos vsque Dan. Et diuisis socijs, irruit super eos nocte: percussitque eos, & persequutus est vsque Hoba, quæ est ad lœuam Damasci. Reduxitque omnem substantiam & Lot fratrem suum cum substantia illius, mulieres quoque, & populum. Egressus est autem rex Sodomorum in

occursum eius postquam reuersus est a cæde Chodorlahomor, & regum qui cum eo erant in valle Saue, quæ est vallis regis. At vero Melchisedech rex Salem, proferens panem & vinum (erat enim sacerdos Dei altissimi) benedixit ei, & ait, Benedictus Abram Deo excelso, qui creauit cœlum & terram: & benedictus Deus excelsus, quo protegente hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi animas, cætera tolle tibi. Qui respondit ei, Leuo manum meam ad dominum Deum excelsum possessorem cœli & terræ, quod a filo subtegminis vsque ad corrigiam caligæ, non accipiam ex omnibus quæ tua sunt: ne dicas, Ego ditaui Abram exceptis his quæ comedenterunt iuuenes, & partibus virorum qui venerunt mecum, Aner, Eschol, & Mambre: isti accipient partes suas.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

c. 12. **H**æc loquutus est Iesus: & abiit, & g abscondit se ab eis.] Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credabant in eum: vt sermo Isaiæ impleretur quem dixit, Domine, quis credidit auditui nostro? & brachium domini cui reuelatum est? Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias, Excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum, vt non videant oculis, & non intelligent corde, & conuertantur, & sanem eos. Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam eius, & loquutus est de eo, Veruntamen, & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phariseos non confitebantur: vt e synagoga non ejcerentur, dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei. Iesus autem clamauit, & dixit, Qui credit in me, non credit in me, sed

in eum qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui misit me. Ego lux in mundum veni: vt omnis qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, & non custodierit, ego non iudico eum. non enim veni vt iudicem mundum, sed vt saluificem mundum. Qui spernit me, & non accipit verba mea: habet qui iudicet eum. Sermo quem loquutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex meipso non sum loquutus: sed qui misit me pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo ego loquor sicut dixit mihi pater, sic loquor.

Secundum Matthæum.   **Lectio. iiij.**

In illo tempore: Assumpsit Iesus c. 17. Petrum & Iacobum & Ioannem fratres eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos.

Et rel. Hom. sancti Leonis papæ.

Euangelica lectio, dilectissimi, quæ per aures corporis interiorementum nostrarum pulsauit auditum, ad magni sacramenti nos intelligentiam vocat. Quam inspirante gratia Dei facilius assequemur, se considerationem nostram ad ea quæ paulo superius sunt narrata, referamus: Saluator enim humani generis Deus Christus, condens eam fidem quæ impios ad iustitiam, & mortuos reuocat ad vitam, ad hoc discipulos suos doctrinæ monitis, & operum miraculis imbuebat: vt idem & vnigenitus Dei, & filius hominis crederetur. Nam vnum horum sine alio non proderat ad salutem: & æqualis erat periculi: Dominum nostrum Iesum Christum, aut Deum tantummodo sine homine, aut sine Deo solum hominem credidisse: cum vtrunque esset pariter

confitendum Quia sicut Deo vera humanitas ita homini inerat vera diuinitas: ad confirmandam ergo huius fidei salubritatem, interrogauerat discipulos suos dominus inter diuersas aliorum opiniones, quid ipso de eo crederent, quidve sentirent. Vbi apostolus Petrus per reulationem summi patris, corporea superans & humana transcendens, vidi oculis mentis filium Dei viui: & confessus est gloriam deitatis: quia non ad solam respexit substantiam carnis & sanguinis. Tantumque in hac fidei sublimitate complacuit vt beatitudinis felicitate dotatus, sacram inuiolabilis petræ acciperet firmitatem, supra quam fundata ecclesia portis inferni & mortis legibus præualeret. Nec in soluendis, aut ligandis quorum cunque causis, aliud ratum esset in cœlo, quam quod Petri sedisset arbitrio. **Miserere.** 70.

Oratio.

POpulum tuum quæsumus domine propitius respice: atque ab eo flagella tuæ iracundiæ clementer auerte. Per do.

C Dominica secunda Quadragesimæ, ex Genesi. **Lectio. j.**

- c. 15. Is itaque transactis factus est sermo domini ad Abram per visionem dicens, Noli timere Abram, Ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis. Dixitque Abram, Domine Deus quid dabis mihi? ego vadam absque liberis: & filius procuratoris domus meæ, iste Damascus Eliezer. Addiditque Abram. Mihi autem non dedisti semen: & ecce vernaculus meus, hæres meus erit. Statimque sermo domini factus est ad eum, dicens, Non erit hic hæres tuus: sed qui egredietur de vtero tuo, ipsum habebis hæredem Eduxitque eum foras, & ait illi, Suscipe cœlum, & numera stellas,

si potes: & dixit ei, Sic erit semen tuum. Credidit Abram Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Dixitque ad eum. Ego dominus qui eduxi te de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram istam, & possideres eam: At ille ait, Domine Deus, vnde scire possum quod possessurus sim eam? Et respondens dominus, sume, inquit, mihi vaccam trienem, & capram trimam, & artem annorum trium, turturem quoque & columbam. Qui tollens vniuersa hæc, diuisit ea per medium, & vtrasque partes contra se altrinsecus posuit: aues autem non diuisit. Descenderuntque volucres super cadauera, & abigebat eas Abram. Cumque sol occumberet, sopor irruit super Abram, & horror magnus & tenebrosus inuasit eum. Dictumque est ad eum, Scito prænoscens, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua: & subijcent eos seruituti, & affligenit quadringentis annis. Veruntamen gentem cui seruituri sunt, ego iudicabo: & post hæc egredientur cum magna substantia. Tu autem ibis ad patres tuos in pace, sepultus in senectute bona. Generatione autem quarta reuertentur huc: needum enim completæ sunt iniqüitates Amorrhæorum vsque ad præsens tempus. Cum ergo occubuisse sol, facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis transiens inter diuisiones illas. In illo die pepigit dominus foedus cum Abram, dicens, Semini tuo dabo terram hanc a fluvio Ægypti vsque ad fluuium magnum Euphratem, Cinæos, & Genezæos, Cedmonæos & Hethæos, & Pherezæos, Raphaim quoque, & Amorrhæos, & Chananaeos, & Gergesæos, & Iebusæos.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

c. 13. **A** †Nte diem festum Paschæ sciens a Iesus, quia venit hora eius, vt transeat ex hoc mundo ad patrem: cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et cœna facta, cum diabolus iam misisset in cor vt traderet eum Iudas Simonis Iscariotis, sciens quia omnia dedit ei pater in manus, & quia a Deo exiuit, & ad Deum vadit, surgit a cœna, & ponit vestimenta sua, & cum accepisset linteum, præcinxit se. Deinde misit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus, Domine, tu mihi lauas pedes? Respondit Iesus, & dixit ei, Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea Dicit ei Petrus, Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Iesus, Si non lauero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus, Domine, non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Dicit ei Iesus, Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum, propterea dixit, Non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes eorum, accepit vestimenta sua: & cum recubuisse iterum, dixit eis, Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister & domine: & bene dicitis: sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros dominus & magister: & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego B feci vobis, ita & vos faciatis. † Amen amen dico vobis, non est seruus maior domino suo, neque Apostolus maior eo qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. Non de omnibus vo-

bis dico: ego scio quos elegirim. Sed vt adimpleatur scriptura, Qui manducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis, priusquam fiat: vt cum factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum, qui me misit.

Secundum Mattheum. **Lectio. iij.**

IN illo tempore: Assumpsit Iesus c. 17. Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratres eius: & duxit illos in montem excelsum seorsum: & transfiguratus est ante eos.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Dico autem vobis: vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Semper dominus sicut ad præmia erigit futura virtutum, atque vtilem secularium rerum docet esse contemptum: ita etiam infirmitatem mentis humanæ præsentium remuneratione sustentat. Arduum quippe est crucem tollere, & animam periculis ac morti corpus offerre: negare quod sis cum velis esse quod non sis Raroque quamuis excelsa virtus, futuris commutat præsentia. Difficile quippe videtur hominibus, vt spem periculis emant: damnoque præsentium futuræ locum mercentur ætatis. Ergo bonus & moralis magister, ne quis desperatione frangatur aut tædio: quoniam vitæ dulcis illecebra, constantem quoque mulcet affectum, continuos viuendi successus fidelibus pollicetur Frigent enim solatia sub metu mortis: magnusque amor vitæ præsentis, integræ blanditiæ spei, cum appetitæ salutis terrore compensat. Non habes igitur quod quæras, non habes quod excuses. Arbitr̄er omnium dedit & virtutum præmium, & infirmitatis

remedium: vt præsentibus sustineatur infirmitas: virtus, futuris. Si fortis es, contemne mortem, si imbecillis es, fuge. Sed nemo potest fugere mortem nisi vitam sequatur. Vita tua Christus est: ipse est vita quæ mori nescit. **Miserere.**

70. **Oratio.**

Deus, qui conspicis omni nos virute destitui, interius exteriusque custodi: vt ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, & a prauis cogitationibus mundemur in mente. Perdo.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 16. **I**gitur Sarai vxor Abram non genuerat sibi liberos: sed habens ancillam Ægyptiam nomine Agar, dixit marito suo, Ecce, conclusit me dominus, ne parerem: ingredere ad ancillam meam, si forte saltem ex illa suspiciam filios. Cumque ille acquiesceret deprecanti, tulit Agar Ægyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare cooperant in terra Chanaan: & dedit eam viro suo vxorem. Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse se videns, despexit dominam suam. Dixitque Sarai ad Abram, Inique agis contra me: ego dedi ancillam meam in sinum tuum, quæ videns quod conceperit, despsectui me habet, iudicet dominus inter me & te. Cui respondens Abram, Ecce ait, ancilla tua in manu tua est, vtere ea vt libet. Affligente igitur eam Sarai, fugam inijt. Cumque inuenisset eam angelus domini iuxta fontem aquæ in solitudine quæ est in via Sur in deserto, dixit ad illam, Agar ancilla Sarai vnde venis? & quo vadis? Quæ respondit. A facie Sarai dominæ meæ ego fugio. Dixitque ei angelus domini, Reuertere ad dominam tuam, & humiliare sub manu illius. Et rursum, Multiplicans, inquit, multiplicabo

semen tuum, & non numerabitur præ multitudine. Ac deinceps, Ecce, ait, concepisti, & paries filium: vocabisque nomen eius Ismahel, eo quod audierit dominus afflictionem tuam. Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes: & manus omnium contra eum: & e regione vniuersorum fratrum suorum figet tabernacula. Vocavit autem Agar nomen domini qui loquebatur ad eam. Tu Deus qui vidisti me. Dixit enim, Profecto hic vidi posteriora videntis me. Propterea appellavit puteum illum, Puteum viuentis & videntis me: Ipse est inter Cades & Barad. Peperitque Agar Abræ filium, qui vocavit nomen eius Ismahel. Octoginta & sex annorum erat Abram quando peperit ei Agar Ismahelem.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

CVM hæc dixisset Iesus, turbatus c. 13. est spiritu, & protestatus est, & dixit, Amen amen dico vobis, quia vnum ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli, hæsitanentes de quo diceret. Erat ergo recumbens vnum ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei, Quis est de quo dicit? Itaque cum recubuisset ille supra pectus Iesu, dixit ei, Domine, quis est? Respondit Iesus, Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudæ Simonis Iscariotæ. Et post buccellam, introiuit in eum Satanas. Et dicit ei Iesus, Quod facis fac citius. Hoc autem nemo sciuit discubentium, ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus, Eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis, vt aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam, exiuit continuo. Erat autem nox

Cum ergo exisset, dixit Iesus. Nunc clarificatus est filius hominis: & Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus es in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso: & continuo clarificabit eum. Filioli, adhuc modicum vobiscum sum: Quæreris me: & sicut dixi Iudeis, Quo ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modo. Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Dixit ei Simon Petrus. Domine, quo vadis? Respondit Iesus, Quo ego vado, non potes me modo sequi, sequeris autem postea. Dicit ei Petrus, Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. Respondit ei Iesus, Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non cantabit Gallus donec ter me neges.

- c. 14. Non turbetur cor vestrum. Creditis in a Deum, & in me credite. In domo patris mei mansiones multæ sunt. Si quo minus, dixissem vobis: Quia vado parare vobis locum. Et si abiero & præparauero vobis locum: iterum venio & accipiam vos ad me ipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis. Et quo ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quo vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus, Ego sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad patrem nisi per me. Si cognouissetis me, & patrem meum vtique cognouissetis: & amodo cognoscetis eum, & vidistis eum.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

- ca. 8. **I**N illo tempore: Dixit Iesus turbis Iudeorum. Ego vado, & quæreris me: & in peccato vestro moriemini. **Et reliqua. Homilia. sancti Augustini episc.**

Locutus est dominus Iudeis dicens, Ego vado, & quæreris me: non desiderio, sed odio. Nam illum posteaquam abscessit ab oculis hominum inquisiere, & qui oderant, & qui amabant, illi persequendo, illi habere cupiendo. In psalmis ait ipse dominus per Prophetam, Perijt fuga a me: & non est qui requirat animam meam. Et alio loco in Psalmo, Confundantur & reuereantur requirentes animam meam. Culpavit qui non requirent, damnauit qui requirent. Malum est enim non quærere animam Christi: sed quomodo eam quæsierunt discipuli. Et malum est quærere animam Christi: sed quomodo eam quæsierunt Iudei Illi enim vt haberent: isti vt perderent. Denique istis qui se quærebant more malo, corde peruerso, quid sequitur adiunxit, Quæreris me & ne putetis quia bene me quæreris, in peccato vestro moriemini. Hoc est Christum male quærere, in peccato suo mori. Hoc est illum odisse, per quem solum posset saluus esse. Cum enim homines, quorum spes in Deo est, non debeant mala reddere, pro malis, reddebat isti mala pro bonis. Prænuntiauit ergo illis Deus, dixitque sententiam præscius, quod in peccato suo morerentur. Deinde adiungit. Quo ego vado, vos non potestis venire. **Miserere. 70. Oratio.**

PRÆSTA quæsumus omnipotens Deus: vt familia tua quæ se affligendo carnem ab alimentis abstinet, sectando iustitiam a culpa ieunet. Per do.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

P OSTquam vero nonaginta & nouem c. 17. annorum esse cooperat, apparuit ei dominus: dixitque ad eum, Ego Deus omnipotens: ambula coram me, & esto perfectus. Ponamque foedus meum in-

ter me & te, & multiplicabo te vehementer nimis. Cecidit Abram pronus in faciem. Dixitque ei Deus, Ego sum, & ponam pactum meum tecum, erisque pater multarum gentium. Nec ultra vocabitur nomen tuum Abram: sed appellaberis Abraham: quia patrem multarum gentium constitui te. Faciamque te crescere vehementissime, & ponam te in gentibus, regesque ex te egredientur: & statuam pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te in generationibus suis foedare sempiterno: vt sim Deus tuus & seminis tui post te. Daboque tibi & semini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in possessionem æternam, eroque Deus eorum. Dixit iterum Deus ad Abraham, Et tu ergo custodies pactum meum, & semen tuum post te in generationibus suis. Hoc est pactum meum quod obseruabitis inter me & vos, & semen tuum post te. Circuncidetur ex vobis omne masculinum: & circuncidetis carnem præputij vestri, vt sit in signum foederis inter me & vos. Infans octo dierum circuncidetur in vobis: omne masculinum in generationibus vestris: tam vernaculus quam emptitius circuncidetur, & quicunque non fuerit de stirpe vestra: eritque pactum meum in carne vestra in foedus æternum. Masculus cuius præputij caro circuncisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

- c. 14. **D**ixit ei Philippus, Domine, ostende nobis patrem, & sufficit nobis. Dicit ei Iesus, Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me, videt & patrem. Quomodo tu dicis, ostende nobis patrem? Non credis quia ego in patre, & pater

in me est? Verba quæ ego loquor vobis, a meipso non loquor. pater autem in me manens ipse fecit opera. Non creditis quia ego in patre, & pater in me est? Alioquin, propter opera ipsa credite. Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet, quia ego ad patrem vado. Et quodcumque petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam:] vt glorificetur pater in filio. Si quid me petieritis in nomine meo, hoc faciam. † Si diligitis me, mandata mea seruate Et ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Adhuc modicum, & mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego viuo, & vos viuetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea & seruat ea: ille est qui diligit me, qui autem diligit me, diligetur a patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.] Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes, Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis tepisum, & non mundo? Respondit Iesus, & dixit ei, † Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus, qui non diligit me: sermones meos non seruat. Et sermonem quem audistis, non est meus: sed eius, qui misit me patris. Hæc loquutus sum vobis, apud vos manens. Paracletus autem spiritus sanctus quem mittet pa-

ter in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggesteret vobis omnia quæcunque dixerit vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis, Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis vtique quia vado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat: vt cum factum fuerit, credatis. Iam non multa loquar vobiscum: venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Sed vt cognoscat mundus, quia diligo patrem: & sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio.] Surgite, eamus hinc.

Secundum Matthæum. **Lectio. ij.**

c 23. **I**N illo tempore: Locutus est Iesus ad turbas, & ad discipulos suos dicens, Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi.

Et rel Hom. sancti Hiero presby.

Quid mansuetius? quid benignius domino? Tentatur a Pharisæis, confringuntur insidiæ eorum: & secundum Psalmistam: Sagittæ parvulorum factæ sunt plagæ eorum: & nihilominus propter sacerdotij & nominis dignitatem hortatur populos, vt subijciantur eis: non opera, sed doctrinam considerantes. Quod autem ait: Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi: Per cathedram, doctrinam legis ostendit. Ergo & illud quod dicitur in Psalmo, In cathedra pestilentiae non sedet: & cathedras vendentium columbas euertit: etiam per cathedram doctrinam debemus accipere. Alligant autem onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Hoc generaliter aduersus omnes magistros dictum est, qui grauia iubent, & mi-

nora non faciunt. Notandum autem quod & humeri & digitæ & onera & vincula quibus alligantur onera, spiritualiter intelligenda sunt. Omnia vero sua opera faciunt, vt videantur ab hominibus. Quicunque igitur ita facit quodlibet, vt videatur ab hominibus, Scriba est & Pharisæus. **Miserere.** 70. **Oratio.**

Propitiare domine supplicationibus nostris, & animarum nostrarum medere languoribus: vt remissione percepta, in tua semper benedictione lætemur. Per do.

C **Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.**

D Ixit quoque Deus ad Abraham, c. 17.

Sarai vxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram. Et benedic ei, & ex illa dabo tibi filium, cui benedicturus sum, eritque in nationes: & reges populorum orientur ex eo. Cecidit Abraham in faciem suam & risit, in corde suo, dicens: Putasne centenario nascetur filius? & Sara nonagenaria pariet? Dixitque ad Deum, Vtinam Ismahel viuat coram te. Et ait Deus ad Abraham, Sara vxor tua pariet tibi filium, vocabisque nomen eius Isaac, & constituam pactum meum illi in fœdus sempiternum, & semini eius post eum, Super Ismahel quoque exaudiui te. Ecce benedic ei, & augebo & multiplicabo eum valde: duodecim Duces generabit: & faciam illum in gentem magnam. Pactum vero meum statuam ad Isaac, quem pariet tibi Sara tempore isto in anno altero. Cumque finitus esset sermo loquentis cum eo, ascendit Deus ab Abraham. Tulit autem Abraham Ismahel filium suum, & omnes vernaculos domus suæ, vniuersosque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris domus suæ: & circuncidit carnem præputij eorum statim in ipsa die, sicut

præceperat ei Deus. Abraham nonaginta & nouem erat annorum, quando circuncidit carnem præputij sui. Et Ismahel filius eius tredecim annos impleuerat a tempore circuncisionis suæ. Eadem die circuncisus est Abraham & Ismahel filius eius. Et omnes viri domus illius, tam vernaculi quam emptitij, & alienigenæ pariter circuncisi sunt.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

- c. 15. **E**†Go sum vitis vera: & pater meus a agricola est Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis: vos palmites: qui manet in me, & ego in eo: hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eum & in ignem mittent, & ardet. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis B petetis, & fiet vobis] In hoc clarificatus est pater meus, vt fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea: sicut & ego patris mei præcepta seruaui, & maneo in eius dilectione. Hæc locutus sum vobis: vt gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat qui pro amicis suis Vos amici mei es-

tis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Iam non dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcunque audiui a patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos: & posui vos vt eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat, vt quodcunque petieritis patrem in nomine meo, det vobis.

Secundum Matthæum.   **Lectio. iiij.**

In illo tempore: Ascendens Iesus c. 20.

Ierosolymam, assumpsit duodecim discipulos suos secreto, & ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam: & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribis: & condemnabunt eum morte.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Considerandum est, quæ mater filiorum Zebedæi, cum filijs & pro filiis petat. Mater est vtique cui pro filiorum honore sollicite immoderatior quidem, sed tamen ignoscenda mensura votorum est. Atque mater ætate longæua, studio religiosa, solatio destituta quæ tunc temporis, quando vel iuuanda, vel alenda foret validæ prolis auxilio, abesse sibi liberos patiebatur, & voluptati suæ mercedem sequentium Christum prætulerat filiorum. Qui prima voce vocati a domino (vt legimus) relictis retibus & patre sequuti sunt eum. Hæc igitur studio maternæ sedulitatis indulgentior, obsecrabat saluatorem dicens. Dic vt sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & aliis ad sinistram in regno tuo. Et si error, pietatis tamen error est. Nesciunt enim materna viscera patientiam. Et si voti auara, tamen venerabilis cupiditas: quæ non pecuniae est auida, sed gratiae. Nec inuercunda petitio: quæ non sibi, sed liberis consulebat. Matrem considerate: matrem cogitate.

Sed nihil mirum si vilis videatur circa filios affectus parentum, qui etiam omnipotentis patris vilem putatis esse circa vnigenitum filium charitatem. Dominus coeli atque terrarum verecundabatur, vt secundum assumptionem carnis & virtutes animæ loquar, verecundabatur inquam, & (vt ipsius verbo vtar) confundebatur matri pro filijs postulanti etiam suæ sedis consorium denegare. **Miserere.** 70. **Oratio.**

POpulum tuum quæsumus domine propitius respice: & quod ab escis carnalibus præcipis abstinere, a noxijs quoque vitijs cessare concede. Per do-

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c. 18. **A**pparuit autem ei dominus in conuballe Mambræ sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso feroore diei. Cumque eleuasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum: quos cum vidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, & adorauit in terram. Et dixit, Domine: Si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum: sed afferam pauxillum aquæ: & lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore. Ponamque buccellam panis: & confortetur cor vestrum, postea transibitis: idcirco enim declinastis ad seruum vestrum. Qui dixerunt: Fac vt locutus es. Festinavit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Acceler, tria sata similæ commisce, & fac subcinericios panes. Ipse vero ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerrimum & optimum: deditque pueru, qui festinavit & coxit illum. Tulit quoque butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat, & posuit coram eis: ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. Cumque comedissent, dixerunt ad eum: Vbi est Sara vxor tua? Ille respondit, Ecce in tabernac-

ulo est. Cui dixit: Reuertens veniam ad te tempore isto vita comite, & habebit filium Sara vxor tua. Quo auditu, Sara risit post ostium tabernaculi. Erant autem ambo senes prouectæque ætatis, & desierant Saræ fieri muliebria. Quæ risit occulte, dicens: Postquam consenui & dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo? Dixit autem dominus ad Abraham, Quare risit Sara, dicens: Num vere paritura sum anus? Nunquid Deo quicquam est difficile? Iuxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore vita comite, & habebit Sara filium. Negauit Sara, dicens: Non risi, timore perterrita. Dominus autem Non est, inquit, ita: sed risisti.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

H†Ec mando vobis, vt diligatis c 15. inuicem. Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat, diligeret. Quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt: & vos persequentur, si sermonem meum seruauerunt: & vestrum seruabunt. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit me. Si non venissem & locutus fuisse eis: peccatum non haberent. nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit, & patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis quæ nemo aliud fecit: peccatum non haberent. nunc autem & viderunt, & oderunt & me & patrem meum. Sed vt adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis.] † Cum autem D venerit paracletus (quem ego mittam

vobis a patre) spiritus veritatis qui a patre procedit: ille testimonium perhibebit de me: & vos testimonium perhibebitis quia ab initio mecum estis.

- c. 16. Hæc locutus sum vobis, vt non a scandalizemini. Absque synagogis facient vos. sed venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. & hæc facient vobis: quia non nouerunt patrem neque me. Sed hæc locutus sum vobis, vt cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis.] Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia vobis cum eram. Et nunc † vado ad eum qui misit me: & nemo ex vobis interroget me, Quo vadis? Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis vt ego vadam. si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit, ille arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem: quia non crediderunt in me: de iustitia vero, quia ad patrem vado, & iam non videbitis me. de iudicio autem: quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

Secundum Lucam.   **Lectio. iij.**

- c. 16. **I**N illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & byssso, & epulabatur quotidie splendide. **Et reliqua.**

Homilia sancti Gregorij papæ.

In verbis sacri eloquij, fratres charissimi, prius seruanda est veritas historiæ, & postmodum requirenda spiritalis intelligentia allegoriæ. Tunc nanque allegoriæ fructus suauiter carpitur, cum prius per historiam veritatis radice solidatur. Sed quia non nunquam allegoria fidem ædificat, & historia moralitatem: nos qui authore

Deo iam fidelibus loquimur, non abs re credimus, si ipsum loquendi ordinem postponamus. Quatenus qui fidem iam firmam tenetis: prius de allegoria aliquid breuiter audire debeatis, & quod vobis de moralitate historiæ valde est necessarium, hoc in expositionis nostræ ordine seruetur extremum, quia ea plerunque melius solent recoli, quæ postmodum contingit audire. Sensus ergo allegoricos sub breuitate transcurrimus: vt ad moralitatis latitudinem citius venire valeamus. Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & byssso: & epulabatur quotidie splendide. Quem fratres charissimi, quem diues iste qui induebatur purpura & byssso, & epulabatur quotidie splendide, nisi Iudaicum populum significat? qui cultum vitæ exterius habuit: quia acceptæ legis delicijs, ad nitorem vsus est gloriæ, non ad utilitatem. Quem vero Lazarus viceribus plenus, nisi gentilem populum figuraliter exprimit? qui dum conuersus ad Deum peccata sua confiteri non erubuit, huic vulnus in cute fuit? In cutis quippe vlcere virus a visceribus trahitur, & foras erumpit. Quid ergo est peccatorum confessio nisi quædam vlcerum ruptio? quia peccati virus salubriter aperitur in confessione, quod pestifere latebat in mente. **Miserere.**

70. Oratio.

PRæsta nobis quæsumus domine auxilium gratiæ tuæ: vt ieiunijs & orationibus conuenienter intenti, liberemur ab hostibus mentis & corporis. Per do.

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

CVm ergo surrexissent inde, viri direxerunt oculos contra Sodomam: & Abraham simul gradiebatur deducens eos. Dixitque dominus, Num celare potero Abraham quæ gesturus

sum: cum futurus sit in gentem magnam ac robustissimam, & benedicendæ sint in illo omnes nationes terræ? Scio enim quod præcepturus sit filijs suis, & domui suæ post se, vt custodiant viam domini, & faciant iudicium & iustitiam: vt adducat dominus propter Abraham omnia quæ locutus est ad eum. Dixit itaque dominus: Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorum multiplicatus est: & peccatum eorum aggrauatum est nimis: descendam, & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint: an non est ita, vt sciam. Conuerteruntque se inde, & abierunt Sodomam: Abraham vero adhuc stabat coram domino. Et appropinquans ait, Nunquid perdes iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate, peribunt simul? Et non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerint in ea? Absit a te, vt rem hanc facias, & occidas iustum cum impio, fiatque iustus sicut impius. non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram: nequaquam facies iudicium hoc. Dixitque dominus ad eum, Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos. Respondensque Abraham ait, Quia semel coepi, loquar ad dominum meum, cum sim puluis & cinis. Quid si minus quinquaginta iustis quinque fuerint? delebis propter quadraginta quinque, vniuersam vrbem? Et ait, Non delebo, si inuenero ibi quadraginta quinque. Rursumque locutus est ad eum, Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait, Non percutiam propter quadraginta. Ne quæso, inquit, indigneris domine, si loquar. Quid si ibi inuenti fuerint triginta? Respondit, Non faciam, si inuenero ibi trig-

inta. Quia semel, ait, coepi loquar ad dominum meum. Quid si ibi inuenti fuerint viginti? Ait, Non interficiam propter viginti. Obsecro, inquit, ne irascaris domine, si loquar adhuc semel. Quid si inuenti fuerint ibi decem? Et dixit, Non delebo propter decem. Abijtque dominus, postquam cessauit loqui ad Abraham: & ille reuersus est in locum suum.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

A Dhuc multa habeo vobis dicere: c. 16. sed non potestis portare modo. c Cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquetur a semetipso: sed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt: annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quæcunque habet pater, mea sunt. Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.] † Modicum, & iam D non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem, Quid est hoc quod dicit nobis. Modicum, & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem? Dicebant ergo, Quid est hoc quod dicit, Modicum? nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus quia volebant eum interrogare: & dixit eis, De hoc quæritis inter vos quia dixi, Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me. Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contrastabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius. cum autem pepererit puerum, iam non meminit præssuræ, propter gaudium, quia na-

tus est homo in mundum. Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis: iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo E tollet a vobis.] Et in illo die, me non rogabitis quicquam. † Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsque modo non petijstis quicquam in nomine meo. Petite, & accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum. Hæc in prouerbijis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in prouerbijis loquar vobis, sed palam de patre annuntiabo vobis: in illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis: ipse enim pater amat vos quia vos me amastis, & credidistis quia a Deo exiui, Exiui a patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius, Ecce nunc palam loqueris, & prouerbium nullum dicis: nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi, vt quis te interroget. in hoc credimus F quod a Deo existi.] Respondit eis Iesus, Modo creditis? Ecce venit hora, & iam venit, vt dispergamini vñusquisque in propria, & me solum relinquatis: & tamen non sum solus: quia pater mecum est. Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo presuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 21. **T**N illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis & turbis Iudeorum parabolam hanc, Homo erat paterfamilias, qui plantauit vineam, & sepe circundedit eam.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Plerique varias significaciones de vineæ appellatione deriuant. Sed euidenter Isaias, vineam domini Sabaoth domum

Israel esse commemorat. Hanc vineam quis alias nisi Deus condidit? Hic est ergo, qui locauit eam: & peregre profectus est. Non quia ex loco ad locum profectus est Dominus, qui vbique semper præsens est: sed quia præsentior est diligentibus, negligenteribus abest. Multis autem temporibus abfuit, ne præpropera videtur exactio. Nam quo indulgentior liberalitas, eo inexcusabilius peruicacia. Vnde bene secundum Matthæum habes, quia & sepe circundedit eam: hoc est diuinæ custodiæ munitione vallavit: ne facile pateret incursibus bestiarum. Et fudit in ea torcular. Quomodo intelligimus quid sit torcular, nisi quia forte psalmi de torcularibus inscribuntur: eo quod in his mysteria dominicæ passionis modo musti sancto feruente spiritu prophetarum ardentius ferbuerunt? Denique ebrij putabantur, quibus spiritus sanctus inundabat. Ergo & hic fudit torcular, in quo vuæ rationalis fructus interior spirituali infusione deflueret. Ædificauit turrim, verticem scilicet legit attollens: atque ita hanc vineam munitam, instructam, ornatam, locauit Iudeis. Et tempore fructuum seruulos suos misit. Bene tempus fructuum posuit, non prouentum. Nullus enim fructus extitit Iudeorum, nullus vineæ huius prouenus. **Miserere. 70. Oratio.**

DA quæsumus omnipotens Deus: vt sacro nos purificante ieunio, synceris mentibus ad sancta ventura facias peruenire. Per.

Hodie dicitur matu. defunctorum.

CSabbato, ex Genesi. Lectio. j.

VEneruntque duo angeli Sodomam c. 19. vespere, sedente Lot in foribus ciuitatis. Qui cum vidisset eos, surrexit, & iuit obuiam eis, adorauitque

pronus in terram, & dixit, Obsecro domini mei, declinate in domum pueri vestri, & manete ibi: lauate pedes vestros, & mane proficiscemini in viam vestram. Qui dixerunt, Minime, sed in platea manebimus. Compulit illos oppido vt diuerterent ad eum: ingressisque domum illius, fecit conuiuum, & coxit azyma, & comederunt. Prius autem quam irent cubitum, viri ciuitatis vallauerunt domum illius, a puero vsque ad senem, omnis populus simul. Vocaueruntque Lot, & dixerunt ei, Vbi sunt viri, qui introierunt ad te nocte? educ illos huc, vt cognoscamus eos. Egressus ad eos Lot, post tergum occludens ostium, ait, Nolite quæso fratres mei, nolite malum hoc facere. Habeo duas filias, quæ nondum cognouerunt virum, educam eas ad vos, & abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. At illi dixerunt, Recede illuc. Et rursus, ingressus es, inquiunt, vt aduenia, nunquid vt iudices? te ergo ipsum magis quam hos affligemus. Vimque faciebant Lot vehementissime: iamque prope erat, vt effringerent fores. Et ecce miserunt manum viri, & introduxerunt ad se Lot, claueruntque ostium: & eos, qui foris erant, percusserunt cæcitatem a minimo vsque ad maximum, ita vt ostium inuenire non possent. Dixerunt autem ad Lot, Habes hic quempiam tuorum generum, aut filios aut filias? omnes qui tui sunt educ de vrbe hac: delebimus enim locum istum, eo quod increuerit clamor eorum coram domino, qui misit nos vt perdamus illos.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

c. 17. **H**æc locutus est Iesus & † subleuatis oculis in cœlum, dixit, Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt

filius tuus clarificet te, sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarifica super terram: opus consummaui, quod dedisti mihi vt faciam. & nunc clarifica me tu pater apud temetipsum, claritate quam habui prius quam mundus fieret, apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. tui erant: & mihi eos dedisti, & sermonem tuum seruauerunt. Nunc cognouerunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognouerunt vere, quia a te exiui, & crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo. Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt. Et mea omnia, tua sunt: & tua, mea sunt, & clarificatus sum in eis. Etiam non sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego ad te venio:] Pater sancte, serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi: vt sint vnum sicut & nos. Cum essem cum eis ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, ego custodiu: & nemo ex eis perijt, nisi filius perditionis: vt scriptura impletatur. Nunc autem ad te venio: & hæc loquor in mundo: vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus eos odio habuit quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos a malo. De mundo non sunt: sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus, veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, ita & ego misi eos in mundum. Et pro

eis ego sanctifico meipsum: vt sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint, sicut tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint: vt credat mundus quia tu me misisti. Et ego claritatem quam tu dedisti mihi, dedi eis vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus. Ego in eis, & tu in me: vt sint consummati in vnum, & cognoscatur mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos sicut & me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognouit. ego autem te cognoui: & hi cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: vt dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

Secundum Lucam.   **Lectio. iij.**

c. 15. **I**N illo tempore, Dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc, Homo quidam habuit duos filios, & dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae quæ me contingit.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Vides quod diuinum patrimonium pe- tentibus datur: Nec putas culpam pa- tris, quod adolescentiori dedit. Nulla Dei regno infirma ætas, nec fides grau- atur annis. Ipse certe se iudicavit idoneum qui poposcit: atque vtinam non recessisset a patre, impedimentum nescisset ætatis Sed posteaquam peregre profectus est, dissipauit substancialiam suam viuendo luxuriose. Merito ergo prodegit patrimonium & recessit ab ecclesia. Posteaquam domum (inquit) patriamque derelinquens, peregre profectus est in regionem longinquam.

Quid est longinquius ire quam a se re- cedere? nec regionibus, sed moribus separari, studijs discretum esse, non terris: & quasi interfuso luxuriæ secu- laris æstu diuertia habere sanctorum? Etenim qui se a Christo separat, exul est patriæ, ciuis est mundi. Sed nos non sumus aduenæ atque peregrini: sed sumus ciues sanctorum & domes- tici Dei. Qui enim eramus longe, facti sumus prope in sanguine Christi. Non inuideamus de longinqua regione rede- untibus: quia & nos fuimus in regione longinqua, sicut Isaias docet. Sic enim habet, Qui sedebant in regione vmbrae mortis, lux orta est eis **Miserere.** 70.

Oratio.

DA quæsumus domine nostris effec- tum ieunijs salutarem, vt cas- tigatio carnis assumpta ad nostrarum vegetationem transeat animarum. Per domi.

C Dominica tertia Quadragesimæ, ex Genesi.   **Lectio. j.**

Gressus itaque Lot, loquutus c. 19. **S**est ad generos suos qui ac- cepturi erant filias eius, & dixit, Surgite, & egredimini de loco isto, quia delebit dominus ciui- tatem hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui. Cumque esset mane: cogebant eum angeli dicentes, Surge, tolle vxorem tuam & duas filias quas habes: ne & tu pariter pereas in scelere ciuitatis. Dissimulante illo, apprehe- derunt manum eius, & manum vx- oris, ac duarum filiarum eius, eo quod parceret dominus illi: eduxeruntque eum, & posuerunt extra ciuitatem. Ibique loquuti sunt ad eum, dicentes, Salua animam tuam: noli respicere post tergum: nec stes in omni circa regionem, sed in monte saluum te fac, ne & tu simul pereas. Dixitque Lot

ad eos. Quæso domine mi, quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, & magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecum vt saluares animam meam, nec possum in monte saluari ne forte apprehendat me malum & moriar. Est ciuitas hic iuxta, ad quam possum fugere, parua, & saluabor in ea: nunquid non modica est, & viuet anima mea? Dixitque ad eum, Ecce etiam in hoc suscepisti preces tuas, vt non subuertam vrbem pro qua loquutus es. Festina, & saluare ibi: quia non potero facere quicquam, donec ingrediaris illic. Idcirco vocatum est nomen vrbis illius, Segor, Sol egressus est super terram, & Lot ingressus est Segor. Igitur dominus pluit super Sodomam & Gomorrham sulphur, & ignem a domino de cœlo, & subuertit ciuitates has, & omnem circa regionem, vniuersos habitatores vrbium, & cuncta terræ virentia. Respiciensque vxor eius post se, versa est in statuam salis.

C Epistola beati Ioannis apostoli prima.
Lectio. iij.

ca. 1. **Q** Vod fuit ab initio, quod audiimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifestata est: & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam quæ erat apud patrem, & apparuit nobis. Quod vidimus & audiimus, annuntiamus vobis, vt & vos societatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum patre & cum filio eius Iesu Christo. & hæc scribimus vobis, vt gaudeatis, & gaudium vestrum sit plenum. Et hæc est annuntiatio quam audiimus ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux est: & tenebrae in eo non sunt vllæ. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo,

& in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce: societatem habemus ad inuicem, & sanguis Iesu Christi filij eius emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus: ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra: fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniuitate. Si dixerimus quoniam non peccauimus, mendacem facimus eum, & verbum eius no est in nobis.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

IN illo tempore: Erat Iesus ejciens c. 11. dæmonium, & illud erat mutum.

Et rel. Hom. sancti Hiero. presby.

Tunc oblatus est Iesu dæmoniacus, existens cæcus & mutus: & curauit eum ita vt loqueretur & videret. Tria signa simul in vno homine perpetrata sunt: cæcus videt, mutus loquitur, possessus a dæmone liberatur. Quod tunc carnaliter, factum est: sic quotidie impletur spiritualiter in conuersione credentium: vt expulso dæmone primum fidei lumen aspiciant: deinde in laudes Dei tacentia prius ora laxentur. Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis, Omne regnum diuisum se desolabitur. Turbae stupebant, & confitebantur eum (quia tanta signa faciebat) filium Dauid. Pharisæi vero opera Dei, principi dæmoniorum deputabant. Quibus dominus non ad dicta, sed ad cogitata respondet: vt vel sic compellerentur credere potentiae eius qui cordis videbat occulta. Si satanas satanam ejicit, aduersus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Non potest ciuitas & regnum contra se diuisum stare. Sed quomodo concordia paruae res crescunt:

sic discordia maximæ collabuntur. Si ergo satanas pugnat contra se, & demon inimicus est dæmoni: debet iam mundi venire consummatio: nec habent in eo locum aduersariæ potestates: quarum inter se bellum, pax hominum est. Si autem putatis, o Scribæ & Pharisæi, quia recessio dæmonis obedientia sit in principem suum vt homines ignorantes fraudulenta simulatione deludat: quid potestis dicere de corporum sanitatibus, quas dominus perpetrauit? Aliud est si membrorum quoque debilitates, & spiritualium virtutum insignia dæmonibus assignetis. **Miserere.** 70.

Oratio.

Q Væsumus omnipotens Deus vota humilium respice: atque ad defensionem nostram dexteram tuæ maiestatis extende. Per dominum no.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 19. **A** Abraham autem consurgens mane vbi steterat prius cum domino, intuitus est Sodomam & Gomorrham, & vniuersam terram regionis illius: viditque ascendentem fauillam de terra quasi fornacis fumum. Cum enim subuerteret Deus ciuitates regionis illius: recordatus est Abrahæ: & liberauit Lot de subuersione vrbium, in quibus habitauerat. Ascenditque Lot de Segor, & mansit in monte: duæ quoque filiæ eius cum eo. (timuerat enim manere in Segor) & mansit in spelunca ipse, & duæ filiæ eius cum eo. Dixitque maior ad minorem, Pater noster senex est, & nullus virorum remansit in terra qui possit ingredi ad nos iuxta morem vniuersæ terræ. Veni, inebriemus eum vino, dormiamusque cum eo: vt seruare possimus ex patre nostro semen. Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa. Et ingressa est maior, dormiuitque cum

patre: at ille non sensit, nec quando accubuit filia, nec quando surrexit. Altera quoque die dixit maior ad minorem, Ecce dormiui heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, & dormies cum eo, vt saluemus semen de patre nostro. Dederunt & illa nocte patri suo bibere vinum, ingressaque minor filia dormiuit cum eo: & nec tunc quidem sensit quando concubuerit, vel quando illa surrexerit. Concepserunt ergo duæ filiæ Lot de patre suo. Peperitque maior filium, & vocauit nomen eius Moab, ipse est pater Moabitarum vsque in præsentem diem. Minor quoque peperit filium, & vocauit nomen eius Ammon, id est filius populi mei: ipse est pater Ammonitarum vsque hodie.

C Ex epistola prima Ioannis. L ij.

F Ilioli mei hæc scribo vobis, vt non ca. 2.

peccetis. Sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam cognouimus eum, si mandata eius obseruemus. Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit: mendax est, & in eo veritas non est. Qui autem seruat verbum eius, vere in hoc charitas Dei perfecta est. in hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere: debet sicut ille ambulauit & ipse ambulare. Charissimi, non mandatum nouum scribo vobis, sed mandatum vetus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus, est verbum quod audistis. Iterum mandatum nouum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis, quia tenebræ transierunt, & verum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse, & fratrem

suum odit, in tenebris est vsque adhuc. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo eat, quia tenebræ obcæcauerunt oculos eius. Scribo vobis filioli quoniam remittuntur vobis peccata vestra propter nomen eius. Scribo vobis patres quoniam cognouistis eum, qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes quoniam vicistis malignum. Scribo vobis infantes, quoniam cognouistis patrem. Scripsi vobis patres, quoniam cognouistis eum qui est ab initio. Scripsi vobis iuuenes, quoniam fortes estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis malignum. Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo, quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ quæ non est ex patre, sed ex mundo est. Et mundus transit, & concupiscentia eius, qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.

C Sermo sancti Aug. episc. Lectio. iij.

Dominus Deus noster nolens aliquem nostrum perire, extollens ecclesiam suam velut agrum suum, quærens fructum de arboribus suis, antequam tempus securis adueniat, cui necesse erit infructuosas arbores amputare, non cessat nos admonere: vt dum tempus est nobis cum Dei adiutorio, dum in nostra potestate consistit, bona opera faciamus. Cum enim transierit tempus bene operandi, non restat nisi recipiendi. Nemo tibi dicturus est post resurrectionem mortuorum in regno cœlorum, Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam: quia non inuenies esuri-

entem neque egentem. Nemo dicturus est, Vesti nudum: vbi omnium tunica immortalis erit. Nemo dicturus est, Suscipe peregrinos: vbi omnes in patria sua viuent. Nam modo sumus inde peregrini. Nemo enim dicet, Visita ægrum: vbi est sempiterna sanitas. Nemo dicet, Sepeli mortuum: vbi mors morietur. Ista omnia pietatis officia in vita æterna necessaria non erunt, vbi sola pax erit & lætitia sempiterna. Miserere. 70. **Oratio.**

Cordibus nostris quæsumus domine gratiam tuam benignus infunde: vt sicut ab escis corporalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros a noxijs retrahamus excessibus. Per do.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

Profectus inde Abraham in terram c 20 australem, habitauit inter Cades & Sur: & peregrinatus est in Geraris. Dixitque de Sara vxore sua, Soror mea est. Misit ergo Abimelech, rex Geraræ, & tulit eam. Venit autem Deus ad Abimelech per somnium nocte, & ait illi, En morieris propter mulierem quam tulisti: habet enim virum. Abimelech vero non tetigerat eam: & ait, Domine num gentem ignorantem & iustum interficies? Nonne ipse dixit mihi, Soror mea est? & ipsa ait, Frater meus est? in simplicitate cordis mei & munditia manuum mearum feci hoc. Dixitque ad eum Deus, Et ego scio quod simplici corde feceris: & ideo custodiui te, ne peccares in me, & non dimisi vt tangeres eam, Nunc ergo redde viro suo vxorem, quia propheta est: & orabit prote, & viues. si autem nolueris reddere, scito quod morte morieris tu & omnia quæ tua sunt. Statimque de nocte consurgens Abimelech: vocauit omnes seruos suos: & loquutus est vniuersa verba hæc in auribus eorum, timuerun-

tque omnes viri valde. Vocavit autem Abimelech etiam Abraham, & dixit ei, Quid fecisti nobis? quid peccauimus in te, quia induxisti super me & super regnum meum peccatum grande? quæ non debuisti facere, fecisti nobis, Rursumque expostulans ait, Quid vidisti, vt hoc faceres? Respondit Abraham, Cogitaui tecum, dicens, forsitan non est timor Dei in loco isto, & interficiens me propter vxorem meam: alias autem & vere soror mea est, filia patris mei, non filia matris meæ, & duxi eam in vxorem. Postquam autem eduxit me Deus de domo patris mei, dixi ad eam, Hanc misericordiam facies tecum. In omni loco ad quem ingrediemur dices quod frater tuus sim.

C Ex epistola prima Ioannis. L. ij.

ca. 2. **F**audiatis quia antichristus venit, & nunc antichristi multi facti sunt, vnde scimus quia nouissima hora est. Ex nobis prodierunt: sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis: permanessent utique nobiscum, sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos vocationem habetis a sancto, & nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: & quoniam omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam Jesus est Christus? Hic est antichristus, qui negat patrem & filium. Omnis qui negat filium, nec patrem habet, qui confitetur filium: & patrem habet. Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: quia si in vobis permanserit: quod audistis ab initio, & vos in filio & patre manebitis. Et haec est reprobatio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. Haec scripsi vobis de his qui seducunt vos. Et vos vocationem

quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut vocationis eius docet vos de omnibus: & verum est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc filii manete in eo: ut cum apparuerit, habeamus fiduciam & non confundamur ab eo in aduentu eius: Si scitis quoniam iustus est, scitote quoniam & omnis qui facit iustitiam, ex ipso natus est.

Secundum Matthæum. Lectio. iiij.

In illo tempore: Respiciens Iesus in c. 18. discipulos suos, dixit Simoni Petro, Si peccauerit in te frater tuus, valde & corripe eum inter te & ipsum solum.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Quare illum corripis? Quia doles quod peccauerit in te? Absit: si amore tui id facis, nihil facis: si amore illius facis: optime facis. Denique in ipsis verbis attende cuius amore id facere debeatis, vtrum tui, an illius. Si te audierit (inquit) lucratus eris fratrem tuum. Ergo propter illum fac ut lucreras illum. Si faciendo, lucraris: nisi fecisses, perierat. Quid est ergo quod plerique homines ista peccata contemnunt & dicunt: Quid magnum feci? In hominem peccavi. Noli contemnere, quod in hominem peccasti. Vis nosse, quia in hominem peccando perieristi? Si te ille in quem peccasti corripuerit inter te & ipsum solum, & audieris illum: lucratus est te. Quid est, lucratus est te: nisi quia perieras, si non lucraretur te? Nam si non perieras, quomodo te lucratus est? Nemo ergo contemnat, quando peccat in fratrem. Ait enim in quodam loco apostolus: Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis: ideo quia membra Christi omnes facti sumus. Quomodo non peccas in Chris-

tum, qui peccas in membrum Christi? Nemo ergo dicat, quia non peccauit in Deum: sed peccauit in fratrem. In hominem peccauit, leue peccatum est, vel nullum peccatum est. **Miserere.** 70.

Oratio.

EXaudi nos omnipotens, & misericors Deus: & continentiae salutaris propitius nobis dona concede. Per domini.

C Feria. iiij. ex Genesi. Lectio. j.

c 20. **T**Vlit igitur Abimelech oues & boues & seruos & ancillas, & dedit Abraham, reddiditque illi Saram vxorem suam, & ait, Terra coram vobis est, vbiunque tibi placuerit, habita. Saræ autem dixit, Ecce mille argenteos dedi fratri tuo, hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt: & quounque perrexeris, memento te deprehensam. Orante autem Abraham, sanauit Deus Abimelech & vxorem, ancillasque eius: & pepererunt: concluserat enim Deus omnem vuluam domus Abimelech propter Saram vxorem Abrahæ.

c. 21. Visitauit autem dominus Saram sicut promiserat: & impleuit quæ loquutus est. Concepitque, & peperit filium in senectute sua, tempore quo prædicterat ei Deus. Vocauitque Abraham nomen filij sui, quem genuit ei Sara, Isaac: & circuncidit eum octauo die, sicut præceperat ei Deus, cum centum esset annorum: hac quippe ætate patris natus est Isaac. Dixitque Sara, Risum fecit mihi Deus: quicunque audierit, corridebit mihi. Rursumque ait, Quis auditurus crederet Abraham quod Sara lactaret filium quem peperit ei iam seni? Creuit igitur puer, & ablactatus est: fecitque Abraham grande conuiuum in die ablactationis eius.

C Ex epistola prima Ioannis. L. ij.

VIdete qualem charitatem dedit nos bis pater, vt filij Dei nominemur & simus. Propter hoc, mundus non nouit nos: quia non nouit eum. Charissimi, nunc filij Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo: sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit vt peccata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognouit eum. Filioli, nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus est, sicut & ille iustus est. Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filij diaboli. Omnis qui non est iustus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: quoniam haec est annuntiatio, quam audistis ab initio, vt diligatis alterutrum. Non sicut Cain qui ex maligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum: Quoniam opera eius maligna erant: fratris autem eius, iusta. † Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. Nos scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte. omnis qui odit fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. In hoc cognouimus charitatem Dei: quo-

ca. 3.

B

niam ille animam suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo? Filioli mei, non diligamus verbo: neque lingua, sed opere & C veritate:] in hoc cognoscimus, quod ex veritate sumus: & in conspectu eius suadebimus corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: maior est Deus corde nostro, & nouit omnia. Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos: fiduciam habemus ad Deum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo, facimus. Et hoc est mandatum eius, vt credamus in nomine filij eius Iesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat mandata eius: in illo manet, & ipse in eo, & in hoc scimus quoniam manet in nobis, de spiritu quem dedit nobis.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 15. **I**N illo tempore: Accesserunt ad Iesum ab Ierosolymis Scribæ & Pharisæi dicentes: quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum?
Et rel. *Homilia sancti Hiero. presby.*
Mira Pharisæorum, Scribarumque stultitia: Dei filium arguunt, quare discipuli eius hominum traditiones & præcepta non seruent: Non enim lauant manus suas cum panem manducant. Manus, id est, opera non corporis sed animæ lauandæ sunt: vt fiat in illis verbum Dei. Ipse autem respondens ait illis: Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Falsam calumniam vera response confutat. Cum (in-

quit) vos propter traditiones hominum præcepta Dei negligatis: quare discipulos meos arguendos creditis, quod seniorum iussa paruipendant, vt Dei scita custodian? Nam Deus dixit: Honora patrem & matrem tuam: & qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis: Quicunque dixerit patri aut matri, munus quodcunque est ex me, tibi proderit: & non honorificabit patrem suum aut matrem. Honor in scripturis non tantum in salutationibus & officijs deferrendis, quantum in eleemosynis, ac munerum oblatione sentitur. Honora (inquit Apostolus) viduas quæ vere viduæ sunt. Hic honor donum intelligitur. Et in alio loco: Presbyteri duplii honore honorandi sunt: maxime qui laborant in verbo & doctrina Dei. Et per hoc mandatum iubemur vt boui trituranti os non claudamus: & dignus sit operarius mercede sua. **Miserere.**

70. Oratio.

PRæsta nobis quæsumus domine, vt salutaribus ieunijs erudit, a noxijs quoque vitijs abstinentes, propitiationem tuam facilius impetremus. Per domi.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

CVmque vidisset Sara filium Agar c. 21. Aegyptiæ ludentem cum Isaac, dixit ad Abraham: Eijce ancillam hanc, & filium eius: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio meo Isaac. Dure accepit hoc Abraham pro filio suo. Cui dixit Deus: Non tibi videatur asperum super puer & super ancilla tua: omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem eius: quia in Isaac vocabitur tibi semen. Sed & filium ancillæ faciam in gentem magnam, quia semen tuum est. Surrexit itaque Abraham mane & tolens panem, & vtrem aquæ, imposuit

scapulæ eius, tradiditque puerum & dimisit eam. Quæ cum abijsset, errabat in solitudine Bersabeæ. Cumque consumpta esset aqua in vtre, abiecit puerum subter vnam arborem quæ ibi erant. Et abijt, seditque e regione procul quantum potest arcus iacere. Dixit enim: Non videbo morientem puerum, & sedens contra, leuauit vocem suam, & fleuit: exaudiuit autem Deus vocem pueri: vocauitque angelus domini Agar de coelo, dicens: Quid agis Agar? noli timere: exaudiuit enim Deus vocem pueri de loco in quo est. Surge tolle puerum, & tene manum illius: quia in gentem magnam faciam eum. Aperuitque oculos eius Deus: quæ videns puteum aquæ, abijt, & impleurit vtrem, deditque puero bibere. Et fuit cum eo: qui creuit, & moratus est in solitudine, factusque est iuuenis sagittarius. Habitauitque in deserto Pharan, & accepit illi mater sua vxorem de terra Ægypti.

C Ex epistola prima Ioan. Lectio. ij.

ca. 4. **C** Harissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus Dei. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carnem venisse, ex Deo est: & omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est antichristus, de quo auditis quoniam venit, & nunc iam in mundo est. Vos ex Deo estis filioli, & vicistis eos, quoniam maior est qui in vobis est, quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui nouit Deum, audit nos. qui non est ex Deo, non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis & spiritum erroris. Charissimi, diligamus nos

inuicem: quia charitas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non diligit, non nouit Deum: quoniam † Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in nobis: quoniam filium suum vnigenitum misit Deus in mundum, vt viuamus per eum. In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos. & misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere. Deum nemo vidiit vnquam. Si diligamus inuicem: Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quod in eo manemus, & ipse in nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus & testificamur, quoniam pater misit filium suum saluatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Et nos cognouimus, & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc perfecta est charitas Dei nobiscum, vt fiduciam habeamus in die iudicij: quia sicut ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam timor poenam habet. qui autem timet: non est perfectus in charitate. Nos ergo diligamus Deum: quoniam Deus prior dilexit nos. Si quis dixerit, Quoniam diligo Deum: & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt: Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus a Deo: vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum.]

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

ca. 4. **I**N illo tempore: Surgens Iesus de synagoga intravit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febrisibus.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Vide clementiam domini saluatoris: nec indignatione commotus, nec scelere offensus, nec iniuria violatus, Iudæam deseruit. Quinetiam immemor iniuriæ, memor clementiæ, nunc docendo, nunc liberando, nunc sanando, plebis corda demulcet. Et bene sanctus Lucas virum ab spiritu nequitiae liberatum ante præmisit, & substituit foeminæ sanitatem. Vtrunque enim sexum dominus curaturus aduenerat. Et primo sanari debuit, qui prior creatus est. Nec prætermitti illa debuit, quæ mobilitate magis animi, quam prauitate peccauerat. Sabbato dominicæ medicinæ opera copta significant, vt inde creatura noua coeperit, vbi vetus creatura ante desierat. Nec sub lege esse Dei filium: sed supra legem in ipso principio designaret: nec solui legem, sed impleri. Neque enim per legem sed verbo factus est mundus: sicut legimus, Verbo domini coeli firmati sunt. Non soluitur ergo lex, sed impletur, vt fiat renouatio hominis iam labentis. Vnde & apostolus ait, Expoliantes vos veterem hominem, induite nouum, qui secundum Christum creatus est Et bene Sabbato coepit: vt ipse se ostenderet curatorem, qui opera operibus intixeret, & prosequeretur opus quod ipse iam coepérat: vt si faber domum renouare disponat, non a fundamentis, sed a culminibus incipit soluere vetustatem. **Miserere. 70. Oratio.**

SVbiectum tibi populum quæsumus domine propitiatio cœlestis amplificet, & tuis semper faciat seruire man-

datis. Per do.

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

Eodem tempore dixit Abimelech, & ca. 21 Phicol princeps exercitus eius ad Abraham, Deus tecum est in vniuersis quæ agis. Iura ergo per Deum, ne noceas mihi & posteris meis, stirpique meæ: sed iuxta misericordiam quam feci tibi, facies mihi, & terræ, in qua versatus es aduena? Dixitque Abraham, ego iurabo. Et increpauit Abimelech propter puteum aquæ, quem vi abstulerunt serui eius. Responditque Abimelech, Nesciui quis fecerit hanc rem: sed & tu non indicasti mihi, & ego non audiuui præter hodie. Tulit itaque Abraham oves & boues & dedit Abimelech: percusseruntque ambo fœdus. Et statuit Abraham septem agnas gregis seorsum. Cui dixit Abimelech, Quid sibi volunt septem agnæ istæ, quas stare fecisti seorsum? At ille, Septem, inquit, agnas accipies de manu mea: vt sint mihi in testimonium, quoniam ego fodi puteum istum. Idcirco vocatus est locus ille Bersabeæ: quia ibi vterque iurauit. Et inierunt fœdus pro puteo iuramenti. Surrexit autem Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius, reuersique sunt in terram Palæstinorum. Abraham vero plantauit nemus in Bersabeæ, & inuocauit ibi nomen domini Dei æterni. Et fuit colonus terræ Palæstinorum diebus multis.

C Ex epistola prima Ioannis. Lectio. ij.

OMnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit: diligit & eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus, quoniam diligimus natos Dei: cum Deum diligamus, & mandata eius faciamus. Haec est enim charitas Dei, vt mandata eius custodiamus: & mandata eius grauia non sunt. Quo-

niam † omne quod natum est ex Deo, vincit mundum, & haec est victoria quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est filius Dei? hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus: non in aqua solum: sed in aqua & sanguine. Et spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in cœlo: pater, verbum, & spiritus sanctus: & hi tres, vnum sunt. Et tres sunt qui testimonium dant in terra: spiritus, aqua, & sanguis: & hi tres, vnum sunt. Si testimonium hominum accipimus: testimonium Dei maius est: Quoniam hoc est testimonium Dei quod maius est: quoniam testificatus est de filio suo. Qui credit in filium Dei: habet testimonium Dei in se.] Qui non credit filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus de filio suo. Et hoc est testimonium, Quoniam vitam æternam dedit nobis Deus. & haec vita, in filio eius est. Qui habet filium Dei, habet vitam: qui non habet filium Dei: vitam non habet. Hæc scribo vobis: vt sciatis quoniam vitam habetis æternam, qui creditis in nomine filij Dei. Et hæc est fiducia quam habemus ad Deum, Quia quocunque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos. Et scimus quia audit nos quicquid petierimus: scimus, quod habemus petitiones quas postulauimus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico vt roget quis. Omnis iniquitas, peccatum est: & est peccatum ad mortem. Scimus quia

omnis qui natus est ex Deo, non peccat: sed generatio Dei conseruat eum, & malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus: & mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam filius Dei venit: & dedit nobis sensum: vt cognoscamus verum Deum, & simus in vero filio eius. Hic est verus Deus, & vita æterna. Filioli, custodite vos a simulachris. Amen.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore: Venit Iesus in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sychar, iuxta prædium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. ca. 4.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Erat autem ibi fons Iacob: puteus erat, sed omnis puteus fons: non omnis fons puteus. Vbi enim de terra aqua manat, & vsui præbetur haurientibus, fons dicitur. Sed si in promptu & superficie sit, fons tantum dicitur. Si autem in alto & profundo sit, ita puteus vocatur, vt fontis nomen non amittat. Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic super fontem. Hora erat quasi sexta. Iam incipiunt mysteria. Non enim frustra fatigatur Iesus. Non enim frustra fatigatur virtus Dei. Non enim frustra fatigatur, per quem fatigati recreantur. Non enim frustra fatigatur, quo deserente fatigamur, quo præsente firmamur. Fatigatur tamen Iesus, & fatigatur ab itinere, & sedet, & iuxta puteum sedet, & hora sexta fatigatus sedet. Omnia ista innuunt aliquid, indicare volunt aliquid. Intentos nos faciunt: vt pulsemus, hortantur. Ipse ergo nobis aperiat & vobis, qui dignatus est ita hortari, vt diceret, Pulsate & aperiatur vobis: tibi fatigatus est ab itinere Iesus. Inuenimus Virtutem Iesu, & inuenimus infirmitatem Iesu: fortem, & infirmum. Fortem, quia in principio erat

verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum: hoc erat in principio apud Deum. Vis videre quam iste fortis sit? Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, & sine labore facta sunt omnia. **Miserere.** 70.

Oratio.

Teiunia nostra quæsumus domine benigno fauore prosequere: vt sicut ab alimentis abstinemus in corpore: ita a vitijs ieunemus in mente. Per.

Hodie dicuntur septem psalmi.

C **Sabbato. ex Genesi. Lectio. j.**

c. 22. **Q** Væ postquam gesta sunt, tentauit Deus Abraham, & dixit ad eum, Abraham, Abraham. At ille respondit, adsum. Ait illi, Tolle filium tuum vnigenitum quem diligis Isaac, & vade in terram visionis: atque ibi offeres eum in holocaustum super vnum montium quem monstrauero tibi. Igitur Abraham de nocte consurgens strauit asinum suum: ducens secum duos iuuenes, & Isaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum quem præceperat ei Deus. Die autem tertio, eleuatis oculis, vidi locum procul, dixitque ad pueros suos. Expectate hic cum asino, ego autem & puer illuc vsque properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos. Tulit quoque ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum: ipse vero portabat in manibus ignem & gladium. Cumque duo pergerent simul, dixit Isaac patri suo, Pater mi. At ille respondit. Quid vis fili? Ecce inquit, ignis & ligna, vbi est victima holocausti? Dixit autem Abraham, Deus prouidebit sibi victimam holocausti, fili mi. Pergebant ergo pariter, & venerunt ad locum quem ostenderat ei Deus, in quo ædificauit altare, & desuper ligna composuit, cumque alli-

gasset Isaac filium suum, posuit eum in altari super struem lignorum. Extenditque manum, & arripuit gladium, vt immolaret filium suum. Ecce angelus domini de cœlo clamauit, dicens: Abraham Abraham. Qui respondit, Adsum. Dixitque ei, Non extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quicquam: nunc cognoui quod timeas Deum, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Leuauit Abraham oculos suos, vidiisque post tergum arietem inter vespes, hærentem cornibus, quem assumens, obtulit holocaustum pro filio. Appellauitque nomen loci illius, Dominus videt. Vnde vsque hodie dicitur, In monte dominus videbit.

Epistola beati Ioannis apostoli secunda. Lectio secunda.

SEnior, Electæ dominæ & natis eius, ca. 1. quos ego diligo in veritate, & non ego solus, sed & omnes qui cognoverunt veritatem, propter veritatem quæ permanet in vobis, & vobiscum erit in æternum. Sit vobiscum gratia, misericordia, pax a Deo patre, & a Christo Iesu filio patris in veritate, & charitate. Gauisus sum valde quod inueni de filijs tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te domina, non tanquam mandatum nouum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, vt diligamus alterutrum. Et hæc est charitas, vt ambulemus secundum mandata eius. Hoc est enim mandatum, vt quemadmodum audistis ab initio, in eo ambuletis: quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Iesum Christum venisse in carnem. hic est seductor & antichristus. Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis: sed vt mercedem plenam accipiatatis. Omnis qui recedit, & non per-

manet in doctrina Christi, Deum non habet. Qui permanet in doctrina: hic patrem & filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non afferat: nolite recipere eum in domum, nec Aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi Aue: communicat operibus eius malignis. Ecce, prædixi vobis, vt in die domini non confundamini. Plura habens vobis scribere, nolui, per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui: vt gaudium vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis tuæ Electæ.

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**

ca. 8. **I**N illo tempore: Perrexit Iesus in montem Oliueti: & diluculo iterum venit in templum.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.
In montem autem Oliueti, in montem fructuosum, in montem vnguenti, in montem chrismatis. Vbi enim decebat docere Christum, nisi in monte Oliueti? Christi enim nomen dictum est a chrismate. Chrisma autem Græce, Latine vncio nominatur, Ideo autem nos vxerit, quia luctatores contra diabolum fecit. Et diluculo iterum venit in templum, & omnis populus venit ad eum. Et sedens docebat eos, & non tenebatur: quia nondum pati dignabatur. Nunc iam attendite, vbi ab inimicis tentata sit domini mansuetudo. Adducunt autem illi Scribæ & Pharisæi mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medium, & dixerunt ei, Magister, haec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum vt possent accusare eum. Vnde accusare? Nunquid ipsum in aliquo facinore deprehenderant? Aut illa mulier

ad eum aliquo modo pertinuisse dicebatur? Quid est ergo tentantes eum, vt possent accusare eum? Intelligimus, fratres, admirabilem mansuetudinem in Christo fuisse. Animaduertebant eum nimium esse mitem, nimium esse mansuetum. **Miserere.** 70. **Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt qui se affligendo carnem ab alimentis abstinent, sectando iustitiam a culpa ieunent. Per dominum.

C **Dominica quarta Quadragesimæ, ex Genesi. Lectio. j.**

Sociauit autem angelus domini Abraham secundo de cœlo, dicens: Per memetipsum iu.raui (dicit dominus) quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito, propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas coeli, & velut arenam quæ est in litore maris: Possidebit semen tuum portas inimicorum suorum, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meæ. Reuersus est Abraham ad pueros suos, abieruntque Bersabeæ simul: & habitauit ibi. His ita gestis, nuntiatum est Abrahæ quod Melcha quoque genuisset filios Nachor fratri suo, Hus primogenitum, & Buz fratrem eius, & Camuel patrem Syrorum, & Cased, & Azau, Pheldas quoque & Iedaph ac Bathuel, de quo nata est Rebecca. octo istos genuit Melcha, Nachor fratri Abrahæ Concubina vero illius nomine Roma, peperit Tabee, & Gaham, & Thas & Maacha. Vixit autem Sara centum vigintiseptem annis. Et mortua est in ciuitate Arbee, quæ est Hebron, in terra Chanaan, venitque Abraham vt plangeret & fleret eam. Cumque surrexisset Abraham ab officio funeris, locutus est ad filios Heth,

dicens: aduena sum & peregrinus apud vos, date mihi ius sepulchri vobiscum vt sepeliam mortuum meum. Responderunt filii Heth, dicentes, Audi nos domine, princeps Dei es apud nos: in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum, nullusque te prohibere poterit quin in monumento eius sepelias mortuum tuum.

**Epistola beati Ioannis Apostoli tertia.
Lectio secunda.**

SEnior, Caio charissimo, quem ego diligo in veritate. Charissime, de omnibus orationem facio prospere te ingredi & valere, sicut prospere agit anima tua. Gauisus sum valde venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. Maiores horum non habeo gratiam, quam vt audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime, fideliter facis quicquid operaris in fratres: & hoc in peregrinos, qui testimonium reddiderunt charitati tuæ in conspectu ecclesiæ: quos, bene facies, deducens digne Deo. Pro nomine enim eius profecti sunt, nihil accipientes a gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: vt cooperatores simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesiæ: sed is qui amat primatum genere in eis, Diotrephe, non recipit nos. Propter hoc si venero, commonebo eius opera quæ facit: verbis malignis garriens in nos: & quasi non ei ista sufficient: neque ipse suscipit fratres, & eos qui suscipiunt, prohibet, & de ecclesia ejicit. Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui bene facit: ex Deo est: qui male facit, non vidit Deum. Demetrio testimonium redditur ab omnibus, & ab ipsa veritate. Sed & nos testimonium perhibemus, & nosti quoniam testimonium nostrum

verum est. Multa habui tibi scribere: sed nolui per atramentum & calatum scribere tibi. Spero autem protinus te videre: & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore: Abiit Jesus trans mare Galilææ, quod est Tyberiadis, & sequebatur eum multitudo magna: quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Miracula quæ fecit dominus noster Iesus Christus, sunt quidem diuina opera, & ad intelligendum Deum de visibilibus admonent humanam mentem. quia enim ille non est talis substantia, quæ videri oculis possit, & miracula eius quibus totum mundum regit, vniuersamque creaturam administrat, assiduitate viluerunt ita vt pene nemo dignetur attendere opera Dei mira & stupenda in quolibet seminis grano. Secundum ipsam suam misericordiam seruavit sibi quædam, quæ faceret opportuno tempore præter visitatum cursum ordinemque naturæ, vt non maiora sed insolita videndo stuoperent, quibus quotidiana viluerant. Maius enim miraculum est gubernatio totius mundi, quam saturatio quinque millium hominum de quinque panibus. Et tamen hoc nemo miratur. Illud mirantur homines, non quia maius est, sed quia rarum est. Quis enim & nunc pascit vniuersum mundum: nisi ille qui de paucis granis segetes creat? Fecit ergo quomodo Deus. Vnde enim multiplicat de paucis granis segetes: inde in manibus suis multiplicauit quinque panes. Potestas enim erat in manibus Christi: panes autem illi quinque quasi semina erant: non quidem terræ man-

data, sed ab eo qui terram fecit, multiplicata. **Miserere.** 70. **Oratio.**

COncede quæsumus omnipotens Deus, vt qui ex merito nostræ actionis affligimur, tuæ gratiæ consolatione respiremus. Per dominum no.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 23. **S**Vrrexit Abraham & adorauit populum terræ, filios videlicet Heth, dixitque ad eos. Si placet animæ vestræ vt sepeliam mortuum meum, audite me & intercedite pro me apud Ephron filium Seor, vt det mihi speluncam duplice, quam habet in extrema parte agri sui, pecunia digna tradat eam mihi coram vobis in possessionem sepulchri. Habitabat autem Ephron in medio filiorum Heth: responditque Ephron Hethæus ad Abraham cunctis audientibus qui ingrediebantur portam ciuitatis illius, dicens: Nequaquam ita fiet domine mi, sed tu magis ausulta quod loquor, agrum trado tibi, & speluncam quæ in eo est, præsentibus filijs populi mei, sepeli mortuum tuum. Adorauit Abraham coram domino & populo terræ. Et locutus est ad Ephron circumstante plebe eius, Queso vt audias me, dabo pecuniam pro agro, suscipe eam, & sic sepeliam mortuum meum in eo. Responditque Ephron, Domine mi, audi me. Terra quam postulas quadringentos siclos argenti valet: istud est pretium inter me & te: sed quantum est hoc? sepeli mortuum tuum. Quod cum audisset Abraham, appendit pecuniam quam Ephron postulauerat, audientibus filijs Heth, quadringentos siclos argenti probatæ monetæ publicæ. Confirmatusque est ager quondam Ephronis in quo erat spelunca duplex respiciens Mambre: tam ipse quam spelunca, & omnes arbores eius in cunctis terminis

eius per circumitum Abrahæ in possessionem videntibus filijs Heth, & cunctis qui intrabant portam ciuitatis illius. Atque ita sepeliuit Abraham Saram vxorem suam in spelunca agri duplice, quæ respiciebat Mambre: hæc est Hebron in terra Chanaan. Et confirmatus est ager & antrum quod erat in eo Abrahæ in possessionem monumenti a filiis Heth.

Epist catholica Iacobi apostoli. L. ij.

IAcobus Dei & domini nostri Iesu ca. 2.

I Christi seruus, duodecim tribubus, quæ sunt in dispersione, salutem. Omne gaudium existimat fratres mei cum in tentationes varias incideritis: scientes quod probatio fidei vestræ, patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet: vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes. Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improprietate: & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hæsitans. qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui a vento mouetur & circunfertur: non ergo existimet homo ille quod accipiat aliquid a domino. Vir duplex animo, inconstans est in omnibus vijs suis. Glorietur autem frater humilis, in exaltatione sua: diues autem, in humilitate sua: quoniam sicut flos foeni transibit. Exortus est enim sol cum ardore, & arefecit foenum, & flos eius decidit, & decor vultus eius deperijt: ita & diues in itineribus suis marcescit. Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligenteribus se. Nemo cum tentatur, dicat quoniam a Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat. Vnusquisque vero tentatur, a concupiscentia sua abstrac-

tus & illectus. Deinde concupiscentia. cum conceperit, parit peccatum. peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem. Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi: † Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens a patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, vt simus initium aliquod creaturæ eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum: & tardus ad iram. Ira enim viri, iustitiam Dei non operatur. Propter quod abijcientes omnem immunditiam & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipe insitum verbum, quod potest saluare animas vestras.]

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

ca. 2. **T**N illo tempore: Prope erat Pascha Iudeorum: & ascendit Jesus Ierosolymam. Et inuenit in templo vendentes oves & boues & columbas. **Et reliqua.** *Homilia sancti Augustini episc.*

Quid audiuimus fratres? Ecce templum illud figura adhuc erat: & eiecit inde dominus omnes qui sua quærebant: qui ad nundinas venerant. Et quæ illi vendebant? Illa quæ opus habebant homines in sacrificijs illius temporis. Nouit enim charitas vestra quod sacrificia illi populo pro eius carnalitate & corde adhuc lapideo talia data sunt, quibus teneretur ne in idola deflueret: & immolabant ibi sacrificia, boues & oves, & columbas. Nostis, quia legistis. Non ergo magnum peccatum, si hoc vendebantur in templo quod emebatur vt offerretur in templo: & tamen eiecit illos inde. Quid si ibi ebriosos inueniret, quid faceret Domi-

nus, si vendentes ea quæ licita sunt, & contra iustitiam non sunt, eiecit? Quæ cum honeste emuntur, non illicite venduntur. Expulit tamen, & non est passus domum orationis fieri domum negociationis. Si negociationis domus non debet fieri domus Dei: potationis debet fieri? Nos autem quando eis ista dicimus, strident dentibus suis aduersum nos. Et consolatur nos psalmus quem audistis, Striderunt super me dentibus suis. **Miserere.** 70. **Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt obseruationes sacras annua deuotione recolentes, & corpore tibi placeamus & mente. Per domi.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

ERAT autem Abraham senex c. 24. dierumque multorum: & dominus in cunctis benedixerat ei. Dixitque ad seruum seniorem domus suæ, qui præerat omnibus quæ habebat, Pone manum tuam subter femur meum: vt adiurem te per dominum Deum cœli, & terræ, vt non accipias vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, inter quos habito: sed ad terram & cognationem meam proficiscaris, & inde accipias vxorem, filio meo Isaac, Respondit seruus, Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc, nunquid reducere debeo filium tuum, ad locum de quo tu egressus es? Dixitque Abraham, Cae ne quando reducas filium meum illuc. Dominus Deus cœli & terræ, qui tulit me de domo patris mei, & de terra nativitatis meæ, qui locutus est mihi, & iurauit mihi, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te, & accipies inde vxorem filio meo: sin autem mulier noluerit sequi te, non teneberis iuramento: filium meum tantum ne reducas illuc. Posuit ergo seruus manum sub femore Abra-

ham domini sui, & iurauit illi super sermone hoc. Tulitque decem camelos de grege domini sui, & abiit, ex omnibus bonis eius portans secum, profectusque perrexit in Mesopotamiam ad urbem Nachor. Cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aquæ vespere, eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam, dixit, domine Deus domini mei Abraham occurre obsecro mihi hodie, & fac misericordiam cum domino meo Abraham: ecce ego sto prope fontem aquæ, & filiæ habitatorum huius ciuitatis egredientur ad hauriendam aquam. Igitur puella, cui ego dixero, Inclina hydriam tuam ut bibam: & illa responderit, Bibe, quin & camelis tuis dabo potum: ipsa est quam præparasti seruo tuo Isaac, & per hoc intelligam quod feceris misericordiam cum domino meo.

Epist catholica Iacobi apostoli. L. ij.

c.1.c **E** †Stote autem factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vos metipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor: hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo: considerauit enim se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliuiosus factus, sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum: huius vana est religio. Religio munda & immaculata apud Deum & patrem, hæc est, Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum: & immaculatum se custodire ab hoc seculo.]

c.2.a Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem domini nos-

tri Iesu Christi gloriae. Etenim si introierit in conuentum vestrum vir aureum annulum habens, in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei, Tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres mei dilectissimi. Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo diuites in fide, & hæredes regni quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonrastis pauperem. Nonne diuites per potentiam opprimunt vos: & ipsi trahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod inuocatum est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas, Diliges proximum tuum sicut te ipsum, bene facitis. si autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti a lege quasi transgressores.

Secundum Ioannem.

Lectio. iiij.

In illo tempore: Iam die festo medi- ca. 7. ante ascendit Iesus in templum, & docebat, & admirabantur Iudei.

Et reliqua. Homilia sancti Augustini episc.

Ille qui latebat, docebat: & palam loquebatur, & non tenebatur. Illud enim ut lateret erat causa exempli: hoc potestatis. Sed cum doceret mirabantur Iudei Omnes quidem quantum arbitror mirabantur: sed non omnes conuerterebantur. Et unde admiratio? Quia multi nouerant ubi natus: quemadmodum fuerit educatus: nunquam eum viderant discentem literas. Audiebant autem eum de lege disputantem, legis testimonia proferentem: quæ nemo poterat proferre, nisi legisset:

nemo legere, nisi literas didicisset. Et ideo mirabantur. Eorum autem admiratio, magistra facta est insinuandæ altius veritatis occasio. Ex eorum quippe admiratione & verbis, dixit dominus aliquid profundum, & diligentius inspici & discuti dignum. Propter quod intentam facio charitatem vestram non solum ad audiendum pro vobis: sed etiam ad orandum pro nobis. Quid ergo dominus respondebit eis admirantibus: quomodo sciret literas quas non didicerat? Mea doctrina (inquit) non est mea: sed eius qui misit me. Hæc est enim profunditas prima. Videtur enim paucis verbis quasi contraria locutus. Non enim ait, ista doctrina non est mea. Sed, mea doctrina non est mea. Si non tua, quomodo tua? si autem tua, quomodo non tua? Tu enim dicis vtrunque: & mea doctrina, & non mea. Nam si dixisset, ista doctrina non est mea, nulla esset quæstio. **Miserere.** 70.

Oratio.

SAcrae nobis quæsumus domine observationis ieunia. & piæ conuersationis augmentum, & tuæ propitiationis continuum præstent auxilium. Per domi.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 24. **N**Ecdum intra se verba complesuerat, & ecce Rebecca egrediebatur filia Bathuel filij Melchæ vxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam in scapula sua, puella decora nimis, virgoque pulcherrima, & incognita viro: descendebat autem ad fontem, & impleuerat hydriam, ac reuertebatur. Occurrerunt ei seruus, & ait: Pauxillum aquæ mihi ad sorbendum præbe de hydria tua. Quæ respondit, Bibe domine mi, Celeriterque depositus hydriam super vlnam suam, & dedit ei potum. Cumque ille bibisset,

adiecit. Quin & camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant. Effundensque hydriam in canalibus, recurrerat ad puteum vt hauriret aquam: & haustam omnibus camelis dedit. Ille autem contemplabatur eam tacitus, scire volens vtrum prosperum iter suum fecisset dominus, an non. Postquam autem biberunt camelii, protulit vir inaures aureas, appendentes siclos duos: & armillas totidem pondo siclorum decem. Dixitque ad eam: Cuius es filia? indica mihi, est in domo patris tui locus ad manendum? Quæ respondit: Filia sum Bathuelis filij Melchæ, quem peperit ipsi Nachor & addidit dicens, Palearum quoque & fœni plurimum est apud nos, & locus spatiuosus ad manendum. Inclinauit se homo, & adorauit dominum, dicens: Benedic tus dominus Deus domini mei Abraham, qui non abstulit misericordiam & veritatem suam a domino meo, & recto itinere me perduxit in domum fratris Domini mei. Cucurrit itaque puella, & nuntiauit in domo matris suæ omnia quæ audierat. Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban: qui festinus egressus est ad hominem foras vbi erat fons. Cumque vidisset inaures & armillas in manibus sororis suæ, & audisset cuncta verba referentis. Hæc locutus est mihi homo: venit ad virum qui stabat iuxta camelos & prope fontem aquæ, dixitque ad eum: ingredere benedicte domini, cur foris stas? præparaui domum & locum camelis tuis. Et introduxit eum in hospitium: ac destrauit camelos, deditque paleas & fœnum, & aquam ad lauandos pedes camelorum, & viorum, qui venerant cum eo. Et appositus est in conspectu eius panis. Qui ait:

Non comedam, donec loquar sermones meos. Respondit ei, Loquere.

Ex epistola Iacobi. Lectio. ij.

ca. 2. **Q** Vicunque autem totam legem seruauerit, offendat autem in vno: factus est omnium reus. Qui enim dixit, Non mœchaberis: dixit & Non occides. Quod si non mœchaberis, occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi, qui non facit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicium. Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere: opera autem non habeat? Nunquid poterit fides saluare eum? Si autem frater aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis, illis: Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed dicet quis: Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sine operibus: & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quod unus est Deus. Bene facis: & dæmones credunt & contremiscunt. Vis autem scire o homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? Abraham pater noster, nonne ex operibus iustificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: & ex operibus fides consummata est? Et suppleta est scriptura dicens, Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, & amicus Dei appellatus est. Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo: & non ex fide tantum? Similiter & Raab meretrix, nonne ex operibus iustificata est, suscipiens nuntios, & alia via

eijciens? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita & fides sine operibus mortua est.

Secundum Ioannem. Lectio. iiij.

IN illo tempore: Præteriens Iesus ca. 9 vidit hominem cæcum a natuitate.

Et rel. Hom sancti Augusti. episc.

Exiens Iesus vidit hominem cæcum: non vtcunque cæcum, sed a natuitate. (Et interrogauerunt eum discipuli eius, Rabbi?) Scitis quia Rabbi magister est. Magistrum appellabant, quia discere desiderabant. Quæstionem quippe domino proposuerunt tanquam magistro (Quis peccauit: hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit Iesus, Neque hic peccauit, neque parentes eius) Quid est hoc, quod dixit? Si nullus homo sine peccato, nunquid parentes huius cæci sine peccato erant? Nunquid ipse vel sine originali peccato natus erat, vel viuendo nihil addiderat? An quia oculos clausos habebat, concupiscentiae minime vigilabant? Quanta mala cæci committunt? A quo enim malo abstinet mens mala: etiam oculis clausis? Non poterat videre, sed nouerat cogitare: & forte concupiscere aliquid, quod cæcus non posset implere. Sed in corde iudicari a nullo potest, nisi a cordis perscrutatore. Si ergo & parentes eius habuerunt peccatum, & iste habuit peccatum: quare dominus dixit, neque hic peccauit, neque parentes eius: nisi ad rem de qua interrogatus est, vt cæcus nasceretur? Habebant enim parentes eius peccatum: sed non ipso peccato factum est vt cæcus nasceretur. **Miserere. 70. Oratio.**

D Eus qui & iustis præmia meritorum, & peccatoribus per ieiunium veniam præbes: miserere suppliibus tuis, vt reatus nostri confessio

indulgentiam percipere valeat delictorum? Per do.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c. 24. **A**T ille, Seruus, inquit, Abraham sum. Et dominus benedixit domino meo valde, magnificatusque est: & dedit ei oues & boues, argentum & aurum: seruos & ancillas, camelos & asinos. Et peperit Sara vxor domini mei filium domino meo in senectute sua, deditque illi omnia quæ habuerat. Et adiurauit me dominus meus, dicens: Non accipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, in quorum terra habitō: sed ad domum patris mei perges, & de cognatione mea accipies vxorem filio meo. Ego vero respondi domino meo, Quid si noluerit venire mecum mulier? Dominus, ait, in cuius conspectu ambulo, mittet angelum suum tecum, & diriget viam tuam: accipiesque vxorem filio meo de cognatione mea, & de domo patris mei. Innocens eris a maledictione mea, cum veneris ad proximos meos, & non dederint tibi. Veni ergo hodie ad fontem aquæ, & dixi, Domine Deus domini mei Abraham, si direxisti viam meam in qua nunc ambulo, ecce sto iuxta fontem aquæ, & virgo quæ egredietur ad hauriendam aquam, audierit a me: Da mihi pauxillum aquæ ad bibendum ex hydria tua: & dixerit mihi, Et tu bibe, & camelis tuis hauriam: ipsa est mulier quam præparauit dominus filio domini mei. Dumque haec tacitus tecum voluerem, apparuit Rebecca veniens cum hydria quam portabat in scapula: descenditque ad fontem, & hausit aquam. Et aio ad eam, Da mihi paululum bibere. Quæ festinans depo-suit hydriam de humero, & dixit mihi: Et tu bibe, & camelis tuis tribuam potum, Bibi, & adaquaui camelos. In-

terrogauique eam, & dixi: Cuius es filia? Quæ respondit, Filia Bathuelis sum filij Nachor, quem peperit ei Melcha. Suspendi itaque inaures ad ornandam faciem eius, & armillas posui in manibus eius, pronusque adoraui dominum, benedicens Domino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me recto itinere, vt sumerem filiam fratris Domini mei filio eius. Quam ob rem si facitis misericordiam, & veritatem cum Domino meo: indicate mihi, sin autem aliud placet, & hoc dicite mihi, vt vadam ad dexteram, siue ad sinistram.

Ex epistola Iacobi. Lectio. ij.

NOlite plures magistri fieri fratres ca. 3.

mei, scientes quoniam maius iudicium sumitis In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus est vir, potens etiam fræno circunducere totum corpus. Si autem equis fræna in ora mittimus ad consentiendum nobis, omne corpus illorum circunferimus. Et ecce naues cum magnæ sint, & a ventis validis minentur, circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit. Ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat. ecce quantus ignis quam magnam syluam incendit. Et lingua, ignis est, vniuersitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam nativitatis nostræ inflammata a gehenna. Omnis enim natura bestiarum & volucrum & serpentium & cæterorum domantur, & domita sunt a natura humana: linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus deum & patrem: & in ipsa maledicimus homines, qui ad imaginem & simili-

tudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio & maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? Nunquid potest fratres mei, ficus vuas facere: aut vitis, ficus? Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. Quis sapiens & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine sapientiae. Quod si zelum amarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriari & mendaces esse aduersus veritatem: non est enim ista sapientia desursum descendens a patre lumen, sed terrena, animalis, diabolica. Vbi enim zelus & contentio, ibi inconstantia, & omne opus prauum. Quæ autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est: deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonus consentiens, plena misericordia & fructibus bonis, iudicans sine simulatione. Fructus autem iustitiae, in pace seminatur facientibus pacem.

Secundum Lucam. Lectio iij.

ca. 7. **I**N illo tempore: Ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim, & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. **Et reliqua. Homilia sancti Ambrosij episc.**

Hic locus ad vtranque redundat gratiam, vt cito flecti diuinam misericordiam matris viduae lamentatione credamus: eius præcipue quæ vnici filij vel labore vel morte frangatur. Cui tamen viduae grauitatis meritum exequiarum turba conciliet. Et hanc viduam populorum turba septam, plus videri esse quam foeminam, quæ resurrectionem vnici adolescentis filij sui lachrymis meruerat impetrare, eo quod sancta ecclesia populum iuniorem a pompa funeris atque a supremi sepul-

chri suarum reuocet ad vitam contemplatione lachrymarum: Quæ flere prohibetur eum cui resurrectio debeatur. Qui quidem mortuus in loculo materialibus quatuor ad sepulchrum ferebatur elementis: sed spem resurgendi habebat: quia ferebatur in ligno. Quod etsi nobis ante non proderat: tamen poste aquam Iesus id tetigit, proficere coepit ad vitam: vt esset indicio salutem populo per crucis patibulum refundendam. Audito igitur Dei verbo steterunt acerbi illius funeris portatores: qui corpus humanum letali fluxu naturæ materialis vrgebant. Quid enim aliud, nisi quasi in quodam feretro, hoc est supremi funeris instrumento, iacemus exanimes: cum vel ignis modicæ cupiditatis exæstuat, vel frigidus humor exudat, vel pigra quadam corporis habitudine vigor hebetatur animorum, vel concreta nosster spiritus labe puræ lucis vacuus alit mentem? Hi sunt nostri funeris portatores. **Miserere. 70. Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt quos ieunia votua castigant: ipsa quoque deuotio sancta lætiticit, vt terrenis affectibus mitigatis, facilius coelestia capiamus. Per do-

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

REsponderuntque Laban & c. 24. Bathuel, A domino egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quicquam aliud loqui tecum. En Rebecca coram te est, tolle eam, & proficisci, & sit vxor filij domini tui, sicut loquutus est dominus. Quod cum audisset puer Abraham, procidens adorauit in terram dominum. Prolatisque vasis argenteis, & aureis, ac vestibus, dedit ea Rebeccæ pro munere: fratribus quoque eius, & matri dona obtulit. Initioque conuiuo vescentes

pariter & bibentes manserunt ibi. Surgens autem mane, loquutus est puer: Dimitte me, vt vadam ad dominum meum. Responderuntque fratres eius & mater. Maneat puella saltem decem dies apud nos, & postea proficisetur. Nolite, ait, me retinere, quia dominus direxit viam meam: dimitte me vt pergam ad dominum meum. Et dixerunt, Vocemus puellam, & quæramus ipsius voluntatem. Cumque vocata venisset, sciscitati sunt: Vis ire cum homine isto? Quæ ait, Vadam. Dimiserunt ergo eam, & nutricem illius, seruumque Abraham, & comites eius: imprecantes prospera sorori suæ, atque dicentes, Soror nostra es, crescas in mille millia: & possideat semen tuum portas inimicorum suorum. Igitur Rebecca, & puellæ illius ascensis camelis sequutæ sunt virum: qui festinus reuertebatur ad dominum suum. Eo autem tempore deambulabat Isaac per viam quæ dicit ad puteum, cuius nomen est Viuentis & Videntis: habitabat enim in terra australi. Et egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die: cumque eleuasset oculos, vidi camelos venientes procul. Rebecca quoque conspecto Isaac, descendit de camelio, & ait ad puerum. Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitque ei, Ipse est dominus meus. At illa tollens cito pallium suum, operuit se. Seruus autem cuncta quæ gesserat, narrauit domino suo Isaac. Qui introduxit eam in tabernaculum Saræ matris suæ, & accepit eam vxorem: & intantum dilexit eam, vt dolorem qui ex morte matris eius acciderat, temperaret.

Ex epistola Iacobi. Lectio ij.

ca. 4. **V**Nde bella & lites in vobis? Nonne ex concupiscentijs vestris quæ

militant in membris vestris? Concupiscitis: & non habetis. occiditis & zelatis: & non potestis adipisci. litigatis & belligeratis: & non habetis, propterea quod non postulatis, Petitis & non accipitis, eo quod male petatis vt in concupiscentijs vestris insumat: Adulteri, nescitis quod amicitia huius mundi, inimica est Dei? Qui cunque ergo voluerit amicus esse seculi huius, inimicus Dei constituitur. An putatis quod inaniter scriptura dicat, Ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam. Propter quod dicit, Deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiam. Subditi ergo estote Deo, resistite autem diabolo: & fugiet a vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo. Miseri estote, & lugete, & plorate, risus vester in luctum conuertatur, & gaudium in moerorem. Humiliamini in conspectu Domini, & exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum, fratres mei. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum: detrahit legi & iudicat legem. Si autem iudicas legem: non es factor legis, sed iudex. Vnus est enim legislator & iudex qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum tuum? Ecce nunc qui dicitis. Hodie aut crastino ibimus in illam ciuitatem, & faciemus ibi quidem annum & mercabimur, & lucrum faciemus (qui ignoratis quid erit in crastino. Quæ est enim vita vestra? Vapor est, ad modicum parens, & deinceps, exterminabitur) pro eo vt dicatis. Si Dominus voluerit & Si vixerimus, faciemus hoc aut illud. Nunc autem exultatis in superbijjs vestris. Omnis ex-

ultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum facere, & non facienti: peccatum est illi.

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**

c. 11. **I**N illo tempore. Erat quidam languens Lazarus in Bethania de castello Marie & Martha sororum eius. **Et reliqua. Homilia sancti Augustini episc.**

In superiori lectione meministis, quod Dominus exiit de manibus eorum, qui lapidare eum voluerant: & discessit trans Iordanem, vbi Iohannes baptizabat. Ibi domino constituto infirmabatur in Bethania Lazarus, quod castellum erat proximum Ierosolymis. Maria autem erat quæ vnxit dominum vnguento, & extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes, Domine, ecce, quem amas infirmatur. Iam intelligimus quo miserunt, vbi erat Dominus, quoniam absens erat. Trans Iordanem scilicet miserunt ad dominum, nuntiantes quod ægrotaret frater earum: vt dignaretur venire, & eum ab ægritudine liberare: ille distulit sanare, vt posset resuscitare. Quid ergo renuntiauerunt sorores eius? Domine, ecce, quem amas infirmatur. Non dixerunt, veni. Amanti enim tantummodo nuntiandum fuit. Non ausæ sunt dicere. Veni, & sana. Non ausæ sunt dicere, Ibi iube, & hic fiet. Cur enim non & istæ sicut fides illius centurionis inde laudatur? Ait enim, Non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo & sanabitur puer meus. nihil horum istæ, sed tantummodo, Domine, ecce, quem amas infirmatur. Sufficit vt noueris. non enim amas, & deseris. Sed dicet aliquis, Quomodo per Lazarum peccator significabatur, & a domino sic

amabatur? Audiat eum dicentem, Non veni vocare iustos, sed peccatores. **Miserere.** 70. **Oratio.**

Deus, qui ineffabilibus mundum renouas sacramentis: præsta quæsumus, vt ecclesia tua & æternis proficiat institutis, & temporalibus non desituumatur auxilijs: Per dominum nostrum Iesum Christum filium.

Hodie dicitur matu. pro defunctis.

C Sabbato, ex Genesi. **Lectio. j.**

Abraham vero aliam duxit vxorem c. 25. ei Zamran, & Iescan, & Madan, & Midian, & Iosboc, & Sue. Iescan quoque genuit Saba, & Dada. filij Dadam fuerunt Assurim, & Latusim, & Laomin: at vero ex Midian ortus est Ephra, & Epher, & Enoch, & Abida, & Eldaa. omnes hi, filij Ceturæ. Deditque Abraham cuncta quæ possederat Isaac: filiis autem concubinarum largitus est munera, & separauit eos ab Isaac filio suo dum adhuc ipse viueret: ad plagam orientalem. Fuerunt autem, dies vitæ Abrahæ centum septuaginta quinque anni. Et deficiens mortuus est in senectute bona prouectaque ætatis, & plenus dierum, congregatusque est ad populum suum. Et sepelierunt eum Isaac, & Ismael filij sui in spelunca duplice, quæ sita est in agro Ephron, filij Seor Hethæi, e regione Mambre, quam emerat a filijs Heth. ibi sepultus est ipse, & Sara vxor eius. Et post obitum illius benedixit Deus Isaac filio eius, qui habitabat iuxta puteum nomine Viuentis & Videntis. Hæ sunt generationes Ismael filij Abrahæ, quem peperit ei Agar Ægyptia, famula Saræ: & hæc nomina filiorum eius in vocabulis, & generationibus suis. Primogenitus Ismaelis Nabaioth, deinde Cedar, & Adbeel, &

Mabsam. Masma quoque, & Duma, & Massa, Hadad, & Thema, & Ietur, & Naphis, & Cedma. isti sunt filij Ismahelis: & hæc nomina per castella & oppida eorum, duodecim principes tribuum suarum. Et facti sunt anni vitæ Ismahelis centum triginta septem, deficiensque mortuus est, & appositus ad populum suum. Habitauit autem ab Euila vsque Sur, quæ respicit Ægyptum introeuntibus Assyrios. Coram cunctis fratribus suis objit.

Ex epistola Iacobi. Lectio. ij.

- ca. 5. **A** Gite nunc diuites, plorate, v'lantes in miserijs vestris quæ aduenient vobis. Diuitiae vestræ putrefactæ sunt: & vestimenta vestra a tineis comesta sunt Aurum & argentum vestrum æruginauit: & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus. Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est a vobis, clamat: & clamor eorum, in aures domini Sabaoth introiuit. Epulati estis super terram, & in luxurijs enutristis corda vestra in die occisionis. Addixistis & occidistis iustum: & non resistit vobis. Patientes igitur estote fratres, vsque ad aduentum domini. Ecce, agricola expectat pretiosum fructum terræ: patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes igitur estote & vos, & confirmate corda vestra: quoniam aduentus domini appropinquauit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum: vt non iudicemini. Ecce, iudex ante ianuam assistit. Exemplum accipite fratres exitus mali laboris & patientiæ prophetas, qui loquuti sunt in nomine domini. Ecce, beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam Job audis-

tis, & finem domini vidistis, quod misericors dominus est & miserator. Ante omnia autem fratres mei, nolite iu rare, neque per celum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester, est est, non non: vt non sub iudicio decidatis. Tristatur autem aliquis vestrum? oret æquo animo & psallat. infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros ecclesiae, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine domini. & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.

† Confitemini ergo alterutrum peccata B vestra: & orate pro inuicem vt saluemini. multum enim valet deprecatio iusti assidua. Elias, homo erat similis nobis passibilis: & oratione orauit vt non pluret super terram, & non pluit annos tres & menses sex. Et rursum orauit: & coelum dedit pluiam, & terra dedit fructum suum. Fratres mei, Siquis ex vobis errauerit a veritate, & conuerterit quis eum: scire debet quoniam qui conuersti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius a morte, & operiet multitudinem peccatorum.]

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore, Dicebat Iesus tur- ca. 8. bis Iudæorum. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vitae.

Et reliqua. Homilia sancti Augustini episc.

Quod nunc ait dominus, Ego sum lux mundi: clarum puto esse eis qui habent oculos, vnde huius lucis participes fi ant. Qui autem non habent oculos nisi in sola carne, mirantur quod dictum est a domino Iesu Christo, Ego sum lux mundi. Et forte non desit qui dicat apud semetipsum, Nunquid

forte dominus Christus est sol iste qui ortu & occasu peragit diem? Non enim defuerunt hæretici qui ista senserunt. Manichæi solem istum oculis, carnis visibilem expositum & publicum, non tantum hominibus, sed etiam pecoribus ad videndum Christum dominum esse putauerunt. Sed catholicæ ecclesiæ recta fides improbat tale commentum, & diabolicam doctrinam esse cognoscit credendo. Non solum autem cognoscit credendo: sed in quibus potest conuincit etiam disputando. Improbemus itaque huiusmodi errorem, quem sancta ab initio anathematizauit ecclesia. Non arbitremur dominum Iesum hunc esse solem, quem videmus oriri ab oriente, occidere in occidente: cuius cursui nox succedit, cuius radij nube obumbrantur, qui certa de loco in locum motione transmigrat. Non est hic dominus Iesus Christus. Non est Christus sol factus: sed per quem sol factus est: omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Est ergo lux, quæ fecit hanc lucem. **Miserere.** 70. **Oratio.**

FIAT Dominæ quæsumus per gratiam tuam fructuosus nostræ deuotio- nis affectus: quia tunc nobis proderunt suscepta ieunia, si tuæ sint placita pietati: Per dominum nostrum Iesum. **Dominica de passione ad Matut.** invita Christum Dei filium, qui sua nos Passionem redemit, Venite adoremus. **Hoc inuitatorium cum hymnis.** Pange ling. ad Matutinum, & Vexila regis. ad Vesperas dicuntur vsque ad Feriam quintam in coena Domini exclusive: nisi agendum sit de aliquo festo duplci. **Hymnus.**

PANGE lingua gloriosi Prælium certaminis: Et super crucis trophæum, Dic triumphum nobilem, Qualiter redemptor orbis Immolatus

vicerit.

De parentis protoplasti Fraude facta condolens: Quando pomii noxialis Morte morsu corruit, Ipse lignum tunc notauit, Damna ligni ut solueret.

HOC opus nostræ salutis Ordo de- poposcerat, Multiformis proditoris Ars ut artem falleret: Et medelam ferret inde Hostis unde læserat.

Quando venit ergo sacri Plenitudo tem- poris, Missus est ab arce patris Natus orbis conditor: Atque ventre virginali Caro factus prodijt.

VAGIT infans inter arcta Conditus præsepiæ: Membra pannis inuoluta Virgo mater alligat. Et manus pedesque crura Stricta cingit fascia.

Gloria & honor Deo usquequo altissimo, Vna patri filioque Inclyto par- acleto, Cui laus est & potestas Per immensa secula. Amen. **Antiphona.** Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui, responde mihi?

Notandum. quod omnes antiphonæ usque ad Pascha dicuntur integræ in principio & in fine, ad Matutinum, Laudes, & Vespertas. Hic interrupitur liber Genesis usque ad Feriam secundam Pasche.

Ex libro Sapientiæ. **Lectio. j.**

Sixerunt impij apud se non Ex recte cogitantes, Circumueni- ca. 2. amus iustum, quoniam inu- tilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis. & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Promittit se scientiam Dei habere, & filium dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum. Grauis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est alijs vita illius, & immutatae sunt viæ eius. Tanquam nugaces æstimati sumus ab illo, & ab-

stinet se a vijs nostris tanquam ab immunditijs, & præfert nouissima iustorum, & gloriatur patrem se habere Deum. Videamus ergo si sermones illius veri sint, & tentemus quæ ventura sunt illi, & sciemos quæ erunt nouissima illius: Si enim est verus filius dei, suscipiet illum, & liberabit illum de manu contrariorum. Contumelia, & tormento interrogemus eum, vt sciamus reuerentiam eius, & probemus patientiam illius. Morte turpissima condemnemus eum: erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Haec cogitauerunt, & errauerunt: excæcauit enim illos malitia eorum.

Secundum Matthæum. *Lectio. ij.*

c. 26. **E**T factum est cum consummas-
set Iesus sermones hos omnes,
A dixit discipulis suis, † Scitis quia post
biduum pascha fiet, & filius hominis
tradetur vt crucifigatur. Tunc congregati
sunt principes sacerdotum & se-
niiores populi in atrium principis sacer-
dotum, qui dicebatur Caiphas, & con-
silium fecerunt vt Iesum dolo tenerent,
& occiderent. Dicebant autem, Non
in die festo, ne forte tumultus fieret
in populo. Cum autem Iesus esset in
Bethania in domo Simonis Leprosi,
ac-
cessit ad eum Mulier habens alabas-
trum vnguenti pretiosi, & effudit su-
per caput ipsius recumbentis. Videntes
autem discipuli eius indignati sunt di-
centes, Vt quid perditio hæc? potuit
enim istud venundari multo, & dari
pauperibus. Sciens autem Iesus, ait
illis, Quid molesti estis huic mulieri?
opus enim bonum operata est in me:
nam semper pauperes habetis vobis-
cum: me autem non semper habebitis.
Mittens enim hæc vnguentum hoc in
corpus meum, ad sepeliendum me,
fecit. Amen dico vobis, vbiunque

prædicatum fuerit hoc euangelium in
toto mundo, dicetur, & quod hæc fecit
in memoriam eius.

Tunc abiit vnuis de duodecim, qui
dicitur Iudas Iscariotes, ad principes
sacerdotum, & ait illis, Quid vultis mihi
dare, & ego vobis eum tradam? At
illi constituerunt ei triginta argenteos.
Et exinde quærebat opportunitatem vt
eum traderet. Prima autem die azy-
morum accesserunt discipuli ad Iesum,
dicentes, Vbi vis paremus tibi comedere
Pascha? At Iesus dixit, Ite in ciui-
tatem ad quandam, & dicite ei, Mag-
ister dicit: Tempus meum prope est,
apud te facio Pascha cum discipulis
meis. Et fecerunt discipuli sicut con-
stituit illis Iesus, & parauerunt Pascha.
Vespere autem facto, discubebat cum
duodecim discipulis suis. Et edentibus
illis, dixit, Amen dico vobis quia vnuis
vestrum me traditurus est. Et contristi-
tati valde cœperunt singuli dicere, Nun-
quid ego sum domine? At ipse respon-
dens, ait, Qui intingit mecum manum
in paropside, hic me tradet. Filius
quidem hominis vadit, sicut scriptum
est de illo: vñ autem homini illi per
quem filius hominis tradetur. bonum
erat ei: si natus non fuisset homo ille.
Respondens autem Iudas qui tradidit
eum, dixit, Nunquid ego sum Rabbi?
Ait illi, Tu dixisti. Cœnantibus autem
eis, accepit Iesus panem, & benedixit,
ac fregit, deditque discipulis suis, & ait,
Accipite & comedite: hoc est corpus
meum. Et accipiens calicem, gratias
egit, & dedit illis, dicens: Bibite: ex
hoc omnes. Hic est enim sanguis meus
noui testamenti, qui pro multis effundetur
in remissionem peccatorum. Dico autem
vobis, non bibam amodo de hoc
genimine vitis vsque in diem illum cum

illud bibam vobiscum nouum in regno patris mei. Et hymno dicto: exierunt in montem Oliueti. Tunc dicit illis Iesus. Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte, Scriptum est enim, Per cutiam pastorem, & dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero, præcedam vos in Galileam. Respondens autem Petrus, ait illi, Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Iesus, Amen dico tibi: quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus, Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo, Similiter & omnes discipuli dixerunt.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

ca. 8. **I**N illo tempore: Dicebat Iesus turbis Iudeorum & principibus sacerdotum. Quis ex vobis arguet me de peccato?

Et rel. Homilia sancti Gregorij papæ. Pensate fratres charissimi mansuetudinem Dei: relaxare peccata venerat, & dicebat, Quis ex vobis arguet me de peccato? Non dignatur ex ratione ostendere se peccatorem non esse, qui ex virtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est valde quod subditur, Qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Si enim ipse verba Dei audit, qui ex Deo est: & audire verba eius non potest quisquis ex illo non est, interroget se vnumquisque si verba Dei in aure cordis percipit: & intelliget unde sit. Cœlestem patriam desiderare veritas iubet, carnis desideria conteri, a mundi gloria declinare, aliena non appetere, propria largiri. Penset ergo vnumquisque vestrum apud se, si hæc vox Dei in cordis eius aure conculuit, & quia iam ex Deo sit agnoscit. Nam sunt nonnulli qui præcepta Dei

nec aure cordis percipere dignantur. Et sunt nonnulli, qui hæc quidem cordis aure percipiunt, sed nullo ea mentis desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli, qui libenter verba Dei suscipiunt, ita etiam vt in fletibus compungantur, sed post lachrymarum tempus ad iniuriam redeunt. Hi profecto verba Dei non audiunt, qui ea exercere opere contemnunt. Vitam ergo vestram, fratres charissimi, ante mentis oculos reuocate: & alta consideratione pertimescite hoc quod ex ore veritatis sonat, Propterea vos non auditis: quia ex Deo non estis. Miserere. 70. **Oratio.**

QVæsumus omnipotens, Deus familiam tuam propitijs respice: vt te largiente regatur in corpore, & te seruante custodiatur in mente. Per. **Ad vesper. hym.**

VExilla regis prodeunt
Fulget crucis mysterium
Quo carne carnis conditor
Suspensus est patibulo,
Quo vulneratus insuper,
Mucrone diro lanceæ:
Vt nos lauaret crimine,
Manauit vnda sanguine.
Impleta sunt quæ concinit,
Dauid fidelis carmine:
Dicens in nationibus,
Regnauit a ligno Deus.
Arbor decora, & fulgida,
Ornata regis purpura:
Electa digno stipite,
Tam sancta membra tangere,
Beata cuius brachijs,
Secli pependit pretium:
Statera facta corporis,
Prædamque tulit tartari.
O crux aue spes vñica,
Hoc passionis tempore:
Auge pijs iustitiam,
Reisque dona veniam.

Te summa Deus trinitas,
Collaudat omnis spiritus:
Quos per crucis mysterium.

Saluas, rege per secula. Amen. **Antiphona.** Multiplicati sunt super capillos capitum mei, qui oderunt me gratis. **Notandum quod antiphonæ huius diei dicuntur vsque ad dominicam Palmarum nisi festum duplex occurrat.**

Feria. ij. ex Daniele. Lec. j.

Ex **N**unc ergo exaudi Deus noster orationem serui tui. & preces eius: & ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est, propter temetipsum. Inclina deus meus aurem tuam & audi: aperi oculos tuos, & vide desolationem nostram, & ciuitatem super quam inuocatum est nomen tuum. neque enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis Exaudi Domine, placare Domine: attende & fac, ne moreris propter temetipsum deus meus: quia nomen tuum inuocatum est super ciuitatem, & super populum tuum. Cumque adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea & peccata populi mei Israel: vt prosternerem preces meas in conspectu Dei mei pro monte sancto Dei mei, adhuc me loquente in oratione mea, ecce vir Gabriel quem videram in visione a principio, cito volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini. Et docuit me, & locutus est mihi, dixitque, Daniel, nunc egressus sum vt docerem te, & intelligeres. Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni vt indicarem tibi, quia vir desideriorum es tu: ergo animaduerte sermonem: & intellige visionem, Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum & super vrbum sanctam tuam, vt consummetur præuaricatio & finem ac-

cipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia: & vngatur sanctus sanctorum. Scito ergo & animaduerte: ab exitu sermonis vt iterum ædificetur Ierusalem, vsque ad Christum ducem? hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursum ædificabitur platea, & muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexagintadas occidetur Christus, & non erit eius populus, qui eum negaturus est. Et ciuitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada vna & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium: & erit in templo abominatio desolationis, & vsque ad consummationem & finem perseuerabit desolatio.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

Tunc venit Iesus cum illis in villam, c. 26.

quæ dicitur Gethsemani: & dixit discipulis suis, Sedete hic, donec vadam illuc & orem. Et assumpto Petro & duobus filiis Zebedæi, coepit contristari & moestus esse. Tunc ait illis, Tristis est anima mea vsque ad mortem: sustinete hic & vigilate mecum. Et progressus pusillum, procidit in faciem suam orans & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste, veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes: & dixit Petro, Sic non potuistis vna hora vigilare mecum? Vigilate & orate, vt non intretis in temptationem. spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum secundo abiit, & orauit dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Et

venit iterum, & inuenit eos dormientes, erant enim oculi eorum grauati. Et relictis illis, iterum abijt: & orauit tertio, eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos, & dixit illis, Dormite iam, & requiescite, ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce appropinquauit, qui me tradet.

Adhuc eo loquente, ecce Iudas vnuſ de duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladijs & fustibus, missi a principibus sacerdotum & senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quemcunque osculatus fuero, ipse est: tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum, dixit, Aue rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Iesus, Amice, ad quid venisti? Tunc accesserunt & manus iniecerunt in Iesum & tenuerunt eum. Et ecce vnuſ ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum, exemit gladium suum: & percutiens serum principis sacerdotum, amputauit auriculam eius. Tunc ait illi Iesus, Conuerte gladium tuum in locum suum: omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas quia non possum rogare patrem meum: & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum? Quomodo ergo implebuntur scripturæ? quia sic oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis, Tanquam ad latronem existis cum gladijs & fustibus comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in templo: & non me tenuistis. Hoc autem totum factum est, vt adimplerentur scripturæ prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo fugerunt.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

ca. 7. **T**N illo tempore: Miserunt principes & Pharisæi ministros vt apprehen-

derent Iesum.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Quomodo apprehenderent adhuc nolentem? Quia ergo non poterant apprehendere nolentem, missi sunt vt audirent docentem. Quid docentem? Dixit ergo Iesus, Adhuc modicum tempus vobis sum. Quod modo vultis facere, facturi estis, sed non modo: quia modo nolo. Quare adhuc modo nolo? Quia adhuc modicum tempus vobis sum: & nunc vado ad eum, qui me misit. Implere debo dispensationem meam, & sic peruenire ad passionem meam. Quæreris me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire. Hic iam resurrectionem suam prædixit. Noluerunt enim eum agnoscere præsentem, & postea quæsierunt eum cum viderunt in eum multitudinem iam credentem. Magna enim signa facta sunt: etiam cum dominus resurrexit, & ascendit in cœlum. Tunc per discipulos facta sunt magna: sed ille per illos, qui & per ipsum. Ille illis quippe dixerat, Sine me nihil potestis facere. Quando claudus ille qui sedebat ad portam ad vocem Petri surrexit, & in suis pedibus ambulauit, vt homines mirarentur: sic eos allocutus est Petrus, Quia non in sua potestate ista fecit: sed in virtute illius quem ipsi occiderunt: multi compuncti dixerunt, Quid faciemus? Viderunt enim se ingenti crimine impietatis astrictos: quia illum occiderunt quem venerari & adorare debuerunt: & hoc putabant esse inexpiable. **Miserere.** 70. **Oratio.**

Sanctifica quæsumus domine nostra ieunia: & cunctarum nobis indulgentiam propitiis largire culparum. Per do.

C Feria tertia ex Isaia.   **Lectio. j.**

c. 25. **D**omine, Deus meus es tu, exaltabo te, & confitebor nomini tuo: quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fideles, amen. Quia posuisti ciuitatem in tumulum, vrbem fortē in ruinam, domum alienorum: vt non sit ciuitas, & in sempiternum non ædificetur. Super hoc laudabit te populus fortis: ciuitas gentium robustarum timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua, spes a turbine, vmbraculum ab æstu. Spiritus enim robustorum quasi turbo impellens parietem. Sicut æstus in siti, tumultum alienorum humiliabis: & quasi calore sub nube torrente propaginem fortium marcescere facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte hoc, conuiuum pinguium, conuiuum vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ. Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos, & telam quam orditus est super omnes nationes. Præcipitabit mortem in sempiternum: & auferet dominus Deus lachrymam ab omni facie, & opprobrium populi sui auferet de vniuersa terra, quia dominus locutus est. Et dicet in die illa: Ecce Deus noster iste, expectauimus eum, & saluabit nos: iste dominus, sustinuimus eum, exultabimus, & lætabimur in salutari eius: quia requiescit manus domini in monte isto.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 26. **A**t illi tenentes Iesum duxerunt ad Caipham principem Sacerdotum, vbi Scribæ & seniores conuenerant. Petrus autem sequebatur eum a longe, vsque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum ministris: vt videret finem. Principes autem sacerdotum & omne concilium

quærebant falsum testimonium contra Iesum, vt eum morti traderent: & non inuenerunt: cum multi falsi testes accessissent. Nouissime autem venerunt duo falsi testes, & dixerunt: Hic dixit, Possum destruere templum Dei, & post triduum reædificare illud. Et surgens princeps sacerdotum, ait illi. Nihil respondes ad ea quæ isti aduersum te testificantur? Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis si tu es Christus filius Dei. Dicit illi Iesus, Tu dixisti. Veruntamen dico vobis, amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Blasphemauit, quid adhuc egeamus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam, quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt: Alij autem palmas in faciem eius dederunt, dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit? Petrus vero sedebat foris in atrio, & accessit ad eum vna ancilla, dicens, Et tu cum Iesu Galilæo eras? At ille negauit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam, vedit eum alia ancilla: & ait his qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno. Et iterum negauit cum iuramento: Quia non noui hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant: & dixerunt Petro: Vere & tu ex illis es: nam, & loquela tua manifestum te facit. Tunc cœpit detestari & iurare, quia non nouisset hominem. Et continuo gallus cantauit, Et recordatus est Petrus verbi Iesu qui dixerat, Priusquam gallus cantet, ter me ne-

gabis. Et egressus foras, fleuit amare.
 c. 27. Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum vt eum morti traderent. Et vincutum adduxerunt eum: & tradiderunt Pontio Pilato præsidi. Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quod damnatus esset: poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum & senioribus, dicens, Peccavi, tradens sanguinem iustum: At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. Et proiectis argenteis in templo, recessit: & abiens, laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis, dixerunt. Non licet eos mittere in carbonam, quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito: emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est ager sanguinis, vsque in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem, Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiauerunt a filijs Isræl & dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi dominus.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

ca. 7. **I**N illo tempore, Ambulabat Iesus in Galilæam: non enim volebat in Iudæam ambulare: quia quærebant eum Iudæi interficere. **Et reliqua.**

Homilia sancti Augusti. episc.

Dominus noster Iesus Christus Deus & homo: Deus cum patre semper: homo nobiscum ex tempore. Non enim quæreret quod fecerat, nisi ipse quod fecerat fieri voluisse. Verum hoc mementote: & dimittere, sic esse Christum hominem factum, vt non destiterit Deus esse. Manens deus accepit hominem, qui fecit hominem. Quando

ergo latuit vt homo, non potentiam perdidisse putandus est: sed exemplum infirmitati præbuisse. Ille enim quando voluit detentus est: quando voluit occisus est. Sed quoniam futura erant membra eius, id est fideles eius, qui non haberent illam potestatem quam habebat & ipse dominus noster, quod latebat, quod se tanquam ne occideretur occultabat: hoc indicabat factura esse membra sua, in quibus vtique membris suis ipse erat. Non enim Christus in capite, & non in corpore: sed Christus totus in capite & in corpore. Quod ergo membra eius, hoc ipse: quod autem ipse, non continuo membra eius. Nam si ipse non essent membra eius, non diceret Saulo, quid me persequeris? Non enim Saulus ipsum, sed membra eius, id est fideles eius in terra persequebatur. Noluit tamen dicere sanctos meos, seruos meos, postremo honorabilius fratres meos, sed me, hoc est membra mea, quibus ego sum caput. **Miserere.** 70. **Oratio.**

Nostra tibi domine quæsumus sint accepta ieunia: quæ nos expiando gratia tua dignos efficiant, & ad remedia perducant, æterna. Per dominum nostrum.

Ceria. iij. ex Isaia.   **Lectio. j.**

Iustus perit, & non est qui recognitet c. 57. in corde suo, & viri misericordiae colliguntur, quia non est qui intelligat: a facie enim malitiæ collectus est iustus: Veniat pax, requiescat incubili suo qui ambulauit in directione sua. Vos autem accedite huc filij auguraticis, semen adulteri, & fornicariæ. Super quem lusistis? super quem dilatastis os, & eiecastis linguam? nunquid non vos filij scelesti semen mendax? qui consolamini in dijs subter omne lignum

frondosum, immolantes paruulos in torrentibus subter eminentes petras? In partibus torrentis pars tua, haec est sors tua, & ipsis effudisti libamen, obtulisti sacrificium, nunquid super his non indignabor? Super montem excelsum & sublimem posuisti cubile tuum, & illuc ascendisti, vt immolares hostias. Et post ostium, & retro postem posuisti memoriale tuum: quia iuxta me discooperuisti, & suscepisti adulterum: dilatasti cubile tuum, & pepigisti cum eis foedus. Dilexisti stratum eorum manu aperta. Et ornasti te regio vnguento, & multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul, & humiliata es vsque ad inferos. In multitudine viæ tuæ laborasti: non dixisti, Quiescam. Vitam manus tuæ inuenisti, propterea non rogasti. Pro quo solicita timuisti, quia mentita es, & mei non es recordata, neque cogitasti in corde tuo, quia ego tacens, & quasi non videns, & mei oblita es. Ego annuntiabo iustitiam tuam: & opera tua non proderunt tibi. Cum clamaueris, liberent te congregati tui, & omnes eos auferet ventus, tollet aura. Qui autem fiduciam habet mei, hæreditabit terram, & possidebit montem sanctum meum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 27. **I**esus autem stetit ante præsidem: & b **I** interrogauit eum præses, dicens, Tu es rex Iudæorum? Dicit illi Jesus, Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dixit illi Pilatus, Non audis quanta aduersum te dicunt testimonia? Et non respondit ei ad nullum verbum. ita vt miraretur præses vehementer. Per diem autem solennem consueuerat præses populo dimittere vnum vinctum, quem voluissent:

habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus, Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum, qui dicitur Christus? Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum. Sedente autem illo pro tribunal, misit ad eum vxor eius, dicens, Nihil tibi & iusto illi. multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Principes autem sacerdotum & seniores, persuaserunt populo, vt peterent, Barabbam, Iesum vero perderent. Respondens autem præses, ait illis, Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barabbam. Dixit illis Pilatus, Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes, Crucifigatur. Ait illis præses, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, dicentes, Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lauit manus coram populo dicens, Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. Et respondens vniuersus populus, dixit, Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Tunc dimisit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum tradidit eis, vt crucifigetur. Tunc milites præsidis suspicentes Iesum in prætorio, congregauerunt ad eum vniuersam cohortem, & exeuntes eum, chlamydem coccineam circundederunt ei: & plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput eius, & arundinem in dextera eius. Et genuflexo ante eum, illudebant ei, dicentes, Aue rex Iudæorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius. Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamydem: & induerunt eum vestimentis

eius, & duxerunt eum vt crucifigerent. Exeuntes autem, inuenierunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem, hunc angariauerunt vt tolleret crucem eius. Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha, quod est, Caluariæ locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset, noluit bibere.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

- c. 10. **I**N illo tempore: Facta sunt encænia in Ierosolymis, & hyems erat. Et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis.

Et rel. Hom. sancti Augusti episc.

Encænia festivitas erat dedicationis templi. Græce enim cænon, dicitur nouum Latine. Quandocunque nouum nouum aliquid fuerit dedicatum, encænia vocatur. Iam & vsus habet hoc verbum, Si quis noua tunica induatur, encæniare dicitur. Illum ergo diem quo templum dedicatum est, Iudæi solenniter celebrabant. Ipse dies festus agebatur, cum ea quæ lecta sunt locutus est dominus. Hyems erat, & ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis. Circundederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei, Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Non veritatem desiderabant: sed calumniam præparabant. Hyems erat, & ideo frigi erant. Ad illum enim diuinum ignem accedere pigreri erant. Sed accedere est credere. Qui credit, accedit, qui negat, recedit. Non mouetur anima pedibus, sed affectibus. Frigi erant non diligendo charitate, & ardebant nocendi cupiditate. Longe aberant, & ibi erant. Non accedebant credendo, & premebant persequendo. Quærebant audire a domino, Ego sum Christus Et fortas de Christo secundum hominem sapiebant. Prædicauerunt prophetæ

Christum: sed diuinitatem Christi & in prophetis, & in ipso Christi euangeli nec haeretici intelligunt. Quanto minus Iudæi, quandiu velamen est super cor eorum? **Miserere.** 70. **Oratio.**

Sanctificato hoc iejunio deus tuorum corda fidelium miserator illustra: & quibus deuotionis præstas affectum, præbe supplicantibus pium benignus auditum. Per dominum.

C Feria. v. ex Osee.   **Lectio. j.**

- c.6.a **I**†N tribulatione sua mane consurgent

I ad me. Venite & reuertamur ad Dominum: quia ipse coepit, & sanabit nos: percutiet, & curabit nos. Viuificabit nos post duos dies: in die tercia suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius. Sciemus sequemurque, vt cognoscamus dominum: quasi diluculum præparatus est egressus eius, & veniet quasi imber nobis temporaneus & serotinus terræ. Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolauit in prophetis, occidi eos in verbis oris mei: & iudicia tua quasi lux egredientur. Quia misericordiam volui, & non sacrificium: & scientiam Dei plus quam holocausta.] Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi præuaricati sunt in me. Galaad ciuitas operantium idolum, supplantata sanguine. Et quasi fauces virorum latronum, particeps sacerdotum in via interficientium pergentes de Sichem: quia scelus operati sunt. In domo Israel vidi horrendum: ibi fornicationes Ephraim, contaminatus est Israel. Sed & Iuda pone messem tibi, cum conuerto captiuitatem populi mei.

Secundum Mattheum.   **Lectio. ij.**

- c. 27. **P**ostquam autem crucifixerunt eum, diuiserunt vestimenta eius sortem c

mittentes: vt impleretur quod dictum est per prophetam dicentem, Diuiserunt sibi vestimenta mea: & super vestem meam miserunt sortem. Et sedentes seruabant eum. Et impo-
suerunt super caput eius causam ipsius scriptam, Hic est Iesus rex Iudæo-
rum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: vnus a dextris, & vnus a sinistris. Prætereuntes autem blasphemabant eum: mouentes capita sua, & dicentes, Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reædificas: salua temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce. Similiter & principes sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus, dicebant, Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credemus ei. Confidit in Deo: liberet nunc eum si vult: dixit enim, Quia filius Dei sum. Id ipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, im-
properabant ei. A sexta autem hora, tenebræ factæ sunt super viiuersam terram vsque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamauit Jesus voce magna, dicens: Eli, Eli, lamma sabac-thani? hoc est, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes & audientes, dicebant, Eliam vocat iste. Et continuo currens vnus ex eis: acceptam spongiam impleuit acetō: & imposuit arundini, & dabat ei bibere. Cæteri vero dicebant, Sine, videamus an veniat Elias liberans eum. Jesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum. Et ecce, velum templi scissum est in duas partes, a summo vsque deorsum, & terra mota est, & petrae scissæ sunt, & monumenta aperta sunt: & multa corpora sanctorum qui dormierant, sur-

reixerunt. Et exeuntes de monumen-
tis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam ciuitatem: & apparuerunt multis. Centurio autem, & qui cum eo erant custodientes Iesum, viso ter-
ræmotu & his quæ fiebant, timuerunt valde, dicentes, Vere filius Dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ a longe, quæ secutæ erant Iesum a Galilæa, ministrantes ei: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobí & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedæi. Cum autem sero factum es-
set, venit quidam homo diues ab Ari-
mathæa, nomine Ioseph, qui & ipse dis-
cipulus erat Iesu: hic accessit ad Pi-
latum, & petijt corpus Iesu, Tunc Pi-
latus iussit reddi corpus. Et accepto
corpore Ioseph, inuoluit illud in syn-
done munda: & posuit illud in mon-
umento suo nouo quod exciderat in pe-
tra. Et aduoluit saxum magnum ad os-
tium monumenti, & abiit. Erant autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, sedentes contra sepulchrum. Altera autem die, quæ est post parascœuen,
conuenerunt principes sacerdotum &
Pharisæi ad Pilatum, dicentes: Domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc viuens, Post tres dies resurgam.
Iube ergo custodiri sepulchrum vsque in diem tertium: ne forte veniant dis-
cipuli eius, & furentur eum, & dicant plebi, Surrexit a mortuis. & erit nouissimus error peior priore. Ait illis Pilatus, Habetis custodiā: ite, custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes, mu-
nierunt sepulchrum: signantes lapidem cum custodibus.]

Secundum Lucam.

Lectio. iiij.

IN illo tempore, rogabat Iesum ca. 7. quidam Pharisæus vt manducaret cum illo. **Et rel.**
Homilia sancti Gregorij papæ.

Cogitanti mihi de Mariæ pœnitentia, flere magis libet quam aliquid dicere. Cuius enim vel saxeum peccatus illæ huius peccatricis lachrymæ ad exemplum pœnitendi non emolliunt? Considerauit nanque quid fecit, & noluit moderari quid faceret. Super coniuantes ingressa est: non iussa venit: inter epulas lachrymas obtulit. Discite quo dolore ardet, quæ flere etiam inter epulas non erubescit Hanc vero quam Lucas peccatricem mulierem, Ioannes Mariam nominat, illam esse Mariam credimus, de qua Marcus septem dæmonia electa fuisse testatur: & quid per septem dæmones, nisi vniuersa vitia designantur? Quia enim septem diebus omne tempus comprehenditur, recte septenario numero vniuersitas figuratur. Septem ergo dæmonia Maria habuit, quæ vniuersis vitijs plena fuit. Sed ecce, quia turpitudinis suæ maculas aspexit, lauanda ad fontem misericordiæ cucurrit: coniuantes non erubuit. Nam quia semetipsam grauiter erubescerat intus, nihil esse credit quod verecundaretur foris. Quid igitur miramur fratres? Mariam venientem, an dominum suscipientem? Suscipientem dicam, an trahentem? Sed melius dicam trahentem & suscipientem. Quia nimur ipse eam per misericordiam traxit intus, qui per mansuetudinem suscepit foris. **Miserere.** 70. **Oratio.**

PRÆSTA quæsumus omnipotens Deus: vt dignitas conditionis humanae per immoderantiam sauciata, medicinalis parsimoniæ studio reformatur. Per do.

C Feria. vj. ex Ieremia. Lectio. j.

c. 11. **E**T dixit dominus ad me, Inuenta est coniuratio in viris Iuda, & in habitatoribus Ierusalem. Reuersi sunt ad

iniquitates patrum suorum priores, qui noluerunt audire verba mea. Et hi ergo abierunt post Deos alienos, vt seruirent eis: irritum fecerunt domus Israel & domus Iuda pactum meum, quod pepigi cum patribus eorum. Quam ob rem hæc dicit dominus, Ecce ego inducam super eos mala, de quibus exire non poterunt: & clamabunt ad me: & non exaudiām eos. & ibunt ciuitates Iuda, & habitatores Ierusalem, & clamabunt ad Deos quibus libant, & non saluabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secundum numerum enim ciuitatum tuarum erant dij tui Iuda: & secundum numerum viarum Ierusalem posuisti aras confusionis ad libandum Baalim. Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne assumas pro eis laudem, & orationem: quia non exaudiām in tempore clamoris eorum ad me in tempore afflictionis eorum. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Nunquid carnes sanctæ auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es? Oliuam vberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocavit dominus nomen tuum. Ad vocem loquelæ, grandis exarsit ignis in ea, & combusta sunt fruteta eius. Et dominus exercituum qui plantauit te, locutus est super te malum: pro malis domus Israel, & domus Iuda, quæ fecerunt sibi ad irritandum me, libantes Baalim. † Tu autem domine demonstrasti mihi & cognoui: tunc ostendisti mihi studia eorum. Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: & non cognoui, quia cogitauerunt super me consilia, dicentes, mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius. Tu autem

D

domine Sabaoth, qui iudicas iuste, & probas renes & corda, videam vltionem tuam ex eis: tibi enim reuelauit causam meam.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

- c. 14. **E**Rat autem Pascha & azyma post a bibuum: & quærebant summi sacerdotes & scribæ quomodo eum dolo tenerent & occiderent. Dicebant autem, Non in die festo: ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis Leprosi, & recumberet, venit mulier habens alabastrum vnguenti nardi pistici pretiosi: & fracto alabastro, effudit super caput, eius. Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, & dicentes, Vt quid perditio ista vnguenti facta est? Poterat enim vnguentum istud venundari plus quam trecentis denarijs, & dari pauperibus. Et fremebant in eam. Iesus autem dixit, Sinite eam: quid illi molesti estis? bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum, & cum volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit, hæc fecit: præuenit vngere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis, vbiunque prædicatum fuerit euangelium istud in vniuerso mundo, & quod fecit hæc narrabitur in memoriam eius. Et Iudas Iscariotes vnum de duodecim abiit ad summos sacerdotes, vt proderet eum illis. Qui audientes gauisi sunt: & promiserunt ei pecuniam se daturos. Et quærebat quomodo illum opportune traderet. Et primo die azymorum quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli. Quo vis eamus, & paremus tibi, vt manduces Pascha? Et mittit duos ex discipulis suis: & dicit eis, Ite in ciuitatem: & occurret vobis homo lagœnam aquæ

baiulans, sequimini eum: & quounque introierit, dicite domino domus, quia magister dicit, Vbi est refectione mea, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande stratum: & illic parate nobis. Et abierunt discipuli eius, & venerunt in ciuitatem: & inuenierunt sicut dixerat illis, & parauerunt Pascha. Vesperi autem facto, venit cum duodecim. Et discubentibus eis & manducantibus, ait Iesus, Amen dico vobis, quia vnum ex vobis tradet me qui manducat mecum. At illi cooperunt contristari, & dicere ei singulatim, Nunquid ego? Qui ait illis, Vnus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. & filius quidem hominis vadit: sicut scriptum est de eo: vñ autem homini illi per quem filius hominis tradetur. bonum erat ei, si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis, accepit Iesus panem: & benedicens fregit, & dedit eis, & ait illis, Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit eis, & biberunt ex illo omnes. Et ait illis, Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur. Amen dico vobis, quia iam non bibam de gemmine vitis, vsque in diem illum, cum illud bibam nouum in regno Dei. Et hymno dicto, exierunt in montem olivarum. Et ait eis Iesus, Omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est, Percutiam pastorem: & dispergentur oves. Sed postquam resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Petrus autem ait illi, Et si omnes scandalizati fuerint: sed non ego. Et ait illi Iesus, Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac priusquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur, Et si oportuerit

me simul commori tibi, non te negabo.
Similiter autem & omnes dicebant.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

c. 11. **I**N illo tempore: Collegerunt pontifices & Pharisæi concilium aduersus Iesum, & dicebant, Quid facimus? quia hic homo multa signa facit? **Et rel.**

Homilia sancti Augustini episc.

Pontifices & Pharisæi sibi consulebant: nec tamen dicebant, credamus. Plus enim perfidi homines cogitabant quomodo nocerent, vt perderent: quam quomodo sibi consulerent ne perirent. Et tamen timebant, & quasi consulebant. Dicebant enim, Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic: omnes credent in eum, & venient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. Temporalia quidem perdere timuerunt, & vitam æternam non cogitauerunt, ac sic vtrunque amiserunt. Nam & Romani post domini passionem & glorificationem, tulerunt eis locum & gentem expugnando & transferendo. Et illud eos sequitur quod alibi dictum est, Filij autem regni ibunt in tenebras exteriores. Hoc autem timuerunt: ne si omnes in Christum crederent, nemo remaneret qui aduersus Romanos ciuitatem Dei templumque defenderet: quoniam contra ipsum templum, & contra suas paternas leges, doctrinam Christi esse sentiebant. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset pontifex anni illius, dixit illis, Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia expedit vobis vt vñus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem a seipso non dixit. Sed cum esset pontifex anni illius, prophetauit. Hic docemur etiam homines malos prophetæ spiritu futura prædicere. Quod tamen euangelista diuino tribuit sacramento:

quia pontifex fuit, id est, summus Sacerdos. **Miserere.** 70. **Oratio.**

Cordibus nostris quæsumus domine, gratium tuam benignus infunde: vt peccata nostra castigatione voluntaria cohibentes temporaliter potius maceremur, quam supplicijs deputemur æternis. Per domi. **Hodie dicuntur septem psalmi.**

C **Sabbato, ex Zacharia.**   **L. j.**

Exulta satis filia Sion, iubila filia Ex iudea iustus & saluator: ipse pauper, & ascendens super asinam, & super pullum filium asinæ. Et disperdam quadrigam ex Ephraim, & equum de Ierusalem, & dissipabitur arcus belli: & loquetur pacem gentibus, & potestas eius a mari vsque ad mare, & a fluminibus vsque ad fines terræ. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua. Conuertimini ad munitionem vinci spei: hodie quoque annuntians duplia reddam tibi. Quoniam extendi mihi Iudam, quasi arcum, impleui Ephraim: & suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Græcia, & ponam te quasi gladium fortium. Et dominus Deus super eos videbitur, & exhibet vt fulgur iaculum eius, & dominus deus in tuba canet, & vadet in turbine austri. Dominus exercituum proteget eos: deuorabunt, & subijcent lapidibus fundæ: & bibentes inebriabuntur quasi a vino, & replebuntur vt phialæ, & quasi cornua altaris. Et saluabit eos dominus Deus eorum in die illa, vt gregem populi sui: quia lapides sancti eleuabuntur super terram eius. Quid enim bonum eius est, & quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum: & vinum germinans virgines?

Secundum Marcum.   **Lectio. ij.**

c. 14. **E**T veniunt in prædium cui nomen
b Gethsemani. Et ait discipulis
suis, Sedete hic donec orem. Et as-
sumit Petrum & Iacobum, & Ioannem
secum: & coepit pauere & tædere. Et
ait illis, Tristis est anima mea vsque ad
mortem, sustinete hic, & vigilate. Et
cum processisset paululum, procidit su-
per terram: & orabat vt si fieri posset
transiret ab eo hora, & dixit, Abba pa-
ter, omnia tibi possibilia sunt: transfer
calicem hunc a me, sed non quod ego
volo, sed quod tu. Et venit, & inuenit
eos dormientes. Et ait Petro, Simon,
dormis? non potuisti vna hora vigilare?
Vigilate, & orate vt non intretis in ten-
tationem: Spiritus quidem promptus
est: caro vero, infirma. Et iterum
abiens orauit, eundem sermonem, di-
cens. Et reuersus denuo inuenit eos
dormientes (erant enim oculi eorum
grauiati) & ignorabant quid responder-
ent ei. Et venit tertio, & ait illis, Dor-
mite iam, & requiescite. Sufficit, venit
hora: ecce filius hominis tradetur in
manus peccatorum Surgite eamus: ecce
qui me tradet prope est. Et adhuc eo
loquente, venit Iudas Iscariotes vnu-
de duodecim. & cum eo turba multa
cum gladijs & lignis, a summis sacer-
dotibus & Scribis & senioribus. Ded-
erat autem traditor eius signum eis,
dicens: Quemcunque osculatus fuero:
ipse est, tenete eum, & ducite caute.
Et cum venisset, statim accedens ad
eum, ait, Rabbi, & osculatus est eum.
At illi manus iniecerunt in Iesum: &
tenuerunt eum. Vnus autem quidam de
circumstantibus, educens gladium per-
cussit seruum summi sacerdotis & am-
putauit illi auriculam. Et respondens
Iesus, ait illis, Tanquam ad latronem
existis cum gladijs & lignis compre-

hendere me? quotidie eram apud vos
in templo docens, & non me tenuis-
tis. Sed vt impleantur scripturæ. Tunc
discipuli eius relinquentes eum: omnes
fugerunt. Adolescens autem quidam
sequebatur eum amictus syndone su-
per nudo: & tenuerunt eum. At ille
reiecta syndone, nudus profugit ab eis.
Et adduxerunt Iesum ad summum sac-
erdotem, & conuenerunt omnes sacer-
dotes & Scribæ & seniores. Petrus
autem a longe sequutus est eum vsque
intro in atrium summi sacerdotis: &
sedebat cum ministris ad ignem, &
calefaciebat se. Summi vero sacerdotes
& omne concilium quærebant aduersus
Iesum testimonium, vt eum morti
traderent: nec inueniebant. Multi
autem testimonium falsum dicebant
aduersus eum: & conuenientia testimo-
nia non erant. Et quidam surgentes
falsum testimonium ferebant aduersus
eum dicentes, Quoniam nos audiuiimus
eum dicentem, Ego dissoluam templum
hoc manufactum: & post triduum al-
iud non manufactum ædificabo. Et
non erat conueniens testimonium illo-
rum. Et exurgens summus sacerdos
in medium, interrogavit Iesum, dicens,
Non respondes quicquam ad ea quæ
tibi obiciuntur ab his? Ille autem
tacebat & nihil respondit. Rursum
summus sacerdos interrogabat eum, &
dixit ei, Tu es Christus filius Dei ben-
dicti? Iesus autem dixit illi, Ego sum:
& videbitis filium hominis sedentem a
dextris virtutis Dei, & venientem cum
nubibus coeli. Summus autem sacer-
dos scindens vestimenta sua, ait, Quid
adhuc desideramus testes? Audistis
blasphemiam, quid vobis videtur? Qui
omnes condemnauerunt eum esse reum
mortis. Et coeperunt quidam conspue-

eum, & velare faciem eius, & colaphis eum cædere, & dicere ei Prophetiza. & ministri alapis eum cædebant.

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**

ca. 8. **I**N illo tempore: Dicebat Iesus ad eos qui crediderunt ei, Iudæos. Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Cum rex iustitiae sederit in throno, si cut scriptura loquitur, quis gloriabitur castum se habere cor? Aut quis gloriabitur mundum se esse a peccato? Multum nos terruit, o fratres mei, dicens, Seruus non manet in domo in æternum Adiungit autem & dicit, Filius manet in æternum. Ergo solus in domo sua erit Christus? Nullus ne ei populus cohærebit? Cui erit caput si non erit corpus? An forte totum hoc filius caput & corpus? Non enim sine causa terruit & spem dedit. Terruit ne peccatum amaremus. Spem dedit, ne de peccati solutione diffideremus. Omnis (inquit) qui facit peccatum, seruus est peccati, Seruus autem non manet in domo in æternum. Quæ ergo nobis spes est, qui non sumus sine peccato? Audi spem tuam. Filius manet in domo in æternum. Si ergo filius vos liberauerit, tunc vere liberi eritis. Hæc spes nostra fratres est, vt a libero liberemur. Et liberando nos seruos facit. Serui enim eramus cupiditatis: liberati serui efficimur charitatis. Hoc & Apostolus dicit. Vos autem fratres in libertatem vocati estis: tantum ne libertatem in occasionem carnis detis: sed per charitatem seruite inuicem. Non ergo dicat Christianus, liber sum, in libertatem vocatus sum: seruus eram: sed ipsa redemptione liber effectus sum: faciam quod volo. **Miserere.** 70. **Oratio.**

Proficiat quæsumus domine plebs tibi dicata piæ deuotionis affectu: vt sacris actionibus erudita, quanto maiestati tuæ fit gratior, tanto donis potioribus augeatur. Per domi.

Dominica palmarum. **Ad matu. an.** Confortati sunt, qui persecuti sunt me inimici mei iniuste, quæ non rapui tunc exoluebam.

Ex Isaia. **Lectio prima.**

Hæc dicit dominus, Quis est hic c. 50. liber repudij matris vestræ, quo a dimisi eam? Aut quis est creditor meus, cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis, & in sceleribus vestris dimisi matrem vestram: quia veni, & non erat vir: vocaui, & non erat qui audiret. Nunquid abbreviata & paruula facta est manus mea, vt non possim redimere? aut non est in me virtus ad liberandum? Ecce, in increpatione mea desertum faciam mare, ponam flumina in siccum: computrescent pisces sine aqua, & morientur in siti. Induam cœlos tenebris, & saccum ponam operimentum eorum. Dominus dedit mihi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum qui: lapsus est, verbo. Erigit mane: mane erigit mihi aurem: vt audiam quasi magistrum. † Dominus Deus aperuit mihi aurem, B ego autem non contradico, retrorsum non abij. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. Faciem meam non auerti ab increpantibus, & conspuentibus. Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: ideo posui faciem meam vt petram durissimam, & scio quoniam non confundar. Iuxta est qui iustificat me, quis contradicet mihi? stemus simul: quis est aduersarius meus? accedat ad me. Ecce dominus Deus, auxiliator meus: quis est qui condemnet me?

Ecce omnes quasi vestimentum conterentur, tinea comedet eos. Quis ex vobis timens dominum, audiens vocem serui sui? quis ambulauit in tenebris, & non est lumen ei? speret in nomine domini, & innitatur super Deum suum.]

C Ecce vos omnes accidentes ignem accincti flammis: ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis quas succendistis. de manu mea factum est hoc vobis, in doloribus dormietis.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

c. 14. **E**T cum esset Petrus in atrio deorum, venit vna ex ancillis summi sacerdotis, & cum vidisset Petrum calefacientem se aspiciens illum, ait, Et tu cum Iesu Nazareno eras? At ille negauit, dicens, Neque scio, neque noui quid dicas. Et exiit foras ante atrium: & gallus cantauit. Rursus autem cum vidisset illum ancilla coepit dicere circumstantibus, Quia hic ex illis est. At ille iterum negauit. Et post pusillum rursus qui astabant dicebant Petro, Vere ex illis es: nam & Galilæus es. Ille autem coepit anathematizare & iurare, Quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim gallus iterum cantauit. Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus, Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

c. 15. Et confestim mane consilium facientes a summi sacerdotes cum senioribus, & scribis, & vniuerso concilio, vincientes Iesum, duxerunt, & tradiderunt Pilato. Et interrogauit eum Pilatus, Tu es rex Iudeorum? At ille respondens, ait illi, Tu dicis. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis: Pilatus autem rursum interrogauit eum, dicens: Non respondeas quicquam? vides in quantis te accusant. Iesus autem amplius nihil respondit: ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem festum solebat

dimittere illis vnum ex vinctis quemcunque petijssent. Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditionis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis. Pilatus autem respondit eis, & dixit, Vultis dimittam vobis regem Iudeorum? Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitauerunt turbam, vt magis Barabbam dimitteret eis. Pilatus autem iterum respondens, ait illis, Quid ergo vultis faciam regi Iudeorum? At illi iterum clamauerunt, Crucifige eum. Pilatus vero dicebat illis, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, Crucifige eum. Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Iesum flagellis cæsum vt crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atrium prætorij, & conuocant totam cohortem: & induunt eum purpura, & imponunt ei plectentes spineam coronam. Et coeperunt salutare eum, Aue rex Iudeorum. Et percutiebant caput eius arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua, adorabant eum. Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, & induerunt eum vestimenti suis: & educunt illum vt crucifigerent eum. Et angariauerunt prætereuntem quempiam Simonem Cyrenæum venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi: vt tolleret crucem eius. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum Caluariæ locus. Et dabant ei bibere myrratum vinum: & non accepit.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore, cum approprinqua- c. 21. set Iesus Ierosolymis, & venisset Bethphage ad montem Oliueti, tunc

misit duos ex discipulis suis dicens eis,
Ite in castellum quod contra vos est.
Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Pvlchre autem relictis Iudeis habi-
taturus in affectibus gentium,
templum dominus ascendit. Hoc enim
templum est verum, in quo non in
litera, sed in spiritu dominus ado-
ratur. Hoc Dei templum est, quod
fidei series, non lapidum structura fun-
dauit. Deseruntur ergo qui adorant:
eliguntur qui amaturi erant. Et ideo
ad montem venit Oliueti, vt nouellas
oliuas in sublimi virtutum plantaret:
quarum mater est illa quæ sursum est
Ierusalem: in hoc monte est ille cœlestis
agricola: vt plantati omnes in domo
domini possint in veritate dicere, Ego
sicut oliua fructificaui in domo do-
mini. Et fortasse ipse mons est Chris-
tus. Quis enim aliis tales fructus fer-
ret oliuarum non curuescentium vber-
tate baccarum: sed spiritus plenitu-
dine gentium foecundarum? Ipse est
per quem ascendimus, & ad quem as-
cendimus: ipse est ianua: ipse est via:
quæ aperitur & qui aperit: qui pul-
satur ab ingredientibus, & ab egredi-
entibus adoratur. Ergo in castello erat,
& ligatus erat pullus cum asina, non
poterat solui nisi iussu domini. Soluit
eum manus apostolica: talis actus, talis
vita, talis gratia. Esto talis vt possis
ligatos soluere. Nunc consideremus qui
fuerunt illi qui errore detecto de par-
adiso electi in castello sunt religati. Et
videbimus quemadmodum quos mors
expulerat, vita reuocauerit. Et ideo se-
cundum Matthæum & asinam & pul-
lum legimus: vt quia in duobus homi-
nibus vterque fuerat sexus expulsus,
duobus animalibus vterque reuocetur.
Miserere. 70. Ad laudes. antiphona.
Pueri Hebræorum tollentes ramos oli-

uarum obuiauerunt domino clamantes,
& dicentes, Hosanna in excelsis. **Oratio.**

O Mnipotens sempiterne Deus, qui
humano generi ad imitandum hu-
militatis exemplum saluatorem nos-
trum carnem sumere, & crucem subire
fecisti: concede propitius, vt & patien-
tiæ ipsius habere documenta, & resur-
rectionis consortia mereamur. Per eum.
Ad vesperas antiphona. Erue a framea
Deus animam meam, & de manu canis
vnicam meam.

C Feria. ij. ad matutinum an. Extra-
neus factus sum fratribus meis, & pere-
grinus filijs matris meæ.

Ex Zacharia.

Lectio. j.

A Peri libane portas tuas, & comedet c. 11.
Agnis cedros tuas, vlula abies,
quia cecidit cedrus, quoniam magnifici
vastati sunt: vlulate quercus Basan,
quoniam succisus est saltus munitus.
Vox vlulatus pastorum, quia vastata
est magnificentia eorum: vox rugitus
leonum, quoniam vastata est super-
bia Iordanis. Hæc dicit dominus Deus
meus, Pasce pecora occisionis, quæ qui
possederant, occidebant, & non dole-
bant: & vendebant ea, dicentes, Bene-
dictus dominus, diuites facti sumus: &
pastores eorum non parcebant eis. Et
ego non parcam vltra super habitantes
terræ, dicit dominus: ecce ego tradam
homines, vnunquamque in manu prox-
imi sui, & in manu regis sui, concident
terræ, & non eruam de manu eorum.
Et pascam pecus occisionis propter hoc
o pauperes gregis: & assumpsi mihi
duas virgas, vnam vocavi Decorem,
& alteram vocavi Funiculum: & paui
gregem. Et succidi tres pastores in
mense vno, & contracta est anima mea
in eis: siquidem & anima eorum vari-
auit in me. Et dixi, Non pascam vos:

quod moritur moriatur: & quod succiditur, succidatur: & reliqui deuorent Vnusquisque carnem proximi sui. Et tuli virgam meam, quæ vocabatur Decus, & abscidi eam: vt irritum facerem feedus meum quod percussi cum omnibus populis. Et in irritum deductum est in die illa: & cognoverunt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi, quia verbum domini est. Et dixi ad eos, Si bonum est in oculis vestris, afferte mercedem meam: & si non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Et dixit Dominus ad me, Projice illud ad statuarium decorum pretium quo appretiatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos, & proieci illos in domum domini, ad statuarium.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

- c. 15. **E**T crucifigentes eum diuiserunt vespertimenta eius, mittentes sortem super eis quis quid tolleret. Erat autem hora tertia: & crucifixerunt eum. Et erat titulus causæ eius inscriptus, Rex Iudæorum. Et cum eo crucifigunt duos latrones: vnum a dextris, & alium a sinistris eius. Et impleta est scriptura quæ dicit, Et cum inquis reputatus est, Et prætereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes, Vah qui destruis templum Dei, & in tribus diebus reædificas: saluum fac temetipsum descendens de cruce. Similiter & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant, Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Christus rex Israel descendat nunc de cruce, vt videamus & credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, conuiciabantur ei. Et facta hora sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram, vsque in horam nonam. Et hora nona exclamauit Jesus voce magna, dicens, Eloi, Eloi,
- lamma sabacthani? quod est interpretatum, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes dicebant. Ecce, Eliam vocat. Currens autem vhus, & implens spongiam acetō, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens, Sinite: videamus si veniat Elias ad deponendum eum. Iesus autem emissâ voce magna expirauit. Et velum templi scissum est in duo, a summo vsque deorsum. Videns autem Centurio qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, ait, Vere hic homo, filius Dei erat. Erant autem & mulieres de longe aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi Minoris & Ioseph mater, & Salome, & cum esset in galilæa sequebantur eum, & ministrabant ei, & aliae multæ quæ simul cum eo ascenderant Ierosolymam. Et cum iam sero esset factum (quia erat parasceue quod est ante Sabbatum) venit Ioseph ab Arimatæa nobilis decurio, qui & ipse erat expectans regnum Dei. Et audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obijisset. Et accersito Centurione, interrogauit eum si iam mortuus esset. Et cum cognouisset a Centurione: donavit corpus Ioseph. Ioseph autem mercatus sindonem, & deponens eum inuoluit syndone, & posuit eum in monumento quod erat excisum de petra, & aduoluit lapidem ad ostium monumenti.] Maria autem C Magdalene, & Maria Ioseph aspiciebant vbi poneretur.
- Secundum Ioannem. Lectio. iiij.**
- I**N illo tempore, Ante sex dies Paschæ c. 12. venit Jesus Bethaniam, vbi fuerat Lazarus mortuus, quem suscitatus Iesus. **Et rel.**
- Homilia sancti Augustini episc.**

Ne putarent homines phantasma esse factum, quia mortuus resurrexit, Lazarus vñus erat ex recumbentibus. Videbat, loquebatur, epulabatur, veritas ostendebatur, infidelitas Iudæorum confundebatur. Discumbebat ergo dominus cum Lazaro & cæteris: ministrabat Martha vna ex sororibus Lazari. Maria altera soror Lazari accepit libram vnguenti nardi pistici pretiosi: & vnxit pedes Iesu: & extersit capillis suis pedes eius: & domus impleta est ex odore vnguenti. Factum audiuimus: requiramus mysterium. Quæcunque anima fidelis vis esse cum Maria, vnge pedes domini pretioso vnguento. Vnguentum illud iustitia fuit: ideo libra fuit. Erat autem vnguentum nardi pistici pretiosi. Quod ait pistici, locum aliquem credere debemus, vnde hoc erat vnguentum pretiosum. Nec tamen hoc vacat, & sacramento optime consonat. Pistis Græce, Latine, dicitur fides. Quærebas operari iustitiam, iustus autem ex fide viuit. Vnge pedes Iesu bene viuendo: dominica sectare vestigia. Capillis terge: si habes superflua, da pauperibus, & domini pedes tersisti. Capilli enim superflua corporis videntur esse. Habes quod agas de superfluis tuis: tibi superflua sunt: sed domini pedibus necessaria sunt. Miserere. 70. **Ad laudes an.** Salua me ex ore leonis, & a cornibus vnicornium humilitatem meam. **Oratio.**

DA quæsumus omnipotens Deus: vt qui in tot aduersis ex nostra infirmitate deficimus, intercedente vnigeniti filij tui passione respiremus. Per eun.

Ad vesp. an. Aperuerunt super meos suum, sicut leo rapiens, & rugiens.

CFeria. iij. ad matu. an. Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.

Ex Zacharia.

Lectio prima.

IN die illa, erit fons patens domui c. 13. Dauid & habitantibus Ierusalem: in ablutionem peccatoris & menstruatæ. Et erit in die illa, dicit dominus exercituum. Disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur vltra: & pseudoprophetas, & spiritum immundum auferam de terra. Et erit: cum prophetauerit quispiam vltra, dicent ei pater eius & mater eius qui genuerunt eum, Non viues, quia mendacium loquutus es in nomine domini: & configent eum pater eius & mater eius genitores eius cum prophetauerit. Et erit: in die illa confundentur prophetæ vñusquisque ex visione sua cum prophetauerint, nec operientur pallio saccino, vt mentiantur: sed dicet, Non sum propheta, homo agricola ego sum: quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea. Et dicetur ei, Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Et dicet, His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. Framea suscitare super pastorem meum, & super virum cohærentem mihi, dicit dominus exercituum: percutere pastorem, & dispergentur oves: & conuertam manum meam ad paruulos. Et erunt in omni terra, dicit dominus: partes duæ in ea dispergentur & deficient: & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem: & vram eos sicut vritur argentum, & probabo eos, sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum, & ego exaudiam eum. Dicam, Populus meus es, & ipse dicet, Dominus Deus meus.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

A†Propinquat autem dies festus c. 22. azymorum, qui dicitur Pascha: a & quærebant principes sacerdotum

& scribæ quomodo eum interficerent: timebant vero plebem. Intravit autem satanas in Iudam qui cognominabatur Iscariotes, vnum de duodecim: & abiit, & loquutus est cum principibus sacerdotum & magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. Et gauisi sunt: & pacti sunt pecuniam illi dare. Et sponpondit. Et quærebat opportunitatem, vt traderet illum sine turbis. Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha. Et misit Petrum & Ioannem, dicens: Euntes parate nobis Pascha, vt manducemus. At illi dixerunt, Vbi vis paremus? Et dixit ad eos, Ecce introeuntibus vobis in ciuitatem occurret vobis homo amphoram aquæ portans: sequimini eum in domum in quam intrat, & dicetis patrifamilias domus, Dicit tibi magister, Vbi est diuersorium, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis coenaculum magnum stratum: & ibi parate. Euntes autem inuenierunt sicut dixit illis: & parauerunt Pascha. Et cum facta esset hora, discubuit, & duodecim apostoli cum eo, & ait illis. Desiderio desiderauit hoc Pascha manducare vobiscum antequam patiar. Dico enim vobis quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit, & dixit, Accipite & diuidite inter vos. Dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias egit, & fregit: & dedit eis, dicens, Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur. hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam coenauit, dicens, Hic est calix nouum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur. Veruntamen

ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. Et quidem filius hominis secundum quod definitum est, vadit: veruntamen vœ homini illi, per quem tradetur. Et ipsi cœperunt querere inter se quis esset ex eis, qui hoc facturus esset. Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis, Reges gentium dominantur eorum: & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut iunior: & qui præcessor est, sicut minister. Nam quis maior est: qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. vos autem es-tis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus, regnum: vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel. Ait autem dominus Simoni, Simon: ecce satanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticum, ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Qui dixit ei, domine, tecum paratus sum, & in carcerem & in mortem ire. Et ille dixit, Dico tibi Petre, non cantabit hodie Gallus, donec ter abneget nosse me. Et dixit eis, Quando misi vos sine sacculo & pera & calceamentis: nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt, Nihil. Dixit ergo eis, Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram: & qui non habet, vendat tunicam suam: & emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me, Et cum inquis deputatus est. Etenim ea quæ sunt de me, finem

habent. At illi dixerunt, Domine, ecce duo gladij hic. At ille dixit eis, Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem in monte Oliuarum. Sequuti sunt autem illum & discipuli. Et cum peruenisset ad locum, dixit illis, Orate ne intretis in temptationem. Et ipse auulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: & positis genibus orabat dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum a me. Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor eius, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione, & venisset ad discipulos suos, inuenit eos dormientes præ tristitia. Et ait illis, Quid dormitis? surgite, orate ne intretis in temptationem.

Sermo sancti August. episc. Lectio. iij.

DE domino & saluatore nostro, fratres dilectissimi, ante multa tempora prophetatum est, Ascendet sicut virgultum, & sicut radix in terra sitienti. Quare vt radix? Ideo quia non est species illi, neque honor. passus est, humiliatus est, consumptus est, non habebat speciem: homo apparebat, cum esset Deus. Sed quomodo radix non est pulchra, sed intus habet vim pulchritudinis suæ? Attendite fratres mei: videte misericordiam Dei: attendens arborem pulchram, amœnam, folijs virentem, fructibus opulentam, laudas: delectat aliquid de fructu eius carpere: sub vmbra eius sedere: & requiescere ab æstu. Laudas totam illam pulchritudinem. Si radix ostendatur tibi: nulla pulchritudo in ea est. Noli contempnere quod abiecum est: inde processit quod miraris: vt radix in terra sitienti. Attendite modo claritatem arboris: creuit eccl-

sia, crediderunt gentes, victi sunt terræ principes sub nomine Christi, vt essent victores in orbe terrarum. Positum est collum sub iugo Christi. Persequerantur ante Christianos propter idola: persecuntur idola propter Christum. Omnes confugint ad auxilium ecclesiæ in omni pressura, in omni tribulatione sua. Creuit illud granum sinapis: factum est maius super omnia olera. Misericordia. 70. *Ad laudes antiphona.* Insurerunt in me testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi. *Oratio.*

OMnipotens sempiterne Deus, da nobis ita dominicæ passionis sacramenta peragere, vt indulgentiam percipere mereamur. Per eundem.

Ad vesperas an. Captabunt in animam iusti: & sanguinem innocentem condemnabunt.

CFeria. iiij. ad matutinum antiphona. Proprio filio suo non pepercit Deus: sed pro nobis omnibus tradidit illum.

Ex Isaia. Lectio. j.

Q†Vis creditis auditui nostro? & c. 53. **Q**brachium domini cui reuelatum a est? Et ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. Non est species ei, neque decor: Et vidimus eum, & non erat aspectus, & desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum & scientem infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eum. Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Et nos reputauimus eum quasi leprosum, & percussum a Deo & humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues errauimus, vnuisque in viam suam

declinavit: & posuit dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit, & non aperuit os suum. Sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum. De angustia & de iudicio sublatu[m] est: generationem eius quis enarrabit? quia abscissus est de terra viuentium: propter scelus populi mei percussi eum. Et dabit impios pro sepultura, & diuitem pro morte sua: eo quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius: & dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longænum, & voluntas domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit & saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruus meus multos, & iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispergiā ei plurimos, & fortium diuidet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est: & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit.]

Secundum Lucam. Lectio. ij.

c. 22. **A** Dhuc eo loquente, ecce turba: b & qui vocabatur Iudas vñus de duodecim, antecedebat eos, & appropinquauit Iesu, vt oscularetur eum. Iesus autem dixit illi. Iuda, osculo filium hominis tradis? Videntes autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat, dixerunt ei, Domine, si percutimus in gladio? Et percussit vñus ex illis serum principis sacerdotum: & amputauit auriculam eius dexteram. Respondens autem Iesus, ait, Sinite vsque huc. Et cum tetigisset auriculam eius, sanauit eum. Dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se, principes sacerdotum & magistratus templi & se-

niores, Quasi ad latronem existis cum gladijs, & fustibus? Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, & non extendistis manus in me, sed haec est hora vestra, & potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum, duxerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus vero sequebatur eum a longe. Accenso autem igne in medio atrij, & circunsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quædam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita, dixit, Et hic cum illo erat. At ille negauit eum, dicens: Mulier, non noui illum. Et post pusillum aliis videns eum, dixit, Et tu de illis es. Petrus vero ait, O homo, non sum. Et interuallo facto, quasi horæ vnius, aliis quidam affirmabat, dicens: Vere & hic cum illo erat, nam & Galilæus est. Et ait Petrus, Homo, nescio quid dicas. Et continuo adhuc illo loquente cantauit gallus. Et conuersus dominus, respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi domini sicut dixerat, Quia priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras Petrus, fleuit amare. Et viri qui tenebant Iesum illudebant ei cædentes. Et velauerunt eum, & percutiebant faciem eius, & interrogabant eum, dicentes Prophetiza, quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et vt factus est dies, conuenerunt seniores plebis & principes sacerdotum & scribæ, & duxerunt illum in concilium suum, dicentes, Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis, Si vobis dixero, non creditis mihi: si autem & interrogauero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes, Tu ergo

es filius Dei? Qui ait, Vos dicitis: quia ego sum. At illi dixerunt, Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiuiimus de ore eius.

c.23. Et surgens omnis multitudo eorum, a duxerunt illum ad Pilatum. Cœperunt autem illum accusare, dicentes, Hunc inuenimus subuentem gentem nostram, & prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum dicens, Tu es rex Iudæorum? At ille respondens ait, Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum & turbas, Nihil inuenio causæ in hoc homine. At illi inualescebant dicentes, Commouit populum docens per vniuersam Iudæam, incipiens a Galilæa vsque huc. Pilatus autem audiens Galilæam, interrogauit si homo Galilæus esset. Et vt cognouiit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Ierosolymis erat illis diebus. Herodes autem viso Iesu gauisus est valde: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audiret multa de eo: & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum & scribæ constanter accusantes eum: Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illusit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Pilatus & Herodes in ipsa die, nam antea inimici erant adinuicem.

Sermo sancti Ambro. episc. Lectio. iij.

L Egimus quia Christus peccata nostra portat: & pro nobis dolet. Doles ergo domine non tua, sed nostra vulnera: non tuam mortem, sed nostram infirmitatem: & nos existimauimus te esse in doloribus, cum tu

non pro te, sed pro nobis doleres. Infirmatus enim es: sed propter peccata nostra. Non quia tibi illa infirmitas erat ex patre assumpta, sed pro nobis suscepta: quia nihil proderat vt eruditio pacis nostræ esset in te: nisi liuore tuo vulnera nostra sanares. Sed quid mirum, si pro omnibus doluit, qui pro vno fleuit? Quid mirum, si moriturus pro omnibus tædeat, qui Lazarum resuscitatus illachrymat? Sed & ibi piæ sororis lachrymis commouetur: quia mentem humanam tangebant: & hic alto appetitur affectu: vt quia in carne sua peccata nostra perimebat, mortem quoque animæ nostræ, suæ animæ mœror aboleret. Et fortasse ideo tristis est: quia post Adæ lapsum tali transitu nobis erat de hoc seculo receendum vt mori esset necesse. Deus enim mortem non fecit, nec lætatur in perditione viuorum: & ideo fastidit quod ipse non fecit. Denique ait, Transfer a me calicem istum: quasi homo mortem recusans, quasi Deus sententiam suam reseruans. Oportet enim nos mori seculo, vt resurgamus Deo. **Miserere.** 70. **Ad laudes an.** Omnes videntes me, deriserunt me: loquuti sunt labijs, & mouerunt caput.

Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt qui nostris excessibus incessanter affligimur, per vniigeniti filij tui passionem liberemur. Qui tecum vi.

Ad vesperas an. Sperauit in domino, eripiat eum: saluum faciat eum, quoniam vult eum.

CONTRARIO quod si in aliquo ex his tribus diebus sequentibus inciderit aliquod festum simplex, non debet fieri officium, nec commemoratione de eo: si autem fuerit duplex, transferendum est

post octa. Paschæ.

C Feria. v. in coena domini. Notandum quod hodie Pater noster. & Ave Maria. dicuntur in principio omnium horarum sicut antea, sed omnibus alijs prætermisis, absolute incipitur matuti. ab antiphon. infrascripta antiphona. Zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. Deinde dicuntur, psalmi, & terminantur absolute sine Gloria patri. & sic terminantur etiam in omnibus alijs horis. Post psalmos repetitur antiphona & statim dicitur Pater noster. &c. Deinde dicuntur tres sequentes lectiones sine benedictionibus, & sine Tu autem.

Lamentatio Ieremiæ prophetæ. Lectio prima. Aleph.

Q Vomodo sedet sola ciuitas plena populo? facta est quasi vidua domina gentium. Princeps prouinciarum facta est sub tributo.

Beth. Plorans plorauit in nocte: & lachrymæ eius in maxillis eius: non est qui consoletur eam ex omnibus charis eius: omnes amici eius spreuerunt eam, & facti sunt ei inimici.

Gimel. Migravit Iudas propter afflictionem, & multitudinem seruitutis: habitauit inter gentes, nec inuenit requiem: omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias.

Daleth. Viae Sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solennitatem: omnes portæ eius destructæ, sacerdotes eius gementes: virgines eius squallidæ, & ipsa oppressa amaritudine.

He. Facti sunt hostes eius in capite, inimici eius locupletati sunt: quia dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius: paruuli eius ducti sunt in captiuitatem, ante faciem tribulantis.

Vau. Et egressus est a filia Sion omnis decor eius. Facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pascua: & abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis.

Zain. Recordata est Ierusalem dierum afflictionis suæ, & præuaricationis: omnium desiderabilium suorum, quæ habuerat a diebus antiquis, cum caderet populus eius in manu hostili, & non esset auxiliator: Viderunt eam hostes, & deriserunt Sabbathæ eius.

Heth. Peccatum peccauit Ierusalem, propterea instabilis facta est: omnes qui glorificabant eam, spreuerunt illam, quia viderunt ignominiam eius: ipsa autem gemens, conuersa est retrorsum.

Teth. Sordes eius in pedibus eius: nec recordata est finis sui: deposita est vehementer, non habens consolatorem. Vide domine afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus.

Iod. Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus præceperas ne intrarent in ecclesiam tuam.

Caph. Omnis populus eius gemens, & quærens panem: dederunt pretiosa quæque pro cibo, ad refocillandam animam. Vide Domine & considera, quoniam facta sum vilis.

Lamed. O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus: quoniam vindemiauit me, vt locutus est dominus in die iræ furoris sui. Ierusalem, Ierusalem, conuertere ad dominum Deum tuum.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

P llatus autem conuocatis, principiis sacerdotum & magistratibus & plebe, dixit ad illos, Obtulisti mihi hunc hominem, quasi auerten tem populum: & ecce, ego coram vo-

bis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto, ex his in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes nam remisi vos ad illum, & ecce, nihil dignum morte actum est ei. Emedatum ergo illum dimittam. Necessus autem habebat dimittere eis per diem festum, unum. Exclamauit autem simul vniuersa turba, dicens: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam: qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate & homicidium, missus in carcerem. Iterum autem Pilatus loquutus est ad eos, volens dimittere Iesum. At illi suclamabant dicentes, Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos, Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum, & dimittam. At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: & inualecebant voces eorum. Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum qui propter homicidium & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant. Iesum vero tradidit voluntati eorum. Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem venientem de villa: & impo-suerunt illi crucem portare post Iesum. Sequebatur autem illum multa turba populi & mulierum: quæ plangebant & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas Iesus dixit, Filiæ Ierusalem, nolite flere super me: sed super vos ipsas flete, & super filios vestros. quoniam ecce venient dies in quibus dicent, Beatae steriles, & ventres qui non generuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos. Quia si in viridi ligno haec

faciunt: in arido quid fiet? Ducebantur autem & alij duo nequam cum eo, vt interficerentur. Et postquam venerunt in locum qui vocatur Caluariæ, ibi crucifixerunt eum: & latrones unum a dextris, & alterum a sinistris. Iesus autem dicebat, Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt: Diuidentes vero vestimenta eius, miserunt sortes. Et stabat populus expectans, & deridebant eum principes cum eis dicentes, Alios saluos fecit, se saluum faciat, si hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes, & acetum offerentes ei, & dicentes, Si tu es rex Iudæorum, saluum te fac. Erat autem & superscriptio scripta super eum literis Graecis & Latinis, & Hebraicis, Hic est rex Iudæorum. Unus autem de his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum, dicens, Si tu es Christus, saluum fac temetipsum & nos. Respondens autem alter, increpabat eum, dicens. Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es? Et nos quidem iuste: nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali ges- sit. Et dicebat ad Iesum, Amen dico tibi, Hodie tecum eris in paradi- so. Erat autem fere hora sexta: & tenebræ factæ sunt in vniuersam terram usque ad horam nonam. Et obscuratus est sol: & velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna Iesus, ait, Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens: expirauit. Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificauit Deum, dicens, Vere, hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud & videbant quæ

fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius a longe: & mulieres quæ secutæ eum erant a Galilæa, hæc videntes. Et ecce, vir nomine Ioseph qui erat decurio. vir bonus & Iustus hic non consenserat consilio & actibus eorum, ab Arimathæa ciuitate Iudeæa, qui exspectabat & ipse regnum Dei. Hic accessit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu, & depositum inuoluit syndone, & posuit illud in monumento exciso, in quo non C dum quisquam positus fuerat.] Et dies erat paraseues, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem mulieres quæ cum eo venerant de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodum positum erat corpus eius. Et reuertentes parauerunt aromata & vnguenta: & Sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

**Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio tertia.**

Ex **C**Onuenientibus vobis in vnum iam c. 11. non est dominicam cœnam manducare. Vnusquisque enim suam cœnam præsumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alias autem ebrius est. Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum? Aut ecclesiam Dei contemnitis: & confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi a domino quod & traxi vobis: quoniam dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem & gratias agens fregit & dixit, Accipite, & manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam coenauit dicens. Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine. Hoc facite quotiescumque bibetis, in meam com-

memorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem domini annuntiabitis, donec veniat. Itaque quicunque manducauerit panem, & biberit calicem domini indigne, reus erit corporis & sanguinis domini. Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indigne: iudicium sibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus domini: Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quod si nos metipsos diiudicaremus: non vtique iudicaremur. Dum iudicamur autem, a domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur.

Finitis lectionibus non dicitur Te Deum nec Miserere, sed statim ad laudes dicitur an. Traditor autem dedit eis signum dicens, Quem osculatus fuero, ipse est: tenete eum. **Deinde dicuntur psalmi cum cantico.** Benedictus. quo finito repetitur antiph. & statim dicitur **V.** Christus factus est pro nobis obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. **R.** Propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen quod est super omne nomen. **Deinde flexis genibus dicitur** Pater noster. &c. & psalmos. Miserere. &c. folio. 65. quo finito immediate sine. Oremus. **dicitur oratio.**

REspice quæsumus domine super hanc familiam tuam, pro qua dominus noster Iesus Christus non dubitauit manibus tradi nocentium, & crucis subire tormentum: **Deinde dicitur sub silentio** Qui tecum viuit. &c. **Et non dicitur** Benedicamus. **nec Fidelium.** **Prædicto modo dicitur V.** Christus factus. &c. vsque ad finem orationis. Respice. in omnibus horis vsque ad vesperas sabba. sancti ex-

clusiue. Ad primam, tertiam, sextam & nonam, cæteris omnibus omissis absolute dicuntur psalmi, quibus finitis in qualibet dictarum horarum dicitur statim **V.** Christus factus. &c. vt supra. Ad vesperas absolute dicitur an. Coenantibus illis accepit Iesus panem, benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis. Deinde dicuntur psalmi cum cantii. Magnificat. quo finito repetitur an. & statim dicitur. Christus factus. &c. vt supra. Ad completo. absolute dicuntur psalmi cum cantico. Nunc dimittis. quo finito statim dicitur Christus factus. &c. vt supra. Notandum quod sicut in hac feria. v. ita etiam dicendum est officium in duobus diebus sequentibus, mutando antiphonas & lectiones, vt in eis videbis.

C Feria sexta in Parasceue ad matutinum an. Astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduersus dominum & aduersus Christum eius.

Ex lamentatione Ieremiæ prophetæ. Lectio prima. Nun.

ca 3. **S** Crutemur vias nostras, & quæramus, & reuertamur ad dominum.

Nun. Leuemus corda nostra, cum manibus ad dominum in celo.

Nun. Nos inique egimus, & ad iracundiam prouocauimus: idcirco tu inexorabilis es.

Samech. Operuisti in furore, & percussisti nos: occidisti, nec pepercisti.

Samech. Opposuisti nubem tibi, ne transeat oratio.

Samech. Eradicationem & abiectionem posuisti me in medio populorum.

Phe. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici nostri.

Phe. Formido & laqueus facta est nobis vaticinatio & contritio.

Phe. Diuisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filiæ populi mei.

Ain. Oculus meus afflictus est nec tacui, eo quod non esset requies.

Ain. Donec respiceret & videret dominus de cœlis.

Ain. Oculus meus deprædatus est animam meam in cunctis filiabus vrbis meæ.

Sade. Venatione coeperunt me quasi auem inimici mei gratis.

Sade. Lapsa est in lacum vita mea, & posuerunt lapidem super me.

Sade. Inundauerunt aquæ super caput meum: dixi, Perij.

Coph. Inuocaui nomen tuum domine de lacis nouissimis.

Coph. Vocem meam audisti: ne auertas aurem tuam a singultu meo & clamoribus.

Coph. Appropinquasti in die quando inuocaui te: dixisti, Ne timeas.

Res. Iudicasti domine causam animæ meæ, redemptor vite meæ.

Res. Vidisti domine iniquitatem illorum aduersum me: iudica iudicium meum.

Res. Vidisti omnem furorem, vniuersas cogitationes eorum aduersum me.

Sin. Audisti opprobrium eorum domine, omnes cogitationes eorum aduersum me.

Sin. Labia insurgentium mihi, & meditationes eorum aduersum me tota die.

Sin. Sessionem eorum, & resurrectionem eorum vide: ego sum psalmus eorum.

Tau. Reddes eis vicem domine, iuxta opera manuum suarum.

Tau. Dabis eis scutum cordis laboreum tuum.

Tau. Persequeris eos in furore tuo, & conteres eos sub cœlis domine.

Ierusalem Ierusalem conuertere ad dominum Deum tuum.

Secundum Ioannem. *Lectio. ij.*

c. 18. **H**æc cum dixisset Iesus, egressus a rentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit ipse & discipuli eius. Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & a pontificibus & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis, & facibus & armis. Iesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super se, processit & dixit eis, Quem quæritis? Responderunt ei, Iesum Nazarenum. Dixit eis Iesus, Ego sum. Stabat autem & Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Vt ergo dixit eis, Ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos, Quem quæritis? Illi autem dixerunt, Iesum Nazarenum. Respondit Iesus, Duxi vobis quia ego sum, si ergo me quæritis, sinite hos abire. Vt impleretur sermo quem dixit, Quia quos dedisti mihi non perdidi ex eis quenquam. Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum: & percussit pontificis seruum, & abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen seruo, Malchus. Dixit ergo Iesus Petro, Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi pater, non vis vt bibam illum? Cohors autem & tribunus & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum: & adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas qui consilium dederat Iudæis, Quia expedit vnum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus

autem ille erat notus pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiuit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ: & introduxit Petrum. Dixit ergo Petro ancilla ostiaria. Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille Non sum. Stabant autem serui & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se. Erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis & de doctrina eius. Respondit ei Iesus, Ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga & in templo quo omnes Iudæi conueniunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego. Hæc autem cum dixisset, vñus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus, Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans & calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Nunquid & tu ex discipulis eius es? Negavit ille, & dixit: Non sum. Dicit ei vñus ex seruis pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam, Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus: & statim gallus cantauit. Adducunt ergo Iesum a Caipha in prætorium. Erat autem mane: & ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit, Quam accusationem affertis aduersus hominem hunc? Re-

sponderunt & dixerunt ei, Si non es set hic malefactor, non tibi tradidisse mus eum. Dixit ergo eis Pilatus, Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi, Nobis non licet interficere quen quam. Ut sermo Iesu impleretur quem dixit, significans qua morte esset mori urus. Introiuit ergo iterum in prætorium Pilatus: & vocauit Iesum, & dixit ei, Tu es rex Iudæorum? Respondit Jesus. A temetipso hoc dicis, an alij tibi dixerunt de me? Respondit Pilatus, Nunquid ego Iudæus sum? Gens tua & pontifices, tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Respondit Jesus, Regnum meum non est de hoc mundo: si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei vtique decertarent vt non traderer Iudæis, nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus, Ergo rex es tu? Respondit Jesus, Tu dicens: quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum: vt testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. Dixit ei Pilatus, Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiuit ad Iudæos, & dicit eis, Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum? Clamauerunt rursum omnes dicentes, Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

Ex tractatu sancti Augustini super psalmos. Lectio tertia.

Protexisti me Deus a conuentu ma lignantium: a multitudine operantium iniquitatem: Iam ipsum caput nostrum intueamur: Multi martyres talia passi sunt: sed nihil sic elucet quomodo caput martyrum. Ibi melius

intuemur quod illi experti sunt: pro tectus est a multitudine malignantium protegente se Deo. Protagente carnem suam ipso filio & homine quem gere bat: quia filius hominis est, & filius Dei est. Filius Dei propter formam Dei: & filius hominis propter formam serui, habens potestatem ponere animam suam & recipere eam. Quid ei potuerunt facere inimici? occiderunt corpus: animam autem non occiderunt. Intendite: parum ergo erat dominum hortari martyres verbo, nisi firmaret exemplo. Nostis qui conuentus erat malignantium Iudæorum, & quæ multitudine operantium iniquitatem. Quam iniquitatem? Quia voluerunt occidere dominum Iesum Christum. Tanta opera bona, inquit, ostendi vobis propter quod horum opus vultis me occidere? Pertulit omnes infirmos eorum: curauit omnes languidos eorum: prædicauit regnum cœlorum: non tacuit vi tia eorum, vt ipsa potius eis displicerent: non medicus a quo sanabantur. His omnibus curationibus eius ingratii, tanquam multa febri phrenetici, insanientes in medicum, qui venerat cu rare eos, excogitauerunt consilium perdendi eum, tanquam ibi volentes probare vtrum vere homo sit qui mori possit: an aliquid super homines sit, & mori se non permittat. Verbum ipsorum agnoscamus in sapientia Salomonis. Morte turpissima, inquiunt, con demnemus eum. Erit enim respectus in sermonibus ipsius. Si enim vere filius Dei est, liberet eum.

Ad laudes an. Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. **Ad vesperas dicitur antiphona.** Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.

C Sabbato. Ad matutinum an. Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebrosis, in vmbra mortis.

Ex lamentatione Ieremiæ.

Lectio prima. Ain.

ca. 4. **C**Vm adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum, cum respiceremus attenti ad gentem quæ saluare nos non poterat.

Sade. Lubricauerunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum: appropinquauit finis noster, completi sunt dies nostri, quia venit finis noster.

Coph. Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis coeli: super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis.

Res. Spiritus oris nostri Christus dominus, captus est in peccatis nostris: cui diximus, in vmbra tua viuemus in gentibus.

Sin. Gaude & lætare filia Edon quæ habitas in terra Hus: ad te quoque perueniet calix, inebriaberis, atque nudaberis.

Thau. Completa est iniquitas tua filia Sion, non addet vltra vt transmigret te: visitauit iniquitatem tuam filia Edom: discooperuit peccata tua.

Oro. Recordare domine quid acciderit Ierenobis: intuere & respice opprobrium miæ nostrum: Hæreditas nostra versa est ca. 5. ad alienos: domus nostræ ad extra-neos. Pupilli facti sumus absque patre: matres nostræ quasi viduæ. Aquam nostram pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparauiimus. Ceruicibus nostris minabamur, lassis non dabatur requies. Ægypto dedimus manum, & Assyrijs: vt saturaremur pane. Patres nostri peccauerunt, & non sunt: & nos iniquitates eorum portauimus. Serui dominati sunt nostri: non fuit qui redi-

meret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis, a facie gladij in deserto. Pellis nostra, quasi clibanus exusta est a facie tempestatum famis. Ierusalem Ierusalem, conuertere ad dominum Deum tuum.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

TVnc ergo apprehendit Pilatus c. 19.

Iesum, & flagellauit. Et milites plectentes coronam de spinis, impo-suerunt capiti eius: & veste purpurea circundederunt eum. Et veniebant ad eum, & dicebant: Aue rex Iudæorum. & dabant ei alapas. Exiuit iterum Pilatus, & dixit eis: Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoscatis quia in eo nullam inuenio causam. Exiuit ergo Jesus foras portans coronam spineam, & purpureum vestimentum. Et dixit eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices & ministri, clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Accipite eum vos, & crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam. Responderunt ei Iudæi: Nos legem habemus: & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum, & dicit ad Iesum: Vnde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus, Mihi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit Jesus, Non haberes potestatem aduersum me vllam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Et exinde quærebatur Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant, dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnis enim qui se regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus autem cum audisset

hos sermones, adduxit foras Iesum, & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraice autem Gabatha. Erat autem parasceue Paschæ hora quasi sexta: & dicit Iudæis, Ecce rex vester. Illi autem clamabant, Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices, Non habemus regem, nisi Cæsarem. Tunc ergo tradidit eis illum, vt crucifigeretur. Suscepérunt autem Iesum, & eduxerunt eum. Et baiulans sibi crucem, exiuit in eum, qui dicitur Caluariæ, locum, Hebraice autem Golgotha: vbi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem scriptum: Jesus Nazarenus rex Iudæorum. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt: quia prope ciuitatem erat locus vbi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum Hebraice, Graece, & Latine. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudæorum: Noli scribere, Rex Iudæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum. Respondit Pilatus, Quod scripsi, scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius (& fecerunt quatuor partes: vnicuique militi partem) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem, Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. vt scriptura impleretur, dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi, & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius, Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem & discipulum stan-

tem quem diligebat, dicit matri suæ, Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Postea sciens Iesus quia omnia iam consummata sunt, vt consummaretur scriptura, dixit, Sitio. Vas autem erat positum acetō plenum. Illi autem spongiam plenam acetō, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit, Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum.

Iudæi ergo (quoniam parasceue B erat) vt non remanerent in cruce corpora Sabbato (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum crura & tollerentur. Venerunt ergo milites: & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura: sed vnum militum lancea latus eius aperuit, & continuo exiuit sanguis & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: vt & vos credatis. Facta sunt enim haec, vt scriptura impleretur, Os non communuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit, Videbunt in quem transfixerunt. Post hæc autem rogauit Pilatum Joseph ab Arimathæa (eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudæorum) vt tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixtum myrrhæ & aloes, quasi libras centum. Acceperunt autem corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatis, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat

autem in loco vbi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum nouum, in quo nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo propter parasceuen Iudæorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

Ex tractatu sancti Augusti. episc. super psalmos. Lectio tertia.

Accedet homo ad cor altum: & exaltabitur Deus. Illi dixerunt: Quis nos videbit? Defecerunt scrutantes scrutinio consilia mala. Accessit homo ad ipsa consilia: passus est se teneri homo. Non enim teneretur, nisi homo: aut videretur, nisi homo: aut cæderetur, nisi homo: aut crucifigetur & moreretur, nisi homo. Accessit ergo homo ad omnes illas passiones, quæ in illo nihil valerent, nisi esset homo. Sed si ille non esset homo, non liberaretur homo. Accessit homo ad cor altum, id est cor secretum, obijcens aspectibus humanis hominem, seruans intus Deum, celans formam Dei, in qua æqualis est patri: & offerens formam serui, qua minor est patre. Ipse enim dixit vtrunque: sed aliud ex forma Dei, aliud ex forma serui. Dixit ex forma Dei: Ego & pater vnum sumus. Dixit ex forma serui, Quoniam pater maior me est. Vnde ex forma Dei? ego & pater vnum sumus. Quia cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratuſ est esse se æqualem Deo. Vnde ex forma serui? quoniam pater maior me est: quia semetipsum exinanivit, formam serui accipiens. Accessit ergo ad cor altum, & exaltatus est Deus. Occiditur homo, & exaltatur Deus. Quod enim occisus est, ex infirmitate humana fuit. Quod resurrexit & ascendit, ex potestate diuina. Accedet homo ad cor altum, cor secretum, cor absconditum: non ostendens quid nosset, non ostendens quid esset.

Ad laud. an. O mors, ero mors tua, morsus tuus ero inferne. **Ad vesperas absolute dicitur an.** Haleluiah, haleluiah, haleluiah. Vespeſe autem sabbati, quæ lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrum, Haleluiah. **Deinde psalmi vt in psalterio, & in fine cuiuslibet dicitur.** Gloria patri. **more solito,** quibus finitis cum cantico. Magnificat. repetitur antiphona. **Deinde dicitur ¶.** Domine exaudi ora. &c. **Oratio.**

Spiritum nobis domine tuæ charitatis infunde: vt quos sacramentis Paschalibus satiasti, tua facias pietate concordes. Per. in vnitate eiusdem. **¶.** Benedicamus domino Haleluiah, haleluiah. **R.** Deo gratias Haleluiah, haleluiah. Fidelium animæ. &c. **Praedicto modo dicitur.** Benedicamus. **cum dupli**ci Haleluiah. **in fine omnium horarum per totam hebdomadam sequentem.** **Ad complet.** **¶.** Conuerte nos. &c. Deus in adiutorium. &c. Haleluiah. & cæte. omnia, vt sup. an. septuagesimam. Et in fine antiphonæ: Salua nos. additur Haleluiah, vsque ad ascensionem.

C Dominica resurrectionis duplex maius. Si hodie inciderit aliquod festum simplex, omittitur omnino: si autem venerit infra octauam, fiet commemora. de eo finita prima ante **¶.** Pretiosa vt supra dictum fuit. Si vero fuerit festum duplex, transferendum est post octauam Paschæ. **Ad matut. inuita.** Surrexit dominus vere, Haleluiah. **Hymnus.**

A Vrora lucis rutilat,
A Cœlum laudibus intonat,
Mundus exultans iubilat,
Gemens infernus vlulat.
C um rex ille fortissimus,

Mortis confractis viribus:
 Pede conculcans tartara,
 Soluit a poena miseros.
Ille qui clausus lapide,
 Custoditur sub milite:
 Triumphans pompa nobili,
 Victor surgit de funere.

Solutis iam gemitibus, Et inferni doloribus: Qui surrexit dominus, Resplendens clamat angelus.

Gloria tibi domine,
 Qui surrexisti a mortuis:
 Cum patre, & sancto spiritu,
 In sempiterna secula. Amen.

C Notandum, quod in fine omnium hymnorum tam festiuorum quam feriarum in omnibus horis usque ad Ascensionem dicitur. Gloria tibi domine, qui surrexisti a morte. &c. **An.** Ego dormiui, & somnum coepi, & exursum, quoniam dominus suscepit me, Haleluiah haleluiah.

C Ex Iona propheta. **Lectio. j.**

ca. 2. **E**T præparauit dominus piscem grandem, ut deglutiaret Ionam: & erat Ionas in ventre piscis tribus diebus & tribus noctibus. Et orauit Ionas ad dominum Deum suum de vtero piscis. Et dixit, Clamaui de tribulatione mea ad dominum, & exaudiuit me: de ventre inferi clamaui, & exaudiisti vocem meam. Et proiecisti me in profundum in corde maris, & flumen circundedit me: omnes gurgites tui, & fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi, Abiectus sum a conspectu oculorum tuorum: veruntamen rursus videbo templum sanctum tuum. Circundederunt me aquæ usque ad animam, abyssus vallauit me, pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendii, terræ vectes concluserunt me in æternum: & subleuabis de corruptione vitam meam: domine Deus meus. Cum

angustiaretnur in me anima mea, domini recordatus sum: vt veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Qui custodiunt vanitates frustra, misericordiam suam derelinquent. Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quæcumque voui reddam pro salute domino. Et dixit dominus pisci: & euomuit Ionam in aridam.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

V†Espere autem sabbati quæ c. 28. lucescit in prima sabbati, venit a Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrum. Et ecce terræmotus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de cœlo: & accedens, reuoluit lapidem, & sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur: & vestimentum eius sicut nix. Præ timore autem eius, exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus, dixit mulieribus, Nolite timere vos. Scio enim quod Iesum, qui crucifixus est, quæratis: non est hic: surrexit enim, sicut dixit, Venite & videte locum, ubi positus erat dominus. Et cito euntes, dicite discipulis eius quia surrexit: & ecce præcedit vos in Galileam. ibi eum videbitis, ecce prædixi vobis.] Et exierunt cito de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nuntiare discipulis eius. Et ecce Iesus occurrit illis, dicens: Auete. Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis Iesus, Nolite timere: ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilæam, ibi me videbunt. Quæcum abijssent, ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem, & nuntiauerunt principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant. Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus, di-

centes, dicite, Quia discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a præside, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatum est verbum istud apud Iudeos, C vsque in hodiernum diem. † Vnde autem discipuli abierunt in Galilæam in montem vbi constituerat illis Iesus. Et videntes eum adorauerunt, quidam autem dubitauerunt. Et accedens Iesus loquutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in coelo & in terra. eu ntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis, & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem seculi.]

Secundum Marcum.   **Lectio. iij.**

c. 16. **T**N illo tempore, Maria Magdalene & Maria Iacobi & Salome abeuntes emerunt aromata, vt venientes vnguent Iesum. **Et rel.**

Homilia sancti Grego. papæ.

Multis vobis lectionibus fratres charissimi, per dictatum loqui consueui: sed quia lacescente stomacho ea quæ dictaueram, legere ipse non possum: quosdam vestrum minus libenter audientes intueor. Vnde nunc a memetipso exigere contra morem volo: vt inter sacra missarum solennia lectionem sancti euangelij non dictando, sed colloquendo edisseram, sicque excipiatur vt loquimur. Quia collocutionis vox corda torpentia plusquam lectionis sermo excitat, & quasi quadam manu solicitudinis vt euigilent, pulsat. Et quidem ad hoc opus me sufficere posse non video: sed tamen vires quas imperitia denegat, charitas ministrat. Scio namque qui dixit, Aperi os tuum, & adimplebo il-

lud. Bonum ergo opus nobis in voluntate sit: nam ex diuino adiutorio erit in perfectione. Dat loquendi ausum etiam resurrectionis dominicæ tanta solennitas. Quia & indignum valde est, vt eo die laudes debitas taceat lingua carnis: quo videlicet die caro resurrexit authoris. Audistis fratres charissimi, quod sanctæ mulieres quæ dominum fuerant sequutæ, cum aromatibus ad monumentum venerunt, & ei quem viuentem dilexerant, etiam mortuo studio humanitatis obsequuntur. Sed res gesta aliquid in sancta ecclesia significat gerendum. Sic quippe necesse est, vt audiamus quæ facta sunt: quatenus cogitemus etiam quæ nobis sunt ex eorum imitatione facienda. Et nos ergo in eum qui est mortuus credentes, si odore virtutum referti cum opinione bonorum operum dominum quærimus: ad monumentum profecto illius cum aromatibus venimus. **Post tertiam lectionem dicitur Te Deum.** **semper vsque ad aduentum.** **Ad laudes an.** Haleluiah, exur rexi, & adhuc tecum sum, haleluiah. **Deinde dicuntur psalmi,** & repetitur **antiphona more solito,** & post an. **dicitur.** Hæc est dies quam fecit dominus: exultemus, & lætemur in eis, Haleluiah. & sic fieri debet in omnibus horis per totam octauam **¶.** Domine exaudi. &c.

Oratio.

DEUS, qui hodierna die per vni genitum tuum æternitatis nobis aditum deuicta morte reserasti: vota nostra quæ præueniendo aspiras, etiam adiuuando prosequere. Per. **Ad primam, tertiam, sextam,** & **nonam, antiphona.** Haleluiah, haleluiah, haleluiah. **Ad vesper. hym.**

AD coenam agni prouidi:
AEt stolis albis candidi,
 Post transitum maris rubri,

Christo canamus principi.
Cuius corpus sanctissimum,
 In ara crucis torridum:
 Cruore eius roseo,
 Gustando, viuimus Deo.
Protecti Paschæ vespere,
 A deuastante angelo:
 Erepti de durissimo,
 Pharaonis imperio.
Iam Pascha nostrum Christum est,
 Qui immolatus agnus est:
 Synceritatis azyma,
 Caro eius oblata est.
O vere digna hostia,
 per quam fracta sunt tartara:
 Redempta plebs captiuata,
 Redit ad vitæ præmia.
Consurgit Christus tumulo,
 Victor redit de barathro:
 Tyrannum tradens vinculo,
 Et reserans paradisum.
Gloria tibi domine, Qui sur. &c.

Antiphona. Halleluiah: gauisi sunt discipuli viso Domino, Halleluia.

C Notandum, quod inuitatorium hymni, & antiph. huius diei dicuntur per totam octauam, & deinde vsque ad Ascensionem quando fit officium de dominica, vel de feria.

Item notandum quod in antiphonis de communi sanctorum, & in antiph. completorij adiungitur Haleluiah. in fine vsque ad Ascensionem, & in prædicto tempore omittuntur antiphonæ assignatae in Psalterio ad primam, tertiam, sextam, & nonam.

C Feria. ij. de octaua, duplex.
Ex Genesi. **L**ectio prima.

HÆ quoque sunt generationes Isaac filij Abraham, Abraham genuit Isaac: qui cum quadraginta esset annorum, duxit vxorem Rebeccam filiam Bathuelis Syri de Mesopotamia, sororem Laban. Deprecatusque est

Isaac dominum pro vxore sua, eo quod esset sterilis qui exaudiuit eum, & dedit conceptum Rebeccæ. Sed collidebantur in vtero eius paruuli: quæ ait, Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere? Perrexitque Rebecca vt consuleret Dominum. Qui respondens, ait, Duæ gentes sunt in vtero tuo, & duo populi ex ventre tuo diuidentur, populusque populum superabit, & maior seruiet minori. Iam tempus pariendi aduenerat, & ecce gemini in vtero eius reperti sunt. Qui primus egressus est, rufus erat, & totus in morem pellis hispidus: vocatumque est nomen eius Esau. protinus alter egrediens, plantam fratris tenebat manu: & idcirco appellauit eum Iacob. Sexagenarius erat Isaac quando nati sunt ei paruuli. Quibus adultis, factus est Esau vir gnarus venandi, & homo agricultor: Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Isaac amabat Esau, eo quod de venationibus illius vesceretur: & Rebecca diligebat Iacob. Coxit autem Iacob pulmentum, ad quem cum venisset Esau de agro lassus, ait, Da mihi de coctione hac rufa, quia oppido lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius Edon. Cui dixit Iacob, Vende mihi primogenita tua. Ille respondit, En morior, quid mihi proderunt primogenita? Ait Iacob, Iura ergo mihi. Iurauit ei Esau, & vendidit primogenita. Et sic accepto pane & lenti edulio comedit, & bibit, & abiit, paruipendens quod primogenita vendidisset.

Secundum Marcum. **L**ectio. ij.
ET cum transisset sabbatum. † c. 16. **M**aria Magdalene & Maria Iacobbi & Salome emerunt aromata, vt venientes vnguent Iesum. Et valde mane vna sabbatorum, veniunt ad monumen-

tum, orto iam sole. Et dicebant adinuicem, Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes: viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, & obstupuerunt. Qui dixit illis, Nolite expauescere. Iesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est hic: ecce locus vbi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis eius & Petro, quod præcedit vos in Galilæam:
B ibi eum videbitis, sicut dixit vobis] At illæ exeuntes, fugerunt de monumento. inuaserat enim eas tremor & pauor: & nemini quicquam dixerunt: timebant enim. Surgens autem Iesus mane prima sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalenæ, de qua eiecerat septem dæmonia. Illa vadens, nuntiauit his qui cum eo fuerant, lugentibus & flentibus. Et illi audientes quia viueret & visus esset ab ea, non crediderunt. Post hæc autem duobus ex his ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam: & illi eentes nuntiauerunt cæteris: nec illis crediderunt.

C Nouissime autem † recumbentibus illis vndeclim apparuit: & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis: quia his, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt, & dixit eis, Eentes in mundum vniuersum, prædicate euangelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia ejicient. Linguis loquentur nouis. Serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponent, & bene habebunt. Et

dominus quidem Iesus postquam loquutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet a dextris Dei. Illi autem profecti, prædicauerunt vbique domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.

Secundum Lucam. **Lectio. iij.**

In illo tempore: Duo ex discipulis c. 24. Iesu ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emaus. **Et rel.**

Homilia sancti Gregorij papæ.

In quotidiana nobis solennitate labrantibus pauca loquenda sunt: & fortasse hæc vtilius proderunt: quia sæpe & alimenta quæ minus sufficiunt, audiūs sumuntur. Lectionis ergo euangelicæ summatim sensum statui non per singula verba discutere, ne dilectionem vestram valeat sermo prolixior expositionis onerare. Ecce, auditis, fratres charissimi, quia duobus discipulis ambulantibus in via, non quidem credentibus, sed tamen de se loquentibus dominus apparuit: sed eis speciem quam recte cognoscerent non ostendit. Hoc ergo egit foris dominus in oculis corporis, quod apud ipsos agebatur intus in oculis cordis. Ipsi nanque apud semetipsos intus & amabant & dubitabant. Eis autem dominus foris & præsens aderat, & quis esset non ostendebat. De se ergo loquentibus præsentiam exhibit: sed de se dubitantibus cognitionis suæ speciem occultauit. Verba quidem contulit, duritiam intellectus increpauit. Scripturæ sacræ mysteria, quæ de ipso erant, aperuit: & tamen quia adhuc in eorum cordibus peregrinus erat a fide, ire se longius finxit. Fingere nanque, componere dicimus. Vnde & compositores luti, figulos vocamus. **Te Deum.**
Oratio.

D Eus qui solennitate paschali mundo remedia contulisti, populum tuum quæsumus domine coelesti dono prosequere: vt & perfectam libertatem consequi mereatur, & ad vitam proficiat sempiternam. Per.

C Feria. iij. de octaua duplex ma. ex Genesi. Lectio prima.

c. 26. **O**rta autem fame super terram post eam sterilitatem quæ acciderat in diebus Abraham, abiit Isaac ad Abimelech regem Palæstinorum in Gerara. Apparuitque ei dominus, & ait, Ne descendas in Ægyptum, sed quiesce in terra quam dixero tibi. Et peregrinare in ea, eroque tecum, & benedicam tibi: tibi enim & semini tuo dabo vniuersas regiones has, complens iuramentum quod sposondi Abraham patri tuo. Et multiplicabo semen tuum sicut stellas cœli, daboque posteris tuis vniuersas regiones has: & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, eo quod obedierit Abraham voci meæ, & custodierit præcepta, & mandata mea, & ceremonias meas legesque seruauerit. Mansit itaque Isaac in Geraris. Qui cum interrogaretur a viris loci illius super vxore sua, respondit, soror mea est. timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio: reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem. Cumque pertransissent dies plurimi, & ibidem moraretur, prospiciens Abimelech rex Palæstinorum per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca vxore sua. Et accersio eo ait, Perspicuum est, quod vxor tua sit: cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit, Timui ne morerer propter eam. Dixitque Abimelech, Quare imposuisti nobis? potuit coire quispiam de populo cum vxore tua, & induxeras super nos grande peccatum.

Præcepitque omni populo, dicens: Qui tetigerit hominis huius vxorem, morte morietur.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

VNa autem sabbati valde diluculo c. 24. venerunt ad monumentum, portantes quæ parauerant aromata, & inuenierunt lapidem reuolutum a monumento, Et ingressæ, non inuenierunt corpus domini Iesu. & factum est: dum mente consternatae essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti Cum timerent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quæritis viuentem cum mortuis? non est hic, sed surrexit, recordamini qualiter loquutus est vobis, cum adhuc in Galilæa esset dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifi, & die tertia resurgere. Et recordatæ sunt verborum eius. Et regressæ a monumento, nuntiauerunt hæc omnia illis vndecim, & cæteris omnibus: Erat autem Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad apostolos hæc. Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, & non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: & procumbens vidit linteamina sola posita, & abiit secum mirans quod factum fuerat. Et ecce † duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem nomine Emaus: & ipsi loquebantur adiuvicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est: dum fabularentur, & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans, ibat cum illis. oculi autem illorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Et ait ad illos, Qui sunt hi sermones quos confertis adiuvicem, ambulantes, & estis tristes? Et respon-

dens vnuſ cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu ſolus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti que facta ſunt in illa, his diebus? Quibus ille dixit Quæ? Et dixerunt, De Iesu Nazareno, qui fuit vir prophetæ, potens in opere & ſermone coram Deo & omni populo. Et quomodo eum tradiderunt summi ſacerdotes, & principes nostri in damnationem mortis: & cruciſterunt eum, nos autem ſperabamus quia ipſe eſſet redempturus Iſræl: & nunc ſuper hæc omnia, tertia dies eſt hodie quod hæc facta ſunt. Sed & mulieres quædam ex noſtris, terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuenio corpore eius venerunt dicentes ſe etiam viſionem angelorum vidiffe, qui dicunt eum viuere: Et abierunt quidam ex noſtris ad monumentum: & ita inuenierunt ſicut mulieres dixerunt, iſpum vero non inuenierunt. Et ipſe dixit ad eos, O ſtulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ loquuti ſunt prophetæ: nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam ſuam?

Sermo sancti Aug. episc. Lectio. iij.

PAscha Christi, fratres chariſimi, regnum eſt celorum, ſalus mundi, occaſus inferi, gloria ſuperno-rum, vita credentium, & resurrectio mortuorum, testimonium miserationis diuinæ, pretium redēptionis hu-manæ, contritio mortis abolitæ. Quæ festiuitas Dei ſacra mysteria & incog-nita sacramenta virtutem dominicæ reſurrec-tionis per angelos indicat, per populos manifestat. Hæc ergo eſt dies, dilectissimi, quam fecit dominus, vt audiſtis, excelsior cunctis, dulcior vniuersis: in qua dominus reſurrexit, in qua nouam ſibi plebem, vt ipsi vide-tis, generationis ſpiritu conquisiuit, in

quo ſingulorū mentes gaudio, & exultatione perfudit. Sic ergo dies reſurrec-tionis Christi defunctis vita pecca-toribus venia, sanctis eſt gloria. Siq-uidem operatione virtutum eleuat de imis, ſuscitat de terrenis, collocat in excelsis: confirmat iustos, firmat du-bios, damnat incredulos. Ad hoc enim Dominus reſurrexit, vt imaginem fu-turæ reſurrec-tionis ostenderet. Et ideo hodie vitale lauachrum reſurgens Dei populus ad instar reſurrec-tionis eccl-eſiam noſtram ſplendore niueo illumi-nat. Gratias Deo noſtro agere debe-mus, quod dum sancti Paschæ ſole-nitatem colimus, futuræ reſurrec-tionis ſpeciem iam videmus. Reſurrectum eſt enim genus humanum in ſeculi con-summatione post mortem: nunc reſur-git in baptismo. **T**e Deum. **O**ratio.

DEUS qui eccl-eſiam tuam nouo ſem-per fœtu multiplicas: concede fa-mulis tuis, vt sacramentum viuendo te-neant, quod fide perceperunt. Per do-

CFeria. iiiij. de oct. ex Genesi. L. j.

Sicut autem Isaac in terra illa, & c. 26. inuenit in ipſo anno centuplum: benedixitque ei dominus. Et locu-pletatus eſt homo, & ibat proficiens atque ſuccreſcens: donec magnus vehe-men-ter effectus eſt, habuitque poſſeſſiones ouium & armentorum, & familiæ plurimum. Ob hoc inuidentes ei Palæſ-tini, omnes puteos, quos foderant ſerui patris illius Abraham, illo tempore ob-struxerunt, impletos humo: in tan-tum vt ipſe Abimelech diceret ad Isaac Recede a nobis, quoniam potentior nobis factus eſt valde. Et ille diſcedens, vt veniret ad torrentem Geraræ, habitaretque ibi: rurſum fodit alios puteos, quos foderant ſerui patris ſui Abraham, & quos illo mortuo olim ob-struxerant Philisthijm: appellauitque

eos eisdem nominibus quibus ante patet vocauerat. Foderuntque in torrente, & repererunt aquam viuam. Sed & ibi iurgium fuit pastorum Geraræ aduersus pastores Isaac dicentium, Nostra est aqua. quam obrem nomen putei ex eo quod acciderat, vocauit Calumniam. Foderunt autem & alium: & pro illo quoque rixati sunt, appellauitque eum Iimicitias. Profectus inde fudit alium puteum, pro quo non contenderunt: itaque vocauit nomen eius, Latitudo, dicens, nunc dilatauit nos dominus, & fecit crescere super terram.

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**

- c. 24. **E**T incipiens a Moyse, & omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quo ibant, & ipse finxit se longius ire. Et coegerunt illum, dicentes, Mane nobiscum, quoniam aduerserat, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euauit ex oculis eorum. Et dixerunt adiuicem, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loquereatur in via, & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem: & inuenierunt congregatos vndeциm, & eos qui cum illis erant dicentes, Quod surrexit dominus vere, & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.]
- D**um autem hæc loquuntur, † stetit Iesus in medio eorum, & dicit, eis, Pax vobis: ego sum, nolite timere. Con-turbati vero & conterriti existimabant se spiritum videre. Et dixit eis, Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum: palpate & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem illis non credentibus & mirantibus, præ gaudio dixit, Habetis hic aliquid quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & fauum mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos, Hæc sunt verba quæ loquutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi & prophetis & psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas, & dixit eis: Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati & resurgere a mortuis tertia die: & praedicari in nomine eius poenitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes,] incipientibus E ab Ierosolyma. Vos autem testes es-tis horum. Et ego mitto promissum patris mei in vos. Vos autem sedete in ciuitate, quoadusque induamini vir-tute ex alto. Eduxit autem eos foras in Bethaniam: & eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, & fere-batur in coelum. Et ipsi adorantes re-gressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno: & erant semper in templo lau-dantes & benedicentes Deum. Amen.
- Secundum Ioannem.** **Lectio iij.**
- I**N illo tempore, Manifestauit se c. 21. iterum Iesus discipulis suis ad mare Tyberiadis: manifestauit autem sic. Erant simul Simon Petrus & Thomas, qui dicitur Didymus. **Et reliqua.**
- Homilia sancti Gregorij papæ.**
- Lectio sancti euangelij quæ modo in vestris, auribus lecta est, fratres charis-

simi, quæstione animum pulsat: sed pulsatione sua vim discretionis indicat. Quæri etenim potest, cur Petrus qui piscator ante conuersionem fuit, post conuersionem ad punctionem rediit? Et cum veritas dicat: nemo mittens manum suam ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est regno Dei: cur repetiit quod reliquit? Sed si virtus discretionis inspicitur, citius videtur: quia nimis negotium quod ante conuersionem sine peccato extitit, hoc etiam post conuersionem repete culpa non fuit. Nam pescatorem Petrum, Matthæum vero telonearium scimus. Et post conuersionem suam ad punctionem Petrus rediit: Matthæus vero ad telonij negotium non resedit. Quia aliud est victimum per punctionem querere: aliud telonij lucris pecunias augere. Sunt enim pleraque negotia quæ sine peccatis exhiberi aut vix, aut nullatenus possunt. Quæ ergo ad peccatum implicant, ad hæc necesse est, vt post conuersionem animus non recurrat. Quæri etiam potest, cur discipulis in mari laborantibus post resurrectionem suam Dominus in littore stetit, qui ante resurrectionem suam coram discipulis suis in fluctibus maris ambulauit? Cuius rei ratio festine cognoscitur, si ipsa quæ tunc inerat causa pensetur. Quid enim mare nisi præsens seculum designat: quod se causarum tumultibus & vndis vitæ corruptibilis illidit? **Te Deum.** **Oratio.**

D Eus qui nos resurrectionis dominicæ annua solennitate lætificas: concede propitius, vt per temporalia festa quæ agimus: peruenire ad gaudia æterna mereamur: Per.

C Feria. v. de octa. ex Gen. L. j.

c. 26.

A Scendit autem Isaac ex illo loco in Bersabeæ, vbi apparuit ei Domi-

nus in ipsa nocte dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui, noli timere, quia ego tecum sum, & benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum propter seruum meum Abraham. Itaque aedificauit ibi altare, & inuocato nomine domini extendit tabernaculum, præcepitque seruis suis vt foderunt puiteum. Ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech, & Ochozath amicus illius, & Phicol dux militum, loquutus est eis Isaac, Quid venistis ad me hominem quem odistis, & expulstis a vobis? Qui responderunt, Vidimus tecum esse dominum, & idcirco nos diximus, Sit iuramentum inter nos, & ineamus foedus: vt non facias nobis quicquam mali sicut, & nos nihil tuorum attigimus, nec fecimus quod te läderet, sed cum pace dimisimus auctum benedictione domini. Fecit ergo eis conuiuum: & post cibum & potum surgentes mane, iurauerunt sibi mutuo: dimisitque eos Isaac pacifice in locum suum. Ecce autem venerunt in ipso die serui Isaac annuntiantes ei de puteo quem foderant atque dicentes, Inuenimus aquam: Vnde appellauit eum Abundantiam: & nomen vrbi impositum est Bersabeæ, vsque in præsentem diem. Esau vero quadragenarius duxit vxores, Iudith filiam Beeri Hethæ, & Basemath filiam Elon eiusdem loci: quæ ambæ offenderant animum Isaac & Rebeccæ.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

V [†]Na autem sabbati Maria Magdalene venit mane cum adhuc a tenebræ essent, ad monumentum, & vidit lapidem sublatum a monumento. Cucurrit ergo & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quem amabat Iesus: & dicit illis, Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus

c. 20.

vbi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus & ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul: & ille alius discipulus præcurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina: non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum, & vidit linteamina posita, & sudarium quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim inuolutum in vnum locum. Tunc ergo introiuit & ille discipulus qui venerat primus ad monumentum & vidit: & credidit, nondum enim sciebant scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. †

B Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret, inclinauit se, & prospexit in monumentum: & vidit duos angelos in albis sedentes, vnum ad caput, & vnum ad pedes, vbi positum fuerat corpus Iesu: Dicunt ei illi, Mulier, quid ploras? Dicit eis, Quia tulerunt dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum. Hæc cum dixisset, conuersa est retrorsum, & vidit Iesum stantem: & non sciebat quia Jesus est. Dicit ei Jesus, Mulier, quid ploras? Quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei, Domine, si tu sustulisti eum, dicio mihi vbi posuisti eum, & ego eum tollam. Dicit ei Jesus, Maria. Conuersa illa dicit ei, Rabboni, quod dicitur Magister. Dicit ei Jesus. Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos, & dic eis, Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. Venit Maria Magdalene annuntians discip-

ulis, Quia vidi dominum, & haec dixit mihi.

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**

In illo tempore: Maria stabat ad c. 20. monumentum foris plorans. **Et rel.**

Homilia sancti Grego. papæ.

Maria Magdalene, quæ fuerat in ciuitate peccatrix, amando veritatem lauit lachrymis maculas criminis: & vox veritatis impletur, qua dicitur, Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Quæ enim frigida prius peccando remanserat, postmodum amando fortiter ardebat. Nam postquam venit ad monumentum, ibique corpus dominicum non inuenit, sublatum credidit, atque discipulis nuntiauit. Qui venientes viderunt, atque ita esse, vt mulier dixerat, crediderunt. Et de eis protinus scriptum est. Abierunt ergo discipuli ad semetipsos. Ac deinde subiungitur, Maria stabat ad monumentum foris plorans. Qua in re pensandum est huius mulieris mentem, quanta vis amoris accenderat, quæ a monumento domini, etiam discipulis recentibus, non recedebat. Exquirebat quem non inueniebat. Flebat inquirendo, & amoris sui igne succensa, eius quem ablatum credidit, ardebat desiderio. Vnde contigit, vt tunc eum sola videret, quæ remansit vt quæreret. Quia nimirum virtus boni operis perseverantia est: & voce veritatis dicitur, Qui autem perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit. **Te Deum.**

Oratio.

Deus qui diuersitatem gentium in confessione tui nominis adunasti: da, vt renatis fonte baptismatis vna sit fides mentium, & pietas actionem. Per.

C Feria. vj. de oct. ex Gen. L. j.

S Enuit autem Isaac, & caligauerunt c. 27. oculi eius, & videre non poterat:

vocauitque Esau filium suum maiorem, & dixit ei, Fili mi? Qui respondit, Adsum. Cui pater, Vides, inquit, quod senuerim, & ignorem diem mortis meæ. Sume arma tua, pharetram & arcum, & egredere foras. Cumque venatu aliquid apprehenderis, fac mihi inde pulmentum, sicut velle me nosti, & affer vt comedam: & benedicat tibi anima mea antequam moriar. Quod cum audisset Rebecca, & ille abijsset in agrum vt iussionem patris impleret, dixit filio suo Iacob: Audiui patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo, & dicentem ei, Affer mihi de venatione tua, & fac cibos vt comedam, & benedicam tibi coram domino ante quam moriar. Nunc ergo fili mi acquiesce consilijs meis: & pergens ad gregem affer mihi duos hoedos optimos, vt faciam ex eis escas patri tuo, quibus libenter vescitur, quas cum intuleris & comederit, benedicat tibi priusquam moriatur. Cui ille respondit, Nosti quod Esau frater meus homo pilosus sit, & ego lenis? Si attrectauerit me pater meus, & senserit, timeo ne putet me sibi voluisse illudere, & inducat super me maledictionem pro benedictione. Ad quem mater, In me sit, ait, ista maledictio, fili mi: tantum audi vocem meam, & pergens affer quæ dixi.

Secundum Ioannem.   **Lectio. ij.**

c. 20. **C**†Vm ergo sero esset die illo vna sabbatorum, & fores essent clausæ, vbi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum: venit Iesus, & stetit in medio, & dicit eis, Pax vobis. Et cum hæc dixisset, ostendit eis manus & latus. Gauisi sunt ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis iterum, Pax vobis: sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insufflavit, & dicit eis, Accipite spiritum

sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.] † Thomas autem D vnus ex duodecim qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli, Vidimus dominum. Ille autem dixit eis: Nisi video in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus: & Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit eis, Pax vobis. Deinde dicit Thomæ, Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei, Dominus meus, & Deus meus. Dicit ei Iesus, Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, & crediderunt.] Multa E quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, vt credatis quia Iesus est Christus filius Dei: & vt credentes vitam habeatis in nomine eius.]

Sermo sancti Ambro. episc.   **L. iiij.**

AVdistis fratres charissimi, quod sanctæ mulieres, quæ cum aromatibus ad monumentum venerunt angelos viderunt: & Maria Magdalene quæ arctius Iesum diligebat, Apostolis ad domum, de qua cucurrerant, reuertentibus, quia erga sepulchrum perseuerauit, Deum prima omnium cognouit. Nos per hoc monemur, vt cum aromatibus, id est cum odore bonorum operum, & pleni virtutibus Deum quæramus. Sunt qui videntur Deum quærere, sed otiosi sunt, & a virtutibus alieni: ideo illum videre non

merentur. Quid quærebant illæ sanctæ mulieres in monumento, nisi corpus domini Iesu? Et vos quid quæritis in ecclesia, nisi Iesum, id est Saluatorem? Sed si cupitis illum inuenire: orto sole venite: id est, non sint in cordibus vestris tenebræ vitiorum. Carnalia vero de sideria, & opera mala tenebræ sunt. In quorum cordibus tales tenebræ sunt, non vident lucem, & non intelligunt Christum, quia Christus lux est. Repellite a vobis, fratres, tenebras, id est, omnes delectationes, & omnia opera mala, & curate habere aromata, hoc est orationem mundam, dicentes cum psalmista, Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Ecce Maria perseverando ad monumenum quem quærebat inuenit, quia qui perseverauerit usque in finem, saluus erit. **Te Deum.** **Oratio.**

O Mnipotens semperne Deus, qui paschale sacramentum in reconciliationis humanæ födere contulisti: da mentibus nostris, ut quod professione celebramus, imitemur effectu. Per dominum nostrum.

C Sabbato de oct ex Gen. L. j.

- c. 27. **A** Bijt, & attulit, deditque matri.
b **A** Parauit illa cibos sicut velle nouerat patrem illius. Et vestibus Esau valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eum: pelliculasque hœdorum circundedit manibus, & colli nuda protexit. Deditque pulmentum, & panes, quos coxerat, tradidit. Quibus illatis dixit, Pater mi? At ille respondit: Audio, quis es tu fili mi? Dixitque Iacob. Ego sum primogenitus tuus Esau: feci sicut præcepisti mihi: surge, sede, & comedere de venatione mea, ut benedicat mihi anima tua. Rursumque Isaac ad filium suum, Quomodo, inquit, tam cito inuenire potuisti fili mi? Qui

respondit, Voluntas Dei fuit, ut cito occurreret mihi, quod volebam. Dixitque Isaac, Accede huc ut tangam te fili mi, & probem utrum tu sis filius meus Esau, an non: Accessit ille ad patrem: & palpato eo, dixit Isaac, Vox quidem, vox Iacob est, sed manus, manus Esau sunt. Et non cognouit eum, quia pilosæ manus similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo illi, ait, Tu es filius meus Esau? Respondit, Ego sum, At ille, affer mihi, inquit, cibos de venatione tua, fili mi, ut benedicat tibi anima mea. Quos cum oblatis comedisset, obtulit ei etiam vinum, quo hausto, dixit ad eum, Accede ad me, & da mihi osculum fili mi. Accessit, & osculatus est eum. Statimque ut sensit vestimentorum illius fragrantiam, benedicens illi ait, Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit dominus. Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti & vini. Et seruant tibi populi, & adorent te tribus: esto dominus fratribus tuorum, & incuruentur ante te filii matris tuæ, qui maledixerit tibi, sit ille maledictus: & qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur.

Secundum Ioannem. **Lectio. ij.**

P †Ostea manifestauit se iterum c. 21. Iesus ad mare Tyberiadis. Manifestauit autem sic. Erant simul Simon Petrus & Thomas, qui dicitur Didymus, & Nathanael, qui erat a Cana Galileæ, & filij Zebedæi, & alij ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus, Vado piscari. Dicunt ei, Venimus & nos tecum. Et exierunt & ascenderunt in nauim: & illa nocte nihil prendiderunt. Mane autem facto, stetit Iesus in litore, non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est. Dicit ergo eis Iesus: Pueri, numquid pulmentarium habetis? Respon-

derunt ei, Non. Dixit eis, Mittite in dexteram nauigij rete: & inuenietis. Miserunt ergo: & iam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat Jesus, Petro, dominus est. Simon Petrus cum audisset, quia dominus est: tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare. Alij autem discipuli nauigio venerunt (non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. Vt ergo descederunt in terram, viderunt prunas positas, & pisces superpositum, & panem. Dicit eis Jesus, Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum magnis piscibus, centumquinquaginta tribus. Et cum tot essent, non est scissum rete. Dicit eis Jesus, Venite, prandete. Et nemo audebat discubentium interrogare eum, Tu quis es? scientes quia dominus est. & venit Jesus & accipit panem, & dabat eis, & pisces similiter. Hoc iam tertio manifestatus est Jesus discipulis suis cum surrexisset a mortuis.] Cum ergo prandissent, † B dicit Simoni Petro Jesus, Simon Ioannis, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dixit ei iterum, Simon Ioannis diligis me? Ait illi, Etiam domine: tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Ioannis, amas me? Constatatus est Petrus quia dixit ei tertio, Amas me: & dixit ei, domine, tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei, Pasce oves meas. Amen amen dico tibi, cum esses iunior cingebas te, & ambulabas vbi voles: cum autem senueris, extendes manus tuas, & aliis te cinget, & ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit, sig-

nificans qua morte clarificaturus esset Deum.] Et cum hoc dixisset, dicit ei, C † Sequere me. Conuersus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Jesus, sequentem, qui & recubuit in coena super pectus eius, & dixit, Domine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesu, Domine hic autem quid? Dixit ei Jesus, Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. Exiuit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus, Non moritur: sed, si eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus quia verum est testimonium eius.] Sunt autem & D alia multa quæ fecit Jesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros.

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**
IN illo tempore: Vna sabbati, Maria c. 20. Magdalene venit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum. **Et reliqua. Homilia sancti Gregorij papæ.** Fractus longa molestia stomachus, diu me charitati vestræ de lectionis euangelicæ loqui expositione prohibuit. Vox nanque ipsa a clamoris virtute succumbit: & quia a multis audiri non valeo, loqui (fateor) inter multos erubesco. Sed hanc in me verecundiam & ipse reprehendo. Quid enim? Nunquid si multis prodesse nequeo, nec paucis curabo? Et si ex messe portare manipulos multos non possum, nunquid nam debeo ad aream vacuuus redire? Quamuis enim quantos debeo ferre non valeo: certe vel paucos, certe vel duos, certe vel vnum feram. Habet nanque ipsa infirmitatis intentio mercedis suæ certitudinem: quia supernus

arbiter noster, & si pondus considerat in retributione, tamen vires pensat in pondere. Lectio sancti Euangeli, quam modo, fratres, audistis, valde in superficie historica est aperta: sed eius nobis sunt mysteria sub breuitate requirenda. Maria Magdalene, cum adhuc tenebrae essent, venit ad monumentum. Iuxta historiam notatur hora: iuxta intellectum vero mysticum requirentis signatur intelligentia. Maria etenim auctorem omnium, quem carne viderat mortuum quaererebat in monumento: & quia hunc minime inuenit, furatum credidit. Adhuc ergo erant tenebrae, cum venit ad monumentum. Cucurrit ergo citius. Discipulis nuntiauit. Sed illi prae ceteris cucurrerunt, qui prae ceteris amauerunt: videlicet Petrus, & Ioannes. **Te Deum.** **Oratio.**

Concede quæsumus omnipotens Deus: vt qui festa Paschalia venerando egimus, per haec contingere ad gaudia æterna mereamur. Per.

C Dominica in albis octa. Paschæ, duplex minus. Ex Gen. Lectio. j.

c. 27. **I**x Isaac sermonem impc **S**pleuerat: & egresso Iacob foras, venit Esau, coctosque de venatione cibos intulit patri, dicens: Surge pater mi, & comedere de venatione filij tui: vt benedicat mihi anima tua. Dixitque illi Isaac, Quis es tu? Qui respondit, Ego sum filius tuus primogenitus Esau. Expauit Isaac stupore vehementi: & ultra quam credi potest admirans, ait, Quis igitur ille est qui dudum captam venationem attulit mihi, & comedì ex omnibus priusquam tu venires? benedixique ei, & erit benedictus. Auditis Esau sermonibus patris, irrugij clamore magno: & consternatus ait, Benedic etiam & mihi, pater mi. Qui ait, Venit germanus tuus

fraudulenter, & accepit benedictionem tuam. At ille subiunxit, Iuste vocatum est nomen eius Iacob: supplantauit enim me iam altera vice. Primogenita mea ante tulit, & nunc secundo surripuit benedictionem meam. Rursumque ad patrem, Nunquid non reseruasti, ait, & mihi benedictionem? Respondit Isaac, Dominum tuum illum constitui, & omnes fratres eius seruituti illius subiugauit: frumento & vino stabilii eum: & tibi post haec fili mi ultra quid faciam? Cui Esau, Num vnam, inquit, tantum benedictionem habes pater? mihi quoque obsecro, vt benedicas. Cunque eiulatu magno fleret, motus Isaac dixit ad eum, In pinguedine terræ, & in rore cœli, desuper erit benedictio tua.] Viues in gladio. & D fratri tuo seruies: tempusque veniet cum excutias & soluas iugum eius de ceruicibus tuis.

Epistola Pauli apostoli ad Romanos.
Lectio secunda.

P†Aulus seruus Iesu Christi, vocatus apostolus, segregatus in euangelium Dei (quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis) de filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem, qui prædestinatus est filius Dei in virtute, secundum spiritum sanctificationis: ex resurrectione mortuorum Iesu Christi domini nostri, per quem accepimus gratiam & apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius, in quibus estis & vos vocati Iesu Christi:] omnibus qui sunt Romæ dilectis Dei, vocatis sanctis, gratia vobis & pax a Deo patre & domino nostro Iesu Christo. Primum quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum, pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in vniuerso mundo. Testis enim

mihi est Deus, cui seruio in spiritu meo, in euangelio filij eius, quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis, obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei, veniendi ad vos. Desidero enim videre vos, vt aliquid impertiar vobis gratiæ spirituialis, ad confirmandos vos: id est, simul consolari in vobis, per eam quæ inuicem est, fidem vestram atque meam. Nolo autem vos ignorare, fratres, quia sæpe proposui venire ad vos, & prohibitus sum vsque adhuc, vt aliquem fructum habeam in vobis, sicut & in cæteris gentibus. Græcis ac Barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum: ita quod in me promptum est, & vobis qui Romæ estis, euangelizare. Non enim erubesco euangelium. Virtus enim Dei est, in salutem omni credenti, Iudæo primum & Græco. Iustitia enim Dei in eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, Iustus autem ex fide viuit. Reuelatur enim ira Dei de cœlo, super omnem impietatem & iniustiam hominum eorum qui veritatem Dei in iniustitia detinent: quia quod notum est Dei manifestum est in illis. Deus enim illis manifestauit. Inuisibilitia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus & diuinitas, ita vt sint inexcusabiles. Quia cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & voluerum, & quadrupedum, &

serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam: vt contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis, qui commutauerunt veritatem Dei in mendacium: & coluerunt & seruierunt creaturæ potius quam creatori, qui est benedictus in secula. Amen.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore: Cum esset sero die c. 20. illo vna sabbatorum: & fores esent clausæ vbi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum, venit Iesus: & stetit in medio: & dixit eis, Pax vobis.

Et rel. Hom. sancti Grego. papæ.

Prima lectionis huius euangelicae quæstio animum pulsat: quomodo post resurrectionem corpus dominicum verum fuit, quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit? Sed sciendum nobis est, quod diuina operatio si ratione comprehenditur, non est admirabilis: nec fides habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum. Sed hæc ipsa redemptoris nostri opera, quæ ex semetipso comprehendi nequaquam possunt, ex alia eius operatione pensanda sunt: vt rebus mirabilibus fidem præbeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intravit ad discipulos ianuis clausis, quod videlicet ad humanos oculos per nativitatem suam clauso exiit vtero Virginis. Quid ergo mirum si clausis ianuis post resurrectionem suam in æternum iam victurus intravit: qui moriturus veniens non aperto vtero virginis exiit? Sed quia ad illud corpus quod videri poterat, fides intuentum dubitabat: ostendit eis protinus manus & latus. Palpan-dam carnem præbuit, quam clausis ianuis introduxit. Qua in re duo mira & iuxta humanam rationem sibi valde

contraria ostendit: dum post resurrectionem suam & corpus suum incorruptibile, & tamen palpabile demonstrauit. Nam & corrumpi necesse est quod palpatur, & palpari non potest quod non corrumpitur. Sed miro modo atque inæstimabili redemptor noster, & incorruptibile post resurrectionem, & palpabile corpus exhibuit, vt monstrando incorruptibile, inuitaret ad præmium: & præbendo palpabile, firmares ad fidem.

Te Deum. **O**ratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt qui Paschalia festa peregrimus, hæc, te largiente, moribus, & vita teneamus. Per do.

C Feria. ij. ex Genesi. **L**ectio. j.

c. 27. **O** Derat ergo semper Esau Iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater: dixitque in corde suo, Venient dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem meum. Nuntiata sunt hæc Rebeccæ, quæ mittens, & vocans Iacob filium suum: dixit ad eum, Ecce Esau frater tuus minatur vt occidat te. Nunc ergo fili mi, audi vocem meam, & consurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haran: habitabisque cum eo dies paucos, donec requiescat furor fratris tui, & ccesset indignatio eius, obliuiscaturque eorum, quæ fecisti in eum: postea mittam, & adducam te inde hoc. cur vtroque orbabor filio in vno die? Dixitque Rebecca ad Isaac, Tædet me vitæ meæ propter filias Heth: si accepit Iacob vxorem de stirpe huius

c. 28. terræ, nolo viuere. Vocavit itaque Isaac Iacob, & benedixit eum, præcepitque ei, dicens: Noli accipere coniugem de genere Chanaan: sed vade & proficisci in Mesopotamiam Syriæ, ad domum Bathuel patrem matris tuæ & accipe tibi inde vxorem de filiabus Laban auunculi tui. Deus autem om-

nipotens benedicat tibi, & crescere te faciat atque multiplicet: vt sis in turbas populorum. Et det tibi benedictiones Abrahæ, & semini tuo poste: vt possideas terram peregrinationis tuæ, quam pollicitus est auo tuo. Cumque dimisisset eum Isaac, profectus venit in Mesopotamiam Syriæ ad Laban filium Bathuel Syriæ, fratrem Rebeccæ matris suæ.

Ex epistola Pauli ad Roman. **L**. ij.

PRoptera tradidit illos Deus in passiones ignominiae. ca. 1.

Ps eorum immutauerunt naturalem vsum, in eum vsum qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali vsu foeminæ, exarserunt in desiderijs suis in inuicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem (quam oportuit) erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probauerunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in reprobum sensum, vt faciant ea quæ non conueniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inuentores malorum, parentibus non obedientes. insipientes, incompositos, sine affectione, absque foedere, sine misericordia. Qui cum iustitiam Dei cognouissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

Propter quod inexcusabilis es, o ca. 2. homo omnis, qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, te ipsum condemnas: eadem enim agis, quæ iudicas. Scimus enim quoniam iudicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existimas autem hoc o homo, qui iudi-

cas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei? An diuitias bonitatis eius & patientiae, & longanimitatis contemnis? ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & imponitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddit vnicuique secundum opera eius: ijs quidem qui secundum patientiam boni operis, gloriam & honorem & incorruptionem querunt, vitam æternam: ijs autem qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati: ira & indignatio. Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudæi primum & Graeci: gloria autem & honor & pax, omni operanti bonum, Iudæo primum & Graeco: non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicunque enim sine lege peccauerunt, sine lege & peribunt, & qui cunque in lege peccauerunt: per legem iudicabuntur. Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum: sed factores legis iustificabuntur.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 28. **V** Idens autem Esau quod benedixisset pater suus Iacob, & misisset eum in Mesopotamiam Syriæ, vt inde vxorem duceret: & quod post benedictionem præcepisset ei, dicens: Non accipies vxorem de filiabus Chanaan: quodque obediens Iacob parentibus suis isset in Syriam: probans quoque quod non libenter aspiceret filias Chanaan pater suus, iuit ad Ismahelem, & duxit vxorem absque ijs quas prius habebat, Maheleth filiam Ismahel filij Abraham, sororem Nabaioth. Igitur egressus Iacob de Bersabeæ, pergebat Haran. Cunque venisset ad quandam locum, & vellet in eo requiescere post solis occu-

bitum, tulit, de lapidibus, qui iacebant, & supponens capiti suo, dormiuit in eodem loco. Vidiisque in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cœlum: angelos quoque Dei ascendentis & descendentes per eam: & dominum innixum scalæ dicentem sibi, Ego sum dominus Deus Abraham patris tui, & Deus Isaac. Terram in qua dormis, tibi dabo & semini tuo. Eritque semen tuum quasi puluis terræ: dilataberis ad orientem & occidentem, & septentrionem, & meridiem: & benedicentur in te & in semine tuo cunctæ tribus terræ. Et ero custos tuus quocunque perrexis, & reducam te in terram hanc: nec dimittam nisi compleuero vniuersa quæ dixi. Cumque euigilasset Iacob de somno, ait, Vere dominus est in loco isto, & ego nesciebam. Pauensque, quam terribilis est, inquit, locus iste: non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli. Surgens ergo Iacob mane, tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum: fundens oleum desuper. Appellauitque nomen vrbis, Bethel, quæ prius Luza vocabatur. Vouit etiam votum, dicens: Si fuerit Deus mecum, & custodierit me in via per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reuersusque fuero prospere ad domum patris mei: erit mihi dominus in Deum, & lapis iste quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei: cunctorumque, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

C Vm enim gentes quæ legem non ca. 2. habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt: eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus

suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendantibus, in die cum iudicabit Deus occulta hominum secundum Euangelium meum per Iesum Christum. Si autem tu Iudæus cognominaris, & requiescis in lege, & gloriaris in Deo, & nosti voluntatem eius, & probas vtiliora instructus per legem, confidis te ipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt, eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in lege. Qui ergo alium doces, te ipsum non doces? qui prædictas non furandum, furaris? qui dicis non moechandum, moecharis? qui abominaris idola, sacrilegium facis? qui in lege gloriaris per præuaricationem legis Deum inhonoras? Nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes, sicut scriptum est. Circuncisio quidem prodest, si legem obserues: si autem præuaricator legis sis, circuncisio tua præputium facta est. Si igitur præputium iusticias legis custodiat: nonne præputium illius incircumcisionem reputabitur? & iudicabit quod ex natura est præputium, legem consummans, te, qui per literam & circumcisionem præuaricator legis es? Non enim qui in manifesto est, Iudæus est: neque quæ in manifesto in carne, est circumcision: sed qui in abscondito, Iudæus est, & circumcision cordis in spiritu, non litera: cuius laus non ex hominibus, sed ex ca. 3. Deo est. Quid ergo amplius Iudæo est? aut quæ vtilitas circumcisionis? Multum per omnem modum. Primum quidem, quia credita sunt illis eloquia Dei. Quid enim, si quidam illorum non crediderunt? Nunquid increduli-

tas illorum fidem Dei euacuauit? Absit. Est autem Deus verax: omnis autem homo mendax, sicut scriptum est, vt iustificeris in sermonibus tuis & vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iustitiam Dei commendat, quid dicemus? Nunquid iniquus est Deus, qui infert iram? secundum hominem dico. Absit. Alioquin quomodo iudicabit Deus hunc mundum? Si enim veritas Dei in meo mendacio abundauit in gloriam ipsius: quid adhuc & ego tanquam peccator iudicor, & non (sicut blasphemamur: & sicut aiunt quidam nos dicere) faciamus mala, vt veniant bona? quorum damnatio iusta est.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

Profectus ergo Iacob venit in terram orientalem. Et vidit putum in agro, tres quoque greges ouium accubantes iuxta eum: nam ex illo ad aquabantur pecora, & os eius grandi lapide claudebatur, morisque erat vt cunctis ouibus congregatis deuoluerent lapidem, & reiectis gregibus rursum super os putei ponerent. Dixitque ad pastores, Fratres, vnde estis? Qui responderunt, De Haran. Quos interrogans, Nunquid (ait) nostis Laban filium Nachor? Dixerunt, Nouimus. Sanus ne est inquit? Valet, inquiunt: & ecce Rachel filia eius venit cum grege suo. Dixitque Iacob, Adhuc multum diei superest, nec est tempus vt reducantur ad caulas greges: date ante potum ouibus, & sic eas ad pastum reducite. Qui responderunt, Non possumus, donec omnia pecora congregentur, & amoueamus lapidem de ore putei, vt ad aquem greges. Adhuc loquebantur, & ecce Rachel veniebat cum ouibus patris sui: nam gregem ipsa pascebatur. Quam cum vidisset Iacob, & sciret consobrinam suam, ouesque Laban auun-

culi sui: amouit lapidem quo puteus claudebatur. Et ad aquato grege, osculatus est eam: & eleuata voce fleuit. Et indicauit ei quod frater esset patris sui, & filius Rebeccæ. at illa festinans nuntiauit patri suo. Qui cum audisset venisse Iacob filium sororis suæ, cucurrit obuiam ei: complexusque eum, & in oscula ruens, duxit in domum suam. Auditis autem causis itineris, respondit, Os meum es, & caro mea.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

ca. 3. **Q** Vid ergo? præcellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus Iudæos & Græcos, omnes sub peccato esse: sicut scriptum est. Quia non est iustus quisquam, non est intelligens: non est requirens Deum. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Sepulchrum patens est guttura eorum, linguis suis dolose agebant: Venenum aspidum sub labijs eorum. Quorum os maledictione & amaritudine plenum est: Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio & infelicitas in vijs eorum, & viam pacis non cognouerunt: non est timor Dei ante oculos eorum. Scimus autem quoniam quæcunque lex loquitur, ijs qui in lege sunt, loquitur: vt omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo: quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim, cognitio peccati. Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est: testificata a lege & prophetis. Iustitia autem Dei, per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes qui credunt in eum. non enim est distinctio. Omnes enim peccauerunt: & egent gloria Deim, iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem proposuit

Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suæ, propter remissionem præcedentium delictorum, in sustentatione Dei, ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore: vt sit ipse iustus, & iustificans eum qui est ex fide Iesu Christi. Vbi est ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quam legem? Factorum? Non: sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. An Iudæorum Deus tantum? Nonne & gentium? Imo & gentium: quoniam quidem vnuis est Deus, qui iustificat circuncisionem ex fide: & præputium per fidem. Legem ergo destruimus per fidem? Absit: sed legem statuimus.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

ET postquam impleti sunt dies mensis vnius, dixit ei, Num quia frater meus es, gratis seruies mihi? dic quid mercedis accipias. Habebat vero duas filias, nomen maioris Lia: minor vero appellabatur Rachel. Sed Lia, lippis erat oculis, Rachel decora facie, & venusto aspectu. Quam diligens Iacob, ait, Seruiam tibi pro Rachel filia tua minore, septem annis. Respondit Laban, Melius est vt tibi eam dem, quam alteri viro: mane apud me. Seruiuit ergo Iacob pro Rachel septem annis: & videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudine. Dixitque ad Laban, Da mihi vxorem meam: quia iam tempus impletum est, vt ingrediar ad illam. Qui vocatis multis amicorum turbis ad conuiuium, fecit nuptias. Et vespere Liam filiam suam introduxit ad eum, dans ancillam filiæ, Zelpham nomine. Ad quam cum ex more, Iacob fuisse ingressus, facto mane vidit Liam: & dixit ad socerum suum, Quid est quod facere voluisti? nonne pro Rachel seruui tibi?

quare imposuisti mihi? Respondit La-
ban, Non est in loco nostro consuetu-
dinis, vt minores ante tradamus ad
nuptias. Imple hebdomadam dierum
huius copulæ: & hanc quoque dabo
tibi pro opere quo seruiturus es mihi
septem annis alijs. Acquieuit placito:
& hebdomada transacta, Rachel duxit
vxorem: cui pater seruam Balam tra-
diderat. Tandemque potitus optatis
nuptijs, amorem sequentis priori præ-
tulit, seruiens apud eum septem annis
alijs.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

- ca. 4. **Q** Vid ergo dicemus inuenisse Abra-
ham patrem nostrum secundum
carnem? Si enim Abraham ex operibus
iustificatus, est habet gloriam, sed non
apud Deum. Quid enim dicit scrip-
tura? Credidit Abraham Deo: & rep-
utatam est illi ad iustitiam. Ei autem
qui operatur, merces non imputatur se-
cundum gratiam, sed secundum debi-
tum. Ei vero qui non operatur, credenti
autem in eum qui iustificat impium:
reputatur fides eius ad iustitiam se-
cundum propositum gratiæ Dei, sicut
& Dauid dicit beatitudinem hominis,
cui Deus accepto fert iustitiam sine
operibus. Beati, quorum remissæ sunt
iniquitates, & quorum tecta sunt pec-
cata. Beatus vir, cui non imputauit
dominus peccatum. Beatitudo ergo
hæc, in circuncisione tantum manet,
an etiam in præputio? Dicimus enim
quia reputata est Abrahæ fides ad iusti-
tiæ: Quomodo ergo reputata est? in
circuncisione, an in præputio? Non
in circuncisione, sed in præputio. Et
signum accepit circuncisionis, signacu-
lum iustitiae fidei quæ est in præputio:
vt sit pater omnium credentium per
præputium, vt reputetur & illis ad
iustitiam: & sit pater circuncisionis,

non ijs tantum qui sunt ex circuncisi-
one, sed & his qui sectantur vestigia
fidei quæ est in præputio patris
nostræ Abrahæ. Non enim per legem,
promissio Abrahæ aut semini eius vt
hæres esset mundi: sed per iustitiam
fidei. Si enim qui ex lege, hæredes
sunt: exinanita est fides, abolita est
promissio. Lex enim iram operatur.
Vbi enim non est lex: nec præuaricatio.
Ideo ex fide: vt secundum gratiam
firma sit promissio omni semini, non ei
qui ex lege est solum, sed & ei qui ex
fide est Abrahæ qui pater est omnium
nostrum, sicut scriptum est, Quia pa-
trem multarum gentium posui te ante
Deum, cui credisti, qui viuificat mor-
tuos: & vocat ea quæ non sunt, tan-
quam ea quæ sunt: qui contra spem
in spem credidit: vt fieret pater mul-
tarum gentium secundum quod dictum
est ei. Sic erit semen tuum sicut stellæ
coeli & arena maris. Et non infirma-
tus est fide: nec considerauit corpus
suum emortuum, cum iam fere centum
esset annorum, & emortuam vul-
uam Saræ. In repromissione etiam Dei
non hæsitauit diffidentia: sed conforta-
tus est fide, dans gloriam Deo: plenis-
sime sciens quia quæcumque promisit
Deus potens est & facere. Ideo &
reputatum est illi ad iustitiam. Non
est autem scriptum tantum propter ip-
sum, Quia reputatum est illi ad iusti-
tiæ: sed & propter nos, quibus rep-
utabitur credentibus in eum, qui sus-
citauit Iesum Christum dominum nos-
trum a mortuis, qui traditus est propter
delicta nostra, & resurrexit propter ius-
tificationem nostram.

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

V Idens autem dominus quod de- c. 29.
spiceret Liam, aperuit vuluam
eius, sorore sterili permanente. Quæ

conceptum genuit filium, vocauitque nomen eius Ruben, dicens: Vedit dominus humilitatem meam, nunc amabit me vir meus. Rursumque concepit & peperit filium, & ait, Quoniam audiuit me dominus haberit contemptui, dedit etiam istum mihi, vocauitque nomen eius Simeon. Concepitque tertio, & genuit alium filium: dixitque, Nunc quoque copulabitur mihi maritus meus, eo quod pepererim ei tres filios. & idcirco appellavit nomen eius Leui. Quarto concepit, & peperit filium, & ait, Modo confitebor domino, & ob hoc vocavit eum Iudam: cessauitque c. 30. parere. Cernens autem Rachel quod infoecunda esset, inuidit sorori suæ, & ait marito suo, Da mihi liberos, aliquin moriar. Cui iratus respondit Iacob, Num pro Deo ego sum, qui priuauit te fructu ventris tui? At illa, Habeo, inquit, famulam Balam: ingredere ad illam, vt pariat super genua mea, & habeam ex illa filios. Deditque illi Balam in coniugium: quæ ingresso ad se viro, concepit, & peperit filium. Dixitque Rachel, Iudicavit mihi dominus, & exaudiuit vocem meam, dans mihi filium, & appellavit idcirco nomen eius Dan. Rursumque Bala concipiens, peperit alterum, pro quo ait Rachel, Comparauit me dominus cum sorore mea, & inualui: vocauitque eum Nephthalim. Sentiens Lia quod parere desisset, Zelpham ancillam suam marito tradidit. Qua post conceptum edente filium, dixit. Feliciter: & idcirco vocavit nomen eius Gad. Peperit quoque Zelpha alterum. Dixitque Lia, Hoc pro beatitudine mea: beatam quippe me dicent mulieres, propterea appellavit eum Aser.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

I†Vstificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum per dominum nostrum Iesum Christum: per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus & gloriamur, in spe gloriae filiorum Dei. Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus, scientes, quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem: spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis.] Vt B quid enim Christus, cum adhuc infirmi essemus, secundum tempus, pro impijs mortuus est? Vix enim pro iusto quis moritur, nam pro bono forsitan quis audeat mori. Commendat autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est. Multo igitur magis, nunc iustificati in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius: multo magis reconciliati, salui erimus in vita ipsius. Non solum autem, sed & gloriamur in Deo per dominum nostrum Iesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propterea, sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Vsque ad legem enim, peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputabatur, cum lex non esset. Sed regnauit mors ab Adam, vsque ad Moysen, etiam in eos qui non peccauerunt in similitudinem prævaricationis Adæ, qui est forma futuri. Sed non sicut delictum, ita & donum. Si enim unius delicto, multi mortui sunt:

multo magis gratia Dei & donum, in gratia vnius hominis Iesu Christi in plures abundauit. Et non sicut per vnum peccatum, ita & donum: nam iudicium quidem ex vno, in condemnationem: gratia autem ex multis delictis, in iustificationem. Si enim vnius delicto, mors regnauit per vnum: multo magis abundantiam gratiae & donationis & iustitiae accipientes, in vita regnabunt per vnum Iesum Christum. Igitur sicut per vnius delictum, in omnes homines in condemnationem: sic & per vnius iustitiam, in omnes homines in iustificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam vnius hominis, peccatores constituti sunt multi: ita & per vnius obediendum, iusti constituentur multi. Lex autem subintravit, vt abundaret delictum. Vbi autem abundauit delictum, superabundauit & gratia, vt sicut regnauit peccatum in mortem: ita & gratia regnet per iustitiam in vitam æternam per Iesum Christum dominum nostrum.

C Sabbato ex Genesi. Lectio. j.

c. 30. **E** Gressus autem Ruben tempore messis triticeæ in agrum, repperit mandragoras: quas matri Lia detulit. Dixitque Rachel: Da mihi partem de mandragoris filij tui. Illa respondit, Parumne tibi videtur quod præripueris maritum mihi, nisi etiam mandragoras filij mei tuleris? Ait Rachel, Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filij tui. Redeuntique ad vesperam Iacob de agro egressa est in occursum eius Lia, & ait: Ad me, inquit, intrabis: quia mercede conduxi te pro mandragoris filij mei, dormiuitque cum ea, nocte illa. Et exaudiuit Deus preces eius: concepitque & peperit filium quintum, & ait: Dedit Deus mercedem mihi, quia dedi ancillam meam viro meo, appellauitque nomen eius Issachar. Rursum Lia concipiens peperit sextum filium, & ait: Dotauit me Deus dote bona: etiam hac vice tecum erit maritus meus, eo quod genuerim ei sex filios, & idcirco appellauit nomen eius Zabulon. Post quem peperit filiam nomine Dinam. Recordatus quoque dominus Rachelis, exaudiuit eam, & aperuit vuluum eius. Quæ concepit, & peperit filium, dicens: Abstulit Deus opprobrium meum. Et vocauit nomen eius Ioseph, dicens: addat mihi dominus filium alterum. Nato autem Ioseph, dixit Iacob socero suo, Dimitte me vt reuertar in patriam meam, & ad terram meam. Da mihi vxores, & liberos meos, pro quibus seruui tibi, vt abeam: tu vero nosti seruitutem, qua seruui tibi. Ait illi Laban: Inueniam gratiam in conspectu tuo: experimento didici, quia benedixerit mihi Deus propter te: constitue mercedem tuam, quam dem tibi. At ille respondit: Tu nosti quomodo seruierim tibi, & quanta in manibus meis fuerit possessio tua. Modicum habuisti antequam venirem ad te, & nunc diues effectus es: benedixitque tibi Deus ad introitum meum: iustum est igitur vt aliquando prouideam etiam domui meæ.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

Q Vid ergo dicemus? Manebimus in ca. 6. peccato vt gratia abundet? Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc viuemus in illo? An ignoratis fratres, quia † quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Conseputi enim sumus cum illo per baptismum in mortem: vt quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitu-

dini mortis eius: simul & resurrectionis erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destratur corpus peccati, & vltra non seruamus peccato. Qui enim mortuus est: iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum Christo: credimus quia simul etiam viuemus cum Christo, scientes quod Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur. Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel: quod autem viuit, viuit Deo. Ita & vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato: viuentes autem Deo in B Christo Iesu.] Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentijs eius. Sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tanquam ex mortuis viuentes: & membra vestra, arma iustitiae Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur, non enim sub lege estis, sed sub gratia. Quid ergo? Peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? Absit. An nescitis quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum: serui estis eius cui obeditis, siue peccati ad mortem, siue obeditionis ad iustitiam? Gratias autem Deo, quod fuitis serui peccati: obedistis autem ex corde in eam formam doctrinæ in quam traditi estis. Liberati autem a peccato, serui facti estis iustitiae. † Hu C manum dico propter infirmitatem carnis vestræ: sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ & iniquitati, ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiae, in sanctificationem. Cum enim serui essetis peccati, liberi fuitis iustitiae. Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in

quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum, mors est. Nunc vero liberati a peccato, serui autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem vero vitam æternam. Stipendia enim peccati, mors: gratia autem Dei, vita æterna in Christo Iesu domino nostro.]

C Dominica secunda post Pascha, ex Genesi. Lectio prima.

 Ixitque Laban, Quid tibi c. 30. dabo? At ille ait, Nihil volo: sed si feceris quod postulo, iterum pascam, & custodiā pecora tua. Gyra omnes greges tuos, & separa cunctas oues varias, & sparso vellere, & quodcunque furuum & maculosum, variumque fuerit, tam in ouibus quam in capris, erit merces mea. Respondebitque mihi cras iustitia mea, quando placiti tempus aduenerit coram te: & omnia quæ non fuerint varia, & maculosa, & fulua, tam in ouibus quam in capris, furti me argues. Dixitque Laban, Gratum habeo quod petis. Et separauit in die illa capras, & oues, & hircos & arietes varios atque maculosos: cunctum autem gregem vnicolorem, id est albi aut nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorum. Et posuit spatium itineris trium dierum inter se & generum, qui pascebat reliquos greges eius. Tollens ergo Iacob virgas populeas virides, & amigdalinas, ex platanis ex parte decorticauit eas: detractisque corticibus in his quæ spoliata fuerant, candor apparuit: illa vero quæ integra fuerant viridia permanserunt: atque in hunc modum color effectus est varius. Posuitque eas in canalibus, vbi effundebatur aqua: vt cum venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas, & in aspectu earum conciperent. Fac-

tumque est vt in ipso calore coitus oues intuerentur virgas, & parerent maculosa, & varia, & diuerso colore respersa. Diuisitque gregem Iacob, & posuit virgas in canalibus ante oculos arietum: Erant autem alba & nigra quaeque Laban: cætera vero Iacob, separatis inter se gregibus. Igitur quando primo tempore ascendebantur oues ponebat Iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum & ouium: vt in earum contemplatione conciperent. Quando vero serotina admissura erat, & conceptus extremus, non ponebat eas. Factaque sunt ea quæ erant serotina, Laban: & quæ primi temporis, Iacob. Ditatusque est homo vltra modum, & habuit greges multos, ancillas & seruos, camelos & asinos.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

ca. 7. **A**N ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor) quia lex in homine dominatur quanto tempore viuit? Nam quæ sub viro est mulier: viuente viro alligata est legi. Si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a lege viri. Igitur viuente viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri: vt non sit adultera si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei, & vos mortificati estis legi, per corpus Christi: vt sitis alterius qui ex mortuis resurrexit, vt fructificetis Deo. Cum enim essemus in carne, passiones peccatorum quæ per legem erant, operabantur in membris nostris, vt fructificant morti: nunc autem soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur: ita vt seruiamus in nouitate spiritus, & non in vetustate literæ. Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognoui, nisi per legem, nam concupiscentiam nesciebam, nisi

lex diceret: Non concupisces. Occasione autem accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. Ego autem viuebam sine lege aliquando Sed cum venisset mandatum: peccatum reuixit. Ego autem mortuus sum: & inuentum est mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem. Nam peccatum, occasione accepta per mandatum, seduxit me: & per illud occidit. Itaque lex quidem sancta, & mandatum sanctum & iustum, & bonum. Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum vt appareat peccatum, per bonum operatum est mihi mortem: vt fiat supra modum peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est: ego autem carnis sum, venundatus sub peccato.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus Phar- c. 10. isæis: Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis. **Et reliqua.**

Homilia sancti Grego. papæ.

Audistis fratres charissimi ex lectione euangelica eruditonem vestram: audistis & periculum nostrum. Ecce enim, is qui non ex accidenti dono, sed essentialiter bonus est, dicit: Ego sum pastor bonus: atque eiusdem bonitatis formam, quam nos imitemur, adiunxit dicens, Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Fecit quod monuit, ostendit quod iussit. Bonus pastor pro ouibus suis animam suam posuit: vt in sacramento nostro corpus suum & sanguinem verteret, & oues quas redemerat, carnis suæ aliemento satiaret. Ostensa nobis est igitur de contemptu mortis via quam sequamur: apposita est forma cui imprima-

mur. Primum nobis est exteriora nostra misericorditer ouibus eius impendere. Postremum vero, si necesse est, etiam vitam nostram pro eisdem ouibus ministrare. A primo autem hoc minimo, peruenitur ad postremum maius. Sed cum incomparabiliter longe sit anima melior, qua viuimus. terrena substantia quam exterius possidemus: qui non dat pro ouibus substantiam suam, quando pro eis datus est animam suam? Et sunt nonnulli, qui dum plus terrenam substantiam quam oues diligunt, meritum pastoris perdunt. De quibus protinus subditur, Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit. Non pastor sed mercenarius vocatur, qui non pro amore intimo oues dominicas, sed ad temporales mercedes pascit. **Te Deum.** **Oratio.**

Deus, qui in filij tui humilitate iacentem mundum erexisti, filibus tuis perpetuam concede lætitiam: vt quos perpetuae mortis eripiuit casibus, gaudijs facias sempiternis perfui: Per eundem dominum no-

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 31. **P**ostquam autem audiuuit verba filiorum Laban dicentium, Tulit Iacob omnia quæ fuerunt patris nostri: & de illius facultate ditatus, factus est inclytus: animaduertit quoque faciem Laban quod non esset erga se sicut heri & nudiustertius, maxime dicente sibi domino, Reuertere in terram patrum tuorum, & ad generationem tuam, eroque tecum: misit Iacob, & vocauit Rachel & Liam in agrum, vbi pascebat greges, dixitque eis. Video faciem patris vestri, quod non sit erga me sicut heri & nudiustertius: Deus autem patris mei fuit mecum. Et ipse nostis

quod totis viribus meis seruierim patri vestro. Sed & pater vester circunuenit me, & mutauit mercedem meam decem vicibus: & tamen non dimisit eum Deus vt noceret mihi. Si quando dixit, Variae erunt mercedes tuæ: pariebant omnes oues varios fœtus: quando vero econtrario ait, Alba quæque accipies pro mercede: omnes greges alba peperrunt. Tulitque Deus substantiam patris vestri, & dedit mihi. Postquam enim conceptus ouium tempus aduenerat, leuaui oculos meos, & vidi in somnis ascendentis mares super fœminas, varios & maculosos, & diuersorum colorum. Dixitque angelus Dei ad me in somnis, Iacob? Et ego respondi, Adsum. Qui ait, Leua oculos tuos, & vide vniuersos masculos ascendentis super fœminas, varios, maculosos, atque respersos. Vidi enim omnia quæ fecit tibi Laban. Ego sum Deus Bethel, vbi vnixisti lapidem, & votum vouisti mihi. Nunc ergo surge, & egredere de terra hac, reuertens in terram natuitatis tuæ. Responderuntque Rachel, & Lia, nunquid habemus residui quicquam in facultatibus, & hæreditate domus patris nostri? Nonne quasi alienas reputauit nos, & vendidit, comediturque pretium nostrum? Sed Deus tulit opes patris nostri, & eas tradidit nobis, ac filijs nostris: vnde omnia quæ præcepit tibi Deus, fac.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

QVod enim operor, non intelligo. ca. 7. **Q**Non enim quod volo bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud facio. Si autem quod nolo, illud facio, consentio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum. Nam velle adiacet

mihi: perficere autem bonum non inuenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Inuenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captiuantem me in lege peccati quae est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Christum dominum nostrum. Igitur ego ipse mente seruio legi Dei: carne autem, legi peccati.

ca. 8. Nihil ergo nunc damnationis est ijs qui sunt in Christo Iesu: qui non secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu, liberauit me a lege peccati & mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt, quae carnis sunt, sapiunt. qui vero secundum spiritum sunt: quae sunt spiritus, sentiunt. Nam prudentia carnis, mors est: prudentia autem spiritus, vita & pax, quoniam sapientia carnis, inimica est Deo: legi enim Dei non est subiecta, nec enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem spiritum Christi non habet: hic non est eius. Si autem Christus in vo-

bis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus vero viuit propter iustificationem. Quod si spiritus eius qui suscitauit Iesum a mortuis: habitat in vobis: qui suscitauit Iesum Christum a mortuis, viuificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem spiritum eius in vobis.

¶ Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

SVrrexit itaque Iacob: & impositis c. 31. liberis, ac coniugibus suis super camelos, abijt: Tulitque omnem substantiam suam, & greges, & quicquid in Mesopotamia acquisierat, pergens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan. Eo tempore ierat Laban ad tondendas oves, & Rachel furata est idola patris sui. Noluitque Iacob confiteri socero suo quod fugeret. Cumque abiisset tam ipse quam omnia quae iuris sui erant: & amne transmisso pergeret contra montem Galaad: nuntiatum est Laban die tertio quod fugeret Iacob. Qui assumptis fratribus suis, persecutus est eum diebus septem, & comprehendit eum in monte Galaad. Veditque in somnis dicentem sibi dominum, Cau ne quicquam aspere loquaris contra Iacob. Iamque Iacob extenderat in monte tabernaculum: cumque ille consequitus fuisset eum cum fratribus suis, in eodem monte Galaad fixit tentorium Et dixit ad Iacob, Quare ita egisti, vt clam me abigeres filias meas quasi captiuas gladio? Cur ignorante me fugere voluisti, nec indicare mihi: vt prossequerer te cum gaudio, & cantico, & tympanis, & citharis? Non es passus vt oscularer filios meos, & filias, stulte operatus es. Et nunc quidem valet manus mea reddere tibi malum: sed Deus patris vestri heri dixit mihi, Cau ne loquaris contra Iacob quicquam durius. Esto, ad tuos ire cupiebas, & desyderio

erat tibi domus patris tui: cur furatus es Deos meos? Respondit Iacob, Quod inscio te profectus sum, timui ne violenter auferres filias tuas. Quod autem furti me arguis: apud quemcunque inuenieris Deos tuos, necetur coram fratribus nostris: scrutare, quicquid tuorum apud me inuenieris, aufer. Hæc dicens: ignorabat quod Rachel furata esset idola.

Ex epistola Pauli ad Ro. L. ij.

c.8.b **E**Rgo fratres, † debitores sumus: non carni, vt secundum carnem viuamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Quicunque enim spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba, pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei. Si autem filij, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi:]

C si tamen compatimur, vt conglorifice mur. † Existimo enim quod non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Nam expectatio creaturæ, reuelationem filiorum Dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est, non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe: quia & ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc. Non solum autem illa, sed & nos ipsi primitias spiritus habentes, & ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei, expectantes

D redemptions corporis nostri.] Spe enim salui facti sumus. Spes autem quæ videtur, non est spes, nam quod

videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus: per patientiam expectamus. Similiter autem & spiritus adiuuat infirmitatem nostram: nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus: quia secundum Deum postulat pro sanctis.

CFeria. iiiij. ex Genesi. Lect j.

INgressus itaque Laban tabernacu c. 31. lum Iacob, & Liæ, & vtriusque famulæ, non inuenit: Cumque intrasset tentorium Rachelis, illa festinans abscondit idola subter stramenta camelii, & sedit desuper: scrutantique omne tentorium, & nihil inuenienti, ait, Ne irascatur dominus meus, quod coram te assurgere nequeo: quia iuxta consuetudinem foeminarum nunc accidit mihi, sic delusa sollicitudo querentis est. Timensque Iacob, cum iurgio ait, Quam ob culpam meam, & ob quod peccatum meum sic exarsisti post me, & scrutatus es omnem supellectilem meam? Quid inuenisti de cuncta substantia domus tuæ? pone hic coram fratribus meis, & fratribus tuis, & iudicent inter me & te. Idcirco viginti annis fui tecum, oues tuæ & capræ steriles non fuerunt: arietes gregis tui non comedti: nec captum a bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam: quicquid furto perierat, a me exigebas: die noctuque æstu vrgebar, & gelu: fugiebatque somnus ab oculis meis. Sic per viginti annos in domo tua seruui tibi quatuordecim pro filiabus, & sex pro gregibus tuis, immutasti quoque mercedem meam decem vicibus. Nisi Deus patris mei Abraham & timor Isaac affuisset mihi, forsitan modo nudum me demisisses: af-

fictionem meam, & laborem manuum mearum respexit Deus, & arguit te heri. Respondit ei Laban, Filiæistæ, filiæ meæ: & filij isti filij mei. Sed & greges tui, & omnia quæ cernis, mea sunt: quid possum facere filijs & nepotibus meis? Veni ergo, & ineamus fœdus: vt sit testimonium inter me & te.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

ca. 8. **S**Cimus autem quoniam diligenter tibus Deum omnia cooperantur in bonum, ijs qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos præsciuit: & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocauit: & quos vocauit, hos & iustificauit: quos autem iustificauit, illos & glorificauit. Quid ergo dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis: quis contra nos? Qui etiam proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos Dei? Deus qui iustificat: quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est, imo qui & surrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an famæ? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? sicut scriptum est, Quia propter te mortificamur tota die: æstinati sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a Caritate Dei, quæ est in

Christo Iesu domino nostro.

Veritatem dico, in Christo Iesu non ca. 9. mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in spiritu sancto, quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem qui sunt Israelitæ, quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa, quorum patres, ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

TVlit itaque Iacob lapidem & c. 31. erexit illum in titulum. Dixitque fratribus suis, Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulum, comederuntque super eum: Quem vocauit Laban Tumulum testis: & Iacob, Aceruum testimonij, vterque iuxta proprietatem linguæ suæ. Dixitque Laban, Tumulus iste erit testis inter me, & te hodie: & idcirco appellatum est nomen eius Galaad, id est tumulus testis. Intueatur & iudicet dominus inter nos quando recesserimus a nobis, si afflixeris filias meas, & si introduxeris alias vxores super eas: nullus sermonis nostri testis est absque Deo, qui præsens respicit. Dixitque rursus ad Iacob, En tumulus hic, & lapis quem erexi inter me & te, testis erit. Tumulus inquam iste & lapis sint in testimonium: si aut ego transiero illum pergens ad te: aut tu præterieris, malum mihi cogitans. Deus Abraham & Deus Nachor iudicet inter nos, Deus patris eorum Iurauit ergo Iacob per timorem patris sui Isaac: immolatisque victimis in monte, vocauit fratres suos, vt ederent panem. Qui cum comedissent,

manserunt ibi. Laban vero de nocte consurgens, osculatus est filios & filias suas: & benedixit illis, reuersusque est in locum suum.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

ca. 9. **N**On autem quod exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israël sunt, ij sunt Israelitæ: neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filij: sed in Isaac vocabitur tibi semen: id est, non qui filij carnis, hi filij Dei: sed qui filij sunt promissionis, æstimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc est, Secundum hoc tempus veniam: & erit Saræ filius. Non solum autem illa: sed & Rebecca ex vno concubitu habens, Isaac patris nostri. Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, vt secundum electionem propositum Dei maneret: non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, Quia maior seruiet minori, sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? Nunquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit, Miserebor cuius misereor, & misericordiam præstabo cuius miserebor. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Dicit enim scriptura Pharaoni, Quia in hoc ipsum excitaui te, vt ostendam in te virtutem meam: & vt annuntietur nomen meum in vniuersa terra. Ergo, cuius vult miseretur: & quem vult indurat. Dicis itaque mihi, Quid adhuc queritur? voluntati enim eius quis resistit? O homo, tu quis es qui respondeas Deo? Nunquid dicit figuramentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus lutti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram, & notum facere potentiam suam sustinuit

in multa patientia, vasa iræ apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriae suæ in vasa misericordiæ quæ præparauit in gloriam, Quos & vocavit, nos: non solum ex Iudeis, sed etiam ex gentibus, sicut in Osée dicit, Vocabo non plebem meam, plebem meam: & non dilectam, dilectam: & non misericordiam consecutam, misericordiam consecutam Et erit, in loco vbi dictum est eis, Non plebs mea vos: ibi vocabuntur filij Dei viui. Isaías autem clamat pro Israel, Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiæ saluæ fient. Verbum autem consummans, & abbrevians in æquitate: quia verbum breuiatum faciet dominus super terram. Et sicut prædictum Isaías, nisi dominus Sabaoth reliquisset nobis semen: sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha similes fuissemus. Quid ergo dicemus? Quod gentes quæ non sectabantur iustitiam, apprehenderunt iustitiam, iustitiam autem quæ ex fide est: Israel vero sectando legem iustitiae, in legem iustitiae, non peruenit. Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offensionis, sicut scriptum est, Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali, & omnis qui credit in eum, non confundetur.

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

Iacob autem abijt in itinere, quo c. 32. cœperat: fueruntque ei obuiam angeli Dei. Quos cum vidisset, ait, Castra Dei sunt hæc, & appellauit nomen loci illius Mahanin, id est, castra. Misit autem & nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir regionis Edom: præcepitque eis, dicens: Sic loquimini domino meo Esau: Hæc dicit frater tuus Iacob, Apud La-ban peregrinatus sum, & fui vsque in

præsentem diem. Habeo boues, & asinos, & oues, & seruos, & ancillas: mittoque nunc legationem ad dominum meum, vt inueniam gratiam in conspectu tuo. Reuersique sunt nuntij ad Iacob, dicentes, Venimus ad Esau fratrem tuum, & ecce properat in occursum tibi cum quadringentis viris. Timuit Iacob valde: & perterritus diuisit populum qui secum erat, greges quoque & oues, & boues, & camelos in duas turmas: dicens: Si venerit Esau ad vnam turmam, & percusserit eam, alia turma quæ reliqua est, saluabitur, Dixitque Iacob Deus patris mei Abraham, & deus patris mei Isaac: Domine qui dixisti mihi, Reuertere in terram tuam & in locum nativitatis tuæ, & benefaciam tibi: minor sum cunctis miserationibus tuis, & veritate tua quam expleuisti seruo tuo: in baculo meo transiui Iordanem istum: & nunc cum duabus turmis regredior. Erue me de manu fratribus mei Esau, quia valde eum timeo: ne forte veniens percutiat matrem cum filijs. Tu locutus es quod benefaceres mihi, & dilatares semen meum sicut arenam maris, quæ præ multitidine numerari non potest: Cumque dormisset ibi nocte illa, separauit de his quæ habebat, munera Esau fratri suo capras ducentas, hircos viginti, oues ducentas, arietes viginti, camelos foetas cum pullis suis triginta, vaccas quadraginta, & tauros viginti, asinas viginti, pullos earum decem.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

- c. 10. **F**ratres, voluntas quidem cordis mei & obsecratio ad Deum, fit pro illis in salutem. Testimonium enim perhibeo illis quod æmulationem dei habent, sed non secundum scientiam. Ignorantes enim iustitiam dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ dei non

sunt subiecti. Finis enim legis, Christus: ad iustitiam omni credenti. Moy-ses enim scripsit, quoniam iustitiam, quæ ex lege est, qui fecerit homo viuet in ea. Quæ autem ex fide est iustitia, sic dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cœlum? id, est Christum deducere. Aut quis descendet in abyssum? hoc, est Christum a mortuis reuocare. Sed quid dicit scriptura? prope est verbum in ore tuo, & in corde tuo: hoc est verbum fidei quod prædicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris quod Deus illum suscitauit a mortuis: saluus eris. † corde enim creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura, Omnis qui credit in illum, non confundetur. Non enim est distinctio Iudæi & Græci: nam idem dominus omnium, diues in omnes qui inuocant illum. Omnis enim quicunque inuocauerit nomen domini, saluus erit. Quomodo ergo inuocabunt eum in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audi-ent sine prædicante? Quomodo vero prædicabunt, nisi mittantur? sicut scriptum est, Quam speciosi pedes eu-angelizantium pacem, euangelizantium bona. Sed non omnes obediunt euangelio. Isaias enim dicit, Domine, quis credidit auditui nostro? Ergo fides, ex auditu: auditus autem per verbum Christi. Sed dico, Nunquid non au-dierunt? Et quidem, in omnem terram exiuit sonus eorum: & in fines orbis terræ verba eorum.] Sed dico, Nun-quid Israel non cognouit? Primus Moy-ses dicit, Ego ad æmulationem vos ad-ducam in non gentem: in gentem insipientem, in iram vos mittam. Isaias

autem audet & dicit, Inuentus sum a non quærentibus me: palam apparui ijs qui me non interrogabant. Ad Israel autem dicit, Tota die expandi manus meas ad populum non credentem & contradicentem.

C Sabbato ex Genesi. Lectio. j.

c. 32. **E**T misit per manus seruorum suorum singulos seorsum greges, dixitque pueris suis, Antecedite me, & sit spatium inter gregem & gregem. Et præcepit priori, dicens: Si obuium habueris fratrem meum Esau, & interrogauerit te, Cuius es? aut, Quo vadis? aut, Cuius sunt ista quæ sequeris? respondebis, Serui tui Iacob, munera misit domino suo Esau: ipse quoque post nos venit. Similiter dedit mandata secundo & tertio, ac cunctis qui sequebantur greges, dicens: Iisdem verbis loquimini ad Esau cum inuenieritis eum, & addetis, ipse quoque seruus tuus Iacob iter nostrum insequitur: dixit enim, Placabo illum muneribus quæ præcedunt, & postea videbo illum, forsitan propitiabitur mihi. Præcesserunt itaque munera ante eum, ipse vero mansit nocte illa in castris. Cumque mane surrexisset, tulit duas vxores suas, & totidem famulas cum vndecim filijs, & transiuit vadum Iaboch. Traductisque omnibus quæ ad se pertinebant, mansit solus: & ecce vir luctabatur cum eo vsque mane. Qui cum videret quod eum superare non posset, tetigit neruum femoris eius, & statim emarcuit. Dixitque ad eum, Dimitte me, iam enim ascendit aurora, Respondit, Non dimittam te nisi benedixeris mihi. Ait ergo, Quod nomen est tibi? Respondit, Iacob. At ille, Nequaquam, inquit, Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel: quoniam si contra Deum fortis

fuisti, quanto magis contra homines præualebis? interrogauit eum Iacob, Dic mihi quo appellaris nomine? Respondit: Cur quæris nomen meum quod est mirabile? Et benedixit ei in eodem loco. Vocauitque Iacob nomen loci illius Phanuel, dicens, Vidi Deum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Ortusque est ei statim sol postquam transgressus est Phanuel: ipse vero claudicabat pede. Quam ob causam non comedunt neruum filii Israel, qui emarcuit in femore Iacob, vsque in præsentem diem: eo quod tetigerit neruum femoris eius, & obstupuerit.

Ex epistola Pauli ad Romanos L. ij.

Dico ergo, Nunquid Deus repulit c. 11.

populum suum? Absit. Nam & ego Israélita sum, ex semine Abraham de tribu Beniamin. Non repulit Deus plebem suam quam præscivit. An nescitis in Elia quid dicit scriptura: quemadmodum interpellat Deum aduersum Israel? Domine, prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid dicit illi diuinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genua ante Baal. Sic ergo & in hoc tempore, reliquiæ secundum electionem gratiæ factæ sunt. Si autem gratia: iam non ex operibus: Alioquin gratia iam non est gratia. Quid ergo? Quod quærerebat Israel, hoc non est consecutus: electio autem consecuta est, cæteri vero excæcati sunt sicut scriptum est, Dedit illis Deus spiritum compunctionis: oculos, vt non videant: & aures, vt non audiant vsque in hodiernum diem. Et Dauid dicit, Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in captionem, & in scandalum, & in retrí-

butionem illis. Obscurerunt oculi eorum ne videant: & dorsum eorum semper incurua. Dico ergo: Nunquid sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est gentibus: vt illos æmulentur. Quod si delictum illorum diuitiae sunt mundi, & diminutio eorum diuitiae gentium: quanto magis plenitudo eorum? Vobis enim dico gentibus, Quandiu quidem ego sum gentium apostolus, ministerium meum honorificabo, si quo modo ad æmulandum prouocem carnem meam, & saluos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum, reconciliatio est mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quod si delibatio sancta est: & massa, & si radix sancta: & rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster es, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis oliuae factus es, noli gloriari aduersus ramos. Quod si gloriaris: non tu radicem portas, sed radix te.

C Dominica tertia post Pascha, ex Genesi. Lectio prima.

- c. 33. Leuans autem Iacob oculos suos, vedit venientem Esau, & cum eo quadringentos viros, diuisitque filios Liæ & Rachel, ambarumque famularum: & posuit vtranque ancillam & liberos earum in principio: Liam vero, & filios eius in secundo loco: Rachel autem, & Ioseph nouissimos. Et ipse progrediens adorauit pronus in terram septies, donec appropinquaret frater eius. Currens itaque Esau obuiam fratri suo, amplexatus est eum: stringensque collum eius, & osculans fleuit. Leuatisque oculis vedit mulieres & paruulos earum, & ait, Quid sibi volunt isti? & si ad te pertinent? Respondit, Paruuli sunt quos donauit mihi Deus seruo tuo. Et ap-

propinquantes ancillæ, & filij earum incuruati sunt. Accessit quoque Lia cum pueris suis: & cum similiter adorassent, extremi Ioseph, & Rachel adorauerunt. Dixitque Esau. Quænam sunt istæ turmæ quas obuiam habui? Respondit, Vt inuenirem gratiam coram domino meo. At ille ait: Habeo plurima, frater mi, sint tua tibi. Dixit Iacob, Noli ita obsecro: sed si inueni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum de manibus meis: sic enim vidi faciem tuam, quasi viderim vultum Dei: esto mihi propitius, & suscipe benedictionem quam attuli tibi, & quam donauit mihi Deus, tribuens omnia. Vix fratre compellente suscipiens ait, gradiamur simul, eroque socius itineris tui. Dixitque Iacob, Nosti domine mi quod paruulos habeam teneros, & oues, & boues foetas mecum: quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur vna die cuncti greges. Præcedat dominus meus ante seruum suum: & ego sequar paulatim vestigia eius, sicut video paruulos meos posse, donec veniam ad dominum meum in Seir. Respondit Esau, Orote, vt de populo qui mecum est, saltem socij remaneant viæ tuæ. Non est, inquit, necesse: hoc vno tantum indigeo, vt inueniam gratiam in conspectu tuo, domine mi.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

Dicis ergo, Fracti sunt rami, vt ego c. 11. inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt: tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed & illi, si non permanserint in in-

credulitate, inserentur, potens est enim Deus iterum inserere illos. Nam si & tu ex naturali excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam oliuam: quanto magis ij qui secundum naturam, inserentur suæ oliuæ? Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc, vt non sitis vobisipsis sapientes: quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo gentium intraret: & sic omnis Israel saluus fieret: sicut scriptum est, Veniet ex Sion, qui eripiat & auertat impietatem a Iacob. Et hoc illis a me testamentum: cum abstulero peccata eorum. Secundum euangelium quidem, inimici propter vos: secundum electionem autem, charissimi propter patres. Sine poenitentia enim sunt dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc autem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum, ita & isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam, vt & ipsi misericordiam consequantur. Conclusit enim Deus omnia in incredulitate: vt omnium misereatur. † O altitudo diuitiarum sapientiae & scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius. Quis enim cognovit sensum domini? Aut quis consiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula seculorum. Amen.

Secundum Ioannem.   **Lectio. iij.**

c. 16. **I**N illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis, Modicum & iam non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad patrem. **Et rel.**

Homilia sancti Augustini episc.

Hæc domini verba, vbi ait, Modicum & iam non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad pa-

trem: ita obscura erant discipulis antequam id quod dixit esset impletum, vt quærentes inter se quid esset quod diceret, omnino se nescire faterentur. Sequitur enim euangelium, Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem, Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum & non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad patrem? Dicebant ergo, Quid est hoc quod dicit nobis, modicum? Nescimus quid loquitur. Hoc enim est quod eos mouebat, quia dixit, modicum & non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me. Nam in præcedentibus, quia non dixerat, modicum: sed dixerat, ad patrem vado, & iam non videbitis me: tanquam aperte illis visus est loqui: nec inter se de hoc aliquid quæsierunt. Nunc ergo quod illis tunc obscurum fuit, & mox manifestatum est: iam nobis vtique manifestum est. Post paululum enim passus est, & non viderunt eum. Rursus post paululum resurrexit, & viderunt eum. Illud autem quod ait, Et iam non videbitis me: quia isto verbo, id est, iam, hoc intelligi voluit, quod eum vtterius non viderent. ibi exposuimus quomodo accipendum sit: vbi dixit, De iustitia arguet mundum spiritus sanctus: quia ad patrem vado, & iam non videbitis me: quia scilicet mortalem Christum vtterius non viderunt. **Te deum.**   **Oratio.**

DEUS, qui errantibus vt in viam possint redire iustitiae, veritatis tuæ lumen ostendis: da cunctis qui Christiana professione censemur, & illa respuere quæ huic inimica sunt nomini, & ea quæ sunt apta sectari: Per do-

C Feria. ij. ex Genesi.   **Lectio. j.**

R Euersus est itaque illo die Esau c. 33. itinere quo venerat in Seir. Et Iacob venit in Sochot: vbi ædificata domo

& fixis tentorijs, appellauit nomen loci illius Socoth, id est tabernacula. Transiuitque in Salem vrbem Sichimorum, quæ est in terra Chanaan, postquam reuersus est de Mesopotamia Syriæ: & habitauit iuxta oppidum. Emitque partem agri in qua fixerat tabernacula, a filijs Hemor patris Sichem centum agnis. Et erecto ibi altari, inuocauit super illud fortissimum Deum Israel Egressa est autem Dina filia Liæ, vt videret mulieres regionis illius. Quam cum vidisset Sichem filius Hemor Heuæi, princeps terræ illius, adamauit eam: & rapuit, & dormiuit cum illa, vi opprimens virginem. Et conglutinata est anima eius cum ea, tristemque deliniuit blanditijs. Et pergens ad Hemor patrem suum, Accipe, inquit, mihi puellam hanc coniugem. Quod cum audisset Iacob absentibus filijs, & in pastu pecorum occupatis, siluit donec redirent. Egresso autem Hemor patre Sichem vt loqueretur ad Iacob, ecce filij eius veniebant de agro, auditoque quod acciderat, irati sunt valde, eo quod fœdam rem operatus esset in Israel, & violata filia Iacob, rem illicitam perpetrasset. Locutus est itaque Hemor ad eos, Sichem filij mei, adhæsit anima filiæ vestræ: date eam illi vxorem. Et iungamus vicissim connubia: filias vestras tradite nobis, & filias nostras accipite. Et habitate nobiscum: terra in potestate vestra est, exercete, negotiamini, & possidete eam.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

c. 12. **O** Bsecro itaque vos fratres, per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic seculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis quæ sit

voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, Non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Sicut enim in vno corpore, multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra: † habentes donationes, secundum gratiam quæ data est nobis, differentes, siue prophetiam secundum rationem fidei, siue ministerium in ministrando, siue qui docet in doctrina, qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in sollicitudine, qui miseretur in hilaritate. Dilectionis sine simulatione: odientes malum, adhærentes bono: charitatem fraternitatis inuicem diligentes honore inuicem præuenientes, solicitudine non pigri, spiritu feruentes, domino seruientes, spe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi instantes, necessitatibus sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus vos. Benedicite, & nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Id ipsum inuicem sentientes. Non alta sapientes, sed humilibus consentientes.] Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro malo reddentes. Prouidentes bona, non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest, quod in vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmetipsos defendantes, charissimi, sed date locum iræ: scriptum est enim, Mihi vindictam: & ego retribuam, dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus,

ciba illum: si sitit, potum da illi. hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius. Noli vinci a malo: sed vince in bono malum.]

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio j.

c. 34. **S**Ed & Sichem ad patrem, & ad fratres eius ait: Inueniam gratiam coram vobis: & quæcumque statueritis dabo, augete dotem, & munera postulate, & libenter tribuam quod petieritis: tantum date mihi puellam hanc vxorem. Responderunt filij Iacob Sichem & patri eius in dolo, sœuentes ob stuprum sororis: Non possumus facere quod petitis, nec dare sororem nostram homini incircunciso: quod illicitum & nefarium est apud nos. Sed in hoc valebimus foederari, si volueritis esse similes nostri, & circuncidatur in vobis omnis masculini sexus. Tunc dabimus & accipiemus mutuo filias vestras ac nostras: & habitabimus vobiscum, erimusque unus populus. Si autem circuncidi nolueritis, tollemus filiam nostram, & recedemus. Placuit oblatio eorum Hemor, & Sichem filio eius. Nec distulit adolescens, quin statim quod petebatur expleret: amabat enim puerlam valde, & ipse erat inclitus in omni domo patris sui. Ingressique portam vrbis, locuti sunt ad populum, Viri isti pacifici sunt, & volunt habitare nobiscum: negotientur in terra, & exerceant eam: quæ spatiosa & lata cultoribus indiget: filias eorum accipiemus vxores, & nostras illis dabimus. Vnum est, quo differtur tantum bonum. Si circuncidamus masculos nostros, ritum gentis imitantes, & substantia eorum, & pecora, & cuncta quæ possident, nostra erunt: tantum in hoc acquiescamus, & habitantes simul, vnum efficiamus populum. Assensique sunt omnes, circumcisus cunctis maribus.

Ex epistola Pauli ad Roman

L. ij.

c. 13.

OMnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas nisi a Deo, quæ autem sunt, a Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt: ipsi sibi damnationem acquirunt. nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac: & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris: time. non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est: vindicta in iram, ei qui malum agit. Ideo necessitate subditi estote: non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideo enim & tributa præstatis, ministri enim Dei sunt: in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tribulatum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. † Nemini quicquam debeat, nisi vt inuicem diligatis, qui enim diligit proximum, legem impleuit. Nam, Non adulteraberis, Non occides, Non furaberis: Non falsum testimonium dices, Non concupisces, & si quod est aliud mandatum: in hoc verbo instauratur, Diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi, malum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio.] Et hoc † scientes tempus, C quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus, quam cum credidimus. Nox præcessit, dies autem appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Sicut in die, honeste ambulemus, non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitijs, non in contentione & æmulatione: sed induamini dominum Iesum Christum,] & carnis curam ne feceritis

in desiderijs.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 34. **E**T ecce, die tertio quando grauis-
simus vulnerum dolor est, arreptis
duo filij Iacob, Simeon & Leui fratres
Dinæ, gladijs, ingressi sunt vrbem
confidenter: imperfectisque omnibus
masculis, Hemor & Sichem pariter
necauerunt, tollentes Dinam de domo
Sichem sororem suam. Quibus egres-
sis irruerunt super occisos cæteri filij
Iacob: & depopulati sunt vrbem in
vltionem stupri. Oues eorum, & ar-
menta, & asinos, cunctaque vastantes
quæ in domibus & in agris erant: paru-
ulos quoque eorum, & vxores duxerunt
captiuas. Quibus perpetratis audac-
ter, Iacob dixit ad Simeon & Leui,
Turbastis me, & odiosum fecistis me
Chananæis, & Pherezæis habitatoribus
terræ huius: nos pauci sumus: illi con-
gregati percutient me, & delebor ego
& domus mea. Responderunt. Nun-
quid vt scorto abuti debuere sorore nos-
tra? Interea locutus est Deus ad Iacob,
Surge & ascende in Bethel, & habita
ibi, facque altare Deo qui apparuit tibi,
quando fugiebas Esau fratrem tuum.
Iacob vero conuocata omni domo sua,
ait: Abijcite deos alienos, qui in medio
vestri sunt, & mundamini, ac mutate
vestimenta vestra. Surgite, & ascen-
damus in Bethel, vt faciamus ibi altare
Deo, qui exaudiuit me in die tribula-
tionis meæ, & socius fuit itineris mei.
Dederunt ergo ei omnes Deos alienos
quos habebant, & inaures quæ erant in
auribus eorum: at ille infudit eas sub-
ter Terebinthum, quæ est post vrbem
Sichem. Cumque profecti essent, terror
Dei inuasit omnes per circuitum ciu-
tates: & non sunt ausi persequi rece-
dentes.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

INfirmum autem in fide assum- c. 14.
ite: non in disceptationibus cogi-
tationum. Alius enim credit se man-
ducare omnia: qui autem infirmus
est, olus manducet. Is qui man-
ducat, non manducantem non spernat:
& qui non manducat, manducantem
non iudicet. Deus enim illum assump-
sit. Tu quis es, qui iudicas alienum
seruum? Domino suo stat, aut cadit,
stabat autem: potens est enim Deus
statuere illum. Nam aliis iudicat diem
inter diem: aliis autem iudicat omnem
diem. Vnusquisque in suo sensu abun-
det. Qui sapit diem: domino sapit. Et
qui manducat: domino manducat, gratias
enim agit Deo. Et qui non man-
ducat domino, non manducat, & gratias
agit Deo. Nemo enim nostrum
sibi viuit: & nemo sibi moritur. Siue
enim viuimus, domino viuimus: siue
morimur, domino morimur. Siue ergo
viuimus, siue morimur, domini sumus.
In hoc enim Christus mortuus est, &
resurrexit: vt & viuorum & mortuo-
rum dominetur. Tu autem quid iu-
dicas fratrem tuum? aut tu, quare
spernis fratrem tuum? Omnes enim
stabimus ante tribunal Christi: scrip-
tum est enim Viuo ergo dicit dominus,
quoniam mihi flectetur omne genu: &
omnis lingua confitebitur Deo. Itaque
vnusquisque nostrum pro se rationem
reddet Deo. Non ergo amplius inuicem
iudicemus: sed hoc iudicate magis, ne
ponatis offendiculum fratri vel scan-
dalum. Scio & confido in domino Iesu,
quia nihil commune per ipsum: nisi ei
qui existimat quid commune esse, illi
commune est. Si enim propter cibum
frater tuus contristatur: iam non se-
cundum charitatem ambulas. Noli cibo
tuo illum perdere pro quo Christus

mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum. Non est enim regnum Dei esca & potus: sed iustitia, & pax, & gaudium in spiritu sancto: qui enim in hoc seruit Christo, placet Deo: & probatus est hominibus.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c. 35. **V**Enit igitur Iacob Luzam, quæ est in terra Chanaan, cognomento Bethel: ipse & omnis populus cum eo. Aedificauitque ibi altare, & appellauit nomen loci illius domus Dei: ibi enim apparuit ei Deus cum fugeret fratrem suum. Eodem tempore mortua est Delbora nutrix Rebeccæ, & sepulta est ad radides Bethel subter quercum: vocatumque est nomen illius Quercus fletus. Apparuit autem iterum Deus Iacob, postquam reuersus est de Mesopotamia Syriæ, benedixitque ei, dicens: Non vocaberis vltra Iacob, sed Israel erit nomen tuum. Et appellauit eum Israel, dixitque ei, Ego Deus omnipotens, Cresce & multiplicare: gentes, & populi nationum ex te erunt: reges de lumbis tuis egredientur. Terramque quam dedi Abraham & Isaac, dabo tibi & semini tuo post te. Et recessit ab eo: ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei Deus: libans super eum libamina, & effundens oleum: vocansque nomen loci illius Bethel. Egressus autem inde venit verno tempore ad terram quæ ducit Ephratam: in qua cum parturiret Rachel, ob difficultatem partus periclitari coepit. Dixitque ei obstetrix Noli timere, quia & hunc habebis filium, Egrediente autem anima præ dolore, & imminente iam morte, vocauit nomen filij sui Benoni, id est, filius doloris mei: pater vero appellauit eum Beniamin, id est, filius dextræ.

Ex epistola Pauli ad Ro.

L. ij.

Taque quæ pacis sunt sectemur: c. 14. & quæ ædificationis sunt, inuicem custodiamus Noli propter escam destruere opus Dei. Omnia quidem sunt munda: sed malum est homini qui per offendiculum manducat. Bonum est non manducare carnem & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes penes temetipsum: habe coram Deo. Beatus qui non iudicat semetipsum in eo quod probat. Qui autem discerit, si manducauerit, damnatus est: quia non ex fide. Omne autem quod non est ex fide, peccatum est.

Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & non nobis placere. Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum, ad ædificationem. Etenim Christus non sibi placuit: sed sicut scriptum est, Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me. † Quæcunque B enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: vt per patientiam & consolationem scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiae & solatij, det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum: vt vnanimes, vno ore honorificetis Deum & patrem domini nostri Iesu Christi. Propter quod suscipite inuicem: sicut & Christus suscepit vos in honorem Dei. Dico enim Christum Iesum, ministrum fuisse circuncisionis propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum. Gentes autem super misericordia, honorare Deum, sicut scriptum est, Propterea confitebor tibi in gentibus domine, & nomini tuo cantabo. Et iterum dicit, Lætamini gentes cum plebe eius. Et iterum, Lau-

date omnes gentes dominum, & magnificate eum omnes populi. Et rursus Isaias ait, Et erit radix Iesse, & qui exurget regere gentes, in eo gentes sperabunt. Deus autem spei, replete vos omni gaudio & pace in credendo: vt abundetis in spe, & virtute spiritus sancti.]

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

- c. 35. **M**ortua est ergo Rachel, & sepulta est in via quæ dicit Ephratham, hæc est Bethlehem. Erexitque Iacob titulum super sepulchrum eius: hic est titulus monumenti Rachel, vsque in præsentem diem. Egressus inde fixit tabernaculum trans turrem gregis. Cumque habitaret in illa regione, abiit Ruben, & dormiuit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim. Filii Liæ: primogenitus Ruben, & Simeon, & Leui, & Iudas, & Issachar, & Zabulon. Filii Rachel, Ioseph, & Beniamin. Filii Balæ ancillæ Rachelis: Dan, & Nephthalim. Filii Zelphæ ancillæ Liæ: Gad & Aser. Hi sunt filii Iacob qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriæ. Venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre ciuitatem Arbee, hæc est Hebron: in qua peregrinatus est Abraham & Isaac. Et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum. Consumptusque ætate mortuus est: & appositus est populo suo senex & plenus dierum: & sepelierunt eum Esau & Iacob filii sui.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

- c. 15. **C**ertus sum autem fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita vt possitis alterutrum monere. Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte, tanquam in memoriam vos reducens: propter gratiam,

quæ data est mihi a Deo, vt sim minister Christi Iesu in gentibus, sanctificans euangelium Dei: vt fiat oblatio gentium accepta & sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in Christo Iesu ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum quæ per me non effecit Christus in obedientiam gentium, verbo & factis, in virtute signorum & prodigiorum, in virtute spiritus sancti: ita vt ab Ierusalem per circuitum vsque ad Illyricum repleuerim Euangelium Christi. Sic autem prædicaui Euangelium hoc, non vbi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem: sed sicut scriptum est, Quibus non est annuntiatum de eo, videbunt: & qui non audierunt de eo, intelligent. Propter quod & impeditiebar plurimum venire ad vos: & prohibitus sum vsque adhuc. Nunc vero vltterius locum non habens in his regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam præcedentibus annis cum in Hispaniam proficisci coepero, spero quod præteriens videam vos & a vobis deducar illuc, si vobis prium ex parte fruitus fvero. Nunc igitur proficiscor in Ierusalem ministrare sanctis. Probauerunt enim Macedonia & Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctos qui sunt in Ierusalem. Placuit enim eis: & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles, debent & in carnalibus ministrare illis. Hoc igitur cum consummauero, & assignauero eis fructum hunc: per vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos, in abundantia benedictionis Euangelij Christi veniam. Obsecro ergo vos fratres per dominum nostrum Iesum Christum, & per chari-

tatem sancti spiritus vt adiuuetis me in orationibus pro me ad Deum, vt liberer ab infidelibus qui sunt in Iudea: & obsequij mei oblatio accepta fiat in Ierusalem sanctis, vt veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, vt refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

C Sabbato ex Genesi. Lectio. j.

c. 36. **H**Æ sunt autem generationes Esau, ipse est Edon. Esau accepit vxores de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Hethæi, & Oolibama filiam Anæ filij Sebeon Heuæi. Basemath quoque filiam Ismahel sororem Nabaioth. Peperit autem Ada, Eliphaz: Basemath genuit Rahuel Oolibama genuit Iehus & Ihelom & Core, hi filij Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan. Tulit autem Esau vxores suas & filios & filias, & omnem animam domus suæ, & substantiam, & pecora, & cuncta quæ habere poterat in terra Chanaan: & abiit in alteram regionem, recessitque a fratre suo Iacob. Diuites enim erant valde, & simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum præ multitudine gregum. Habitauitque Esau in monte Seir, ipse est Edon. Hæ autem sunt generationes Esau patris Edon in monte Seir, & hæc nomina filiorum eius: Eliphaz filius Ada vxoris Esau: Rahuel quoque filius Basemath vxoris eius. Fueruntque Eliphaz filij: Theman, Omar, Sepho, & Gatham, & Cenez. Erat autem Thamna, concubina Eliphaz filij Esau: quæ peperit ei Amalec. hi sunt filij Ada vxoris Esau. Filij autem Rahuel: Nahath & Zara, Samma & Meza. hi filij Basemath vxoris Esau. Isti quoque erant filij Oolibama filiae Anæ filiae Sebeon vxoris Esau, quos genuit ei Iehus & Ihelom & Core.

Ex epistola Pauli ad Roman. L. ij.

C Ommendo autem vobis Phœbem c. 16. sororem nostram, quæ est in ministerio ecclesiæ, quæ est in Cenchreis: vt eam suscipiatis in domino digne sanctis: & assistatis ei in quocunque negotio vestri indiguerit. Etenim ipsa quoque astitit multis, & mihi ipsi Salutate Priscam & Aquilam adiutores meos in Christo Iesu (qui pro anima mea suas ceruices supposuerunt: quibus non solus ego gratias ago, sed & cunctæ ecclesiæ gentium) & domesticam ecclesiam eorum. Salutate Epentum dilectum mihi: qui est primiuius Achaiæ in Christo Iesu. Salutate Mariam, quæ multum laborauit in nobis. Salutate Andronicum & Iuniam cognatos & concaptiuos meos: qui sunt nobiles in apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo. Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in domino. Salutate Vrbanum adiutorem nostrum in Christo Iesu, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellem probum in Christo. Salutate eos qui sunt ex Aristoboli domo. Salutate Herodionem cognatum meum. Salutate eos qui sunt ex Narcisci domo, qui sunt in domino. Salutate Triphænam & Tryphosam: quæ laborant in domino. Salutate Persidem charissimam, quæ multum laborauit in domino. Salutate Rufum electum in domino, & matrem eius & meam. Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermam, & qui cum eis sunt, fratres. Salutate Philologum & Iuliam, Nereum, & sororem eius & Olimpiadem: & omnes qui cum eis sunt, sanctos. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutant vos omnes ecclesiæ Christi. Rogo autem vos fratres, vt obseruetis eos qui dissensiones & offendicula præter doctrinam

quam vos didicistis, faciunt: & declinate ab illis. Huiusmodi enim Christo domino nostro non seruiunt, sed suo ventri: & per dulces sermones, & benedictiones, seducunt corda innocentium. Vestra enim obedientia, in omni loco diuulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos sapientes esse in bono: & simplices in malo. Deus autem pacis conterat Satanam sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum. Salutat vos Timotheus adiutor meus: & Lucius, & Iason, & Sosipater cognati mei. Saluto vos ego Tertius qui scripsi epistolam in domino. Salutat vos Caius hospes meus & vniuersa ecclesia. Salutat vos Erastus arcarius ciuitatis, & Quartus frater. Gratia domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen. Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta euangelium meum & prædicationem Iesu Christi, secundum reuelationem mysterij, temporibus æternis taciti (quod nunc patet factum est per scripturas prophetarum secundum præceptum æterni Dei ad obediitionem fidei) in cunctis gentibus cogniti, soli sapienti Deo per Iesum Christum, cui honor & gloria in secula seculorum. Amen.

C Dominica quarta post Pascha, ex Genesi. Lectio prima.

- c. 36. I duces filiorum Esau, Filii Eliphaz primogeniti Esau: dux Themam, dux Omar, dux Sephua, dux Genez, dux Core, dux Gatham, dux Amalec. Hi filii Eliphaz in terra Edom, & hi filii Adæ. Hi quoque filii Rahuel filii Esau: dux Nahath, dux Zara, dux Samma, dux Meza. Hi autem duces Rahuel in terra Edom: isti filii Basemath vxoris Esau. Hi autem filii Oolibama vx-

oris Esau: dux Iehus, dux Ihelom, dux Core. Hi duces ex Oolibama filia Anaë vxoris Esau. Isti sunt filii Esau, & hi duces eorum. ipse est Edom. Isti sunt filii Seir Horrhæi, habitatores terræ: Lotan, & Sobal, & Sebeon, & Ana, & Dison, & Eser, & Disan. Hi duces Horrhæi. filii Seir in terra Edom. Facti sunt autem filii Lotan: Hori & Heman. erat autem soror Lotan, Thamna. Et isti filii Sobal, Aluan, & Manahath, & Ebal, & Sepho, & Onam. Et hi filii Sebeon. Aia & Ana. Iste est Ana qui inuenit aquas calidas in solitudine, cum pasceret asinos Sebeon patris sui. Habuitque filium Dison, & filiam Oolibama. Et isti filij Disan: Hamdam, & Eseban, & Iethran, & Charan. Hi quoque filii Eser: Balaan, & Zauan, & Acan. Habuit autem filios Disan: Hus, & Aran. Hi duces Horrhæorum: dux Lotan, dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana, dux Dison, dux Eser, dux Disan. isti duces Horrhæorum, qui imperauerunt in terra Seir.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.

Lectio secunda.

PAulus vocatus apostolus Iesu ca. 1. Christi, per voluntatem Dei, & Sosthenes frater: ecclesiae Dei, quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus, qui inuocant nomen domini nostri Iesu Christi in omni loco ipsorum & nostro, gratia vobis, & pax a Deo patre nostro & domino Iesu Christo. † Gratias ago A Deo meo semper pro vobis, in gratia Dei, quæ data est vobis in Christo Iesu, quod in omnibus diuites facti estis in illo, in omni verbo & in omni scientia, sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: ita vt nihil vobis desit in vlla gratia, expectantibus reuelationem domini nostri Iesu Christi,

qui & confirmabit vos vsque in finem sine crimine, in die aduentus domini nostri Iesu Christi.] Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi domini nostri. Obsecro autem vos fratres, per nomen domini nostri Iesu Christi, vt idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Significatum est enim mihi de vobis fratres mei, ab ijs qui sunt Chloes, quia contentiones sunt inter vos. Hoc autem dico, quod vnuisque vestrum dicit, Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo, ego vero Cephæ: ego autem Christi. Diuisus est Christus? Nunquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo meo, quod neminem vestrum baptizauui, nisi Crispum & Caium: ne quis dicat quod in nomine meo baptizati estis. Baptizauui autem & Stephanæ domum. Cæterum, nescio si quem alium baptizauerim. Non enim misit me Christus baptizare, sed euangelizare: non in sapientia verbi, vt non euacuetur crux Christi. Verbum enim crucis, pereuntibus quidem stultitia est. Iis autem qui salui fiunt, id est, nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim. Perdam sapientiam sapientium: & prudentiam prudentium reprobabo. Vbi sapiens? vbi Scriba? vbi inquisitor huius seculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? Nam quia in Dei sapientia non cognouit mundus per sapientiam Deum: placuit Deo per stultitiam prædicationis, saluos facere credentes. Quoniam & Iudei signa petunt, & Graeci sapientiam quærunt: nos autem prædicamus Christum crucifixum, Iudeis quidem scandalum, Gen-

tibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis Iudæis atque Græcis, Christum Dei virtutem & Dei sapientia. quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: & quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis, Vado ad eum qui misit me: & nemo ex vobis interrogat me, quo vadis? **Et rel.**

Homilia sancti Augusti. episc.

Cum dominus Jesus prædixisset discipulis suis persecutiones, quas passuri erant post eius abscessum, subiunxit, atque ait, Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram: nunc autem vado ad eum qui misit me. Vnde primum videndum est vtrum eis futuras non prædixerit antea passiones. Sed alij tres Euangelistæ satis eum prædixisse ista demonstrant, antequam ventum esset ad cœnam. Qua peracta secundum Ioannem ista loquutus est, vbi ait, Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. An forte hinc ista soluitur quæstio: quia & illi eum narrant passioni proximum fuisse cum haec diceret? Non ergo ab initio quando cum illis erat: quia iam discessurus: iamque ad patrem perrecturus hæc dicit. Et ideo etiam secundum alios Euangelistas verum est quod hic dictum est. Hæc autem vobis ab initio non dixi. Sed quid agimus de fide Euangelij secundum Matthæum: qui hæc eis a Domino non solum cum iam esset Pascha cum discipulis cœnaturus imminente passione, verumetiam ab initio denuntiata esse commemorat: vbi primum nominatim duodecim apostoli exprimuntur, & ad opera diuina mituntur: Quid sibi ergo vult quod hic ait? Hæc autem vobis ab initio non

dixi, quia vobiscum eram: nisi ea quæ Jesus hic dicit de Spiritu sancto, quod sit venturus ad eos: & testimonium perhibiturus, quando mala illa passuri sunt: hoc etiam ab initio eis non dixit: quia cum eis erat. Consolator ergo ille vel aduocatus (vtrunque enim interpretatur quod est Graece paracletus) Christo abscedente fuerat necessarius. Et ideo de illo non dixerat in initio quando cum illis erat: quia eius præsentia consolabantur. **T**e deum.

Oratio.

DEUS, qui fidelium mentes vnius efficis voluntatis: da populis tuis id amare quid præcipis, id desyderare, quod promittis: vt inter mundanas varietates, ibi nostra fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia. Per do.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 6. **R**EGES autem qui regnauerunt in terra Edom antequam haberent regem filij Israel, fuerunt hi: Bela filius Beor, nomenque vrbis eius Denaba. Mortuus est autem Bela, & regnauit pro eo Iobab filius Zaræ de Bosra. Cumque mortuus esset Iobab, regnauit pro eo Husan de terra Themanorum. Hoc quoque mortuo, regnauit pro eo Adad filius Badad, qui percussit Madian in regione Moab: & nomen vrbis eius Auih. Cumque mortuus esset Adad, regnauit pro eo Semla de Masreca. Hoc quoque mortuo, regnauit pro eo Saul de fluorio Rohoboth. Cumque & hic obiisset. successit in regnum Balanam filius Achobor. Isto quoque mortuo, regnauit pro eo Adar, nomenque vrbis eius Phau: & appellabatur vxor eius Meetabel, filia Matred filii Mezaab. Hæc ergo nomina ducum Esau in cognitionibus & locis & vocabulis suis: dux Thamna, dux Alua, dux Ietheth, dux Oolibama, dux Ela,

dux Phinon, dux Genez, dux Theman, dux Mabsar, dux Magdiel, dux Hiram: hi duces Edom habitantes in terra imperij sui, ipse est Esau pater Idumæorum. Habitauit autem Iacob in terra Chanaan, in qua pater suus peregrinatus est. Et hæ sunt generationes eius.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

VIdete enim vocationem vestram, ca. 1. fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia: & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret: vt non glorietur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia a Deo & iustitia & sanctificatio & redemptio: vt (quemadmodum scriptum est) Qui gloriatur, in domino gloriatur.

Et ego cum venissem ad vos fratres, ca. 2. veni non in sublimitate sermonis aut sapientiae annuntians vobis testimonium Christi. Non enim iudicauit me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. Et ego in infirmitate, & timore & tremore multo fui apud vos: & sermo meus & prædictio mea non in persuasilibus humanæ sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis: vt fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos. sapientiam vero, non huius seculi, neque principum huius seculi, qui destruuntur: sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinavit Deus ante secula in gloriam nostram, quam nemo principium huius seculi cognovit. si enim

cognouissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent. Sed, sicut scriptum est, Quod oculus non vidit, nec auris audiuuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus ijs qui diligunt illum: nobis autem reuelauit Deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda Dei. Quis enim hominum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Ita & quæ Dei sunt nemo cognouit nisi spiritus Dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est: vt sciamus quæ a Deo donata sunt nobis: quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiae verbis: sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. stultitia enim est illi, & non potest intelligere quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autem iudicat omnia, & ipse a nemine iudicatur. Sicut scriptus est, Quis enim cognouit sensum domini? aut quis instruxit eum? Nos autem sensum Christi habemus.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio j.

c. 37. **I**oseph cum sexdecim esset annorum, a pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer: & erat cum filijs Balæ, & Zelphæ vxorum patris sui: accusauitque fratres suos apud patrem crimine pessimo. Israel autem diligebat Ioseph super omnes filios, eo quod in senectute genuisset eum: fecitque ei tunicam polymitam. Videntes autem fratres eius quod a patre plus cunctis filiis amaretur, oderant eum, nec poterant ei quicquam pacifice loqui. Accidit quoque vt visum somnum referret fratribus suis, quæ causa maioris B odij seminarium fuit. † Dixitque Ioseph fratribus suis, Audite somnum meum

quod vidi. Putabam nos ligare manipulos in agro: & quasi consurgere manipulum meum, & stare, vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum. Responderunt fratres eius. Nunquid rex noster eris? aut subiciemur ditioni tuæ? Hæc ergo causa somniorum atque sermonum. inuidiæ & odij fomitem ministrauit. Aliud quoque vidit somnum, quod narrans fratribus, ait, Vidi per somnum quasi solem, & lunam, & stellas vndecim adorare me. Quod cum patri suo, & fratribus retulisset, increpauit eum pater suus, & dixit, Quid sibi vult hoc somnum quod vidisti? num ego, & mater tua, & fratres tui adorabimus te super terram? Inuidebant ei igitur fratres sui: pater vero rem tacitus considerabat.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

ET ego, fratres, non potui vo- ca. 3. bis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, tanquam paruulis in Christo. Lac vobis potum dedi, non escam: nondum enim poteratis, sed nec nunc quidem potestis, adhuc enim carnales estis. Cum enim sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? Cum enim quis dicat, Ego quidem sum Pauli, alius autem, Ego Apollo: nonne homines estis? Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus? ministri eius cui credidistis, vt vnicuique sicut dominus dedit. Ego plantaui, Apollo rigauit: sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed qui incrementum, dat, Deus. Qui autem plantat, & qui rigat, vnum sunt. Vnusquisque autem propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Dei enim sumus adiutores:

Dei agricultura estis, Dei ædificatio es-tis. Secundum gratiam Dei quæ data est mihi, vt sapiens architectus funda-mentum posui: alius autem superædi-ficat. Vnusquisque autem videat quo-modò superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est: quod est Christus Iesus. Si quis autem superædificat su-per fundamentum hoc, aurum, argen-tum, lapides pretiosos, ligna, foenum, stipulam, vniuersusque opus manifes-tum erit. Dies enim domini declarabit, quia in igne reuelabitur: & vniuersusque opus quale sit, ignis proba-bit. Si cuius opus manserit quod su-perædificauit: mercedem accipiet. Si cuius opus arserit, detrimentum pati-etur: ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia tem-plum Dei estis, & spiritus Dei habi-tat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit: disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est: quod estis vos. Nemo se seducat. Siquis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat, vt sit sapiens. Sapi-entia enim huius mundi, stultitia est apud Deum. Scriptum est enim, com-prehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum. dominus nouit cogitationes sapientium quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in hominibus. Om-nia enim vestra sunt: siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura: omnia enim vestra sunt: vos autem Christi, Christus autem Dei.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 37. **C** Vmque fratres illius in pascendis gregibus patris morarentur in Sichem, dixit ad eum Israel, Fratres tui pascunt oves in Sichimis: veni, mittam te ad eos. Quo respondente, Præsto

sum: ait, Vade, & vide si cuncta pros-tera sint erga fratres tuos, & pecora: & renuntia mihi quid agatur. Mis-sus de valle Hebron, venit in Sichem: inuenitque eum vir errantem in agro, & interrogavit quid quæreret. At ille respondit, Fratres meos quæro: in-dica mihi vbi pascant greges. Dix-itque ei vir, Recesserunt de loco isto: audiui autem eos dicentes, Eamus in Dothain. Perrexit itaque Ioseph post fratres suos, & inuenit eos in Dothain. Qui cum vidissent eum procul, ante-quam accederet ad eos, cogitauerunt illum occidere. Et mutuo loqueban-tur. Ecce somniator venit, venite, oc-cidamus eum, & mittamus in cister-nam veterem: dicemusque, Fera pes-sima deuorauit eum: & tunc apparebit quid illi prosint somnia sua. Audiens autem hoc Ruben, nitebatur liberare eum de manibus eorum, & dicebat, Non interficiamus animam eius, nec effun-damus sanguinem: sed proiicie eum in cisternam hanc, quæ est in solitu-dine, manusque vestras seruate innox-ias. Hoc autem dicebat, volens eripere eum de manibus eorum, & reddere pa-tri suo.] Confestim igitur vt peruenit D ad fratres suos, nudauerunt eum tunica talari, & polymita, miseruntque eum in cisternam veterem, quæ non habebat aquam.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

S †Ic nos aestimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam quæritur inter dis-pensatores vt fidelis quis inueniatur. Mihi autem pro minimo est vt a vobis iudicer, aut ab humano die: sed neque me ipsum iudico. Nihil enim mihi con-scious sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, dominus

est. Itaque nolite ante tempus iudicare: quoadusque veniat dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum: & manifestabit consilia cordium: & tunc
B laus erit vnicuique a Deo.] Hæc autem fratres, transfiguraui in me, & Apollo, propter vos: vt in nobis discatis, ne supra quam scriptum est, vnuſ aduersus alterum infletur pro alio. Quis enim te discernit? Quid autem habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? Iam saturati estis, iam diuites facti estis: sine nobis regnatis: & vtinam regnetis, vt & nos vobiscum regnemus. Puto enim quod Deus nos apostolos nouissimos ostendit, tanquam morti desti-
C natos: quia † spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & hominibus. Nos stulti propter Christum: vos autem prudentes in Christo. nos infirmi: vos autem fortes: vos nobiles: nos autem ignobiles. Vsque in hanc horam & es- urimus & sitimus & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris, maledicimur: & benedicimus: persecu- tionem patimur: & sustinemus. blasphemamur: & obsecramus, tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsema vsque adhuc. Non vt confundam vos, hæc scribo, sed vt
D filios meos charissimos moneo.] Nam si decem milia paedagogorum habeatis in Christo: sed non multos patres. Nam in Christo Iesu per Euangelium ego vos genui.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c. 37. **E**T sedentes vt comedenter panem viderunt Ismahelitas viatores venire de Galaad, & camelos eorum portantes aromata, & resinam & stacten in Ægyptum. Dixit ergo Iudas fratribus suis, Quid nobis prodest,

si occiderimus fratrem nostrum, & celauerimus sanguinem ipsius? Melius est vt vendatur Ismahelitis, & manus nostræ non polluantur: frater enim, & caro nostra est. Acquieuerunt fratres sermonibus illius. Et prætereuntibus Madianitis negotiatoribus: extrahentes eum de cisterna, vendiderunt eum Ismahelitis viginti argenteis: qui duxerunt eum in Ægyptum. Reversusque Ruben ad cisternam, non inuenit puerum: & scisis vestibus pergens ad fratres suos, ait: Puer non comparet, & ego quo ibo? Tulerunt autem tunicam eius, & in sanguinem hoedi quem occiderant, tinixerunt: mittentes qui ferrent ad patrem, & dicerent, Hanc inuenimus: vide vtrum tunica filij tui sit, an non. Quam cum agnouisset pater, ait: Tunica filij mei est, fera pessima comedit eum, bestia deuorauit Ioseph. Scisisque vestibus, indutus est cilicio, lugens filium suum multo tempore. Congregatis autem cunctis liberis eius vt lenirent dolorem patris, noluit consolationem accipere, sed ait: Descendam ad filium meum, lugens in infernum. Et illo perseverante in fletu, Madianitæ vendiderunt Ioseph in Ægypto Phutiphari Eunuco Pharao-nis magistro militum.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

ROgo ergo vos, imitatores mei es- ca. 4. tote, sicut & ego Christi. Ideo misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus & fidelis in domino: qui vos commonefaciet vias meas, quæ sunt in Christo Iesu, sicut vbique in omni ecclesia doceo. Tanquam non venturus sim ad vos, sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos cito, si dominus voluerit: & cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt, sed

virtutem. Non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute. Quid vultis? In virga veniam ad vos: an in charitate, & spiritu mansuetudinis?

ca. 5. Omnino auditur inter vos fornicatio: & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita vt vxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: & non magis luctum habuistis, vt tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit? Ego quidem absens corpore: præsens autem spiritu, iam iudicaui vt præsens eum, qui sic operatus est, in nomine domini nostri Iesu Christi, congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute domini nostri Iesu tradere huiusmodi hominem Satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die domini nostri Iesu Christi. Non est bona gloriatio vestra Nescitis, quia modicum fermentum, totam massam corrumpit? † Expur-

B gate vetus fermentum, vt sitis noua conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur: non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ, & nequitiæ, sed in azymis synceritatis &

C veritatis.] Scripsi in epistola, Ne commisceamini fornicarijs, non vtique fornicarijs huius mundi, aut auaris, aut rapacibus, aut idolis seruientibus alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis, non commisceri, si is qui frater nominatur inter vos, est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cum eiusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de ijs qui foris sunt iudicare? Nonne de ijs qui intus sunt vos iudicatis? nam eos, qui foris sunt, Deus iudicabit. Auferte malum ex vobisipsis.

¶ Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

E Odem tempore descendens Iudas a c. 38. fratribus suis diuertit ad virum Odollamitem, nomine Hiram. Veditque ibi filiam hominis Chananæi, vocabulo Sua: & accepta vxore, ingressus est ad eam. Quæ concepit, & peperit filium, & vocavit nomen eius Her. Rursumque concepto foetu, natum filium vocavit Onam. Tertium quoque peperit: quem appellauit Sela, quo nato, parere vltra cessauit. Dedit autem Iudas vxorem primogenito suo Her, nomine Thamar. Fuit quoque Her primogenitus Iudæ nequam in conspectu domini: & ab eo occisus est. Dixit ergo Iudas ad Onan filium suum, Ingredere vxorem fratris tui, & sociare illi: vt suscites semen fratri tuo. Ille sciens non sibi nasci filios, introiens ad vxorem fratris sui, semen fundebat in terram: ne liberi fratris nomine nascerentur. Et idcirco percussit eum dominus, quod rem detestabilem faceret. Quam ob rem dixit Iudas Thamar nurui suæ, Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus: Timebat enim ne & ipse moreretur, sicut fratres eius. Quæ abijt, & habitauit in domo patris sui. Euolutis autem multis diebus mortua est filia Sua, vxor Iudæ, qui post luctum consolatione suscepta, ascendebat ad tonsores ouium suarum, ipse & Hiras opilio gregis Odollamites in Thamnas.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

A Vdet aliquis vestrum habens negotia. c. 6. cium aduersus alterum, iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? An nescitis, quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mundus: indigni estis qui de minimis iudicetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quanto magis secularia? Secularia igitur iudicia si habueritis:

contemptibiles qui sunt in ecclesia, illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre iudicio contendit: & hoc apud infideles? Iam quidem omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis & fraudatis: & hoc fratribus? An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare. Neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Et hæc quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine domini nostri Iesu Christi, & in spiritu Dei nostri. Omnia mihi licent: sed non omnia expeditunt. Omnia mihi licent: sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri, & venter escis: Deus autem & hunc & has destruet, corpus autem non fornicationi, sed domino: & dominus corpori. Deus vero & dominum suscitauit: & nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra, membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? Absit. An nescitis, quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne vna. Qui autem adhæret domino: unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne enim peccatum quocunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. An nescitis, quoniam membra vestra tem-

plum sunt spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro.

C Sabbato ex Genesi. Lectio. j.

N Vntiatumque est Thamar, quod c. 38. sacer illius ascenderet in Thamnas ad tondendas oues. Quæ depositis viduitatis vestibus, assumpsit theristrum: & mutato habitu sedit in biuio itineris, quod dicit Thamnam: eo quod creuisset Sela, & non eum accepisset maritum. Quam cum vidisset Iudas, suspicatus est esse meretricem: operuerat enim vultum suum, ne agnosceretur. Ingrediensque ad eam ait: Dimitte me, vt coeam tecum, ne sciebat enim quod nurus sua esset. Qua respondente, Quid dabis mihi vt fruaris concubitu meo? dixit, Mittam tibi hoedum de gregibus. Rursumque illa dicente: Patiar quod vis, si dederis mihi arrhabonem: donec mittas quod polliceris: ait Iudas, Quid vis tibi pro arrhabone dari? Respondit, Annulum tuum, & armillam, & baculum quem manu tenes. Ad vnum igitur coitum mulier concepit, & surgens abiit: depositoque habitu quem sumpserat, induita est viduitatis vestibus. Misit autem Iudas hoedum per pastorem suum Odollamitem, vt reciperet pignus quod dederat mulieri: qui cum non inuenisset eam, interrogauit homines loci illius, Vbi est mulier, quæ sedebat in biuio? Respondentibus cunctis, Non fuit in loco ista meretrix: reuersus est ad Iudam, & dixit ei, Non inueni eam: sed & homines loci illius dixerunt mihi nunquam sedisse ibi scortum. Ait Iudas: Habeat sibi, certe mendacij arguere nos non poterit: ego misi hoedum quem promiseram, & tu

non inuenisti eam.

**Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.**

ca. 7. **D**E quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem, vnumquisque suam vxorem habeat, & vnaquaque suum virum habeat. Vxori vir debitum reddat: similiter autem & vxori viro. Mulier sui corporis potestatem non habet: sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet: sed mulier. Nolite fraudare inuicem: nisi forte ex consensu ad tempus, vt vacetis orationi: & iterum reuertimini in idipsum, ne tentet vos satanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Volo autem omnes vos esse sicut meipsum: sed vnumquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic. Dico autem non nuptis & viduis: bonum est illis, si sic permanserint sicut & ego. Quod si non se continent: nubant: melius est enim nubere, quam vri. Iis autem qui matrimonio iuncti sunt, præcipio, non ego, sed dominus, vxorem a viro non discedere: quod si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir vxorem non dimittat. Nam cæteris ego dico, non dominus, Si quis frater vxorem habet infidelem: & hæc consentit habitare cum illo: non dimittat illam. Et si qua mulier habet virum infidelem, & hic consentit habitare cum illa: non dimittat virum, sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem: & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem, alioquin filii vestri immundi essent: nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit, discedat, non enim seruituti subiectus

est frater aut soror in huiusmodi: in pace autem vocauit nos Deus. Vnde enim scis mulier, si virum saluum facies? aut vnde scis vir, si mulierem saluam facies? nisi vnicuique sicut diuisit dominus, vnumquenque sicut vocauit Deus, ita ambulet, & sicut in omnibus ecclesijs doceo. Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circuncidatur. Circuncisio nihil est, & præputium nihil est: sed obseruatio mandatorum Dei. Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Seruus vocatus es? non sit tibi curæ, sed & si potes fieri liber: magis vtere. Qui enim in domino vocatus est seruus: libertus est domini. Similiter qui liber vocatus est: seruus est Christi. Pretio empti estis: nolite fieri servi hominum. Vnusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc maneat apud Deum.

C Dominica quinta post Pascha, ex Genesi. Lectio prima.

Cce autem post tres menses c 38. **S**nuntiauerunt Iudæ, dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua, & videtur vterus illius intumescere. Dixitque Iudas, Producite eam, vt comburatur. Quæ cum duceretur ad poenam, misit ad socerum suum dicens: De viro cuius hæc sunt, concepi: cognosce cuius sit anulus, & armilla, & baculus. Qui agnitis muneribus, ait, iustior me est: quia non tradidi eam Sela filio meo. Attamen ultra non cognouit eam. Instante autem partu, apparuerunt gemini in vtero: atque in ipsa effusione infantium, vnum protulit manum, in qua obstetrix ligauit coccinum, dicens: Iste egredietur prior. Illo vero retrahente manum, egressus est alter: dixitque mulier,

Quare diuisa est propter te maceria? & ob hanc causam vocavit nomen eius Phares. Postea egressus est frater eius, in cuius manu erat coccinum: quem appellauit Zaram.

c. 39. Igitur Ioseph ductus est in Aegyptum, emitque eum Phutiphar Eunuchus Pharaonis princeps exercitus sui, vir ægyptius, de manu Ismahelitarum, a quibus perductus erat. Fuitque dominus cum eo, & erat vir in cunctis prospero agens: habitauitque in domo domini sui, qui optime nouerat dominum esse cum eo, & omnia quæ gereret, ab eo dirigi in manu illius. Inuenitque Ioseph gratiam coram domino suo, & ministrabat ei: a quo præpositus omnibus gubernabat creditam sibi domum, & vniuersa quæ ei tradita fuerant: benedixitque dominus domui Aegyptij propter Ioseph, & multiplicauit tam in ædibus quam in agris cunctam eius substantiam. Nec quicquam aliud nouerat, nisi panem quo vescebatur.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

c.7.b **D**†E virginibus autem præceptum domini non habeo: consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a domino, vt sim fidelis. Existimo enim hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es vxori? noli querere solutionem. Solutus es ab vxore? noli querere vxorem. Si autem acceperis vxorem, non peccasti. Et si nupserit virgo: non peccauit. tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres, tempus breue est: reliquum est, vt & qui habent vxores, tanquam non habentes sint, & qui flent: tanquam non flentes, & qui gaudent: tanquam non gaudentes, & qui emunt:

tanquam non possidentes, & qui vtuntur hoc mundo: tanquam non vtantur, præterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine solicitudine esse. Qui sine vxore est: solicitus est quæ domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum vxore est, solicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori: & diuisus est. Et mulier innupta & virgo, cogitat quæ domini sunt, vt sit sancta corpore & spiritu.] Quæ autem nupta C est, cogitat quæ sunt mundi: quomodo placeat viro. Porro hoc ad vtilitatem vestram dico: non vt laqueum vobis iniciam, sed ad id quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento dominum obsecrandi. Si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua, quod sit superadulta, & ita oportet fieri: quod vult faciat, non peccat, si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis. Et hoc iudicauit in corde suo, seruare virginem suam, bene facit. Igitur & qui matrimonio iungit virginem suam bene facit: & qui non iungit, melius facit. Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius viuit: quod si dormierit vir eius: liberata est, cui autem vult nubat: tantum in domino. Beator autem erit, si sic permanserit secundum meum consilium. Puto autem quod & ego spiritum Dei habeam.

Secundum Ioannem. **Lectio. iii.** c. 16.
In illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis, Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo: dabit vobis.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Domihi verba nunc ista tractanda sunt, Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo,

dabit vobis. Iam dictum est in superioribus huius dominici sermonis partibus propter eos, qui nonnulla petunt a patre in Christi nomine nec accipiunt. Non petitur in nomine salvatoris, quicquid petitur contra rationem salutis. Non enim sonum literarum ac syllabarum, sed quod sonus ipse significat, & quod eo sono recte & veraciter intelligitur: hoc accipiendum est dicere, cum dicit, in nomine meo. Vnde qui hoc sentit de Christo, quod non est de unico Dei filio sentiendum, non petit in eius nomine, etiam si non taceat literis ac syllabis Christum: quomodo in nomine eius petit, quem cogitat cum petit? Qui vero quod est de illo sentiendum sentit, ipse in eius nomine petit, & accipit quod petit, si non contra salutem suam sempiternam petit. Accipit autem quando debet accipere, quædam autem non negantur: sed vt congruo dentur tempore, differuntur. Ita sane intelligendum est quod ait, Dabit vobis: vt ea beneficia significata sciantur his verbis, quæ ad eos qui petunt proprie pertinent. **Te deum.**

Oratio.

Deus, a quo cuncta bona præcedunt, largire supplicibus tuis, vt cogitemus te inspirante, quæ recta sunt, & te gubernante eadem faciamus. Per do.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 39. **E**rat autem Ioseph pulchra facie, & decorus aspectu. Post multos itaque dies iniecit domina sua oculos suos in Ioseph, & ait, Dormi mecum. Qui nequaquam acquiescens operi nefario, dixit ad eam, Ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habet in domo sua: nec quicquam est quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, præter te, quæ vxor

eius es: quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in Deum? Huiuscmodi verbis per singulos dies loquebatur: & mulier molesta erat adolescenti, & ille recusabat stuprum. Accidit autem quadam die, vt intraret Ioseph domum, & operis quippiam absque arbitris faceret: & illa, apprehensa lacinia vestimenti eius diceret, Dormi mecum. Qui relicto in manu eius pallio, fugit, & egressus est foras. Cumque vidisset mulier vestem in manibus suis, & se esse contemptam, vocauit ad se homines domus suæ, & ait ad eos: En introduxit virum Hebreum, vt illuderet nobis: ingressus est ad me, vt coiret mecum: cumque ego succlamasse, & audisset vocem meam, reliquit pallium quod tenebat, & fugit foras. In argumentum ergo fidei, retentum pallium ostendit marito reuertenti domum suam, & ait, Ingressus est ad me seruus Hebreus, quem adduxisti, vt illuderet mihi: cumque audisset me clamare, reliquit pallium quod tenebat, & fugit foras. His auditis dominus & nimium credulus verbis coniugis, iratus est valde, tradiditque Ioseph in carcerem, vbi vinciti regis custodiebantur: & erat ibi clausus. Fuit autem dominus cum Ioseph, & misertus est illius: & dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. Qui tradidit in manu illius vniuersos vinctos qui in custodia tenebantur: & quicquid fiebat, sub ipso erat. Nec nouerat aliquid, cunctis ei creditis: dominus enim erat cum illo, & omnia opera eius dirigebat.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

De ijs autem quæ idolis immolan- ca. 8. tur, scimus quod omnes scientiam habemus. Scientia inflat: charitas vero ædificat. Si quis autem se exis-

timat scire aliquid, nondum cognouit, quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit Deum: hic cognitus est ab eo. De escis autem quæ idolis immolantur, scimus quia nihil est idolum in mundo, & quod nullus est Deus nisi vnus. Nam & si sunt qui dicantur dij, siue in cœlo, siue in terra (siquidem sunt dij multi, & domini multi) nobis tamen vnus Deus pater, ex quo omnia, & nos in illum, & vnus dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum: sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscientia vsque nunc idoli quasi idolothyrum manducant, & conscientia ipsorum cum sit infirma, polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducauerimus, abundabimus: neque si non manducauerimus, deficiemus. Videte autem, ne forte hæc licentia vestra, offendiculum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum qui habet scientiam, in idolio recumbentem: nonne conscientia eius, cum sit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam: in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

ca. 9. **H** Is itaque gestis accidit vt peccarunt duo eunuchi, pincerna regis Ægypti, & pistor, domino suo. Irratusque contra eos Pharao (nam alter pincernis præerat, alter pistoribus) misit eos in carcerem principis militum, in quo erat vincitus & Ioseph. At custos carceris tradidit eos Ioseph, qui &

ministrabat eis. Aliquantulum temporis fluxerat, & illi in custodia tenebantur. Videruntque ambo somnium nocte vna, iuxta interpretationem congruam sibi. Ad quos cum introisset Ioseph mane, & vidisset eos tristes, sciscitatus est eos, dicens: Cur tristior est hodie solito facies vestra? Qui responderunt, Somnium vidimus, & non est qui interpretetur nobis. Dixitque ad eos Ioseph: Nunquid non Dei est interpretatio? referte mihi quid videritis. Narrauit prior præpositus pincernarum somnium suum, Videbam coram me item, in qua erant tres propagines, crescere paulatim in gemmas, & post flores vuas maturescere: calicemque Pharaonis in manu mea, tuli ergo vuas, & expressi in calicem quem tenebam, & tradidi poculum Pharaoni. Respondit Ioseph, Hæc est interpretatio somnij, Tres propagines, tres adhuc dies sunt, post quos recordabitur Pharao ministerij tui, & restituet te in gradum pristinum: dabisque ei calicem iuxta officium tuum, sicut ante facere consueueras. Tantum memento mei, cum tibi bene fuerit: & facias mecum misericordiam: vt suggeras Pharaoni, vt educat me de isto carcere: quia furtim sublatus sum de terra Hebræorum, & hic innocens in lacum missus sum.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

N On sum liber? non sum Apos-tolus? nonne Christum Iesum dominum nostrum vidi? Nonne opus meum vos estis in domino? Et si aliijs non sum apostolus: sed tamen vobis sum, nam signaculum apostolatus mei vos estis in domino. Mea defensio apud eos qui me interrogant hæc est, Nunquid non habemus potestatem manducandi & bibendi? Nunquid non

ca. 9.

habemus potestatem mulierem sororem circunducendi, sicut & cæteri apostoli, & fratres domini, & Cephas? Aut ego solus & Barnabas, non habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendijs vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis pascit gregem: & de lacte gregis non manducat? Nunquid secundum hominem hæc dico? An & lex hæc non dicit? Scriptum est enim in lege Moysi, Non alligabis os boui trituranti. Nunquid de bobus cura est Deo? An propter nos vtique hoc dicit? Nam propter nos scripta sunt: quoniam debet in spe qui arat, arare: & qui triturat, in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia seminauimus: magnum est si nos carnalia vestra metamus? Si alij potestatis vestræ participes sunt: quare non potius nos? Sed non vsi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus euangelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt edunt? & qui altario deseruiunt: cum altario participant? Ita & dominus ordinauit ijs qui euangelium annuntiant, de euangelio viuere. Ego autem nullo horum vsus sum. Non autem scripsi hæc, vt ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis mori, quam vt gloriam meam quis euacuet. Nam & si euangelizauero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit. væ enim mihi est si non euangelizauero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo. Si autem inuitus: dispensatio mihi credita est. Quæ est ergo merces mea? Vt euangelium prædicans, sine sumptu ponam euangelium, vt non abutar potestate mea in euangelio. Nam cum liber essem ex

omnibus, omnium me seruum feci: vt plures lucrifacerem.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

V Idens pistorum magister quod c. 40. prudenter somnium dissoluisset, ait, Et ego vidi somnium, Quod tria canistra farinæ haberem super caput meum: & in vno canistro quod erat excelsius, portare me putabam omnes cibos qui fiunt arte pistoria, auesque comedere ex eo. Respondit Ioseph, Hæc est interpretatio somnij, Tria canistra, tres adhuc dies sunt: post quos auferet Pharaon caput tuum, ac suspendet te in cruce, & lacerabunt volucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalitius Pharaonis erat: qui faciens grande conuiuium pueris suis, recordatus est inter epulas magistri pincernarum & pistorum principis, restituitque alterum in locum suum, vt porrigeret ei poculum: alterum suspendit in patibulo, vt coniectoris veritas probaretur. Et tamen succendentibus prosperis, præpositus pincernarum oblitus est interpretis sui.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

ET factus sum Iudæis tanquam ca. 9. Iudæus: vt Iudæos lucrarer, ijs qui sub lege sunt, quasi sub lege essem (cum ipse non essem sub lege) vt eos qui sub lege erant, lucrifacerem, ijs qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cum sine lege Dei non essem: sed in lege essem Christi) vt lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus: vt infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum: vt omnes facerem saluos. Omnia autem facio propter euangelium: vt particeps eius efficiar. † Nescitis quod ij, qui in B stadio currunt, omnes quidem currunt: sed vnu accipit brauium? Sic currite

vt comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro: non quasi in incertum: sic pugno, non quasi ærem verberans: sed castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.

- c. 10. Nolo enim vos ignorare fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt: & omnes mare transierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari, & omnes eandem escam spiritualem manducauerunt, & omnes eundem potum spiritualem biberunt, bibebant autem de spirituali, consequente eos petra: petra autem erat B Christus.] Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo, nam prostrati sunt in deserto Hæc autem in figura C facta sunt nostri, vt † non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. neque idololatræ efficiamini, sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est, Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere: neque fornicemur: sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & ceciderunt vna die viginti tria milia. neque tentemus Christum: sicut quidam eorum tentauerunt, & a serpentibus perierunt, neque murmuraueritis: sicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminate. Hæc autem omnia, in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines seculorum deuenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendat, nisi humana: fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis: sed faciet etiam cum tenta-

tione prouentum, vt possitis sustinere.]

C Si in die Ascensionis domini inciderit festum simplex, omittitur omnino: si autem inciderit in alijs diebus vsque ad Pentecosten, fit commemoratio de eo in fine Primæ antequam dicatur Pre-tiosa. Si vero festum duplex inciderit indie Ascensio transfertur in sequentem diem. si autem in alijs, celebrabitur in die qua inciderit.

C Festum Ascensionis domini duplex maius. Ad Vesperas Hymnus.

I Esu nostra redemptio,

I Amor & desiderium:

Deus creator omnium,

Homo in fine temporum.

Quae te vicit clementia,

Vt ferres nostra crima:

Crudelem mortem patiens,

Vt nos a morte tolleres?

Infernī claustra penetrans,

Tuos captiuos redimens:

Victor triumpho nobili,

Ad dextram patris residens.

Ipsa te cogat pietas,

Vt mala nostra superes,

Parcendo, & voti compotes,

Nos tuo vultu saties.

Gloria tibi domine,

Qui scandis super sydera:

Cum patre, & sancto spiritu,

In sempiterna secula. Amen. & sic terminant hymni omnibus horis vsque ad Penteco. exclusie an. Ascendens Christus in altum, captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus, Haleluiah. **Oratio.**

C Oncede quæsumus omnipotens Deus, vt qui hodierna die vnigenitum tuum redemptorem nostrum ad cœlos ascensisse credimus, ipsi quoque mente in celestibus habitemus: Per eun. **Ad matutinum, inuitatorium.**

HAleluiah, Christum dominum ascendentem in cœlum, veni te adoremus, Haleluiah. *Hymnus.*

AEterne rex altissime,
ARedemptor & fidelium:
Quo mors soluta deperit,
Datur triumphus gratiæ.
Scandens tribunal dexteræ,
Patris potestas omnium:
Collata Iesu cœlitus,
Quæ non erat humanitus.
Vt trina rerum machina,
Cœlestium, terrestrium:
Et inferorum condita,
Flectat genu iam subdita.
Hinc te precantes quæsumus,
Ignoſce culpis omnibus:
Et corda sursum subleua,
Ad te superna gratia,
Vt cum repente cooperis,
Clarere nube iudicis:
Poenas repellas debitæ,
Reddas coronas perditas.
Gloria tibi domine,

Qui scandis super sydera. &c. **An.** Ascendit Deus in iubilo: & dominus in voce tubæ, Haleluiah.

Ex Isaia. Lectio prima.

c. 63. **Q**Vis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ? Ego qui loquor iustitiam, & propugnator sum ad saluandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum: calcaui eos in furore meo, & conculcaui eos in ira mea: & aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea inquinaui. Dies enim vltionis in corde meo: annus redemptionis meæ venit. Circunspexi, & non erat auxiliator: quæsiui, & non fuit qui

adiuuaret, & saluauit mihi brachium meum, & indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Et conculcaui populos in furore meo, & inebriaui eos in indignatione mea, & detraxi in terram virtutem eorum. Miserationum domini recordabor, laudem domini super omnibus quæ reddidit nobis dominus, & super multitudinem bonorum domui Israel, quæ largitus est eis secundum indulgentiam suam, & secundum multitudinem misericordiarum suarum. Et dixit, Veruntamen populus meus est, filij non negantes: & factus est eis saluator. In omni tribulatione eorum non est tribulatus, & angelus faciei eius saluauit eos: in dilectione sua, & indulgentia sua ipse redemit eos, & portauit eos, & eleuauit eos cunctis diebus seculi.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

Propter quod charissimi mihi, ca. 9. fugite ab idolorum cultura. Vt prudentibus loquor: vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nonne participatio corporis domini est? Quoniam vnum panis, & vnum corpus multi sumus: omnes qui de vno pane & de vno calice participamus. Videte Israel secundum carnem. Nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? quid ergo? dico quod idolis immolatum, sit aliquid? aut quod idolum sit aliquid? Sed quod quæ immolant gentes, dæmonijs immolant, & non Deo: Nolo autem vos socios fieri dæmoniorum. Non potestis calicem domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ domini participes esse, & mensæ dæmoniorum. An æmulamur dominum? Nunquid fortiores

illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia expedient. Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat sed quod alterius. Omne quod in macello venit, manducate: nihil interrogantes propter conscientiam. Domini enim est terra, & plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium ad cœna, & vultis ire: omne quod vobis apponitur manducate: nihil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit, Hoc immolatum est idolis: nolite manducare propter illum qui indicauit, & propter conscientiam: conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Vt quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego cum gratia participo: quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Siue ergo manducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote Iudeis & gentibus, & ecclesiæ Dei: sicut & ego per omnia omnibus placebo, non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant.

Secundum Marcum. Lectio. iij.

c. 16. **I**N illo tempore: Recumbentibus vñ decim discipulis apparuit illis Iesus: & exprobrouit incredulitatem illorum & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse a mortuis non crediderunt.

Et rel. Hom. sancti Grego. papæ.

Quod resurrectionem dominicam discipuli tarde crediderunt, non tam illorum infirmitas quam nostra (vt ita dicam) futura firmitas fuit. Ipsa nanque resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta monstrata est: quæ dum nos legentes agnoscimus, quid aliud quam de illorum dubitatione solidamur? Minus enim mihi Maria Magdalene præstítit, quæ citius creditit,

quam Thomas, qui diu dubitauit: Ille etenim dubitando vulnerum cicatrices tetigit, & de nostro pectore dubietatis vulnus amputauit. Ad insinuandam quoque veritatem dominicæ resurrectionis, notandum nobis est quod Lucas refert dicens: Conuescens præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent. & post pauca, Videntibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Notate verba, signate mysteria. Conuescens eleuatus est. Comedit & ascendit: vt videlicet per effectum comedionis, veritas patesceret carnis. Marcus vero prius quam cœlos dominus ascenderet, eum de cordis atque infidelitatis duritia increpasse discipulos memorat. Qua in re, quid considerandum est, nisi quod idcirco dominus tunc discipulos increpauit, cum corporaliter reliquit: vt verba quæ recedens diceret, in corde audientium arctius impressa remanerent. Increpata igitur eorum duritia, quid admonendo dicat, audiamus. Euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium omni creaturæ. Nunquid fratres mei sanctum euangelium vel insensatis rebus, vel brutis animalibus fuerat prædicandum: vt de eo discipulis dicatur, prædicate euangelium omni creaturæ? Sed omnis creaturæ nomine signatur homo.

Ad laud. an. Viri Galilæi quid aspicitis in cœlum? hic Iesus qui assumptus est a vobis in cœlum, sic veniet, Haleluiah.

Oratio. Concede quæsumus. &c. **Ad ves. hym.** Iesu nostra redemptio. &c.

Antiphona. O rex gloriæ domine virtutum: qui triumphator hodie super omnes cœlos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos: sed mitte promissum patris in nos spiritum veritatis, Haleluiah.

C **Notandum quod inuitatorium,**

hymni, antiphonæ, & oratio huius diei dicuntur in omnibus diebus vsque ad Pentecosten, quando non occurrit festum duplex.

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

c. 41. **P**ost duos annos vidit Pharao somnium, Putabat se stare super fluum, de quo ascendebant septem boues pulchræ & crassæ nimis, & pascebantur in locis palustribus. Aliæ quoque septem emergebant de flumine, fœdæ, confectæque macie, & pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus: deuoraueruntque eas quarum mira species & habitudo corporum erat. Expergefactus Pharao, rursum dormiuit, & vidi alterum somnum, Septem spicæ pullulabant in culmo vno plenæ atque formosæ: aliæ quoque totidem spicæ tenues, & percussæ vredine oriebantur, deuorantes omnium priorum pulchritudinem. Euigilans Pharao post quietem, & facto mane, pauore perterritus, misit ad omnes coniectores Ægypti, cunctosque sapientes: & accersitis narrauit somnum, nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum magister, ait, Confiteor peccatum meum. Iratus rex seruis suis, me & magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum: vbi vna nocte vterque vidimus somnum, præsagium futurorum. Erat ibi puer Hebreus, eiusdem ducis militum famulus: cui narrantes sonnia, audiuiimus quicquid postea rei probauit euentus. Ego enim redditus sum officio meo: & ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioseph tonderunt: ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait, Vidi sonnia, nec est qui edisserat: quæ audiui te sapien- tissime conijcere. Respondit Ioseph,

Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

IMitatores mei estote, sicut & ego c. 11. Christi. Laudo autem vos fratres, quod per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis. Volo autem vos scire quod omnis viri caput, Christus est: caput autem mulieris, vir: caput vero Christi, Deus. Omnis vir orans, aut prophetans velato capite, deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, deturpat caput suum, vnum enim est, ac si decaluetur. Nam & si non velatur mulier, tondeatur. Si vero turpe est mulieri, tonderi aut decaluari, velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago & gloria Dei est, mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est: sed mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem: sed mulier propter virum. Ideo debet mulier potestatem habere supra caput suum, & propter angelos. Veruntamen neque vir sine muliere: neque mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem. Omnia autem ex Deo. Vosipsi iudicate: decet mulierem non velatam orare Deum? Nec ipsa natura docet vos, quod vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi: mulier vero si comam nutriat, gloria est illi? quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus, neque ecclesia Dei. Hoc autem præcipio: non laudans, quod non in melius, sed in deterius conuenitis. Primum quidem conuenientibus vobis in ecclesiam, audio scis-

suras esse inter vos, & ex parte credo. Nam oportet & haereses esse: vt & qui probati sunt: manifesti fiant in vobis.

B † Conuenientibus ergo vobis in vnum, iam non est dominicam cœnam manducare. Vnusquisque enim suam cœnam præsumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis: & confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? In hoc non laudo.

Sermo sancti Leonis papæ. L. iij.

Post beatam & gloriosam domini nostri Iesu Christi resurrectionem, qua verum Dei templum Iudaica impietate resolutum, diuina se in triduo potentia suscitauit, quadragenarius hodie (dilectissimi) sanctorum dierum expletus est numerus, sacratissima ordinatione dispositus, & ad utilitatem nostræ eruditionis impensus. Ut dum a domino in hoc spatio mora præsentiae corporalis extenditur, fides resurrectionis documentis necessarijs muniretur. Mors enim Christi multorum discipulorum corda turbauerat: & de supplicio Crucis, & de emissione spiritus, de exanimati corporis sepultura, grauatis moestitudine mentibus, quidam diffidentiae torpor obrepserat. Nam cum sanctæ mulieres (sicut euangelica nobis patefecit historia) reuelatum a monumento lapidem sepulcrumque corpore vacuum, & viuentis domini testes angelos nuntiarent, verba earum apostolis alijsque discipulis, deliramentis similia videbantur.

C Sabbato ex Genesi. Lectio. j.

c. 41. **N**Arrauit ergo Pharaon quod viderat: Putabam me stare super ripam fluminis: & septem boues de amne conscendere, pulchras nimis, & obe-

sis carnibus: quæ in pastu paludis vireta carpebant, & ecce, has sequebantur aliæ septem boues, intantum deformes & macilentæ, vt nunquam tales in terra Ægypti viderim: quæ deuoratis & consumptis prioribus, nullum saturitatis dedere vestigium, sed simili macie & squalore torpebant. Euigilans, rursus sopore depressus, vidi somnium, Septem spicæ pullulabant in culmo vno plenæ atque pulcherrimæ, aliæ quoque septem tenues & percussæ vredine, oriebantur e stipula: quæ priorem pulchritudinem deuorauerunt. Narraui coniectribus somnum, & nemo est qui edisserat. Respondit Ioseph, Somnium regis vnum est: quæ facturus est Deus, ostendit Pharaoni. Septem boues pulchræ, & septem spicæ plenæ: septem vberbatis anni sunt, eandemque vim somnij comprehendunt, septem quoque boues tenues atque macilentæ, quæ ascenderunt post eas, & septem spicæ tenues, & vento vrente percussæ: septem anni venturæ sunt famis. Qui hoc ordine complebuntur. Ecce, septem anni venient fertilitatis magnæ in vniuersa terra Ægypti: quos sequentur septem anni alij tantæ sterilitatis, vt obliuioni tradatur cuncta retro abundantia: consumptura est enim famæ omnem terram, & vberbatis magnitudinem perditura est in opia magnitudo. Quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnum: firmitatis indicium est, eo quod fiat sermo Dei, & velocius impletur.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

E Go enim accepi a domino quod c. 11. & tradidi vobis, quoniam dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem: & gratias agens frexit, & dixit: accipite, & mandu-

cate, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem, postquam coenauit, dicens: Hic calix, nouum testamentum est in meo sanguine. hoc facite, quotiescunque biberitis, in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem domini annuntiabis, donec veniat. Itaque quicunque manducauerit panem hunc, & biberit calicem domini indigne: reus erit corporis & sanguinis domini. Probet autem seipsum homo: & sic de pane illo edat & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit, non diuidens corpus domini.] Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quod si nos metipsos diuidicaremus, non vtique iudicaremur. Dum iudicamus, a domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur.]

E Itaque fratres mei, cum conuenitis ad manducandum, inuicem expectate. Si quis esurit, domi manducet: vt non in iudicium conueniatis. Cætera autem

c. 12. cum venero, disponam. De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres. † Scitis autem quoniam cum gentes esetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio, quod nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et nemo potest dicere dominus Iesus: nisi in spiritu sancto. Diuisiones vero gratiarum sunt: idem autem spiritus. Et diuisiones ministracionum sunt: idem autem dominus. Et diuisiones operationum sunt: idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus. Vnicuique autem datur manifestatio spiritus, ad utilitatem, Alij qui-

dem per spiritum datur sermo sapientiae, alij autem sermo scientiae secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alij gratia sanitatum in uno spiritu, alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum. Haec autem omnia operantur vnuis atque idem spiritus, diuidens singulis prout vult.

Ex **serm.** **sancti Leonis papæ.** L. iiij.

Q Vam vtique haesitationem humana infirmitate nutantem nequaquam permisisset spiritus veritatis praedicatorum suorum inesse pectoribus: nisi illa trepida solicitude & curiosa cunctatio, nostræ fidei fundamenta iecisset. Nostris igitur perturbationibus, nostris periculis in Apostolis consulebatur. Nos in illis viris contra calumnias impiorum, & contra terrenæ argumenta sapientiae docebamus. Nos illorum instruxit aspectus, nos eruditus auditus, nos confirmauit attactus. Gratias igitur agamus diuinæ dispensationi, & sanctorum patrum necessariæ tarditati. Dubitatum est ab illis: ne dubitaretur a nobis. Non ergo hi dies, dilectissimi, qui inter resurrectionem domini ascensionemque fluxerunt, otioso transiere decursu, sed magna in eis confirmata sacramenta, magna sunt reuelata mysteria. In his metus diræ mortis aufertur: & non solum animæ, sed etiam carnis immortalitas declaratur. In his per insufflationem domini infunditur apostolis omnibus spiritus sanctus, & beato apostolo Petro supra cæteros post regni claves, ouilis dominici cura mandatur. In his diebus duabus discipulis tertius in via dominus iungitur comes: & ad ommem nostræ ambiguïtatis caliginem detergendam, pauentium ac trepidan-

tium tarditas increpatur.

C Dominica infra octauam Ascensionis,
ex Genesi. Lectio. j.

c. 41. **V**nc ergo prouideat rex virum sapientem & industrium, & præficiat eum terræ Ægypti. **Q**ui constituat præpositos per cunctas regiones: & quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis, qui iam nunc futuri sunt, congreget in horrea: & omne frumentum sub Pharaonis potestate condatur, serueturque in vrbibus. Et præparetur futuræ septem annorum fami, quæ oppressura est Ægyptum: & non sumetur terra inopia. Placuit Pharaoni consilium & cunctis ministris eius: locutusque est ad eos, Num inuenire poterimus tales virum, qui spiritu Dei plenus sit? Dixit ergo ad Ioseph: Quia ostendit tibi Deus omnia quæ locutus es, nunquid sapientiorem & similem tui inuenire potero? Tu eris super domum meam, & ad tui oris imperium cunctus populus obediet: vno tantum regni solio te præcedam. Dixitque rursum Pharao ad Ioseph, Ecce constitui te super vniuersam terram Ægypti. Tulitque anulum de manu sua, & dedit eum in manu eius: vestiuitque eum stola byssina, & collo torquem auream circunposuit. Fecitque eum ascendere super currum suum secundum, clamante præcone, vt omnes coram eo genu fletterent, & præpositum esse scirent vniuersæ terræ Aegypti. Dixit quoque Rex Aegypti ad Ioseph, Ego sum Pharao: absque tuo imperio non mouebit quisquam manum aut pedem in omni terra Aegypti. Vertitque nomen eius, & vocavit eum lingua Aegyptiaca, Saluatorem mundi. Deditque illi vxorem Aseneth filiam Putipharis sacerdotis Heliopoleos.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.

Lectio secunda.

Sicut enim corpus vnum est, & membra habet multa: omnia autem b
membra corporis cum sint multa, vnum tamen corpus sunt: ita & Christus. Etenim in vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles, siue serui, siue liberi: & omnes in vno spiritu potati sumus. Nam & corpus non est vnum membrum, sed multa. Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore? Et si dixerit auris, Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ideo est de corpore? Si totum corpus oculus: vbi auditus? Si totum auditus: vbi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, vnumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod si essent omnia vnum membrum, vbi corpus? Nunc autem multa quidem membra: vnum autem corpus. Non potest autem oculus dicere manui, Opera tua non indigo: aut iterum caput pedibus, Non estis mihi necessarij, sed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt: & quæ putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiore circundamus, & quæ inhonestata sunt nostra, abundantiore honestatem habent. Honesta autem nostra, nullius gent: sed Deus temperauit corpus, ei cui deerat abundance tribuendo honorem: vt non sit schisma in corpore, sed in idipsum pro inuicem solicita sint membra Et si quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra: siue gloriatur vnum membrum, congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro, Et quosdam quidem po-

suit Deus in ecclesia, primo Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetæ? nunquid omnes Doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiam habent curationum? nunquid omnes linguis loquuntur? nunquid omnes interpretantur? Aemulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

c. 15. **I**N illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis, Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre procedit: ille testimonium perhibebit de me: & vos testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Dominus Jesus in sermone quem loquutus est discipulis suis post coenam proximus passioni: tanquam iturus & reliturus eos præsentia corporali, cum omnibus autem suis vsque in consummationem seculi, futurus præsentia spirituali, exhortatus est eos ad preferendas persecutiones impiorum, quos mundi nomine nuncupauit: ex quo tamen mundo etiam ipsos discipulos elegisse se dixerat: vt scirent se gratia Dei esse quod sunt, suis autem vitijs fuisse quod fuerant. Deinde persecutores & suos, & ipsorum, Iudæos euidenter expressit: vt omnino appareret etiam ipsos mundi damnabilis appellatione conclusos, qui persequuntur sanctos. Cumque de illis diceret, quod ignorarent eum a quo missus est: & tamen odissent & filium & patrem: hoc est eum qui missus est, & a quo missus est. De

quibus omnibus in alijs sermonibus iam disseruimus: ad hoc peruenit, vbi ait, Vt impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: quia odio habuerunt me gratis.

C Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

E Gressus est itaque Ioseph ad ter- c. 41.

ram Aegypti (triginta autem annorum erat quando stetit in conspectu regis Pharaonis) circumiuit omnes regiones Aegypti. Venitque fertilitas septem annorum: & in manipulos redactæ segetes congregatae sunt in horrea Aegypti. Omnis etiam frugum abundantia in singulis vrbibus condita est. Tantaque fuit abundantia tritici, vt arenæ maris coæquaretur, & copia mensuram excederet. Nati sunt autem Ioseph filij duo antequam veniret fames: quos peperit ei Aseneth filia Phutiphare sacerdotis Heliopoleos. Vocauitque nomen primogeniti, Manasses, dicens: Obluisci me fecit Deus omnium laborum meorum, & domus patris mei. Nomen quoque secundi appellauit Ephraim, dicens: Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. Igitur transactis septem vbertatis annis, qui fuerant in Aegypto, coeperrunt venire septem anni inopiæ, quos prædixerat Ioseph: & in vniuerso orbe fames præualuit, in cuncta autem terra Aegypti erat panis. Qua esuriente clamauit populus ad Pharaonem alimenta petens. Quibus ille respondit, Ite ad Ioseph: & quicquid ipse vobis dixerit, facite. Crescebat autem quotidie fames in omni terra: aperuitque Ioseph vniuersa horrea, & vendebat Aegyptijs: nam & illos oppresserat fames. Omnesque prouinciae veniebant in Aegyptum, vt emerent escas: & malum inopiæ temperarent.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.

Lectio secunda.

- c. 13. **S**I linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam: factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero: nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est. Charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum: non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit: siue prophetiæ euacuabuntur, siue linguae cessabunt, siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Cum essem parvulus, loquebar vt parvulus, cogitabam vt parvulus. Quando autem factus sum vir, euacuauit quæ erant parvuli. Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria haec: maior autem horum est charitas.] Sec-
- c. 14. tamini charitatem, æmulamini spiritu tualia: magis autem vt prophetetis. Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo: nemo enim audit: spiritu autem loquitur mysteria, nam qui prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, & exhorta-

tionem, & consolationem. Qui loquitur lingua, semetipsum ædificat: qui autem prophetat, ecclesiam Dei, ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat, quam qui loquitur linguis, nisi interpretetur vt ecclesia ædificationem accipiat.

Ex serm. sancti Leonis papæ. L. iij.

Per omne ergo hoc tempus, dilectissimi, quod inter resurrectionem & ascensionem domini exactum est, hoc prouidentia Dei curauit, hoc docuit, hoc suorum & oculis insinuauit, & cordibus, vt dominus Iesus vere agnosceretur resuscitatus, qui vere erat natus, & passus, & mortuus. Vnde beatissimi apostoli, omnesque discipuli, qui & de exitu crucis fuerant trepidi, & de fide resurrectionis ambigui, ita sunt in veritate perspicua roborati, vt domino in celorum eunte sublimia, non solum nulla afficerent tristitia, sed etiam magno gaudio replerentur. Et reuera magna erat, & ineffabilis causa gaudendi cum in conspectu sanctæ multitudinis super omnium creaturarum coelestium dignitatem humani generis naturam conscenderet supergressura angelicos ordines, & ultra archangelorum altitudines eleuanda, nec vllis sublimitatibus modum suæ prouectionis habitura: nisi æterni patris recepta consensu illius gloriæ sociaretur in throno, cuius naturæ copulabatur in filio. Quia igitur Christi ascensio nostra est prouectio, & quo processit gloria capitis, eo spes vocatur & corporis, dignis, dilectissimi, exultemus gaudijs, & pia gratiarum actione lætemur. Hodie enim non solum paradisi possessores firmati sumus, sed etiam celorum in Christo superna penetrauimus, ampliora adepti

per ineffabilem Christi gratiam, quam per diaboli amiseramus inuidiam.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 42. **A** Vdiens autem Iacob quod alimenta

venderentur in Aegypto, dixit filijs suis, Quare negligitis? audiui quod triticum venundetur in Aegypto: descendite, & emite nobis necessaria, vt possimus viuere, & non consumamur inopia. Descendentes igitur fratres Ioseph decem, vt emerent frumenta in Aegypto, Beniamin domi retento a Iacob, qui dixerat fratribus eius, Ne forte in itinere quicquam patiatur mali: ingressi sunt terram Aegypti cum alijs qui pergebant ad emendum, erat autem fames in terra Chanaan. Et Ioseph erat princeps in terra Aegypti, atque ad eius nutum frumenta populis vendebantur. Cumque adorassent eum fratres sui, & agnouisset eos, quasi ad alienos durius loquebatur, interrogans eos, Vnde venistis? Qui responderunt, De terra Chanaan: vt emamus victui necessaria. Et tamen fratres ipse cognoscens, non est agnitus ab eis. Recordatusque somniorum quæ aliquando viderat, ait ad eos, Exploratores estis: vt videatis infirmiora terræ venistis. Qui dixerunt, Non est ita domine, sed serui tui venerunt vt emerent cibos. Omnes filij vnius viri sumus: pacifici venimus, nec quicquam famuli tui machinantur mali. Quibus ille respondit, aliter est: immunita terræ huius considerare venistis.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

c. 14. **N**Vnc autem fratres, si venero ad

vos linguis loquens, quid vobis prodero, nisi vobis loquar aut in reuelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctrina? Tamen quæ sine anima sunt vocem dantia, siue tibia, siue

cithara: nisi distinctionem sonitum dederint, quomodo scietur id quod canitur, aut quod citharizatur? Etenim si incertam vocem det tuba: quis parabit se ad bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis: quomodo scietur id quod dicitur? Eritis enim in aera loquentes. Tam multa vt puta genera linguarum sunt in hoc mundo: & nihil sine voce est. Si ergo nesciero virtutem vocis, ero ei cui loquor barbarus: & qui loquitur, mihi barbarus. Sic & vos quoniam æmulatores estis spirituum: ad ædificationem ecclesiæ quærите vt abundetis. Et ideo qui loquitur lingua, oret vt interpretetur. Nam si orem lingua, spiritus meus orat: mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est? Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritu, psallam & mente. Cæterum si benedixeris spiritu: qui supplet locum idiotæ, quomodo dicet, Amen, super tuam benedictionem? quoniam quid dicas, nescit, Nam tu quidem bene gratias agis: sed alter non ædificatur. Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, vt & alios instruam: quam decem millia verborum in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia paruuli estote, sensibus autem perfecti estote. In lege scriptum est, Quoniam in alijs linguis & labijs alijs loquar populo huic: & nec sic exaudient me, dicit dominus. Itaque linguæ in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetiae autem non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo conueniat vniuersa ecclesia in vnum, & omnes linguis loquantur, intrent autem idiotæ aut infideles: nonne dicent quod insanitis? Si autem omnes prophetent,

intret autem quis infidelis vel idiota: conuincitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus, occulta enim cordis eius manifesta fiunt: & ita cadens in faciem adorabit Deum, pronuntians quod vere Deus in vobis sit.

Sermo sancti August. episc. Lectio. iij.

SAluator noster, dilectissimi fratres, ascendit in coelum: non ergo turbemur in terra. Ibi sit mens, & hic erit requies. Ascendamus cum Christo interim corde, vt cum dies promissus aduenerit, sequamur & corpore. Scire tamen debemus fratres, quia cum Christo non ascendit superbia, non avaritia, non luxuria, nullum vitium nostrum ascendit cum medico nostro. Et ideo si post medicum desideramus ascendere, debemus vitia & peccata depolare, Omnia enim quasi quibusdam compedibus nos premunt: & peccatorum nos retibus ligare contendunt. Et ideo cum Dei adiutorio, secundum quod ait psalmista, dirumpamus vincula eorum: vt securi possimus dicere domino, Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis. Resurreccio domini spes nostra est. Ascensionis hodie solennia celebramus. Si ergo recte, si fideliter, si sancte, si pie ascensionem domini celebramus, ascendamus cum illo, & sursum corda habeamus. Ascendentes autem non extollamur: nec de nostris quasi de proprijs meritis praesumamus. Sursum enim corda habeamus, sed ad dominum. Sursum enim cor non ad dominum superbia vocatur. Sursum autem cor ad dominum, refugium vocatur. Videte fratres magnum miraculum. Altus est Deus. Erigis te, & fugit a te. Quare hoc? Quia excelsus est, & humilia respicit: & alta a longe

cognoscit.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

AT illi dixerunt, duodecim, in c. 42. quiunt, serui tui fratres sumus, filii viri vnius in terra Chanaan: minimus cum patre nostro est, aliis non est super. Hoc est, ait, quod loquutus sum, exploratores estis iam nunc experimentum vestri capiam. per salutem Pharaonis non egrediemini hinc, donec veniat frater vester minimus. Mittite ex vobis vnum, & adducat eum: vos autem eritis in vinculis, donec probentur, quæ dixistis vtrum vera an falsa sint: alioquin, per salutem Pharaonis exploratores estis. Tradidit ergo illos custodiæ tribus diebus. Die autem tertio eductis de carcere, ait, Facite quæ dixi, & viuetis: Deum enim timeo. Si pacifici estis, frater vester vnuis ligetur in carcere: vos autem abite, & ferte frumenta quæ emistis, in domos vestras, & fratrem vestrum minimum ad me adducite, vt possim vestros probare sermones, & non moriamini. Fecerunt vt dixerat, & loqui sunt ad inuicem, Merito haec patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustias animæ illius dum deprecaretur nos, & non audiuimus: idcirco venit super nos ista tribulatio. E quibus vnuis Ruben, ait, Nunquid non dixi vobis, Nolite peccare in puerum: & non audistis me? en sanguis eius exquiritur. Nesciebant autem quod intelligeret Ioseph: eo quod per interpretem loqueretur ad eos. Auertitque se parumper, & fleuit: & reuersus loquutus est ad eos. Tollensque Simeon, & ligans, illis præsentibus, iussit ministris vt implerent eorum saccos tritico, & reponerent pecunias singulorum in sacculis suis, datis supra cibarijs in via: qui fecerunt ita.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

- c. 14. **Q** Vid ergo est fratres? cum conuenitis, vnuisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, Apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad aedificationem fiant. Siue lingua quis loquitur: secundum duos, aut vt multum tres, & per partes, & vnuus interpretatur. Si autem non fuerit interpres taceat in ecclesia, sibi autem loquatur & Deo. Prophetae autem duo aut tres dicant, & cæteri dijudicent. Quod si alij reuelatum fuerit sedenti: prior taceat. Potestis enim omnes per singulos prophetare: vt omnes discant, & omnes exhortentur: & spiritus prophetarum, prophetis subiecti sunt. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: sicut & in omnibus ecclesijs sanctorum doceo. Mulieres in ecclesijs taceant: non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: sicut & lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri, loqui in ecclesia. An a vobis verbum Dei processit? aut in vos solos peruenit? Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quod domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Itaque fratres æmulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste & secundum ordinem fiant in vobis. †
- c. 15. Notum autem vobis facio fratres euana gelium, quod prædicaui vobis, quod & accepistis, in quo & statis, per quod & saluamini. qua ratione prædicauerim vobis si tenetis, nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod & accepi, quod Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas,

& quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die, secundum scripturas: & quia visus est Cephæ & post hoc vndecim. Deinde visus est plus quam quingen-tis fratribus simul: ex quibus multi manent vsque adhuc, quidam autem dormierunt. Deinde visus est Iacobo, deinde apostolis omnibus. Nouissime autem omnium tanquam abortiuo vi-sus est & mihi. Ego enim sum minimus apostolorum: qui non sum dignus vocari apostolus, quoniam persecutus sum ecclesiam Dei. Gratia autem Dei sum id quod sum: & gratia eius in me vacua non fuit,] sed abundantius illis B omnibus laboraui, non ego autem, sed gratia Dei mecum. Siue enim ego, siue illi, sic prædicamus, & sic credidistis.

Sermo sancti Augustini episc. L. iiij.

A Scensionis domini nostri Iesu Christi sanctus dies & solennis hodie illuxit: exultemus & lætemur in ea. Christus descendit, inferna patuerunt: Christus ascendit, superna claruerunt: Christus in ligno peperit, insultent furentes. Christus in sepulchro, mentiantur custodes. Christus in inferno, visitentur quiescentes. Christus in coelo, credant omnes gentes. Ipse ergo debet esse author nostri sermonis, qui est largitor nostræ salutis. Non de alio aliquo loquamur vobis, nisi de illo qui modo ex Euangeliō loquebatur omnibus nobis. Et ascensurus ad patrem, dicebat discipulis suis, Hæc loquutus sum vobis, cum adhuc essem vobiscum. Paracletus autem spiritus veritatis, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia & com-monebit vos omnia quæ dixi. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis, vado ad patrem meum, quia, pater maior me est.

C Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c. 42. **A**T illi portantes frumenta in assis suis, profecti sunt. Aperio toque vnum sacco vt daret iumento pabulum in diuersorio, contemplatus pecuniam in ore sacculi, dixit fratribus suis, Reddita est mihi pecunia mea, en habetur in sacco. Et obstupefacti, turbatique mutuo, dixerunt, Quidnam est hoc, quod fecit nobis Deus? Veneruntque ad Iacob patrem suum in terra Chanaan, & narrauerunt ei omnia quæ accidissent sibi, dicentes, Loquutus est nobis dominus terræ dure, & putauit nos exploratores esse prouinciae. Cui respondimus, Pacifici sumus, nec vllas molimur insidias. Duodecim fratres vno patre geniti sumus: vnum non est super, minimus cum patre nostro est in terra Chanaan. Qui ait nobis, Sic probabo quod pacifici sitis, Fratrem vestrum vnum dimittite apud me, & cibaria domibus vestris necessaria sumite, & abite, fratremque vestrum minimum adducite ad me, vt sciam quod non sitis exploratores, vt istum qui tenetur in vinculis, recipere possitis, ac deinceps quæ vultis, emendi habeatis licentiam. His dictis cum frumenta effunderent, singuli repererunt in ore sacrorum ligatas pecunias: exterritisque simul omnibus, dixit pater Iacob, Absque liberis me esse fecistis. Ioseph non est super, Simeon tenetur in vinculis, & Benjamin auferetis: in me hæc omnia mala reciderunt. Cui respondit Ruben, Duos filios meos interfice, si non reduxero illum tibi: trade illum in manu mea, & ego eum tibi restituam. At ille, Non descendet, inquit, filius meus vobiscum: frater eius mortuus est, & ipse solus remansit: si quid ei aduersi acciderit in terra ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad in-

feros.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

SI autem Christus prædicatur quod c. 15. resurrexit a mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est: neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est prædictio nostra, inanis est & fides vestra, inuenimur autem & falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus aduersus Deum, quod suscitauerit Christum, quem non suscitauit, si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt: neque Christus resurrexit. Quod si Christus non resurrexit, vana est fides vestra: adhuc enim es-tis in peccatis vestris. Ergo & qui dormierunt in Christo, perierunt. Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resurrexit a mortuis primitiæ dormientium. quoniam quidem per hominem mors: & per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur, vnumquisque autem in suo ordine. Primitiæ, Christus: deinde ij qui sunt Christi, qui in aduentu eius crediderunt. Deinde finis: cum tradiderit regnum Deo & patri, cum euacuauerit omnem principatum & potestatem & virtutem, Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Nouissime autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit pedibus eius. Cum autem dicat, omnia subiecta sunt ei: sine dubio, præter eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia: tunc & ipse filius subiectus erit ei, qui subiecit

sibi omnia, vt sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgent? Vt quid & baptizantur pro illis? Vt quid & nos periclitamur omni hora? Quotidie morior, propter vestram gloriam fratres, quam habeo in Christo Iesu domino nostro. Si (secundum hominem) ad bestias pugnauit Ephesi: quid mihi prodest, si mortui non resurgent? manducemus & bibamus, cras enim moriemur. Nolite seduci. Corrumptunt mores bonos colloquia mala.

Sermo sancti Augustini episc. L. iij.

OMnia, charissimi, quæ dominus Iesus Christus in hoc mundo sub fragilitate nostra miracula edidit, nobis proficiunt. Qui dum humanam conditionem syderibus importauit, cœlum creditibus patere posse monstrauit. Et dum victorem mortis in coelestia eleuauit, victorem eiusdem mortis quo sequamur ostendit. Ascensio ergo domini catholicæ fidei confirmatio fuit: vt securi in posterum crederemus miraculi illius donum, cuius iam in præsenti percepissemus effectum. Et fidelis quisque cum iam tanta percepit. per ea quæ agnoscit præstata, discat sperare promissa: ac Dei sui præteritam præsentemque bonitatem, quasi futurorum teneat cautionem. Super excelsa ergo coeli terrenum corpus imponitur: ossa intra sepulchri angustias paulo ante conclusa, angelorum coetibus inferuntur. In gremio immortalitatis mortalis natura transfunditur. Et ideo sacra apostolicæ lectio- nis testatur historia, Cum hæc dixisset (inquit) videntibus illis eleuatus est. Cum audis eleuatum, agnosce militiæ cœlestis obsequium vnde hodierna festiuitas hominis nobis & Dei sacramenta

manifestat, sub vna eademque persona. In eo qui eleuat diuinam potentiam: in eo autem qui eleuatur, humanam agnosce substantiam.

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

INterim fames omnem terram vehe- c. 43. menter premebat. Consumptisque cibis, quos ex Aegypto detulerant, dixit Iacob ad filios suos, Reuertimini, & emite nobis pauxillum escarum. Respondit Iudas, Denuntiauit nobis vir ille sub attestatione iurisurandi, dicens, Non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum. Si ergo vis eum mittere nobiscum, pergemus pariter, & ememus tibi necessaria. Si autem non vis, non ibimus, vir enim, vt sæpe diximus, denuntiauit nobis, dicens. Non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo. Dixit eis Israel, In meam hoc fecistis miseriam, vt indicaretis ei & alium habere vos fratrem. At illi responderunt, Interrogauit nos homo per ordinem, nostram progeniem: si pater viueret, si haberemus fratrem: & nos respondimus ei consequenter iuxta id quod fuerat sciscitatus: nunquid scire poteramus quod dicturus esset? Adducite fratrem vestrum vobiscum. Iudas quoque dixit patri suo, Mitte puerum mecum, vt proficiscamur, & possimus viuere: ne moriamur nos & paruuli nostri. Ego suscipio puerum: de manu mea require illum: nisi reduxero & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore. Si non intercessisset dilatio, iam vice alter venissemus. Igitur Israel pater eorum dixit ad eos, Si sic necesse est, facite quod vultis: sumite de optimis terræ fructibus in vasis vestris, & deferte viro munera: modicum resinæ & mellis & storacis, stactis, & terebinthi, & amyg-

dalarum. Pecuniam quoque duplarem ferte vobiscum, & illam quam inuenistis in sacculis, reportate, ne forte errore factum sit. Sed & fratrem vestrum tollite, & ite ad virum. Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem: & remittat vobiscum fratrem vestrum, quem tenet in vinculis, & hunc Beniamin: Ego autem quasi oratus absque liberis ero.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

- c. 15. **E**Vigilate iuste: & nolite peccare: Ignorantiam enim Dei quidam habent. Ad reuerentiam vobis loquor. Sed dicit aliquis, Quomodo resurgent mortui? quali autem corpore venient? Insipiens tu, quod seminas non viuificantur, nisi prius moriatur. Et quod seminas, non corpus quod futurum est seminas, sed nudum granum: vt puta tritici aut alicuius cæterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult: & vnicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro eadem caro, sed alia hominum, alia pecorum, alia autem volucrum, alia piscium. Et corpora cœlestia, & corpora terrestria, sed alia quidem cœlestium gloria, alia autem terrestrium. Alia claritas solis, alia claritas lunæ, & alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione: surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate: surget in gloria. Seminatur in infirmitate: surget in virtute. Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Si est corpus animale, est & corpus spirituale, sicut scriptum est, Factus est primus homo Adam in animam viuentem: nouissimus Adam in spiritum viuificantem. Sed non prius quod spirituale est, sed quod animale:

deinde quod spirituale. Primus homo de terra, terrenus: secundus homo de cœlo, coelestis. Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis coelestis, tales & coelestes. Igitur sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. Hoc autem dico fratres: quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt: neque corruptio incorruptelam possidebit. † Ecce mysterium **E**vobis dico. Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in nouissima tuba (canet enim tuba) & mortui resurgent incorrupti: & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc, induere incorruptionem: & mortale hoc, induere immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis, peccatum est: virtus vero peccati, lex. Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum Iesum Christum.] Itaque fratres mei dilecti, stabiles estote & immobiles, abundantes in opere domini semper: scientes quod labor vester non est inanis in domino. **F**

Ex sermone sancti Aug episc. L. iij.
IDeoque omnibus modis detestanda sunt venena orientalis erroris: qui impia nouitate præsumit asserere filium Dei ac filium hominis vnius esse naturæ. In alterutra enim parte vel qui solum hominem fuisse dixerit negabit conditoris gloriam: vel qui solum Deum, negabit misericordiam redemptoris. Quo genere, non facile Arrianus euangelicam poterit habere veritatem, vbi filium Dei nunc æqualem legimus, nunc minorem. Qui enim vnius naturæ saluatorem nostrum mortifera persua-

sione crediderit, solum hominem, aut solum Deum cogetur dicere crucifixum. Sed non ita est, Mortem enim nec solus Deus sentire, nec solus homo superare potuisset. Nos ergo nouerimus in Christo duplarem geminamque substantiam. De patre cœlestem, de matre terrenam. Quam vtranque in uno eodemque redemptore suis promptum est testimonij explicare. Quasi homo dicebat, Quia pater maior me est: sed idem quasi Deus pronuntiabat, Ego & pater unum sumus. Quasi homo dicebat, Tristis est anima mea usque ad mortem: sed quasi Deus fiducialiter loquebatur, Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Quasi homo in cruce pendebat sed quasi Deus regnum cœleste donabat.

C Sabbato ex Genesi. Lectio. j.

c. 43. **T**ulerunt ergo viri munera, & pecuniam duplarem, & Beniamin, descenderuntque in Aegyptum, & steterunt coram Ioseph. Quos cum ille vidisset, & Beniamin simul, præcepit dispensatori domus suæ, dicens, Introduc viros domum, & occide victimas, & instrue conuiuum: quoniam hodie tecum sunt comedenti meridie. Fecit ille quod sibi fuerat imperatum, & introduxit viros domum. Ibique exterriti, dixerunt mutuo. Propter pecuniam quam retulimus prius in saccis nostris, introducti sumus: ut deuoluat in nos calumniam, & violenter subiciat seruituti & nos, & asinos nostros. Quamobrem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem locuti sunt, Oramus domine, ut audias nos. Iam ante descendimus ut emeremus escas. Quibus emptis, cum venissemus ad diuersorium, aperuimus saccos nostros, & inuenimus pecuniam in ore sacco-

rum, quam nunc eodem pondere reportauimus. Sed & aliud attulimus argentum, ut emamus quæ nobis necessaria sunt: non est in nostra conscientia quis posuerit eam in marsupijs nostris. At ille respondit, Pax vobiscum, nolite timere. Deus vester, & Deus patris vestri dedit vobis thesauros in saccis vestris: nam pecuniam quam dedistis mihi probatam ego habeo. Eduxitque ad eos Simeon. Et introductis domum, attulit aquam, & lauerunt pedes suos, deditque pabulum asinis eorum. Illi vero parabant munera, donec ingredieretur Ioseph meridie. Audierant enim quod ibi comedenti essent panem. Igitur ingressus est Ioseph domum suam, obtuleruntque ei munera, tenentes in manibus suis: & adorauerunt proni in terram. At ille clementer resalutatis eis, interrogauit eos dicens: Sanusne est pater vester senex, de quo dixeratis mihi? Adhuc viuit? Qui responderunt, Sospes est seruus tuus pater noster, adhuc viuit. Et incuruati, adorauerunt eum.

Ex epistola prima Pauli ad Corinthios.
Lectio secunda.

De collectis autem quæ fiunt in c. 16. sanctos sicut ordinari ecclesijs Galatiæ, ita & vos facite. Per vnam sabbati vnuusquisque vestrum apud se reponat, recondens quod ei beneplacuerit: ut non cum venero, tunc collectæ fiant. Cum autem præsens fvero, quos probaueritis per epistolam, hos mittam perferre gratiam vestram in Ierusalem. Quod si dignum fuerit ut ego eam, tecum ibunt. Veniam autem ad vos, cum Macedoniam pertransiero. Nam Macedoniam pertransibo. Apud vos autem forsitan manebo vel etiam hyemabo: ut vos me deducatis quounque iero. Nolo enim vos modo in

transitu videre, spero enim me aliquantulum temporis manere apud vos: si dominus permiserit. Permanebo autem Ephesi vsque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est magnum & eu-
idens: & aduersarij multi. Si autem
venerit Timotheus, videte vt sine tim-
ore sit apud vos: opus enim domini
operator, sicut & ego. Ne quis ergo
illum spernat, deducite autem illum
in pace: vt veniat ad me. Expecto
enim illum cum fratribus. De Apollo
autem fratre, vobis notum facio, quo-
niam multum rogaui eum, vt veniret
ad vos cum fratribus: & vtique non
fuit voluntas eius vt nunc veniret, ve-
niat autem cum ei vacuum fuerit. Vig-
ilate, state in fide, viriliter agite, &
confortamini: omnia vestra in chari-
tate fiant. Obsecro autem vos fratres,
noscis domum Stephanæ, & Fortu-
nati, & Achaici quoniam sunt primitiæ
Achæiæ, & in ministerium sanctorum
ordinauerunt seipso: vt & vos subditi
sitis eiusmodi, & omni cooperanti &
laboranti. Gaudeo autem in præsen-
tia Stephanæ & Fortunati & Achaici,
quoniam id quod vobis deerat, ipsi sup-
pleuerunt, refecerunt enim & meum
spiritum & vestrum. Cognoscite ergo
qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes
ecclesiæ Asiæ. Salutant vos in domino
multum Aquila, & Priscilla cum domes-
tica sua ecclesia, apud quos & hospi-
tor. Salutant vos omnes fratres. Salu-
tate inuicem in oculo sancto. Saluta-
tio, mea manu Pauli. Si quis non amat
dominum nostrum Iesum Christum, sit
anathema: maranatha. Gratia domini
nostri Iesu Christi vobiscum. Charitas
mea cum omnibus vobis in Christo Iesu.
Amen.

Secundum Ioannem. Lectio iij.

TN illo tempore: Dixit Iesus discipulis c. 14.
Isuis, Si diligitis me, mandata mea
seruate: & ego rogabo patrem, & alium
paracletum dabit vobis. **Et reliqua.**
Homilia sancti Augustini episc.

Audiuiimus fratres cum euangelium leg-
eretur, dominum dicentem, Si diligi-
tis me, mandata mea seruate: &
ego rogabo patrem, & alium paracle-
tum dabit vobis, vt maneat vobiscum
in æternum, spiritum veritatis, quem
mundus non potest accipere: quia
non videt eum, nec scit eum. Vos
autem cognoscetis eum: quia apud vos
manebit, & in vobis erit. Multa sunt
quæ in istis paucis verbis domini re-
quirantur. Sed multum est ad vos, vel
omnia quæ hic quærenda sunt quærere,
vel omnia quæ hic quærimus inuenire.
Veruntamen quantum nobis dominus
donare dignatur, pro nostra & vestra
capacitate, quid dicere debeamus, &
quid discere & audire debeat is atten-
dite: per nos, charissimi, quod pos-
sumus sumite: & ab illo quod non
possumus, poscite. Spiritum paracle-
tum Christus promisit apostolis. Quo-
modo autem promiserit, aduertamus.
Si diligitis me (inquit) mandata mea
seruate: & ego rogabo patrem, & alium
paracletum dabit vobis, vt maneat
vobiscum in æternum, spiritum veri-
tatis. Hic est vtique in trinitate spiri-
tus sanctus, quem patri & filio consub-
stantiale & coæternum & coæquale
fides catholica confitetur.

C Si in die Pentecostes inciderit festum
simplex, omittitur omnino, si autem in-
ciderit infra octauam, fit commemora-
tio de eo in fine Primæ, vt dictum fuit
in dominica prima aduentus. Si vero
fuerit duplex, transferendum est post
octa.

C Festum Pentecostes, duplex maius.

Ad vesperas Hymnus.

V Eni creator spiritus,
Mentes tuorum visita:
Imple superna gratia,
Quae tu creasti pectora.
Qui paracletus diceris,
Donum Dei altissimi:
Fons viuus, ignis, charitas,
Et spiritualis vncio.

Tu septiformis muere,
Dextræ Dei tu digitus:
Tu rite promisso patris,
Sermone ditans guttura.
Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus:
Infirma nostra corporis,
Virtute firmans perpeti.
Hostem replaas longius,
Pacemque dones protinus:
Ductore sic te prævio,
Vitemus omne noxiun.

Per te sciamus da patrem,

Noscamus atque filium:

Te vtriusque spiritum,

Credamus omni tempore.

Gloria patri domino,

Natoque qui a mortuis

Surrexit, ac paracleto,

In seculorum secula. Amen. **An.** Non

vos relinquam orphanos, Haleluiah,

vado & venio ad vos, Haleluiah: &

gaudebit cor vestrum: Haleluiah. **Ora-**

tio.

DEUS, qui hodierna die fidelium
corda sancti spiritus illustratione
docuisti: da nobis in eodem spiritu
recta sapere, & de eius semper consola-
tione gaudere: Per. in vnta. **Ad matu-**
imui.

Haleluiah, Spiritus domini repleteuit
orbem terrarum. Venite adore-
mus. Haleluiah. **Hym.**

IAM Christus astra ascenderat,

Reuersus vnde venerat:

Promissum patris munere,
Sanctum datus spiritum.

Solemnis vrgebat dies,
Quo mystico septemplici:
Orbis volutus septies,
Signat beata tempora.

Dum hora cunctis tertia,
Repente mundus intonat:
Orantibus Apostolis,
Deum venisse nuntiat.

De patris ergo lumine,
Decorus ignis almus est:
Qui fida Christi pectora,
Calore verbi compleat.

Impleta gaudent vescera,
Afflata sancto spiritu:
Voces diuersas intonant,
Fantur Dei magnalia.

Ex omni gente Cogniti,
Græcis, Latinis, Barbaris:
Cunctisque admirantibus,
Linguis loquuntur omnium,

Iudæa tunc incredula,
Vesana toruo spiritu:
Ructare musti crapulam,
Alumnos Christi concrepat.

Sed signis, & virtutibus,
Occurrit, & docet Petrus:
Falsa profari perfidos,
Iohele teste comprobant.

Gloria patri domino. &c. **vt supra,**
& sic terminantur omnes hymni in om-
nibus horis vsque ad Dominicam Trini-
tatis exclusiue. **Antiphona.** Factus est
repente de cœlo sonus aduenientis spir-
itus vehementis, Haleluiah, haleluiah.

Ex Iohel propheta. **Lectio. j.**

NOLITE timere terra: exulta & lætare, ca-
2. quoniam magnificauit dominus
vt faceret. Nolite timere animalia re-
gionis: quia germinauerunt speciosa
deserti, quia lignum attulit fructum

suum: ficus & vinea dederunt virtutem suam. † Et filij Sion exultate, & lætamini in domino Deo vestro: quia dedit vobis doctorem iustitiae, & descendere faciet ad vos imbre matutinum & serotinum sicut in principio. Et implebuntur areæ frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo. Et reddam vobis annos quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca, fortitudo mea magna, quam misi in vos. Et comedetis vescentes, & saturabimini: & laudabitis nomen domini Dei vestri, qui fecit mirabilia vobiscum, & non confundetur populus meus in sempiternum.] Et scietis quia in medio Israel ego sum: & ego dominus Deus vester, & non est amplius: & non confundetur populus meus in æternum. Et erit post hæc † effundam spiritum meum super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri & filiæ vestræ: senes vestri somnia somniabunt, & iuuenes vestri visiones videbunt. Sed & super seruos meos & ancillas in diebus illis effundam spiritum meum. Et dabo prodigia in coelo, & in terra, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem: antequam veniat dies domini magnus & horribilis. Et erit: omnis qui inuocauerit nomen domini, saluus erit:] quia in monte Sion, & in Ierusalem erit saluatio, sicut dixit dominus, & in residuis quos dominus vocauerit.

Acta Apostolorum. Lectio. ij.

c.1.a **P**†Rimum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ coepit Iesus facere, & docere, vsque in diem qua præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est: quibus & præbuit seipsum viuum post passionem suam in multis argumentis,

per dies quadraginta apparet eis, & loquens de regno Dei. Et conuescens, præcepit eis, ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem patris, quam audistis (inquit) per os meum: quia Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui conuenerant, interrogabant eum, dicentes. Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israel? Dixit autem eis, Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quæ pater posuit in sua potestate: sed accipietis virtutem superuenientis spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & vsque ad vltimum terræ. Et cum hæc dixisset, videntibus illis, eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in coelum euntem illum: ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt, Viri Galilæi, Quid hic statis aspicientes in coelum? hic Iesus qui assumptus est a vobis in coelum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in coelum.] Tunc reuersi sunt Ierosolymam a monte qui vocatur Oliveti, qui est iuxta Ierusalem, sabbati habens iter. Et cum introissent in cœnaculum, ascenderunt vbi manebant Petrus & Ioannes, Iacobus, & Andreas, Philippus, & Thomas, Bartholomæus, & Matthæus, Iacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Iudas Iacobi. Hi omnes erant perseverantes vnanimiter in oratione & obsecratione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius.

Secundum Ioannem. Lectio iij.

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis c. 14. suis, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Et pater meus diligit eum: & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

Et rel. Hom. sancti Grego. papæ.

Libet, fratres mei charissimi, euangelicæ verba lectionis sub breuitate transcurrere: vt post diutius liceat in contemplatione tantæ solennitatis immorari. Hodie nanque spiritus sanctus repentina sonitu super discipulos venit, mentesque carnalium in sui amorem permutauit: & foris apparentibus linguis igneis, intus facta sunt corda flammantia. Quia dum Deum in ignis visione suscipiunt, per amorem suauiter arserunt. Ipse nanque spiritus sanctus, amor est. Vnde & Ioannes dicit, Deus caritas est. Qui ergo mente integra Deum desiderat, profecto iam habet quem amat. Neque enim quisquam posset Deum diligere, si eum, quem diligit, non haberet. Sed ecce, si vñusquisque vestrum requiritur, an diligit Deum: tota fiducia & secura mente respondet, Diligo. In ipso autem lectionis exordio audistis, quid Veritas dixit, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. Hinc in epistola sua idem Ioannes dicit, Qui dicit, quia diligo Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. Vere etenim Deum diligimus, si mandata eius custodimus: si nos a nostris voluptatibus coarctamus. Nam qui adhuc per illicita desideria defluit, profecto Deum non amat: quia ei in sua voluntate contradicit.

Ad laudes an. Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntus eis, Haleluiah. **Oratio.** Deus qui hodierna. &c. **vt supra.**

Ad vesperas hymnus. Veni creator. &c. **vt supra antiphona.** Hodie completi sunt

dies Pentecostes, Haleluiah: hodie spiritus sanctus in igne discipulis apparuit, & tribuit eis charismatum dona: misit

eos in vniuersum mundum prædicare, & testificati. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit, Haleluiah.

C Notandum, quod inuita, hymni, & antiphonæ huius diei dicuntur vsque ad dominicam Trinitatis exclusiue.

C Feria secunda de octaua, duplex maius, ex Genesi. Lectio. j.

A Ttollens autem Ioseph oculos, c. 43.

vidit Beniamin fratrem suum vterinum, & ait, Iste est frater vester paruulus, de quo dixeratis mihi? Et rursum, Deus, inquit, misereatur tui, fili mi. Festinauitque, quia commota fuerant viscera eius super fratre suo, & erumpabant lachrymæ: & introiens cubiculum fleuit. Rursumque lota facie egressus, continuit se, & ait, Ponite panes. Quibus appositis, seorsum Ioseph, & seorsum fratribus. Ægyptij quoque qui vescebantur simul, seorsum (illicitum est enim Ægyptijs comedere cum Hebræis, & prophanum putant huiuscmodi conuiuum) sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenita sua, & minimus iuxta ætatem suam. Et mirabantur nimis sumptis partibus quas ab eo acceperant: maiorque pars venit Beniamin, ita vt quinque partibus excederet. Biberuntque & inebriati sunt cum eo. Præcepit autem Ioseph dis-

c. 44.

pensatori domus suæ, dicens, Imple saccos eorum frumento, quantum possunt capere: & pone pecuniam singulorum in summitate sacci. Scyphum autem meum argenteum, & pretium quod dedit tritici, pone in ore sacci iunioris, factumque est ita. Et orto mane, dimissi sunt cum asinis suis.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

IN diebus his † exurgens Petrus in c.1.c medio fratrum dixit. (Erat autem turba hominum simul, fere centum vig-

inti) Viri fratres, oportet impleri scripturam quam prædixit spiritus sanctus per os Dauid de Iuda, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Iesum: qui connumeratus erat in nobis, & sortitus erat sortem ministerij huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem: ita vt appellaretur ager ille, lingua eorum, Haceldama, hoc est, ager sanguinis: Scriptum est enim in libro Psalmorum. Fiat commoratio eorum deserta: & non sit qui inhabitet in ea. Et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intrauit & exiuit inter nos dominus Iesus, incipiens a baptisme Ioannis vsque in diem qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis. Et statuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Iustus: & Mathiam. Et orantes, dixerunt, Tu domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius & apostolatus, de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, & cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum vndecim c.2.a Apostolis.] † Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco: & factus est repente de coelo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum vbi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertitæ linguae tanquam ignis, seditque supra singulos eorum, & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cooperunt loqui varijs linguis prout Spiritus sanc-

tus dabat eloqui illis. Erant autem in Ierusalem habitantes Iudæi, viri religiosi ex omni natione quæ sub coelo est. Facta autem hac voce, conuenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiebat vnuquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes & mirabantur, adinuicem dicentes, Nonne ecce omnes isti qui loquuntur, Galilæi sunt? & quomodo nos audiuiimus vnuquisque linguam nostram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Ælamitæ, & qui habitant Mespotamiam, Iudeam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & Pamphyliam, Aegyptum, & partes Libyæ quæ est circa Cyrenen, & aduenæ Romani, Iudæi quoque & Proselyti, Cretes, & Arabes, audiuiimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei.

Secundum Ioannem. Lectio iij.

In illo tempore: Dixit Jesus discipuli. c. 14. suis, Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret: vt omnes qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam. **Et rel.**

Homilia sancti Augustini episc.

Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, sic exaltari oportet filium hominis: vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Quomodo qui intuebantur illum serpentem, non peribant morsibus serpentem, sic qui intuentur fide mortem Christi, sanantur a morsibus peccatorum. Sed illi sanabantur a morte ad vitam temporalem: hi autem vt habeant vitam æternam. Hoc enim interest inter figuratam imaginem & rem ipsam. Figura præstabat vitam temporalem: res ipsa, cuius figura illa erat, præstat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum vt iudicet mundum: sed vt saluetur mundus

per ipsum. Ergo quantum in medico est sanare venit ægrotum. Sed ipse se interimit, qui præcepta medici obseruare non vult. Venit saluator dictus est mundi, nisi vt saluet mundum, non vt iudicet mundum? Saluari non vis ab ipso? ex teipso iudicaberis. Et quid dicam, iudicaberis? Vide quid ait, Qui credit in eum, non iudicatur. Qui autem non credit: quid dicturum speras aut quid dicturus erat, nisi iudicatur? Iam (inquit) iudicatus est. **T**e deum. **Oratio.**

Deus, qui Apostolis tuis sanctum dedisti spiritum, concede plebi tuæ piæ petitionis effectum: vt quibus dedisti fidem, largiaris & pacem. Per in vnitate eiusdem.

C Feria. iij. de oct. du. ex Ge. L. j.

c. 44. **I**Amque vrbe exierant, & processerant paululum: tunc Ioseph accersito dispensatore domus: ait, Surge, inquit, & persequere viros, & apprehensis dicio, Quare redditistis malum pro bono? Scyphus quem furati estis, ipse est in quo babit dominus meus, & in quo augurari solet: pessimam rem fecistis. Fecit ille vt iusserat. Et apprehensis per ordinem, locutus est. Qui responderunt, Quare sic loquitur dominus noster, vt serui tui tantum flagitiij commiserint? Pecuniam quam inuenimus in summitate saccorum, reportauimus ad te de terra Chanaan: & quomodo consequens est, vt furatis de domo domini tui aurum vel argentum? Apud quemcunque fuerit inuentum seruorum tuorum, quod quæris, moriatur, & nos erimus serui domini nostri. Qui dixit eis, Fiat iuxta vestram sententiam: apud quemcunque fuerit inuentus, ipse sit seruus meus, vos autem eritis innoxij. Itaque festinato deponentes in terram saccos, ape-

ruerunt singuli. Quos scrutatus, incipiens a maiore vsque ad minimum, inuenit scyphum in sacco Beniamin. At illi scissis vestibus, oneratisque rursum asinis, reuersi sunt in oppidum. Primusque Iudas cum fratribus ingressus est ad Ioseph (necdum enim de loco abierat) omnesque ante eum pariter in terram corruerunt. Quibus ille ait, Cur sic agere voluistis? an ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia? Cui Iudas, Quid respondebimus, inquit, domino meo? vel quid loquemur, aut iuste poterimus obtendere? Deus inuenit iniquitatem seruorum tuorum: en omnes serui sumus domini mei, & nos & apud quem inuentus est scyphus. Respondit Ioseph, Absit a me vt sic agam: qui furatus est scyphum, ipse sit seruus meus, vos autem abite liberi ad patrem vestrum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

Stupebant autem omnes & mirabantur, adiuicem dicentes, Quidnam vult hoc esse? Alij autem irridentes, dicebant, Musto pleni sunt isti. † Stans autem Petrus cum vndecim leuauit vocem suam, & locutus est eis, Viri Iudaëi, & qui habitatis Ierusalem vniuersi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos aestimatis, hi ebrij sunt, cum sit hora diei tertia: sed hoc est quod dictum est per prophetam Iohel, Et erit in nouissimis diebus, dicit dominus: effundam de spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri & filiae vestrae, & iuvenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super seruos meos, & super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, & prophetabunt: & dabo prodigia in coelo sursum, & signa in terra deorsum, san-

guinem & ignem, & vaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam veniat dies domini magnus & manifestus. Et erit: omnis quicunque inuocauerit nomen domini, saluus erit.] Viri Israelitæ, audite verba hæc, Iesum Nazarenum, virum approbatum a Deo in vobis virtutibus & prodigijs & signis quæ fecit Deus per illum in medio vestri, sicut vos scitis: hunc definito consilio & præscientia Dei traditum, per manus iniquorum affligentes, interemistis: quem Deus suscitauit solutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. Dauid enim dicit in eum, Prouidebam dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commouear propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescat in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitae: & replebis me iucunditate cum facie tua. Viri fratres liceat audenter dicere ad vos de patriarcha Dauid, quoniam & defunctus est, & sepultus est, & sepulchrum eius est apud nos, vsque in hodiernum diem. Propheta igitur cum esset, & sciret quia iureiurando iurasset illi Deus, de fructu lumbi eius sedere super sedem eius: prouidens loquutus est de resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro eius vidiit corruptionem. Hunc Iesum resuscitauit Deus, cuius nos omnes testes sumus. Dextera igitur Dei exaltatus, & promissione spiritus sancti accepta a patre effudit hoc donum, quod vos videtis, & auditis. Non enim Dauid ascendit in cœlum: dicit autem ipse,

Dixit dominus domino meo, sede a dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum. Certissime sciatur ergo omnis domus Israel, quia & dominum eum, & Christum fecit Deus, hunc Iesum, quem vos crucifixistis.

Secundum Ioannem. Lectio iij.

In illo tempore: Dixit Iesus Phariseis, Amen amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. *Et rel.*

Homilia sancti Augustini episc.

Dominus Iesus similitudinem proposuit in hodierna lectione de grege suo, de ostio quo intratur ad ouile. Dicant ergo pagani, vel Iudæi, vel hæretici, Bene viuimus. Si per ostium non intrant: quid eis prodest? vnde gloriantur? Ad hoc enim debet vnicuique prodesse bene viuere, vt detur ei semper viuere. Nam cui non datur semper viuere: quid prodest bene viuere? Quia nec bene viuere dicendi sunt, qui finem bene viuendi, vel cæcitate nesciunt, vel per inflatione contemnunt. Non est autem cuiquam spes vera & certa semper viuendi, nisi agnoscat vitam quæ est Christus, & per ianuam intret in ouile. Quærunt ergo plerunque tales homines etiam persuadere hominibus, vt bene viuant, & Christiani non sint. Per aliam partem volunt ascendere, rapere, & occidere: non vt pastor conseruare atque salvare. Fuerunt ergo quidam philosophi de virtutibus, & vitijs subtilia multa tractantes, diuidentes, deffinientes, ratiocinationes, acutissimos syllogismos concludentes, libros implentes, suam sapientiam buccis crepantibus ventilantes: qui etiam dicere auderent hominibus, Nos sequimini, sectam nostram tenete, si vultis beatæ viuere: sed non intrarant

c. 10.

per ostium: perdere volebant, mactare & occidere. **Te deum.** **Oratio.**

A Dsit nobis domine quæsumus vir-
tus spiritus sancti, quæ & corda
nostra clementer expurget, & ab om-
nibus tueatur aduersis. Per. in vnita.

C Feria. iiiij. de octa. ex Gen. L. j.

c. 44. **A** Ccedens autem propius Iudas, confidenter ait, Oro domini mi, loquatur seruus tuus verbum in au-ribus tuis, & ne irascaris famulo tuo. tu es enim post Pharaonem dominus meus. Interrogasti prius seruos tuos, Habetis patrem, aut fratrem? & nos respondimus tibi domino meo, Est no-bis pater senex, & puer parvulus, qui in senectute illius natus est, cuius vter-inus frater mortuus est: & ipsum solum habet mater sua, pater vero tenere diligit eum. Dixistisque seruis tuis, Ad-ducite eum ad me, & ponam oculos meos super illum. Suggessimus domino meo, Non potest puer relinquere pa-trem suum: si enim illum dimiserit, morietur. Et dixisti seruis tuis, Nisi vene-rit frater vester minimus vobiscum, non videbitis amplius faciem meam. Cum ergo ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum, narrauimus ei omnia quæ loquutus est dominus meus. Et dixit pater noster, Reuertimini, & emite nobis parum tritici. Cui diximus, Ire non possumus: si frater noster min-imus descenderit nobiscum, proficisci-mur simul: alioquin illo absente, non audemus videre faciem viri. Ad ille re-spondit, Vos scitis quod duos genuerit mihi vxor mea. Egressus est vnus, & dixistis, Bestia deuorauit eum & hu-cusque non comparet. Si tuleritis & istum, & aliiquid ei in via contigerit, deducetis canos meos cum mœrore ad inferos. Igitur si intrauero ad seruum tuum patrem nostrum, & puer defuerit,

cum anima illius ex huius anima depen-deat, videritque eum non esse nobis-cum, morietur, & deducent famuli tui canos eius cum dolore ad inferos. Ego proprie seruus tuus sim, qui in meam hunc recepi fidem, & spopondi dicens, Nisi reduxero eum: peccati reus ero in patrem meum omni tempore. Manebo itaque seruus tuus pro puer in ministerio domini mei, & puer ascendet cum fratribus suis. Non enim possum redire ad patrem absente puer: ne calam-i-tatis quæ oppressura est patrem meum, testis assistam.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

H Is autem auditis compuncti sunt ca. 2. corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos apostolos, Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos, Poenitentiam (inquit) agite, & bap-tizetur vñusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis donum spiritus sancti. Vobis enim est re promissio, & filijs vestris, & omnibus qui longe sunt, quoscumque aduocauerit dominus Deus noster. Alijs etiam verbis plurimis testificatus est, & exhortabatur eos, dicens, Saluamini a generatione ista praua. Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt: & appositæ sunt in die illa, animæ circiter tria millia. Erant autem perseverantes in doctrina apostolorum, & communicatione, frac-tionis panis, & orationibus. Fiebat autem omni animæ timor: multa quoque prodigia & signa per apostolos fiebant in Ierusalem, & metus erat mag-nus in vniuersis. Omnes etiam qui cre-debant erant pariter, & habebant omnia communia. Possessiones & sub-stantias vendebant, & diuidebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Quo-die quoque perdurantes vnanimiter

in templo, & frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis, collaudantes Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salui fierent quotidie in idipsum. † Petrus autem & Ioannes ascendebat in templum, ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vetero matris sue, baiulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi, quae dicitur Speciosa, ut peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Is cum vidisset Petrum & Ioannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleemosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne, dixit, Respice in nos. At ille intendebat in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit, Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Iesu Christi Nazareni surge, & ambula. Et apprehensa manu eius dextera, alleuauit eum, & protinus consolidatae sunt bases eius & plantae. Et exiliens, stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in templum ambulans, & exiliens, & laudans Deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem, & laudantem Deum. Cognoscebat autem illum, quod ipse erat qui ad eleemosynam sedebat ad Speciosam portam templi: & impleti sunt stupore & extasi in eo quod contingerat illi.]

Secundum Ioannem. Lectio iij.

ca. 6. **I**N illo tempore: Dixit Jesus turbis Iudeorum, Nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Quid est, nemo potest venire ad me, nisi qui misit me pater traxerit eum? Ille venit quem gratia Dei præuenit:

qui cum propheta dicit, misericordia eius præueniet me. Præueniet velle: subsequetur perficere. Trahit pater ad filium eos qui propterea credunt in filium, quia eum cogitant patrem habere Deum. Deus enim pater æqualem sibi genuit filium. Et qui cogitat aut in fide sua sentit & ruminat æqualem esse patri eum, in quem credit, ipsum trahit pater ad filium: Arrius credit creaturam: non eum traxit pater: quia non considerat patrem qui filium non credit æqualem. Quid dicis, o Arri? Quid hæretice loqueris? Quid est Christus? Non (inquit) Deus verus, sed quem fecit Deus verus. Non te traxit pater. Non enim intellexisti patrem, cuius filium negas. Aliud cogitas, non est ipse filius, nec a patre traheris: nec ad filium traheris. Aliud est enim filius: aliud quod tu dicis. Fotinus dicit, Homo solus Christus est, non est Deus. Qui sic credit, non pater eum traxit. Quem pater traxit? tu es Christus filius Dei viui. Non sicut propheta, non sicut Ioannes, non sicut aliquis magnus iustus: sed sicut vnicus, sicut æqualis, tu es Christus filius Dei viui. Vide quia tractus est, & a patre tractus est. Beatus es Simon Bar iona, quia tibi non reuelauit caro & sanguis, sed pater meus qui in cœlis est: Ista reuelatio, ipsa est attractio. Te deum. **O**ratio.

MEntes nostras quæsumus domine paracletus qui a te procedit illuminet, & inducat in omnem, sicut tuus promisit filius, veritatem. Qui tecum in vni.

C Feria. v. de octa. ex Gen. L. j.

NOn se poterat vltra cohibere c. 45. **I**oseph, multis coram astantibus: vnde præcepit ut egredierentur cuncti foras, & nullus interesseret alienus agnitioni mutuæ. Eleuauitque vocem

cum fletu quam audierunt Ægyptij, omnisque domus Pharaonis, & dixit fratribus suis, Ego sum Ioseph: adhuc pater meus viuit? Non poterant respondere fratres nimio terrore perterriti. Ad quos ille clementer. Accedite, inquit, ad me. Et cum accessissent prope, Ego sum, ait, Ioseph frater vester, quem vendidistis in Ægyptum. Nolite pauere, neque vobis durum esse videatur quod vendidistis me in his regionibus: pro salute enim vestra misit me Deus ante vos. Biennium est enim quod cœpit fames in terra esse, & adhuc quinque anni restant, quibus nec arari poterit, nec meti. Præmisitque me Deus, vt reseruemini super terram, & escas ad viuendum habere possitis. Non vestro consilio, sed Dei voluntate hoc missum sum: qui fecit me quasi patrem Pharaonis, & dominum vniuersæ domus eius, ac principem in omni terra Ægypti. Festinate, & ascendite ad patrem meum, & dicetis ei. Hæc mandat filius tuus Ioseph, Deus fecit me dominum vniuersæ terræ Ægypti: descendere ad me, ne moreris, & habitabis in terra Gessem: erisque iuxta me tu, & filij tui, & filij filiorum tuorum, oues tuæ, & armenta tua, & vniuersa quæ possides. Ibique te pascam (adhuc enim quinque anni residui sunt famis) ne & tu pereas, & omnis domus tua: & omnia quæ possides. En oculi vestri, & oculi fratris mei Beniamin vident quod os meum loquatur ad vos. Nuntiate patri meo vniuersam gloriam meam, & cuncta quæ vidistis in Aegypto: festinate, & adducite eum ad me.

Ex actis apostolorum. Lectio. ij.

ca. 3. **C**Vm teneret autem Petrum & Ioan-

nem: cucurrit omnis populus ad eos ad porticum quæ appellatur Salomonis: stupentes. Videns autem

Petrus, respondit ad populum. † Viri B Israelitæ, quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, Deus patrum nostrorum glorificauit filium suum Iesum, quem vos quidem tradidistis & negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. Vos autem sanctum & iustum negastis, & petiis-
tis virum homicidam donari vobis: au-
thorem vero vitæ interfecistis, quem
Deus suscitauit a mortuis, cuius nos
testes sumus. Et in fide nominis eius,
hunc quem vos videtis & nostis con-
firmauit nomen eius, & fides quæ per
eum est, dedit illi integrum sanitatem
istam in conspectu omnium vestrum.
Et nunc fratres scio, quia per ignoran-
tiā fecistis, sicut & principes vestri.
Deus autem quæ prænunciauit per os
omnium prophetarum, pati Christum
suum, impleuit sic. Pœnitentia igitur,
& conuertimini, vt deleantur pec-
cata vestra:] vt cum venerint tem-
pora refrigerij a conspectu domini, &
miserit eum qui prædicatus est vobis
Iesum Christum, quem oportet qui-
dem celum suscipere vsque in tem-
pora restitutionis omnium quæ loquutus
est Deus per os sanctorum suo-
rum a seculo prophetarum. Moyses
quidem dixit, Quoniam prophetam sus-
citabit vobis dominus Deus vester de
fratribus vestris tanquam me: ipsum
audietis iuxta omnia quæcumque loquutus
fuerit vobis. Erit autem: omnis anima quæ non audierit prophetam illum,
exterminabitur de plebe. Et omnes
prophetæ a Samuel, & deinceps qui lo-
quuti sunt, etiam annuntiauerunt dies
istos. Vos estis filij prophetarum & tes-
tamenti, quod disposuit Deus ad pa-

tres nostros, dicens ad Abraham, Et in semine tuo benedicentur omnes familiae terræ. Vobis primum Deus suscitans filium suum, misit eum benedicentem vobis: vt conuertat se vñusquisque a nequitia sua.

Secundum Lucam. Lectio iij.

ca. 9. **I**N illo tempore: Conuocatis Iesus duodecim discipulis suis, dedit illis virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & vt languores curarent. **Et reliqua.**

Homilia sancti Ambrosij episc.

Qualis debet esse, qui euangelizat regnum Dei, præceptis euangelicis designatur. Vt sine virga, sine pera, sine calceamento, sine pane, sine pecunia, hoc est subsidij secularis adminicula non requirens. fideque tutus putet sibi quo minus ea requirat magis posse suppetere: que possunt qui volunt ad eum deriuare tractatum: vt spiritualem tantummodo locus iste videatur formare affectum. Qui velut indumentum quoddam videatur corporis exuisse, non solum potestate reiecta, contemptisque diuitijs, sed etiam carnis ipsius illecebri abdicatis. Quibus primo omnium datur pacis atque constantiae generale mandatum: vt pacem ferant, constantiam seruent: hospitalis necessitudinis iura custodiant, alienum a prædicatore regni coelestis asserens cursitare per domos & inuiolabilis hospitij iura mutare. Sed vt hospitij gratia deserenda censemur, ita etiam si non recipientur, excutiendum puluerem: & egredendum de ciuitate mandatur. Quo non mediocris boni remuneratio docetur hospitij: vt non solum pacem tribuamus hospitibus: verum etiam si qua eos terrenæ obumbrant delicta leuitatis, receptis apostolicæ prædicationis vestigijs auferantur. Nec otiose secun-

dum Matthæum domus quam ingrediantur Apostoli eligenda decernitur: vt mutandi hospitij necessitudinisque violandæ causa non suppetat. Non tamen eadem cautio receptori mandatur hospitij: ne dum hospes eligitur, hospitalitas ipsa minuatur. **Te deum.**

Oratio.

Deus qui hodierna die. &c. **vt supra in die Pentecostes.**

C Feria. vj. de oct. ex Gen. **L. j.**

CVmque amplexatus recidisset in c. 45. collum Beniamin fratris sui: fleuit, illo quoque similiter flente super collum eius. Osculatusque est Ioseph omnes fratres suos, & plorauit super singulos: post quæ ausi sunt loqui ad eum. Auditumque est & celebri sermone vulgatum in aula regis, Venerunt fratres Ioseph, & gausus est Pharao, atque omnis familia eius. Dixitque ad Ioseph, vt imperaret fratribus suis, dicens, Onerantes iumenta, ite in terram Chanaan. Et tollite inde patrem vestrum & cognationem, & venite ad me: & ego dabo vobis omnia bona Aegypti, vt comedatis medullam terræ. Præcipe etiam vt tollant plaustra de terra Aegypti, ad subuentionem paruolorum suorum ac coniugum: & dicito, Tollite patrem vestrum, & properate quantocvys venientes. Nec dimittatis quicquam de supellectili vestra: quia omnes opes Aegypti, vestræ erunt. Feceruntque filii Israel vt eis mandatum fuerat. Quibus dedit Ioseph plausta, secundum Pharaonis imperium: & cibaria in itinere. Singulis quoque proferri iussit binas stolas: Beniamin vero dedit trecentos argenteos cum quinque stolis optimis: tantundem pecuniae & vestium mittens patri suo, addens ei asinos decem, qui subueherent ex omnibus diuitijs Aegypti, & totidem asi-

nas triticum in itinere, panesque portantes.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

ca 4. **L**oquentibus autem illis ad populum, superuenerunt sacerdotes & magistratus templi & Sadducæi dolentes quod docerent populum, & annuntiarent in Iesu resurrectionem ex mortuis: & iniecerunt in eos manus, & posuerunt eos in custodiam in crastinum, erat autem iam vespera. Multi autem eorum qui audierant verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quasi quinque millia. Factum est autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum, & seniores, & Scribæ in Ierusalem, & Annas princeps sacerdotum, & Caiphas, & Ioannes, & Alexander, & quotquot erant de genere sacerdotali. Et statuentes eos in medio, interrogabant, In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc Petrus repletus Spiritu sancto, dixit ad eos. Principes populi & seniores Israel, si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste saluus factus est, notum sit omnibus vobis & omni plebi Israel, quod in nomine domini nostri Iesu Christi Nazareni quem vos crucifixistis, quem Deus suscitauit a mortuis, in hoc iste adstat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli: & non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Videntes autem Petri constantiam & Ioannis, comperto quod homines essent sine literis, & idiotæ, admirabantur, & cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant: hominem quoque videntes stantem cum eis qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere. Iusserunt

autem eos foras extra concilium secedere: & conferebant adinuicem dicentes, Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Ierusalem manifestum est: & non possumus negare. Sed ne amplius diuulgetur in populum, comminemur eis, ne vltra loquantur in nomine hoc vlli hominum. Et vocantes eos, denuntiauerunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine Iesu. Petrus vero & Ioannes respondentes, dixerunt ad eos: Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire quam Deum, iudicate. Non enim possumus quæ vidimus & audiuius non loqui. At illi comminantes, dimiserunt eos: non inuenientes quomodo punirent eos, propter populum: quia omnes clarificabant Deum in eo quod acciderat. Annorum enim erat amplius quadraginta homo in quo factum fuerat signum istud sanitatis.

Secundum Lucam. Lectio iij.

IN illo tempore: Factum est in vna ca. 5. dierum: & ipse Iesus sedebat docens: & erat Pharisæi sedentes, & legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ & Iudææ, & Ierusalem: & virtus domini erat ad sanandum eos.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Non otiosa huius paralytici, nec angusta medicina est: quando dominus & orasse præmittitur, non vtique propter suffragium, sed propter exemplum. Imitandi enim speciem dedit, non impetrandi ambitum requisivit. Et conuenientibus ex omni Galilæa & Iudæa & Ierusalem legis doctoribus, inter cæterorum remedia debilium, paralytici quoque medicina describitur. Primum omnium quod ante diximus vnuquisque æger petendæ salutis precatores debet adhibere: per quos

vitæ nostræ compago resoluta, actu-
umque nostrorum clauda vestigia verbi
cœlestis remedio reformatur. Sint ig-
itur aliqui monitores mentis, qui ani-
mum hominis, quamuis exterioris cor-
poris debilitate torpem, ad superi-
ora erigant. Quorum rursus admini-
culis & attollere & humiliare se possit:
vt facilius ante Iesum locetur dominico
videri dignus aspectu. Humilitatem
enim respicit dominus: quia respexit
humilitatem ancillæ suæ. Quorum fi-
dem (inquit) vt vedit, dixit: Homo, re-
mittuntur tibi peccata tua. Magnus
dominus qui aliorum merito ignoscit alijs:
& dum alias probat, alijs relaxat er-
rata. Cur apud te, o homo, collega non
valeat, cum apud Deum seruus &
interueniendi meritum & ius habeat im-
petrandi? Disce, qui iudicas ignoscere:
disce, qui æger es, impetrare. **Te deum.**

Oratio.

DA quæsumus ecclesiæ tuæ miseri-
cors Deus, vt sancto spiritu con-
gregata, hostili nullatenus incursione
turbetur. Per. in vnitate eiusdem.

C Sabbato, de oct. ex Gen. L. j.

- c. 45. **D**Imisit ergo fratres suos & profi-
ciscentibus ait: Ne irascamini
in via. Qui ascendentex Aegypto,
venerunt in terram Chanaan ad pa-
trem suum Iacob. Et nuntiauerunt ei,
dicentes, Ioseph filius tuus viuit: &
ipse dominatur in omni terra Aegypti.
Quo auditio Iacob, quasi de graui somno
euigilans, tamen non credebat eis. Illi
econtra referebant omnem ordinem rei.
Cumque vidisset plaustra & vniuersa
quæ miserat, reuixit spiritus eius, &
ait: Sufficit mihi si adhuc Ioseph filius
meus viuit: vadam, & videbo illum an-
tequam moriar.

- c. 46. Profectusque Israel cum omnibus
quæ habebat, venit ad puteum iura-

menti: & mactatis ibi victimis Deo
patris sui Isaac, audiuit eum per vi-
sionem nocte vocantem se, & dicentem
sibi: Iacob, Iacob? Cui respondit, Ecce
adsum. Ait illi Deus: Ego sum for-
tissimus Deus patris tui: noli timere,
sed descende in Aegyptum, quia in gen-
tem magnam faciam te ibi. Ego descend-
dam tecum illuc, & ego inde adducam
te reuertentem. Ioseph quoque ponet
manus suas super oculos tuos. Sur-
rexit autem Iacob a puteo iuramenti:
tuleruntque eum filij cum paruulis, &
vxoribus suis in plaustris, quæ miserat
Pharao ad portandum senem, & om-
nia quæ possederat in terra Chanaan:
venitque in Aegyptum cum omni semi-
ne suo, filij eius, & nepotes, filiæ, &
cuncta simul progenies.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

DImissi autem venerunt ad suos: ca. 4.
& annuntiauerunt eis quanta ad
eos principes sacerdotum & seniores
dixissent. Qui cum audissent, vna-
nimiter leuauerunt vocem ad Deum,
& dixerunt: domine, tu es qui fecisti
cœlum & terram, mare, & omnia quæ
in eis sunt, qui spiritu sancto per
os patris nostri Dauid pueri tui dix-
isti: Quare fremuerunt gentes: & popu-
li meditati sunt inania? Astiterunt
reges terræ, & principes conuenerunt
in vnum aduersus dominum, & aduersus
Christum eius. Conuenerunt enim
vere in ciuitate ista aduersus sanctum
puerum tuum Iesum, quem vnx-
isti, Herodes & Pontius Pilatus, cum
gentibus & populis Israel, facere quæ
manus tua & consilium tuum de-
creuerunt fieri. Et nunc domine respice
in minas eorum, & da seruis tuis cum
omni fiducia loqui verbum tuum, in eo
quod manum tuam extendas ad san-
itates & signa & prodigia fieri per

nomen sancti filij tui Iesu. Et cum orassent, motus est locus in quo erant congregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Et virtute magna reddebat Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi domini nostri: & gratia magna erat in omnibus illis. Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebatur autem singulis prout cuique opus erat. Ioseph autem qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis (quod est interpretatum, filius consolationis) Leuites, Cyprius genere, cum haberet agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum.

Secundum Lucam. Lectio iij.

c. 14. **I**N illo tempore: Surgens Iesus de synagoga intravit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Vide clementiam domini Saluatoris: nec indignatione commotus, nec scelere offensus: nec iniuria violatus Iudæam deseruit. Quinetiam immemor iniuriae, memor clementiae, nunc docendo, nunc liberando, nunc sanando plebis corda demulcet. Et bene sanctus Lucas virum a spiritu nequitiae liberatum ante præmisit, & substituit fœminæ sanitatem. Vtrunque enim sexum dominus curaturus aduenerat: & prior sancari debuit, qui prior creatus est. Nec prætermitti illa debuit, quæ mobilitate

magis animi, quam prauitate peccauerat. Sabbato, dominicæ medicinæ opera copta significat, vt inde creatura noua cooperit, vbi vetus creatura ante desierat. Nec sub lege esse Dei filium, sed supra legem in ipso principio designaret, nec soluere legem, sed adimplere. Neque enim per legem, sed verbo factus est mundus: sicut legimus: Verbo domini coeli firmati sunt. Non soluitur ergo lex, sed impletur: vt fiat renouatio hominis iam labentis. Vnde & Apostolus ait: Expoliantes vos veterem hominem induite nouum, qui secundum Christum creatus est. Et bene sabbato cœpit: vt ipse ostenderet se creatorem, qui opera operibus intexeret, & prosequeretur opus quod cooperat. **Te deum. Oratio.**

MEntibus nostris quæsumus domine Spiritum sanctum benignus infunde: cuius & sapientia conditi sumus, & prouidentia gubernamur. Per dominum. in vnitate eiusdem.

C Si in festo Trinitatis inciderit fest. dup. alicuius sancti, transferendum est in sequentem diem: si autem fuerit simplex, omittitur.

C Festum sanctæ Trinitatis dup. maius. Ad vesperas. **Hymnus.**

A Desto sancta Trinitas,
Par splendor, vna deitas,
Quæ extas rerum omnium,
Sine fine principium.

Te cœlorum militia,
Laudat, adorat, prædicat:
Triplexque mundi machina,
Benedicit per secula.

Adsumus & nos cernui,
Te adorantes famuli:
Vota, precesque suppliantum,
Hymnis iunge cœlestium.
Gloria patri domino,
Gloria vnigenito:

Vna cum sancto spiritu,
In sempiterna secula. Amen. **An-**
tiphona. O adoranda Trinitas, o
veneranda vnitatis, o perfecta deitas, tibi
laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in
sempiterna secula. **Oratio.**

O Mnipotens sempiterne Deus, qui
dedisti famulis tuis in confessione
veræ fidei æternæ trinitatis gloriam
agnoscere, & in potentia maiestatis
adorare vnitatem: quæsumus, vt eius-
dem fidei firmitate, ab omnibus semper
muniamur aduersis. Per.

C Dominica Trinitatis prima post Pen-
tecosten. Ad matuti. inuit.

S Anctam Trinitatem in vnum Deum,
venite adoremus. Hymnus.
Adesto sanctam trinitas &c. vt sup.
An. Te inuocamus, te laudamus, te
adoramus o beata Trinitas.

C Ex Isaia. Lectio prima.

ca. 6. **I**N anno quo mortuus est rex Ozias, vidi dominum sedentem su-
per solium excelsum & eleuatum, &
ea quæ sub ipso erant replebant tem-
plum. Seraphin stabant super illud:
sex alæ vni, & sex alæ alteri. Duabus
velabant faciem eius, & duabus velab-
bant pedes eius, & duabus volabant.
Et clamabant alter ad alterum, & dice-
bant: Sanctus, Sanctus, Sanctus domi-
nus Deus exercituum, plena est omnis
terra gloria eius. Et commota sunt su-
perlinaria cardinum a voce claman-
tis, & domus repleta est fumo. Et dixi:
Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus
labijs ego sum, & in medio populi pol-
luta labia habentis ego habito, & regem
dominum exercituum vidi oculis meis.
Et volauit ad me vnu de Seraphin,
& in manu eius calculus, quem forcipe
tulerat de altari. Et tetigit os meum,
& dixit: Ecce, tetigit hoc labia tua,
& auferetur iniquitas tua, & peccatum

tuum mundabitur. Et audiui vocem
domini dicentis, Quem mittam? & quis
ibit nobis? Et dixi, Ecce ego, mitte me.
Et dicit, Vade, & dices populo huic,
Audite audientes, & nolite intelligere:
& videte visionem, & nolite cognoscere.
Excæca cor populi huius, & aures eius
aggraua, & oculos eius claude: ne forte
videat oculis suis, & auribus suis au-
diat, & corde suo intelligat, & conuer-
tatur, & sanem eum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

V Ir autem quidam nomine Ananias ca. 5.

cum Saphira vxore sua vendidit
agrum, & fraudauit de pretio agri,
conscia vxore sua: & afferens partem
quandam, ad pedes apostolorum po-
suit. Dixit autem Petrus ad Ananiam,
Anania, cur tentauit satanas cor tuum
mentiri te Spiritui sancto, & fraudare
de pretio agri? Nonne manens tibi
manebat, & venundatum in tua erat
potestate? Quare posuisti in corde
tuo hanc rem? Non es mentitus ho-
minibus, sed Deo. Audiens autem Ana-
nias hæc verba, cecidit, & expirauit. Et
factus est timor magnus super omnes
qui audierunt. Surgentes autem iu-
uenes amouerunt eum, & efferentes se-
pelierunt. Factum est autem quasi
horarum trium spatium, & vxor ip-
sius, nesciens quod factum fuerat, in-
troiuit. Dixit autem ei Petrus, Dic
mihi, si tanti agrum vendidistis? At
illa dixit, Etiam, tanti. Petrus autem
ait ad eam, Quid vtique conuenit vobis
tentare spiritum domini? Ecce pedes
eorum qui sepelierunt virum tuum, ad
ostium: & efferent te. Confestim ce-
cidit ante pedes eius, & expirauit. In-
trantes autem iuuenes, inuenerunt il-
lam mortuam: & extulerunt, & se-
pelierunt ad virum suum. Et factus
est timor magnus in vniuersa ec-

clesia, & in omnes qui audierunt. †
B Per manus autem apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. Et erant vnamiter omnes in porticu Salomonis. Cæterorum autem nemo audiebat se coniungere illis: sed magnificabat eos populus. Magis autem augebatur credentium in domino, multitudo virorum ac mulierum: ita vt in plateas eiicerent infirmos & ponerent in lectulis & grabatis, vt veniente Petro saltem vmbra illius obumbraret quenquam illorum: & liberarentur ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem & multitudo vicinarum ciuitatum, Ierusalem, afferentes ægros & vexatos a spiritibus immundis: qui curabantur omnes.] Exurgens autem princeps sacerdotum & omnes qui cum illo erant, quæ est hæresis Sadducaeorum, repleti sunt zelo: & iniecerunt manus in apostolos, & posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem domini per noctem aperiens ianuas carceris, & educens eos, dixit, Ite: & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitae huius. Qui cum audissent, intrauerunt diluculo in templum, & docebant.

Secundum Ioannem. Lectio iii.

c. 15. **I**N illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis, Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis a patre, spiritum veritatis qui a patre procedit: ille testimonium, perhibebit de me.

Et rel. Hom. sancti Leonis papæ.

Cum ad intelligendum dignitatem sancti spiritus aciem mentis intendimus, nihil diuersum ab excellencia patris & filij cogitemus, quia in nullo ab unitate sua diuinitatis essentia discrepat. Sempiternum est enim patri filij sui esse genitorum. Sempiternum est filio intertemporaliter a patre esse progenitum. Sempiternum est

quoque spiritui sancto spiritum esse patre & filij: vt nunquam pater sine filio, nunquam pater & filius sine spiritu sancto fuerint. Et omnibus exclusis existentiæ gradibus, vt nulla ibi persona sit anterior, nulla posterior. Huius enim beatæ trinitatis & incommutabilis diuinitatis vna est substantia indiuisa in opere, concors in voluntate, par in omnipotentia, æqualis in gloria. De qua cum sancta scriptura sic loquitur, vt aut in factis, aut in verbis aliquid assignet, quod singulis non videatur conuenire personis, non perturbatur fides catholica. Sed docetur vt per proprietatem aut vocis aut operis insinuetur nobis veritas trinitatis: & non diuidat intellectus, quod distinguit auditus.

Ad laudes antiphona Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, pater, verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt. **Oratio.** Omnipotens sempiterne Deus. &c. **vt supra.** **Ad vesperas.** **Hymnus & Oratio** **vt in primis vesperis an.** Te Deum patrem ingenitum, te filium vniogenitum, te spiritum paracletum, sanctam & indiuiduam Trinitatem toto corde, & ore confitemur, laudamus atque benedicimus, tibi gloria in secula.

C Feria secunda, post Dominicam Trinitatis. Si hodie nullum inciderit festum, fiat officium de feria modo infrascripto.

Ad Matutinum In uitatorium.

D Ominum qui fecit nos venite adoremus. **Hymnus.**

N Octe surgentes vigilemus omnes, Semper in psalmis meditemur, atque Viribus totis domino canamus Dulciter hymnnos.

Vt pio regi pariter canentes, Cum suis sanctis mereamur aulam Ingredi cœli:

simul & beatam Ducere vitam.

Præstet hoc nobis deitas beata Patris, ac nati, pariterque sancti Spiritus, cuius reboat in omni Gloria mundo. Amen. **Antiphona.** Seruite Domine in timore, & exultate ei cum tremore.

Ex Genesi. Lectio prima.

c. 46. **H**Aec sunt autem nomina filiorum Israel, qui ingressi sunt in Aegyptum, ipse, cum liberis suis. Primo genitus Ruben Filij Ruben: Enoch & Phallu & Hesron & Charmi. Filij Simeon: Iamel & Iamin & Ahod & Iachin & Saher, & Saul filius Chanani-tidis. Filij Leui: Gerson & Cahath & Merari. Filij Iuda: Her & Onan & Sela & Phares & Zara mortui sunt autem Her, & Onan in terra Chanaan. Natiqute sunt filij Phares: Hesron & Hamul. Filij Isachar: Thola & Phua & Iob & Simeron. Filij Zabulon: Sared & Elon & Iahelel. hi filij Liæ, quos genuit in Mesopotamia Syriæ cum Dina filia sua, omnes animæ filiorum eius & filiarum, traintatres. Filij Gad: Sephon & Aggi & Suni & Esebon & Suni, & Heri & Arodi & Areli. Filij Aser: Iemna & Iesua & Iesui & Beria, Sara quoque soror eorum. Filij Beria: Heber & Melchiel. hi filij Zelphe, quam dedit Laban Liæ filiæ suæ, & hos genuit Iacob, sedecim animas. Filij Rachel vxoris Iacob: Ioseph & Beniamin. Natiqute sunt Ioseph filij in terra Aegypti, quos genuit ei Aseneth filia Phutipharis sacerdotis Heliopoleos: Manasses, & Ephraim. Filij Beniamin, Bela & Bechor & Asbel & Gera & Naaman & Echi, & Ros, & Mophim, & Ophim, & Arad. hi filij Rachel quos genuit Iacob, omnes animæ quatuordecim. Filij Dan, Vsim. Filij Nephthali, Iasiel & Guni & Ieser & Sallem. Hi filij Balæ, quam dedit Laban Racheli filiæ suæ: & hos

genuit Iacob. omnes animæ, septem. Cunctæque animæ quæ ingressæ sunt cum Iacob in Aegyptum, & egressæ sunt de foemore illius, absque vxoribus filiorum eius, sexaginta sex. Filij autem Ioseph qui nati sunt ei in terra Aegypti, animæ duæ. Omnes animæ domus Iacob quæ ingressæ sunt in Aegyptum, fuere septuaginta.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

ADueniens autem princeps sacerdos ca. 5. tum & qui cum eo erant, conuocauerunt consilium, & omnes seniores filiorum Israel: & miserunt ad carcerem vt adducerentur. Cum autem venissent ministri, & aperto carcere non inuenissent illos: reuersi nuntiauerunt dicentes, Carcerem quidem inuenimus clausum cum omni diligentia, & custodes stantes ante ianuas: aparentes autem, neminem intus inuenimus. Vt autem audierunt hos sermones magistratus templi, & principes sacerdotum, ambigebant de illis quidnam fieret. Adueniens autem quidam nuntiauit eis, Quia ecce viri quos posuistis in carcerem, sunt in templo stantes, & docentes populum. Tunc abijt magistratus cum ministris, & adduxit illos sine vi: timebant enim populum, ne lapidarentur. Et cum adduxissent illos, statuerunt in concilio. Et interrogauit eos princeps sacerdotum, dicens, Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis in nomine isto: & ecce replestis Ierusalem doctrina vestra, & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius? Respondens autem Petrus & Apostoli, dixerunt, Obedire oportet Deo magis, quam hominibus. Deus patrum nostrorum suscitauit Iesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & saluatorem Deus exaltauit dextera

sua, ad dandam poenitentiam Israeli, & remissionem peccatorum: & nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi. Hæc cum audissent, dissecabantur: & cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, legis doctor, honorabilis vniuersæ plebi ius sit foras modicum Apostolos secedere: dixitque ad illos, Viri Israelitæ, attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. Ante hos enim dies extitit Theudas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum, qui occisus est: & omnes qui credebant ei, dissipati sunt, & redacti ad nihilum. Post hunc extitit Iudas Galilæus in diebus professionis, & auertit populum post se, & ipse perijt: & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi sunt. Et nunc dico vobis, discede ab hominibus istis & sinite illos, quoniam si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissoluetur: si vero ex Deo est, non poteritis dissoluere, ne forte & Deo repugnare videamini. Consenserunt autem illi, Et conuocantes apostolos, cæsis denuntiauerunt ne omnino loquerentur in nomine Iesu, & dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilij quia digni habitu sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant in templo & circa domos docentes, & euangelizantes Christum Iesum.

C Si hodie non fit officium de aliquo sancto, omittenda est tertia lectio occurrentis in Calendario ex epistolis, & loco eius dicenda est sequens, quæ est de dominica præcedenti, & non potuit ibi poni propter officium Trinitatis.

Secundum Lucam. Lectio iii.

IN illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis, Estote misericordes sicut & pater vester misericors est. ca. 6.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Intendite fratres ipsam misericordiam & iudicium. Misericordiae tempus modo est: iudicij tempus post erit. Vnde est nunc misericordiae tempus? Vocat modo auersos: donat peccata conuersis: patiens est super peccatores, donec conuertantur. Quandocunque conuersi fuerint, præterita obliuiscitur: futura promittit. Hortatur pigros, consolatur afflictos: docet studiosos: adiuuat dimicantes: neminem deserit laborentem & clamantem ad se. Donat vnde sibi sacrificetur: ipse tribuit vnde placetur. **T**e deum. **A**d lau. an. Iubilate Deo omnis terra, cantate, & exultate, & psallite. **O**ratio.

Deus in te sperantium fortitudo, adesto propitius inuocationibus nostris. & quia sine te nihil potest mortalis infirmitas, præsta auxilium gratiæ tuæ, vt in exequendis mandatis tuis, & voluntate tibi. & actione placeamus. Per domi.

C Hæc oratio quæ est de dominica præcedenti, dicitur hodie & duobus sequentibus diebus si fiat officium de feria. **A**d vesper. hym.

O Lux beata Trinitas,
Et principalis vnitas,
Iam sol recedit igneus,
Infunde lumen cordibus.

Te mane laudum carmine,
Te deprecemur vespere:
Te nostra supplex gloria,
Per cuncta laudet secula.

Deo patri sit gloria, Eiusque soli filio:
Cum spiritu paracleto, Et nunc & in perpetuum. Amen. **A**ntiphona. Vespertina oratio ascendet ad te domine,

& descendat super nos misericordia tua.

C Notandum, quod inuit. hymni, & antiphonæ huius feriæ dicuntur ab hac die vsque ad Aduentum, & ab octa. Epiphaniæ vsque ad Dominicam septagesimæ, quondocunque fit officium de Dominica vel de feria.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

- c. 46. **M** Isit autem Iacob Iudam ante se ad Ioseph in Ægyptum vt nuntiaret ei, & ille occurreret in Gessen. Quo cum peruenisset, iuncto Ioseph curru suo, ascendit obuiam patri suo ad eundem locum: vidensque eum, irruit super collum eius, & inter amplexus fleuit. Dixitque pater ad Ioseph, Iam lætus moriar, quia vidi faciem tuam, & superstitem te relinquo. At ille locutus est ad fratres suos, & ad omnem domum patris sui, Ascendam, & nuntiabo Pharaoni: dicamque ei, Fratres mei & domus patris mei, qui erant in terra Chanaan, venerunt ad me: & sunt viri pastores ouium, curamque habent alendorum gregum: pecora sua, & armenta, & omnia quæ habere potuerunt, adduxerunt secum. Cumque vocauerit vos, & dixerit, Quod est opus vestrum? respondebitis, Viri pastores sumus serui tui, ab infancia nostra vsque in præsens, & nos & patres nostri. Hæc autem dicetis vt habitare possitis in terra Gessen: quia detestantur Ægyptij omnes pastores ouium. Ingressus ergo Ioseph nuntiauit Pharaoni dicens, Pater meus & fratres, oves eorum & armenta & cuncta quæ possident, venerunt de terra Chanaan: & ecce consistunt in terra Gessen. Extremos quoque fratribus suorum quinque viros statuit coram Rege: quos ille interrogauit, Quid habetis operis? Responderunt,

Pastores ouium sumus serui tui, & nos & patres nostri. Ad peregrinandum in terram tuam venimus: quoniam non est herba gregibus seruorum tuorum, ingrauescente fame in terra Chanaan: petimusque vt esse nos iubeas seruos tuos in terra Gessen. Dixit itaque Rex ad Ioseph, Pater tuus & fratres tui venerunt ad te. Terra Aegypti in conspectu tuo est: in optimo loco fac habitare eos, & trade eis terram Gessen. Quod si nosti in eis esse viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

- I**N diebus autem illis crescente numero discipulorum, factum est murmur Graecorum aduersus Hebræos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum. Conuocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt, Non est æquum, nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonij septem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus. Nos vero, orationi & ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum aduenam Antiochenum. Hos statuerunt ante conspectum apostolorum, & orantes imposuerunt eis manus. Et verbum Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Ierusalem valde: multa etiam turba sacerdotum obediiebat fidei. † Stephanus autem plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga,

quæ appellatur Libertinorum, & Cirenenium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant a Cilicia & Asia, disputationes cum Stephano: & non poterant resistere sapientiae & spiritui qui loquebatur.] Tunc submiserunt viros, qui dicerent se audiuisse eum dicentem verba blasphemiae in Moysen & Deum. Commouerunt itaque plebem, & seniores & Scribas, & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium: & statuerunt falsos testes qui dicerent, Homo iste non cessat loqui verba aduersus locum sanctum & legem. Audiuiimus enim eum dicentem quoniam Iesus Nazarenus hic, destruet locum istum, & mutabit traditiones quas tradidit nobis Moyses. Et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio, viderunt faciem eius tanquam faciem angeli.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 47 **P**ost hæc introduxit Ioseph patrem suum ad regem, & statuit eum coram eo: qui benedicens illi, & interrogatus ab eo, Quot sunt dies annorum vitæ tuæ? respondit, Dies peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt, parui & mali: & non peruerunt vsque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est foras. Ioseph vero patri & fratribus suis dedit possessionem in Ægypto in optimo terræ loco Ramesses, vt præceperat Pharaon. Et alebat eos, omnemque domum patris sui, præbens cibaria singulis. In toto enim orbe panis deerat, & oppresserat fames terram, maxime Ægypti & Chanaan. E quibus omnem pecuniam congregauit pro venditione frumenti, & intulit eam in ærarium regis. Cumque defecisset emporibus precium, venit cuncta Ægyptus ad Ioseph, dicens, Da nobis

panes: quare morimur coram te, deficiente pecunia? Quibus ille respondit, Adducite pecora vestra, & dabo vobis pro eis cibos, si pretium non habetis. Quæcum adduxissent, dedit eis alimenta pro equis & ouibus, & bobus & asinis: substentauitque eos illo anno pro commutatione pecorum. Venerunt quoque anno secundo, & dixerunt ei, Non celamus domino nostro, quod deficiente pecunia, pecora simul defecerunt: nec clam te est, quod absque corporibus & terra nihil habeamus. Cur ergo moriemur te vidente? & nos, & terra nostra tui erimus: eme nos in seruitutem regiam, & præbe semina, ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

Dixit autem princeps sacerdotum, c.7.a Si hæc ita se habent? Qui ait, Viri fratres & patres audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cum esset in Mesopotamia, priusquam moraretur in Caran, & dixit ad illum, Exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam monstrauero tibi. Tunc exiit de terra Caldæorum, & habitauit in Charan. Et inde, postquam mortuus est pater eius, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habitatis. Et non dedit illi hæreditatem in ea nec passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionem, & semini eius post ipsum, cum non haberet filium. Locutus est autem ei Deus, Quia erit semen eius accola in terra aliena, & seruituti eos subiicient, & male tractabunt eos annis quadrigenitis: & gentem cui seruierint, iudicabo ego, dicit dominus. & post hæc exibunt: & seruient mihi in loco isto. Et dedit illi testamentum circuncisionis, & sic genuit Isaac, & circuncidit

eum die octauo: & Isaac, Iacob, & Iacob duodecim patriarchas. Et patriarchæ æmulantes, Ioseph vendiderunt in Ægyptum, & erat Deus cum eo, & eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius, & dedit ei gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægyptiorum, & constituit eum præpositum super Aegyptum & super omnem domum suam. Venit autem fames in vniuersam Aegyptum & Chanaan, & tribulatio magna: & non inueniebant cibos patres nostri. Cum audisset autem Iacob esse frumentum in Aegypto, misit patres nostros primum: & in secundo cognitus est Ioseph a fratribus suis, & manifestatum est Pharaoni genus eius. Mittens autem Ioseph. accersiuit Iacob patrem suum, & omnem cognitionem suam in animabus septuagintaquinque. Et descendit Iacob in Aegyptum: & defunctus est ipse & patres nostri. Et translati sunt in Sichem: & positi sunt in sepulchro quod emit Abraham pretio argenti a filiis Hemor filij Sichem. Cum autem appropinquaret tempus promissionis: quam confessus erat Deus Abrahæ, creuit populus & multiplicatus est in Aegypto, quo adusque surrexit alius rex in Aegypto, qui non sciebat Ioseph. Hic circunueniens genus nostrum, affixit patres nostros: vt exponerent infantes suos, ne viuificantur.

C Notandum: quod si aliquod festum duplex inciderit in die Eucharistiæ, transferendum est in sequentem diem, vt in regulis generalibus: & eodem modo fiet quando festum duplex inciderit in die octauæ: excipitur festum sancti Ioannis Baptistæ quod si in die octauæ inciderit celebrabitur eadem die, cum commem. Eucharistiæ

per Orationem tantum in vtrisque vesperis & in laudibus.

C Infra octauam ver Corporis Christi quocunque festum duplex incidet, celebrabitur eadem die cum commemo ratione Eucharistiæ. si autem festum simplex inciderit in die Eucharistiæ omittitur omnino: & si inciderit infra octauam, fit commemoratio de eo in fine Primæ antequam dicatur Pretiosa.

C Festum Corporis Christi duplex maius. *Ad vesper. Hym.*

P Ange lingua gloriosi
Corporis mysterium:
Sanguinisque pretiosi,
Quem in mundi pretium,
Fructus ventris generosi,
Rex effudit gentium.

Nobis datus, nobis natus,
Ex intacta virgine:
Et in mundo conuersatus
Sparso verbi semine:
Sui moras incolatus
Miro clausit ordine.
In superemæ nocte coenæ
Recumbens cum fratribus,
Obseruata lege plene
Cibis in legatibus,
Cibum turbæ duodenæ
Se dat suis manibus.

Verbum caro panem verum,
Verbo carnem efficit,
Fitque sanguis Christi merum:
Et si sensus deficit,

Ad firmandum cor syncerum
Sola fides sufficit.

Tantum ergo sacramentum
Veneremur cernui,
Et antiquum documentum
Nouo cedat ritui:
Præstet fides supplementum
Sensuum defectui.
Genitori, genitoque
Laus, & iubilatio,

Salus, honor, virtus quoque,
Sit, & benedictio:
Procedenti ab vtroque
Compar sit laudatio. Amen. **An.** Sac-
erdos in æternum Christus dominus se-
cundum ordinem Melchisedech panem &
& vinum obtulit. **Oratio.**

Deus, qui nobis sub sacramento
mirabili passionis tuæ memoriam
reliquisti: tribue quæsumus, ita nos
corporis, & sanguinis tui sacra mysteria
venerari, vt redemptionis tuæ fructum
in nobis iugiter sentiamus. Qui vi. **Ad**
matuti. **inuit.** Sanctissimum Christi
Corpus venite adoremus. **Hymnus.**

SAcris solennijs iuncta sint gaudia,
SEt ex præcordijs sonent præconia:
Recedant vetera, noua sint omnia
Corda, voces, & opera.

Noctis recolitur coena nouissima,
Qua Christus creditur agnum & azyma,
Dedisse fratibus iuxta legitima: priscis
indulta patribus,

Post agnum typicum expletis epulis,
Corpus dominicum datum discipulis,
Sic totum omnibus, quid totum sin-
gulis,

Eius fatemur manibus.

Dedit fragilibus corporis ferculum:
Dedit & tristibus sanguinis poculum,
Dicens, Accipite, quod trado, vascu-
lum.

Omnes ex eo bibite.

Sic sacrificium istud instituit,
Cuius officium committi voluit,
Solis presbyteris: quibus sic congruit,
Vt sumant, & dent cæteris.

Panis angelicus, fit panis hominum,
Dat panis cœlicus figuris terminum,
O res mirabilis: manducat dominum
Pauper, seruus, & humilis.

Te trina deitas, vnaque poscimus,
Sic nos tu visita, sicut te colimus,
Per tuas semitas duc nos quo tendimus.

Ad lucem, quam inhabitas. Amen. **An.**
Calicem salutaris accipiam, & sacrifi-
cabo hostiam laudis.

Ex libro Sapientiae. **Lectio. j.**

ANgelorum esca nutriuisti populum c. 16.
tuum, & paratum panem de coelo
præstisti illis sine labore omne delec-
tamentum in se habentem, & omnis
saporis suauitatem. Substantia enim
tua dulcedinem tuam quam in filios
habes ostendebat: & deseruiens vnius-
cuiusque voluntati, ad quod quisque
volet conuertere batur. Nix autem, &
glacies sustinebant vim ignis: & non
tabescebant: vt scirent, quoniam fruc-
tus inimicorum exterminabat ignis ar-
dens in grandine & pluia coruscans.
Hoc autem iterum, vt nutrimenta iusti,
ignis etiam suæ virtutis oblitus est.
Creatura enim tibi factori deseruiens,
exاردescit in tormentum aduersus iniustos:
& lenior fit ad benefaciendum
pro his qui in te confidunt. Propter
hoc & tunc omnia transfigurata om-
nium nutrici gratiæ tuæ deseruiebat ad
voluntatem eorum qui a te desiderati
sunt: vt scirent filij tui, quos dilexisti
domine, quoniam non nativitatis fruc-
tus pascent homines: sed sermo tuus
hos qui in te crediderint conseruat.

Ex actis Apostolorum. **Lectio. ij.**

Eodem tempore natus est Moyses, c.7.c
& fuit gratus Deo, qui nutritus
est tribus mensibus in domo patris sui.
Exposito autem illo, sustulit eum filia
Pharaonis, & nutritum eum sibi in fil-
ium. Et eruditus est Moyses omni
sapientia Aegyptiorum: & erat potens
in turbis, & in operibus suis. Cum
autem impleretur ei quadraginta anno-
rum tempus, ascendit in cor eius vt vis-
itaret fratres suos filios Israel. Et cum
vidisset quandam iniuriam patientem,
vindicauit illum: & fecit vltionem ei

qui iniuriam sustinebat, percuesso Aegyptio. Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis. At illi non intellexerunt. Sequenti vero die apparuit illis litigantibus: & reconciliabat eos in pace, dicens, Viri fratres estis: vt quid nocetis alterutrum? Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit eum, dicens, Quis te constituit principem & iudicem super nos? nunquid interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti heri Aegyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto: & factus est aduena in terra Madian, vbi generauit filios duos. Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina an gelus in igne flammæ rubi. Moyses autem videns, admiratus est visum. Et accidente illo vt consideraret, facta est ad eum vox domini, dicens, Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. Dixit autem illi dominus, Solue calceamentum pedum tuorum: Locus enim in quo stas, terra sancta est. Videntes vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto, & gemitum eorum audiui, & descendit liberare eos. Et nunc veni, & mittam te in Aegyptum. Hunc Moysen quem negauerunt, dicentes, Quis te constituit principem & iudicem? hunc Deus principem & redemptorem misit, cum manu angeli qui apparuit illi in rubro. Hic eduxit illos faciens prodigia & signa in terra Aegypti, & in rubro mari, & in deserto annis quadraginta. Hic est Moyses qui dixit filiis Israel, Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris tanquam me: ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei

in monte Sina: & cum patribus nostris, qui accepit verba vitae dare nobis. Cui noluerunt obedire patres nostri: sed re pulerunt & auersi sunt cordibus suis in Aegyptum dicentes ad Aaron, Fac nobis Deos qui praecedant nos. Moyses enim huic: qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus quid factum sit. Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hostiam simulachro, & laetabantur in operibus manuum suarum.]

Secundum Ioannem. **Lectio. iij.**

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis ca. 6. suis, & turbis Iudeorum, Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Cum enim cibo & potu id appetant homines vt non esuriant neque sitiant: hoc vere non præstat nisi iste cibus & potus, qui eos a quibus sumitur immortales & incorruptibiles facit, id est societas ipsa sanctorum, vbi pax erit, & vnitas plena atque perfecta. Propterea quippe sicut etiam ante nos hoc intellexerunt homines Dei, Dominus noster Iesus Christus corpus & sanguinem suum in eis rebus commendauit, quæ ad vnum aliquid rediguntur. Ex multis nanque granis vnis panis efficitur: & ex multis racemis vinum confluit. Denique iam exponit quomodo id fiat quod loquitur: & quid sit manducare corpus eius, & sanguinem bibere. Et qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo. Hoc est enim manducare illum escam, & illum bibere potum, in Christo manere, & illum manentem in se habere. Ac per hoc qui non manet in Christo, & in quo non manet Christus, procul dubio non manducat spiritualiter eius carnem: licet carnaliter & visibiliter premat dentibus sacra-

menta corporis & sanguinis Christi. Sed magis tantæ rei sacramentum ad iudicium sibi manducat & bibit, quia immundus præsumit ad Christi sacramenta accedere, quæ alias non digne sumit nisi qui mundus est: de quibus dicitur, Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.

Ad laudes antiphona. Ego sum panis viuus, qui de celo descendit: si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum, haleluiah. **Oratio.** Deus qui. **vt sup.** **Ad ves.** **Hym.** Pange lingua. **vt supra.** **Antiphona.** O sacram conuiuum in quo Christus sumitur: recolitur memoria passionis eius: mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur. haleluiah.

C Notandum, quod Inuitatorium, hymni, antiphonæ & Oratio huius diei dicuntur per totam octauam, nisi occurrat aliquod festum duplex, vt supra dictum fuit.

C Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

c. 47. **E** Mit igitur Ioseph omnem terram Aegypti vendentibus singulis possessiones suas præ magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni, & cunctos populos eius a nouissimis terminis Aegypti vsque ad extremos fines eius: præter terram sacerdotum quæ a rege tradita fuerat eis: quibus & statuta cibaria ex horreis publicis præbebantur, & idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas. Dixit ergo Ioseph ad populos: En, vt cernitis, & vos & terram vestram Pharaon possidet: accipite semina, & serite agros, vt fruges habere possitis. Quintam partem Regi dabitis: quatuor reliquias permitto vobis in sementem, & in cibum familijs & liberis vestris. Qui responderunt, Salus nostra in manu tua est: respiciat nos tantum dominus nos-

ter, & læti seruiemus Regi. Ex eo tempore vsque in præsentem diem in vniuersa terra Aegypti, regibus quinta pars soluitur, & factum est quasi in legem: absque terra sacerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit. Habitauit ergo Israel in Aegypto, id est in terra Gessen, & possedit eam: auctusque est & multiplicatus nimis. Et vixit in ea decem & septem annis: factique sunt omnes dies vitæ illius, centum quadraginta septem annorum. Cumque appropinquare cerneret diem mortis suæ, vocauit filium suum Ioseph, & dixit ad eum: Si inueni gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo: & facies mihi misericordiam & veritatem, vt non sepelias me in Aegypto, sed dormiam cum patribus meis, & auferas me de terra hac: condasque in sepulchro maiorum meorum. Cui respondit Ioseph, Ego faciam quod iussisti. Et ille, Iura ergo, inquit, mihi. Quo iurante, adorauit Israel dominum, conuersus ad lectuli caput.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

C Onuertit se autem Deus, & tra- c. 7.d
didit eos seruire militiae coeli, si- cut scriptum est in libro prophetarum: Nunquid victimas & hostias obtulisti mihi annis quadraginta in deserto, domus Israel? Et suscepistis taber- naculum Moloch, & sydus Dei vestri Rempham, figuræ quas fecistis, ado- rare eas. Et transferam vos trans Baby- lonem. Tabernaculum testimonij fuit patribus nostris in deserto, sicut dispo- suit illis Deus, loquens ad Moysen vt faceret illud secundum formam quam viderat. Quod & induxerunt, suscipi- entes patres nostri cum Iesu in posses- sionem gentium quas expulit Deus a fa- cie patrum nostrorum vsque in diebus Dauid, qui inuenit gratiam ante Deum,

& petijt vt inueniret tabernaculum Deo Iacob. Salomon autem ædificauit illi domum. Sed excelsus, non in manufactis habitat, sicut per Prophetam dicit: Coelum mihi sedes est: terra autem, scabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis mihi, dicit dominus? aut quis locus requietionis meæ est? Nonne manus mea fecit hæc omnia? Dura ceruice, & incircuncisi cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis: sicut patres vestri, & vos. Quem Prophetarum non sunt persequuti patres vestri? Et occiderunt eos qui prænuntiabant de aduentu iusti, cuius vos nunc proditores & homicidæ fuistis: qui accepistis legem in dispositione angelorum, & non custodistis.

E † Audientes autem hæc dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. Cum autem esset plenus Spiritu sancto. intendens in coelum, vidi gloriam Dei, & Iesum stantem a dextris virtutis Dei. Et ait, Ecce video cœlos apertos, & filium hominis stantem a dextris virtutis Dei. Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas: & impetum fecerunt vnamiter in eum. Et eiuentes eum extra ciuitatem, lapidabant: & testes deposerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Stephanum inuocantem, & dicentem, Domine Iesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus, clamauit voce magna, Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixis-

F set, obdormiuit.] Saulus autem erat consentiens neci eius. **Lectio. iij.**

IMmensa diuinæ largitatis beneficia exhibita populo christiano inestimabilem ei conferunt dignitatem. Neque enim est aut fuit aliquando tam grandis natio quæ habeat Deos ap-

propinquantes sibi: sicut adest nobis Deus noster. Vnigenitus siquidem Dei filius suæ diuinitatis volens nos esse participes, nostram naturam assumpsit, vt homines Deos faceret, factus est homo. Et hoc insuper quod de nostro assumpsit, totum nobis contulit ad salutem. Corpus nanque suum pro nostra reconciliatione in ara Crucis hostiam obtulit Deo patri: sanguinem suum fudit in pretium simul & lauacrum, vt redempti a miserabili seruitute, a peccatis omnibus mundaremur. Et vt tanti beneficij iugis in nobis maneret memoria, corpus suum in cibum & sanguinem suum in potum sub specie panis & vini sumendum fidelibus dereliquit. O pretiosum, & admirandum conuiuum salutiferum, & omni suauitate repletum. Quid enim hoc conuiuo pretiosius esse potest? in quo non carnes vitulorum & hircorum, vt olim in lege, sed nobis Christus sumendus proponitur verus Deus. Quid hoc sacramento mirabilius? In ipso nanque panis & vinum in corpus & sanguinem Christi substancialiter conuertuntur. Ideoque Christus Deus & homo perfectus, sub modici panis specie continetur.

CSabbato, ex Genesi. **Lectio. j.**

HIs ita transactis, nuntiatum est c. 42. Ioseph, quod ægrotaret pater suus: qui assumptis duobus filijs, Manasse & Ephraim, ire perrexit. Dicatumque est seni: Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo. Et ingresso ad se Ioseph, ait: Deus omnipotens apparuit mihi in Luza, quæ est in terra Chanaan: benedixitque mihi, & ait: Ego te augebo & multiplicabo, & faciam te in turbas populorum: daboque tibi terram hanc, & semini tuo post te in

possessionem sempiternam. Duo ergo filij tui qui nati sunt tibi in terra Aegypti antequam huc venirem ad te, mei erunt. Ephraim & Manasses sicut Ruben & Simeon reputabuntur mihi. Reliquos autem quos genueris post eos, tui erunt, & nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. Mihi enim quando veniebam de Mesopotamia, mortua est Rachel in terra Chanaan in ipso itinere, eratque vernum tempus: & ingrediebar Ephratam, & sepeliui eam iuxta viam Ephrathæ, quæ alio nomine appellatur Bethlehem. Videns autem filios eius dixit ad eum: qui sunt isti? Respondit. Filii mei sunt quos donauit mihi Deus in hoc loco. Adduc, inquit, eos ad me, vt benedicam illis. Oculi enim Israel caligabant præ nimia senectute, & clare videre non poterat. Applicitosque ad se, deosculatus & circumplexus eos, dixit ad Ioseph filium suum, Non sum fraudatus aspectu tuo: insuper ostendit mihi Deus semen tuum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

ca. 8. **F**Acta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia, quæ erat Ierosolymis, & omnes dispersi sunt per regiones Iudææ, & Samariæ, præter apostolos. Curauerunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super eum. Saulus autem deuastabat ecclesiam, per domos intrans: & trahens viros ac mulieres, tradebat in custodiam Igitur qui dispersi erant, pertransibant, euangelizantes verbum Dei. † Philip-

B pus autem descendens in ciuitatem Samariæ, prædicabant illis Christum. Intendebant autem turbæ his quæ a Philippo dicebantur, vñanimiter auditentes, & videntes signa quæ faciebat. Multi enim eorum, qui habebant spiri-

tus immundos clamantes voce magna, exibant. Multi autem paralytici, & claudi, curati sunt. Factum est ergo gaudium magnum in illa ciuitate.] Vir C autem quidam, nomine Simon, qui ante fuerat in ciuitate magnus, seducens gentem Samariæ, dicens se esse aliquem magnum: cui auscultabant omnes a minimo vsque ad maximum dicentes: Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna. Attendebat autem eum, propterea quod multo tempore magijs suis de mentasset eos. Cum vero credidissent Philippo euangelizanti de regno Dei: in nomine Iesu Christi baptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon & ipse credidit: & cum baptizatus es set, adhærebat Philippo. Videns etiam signa & virtutes maximas fieri stu pens admirabatur. † Cum autem au dissent apostoli qui erant Ierosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei: miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Qui cum venissent, orauerunt pro ipsis, vt acciperent Spiritum sanctum. Non dum enim in quenquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum.] Cum vidisset autem E Simon, quia per impositionem manus apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam, dicens. Date & mihi hanc potestatem, vt cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum. Petrus autem dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi pars, neque sors in sermone isto: cor enim tuum non est rectum coram Deo. Poenitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & roga Deum: si forte remittatur tibi

hæc cogitatio cordis tui. In felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem Simon, dixit: Precamini vos pro me ad dominum, vt nihil veniat super me horum quæ dixistis. **Lectio. iii.**

MAnducatur itaque a fidelibus: sed minime laceratur. Quinimmo diuiso sacramento, sub qualibet diuisionis particula integer perseuerat. Accidentia etiam sine subiecto in eodem existunt: vt fides locum habeat, dum inuisibile visibiliter sumitur, aliena specie occultatum: & sensus a deceptione immunes reddantur, qui de accidentibus iudicant sibi notis. Nullum etiam sacramentum est isto salubrius, quo purgantur peccata, virtutes augentur, & mens omnium spiritualium charismatum abundantia inpinguatur. Offertur in ecclesia pro viuis & mortuis: vt omnibus prospicit, quod est pro salute omnium institutum. Suauitatem denique huius sacramenti nullus digne exprimere sufficit: per quod spiritualis dulcedo in suo fonte gustatur, & recolitur memoria illius, quam in sua passione Christus monstrauit excellentissimæ charitatis. Vnde vt huiusmodi arctius charitatis immensitas cordibus infigeretur fidelium, in ultima coena quando Pascha cum discipulis celebrato, transiturus erat de hoc mundo ad patrem. hoc sacramentum instituit tanquam passionis suæ memoriale perenne, figurarum veterum impletium, miraculorum ab ipso factorum maximum, & de sua contristatis absentia solatium singulare.

C Dominica infra octauam Corporis Christi secunda post Pentecosten, ex Genesi. **Lectio. j.**

c 48. **C**Vmque tulisset eos Ioseph de gremio patris, adorauit pronus in

terram. Et posuit Ephraim ad dexteram suam, id est ad sinistram Israel: Manassen vero in sinistra sua, ad dexteram scilicet patris, applicuitque ambos ad eum. Qui extendens manum dexteram, posuit super caput Ephraim iunioris fratris: sinistram autem super caput Manasse, qui maior natu erat, commutans manus. Benedixitque Iacob filijs Ioseph, & ait, Deus in cuius conspectu ambulauerunt patres mei Abraham & Isaac, Deus qui pascit me ab adolescentia mea vsque in praesentem diem, angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris istis, & inuocetur super eos nomen meum, nomina quoque patrum meorum Abraham & Isaac, & crescant in multitudinem super terram. Videlis autem Ioseph, quod posuisset pater suus dexteram manum super caput Ephraim, grauiter accepit: & apprehensam manum patris leuare conatus est de capite Ephraim, & transferre super caput Manasse. Dixitque ad patrem, Non ita conuenit pater: quia hic est primogenitus, pone dexteram tuam super caput eius. Qui renuens ait, Scio fili mi, scio: & iste quidem erit in populos, & multiplicabitur: sed frater eius iunior, maior erit illo: & semen illius crescat in gentes. Benedixitque eis in tempore illo, dicens, In te benedicitur Israel, atque dicetur, Faciat tibi Deus sicut Ephraim, & sicut Manasse. Constituitque Ephraim ante Manassen: & ait ad Ioseph filium suum, En ego morior, & erit Deus vobiscum, reducetque vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem vnam extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi in gladio, & arcu meo.

Ex actis apostolorum. Lectio. ij.

ca. 8. **E**T illi quidem testificati & lo-
quuti verbum domini, redibant
Ierosolymam, & multis regionibus
Samaritanorum euangelizabant. † An-
F gelus autem domini loquutus est ad
Philippum, dicens, Surge, & vade con-
tra meridiem, ad viam quæ descen-
dit ab Ierusalem in Gazam: hæc est
deserta. Et surgens abijt. Et ecce,
vir Aethiops, eunuchus, potens Can-
daces reginæ Aethiopum, qui erat su-
per omnes gazas eius, venerat adorare
in Ierusalem: & reuertebatur sedens
super currum suum, legensque Isa-
iam prophetam. Dixit autem spiri-
tus Philippo, Accede, & adiunge te
ad currum istum. Accurrens autem
Philippus, audiuit eum legentem Isa-
iam prophetam, & dixit, Putasne, in-
telligis quæ legis? Qui ait, Et quo-
modo possum, si non aliquis ostend-
erit mihi? Rogauitque Philippum vt
ascenderet, & sederet secum. Locus
autem scripturæ quem legebat, erat
hic, Tanquam ouis ad occisionem duc-
tus est: & sicus agnus coram tondente
se sine voce, sic non aperuit os suum.
In humilitate iudicium eius sublatum
est. Generationem eius quis enarrabit?
quoniam tolletur de terra vita eius.
Respondens autem Eunuchus Philippo,
dixit. Obsecro te, de quo propheta dicit
hoc? de se, an de alio aliquo? Aperiens
autem Philippus os suum, & in-
cipiens a scriptura ista, euangelizauit
illi Iesum. Et dum irent per viam,
venerunt ad quandam aquam: & ait
Eunuchus. Ecce aqua, quis prohibet me
baptizari? Dixit autem Philippus, Si
credis ex toto corde, licet. Et respon-
dens ait, Credo filium Dei esse Iesum
Christum. Et iussit stare currum: &
descenderunt vterque in aquam, Philip-

pus, & Eunuchus, & baptizauit eum.
Cum autem ascendissent de aqua, spir-
itus domini rapuit Philippum, & am-
plius, non vidit eum Eunuchus. Ibat
autem per viam suam gaudens. Philip-
pus autem inuentus est in Azoto: &
pertransiens euangelizabat ciuitatibus
cunctis, donec veniret Cæsaream.]

Secundum Lucam. **Lectio. iij.**

IN illo tempore: dixit Jesus discipulis c. 14.
Isuis parabolam hanc, Homo quidam
fecit coenam magnam, & vocauit mul-
tos.

Et rel. Hom. sancti Grego. papæ.

Hoc distare fratres charissimi inter
delicias corporis & cordis solet, quod
corporales delitiae cum non haben-
tur, graue desiderium in se accidunt:
cum vero habitæ eduntur, comedentem
protinus in fastidium per satietatem
vertunt. At contra spirituales delitiae
cum non habentur, in fastidio sunt:
cum vero habentur, in desiderio: tan-
toque a comedente amplius esuriuntur,
quanto & ab esuriente amplius come-
duntur. In illis appetitus placet, ex-
perientia displicet. In istis appetitus
placet, & experientia magis placet.

C **Feria. ij. ex Genesi.** **Lectio. j.**

VOcauit autem Iacob filios suos, & c. 49.
Vait eis, Congregamini, vt annun-
tiem quæ ventura sunt vobis in diebus
nouissimis. Congregamini & audite filij
Iacob, audite Israel patrem vestrum, Ruben primogenitus meus, tu fortitudo
mea & principium doloris mei: prior
in donis, maior in imperio. Effusus
es sicut aqua, non crescas: quia as-
cendi cubile patris tui & maculasti
stratum eius. Simeon & Leui fratres:
vasa iniquitatis bellantia. In consil-
ium eorum non veniat anima mea, &
in cœtu illorum non sit gloria mea:
quia in furore suo occiderunt virum,

& in voluntate sua suffoderunt murum. Maledictus furor eorum, quia pertinax: & indignatio eorum, quia dura: diuidam eos in Iacob, & dispergam eos in Israel. Iuda, te laudabunt fratres tui, manus tua in ceruicibus inimicorum tuorum, adorabunt te filij patris tui. Catulus leonis Iuda: ad prædam fili mi ascendisti, requiescens ac cubuisti vt leo, & quasi leæna, quis suscitabit eum? Non auferetur scepterum de Iuda, & dux de femore eius: donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Ligans ad vineam pullum suum, & ad vitem, o fili mi, asinam suam. Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vuæ pallium suum. Pulchriores sunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores. Zabulon in litore maris habitabit, & in statione nauium pertingens vsque ad Sidonem. Isachar asinus fortis accubans inter terminos. Vedit requiem quod esset bona, & terram quod optima: & supposuit humerum suum ad portandum, factusque est tributis seruiens.

Ex actis apostolorum. Lectio. ij.

c.9.a **S**†Aulus autem adhuc spirans minorum & caedis in discipulos domini, accessit ad principem sacerdotum, & petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: vt si quos inuenisset huius viæ viros ac mulieres, vinctos perduceret in Ierusalem. Et cum iter faceret: contigit vt appropinquaret Damasco: & subito circumfulsit eum lux de cœlo. Et cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi, Saule Saule, quid me persequeris? Qui dixit, Quis es Domine? Et ille, Ego sum Iesus, quem tu persequeris. durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens ac stupens dixit, Domine, quid

me vis facere? Et dominus ad eum, Surge, & ingredere ciuitatem, & dicitur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur cum illo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns, & non manducauit neque bibit. Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias: & dixit ad illum in visu dominus, Anania. At ille ait, Ecce ego domine. Et dominus ad eum, Surge, & vade in vicum qui vocatur Rectus: & quære in domo Iudæ Saulum nomine, Tharsensem. Ecce enim orat. Et vidit virum Ananiam nomine, intrœuntem & imponentem sibi manus vt visum recipiat. Respondit autem Ananias, Domine, audiui a multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Ierusalem: & hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui inuocant nomen tuum. Dixit autem ad eum dominus, Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram gentibus & regibus, & filijs Israel. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Et abiit Ananias, & introiuit in domum: & imponens ei manus, dixit, Saule frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via qua veniebas, vt videoas, & implearis Spiritu sancto. Et confessim ceciderunt ab oculis eius tanquam squamæ, & visum recepit: & surgens baptizatus est. Et cum accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Damasci, per dies aliquot. Et continuo in synagogas prædicabat Iesum

quoniam hic est filius Dei. Stupebant autem omnes qui audiebant, & dicebant, Nonne hic est qui expugnabant in Ierusalem eos, qui inuocabant nomen istud: & huc ad hoc venit, vt vinctos illos duceret ad principes sacerdotum? Saulus autem multo magis conualescebat, & confundebat Iudæos qui habitabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. **Lectio. iij.**

COnuenit itaque deuotioni fidelium solenniter recolere institutionem tam salutiferi tanque mirabilis sacramenti, vt ineffabilem modum diuinæ presentiæ in sacramento visibili veneremur, & laudetur Dei potentia, quæ in sacramento eodem tot mirabilia operatur. Necnon & de salubri tanque suaui beneficio exoluantur Deo debitæ gratiarum actiones. Verum & si in die cœnæ quando sacramentum prædictum noscitur institutum, inter missarum solennia de institutione ipsius specialis mentio habeatur: totum tamen residuum eiusdem diei officium ad Christi passionem pertinet, circa cuius venerationem ecclesia illo tempore occupatur. Vnde vt integro celebritatis officio institutionem tanti sacramenti solenniter recoleret plebs fidelis, Romanus pontifex Vrbanus quartus huius sacramenti deuotione affectus, pie statuit præfatæ institutionis memoriam prima quinta Feria post octauam Pentecostes a cunctis fidelibus celebrari: vt qui per totum anni circulum hoc sacramento vtimur ad salutem, eius institutionem illo tempore specialiter recolamus, quo spiritus sanctus corda discipulorum edocuit ad plene cognoscenda huius mysteria sacramenti. Nam & in eodem tempore cœpit hoc sacramentum a fidelibus frequentari.

C Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

DAn iudicabit populum suum sicut c. 49. & alia tribus in Israel. Fiat Dan coluber in via, cerastes in semita, mordens vngulas equi, vt cadat ascensor eius retro. Salutare tuum expectabo domine. Gad accinctus præliabatur ante eum, & ipse accingetur retrorsum. Aser pinguis panis eius: & præbebit delicias regibus. Nephtali ceruus emissus, & dans eloquia pulchritudinis. Filius accrescens Ioseph, filius accrescens, & decorus aspectu: filiae discurrerunt super murum. Sed exasperauerunt eum, & iurgati sunt, inuideruntque illi habentes iacula. Sedit in forti arcus eius, & dissoluta sunt vincula brachiorum & manuum illius per manus potentis Iacob: inde pastor egressus est lapis Israel. Deus patris tui erit adiutor tuus, & omnipotens benedicit tibi benedictionibus cœli desuper, benedictionibus abyssi iacentis deorsum, benedictionibus vberum & vuluae. Benedictiones patris tui confortatæ sunt benedictionibus patrum eius: donec veniret desiderium collium æternorum. fiant in capite Ioseph, & in vertice Nazaræi inter fratres suos. Beniamin lupus rapax, mane comedat prædam, & vespere diuidet spolia. Omnes hi in tribibus Israel duodecim: hæc loquutus est eis pater suus, benedixitque singulis benedictionibus proprijs. Et præcepit eis, dicens, Ego congregor ad populum meum: sepelite me cum patribus meis, in spelunca duplici quæ est in agro Ephron Hethæi, contra Mambre in terra Chanaan, quam emit Abraham cum agro ab Ephron Hethæo, in possessionem sepulchri. Ibi sepelierunt eum, & Saram vxorem eius: ibi sepultus est Isaac cum Rebecca coniuge sua: ibi & Lia condita iacet. Finitisque mandatis

quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum, & obijt: appositusque est ad populum suum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

ca. 9. **C**Vm autem implerentur dies multi, consilium fecerunt in vnum Iudæi, vt eum interficerent. Notæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. Custodiebant autem & portas die ac nocte, vt eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli nocte, per murum dimiserunt eum, submittentes in sporta. Cum autem venisset in Ierusalem, tentabat se iungere discipulis: & omnes timebant eum, non credentes quod esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum, duxit ad Apostolos: & narrauit illis quomodo in via vidisset dominum, & quia loquutus est ei, & quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu. Et erat cum illis intrans & exiens in Ierusalem, fiducialiter agens in nomine domini. Loquebatur quoque gentibus: & disputabat cum Græcis: illi autem quærebant occidere eum. Quod cum cognouissent fratres, deduxerunt eum Cæsaream, & dimiserunt Tharsum. Ecclesia quidem per totam Iudæam, & Galilæam, & Samariam habebat pacem & ædificabatur ambulans in timore domini: & consolatione sancti spiritus replebatur. Factum est autem, vt Petrus dum pertransiret vniuersos, deueniret ad sanctos qui habitabant Lyddæ. Inuenit autem ibi hominem quandam, nomine Aeneam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat paralyticus. Et ait illi Petrus, Aenea, sanet te dominus Iesus Christus: surge, & sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderunt eum omnes qui habitabant Lyddæ, & Saronæ: qui conuersi sunt ad dominum. In Ioppe

autem fuit quædam discipula nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat plena operibus bonis, & eleemosynis quas faciebat. Factum est autem in diebus illis, vt infirmata moreretur, quam cum lauissent, posuerunt eam in coenaculo. Cum autem prope esset Lydda ad Ioppe, discipuli audientes quod Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes, Ne pigriteris venire vsque ad nos, Exurgens autem Petrus, venit cum illis. Et cum aduenisset, duxerunt illum in coenaculum: & circumsteterunt illum omnes viduæ flentes, & ostendentes ei tunicas & vestes, quas faciebat illis Dorcas. Eiectis autem omnibus foras, Petrus ponens genua orauit: & conuersus ad corpus, dixit, Tabitha, surge. At illa aperuit oculos: & viso Petro resedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cum vocasset sanctos & viduas, assignauit eam viuam. Notum autem factum est per vniuersam Ioppen, & crediderunt multi in dominum. Factum est autem vt dies multos moraretur in Ioppe, apud Simonem quendam coriarium. **Lectio. iij.**

Legitur enim in actibus Apostolorum quod erant perseuerantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus, statim post sancti spiritus missionem. Vt autem prædicta quinta Feria, & per octauas sequentes, eiusdem salutaris institutionis honorificentius agatur memoria, & solennitas de hoc celebrior habeatur. loco distributionum materialium quæ in ecclesijs cathedralibus largiuntur, existentibus canonicis horis nocturnis pariterque diurnis præfatus Romanus pontifex eis qui huiusmodi horis in hac solennitate personaliter in ecclesijs interessent,

stipendia spiritualia apostolica largitione concessit: quatenus per hæc fideles ad tanti festi celebritatem audius & copiosius conuenirent. Vnde omnibus vere poenitentibus & confessis, qui Matutinali officio huius festi præsentialiter in ecclesia vbi celebretur adessent, centum dies. Qui vero Missæ totidem. Illis autem qui interessent in primis Vesperis ipsius festi, similiter centum. Qui vero in secundis Vesperis, totidem. Eis quoque qui Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, ac Completorij adessent officijs, pro qualibet horarum quadraginta. Illis autem qui per ipsius festi octauas in Matutinalibus, Vespertinis, Missæ ac prædictarum horarum officijs præsentes existerent, singulis diebus octuarum ipsarum centum dierum indulgentiam misericorditer tribuit misericorditer perpetuis temporibus durarunt.

C Feria. iiiij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 50. **Q** Vod cernens Ioseph, ruit super faciem patris flens & deosculans eum, Præcepitque, seruis suis medicis, vt aromatibus condirent patrem. Quibus iussa explentibus, transierunt quadraginta dies. iste quippe mos erat cadauerum conditorum: fleuitque eum Aegyptus septuaginta diebus. Et expleto planctus tempore, loquutus est Ioseph ad familiam Pharaonis. Si inueni gratiam in conspectu vestro, loquimini in auribus Pharaonis: eo quod pater meus adiurauerit me dicens, En morior, in sepulchro meo quod fodi mihi in terra Chanaan, sepelies me, Ascendam igitur, & sepeliam patrem meum, ac reuertar. Dixitque ei Pharao, Ascende, & sepeli patrem tuum sicut adiuratus es. Quo ascendentे, ierunt cum eo omnes senes domus Pharao-

nis, cunctique maiores natu terræ Aegypti: domus Ioseph cum fratribus suis, absque paruulis & gregibus, absque armentis, quæ dereliquerunt in terra Gessen. Habuit quoque in comitatu currus & equites: & facta est turba non modica. Veneruntque ad aream Arad, quæ sita est trans Iordanem: vbi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi impleuerunt septem dies. Quod cum vidissent habitatores terræ Chanaan, dixerunt, Planctus magnus est iste Aegyptijs. Et idcirco vocatum est nomen loci illius, Planctus Aegypti. Fecerunt ergo filij Iacob sicut præceperat eis: & portantes eum in terram Chanaan, sepelierunt eum in spelunca duplice, quam emerat Abraham, cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron Hethæo, contra faciem Mambre.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

V Ir autem quidam erat in Cæsarea, c. 10.

nomine Cornleius, centurio cohortis quæ dicitur Italica, religiosus & timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, & deprecans Deum semper. Is vidit in visu manifeste, quasi hora diei nona, angelum Dei introeuntem ad se, & dicentem sibi, Corneli. At ille intuens eum timore correptus dixit, Quis es domine? Dixit autem illi, Orationes tuæ & eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei: Et nunc mitte viros in Ioppem, & accerse Simonem quendam qui cognominatur Petrus: hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium, cuius est domus iuxta mare. hic dicet tibi quid te oporteat facere. Et cum discessisset Angelus qui loquebatur illi, vocauit duos domesticos suos, & militem timentem dominum, ex his qui illi pare-

bant. Quibus cum narrasset omnia, misit illos in Ioppem. Postera autem die iter illis facientibus, & appropinquantibus ciuitati, ascendit Petrus in superiora, vt oraret, circa horam sextam. Et cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus: & vidi cœlum apertum, & descendens vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initijs submitti de cœlo in terram, in quo erant omnia quadrupedia, & serpentina terræ, & volatilia cœli. Et facta est vox ad eum, Surge Petre: occide & manduca. Ait autem Petrus, Absit domine: quia nunquam manducaui omne commune & immundum, Et vox iterum secundo ad eum, Quod Deus purificauit, tu commune ne dixeris. Hoc autem factum est per ter. Et statim receptum est vas in cœlum. Et dum intra se hæsitaret Petrus quidnam esset visio quam vidisset, ecce, viri qui missi erant a Cornelio, inquirentes domum Simonis, astiterunt ad ianuam. Et cum vocassent, interrogabant si Simon qui cognominatur Petrus, illic haberet hospitium. Petro autem cogitante de visione, dixit spiritus ei, Ecce viri tres quærunt te. Surge itaque & descende, & vade cum eis, nihil dubitans: quia ego misi illos. Descendens autem Petrus ad viros, dixit, Ecce, ego sum quem quæritis, quæ causa est propter quam venistis? Qui dixerunt, Cornelius centurio, vir iustus & timens Deum, & testimonium habens ab vniuersa gente Iudæorum, responsum accepit ab angelo sancto accersire te in domum suam, & audire verba abs te. Introducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti autem die surgens, profectus est cum illis, & quidam ex

fratribus ab Ioppe comitati sunt eum. Altera autem die introiuit Cæsaream. Cornelius vero expectabat illos, conuocatis cognatis suis, & necessarijs amicis.

Lectio. iiij.

Huius sacramenti figura præcessit quando manna Deus pluit patribus in deserto: qui quotidiano cœli pascebantur alimento. Vnde dictum est, Panem angelorum manducauit homo. Sed tamen illum panem qui manducauerunt, omnes in deserto mortui sunt, Ista autem esca. quam accipitis, iste panis viuus, qui de cœlo descendit, vitæ æternæ substantiam ministrat. Et quicunque hunc panem manducauerit, non morietur in æternum, quia corpus Christi est. Considera nunc vtrum panis angelorum præstantior sit, an caro Christi: qui vtique est corpus vitæ. Manna illud de cœlo, hoc super cœlum Illud cœli, hoc domini cœlorum. Illud corruptioni obnoxium, si in diem alterum seruaretur, hoc alienum ab omni corruptione. Quicunque religiose gustauerit, corruptionem sentire non poterit. Illis aqua de petra fluxit: tibi sanguis e Christo. Illos ad horam satiauit aqua: te sanguis Christi diluit in æternum. Iudæus bibit, & sitit: tu cum biberis, sitire non poteris. Et illud in vmbra: hoc in veritate. Si illud quod miraris vmbra est: quantum istud est cuius vmbram miraris? Audi quia vmbra est quæ apud patres facta est Bibebant (inquit) de spirituali consequente eos petra: petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorum complacitum est Deo: nam prostrati sunt in deserto: hæc autem facta sunt in figura nostri. Cognouisti potiora. Potior est enim lux quam vmbra, veritas quam figura, corpus authoris quam manna de cœlo. Forte dicis,

Aliud video, quomodo tu mihi asseris, quod corpus Christi accipiam? Et hoc nobis superest ut probemus.

C Feria. v. de octaua Corporis Christi dup. mi. ex Genesi. L. j.

c. 50. **R** Euersusque est Ioseph in Aegyptum cum fratribus suis, & omni comitatu, sepulto patre. Quo mortuo, timentes fratres eius, & mutuo colloquentes. Ne forte memor sit iniuriæ quam passus est, & reddat nobis omne malum quod fecimus ei: mandauerunt ei dicentes, Pater tuus præcepit nobis antequam moreretur, ut hæc tibi verbis illius diceremus: Obsecro ut obliuiscaris sceleris fratrum tuorum, & peccati atque malitiæ quam exercuerunt in te: nos quoque oramus, ut seruus Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis fleuit Ioseph, veneruntque ad eum fratres sui: & proni adorantes in terram, dixerunt, Serui tui sumus. Quibus ille respondit. Nolite timere: num Dei possumus resistere voluntati? Vos cogitastis de me malum, sed Deus vertit illud in bonum: ut exaltaret me sicut impræsentiarum cernitis, & saluos faceret multos populos. Nolite timere: ego pascam vos, & parulos vestros. consolatusque est eos, & blande ac leniter est locutus. Et habitauit in Aegypto cum omni domo patris sui: vixitque centum decem annis. Et vidit Ephraim filios usque ad tertiam generationem. Filii quoque Machir filii Manasse nati sunt in genibus Ioseph. Quibus transactis locutus est fratribus suis, Post mortem meam Deus visitabit vos, & ascendere vos faciet de terra ista ad terram quam iurauit Abraham, Isaac & Iacob. Cumque adiurasset eos, atque dixisset, Deus visitabit vos, asportate ossa mea vobiscum de loco isto: mor-

tuus est expletis centum decem vitæ suæ annis. Et conditus aromatibus, repositus est in loculo in Aegypto.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

ET factum est, cum introisset c. 10.

Petrus, obuius venit ei Cornelius: & procidens ad pedes eius adorauit eum. Petrus vero eleuauit eum dicens, Surge, & ego ipse homo sum. Et loquens cum illo, intrauit, & inuenit multos qui conuenerant, dixitque ad illos, Vos scitis quomodo abominationum sit viro Iudæo coniungi, aut accedere ad alienigenam, sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut immundum dicere hominem: propter quod sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo, quam ob causam accersistis me? Et Cornelius ait, Die abhinc quarto, usque ad hanc horam, orans eram hora nona in domo mea, & ecce vir stetit ante me in veste candida, & ait, Corneli, exaudita est oratio tua, & eleemosynæ tuæ commemoratae sunt in conspectu Dei. Mitte ergo in Ioppen, & accerce Simonem qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis coriarij iuxta mare. Confestim ergo misi ad te, & tu benefecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus, audire omnia quæcunque tibi præcepta sunt a domino. Aperiens autem Petrus os suum, dixit, In veritate comperio quia non est personarum acceptor Deus: sed in omni gente, qui timet eum & operatur iustitiam, acceptus est illi. Verbum misit Deus filiis Israel, annuntians pacem per Iesum Christum: hic est omnium dominus. † vos scitis quod factum est verbum per Cvnuersam Iudæam, incipiens enim a Galilæa post baptismum quod prædictauit Ioannes: Iesum a Nazareth quomodo vnxit eum Deus Spiritu sancto

& virtute: qui pertransijt benefaciendo & sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium quæ fecit in regione Iudæorum, & Ierusalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitauit tertia die, & dedit eum manifestum fieri non omni populo, sed testibus præordinatis a Deo, nobis qui manducauimus & bibimus cum

D illo postquam resurrexit a mortuis.] Et præcepit nobis prædicare populo & testificari, quia ipse est qui constitutus est a Deo iudex viuorum & mortuorum. Huic omnes prophetæ testimoniūm perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes

E qui credunt in eum. † Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circuncisione fideles, qui venerant cum Petro, quia & in nationes gratia Spiritus sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus. Nunquid aquam quis prohibere potest, vt non baptizentur hi qui spiritum sanctum acceperunt sicut & nos? Et iussit eos baptizari in

F nomine domini Iesu Christi.] Tunc rogauerunt eum, vt maneret apud eos aliquot diebus. **Lectio. iij.**

Quantis igitur vtimur exemplis, vt probemus, hoc non esse quod natura formauit, sed quod benedictio consecrauit: maioremque vim esse benedictionis quam naturæ: qua etiam benedictione ipsa natura mutatur. Vnde virgam tenebat Moyses, proiecit eam, & facta est serpens. Rursus apprehendit caudam serpentis: & in virgæ naturam reuertitur. Vide igitur prophetica gratia bis mutatam esse naturam serpentis & virgæ? currebant

Aegypti flumina puro meatu aquarum: subito de fontium venis sanguis coepit erumpere: nec erat potus in fluuijs. rursus ad prophetæ preces cruor fluminum cessauit, & aquarum natura remeauit. Circunclusus vndique erat populus Hebraeorum: hinc Aegyptijs vallatus, inde mari conclusus. Virgam leuauit Moyses, separauit se aqua, & in muri speciem se congelauit, atque inter vndas via pedestris apparuit. Iordanis conuersus retrorsum contra naturam in sui fontis reuertitur exordium. Nonne claret naturam vel maritimum fluctuum, vel cursus fluualis aquæ esse mutatam? Sitiebat populus patrum, tetigit Moyses petram: & aqua de petra fluxit. Nunquid non præter naturam operata est gratia, vt aquam euomeret petra, quam non habebat natura? Marath fluuius amarissimus erat, vt sitiens populus bibere non posset: Moyses misit lignum in aquam: & amaritudinem suam aquarum natura depositus: quam infusa subito gratia temperauit. Sub Helisæo propheta vni ex filijs prophetarum excussum est ferrum de securi, & statim immersum est in aquam: rogauit Helisæum qui amiserat ferrum: misit Helisæus lignum in aquam, & natauit ferrum. Vtique etiam hoc præter naturam factum cognouimus. Grauior enim est ferri species, quam aquarum liquor. Anima duertimus igitur maiorem esse gratiam, quam naturam. Et adhuc tamen propheticæ benedictionis miramur gratiam. Quod si tantum valuit humana benedictio, vt naturam conuertet: quid dicemus de ipsa consecratione diuina, vbi ipsa verba domini saluatoris operantur? Nam sacramentum istud quod accipis, Christi ser-

mone conficitur.

**C Feria. vj. de octaua Corporis Christi
Liber Exodus. Lectio. j.**

ca. 1. **H**Aec sunt nomina filiorum Israel, qui ingressi sunt in Aegyptum cum Iacob: singuli cum domibus suis introierunt, Ruben, Simeon, Leui, Iudas, Issachar, Zabulon, & Beniamin, Dan & Nephthali, Gad, & Aser. Erant igitur omnes animæ eorum qui egressi sunt, de femore Iacob, septuaginta: Ioseph autem in Aegypto erat. Quo mortuo, & vniuersis fratribus eius, omnique cognatione sua, filij Israel creuerunt, & quasi germinantes multiplicati sunt: ac roborati nimis, impluerunt terram. Surrexit interea rex nouus super Aegyptum, qui ignorabat Ioseph, & ait ad populum suum, Ecce, populus filiorum Israel multus: & fortior nobis est, Venite, sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur: & si ingruerit contra nos bellum, ad-datur inimicis nostris, expugnatisque nobis egrediatur de terra. Præposuit itaque eis magistros operum, vt affligerent eos oneribus: ædificaueruntque vrbes tabernaculorum Pharaoni, Phithon, & Ramesses. Quantoque plus opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur, & crescebant, oderantque filios Israel Aegyptij, & affligebant illudentes eis & inuidentes. Atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti & lateris, omnique famulatu, quo in terræ operibus premebantur. Dixit autem rex Aegypti obstetricibus Hebræorum: quarum vna vocabatur Sephora, altera Phua, præcipiens eis, Quando obstetricabitis Hebræas, & partus tempus aduenenter: si masculus fuerit, interficide illum: si fœmina, reseruate. Timuerunt autem obstetrics Deum, & non fecerunt iuxta

præceptum regis Aegypti: sed conseruabant mares. Quibus accersitis ad se rex, ait, Quidnam est hoc quod facere voluistis, vt pueros seruaretis? Quæ responderunt. Non sunt Hebrææ, sicut Aegyptiae mulieres: ipsæ enim obstetricandi habent scientiam, & priusquam veniamus ad eas, pariunt. Bene ergo fecit Deus obstetricibus. & creuit populus, confortatusque est nimis. Et quia timuerunt obstetrics Deum, ædificauit illis domos. Præcepit ergo Pharao omni populo suo, dicens, Quicquid masculini sexus natum fuerit, in flumen proiicie: quicquid foeminini, reseruate.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

AVdierunt autem Apostoli, & c. 11. fratres qui erant in Iudæa, quoniam & gentes receperunt verbum Dei. Cum autem ascendisset Petrus Ierosolymam, disceptabant aduersus illum qui erant ex circuncisione, dicentes, Quare introisti ad viros præputium habentes, & manducasti cum illis? Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem, dicens, Ego eram in ciuitate Ioppe orans, & vidi in excessu mentis meæ visionem, descendens vas quoddam velut linteam magnum, quatuor initijs summitti de cœlo, & venit vsque ad me. In quod intuens, considerabam, & vidi quadrupedia terræ, & bestias & reptilia & volatilia coeli. Audii autem & vocem dicentem mihi, Surge Petre, occide & manduca. Dixi autem, Nequaquam domine: quia commune aut immundum nunquam introiuit in os meum. Respondit autem vox secundo, de cœlo, Quæ Deus mundauit, tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter: & recepta sunt omnia rursum in cœlum. Et ecce, viri tres confestim astiterunt in domo in qua eram, missi a Cæsarea

ad me. Dixit autem spiritus mihi, vt irem cum illis, nihil hæsitans, Venerunt autem mecum & sex fratres isti: & ingressi sumus in domum viri. Narrauit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua, stantem & dicentem sibi, Mitte in Ioppen, & accerse Simonem qui cognominatur Petrus, qui loquetur tibi verba in quibus saluus eris tu, & vniuersa domus tua. Cum autem cœpisset loqui, cecidit spiritus sanctus super eos, sicut & in nos initio. Recordatus sum autem verbi domini sicut dicebat, Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis Deus, sicut & nobis qui credidimus in dominum Iesum Christum: ego quis eram, qui possem prohibere Deum? His auditis tacuerunt: & glorificauerunt Deum, dicentes, Ergo & gentibus poenitentiam dedit Deus ad vitam. Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione quæ facta fuerat sub Stephano, perambulauerunt vsque Phoenicem, & Cyprum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum nisi solis Iudæis. Erant autem quidam ex eis viri Cyprij, & Cyrenæi, qui cum introissent Antiochiam, loquebantur & ad Græcos, annuntiantes dominum Iesum. Et erat manus domini cum eis: multusque numerus credentium conuersus est ad dominum.

Si in hac feria nullum occurrat festum, dicitur oratio sequens.

Sancti nomini tui domine, timorem pariter & amorem fac nos habere perpetuum: quia nunquam tua gubernatione destituis, quos in soliditate tuæ dilectionis insititus. Per domi-

C Sabbato, ex Exodo. Lectio. j.

ca. 2. **E**Gressus est post hæc vir de domo Leui, & accepit vxorem stirpis

sueæ, quæ concepit, & peperit filium, & videns eum elegantem abscondit tribus mensibus. Cumque iam celare non posset, sumpsit fiscellam scirpeam, & liniuit eam bitumine ac pice: posuitque intus infantulum, & exposuit eum in carecto ripæ fluminis stante procul sorore eius, & considerante euentum rei. Ecce autem descendebat filia Pharaonis, vt lauaretur in flumine: & puellæ eius gradiebantur per crepidinem aluei. Quæ cum vidisset fiscellam in Papyrione, misit vnam e famulabus suis: & allatam aperiens, cernen-sque in ea paruulum vagientem miserta eius, ait, De infantibus Hebræorum est hic. Cui soror pueri, Vis, inquit, vt vadam, & vocem tibi mulierem Hebræam, quæ nutritre possit infantulum? Respondit, Vade. Perrexit puella, & vocauit matrem suam. Ad quam locuta filia Pharaonis, Accipe, ait, puerum istum, & nutri mihi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier, & nutrituit puerum, adultumque tradidit filiæ Pharaonis. Quem illa adoptauit in locum filij, vocauitque nomen eius Moyses: dicens, Quia de aqua tuli eum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

P Eruenit autem sermo ad aures ecclæsiæ, quæ erat Ierosolymis, super istis: & miserunt Barnabam vsque ad Antiochiam. Qui cum peruenisset, & vidisset gratiam Dei, gauisus est: & hortabatur omnes, in proposito cordis permanere in domino, quia erat vir bonus, & plenus Spiritu sancto & fide. Et apposita est multa turba domino. Profectus est autem Tarsum vt quæreret Saulum: quem cum inuenisset, perduxit Antiochiam. Et annum totum conuersati sunt ibi in ecclesia: & docuerunt turbam multam, ita

vt cognominarentur primum Antiochiæ discipuli, Christiani. In his autem diebus superuenerunt ab Ierosolymis prophetæ Antiochiam: & surgens vnuſ ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum famem magnam futuram in vniuerso orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. Discipuli autem prout quisque habebat, proposuerunt in ministerium mittere habitantibus in Iudæa fratribus: quod & fecerunt mittentes ad seniores per manus Barnabæ & Sauli.

- c. 12. Eodem autem tempore † misit Herodes a rex manus, vt affligeret quosdam de ecclesia. Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio. Videns autem quia placeret Iudæis, apposuit vt apprehendere & Petrum. Erant autem dies Azymorum. Quem cum apprehendisset, misit in carcerem, tradensque quatuor quaternionibus militum custodiendum, volens post Pascha producere eum populo. Et Petrus quidem seruabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vincitus catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus domini astitit, & lumen refulsit in habitaculo: percussoque latere Petri, excitauit eum, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus eius. Dixit autem Angelus ad eum, Præcingere, & calcea te caligas tuas. Et fecit sic. Et dicit illi: Circunda tibi vestimentum tuum, & sequere me. Et exiens sequebatur eum, & nesciebat, quia verum est quod fiebat per angelum: existimabat autem se visum videre. Transeuntes autem primam & secundam custodiam, venerunt ad por-

tam. Ferream quæ dicit ad ciuitatem, quæ vltro aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum vnum: & continuo discessit angelus ab eo. Et Petrus ad se reuersus, dixit, Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudeorum.]

C *Notandum, quod inter Pentecosten & aduentum nec possunt esse plures quam. xxvij. dominicæ, nec pauciores quam. xxij.* Quia tamen fere semper accedit vt legantur saltem. xxij. post Pente. ideo. xxij quæ (vt dictum est) necessario incident in prædicto tempore, adiungitur quinta Vagant. & appellatur. xxij post Pente. nam fere semper legitur inter. xxij. post Pentec. & primam aduentus. Quando ergo fuerint tamen. xxij. dominicæ, quod tamen rarissime eueniet: tunc. xxij legenda est ante septuagesimam, vt suis locis videbis. Quando autem inciderint. xxij. dominicæ, omnes legendæ sunt per ordinem sine vlla intermissione vsque ad aduentum. Quando vero fuerint. xxv. tunc in dominica incidenti in die sancti Ioannis Baptiste, aut infra eius octa interpone dominicam quartam Vagant. & consequenter suam hebdomadam, qua finita reuertere ad eam dominicam post Pent. in qua desieris. Et eodem modo quando fuerint. xxvj. dominicæ, tunc in dominica incidenti in die sancti Ioan. aut infra eius octa. interponenda est tercia vagan. & in dominica incidenti in die sancti Laurentij, aut infra eius octa. interpone quartam vagant. Similiter quando fuerint xxvij. tunc in dominicis prædictis sancti Ioan. & sancti Laurentij interponendæ sunt secunda & tertia vagan. & in dominica inci-

denti in die Assumpt. virginis, aut infra eius oct. interponitur quarta vagantium. Item quando fuerint. xxvij. tunc in prædictis tribus dominicis interponuntur prima, secunda, & tertia vagan. in dominica autem incidenti in die Nativitatis virg. aut infra eius octa. interponenda est quarta vagan. Quando vero festum omnium sanctorum inciderit in domoinica, tunc aduertendum quod quarta vagan. interponenda est in dicto festo omnium sanctorum, & non in alio ex prædictis. Et supradicta ordinatur hoc modo, vt quo ad Euangelium tertiae lectionis & Orationem in omnibus dominis concordet Breuiarium cum Missali In proximis tamen triginta septem annis vt libereris solitudine inquirendi, quæ superius dicta sunt, non erit tibi opus inspicere hanc regulam, sed in sequenti indice videbis, quid singulis annis facere debeas, qui etiam index quando tibi sit inspiciendus in prædictis festis admoneberis.

C Index dominicarum Vagantium quæ interponendæ sunt post Pent.

1563. Hoc anno die. xxvij. Iunij interpone dominicam quartam vagant. 188. & finita eius hebdomada reuertere ad dominicam quartam post Penteco.

1564. Hoc anno die. xxv. Iunij interpone dominicam secundam vagant. 171. & finita eius hebd. reuertere ad dominicam quintam post Pente. Item die. xij. Augusti interpone tertiam vagan. 180. & finita eius hebd. prosequere statim die. xx. eiusdem mensis quartam vagant. 188 & consequenter suam hebd. deinde reuertere ad dominicam vndecimam post Pente.

1565. Hoc anno omnes vigintiquatuor dominicæ post Penteco. leguntur per ordinem sine vlla interpositione vsque

ad Aduentum.

1566. Hoc anno die. xxx. Iunij interpone dominicam. iiiij. vag. 188. & finita eius hebd reuertere ad dominicam quartam post Pente.

1567. Hoc anno in die apostolorum Petri & Pauli, interpone dominicam secundam vagant. 171. cum sua hebdomada. qua finita reuertere ad dominicam sextam post Pente. Item. x. Augusti interpone quartam dominicam vagant. 188. cum sua hebdoma. qua finita, reuertere ad dominicam. xij. post Penteco.

1568. Hoc anno omnes. xxijj. dominicæ legendæ sunt per ordinem sine vlla interpositione vsq ad Aduentum.

1569. Hoc anno. xxvj. Iunij interpone quartam dominicam vagant. 188. cum sua hebdom. qua finita, reuertere ad dominicam quartam post Penteco.

1570. Hoc anno die. xxv. Iunij interpone secundam dominicam vagant. 171. cum sua hebdom. qua finita, reuertere ad dominicam sextam post Pentecosten. Item. xij. Augusti interpone dominicam tertiam vagant. 180. cum sua hebdomada, qua finita consequenter vigesima Augusti interpone quartam dominicam vagantium cum sua hebdomada: qua finita, reuertere ad dominicam xij. post Penteco.

1571. Hoc anno in die sancti Ioannis Baptistæ interpone quartam dominicam vagant. 188. cum sua hebd. qua finita, reuertere ad dominicam tertiam post Penteco.

1572. Hoc anno in die sanctorum apostolorum Petri & Pauli interpone tertiam dominicam vag. 180. cum sua hebdoma qua finita, reuertere ad dominicam quintam post Pentecosten Item in die sancti Laurentij interpone

dominicam quartam vag. 188. cum sua hebdomada: qua finita reuertere ad dominicam xj. post Penteco.

1573. Hoc anno. xxvij. Iunij interpone primam dominicam vag. 163. cum sua hebdo. qua finita, reuertere ad dominicam septimam post Pentec. Item. xvj. Augusti interpone secundam dominicam vagan. 171. cum sua hebdomada: qua finita reuertere ad dominicam. xiiij post Pentecost. Item. xiiij. Septembris interpone tertiam dominicam vagant. 180. cum sua hebdo. qua finita, reuertere ad. xvij. dominicam post Pente. Item prima di Nouembris (puta in festo omnium sanctorum) interpone dominicam quartam vag. 188. cum sua hebdomada: qua finita reuertere ad dominicam. xxiiij. post Penteco. quæ est quinta vagantium.

1574. Hoc anno die. xxvij. Iunij interpone dominicam quartam vagan. 188. & consequenter suam hebdoma. qua finita reuertere ad dominicam quartam post Pente.

1575. Hoc anno die. xxvj. Iunij interpone dominicam. iij. 180. vagantium & finita eius hebdoma. reuertere ad dominicam quintam post Pentec. Item. xiiij. Augusti interpone quartam vagan. & consequenter suam hebdom. qua finita reuertere ad dominicam. xj. post Pentecosten.

1576. Hoc anno omnes. xxiiij. Dominicæ post Penteco. legendæ sunt per ordinem vsq ad Aduentum sine intermissione.

1577. Hoc anno die vultima Iunij interpone dominicam tertiam vagant. & post eius hebdom. reuertere ad dominicam quintam post Penteco. Item. xj. Augusti interpone dominicam quar-

tam vagan. & finita eius hebdom. redibis ad dominicam decimam post Pentecosten.

1578. Hoc anno vicesimanona Iunij interpone dominicam secundam vagant. & finita eius hebdom. reuertere ad dominicam. sextam post Pentecosten. Item in die sancti Laurentij interpone dominicam tertiam vagan. Et consequenter die octa quæ erit decimaseptima Augusti, adiunge dominicam quartam vagantium & finita eius hebdomada reuertere ad dominicam vndecimam post Pentecosten.

1579. Hoc anno omnes. xxiiij. dominicæ leguntur post Pent. sine intermissione vsque ad Aduent.

1580. Hoc anno die. xxvj. Iunij interponenda est tertia vagan. qua finita reuertendum erit ad dominicam quintam post Pentec. Item die xiiij. Augusti interpone quartam vagantium & post eius hebdomadam redibis ad dominicam vndecimam post Pentecosten.

1581. Hoc anno. xxv. Iunij interpone dominicam primam vagan. & post eius hebdom. reuertere ad dominicam sextam post Penteco. Item die. xiiij. Augusti interpone secundam vagan Item consequenter. xx. Augusti adde dominicam tertiam vagan. & finita eius hebdoma. reuertere ad dominicam xij. post Penteco. Item decima die Septembris interpone dominicam quartam vagant. & finita eius hebdo. reuertere ad dominicam decimam tertiam post Pentecosten.

1582. Hoc anno in die sancti Ioannis Baptistæ interponenda est quarta vagant & consequenter eius hebdomada, qua finita reuertendum erit ad dominicam tertiam post Pentecosten.

1583. Hoc anno die xxx. Iunij inter-

pone secundam vagant. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam sextam post Pente. Item die. xj. Augusti interpone tertiam vagan. cum sua hebdomada, qua finita prosequere statim die. xvij. Augusti quartam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam vndecimam post Pente.

1584. Hoc anno omnes. xxiiij. dominicæ post Penteco. leguntur per ordinem sine vlla interpositione vsque ad Aduentum.

1585. Hoc anno die. xxvij. Iunij interpone quartam vagant. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam. iiij. post Pente.

1586. Hoc anno die. xxvj. Iunij interpone tertiam vagant. cum sua hebdomada, qua reuertere ad dominicam. v. post Penteco. Item die. xiiij. Augusti interpone quartam vagan. cum sua hebdomada. qua finita reuertere ad dominicam vndecimam poste Pente.

1587. Hoc anno die. xxv. Iunij interpone quartam vagant. cum sua hebdomada, quia repetitur quamuis sit lecta ante septuagesimam, qua finita reuertere ad dominicam tertiam post Pente.

1588. Hoc anno die. xxx. Iunij interpone tertiam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam. v. post Pente. Item die. xj. Augusti interpone quartam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam decimam post Pente.

1589. Hoc anno in die Apostolorum Petri & Pauli interpone secundam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam sextam post Pente. Item in die sancti Laurentij interpone tertiam vagan. cum sua hebdomada, qua finita prosequere statim

die. xvij. Augusti dominicam quartam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam vndecimam post Pente.

1590. Hoc anno omnes. xxiiij. dominicæ post Pente. leguntur per ordinem sine vlla interpositione vsque ad Aduentum.

1591. Hoc anno die. xxvij. Iunij interpone tertiam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam. v. post Pentec. Item in die Assumptionis beatæ virginis interpone quartam vagan. cum sua hebdomada. qua finita reuertere ad dominicam vndecimam post Pentec.

1592. Hoc anno die. xxv. Iunij interpone primam vagant. cum sua hebdomada, quia repetitur quamuis sit lecta ante septuagesimam, qua finita reuertere ad dominicam sextam post Pentec. Item die. xiiij. Augusti interpone secundam vagan. cum sua hebdomada, qua finita prosequere statim die. xx. Augusti tertiam vagant. cum sua hebdo. qua finita reuertere ad dominicam duodecimam post Pente. Item die. x. Septembris interpone quartam vagant. cum sua hebdomada. qua finita reuertere ad dominicam. xiiij. post Pent.

1593. Hoc anno in die sancti Ioannis Baptistæ interpone quartam vagant. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam tertiam post Pentec.

1594. Hoc anno die. xxx. Iunij interpone secundam vagant. cum sua hebdom. qua finita reuertere ad dominicam. vj. post Pentec. Item die. xj. Augusti interpone tertiam vag. cum sua hebdo. qua finita prosequere statim die. xvij. Augusti quar-

tam vagant. cum sua hebdo. qua finita reuertere ad dominicam vndeclimam post Pente.

1595. Hoc anno omnes. xxiiij. dominicæ post Pente. leguntur per ordinem sine vlla interpositione vsque ad Aduentum.

1596. Hoc anno die. xxvij. Iunij interpone quartam vagant. cum sua hebdo. qua finita reuertere ad dominicam quartam post Penteco.

1597. Hoc anno die. xxvj. Iunij interpone secundam vag. cum sua hebdoma. qua finita reuertere ad dominicam sextam post Penteco. Item die. xiij. Augusti interpone tertiam vagant. cum sua hebdom. qua finita prosequere statim die. xxj. Augusti quartam vagan. cum sua hebdo. qua finita reuertere ad dominicam. xij. post Pente.

1598. Hoc anno die. xxv. Iunij interpone quartam vag. cum sua hebdom. quia repetitur quamuis sit lecta ante septuagesimam, qua finita reuertere ad dominicam tertiam post Pentecost.

1599. Hoc anno in die sancti Ioannis Baptiste interpone tertiam vagant. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam quartam post Pentec. Item die. xij. Augusti interpone quartam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam decimam post Pente.

1600. Hoc anno die apostolorum Petri & Pauli interpone primam vagant. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam septimam post Pentec. Item die sancti Laurentij interpone secundam vagan. cum sua hebdomada, qua finita prosequere statim die. xvij. Augusti tertiam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam duodecimam post Pent. Item

die. xij. Septembris interpone quartam vagan. cum sua hebdomada, qua finita reuertere ad dominicam decimamquintam post Pentecosten.

C Dominica tertia post Pentecosten, ex Exodo. Lectio. j.

N diebus illis postquam ca. 2. creuerat Moyses, egressus est ad fratres suos: veditque afflictionem eorum, & virum Ægyptium percutientem quandam de Hebræis fratribus suis. Cumque circunspexisset huc atque illuc, & nullum adesse vidisset, percussum Ægyptium abscondit sabulo. Et egressus die altero conspexit duos Hebræos rixantes: dixitque ei qui faciebat iniuriam, Quare percutis proximum tuum? Qui respondit, Quis te constituit principem, & iudicem super nos? num occidere me tu vis, sicut heri occidisti Ægyptium? Timuit Moyses, & ait, Quomodo palam factum est verbum istud? Audiuimusque Pharao sermonem hunc, & quæreret occidere Moysen: qui fugiens de conspectu eius, moratus est in terra Madian, & sedet iuxta puteum. Erant autem sacerdoti Madian septem filiae, quæ venerunt ad hauriendam aquam: & impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui. Superuenere pastores, & eiecerunt eas: surrexitque Moyses, & defensis puellis, adaquauit oues earum. Quæcum reuertissent ad Raguel patrem suum, dixit ad eas, Cur velocius venitis solito? Responderunt, vir Ægyptius liberauit nos de manu pastorum: insuper & hausit aquam nobiscum, potumque dedit ouibus. At ille, Vbi est, inquit? quare dimisistis hominem? vocate eum vt comedat panem. Iurauit ergo Moyses quod habitaret cum eo. Accepitque Sephoram filiam eius vx-

orem: quæ peperit ei filium, quem vocauit Gersan, dicens, Aduena fui in terra aliena. Alterum vero peperit: quem vocauit Eliezer, dicens, Deus enim patris mei adiutor meus, & eripuit me de manu Pharaonis. Post multum vero temporis mortuus est rex Ægypti, & ingemiscentes filij Israel propter opera vociferati sunt: ascendentque clamor eorum ad Deum ab operibus. Et audiuit gemitum eorum, ac recordatus est foederis quod pepigit cum Abraham, Isaac & Iacob. Et respxerit dominus filios Israel, & cognovit eos.

Ex actis Apostolorum. Lectio. iij.

- c. 12. **C**onsideransque, venit ad domum Mariæ matris Ioannis, qui cognominatus est Marcus, vbi erant multi congregati & orantes: pulsante autem eo ad ostium ianuæ, processit puella ad uidendum, nomine Rhode. Et vt cognovit vocem Petri, præ gaudio non aperuit ianuam, sed intro currens nuntiauit stare Petrum ante ianuam. At illi dixerunt ad eam, Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant. Angelus eius est. Petrus autem persevererabat pulsans. Cum autem aperuissent ostium, viderunt eum: & obstupuerunt. Annuens autem eis manus vt tacerent, narrauit quomodo dominus eduxisset eum de carcere: dixitque, Nuntiate Iacob & fratribus hæc. Et egressus, abiit in alium locum. Facta autem die, erat non parua turbatio inter milites quidnam factum esset de Petro. Herodes autem cum requisisset eum, & non inuenisset, inquisitione facta de custodibus, iussit eos duci: descendensque a Iudea in Caesaream, ibi commoratus est. Erat autem iratus Tyrijs & Sidonis. At illi vñanimes venerunt ad eum, & persuaso Blasto,

qui erat super cubiculum regis, possutulabant pacem, eo quod alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die Herodes vestitus veste regia, sed sit pro tribunali, & concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat, Dei voces, & non hominis. Confestim autem percussit eum angelus domini, eo quod non dedisset honorem Deo, & consumptus a veribus, expirauit. Verbum autem domini crescebat & multiplicabatur. Barnabas autem & Saulus reuersi sunt ab Ierosolymis expleto ministerio, assumpto Ioanne, qui cognominatus est Marcus. Erant autem in ecclesia, quæ c. 13.

erat Antiochiæ, prophetæ & doctores, in quibus Barnabas, & Simon qui vocabatur Niger: & Lucius Cyrenensis, & Manahen qui erat Herodis tetrarchæ collactaneus, & Saulus. Ministrantibus autem illis domino, & ieunantibus, dixit illis Spiritus sanctus. Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieunantes & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a Spiritu sancto, abierunt Seleuciam, & inde nauigauerunt Cyprum. Et cum venissent Salaminam, prædicabant verbum Dei in synagogis Iudæorum. Habebant autem & Ioannem in ministerio.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

In illo tempore: Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores: vt audirent illum. c. 15.

Et rel. Hom. sancti Leonis papæ.

Aestiuum tempus, quod corpori meo valde contrarium est, loqui me de expositione sancti Euangeli, longa mora interueniente prohibuit. Sed num, quia lingua tacuit, ardere charitas cessauit? Hoc etenim dico, quod apud se vñusquisque vestrum

cognoscit. Plerunque enim charitas quibusdam occupationibus præpedita & integra flagrat in corde, & tamen non monstratur in opere. Quia & sol cum nube tegitur, non videtur in terra, & tamen ardet in celo. Sic occupata esse charitas solet: & intus vi sui ardoris exurit, & foris flamas operis non ostendit. Sed quia nunc ad loquendum tempus redijt, vestra me studia accendent: vt mihi tanto amplius loqui libeat, quanto hoc vestræ mentes desiderabilius expectant. Audistis in lectione euangelica fratres mei, quia peccatores & publicani accesserunt ad redemptorem nostrum: & non solum ad colloquendum, sed etiam ad conuescendum recepti sunt. Quod videntes Pharisæi deditigati sunt. Ex qua re colligitur, quia vera iustitia compassionem habet, falsa vero deditigationem: quamuis & iusti soleant recte peccatoribus deditignari. Sed aliud est quod agitur typo superbiæ: aliud quod zelo disciplinæ. Deditignantur etenim, sed non deditigantes desperant: non desperantes persequeutionem commouent, sed amantes.

Oratio.

Protector in te sperantium Deus, sine quo nihil est validum nihil sanctum, multiplica super nos misericordiam tuam: vt te rectore, te duce sic transeamus per bona temporalia, vt non amittamus æterna. Per do.

C Feria. ij. ex Exodo. Lectio. j.

ca 3. **M**oyses autem pascebatur oves Iethro socii sui sacerdotis Madian: cumque minasset gregem ad interiora deserti, venit ad montem Dei Horeb. Apparuitque ei dominus in flamma ignis de medio rubi: & videbat quod rubus arderet, & non combureretur. Dixit ergo Moyses, Vadam, & videbo visionem hanc magnam,

quare non comburatur rubus. Cernens autem dominus quod pergeret ad videndum, vocauit eum de medio rubi, & ait, Moyses Moyses? Qui respondit. Adsum. At ille, Ne appropies, inquit, hoc: solue calceamentum de pedibus tuis. locus enim in quo stas, terra sancta est. Et ait, Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Abscondit Moyses faciem suam: non enim audebat aspicere contra Deum. Cui ait dominus, Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, & clamorem eius audiui propter duritiam eorum qui præsunt operibus: & sciens dolorem eius, descendи vt liberem eum de manibus Aegyptiorum, & educam de terra illa in terram bonam, & spatiosam, in terram quæ fluit lacte & melle, ad loca Chananæi & Hethæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Heuæi, & Iebusæi. Clamor ergo filiorum Israhel venit ad me, vidique afflictionem eorum, qua ab Aegyptijs opprimuntur. Sed veni, & mittam te ad Pharaonem, vt educas populum meum filios Israel de Ægypto. Dixitque Moyses ad Deum, Quis sum ego, vt vadam ad Pharaonem, & educam filios Israel de Aegypto? Qui dixit ei, Ego ero tecum: & hoc habebis signum quod miserim te. Cum eduxeris populum meum de Aegypto, immolabis Deo super montem istum. Ait Moyses ad Deum, Ecce ego vadam ad filios Israhel, & dicam eis, Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi, Quod est nomen eius? quid dicam eis? Dixit dominus ad Moysen, Ego sum qui sum. Ait, Sic dices filiis Israel. Qui est, misit me ad vos.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

Et cum perambulassent vniuer- c. 13. sam insulam vsque Paphum, inuenerunt quendam virum mag-

num pseudo prophetam, Iudæum, cui nomen erat Barieu, qui erat cum proconsule Sergio Paulo viro prudente. Hic accersitis Barnaba & Saulo desiderabat audire verbum Dei. Resistebat autem illis Elymas magus (si enim interpretatur nomen eius) quærens auertere proconsulem a fide. Saulus autem qui & Paulus, repletus Spiritu sancto, intuens in eum, dixit, O plene omni dolo & omni fallacia fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias domini rectas. Et nunc ecce manus domini super te, & eris cæcus, non videns solem vsque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo & tenebræ, & circumiens quærebat qui ei manum daret. Tunc proconsul cum vidisset factum, credidit, admirans super doctrina domini. Et cum a Papho nauigassent Paulus & qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphyliæ. Ioannes autem discedens ab eis, reuersus est Ierosolymam. Illi vero pertranseuntes Pergen, venerunt Antiochiam Pisidiæ: & ingressi synagogam die sabbatorum, sederunt. Post lectionem autem legis & prophetarum, miserunt principes synagogæ ad eos, dicentes. Viri fratres si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus, & manu silentium indicens, ait, Viri Israelitæ, & qui timetis Deum, audite, Deus plebis Israel elegit patres nostros, & plebem exaltauit cum essent incolæ in terra Aegypti, & in brachio excelso eduxit eos ex ea, & per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. Et destruens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, quasi post quadringentos & quinquaginta annos: & post haec dedit iudices, vsque ad

Samuel prophetam. Et exinde possulauerunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Beniamin annis quadraginta. Et amoto illo, suscitauit illis Dauid regem, cui testimonium perhibens, dixit, Inueni Dauid filium Iesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Huius ex semine Deus secundum promissionem, eduxit Israel saluatorem Iesum, prædicante Ioanne ante faciem aduentus eius, baptismum poenitentiæ omni populo Israel. Cum impleret autem Ioannes cursum suum, dicebat, Quem me arbitramini esse, non sum ego: sed ecce, venit post me, cuius non sum dignus calceamenta pedum soluere.

¶ Feria. iij. ex Exodo. Lectio. j.

DIxitque iterum Deus ad Moysen, ca. 3. Haec dices filijs Israel, Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob misit me ad vos: hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione & generationem: vade, & congrega seniores Israel, & dices ad eos, Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, dicens, Visitans visitaui vos & vidi omnia quæ acciderunt vobis in Aegypto: & dixi vt educam vos de afflictione Aegypti in terram Chananæi & Hethæi & Amorrahæi, & Pherezæi & Heuæi & Iebusæi, ad terram fluentem lacte & melle. Et audient vocem tuam: ingredierisque tu & seniores Israel ad regem Aegypti & dices ad eum, Dominus Deus Hebreworum vocauit nos: ibimus viam trium dierum in solitudinem, vt immolemus domino Deo nostro. Sed ego scio quod non dimittet vos rex Aegypti vt eatis, nisi per manum validam. Ex-

tendamque manum meam, & percutiam Aegyptum in cunctis mirabilibus meis quæ facturus sum in medio eorum: post hoc dimittet vos, daboque gratiam populo huic coram Aegyptijs, & cum egrediemini, non exhibitis vacui, sed postulabit mulier a vicina sua, & ab hospita sua vasa argentea & aurea ac vestes, ponetisque eas super filios & filias vestras & spoliabitis Aegyptum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

c. 13. **V**Iri fratres, filij generis Abraham,

& qui in vobis timent Deum, vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitabant Ierusalem, & principes eius hunc ignorantes, & voices prophetarum, quæ per omne sabbatum leguntur, iudicantes impleuerunt: & nullam causam mortis inuenientes in eo, petierunt a Pilato vt interficerent eum. Cumque consummassent omnia quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno posuerunt eum in monumento. Deus autem suscitauit eum a mortuis tertia die: qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de Galilæa in Ierusalem, qui vsque nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annuntiamus eam, quæ ad patres nostros repromissio facta est: quoniam hanc Deus adimpleuit filijs vestris re-

D suscitans Iesum,] sicut & in psalmo secundo scriptum est, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Quod autem suscitauit eum a mortuis, amplius iam non reuersurum in corruptionem, ita dixit, Quia dabo vobis sancta Dauid fidelia. Ideoque & alias dicit, Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Dauid enim in sua generatione cum administrasset voluntati Dei dormiuit, & appositus est ad patres suos, & vidi corruptionem. Quem vero Deus suscitauit a mortuis, non vidi corruptionem. No-

tum igitur sit vobis, viri fratres, quod per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur, ab omnibus quibus non potuistis in lege Moysi iustificari. In hoc omnis qui credit iustificatur. Videte ergo ne superueniat vobis quod dictum est in prophetis, Videte contemptores, & admiramini & disperdimini: quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod non credetis si quis enarrauerit vobis. Exeuntibus autem illis, rogabant vt sequenti sabbato loquerentur sibi verba hæc. Cumque dimissa esset synagoga, sequuti sunt multi Iudæorum, & coletium aduenarum, Paulum & Barnabam: qui loquentes suadebant eis vt permanerent in gratia Dei. Sequenti vero sabbato pene vniuersa ciuitas conuenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Iudæi, repleti sunt zelo & contradicebant his quæ a Paulo dicebantur, blasphemantes. Tunc constanter Paulus & Barnabas dixerunt, Vobis oportebat primum loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ: ecce conuertimur ad gentes. sic enim præcepit nobis dominus, Posui te in lucem gentium, vt sis in salutem vsque ad extreum terræ. audientes autem gentes, gauisæ sunt, & glorificabant verbum domini: & crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. Disseminabatur autem verbum domini per vniuersam regionem. Iudæi autem concitauerunt mulieres religiosas & honestas, & primos ciuitatis, & excitauerunt persecutionem in Paulum & Barnabam: & eiecerunt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum in eos, venerunt Iconium. Discipuli quoque replebantur gaudio & Spiritu sancto.

C Feria. iiij. ex Exodo. Lectio. j.

ca. 4. **R** Espondens Moyses ait, Non credent mihi, neque audient vocem meam: sed dicent, Non apparuit tibi dominus. Dixit ergo ad eum, Quid est quod tenes in manu tua? Respondit, Virga. Dixitque dominus, Projice eam in terram. Projecit, & versa est in colubrum, ita ut fugeret Moyses. Dixitque dominus, Extende manum tuam, & apprehende caudam eius. Extendit, & tenuit, versaque est in virgam. Vt credant, inquit, quod apparuerit tibi dominus Deus patrum tuorum, Deus Abraham & Deus Isaac & Deus Iacob. Dixitque dominus rursum, Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum, protulit leprosam instar niuis. Retrahe, ait, manum tuam in sinum tuum. Retraxit & protulit iterum, & erat similis carni reliquæ. Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis. Quod si nec duobus quidem his signis crediderint, neque audierint vocem tuam, sume aquam fluminis, & effunde eam super aridam, & quicquid hauseris de fluvio, vertetur in sanguinem. Ait Moyses, Obsecro domine, non sum eloquens ab heri & nudiusterius: & ex quo loquutus es ad seruum tuum, impeditioris & tardioris linguae sum. Dixit dominus ad eum, Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus est mutum & surdum, videntem & caecum? nonne ego? Perge igitur, & ego ero in ore tuo: doceboque te quid loquaris. At ille, Obsecro domine, inquit, mitte quem missurus es. Iratus dominus in Moysen, ait, Aaron frater tuus Leuites, scio quod eloquens sit: ecce ipse egreditur in occursum tuum, vidensque te laetabitur corde. Loquere ad eum, &

pone verba mea in ore eius: & ego ero in ore tuo, & in ore illius, & ostendam vobis quid agere debeatis. Et ipse loquetur pro te ad populum, & erit os tuum: tu autem eris ei in his quæ ad Deum pertinent. Virgam quoque hanc sume in manu tua, in qua facturus es signa.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

F Actum est autem in Iconio, vt c. 14.

F simul introirent in synagogam Iudeorum, & loquerentur, & vt crederet Iudeorum & Graecorum copiosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt Iudei, suscitauerunt & ad iracundiam concitauerunt animos gentium aduersus fratres. Multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in domino, testimonium perhibente verbo gratiae suæ, dante signa & prodigia fieri per manus eorum. Diuisa est autem multitudo ciuitatis: & quidam quidem erant cum Iudeis, quidam vero cum apostolis. Cum autem factus esset impetus Gentilium & Iudeorum cum principibus suis, vt contumelijs afficerent & lapidarent eos, intelligentes confugerunt ad ciuitates Lycaonie Lystram, & Derben, & vniuersam in circuitu regionem, & ibi euangelizantes erant. Et quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat, claudus ex vtero matris suæ: qui nunquam ambulauerat. Hic audiuit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, & videntis quia fidem haberet vt saluus fieret, dixit magna voce, Surge super pedes tuos rectus. Et exiliit: & ambulabat. Turbae autem cum vidissent quod fecerat Paulus, leuauerunt vocem suam, Lycaonice dicentes, Dij similes facti hominibus, descenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam, Iouem: Paulum vero, Mercurium, quoniam ipse erat

dux verbi. Sacerdos quoque Iouis, qui erat ante ciuitatem, tauros & coronas ante ianuas afferens, cum populis, volebat sacrificare. Quod vbi audierunt apostoli Barnabas & Paulus consciisis tunicis suis, exilierunt in turbas, clamantes & dicentes, Viri, quid hæc facitis? Et nos mortales sumus, similes vobis homines annuntiantes vobis ab his vanis conuerti ad Deum viuum qui fecit cœlum & terram & mare, & omnia quæ in eis sunt: qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de coelo, dans pluuias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitia corda eorum. Et hæc dicentes, vix sedauerunt turbas ne sibi immolarent.

C Feria. v. ex Exodo. Lectio. j.

ca. 4. **A** Bijt Moyses, & reuersus est ad Iethro sacerum suum, dixitque ei, Vadam & reuertar ad fratres meos in Aegyptum, vt videam si adhuc viuant. Cui ait Iethro, Wade in pace. Dixit ergo dominus ad Moysen in Madiān, Wade, & reuertere in Aegyptum: mortui sunt enim omnes qui quærebant animam tuam. Tulit ergo Moyses vxorem suam, & filios suos, & impoſuit eos super asinum: reuersusque est in Aegyptum, portans virgam Dei in manu sua. Dixitque ei dominus reuertenti in Aegyptum, Vide, vt omnia ostenta, quæ posui in manu tua, facias coram Pharaone, ego indurabo cor eius, & non dimittet populum. Dicesque ad eum. Hæc dicit dominus, Filius meus primogenitus, Israel. Dixi tibi, Dimitte filium meum vt seruiat mihi: & noluiſti dimittere eum, ecce ego interficiam filium tuum primogenitum. Cumque esſet in itinere, in diuersorio occurrit ei dominus, & volebat occidere eum. tulit

idcirco Sephora acutissimam petram, & circuncidit præputium filij sui tetigitque pedes eius, & ait. Sponsus sanguinum tu mihi es. Et dimisit eum postquam dixerat, Sponsus sanguinum tu mihi es, ob circumcisionem. Dixitque autem dominus ad Aaron, Wade in occursum Moysi in desertum. Qui perrexit obuiam ei in montem Dei, & osculatus est eum. Narrauitque Moyses Aaron omnia verba domini, pro quibus miserat eum, & signa quæ mandauerat. Veneruntque simul, & congregauerunt cunctos seniores filiorum Israel. Loquutusque est Aaron omnia verba quæ dixerat dominus ad Moysen: & fecit signa coram populo, & credidit populus. Audieruntque quod visitasset dominus filios Israel, & quod respexisset afflictionem illorum: & proni adorauerunt.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

S Vperuenerunt autem quidam ab c. 14. Antiochia & Iconio Iudæi: & persuasis turbis lapidantes Paulum, traxerunt extra ciuitatem, existimantes eum mortuum esse. Circundantibus autem eum discipulis, surgens intravit ciuitatem: & postera die profectus est cum Barnaba in Derben. Cumque euangelizassent ciuitati illi, & docuissent multos, reuersi sunt Lystram & Iconium, & Antiochiam, confirmantes animas discipulorum, exhortantesque vt permanerent in fide: & quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Et cum constituisserint illis per singulas ecclesias presbyteros, & orassent cum ieunijs, commendauerunt eos domino: in quem crediderunt. Transeuntesque Pisidiam, venerunt in Pamphyliam, & loquentes verbum domini in Perge, descendederunt in Attaliam: & inde nauigauerunt Antiochiam, vnde erant traditi gratiæ Dei

in opus quod compleuerunt. Cum autem venissent & congregassent ecclesiam, retulerunt quanta fecisset Deus cum illis, & quia aperuiisset gentibus ostium fidei. Morati sunt autem tem-
c. 15. pus non modicum cum discipulis. Et quidam descendens de Iudæa, docebant fratres, Quia nisi circuncidamini secundum morem Moysi, non potestis saluari. Facta ergo seditione non minima Paulo & Barnabæ aduersus illos, statuerunt vt ascenderent Paulus & Barnabas, & quidam alij ex alijs ad Apostolos & presbyteros in Ierusalem, super hac quæstione. Illi ergo deducti ab ecclesia, pertransibant Phoenicem & Samariam, narrantes conuersionem gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. Cum autem venissent Ierosolymam, suscepti sunt ab ecclesia & ab Apostolis, & senioribus, annuntiantes quanta Deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem quidam de haeresi Pharisæorum, qui crediderunt dicentes, Quia oportet circumcidere eos, præcipere quoque seruare legem Moysi. Conueneruntque apostoli & seniores videre de verbo hoc. Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos, Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum euangelij & credere. Et qui nouit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum sicut & nobis, & nihil discreuit inter nos & illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere iugum super cenuices discipulorum: quod neque no, neque patres nostri portare potuimus? Sed per gratiam domini Iesu Christi credimus saluari, quemadmodum & illi.

C Feria. vj. ex Exodo. Lectio. j.

P Ost hæc ingressi sunt Moyses ca. 5. & Aaron, & dixerunt Pharaoni, Hæc dicit dominus Deus Israel, Dimitte populum meum vt sacrificet mihi in deserto. At ille respondit, Quis est dominus, vt audiam vocem eius, & dimittam Israel? nescio dominum, & Israel non dimittam. Dixerunt, Deus Hebræorum vocauit nos, vt eamus viam trium dierum in solitudinem, & sacrificemus domino Deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut gladius. Ait ad eos rex Aegypti, Quare Moyses & Aaron sollicitatis populum ab operibus suis? ite ad onera vestra. Dixitque Pharaao, Multus est populus terræ: videtis quod turba succreuerit, quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus? Praecepit ergo in die illo præfectis operum & exactoribus populi, dicens, Nequaquam ultra dabitis paleas populo ad conficiendos lateres, sicut prius: sed ipsi vadant, & colligant stipulas. Et mensuram latерum, quam prius faciebant, imponetis super eos, nec minuetis quicquam: vacant enim, & idcirco vociferantur, dicentes, Eamus & sacrificemus Deo nostro Opprimantur operibus, & expleant ea: vt non acquiescant verbis mendacibus. Igitur egressi præfecti operum & exactores, ad populum dixerunt, Sic dicit Pharaao, Non do vobis paleas. Ite, & colligite sicubi inuenire poteritis: nec minuetur quicquam de opere vestro.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

TAcuit autem omnis multitudo, & c. 15. Audiebant Barnabam & Paulum narrantes quanta Deus fecisset signa & prodigia in gentibus per eos. Et postquam tacuerunt, respondit Iacobus, dicens, Viri fratres, audite me, Simon narrauit quemadmodum pri-
mum Deus visitauit sumere ex gen-

tibus populum nomini suo. Et huic concordant verba prophetarum, sicut scriptum est, Post hæc reuertar, & reædificabo tabernaculum Dauid, quod decidit, & diruta eius reædificabo, & erigam illud: vt requirant cæteri hominum dominum, & omnes gentes super quas inuocatum est nomen meum, dicit dominus faciens hæc. Notum a seculo est domino opus suum. Propter quod ego iudico, non inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad Deum, sed scribere ad eos, vt abstineant se a contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus qui eum prædicet in synagogis, vbi per omne sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis & senioribus cum omni ecclesia, eligere viros ex eis, & mittere Antiochiam cum Paulo, & Barnaba, Iudam qui cognominabatur Barsabas, & Silam, viros primos in fratribus scribentes per manus eorum, Apostoli & seniores fratres, his qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ fratribus ex gentibus, salutem. Quoniam audiuimus quod quidam ex nobis exeuntes, turbauerunt vos verbis, euertentes animas vestras, quibus non mandauimus: placuit nobis collectis in vnum, eligere viros, & mittere ad vos, cum charissimis nostris Barnaba & Paulo, hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri Iesu Christi. Misimus ergo Iudam & Silam qui & ipsi vobis verbis referent eadem. Visum est enim Spiritui sancto & nobis, nihil vltra imponere vobis oneris quam hæc necessaria: vt abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffo-

cato, & fornicatione, a quibus custodientes vos bene agetis. Valete. Illi ergo dimissi descendente Antiochiam: & congregata multitudine tradiderunt epistolam. Quam cum legissent, gauisi sunt super consolatione. Iudas autem & Silas, & ipsi cum essent prophetæ verbo plurimo consolati sunt fratres, & confirmauerunt. Facto autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Visum est autem Silæ ibi remanere: Iudas autem solus abiit Ierusalem: Paulus autem & Barnabas demorabantur Antiochiæ, docentes, & euangelizantes cum alijs pluribus, verbum domini.

C Sabbato ex Exodo. Lectio. j.

DIspersusque est populus per omnem terram Aegypti ad colligendas paleas. Præfecti quoque operum instabant, dicentes, Complete opus vestrum quotidie, vt prius facere solebatis, quando dabantur vobis paleæ. Flagellatique sunt qui præerant operibus filiorum Israel, ab exactoribus Pharaonis, dicentibus, Quare non impletis mensuram laterum sicut prius, nec heri, nec hodie? Veneruntque præpositi filiorum Israel, & vociferati sunt ad Pharaonem, dicentes, Cur ita agis contra seruos tuos? Paleæ non dantur nobis, & lateres similiter imperantur: en famuli tui flagellis cædimur, & iniuste agitur contra populum tuum. Qui ait, Vacatis otio, & idcirco dicitis: Eamus & sacrificemus domino. Ite ergo & operamini: Paleæ non dabuntur vobis, & reddetis consuetum numerum laterum. videbantque se præpositi filiorum Israel in malo, eo quod diceretur eis, Non minuetur quicquam de lateribus per singulos dies. Occurreruntque Moysi, & Aaron, qui stabant ex aduerso, egredientes a Pharaone: &

dixerunt ad eos, Videat dominus: & iudicet, quoniam foetere fecistis odorem nostrum coram Pharaone & seruis eius, & præbuistis ei gladium, vt occideret nos. Reuersusque Moyses ad dominum, ait, domine, cur affixisti populum istum? quare misisti me? Ex eo enim quo ingressus sum ad Pharaonem, vt loquerer ex nomine tuo, affixit populum tuum: & non liberasti eos.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

- c. 15. **P**ost aliquot autem dies dixit ad Barnabam Paulus, Reuertentes visitemus fratres, per vniuersas ciuitates in quibus praedicauimus verbum domini, quomodo se habeant. Barnabas autem volebat secum assumere & Ioannem, qui cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat eum (vt qui discessisset ab eis de Pamphylia, & non esset cum eis in opus) non debere recipi. Facta est autem dissensio, ita vt discederent ab inuicem, & Barnabas quidem assumpto Marco nauigaret Cyprum: Paulus vero electo Sila profectus est, traditus gratiæ Dei a fratribus. Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum & Seniorum. Peruenit autem Derben, & Lystram. Et ecce, discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus, filius mulieris Iudææ fidelis, patre Gentili. Huic testimonium bonum reddebat qui in Lystris erant & Iconio fratres. Hunc voluit Paulus secum proficisci, & assumens circuncidit eum propter Iudæos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius erat Gentilis. Cum autem pertransirent ciuitates, tradebant eis custodire dogmata quæ erant decreta ab Apostolis & senioribus qui erant Ierosolymis. Et ecclesiæ quidem con-
- c. 16. firmabantur fide, & abundabunt numero quotidie. Transeuntes autem Phrygiam & Galatiæ regionem, vetti sunt a Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia. Cum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: & non permisit eos spiritus Iesu. Cum autem pertransissent Mysiam, descendebant Troadem: & visio per noctem Paulo ostensa est. Vir Macedo quidam erat stans, & deprecans eum, & dicens, Transiens in Macedonia adiuua nos. Vt autem visum vidit, statim quæsiuimus proficisci in Macedonia, certi facti quod vocasset nos Deus euangelizare eis. Nauigantes autem a Troade, recto cursu venimus Samothracem, & sequenti die Neapolim: & inde Philippos, quæ est prima partis Macedoniae ciuitas, colonia. Eramus autem in hac vrbe diebus aliquot conferentes. Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen, vbi videbatur oratio esse: & sedentes loquebamur mulieribus quæ conuenerant. Et quædam mulier nomine Lydia purpuraria ciuitatis Thyatirorum, colens Deum, audiuit: cuius dominus aperuit cor, intendere his quæ dicebantur a Paulo. Cum autem baptizata esset, & domus eius, deprecata est, dicens, Si iudicastis me fidelem domino esse, introite in domum meam, & manete: Et coegit nos.

C Dominica quarta post Pentecosten, ex Exodo. Lectio. j.

 Ixit dominus ad Moysen. ca. 6. Nunc videbis quæ facturus sum Pharaoni: per manum enim fortem dimittet eos, & in manu robusta ejciet illos de terra sua. Loquutusque est dominus ad Moy-sen, dicens. Ego dominus qui apparuit Abraham, Isaac & Iacob in Deo om-

nipotente: & nomen meum Adonai non indicaui eis. Pepigique foedus cum eis, vt darem eis terram Chanaan, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt aduenæ. Ego audiui gemitum filiorum Israel quo Aegyptij oppresserunt eos: & recordatus sum pacti mei. Ideo dic filijs Israel, Ego dominus qui educam vos de ergastulo Ægyptiorum, & eruam de seruitute eorum, ac redimam in brachio excelso & iudicijs magnis. Et assumam vos mihi in populum, & ero vester Deus: & scietis quod ego sum dominus Deus vester, qui eduxerim vos de ergastulo Aegyptiorum: & induxerim in terram, super quam leuaui manum meam, vt darem eam Abraham, Isaac & Iacob: daboque illam possidendum vobis, ego dominus. Narrauit ergo Moyses omnia filijs Israel: qui non acquieuerunt ei propter angustiam spiritus, & opus durissimum. Loquutusque est dominus ad Moysen, dicens, Ingredere, & loquere ad Pharaonem regem Aegypti, vt dimittat filios Israel, de terra sua. Respondit Moyses coram domino, Ecce filij Israel non audiunt me: & quomodo audiet Pharao, præsertim cum incircuncisus sim labijs? Loquutusque est dominus ad Moysen, & Aaron: & dedit mandatum ad filios Israel & ad Pharaonem regem Aegypti, vt educerent filios Israel de terra Aegypti. Isti sunt principes domorum per familias suas. Filij Ruben primogeniti Israelis: Henoch & Phallu. Hesron & Charmi, hæ cognationes Ruben. Filij Simeon: Iamuel, & Iamin, & Ahod, & Iachin, & Saher, & Saul filius Chanantidis. hæ progenies Simeon. Et hæc nomina filiorum Leui, per cognationes suas: Gerson, & Caath, & Merari. Anni autem vitæ Leui fuerunt, centum trig-

intaseptem. Filij Gerson: Lobni, & Semei, per cognationes suas. Filij Caath: Amram, & Isaar, & Hebron, & Oziel, anni quoque vitæ Caath, centum trigintatres. Filij Merari Moholi, & Musi. hæ cognationes Leui per familias suas.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

Factum est autem euntibus nobis c. 16. ad orationem, puellam quandam habentem spiritum pythonem obuiare nobis: quæ quæstum magnum præstabat dominis suis diuinando. Hæc subsequuta Paulum & nos, clamabat, dicens, Isti homines serui Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis diebus, Dolens autem Paulus & conuersus spiritali dixit, Præcipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes autem domini eius, quia exiuit spes quæstus eorum, apprehendentes Paulum, & Silam perduxerunt in forum ad principes, & offerentes eos magistratibus, dixerunt, Hi homines conturbant ciuitatem nostram, cum sint Iudei: & annuntiant morem quem non licet nobis suspicere neque facere, cum simus Romani. Et cucurrit plebs aduersus eos: & magistratus scisis tunicis suis, iusserunt eos virgis cædi. Et cum multas plagas eis imposuisserunt, miserunt eos in carcerem, præcipientes custodi vt diligenter custodiret eos. Qui cum tale præceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem, & pedes eorum strinxit ligno. Media autem nocte Paulus & Silas adorantes laudabant Deum. Et audiebant eos qui in custodia erant. Subito vero terræ motus factus est magnus, ita vt mouerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: & vniuersorum vincula soluta sunt. Expergefactus autem custos carceris, & videns ianuas

apertas carceris euaginato gladio volebat se interficere, existimans fugisse vinctos. Clamauit autem Paulus voce magna, dicens, Nihil tibi mali feceris: vniuersi enim hic sumus. Petitoque lumine introgressus est: & tremefactus procidit Paulo & Silae ad pedes: & producens eos foras, ait, Domini, quid me oportet facere, vt saluus fiam? At illi dixerunt, Crede in dominum Iesum: & saluus eris tu, & domus tua. Et locuti sunt ei verbum domini cum omnibus qui erant in domo eius. Et tollens eos in illa hora noctis, lauit plaga eorum: & baptizatus est ipse, & omnis domus eius continuo. Cumque perduxisset eos in domum suam, apposuit eis mensam, & lætatus est cum omni domo sua credens Deo. Et cum dies factus esset, miserunt magistratus lictores, dicentes, dimitte homines illos. Nuntiauit autem custos carceris verba hæc Paulo, Quia miserunt magistratus, vt dimittamini. nunc igitur exeuntes, ite in pace. Paulus autem dixit eis, Cæsos nos publice, indemnatos homines Romanos miserunt in carcерem, & nunc occulte nos eiiciunt? Non ita: sed veniant ipsi, & nos eiiciant. Nuntiauerunt autem magistratus lictores verba hæc. Timueruntque audito quod Romani essent: & venientes deprecati sunt eos, & eduentes rogabant vt egredierentur de vrbe. Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: & visis fratribus, consolati sunt eos, & profecti sunt.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

ca. 5. **I**N illo tempore: Cum turbæ irruerunt in Iesum, vt audirent verbum Dei: & ipse stabat secus stagnum Genezareth.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Ascendens autem in vnam nauim quæ

erat Simonis, rogauit vt abducerent a terra aliquantulum. Vbi dominus multis impertivit varia genera sanitatum: nec tempore, nec loco coepit ab studio sanandi turba cohiberi. Vesper incubuit: populi sequebantur: Stagnum occurrit: turbæ vrgebant: & ideo ascendit in Petri nauim: hæc est illa nauis, quæ secundum Matthæum adhuc fluctuat, secundum Lucam repletur piscibus: & vt principia ecclesiæ fluctuantis, & posteriora exuberantis agnoscas. Pisces enim sunt qui hanc enauigant vitam. Ibi adhuc discipulis Christus dormit: hic præcipit. Dormit enim trepidis, vigilat perfectis. Sed quemadmodum dormiat Christus audisti dicentem in propheta: Ego dormio, & cor meum vigilat. Et sanctus Matthæus recte non prætermittendum putavit æternæ indicium potestatis, vbi imperauit ventis. Non est enim humana doctrina sicut audi distis Iudæos dicere: verbo imperat spiritibus: sed coelestis maiestatis insigne, quod turbatum sedatur mare, & diuinæ vocis imperio obsequuntur elementa, atque insensibilia sensum accipiunt obsequendi. Diuinæ mysterium gratiæ reuelatur, quo fluctus mitescunt seculi: verbo immundus spiritus conquiescit Non altero alterum reflectitur, sed vtrunque celebratur. Habes miraculum in elementis: habes documentum in mysterijs. **Te deum. Oratio.**

DA nobis quæsumus domine vt & mundi cursus pacifice nobis tuo ordine dirigatur: & ecclesia tua tranquilla deuotione lætetur. per.

CFeria. ij. ex Exodo. Lectio. j.

ACcepit autem Amram vxorem ca. 6. Iochabed patruelem suam: quæ peperit ei Aaron, & Moysen, & Mariam. Fueruntque anni vitæ Am-

ram, centum triginta septem. Filij quoque Isaar: Core, & Nepheg, & Zechri. Filij quoque Oziel: Misael, & Elisaphan, & Sethri. Accepit autem Aaron vxorem Elisabeth filiam Amianadab, sororem Nahason, quæ peperit ei Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar. Filij quoque Core: Aser, & Elcana, & Abiasaph, hæ sunt cognationes Coritarum. At vero Eleazar filius Aaron, accepit vxorem de filiabus Phutiel: quæ peperit ei Phines. hi sunt principes familiarum Leuiticarum per cognationes suas. Iste est Aaron & Moyses, quibus præcepit dominus vt educerent filios Israel de terra Aegypti, per turmas suas, Hi sunt qui loquuntur ad Pharaonem regem Aegypti, vt educant filios Israel de Aegypto: iste est Moyses & Aaron in die, qua locutus est dominus ad Moysen in terra Aegypti. Et locutus est dominus ad Moysen, dicens, Ego dominus: loquere ad Pharaonem regem Aegypti, omnia quæ ego loquor tibi. Et ait Moyses coram domino, En incircuncisus labijs sum, quomodo audiet me Pharao? Dix-

ca. 7. itque dominus ad Moysen, Ecce constitui te Deum Pharaonis: & Aaron frater tuus erit propheta tuus. Tu loqueris ei omnia quæ mando tibi: & ille loquetur ad Pharaonem, vt dimittat filios Israel de terra sua. Sed ego indurabo cor eius, & multiplicabo signa, & ostenta mea in terra Aegypti, & non audiet vos: immittamque manum meam super Aegyptum, & educam exercitum & populum meum filios Israel, de terra Aegypti, per iudicia maxima. Et scient Aegyptij, quia ego sum dominus, qui extenderim manum meam super Aegyptum & eduxerim filios Israel de medio eorum. Fecit itaque Moyses

& Aaron sicut præceperat dominus ita egerunt.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

CVm autem perambulassent c. 17. Amphipolim, & Apollonianam, venerunt Thessaloniam, vbi erat synagoga Iudeorum. Secundum consuetudinem autem Paulus introiuit ad eos: & per sabbata tria disserebat eis de scripturis, adaperiens, & insinuans quia Christum oportuit pati, & resurgere a mortuis: & quia hic, est Iesus Christus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt, & adiuncti sunt Paulo & Silæ, & de cœlitibus gentilibusque multitudo magna, & mulieres nobiles non paucæ. Zelantes autem Iudei, assumentesque de vulgo viros quosdam malos, & turba facta, concitauerunt ciuitatem: & assistentes domui Iasonis, quærebant eos producere in populum. Et cum non inuenissent eos, trahebant Iasonem, & quosdam fratres ad principes ciuitatis clamantes, Quoniam hi qui orbem concitant, & huc venerunt, quos suscepit Iason: & hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt, regem alium dicentes esse, Iesum. Concitauerunt autem plebem: & principes ciuitatis, audientes hæc. Et accepta satisfactione a Iasone, & a cæteris, dimiserunt eos. Fratres vero confestim per noctem dimiserunt Paulum & Silam in Beroem. Qui cum venissent, in synagogam Iudeorum introierunt. Hi autem erant nobiliores eorum qui sunt Thessaloniciæ, qui suscepserunt verbum cum omni auditate, quotidie scrutantes scripturas, si hæc ita se haberent. Et multi quidem crediderunt ex eis, & mulierum gentilium honestarum, & viri non pauci. Cum autem cognouissent in Thessalonica Iudei, quia & Beroæ prædicatum est

a Paulo verbum Dei, venerunt & illic, commouentes & turbantes multitudinem. Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres, vt iret vsque ad mare. Silas autem & Timotheus remanserunt ibi. Qui autem deducebant Paulum, perduxerunt eum vsque Athenas: & accepto mandato ab eo ad Silam & Timotheum vt quam celeriter venirent ad se, profecti sunt. Paulus autem cum Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus eius in ipso, videns idolatriæ deditam ciuitatem. Disputabat igitur in synagoga cum Iudeis & colentibus, & in foro per omnes dies ad eos qui audierant. Quidam autem Epicurei, & Stoici philosophi disserebant cum eo: & quidam dicebant, Quid vult seminiuerbius hic dicere? Alij vero, nouorum dæmoniorum videtur annuntiator esse: quia Iesum & resurrectionem annuntiabat eis. Et apprehensum eum, ad Areopagum duxerunt, dicentes, Possumus scire quæ est hæc noua, quæ a te dicitur, doctrina? noua enim quædam infers auribus nostris. Volumus ergo scire quidnam velint hæc esse.

C Feria. iij. ex Exodo. Lectio. j.

ca. 7. **E**RAT autem Moyses octoginta annorum, & Aaron, octogintatrium, quando locuti sunt ad Pharaonem. Dixitque dominus ad Moysen & Aaron. Cum dixerit vobis Pharao, Ostendite signa: dices ad Aaron, Tolle virgam tuam, & proice eam coram Pharaone, ac vertetur in colubrum. Ingressi itaque Moyses & Aaron ad Pharaonem, fecerunt sicut præceperat dominus. Tulitque Aaron, virgam coram Pharaone & seruis eius, quæ versa est in colubrum. Vocauit autem Pharao sapientes & maleficos: & fecerunt etiam ipsi per incantationes Ae-

gyptiacas & arcana quædam similiter. Proieceruntque singuli virgas suas, quæ versæ sunt in dracones: sed deuorauit virga Aaron virgas eorum. Induratumque est cor Pharaonis, & non audiuit eos, sicut præceperat dominus. Dixit autem dominus ad Moysen, Ingrauatum est cor Pharaonis, & non vult dimittere populum. Vade ad eum mane: ecce, egredietur ad aquas: & stabis in occursum eius super ripam fluminis, & virgam quæ conuersa est in draconem, tolles in manu tua, dicesque ad eum, dominus Deus Hebræorum misit me ad te, dicens. Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi in deserto: & vsque ad præsens audire noluisti. Hæc igitur dicit dominus, In hoc scies quod sim dominus: ecce percutiam virga, quæ in manu mea est, aquam fluminis, & vertetur in sanguinem. Pisces quoque qui sunt in fluvio, morientur, & computrescent aquæ, & affligerunt Aegyptij bibentes aquam fluminis. Dixit quoque dominus ad Moysen, Dic ad Aaron, Tolle virgam tuam: & extende manum tuam super aquas Aegypti, & super fluios eorum, & riuos ac paludes, & omnes lacus aquarum, vt vertantur in sanguinem: & sit crux in omni terra Aegypti, tam in ligneis vasis quam in saxeis. Feceruntque Moyses & Aaron sicut præceperat dominus: & eleuans virgam percussit aquam fluminis coram Pharaone, & seruis eius, quæ versa est in sanguinem. Et pisces qui erant in flumine, mortui sunt, computructique fluuius: & non poterant Aegyptij bibere aquam fluminis, & fuit sanguis in tota terra Aegypti. Feceruntque similiter malefici Aegyptiorum incantationibus suis, & induratum est cor Pharaonis, nec audiuit eos, sicut præ-

ceperat dominus. Auertitque se & ingressus est domum suam, nec apposuit cor etiam hac vice. Foderunt autem omnes Aegyptij per circumitum fluminis aquam vt biberent: non enim poterant bibere de aqua fluminis: Impletique sunt septem dies, postquam percussit dominus fluuium.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

c. 17. **A** Thenienses autem omnes & aduenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut audire aliquid noui. Stans autem Paulus in medio Areopagi, ait, Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiones vos video. Præteriens enim & videns simulachra vestra, inueni & aram in qua scriptum erat, Ignoto Deo. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis. Deus qui fecit mundum, & omnia quæ in eo sunt, hic cœli & terræ cum sit dominus, non in manufactis templis habitat, nec manibus humani colitur indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia: fecitque ex vno omne genus hominum inhabitare super vniuersam faciem terræ, definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum, quærere Deum si forte attrahent eum, aut inueniant, quamuis non longe sit ab vnoquoque nostrum. In ipso enim viuimus & mouemur, & sumus, sicut & quidam vestrorum poetarum dixerunt, Ipsius enim & genus sumus. Genus ergo cum simus Dei, non debemus existimare auro aut argento, aut lapidi, sculpturæ artis & cogitationis hominis, diuinum esse simile. Et tempora quidem huius ignorantiae despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, vt omnes vbique pœnitentiam agant, eo quod statuit diem in quo iudicaturus est orbem in æquitate in viro in

quo statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum a mortuis. Cum audissent autem resurrectionem mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam vero dixerunt, Audiemus te de hoc iterum. Sic Paulus exiuit de medio eorum. Quidam vero viri adhærentes ei, crediderunt: in quibus & Dionysius Areopagita: & mulier nomine Damaris, & alii cum eis. Post hæc egressus ab c. 18. Athenis venit Corinthum, & inueniens quendam Iudæum nomine Aquilam Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Priscillam vxorem eius, eo quod præcepisset Claudius discedere omnes Iudæos a Roma: accessit ad eos. Et quia eiusdem erat artis, manebat apud eos, & operabatur: erant autem scenofactoriæ artis. Et disputabat in synagoga per omne sabbatum, interponens nomen domini Iesu: suadebatque Iudæis & Græcis. Cum venissent autem de Macedonia Sillas, & Timotheus, instabat verbo Paulus, testificans Iudæis esse Christum Iesum. Contradicentibus autem eis & blasphemantibus, excutiens vestimenta sua, dixit ad eos, Sanguis vester super caput vestrum. Mundus ego: ex hoc ad gentes vadam. Et migrans inde, intravit in domum cuiusdam, nomine Titi Iusti, colentis Deum, cuius dominus erat coniuncta synagogæ. Crispus autem archisynagogus credidit domino, cum omni domo sua: & multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur.

C Feria. iiij. ex Exodo. Lectio. j.

D Ixit quoque dominus ad Moysen, ca. 8. Ingredere ad Pharaonem, & dices ad eum, Hæc dicit dominus, Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi. Si autem nolueris dimittere, ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis. Et

ebulliet fluuius ranis: quæ ascendent, & ingredientur domum tuam & cubiculum lectuli tui, & super stratum tuum, & in domos seruorum tuorum, & in populum tuum, & in furnos tuos, & in reliquias ciborum tuorum: & ad te, & ad populum tuum, & ad omnes seruos tuos intrabunt ranæ. Dixitque dominus ad Moysen. Dic ad Aaron, Extende manum tuam super fluuios ac super riuos & paludes, & educ ranas super terram Aegypti. Extendit Aaron manum super aquas Aegypti, & ascenderunt ranæ, operueruntque terram Aegypti. Fecerunt autem & malefici per incantationes suas similiter: eduxeruntque ranas super terram Aegypti. Vocauit autem Pharao Moysen & Aaron & dixit eis, Orate dominum vt auferat ranas a me & a populo meo: & dimittam populum vt sacrificet domino. Dixitque Moyses ad Pharaonem, Constitue mihi quando deprecer pro te & pro seruis tuis, & pro populo tuo, vt abigantur ranæ a te: & a domo tua, & a seruis tuis, & a populo tuo: & tantum in flumine remaneant. Qui respondit, Cras. At ille, Iuxta, inquit verbum tuum faciam: vt scias quoniam non est sicut dominus Deus noster. Et recedent ranæ a te, & a domo tua, & a seruis tuis, & a populo tuo, & tantum in flumine remanebunt. Egressique sunt Moyses, & Aaron, a Pharaone, & clamauit Moyses ad dominum pro sponsione ranarum quam condixerat Pharaoni. Fecitque dominus iuxta verbum Moysi, & mortuæ sunt ranæ de domibus, & de villis, & de agris. Congregaueruntque eas in immensos aggeres, & computrui terra. Videns autem Pharao quod data esset requies, ingrauauit cor suum, & non audiuit eos, sicut præceperat dominus.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

Dixit autem dominus nocte per visionem Paulo, Noli timere: sed loquere, & ne taceas, propterea quod ego sum tecum, & nemo apponetur tibi, vt noceat te, quoniam populus est mihi multus in hac ciuitate. Sedit autem ibi annum, & sex menses, docens apud eos verbum Dei. Gallione autem proconsule Achaiæ, insurrexerunt vno animo Iudæi in Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal, dicentes, Contra legem hic persuadet hominibus colere Deum. Incipiente autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Iudeos: Si quidem esset iniquum aliquid, aut facinus pessimum, o viri Iudæi, recte vos sustinerem. si vero quæstiones sunt de verbo & nominibus legis vestræ, vos ipsi videritis, iudex ego horum nolo esse. Et minauit eos a tribunali. Apprehendentes autem omnes Sosthenem principem synagogæ, percutiebant eum ante tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat. Paulus vero cum adhuc sustinuisse dies multis fratribus vale faciens, nauigauit in Syriam, & cum eo Priscilla. & Aquila, qui sibi totonderat in Cenchris caput, habebat enim votum. Deuenitque Ephesum, & illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus synagogam, disputabat cum Iudeis. Rogantibus autem eis, vt ampliori tempore maneret, non consensit, sed vale faciens, & dicens, Iterum reuertar ad vos, Deo volente: profectus est ab Epheso. Et descendens Caesaream, ascendit, & salutauit ecclesiam, & descendit Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex ordine Galatiam regionem & Phrygiam, confirmans omnes discipulos. Iudeus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, deuenit Ephesum, potens in

c. 18.

scripturis. Hic erat edocitus viam domini: & feraens spiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ sunt Iesu, sciens tantum baptismum Ioannis. Hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla & Aquila, assumpserunt eum, & diligentius exposuerunt ei viam domini. Cum autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discipulis, vt susciperent eum. Qui cum venisset, contulit multum his qui crediderant. Vehementer enim Iudæos reuincebat publice, ostendens per scripturas, esse Christum, Iesum.

C Feria. v. ex Exodo. Lectio. j.

ca. 8. **D**ixitque dominus ad Moysen, Loquere ad Aaron, Extende virgam tuam, & percute puluerem terræ: & sint cinipes in vniuersa terra Aegypti. Feceruntque ita. Et extendit Aaron manum, virgam tenens, percussitque puluerem terræ, & facti sunt cinipes in hominibus & in iumentis: omnis puluis terræ versus est in cinipes per totam terram Aegypti. Feceruntque similiter malefici incantationibus suis, vt educerent cinipes, & non potuerunt: erantque cinipes tam in hominibus, quam in iumentis. Et dixerunt malefici ad Pharaonem, Digitus Dei est hoc. induratumque est cor Pharaonis, & non audiuit eos sicut præceperat dominus. Dixit quoque dominus ad Moysen, Consurge diluculo, & sta coram Pharaone egredietur enim ad aquas: & dices ad eum, Hæc dicit, dominus, Dimitte populum meum vt sacrificet mihi quod si non dimiseris eum: ecce ego mittam in te, & in seruos tuos, & in populum tuum, & in domos tuas omne genus muscarum: & implebuntur domus Aegyptiorum muscis diuersi generis, & vniuersa terra in

qua fuerint. Faciamque mirabilem in die illa terram Gessen, in qua populus meus est, vt non sint ibi muscae: & scias quoniam ego dominus in medio terræ. Ponamque diuisionem inter populum meum, & populum tuum: cras erit signum istud. Fecitque dominus ita. Et venit musca grauissima in domos Pharaonis & seruorum eius, & in omnem terram Aegypti: corruptaque est terra ab huiuscemodi muscis. Vocauitque Pharao Moysen & Aaron, & ait, Ite & sacrificate Deo vestro in terra hac. Et ait Moyses, Non potest ita fieri: abominationes enim Aegyptiorum immolabimus domino Deo nostro? quod si mactauerimus ea, quæ colunt Aegyptij, coram eis, lapidibus nos obruent, Viam trium dierum pergemus in solitudinem, & sacrificabimus domino Deo nostro, sicut præcepit nobis. Dixitque Pharao, Ego dimittam vos, vt sacrificetis domino Deo vestro in deserto: veruntamen longius ne abeatis, rogate pro me. Et ait Moyses, egressus a te, orabo dominum: & recedet musca a Pharaone, & a seruis suis, & a populo eius cras: veruntamen noli ultra fallere, vt non dimittas populum sacrificare domino. Egressusque Moyses a Pharaone, orauit dominum. Qui fecit iuxta verbum illius: & abstulit muscas a Pharaone, & a seruis suis, & a populo eius: non superfuit ne vna quidem. Et ingrauatum est cor Pharaonis, ita vt nec hac quidem vice dimitteret populum.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

F†Actum est autem cum Apollo c. 19. esset Corinthi, vt Paulus pera gratis superioribus partibus, veniret Ephesum, & inueniret quosdam discipulos: dixitque ad eos, Si Spiritum sanctum accepistis credentes? At illi

dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus sanctus est, audiuimus. Ille vero ait, in quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt, In Ioannis baptismate. Dixit autem Paulus, Ioannes baptizauit baptismō poenitentiae populum dicens, in eum qui venturus esset post ipsum, vt crederent, hoc est in Iesum. His auditis baptizati sunt in nomine domini Iesu. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. Erant autem omnes viri fere duodecim. Introgressus autem synagogam, cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans, & suadens de regno B Dei.] Cum autem quidam indurarentur & non crederent, maledicentes viam domini coram multitudine, discedens ab eis, segregauit discipulos, quotidie disputans in schola Tyranni cuiusdam. Hoc autem factum est per biennium, ita vt omnes qui habitabant in Asia, audirent verbum domini, Iudæi, atque Gentiles. Virtutesque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli: ita vt etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria & semicinctia, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. Tentauerunt autem quidam & de circunibutibus Iudæis exorcistis inuocare super eos qui habebant spiritus malos, nomen domini Iesu, dicentes, Adiuro vos per Iesum quem Paulus prædicat. Erant autem cuiusdam Iudæi, nomine Scæuæ, principis sacerdotum septem filij, qui hoc faciebant, Respondens autem spiritus nequam, dixit eis, Iesum noui, & Paulum scio: vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo in quo erat dæmonium pessimum, & dominatus amborum, inualuit contra

eos, ita vt nudi & vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus Iudæis atque Gentilibus qui habitabant Ephesi: & cecidit timor super omnes illos, & magnificabatur nomen domini Iesu. Multi que credentium veniebant confitentes & annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt eos coram omnibus, & computatis pretijs illorum, inuenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium. Ita fortiter crescebat verbum Dei, & confirmabatur. His autem expletis proposuit Paulus in spiritu, transita Macedonia, & Achaia, ire Ierosolymam, dicens, postquam fuero ibi, oportet me & Romanum videre. Mittens autem in Macedonia duos ex ministrantibus sibi, Timotheum & Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia.

C Feria. vj. ex Exodo. Lectio. j.

D Ixit autem dominus ad Moysen, ca. 9. Ingredere ad Pharaonem, & loquere ad eum, Hæc dicit dominus Deus Hebræorum, Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi. Quod si adhuc renuis, & retines eos: ecce manus mea erit super agros tuos, & super equos, & asinos, & camelos, & oues, & boues pestis valde grauis. Et faciet dominus mirabile inter possessiones Israel, & possessiones Aegyptiorum, vt nihil omnino pereat ex eis quæ pertinent ad filios Israel. Constituitque dominus tempus, dicens, Cras faciet dominus verbum istud in terra. Fecit ergo dominus verbum hoc altera die: mortuaque sunt omnia animantia Aegyptiorum: de animalibus vero filiorum Israel nihil omnino perijt, Et misit Pharaon ad videndum: nec erat quicquam mortuum de his quæ possidebat Israel. In-

grauatumque est cor Pharaonis, & non dimisit populum. Et dixit dominus ad Moysen, & Aaron. Tollite plenas manus cineris de camino, & spargat illum Moyses in cœlum coram Pharaone. Sitque puluis super omnem terram Aegypti: erunt enim in hominibus, & iumentis vlcera: & vesicæ turgentes in vniuersa terra Aegypti. Tuleruntque cinerem de camino, & steterunt coram Pharaone, & sparsit illum Moyses in cœlum: factaque sunt vlcera vesicarum turgentium in hominibus, & iumentis: nec poterant malefici stare coram Moyse, propter vlcera quæ in illis erant, & in omni terra Aegypti. Indurauitque dominus cor Pharaonis, & non audiuit eos, sicut locutus est dominus ad Moysem.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

c. 19. **F**Acta est autem illo tempore turbatio non minima de via domini. Demetrius enim quidam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianaæ præstabat artificibus non modicum quæstum: quos conuocans & eos qui huiusmodi erant opifices, dixit. Viri: scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio: & videtis, & auditis, quia non solum Ephesi, sed pene totius Asiae Paulus hic suadens auerit multam turbam, dicens: Quoniam non sunt dij qui manibus fiunt. Non solum autem hæc periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed & magnæ Dianaæ templum in nihilum reputabitur, & destrui incipiet maiestas eius, quam tota Asia & orbis colit. His auditis, repleti sunt ira, & exclamauerunt dicentes, Magna Diana Ephesiorum. Et impleta est ciuitas confusione, & impetum fecerunt vno animo in theatrum, rapto Caio & Aristarcho Macedonibus comitibus Pauli. Paulo

autem volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam autem & de Asiæ principibus, qui erant amici eius, miserunt ad eum, rogantes ne se daret in theatrum, Alij autem aliiud clamabant. Erat enim ecclesia confusa, & plures nesciebant, qua ex causa conuenissent. De turba autem detraxerunt Alexandrum, propellentibus eum Iudæis. Alexander autem manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Quem vt cognouerunt Iudæum esse, vox facta vna est omnium quasi per horas duas clamantium, Magna Diana Ephesiorum. Et cum sedasset Scriba turbas, dixit: Viri Ephesij, quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum ciuitatem cultricem esse magnæ Dianae Louisque prolis? Cum ergo his contradici non possit, oportet vos sedatos esse, & nihil temere agere. Adduxistis enim homines istos, neque sacrilegos, neque blasphemantes Deam vestram. Quod si Demetrius, & qui cum eo sunt artifices, habent aduersus aliquem causam, conuentus forenses aguntur, & proconsules sunt, accusent inuicem. Si quid autem alterius rei quæreritis, in legitima ecclesia poterit absoluvi. Nam & periclitamus argui seditionis hodiernæ: cum nullus obnoxius sit: de quo possimus reddere rationem concursus istius. Et cum haec dixisset, dimisit ecclesiam.

C Feria. vj. ex Exodo. Lectio. j.

Dixitque dominus ad Moysen, Mane ca. 9. consurge, & sta coram Pharaone, & dices ad eum, Hæc dixit dominus Deus Hebræorum, Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi. Quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum, & super seruos tuos, & super populum tuum: vt scias quod non sit similis mei in omni terra. Nunc

enim extendens manum percutiam te, & populum tuum peste: peribisque de terra. Idcirco autem posui te, vt ostendam in te fortitudinem meam, & narretur nomen meum in omni terra.

Adhuc retines populum meum, & non vis dimittere eum? En pluam cras hac ipsa hora grandinem multam nimis: qualis non fuit in Aegypto a die qua fundata est, vsque in præsens tempus. Mitte ergo iam nunc, & congrega iumenta tua, & omnia quæ habes in agro: homines enim & iumenta, & vniuersa quæ inuenta fuerint foris, nec congregata de agris, cecideritque super ea grando, morientur. Qui timuit verbum domini de seruis Pharaonis, fecit configere seruos suos, & iumenta in domos: qui autem neglexit sermonem domini, dimisit seruos suos, & iumenta in agris. Et dixit dominus ad Moysen. Extende manum tuam in celum, vt fiat grando in vniuersa terra Aegypti super homines, & super iumenta, & super omnem herbam agri in terra Aegypti. Extenditque Moy-ses virgam in celum, & dominus dedit tonitrua, & grandinem ac discurrentia fulgura super terram: pluitque dominus grandinem super terram Aegypti. Et grando & ignis mista pariter ferebantur: tantæque fuit magnitudinis, quanta ante nunquam apparuit in vniuersa terra Aegypti ex quo gens illa condita est. Et percussit grando in omni terra Aegypti cuncta quæ fuerunt in agris, ab homine vsque ad iumentum: cunctamque herbam agri percussit grando, & omne lignum regionis confregit. Tantum in terra Gessen, vbi erant filij Israel, grando non cecidit. Misitque Pharao, & vocauit Moysen & Aaron, dicens ad eos, Peccauit etiam

nunc, dominus iustus, ego & populus meus, impij. Orate dominum, vt desinant tonitrua Dei, & grando: vt dimittam vos, & nequaquam hic vltra maneatis.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

Postquam autem cessauit tumultus, c. 20. vocatis Paulus discipulis, & exhortatus eos, vale dixit, & profectus est vt iret in Macedoniam. Cum autem perambulasset partes illas, & exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad Græciam, vbi cum fecisset menses tres, factæ sunt illi insidiae a Iudeis nauigatuero in Syriam: habuitque consilium vt reuerteretur per Macedoniam. Comitatus est autem eum Sosipater Pyrrhi Beroensis: Thessalonicensium vero Aristarchus, & Secundus, & Caius Derbeus, & Timotheus, Asiani vero Ty-chicus & Trophimus. Hi cum præcessissent, sustinuerunt nos Troade: nos vero nauigauimus post dies azymorum a Philippis, & venimus ad eos Troadem in diebus quinque, vbi demorati sumus diebus septem. Vna autem sabbati cum conuenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum eis profecturus in crastinum, protraxitque sermonem vsque in medium noctem. Erant autem lampades copiosæ in coenaculo vbi eramus congregati. Sedens autem quidam adolescens, nomine Eutychus super fenestram, cum mergeretur somno graui, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio coenaculo deorsum, & sublatus est mortuus. Ad quem cum descendisset Paulus incubuit super eum: & complexus dixit, Nolite turbari: anima enim ipsius in ipso est. Ascendens autem frangensque panem & gustans, satisque allocutus vsque in lucem, sic profectus est. Adduxerunt autem puerum vi-

uentem, & consolati sunt non minime. Nos autem ascendentis nauem, nauigauimus in Asson, inde suscepturi Paulum: sic enim disposuerat, ipse per terram iter facturus. Cum autem conuenissemus in Asson, assumpto eo venimus Mitylenen. Et inde nauigantes, sequenti die venimus contra Chium, & alia de applicuimus Samum: & sequenti die venimus Miletum. proposuerat enim Paulus transnauigare Ephesum, ne qua mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si possibile sibi esset, vt diem Pentecostes faceret Ierosolymis.

**C Dominica quinta post Pentecosten,
ex Exodo. Lectio. j.**

- ca. 9. It Moyses, Cum egressus fuero de vrbe, extendam palmas meas ad dominum, & cessabunt tonitrua, & grando non erit: vt scias quia domini est terra: noui autem quod & tu, & serui tui nec dum timeatis dominum Deum. Linum ergo, & hordeum læsum est, eo quod hordeum esset virens, & linum iam folliculos germinaret. Triticum autem, & far non sunt læsa, quia serotina erant. Egressusque Moyses a Pharaone ex vrbe, tetendit manus ad dominum: & cessauerunt tonitrua & grando, nec vltra stillauit pluua super terram. Videntes autem Pharao quod cessasset pluua, & grando & tonitrua, auxit peccatum: & ingrauatum est cor eius, & seruorum illius. Et induratum nimis, nec dimisit filios Israel, sicut præceperat dominus per manum Moysi. Et

- dixit dominus ad Moysen, ingredere ad Pharaonem: ego enim induraui cor eius, & seruorum illius, vt faciam signa mea hæc in eo, & narres in auribus filij tui, & nepotum tuorum, quoties contriuerim Aegyptios, & signa mea fecerim in eis: & scitis quia ego domi-

nus Deus. Introierunt ergo Moyses & Aaron ad Pharaonem, & dixerunt ei, Hæc dicit dominus Deus Hebræorum: Vsquequo non vis subiici mihi? dimitte populum meum, vt sacrificet mihi. Sin autem resistis, & non vis dimittere eum: ecce ego inducam cras locustam in fines tuos: quæ operiat superficiem terræ, ne quicquam eius appareat, sed comedatur quod residuum fuerit grandini: corrodent enim omnia ligna, quæ germinant in agris. Et impiebunt domos tuas, & seruorum tuorum & omnium Aegyptiorum, quantum non viderunt patres tui, & aui, ex quo orti sunt super terram, vsque in præsentem diem. Auertitque se, & egressus est a Pharaone. Dixerunt autem serui Pharaonis ad eum, Vsquequo patiemur hoc scandalum? dimitte homines, vt sacrificent domino Deo suo. nonne vides quod perierit Aegyptus? Reuocaueruntque Moysen & Aaron ad Pharaonem: qui dixit eis, Ite sacrificeate domino Deo vestro, quinam sunt, qui ituri sunt? Ait Moyses: Cum paruulis nostris, & senioribus pergemus, cum filiis & filiabus, cum ouibus & armenis: est enim solennitas domini Dei nostri. Et respondit Pharao, Sic dominus sit vobiscum, quomodo ego dimittam vos, & paruulos vestros: cui dubium est quod pessime cogitetis? Non fiet ita, sed ite tantum viri, & sacrificeate domino: hoc enim & ipsi petitis. Statimque eiecti sunt de conspectu Pharaonis.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

A Miletio autem mittens Ephesum: c. 20. vocauit maiores natu Ecclesiæ. Qui cum venissent ad eum, & simul essent dixit eis, Vos scitis a prima die qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim,

seruiens domino cum omni humilitate & lachrymis, & temptationibus quæ mihi acciderunt ex insidijs Iudæorum: & quomodo nihil subtraxerim vtilium quominus annuntiarem vobis, & docerem vos publice & per domos testificans Iudæis atque Gentilibus in Deum poenitentiam, & fidem in dominum nostrum Iesum Christum. Et nunc ecce ego alligatus spiritu, vado in Ierusalem: quæ in ea ventura sint mihi, ignorans, nisi quod spiritus sanctus per omnes ciuitates mihi protestatur, dicens quoniam vincula & tribulationes Ierosolymis me manent. Sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consumem cursum meum & ministerium verbi quod accepi a domino Iesu, testificari euangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes per quos transiui prædicans regnum Dei. Quapropter contestor vos hodierna die, quod mundus sum a sanguine omnium. Non enim subterfugi, quo minus annuntiarem omne consilium Dei vobis. Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Ego scio quoniam introibunt post discessionem meam lupi rapiaces in vos, non parcentes gregi. Et ex vobisipsis exurgent viri loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se. Propter quod vigilate, memoria retinentes: quoniam per triennium nocte & die non cessauit cum lachrymis monens vnumquenque vestrum. Et nunc commendo vos Deo & verbo gratiæ ipsius, qui potens est ædificare, & dare hæreditatem in sanctificatis omnibus. Argentum, & aurum, aut vestem nul-

lius concupiui, sicut ipsi scitis, quoniam ad ea quæ mihi opus erant, & his qui mecum sunt ministrauerunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suspicere infirmos, ac meminisse verbi domini Iesu, quoniam ipse dixit, Beatus est magis dare, quam accipere. Et cum hæc dixisset, positis genibus suis orauit cum omnibus illis. Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli osculabantur eum, dolentes maxime in verbo quod dixerat, quoniam amplius faciem eius non essent visuri. Et deducebant eum ad nauem.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

In illo tempore: Dixit Jesus discipulis ca. 5. suis, Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cœlorum. **Et reliqua.**

Homilia sancti Augustini episc.

Nisi non solum illa minima legis impleueritis præcepta, quæ inchoant homines, sed etiam ista quæ a a me adduntur, qui non veni legem soluere sed adimplere: non intrabitis in regnum cœlorum. Sed dicis mihi, Si de illis mandatis minimis cum superius loqueretur, dixit minimum vocari in regno cœlorum, quisquis vnum eorum soluerit. & secundum suam solutionem docuerit, magnum autem vocari quisquis ea fecerit, & sic docuerit & ex eo iam in regno cœlorum futurm esse, quia magnus est: quid opus est addi legis præceptis minimis sua? In regno cœlorum potest esse: quia magnus est quisquis ea fecerit, & sic docuerit. Quapropter sic est accipienda illa sententia, Qui autem fecerit & docuerit sic, magnus vocabitur in regno cœlorum: id est non secundum illa minima, sed secundum ea quæ ego dic-

turus sum. Quæ sunt autem ista? Vt abundet, inquit, iustitia vestra super Scribarum & Pharisæorum: quia nisi abundauerit, non intrabitis in regnum celorum. ergo qui soluerit illa minima, & sic docuerit: minimus voacbitur. Qui autem fecerit illa minima, & sic dauerit, non magnus habendus est, & idoneus regno cœlorum: sed tamen non tam minimus quam ille qui soluerit. **Te deum.** **Oratio.**

Deus, qui diligentibus te bona inuisibilia præparasti, infunde cordibus nostris tui amoris affectum: vt te in omnibus, & super omnia diligentes promissiones tuas, quæ omne desiderium superant, consequamur. Per do.

C Feria. ij. ex Exodo. Lectio. j.

c. 10. **D**ixit autem dominus ad Moysen, Extende manum tuam super terram Aegypti ad locustam, vt ascendat super eam & deuoret omnem herbam quæ residua fuerit grandini. Et extendit Moyses virgam super terram Aegypti: & dominus induxit ventum vrentem tota die illa & nocte: & mane facto, ventus vrens leuauit locustas. Quæ ascenderunt super vniuersam terram Aegypti: & sederunt in cunctis finibus Aegyptiorum innumerabiles, quales ante illud tempus non fuerunt: nec postea futuræ sunt. Operueruntque vniuersam superficiem terræ, vastantes omnia. Deuorata est igitur herba terræ & quicquid pomorum in arboribus fuit: quæ grando dimiserat: nihil quoque omnino virens relictum est in lignis, & in herbis terræ in cuncta Aegypto. Quamobrem festinus Pharao vocauit Moysen & Aaron, & dixit eis, Peccau in dominum Deum vestrum, & in vos: sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice, & rogate

dominum Deum vestrum, vt auferat a me mortem istam. Egressusque est Moyses de conspectu Pharaonis, orauit dominum. Qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum, & erexit locustam proiecit in mare rubrum: non remansit ne vna quidem in cunctis finibus Aegypti. Et indurauit dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israel. Dixit autem dominus ad Moy-sen, Extende manum tuam in cœlum: & sint tenebræ super terram Aegypti tam densæ, vt palpari queant. Extenditque Moyses manum in cœlum: & factæ sunt tenebræ horribiles in vniuersa terra Aegypti tribus diebus. Nemo vidit fratrem suum, nec mouit se de loco in quo erat: vbiunque autem habitabant filij Israel, lux erat. Vocauitque Pharao Moysen & Aaron, & dixit eis, Ite, sacrificare domino: oves tantum vestræ, & armenta remaneant, paruuli vestri eant vobiscum, Ait Moyses, Hostias quoque & holocausta dabis nobis, quæ offeramus domino deo nostro. Cuncti greges pergent nobiscum: non remanebit ex eis vngula, quæ necessaria sunt in cultum domini Dei nostri: præsertim cum ignoremus quid debeat immolari, donec ad ipsum locum perueniamus. Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, & noluit dimittere eos. Dixitque Pharao ad Moysen. Recede a me, & caue ne vltra videas faciem meam: quocunque die apparueris mihi, morieris. Respondit Moyses, Ita fiet vt loquutus es, non video vltra faciem tuam.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

CVM autem factum esset, vt c. 21. nauigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. Et cum inuenissemus nauem trans-

fretantem in Phoenicen: ascendentes nauigauimus. Cum apparuissemus autem Cypro relinquentes eam ad sinistram nauigauimus in Syriam, & venimus Tyrum: ibi enim nauis expositura erat onus. Inuentis autem discipulis, mansimus ibi diebus septem qui Paulo dicebant per spiritum, ne ascenderet Ierosolymam. Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum vxoribus & filijs vsque foras ciuitatem: & positis genibus in litore, orauimus. Et cum valefecissemus inuicem, ascendimus nauem, illi autem redierunt in sua. Nos vero nauigatione expleta, a Tyro descendimus Ptolemaidam & salutatis fratribus, mansimus die vna apud illos. Alia autem die profecti venimus Cæsaream. Et intrantes domum Philippi euangelistæ, qui erat vnu de septem, mansimus apud eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines, prophetantes. Et cum moraremur per dies aliquot, superuenit quidam a Iudæa propheta, nomine Agabus. Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit, Hæc dicit spiritus sanctus: virum cuius est zona hæc, sic alligabunt in Ierusalem Iudæi & tradent in manus gentium. Quod cum audissemus, rogabamus nos, & qui loci illius erant, ne ascenderet Ierosolymam. Tunc respondit Paulus, & dixit, Quid facitis flentes & afflgentes cor meum? Ego autem non solum alligari, sed & mori in Ierusalem paratus sum propter nomen domini Iesu. Et cum ei suadere non possemus, quieuiimus, dicentes, Domini voluntas fiat. Post dies autem istos præparati ascendebamus in Ierusalem. Venerunt autem quidam ex discipulis a Cæsarea nobiscum, addu-

centes secum (apud quem hospitare-mur) Iasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum. Et cum venissemus Ierosolymam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad Iacobum, omnesque collecti sunt seniores. Quos cum salutasset, narrabat per singula quæ Deus fecisset in gentibus, per ministerium ipsius.

C Feria. iij. ex Exodo. Lectio. j.

ET dixit dominus ad Moysen, Adhuc c. 11. vna plaga tangam Pharaonem & Ægyptum, & post hæc dimittet vos, & exire compellet. Dices ergo omni plebi vt postulet vir ab amico suo, & mulier a vicina sua vasa argentea & aurea. Dabit autem dominus gratiam populo suo coram Ægyptijs. Fuitque Moy-ses vir magnus valde in terra Ægypti coram seruis Pharaonis, & omni populo. Et ait, Hæc dicit dominus, Me-dia nocte egrediar in Aegyptum: & morietur omne primogenitum in terra Aegyptiorum, a primogenito Pharaonis, qui sedet in solio eius, vsque ad primogenitum ancillæ quæ est ad molam & omnia primogenita iumentorum. Eritque clamor magnus in vniuersa terra Aegypti, qualis nec ante fuit, nec postea futurus est. Apud omnes autem filios Israel non mutiet canis ab homine vsque ad pecus: vt sciatis quanto miraculo diuidat dominus Aegyptios & Israel. Descendentque omnes serui tui isti ad me, & adorabunt me, dicentes, Egredere tu & omnis populus qui subiectus est tibi: post hæc egrediemur. Et exiuit a Pharaone iratus nimis. Dixit autem dominus ad Moysen, Non audiet vos Pharao vt multa signa fiant in terra Ægypti. Moyses autem & Aaron fecerunt omnia signa & ostenta quæ scripta sunt,

coram Pharaone & indurauit dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israel de terra sua.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

- c. 21. **A** T illi cum audissent, magnificabant Deum, dixeruntque ei, Vides frater quot millia sunt in Iudeis qui crediderunt: & omnes æmulatores sunt legis. Audierunt autem de te, quia discessionem doceas a Moyse, eorum qui per gentes sunt Iudeorum, dicens non debere eos circuncidere filios suos, neque secundum consuetudinem ingredi. Quid ergo est? Vtique oportet conuenire multitudinem: audient enim te superuenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri quatuor, votum habentes super se. His assumptis sanctifica te cum illis: & impende in illis, vt radant capita: & scient omnes quia quæ de te audierunt, falsa sunt, sed ambulas & ipse custodiens legem. De his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus, iudicantes vt abstineant se ab idolis immolato, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Tunc Paulus assumptis viris postera die purificatus cum illis intrauit in templum, annuntians expunctionem dierum purificationis, donec offerretur pro vnoquoque eorum oblatio. Dum autem septem dies consummarentur, hi qui de Asia erant Iudei, cum vidissent eum in templo, concitauerunt omnem populum, & iniecerunt ei manus, clamantes, Viri Israelitæ, adiuuate: hic est homo qui aduersus populum & legem & locum hunc, omnes vbiue docens insuper & Gentiles induxit in templum, & violauit sanctum locum istum. Viderant enim Trophimum Ephesium, in ciuitate cum ipso, quem existimauerunt quoniam in templum introduxisset Paulus. Commotaque est

ciuitas tota: & facta est concursio populi. Et apprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt ianuæ. Quærerentibus autem eum occidere, nuntiatum est tribuno cohortis, Quia tota confunditur Ierusalem. Qui statim assumptis militibus & centurionibus, currit ad illos. Qui cum vidissent tribunum & milites, cessauerunt percutere Paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum, & iussit eum alligari catenis duabus: & interrogabat quis esset, & quid fecisset. Alij autem aliud clamabant in turba. Et cum non posset certum cognoscere præ tumultu, iussit duci eum in castra. Et cum venisset ad gradus, contigit vt portaretur a militibus propter vim populi. Sequebatur enim multitudo populi clamans, Tolle eum. Et cum ceperisset induci in castra Paulus, dicit tribuno, Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei, Græce nosti? Nonne tu es Aegyptius qui ante hos dies tumultum concitasti, & eduxisti in desertum quatuor millia virorum sicariorum? Et dixit ad eum Paulus, Ego homo sum quidem Iudeus a Tarso Cilicie, non ignotæ ciuitatis municeps. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. Et cum ille permisisset, Paulus stans in gradibus, annuit manu ad plebe, & magno silentio facto, alloquutus est lingua Hebræa, dicens.

C Feria. iiiij. ex Exodo. Lectio. j.

D Ixit quoque dominus ad Moysen & c. 12. Aaron in terra Aegypti, Mensis iste, vobis principium mensium primus erit in mensibus anni. Loquimini ad vniuersum coetum filiorum Israel, & dicite eis, Decima die mensis huius tollat vnuquisque agnum per familias & domos suas. Sin autem minor est numerus vt sufficere possit ad vescen-

dum agnum: assumet vicinum suum qui coniunctus est domui suæ iuxta numerum animarum quæ sufficere possunt ad esum agni. Erit autem agnus absque macula, masculus anniculus: iuxta quem ritum tolletis & hoedum, & seruabitis eum vsque ad quartamdecimam diem mensis huius: immolabitque eum vniuersa multitudo filiorum Israël ad vesperam. Et sument de sanguine eius, ac ponent super vtrunque postem, & in superliminaribus domorum in quibus comedent illum. Et edent carnes nocte illa assas igni, & azymos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aqua, sed tantum assum igni. Caput cum pedibus eius & intestinis vorabitis. Nec remanebit quicquam ex eo vsque mane: siquid residuum fuerit, igne comburetis. Sic autem comedetis illum, Renes vestros accingetis, & calceamenta vestra habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, & comedetis festinantes, est enim phase, id est transitus domini. Et transibo per terram Aegypti nocte illa, percussaque omne primogenitum in terra Aegypti, ab homine vsque ad pecus: & in cunctis dijs Aegypti faciam iudicia, ego dominus. Erit autem sanguis vobis in signum in ædibus in quibus eritis: & videbo sanguinem, & transibo vos: nec erit in vobis plaga disperdens quando percussero terram Aegypti. habebitis autem hunc diem in monimentum: & celebrabitis eam solennem domino in generationibus vestris cultu semipaterno. Septem diebus azyma comedetis: in die primo non erit fermentum in domibus vestris: quicunque comederit fermentatum, peribit anima illa de Israël, a primo die vsque ad diem sep-

timum. Dies prima erit sancta, atque solennis, & dies septima eadem festiuitate venerabilis: nihil operis facietis in eis, exceptis his quæ ad vescendum pertinent. Et obseruabitis azyma: in eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra Aegypti, & custodietis diem istum in generationes vestras ritu perpetuo. Primo mense, quartadecima die mensis ad vesperam comedetis azyma vsque ad diem vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperam. Septem diebus fermentum non inuenietur in domibus vestris qui comedelerit fermentatum, peribit anima eius de coetu Israel, tam de aduenis quam de indigenis terræ. Omne fermentatum non comedetis: in cunctis habitaculis vestris edetis azyma.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

VIri fratres & patres, audite quam c. 22.

ad vos nunc reddo rationem. Cum audissent autem quia Hebræa lingua loqueretur ad illos, magis præstiterunt silentium. Et dicit. Ego sum vir Iudæus, natus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in ista ciuitate secus pedes Gamalielis, eruditus iuxta veritatem paternæ legis, æmulator legis, sicut & vos omnes estis hodie: qui hanc viam persequutus sum vsque ad mortem, alligans & tradens in custodias viros ac mulieres, sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit, & omnes maiores natu, a quibus & epistolas accipiens ad fratres, Damascum pergebam vt adducerem inde vincitos in Ierusalem, vt punirentur. Factum est autem eunte me & appropinquare Damasco media die, subito de celo circumfulsit me lux copiosa, & descendens in terram audiui vocem dicentem mihi, Saule Saule, quid me persequeris? Ego autem respondi, Quis es

domine? Dixitque ad me, Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt eius qui loquebatur mecum. Et dixi, Quid faciam domine? Dominus autem dixit ad me, Surgens vade Damascum, & ibi tibi dicetur de omnibus quæ te oporteat facere. Et cum non viderem præ claritate luminis illius, ad manum deductus a comitibus veni Damascum. Ananias autem quidam, vir pius secundum legem testimonium habens ab omnibus cohabitantibus Iudæis, veniens ad me & stans, dixit mihi, Saule frater, respice. Et ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit, Deus patrum nostrorum præordinauit te, vt cognosceres voluntatem eius, & videres iustum, & audires vocem ex ore eius: quia eris testis illius ad omnes homines, eorum quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? Exurge & baptizare & ablue peccata tua inuocato nomine ipsius. Factum est autem reuertenti mihi in Ierusalem, & oranti in templo, fieri me in stupore mentis, & videre illum dicentem mihi, Festina, & exi velociter ex Ierusalem, quoniam non recipient testimonium tuum de me. Et ego dixi, Domine, ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem, & cædens per synagogas eos qui credebant in te: & cum funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam & consentiebam, & custodiebam vestimenta interficiendum illum. Et dixit ad me, Vade, quoniam ego in nationes longe mittam te. Audiebant autem eum vsque ad hoc verbum, & leuauerunt vocem suam, dicens, Tolle de terra huiusmodi: non enim fas est eum viuere.

Feria. v. ex Exodo. Lectio. j.

VOcauit autem Moyses omnes se- c. 12. niores filiorum Israel, & dixit ad eos, Ite tollentes animal per familias vestras, & immolate phase. Fasciculunque hyssopi tingite in sanguine qui est in limine, & aspergite ex eo superliminare. & vtrunque postem: nullus vestrum egrediatur ostium domus suæ vsque mane. Transbit enim dominus percutiens Ægyptios: cumque viderit sanguinem in superliminari & in vtroque poste, transcendet ostium domus, & non sinet percussorem ingredi domos vestras & lædere. Custodi verbum istud legitimum tibi & filijs tuis vsque in æternum, Cumque introieritis terram quam dominus Deus datus est vobis vt pollicitus est, obseruabitis ceremonias istas. Et cum dixerint vobis filij vestri, Quæ est ista religio? dicetis eis, victima transitus domini est, quando transiuit super domos filiorum Israel in Aegypto percutiens Aegyptios, & domos nostras liberans. Incuruatrusque populus adorauit. Et egressi filij Israel fecerunt sicut præceperat dominus Moysi & Aaron. Factum est autem in noctis medio: percussit dominus omne primogenitum in terra Ægypti, a primogenito Pharaonis qui in solio eius sedebat, vsque ad primogenitum capitulæ quæ erat in carcere, & omne primogenitum iumentorum. Surrexitque Pharao nocte & omnes serui eius, cunctaque Aegyptus: & ortus est clamor magnus in Aegypto: neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus. Vocatisque Pharao Moyse & Aaron nocte, ait, Surgite, & egredimini a populo meo, vos & filij Israel: ite & immolate domino sicut dixitis. Oues vestras & armenta assumite, vt petieratis & abeuntes benedicite mihi. Vrgeban-

tque Aegyptij populum de terra exire velociter, dicentes, Omnes moriemur. Tulit igitur populus conspersam farinam antequam fermentaretur: & ligans in pallijs posuit super humeros suos. Feceruntque filij Israel sicut præceperat dominus Moyses: & petierunt ab Aegyptijs vasa argentea & aurea, vestemque plurimam. Dominus autem dedit gratiam populo coram Aegyptijs vt commodarent eis: & spoliauerunt Aegyptios.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

- c. 22. **V**ociferantibus autem eis, & proiicientibus vestimenta sua, & puluerem iactantibus in aerem, iussit tribunus induci eum in castra, & flagellis cædi, & torqueri eum: vt sciret propter quam causam sic acclamarent ei. Et cum astrinxissent eum loris, astanti sibi centurioni Paulus dixit, Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? Quo auditio, centurio accessit ad tribunum, & nuntiauit ei, dicens, Quid acturus es? Hic enim homo, ciuis Romanus est. Accedens autem tribunus, dixit illi, Dic mihi si tu Romanus es? At ille dixit, Etiam. Et respondit tribunus, Ego multa summa, ciuitatem hanc consequutus sum. Et Paulus ait, Ego autem & natus sum. Protinus ergo discesserunt ab illo, qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquam resciuit quia Romanus eset, & quia alligasset eum. Postera autem die volens scire diligentius, qua ex causa accusaretur a Iudæis, soluit eum, & iussit sacerdotes conuenire, & omne concilium, & producens Paulum,
- c. 23. statuit inter illos. Intendens autem in concilium Paulus, ait, Viri fratres, ego omni conscientia bona conuersatus sum ante Deum vsque in hodier-

num diem. Princeps autem sacerdotum Ananias, præcepit astantibus sibi, percutere os eius. Tunc Paulus dixit ad eum, Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem, & contra legem iubes me percuti? Et qui astabant, dixerunt, Summum sacerdotem Dei maledicis? Dixit autem Paulus, Nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim. Principem populi **Exo. 22. d** tui non maledices Sciens autem Paulus quia vna pars esset Sadducæorum, & altera Pharisæorum, exclamauit in concilio, Viri fratres, ego Pharisæus sum filius Pharisæi: de spe & resurrectione mortuorum ego iudicor. Et cum hæc dixisset, facta est dissensio inter Pharisæos & Sadducæos, & soluta est multitudo. Sadducæi autem dicunt non esse resurrectionem mortuorum, neque angelum, neque spiritum. Pharisæi autem vtraque confitentur. Factus est autem clamor magnus. Et exurgentes quidam Pharisæorum, pugnabant dicentes, Nihil mali inuenimus in homine isto. Quid si spiritus loquutus est ei, aut angelus? Et cum magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis, iussit milities descendere, & rapere eum de medio eorum, ac deducere eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei dominus ait, Constans esto. sicut enim testificatus es de me in Ierusalem, sic te oportet & Romæ testificari.

C Feria. vj. ex Exodo. Lectio. j.

Profectique sunt filij Israel de **c. 12.** Ramesse in Sochot sexcenta fere millia peditum virorum absque paruulis & mulieribus. Sed & vulgus promiscuum innumerabile ascendit cum eis, oves & armenta & animantia diuersi generis multa nimis. Coxeruntque fari-

nam quam dudum de Aegypto conspersam tulerant, & fecerunt subcinerios panes azymos: neque enim poterant fermentari cogentibus exire Aegyptijs, & nullam facere sinentibus moram: nec pulmenti quicquam occurrerat præparare. Habitatio autem filiorum Israel qua manserunt in Aegypto fuit quadringentorum triginta annorum. Quibus expletis, eadem die egressus est omnis exercitus domini de terra Aegypti. Nox ista est obserabilis domino, quando eduxit eos de terra Aegypti: hanc obseruare debent omnes filij Israel in generationibus suis. Dixitque dominus ad Moysen & Aaron, Hæc est religio phase, Omnis alienigena non comedet ex eo. Omnis autem seruus emptitius circuncidetur, & sic comedet. Aduena & mercenarius non edent ex eo In vna domo comedetur, nec efferetis de carnibus eius foras, nec os illius confringetis. Omnis coetus filiorum Israel faciet illud. Quod si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam, & facere phase domini, circuncidetur prius omne masculinum eius, & tunc rite celebrabit: eritque sicut indigena terræ. si quis auem circumcisus non fuerit, non vescetur ex eo Eadem lex erit indigenæ & colono qui peregrinatur apud vos. Feceruntque omnes filij Israel sicut præceperat dominus Moysi & Aaron. Et eadem die eduxit dominus filios Israel de terra Aegypti per turmas suas.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

- c. 23. **F**Acta autem die, collegerunt se quidam ex Iudæis & deuouerunt se dicentes, neque manducatueros, neque bibatueros, donec occiderent Paulum. Erant autem plus quam quadraginta viri, qui hanc coniurationem fecerant: qui accesserunt ad

principem sacerdotum & seniores, & dixerunt, Deuotione deuouimus nos nihil gustatueros, donec occidamus Paulum. Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio, vt producat illum ad vos, tanquam aliquid certius cognituri de eo. Nos vero prius quam appropinquet, parati sumus interficere illum. Quod cum audisset filius sororis Pauli insidias, venit & intrauit in castra, nuntiauitque Paulo. Vocans autem Paulus ad se vnum ex centurionibus, ait, Adolescentem hunc adduc ad tribunum: habet enim aliquid indicare illi. Et ille quidem assumens eum, duxit ad tribunum, & ait, Vinctus Paulus rogauit me, hunc adolescentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo seorsum, & interrogauit illum, Quid est quod habes indicare mihi? Ille autem dixit, Iudæi conspirarunt rogare te, vt crastina die producas Paulum in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo. tu vero ne credideris illis, insidiantur enim ei ex eis viri amplius quam quadraginta: qui se deuouerunt non manducare neque bibere, donec interficiant eum: & nunc parati sunt expectantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem, præcipiens ei ne cui loquereatur, quoniam hæc nota sibi fecisset. Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis, Parate milites ducentos, vt eant vsque Cæsaream, & equites septuaginta, & lancearios ducentos, a tertia hora noctis: & iumenta præparate vt imponentes Paulum, saluum perducerent ad Felicem præsidem. (Timuit enim ne forte raperent eum Iudæi & occiderent, & ipse postea calumniam

sustineret, tanquam accepturus pecuniam) scribens ei epistolam continentem hæc, Cladius Lysias optimo præsidi Felici salutem. Virum hunc comprehensum a Iudæis, & incipientem interfici ab eis, superueniens cum exercitu, eripui, cognito quod Romanus est, volensque scire causam quam obiciebant illi, deduxi eum in concilium eorum. Quem inueni accusari de quæstionibus legis ipsorum: nihil vero dignum morte aut vinculis habentem crimen. Et cum mihi perlatum esset de insidijs quas parauerant illi, misi eum ad te, denuntians & accusatoribus vt dicant apud te. Vale. Milites vero, secundum præceptum sibi, assumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem. Et postera die dimissis equitibus vt cum eo irent, reuersi sunt ad castra. Qui cum venissent Caesaream, & tradidissent epistolam præsidi, statuerunt ante illum & Paulum. Cum legisset autem, & interrogasset de qua prouincia esset: & cognoscens quia de Cilicia, Audiam te, inquit, cum accusatores tui venerint. Iussitque in prætorio Herodis custodiri eum.

C Sabbato, ex Exodo. Lectio. j.

c. 13. **L** Ocutusque est dominus ad Moysen, dicens Sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vuluam in filijs Israel, tam de hominibus quam de iumentis: mea sunt enim omnia. Et ait Moyses ad populum, Mementote diei huius, in qua egressi estis de Aegypto, & de domo seruitutis, quoniam in manu forti eduxit vos dominus de loco isto, vt non comedatis fermentatum panem. Hodie egredimini mense nouarum frugum. Cumque introduxit te dominus in terram Chananæi & Hethæi & Amorrhæi & Heuæi & Iebusæi, quam iurauit patribus tuis

vt daret tibi terram fluentem lacte & melle, celebrabis hunc morem sacrorum mense isto. Septem diebus vesceris azymis: & in die septimo erit solennitas domini. Azyma comedetis septem diebus: non apparebit apud te aliquid fermentatum, nec in cunctis finibus tuis. Narrabisque filio tuo in die illo, dicens, Hoc est quod fecit mihi dominus quando egressus sum de Aegypto. Et erit quasi signum in manu tua, & quasi monimentum ante oculos tuos, & vt lex domini semper sit in ore tuo: in manu enim forti eduxit te dominus de Aegypto. Custodies huiuscmodi cultum statuto tempore a diebus in dies. Cumque introduxit te dominus in terram Chananæi, sicut iurauit tibi & patribus tuis, & dederit tibi eam: separabis omne quod aperit vuluam, domino, & quod primituum est in pecoribus tuis: quicquid habueris masculini sexus, consecrabis domino. Primogenitum asimi mutabis oue, quod si non redemeris, interficies. Omne autem primogenitum hominis de filijs tuis, pretio redimes.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

P Ost quinque autem dies descen- c. 14. dit princeps sacerdotum Ananias, cum senioribus quibusdam & Tertullo quodam oratore, qui adierunt præsidem aduersus Paulum. Et citato Paulo, coepit accusare Tertullus dicens: Cum in multa pace agamus per te, & multa corrigantur per tuam prouidentiam, semper & vbique suscipimus, optime Felix, cum omni gratiarum actione. Ne diutius autem te protraham, oro, breuiter audias nos pro tua clementia. Inuenimus hunc hominem pestiferum & concitantem seditionem omnibus Iudeis in vniuerso orbe, & authorem seditionis sectæ Nazarenorum, qui etiam tem-

plum violare conatus est, quem & apprehensum voluimus secundum legem nostram iudicare. Superueniens autem Tribunus Lysias. cum vi magna eripuit eum de manibus nostris, iubens accusatores eius ad te venire, a quo poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum. Adiecerunt autem & Iudæi, dicentes hæc ita se habere. Respondit autem Paulus, annuente sibi præside dicere, Ex multis annis te esse iudicem genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere, quia non plus sunt mihi dies quam duodecim, ex quo ascendi adorare in Ierusalem, & neque in templo inuenerunt me cum aliquo disputantem, aut concursum facientem turbæ, neque in synagogis, neque in ciuitate, neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor autem hoc tibi, quod secundum sectam, quam dicunt hæresin, sic deseruo patri & Deo meo, credens omnibus quæ in lege & prophetis scripta sunt, spem habens in Deum, quam & hi ipsi expectant, resurrectionem futuram iustorum & iniquorum. In hoc & ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad Deum & ad homines semper. Post annos autem plures, eleemosynas facturus in gentem meam veni, & oblationes, & vota in quibus inuenerunt me purificatum in templo, non cum turba neque cum tumultu. Quidam autem ex Asia Iudæi, quos oportebat apud te præsto esse & accusare, si quid haberent aduersum me: aut hi ipsi dicant siquid inuenerunt in me iniquitatis, cum stem in concilio, nisi de vna hac solummodo voce, qua clamaui inter eos stans, Quoniam de resurrectione mortuorum ego iudi-

cor hodie a vobis. Distulit autem illos Felix, certissime sciens de via hac, dicens: Cum tribunus Lysias descendenter, audiam vos. Iussitque Centurioni custodire eum, & habere requiem, nec quenquam de suis prohibere ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla vxore sua, quæ erat Iudæa, vocauit Paulum, & audiuit ab eo fidem, quæ est in Christum Iesum. Disputante autem illo de iustitia & castitate, & de iudicio futuro tremefactus Felix respondit, Quod nunc attinet, vade: tempore autem opportuno accersam te, simul & sperans quod pecunia ei daretur a Paulo, propter quod & frequenter accersens eum, loquebatur cum eo. Biennio autem expleto, accepit successorem Felix, Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Iudæis Felix reliquit Paulum vinctum.

C Dominica sexta post Pentecosten, ex Exodo. Lectio. j.

S Vmque interrogauerit te filius tuus cras dicens: Quid est hoc? respondebis ei: In manu forti eduxit nos dominus de terra Aegypti, de domo seruitutis. Nam cum induratus esset Pharao & nollet nos dimittere, occidit dominus omne primogenitum in terra Aegypti a primogenito hominis, vsque ad primogenitum iumentorum: idcirco immolo domino omne quod aperit vuluam masculini sexus, & omnia primogenita filiorum meorum redimo. Erit igitur quasi signum in manu tua: & quasi appensum quid, ob recordationem, ante oculos tuos: eo quod in manu forti eduxit nos dominus de Aegypto. Igitur cum emisisset Pharao populum, non eos duxit Deus per viam terræ Philisthiim, quæ vicina est: reputans ne forte pœniteret eum, si vidisset aduersum se

bella consurgere, & reuerteretur in Aegyptum. Sed circunduxit per viam de-
serti, quæ est iuxta mare rubrum: & ar-
mati ascenderunt filij Israel de terra Ae-
gypti. Tulit quoque Moyses ossa Ioseph
secum: eo quod adiurasset filios Israel,
dicens: Visitabit vos Deus, efferte ossa
mea hinc vobiscum. Profectique de So-
chot castrametati sunt in Etham, in
extremis finibus solitudinis. Dominus
autem præcedebat eos ad ostendendam
viam per diem in columna nubis, & per
noctem in columna ignis: vt dux es-
set itineris vtroque tempore. Nunquam
defuit columna nubis per diem, neque
columna ignis per noctem, coram popu-
ulo.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

c. 25. **F**estus ergo cum venisset in prouin-
ciam, post triduum ascendit Ierosolymam a Cæsarea: Adieruntque
eum principes sacerdotum, & primi
Iudæorum aduersus Paulum: & roga-
bant eum, postulantes gratiam aduersus
eum, vt iuberet perduci eum in
Ierusalem, insidias tendentes vt inter-
ficerent eum in via. Festus autem
respondit, seruari quidem Paulum in
Cæsarea: se autem maturius profec-
turum. Qui ergo in vobis (ait) potentes
sunt descendentes simul, si quod est in
viro crimen, accusent eum. Demoratus
autem inter eos dies non amplius quam
octo aut decem, descendit Cæsaream,
& altera die sedit pro tribunal: & ius-
sit Paulum adduci. Qui cum perduc-
tus esset, circumsteterunt eum qui ab
Ierosolyma descenderant Iudæi, mul-
tas & graues causas obiicientes, quas
non poterant probare, Paulo rationem
reddente: Quoniam neque in legem
Iudæorum, neque in templum, neque
in Cæsarem quicquam peccauit. Festus
autem volens gratiam præstare Iudæis,

respondens Paulo, dixit: Vis Ierosoly-
mam ascendere, & ibi de his iudicari
apud me? Dixit autem Paulus, Ad
tribunal Cæsarist sto, ibi me oportet
iudicari: Iudæis non nocui, sicut tu
melius nosti. Si enim nocui, aut
dignum morte aliquid feci, non recuso
mori. Si vero nihil est eorum quæ
hi accusant me: nemo potest me il-
lis donare. Cæsarem appello. Tunc
festus cum concilio locutus, respondit:
Cæsarem appellasti? ad Cæsarem ibis.
Et cum dies aliquot transacti essent:
Agrippa rex, & Bernice descenderunt
Cæsaream ad salutandum Festum. Et
cum dies plures ibi demorarentur: Festus
regi indicauit de Paulo, dicens: Vir
quidam est derelictus a Felice vinctus,
de quo cum essem Ierosolymis, adierunt
me principes sacerdotum, & seniores
Iudæorum, postulantes aduersus illum
damnationem. Ad quos respondi, Quia
non est Romanis consuetudo damnare
aliquem hominem prius quam is qui ac-
cusatur, præsentes habeat accusatores,
locumque defendendi accipiat ad ablu-
enda crimina quæ ei obiiciuntur. Cum
ergo hoc conuenissent, sine vlla dilata-
tione in sequenti die sedens pro tri-
bunali iussi adduci virum. De quo cum
stetissent accusatores, nullam causam
deferebant de quibus ego suspicabar
malum: quæstiones vero quasdam de
sua superstitione habebant aduersus
eum, & de quodam Iesu defuncto, quem
affirmabat Paulus viuere. Hæsitans
autem ego de huiusmodi quæstione
dicebam, si vellet ire Ierosolymam,
& ibi iudicari de istis: Paulo autem
appellante, vt seruaretur ad Augusti
cognitionem, iussi seruari eum, donec
mittam eum ad Cæsarem. Agrippa
autem dixit ad Festum, volebam & ipse

hominem audire. Cras (inquit) audies eum.

Secundum Marcum. Lectio. iij.

ca. 8. **I**N illo tempore: Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent quod manducarent, conuocatis discipulis ait illis, Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. **Et rel.**

Homila sancti Ambrosij episc.

Postea quam illa quæ ecclesiæ typum accepit a fluxu curata est sanguinis. Posteaquam apostoli ad euangelizandum regnum Dei sunt destinati: gratiæ cœlestis impertitur alimentum. Sed quibus impertiatur, aduerte. Non otiosis, non in ciuitate quasi in synagoga, vel seculi dignitate residentibus: sed inter deserta quærerentibus Christum. Qui enim non fastidiunt, ipsi recipiuntur a Christo: & cum eis loquitur Dei verbum, non de secularibus, sed de Dei regno. Et si qui corporalis gerunt vulnera passionis: his medicinam suam libenter indulget. Consequens igitur erat, vt quos a vulnerum dolore sanauerat, eos alimonijs spiritualibus a ieunio liberaret. Itaque nemo cibum accipit Christi, nisi fuerit ante sanatus. Et illi qui vocantur ad coenam, prius vocando sanantur. Si claudus fuerit: gradiendi facultatem, vt veniret, accepit. Si lumine erat priuatus oculorum: domum vtique domini nisi refusa luce intrare non potuit Vbique ergo mysterij ordo seruatur: vt prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur, postea alimonia mensæ cœlestis exuberet. **Te deum.**

Oratio.

Deus virtutum, cuius est totum quod est optimum, insere pectoribus nostris amorem tui nominis, & præsta in nobis religionis augmentum:

vt quæ sunt bona nutrias, ac pietatis studio, quæ sunt nutrita, custodias. per.

C Feria. ij. ex Exodo. Lectio. j.

LOQUITUSQUE EST AUTEM DOMINUS AD c. 14.

Moysen, dicens: Loquere filijs Israël, Reuersi castrametentur e regione Phihahiroth, quæ est inter Magdalum, & mare contra Beelsephon: in conspectu eius castra ponetis super mare. Dicturusque est Pharao super filijs Israël: Coarctati sunt in terra, conclusit eos desertum. Et indurabo cor eius, ac persequetur vos: & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius: scientque Aegyptij quia ego sum dominus. Feceruntque ita. Et nuntiatum est regi Aegyptiorum quod fugisset populus: immutatumque est cor Pharaonis & seruorum eius super populum, & dixerunt. Quid voluimus facere, vt dimitteremus Israël, ne seruiret nobis? Iunxit ergo currum, & omnem populum suum assumpsit secum. Tulitque sexcentos currus electos, & quicquid in Aegypto curruum fuit, & duces totius exercitus. Indurauitque dominus cor Pharaonis regis Aegypti, & persequitus est filios Israël At illi egressi sunt in manu excelsa. Cumque persequerentur Aegyptij vestigia præcedentium, repererunt eos in castris super mare: omnis equitatus & currus Pharaonis, & vniuersus exercitus erant in Phihahiroth contra Beelsephon. Cumque appropinquasset Pharao, leuantes filij Israël oculos viderunt Ægyptios post se: & timuerunt valde, clamaueruntque ad dominum, & dixerunt ad Moy-sen, Forsitan non erant sepulchra in Aegypto, ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine: quid hoc facere voluisti, vt educeres nos ex Aegypto? Nonne iste est sermo quem loqueba-

mur ad te in Aegypto, dicentes: Recede a nobis vt seruiamus Aegyptijs? multo enim melius erat seruire eis, quam mori in solitudine. Et ait Moyses ad populum, Nolite timere: state, & videte magnalia domini, quæ facturus est hodie. Aegyptios enim quos nunc videtis, nequaquam ultra videbitis, vsque in sempiternum. Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

- c. 25. **A** Ltera autem die cum venisset Agrippa & Bernice, cum multa ambitione, & introissent in auditorium cum tribunis & viris principalibus ciuitatis, iubente Festo adductus est Paulus. Et dicit Festus: Agrippa rex, & omnes qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc hominem, de quo omnis multitudo Iudeorum interpellauit me Ierosolymis petentes & acclamantes, non oportere eum viuere amplius. Ego vero comperi nihil dignum morte eum admisisse. Ipso autem, hoc appellante ad Augustum, iudicauit mittere. De quo quid certum scribam domino, non habeo, propter quod produxi eum ad vos, & maxime ad te rex Agrippa, vt interrogatione facta, habeam quod scribam. Sine ratione enim mihi videtur, mittere vincatum, & causas eius non significare.

- c. 26. Agrippa vero ad Paulum ait, Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere: De omnibus quibus accusor a Iudeis, rex Agrippa, existimo me beatum, apud te cum sim defensurus me hodie, maxime te sciente omnia quæ apud Iudeos sunt, consuetudines & quæstiones, propter quod obsecro, patienter me audias. Et quidem vitam meam a iuuentute, quæ ab initio fuit in gente mea in Ierosolymis, nouerunt

omnes Iudei: præscentes me ab initio (si velint testimonium perhibere) quoniam secundum certissimam sectam nostræ religionis, vixi Pharisæus. Et nunc in spe quæ ad patres nostros re-promissionis facta est, a Deo, sto iudicio subiectus, in quam duodecim tribus nostræ nocte & die deseruientes, sperant deuenire. De qua spe accusor a Iudeis, rex. quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus mortuos suscitat? Et ego quidem aestimaueram me aduersus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere: quod & feci Ierosolymis, & multos sanctorum ego in carceribus inclusi, a principibus sacerdotum potestate accepta: & cum occiderentur, detuli sententiam. Et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellebam blasphemare: & amplius insaniens in eos persequebar vsque in exteris ciuitates.

C Feria. iij. ex Exodo. Lectio. j.

D Ixitque dominus ad Moysen, Quid c. 14.

clamas ad me? loquere filijs Israël, vt proficiscantur. Tu autem eleua virgam tuam, & extende manum tuam super mare, & diuide illud: vt gradiantur filii Israel in medio maris per siccum. Ego autem indurabo cor Aegyptiorum, vt persequantur vos: & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius, & in curribus, & in equitibus illius. Et scient Aegyptij, quia ego sum dominus: cum glorificatus fuerō in Pharaone, & in curribus, atque in equitibus eius. Tollensque se angelus domini, qui praecedebat castra Israël, abiit post eos: & cum eo pariter columna nubis, priora dimittens post tergum, stetit inter castra Aegyptiorum, & castra Israël: & erat nubes tenebrosa: & illuminans noctem, ita vt ad se inuicem toto noctis tempore ac-

cedere non valerent. Cumque extendisset Moyses manum super mare, abstulit illud dominus flante vento vehementi & vrente tota nocte, & vertit in siccum: diuisaque est aqua. Et ingressi sunt filij Israel per medium siccii maris: erat enim aqua quasi murus a dextra eorum & laeva. Persequentesque Aegyptij ingressi sunt post eos, & omnis equitatus Pharaonis, currus eius & equites per medium maris. Iamque D aduenerat † vigilia matutina, & ecce respiciens dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis & nubis, interfecit exercitum eorum, & subuertit rotas curruum, ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Aegyptij, Fugiamus Israelem: dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait dominus ad Moysen, Extende manum tuam super mare, vt reuertantur aquæ ad Aegyptios super currus, & equites eorum. Cumque extendisset Moyses manum contra mare, reuersum est primo diluculo ad priorem locum: fugientibusque Aegyptijs occurrerunt aquæ, & inuoluit eos dominus in medijs fluctibus. Reuersæque sunt aquæ, & operuerunt currus, & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare: nec vñus quidem superfuit ex eis. Filij autem Israel perrexerunt per medium siccii maris, & aquæ eis erant quasi pro muro a dextris, & a sinistris: liberauitque dominus in die illa Israel de manu Aegyptiorum. Et viderunt Aegyptios mortuos super litus maris, & manum magnam quam exercuerat dominus contra eos, timuitque populus dominum, & crediderunt domino, & Moysi seruo eius.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

c. 26. **T**N quibus dum irem Damascum cum potestate & permisso principum

sacerdotum, die media, in via vidi, rex, de celo supra splendorem solis circumfulxisse me lumen, & eos qui mecum simul erant. Omnesque nos cum decidissemus in terram, audiui vocem loquentem mihi Hebraica lingua, Saule, Saule, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi, Quis es domine? Dominus autem dixit, Ego sum Iesus quem tu persequeris. Sed exurge, & sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi, vt constituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & eorum quibus apparebo tibi, eripiens te de populis & gentibus, in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorum: vt conuertantur a tenebris ad lucem, & de potestate satanæ ad Deum, vt accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos per fidem, quæ est in me. Vnde rex Agrippa, non fui incredulus coelesti visioni: sed his qui sunt Damasci primum, & Ierosolymis, & in omnem regionem Iudææ, & gentibus annuntiabam, vt poenitentiam agerent, & conuerterentur ad Deum, digna poenitentiæ opera facientes. Hac ex causa me Iudæi, cum essem in templo, comprehensum tentabant interficere. Auxilio autem adiutus Dei, vsque in hodierum diem sto, testificans minori atque maiori, nihil extra dicens quam ea quæ prophetæ loquuti sunt futura esse, & Moyses, si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen annuntiaturus est populo & gentibus. Hæc loquente eo & rationem redidente, Festus magna voce dixit: Insanis Paule: multæ te literæ ad insaniam conuertunt. Et Paulus: Non insanio (inquit) optime Feste: sed veritatis, & sobrietatis verba loquor. Scit enim de

his rex, ad quem & constanter loquor: latere enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in angulo quicquam horum gestum est. Credis rex Agrippa prophetis? scio quia credis. Agrippa autem ad Paulum, In modico suades me christianum fieri, Et Paulus, Opto apud Deum & in modico, & in magno, non tantum te, sed etiam omnes qui audiunt, hodie fieri tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his. Et exurrexit rex, & præses, & Bernice, & qui assidebant eis: Et cum secessissent, loquebantur adinuicem dicentes. Quia nihil morte, aut vinculis dignum quid fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit, Dimitti poterat homo hic, si non appellasset Cæsarem.

C Feria. iiiij. ex Exodo. Lectio. j.

c. 15. **T**Vnc cecinit Moyses & filij Israel
a carmen hoc domino, & dixerunt.] Cantemus domino: gloriose enim magnificatus est: equum & ascensorem deiecit in mare. Fortitudo mea, & laus mea dominus, & factus est mihi in salutem. Iste Deus meus, & glorificabo eum: Deus patris mei, & exaltabo eum. dominus quasi vir pugnator, omnipotens nomen eius. Currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare: electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt eos, descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine: dextera tua domine percussit inimicum. Et in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios tuos: misisti iram tuam, quæ deuorauit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquæ: stetit vnda fluens, congregata sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus, Persequar & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea:

euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Flauit spiritus tuus & operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Quis similis tui in fortibus domine? quis similis tui? magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, & faciens mirabilia? Extendisti manum tuam, & deuorauit eos terra. Dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti: & portasti eum in fortitudine tua, ad habitaculum sanctum tuum. Ascenderunt populi, & irati sunt, dolores obtinuerunt habitatores Philisthiim. Tunc conturbati sunt principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor: obriguerunt omnes habitatores Chanaan: Irruat super eos formido & pauor: in magnitudine brachij tui. Fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus domine, donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti. Introduces eos, & plantabis in monte hæreditatis tuæ, firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine: sanctuarium tuum domine, quod firmauerunt manus tuæ. Dominus regnabit in æternum & vltra. Ingressus est enim eques Pharao, cum curribus & equitibus eius in mare: & reduxit super eos dominus aquas maris. Filij autem Israel ambulauerunt per siccum in medio eius.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

VT autem iudicatum est nauigare c. 27. eum in Italiam & tradi Paulum cum reliquis custodijs centuriomi nomine Iulio, cohortis Augustæ ascendentibus nauem Adrumetinam incipientem nauigare circa Asiæ loca, sustulimus, perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequenti autem die uenimus Sidonem. Humane autem tractans Iulius Paulum, permisit ad amicos ire, & curam sui

agere. Et inde cum sustulissemus, subnauigauimus Cyprum, propterea quod essent venti contrarij. Et pelagus Ciliæ & Pamphiliæ nauigantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: & ibi inueniens centurio nauem Alexandrinam nauigantem in Italiam, transposuit nos in eam. Et cum multis diebus tarde nauigaremus, & vix deuenissemus contra Cnydum, prohibente nos vento, adnauigauimus Cretæ iuxta Salmonem: & vix iuxta nauigantes, venimus in locum quendam qui vocatur Boniportus, cui iuxta erat ciuitas Thalassa. Multo autem tempore peracto, & cum iam non esset tuta nauigatio, eo quod ieunium iam præteriisset, consolabatur eos Paulus, dicens eis: Viri, video quoniam cum iniuria & multo damno non solum oneris, & nauis, sed etiam animarum nostrarum incipit esse nauigatio. Centurio autem gubernatori & nauclero magis credebat, quam his quæ a Paulo dicebantur. Et cum aptus portus non esset ad hyemandum, plurimi statuerunt consilium nauigare inde, si quomodo possent deuenientes Phoenicen hyemare ad portum Cretæ, respicientem ad Africum, & ad Chorūm. Aspirante autem Austro aestimantes propositum se tenere, cum sustulissent de Asson legebant Cretam. Non post multum autem misit se contra ipsam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo. Cumque arrepta esset nauis, & non posset conari in ventum, data naue flatibus ferebamur. In insulam autem quandam decurrentes, quæ vocatur Cluda, potuimus vix obtinere scapham, qua sublata adiutorijs vtebantur, accingentes nauem timentes ne in Syrtim inciderent, summisso vase, sic ferebantur. Valida autem nobis tem-

pestate iactatis, sequenti die iactum fecerunt: & tertia die suis manibus armamenta nauis proiecerunt. neque autem sole neque syderibus apparentibus per plures dies, & tempestate non exigua imminentे, iam ablata erat spes omnis salutis nostræ.

C Feria. v. ex Exodo. Lectio. j.

SVmpsit ergo Maria prophetissa c. 15. soror Aaron, tympanum in manu sua: egressæque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis & choris quibus præcinebat dicens, Cantemus domino: gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem eius deiecit in mare. Tulit autem Moyses Israel de mari rubro, & egressi sunt in desertum Sur, ambulaueruntque tribus diebus per solitudinem, & non inueniebant aquam. Et venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas de Mara, eo quod essent amaræ: vnde & congruum loco nomen imposuit, vocans illum Mara, id est amaritudinem. Et murmurauit populus contra Moysen, dicens, Quid bibemus? At ille clamauit ad dominum, qui ostendit ei lignum: quod cum misisset in aquas, in dulcedinem versæ sunt, ibi constituit ei præcepta, atque iudicia, & ibi tentauit eum, dicens: Si audieris vocem domini Dei tui, & quod rectum est coram eo feceris, & obedieris mandatis eius custodierisque omnia præcepta illius: cunctum languorem quem posui in Aegypto, non inducam super te. Ego enim dominus sanator tuus. † Venerunt autem in Elim filij Israel, vbi erant duodecim fontes aquarum, & septuaginta palmæ, & castrametati sunt iuxta aquas.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

ET cum multa ieunatio fuisset, c. 27. tunc stans Paulus in medio eorum

dixit, Oportebat quidem o viri auditio me non tollere a Creta, lucrique facere iniuriam hanc, & iacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse, amissio enim nullius animæ erit ex nobis, præterquam nauis. Astigit enim mihi hac nocte angelus Dei, cuius sum ego, & cui deseruo, dicens, ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere, & ecce donauit tibi Deus omnes qui nauigant tecum. Propter quod bono animo estote viri: credo enim Deo quia sic erit quemadmodum dictum est mihi. In insulam autem quandam oportet nos deuenire. Sed postea quam quartadecima nox superuenit, nauigantibus nobis in Adria circa mediam noctem, suspicabantur nautæ apparere sibi aliquam regionem. Qui & submittentes bolidem, inuenerunt passus viginti: & pusillum inde separati, inuenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in aspera loca incideremus, de puppi mittentes anchoras quatuor, optabant diem fieri. Nautis vero quærentibus fugere de naui, cum misissent scapham in mare, sub obtentu quasi inciperent a prora anchoras extendere, dixit Paulus centurioni & militibus, Nisi hi in naui manserint, vos salui fieri non potestis. Tunc abscederunt milites funes scaphæ: & passi sunt eam excidere. Et cum lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens, Quartadecima die hodie expectantes ieuniū permanetis, nihil accipientes. Propter quod rogo vos accipere cibum: pro salute vestra: quia nullius vestrum capillus de capite peribit. Et cum hæc dixisset, sumens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium, & cum fregisset, coepit manducare. Animæquiores autem facti omnes, & ipsi

sumpserunt cibum. Eramus vero vniuersæ animæ in naui ducentæ septuaginta sex. Et satiati cibo alleuiabant nauem, iactantes triticum in mare. Cum autem dies factus esset, terram non agnoscebant: sinum vero quendam considerabant habentem litus, in quem cogitabant, si possent eicere nauem. Et cum anchoras sustulissent, committebant se mari, simul laxantes iuncturas gubernaculorum: & leuato artemone secundum auræ flatum, tendebant ad litus. Et cum incidissemus in locum dithalassum, impegerunt nauem, & prora quidem fixa, manebat immobilis: puppis vero soluebatur a vi maris. Militum autem consilium fuit, vt custodias occiderent: ne quis cum enatasset, effugeret. Centurio autem volens seruare Paulum, prohibuit fieri: iussitque eos qui possent natare, emittere se primos, & euadere, & ad terram exire: & cæteros, alios in tabulis ferebant, quosdam super ea quæ de naui erant. Et sic factum est vt omnes animæ euaderent ad terram.

C Feria. vj. ex Exodo. Lectio. j.

Profectique sunt de Elim, & venit c. 16. omnis multitudo filiorum Israel a in desertum Sin, quod est inter Elim, & Sinai: quintodecimo die mensis secundi, postquam egressi sunt de terra Aegypti. Et murmurauit omnis congregatio filiorum Israel contra Moysen, & Aaron, in solitudine. Dixeruntque filii Israel ad eos, Vtinam mortui essemus per manum domini in terra Aegypti quando sedebamus super ollas carnium, & comedebamus panem in saturitate: cur eduxistis nos in desertum istud, vt occideretis omnem multitudinem fame? Dixit autem dominus ad Moysen, Ecce ego pluam vobis panes de cœlo: egrediatur populus, & colligat quæ suffici-

unt per singulos dies: vt tentem eum vtrum ambulet in lege mea, an non. Die autem sexto parent quod inferant: & sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. Dixeruntque Moyses & Aaron ad omnes filios Israel, Vespere scietis quod dominus eduxerit vos de terra Aegypti, & mane videbitis gloriam domini,] audiuuit enim murmur vestrum contra dominum: nos vero quid sumus, quia mussitastis contra nos? Et ait Moyses, Dabit vobis dominus vespere carnes edere, & mane panes in saturitate: eo quod audierit murmurations vestras quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra dominum. Dixit quoque Moyses ad Aaron. Dic vniuersae congregationi filiorum Israel, Accedite coram domino audiuuit enim murmur vestrum. Cumque loqueretur Aaron ad omnem coetum filiorum Israel, respexerunt ad solitudinem: & ecce gloria domini apparuit in nube.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

c. 28. **E**T cum euasissemus, tunc cognouimus quia Melite insula vocabatur. Barbari vero praestabant non modicam humanitatem nobis. Accensa enim pyra, reficiebant nos omnes, propter imbreui qui imminebat, & frigus. Cum congregasset autem Paulus sermentorum aliquantam multitudinem, & imposuisset super ignem, vipera a calore cum processisset, inuasit manum eius. Ut vero viderunt Barbari pendentem bestiam de manu eius, adinuicem dicebant, Vtique homicida est homo hic, qui cum euaserit de mari, vltio non sinit eum viuere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est. At illi existimabant eum in tumorem conuer-

tendum, & subito casurum & mori. Diu autem illis expectantibus & videntibus nihil mali in eo fieri, conuertentes se, dicebant eum esse Deum. In locis autem illis erant prædia principis insulæ, nomine Publij, qui nos suscipiens, triduo benigne exhibuit. Contigit autem patrem Publij febris & dysenteria vexatum iacere. Ad quem Paulus intravit, & cum orasset & imposuisset ei manus, saluauit eum, Quo facto, omnes qui in insula habebant infirmitates, accedebant, & curabantur: qui etiam multis honoribus nos honorauerunt, & nauigantibus impo-suerunt quæ necessaria erant. Post menses autem tres, nauigauimus in naui Alexandrina, quæ in insula hycmauerat, cui erat insigne Castorum. Et cum venissemus Syracusas, mansimus ibi triduo. Inde circumlegentes deuenimus Rhegium: & post vnum diem flante Austro, secunda die venimus Puteolos, vbi inuentis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem: & sic venimus Romam. Et inde cum audissent fratres, occurrerunt nobis vsque ad Appij forum, ac tres Tabernas. Quos cum vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam.

CSabbato, ex Exodo. Lectio. j.

LOQUITUS EST autem dominus ad c. 16. Moysen, dicens, Audiui murmurations filiorum Israel: loquere ad eos. Vespere comedetis carnes, & mane saturabimini panibus: scietisque quod ego sum dominus Deus vester. Factum est ergo vespere, & ascendens co-turix, cooperuit castra: mane quoque ros iacuit per circumitum castrorum. Cumque operuisset superficiem terræ, apparuit in solitudine minutum, & quasi pilo tusum in similitudinem pruinæ super terram. Quod cum vidis-

sent filij Israel, dixerunt ad inuicem: Manhu? quod significat, Quid est hoc? ignorabant enim quid esset. Quibus ait Moyses, Iste est panis quem dominus dedit vobis ad vescendum. Hic est sermo quem præcepit dominus. Colligat vñusquisque ex eo quantum sufficit ad vescendum: gomor per singula capita, iuxta numerum animarum vestrarum, quæ habitant in tabernaculo sic tolletis. Feceruntque ita filij Israel, & collegerunt, alias plus, alias minus. Et mensi sunt ad mensuram gomor: nec qui plus collegerat, habuit amplius: nec qui minus parauerat, reperit minus: sed singuli iuxta id quod edere poterant, congregauerunt. Dixitque Moyses ad eos, Nullus relinquat ex eo in mane. Qui non audierunt eum, sed dimiserunt quidam ex eis vsque mane, & scatere cœpit vermis, atque computruit. Et iratus est contra eos Moyses. Colligebant autem mane singuli, quantum sufficere poterat ad vescendum: cunque incaluisset sol, liquefiebat. In die autem sexta collegerunt cibos duplices, id est duo gomor per singulos homines: venerunt autem omnes principes multitudinis, & narrauerunt Moysi. Qui ait eis, Hoc est quod loquutus est dominus: requies sabbati sanctificata est domino cras, quocunque operandum est, facite: & quæ coquenda sunt coquite: quicquid autem reliquum fuerit, reponite vsque in mane. Feceruntque ita vt præceperat Moyses: & non computruit, neque vermis inuentus est in eo. Dixitque Moyses Comedite illud hodie, quia sabbatum est domino: non inuenietur hodie in agro. Sex diebus colligit: in die autem septimo sabbatum est: idcirco non inuenietur. Ventique septima dies: & egressi de populo

vt colligerent, non inuenierunt.

Ex actis Apostolorum. Lectio. ij.

CVm autem venissemus Romam, c. 28. permisum est Paulo permanere sibimet cum custodiente se milite. Post tertium autem diem conuocauit primos Iudæorum. Cumque uenissent, dicebat eis, Ego viri fratres, nihil aduersus plebem faciens, aut morem paternum, vinctus ab Ierosolymis traditus sum in manus Romanorum: qui cum interrogationem de me habuissent, voluerunt me dimittere, eo quod nulla esset causa mortis in me. Contradicentibus autem Iudæis, coactus sum appellare Cæsarem: non quasi gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogaui vos videre & alloqui, propter spem enim Israel, catena hac circundatus sum. At illi dixerunt ad eum, Nos neque literas accepimus de te a Iudæa, neque adueniens aliquis fratrū nuntiauit, aut loquutus est quid de te malum. Rogamus autem a te audire quæ sentis nam de secta hac notum est nobis, quia vbique ei contradicitur. Cum constituisserent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi: quibus exponebat testificans regnum Dei, suadensque eis de Iesu ex lege Moysi & prophetis, a mane vsque ad vesperam. Et quidam credebant his quæ dicebantur: quidam vero non credebant. Cumque inuicem non essent consentientes, discedebant, dicente Paulo vnum verbum, Quia bene spiritus sanctus loquutus est per Isaiam prophetam ad patres nostros, dicens, Vade ad populum istum, & dic, Aure audiens & non intelligetis, & viidentes videbitis, & non perspicietis. Incrassatum est enim cor populi huius, & auribus grauiter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne forte videant

oculis, & auribus audiant, & corde intelligent, & conuertantur, & sanem eos. Notum ergo sit vobis, quoniam gentibus missum est hoc salutare Dei, & ipsi audient. Et cum haec dixisset, exierunt ab eo Iudaei, multam habentes inter se quaestione. Mansit autem biennio toto in suo conducto, & suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum prædicans regnum Dei, & docens quæ sunt de domino Iesu Christo, cum omni fiducia, sine prohibitione.

**C Dominica septima post Pentecosten,
ex Exodo. Lectio. j.**

c. 16 Ixit autem dominus ad Moyses, Vsquequo non vultis custodire mandata mea, & legem meam? 29 videte quod dominus dederit vobis sabbatum, & propter hoc die sexta tribuit vobis cibos duplices: maneat vñusquisque apud semetipsum, nullus egrediatur de loco suo die septimo. Et sabbatizauit populus die septimo. Appellauitque dominus Israel nomen eius Man: quod erat quasi semen coriandri album, gustusque eius quasi similæ cum melle. Dixit autem Moyses, Iste est sermo quem præcepit dominus, Imple Gomor ex eo, & custodiatur in futuras retro generationes: vt nouerit panem quo alui vos in solitudine, quando educti estis de terra Aegypti. Dixitque Moyses ad Aaron, Sume vas vnum, & mitte ibi Man, quantum potest capere Gomor: & repone coram domino ad seruandum in generationes vestras, sicut præcepit dominus Moysi. Posuitque illud Aaron in tabernaculo reseruandum. Filii autem Israel comederunt Man quadraginta annis: donec venirent in terram habitabilem. Hoc cibo alti sunt, vsquequo tangerent fines terræ Chanaan. Gomor autem decima pars

est ephi.

Igitur profecta omnis multitudo filiorum Israel de deserto Sin, per mansiones suas iuxta sermonem domini, castrametati sunt in Raphidim, vbi non erat aqua ad bibendum populo. Qui iurgatus contra Moysen ait, Da nobis aquam, vt bibamus. Quibus respondit Moyses, Quid iurgamini contra me, cur tentatis dominum? Situit ergo ibi populus præ aquæ penuria: & murmurauit contra Moysen, dicens, Cur fecisti nos exire de Aegypto, vt occideres nos, & liberos nostros ac iumenta siti?

Ex epistola secunda Pauli ad Corinthios. Lectio secunda.

Paulus apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, cum omnibus sanctis qui sunt in uniuersa Achaia, gratia vobis & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. † Benedictus Deus, & pater domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: vt possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt, per exhortationem, qua exhortamur & ipsi a Deo, quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra. Siue autem tribulamur pro vestra exhortatione & salute, siue consolamur pro vestra consolatione & salute, quæ operatur tolerantiam earundem passionum quas & nos patimur: vt spes nostra firma est pro vobis: scientes quod sicut socij passionum estis, sic eritis & consolationis.] Non enim volumus vos ignorare fratres, de tribulatione nostra quæ facta est in Asia, quoniam supra modum grauati sumus supra virtutem, ita vt tæderet nos etiam viuere. Sed ipsi in nobis ip-

c. 17.

sis responsum mortis habuimus, vt non simus fidentes in nobis, sed in Deo qui suscitat mortuos, qui de tantis periculis nos eripuit & eruit: in quem speramus: quoniam & adhuc eripiet, adiuvantibus & vobis in oratione pro nobis: vt ex multorum personis facierum, eius quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis. Nam gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, quod in simplicitate cordis & synceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conuersati sumus in hoc mundo abundantius autem ad vos. Non enim alia scribimus vobis, quam quæ legitis & cognouistis. Spero autem quod vsque in finem cognoscetis: sicut & cognouistis nos ex parte, quod gloria vestra sumus, sicut & vos nostra in die domini nostri Iesu Christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos, vt secundum gratiam haberetis: & per vos transire in Macedonia, & iterum a Macedonia venire ad vos, & a vobis deduci in Iudæam. Cum ergo hoc voluisse, nunquid leuitate vsus sum? Aut quæ cogito, secundum carnem cogito, vt sit apud me Est & Non? Fidelis autem Deus, quia sermo noster qui fuit apud vos, non est in illo Est & Non, sed est in illo Est. Dei enim filius Iesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus est per me, & Syluanum & Timotheum, non fuit in illo Est & Non, sed Est in illo fuit. Quotquot enim promissiones Dei sunt in illo Est. Ideo & per ipsum, amen Deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui vnxit nos, Deus: qui & signauit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem Deum iuoco in animam meam, quod parcens

vobis, non veni ultra Corinthum, non quia dominamur fidei vestræ: sed adiutores sumus gaudij vestri. Nam fide statis.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore: Dixit Jesus discipulis ca. 7 suis, Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Et reliqua. Homilia Origenis.

Quod paulo superius spatiostam & latam viam nominauit, hic nunc aperiens falsos prophetas ostendit: per quos multi in perditionem abominabilem abierunt. Qui primo in Iudæa multi apparuerunt: & modo perfidia totum impleuere mundum. Sed illi prius falsi prophetæ fuerunt, verissimosque domini prophetas vsque ad mortem persecuti sunt, sicut Ieremiam, & Michæam aliosque multos. Isti autem nunc falsi prophetæ, & falsi christiani, qui sunt, veraces Christianos sine misericordia persecuntur & opprimunt aliquando (si detur copia) etiam gladij: sine intermissione autem suis pruis moribus & exemplis. Idcirco omnes præueniens dominus adhortatus est dicens, Attendite a falsis prophetis. Attendite diligentius, obseruate cautius, vt non seducamini, vt non circunue-niamini, vt non fallamini. Attendite ergo: hoc est considerate, quia non sunt oues, sed lupi in vestimento ouium: quia non sunt religiosi, sed irreligiosi in figura religiositatis: quia non sunt Christiani, sed veritate vacui, Christianorum persecutores. Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. **Te deum. Oratio.**

DEUS, cuius prouidentia in sui dis-positione non fallitur, te sup-

plices exoramus: vt noxia cuncta submoueas, & omnia nobis profutura concedas. Per.

C Feria. ij. ex Exodo. Lectio. j.

c. 17. **C**lamauit autem Moyses ad dominum, dicens: Quid faciam populo huic? Adhuc paululum, & lapidabit me. Et ait dominus ad Moysen, antecede populum: & sume tecum de senioribus Israel: & virgam qua percussisti fluuium, tolle in manu tua, & vade. En ego stabo coram te ibi super petram Horeb: percutiesque petram, & exibit ex ea aqua, vt bibat populus. Fecit Moyses ita coram senioribus Israel. Et vocauit nomen loci illius Tentatio, propter iurgium filiorum Israel: & quia tentauerunt dominum, dicentes, Est ne dominus in nobis, an non? Venit autem Amalec, & pugnabat contra Israel in Raphidim. Dixitque Moyses ad Iosue, Elige viros & egressus pugna contra Amalec: cras ego stabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea. Fecit Iosue vt loquutus erat Moyses, & pugnauit contra Amalec. Moyses autem, & Aaron, & Hur ascenderunt super verticem collis. Cumque leuaret Moyses manus, vincebat Israel: sin autem paululum remisisset, superabat Amalec. Manus autem Moysi erant graues. Sumentes igitur lapidem, posuerunt subter eum, in quo sedit. Aaron autem, & Hur sustentabant manus eius ex vtraque parte. Et factum est vt manus ipsius non lassarentur, vsque ad occasum solis. Fugauitque Iosue Amalec, & populum eius in ore gladij. Dixit autem dominus ad Moysen, Scribe hoc ob monimentum in libro, & trade auribus Iosue: delebo enim memoriam Amalec sub cœlo. Aedificauitque Moyses altare, & vocauit nomen eius, Dominus exaltatio

mea, dicens: Quia manus filij domini, & bellum domini erit contra Amalec, a generatione in generationem.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

Stitui autem hoc ipsum apud me, ne ca. 2. iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim ego contristo vos: & quis est qui me lætificet, nisi qui contrastatur ex me? Et hoc ipsum scripsi vobis: vt non cum venero, tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas: non vt contrastemini, sed vt sciatis quam charitatem habeam abundantius in vobis. Si quis autem contrastauit me: non me contrastauit, sed ex parte, vt non onerem omnes vos, sufficit illi qui eiusmodi est, obiurgatio hæc quæ fit a pluribus ita vt econuerso magis donetis & consolemini, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur, qui eiusmodi est. Propter quod obsecro vos vt confirmetis in illum ccaritatem. Ideo enim & scripsi vobis, vt cognoscam experimentum vestrum an in omnibus obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis: & ego. Nam & ego quod donau, siquid donau, propter vos in persona Christi, vt non circunueniamur a Satana. Non enim ignoramus cogitationes eius. Cum venissem autem Troadem propter euangelium Christi, & ostium mihi apertum esset in domino: non habui requiem spiritui meo, eo quod non inuenerim Titum fratrem meum, sed valefaciens eis profectus sum in Macedonia. Deo autem gratias qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco, quia Christi bonus odor sumus Deo, in ijs qui salui

fiunt, & in ijs qui pereunt, alijs quidem odor mortis in mortem: alijs autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idoneus? Non enim sumus (sicut plurimi) adulterantes verbum Dei, sed ex synceritate, sicut ex Deo coram Deo in Christo loquimur.

C Feria. iij. ex Exodo. Lectio. j.

c. 18. **C**Vmque audisset Iethro sacerdos Madian, cognatus Moysi, omnia quæ fecerat Deus Moysi, & Israeli populo suo, quod eduxisset dominus Israel de Ægypto: tulit Sephoram vxorem Moysi quam remiserat, & duos filios eius, quorum vnu vocabatur Gersam, dicente patre, Aduena fui in terra aliena. Alter vero Eliezer. Deus enim, ait, patris mei adiutor meus: & eruit me de gladio Pharaonis. Venit ergo Iethro cognatus Moysi, & filij eius, & vxor eius ad Moysen in desertum, vbi erat castrametatus iuxta montem Dei. Et mandauit Moysi, dicens: Ego Iethro cognatus tuus venio ad te, & vxor tua, & duo filij cum ea. Qui egressus in occursum cognati sui, adorauit, & osculatus est eum: salutaueruntque se mutuo verbis pacificis. Cumque intrasset tabernaculum, narrauit Moyses cognato suo cuncta, quæ fecerat dominus Pharaoni & Aegyptijs propter Israel: vniuersumque laborem qui accidisset eis in itinere, & quod liberauerat eos dominus. Lætatusque est Iethro super omnibus bonis quæ fecerat dominus Israel, eo quod eruisset eum de manu Ægyptiorum, & ait: Benedictus dominus qui liberauit vos de manu Aegyptiorum, & de manu Pharaonis, qui eruit populum suum de manu Aegypti. Nunc cognoui, quia magnus dominus super omnes Deos, eo quod superbe egerint contra illos. Obtulit ergo Iethro cognatus Moysi holocausta & hostias Deo:

veneruntque Aaron & omnes seniores Israel, vt comedenter panem cum eo coram Deo.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

INcipimus iterum nosmetipsos com-

ca. 3.

mendare? Aut nunquid egemus (sicut quidam) commendatijs epistolis ad vos, aut ex vobis? Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur & legitur ab omnibus hominibus: manifestati quod epistola estis Christi, ministrata a nobis, & scripta non atramento, sed spiritu Dei viui: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. † Fiduciam autem talem A habemus per Christum ad Deum: non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est: qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti: non literæ, sed spiritu: litera enim occidit: spiritus autem viuificat. Quod si ministratio mortis literis deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita vt non possent intendere filij Israel in faciem Moysi, propter gloriam vultus eius quæ euacuatur: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis, in gloria est: multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria.] Nam B nec glorificatum est, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam. Si enim quod euacuatur, per gloriam est: multo magis quod manet, in gloria est. Habentes igitur talem spem, multa fiducia vtimur: & non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam, vt non intenderent filij Israel in faciem eius, quod euacuatur, sed obtusi sunt sensus eorum. Vsque in hodiernum enim diem, idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non reuelatum, quoniam in Christo euacuatur:

sed vsque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Cum autem conuersus fuerit ad dominum, auferetur velamen. Dominus autem, spiritus est. Vbi autem spiritus domini, ibi libertas. Nos vero omnes, reuelata facie gloriam domini speculantes: in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tanquam a domini spiritu.

C Feria. iiiij. ex Exodo. Lectio. j.

c. 18.

A Ltera autem die sedit Moyses, vt iudicaret populum, qui assistebat Moysi a mane vsque ad vesperam. Quod cum vidisset cognatus eius, omnia scilicet quæ agebat in populo, ait, Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes, & omnis populus præstolatur de mane vsque ad vesperam? Cui respondit Moyses, Venit ad me populus quærens sententiam Dei. Cumque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me vt iudicem inter eos, & ostendam præcepta Dei, & leges eius. At ille, Non bonam, inquit, rem facis: stulto labore consumeris & tu, & populus iste qui tecum est: vltra vires tuas est negocium, solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea atque consilia, & erit dominus tecum. Esto tu populo in his quæ ad Deum pertinent, vt referas quæ dicuntur, ad eum: ostendasque populo cæremonias & ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, & opus quod facere debeant. Prouide autem de omni plebe viros potentes & timentes Deum: in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tribunos & centuriones, & quinquagenarios, & decanos, qui iudicent populum omni tempore: quicquid autem maius fuerit, referant ad te, & ipsi minora tantummodo iudicent: leuiusque sit tibi, partito in alios onere. Si hoc

feceris, implebis imperium Dei, & præcepta eius poteris sustentare: & omnis hic populus reuertetur ad loca sua cum pace. Quibus auditis, Moyses fecit omnia quæ ille suggesserat. Et electis viris strenuis de cuncto Israel, constituit eos principes populi, tribunos & centuriones, & quinquagenarios & decanos. Qui iudicabant plebem domini omni tempore: quicquid autem grauius erat, referebant ad eum. faciliora tantummodo iudicantes. Dimisitque cognatum suum: qui reuersus abijt in terram suam.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. **L. ij.**

I Deo habentes hanc ministracionem, ca. 4.

Iuxta quod misericordiam consequuti sumus non deficimus, sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. Quod si etiam opertum est euangelium nostrum: in ijs qui pereunt est opertum: in quibus Deus huius seculi excaecauit mentes infidelium, vt non fulgeat illis illuminatio euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei. Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Iesum Christum dominum nostrum: nos autem seruos vestros per Iesum: quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei: in facie Christi Iesu. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus: vt sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur: sed non angustiamur: aporiamur: sed non destituimur: persecutionem patimur: sed non derelinquimur: humiliamur, sed non confundamur: deiicimur, sed

non perimus: semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circunferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui viuimus, in mortem tradimur propter Iesum: vt & vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum est, Credidi propter quod loquutus sum: & nos credimus, propter quod & loquimur. scientes quoniam qui suscitauit Iesum, & nos cum Iesu suscitabit & constituet vobiscum. Omnia enim propter vos: vt gratia abundans, per multos in gratiarum actione abundet in gloriam Dei. Propter quod non deficimus: sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Id enim quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.

C Feria. v. ex Exodo. Lectio. j.

c. 19. **M**Ense tertio egressionis filiorum Israel de terra Aegypti: in die hac venerunt in solitudinem Sinai. Nam profecti de Raphidim, & peruenientes vsque in desertum Sinai, castrametati sunt in eodem loco, ibique Israel fixit tentoria e regione montis. Moyses autem ascendit ad Deum: vocavitque eum dominus de monte, & ait, Hæc dices domui Iacob, & annuntiabis filiis Israel, Vos ipsi vidistis quæ fecerim Aegyptijs, quomodo portauerim vos super alas aquilarum, & assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem meam: & custodieritis pactum meum, eritis

mihi in peculium de cunctis populis: mea est enim omnis terra. Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. Hæc sunt verba quæ loqueris ad filios Israel. Venit Moyses, & conuocatis maioribus natu populi, exposuit omnes sermones quos mandauerat dominus. Responditque omnis populus simul, Cuncta quæ loquutus est dominus, faciemus. Cumque retulisset Moyses verba populi ad dominum, ait ei dominus, Iam nunc veniam ad te in caligine nubis, vt audiat me populus loquentem ad te, & credat tibi in perpetuum. Nuntiauit ergo Moyses verba populi ad dominum. Qui dixit ei, Vade ad populum, & sanctifica illos hodie & cras, lauentque vestimenta sua, & sint parati in diem tertium: in die enim tertia descendet dominus coram omni plebe super montem Sinai. Constituesque terminos populo per circuitum, & dices ad eos, Cauete ne ascendiatis in montem, nec tangatis fines illius: omnis qui tetigerit montem morte morietur. Manus non tanget eum, sed lapidibus opprimetur, aut confodietur iaculis: siue iumentum fuerit siue homo, non viuet: cum cœperit clangere buccina, tunc descendant in montem.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

SCimus enim quoniam si terrestris ca. 5. domus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam æternam in cœlis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de coelo est, superindui cupientes: si tamen vestiti, & non nudi inueniamur. Nam & qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati eo quod nolumus expoliari, sed superuestiri, vt absorbeatur quod mortale est, a vita. Qui autem efficit nos in hoc ip-

sum, Deus qui dedit nobis pignus spiritus. Audientes igitur semper, scientes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur a domino (Per fidem enim ambulamus, & non per speciem) audiems autem & bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, & praesentes esse ad dominum. Et ideo contendimus, siue absentes, siue præsentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi: vt referat vñusquisque propria corporis prout gessit, siue bonum, siue malum. Scientes ergo timorem domini, hominibus suademos: Deo autem manifesti sumus. Spero autem & in conscientijs vestris manifestos nos esse. Non iterum commendamus nos vobis: sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis: vt habeatis ad eos qui in facie gloriantur, & non in corde. Siue enim mente excedimus, Deo: siue sobrij sumus, vobis. Charitas enim Christi vrget nos: aestimantes hoc, quoniam si vñus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus: vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem nouimus secundum carnem. Et si cognouimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non nouimus. Si qua ergo in Christo noua creatura: vetera transierunt, ecce facta sunt omnia noua. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum: & dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi: non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo ex-

hortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: vt nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

C Feria. vj. ex Exodo. Lectio. j.

D Escenditque Moyses de monte ad c. 19. populum, & sanctificauit eum. Cunque lauissent vestimenta sua, ait ad eos, Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis vxoribus vestris. Iamque aduenerat tertius dies, & mane inclaruerat: & ecce cooperunt audiri tonitrus, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorque buccinæ vehementius perstrepebat: & timuit omnis populus qui erat in castris. Cumque eduxisset eos Moyses in occursum Dei de loco castrorum, steterunt ad radices montis. Totus autem mons Sinai fumabat: eo quod descendisset dominus Deus super eum in igne, & ascenderet fumus ex eo quasi de fornace: eratque omnis mons terribilis. Et sonitus buccinæ paulatim crescebat in maius, & prolixius tendebatur: Moyses loquebatur, & Deus respondebat ei. Descenditque dominus super montem Sinai in ipso montis vertice, & vocauit Moysen in cacumen eius. Quo cum ascendisset, dixit ad eum, Descende, & contestare populum: ne forte velit transcendere terminos ad videndum dominum, & pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes quoque qui accedunt ad dominum, sanctificentur, ne percutiat eos. Dixitque Moyses ad dominum, Non poterit vulgus ascendere in montem Sinai: tu enim testificatus es & iussisti, dicens, Pone terminos circa montem, & sanctifica illum Cui ait dominus, Vade, descende: ascendesque tu, & Aaron tecum: sacerdotes autem & populus non transeant

terminos, nec descendant ad dominum, ne forte interficiat illos. Descenditque Moyses ad populum: & omnia narravit eis.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

c.6.a **A** Diuantes autem † exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Ait enim, Tempore accepto exaudiui te: & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigilijs, in ieunijs, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiae a dextris & a sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: vt seductores, & veraces: sicut qui ignoti, & cogniti: quasi morientes, & ecce viuimus: vt castigati, & non mortificati: quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.] Os nostrum patet ad vos o Corinthij, cor nostrum dilatum est. Non angustiamini in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris. Eandem autem habentes remunerationem (tanquam filijs dico) dilatamini & vos, nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiae cum iniuitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? quis autem, consensus templo Dei cum idolis? Vos enim estis templum Dei viui: sicut

dicit Deus, Quoniam inhabitabo in illis: & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus: & ipsi erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum: & separamini, dicit dominus, & immundum ne tetigeritis: & ego recipiam vos: & ero vobis in patrem: & vos eritis mihi in filios & filias, dicit dominus omnipotens.

C Sabbato, ex Exodo. Lectio. j.

L Ocutusque est Deus cunctos ser- c. 20. mones hos, Ego sum dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti de domo seruitutis. Non habebis Deos alienos coram me, Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem quæ est in caelo desuper, & quæ in terra deorsum, nec eorum quæ sunt in aquis sub terra, non adorabis ea, neque coles, ego sum dominus Deus tuus fortis zelotes, visitans iniuitatem patrum in filios in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me, & faciens misericordiam in millia his qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea. Non assumes nomen domini Dei tui in vanum, nec enim habebit insontem dominus eum, qui assumpserit nomen domini Dei sui frustra. Memento vt diem sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septimo autem die Sabbatum domini Dei tui est: non facies omne opus in eo, tu & filius tuus & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum, & aduena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit dominus cœlum & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt & requieuit in die septimo: idcirco benedixit dominus diei sabbati, & sanctificauit eum. † Honora patrem tuum & matrem tuam, vt sis longæus super terram, quam dominus Deus tuus dabit tibi. Non occides. Non moech-

aberis. Non furtum facies. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non concupisces domum proximi tui. Nec desiderabis vxorem eius, non seruum, non ancillam, non bouem, non asinum, nec omnia quae illius sunt.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

ca. 7. **H**As ergo habentes promissiones charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei. Capite nos. Neminem læsimus, neminem corrupimus, neminem circunuenimus. Non ad condemnationem vestram dico. Prædiximus enim quod in cordibus nostris estis ad commorendum & ad conuiuendum. Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam & cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris, pugnæ: intus, timores. Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos, Deus, in aduentu Titi. Non solum autem in aduentu eius, sed etiam in consolatione, qua consolatus est in vobis referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me, ita vt magis gauderem. Quoniam & si contrastauit vos in epistola, non me poenitet: & si poeniteret, videns quod epistola illa (etsi ad horam) vos contrastauit. Nunc gaudeo: non quia contrastati estis, sed quia contrastati estis ad poenitentiam. Contrastati enim estis secundum Deum: vt in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Quæ enim secundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem operatur: seculi autem tristitia, mortem operatur.

Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contrastari vos: quantam in vobis operatur solicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos, incontaminatos esse negotio. Igitur etsi scripsi vobis, non propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam solicitudinem nostram quam habemus pro vobis coram Deo, ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra, abundantius magis gauisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita & gloriatio nostra quæ fuit ad Titum, veritas facta est: & viscera eius abundantius in vobis sunt, reminiscentis omnium vestrum obedientiam, quomodo cum timore & tremore exceperitis illum. Gaudeo quod in omnibus confido in vobis.

C. Dominica octaua post Pentecosten, ex Exodo. Lectio. j.

Vnctus autem populus videbat voces & lampades, & c. 20. sonitum buccinæ, montemque fumantem: & perterriti ac pauore concussi, steterunt procul, dicentes Moysi, Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur dominus, ne forte moriamur. Et ait Moyses ad populum, Nolite timere: vt enim probaret vos venit Deus, & vt terror illius esset in vobis, & non peccaretis, Stetitque populus de longe: Moyses autem accessit ad caliginem in qua erat Deus. Dixit præterea dominus ad Moysen, Hæc dices filijs Israel, Vos vidistis quod de cœlo locutus sim vobis. Non facietis mecum Deos ar-

genteos, nec Deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi, & offeretis super eo holocausta & pacifica vestra, oues vestras & boues in omni loco in quo memoria fuerit nomi-

gaudij ipsorum fuit, & altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum, quia secundum virtutem (testimonium illis reddo) & supra virtutem voluntarij fuerunt, cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam & communicationem ministerij quod fit in sanctos. Et non sicut sperauimus, sed semetipsos dederunt prius domino, deinde nobis per voluntatem Dei: ita vt rogaremus Titum, vt quemadmodum coepit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam istam. Sed sicut in omnibus abundatis fide, & sermone, & scientia, & omni solicitudine, insuper & charitate vestra in nos, vt & in hac gratia abundetis. Non quasi imperans dico: sed per aliorum solicitudinem, etiam vestrae charitatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est: cum esset diues, vt illius inopia, vos diuites essetis. Et consilium in hoc do. Hoc enim vobis utile est: qui non solum facere, sed & velle coepistis ab anno priore: nunc vero & facto perficie: vt quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est: secundum id quod habet, accepta est, non secundum id quod non habet. Non enim vt alijs sit remissio, vobis autem tribulatio: sed ex aequalitate. In praesenti tempore, vestra abundantia, illorum inopiam suppletat: vt & illorum abundantia, vestrae inopiae sit supplementum, vt fiat aequalitas, sicut scriptum est, Qui multum, non abundauit: & qui modicum, non minorauit. Gratias autem ago Deo, qui dedit eandem solicitudinem pro vobis in corde Titi: quo-

Dnis mei:] veniam ad te, & benedicam tibi. Quod si altare lapideum feceris mihi, non ædificabis illud de sectis lapidibus: si enim leuaueris cultrum tuum super eum, polluetur. Non ascendes per gradus ad altare meum,

c. 21. ne reueletur turpitudo tua. Hæc sunt iudicia quæ propones eis, Si emeris seruum Hebræum, sex annis seruiet tibi: in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intrauerit, cum tali exeat, si habens vxorem: & vxor egreditur simul. Sin autem dominus dederit illi vxorem, & pepererit filios & filias: mulier & liberi eius erunt domini sui, ipse vero exibit cum vestitu suo. Quod si dixerit seruus, Diligo dominum meum & vxorem ac liberos, non egredi liber: offeret eum dominus dijs, & applicabitur ad ostium & postes, perforabitque aurem eius subula, & erit ei seruus in seculum. Si quis vendiderit filiam suam in famulam, non egredietur sicut ancillæ exire consueuerunt. Si displicuerit oculis domini sui, cui tradita fuerat, dimittet eam: populo autem alieno vendendi non habebit potestatem, si spreuerit eam. Sin autem filio suo desponderit eam, iuxta morem filiarum faciet illi. Quod si alteram ei acceperit, prouidebit puellæ nuptias, & vestimenta, & pretium pudicitiae non negabit. Si tria ista non fecerit, egreditur gratis absque pecunia.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

ca. 8. **N**Otam autem facimus vobis fratres gratiam Dei, quæ data est in ecclesijs Macedoniæ: quod in multo experimento tribulationis abundantia

niam exhortationem quidem suscepit: sed cum solicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem nostrum, cuius laus est in Euangeliō per omnes ecclesias: non solum autem, sed & ordinatus est ab ecclesijs comes peregrinationis nostræ, in hanc gratiam quæ ministratur a nobis ad domini gloriam & destinatam voluntatem nostram: deuitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quæ ministratur a nobis in domini gloriam. Prouidemus enim bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum illis & fratrem nostrum, quem probauimus in multis sæpe sollicitum esse: nunc autem multo sollicitorem, confidentia multa in vos, siue pro Tito qui est socius meus & in vos adiutor, siue fratres nostri, Apostoli ecclesiarum, gloria Christi. Ostensionem ergo quæ est charitatis vestræ & nostræ gloriæ pro vobis, in illos ostendite in faciem ecclesiarum.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

c. 16. **I**N illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc, Homo quidam erat diues qui habebat villicum, & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. **Et reliqua.**

Homilia sancti Hiero. presby.

Quæstiunculam proposuisti quid sit villicus iniquitatis, qui voce domini laudatur. Cuius cum vellem scire rationem, & de quo fonte processerat: reuolui volumen euangelicum: & inter cætera reperi quod appropinquabitibus saluatori publicanis & peccatoribus vt audirent eum, murmurabant Pharisæi & Scribæ dicentes, Quare iste peccatores suscipit, & comedit cum eis? Qui locutus est eis parabolam centum ouium & vnius perditæ, quæ inuenta pastoris humeris reportata est. Et

cum esset posita, statim intulit, Dico vobis quod ita gaudium in coelo super vno peccatore poenitentiam agente, magis quam super nonagintanouem iustis qui non habent opus poenitentia. Aliam quoque parabolam decem drachmarum, vnius quoque perditæ atque repertæ, cum proposuisset, simili eam fine compleuit: sic dico vobis, gaudium erit angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente. Tertiam quoque parabolam proposuit hominis habentis duos filios, & diuidentis inter eos substantiam. Cumque minor facultatibus perditis egere coepisset, & comedere siliquas porcorum cibum: reuersus ad patrem, susceptus est ab eo. Frater quoque senior inuidens patris voce corripitur, quod lætari debuerit & gaudere, quia frater eius mortuus erat & reuixit, perierat & inuentus est. **Te deum. Oratio.**

LArgire nobis quæsumus domine semper spiritum cogitandi quæ recta sunt, propitius & agendi: vt, qui sine te esse non possumus, secundum te viuere valeamus. Per domi-

C Feria. ij. ex Exodo. Lectio. j.

Q Vi percusserit hominem volens occidere, morte moriatur. Qui autem non est insidiatus, sed Deus illum tradidit in manus eius: constituant tibi locum in quem fugere debeat. Si quis per industriam occiderit proximum suum: & per insidias, ab altari meo auelles eum vt moriatur. Qui percusserit patrem suum aut matrem, morte moriatur. Qui furatus fuerit hominem, & vendiderit eum, conuictus noxæ morte moriatur. Qui maledixerit patri suo vel matri, morte moriatur. Si rixati fuerint viri, & percusserit alter proximum suum lapide vel pugno, & ille mortuus non fuerit, sed iacuerit

in lectulo, si surrexerit, & ambulauerit foris super baculum suum, innocens erit qui percusserit: ita tamen vt operas eius, & impensas in medicos, restituat. Qui percusserit seruum suum vel ancillam virga, & mortui fuerint in manibus eius, criminis reus erit. Sin autem vno die vel duobus superuixerit, non subiacebit poenæ, quia pecunia illius est. Si rixati fuerint viri, & percusserit quis mulierem prægnantem, & abortium quidem fecerit, sed ipsa vixerit: subiacebit damno quantum maritus mulieris expetierit, & arbitri iudicauerint. Sin autem mors eius fuerit subsecuta, reddet animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, liuorem pro liuore. Si percusserit quispiam oculum serui sui aut ancillæ. & luscios eos fecerit, dimittet eos liberos pro oculo quem eruit. Dentem quoque si excusserit seruo vel ancillæ suæ, similiter dimittet eos liberos. Si bos cornu percusserit virum aut mulierem, & mortui fuerint, lapidibus obruetur, & non comedentur carnes eius, dominus quoque bouis innocens erit. Quod si bos cornu petra fuerit ab heri & nudiustertius, & contestati sunt dominum eius, nec recluserit eum, occideritque virum aut mulierem: bos lapidibus obruetur, & dominum eius occident. Quod si pretium fuerit ei impositum, dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus. Filium quoque & filiam si cornu percusserit, simili sententiæ subiacebit. Si seruum ancillamque inuaserit, triginta siclos argenti domino dabit, bos vero lapidibus opprimetur.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

NAm de ministerio quod fit in ca. 9. sanctos: ex abundanti est mihi scribere vobis. Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Macedones. Quoniam & Achaia parata est ab anno preterito: & vestra æmulatio prouocauit plurimos. Misimus autem fratres: vt ne quod gloriamur de vobis, euacuetur in hac parte, vt (quemadmodum dixi) paratis: ne cum venerint Macedones mecum, & inuenerint vos imparatos, erubescamus nos, vt non dicamus vos in hac substantia. Necessarium ergo existimauit rogare fratres, vt præueniant ad vos, & præparent repromissam benedictionem hanc, paratam esse sic, quasi benedictionem, non tanquam auaritiam. Hoc autem dico, † Qui parce B seminat, parce & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Vnusquisque prout destinauit in corde suo: non ex tristitia aut ex necessitate. Hilarem enim datorem diligit Deus. Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: vt in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, sicut scriptum est, Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum seculi. Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum præstabat, & multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum iustitiae vestræ.] Vt in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per nos gratiarum actionem Deo. Quoniam ministerium huius officij non solum supplet ea quæ desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in domino, per probationem ministerij huius, glorificantes Deum in obe-

dientia confessionis vestræ in euangelio Christi, & simplicitate communicatio-
nis vestræ in illos, & in omnes, & in ip-
sorum obsecratione pro vobis, desider-
antium vos propter eminentem gratiam
Dei in vobis. Gratias ago Deo super in-
enarrabili dono eius.

C Feria. iij. ex Exodo. Lectio. j.

- c. 21. **S**i quis aperuerit cisternam, &
foderit, & non operuerit eam, ce-
cideritque bos aut asinus in eam, red-
det dominus cisternæ pretium iumento-
rum: quod autem mortuum est, ipsius erit. Si bos alienus bouem alterius
vulnerauerit, & ille mortuus fuerit:
vendent bouem viuum, & diuident
pretium, cadauer autem mortui inter se
dispertient, Si autem sciebat quod bos
cornupeta esset ab heri & nudiustertius
& non custodiuuit eum dominus suus:
reddet bouem pro boue, & cadauer in-
tegrum accipiet. Si quis furatus fuerit
bouem aut ouem, & occiderit vel ven-
diderit: quinque boues pro vno boue
restituet, & quatuor oues pro vna oue.
Si effringens fur domum siue suffodi-
ens fuerit inuentus, & accepto vulnere
mortuus fuerit: percussor non erit reus
sanguinis. Quod si orto sole hoc fe-
cerit: homicidium perpetrauit, & ipse
morietur. Si non habuerit quod pro
furto reddat, ipse venundabitur. Si
inuentum fuerit apud eum quod fu-
ratus est, viuens, siue bos, siue asi-
nus, siue ouis, duplum restituet. Si
laeserit quispiam agrum vel vineam,
& dimiserit iumentum suum vt de-
pascatur aliena: quicquid optimum
habuerit in agro suo vel in vinea, pro
damni aestimatione restituet. Si egres-
sus ignis inuenerit spinas, & compre-
henderit aceruos frugum, siue stantes
segetes in agris: reddet damnum qui
ignem succenderit. Si quis commen-
- c. 22. te

dauerit amico pecuniam aut vas in cus-
todiam, & ab eo qui suscepserat, furto
ablata fuerint: si inuenitur fur, duplum
reddet: si latet fur, dominus domus ap-
plicabitur ad Deos, & iurabit, quod non
extenderit manum in rem proximi sui,
ad perpetrandam fraudem, tam in boue
quam in asino, & oue ac vestimento, &
quicquid damni inferre potest, ad Deos
vtriusque causa perueniet: & si illi iudi-
cauerit, duplum restituet proximo suo.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

Ipse autem ego Paulus obsecro vos c. 10.

per mansuetudinem & modestiam
Christi qui in facie quidem humilis sum
inter vos, absens autem confido in vo-
bis. Rogo autem vos, ne præsens au-
deam per eam confidentiam qua existi-
morum audere in quosdam: qui arbitran-
tur nos tanquam secundum carnem am-
bulamus. In carne enim ambulantes,
non secundum carnem militamus. Nam
arma militiæ nostræ non carnalia sunt,
sed potentia Deo ad destructionem mu-
nitionum, consilia destruentes, & om-
nem altitudinem extollentem se aduersus
scientiam Dei, & in captiuitatem
redigentes omnem intellectum in obse-
quium Christi, & in promptu habentes
vleisci omnem inobedientiam, cum im-
pleta fuerit vestra obedientia. Quæ se-
cundum faciem sunt, videte. Si quis
confidit sibi, Christi se esse: hoc cogitet
iterum apud se, quod sicut ipse Christi
est, ita & nos. Nam & si amplius aliquid
gloriatus fuero de potestate nostra,
quam dedit nobis dominus in ædifica-
tionem, & non in destructionem ves-
tram non erubescam. Vt autem non
existimer tanquam terrere vos per epis-
tolas. (Quoniam quidem epistolæ in-
quiunt, graues sunt & fortes, præsentia
autem corporis infirma, & sermo com-
temptibilis) hoc cogitet qui eiusmodi

est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes in facto. Non enim audemus inserere aut comparare nos quibusdam, qui seipso commendant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, & comparantes nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur: sed secundum mensuram regulæ qua mensus est nobis Deus mensuram pertingendi vsque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus nos. Vsque ad vos enim peruenimus in Euangelio Christi, non in immensum gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes crescentis fidei vestræ, in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam, etiam in illa quæ vltra vos sunt euangelizare, non in aliena regula, in ijs quæ præparata sunt gloriari. †

D Qui autem gloriatur in domino gloriatur. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus commendat.

C Feria. iiiij. ex Exodo. Lectio. j.

c. 22. **S**I quis commendauerit proximo suo iumentum, bouem, ouem, & omne iumentum ad custodiam, & mortuum fuerit, aut debilitatum, vel captum ab hostibus, nullusque hoc viderit: iusurandum erit in medio, quod non extenderit manum ad rem proximi sui: suscipietque dominus iuramentum, & ille reddere non cogetur. Quod si furto ablatum fuerit, restituet damnum domino. Si comedum a bestia, deferat ad eum quod occisum est, & non restituet. Qui a proximo suo quicquid horum mutuo postulauerit, & debilitatum aut mortuum fuerit, domino non præsente, reddere compelletur. Quod si impræsentiarum dominus fuerit, non restituet, maxime si conductum venerat pro mercede operis sui. Si se-

duxerit quis virginem necedum despontatam, dormieritque cum ea: dotabit eam & habebit eam vxorem. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis, quam virgines accipere consueuerunt. Maleficos non patieris viuere. Qui coierit cum iumento, morte moriatur. Qui immolat dijs, occidetur, præterquam domino soli. Aduenam non contrastabis, neque affliges eum: aduenæ enim & ipsi fuistis in terra Ægypti, viduæ & pupillo non nocebitis. Si læseritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum: & indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, & erunt vxores vestræ viduæ, & filij vestri pupilli. Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum, non vrgebis eum quasi exactor, nec vsuris opprimes. Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum, ante Solis occasum reddes ei: Ipsum enim est solum quo operitur, indumentum carnis eius, nec habet aliud in quo dormiat: si clamauerit ad me, exaudiem eum, quia misericors sum. Dijs non detrahes, & principi populi tui non maledices. Decimas tuas & primicias tuas non tardabis reddere: primogenitum filiorum tuorum dabis mihi. De bobus quoque, & ouibus similiter facies: septem diebus sit cum matre sua, die octaua reddes illum mihi. Viri sancti eritis mihi, carnem quæ a bestijs fuerit prægustata, non comedetis, sed proiicietis canibus.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

VTinam sustineretis modicum quid c. 11. insipientiæ meæ: sed & supra portare me: æmulator enim vos Dei æmulatione. Despondi enim vos vni viro virginem castam exhibere Christo.] Timeo autem ne sicut serpens Euam B seduxit astutia sua: ita corrumpantur

sensus vestri, & excitant a simplicitate, quæ est in Christo. Nam si is qui venit, alium Christum prædicat, quem non prædicauimus, aut alium spiritum accipitis, quem non accepistis, aut aliud euangelium quod non recepistis: recte pateremini. Existimo enim nihil me minus fecisse magnis Apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed non scientia, in omnibus autem manifestus sumus vobis. At nunquid peccatum feci, me ipsum humilians, vt vos exaltemini: quoniam gratis Euangeliū Dei euangelizauī vobis? alias ecclesias expoliaui, accipiens stipendia ad ministerium vestrum. Et cum essem apud vos, & egerem: nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat suppleuerunt fratres qui venerunt a Macedonia: & in omnibus sine onere me vobis seruaui, & seruabo. Est veritas Christi in me, quoniam hæc gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiæ. Quare? quia non diligo vos? Deus scit. Quod autem facio: & faciam, vt amputem occasionem eorum qui volunt occasionem: vt in quo gloriantur, inueniantur sicut & nos. Nam eiusmodi pseudo apostoli sunt operarij subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum, ipse enim satanas transfigurat se in angelum lucis, non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiæ: quorum finis erit secundum opera ipsorum. Iterum dico, ne quis me putet insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite me: vt & ego modicum quid glorier. Quod loquor, non loquor secundum Deum, sed quasi in insipientia, in hac substantia gloriæ. Quoniam multi gloriantur secundum carnem: & ego gloriabor.

¶ Feria. v. ex Exodo. Lectio. j.

NOn suscipes vocem mendacij: nec c. 23. iunges manum tuam vt pro impiο dicas falsum testimonium. Non sequeris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquiesces sententiae, vt a vero deuies. Pauperis quoque non misereberis in iudicio. Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odientis te, iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis cum eo. Non declinabis in iudicium pauperis. Mendacium fugies. Insontem & iustum non occides, quia auersor impium. Nec accipies munera, quæ etiam excæcant prudentes, & subuertunt verba iustorum. Peregrino molestus non eris, scitis enim aduenarum animas: quia & ipsi peregrini fuistis in terra Ægypti. Sex annis seminabis terram tuam, & congregabis fruges eius. Anno autem septimo dimittes eam, & requiescere facies, vt comedant pauperes populi tui: & quicquid reliquum fuerit: edant bestiæ agri, ita facies in vinea, & in oliueto tuo. Sex diebus operaberis: septimo die cessabis, vt requiescat bos & asinus tuus, & refrigeretur filius ancillæ tuæ, & aduena. Omnia quæ dixi vobis, custodite. Et per nomen externorum Deorum non iurabitis, neque audietur ex ore vestro. Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis. Solennitatem azymorum custodies. Septem diebus comedes azyma, sicut præcepisti tempore mensis nouorum, quando egressus es de Ægypto: non apparebis in conspectu meo vacuus. Et solennitatem messis primitiorum operis tui, quæcunque seminaueris in agro, solennitatem quoque in exitu anni, quando congregaueris omnes fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit omne mas-

culinum tuum coram domino Deo tuo. Non immolabis super fermento sanguinem victimæ meæ, nec remanebit adeps solennitatis meæ vsque mane. Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum domini Dei tui: non coques hœdum in lacte matris suæ.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

c. 11. **L**¶benter enim suffertis insipientes: c cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in seruitutem redigit, si quis deuorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos cœdit. Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet (in insipientia dico) audeo & ego. Hebrei sunt: & ego. Israelitæ sunt: & ego. Semen Abrahæ sunt: & ego. Ministri Christi sunt (vt minus sapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis: in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudæis quinques quadragenæs, vna minus, accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, in itineribus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus: periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore & ærumpa, in vigilis multis, in fame & siti, in ieunijs multis, in frigore & nuditate: præter illa quæ extrinsecus sunt: instantia mea quotidiana: solicitude omnium ecclesiarum. Quis infirmatur & ego non infirmor? Quis scandalizatur: & ego non vror? Si gloriari oportet: quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor. Deus & pater domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula, scit quod non mentior. Damasci præpositus gentis Aretæ Regis, cus-

todiebat ciuitatem Damascenorum, vt me comprehenderet: & per fenestram in sporta dimissus sum per murum, & sic effugi manus eius.

C Feria. vj. ex Exodo. Lectio. j.

ECce ego mittam angelum meum, c. 23. qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem paraui. Obserua eum, & audi vocem eius, nec contemnendum putas: quia non dimittet cum peccaueris, & est nomen meum in illo. Quod si audieris vocem eius, & feceris omnia quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis, & affligam afflentes te. Præcedetque te angelus meus, & introducet te ad Amorrhæum, & Hethæum, & Pherezæum, Chananæumque, & Heuæum, & Iebusæum, quos ego conteram. Non adorabis Deos eorum, nec coles eos, non facies opera eorum, sed destrues eos: & confringes statuas eorum. Seruetisque domino Deo vestro, vt benedicam panibus tuis, & aquis, & auferam infirmitatem de medio tui. Non erit infœcunda, nec sterilis in terra tua, numerum dierum tuorum implebo. Terrorem meum mittam in præcursorum tuum, & occidam omnem populum, ad quem ingredieris: cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam, emittens crabrones prius, qui fugabunt Heuæum, & Chananæum, & Hethæum, antequam introreas. Non ejciam eos a facie tua anno vno: ne terra in solitudinem redigatur, & crescant contra te bestiæ. Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augearis, & possideas terram. Ponam autem terminos tuos a mari rubro vsque ad mare Palæstinorum, & a deserto vsque ad fluum: tradam in manibus vestris habitatores terræ, & ejciam eos de conspectu vestro. Non inibis cum eis fœdus, nec

cum dijs eorum. Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me, si seruieris dijs eorum: quod tibi certe erit in scandalum.

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

c. 12. **S**i gloriari oportet, non expedit qui a dem? veniam autem ad visiones, & reuelationes domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (siue in corpore, siue extra corpus, nescio, Deus scit) raptum huiusmodi vsque ad tertium cœlum. Et scio huiusmodi hominem (siue in corpore, siue extra corpus, nescio, Deus scit) quoniam raptus est in paradisum: & audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis. Nam & si voluero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam. Parco autem, ne quis me existimet supra id quod videt in me, aut aliquid audit ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ angelus satanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter dominum rogaui, vt discederet a me & dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis: vt inhabitet in me B virtus Christi.] Propter quod placebo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo. Cum enim infirmor: tunc potens sum. Factus sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim a vobis debui commendari: nihil enim minus fui ab ijs qui sunt supra modum apostoli: tametsi nihil sum. Signa tamen apostoli facta sunt super vos in omni patientia, in signis & prodigijs, & virtutibus. Quid est enim quod minus habuistis præ cæ-

teris ecclesijs: nisi quod ego ipse non grauaui vos? Donate mihi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos: & non ero grauis vobis. Non enim quæro quæ vestra sunt, sed vos. Nec enim debent filij parentibus thesaurizare: sed parentes filij. Ego autem libentissime impendam & super impendar ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minus diligar, sed esto, ego vos non grauaui: sed cum essem astutus, dolo vos cepi. Nunquid per aliquem eorum quod misi ad vos, circumueni vos? Rogauit Titum, & misi cum illo fratrem. Nunquid Titus vos circumuenit? nonne eodem spiritu ambulauius? nonne ijsdem vestigij? Olim putatis quod excusemus nos apud vos? Coram Deo, in Christo loquimur: omnia enim charissimi propter ædificationem vestram. Timeo enim ne forte cum venero, non quales volo, inueniam vos: & ego inueniar a vobis quallem non vultis, ne forte contentiones, æmulationes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones sint inter vos: ne iterum cum venero, humiliet me Deus apud vos: & lugeam multos ex ijs qui ante peccauerunt & non egerunt poenitentiam super immunditia & fornicatione, & im pudicitia quam gesserunt.

C Sabbato, ex Exodo. Lectio. j.

Moysi quoque dixit, † Ascende ad c. 24. dominum tu & Aaron, Nadab, a & Abiu, & septuaginta senes ex Israël, & adorabitis procul. Solusque Moyses ascendet ad dominum & illi non appropinquabunt: nec populus ascendet cum eo. Venit ergo Moyses, & narravit plebi omnia verba domini atque iudicia: responditque cunctus populus vna voce. Omnia verba domini, quæ loquutus est faciemus.

Scripsit autem Moyses vniuersos sermones domini: & mane consurgens ædificauit altare ad radices montis, & duodecim titulos per duodecim tribus Israel. Misitque iuuenes de filijs Israe, & obtulerunt holocausta, immolaueruntque victimas pacificas domino, vitulos. Tulit itaque Moyses dimidiā partem sanguinis, & misit in crateras: partem autem residuam fudit super altare. Assumensque volumen foederis, legit audiente populo, qui dixerunt: Omnia quæ loquitus est dominus faciemus, & erimus obedientes. Ille vero sumptum sanguinem respersit in populum, & ait, Hic est sanguis foederis, quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. Ascenderuntque Moyses & Aaron, Nadab, & Abiu, & septuaginta de senioribus Israe: & viderunt Deum Israel: & sub pedibus eius quasi opus lapidis sapphirini, & quasi coelum cum serenum est. Nec super eos qui procul recesserant de filijs Israel, misit manum suam. Videruntque Deum, & comederunt, ac biberunt. Dixit autem dominus ad Moysen, Ascende ad me in montem, & esto ibi: daboque tibi tabulas lapideas, & legem, ac mandata quæ scripsi, vt doceas eos. Surrexerunt Moyses & Iosue minister eius: ascendensque Moyses in montem Dei, senioribus ait, Exspectate hic, donec reuertamur ad vos, habetis Aaron, & Hur vobiscum: si quid natum fuerit quæstionis, referetis ad eos. Cumque ascendisset Moyses, operuit nubes montem, & habitauit gloria domini super Sinai, tegens illum nube sex diebus: septimo autem die vocauit eum de medio caliginis. Erat autem species gloriæ domini, quasi ignis ardens super verticem montis in

conspectu filiorum Israel. Ingressusque Moyses medium nebulæ, ascendit in montem: & fuit ibi quadraginta diebus & quadraginta noctibus.]

Ex epist. ij. Pauli ad Corin. L. ij.

Ecce tertio hoc venio ad vos. In c. 13. ore duorum vel trium testium stabit omne verbum. Prædixi enim & prædico, vt præsens vobis, & nunc absens ijs qui ante peccauerunt, & cæteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam. An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus: qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed viuit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed viuemus cum eo ex virtute Dei in vobis. Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum, vt nihil mali faciat: non vt nos probati appareamus, sed vt vos quod bonum est faciat: nos autem vt reprobi simus. Non enim possumus aliquid aduersus veritatem: sed pro veritate. Gaudemus enim quoniam nos infirmi sumus: vos autem potentes estis. Hoc & oramus, vestram consummationem. Ideo hæc absens scribo: vt non præsens durius agam secundum potestatem, quam dominus dedit mihi in ædificationem, & non in destructionem. De cætero fratres gaudete, perfecti estote, exhortamini, idipsum sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutant vos omnes sancti. Gratia domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus

vobis. Amen.

C Dominica. ix. post Pentecosten.
Liber primus Samuelis, Quem nos pri-
mum Regum dicimus. Lectio. j.

ca. 1. Vit vir vnus de Ramathaim Sophim, de monte Ephraim, & nomen eius Elcana, filius Ieroham, filij Eliu: filij Thou, filij Suph, Ephrathæus: & habuit duas vxores, nomen vni Anna, & nomen secundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ filij: Annæ autem non erant liberi. Et ascendebat vir ille de ciuitate sua statutis diebus, vt adoraret, & sacrificaret domino exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filij Heli. Ophni & Phinees, sacerdotes domini. Venit ergo dies, & immolauit Elcana, deditque Phenennæ vxori suæ, & cunctis filijs eius, & filiabus partes: Annæ autem dedit partem vnam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vuluam eius. Affligerat quoque eam æmula eius, & vehementer angebat, in tantum vt exprobraret quod dominus conclusisset vuluam eius: sicque faciebat per singulos annos, cum redeunte tempore ascenderent ad templum domini: & sic prouocabat eam. Porro illa flebat, & non capiebat cibum. Dixit ergo ei Elcana vir suus, Anna cur fles? & quare non comedis? & quam ob rem affligitur cor tuum? nunquid non ego melior tibi sum, quam decem filij? Surrexit autem Anna postquam comederat, & biberat in Silo. Et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi domini, cum esset Anna amaro animo orauit ad dominum flens largiter, & votum vouit dicens, Domine exercituum, si respiciens videris, afflictionem famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque seruæ tuæ

sexum virilem: dabo eum domino omnibus diebus vitæ eius, & nouacula non ascendet super caput eius.

Sanctum Iesu Christi euangelium se-
cundum Matthæum. Lectio. ij.

Liber † generationis Iesu Christi c.1.a filij Dauid filij Abraham. Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam, & fratres eius. Iudas autem genuit Phares & Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram. Aram autem genuit Ami-
nadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. Salmon autem genuit Booz de Raab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit Dauid regem. Dauid autem rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit Vriæ. Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abia autem genuit Asa. Asa autem genuit Iosophat. Iosophat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Ioathan. Ioathan autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. Ezechias autem genuit Manassem. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam. Iosias autem genuit Iechoniam & fratres eius in transmigratione Babylonis. Et post transmigrationem Babylonis, Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua

natus est Iesus, qui vocatur Christus.] Omnes itaque generationes ab Abraham vsque ad Dauid, generationes quatuordecim, & a Dauid vsque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim, & a transmigratione Babylonis, vsque ad Christum, generationes quatuordecim. Christi C autem generatio sic erat. † Cum es-
set desponsata mater eius Maria Ioseph antequam conuenirent, inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto. Ioseph autem vir eius cum esset iustus & nolle-
let eam traducere: voluit occulite dimit-
tere eam. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus domini apparuit in somnis ei, dicens, Ioseph, fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est: pariet autem filium, & vocabis nomen eius, Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eo-
rum,] (Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem, Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium: & vocabunt nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus) Ex-
urgens autem Ioseph a somno, fecit si-
cut præcepit ei angelus domini: & ac-
cepit coniugem suam. Et non cognosce-
bat eam donec peperit filium suum primogenitum: & vocauit nomen eius Iesum.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

c. 19. **I**N illo tempore: Cum appropinquaret Jesus Ierusalem, videns ciuitatem, fleuit super illam dicens, Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

Et reliqua. Hom. sancti Grego. papæ. Lectionem sancti euangelij fratres charissimi breui (si possum) volo ser-

mone percurrere: vt illis in ea prolixior detur intentio, qui sciunt ex paucis multa cogitare. Quod flente domino illa Ierosolymorum subuersio describatur, quæ a Vespasiano & Tito Romanis principibus facta est, nullus qui historiam euersionis eiusdem legit, ignorat. Romani etenim principes de-
nuntiantur, cum dicitur, Quia venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo: & circundabunt te, & coan-
gustumabunt te vndique, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt. Hoc quoque quod additur. Non relinquunt in te lapidem super lapidem: etiam ipsa eiusdem ciuitatis transmi-
gratio testatur. Quia dum nunc in eo loco constructa est, vbi extra portam dominus fuerat crucifixus, prior illa Ierusalem (vt dicitur) funditus est eu-
ersa: cui etiam ex qua culpa euersionis suæ poena fuerit illata subiungitur: eo quod non cognoueris tempus visitatio-
nis tuæ. Creator quippe omnium per incarnationis suæ mysterium hanc vis-
itare dignatus est, sed ipsa timoris & amoris illius recordata non est. Vnde etiam per prophetam in increpatione cordis humani aues cœli ad testimoniū deducuntur, dum dicitur, Miluus in cœlo cognovit tempus suum: tur-
tur & hirundo & ciconia custodierunt tempus aduentus sui: populus autem meus non cognovit iudicium domini.

Te deum. Oratio.

Pateant aures misericordiae tuæ domine precibus supplicantium: & vt petentibus desiderata concedas, fac eos, quæ tibi sunt placita, postula-
re. Per do.

C Feria. ij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

FActum est autem, cum illa multi- ca. 1. plicaret preces coram domino, vt Heli obseruaret os eius. Porro Anna

loquebatur in corde suo, tantumque labia illius mouebantur, & vox penitus non audiebatur. Æstimauit ergo eam Heli temulentam, dixitque ei, Vsquequo ebria eris? Digere paulisper vinum quo mades. Respondens Anna, Nequaquam inquit, domine mi: nam mulier infelix nimis ego sum, vinum & omne quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu domini. Ne reputes ancillam tuam quasi vnam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris, & moeroris mei locuta sum vsque in præsens. Tunc Heli ait ei. Vade in pace: & Deus Israel det tibi petitionem tuam, quam rogasti eum. At illa dixit, Vtinam inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abijt mulier in viam suam, & comedit, vultusque illius non sunt amplius in diuersa mutati. Et surrexerunt mane, & adorauerunt coram domino, reuersique sunt, & venerunt in domum suam Rama.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c.2.a **C**Vm † ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymam dicentes, Vbi est qui natus est rex Iudæorum? vidimus enim stellam eius in oriente, & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex turbatus est, & omnis Ierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum & scribas populi, sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei, In Bethlehem Iudæ: sic enim scriptum est per prophetam, Et tu Bethlehem terra Iuda nequaquam minima es in principibus Iuda, ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ quæ apparuit eis,

& mittens illos in Bethlehem dixit, Ite, & interrogate diligenter de puerō: & cum inuenieritis renuntiate mihi: vt & ego veniens adorem eum. Qui cum audissent regem abierunt: & ecce stella quam viderant in oriente, antecedebat eos, vsque dum veniens staret supra vbi erat puer. Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenierunt puerum cum Maria matre eius. Et procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.] Qui cum recessissent, ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph, dicens. Surge, & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Ægyptum: & esto ibi vsque dum dicam tibi. Futurum est enim vt Herodes querat puerum ad perdendum eum. Qui consurgens accepit puerum & matrem eius nocte: & secessit in Ægyptum. Et erat ibi vsque ad obitum Herodis: vt adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem, Ex Ægypto vocavi filium meum: Tunc Herodes videntes quoniam illusus esset a Magis, iratus est valde: & mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethlehem & in omnibus finibus eius, a bimatu & infra, secundum tempus quod exquisierat a Magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem, Vox in Rama auditæ est, ploratus & vlulatus multus, Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt.] Defuncto autem Herode, ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto, dicens, Surge, & accipe puerum & matrem eius, &

vade in terram Israel: defuncti sunt enim qui quærebant animam pueri. Qui consurgens, accepit puerum & matrem eius, & venit in terram Israel. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode patre suo, timuit illo ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilæa. Et veniens habitauit in ciuitate quæ vocatur Nazareth, vt adimpleretur quod dictum est per prophetas, Quoniam Nazaræus vocabitur.]

C Feria. iij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

ca. 1. **C**ognouit autem Elcana Annam vxorem suam: & recordatus est eius dominus. Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, & peperit filium vocavitque nomen eius Samuel: eo quod a domino postulasset eum. Ascendit autem vir eius Elcana, & omnis domus eius, vt immolaret domino hostiam solemnum & votum suum: & Anna non ascendit: dixit enim viro suo, Non vadam donec ablactetur infans: & ducam eum, vt appareat ante conspectum domini, & maneat ibi iugiter. Et ait ei Elcana vir suus, Fac quod bonum tibi videtur, & mane donec ablactes eum, precorque vt implete dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, & lactauit filium suum, donec amoueret eum a lacte. Et adduxit eum secum, postquam ablactauerat in vitulis tribus, & uno modio farinæ, & amphora vini, & adduxit eum ad domum domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus: & immolauerunt vitulum, & obtulerunt puerum Heli. Et ait, Obsecro mi domine, viuit anima tua domine: ego sum illa mulier, quæ steti coram te hic orans dominum. Pro puero isto oraui, & dedit mihi dominus petitionem meam, quam postulaui eum. Idcirco & ego commodaui eum domino cunc-

tis diebus, quibus fuerit accommodatus dominus. Et adorauerunt ibi dominum. Et orauit Anna, & ait.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

IN diebus autem illis venit Ioannes ca. 3. Baptista prædicans in deserto Iudææ, & dicens, Poenitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum. Hic est enim de quo dictum est per Isaiam prophetam dicentem, Vox clamantis in deserto, Parate viam domini, rectas facite semitas eius. Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erat locustæ & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Ierosolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem: & baptizabantur ab eo in Iordane confitentes peccata sua. Videns autem multos Pharisæorum & Saducæorum venientes ad baptïsum suum, dixit eis, Progenies viperarum, quis demonstrauit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructum dignum poenitentiæ. Et ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham. dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare, ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam: & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Tunc venit Iesus a Galilæa in Iordanem ad Ioannem: vt baptizaretur ab eo. Ioannes autem prohibebat eum

dicens, Ego a te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Iesus, dixit ei, Sine modo. sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei coeli: & vedit spiritum Dei descendenter sicut columbam, & venientem super ipsum. Et ecce vox de cœlis dicens, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

C Feria. iij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

ca. 2. **E**xultauit cor meum in domino, & exaltatum est cornu meum in domino. Dilatatum est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo. Non est sanctus vt est dominus: neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut Deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes: recedant vetera de ore vestro: quia Deus scientiarum dominus est, & ipsi præparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore. Saturati prius, pro panibus se locauerunt: & famelici saturati sunt: donec sterilis peperit plurimos, & quæ multos habebat filios, infirmata est. Dominus mortificat, & viuificat, deducit ad inferos, & reducit. Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat. Suscitat de puluere egenum, & de stercore eleuat pauperem: vt sedeat cum principibus & solium gloriæ teneat. Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. Pedes sanctorum suorum serubit, & impij in tenebris conticescent: quia non in fortitudine roborabit vir. Dominum formidabunt aduersarij eius, & super ipsos in cœlis tonabit: dominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui. Et abijt Elcana in Ramatha, in do-

mum suam: puer autem erat minister in conspectu domini ante faciem Heli sacerdotis.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

TVnc Iesus † ductus est in deser- c.4.a
tum a spiritu, vt tentaretur a diabololo. Et cum ieunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esurijt. Et accedens tentator, dixit ei, Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit, Scriptum est, Non in solo pane viuuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, & dixit ei, Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Iesus rursum, Scriptum est, Non tentabis dominum Deum tuum. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dicit ei, Haec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei Iesus, Vade satana: scriptum est enim, dominum Deum tuum adorabis: & illi soli seruies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei.] Cum autem audisset B Iesus quod Ioannes traditus esset, secessit in Galilæam: & relicta ciuitate Nazareth, venit & habitauit in ciuitate Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, & Nephtalim, vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, Terra Zabulon, & terra Nephtalim, via maris trans Iordanem Galilææ gentium: populus qui ambulabat in tenebris, vedit lucem magnam: & sedentibus in regione vmbrae mortis, lux orta est eis. Exinde coepit Jesus prædicare,

& dicere, Pœnitentiam agite: appropin-
quauit enim regnum cœlorum.] Ambu-
C lans autem Iesus iuxta mare Galilææ,
vidit duos fratres, Simonem qui vocatur
Petrus, & Andream fratrem eius, mit-
tentes rete in mare (erant enim pisca-
tores) & ait illis, Venite post me: & fa-
ciam vos fieri piscaiores hominum. At
illi continuo relicitis retibus secuti sunt
eum. Et procedens inde, vidit alios
duos fratres, Iacobum Zebedæi & Ioan-
nem fratrem eius in naui cum Zebedæo
patre eorum reficientes retia sua: &
vocauit eos. Illi autem statim relic-
tis retibus & patre, sequuti sunt eum.]

D Et circumibat Iesus totam Galilæam,
docens in synagogis eorum, & prædi-
cans euangeliū regni, & sanans om-
nem languorem & omnem infirmitatem
in populo. Et abijt opinio eius in to-
tam Syriam, & obtulerunt ei omnes
male habentes: varijs languoribus &
tormentis comprehensos & qui dæmo-
nia habebant, & lunaticos, & paralyti-
cos, & curauit eos: & sequutæ sunt eum
turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli,
& Ierosolymis, & de Iudæa, & de trans
Iordanem.

C Feria. v. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

ca. 2. **P**Orro filij Heli, filij Belial, ne-
scientes dominum, neque officium
sacerdotum ad populum: sed
quicunque immolasset victimam, ve-
niebat puer sacerdotis dum coqueren-
tur carnes, & habebat fuscinulam tri-
dentem in manu sua, & mittebat eam in
lebetem, vel in caldariam, aut in ollam,
sive in cacabum: & omne quod leua-
bat fuscinula, tollebat sacerdos sibi,
sic faciebant vniuerso Israeli venien-
tium in Silo. Etiam antequam adul-
erent adipem, veniebat puer sacerdotis,
& dicebat immolanti, Da mihi carnem:
vt coquam sacerdoti: non enim accip-

iam a te carnem coctam, sed crudam.
Dicebatque illi immolans, Incendatur
primum iuxta morem hodie adeps, &
tolle tibi quantuncunque desiderat an-
ima tua. Qui respondens aiebat ei,
Nequaquam: nunc enim dabis, alio-
quin tollam vi. Erat ergo peccatum
puerorum grande nimis coram domino:
quia detrahebant homines a sacri-
ficio domini. Samuel autem ministra-
bat ante faciem domini, puer accinctus
Ephod lineo, & tunica paruam
faciebat ei mater sua, quam affere-
bat statutis diebus, ascendens cum viro
suo, vt immolaret hostiam solennem.
Et benedixit Heli Elcanæ, & vxori eius,
dixitque ei, Reddat tibi dominus semen
de muliere hac, pro fœnore quod com-
modasti domino. Et abierunt in locum
suum. Visitauit ergo dominus Annam,
& concepit, & peperit tres filios, & duas
filias: & magnificatus est puer Samuel
apud dominum. Heli autem erat senex
valde, & audiuit omnia quæ faciebant
filij sui vniuerso Israeli: & quomodo
dormiebant cum mulieribus quæ ob-
seruabant ad ostium tabernaculi, &
dixit eis, Quare facitis res huiuscemodi,
quas ego audio, res pessimas, ab omni
populo? Nolite filij mei: non enim est
bona fama, quam ego audio, vt trans-
gredi faciatis populum domini. Si pec-
cauerit vir in virum, placari ei potest
Deus: si autem in dominum peccauerit
vir, quis orabit pro eo? Et non au-
dierunt vocem patris sui: quia voluit
dominus occidere eos. Puer autem
Samuel proficiebat, atque crescebat, &
placebat tam Deo quam hominibus.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

VIdens † autem Iesus turbas, as-
cendit in montem: & cum sedis-
set, accesserunt ad eum discipuli eius,
& aperiens os suum docebat eos, di-

cens, Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filij Dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati estis cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes, propter me: gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis:] sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. †

B Vos estis sal terræ. Quod si sal eu-anuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi vt mittatur foras, & conculceretur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita, neque accedunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona, & glorificant patrem vestrum, qui in cœlis est. Nolite putare quoniam veni soluere legem, aut prophetas, non veni soluere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec transeat cœlum & terra, iota vnum aut vnum apex non præteribit a lege, donec omnia fiant. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cælo-

C rum.] Dico autem vobis, quia † nisi

abundauerit iustitia vestra plus quam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum. Audistis quia dictum est antiquis, Non occides, qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio, qui autem dixerit fratri suo, racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehennæ ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinqu ibi munus tuum ante altare, & vade, prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offer munus tuum.]

C Feria. vj. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

VEnit autem vir Dei ad Heli, & ca. 2. ait ad eum, Hæc dicit dominus, Nunquid non aperte reuelatus sum domui patris tui, cum essent in Aegypto, in domo Pharaonis? & elegi eum ex omnibus tribubus Israel mihi in sacerdotem, vt ascenderet ad altare meum, & adoleret mihi incensum, & portaret Ephod coram me: & dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filiorum Israel? Quare calce abiecastis victimam meam, & munera mea quæ præcepi vt offerentur in templo: & magis honorasti filios tuos, quam me, vt comederetis primitias omnis sacrificij Israel populi mei? Propterea ait dominus Deus Israel, Loquens loquutus sum, vt domus tua & domus patris tui ministraret in conspectu meo, vsque in sempiternum. Nunc autem dicit dominus, Absit hoc a me: sed quicunque honorificauerit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Ecce dies veniunt, & præcidam brachium tuum, & brachium domus patris tui, vt non sit senex in domo tua. Et videbis æmulum tuum in templo, in vniuer-

sis prophetis Israel: & non erit senex in domo tua omnibus diebus. Veruntamen non auferam penitus virum exte ab altari meo: sed vt deficiant oculi tui, & tabescat anima tua, & pars magna domus tuæ morietur cum ad virilem ætatem venerit. Hoc autem erit tibi signum, quod venturum est duobus filijs tuis Ophni & Phinees: In die vno morientur ambo. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum, & animam meam faciet: & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus. Futurum est autem, vt quicunque remanserit in domo tua, veniat vt oretur pro eo, & offerat numen argenteum, & tortam panis, dicatque, Dimitte me obsecro ad vnam partem sacerdotalem, vt comedam buccellam panis.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

ca. 5. **E** Sto consentiens aduersario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te aduersarius iudici, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas nouissimum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis, Non moechaberis. Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proiice abs te, expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam ignis. Et si dextera manus tua scandalizat te, absconde eam, & proiice abs te: expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam. Dictum est autem, Qui cunque dimiserit vxorem suam, det ei libellum repudij. Ego autem dico vo-

bis, quia omnis qui dimiserit vxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari: & qui dimissam duxerit, adulterat. Iterum audistis quia dictum est antiquis, Non periurabis: redes autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per coelum: quia thronus Dei est: neque per terram: quia scabellum est pedum eius: neque per Ierosolymam: quia ciuitas est magni Regis, neque per caput tuum iuraueris: quia non potes vnum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vester, est, est, non non, quod autem his abundantius est, a malo est. Audistis quia dictum est, Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram, & ei qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere: dimitte ei & pallium, & quicunque te angariauerit mille passus, vade cum illo & alia duo. Qui autem petit a te, da ei: & volenti mutuare a te, ne auerteraris. † Audistis quia dictum est, diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos: vt sitis filii patris vestri, qui in cœlis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & publicani hoc faciunt? Et si salutaueritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne & Ethnici hoc faciunt? Estote ergo & vos perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est.]

C Sabbato, ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

ca. 3. **P**er autem Samuel ministrabat domino coram Heli: & sermo domini erat pretiosus in diebus illis, nec erat visio manifesta. Factum est ergo in die quadam, Heli iacebat in loco suo, & oculi eius caligauerant, nec poterat videre lucerna Dei antequam extingueretur. Samuel autem dormiebat in templo domini vbi erat arca Dei. Et vocauit dominus Samuelem. Qui respondens ait, Ecce ego. Et currit ad Heli, & dixit, Ecce ego: vocasti enim me. Qui dixit.] Non vocaui: reuertere: & dormi. Et abijt, & dormiuit. Et adiecit dominus rursum vocare Samuelem. Consurgensque Samuel abijt ad Heli, & dixit, Ecce ego: quia vocasti me. Qui respondit, Non vocaui te fili mi: reuertere & dormi. Porro Samuel nequid sci-ebat dominum, nec reuelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus, & vocauit adhuc Samuelem tertio. Qui consurgens abijt ad Heli, & ait, Ecce ego, quia vocasti me. Intellexit ergo Heli, quia dominus vocaret puerum: & ait ad Samuelem, Vade, & dormi: & si deinceps vocauerit te, dices: Loquere domine, quia audit seruus tuus. Abijt ergo Samuel, & dormiuit in loco suo. Et venit dominus, & stetit: & vocauit sicut vocauerat secundo, Samuel, Samuel. Et ait Samuel, Loquere, quia audit seruus tuus. Et dixit dominus ad Samuelem: Ecce ego facio verbum in Israel, quod quicunque audierit, timent ambæ aures eius. In die illa suscitabo aduersum Heli, omnia quæ locutus sum super domum eius: incipiam & complebo. Prædixi enim ei quod iudicaturus essem domum eius in æternum, propter iniquitatem eius, eo quod nouerat indigne agere filios suos, & non

corripuerit eos. Idcirco iuraui domui Heli, quod non expietur iniquitas domus eius victimis, & muneribus vsque in æternum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

A†Ttendite ne iustitiam vestram c.6.a faciat coram hominibus vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cœlis est. Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, vt honorificentur ab hominibus, amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Et cum oratis, non eritis sicut hypocritæ qui amant in synagogis & in angulis platearum stantes orare, vt videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.] Orantes autem B nolite multum loqui, sicut Ethnici faciunt: putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis, scit enim pater vester quid opus sit vobis, antequam petatis eum. Sic ergo vos orabitis, Pater noster qui es in cœlis, Sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in cœlo & in terra. Panem nostrum supersubstantiale da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in temptationem. Sed libera nos a malo. Amen. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis pater vester

cœlestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus nec pater vester C dimittet vobis peccata vestra. † Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes, exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua: ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in absconso: & pater tuus qui videt in absconso, redet tibi. Nolite thesaurez vobis thesauros in terra: vbi ærugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in celo: vbi neque ærugo, neque tinea demolitur: & vbi fures non effodiunt, nec furantur. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.] D Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit: Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est, tenebræ sunt: ipse tenebræ quantæ erunt?

C Dominica. x. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

ca. 3. Orniuit autem Samuel vsque mane, aperuitque ostia domus domini. Et Samuel timebat indicare visionem Heli. Vocauit ergo Heli Samuelem, & dixit: Samuel fili mi? Qui respondens, ait: Præsto sum. Et interrogauit eum, Quis est sermo qui dictus est ad te? oro te ne celaueris me. Hæc faciat tibi Deus, & hæc addat, si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis quæ dicta sunt tibi. Indicauit itaque ei Samuel vniuersos sermones, & non abscondit ab eo. Et ille respondit, Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.

Creuit autem Samuel, & dominus erat cum eo, & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram. Et cognouit vniuersus Israel a Dan, vsque Bersabee, quod fidelis Samuel propheta esset domini. Et addidit dominus vt appareret in Silo: quoniam reuelatus fuerat dominus Samuel in Silo, iuxta verbum domini. Et euenit sermo Samuelis vniuerso Israeli.

Et factum est in diebus illis ca. 4. conuenerunt Philisthiim in pugnam. Egressus est nanque Israel obuiam Philisthiim in prælium, & castrametatus est iuxta lapidem adiutorij. Porro Philisthiim venerunt in Aphec, & instruxerunt aciem contra Israel. Initio autem certamine, terga vertit Israel Philisthaeis: & cæsa sunt in illo certamine passim per agros, quam si quatuor millia virorum. Et reuersus est populus ad castra: dixeruntque maiores natu de Israel, Quare percussit nos dominus hodie coram Philisthiim? Afferamus ad nos de Silo arcam foederis domini, & veniat in medium nostri, vt saluet nos de manu inimicorum nostrorum. Misit ergo populus in Silo, & tulerunt inde arcam foederis domini exercituum sedentis super Cherubin: erantque duo filij Heli cum arca foederis domini, Ophni & Phinees.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

N†Emo potest duobus dominis c.6.c seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire, & mammonæ. Ideo dico vobis, ne solicieti sitis animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca: & corpus plusquam vestimentum? Respicite volatilia coeli: quoniam non serunt neque metunt,

neque congregant in horrea: & pater vester coelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans, potest adiicere ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus est sicut vnum ex istis. Si autem foenum agri quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos modicæ fidei? Nolite ergo solliciti esse, dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia his omnibus indigetis: quærите ergo primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur

F vobis.] Nolite ergo solliciti esse in crastinum: crastinus enim dies sollicitus erit sibiipsi: sufficit diei malitia sua.

ca. 7. Nolite iudicare, & non iudicabimini. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini & in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: & trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo, Frater, sine eiiciam festucam de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo tuo? Hipocrita eiice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus: neque mitatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, & conuersi dirumpant vos.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

c. 18. **I**N illo tempore: Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros, parabolam istam, Duo homines ascenderunt in templum vt orarent: vnus

Pharisæus, & alter Publicanus.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Diceret saltem Pharisæus non sum sicut cæteri homines. Quid est, cæteri homines, nisi omnes præter ipsum? Ego, inquit, iustus sum cæteri peccatores. Non sum sicut cæteri homines, iniusti, auari, raptiores, adulteri. Et ecce tibi ex vicino publicano maior est tumoris occasio. Sicut, inquit, Publicanus iste. Ego, inquit, solus sum. Iste de cæteris est. Non sum, inquit, talis qualis iste per iustitias meas quibus iniquus non sum. Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium quæ possideo. Quid rogauerit Deum, quære in verbis eius: & nihil inuenies. Ascendit orare: noluit rogare Deum: sed se laudare. Parum est non Deum rogare, sed se laudare: insuper & roganti insultare. Publicanus autem de longinquò stabat: & tamen Deo ipse propinquabat, cordis eum conscientia remouebat: pietas applicabat. Publicanus autem de longinquò stabat: sed dominus eum de propinquò attendebat. Excelsus enim dominus, & humilia respicit: excelsos autem, qualis erat ille Pharisæus, a longe cognoscit. Excelsa quidem Deus a longe cognoscit: sed non ignoscit. Adhuc autem audi humilitatem Publicani. Parum est quia de longinquò stabat, nec suos oculos ad cœlum leuabat, vt aspiceretur non aspiciebat. **Te deum. Oratio.**

Deus, qui omnipotentiam tuam parcendo maxime, & miserando manifestas: multiplica super nos misericordiam tuam: vt ad tua promissa currantes, coelestium bonorum facias esse consortes. Per domi.

C Feria. ij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

CVnque venisset arca foederis do ca. 4. mini in castra, vociferatus est

omnis Israel clamore grandi & personuit terra. Et audierunt Philisthiim vocem clamoris, dixeruntque, Quænam est hæc vox clamoris magni in castris Hebræorum? Et cognouerunt quod arca domini venisset in castra. Timueruntque Philisthiim, dicentes, Venit Deus in castra. Et ingemuerunt dicentes, Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio heri & nudiusterius: vae nobis. Quis nos saluabit de manu Deorum sublimium istorum? hi sunt dij qui percusserunt Ægyptum omni plaga in deserto. Confortamini, & estote viri Philisthiim: ne seruatis Hebræis, sicut & illi seruierunt nobis: confortamini, & bellate, pugnauerunt ergo Philisthiim & cæsus est Israel, & fugit vñusquisque in tabernaculum suum: & facta est plaga magna nimis: & cederunt de Israel triginta millia peditem. Et arca Dei capta est: duo quoque filij Heli mortui sunt, Ophni & Phinees. Currens autem vir de Beniamin ex acie venit in Silo in die illa, scissa veste, & conspersus puluere caput. Cunque ille venisset, Heli sedebat super sellam contra viam spectans. Erat enim cor eius pauens pro arca Dei. Vir autem ille postquam ingressus est, nuntiauit vrbi: & vñlulauit omnis ciuitas. Et audiuit Heli sonitum clamoris, dixitque, Quis est hic sonitus tumultus huius? At ille festinavit: & venit, & nuntiauit Heli. Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerant, & videre non poterat. Et dixit ad Heli, Ego sum qui veni de prælio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait. Quid actum est fili mi? Respondens autem ille qui nuntiabat, Fugit, inquit, Israël coram Philisthiim, & ruina magna

facta est in populo: insuper, & duo filij tui mortui sunt, Ophni & Phinees, & arca Dei capta est. Cunque ille nominasset arcam Dei, cecidit de sella retrorsum iuxta ostium, & fractis ceruicibus mortuus est. Senex enim erat vir, & grandævus, & ipse iudicauit Israel quadraginta annis. Nurus autem eius vxor Phinees, prægnans erat, vicinaque partui: & audito nuntio quod capta esset arca Dei, & mortuus esset sacer suus, & vir suus, incuruauit se & peperit: irruerant enim in eam dolores subiti. In ipso autem momento mortis eius, dixerunt ei quæ stabant circa eam, Ne timeas, quia filium peperisti. Quæ non respondit eis, neque animaduerit. Et vocabit puerum Ichabod dicens, Translata est gloria de Israel, quia capta est arca Dei. Et pro socero suo, & pro viro suo, & ait, Translata est gloria ab Israel eo quod capta esset arca Dei.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

PEtite, & dabitur vobis: quærите, ca. 7. & inuenietis: pulsate, & aperiatur, vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærerit, inuenit: & pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? Aut si pisces petierit: nunquid serpentem porriget ei? Si ergo vos cum sitis mali, nostis, bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona potentibus se? Omnia ergo quæcumque vultis vt faciant vobis homines: ita & vos facite illis. Hæc est enim lex & prophetæ. Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est quæ dicit ad perditionem: & multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta & arcta via est quæ dicit ad vitam: & pauci sunt qui inueniunt eam. † At-

C tendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, a fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor, malos fructus facit. Non potest arbor bona, malos fructus facere: neque arbor mala, bonos fructus facere. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi, domine domine, intrabit in regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem patris mei qui in coelis est, ipse

D intrabit in regnum cœlorum.] Multi dicent mihi in illa die, domine domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecumus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, Quia nunquam noui vos: discedite a me omnes qui operamini iniquitatem: Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea: assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram, & descendit pluuiia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit: fundata enim erat super petram. Et omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea: similis erit viro stulto qui ædificauit domum suam super arenam, & descendit pluuiia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna: Et factum est: cum consumasset Iesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum & Pharisæi.

C Feria. iij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

P Hilistiim autem tulerunt arcam ca. 5. Dei, & asportauerunt eam a lapide adiutorij in Azoton, tuleruntque Philisthiim arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon, & statuerunt eam iuxta Dagon. Cunque surrexisserunt diluculo Azotij altera die, ecce Dagon iacebat pronus in terra ante arcam domini: & tulerunt Dagon, & restituerunt eum in locum suum. Rursumque mane die altera consurgentes inuenerunt Dagon iacentem super faciem suam in terra coram arca domini: caput autem Dagon, & duæ palmæ manuum eius abscissæ erant super limen: porro Dagon solus truncus remanserat in loco suo propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templum eius super limen Dagon in Azoto, vsque in hodiernum diem. Aggrauata est autem manus domini super Azotios, & demolitus est eos: & percussit in secretiori parte natum Azotum, & fines eius. Et ebullierunt villæ & agri in medio regionis illius, & nati sunt mures, & facta est confusio mortis magnæ in ciuitate. Videntes autem viri Azotij huiuscmodi plagam, dixerunt, Non maneat arca Dei Israel apud nos: quoniam dura est manus eius super nos, & super Dagon Deum nostrum. Et mittentes congregauerunt omnes satrapas Philisthinorum ad se, & dixerunt, Quid faciemus de arca Dei Israel? Responderuntque Gethæi, Circunducatur arca Dei Israel. Et circunduxerunt arcam Dei Israel, illis autem circunducentibus eam, fiebat manus domini per singulas ciuitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros vniuersiisque vrbis, a paruo vsque ad maiorem, & computrescebant prominentes extales eorum. Inierun-

tque Gethæi consilium, & fecerunt sibi sedes pelliceas. Miserunt ergo arcam Dei in Accaron. Cunque venisset arca Dei in Accaron, exclamauerunt Accaronitæ dicentes: Adduxerunt ad nos arcam Dei Israel, vt interficiat nos & populum nostrum. Miserunt itaque & congregauerunt omnes satrapas Philistinorum: qui dixerunt, Dimittite arcam Dei Israel, & reuertatur in locum suum: & non interficiat nos cum populo nostro. Fiebat enim pauor mortis in singulis vrbibus, & grauissima valde manus Dei. Viri quoque qui mortui non fuerant, percutiebantur in secreto parte natum: & ascendebat vlulatus vniuersiusque ciuitatis in coelum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c.8.a **C**Vm autem † descendisset de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ: & ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens, domine, si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens, Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Iesus, Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te sacerdoti & offer munus tuum quod præcepit B Moyses in testimonium illis.] † Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio, rogans eum, & dicens, domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Et ait illi Iesus, Ego veniam, & curabo eum. Et respondens centurio, ait, Domine, non sum dignus vt intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus. habens sub me milites: & dico huic, vade, & vadit: & alij, veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit. Audiens autem Iesus, miratus est: & sequentibus se dixit, Amen dico vobis, non inueni tan-

tam fidem in Israel. Dico autem vobis quod multi ab oriente & occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac & Iacob in regno cœlorum: filii autem regni eiicientur in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium. Et dixit Iesus centurioni, Vade, & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora.] Et cum venisset C

Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem & febricitantem: & tetigit manum eius, & dimisit eam febris: & surrexit & ministrabat eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes: & eiiciebat spiritus verbo & omnes male habentes curauit: vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem, Ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes nostras portauit. Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit discipulos ire trans fretum. Et accedens vnus scriba, ait illi, Magister, sequar te quocunque ieris. Et dicit ei Iesus, Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi: domine, permitte me primum ire, & sepelire patrem meum. Iesus autem ait illi, Sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

C Feria. iiiij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

F Vit ergo arca domini in regione ca. 6. Philistinorum septem mensibus. Et vocauerunt Philisthiim sacerdotes & diuinos, dicentes: Quid faciemus de arca domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt, Si remittitis arcam Dei Israel, nolite dimittere eam vacuam, sed quod debetis reddite ei pro peccato, & tunc curabimini: & scietis quare non recedat manus eius a vobis. Qui

dixerunt, Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi, Iuxta numerum prouinciarum Philistinorum quinque anos aureos facietis, & quinque mures aureos: quia plaga vna fuit omnibus vobis, & satrapis vestris. Facietisque similitudines anorum vestrorum, & similitudines murium qui demoliti sunt terram, & dabitis Deo Israel gloriam: si forte releuet manum suam a vobis, & a dijs vestris. & a terra vestra. Quare aggrauatis corda vestra sicut aggrauauit Ægyptus, & Pharao cor suum? nonne postquam percussus est, tunc dimisit eos, & abierunt? Nunc ergo arripite, & facite plastrum nouum vnum: & duas vaccas foetas, quibus non est impositum iugum, iungite in plaastro, & recludite vitulos earum domi. Tolletisque arcam domini, & ponetis in plaastro, & vasa aurea quæ exoluistis ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus eius, & dimittite eam vt vadant. Et aspicietis: & si quidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames: ipse fecit nobis hoc malum grande, sin autem minime: sciemus quia nequaquam manus eius tetigit nos: sed casu accidit. Fererunt ergo: illi hoc modo: & tolentes duas vaccas quæ lactabant vitulos, iunxerunt ad plastrum, vitulosque earum concluserunt domi. Et posuerunt arcam Dei super plastrum, & capsellam quæ habebat mures aureos, & similitudines anorum. Ibant autem in directum vaccæ per viam quæ dicit Bethsames: & itinere uno gradiebantur, pergentes & mugientes: & non declinabant neque ad dextram neque ad sinistram, sed & satrapæ Philisthiim sequebantur, vsque ad ter-

minos Bethsames.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

ET † ascende eo in nauiculam c.8.d cuti sunt eum discipuli eius: & ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus, ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius, & suscitauerunt eum dicentes, Domine, salua nos perimus. Et dicit eis Jesus, Quid timidi estis modicæ fidei? Tunc surgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes, Qualis est hic, quia venti & mare obedient ei?] Et cum venisset Iesus trans E fæcum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes. daemonia, de monumentis exeuntes, sæui nimis, ita vt nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamauerunt dicentes, Quid nobis & tibi Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem non longe ab illis grex multorum porcorum pascens. Dæmones autem rogabant eum dicentes, Si eiicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis, Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos. Et ecce magno impetu abiit totus grex per præcepis in mare: & mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt: & venientes in ciuitatem, nuntiauerunt hæc omnia, & de ijs qui dæmonia habuerant. Et ecce tota ciuitas exiit obuiam Iesu. Et viso eo, rogabant eum vt transiret a finibus eorum. † Et c.3.a ascendens in nauiculam transfretauit: & venit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Jesus fidem illorum dixit paralytico, Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis dixerunt intra se, Hic blasphemat. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit, Vt quid cogitatis

mala in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere, Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula? Vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (tunc ait paralyticus) Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit: & abiit in domum suam. Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificauerunt Deum qui dedit potestatem talem hominibus.] Et cum transiret inde Iesus, † vidit hominem sedentem in teloneo, Matthæum nomine. Et ait illi, Sequere me. Et surgens, secutus est eum. Et factum est: discubente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes, discubebant cum Iesu, & discipulis eius. Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis eius, Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister vester? At Iesus audiens ait, Non est opus valentibus, medico, sed male habentibus. Euntes autem, discite quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare iustos sed peccatores.]

C Feria. v. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

ca. 6. **P**orro Bethsamitæ metebant triticum in valle: & eleuantes oculos suos, viderunt arcum, & gauisi sunt cum vidissent. Et plastrum venit in agrum Iosue Bethsamitæ, & stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plastrum, vaccasque imposuerunt super ea holocaustum domino. Leuitæ autem deposuerunt arcum Dei, & capsellam quæ erat iuxta eam, in qua erant vasa aurea, & posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamitæ obtulerunt holocausta, & immolauerunt victimas in die illa domino. Et quinque satrapæ Philistinorum viderunt, & reuersi sunt in Accaron in die illa. Hi sunt

autem ani aurei, quos reddiderunt Philisthiim pro delicto domino: Azotus vnum, Gaza vnum, Ascalon vnum, Geth vnum, Accaron vnum: & mures aureos secundum numerum urbium Philisthiim quinque prouinciarum, ab urbe murata, vsque ad villam quæ erat absque muro, & vsque ad Abel magnum super quem posuerunt arcum domini quæ erat vsque in die illa in agro Iosue Bethsamitis. Percussit autem dominus de viris Bethsamitibus, eo quod vidissent arcum domini: & percussit de populo septuaginta viros, & quinquaginta millia plebis. Luxitque populus, eo quod dominus percussisset plebem plaga magna. Et dixerunt viri Bethsamitæ, Quis poterit stare in conspectu domini Dei sancti huius? & ad quem ascendet a nobis? Miseruntque nuntios ad habitatores Cariathiarum, dicentes, Reduxerunt Philisthiim arcum domini, descendite, & reducite eam ad vos.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

Tunc accesserunt ad eum discipuli ca. 9. Ioannis dicentes, Quare nos & Pharisæi ieunamus frequenter: discipuli autem tui non ieunant? Et ait illis Iesus, Nunquid possunt filii sponsi lugere, quandiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, & tunc ieunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius a vestimento: & peior scissura fit. Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpuntur vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt. Sed vinum nouum in vtres nouos mittunt: & ambo conseruantur. Hæc illo loquente ad eos, † ecce princeps vnum accessit, & adorabat eum, dicens, Domine, filia mea

modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet. Et surgens Jesus: sequebatur eum, & discipuli eius. Et ecce, mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se, Si tetigero tantum vestimentum eius salua ero. At Jesus conuersus & videns eam, dixit, Confide filia: fides tua te saluam fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset Jesus in domum principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dicit illis, Recedite, non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cum electa esset turba, intravit: & tenuit manum eius, & dixit: Puella, surge. Et surrexit puella. Et exiit fama hæc D in vniuersam terram.] Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo cæci clamantes & dicentes, Miserere nostri filii Dauid. Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Jesus, Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei, Vtique domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens, Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum, & comminatus est illis Jesus, dicens, Videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes diffamauerunt eum in tota terra illa. Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem. Et electo dæmonio, loquutus est mutus, & miratae sunt turbæ dicentes, Nunquam apparuit sic in Israel. Pharisæi autem dicebant, In principe dæmoniorum eiicit dæmones. Et circumibat Jesus omnes ciuitates, & castella docens in synagogis eorum, & prædicans euangelium regni, & curans omnem languorem & omnem infirmitatem. Videns autem turbas, miser-

tus est eis: quia erant vexati & iacentes sicut oues non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis, Messis quidem multa, operarij autem pauci, Rogate ergo dominum messis, vt mittat operarios in messem suam.

C Feria. vj. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

VEnerunt ergo viri Cariathiarim, & ca. 7.

redduxerunt arcam domini & intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa, Eleazarum autem filium eius sanctificauerunt, vt custodiret arcam domini: Et factum est, ex qua die mansit arca domini in Cariathiarim, multiplicati sunt dies, erat quippe iam annus vicesimus: & requieuit omnis domus Israel post dominum. Ait autem Samuel ad vniuersam domum Israel, dicens, Si in toto corde vestro reuertimini ad dominum, auferte deos alienos de medio vestri, Baalim & Astaroth: & præparate corda vestra domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philisthiim, Abstulerunt ergo filij Israel Baalim & Astaroth, & seruierunt domino soli. Dixit autem Samuel, Congregate vniuersum Israel in Masphat, vt orem pro vobis dominum. Et conuenerunt in Masphat: hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu domini, & ieunauerunt in die illa, atque dixerunt ibi, Peccauimus domino. Iudicauitque Samuel filios Israel in Masphat. Et audierunt Philisthiim quod congregati essent filij Israel in Masphat, & ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israel, Quod cum audissent filij Israel, timuerunt a facie Philistinorum. Dixeruntque ad Samuelem, Ne cesses pro nobis clamare ad dominum Deum nostrum, vt saluet nos de manu Philistinorum. Tulit autem Samuel agnum lactentem vnum, & obtulit illum holocaustum integrum domino: &

clamauit Samuel ad dominum pro Israël, & exaudiuit eum dominus. Factum est autem, cum Samuel offerret holocaustum, Philisthiim, iniere prælium contra Israel: intonuit autem dominus fragore magno in die illa super Philisthiim, & exterruit eos, & cæsi sunt a filijs Israel. Egressique filij Israel de Masphat persequuti sunt Philisthaeos, & percusserunt eos vsque ad locum qui erat subter Bethchar. Tulit autem Samuel lapidem vnum, & posuit eum inter Masphat & inter Sem: & vocavit nomen loci illius, Lapis adiutorij, dixitque, Hucusque auxiliatus est nobis dominus. Et humiliati sunt Philisthiim, nec apposuerunt vltra vt venirent in terminos Israel.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 10. **E**T conuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum vt eiicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem. Duodecim autem apostolorum nomina, sunt hæc, primus, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius, Philippus & Bartholomæus, Iacobus Zebedæi, & Ioannes frater eius, Thomas & Matthæus publicanus, & Iacobus Alphæi & Thaddæus, Simon Chananæus, & Iudas Iscariotes, qui & tradidit eum. Hos duodecim misit Iesus: præcipiens eis, dicens, In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum non intraueritis: sed potius ite ad oues quæ perierunt domus Israel. Eentes autem prædictate dicentes, Quia appropinquauit regnum celorum. Infirmos curate, mortuos suscitare, leprosos mundare, dæmones eiicite. Gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: non peram in via, neque duas tuni-

cas, neque calceamenta, neque virgam, dignus enim est operarius cibo suo. In quancunque autem ciuitatem aut castellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec exeat. Intrantes autem in domum salutate eam, dicentes, Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus digna, veniet pax vestra super eam. Si autem non fuerit digna, pax vestra reuertetur ad vos. Et quicunque non receperit vos, neque audierit sermones vestros: exeunte foras de domo vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum, & Gomorrhæorum, in die iudicij, quam illi ciuitati. † Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cauete autem ab hominibus. Tradent enim vos in concilijs, & in synagogis suis flagellabunt vos: & ad præsides & reges ducemini propter me, in testimonium illis & gentibus. Cum autem tradent vos, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filij in parentes, & morte eos afficient: & eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Qui autem perseuerauerit vsque in finem hic saluus erit.]

C Sabbato. ex. i. lib. Reg. Lectio. j.

FActa est itaque manus domini suæ ca. 7. per Philisthaeos, cunctis diebus Samuelis: & redditæ sunt vrbes quas tulerant Philisthiim ab Israel, Israeli, ab Accaron vsque Geth, & terminos suos, liberauitque Israel de manu Philistinorum, eratque pax inter Is-

rael & Amorrhæum. Iudicabat quoque Samuel Israelem cunctis diebus vitæ suæ, & ibat per singulos annos circuiens Bethel & Galgala, & Masp hath, & iudicabat Israelem in supradictis locis. Reuertebaturque in Ramatha, ibi enim erat domus eius, & ibi iudicabat Israelem. Ædificauit etiam ibi altare domino.

- ca. 8. Factum est autem cum senuisset Samuel, posuit filios suos iudices Israël. Fuitque nomen filij eius primogeniti Ioel: & nomen secundi Abia, iudicum in Bersabee, & non ambulauerunt filii illius in vijs eius: sed declinauerunt post auaritiam, acceperuntque munera, & peruerterunt iudicium. Congregati ergo vniuersi maiores natu Israel, venerunt ad Samuelem in Ramatha. Dixeruntque ei, Ecce tu senuisti, & filii tui non ambulant in vijs tuis. Constitue nobis regem, vt iudicet nos, sicut & vniuersæ habent nationes. Displicuitque sermo in oculis Samuelis, eo quod dixissent, Da nobis regem, vt iudicet nos. Et orauit Samuel ad dominum. Dixit autem dominus ad Samuelem, Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi: non enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos. Iuxta omnia opera sua quæ fecerunt a die qua eduxi eos de Ægypto vsque ad diem hanc: sicut dereliquerunt me, & seruierunt dijs alienis, sic faciunt etiam tibi. Nunc ergo vocem eorum audi: veruntamen contestare eos, & praedic eis ius regis qui regnaturus est super eos.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

- c. 10. **C**Vm autem consequentur vos in ciuitate ista, fugite in aliam, amen dico vobis, non consummabitis ciuitates Israel, donec veniat filius hominis. Non est discipulus super mag-

istrum, nec seruus super dominum suum, sufficit discipulo vt sit sicut magister eius: & seruo sicut dominus eius. Si patremfamilias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos: nihil enim est opertum, quod non reuelabitur, & occultum, quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in aure auditis, prædictate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum qui potest & animam & corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeris asse veneunt: & vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro? Vestri autem & capilli capitatis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere, multis passeribus meliores es-tis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, qui in coelis est, qui autem negauerit me coram hominibus: negabo & ego eum coram patre meo, qui in coelis est. † Nolite arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram, non veni pacem mittere, sed gladium, veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suum: & inimici hominis, domestici eius. Qui amat patrem, aut matrem plus quam me, non est me dignus: & qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Qui inuenit animam suam, perdet illam, & qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ:

mercedem prophetæ accipiet, & qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Et quicunque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet mercedem suam.]

C Dominica. xj. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

ca. 8. Ixit itaque Samuel omnia verba domini ad populum, qui petierat a se regem, & ait: Hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis, Filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietque sibi equites & præcursores quadrigarum suarum, & constituet sibi tribunos & centuriones, & aratores agrorum suorum, & messores segetum, & fabros armorum & curruum suorum. Filias quoque vestras faciet sibi vnguentarias & focarias & panificas. Agros quoque vestros, & vineas & oliueta optima tollet, & dabit seruis suis. Sed & segetes vestras, & vinearum redditus addecimabit, vt det eunuchis & famulis suis. Seruos etiam vestros & ancillas, & iuuenes optimos, & asinos auferet, & ponet in opere suo. Greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei serui. Et clamabit in die illa a facie regis vestri quem elegistis vobis: & non exaudiet vos dominus in die illa. Noluit autem populus audire vocem Samuelis, sed dixerunt, Nequaquam. Rex enim erit super nos, & erimus nos quoque sicut omnes gentes: & iudicabit nos rex noster: & egredietur ante nos & pugnabit bella nostra pro nobis. Et audiuit Samuel omnia verba populi, & loquutus est ea in auribus domini. Dixit autem dominus ad Samuelem, Audi vocem eorum, & constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israel:

Vadat unusquisque in ciuitatem suam.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

ET factum est cum consummasset c. 11. Iesus præcipiens duodecim discipulis suis, transiit inde, vt doceret & prædicaret in ciuitatibus eorum. † Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi: mittens duos de discipulis suis, ait illi: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Iesus, ait illis, Euntes renuntiate Ioanni quæ audistis & vidistis: cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgent, pauperes euangelizantur: & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, coepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne, quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatem? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam prophetam, hic est enim de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.] Amen dico vobis, non surrexit inter B natos mulierum maior Ioanne Baptista, qui autem minor est in regno cœlorum maior est illo. A diebus autem Ioannis Baptiste vsque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Omnes enim prophetæ & lex vsque ad Ioannem prophetauerunt: & si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat. Cui autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes coæqualibus suis dicunt, Cecinimus vobis, & non saltastis: lamentauimus, & non planxistis. Venit enim Ioannes neque manducans, neque

bibens: & dicunt, Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicunt, Ecce homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filijs suis. Tunc coepit reprobrare ciuitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes eius, quia non egissent poenitentiam, vœ tibi Corozaim, vœ tibi Bethsaida: quia si in Tyro, & Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis: olim in cilicio & cinere poenitentiam egissent. Veruntamen dico vobis: Tyro & Sidoni remissius erit in die iudicij, quam vobis, & tu Capharnaum nunquid vsque in cœlum exaltaberis? vsque in infernum descendes, quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in te, forte mansisset vsque in hanc diem. Veruntamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remissius erit in die iudicij, quam tibi.

Secundum Marcum. Lectio. iij.

ca. 7. **I**N illo tempore: Exiens Jesus de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos.

Et rel. Homilia sancti Grego. papæ.

Vigilanter intuendum est, quod voce domini ad prophetam dicitur, vt prius eius sermones audiat, & postmodum loquatur. Audimus enim verba Dei, si facimus: & tunc ea proximis recte loquimur, cum prius ipsi fecerimus. Quod bene Marcus euangelista confirmat, cum factum domini miraculum narrat dicens: Adducunt ci surdum & mutum: & deprecabantur eum vt imponeret illi manum. Cuius ordinem curationis insinuat, subdens: Misit digitos suos in auriculas, expuensque tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit, & ait illi, Ephethah: quod est adaperire. Et statim apertæ

sunt aures eius: & solutum est vinculum linguæ eius: & loquebatur recte. Quid est enim quod creator omnium Deus, cum surdum & mutum sanare voluisse, in aures illius suos digitos misit, & expuens linguam eius tetigit. Quid per digitos redemptoris, nisi dona sancti spiritus designantur? Vnde cum in loco alio eieisset dæmonium dixit, Si in digito Dei eiicio dæmonia: profecto peruenit in vos regnum Dei. Qua de re per euangelistam alium dixisse describitur, Si ego in spiritu Dei eiicio dæmonia, igitur peruenit in vos regnum Dei. **Te deum. Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus, qui abundantia pietatis tuæ & merita supplicum excedis & vota, effunde super nos misericordiam tuam, vt dimittas quæ conscientia meruit, & adiicias quod oratio non præsumit. Per do.

C. Feria. ij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

ET erat vir de Benjamin, nomine ca. 9.

Cis, filius Abiel, filij Seror, filij Bechorath, filij Aphia, filij viri Iemini, fortis robore. Et erat ei filius vocabulo Saul, electus & bonus, & non erat vir de filijs Israel melior illo: ab humero & sursum eminebat super omnem populum. Perierant autem asinæ Cis patris Saul: & dixit Cis ad Saul filium suum, Tolle tecum vnum de pueris, & consurgens vade, & quære asinas. Qui cum transissent per montem Ephraim, & per terram Salisa, & non inuenissent, transierunt etiam per terram Salim, & non erant: sed & per terram Iemini, & minime repererunt. Cum autem venissent in terram Suph, dixit Saul ad puerum qui erat cum eo, Veni, & reuertamur, ne forte dimiserit pater meus asinas, & solicitus sit pro nobis. Qui ait ei, Ecce vir Dei est in ciuitate hac, vir nobilis, omne quod lo-

quitur, sine ambiguitate venit. Nunc ergo eamus illuc, si forte indicet nobis de via nostra, propter quam venimus. Dixitque Saul ad puerum suum: Ecce ibimus, quid feremus ad virum Dei? panis defecit in sitarchijs nostris: & sportulam non habemus, vt demus homini Dei, nec quicquam aliud. Rursum puer respondit Sauli, & ait: Ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argenti, demus homini Dei, vt indicet nobis viam nostram. Olim in Israel sic loquebatur vnumquisque, vadens consulere Deum: venite, & eamus ad videntem. Qui enim propheta dicitur hodie, vocabatur olim videns. Et dixit Saul ad puerum suum, Optimus sermo tuus: veni, eamus. Et ierunt in ciuitatem in qua erat vir Dei. Cunque ascenderent cliuum ciuitatis, inuenient pueras egredientes ad hau riendam aquam, & dixerunt eis, Num hic est videns? Quæ respondentes, dixerunt illis, Hic est: ecce ante te, festina nunc: hodie enim venit in ciuitatem quia sacrificium est hodie populi in excelso. Ingredientes urbem statim inuenientis eum antequam ascendat excelsum ad vescendum, neque enim comedetur est populus donec ille veniam: quia ipse benedicet hostiæ, & deinceps comedunt qui vocati sunt. Nunc ergo ascendite, quia hodie reperi etis eum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 11. **I**N illo tempore, Respondens Iesus c. dixit: Confiteor tibi pater domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Ita pater: quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo nouit filium, nisi pater: neque patrem quis nouit, nisi filius, & cui voluerit filius reuelare.

Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis: & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite a me, quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suave est, & onus meum, leue.] In illo tempore abiit Iesus c. 12. per sata sabbato: discipuli autem eius a esurientes coeperunt vellere spicas, & manducare. Pharisæi autem videntes, dixerunt ei, Ecce, discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Non legistis quid fecerit Dauid quando esurijt ipse, & qui cum eo erant: quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violent, & sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia templo maior est hic. Si autem sciretis quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium: nunquam condemnassetis innocentes. Dominus enim est filius hominis, etiam sabbati. Et cum inde transisset, venit in synagogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam, & interrogabant eum dicentes, Si licet sabbatis curare: vt accusarent eum. Ipse autem dixit illis, Quis erit ex vobis homo, qui habeat ouem vnam: & si ceciderit hæc sabbatis in foueam, nonne tenebit, & leuabit eam? Quanto magis melior est homo oue? Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini, Extende manum tuam. Et exten dit, & restituta est sanitati, sicut altera. Exeuntes autem Pharisæi, consilium faciebant aduersus eum quomodo perderent eum.

C Feria. iij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

ET ascenderunt in ciuitatem ca. 9. Cunque illi ambularent in medio

verbis, apparuit Samuel egrediens obuiam eis, vt ascenderet in excelsum. Dominus autem reuelauerat auriculam Samuelis ante vnam diem quam veniret Saul, dicens, Hac ipsa hora, quæ nunc est, cras mittam virum ad te de terra Benjamin, & vnges eum ducem super populum meum Israel: & saluabit populum meum de manu Philistinorum: quia respexi populum meum: venit enim clamor eorum ad me. Cunque aspexit Samuel Saulem, dominus dixit ei, Ecce vir quem dixeram tibi, iste dominabitur populo meo. Accesit autem Saul ad Samuelem in medio portæ, & ait, Indica, oro, mihi, vbi est domus videntis? Et respondit Samuel Sauli, dicens, Ego sum videns: ascende ante me in excelsum, vt comedatis mecum hodie, & dimittam te mane: & omnia quæ sunt in corde tuo, indicabo tibi. Et de asinis quas nudiusterius perdidisti, ne solitus sis, quia inuentæ sunt. Et cuius erunt optima quæque Israel? nonne tibi, & omni domui patris tui? Respondens autem Saul ait, Nunquid non filius Iemini ego sum de minima tribu Israel, & cognatio mea nouissima inter omnes familias de tribu Benjamin? quare ergo loquutus est mihi sermonem istum? Assumens itaque Samuel Saulem, & puerum eius, introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum qui fuerant inuitati, erant enim quasi triginta viri, dixitque Samuel coco, Da partem quam dedi tibi, & præcepi vt reponeres seorsum apud te. Leuauit autem cocus armum, & posuit ante Saul. Dixitque Samuel, Ecce quod remansit pone ante te, & comede: quia de industria seruatum est tibi, quando populum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele

in die illa. Et descenderunt de excelso in oppidum, & loquutus est cum Saule in solario. Cunque mane surrexisse, & iam dies elucesceret, vocauit Samuel Saulem in solario, dicens, Surge, & dimittam te. Et surrexit Saul: egressique sunt ambo, ipse videlicet & Samuel. Cunque descenderent in extrema parte ciuitatis, Samuel dixit ad Saul, Dic puero vt antecedat nos, & transeat: tu autem subsiste paulisper, vt indicem tibi verbum Dei.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

Iesus autem sciens, secessit inde & se- c. 12.

quuti sunt eum multi, & curauit eos omnes: & præcepit eis ne manifestum eum facerent. Vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem. Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo bene complacuit animæ meæ. Ponam spiritum meum super eum, & iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet neque clamabit: neque audiet aliquis in plateis vocem eius, arundinem quassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eiiciat ad victoriæ iudicium: & in nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus & mutus: & curauit eum, ita vt loqueretur & videret. Et stupebant omnes turbæ, & dicebant, Nunquid hic est filius David? Pharisæi autem audientes dixerunt, Hic non eiicit dæmones nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. Iesus autem sciens cogitationes eorum: dixit eis: Omne regnum diuisum contra se desolabitur: & omnis ciuitas vel domus diuisa contra se non stabit. Et si satanas satanam eiicit, aduersus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in Beelzebub eiicio dæmones: filii vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iu-

dices vestri erunt. Si autem ego in spiritu Dei eiicio dæmones: igitur peruenit in vos regnum Dei: aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem, & tunc domum illius diripiet? Qui non est mecum contra me est: & qui non congregat mecum spargit. Ideo dico vobis: omne peccatum & blasphemia remittitur hominibus, spiritus autem blasphemia non remitterit. Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro. Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum, aut facite arborem malam, & fructum eius malum, siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo, de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

C Feria. iiiij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

c. 10. **T**Vlit autem Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius, & deosculatus est eum, & ait, Ecce vnxit te dominus super hæreditatem suam in principem, & liberabis populum suum de manibus inimicorum eius, qui in circumitu eius sunt. Et hoc tibi signum, quia vnxit te dominus in principem. Cum abieris hodie a me, inuenies duos viros iuxta sepulchrum Rachel in finibus Beniamini in meridiie, dicentque tibi: Inuentæ sunt asinæ ad quas ieras perquirendas: & in-

termissis pater tuus asinis solicitus est pro vobis, & dicit, Quid faciam de filio meo? Cunque abieris inde, & ultra transieris, & veneris ad quercum Thabor, inuenient te ibi tres viri ascendentis ad Deum in Bethel, vnuus portans tres hœdos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagenam vini. Cunque te salutauerint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum. Post haec venies in collem Dei, vbi est statio Philistinorum: & cum ingressus fueris ibi vrbe, obuium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso, & ante eos psalterium & tympanum, & tibiam, & citharam, ipsosque prophetantes. Et insiliet in te spiritus domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alium. Quando ergo euenerint signa haec omnia tibi, fac quæcunque inuenierit manus tua, quia dominus tecum est. Et descendes ante me in Galgala: (ego quippe descendam ad te) vt offeras oblationem, & immoles victimas pacificas. Septem diebus expectabis, donec veniam ad te: & ostendam tibi quid facias. Itaque cum auertisset humerum suum vt abiret a Samuele, immutauit ei Deus cor aliud, & venerunt omnia signa haec in die illa. Veneruntque ad prædictum collem, & ecce cuneus prophetarum obuius ei: & insiluit super eum spiritus domini, & prophetauit in medio eorum. Videntes autem omnes qui nouerant eum heri & nudiustertius, quod esset cum prophetis, & prophetaret, dixerunt ad inuicem, Quænam res accidit filio Cis? Num & Saul inter prophetas? Respondit aliis ad alterum, dicens, Et quis pater eorum? Propterea versum est in prouerbium Num & Saul inter prophetas?

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 12. **T**Vnc † responderunt ei quidam de c. Scribis, & Pharisæis dicentes, Magister volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis, Generatio mala & adultera signum quærerit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophetæ. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus. Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam: quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ, & ecce plus quam Ionas hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus quam Salomon hic. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens requiem, & non inuenit. Tunc dicit, Reuertar in domum meam vnde exiui. Et veniens, inuenit eam vacantem, scopis mundatam & ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & intrantes habitant ibi: & fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit & generationi huic pessimæ. Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius & fratres stabant foras, quærentes loqui ei. Dixit autem ei quidam, Ecce mater tua & fratres tui foris stant, quærentes te alloqui. At ille respondens dicenti sibi, ait, Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos, dixit, Ecce mater mea & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem patris mei qui in coelis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.]

CFeria. v. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

CEssauit autem prophetare, & venit c. 10. ad excelsum. Dixitque patruus Saul ad eum, & ad puerum eiusm Quo abiistis? Qui responderunt, Quærere asinas, quas cum non reperissemus, venimus ad Samuelem. Et dixit ei patruus suus, Indica mihi quid dixerit tibi Samuel. Et ait Saul ad patruum suum, Indicauit nobis quia inuentæ es- sent asinæ. De sermone autem regni non indicauit ei, quem loquutus fuerat ei Samuel. Et conuocauit Samuel populum ad dominum in Masphath, & ait ad filios Israel, Hæc dicit dominus Deus Israel, Ego eduxi Israel de Ægypto, & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum qui afflige- bant vos. Vos autem hodie proieci- tis Deum vestrum, qui solus saluauit vos de vniuersi malis, & tribulation-ibus vestris: & dixistis, Nequaquam, sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras, & per familias. Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, & cecidit sors tribum Beniamin. Et applicuit tribum Beniamin, & cognationes eius, & cecidit cognatio Metri, & peruenit vsque ad Saul, filium Cis. Quæsierunt ergo eum, & non est inuentus. Et consuluerunt post hæc dominum vtrum- nam venturus esset illuc. Responditque dominus, Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque, & tulerunt eum inde: stetitque in medio populi, & altior fuit vniuerso populo ab humero & sursum. Et ait Samuel ad om- nem populum, Certe videtis quem ele- git dominus quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamat omnis populus, & ait, Viuat rex. Loquutus est autem Samuel ad populum legem regni, & scripsit in libro, & reposuit

coram domino: & dimisit Samuel omnem populum singulos in domum suam. Sed & Saul abiit in domum suam in Gabaa: & abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda. Filij vero Belial dixerunt, Num saluare nos poterit iste? Et despexerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille vero dissimulabat se audire.

Secundum Matthæum. *Lectio. ij.*

c. 13. **I**N illo die exiens Iesus de domo, sedebat secus mare. Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita vt nauiculam ascendens sederet: & omnis turba stebat in litore, & lquctus est eis multa in parabolis, dicens, Ecce exiit qui seminat, seminar. Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres coeli, & comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, vbi non habebant terram multam, & continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ. Sole autem orto æstuauerunt: & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas: & creuerunt spinæ, & suffocauerunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi, audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei, Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis, Quia vobis datum est nosse mysteria regni celorum: illis autem non est datum. Qui enim habet, dabitur ei & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt: vt adimpleatur in eis prophetia Isaiæ dicentis, Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. In-

crassatum est enim cor populi huius: & auribus grauiter audierunt, & oculos suos clauerunt, nequando videant oculis & auribus audiant, & corde intelligent, & conuertantur, & sanem eos. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestræ quia audiunt. Amen quippe dico vobis quia multi prophetæ & iusti cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt, & audire quæ auditis, & non audierunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus est, hic est qui verbum audit, & continuo cum gaudio accipit illud, non habet autem in se radicem, sed est temporalis. Facta autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum Dei audit, & solicitude seculi istius & fallacia diuitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est: hic est qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero tricesimum.

C *Feria. vj. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.*

ET factum est quasi post mensem, c. 11. ascendit Naas Ammonites, & pugnare coepit aduersum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas, Habeto nos foederatos, & seruiemus tibi. Et respondit ad eos Naas Ammonites, In hoc feriam vobiscum fœdus, vt eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in vniuerso Israel. Et dixerunt ad eum seniores Iabes, Concede nobis septem dies, vt mittamus nuntios ad vniuer-

sos terminos Israel: & si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntij in Gabaa Saulis: & locuti sunt verba hæc audiente populo: & leuauit omnis populus vocem suam, & fleuit. Et ecce Saul veniebat, sequens boues de agro, & ait, Quid habet populus quod plorat? Et narrauerunt ei verba virorum Iabes. Et insiliuit spiritus domini in Saul, cum audisset verba hæc, & iratus est furor eius nimis. Et assumens vtrunque bouem, concidit in frusta, misitque in omnes terminos Israel per manum nuntiorum, dicens, Quicunque non exierit, & sequutus fuerit Saul & Samuel, sic fiet bobus eius. Inuasit ergo timor domini populum, & egressi sunt quasi vir vnum. Et recensuit eos in Bezec: fueruntque filiorum Israel trecenta milia, virorum autem Iuda triginta millia. Et dixerunt nuntijs qui venerant, Sic dicetis viris, qui sunt in Iabes Galaad, Cras erit vobis salus cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntij, & annuntiauerunt viris Iabes, qui lætati sunt. Et dixerunt, Mane exibimus ad vos, & facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum est, cum dies crastinus venisset, constituit Saul populum in tres partes: & ingressus est media castra in vigilia matutina, & percussit Ammon vsque dum incalesceret dies, reliqui autem dispersi sunt, ita vt non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus ad Samuelem, Quis est iste qui dixit, Saul num regnabit super nos? Date viros, & interficiemus eos. Et ait Saul, Non occidetur quisquam in die hac: quia hodie fecit dominus salutem in Israel. Dixit autem Samuel ad populum. Venite, & eamus in Galgala, & innouemus ibi regnum. Et perrexit om-

nis populus in Galgala, & fecerunt ibi regem Saul coram domino in Galgala, & immolauerunt ibi victimas pacificas coram domino. Et lætatus est ibi Saul: & cuncti viri Israel nimis.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

A Liam parabolam proposuit illis, c. 18. dicens: † Simile factum est regnum cœlorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminauit zizania in medio tritici, & abiit. Cum autem creuisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem serui patrisfamilias, dixerunt ei, domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ait illis, Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei, Vis igitur imus, & colligimus ea? Et ait, Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum: Sinite vtraque crescere vsque ad messem, & in tempore messis dicam messoribus, Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum.] Aliam parabolam proposuit eis, dicens, Similis est regnum cœlorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo, quod minimum quidem est omnibus seminibus: cum autem creuerit, maius est omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres coeli veniant, & habitent in ramis eius. Aliam parabolam locutus est eis, Similis est regnum cœlorum frumento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Hæc omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis, vt impleretur quod dictum

erat per prophetam dicentem, Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita a constitutione mundi. Tunc dimissis turbis venit in domum: & accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes, Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait illis, Qui seminat bonum semen, est filius hominis. Ager autem, est mundus. Bonum vero semen: hi sunt filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam. Inimicus autem, qui seminavit ea: est diabolus. Messis vero, consummatio seculi est. Messores autem, angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur, sic erit in consummatione seculi, mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos, qui faciunt iniuriam, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus, & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat.

C Sabbato, ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

c. 12. **D** Ixit autem Samuel ad vniuersum Israel, Ecce audiui vocem vestram iuxta omnia quæ loquuti estis ad me, & constitui super vos regem. Et nunc rex graditur ante vos: ego autem senui, & incanui: porro filij mei vobis cum sunt. itaque conuersatus coram vobis ab adolescentia mea vsque ad hanc diem, ecce praesto sum. Loquimi de me coram domino, & coram Christo eius, vtrum bouem cuiusquam tulerim, aut asinum, si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi: & contemnam illud hodie, restituamque vobis. Et dixerunt, Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitque ad eos, Testis est dominus aduersum vos, & testis Christus eius in die

hac, quia non inuenieritis in manu mea quippiam. Et dixerunt, Testis. Et ait Samuel ad populum, Dominus qui fecit Moysen & Aaron, & eduxit patres nostros de terra Ægypti, adest. Nunc ergo state, vt iudicio contendam aduersum vos coram domino de omnibus misericordijs domini, quas fecit vobiscum, & cum patribus vestris: quomodo Iacob ingressus est Ægyptum, & clamauerunt patres vestri ad dominum, & misit dominus Moysen & Aaron, & eduxit patres vestros de Ægypto: & collocauit eos in loco hoc. Qui oblii sunt domini Dei sui, & tradidit eos in manus Sisaræ magistri militiæ Hasor, & in manu Philistinorum, & in manu regis Moab, & pugnauerunt aduersum eos. Postea autem clamauerunt ad dominum, & dixerunt, Peccauimus, quia dereliquimus dominum, & seruuiimus Baalim, & Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, & seruiemus tibi. Et misit dominus Ierobaal, & Badam & Iephte, & Samuel, & eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circumitum, & habitastis confidenter. Videntes autem quod Naas, rex filiorum Ammon venisset aduersum vos, dixistis mihi, Nequaquam, sed rex imperabit nobis: cum dominus Deus vester regnaret in vobis. Nunc ergo praesto est rex vester, quem elegistis & petistis: ecce dedit vobis dominus regem.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

S†Imile est regnum coelorum the- c. 13. sauro abscondito in agro: quem f qui inuenit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa quæ habet, & emit agrum illum. Iterum simile est regnum cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. Inuenta autem vna pretiosa

margarita, abijt, & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam. Iterum simile est regnum celorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti. quam, cum impleta esset, educentes, & secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione seculi. Exibunt angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus & stridor dentium. Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei, Etiam domine. Ait illis, Ideo omnis Scriba doctus in regno cœlorum, similis est homini patrifamilias, qui profert de the-

G sauro suo noua & vetera.] Et factum est: cum consummasset Iesus parabolæ istas, transiit inde. Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita vt mirarentur, & dicerent, Vnde huic sapientia hæc & virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria, & fratres eius, Iacobus, & Ioseph, & Simon, & Iudas? & sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Vnde ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis, Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas, propter

c. 14. incredulitatem illorum. In illo tempore audiuit. Herodes tetrarcha famam Iesu: & ait pueris suis, Hic est Ioannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, & ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit Ioannem, & alligauit eum: & posuit in carcerem propter Herodiadem vxorem fratri sui. Dicebat enim illi Ioannes, Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eum habebant. Die autem natalis Herodis

saltauit filia Herodiadis in medio: & placuit Herodi. Vnde cum iuramento pollicitus est ei dare quocunque postulasset ab eo. At illa præmonita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Baptistæ. Et contristatus est rex: propter iuramentum autem & eos qui pariter recumbebant, iussit dari. Misitque, & decollauit Ioannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco, & datum est puellæ, & illa attulit matri suæ. Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud: & venientes nuntiauerunt Iesu.

¶ Dominica. xij. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

I timueritis dominum, & c. 12.

Seruieritis ei, & audieritis vocem eius, & non exasperaueritis os domini: eritis & vos & rex qui imperat vobis sequentes dominum Deum vestrum: si autem non audieritis vocem domini, sed exasperaueritis sermones eius: erit manus domini super vos, & super patres vestros. Sed & nunc state, & videte rem istam grandem, quam facturus est dominus in conspectu vestro. Nunquid non messis tritici est hodie? inuocabo dominum, & dabit voces, & pluuias: & scietis & videbitis quia grande malum feceritis vobis in conspectu domini, peccantes super vos regem. Et clamauit Samuel ad dominum, & dedit dominus voces, & pluuias in illa die. Et timuit omnis populus nimis dominum, & Samuelem. Et dixit vniuersus populus ad Samuelem, Ora pro seruis tuis ad dominum Deum tuum, vt non moriamur: addidimus enim vniuersis peccatis nostris malum, vt peteremus nobis Regem. Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos fecistis vniuersum malum hoc: veruntamen no-

lite recedere a tergo domini, sed seruite domino in omni corde vestro. Et nolite declinare post vana, quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt. Et non derelinquet dominus populum suum, propter nomen suum magnum, quia iurauit dominus facere vos sibi populum. Absit autem a me hoc peccatum in domino, vt cesse orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam. Igitur timete dominum, & seruite ei in veritate ex toto corde vestro, vidistis enim magnifica, quæ in vobis gesserit. Quod si perseveraueritis in malitia: & vos & rex vester pariter peribitis.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 14. **Q**uod cum audisset Iesus, secessit inde in nauicula, in locum desertum seorsum, & cum audissent turbæ, secutæ sunt eum pedestres de ciuitatibus. Et exiens vidi turbam multam: & misertus est eis, & curauit languidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes, Desertus est locus, & hora iam præteriit: dimitte turbas, vt euntes in castella, emant sibi escas. Iesus autem dixit eis, Non habent necesse ire: date illis vos manducare. Responderunt ei, Non habemus hic nisi quinque panes & duos pisces. Qui ait eis, Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discumbere super foenum, acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, aspiciens in cœlum benedixit & frexit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmorum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinque millia virorum, exceptis mulieribus & paruulis. Et statim compulit Iesus discipulos ascendere

in nauiculam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi: nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos ambulans super mare. Et videntes eum super mare ambulantem, turbati sunt, dicentes, Quia phantasma est. Et præ timore clamauerunt. Statimque Iesus locutus est eis dicens, Habete fiduciam: ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus dixit, Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait, Veni. Et descendens Petrus de nauicula, ambulabat super aquam vt veniret ad Iesum. Videns vero ventum validum, timuit: & cum coepisset mergi, clamauit dicens, domine, saluum me fac. Et continuo Iesus extendens manum, apprehendit eum: & ait illi, Modicæ fidei quare dubitasti? Et cum ascendissent in nauiculam, cessauit ventus. Qui autem in nauicula erant, venerunt & adorauerunt eum dicentes. Vere filius Dei es. Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesaret. Et cum cognouissent eum viri loci illius, miserunt in vniuersam regionem illam, & obtulerunt ei omnes male habentes: & rogabant eum vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicunque tetigerunt, salui facti sunt.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis c. 10. uis, Beati oculi qui vident quæ vos videtis. **Et rel.**

Homilia sancti Ambrosij episc.

In lectione hac exponuntur hi qui sibi legisperiti esse videntur, qui verba legis tenent & vim legis ignorant. Et ex ipso primo legis capitulo do-

cet etiam legis ignaros, probans quod in principio statim lex & patrem & filium prædicauerit, & incarnationis dominicæ annuntiauerit sacramentum, dicens, Diliges dominum Deum tuum: & diliges proximum tuum sicut teipsum. Vnde dominus ait ad legisperitum, Hoc fac & viues. At ille si-
cut qui nesciret proximum suum, quia in Christum non credebat, respondit, Quis est meus proximus? Itaque qui Christum nescit, nescit & legem. Quo-
modo enim potest scire legem, cum veri-
tatem ignoret, cum lex annuntiet veri-
tatem? Homo quidam ex Ierusalem de-
scendebat in Iericho. Ut enim locum qui propositus est nobis, planius pos-
simus absoluere, veterem ciuitatis Ieri-
cho repetamus historiam. Meminimus itaque quod Iericho (sicut legimus in li-
bro, qui inscribitur Iesu naue) magna ciuitas fuerit muralibus septa pari-
etibus, quæ non ferro peruvia, non ari-
eti possit esse penetrabilis. In ea Raab habuisse meretricem, quæ ex-
ploratores, quos direxit Iesus, hospi-
tio suscepit, consilio instruxit, postu-
lantibus ciuibus abiisse respondit, ab-
scondit in tecto, & vt se suosque vr-
bis excidio posset eripere, coccum in
fenestra ligauit. Vrbis autem ipsius in-
expugnabiles muros septem tubarum
sacerdotalium sono & populi v'lulantis,
v'lulatu consono corruisse. Te deum.

Oratio.

OMnipotens & misericors Deus,
de cuius munere venit, vt tibi a fidelibus tuis digne & laudabiliter seruiatur: tribue quæsumus nobis, vt ad promissiones tuas sine offensione curramus. Per dominum.

C Feria. ij. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 13. **F**Ilius vnius anni erat Saul cum reg-
nare coepisset: duobus autem an-

nis regnauit super Israel. Et elegit sibi Saul tria millia de Israel: & erant cum Saul duo millia in Machmas, & in monte Bethel: mille autem cum Ionatha in Gabaa Beniamin. Porro cæterum populum remisit vnu-
quenque in tabernacula sua. Et per-
cussit Ionathas stationem Philistinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buc-
cina in omni terra, dicens: Audiant Hebræi. Et vniuersus Israel audiuit huiuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philistinorum: & erexit se Israel aduersus Philisthiim. Clamauit ergo populus post Saul in Gal-
gala. Et Philisthiim congregati sunt ad præliandum contra Israel, triginta mil-
lia curruum, & sex millia equitum, &
reliquum vulgus, sicut arena quæ est in litore maris plurima. Et ascendentis castrametati sunt in Machmas ad ori-
entem Bethauem. Quod cum vidissent viri Israel se in arcto positos (afflic-
tus enim erat populus) absconderunt se in speluncis, & in abditis, in petris quoque, & in antris, & in cisternis. Hebræi autem transierunt Iordanem in terram Gad & Galaad.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

TVnc † accesserunt ad eum ab c. 15.
Ierosolymis Scribæ & Pharisæi, a dicentes, Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lauant manus suas cum panem manducant. Ipse autem respondens ait illis: Quare & vos transgredimini man-
datum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit, Honora pa-
trem, & matrem, & qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis, Quicunque dixerit pa-
tri vel matri, Munus quodcumque est ex me, tibi proderit. Et non hon-

orificabit patrem suum aut matrem suam, & irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hypocritæ, bene prophetauit de vobis Isaías dicens: Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum. Et conuocatis ad se turbis, dixit eis: Audite & intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei, Scis quia Pharisæi, auditio verbo hoc, scandalizati sunt? At ille respondens, ait: Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus cœlestis eradicabitur. Sinite illos: cæci sunt, & duces cæcorum, cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadent. Respondens autem Petrus dixit ei, Edissere nobis parabolam istam. At ille dixit, Adhuc & vos sine intellectu estis? Non intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem, De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. Hæc sunt, quæ coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat B hominem.] Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chananæa a finibus illis egressa, clamauit dicens ei, Miserere mei domine fili Dauid: filia mea male a dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius, rogabant eum, dicentes, Dimitte eam: quia clamat post nos. Ipse autem respondens, ait, Non sum missus nisi

ad oues quæ perierunt domus Israel. At illa venit, & adorauit eum, dicens, domine adiuua me. Qui respondens, ait, Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. At illa dixit, Etiam domine: nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens Iesus, ait illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.]

C Feria. iij. ex. j. Regum. Lectio. j.

C Vnque adhuc esset Saul in Galgala, c. 13. vniuersus populus perterritus est qui sequebatur eum. Et expectauit septem diebus iuxta placitum Samuelis, & non venit Samuel in Galgala: dilapsusque est populus ab eo. Ait ergo Saul. Afferte mihi holocaustum, & pacifica. Et obtulit holocaustum. Cunque complesset offerens holocaustum, ecce Samuel veniebat & egressus est Saul obuiam ei, vt salutaret eum. Locutusque est ad eum Samuel, Quid fecisti? Respondit Saul, Quia vidi quod populus dilaberetur a me, & tu non veneras iuxta placitos dies: porro Philisthiim congregati fuerant in Machmas: dixi, Nunc descendant Philisthiim ad me in Galgala, & faciem domini non placaui. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum domino. Dixitque Samuel ad Saul, Stulte egisti, nec custodisti mandata domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc præparasset dominus regnum tuum super Israel in sempiternum: sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. Quaesivit dominus sibi virum iuxta cor suum: & præcepit ei dominus vt esset dux super populum suum, eo quod non seruaueris quæ præcepit dominus. Surrexit autem Samuel, & ascendit de Galgalis in Gabaa Beniamin, & reliqui

populi ascenderunt post Saul obuiam populo qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa in colle Beniamin. Et recensuit Saul populum, qui inuenti fuerant cum eo, quasi sexcentos viros: & Saul & Ionathas filius eius, populusque qui inuentus fuerat cum eis, erat in Gabaa Beniamin: porro Philisthiim conserderant in Machmas.

Secundum Matthæum. *Lectio. ij.*

- c. 15. **E**T cum transisset inde Jesus, venit secus mare Galilææ: & ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius, & curauit eos, ita vt turbæ mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes, & magnificabant Deum Israël. Jesus autem conuocatis discipulis suis, dixit, Misereor turbæ: quia triduo iam perseverant mecum, & non habent quod manducent: & dimittere eos ieunios nolo, ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli, Vnde ergo nobis in deserto panes tantos, vt saturremus turbam tantam? Et ait illis Jesus, Quot panes habetis? At illi dixerunt, Septem, & paucos pisciculos. Et præcepit turbæ vt discumberent super terram. Et accipiens septem panes, & pisces, & gratias agens frexit, & dedit discipulis suis, & discipuli dederunt populo. Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducauerunt quatuor millia hominum, extra paruulos & mulieres. Et dimissa turba, ascendit in nauiculam: & venit
- c. 16. in fines Magedan. Et accesserunt ad eum Pharisæi & Sadducei tentantes: & rogauerunt eum vt signum de cœlo os-

tenderet eis. At ille respondens, ait illis, Facto vespero dicitis, Serenum erit, rubicundum est enim cœlum. Et mane, Hodie tempestas, rutilat enim triste cœlum. Faciem ergo cœli diiudicare nostis: signa autem temporum non potestis? Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Ionaë prophetæ. Et relictis illis, abijt. Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis, Intuemini & cauete a fermento Pharisæorum & Sadducæorum. At illi cogitabant intra se, dicentes, Quia panes non accepimus. Sciens autem Jesus, dixit illis, Quid cogitatis intra vos modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis, neque recordamini quinque panum & quinque millium hominum, & quot cophinos sumpsistis? neque septem panum, in quatuor millium hominum, & quot sportas sumpsistis? Quare non intelligitis quia non de pane dixi vobis? Cauete a fermento Pharisæorum & Sadducæorum? Tunc intellexerunt quia non dixit cauendum a fermento panum, sed a doctrina Pharisæorum & Sadducæorum.

C Feria. iiiij. ex. j. Regum. *Lectio. j.*

ET egressi sunt ad præliandum de c. 13. **E**castris Philisthinorum tres cunei: vnuus cuneus pergebat contra viam Ephraim ad terram Saul, porro aliis ingrediebatur per viam Bethoron, tertius autem verterat se ad iter termini in terra Sabaa, imminentis valli Seboim contra desertum. Porro faber ferrarius non inueniebatur in omni terra Israel, cauerant enim Philisthiim, ne forte facerent Hebrei gladium aut lanceam. Descendebat ergo omnis Israel ad Philisthiim, vt exacueret vnuusquisque vomerem suum, & ligonem, & securim,

& sarculum. Retusæ itaque erant acies vomerum, & ligonum, & tridentum, & securium, vsque ad stimulum corrugendum. Cunque venisset dies prælij, non est inuentus ensis & lancea in manu totius populi qui erat cum Saule & Ionatha, excepto Saul & Ionatha c. 14. filio eius. Egressa est autem statio Philisthiim vt transcenderet in Machmas. Et accidit in quadam die vt diceret Ionathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum, Veni, & transeamus ad stationem Philistinorum, quæ est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicauit. Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa sub malo granato: que erat in agro Gabaa: & erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum. Et Achias filius Achitob fratri Ichabod filij Phinees, qui ortus fuerat ex Heli sacerdote domini in Silo, portabat Ephod. Sed & populus ignorabat, quo isset Ionathas. Erant autem inter ascensus, per quos nitebatur Ionathas transire ad stationem Philistinorum, eminentes petræ ex vtraque parte, & quasi in modum dentium scopuli hinc inde prærupti, nomen vni Boses, & nomen alteri Sene: vnum scopolus prominens ad Aquilonem ex aduerso Machmas, & alter ad meridiem contra Gabaa.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 16. **V**†Enit autem Jesus in partes b Cæsareæ Philippi: & interrogabat discipulos suos, dicens: Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt, Alij Ioannem Baptistam, alij autem Eliam, alij vero Ieremiam, aut vnum ex prophetis. Dicit illis Jesus, Vos autem quem me esse dicitis? respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius Dei viui. Respondens autem Jesus dixit ei: Beatus es Si-

mon Bar iona: quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in coelis est. Et ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in coelis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in coelis.] Tunc præcepit discipulis suis C vt nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus. Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Ierosolymam, & multa pati a senioribus & Scribis & principibus sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus coepit increpare illum, dicens, Absit a te domine: non erit tibi hoc, Qui conuersus, dixit Petro, Vade post me satana: scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. Tunc Iesus dixit discipulis suis, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. Quid enim prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: & tunc reddet vnicuique secundum opera eius. Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo.

C Feria. v. ex. j. Regum. Lectio. j.

DIXIT autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum, Veni, transeamus ad stationem incircunciso- c. 14.

rum horum: si forte faciat dominus pro nobis: quia non est domino difficile saluare vel in multis, vel in paucis. Dixitque ei armiger suus, Fac omnia quæ placent animo tuo, perge quo cupis, & ero tecum vbiunque volueris. Et ait Ionathas, Ecce nos transimus ad viros istos. Cunque apparuerimus eis, si taliter locuti fuerint ad nos, Manete, donec veniamus ad vos: stenus in loco nostro, nec ascendamus ad eos. Si autem dixerint, Ascendite ad nos: ascendamus, quia tradidit eos dominus in manibus nostris, hoc erit nobis signum. Apparuit igitur vterque stationi Philistinorum, dixeruntque Philisthiim. En Hebraei egrediuntur de cauernis, in quibus absconditi fuerant. Et locuti sunt viri de statione ad Ionatham, & ad armigerum suum, dixeruntque, Ascendite ad nos, & ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum, Ascendamus, sequere me: tradidit enim dominus eos in manus Israel. Ascendit autem Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger eius post eum. Itaque cum vidissent faciem Ionathæ, alij cadebant ante Ionatham, alios armiger eius interficiebat sequens eum. Et facta est plaga prima, qua percussit Ionathas & armiger eius, quasi viginti virorum in media parte iugeris, quam par boum in die arare consuevit. Et factum est miraculum in castris per agros: sed & omnis populus stationis eorum, qui erant ad prædandum, obstupuit, & conturbata est terra, & accidit quasi miraculum a Deo.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 17. **E**T post dies sex, † Assumit Iesus a Petrum & Iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum: & transfigura-

tus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum, Domine bonum est nos hic esse: si vis faciamus tria tabernacula, tibi vnum, & Moysi vnum & Eliæ vnum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. Et accessit Iesus, & tetigit eos: dixitque eis, Surgite, & nolite timere. Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum. Et descenditibus illis de monte præcepit illis Iesus dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurget.] Et interrogauerunt eum discipuli B eius dicentes, Quid ergo Scribæ dicunt quod Eliam oporteat primum venire? At ille respondens, ait eis, Elias quidem venturus est, & restituet omnia. dico autem vobis quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum, sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli quia de Ioanne Baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus prouolutus ante eum: dicens: domine miserere filio meo, quia lunaticus est, & male patitur: nam sæpe cadit in ignem, & crebro in aquam: & obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens autem Iesus, ait, O generatio incredula & peruersa, quo usque ero vobiscum? Vsquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me. Et increpauit illum Iesus:

& exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto & dixerunt, Quare nos non potuimus eiicere illum? Dixit illis Iesus, Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eiicitur nisi per orationem & ieunium. Conuersantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Iesus, Filius hominis tradendus est in manus hominum: & occident eum, & tertia die resurget. Et contrastati sunt vehementer.

C Feria. vj. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 14. **E**T respexerunt speculatores Saul, qui erant in Gabaa Beniamin, & ecce multitudo prostrata, & huc illicque diffugiens. Et ait Saul populo qui erat cum eo, Requirite, & videte quis abierit ex nobis. Cunque requisissent, repertum est non adesse Ionathan, & armigerum eius. Et ait Saul ad Achiam, Applica arcam Dei. Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filijs Israel. Cunque loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exortus est in castris Philistinorum, crescebaturque paulatim, & clarius resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem, Contrahe manum tuam, Conclamauit ergo Saul, & omnis populus qui erat cum eo, & venerunt vsque ad locum certaminis: & ecce versus fuerat gladius vniuerscuiusque ad proximum suum, & cædes magna nimis. Sed & Hebraei qui fuerant cum Philisthiim heri & nudiusterius, ascenderantque cum eis in castris, reuersi sunt vt essent cum Israel qui erant cum Saul & Ionatha. Omnes quoque Israelitæ, qui se absconderant in monte Ephraim, audi-

entes quod fugissent Philisthæi, sociauerunt se cum suis in prælio. Et erant cum Saul quasi decem millia virorum. Et saluauit dominus Deus Israel in die illa: pugna autem peruenit vsque ad Bethauen. Et viri Israel sociati sunt sibi in die illa.

Secundum Matthæum. **L**ectio. ij.

ET cum venissent Capharnaum: ac c. 17. cesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei, Magister vester non soluit didrachma? Ait, Etiam. Et cum intrasset in domum, præuenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simon? reges terræ a quibus accipiunt tributum vel censum? a filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit, Ab alienis. Dixit illi Iesus, Ergo liberi sunt filij. Vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & eum piscem qui primus ascenderit, tolle. & aperto ore eius, inuenies staterem, illum sumens, da eis pro me & te. In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes. Quis putas maior est in regno cœlorum? Et aduocans Iesus paruulum, statuit eum in medio eorum, & dixit, Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicunque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic est maior in regno cœlorum. Et qui suscepere vnum paruulum talem in nomine meo, me suscipit, qui autem scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Væ mundo a scandalis. Necessæ est enim vt veniant scandalæ: veruntamen vœ homini illi per quem scandalum venit. Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum, & proiice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi de-

bilem vel claudum, quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & proice abs te: bonum tibi est vnum oculum habentem invitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis: dico enim vobis, quia angeli eorum in cœlis semper vident faciem patris mei B qui in cœlis est.] Venit enim filius hominis saluare quod perierat. Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, & errauit vna ex eis: nonne relinquit nonaginta nouem in montibus, & vadit quærere eam quæ errauit? & si contigerit vt inueniat eam, amen dico vobis quia gaudet super eam magis quam super nonagintanouem quæ non errauerunt. Sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in cœlis est vt C pereat vnu de pusillis istis. † Si autem peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. si autem te non audierit: adhibe tecum adhuc vnum vel duos: vt in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos: dic ecclesiæ, si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vobis, quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo: & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cœlo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quancunque petierint, fiet illis a patre meo qui in cœlis est. Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi sum in medio eorum.

C Sabbato, ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 14. **A** Diurauit autem Saul populum, dicens, Maledictus vir qui

comederit panem vsque ad vesperam, donec vlciscar de inimicis meis. Et non manducauit vniuersus populus panem: omneque terræ vulgus venit in saltum, in quo erat mel super faciem agri. Ingressus est itaque populus saltum, & apparuit fluens mel, nullusque applicuit manum ad os suum: timebat enim populus iuramentum. Porro Ionathas non audierat cum adiuraret pater eius populum: extenditque summitatem virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in fauum mellis: & conuertit manum suam ad os suum, & illuminati sunt oculi eius. Respondensque vnu de populo, ait, Iureirando constrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem hodie: defecerat autem populus. Dixitque Ionathas, Turbauit pater meus terram: vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei, eo quod gustauerim paululum de melle isto: quanto magis si comedisset populus de præda inimicorum suorum, quam reperit? Nonne maior plaga facta fuisset in Philisthiim? Percusserunt ergo in die illa Philisthæos a Machmis vsque in Aialon. Defatigatus est autem populus nimis, & versus ad prædam tulit oves, & boues, & vitulos, & mactauerunt in terra: comeditque populus cum sanguine. Nuntiauerunt autem Sauli dicentes, quod populus peccasset domino, comedens cum sanguine. Qui ait, Præuaricati estis: voluite ad me iam nunc saxum grande. Et dixit Saul, Dispergimini in vulgus, & dicite eis vt adducat ad me vnuquisque bouem suum & arietem, & occidite super istud, & vescimini, & non peccabitis domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus vnuquisque bouem in manu sua

vsque ad noctem, & occiderunt ibi.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

- c. 18. **T**Vnc accedens Petrus ad eum, dixit,
d domine quoties peccabit in me
frater meus, & dimittam ei, vsque sep-
ties? Dixit illi Iesus, Non dico tibi
vsque septies: sed vsque septuagies
E septies.] Ideo † assimilatum est reg-
num cœlorum homini regi, qui voluit
rationem ponere cum seruis suis. Et
cum cœpisset rationem ponere, oblatus
est ei vñus qui debebat ei decem mil-
lia talenta. Cum autem non haberet
vnde redderet, iussit eum dominus eius
venundari & vxorem eius & filios, &
omnia quæ habebat, & redi. Proci-
dens autem seruus ille, orabat eum, di-
cens, Patientiam habe in me, & om-
nia reddam tibi. Misertus autem domi-
nus serui illius, dimisit eum, & debi-
tum dimisit ei. Egressus autem seruus
ille, inuenit vnum de conseruis suis,
qui debebat ei centum denarios: &
tenens suffocauit eum, dicens, Redde
quod debes. Et procidens conseruus
eius, rogabat eum, dicens: Patientiam
habe in me, & omnia reddam tibi. Ille
autem noluit: sed abiit, & misit
eum in carcerem donec redderet debi-
tum. Videntes autem conserui eius
quæ fiebant, contristati sunt valde, &
venerunt, & narrauerunt domino suo
omnia quæ facta fuerant. Tunc vo-
cauit illum dominus suus, & ait illi,
Serue nequam, omne debitum dimisi
tibi, quoniam rogasti me, nonne ergo
oportuit & te misereri conserui tui, si-
cut & ego tui misertus sum? Et iratus
dominus eius, tradidit eum tortoribus,
quoadusque redderet vniuersum debi-
tum. Sic & Pater meus colestis faciet
vobis, si non remiseritis vñusquisque
fratri suo de cordibus vestris.]
- c. 19. Et factum est cum consumas-

set Iesus sermones istos, migravit a Galilæa, & venit in fines Iudææ trans Iordanem, & sequutæ sunt eum turbæ multæ, & curauit eos ibi. Et ac-
cesserunt ad eum Pharisæi tentantes
eum, & dicentes, Si licet homini dimit-
tere vxorem suam quacunque ex causa?
Qui respondens, ait eis, Non legistis
quia qui fecit hominem ab initio, mas-
culum & foeminam fecit eos? Et dixit,
propter hoc, dimittet homo patrem &
matrem, & adhærebit vxori suæ: &
erunt duo in carne vna, itaque iam non
sunt duo, sed vna caro. Quod ergo
Deus coniunxit, homo non separat. Di-
cunt illi, Quid ergo Moyses mandauit
dare libellum repudij, & dimittere? Ait illis, Quoniam, Moyses ad duritiam
cordis vestri permisit vobis dimittere
vxores vestras: ab initio autem non fuit
sic. Dico autem vobis, quia quicunque
dimiserit vxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, moechatur: &
qui dimissam duxerit: moechatur. Di-
cunt ei discipuli eius: Si ita est causa
hominis cum vxore, non expedit nu-
bere. Qui dixit illis: Non omnes capi-
unt verbum istud, sed quibus datum
est. Sunt enim eunuchi, qui de ma-
tris vtero sic nati sunt: & sunt eunuchi
qui facti sunt ab hominibus: & sunt eu-
nuchi qui seipsos castrauerunt propter
regnum cœlorum. Qui potest capere
capiat.

**C Dominica. xiiij. post Pentecosten, ex
primo Regum. Lectio prima.**

FEdificauit autem Saul altare c. 14.
domino: tuncque pri-
mum cœpit ædificare altare
domino. Et dixit Saul, Irrua-
mus super Philisthæos nocte, & vase-
mus eos vsque dum illucescat mane, nec
relinquamus ex eis virum. Dixitque
populus, Omne quod bonum videtur

in oculis tuis, fac. Et ait sacerdos, Accedamus huc ad Deum. Et consuluit Saul dominum, Num persequar Philisthiim? si trades eos in manus Israel? Et non respondit ei in die illa. Dixitque Saul, Applicate huc vniuersos angulos populi: & scitote, & videte per quem acciderit peccatum hoc hodie. Viuit dominus saluator, Israël quia si per Ionatham filium meum factum est, absque retractione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo. Et ait ad vniuersum Israël, separamini vos in partem vnam, & ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque populus ad Saul, Quod bonum tibi videtur in oculis tuis fac. Et dixit Saul ad dominum Deum Israël, domine Deus Israël da indicium, quid est quod non responderis seruo tuo hodie? Si in me aut in Ionatha filio meo est iniquitas haec, da ostensionem, aut si haec iniquitas est in populo tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Ionathas & Saul: populus autem exiuit. Et ait Saul, mittite sortem inter me, & inter Ionatham filium meum. Et captus est Ionathas. Dixit autem Saul ad Ionathan, Indica mihi quid feceris, Et indicauit ei Ionathas & ait, Gustans gustaui in summitate virgæ, quæ erat in manu mea paululum mellis, & ecce ego morior? Et ait Saul, Haec faciat mihi Deus, & haec addat, quia morte morieris Ionatha. Dixitque populus ad Saul, Ergone Ionathas morietur qui fecit salutem hanc magnam in Israël? hoc nefas est: viuit dominus, si ceciderit capillus de capite eius in terram: quia cum Deo operatus est hodie. Liberauit ergo populus Ionathan vt non moreretur. Recessitque Saul, nec persecutus est Philisthiim: porro

Philisthiim abierunt in loca sua.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

TVnc oblati sunt ei paruuli, vt ca. 19. manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus vero ait eis, Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum cœlorum: & cum imposuisset eis manus abijt inde. Et ecce vnuus accedens ait illi, Magister bone, quid boni faciam vt habeam vitam æternam? Qui dixit ei, Quid me interrogas de bono? Vnus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serua mandata. Dicit illi, Quæ? Iesus autem dixit, Non homicidium facies, Non adulterabis, Non facies furtum, Non falsum testimonium dices, Honora patrem tuum & matrem, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Dixit illi adolescens, Omnia hæc custodiui a iuuentute mea, quid adhuc mihi deest? Ait illi Iesus, Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo, & veni, sequere me. Cum audisset autem adolescens verbum, abijt tristis: erat enim habens multas possessiones. Iesus autem dixit discipulis suis, Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cœlorum. Et iterum dico vobis: facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cœlorum. Auditis autem his discipuli mirabantur valde, dicentes, Quis ergo poterit saluus esse? Aspiciens autem Iesus, dixit illis, Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt. Tunc respondens Petrus, dixit ei, † Ecce, nos reliquimus B omnia, & sequuti sumus te: quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis, Amen dico vobis, quod vos qui se-

quuti estis me: in regeneratione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.]

C Multi autem erunt primi, nouissimi: & nouissimi, primi.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

c. 17. **I**N illo tempore, Cum iret Iesus in Ierusalem, transibat per medium Samariam, & Galilæam. Et cum ingredieretur quoddam castellum, occurserunt ei decem viri leprosi.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

De decem leprosis quod dominus ita mundauit, cum ait, Ite ostendite vos sacerdotibus, quæri potest cur ad sacerdotes eos miserit, vt cum irent mundarentur. Nullum enim eorum quibus corporalia hæc beneficia præstavit, inuenitur misisse ad sacerdotes nisi leprosos. Nam & illum a lepra mundauerat cui dixit, Vade, ostende te sacerdoti, & offer pro te sacrificium, quod præcepit Moyses in testimonium illis. Quærendum est igitur, quid ipsa lepra significet. Non enim sanati, sed mundati dicuntur, qui ea caruerunt. Coloris quippe vitium est non valetudinis, aut integratatis sensuum, atque membrorum. Leprosi ergo non absurde intelliguntur, qui scientiam veræ fidei non habentes, varias doctrinas profitentur erroris. Nulla porro falsa doctrina est, quæ non aliqua vera intermisceat. Vera ergo falsis inordinate permista, in vna disputatione vel narratione hominis tanquam in vnius corporis colore apparentia significant lepram tanquam veris falsisque colorum locis humana

corpora variantem atque maculantem. Sacerdotum vero Iudæorum nemo fere fidelium dubitat figuram fuisse futuri sacerdotij regalis quod est in ecclesia, quo consecrantur omnes pertinentes ad corpus Christi, summi & veri principis sacerdotum. **Te deum. Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus, da nobis fidei, spei, & charitatis augmentum, & vt mereamur assequi quod promittis, fac nos amare quod præcipis. Per dominum nostrum.

C Feria. ij. ex. j. Regum. Lectio. j.

ET Saul confirmato regno super Israe c. 14. rael, pugnabat per circumatum aduersum omnes inimicos eius, contra Moab & filios Ammon, & Edon, & reges Soba, & Philisthæos: & quocunque se verterat, superabat. Congregatoque exercitu percussit Amalec, & eruit Israe de manu vastatorum eius. Fuerunt autem filij Saul, Ionathas, & Iessui, & Melchisua: & nomina duarum filiarum eius nomen primogenitæ Merob, & nomen minoris Michol. Et nomen vxoris Saul, Achinoen filia Achimaas: & nomen principis militiae eius Abner, filius Ner, patruelis Saul. Porro Cis fuit pater Saul, & Ner pater Abner, filius Abiel. Erat autem bellum potens aduersum Philisthæos omnibus diebus Saul. Nam quæcumque viderat Saul virum fortem, & aptum ad prælium, sociabat eum sibi. Et dixit Samuel ad c. 15. Saul, Me misit dominus, vt vngerem te in regem super populum eius Israe: nunc ergo audi vocem domini. Hæc dicit dominus exercituum, Recensui quæcumque fecit Amalec Israeli, quomodo restitit ei in via cum ascenderet de Ægypto. Nunc ergo vade, & percutie Amalec, & demolire vniuersa eius: non parcas ei, & non concupisca ex rebus ipsius aliquid: sed inter-

fice a viro vsque ad mulierem, & parulum atque lactentem, bouem & ouem, camelum & asinum. Præcepit itaque Saul populo, & recensuit eos quasi agnos ducenta millia peditum, & decem millia virorum Iuda.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

- c. 20. **S**†Imile est regnum celorum homini patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conuentione autem facta cum operarijs ex denario diurno misit eos in vineam suam Et egressus circa horam tertiam, vidiit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis, Ite & vos in vineam meam: & quod iustum fuerit, dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam & nonam horam: & fecit similiter. Circa vndecimam vero exiit, & inuenit alios stantes, & dicit illis, quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei, Quia nemo nos conduxit. Dicit illis, Ite & vos in vineam meam. Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo, Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens a nouissimis vsque ad primos. Cum venissent ergo qui circa vndecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem & primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patrem familias, dicentes, Hi nouissimi vna hora fecerunt: & pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei & æstus? At ille respondens, vni eorum dixit, Amice, non facio tibi iniuriam: nonne ex denario conuenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo autem & huic, nouissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo, facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus

sum? Sic erunt nouissimi, primi: & primi nouissimi, multi enim sunt vocati: pauci vero electi.] Et † ascendens Iesus Ierosolymam, assumpsit B duodecim discipulos secreto, & ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die resurget.] Tunc † accessit ad eum mater filiorum Zebedæi C cum filijs suis, adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi, Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnu ad dexteram tuam, & vnu ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei, Possumus. Ait illis, Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam & sinistram, non est meum dare vobis: sed quibus paratum est a patre meo.] Et audientes decem, indignati D sunt de duobus fratribus. Iesus autem vocauit eos ad se: & ait, Scitis quia principes gentium dominantur eorum: & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed quicunque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister, & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus: sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam in redemptionem pro multis.

C Feria. iij. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

CVnque venisset Saul vsque ad ciuitatem Amalec, tetendit insidias in torrente. Dixitque Saul Cinæo, Abite, recedite, atque descendite ab Amalec: ne forte inuoluam te cum eo. Tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filijs Israel, cum ascenderent de c. 15.

Ægypto. Et recessit Cinæus de medio Amalec. Percussitque Saul Amalec ab Euila, donec venias ad Sur, quæ est e regione Ægypti: & apprehendit Agag regem Amalec viuum: omne autem vulgus interfecit in ore gladij. Et pepercit Saul & populus, Agag, & optimis gregibus ouium & armentorum, & vestibus & arietibus, & vniuersis quæ pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea. Quicquid vero vile fuit & reprobum, hoc demoliti sunt. Factum est autem verbum domini ad Samuel, dicens, Poenitet me quod constituerim Saul regem: quia dereliquit me, & verba mea opere non impleuit. Contristatusque est Samuel, & clamauit ad dominum tota nocte. Cunque de nocte surrexisset Samuel: vt iret ad Saul mane, nuntiatum est Samueli, eo quod venisset Saul in Carmelum, & erexisset sibi fornicem triumphalem, & reuersus transisset, descendissetque in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, & Saul offerebat holocaustum domino de initijs prædarum quæ attulerat ex Amalec. Et cum venisset Samuel ad Saul, dixit ei Saul, Benedictus tu domino, impleui verbum domini. Dixitque Samuel, Et quæ est hæc vox gregum quæ resonat in auribus meis, & armentorum, quam ego audio? Et ait Saul, De Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ouibus, & armentis vt immolarentur domino Deo tuo, reliqua vero occidimus.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 20. **E**T egredientibus illis ab Iericho, sequuta est eum turba multa: & ecce duo cæci sedentes secus viam, audierunt quia Jesus transiret: & clamauerunt, dicentes, Domine miserere nostri, fili Dauid. Turba autem increpabat eos vt tacerent. At illi magis

clamabant, dicentes, Domine, miserere nostri, fili Dauid. Et stetit Jesus, & vocauit eos, & ait, Quid vultis vt faciam vobis? Dicunt illi, Domine, vt aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Jesus, tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt: & sequuti sunt eum. † Et cum appropinquassent c. 21. Ierosolymis, & venissent Bethphage ad a montem Oliueti, tunc Jesus misit duos discipulos, dicens eis, Ite in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: soluite, & adducite mihi, & si quis vobis aliquid dixerit: dicite quia dominus his opus habet: & confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem, Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam & pullum filium subiugalis. Euntes autem discipuli fecerunt sicut præcepit illis Jesus. Et adduxerunt asinam & pullum: & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via: alij autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via. Turbæ autem quæ præcedebant & quæ sequebantur, clamabant, dicentes, Hosanna filio Dauid: Benedictus qui venit in nomine domini:] Hosanna in Altissimis. † Et cum intrasset Ierosolymam, commota est vniuersa ciuitas, dicens: Quis est hic? Populi autem dicebant, Hic est Jesus propheta a Nazareth Galilææ. Et intravit Jesus in templum Dei: & eiiciebat omnes vendentes & ementes in templo, & mensas numulariorum & cathedras vendentium columbas euertit, & dicit eis, Scriptum est, Domus mea, Domus orationis vocabitur:

vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo: & sanauit eos.

C Feria. iiiij. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 15. **A** It autem Samuel ad Saul, Sine me, & indicabo tibi quæ loquutus sit dominus ad me nocte. Dixitque ei, Loquere. Et ait Samuel, Nonne cum paruulus essem in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es? vnxitque te dominus in regem super Israel, & misit te dominus in viam, & ait, Vade, & interface peccatores Amalec, & pugnabis contra eos, vsque ad interencionem eorum. Quare ergo non audisti vocem domini: sed versus ad prædam es, & fecisti malum in oculis domini? Et ait Saul ad Samuelem, Imo audiui vocem domini, & ambulaui in via per quam misit me dominus, & adduxi Agag regem Amalec, & Amalec interfeci. Tulit autem de præda populus oues & boues primitias eorum quæ cæsa sunt, vt immolet domino Deo tuo in Galgalis. Et ait Samuel, Nunquid vult dominus holocausta & victimas, & non potius vt obediatur voci domini? Melior est enim obedientia quam victimæ: & auscultare, magis quam offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. Pro eo ergo quod abiecisti sermonem domini, abiecit te ne sis rex. Dixitque Saul ad Samuelem, Peccavi quia præuaricatus sum sermonem domini, & verba tua, timens populum, & obediens voci eorum. Sed nunc porta quæso peccatum meum, & reuertere mecum, vt adorem dominum. Et ait Samuel ad Saul, Non reuertar tecum, quia proiecisti sermonem domini, & proiecit te dominus ne sis rex super Israel. Et conuersus est Samuel vt

abiret: ille autem apprehendit summittatem pallij eius, quæ & scissa est. Et ait ad eum Samuel, Scidit dominus regnum Israel a te hodie, & tradidit il lud proximo tuo meliori te. Porro triumphator in Israel non parcer, & poenitutine non flectetur: neque enim homo est vt agat poenitentiam. At ille ait, Peccavi: sed nunc honora me coram senioribus populi mei, & coram Israel, & reuertere mecum, vt adorem dominum Deum tuum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

V Identes autem principes sacerdotum & scribæ mirabilia quæ fecit, c & pueros clamantes in templo & dicentes, Hosanna filio Dauid: indignati sunt, & dixerunt ei, Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Vtique, nunquam legistis: Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, abiit foras extra ciuitatem in Bethaniam: ibique mansit.] Mane autem reuertens in ciuitatem esuriit. Et videns fici arborem vnam seculis viam, venit ad eam, & nihil inuenit in ea nisi folia tantum, & ait illi, Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea. Et videntes discipuli, mirati sunt dicentes, Quomodo continuo aruit? Respondens autem Iesus, ait eis, Amen dico vobis, si habueritis fidem, & non hæsitaueritis, non solum de ficulnea facietis, sed & si monti huic dixeritis, tolle & iacta te in mare, fiet. Et omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem, principes sacerdotum & seniores populi, dicentes: In qua potestate hæc facis: & quis tibi dedit hanc potestatem? Respondens autem Iesus, dixit eis: Interrogabo vos

c. 21. D

& ego vnum sermonem: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismus Ioannis vnde erat, e cœlo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, dicentes: Si dixerimus e cœlo: dicet nobis, Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus: timemus turbam, omnes enim habebant Ioannem sicut prophetam. Et respondentes Iesu dixerunt: Nescimus. Ait illis & ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Quid autem vobis videatur? Homo quidam habebat duos filios: & accedens ad primum dixit: Fili, vade hodie operare in vinea mea. Ille autem respondens, ait, Nolo. Postea autem poenitentia motus, abijt. Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens, ait: Eo domine. Et non iuit. Quis ex duabus fecit voluntatem patris? Dicunt ei, Primus. Dixit illis Iesus, Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedent vos in regno Dei. Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae: & non credidistis ei: publicani autem, & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec poenitentiā habuistis postea, vt crederetis ei.

C Feria. v. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 15. **R**Euersus ergo Samuel sequutus est Saulem: & adorauit Saul dominum. Dixitque Samuel, Adducite ad me Agag regem Amalec, & oblatus est ei Agag pinguissimus. Et dixit Agag: Siccine separat amara mors? Et ait Samuel, Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frusta concidit eum Samuel coram domino in Galgalis. Abijt autem Samuel in Ramatha, Saul vero ascendit in domum suam in Gabaa. Et non vidit Samuel ultra Saul vsque ad diem mor-

tis suæ: veruntamen lugebat Samuel Saulem, quoniam dominum poenitebat quod constituisset eum regem super Israel.

Dixitque dominus ad Samuelem, c. 16. Vsquequo tu luges Saul, cum ego proiecerim eum ne regnet super Israel? Imple cornu tuum oleo, & veni, vt mittam te ad Isai Bethlehem: prouidi enim in filijs eius mihi regem. Et ait Samuel, Quomodo vadam? audiet enim Saul, & interficiet me. Et ait dominus, Vitulum de armento tolles in manu tua, & dices: Ad immolandum domino veni. Et vocabis Isai ad victimam, & ego ostendam tibi quid facias: & vnges quencunque monstrauero tibi. Fecit ergo Samuel sicut locutus est ei dominus. Venitque in Bethlehem, & admirati sunt seniores ciuitatis, occurrentes ei, dixeruntque, Pacificusne est ingressus tuus? Et ait, Pacificus: ad immolandum domino veni. Sanctificamini, & venite mecum vt immolem. Sanctificauit ergo Isai & filios eius, & vocauit eos ad sacrificium. Cunque ingressi essent: vidit Eliab, & ait, Num coram domino est Christus eius? Et dixit dominus ad Samuelem: Ne respicias vultum eius, neque altitudinem staturæ eius: quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico, homo enim videt ea, quæ parent: dominus autem intuetur cor. Et vocauit Isai Abinadab, & adduxit eum coram Samuele. Qui dixit, Nec hunc elegit dominus. Adduxit autem Isai Samma, de quo ait, Etiam hunc non elegit dominus.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

A Liam parabolam audite. † Homo c. 21. erat paterfamilias qui plantauit d vineam, & sepem circundedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificauit tur-

rim, & locauit eam agricolis: & peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit seruos suos ad agricolas, vt acciperent fructus eius. Et agricolæ apprehensionis seruis eius, alium cæciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidauerunt. Iterum misit alios seruos plures prioribus: & fecerunt illis similiter. Nouissime autem misit ad eos filium suum, dicens: Verebuntur filium meum. Agricolæ autem videntes filium, dixerunt intra se, Hic est hæres: venite, occidamus eum, & habebimus hæreditatem eius. Et apprehensum eum ieicerunt extra vineam: & occiderunt. Cum ergo venerit dominus vineæ, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi, Malos male perdet: & vineam suam locabit alijs agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Iesus, Nunquam legistis in scripturis, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris? Ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotum, & Pharisæi parabolæ eius: cognouerunt quod de ipsis diceret. Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant.] Et respondens Iesus dixit a iterum in parabolis eis, dicens: † Simile factum est regnum celorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & noblebant venire. Iterum misit alios seruos, dicens: Dicite in uitatis, Ecce prandium meum paraui,

tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: & abierunt, alias in villam suam, alias vero ad negotiationem suam: reliqui vero tenuerunt seruos eius, & contumelij affectos occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est: & missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succedit. Tunc ait seruis suis: Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum: & quoscunque inuenieritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenierunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discubentium. Intravit autem rex vt viderent discubentes: & vidit ibi hominem non vestitum ueste nuptiali. Et ait illi, Amice, quomodo huc intrasti non habens uestem nuptiale? At ille obmutuit. Tunc dicit rex ministris, Ligatis manibus & pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi.]

¶ Feria. vj. ex. j. lib. Reg. Lectio. j.

Adduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuele: & ait Samuel ad Isai, Non elegit dominus existis. Dixitque Samuel ad Isai, Nunquid iam completi sunt filij? Qui respondit, Adhuc reliquus est paruulus, & pascit oues. Et ait Samuel ad Isai: Mitte, & adduc eum: nec enim discubemus prius, quam hoc ille veniat. Misit ergo, & adduxit eum. Erat autem rufus, & pulcher aspectu, decoraque facie. Et ait dominus: Surge, & vnge eum: ipse est enim. Tulit ergo Samuel cornu olei, & vnxit eum in medio fratrum eius: & directus est spiritus domini a die illa in Dauid: & deinceps:

c. 16.

surgensque Samuel abijt in Ramatha. Spiritus autem domini recessit a Saul, & exagitabat eum spiritus nequam a domino. Dixeruntque serui Saul ad eum: Ecce spiritus domini malus exagitat te. Iubeat dominus noster, & serui tui, qui coram te sunt, querent hominem scientem psallere cithara: vt quando arripuerit te spiritus domini malus, psallat manu sua, & leuius feras. Et ait Saul ad seruos suos: Prouidete ergo mihi aliquem bene psallentem, & adducite eum ad me. Et respondens vnus de pueris, ait: Ecce, vidi filium Isai Bethlehemitem scientem psallere, & fortissimum robore, & virum bellicosum, & prudentem in verbis, & virum pulchrum: & dominus est cum eo. Misit ergo Saul nuntios ad Isai, dicens: Mitte ad me Dauid filium tuum, qui est in pascuis. Tulit ergo Isai asinum plenum panibus, & lagenam vini, & hoedum de capris vnum, & misit per manum Dauid filij sui Sauli. Et venit Dauid ad Saul, & stetit coram eo: at ille dilexit eum nimis, & factus est eius armiger. Misitque Saul ad Isai, dicens, Stet Dauid in conspectu meo: inuenit enim gratiam in oculis meis. Ignitur quandocunque spiritus domini arripiebat Saul, Dauid tollebat citharam, & percutiebat manu sua, & refocillabatur Saul, & leuius habebat, recedebat enim ab eo spiritus malus.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 22. **T**Vnc † abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes, Magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum: dic ergo nobis quid tibi videatur, licet censem dare Cæsari, an non?

Cognita autem Jesus nequitia eorum, ait, Quid me tentatis hypocritæ? ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Jesus, Cuius est imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei, Cæsaris, Tunc ait illis, Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.] Et C audientes mirati sunt: & relicto eo abierunt. In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem: & interrogauerunt eum, dicentes, Magister, Moyses dixit, si quis mortuus fuerit non habens filium, vt ducat frater eius vxorem illius, & suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: & primus vxore ducta defunctus est, & non habens semen, reliquit vxorem suam fratri suo. Similiter secundus & tertius vsque ad septimum. Nouissime autem omnium & mulier defuncta est. In resurrectione ergo, cuius erit de septem vxor? omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Jesus, ait illis, Erratis nescientes scripturas, neque virtutem Dei. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Deo dicente vobis, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Non est Deus mortuorum, sed viuentium. Et audientes turbæ mirabantur in doctrina eius. Pharisæi autem auditentes quod silentium imposuisset Saducæis, † conuenerunt in vnum: & interrogauit eum vnus ex eis legis doctor tentans eum, Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Jesus, Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum &

primum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet & prophetæ. Congregatis autem Pharisæis, interrogauit eos Iesus, dicens: Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est? Dicunt ei, Dauid. Ait illis, Quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum dominum? dicens: Dixit dominus domino meo, sede a dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum. Si ergo Dauid vocat eum dominum: quomodo filius eius est? Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.]

C Sabbato, ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 17. **C**ongregantes autem Philisthiim agmina sua in prælium, conuenerunt in Socho Iudæ: & castrametati sunt inter Socho & Azeca in finibus Dommim. Porro Saul & filij Israel congregati venerunt in vallem Terebinthi, & direxerunt aciem ad pugnandum contra Philisthiim. Et Philisthiim stabant super montem ex parte hac, & Israel stabat supra montem ex altera parte: vallisque erat inter eos, & egreditus est vir spurius de castris Philisthiorum nomine Goliath, de Geth, altitudinis sex cubitorum & palmi: & cassis ærea super caput eius: & lorica squamata induebatur: porro pondus lorice eius, quinque millia siclorum æris erat: & ocreas æreas habebat in cruribus, & clypeus æreus tegebat humeros eius: hastile autem hastæ eius erat quasi lictorium texentium, ipsum autem ferrum hastæ eius sexcentos siclos habebat ferri: & armiger eius antecedebat eum, Stansque clamabat aduersum phalangas Israel, & dicebat eis, Quare venistis parati ad prælium?

nunquid ego non sum Philisthæus, & vos serui Saul? Eligite ex vobis virum, & descendat ad singulare certamen: si quiuerit pugnare tecum, & percusserit me, erimus vobis serui: si autem ego præualuero, & percussero eum, vos serui eritis, & seruietis nobis. Et aiebat Philisthæus. Ego exprobraui agminibus Israel hodie. Date mihi virum, & ineat tecum singulare certamen. Audiens autem Saul, & omnes Israelitæ sermones Philisthæi huiuscemodi, stupebant & metuebant nimis. Dauid autem erat filius viri Ephrathæi, de quo supra dictum est, de Bethlehem Iuda, cui nomen erat Isai, qui habebat octo filios, & erat vir in diebus Saul senex, & grandæus inter viros. Abierunt autem tres filii eius maiores post Saul in prælium: & nomina trium filiorum eius qui perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, & secundus Abinadab, tertius quoque Samma, Dauid autem erat minimus. Tribus ergo maioribus secutis Saulem, abiit Dauid, & reuersus est a Saul, vt pasceret gregem patris sui in Bethlehem. Procedebat vero Philisthæus mane & vespere, & stabat quadraginta diebus.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

Tunc Jesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, dicens, † Super cathedram Moysi sederunt Scribæ A & Pharisæi. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, seruate & facite: secundum vero opera eorum nolite facere, dicunt enim & non faciunt. Alligant enim onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Omnia vero opera sua faciunt, vt videantur ab omnibus, Dilatant enim phylacteria sua, & magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in coenis, & pri-

mas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Vos autem nolite vocari Rabbi, vñus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: vñus est enim pater vester, qui in coelis est. Nec vocemini magistri: quia magister vester vñus est, Christus. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui autem se exaltauerit, humiliabitur: & qui se humiliauerit, exaltabitur.] Væ autem vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis regnum cœlorum ante homines. vos enim non intratis: nec introeuntes sinitis intrare. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia comeditis domos viduarum: orationes longas orantes, propter hoc amplius accipietis iudicium. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia circumitis mare & aridam, vt faciatis vnum proselytum, & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quam vos. Væ vobis duces cæci, qui dicitis, Quicunque iurauerit per templum, nihil est: qui autem iurauerit in auro templo, debitor est. Stulti & cæci, quod enim maius est, aurum, an templum quod sanctificat aurum? Et quicunque iurauerit in altari, nihil est: quicunque autem iurauerit in dono quod est super illud, debet. Cæci quod enim maius est, donum, an altare quod sanctificat donum? Qui ergo iurat in altari: iurat in eo & in omnibus quæ super illud sunt, & quicunque iurauerit in templo: iurat in illo, & in eo qui habitat in ipso: & qui iurat in cœlo, iurat in throno Dei, & in eo qui sedet super eum. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: qui decimatis mentam & anethum, & cymimum, & reliquistis quæ grauiora

sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes.

C Dominica. xiiiij. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

I Ixit autem Isai ad Dauid filium suum, Accipe fratribus tuis Ephi polentæ, & decem panes istos, & curre in castra ad fratres tuos, & decem formellas casei has deferes ad tribunum: & fratres tuos visitabis, si recte agant, & cum quibus ordinati sunt, disce. Saul autem & illi, & omnes filij Israel, in valle Terebinthi pugnabant aduersum Philisthiim. Surrexit itaque Dauid mane, & commendauit gregem custodi: & onustus abiit, sicut præceperat ei Isai. Et venit ad locum Magala, & ad exercitum qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine. Direxerat enim aciem Israel, sed & Philisthiim ex aduerso fuerant præparati. Derelinquens ergo Dauid vasa, quæ attulerat, sub manu custodis ad sarcinas, cucurrit ad locum certaminis, & interrogabat si omnia recte agerentur erga fratres suos. Cunque adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille spurius ascendens Goliath nomine Philisthæus de Geth, de castris Philisthinorum: & loquente eo hæc eadem verba, audiuit Dauid. Omnes autem Israelitæ, cum vidissent virum, fugerunt a facie eius, timentes eum valde. Et dixit vñus quispiam de Israel, Num vidistis virum hunc qui ascendit? Ad exprobrandum enim Israel, ascendit. Virum ergo qui percusserit eum, ditabit rex diuitijs magnis, & filiam suam dabit ei, & domum patris eius faciet absque tributo in Israel.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 23. **V**Æ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis est calicis & paropsidis, intus autem pleni estis rapina & immunditia. Pharisæe cœce, munda prius quod intus est calicis & paropsidis, vt fiat id quod deforis est, mundum. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ a foris parent hominibus speciosa, intus vero pleni sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia. Sic & vos a foris quidem paretis hominibus iusti: intus autem pleni estis hypocrisi, & iniquitate. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: qui ædificatis sepulchra prophetarum, & ornatis monumenta iustorum, & dicitis, Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socij eorum in sanguine prophetarum: itaque testimonio estis vobis metipsis quia filij estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes, genimina viperarum: quomodo fugietis a iudicio gehennæ? D Ideo dico vobis, † Ecce ego mitto ad vos prophetas & sapientes & Scribas, & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in synagogis vestris & persequemini de ciuitate in ciuitatem: vt veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram, a sanguine Abel iusti vsque ad sanguinem Zachariæ filij Barachiaæ, quem occidistis inter templum & altare. Amen dico vobis: venient hæc omnia super generationem istam. Ierusalem, Ierusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vo-

bis, non me videbitis amodo donec dicatis, Benedictus qui venit in nomine domini.]

Secundum Lucam. Lectio. iiij.

IN illo tempore: Dixit Jesus discipulis ca. 6. suis, Nemo potest duobus dominis seruire. **Et rel.**

Homilia sancti Ambrosij. episc.

Nolite solicii esse animæ vestræ quid manducetis: neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam escam? & corpus plusquam vestimentum? Nihil enim moralius ad faciendum fidem orbus credentibus a Deo posset conferri, quam quod æreus ille spiritus, vitale collegium, animæ corporisque contubernio foederatum, sine nostro labore perpetui nec salutaris vsus deficit alimenti: nisi cum venerit suprema dies moriendi. Cum igitur anima indumento corporis vestiatur, vt vigore animæ corpus animetur: absurdum est, vt victus nobis copiam defuturam putemus, qui viuendi iugem substantiam consequimur. Considerate (inquit) volatilia cœli, magnum sane & aptum quod fide sequamur exemplum. Nam si volatilibus cœli quibus nullum exercitium cultionis, nullus de messium fœcunditate prouentus est, indeficientem tamen prouidentia diuina largitur alimoniam: verum est causam inopiae nostræ auaritiam videri. Etenim illis idcirco sine labore pabuli vsus exuberat, quod fructus sibi communem ad escam datos speciali quodam nesciunt vendicare dominatu. Nos communia amisimus, dum propria vendicamus. **Te deum. Oratio.**

CVstodi domine ecclesiam tuam propitiatione perpetua: & quia sine te labitur humana mortalitas, tuis semper auxilijs & abstrahatur a noxijs & ad salutaria dirigatur. Per do.

¶ Feria. ij. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 17. **E**T ait Dauid ad viros qui stabant secum, dicens: Quid dabitur viro qui percusserit Philisthæum hunc, & tulerit opprobrium de Israel? quis enim est hic Philisthæus incircuncisus qui exprobrauit aciem Dei viuentis? Referebat autem ei populus eundem sermonem, dicens, Hæc dabuntur viro qui percusserit eum. Quod cum audisset Eliab frater eius maior, loquente eo cum alijs, iratus est contra Dauid, & ait, Quare venisti, & quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto? ego noui superbiam tuam, & nequitiam cordis tui: quia vt videres prælium descendisti. Et dixit Dauid, Quid feci? nunquid non verbum est? Et declinavit paululum ab eo ad alium: dixitque eundem sermonem. Et respondit ei populus verbum sicut prius. Audita sunt autem verba quæ locutus est Dauid, & annuntiata in conspectu Saul. Ad quem cum fuisse adductus, locutus est ei. Non concidat cor cuiusquam in eo: ego seruus tuus vadam, & pugnabo aduersus Philisthæum. Et ait Saul ad Dauid, Non vales resistere Philisthæo isti, nec pugnare aduersus eum: quia puer es, hic autem vir bellator est ab adolescentia sua. Dixitque Dauid ad Saul, Pascebat seruus tuus patris sui gregem, & veniebat leo vel vrsus, & tollebat arietem de medio gregis: & perseguebat eos, & percutiebam, eruebamque de ore eorum, & illi consurgebant aduersum me, & apprehendebam mentum eorum, & suffocabam, interficiebamque eos. Nam & leonem & vrsus interfeci ego seruus tuus: erit igitur & Philisthæus hic incircuncisus, quasi vñus ex eis. Nunc vadam & auferam opprobrium populi: quoniam quis est iste Philisthæus incircuncisus?

quia ausus est maledicere exercitu Dei viuentis? Et ait Dauid, Dominus qui eripuit me de manu leonis, & de manu vrsi, ipse me liberabit de manu Philisthæi huius. Dixit autem Saul ad Dauid, Vade, & dominus tecum sit.

Secundum Mattheum. Lectio. ij.

ET egressus Iesus de templo, ibat. c. 24. Et accesserunt discipuli eius vt ostenderent ei ædificationes templi. Ipse autem respondens, dixit illis, Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. Sedente autem eo super montem Oliueti, accesserunt ad eum discipuli secreto, dicentes, Dic nobis, quando hæc erunt? & quod signum aduentus tui, & consummationis seculi? Respondens Iesus dixit eis, Videte ne quis vos seducat: multi enim venient in nomine meo, dicentes, Ego sum Christus, & multos seducent. Audituri enim estis prælia & opiniones præliorum, Videte ne turbemini: oportet enim hæc fieri sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt pestilentiae, & fames, & terræmotus per loca. hæc autem omnia, initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi: & inuicem tradent, & odio habebunt inuicem. Et multi pseudoprophetæ surgent: & seducent multos. Et quoniam abundauit iniquitas: refrigerescet charitas multorum: qui autem perseuerauerit vsque in finem hic saluus erit. Et prædicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe, in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio. † Cum ergo B videritis abominationem desolationis,

quæ dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto (qui legit intelligat) tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes: & qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: & qui in agro, non reuertatur tollere tunicam suam. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate autem vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato. erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modo, neque fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic est Christus, aut illic: nolite credere. surgent enim pseudochristi & pseudo prophetæ: & dabunt signa magna & prodigia, ita, vt in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. Ecce prædixi vobis. Si ergo dixerint vobis. Ecce in deserto est: nolite exire, ecce in penetralibus: nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente, & paret vsque in occidente: ita erit & aduentus filij hominis. Vbicunque fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ. Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum: & stellæ cadent de celo: & virtutes celorum commouebuntur: & tunc parebit signum filij hominis in celo, & tunc plangent omnes tribus terræ: & videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa & maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba & voce magna: & congregabunt electos eius a quatuor ventis, a summis celorum vsque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit & folia nata, scitis quia

prope est æstas, ita & vos, cum videritis hæc omnia, scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis: quia non præteribit generatio hæc, donec hæc omnia fiant. Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.]

C Feria. iij. ex. j. Regum. Lectio. j.

ET induit Saul Dauid vestimentis c. 17. suis, & imposuit galeam æream super caput eius, & vestiuit eum lorica. Accinctus ergo Dauid gladio eius super vestem suam, cœpit tentare si armatus posset incedere: non enim habebat consuetudinem. Dixitque Dauid ad Saul, Non possum sic incedere, quia non vsum habeo. Et depositus ea, & tulit baculum suum quem semper habebat in manibus: & elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente, & misit eos in peram pastoralem quam habebat secum, & fundam manu tulit: & processit aduersum Philisthæum. Ibat autem Philisthæus incedens, & appropinquans aduersum Dauid, & armiger eius ante eum. Cunque inspexisset Philisthæus, & vidisset Dauid, despexit eum. Erat autem adolescens rufus, & pulcher aspectu. Et dixit Philisthæus ad Dauid, Nunquid ego canis sum, quod tu venis ad me cum baculo? Et maledixit Philisthæus Dauid in diis suis: dixitque ad Dauid, Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cœli, & bestiis terræ. Dixit autem Dauid ad Philisthæum, Tu venis ad me cum gladio, & hasta, & clypeo, ego autem venio ad te in nomine domini exercituum, Dei agminum Israel, quibus exprobasti hodie, & dabit te dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum a te: & dabo cadauera castrorum Philisthiim hodie volatilibus cœli, & bestijs terræ: vt

sciat omnis terra, quia est Deus in Israël. Et nouerit vniuersa ecclesia hæc, quia non in gladio nec in hasta saluat dominus: ipsius enim est bellum, & tradet vos in manus nostras. Cum ergo surrexisset Philisthaeus, & veniret, & appropinquaret contra Dauid, festinavit Dauid, & cucurrit ad pugnam ex aduerso Philisthaei. Et misit manum suam in peram, tulitque vnum lapidem, & funda iecit, & percussit Philisthaeum in fronte: & infixus est lapis in fronte eius, & cecidit in faciem suam super terram. Praeualuitque Dauid aduersum Philisthaeum in funda & lapide, percussumque Philisthaeum interfecit. Cunque gladium non haberet in manu Dauid, cucurrit, & stetit super Philisthaeum, & tulit gladium eius, & eduxit eum de vagina sua: & interfecit eum, præciditque caput eius.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 24. **D**e die autem illa & hora nemo scit, neque angeli cœlorum, nisi solus pater. Sicut autem in diebus Noe: ita erit & aduentus filij hominis. sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, vsque ad eum diem quo intrauit Noe in arcum & non cognoverunt donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit & aduentus filij hominis. Tunc duo erunt in agro: vñus assumetur, & vñus relinquetur, duæ molentes in mola: vna assumetur, & vna relinquetur. duo in lecto: vñus assumetur, & vñus relinquetur. † Vigilate ergo, quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Illud autem scitote: quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suam. Ideo & vos estote parati: quia nescitis qua hora filius hominis ventu-

rus est. Quis putas est fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore? Beatus ille seruus, quem, cum venerit dominus eius inuenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.] Si autem dixerit malus seruus ille in F corde suo, Moram fecit dominus meus venire, & coeperit percutere conseruos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis: veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora quam ignorat, & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis. illic erit fletus & stridor dentium.

Tunc † simile erit regnum cœlorum c. 25. decem virginibus: quæ accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso & sponsæ.

Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes, sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum: prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso, dormitauerunt omnes ac dormierunt. Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ: & ornauerunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt, Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguntur. Responderunt prudentes, dicentes, Ne forte non sufficiat nobis & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias, & clausa est ianua. Nouissime vero veniunt & reliquæ virgines, dicentes Domine, domine, aperi nobis. At ille respondens, ait, Amen dico vobis, nescio vos. Vigilate itaque

quia nescitis diem neque horam.]

C Feria. iiiij. ex. j. Regum. Lectio. j.

- c. 17. **V** Identes autem Philisthiim quod mortuus esset fortissimus eorum, fugerunt, Et consurgentes viri Israel & Iuda vociferati sunt, & persecuti sunt Philisthæos vsque dum venirent in vallem, & vsque ad portas Accaron: cecideruntque vulnerati de Philisthiim in via Saraim, & vsque ad Geth, & vsque ad Accaron. Et reuertentes filij Israel postquam persecuti fuerant Philisthæos, inuaserunt castra eorum. Assumens autem Dauid caput Philisthæi, attulit illud in Ierusalem: arma vero eius posuit in tabernaculo suo. Eo autem tempore quo viderat Saul Dauid egredientem contra Philisthæum, ait ad Abner principem militiæ, De qua stirpe descendit hic adolescens, Abner? Dixitque Abner, Viuit anima tua, rex, si noui. Et ait rex, interroga tu cuius filius sit iste puer. Cunque regressus esset Dauid, percuesso Philisthæo, tulit eum Abner, & introduxit coram Saule, caput Philisthæi habentem in manu suæ. Et ait ad eum Saul, De qua progenie es o adolescens? Dixitque Dauid, filius serui c. 18. tui Isai Bethlehemita ego sum. Et factum est: cum complessset loqui ad Saul, anima Ionathæ conglutinata est animæ Dauid, & dilexit eum Ionathas quasi animam suam. Tulitque eum Saul in die illa, & non concessit ei vt reuertetur in domum patris sui. Inierunt autem Dauid & Ionathas foedus: diligebat enim eum quasi animam suam. Nam expoliauit se Ionathas tunica qua erat indutus, & dedit eam Dauid, & reliqua vestimenta sua vsque ad gladium & arcum suum: & vsque ad balteum. Egrediebatur quoque Dauid ad omnia quæcunque misisset eum Saul,

& prudenter se agebat posuitque eum Saul super viros belli, & acceptus erat in oculis vniuersi populi, maximeque in conspectu famulorum Saul.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

S †Iicut enim homo peregre proficis- c. 25. cens, vocauit seruos suos, & tradi- didit illis bona sua. Et vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij vero vnum, vnicuique secundum pro- priam virtutem: & profectus est sta- tim. Abijt autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lu- cratus est alia quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem vnum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Post multum vero tem- poris venit dominus seruorum illorum & posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus eius, Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. Accessit autem & qui duo talenta acceperat, & ait, Domine, duo talenta tradidisti mihi: ecce alia duo superlucratus sum. Ait illi dominus eius, Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui.] Accedens autem C & qui vnum talentum acceperat, ait, Domine, scio quia homo durus es, metis vbi non seminasti, & congregas vbi non sparsisti, & timens abij, & abscondi tal- entum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. Respondens autem domi- nus eius, dixit ei, Serue male & piger, sciebas quia meto vbi non semino, & conGrego vbi non sparsi: oportuit ergo

te committere pecuniam meam numularijs, & veniens ego receperissem vtique quod meum est cum vsura. Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta: omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Et inutilem seruum eiicite in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium.

C Feria. v. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 18. **P**Orro cum reuerteretur percuesso Philisthæo Dauid, egressæ sunt mulieres de vniuersis vrbibus Israel cantantes, chorosque ducentes in occursum Saul regis, in tympanis lætitiae, & in sistris. Et præcinebant mulieres ludentes, atque dicentes, Percussit Saul mille, & Dauid decem millia. Iratus est autem Saul nimis, & displicuit in oculis eius sermo iste, Dixitque, Dederunt Dauid decem millia, & mihi mille dederunt: quid ei superest, nisi solum regnum? Non rectis ergo oculis Saul aspiciebat Dauid a die illa & deinceps, Post diem autem alteram, inuasit spiritus Dei malus Saul, & prophetabat in medio domus suæ: Dauid autem psallebat manu sua, sicut per singulos dies. Tenebatque Saul lanceam, & misit eam, putans quod configere posset Dauid cum pariete: & declinavit Dauid a facie eius secundo. Et timuit Saul Dauid: eo quod dominus esset cum eo, & a se recessisset. Amouit ergo eum Saul a se, & fecit eum Tribunum super mille viros: & egrediebatur, & ingrediebatur in conspectu populi. In omnibus quoque vijs suis Dauid prudenter agebat, & dominus erat cum eo. Vedit itaque Saul quod prudens esset nimis, & cœpit cauere eum. Omnis autem Israel & Iuda diligebat Dauid: ipse autem egrediebatur & ingrediebatur ante eos.

Dixitque Saul ad Dauid, Ecce filia mea maior Merob ipsam dabo tibi vxorem: tantummodo esto vir fortis, & præliare bella domini. Saul autem reputabat dicens, Non sit manus mea in eum, sed sit super eum manus Philistinorum. Ait autem Dauid ad Saul, Quis ego sum, aut quæ est vita mea, aut cognatio patris mei in Israel vt fiam gener regis?

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

CVm † autem venerit filius homi- c. 25. nis in maiestate sua, & omnes d angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hædis: & statuet oves quidem a dextris suis, hædos autem a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi, Esuriui enim & dedistis mihi manducare. Sitiui: & dedistis mihi bibere, hospes eram: & collegistis me, nudus, & operuistis me, infirmus, & visitastis me, in carcere eram: & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti, dicentes, Domine, quando te vidimus esurientem, & pauimus te: sitiensem, & dedimus tibi potum? Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et respondens rex, dicet illis, Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui a sinistris erunt, Discedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius: Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare. Sitiui, & non desistis mihi potum. hospes eram, & non collegistis me. nudus,

& non operuistis me. infirmus, & in carcere, & non visitastis me. Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes, Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitiensem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere: & non ministramus tibi? Tunc respondebit illis, dicens. Amen dico vobis, quandiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium æternum: iusti autem in vitam æternam.]

C Feria. vj. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 18. **F**Actum est autem tempus cum deberet dari Merob filia Saul Dauid, data est Hadrieli Molathitæ vxor. Dilexit autem Michol filia Saul altera, Dauid. Et nuntiatum est Saul, & placuit ei. Dixitque Saul, Dabo eam illi, vt fiat ei in scandalum, & sit super eum manus Philistinorum. Dixitque Saul ad Dauid, in duabus rebus gener meus eris hodie. Et mandauit Saul seruis suis, Loquimini ad Dauid clam me, dicentes, Ecce places regi, & omnes serui eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis, & loquuti sunt serui Saul in auribus Dauid omnia verba hæc: & ait Dauid, Num parum videtur vobis generum esse regis? Ego autem sum vir pauper & tenuis. Et renuntiauerunt serui Saul, dicentes: Huiuscmodi verba loquutus est Dauid. Dixit autem Saul, Sic loquimini ad Dauid: Non habet rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philistinorum, vt fiat vltio de inimicis regis. Porro Saul cogitabat tradere Dauid in manus Philistinorum. Cunque renuntiassent serui eius Dauid verba quæ dixerat Saul, placuit sermo in oculis Dauid, vt fieret gener regis. Et post paucos dies surgens Dauid, abiit cum viris qui sub eo erant. Et percussit ex Philisthiim ducentos viros: & attulit

eorum præputia, & annumerauit ea regi vt esset gener eius. Dedit itaque Saul ei Michol filiam suam vxorem. Et vidit Saul, & intellexit quod dominus esset cum Dauid: Michol autem filia Saul diligebat eum. Et Saul magis cœpit timere Dauid: factusque est Saul inimicus Dauid, cunctis diebus. Et egressi sunt principes Philistinorum: a principio autem egressionis eorum, prudentius se gerebat Dauid, quam omnes serui Saul, & celebre factum est nomen eius nimis.

**Beati Iudæ Apostoli epistola catholica.
Lectio secunda.**

IVdas Iesu Christi seruus, frater ca. 1. autem Iacobi: his qui sunt in Deo patre dilectis & Christo Iesu conservatis, & vocatis, Misericordia vobis, & pax & charitas adimpleatur. Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel traditæ sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc iudicium) impij, domini nostri gratiam transferentes in luxuriam & solum dominatorem & dominum nostrum Iesum Christum negantes. Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quod Jesus populum de terra Aegypti saluans, secundo eos qui non crediderunt, perdidit. Angelos vero qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reseruauit. Sicut Sodoma & Gomorrha, & finitimæ ciuitates simili modo exfornicatae, & abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni poenam sustinentes. Similiter & hi carnem quidem maculant, domi-

nationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant. Cum Michæl archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore: non est ausus iudicium inferre blasphemiae, sed dixit: Imperet tibi Deus. Hi autem quæcunque quidem ignorant, blasphemant: quæcunque autem naturaliter, tanquam muta animalia, norunt, in his corrumpuntur.

C Sabbato, ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 19. **L** Oquutus est autem Saul ad Ionathan filium suum, & ad omnes seruos suos, vt occiderent Dauid. Porro Ionathas filius Saul, diligebat Dauid valde. Et indicauit Ionathas Dauid dicens: Quærerit Saul pater meus occidere te: quapropter obserua te quæso mane, & manebis clam, & absconderis. Ego autem egrediens, stabo iuxta patrem meum in agro vbi cunque fueris: & ego loquar de te ad patrem meum, & quodcunque videro, nuntiabo tibi. Loquutus est ergo Ionathas de Dauid bona, ad Saul patrem suum, dixitque ad eum, Ne pecces rex in seruum suum Dauid, quia non peccauit tibi, & opera eius bona sunt tibi valde. Et posuit animam suam in manu sua: & percussit Philisthæum, & fecit dominus salutem magnam vniuerso Israeli: vidisti, & lætatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio, interficiens Dauid, qui est absque culpa? Quod cum audisset Saul, placatus voce Ionathæ, iurauit: Viuit dominus, quia non occidetur. Vocauit itaque Ionathas Dauid, & indicauit ei omnia verba hæc: & introduxit Ionathas Dauid ad Saul, & fuit ante eum, sicut erat heri & nudiusterius. Motum est autem rursum bellum: & egressus Dauid, pugnauit aduersum Philisthiim: percussitque eos plaga magna, & fugerunt a facie eius. Et fac-

tus est spiritus domini malus in Saul: sedebat autem in domo sua, & tenebat lanceam: porro Dauid psallebat manu sua. Nisusque est Saul configere Dauid lancea in pariete: & declinauit Dauid a facie Saul lancea autem casso vulnere perlata est in parietem: & Dauid fugit, & saluatus est nocte illa.

Ex episto. Iudæ Aposto. Lectio. ij.

VÆ illis, qui in via Cain abierunt: ca. 1.

& errore Balaam, mercede effusi sunt, & in contradictione Core perierunt. Hi sunt in epulis suis, maculæ, conuiuantes, sine timore, semetippos pascentes, nubes sine aqua quæ a ventis circumferentur, arbores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicate, fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sydera errantia, quibus procella tenebrarum seruata est in æternum. Prophetauit autem & de his septimus ab Adam, Enoc, dicens: Ecce venit dominus in sanctis millibus suis, facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios, de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, & de omnibus duris quæ loquuti sunt contra eum peccatores impij. Hi sunt murmuratores, querulosi, secundum desideria sua ambulantes, & os eorum loquitur superbiam, mirantes personas quæstus causa. Vos autem charissimi, memores estote verborum quæ prædicta sunt ab apostolis domini nostri Iesu Christi, qui dicebant vobis: Quoniam in nouissimis temporibus venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatisbus. Hi sunt qui segregant semetippos, animales, spiritum non habentes. Vos autem charissimi, superaedificantes vosmetippos sanctissimæ nostræ fidei, in Spiritu sancto orantes, vosmetippos in dilectione Dei seruate, expectantes mis-

ericordiam domini nostri Iesu Christi in vitam æternam. Et hos quidem arquite iudicatos: illos vero saluate, de igne rapientes. Alijs autem miseremini in timore: odientes & eam quæ carnalis est, maculatam tunicam. Ei autem qui potens est vos conseruare sine peccato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in exultatione in aduentu domini nostri Iesu Christi, soli Deo salvatori nostro per Iesum Christum dominum nostrum gloria & magnificentia: imperium & potestas ante omnia secula, & nunc & in omnia secula seculorum. Amen.

C Dominica. xv. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

c. 19.

N Isit ergo Saul satellites suos in domum Dauid, vt custodirent eum, & interficeretur mane. Quod cum annuntiaset Dauid Michol vxor sua, dicens: Nisi saluaueris te nocte hac, cras morieris: depositus eum per fenestram: porro ille abijt & aufugit, atque saluatus est. Tulit autem Michol statuam, & posuit eam super lectum, & pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius, & operuit eam vestimentis. Misit autem Saul apparitores qui raperent Dauid: & responsum est, quod ægrotaret. Rursumque misit Saul nuntios vt viderent Dauid, dicens, afferte eum ad me in lecto, vt occidatur. Cunque venissent nuntij, inuentum est simulachrum super lectum, & pelles caprarum ad caput eius. Dixitque Saul ad Michol: Quare sic illusisti mihi, & dimisisti inimicum meum, vt fugeret? Et respondit Michol ad Saul: Quia ipse loquutus est mihi, Dimitte me, alioquin interficiam te. Dauid autem fugiens, saluatus est, & venit ad Samuel in Ramatha, & nuntiauit ei omnia quæ fecerat sibi Saul: &

abierunt ipse & Samuel, & morati sunt in Naioth. Nuntiatum est autem Sauli a dicentibus, Ecce Dauid in Naioth in Ramatha. Misit ergo Saul lictores, vt raperent Dauid: qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium, & Samuelem stantem super eos: factus est etiam spiritus domini in illis, & prophetare coeperunt etiam ipsi. Quod cum nuntiatum esset Sauli, misit & alios nuntios: prophetauerunt autem & illi. Et rursum misit Saul tertios nuntios: qui & ipsi prophetauerunt. Abiit etiam ipse in Ramatha, & venit vsque ad cisternam magnam quæ est in Socho, & interrogauit, & dixit. In quo loco sunt Samuel & Dauid? Dictumque est ei, Ecce in Naioth sunt in Ramatha. Et abiit in Naioth in Ramatha, & factus est etiam super eum spiritus domini, & ambulabat ingrediens, & prophetabat vsque dum veniret in Naioth in Ramatha. Et expoliauit etiam ipse se vestimentis suis, & prophetauit cum cæteris coram Samuele, & cecidit nudus tota die illa & nocte. Vnde & exiuit prouerbium, Num & Saul inter prophetas?

Epistola beati Pauli Apostoli ad Hebreos. Lectio secunda.

M†Vltiphariam multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis: nouissime diebus istis loquutus est nobis in filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & secula: qui cum sit splendor gloriæ & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit. Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et

c.1.a

rursum, Ego ero illi in patrem: & ipse erit mihi in filium? Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad angelos quidem dicit: Qui facit angelos suos spiritus: & ministros suos flammam ignis. Ad filium autem, Thronus tuus Deus in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis. Et, Tu in principio domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis: & omnes vt vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos & mutabuntur: tu autem idem ipse
 B es, & anni tui non deficient.] Ad quem autem angelorum dixit aliquando, Sede a dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Nonne omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos qui hæreditatem capient salutis?

Secundum Lucam. *Lectio. ij.*

ca. 7. **I**N illo tempore: Ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Nain: & ibant cum eo discipuli eius & turba copiosa.
Et reliqua.

Homilia sancti Augustini episc.

De iuuene illo resuscitato, gauisa est mater vidua, De hominibus quotidie in spiritu suscitatis gaudet mater ecclesia. Ille quidem mortuus erat corpore: illi autem mente. Illius mors visibiliter plangebatur: illorum mors inuisibilis: alibi nec quærebat, nec videbatur. Quæsiuit ille qui nouerat mortuos. Ille solus nouerat mortuos, qui poterat facere viuos. Nisi enim ad mortuos suscitandos venisset, Apostolus non diceret, surge qui dormis & exurge a mortuis: & illuminabit te Christus.

Dormientem audis cum dicit, Surge qui dormis. Sed mortuum intellige cum audiis, & exurge a mortuis. Dicti sunt sæpe dormientes morientes visibiliter: & plane omnes ei, qui potest excitare, dormiunt. Mortuus enim tibi mortuus est: qui quantumlibet expulses, quantumlibet lanies, quantumlibet vellices, non expurgescitur. Christo autem ille dormiebat, cui dictum est, Surge. & continuo surrexit. Nemo tam facile excitat in lecto, quam facile Christus in sepulchro. Tres enim mortuos inuenimus a domino resuscitatos visibiliter: millia inuisibiliter. **Te deum.** *Oratione.*

Ecclesiam tuam domine miseratio continua mundet, & muniat: & quia sine te non potest salua consistere, tuo semper munere gubernetur. Per domi.

C *Feria. ij. ex. j. Regum. Lectio. j.*

Figit autem Dauid de Naioth quæ c. 20. est in Ramatha, veniensque locutus est coram Ionatha, Quid feci? quæ est iniqitas mea, & quod peccatum meum in patrem tuum, quia querit animam meam? Qui dixit ei, Absit non morieris: neque enim faciet pater meus quicquam grande vel paruum, nisi prius indicauerit mihi: hunc ergo celauit me pater meus sermonem tantummodo? Nequaquam erit istud. Et iurauit rursum Dauid: & ille ait, Scit profecto pater tuus quia inueni gratiam in oculis tuis, & dicet, Nesciat hoc Ionathas, ne forte tristetur, quinimmo viuit dominus & viuit anima tua, quia vno tantum (vt ita dicam) gradu, ego morsque diuidimur. Et ait Ionathas ad Dauid, Quocunque dixerit mihi anima tua, faciam tibi. Dixit autem Dauid ad Ionathan, Ecce calendæ sunt crastino, & ego ex more sedere soleo iuxta regem

ad vescendum: dimitte ergo me vt abscondar in agro vsque ad vesperam diei tertiae. Si respiciens requisierit me pater tuus, respondebis ei, Rogauit me Dauid, vt iret celeriter in Bethlehem ciuitatem suam: quia victimæ solennes ibi sunt vniuersis contribulibus suis. Si dixerit, Bene, pax erit seruo tuo. Si autem fuerit iratus, scito quia completa est malitia eius. Fac ergo misericordiam in seruum tuum, quia foedus domini me famulum tuum tecum inire fecisti. Si autem est iniquitas aliqua in me, tu me interface, & ad patrem tuum ne introducas me. Et ait Ionathas, ab sit hoc a te. neque enim fieri potest, vt si certe cognouero completam esse patris mei malitiam contra te, non annuntiem tibi.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

ca. 2. **P**Ropterea abundantius oportet obseruare nos ea quæ audiuimus: ne forte pereffluamus. Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustum mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem? quæ cum initium accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt, in nos confirmata est, contestante Deo signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. Non enim angelis subiecit Deus orbem terræ futurum de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis, dicens: Quid est homo quod memor es eius: aut filius hominis quoniam visitas eum? Minuisti eum paulominus ab angelis: gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius: In eo enim quod omnia

ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei. Nunc autem neclum videmus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico quam angeli minoratus est, videamus Iesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum: vt gratia Dei, pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat: authorem salutis eorum, per passionem consummari. Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur: ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens: Nuntiabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiæ laudabo te. Et iterum, ego ero fidens in eum. Et iterum, Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Deus. Quia ergo pueri communicauerunt carni & sanguini: & ipse similiter participauit eisdem, vt per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium: id est, diabolum: & liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti. Nusquam enim angelos apprehendit: sed semen Abrahæ apprehendit. Vnde debuit per omnia fratribus similari: vt misericors fieret & fidelis pontifex ad Deum, vt repropriatiaret delicta populi. In eo enim in quo passus est ipse & tentatus: potens est & eis qui tentantur auxiliari.

C Feria. iij. ex. j. Regum. Lectio. j.

R Esponditque Dauid ad Ionatham, c. 20. Quis renuntiabit mihi, si quid forte responderit tibi pater tuus dure? Et ait Ionathas ad Dauid, Veni, & egrediamur foras in agrum. Cunque existent ambo in agrum, ait Ionathas ad Dauid: Domine Deus Israel, si inuestigauero sententiam patris mei crastino vel perendie: & aliquid boni fuerit super Dauid, & non statim misero ad

te, & notum tibi fecero, hæc faciat dominus Ionathæ, & hæc augeat. Si autem perseuerauerit patris mei maliitia aduersum te, reuelabo aurem tuam, & dimittam te, vt vadas in pace, & sit dominus tecum, sicut fuit cum patre meo. Et si vixeris, facies mihi misericordiam domini: si vero mortuus fuero, non auferes misericordiam tuam a domo mea vsque in sempiternum, quando eradicauerit dominus inimicos Dauid, vnunquenque de terra: Auferat Ionathan de domo sua, & requirat dominus de manu inimicorum Dauid. Pepigit ergo Ionathas foedus cum domo Dauid & requisiuit dominus de manu inimicorum Dauid. Et addidit Ionathas deierare Dauid, eo quod diligeret illum: sicut enim animam suam, ita diligebat eum. Dixitque ad eum Ionathas: Cras calendæ sunt & requireris, requiretur enim sessio tua vsque perendie. Descendes ergo festinus, & venies in locum vbi celandus es in die quando operari licet, & sedebis iuxta lapidem cui nomen est Ezel. Et ego tres sagittas mittam iuxta eum, & iaciam quasi exercens me ad signum. Mittam quoque & puerum, dicens ei, Vade, & affer mihi sagittas. Si dixeris puer, Ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax tibi est, & nihil mali, viuit dominus. Si autem sic loquutus fuero puer, Ecce sagittæ ultra te sunt: vade in pace, quia dimisit te dominus. De verbo autem quod loqui sumus ego & tu, sit dominus inter me & te, vsque in sempiternum.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

ca. 3. **V**Nde fratres sancti, vocationis cœlestis participes considerate Apostolum & pontificem confessionis nostræ Iesum: qui fidelis est ei qui fecit illum, sicut & Moyses in omni

domo eius. Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus: quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricauit illam? Omnis nanque domus fabricatur ab aliquo: qui autem omnia creauit, Deus est. Et Moyses, quidem fidelis erat in tota domo eius tanquam famulus in testimonium eorum quæ dicenda erant: Christus vero tanquam filius in domo sua: quæ domus sumus nos, si fiduciam & gloriam spei vsque ad finem firmam retineamus. Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus, hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto, vbi tentauerunt me patres vestri, probauerunt, & viderunt opera mea quadraginta annis, propter quod infensus fui generationi huic: & dixi, Semper errant corde. Ipsi autem non cognouerunt vias meas, quibus iurauit in ira mea, Si introibunt in requiem meam. Videte fratres, nequando sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a Deo viuo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, vt non obduretur quis ex vobis fallacia peccati, participes enim Christi effecti sumus: si tamen initium substantiæ eius vsque ad finem firmum retineamus, dum dicitur, Hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione. Quidam enim auditores, exacerbauerunt: sed non vniuersi qui profecti sunt ab Ægypto per Moysen. Quibus autem infensus est quadraginta annis? Nonne illis qui peccauerunt, quorum cadauera prostrata sunt in deserto? Quibus autem iurauit non introire in requiem ipsius: nisi illis qui increduli fuerunt? Et videmus,

quia non potuerunt introire in requiem ipsius propter incredulitatem.

C Feria. iiiij. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 20. **A** Bsconditus est ergo Dauid in agro,

& venerunt calendæ, & sedit rex ad comedendum panem. Cunque sedisset rex super cathedram suam secundum consuetudinem, quæ erat iuxta parietem, surrexit Ionathas, & sedit Abner ex latere Saul, vacuusque apparuit locus Dauid. Et non est loquutus Saul quicquam in die illa: cogitabat enim quod forte euenisset ei vt non esset mundus, nec purificatus. Cunque illuxisset dies secunda post calendas, rursus apparuit vacuus locus Dauid. Dixitque Saul ad Ionathan filium suum, cur non venit filius Isai, nec heri, nec hodie ad vescendum? Responditque Ionathas Sauli, Rogauit me obnixe, vt iret in Bethlehem, & ait, Dimitte me, quoniam sacrificium solenne est in ciuitate, vnu de fratribus meis accersiuit me: nunc ergo si inueni gratiam in oculis tuis, vadam cito, & videbo fratres meos: ob hanc causam non venit ad mensam regis. Iratus autem Saul aduersum Ionathan, dixit ei, Fili mulieris virum vltro rapientis, nunquid ignoro quia diligis filium Isai in confusione tuam, & in confusionem ignominiosæ matris tuæ? Omnibus enim diebus quibus filius Isai vixerit super terram, non stabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque iam nunc mitte, & adduc eum ad me: quia filius mortis est. Respondens autem Ionathas Sauli patri suo, ait, Quare morietur? Quid fecit? Et arripuit Saul lanceam, vt percuteret eum. Et intellexit Ionathas quod definitum esset a patre suo vt interficeret Dauid.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

Timeamus ergo ne forte relicta ca. 4. pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex nobis deesse. Etenim & nobis nuntiatum est, quemadmodum & illis, sed non profuit illis sermo auditus non admistus fidei ex ijs quæ audierunt. Ingrediemur enim in requiem qui credidimus: quemadmodum dixit, Sicut iuraui in ira mea, si introibunt in requiem meam: & quidem operibus ab institutione mundi perfectis, dixit enim in quodam loco de die septima sic, Et requieuit Deus die septima ab omnibus operibus suis Et in isto rursum, Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergo superest introire quosdam in illam, & ij, quibus prioribus annuntiatum est, non introierunt propter incredulitatem: iterum terminat diem quemdam, Hodie, in Dauid dicendo, post tantum temporis, sicut supradictum est, Hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra. Nam si eis Iesus requiem præstisset: numquam de alia loqueretur post hac die. Itaque relinquitur sabbathismus populo Dei. Qui enim ingressus est in requiem eius, etiam ipse requieuit ab operibus suis, sicut & a suis Deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem: vt ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Viuus est enim sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipi: & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor cognitionum & intentionum cordis. Et non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius, Omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. Habentes ego pontificem magnum qui penetrauit cœlos

Iesum filium Dei: teneamus spei nostræ confessionem. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ eius: vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.

C Feria. v. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 20. **S** Vrrexit ergo Ionathas a mensa in ira furoris, & non comedit in die calendarum secunda panem. Contristatus est enim super Dauid, eo quod confudisset eum pater suus. Cunque illexisset mane, venit Ionathas in agrum iuxta placitum Dauid, & puer parvulus cum eo. Et ait ad puerum suum, vade, & affer mihi sagittas quas ego iacio. Cunque puer cucurisset, iecit aliam sagittam trans puerum. Venit itaque puer ad locum iaculi, quod miserat Ionathas, & clamauit Ionathas post tergum pueri, & ait, Ecce ibi est sagitta porro ultra te. Clamauitque iterum Ionathas post tergum pueri, dicens: Festina velociter, ne steteris. Collegit autem puer Ionathæ sagittas, & attulit ad dominum suum: & quid ageretur, penitus ignorabar, tantummodo enim Ionathas & Dauid rem nouerant. dedit ergo Ionathas arma sua puero, & dixit ei, Vade, & defer in ciuitatem. Cunque abiisset puer, surrexit Dauid de loco qui vergebat ad austrum, & cades pronus in terram adorauit tertio: & osculantे se alterutrum, fleuerunt pariter, Dauid autem amplius. Dixit ergo Ionathas ad Dauid, Vade in pace: quæcunque iurauimus ambo in nomine domini, dicentes, dominus sit inter me & te, & inter semen tuum, & semen meum vsque in sempiternum. Et surrexit Dauid & abiit: sed & Ionathas

ingressus est ciuitatem. Venit autem c. 21. Dauid in Nobe ad Achimelec sacerdotem: & obstupuit Achimelec, eo quod venisset Dauid. Et dixit ei, Quare tu solus, & nullus est tecum? Et ait Dauid ad Achimelec sacerdotem, Rex præcepit mihi sermonem, & dixit, Nemo sciat rem, propter quam missus es a me, & cuiusmodi præcepta tibi dederim: nam & pueris meis condixi in illum & illum locum. Nunc ergo si quid habes ad manum vel quinque panes, da mihi, aut quicquid inuenieris. Et respondens sacerdos ad Dauid, ait, illi Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum: si mundi sunt pueri, maxime a mulieribus? Et respondit Dauid sacerdoti, & dixit ei, Equidem si de mulieribus agitur, continuimus nos ab heri & nudiustertius, quando egrediebamur, & fuerunt vasa puerorum sancta: porro via hæc polluta est, sed & ipsa hodie sanctificabitur in vasis. Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem: neque enim erat ibi panis, nisi tantum panes propositonis, qui sublati fuerant a facie domini, vt ponerentur panes calidi.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

OMnis nanque pontifex ex ho- c.4.a minibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis. qui condolere possit iis qui ignorant & errant: quoniam & ipse circundatus est infirmitate, & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem: sed qui vocatur a Deo, quemadmodum & Aaron. Sic & Christus non semetipsum clarificauit vt pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu: ego hodie

genui te. Quemadmodum & in alio loco dicit, Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationesque ad eum qui possit illum saluum facere a morte, cum clamore valido & lachrymis offerens exauditus est pro sua reuerentia. Et quidem cum esset filius Dei, didicit ex ijs quæ passus est, obedientiam: & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ, appellatus a Deo pontifex iuxta ordinem B Melchisedech.] De quo nobis grandis sermo & interpretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus: rursum indigetis vt vos doceamini quæ sint elementa exordij sermonum Dei: & facti estis quibus lacte opus sit, non solidi cibo. Omnis enim qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiae. paruulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus: eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

C Feria. vj. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 12. **E**Rat autem ibi vir quidam de seruis Saul, in die illa intus in tabernaculo domini: & nomen eius Doeg Idumæus, potentissimus pastorum Saul. Dixit autem Dauid ad Achimelech: Si habes hic ad manum hastam, aut gladium? quia gladium meum & arma mea non tuli tecum. sermo enim regis vrgebat. Et dixit sacerdos, Ecce hic gladius Goliath Philisthæi quem percussisti in valle Terebinthi, est inuolutus pallio post Ephod: si istum vis tollere, tolle: neque enim hic est alias absque eo. Et ait Dauid: Non est huic alter similis: da mihi eum. Surrexit itaque

Dauid, & fugit in die illa a facie Saul, & venit ad Achis regem Geth. Dixeruntque serui Achis ad eum, Nunquid non iste est Dauid rex terræ? nonne huic cantabant per choros dicentes: Percussit Saul mille, & Dauid decem milia? posuit autem Dauid sermones istos in corde suo & extimuit valde a facie Achis regis Geth. Et immutauit os suum coram Achis, & collabebatur inter manus eorum, & impingebat in ostia portæ, defluebantque saliuæ eius in barbam. Et ait Achis ad seruos suos, Vidistis hominem insanum: quare adduxistis eum ad me? An desunt nobis furiosi, quod introduxistis istum, vt fureret me præsente? Hiccine ingredietur domum meam?

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

QVapropter intermittentes inchoat- ca. 6. ionis Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non rursum iacentes fundamentum poenitentiæ ab operibus mortuis & fidei ad Deum, baptismatum, doctrinæ, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, & iudicij æterni. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus. Impossibile enim est eos qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cœlestis, & participes facti sunt Spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque seculi venturi, & prolapsi sunt, rursus renouari ad poenitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra enim sæpe venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis a quibus colitur: accipit benedictionem a Deo: proferens autem spinas ac tribulos: reproba est, & maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem. Confidimus autem de vo-

bis, dilectissimi, meliora & viciniora saluti: tametsi ita loquimur. Non enim iniustus Deus, vt obliuiscatur operis vestri & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis, & ministratis. Cupimus autem vnumquenque vestrum eandem ostentare solitudinem, ad expletionem spei vsque in finem, vt non segnes efficiamini, verum imitatores eorum qui fide & patientia hæreditabunt promissiones. Abrahæ nanque promittens Deus quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem, iurauit per semetipsum, dicens: Nisi benedicens benedicam te: & multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem. Homines enim per maiorem sui iurant: & omnis controversiæ eorum finis ad confirmationem, est iuramentum. In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis hæredibus immobilitatem consilij sui, interposuit iusiurandum, vt per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum: fortissimum solarium habeamus qui configimus ad tenendam propositam spem, quam sicut ancoram habemus animæ tutam ac firmam, & incidentem vsque ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introit Iesus, secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in æternum.

C Sabbato, ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 22. **A** Biit ergo Dauid inde, & fugit in speluncam Odollam. Quod cum audissent fratres eius, & omnis domus patris eius, descenderunt ad eum illuc. Et conuenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno, & amaro animo, & factus est eorum princeps: fueruntque cum eo quasi quadringenti viri. Et profec-

tus est Dauid inde in Maspera, quæ est Moab: & dixit ad regem Moab, Maneat oro, pater meus & mater mea vobiscum, donec sciam quid faciat mihi Deus. Et reliquit eos ante faciem regis Moab: manseruntque apud eum cunctis diebus quibus Dauid fuit in præsidio. Dixitque Gad propheta ad Dauid, Noli manere in præsidio, proficisci, & vade in terram Iuda. Et profectus est Dauid, & venit in saltum Haret. Et audiuit Saul quod apparuissest Dauid, & viri qui erant cum eo. Saul autem cum maneret in Gabaa, & esset in nemore quod est in Rama, hastam manu tenens cunctique serui eius circumstarent eum, ait ad seruos suos qui assistebant ei. Audite me nunc filij Iemini: nunquid omnibus vobis dabit filius Isai agros, & vineas, & vniuersos vos faciet tribunos & centuriones: quoniam coniurastis omnes aduersum me, & non est qui mihi renuntiet, maxime cum & filius meus foedus inierit cum filio Isai? Non est qui vicem meam doleat ex vobis, nec qui annuntiet mihi, eo quod suscitauerit filius meus seruum meum aduersum me, insidiantem mihi vsque hodie. Respondens autem Doeg Idumæus qui assistebat, & erat primus inter seruos Saul, Vidi, inquit, filium Isai in Nobe apud Achimelech filium Achitob Qui consuluit pro eo dominum & cibaria dedit ei: sed & gladium Goliath Philisthæi dedit illi.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

HIc enim Melchisedec, rex Salem ca. 7. sacerdos Dei summi, qui obuiauit Abrahæ regresso a cæde regum, & benedixit ei, cui & decimas omnium diuisit Abraham, primum quidem qui interpretatur rex iustitiæ, deinde autem & rex Salem, quod est rex pacis, sine patre, sine matre, sine ge-

nealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habens, assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham patriarcha. Et quidem de filiis Leui sacerdotium accipientes, mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem, id est, a fratribus suis: quanquam & ipsi exierint de lumbis Abrahæ. Cuius autem generatio non annumeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, & hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine villa autem contradictione, quod minus est, a meliore benedicitur. Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur quia viuit. Et (vt ita dictum sit) per Abraham, & Leui qui decimas accepit, decimatus est. Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obuiauit ei Melchisedec: Si ergo consummatio per sacerdotium Leuiticum erat (populus enim sub ipso legem accepit) quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem Melchisedec alium surgere sacerdotem, & non secundum ordinem Aaron dici? Translato enim sacerdotio, necesse est vt & legis translatio fiat. In quo enim hæc dicuntur: de alia tribu est, de qua nullus altario præsto fuit. Manifestum est enim quod ex Iuda ortus sit dominus noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses loquutus est. Et amplius adhuc manifestum est: si secundum similitudinem Melchisedec exurgat alius sacerdos, qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem vitæ insolubilis. Contestatur enim, Quoniam tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec. Reprobatio qui-

dem fit præcedentis mandati: propter infirmitatem eius & inutilitatem: nihil enim ad perfectum adduxit lex: introductio vero melioris spei, per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine iureiurando (alij quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt, hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ad illum. Iurauit dominus, & non poenitebit eum: tu es sacerdos in æternum) in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus.

C Dominica. xvj. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

Isit ergo rex ad accersendum c. 22.

 Achimelec sacerdotem filium Achitob, & omnem domum patris eius sacerdotum, qui erant in Nobe: qui vniuersi venerunt ad regem. Et ait Saul, audi fili Achitob. Qui respondit, Præsto sum domine. Dixitque ad eum Saul, Quare coniurastis aduersum me tu & filius Isai, & dedisti ei panes & gladium, & consuluisti pro eo dominum, vt consurget aduersum me insidiator vsque hodie permanens? Respondensque Achimelech regi, ait, Et quis in omnibus seruis tuis, sicut Dauid fidelis, & gener regis, & pergens ad imperium tuum, & gloriosus in domo tua? Num hodie coepi pro eo consulere dominum? Absit hoc a me: ne suspicetur Rex aduersus seruum suum rem huiuscemodi, in vniuersa domo patris mei: non enim sciuit seruus tuus quicquam super hoc negotio vel modicum vel grande. Dixitque rex, Morte morieris Achimelec, tu, & omnis domus patris tui. Et ait rex emissarijs, qui circumstabant eum. Conuertimini, & interficide sacerdotes domini: nam manus eorum cum Dauid est: scientes quod fugisset, & non indi- cauerunt mihi. Noluerunt autem serui

regis extendere manus suas in sacerdotes domini. Et ait rex ad Doeg, Conuertere tu, & irrueris in sacerdotes. Conuersusque Doeg Idumæus, irruit in sacerdotes, & trucidauit in die illa octoginta quinque viros vestitos Ephod lineo. Nobe autem ciuitatem sacerdotum percussit in ore gladij, viros & mulieres, & paruulos, & lactentes, bouemque, & asinum, & ouem in ore gladij. Euadens autem vnus filius Achimelech filij Achitob, cuius nomen erat Abiathar, fugit ad Dauid, & annuntiauit ei quod occidisset Saul sacerdotes domini. Et ait Dauid ad Abiathar, Sciebam in die illa, quod cum ibi esset Doeg Idumæus, procul dubio annuntiaret Sauli: ego sum reus omnium animarum patris tui. Mane mecum, ne timeas: si quis quæsierit animam meam, quæret & animam tuam, mecumque seruaberis.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

- ca. 7. **E**T alij quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere, hic autem eo quod maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium. Vnde & saluare in perpetuum potest accedentes per ipsum ad Deum: semper viuens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat vt nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus & excelsior coelis factus, qui non habeat necessitatem quotidie (quemadmodum sacerdotes) prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi, hoc enim fecit semel, se offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes: sermo autem iurisiurandi qui post legem est, filium in æternum perfectum. Ca-
- ca. 8. pitulum autem super ea quæ dicuntur, hoc est. Talem habemus pon-

tificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in celis: sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit Deus, & non homo. Omnis enim pontifex, ad offerendum munera & hostias constituitur. Vnde necesse est & hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram nec esset sacerdos: cum essent qui offerent secundum legem munera, qui exemplari & vmbrae deseruiunt cœlestium, sicut responsum est Moysi cum consummaret tabernaculum. Vide (inquit) omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium: quanto & melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromotionibus sancitum est? Nam si illud prius culpa vacasset: non vtique secundi locus inquiretur. Vituperans enim eos dicit, Ecce dies venient, dicit dominus: & consummabo super domum Israel & super domum Iuda testamentum nouum, non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum, vt educerem illos de terra Ægypti: quoniam ipsi non permanerunt in testamento meo: & ego neglexi eos, dixit dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui Israel, post dies illos, dicit dominus: Dabo leges meas in mentem eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum, & non docebit vñusquisque proximum suum, & vñusquisque fratrem suum dicens: Cognosce dominum: quoniam omnes scient me a minore vsque ad maiorem eorum: quia propitius ero iniquitatibus eorum: & peccatorum eorum iam non memorabor. Dicendo autem nouum, veterauit prius. Quod

autem antiquatur & senescit: prope interitum est.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

c. 14. **I**N illo tempore: Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum sabbato manducare panem: & ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Curatur hydropicus, in quo fluxus carnis exuberans animæ grauabat officia, spiritus extinguebat ardorem: deinde docetur humilitas, dum in illo conuiuio nuptiali appetentia loci superioris arcestur. Clementer tamen, vt persuasoris humilitas: asperitatem coercitionis excluderet, ratio proficeret ad persuasionis effectum: & correctio emundaret affectum. Huic quasi proximo limine humanitas copulatur. Quæ ita dominicæ sententiæ diffinitione distinguuntur, si in pauperes & debiles conferatur: Nam hospitalem esse remuneraturis, affectus auaritiæ est. Postremo quasi emeritæ militiæ viro contemnedarum stipendum præscribitur facultatum: quod neque ille qui studijs intentus inferioribus, possessiones sibi terrenas coemit, regnum cœlorum possit adipisci: cum dominus dicat, Vende omnia tua, & sequere me. Impio quippe sitire, est huius mundi bona concupiscere. Vnde & redemptor intra Pharisæi domum hydropicum curat: & cum contra auaritiam disputaret scriptum est: Audiebant autem haec omnia Pharisæi qui erant auari: & deridebant illum. Quid ergo est quod intra Pharisæi domum hydropicus curatur, nisi quod per alterius ægritudinem corporis, in altero exprimitur ægritudo cordis? **T**e deum.

Oratio.

TVa nos quæsumus domine gratia semper & præueniat & sequatur,

ac bonis operibus iugiter præstet esse intentos. Per do.

C Feria. ij. ex. j. Regum. Lectio. j.

ET annuntiauerunt Dauid, di- c. 23. centes, Ecce Philisthiim oppugnant Ceilam & diripiunt areas. Consuluit ergo Dauid dominum, dicens: Num vadam, & percutiam Philisthæos istos? Et ait dominus ad Dauid, Vade, & percuties Philisthæos, & Ceilam saluabis. Et dixerunt viri qui erant cum Dauid, ad eum, Ecce nos hic in Iudea consistentes timemus: quanto magis si ierimus in Ceilam aduersum agmina Philistinorum? Rursum ergo Dauid consuluit dominum. Qui respondens, ait ei: Surge, & vade in Ceilam: ego enim tradam Philisthæos in manu tua. Abiit ergo Dauid, & viri eius in Ceilam, & pugnauit aduersum Philisthæos, & abegit iumenta eorum, & percussit eos plaga magna: & saluauit Dauid habitatores Ceilæ. Porro eo tempore, quo fugiebat Abiathar filius Achimelec ad Dauid in Ceilam, Ephod secum habens descendebat. Nuntiatum est autem Sauli quod venisset Dauid in Ceilam: & ait Saul, Tradidit eum dominus in manus meas, conclususque est introgressus vrbe in qua portæ & seræ sunt. Et præcepit Saul omni populo vt ad pugnam descendebat in Ceilam, & obsideret Dauid, & viros eius. Quod cum Dauid rescisset, quia præpararet ei Saul clam malum, dixit ad Abiathar sacerdotem: Applica Ephod. Et ait Dauid, domine Deus Israel audiuuit famam seruus tuus, quod disponat Saul venire in Ceilam, vt euertat vrbe propter me. Si tradent me viri Ceilæ in manus eius? Et si descendet Saul, sicut audiuuit seruus tuus? Domine Deus Israel indica seruo tuo. Et ait dominus, descendet. Dixitque

Dauid: Si tradent me viri Ceilæ, & viros qui sunt mecum in manus Saul? Et dixit dominus, Tradent. Surrexit ergo Dauid, & viri eius quasi sexcenti, & egressi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

ca. 9. **H** Abuit quidem & prius, iustificantes culturæ, & sanctum secularare. † Tabernaculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, & mensa, & propositio panum, quæ dicitur sancta. Post velamentum autem secundum, tabernaculum, quod dicitur, sancta sanctorum, aureum habens thuribulum: & arcam testamenti circunectam ex omni parte auro: in qua vrna aurea habens manna, & virga Aaron quæ fronduerat, & tabulæ testamenti, superque eam erant Cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modo dicendum per singula. His vero ita compositis, in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes, in secundo autem, semel in anno solus pontifex: non sine sanguine quem offerret pro sua & populi ignorantia: hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum, quæ parabola est temporis instantis: iuxta quam munera & hostiæ offeruntur, quæ non possunt iuxta conscientiam perfectum facere seruentem, solummodo in cibis, & in potibus, & variis baptismatibus, & iustitiis carnis vsque ad tempus correctionis impositis.] Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non huius creationis, neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium

sanguinem introiuit semel in sancta, æterna redemptione inuenta. † Si enim C sanguis hircorum & taurorum, & ciniis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Christi, qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad seruendum Deo viuenti? Et ideo noui testamenti mediator est: vt morte intercedente, in redemptionem earum præuaricationum, quæ erant sub priori testamento, reprobationem accipiunt qui vocati sunt, æternæ hæreditatis.] Vbi enim testamentum est: D mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est. Alioquin nondum valet, dum viuit qui testatus est. Vnde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto enim omni mandato legis, a Moyse vniuerso populo: accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aqua & lana coccinea & hyssopo, ipsum quoque librum & omnem populum aspersit dicens: Hic sanguis testamenti quod mandauit ad vos Deus. Etiam tabernaculum & omnia vasa ministerij, sanguine similiter aspersit. Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur: & sine sanguinis effusione non fit remissio.

C Feria. iij. ex. j. Regum. Lectio. j.

N Vntiatunque est Sauli quod fugis- c. 23. set Dauid de Ceila, & salutatus esset: quamobrem dissimulauit exire. Morabatur autem Dauid in deserto in locis firmissimis, mansitque in monte solitudinis Ziph, in monte opaco: quærebatur eum tamen Saul cunctis diebus: & non tradidit eum dominus in manus eius. Et vidit Dauid quod egressus esset Saul vt quereret animam

eius. Porro Dauid erat in deserto Ziph in sylua. Et surrexit Ionathas filius Saul, & abiit ad Dauid in syluam, & confortauit manus eius in Deo, dixitque ei, Ne timeas: neque enim inueniet te manus Saul patris mei: & tu regnabis super Israel, & ego ero tibi secundus: sed & Saul pater meus scit hoc. Percus sit ergo vterque foedus coram domino: mansitque Dauid in sylua: Ionathas autem reuersus est in domum suam. Ascenderunt autem Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes: Nonne Dauid latitat apud nos in locis tutissimis syluae, in colle Hachile, quæ est ad dexteram deserti? Nunc ergo sicut desiderauit anima tua vt descenderes, descende: nostrum autem erit vt tradamus eum in manus regis. Dixitque Saul, Benedicti vos a domino, quia doluistis vicem meam. Abite ergo oro, & diligentius præparate, & curiosius agite, & considerate locum vbi sit pes eius, vel quis viderit eum ibi, recognitat enim de me, quod callide insidier ei. Considerate, & videte omnia latibula eius, in quibus absconditur: & reuertimini ad me ad rem certam, vt vadam vobis cum, quod si etiam in terram se obstruxerit, perscrutabor eum in cunctis millibus Iuda.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

ca. 9. **N**Ecessæ est ergo exemplaria quidem cœlestium, his mundari: ipsa autem cœlestia, melioribus hostiis quam istis. Non enim in manufacta sancta Iesus introiuit, exemplaria verorum: sed in ipsum cœlum, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. Neque vt sæpe offerat semetipsum, quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. (Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi.) Nunc

autem semel in consummatione seculorum: ad destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium: sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata, secundo sine peccato apparebit expectantibus se, in salutem.

Vmbram enim habens lex futuorum bonorum, non ipsam imaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter, nunquam potest accedentes perfectos facere: alioquin cessassent offerri: ideo quod nullam haberent vltra conscientiam peccati, cultores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est, sanguine taurorum & hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam & oblationem noluisti: corpus autem aptasti mihi. Holocaustomata, pro peccato, non tibi placuerunt. Tunc dixi, Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: vt faciam Deus voluntatem tuam. Superius dicens: Quia hostias & oblationes, & Holocaustomata, pro peccato noluisti, nec placita sunt tibi, quæ secundum legem offeruntur, tunc dixi, Ecce venio, vt faciam Deus voluntatem tuam: aufert primum: vt sequens statuat. In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel. Et omnis quidem sacerdos præsto est quotidie ministrans, & easdem sæpe offerens hostias quæ non possunt auferre peccata: hic autem vnam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei, de cætero expectans, donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Vna enim oblatione,

consummauit in sempiternum sanctificatos.

C Feria. iiiij. ex. j. Regum. Lectio. j.

- c. 23. **A**T illi surgentes abierunt in Ziph
Ante Saul: Dauid autem & viri eius erant in deserto Maon, in campestribus ad dexteram Iesimon. Iuit ergo Saul & socij eius ad quærendum eum: & nuntiatum est Dauid, statimque descendit ad petram, & versabatur in deserto Maon. Quod cum audisset Saul, persecutus est Dauid in deserto Maon. Et ibat Saul ad latum montis ex parte vna, Dauid autem & viri eius erant in latere montis ex parte altera, porro Dauid desperabat se posse euadere a facie Saul: itaque Saul & viri eius in modum coronæ cingebant Dauid, & viros eius, vt caperent eos. Et nuntius venit ad Saul, dicens: Festina & veni: quoniam infuderunt se Philisthiim super terram. Reuersus est ergo Saul desistens persequi Dauid, & perrexit in occursum Philistinorum. Propter hoc vocauerunt locum
c. 24. illum Petram diuidentem. Ascendit ergo Dauid inde, & habitauit in locis tutissimis Engaddi. Cunque reuersus esset Saul, postquam persecutus est Philisthæos, nuntiauerunt ei, dicentes, Ecce, Dauid in deserto est Engaddi. Assumens ergo Saul tria millia electorum virorum ex omni Israel, perrexit ad vestigandum Dauid & viros eius, etiam super abruptissimas petras, quæ solis ibicibus peruiæ sunt. Et venit ad caulas ouium, quæ se offerebant vianti, eratque ibi spelunca, quam ingressus est Saul, vt purgaret ventrem: porro Dauid & viri eius in interiore parte speluncæ latebant. Et dixerunt serui Dauid ad eum, Ecce dies de qua locutus est dominus ad te, Ego tradam tibi inimicum tuum, vt facias ei si-

cut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo Dauid, & præcidit oram chlamydis Saul silenter. Post hæc percussit cor suum Dauid, eo quod abscidisset oram chlamydis Saul. Dixitque ad viros suos: Proprius sit mihi dominus ne faciam hanc rem domino meo Christo domini, vt mittam manum meam in eum, quia Christus dominus est. Viuit dominus, quia nisi dominus percuesserit eum, aut dies eius venerit vt moriatur, aut descendens in prælium perierit: proprius mihi sit dominus, vt non mittam manum meam in Christum domini. Et confregit Dauid viros suos sermonibus: & non permisit eos vt consurgerent in Saul.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

COntestatur autem nos & Spiritus c. 10.

Csanctus: postquam enim dixit, Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos, dixit dominus. Dabo leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum inscribam eas: & peccatorum, & iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. Vbi autem horum remissio: iam non est oblato pro peccato. Habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi: quam initiauit nobis viam nouam & viuentem per velamen, id est, carnem suam, & sacerdotem magnum super domum Dei, accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda a conscientia mala, & abluti corpus aqua munda, teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem: fidelis enim est qui repromisit, & consideremus inuicem in prouocationem charitatis & bonorum operum: non deserentes collectionem nostram sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, & tanto magis, quanto videritis appropinquantem diem. Vol-

untarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio quæ consumptura est aduersarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine villa miseratione, duobus vel tribus testibus moritur, quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem Testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim qui dixit, Mihi vindictam: & ego retribuam. Et iterum, Iudicabit dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinuitis passionum, & in altero quidem opprobrijs & tribulationibus spectaculum facti: in altero autem socij taliter conuersantium effecti. Nam & vinctis compassi estis: & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram: quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est: vt voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquantulum: qui venturus est veniet, & non tardabit. iustus autem meus ex fide viuit. Quod si subtraxerit se, non placebit animæ meæ. Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem: sed fidei in acquisitionem animæ.

C Feria. v. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 24. **P**Orro Saul exurgens de spelunca, pergebat copto itinere. Surrexit autem Dauid post eum: & egressus de spelunca clamauit post tergum Saul di-

cens: domine mi rex. Et respexit Saul post se: & inclinans se Dauid pronus in terram, adorauit, dixitque ad Saul, Quare audis verba hominum loquentium, Dauid quærerit malum aduersum te? Ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit te dominus in manu mea in spelunca: & cogitauit vt occiderem te, sed pepercit tibi oculus meus: dixi enim, non extendam manum meam in dominum meum, quia Christus domini est. Quin potius pater mi, vide, & cognosce oram chlamydis tuæ in manu mea: quoniam cum præscinderem summitatem chlamydis tuæ, nolui extenderem manum meam in te. Animaduerte, & vide quoniam non est in manu mea malum, neque iniquitas, neque peccauit in te: tu autem insidiaris animæ meæ, vt auferas eam. Iudicet dominus inter me & te, & vlciscatur me dominus ex te: manus autem mea non sit in te. Sicut & in proverbio antiquo dicitur, Ab impiis egredietur impietas: manus ergo mea non sit in te. Quem persequeris rex Israel? quem persequeris? canem mortuum persequeris, & pulicem vnum. Sit dominus iudex: & iudicet inter me & te: & videat, & iudicet causam meam, & eruat me de manu tua. Cum autem compleset Dauid loquens sermones huiuscmodi ad Saul, dixit Saul: Nunquid vox hæc tua est fili mi Dauid? Et leuauit Saul vocem suam, & fleuit, dixitque ad Dauid, Iustior tu es, quam ego: tu enim tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala. Et tu indicasti hodie quæ feceris mihi bona: quomodo tradiderit me dominus in manum tuam, & non occideris me. Quis enim cum inuenerit inimicum suum dimittet eum in via bona? Sed dominus reddat tibi vicis-

situdinem hanc pro eo quod hodie operatus es in me. Et nunc quia scio quod certissime regnaturus sis, & habiturus in manu tua regnum Israel: iura mihi in domino ne deleas semen meum post me, neque auferas nomen meum de domo patris mei. Et iurauit Dauid Sauli. Abiit ergo Saul in domum suam: & Dauid, & viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

- c. 11. **E**st autem fides, sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. In hac enim testimonium consequuti sunt senes. Fide, intelligimus aptata esse secula verbo Dei: vt ex inuisibilibus visibilia fierent. Fide, plurimam hostiam Abel quam Cain, obtulit Deo: per quam testimonium consequutus est esse iustus, testimonium perhibente muneribus eius Deo, & per illam defunctus adhuc loquitur. Fide, Enoch translatus est ne videret mortem: & non inueniebatur: quia transtulit illum Deus, ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo. Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Fide, Noe responso accepto de iis quæ adhuc non videbantur, metuens, aptauit arcam in salutem domus suæ, per quam damnauit mundum: & iustitiæ quæ per fidem est, hæres est institutus. Fide, qui vocatur Abraham obediuit in locum exire quem accepturus erat in hæreditatem: & exiit nesciens quo iret. Fide demoratus est in terra re-promissionis tanquam in aliena in casulis habitando cum Isaac, & Iacob co-hæredibus re-promissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem: cuius artifex & conditor,

Deus. Fide & ipsa Sara sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelem creditit esse eum qui re-promiserat. Propter quod & ab vno orti sunt (& hoc emortuo) tanquam sydera coeli in multitudinem, & sicut arena, quæ est ad oram maris innumerabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis re-promissionibus: sed a longe eas aspicientes, & salutantes, & confitentes, quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam inquirere. Et siquidem ipsius meminissent, de qua exierant: habebant vtique tempus reuertendi, nunc autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum, parauit enim illis ciuitatem.

C Feria. vj. ex. j. Regum. Lectio. j.

- M**ortuus est autem Samuel, & con- c. 25. gregatus est vniuersus Israel: & planixerunt eum & sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Consurgensque Dauid descendit in desertum Pharan. Erat autem vir quispiam in solitudine Maon, & possessio eius in Carmelo, & homo ille magnus nimis: erantque ei oves tria millia, & mille capræ: & accidit, vt tonderetur grex eius in Carmelo. Nomen autem viri illius erat Nabal: & nomen vxoris eius Abigail. Eratque mulier illa prudentissima & speciosa. Porro vir eius durus & pessimus, & malitiosus: erat autem de genere Caleb. Cum autem audisset Dauid in deserto, quod tonderet Nabal gregem suum, misit decem iuuenes, & dixit eis, Ascendite in Carmelum, & venietis ad Nabal, & salutabitis eum ex nomine meo pacifice. Et sic dicetis, Sit fratribus meis, & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcumque

habes, sit pax. Audiui quod tonderent pastores tui qui erant nobiscum in deserto: nunquam eis molesti fuimus, nec aliquando defuit quicquam eis de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo, interroga pueros tuos & indicabunt tibi. Nunc ergo inueniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in die enim bona venimus: quodcumque inuenierit manus tua, da seruis tuis, & filio tuo Dauid. Cunque venissent pueri Dauid, loquuti sunt ad Nabal omnia verba haec ex nomine Dauid: & siluerunt. Respondens autem Nabal pueris Dauid, ait: Quis est Dauid? & quis est filius Isai? hodie increuerunt serui qui fugiunt dominos suos. Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum quae occidi tonsoribus meis, & dabo viris, quos nescio unde sint?

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

- c. 11. **F**ide obtulit Abraham Isaac cum tentaretur: & vnigenitum offerebat, in quo suscepserat re promissiones: ad quem dictum est, In Isaac vocabitur tibi semen. Arbitrans quia & a mortuis suscitare potens est Deus. Vnde eum & in parabolam accepit. Fide, & de futuris benedixit Isaac Iacob, & Esau. Fide, Iacob moriens singulos filiorum Ioseph benedixit: & adorauit fastigium virgæ eius. Fide, Ioseph moriens de profectione filiorum Israel memoratus est: & de ossibus suis mandauit. Fide, Moyses natus, occultatus est mensibus tribus a parentibus suis: eo quod vidissent elegantem infantem, & non timuerunt regis edictum. Fide, Moyses grandis factus, negauit se esse filium filiae Pharaonis: magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias aestimans, thesauro Ægyptiorum, impropterum Christi: aspiciebat

enim in remunerationem. Fide, reliquit Ægyptum: non veritus animositatem regis, inuisibilem enim tanquam videns sustinuit. Fide, celebrauit pascha & sanguinis effusionem: ne qui vastabat primitua, tangeret eos, Fide, transierunt mare rubrum tanquam per aridam terram: quod experti Ægyptij, deuorati sunt. Fide, muri Iericho corruerunt, circumitu dierum septem. Fide, Raab meretrix non perijt cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Sanson, Iepte, Dauid, Samuel, & prophetis. † Qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt re promissiones, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum, acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos: alij autem distenti sunt non suspicentes redemptionem, vt meliorem inuenirent resurrectionem. Alij vero ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt, circumierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus in speluncis, & in cauernis terræ. Et hi omnes testimonio fidei probati,] non acceperunt re promissionem, Deo pro nobis melius aliquid prouidente, vt non sine nobis consumarentur. C

C Sabbato, ex. j. Regum. Lectio. j.

- R**egressi sunt itaque pueri Dauid c. 25. per viam suam: & reuersi venerunt, & annuntiauerunt ei omnia verba quae dixerat Nabal. Tunc

ait Dauid pueris suis, Accingatur vnusquisque gladio suo. Et accincti sunt singuli gladijs suis, accinctusque est Dauid ense suo: & sequuti sunt Dauid quasi quadringenti viri: porro ducenti remanserunt ad sarcinas. Abigail autem vxori Nabal nuntiauit vnus de pueris suis, dicens: Ecce Dauid misit nuntios de deserto, vt benedicerent domino nostro, & auersatus est eos: homines isti, boni satis fuerant nobis & non molesti, nec quicquam aliquando perii omni tempore quo fuimus conuersati cum eis in deserto: pro muro erant nobis tam in nocte quam in die, omnibus diebus quibus pauimus apud eos greges. Quam ob rem considera, & recogita quid facias: quoniam completa est malitia aduersum virum tuum, & aduersum domum tuam, & ipse est filius Belial, ita vt nemo possit ei loqui. Festinauit igitur Abigail, & tulit ducentos panes, & duos vtres vini, & quinque arietes coctos, & quinque sata polentæ, & centum ligaturas vuæ passæ, & ducentas massas carycarum, & imposuit super asinos, dixitque pueris suis, Præcedite me, & ecce, ego post tergum sequar vos, viro autem suo Nabal non indicauit. Cum ergo ascendisset asinum, & descendenteret ad radicem montis, Dauid & viri eius descendebant in occursum eius: quibus & illa occurrit. Et ait Dauid, Vere frustra seruaui omnia, quæ huius erant in deserto, & non perijt quicquam de cunctis quæ ad eum pertinebant: & reddidit mihi malum pro bono. Hæc faciat Deus inimicis Dauid, & hæc addat, Si reliquero de omnibus quæ ad ipsum pertinent vsque mane mingentem ad parietem.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

Tdeoque & nos tantam habentes im- c. 12. positam nubem testium: depo- nentes omne pondus & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in authorem fidei, & consummatorem Iesum: qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem: vt ne fatigemini, animis vestris deficientes. Nondum enim vsque ad sanguinem restititis, aduersus peccatum repugnantes: & oblii estis consolationis, quæ vobis tanquam filijs loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam domini, neque fatigeris dum ab eo arqueris. Quem enim diligit dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina perseuerate. Tanquam filiis, vobis offert se Deus. quis enim filius quem non corripit pater? Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri & non filij estis. Deinde patres quidem carnis nostræ, erudi- tores habuimus, & reuerebamur eos. Num multo magis obtemperabimus patri spirituum, & viuemus? Et illi qui- dem in tempore paucorum dierum, secundum voluntatem suam erudiebant nos, hic autem ad id quod vtile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem disciplina in præsenti quidem videtur non esse gaudii, sed moeroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam, reddet iustitiae. Propter quod remissas manus, & soluta genua erige: & gressus rectos facite pedibus vestris: vt non claudicans quis erret: magis autem sanetur. Pacem

sequimini cum omnibus, & sanctimoniam: sine qua nemo videbit Deum: contemplantes ne quis desit gratiae Dei: ne qua radix amaritudinis sursum germinans impedit: & per illam inquinentur multi. Ne quis fornicator, aut prophanus vt Esau: qui propter vnam escam vendidit primitua sua. scitote enim quoniam & postea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est, non enim inuenit poenitentiæ locum: quanquam cum lachrymis inquisisset eam.

C Dominica. xvij. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

c. 25. **S**Vm autem vidisset Abigail Dauid, festinavit, & descendit de asino: & procidit coram Dauid super faciem suam, & adorauit super terram, & cecidit ad pedes eius, & dixit, In me sit domine mi hæc iniquitas, loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis, & audi verba famulæ tuæ. Ne ponat oro dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum Nabal: quia secundum nomen suum stultus est: & stultitia est cum eo: ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos domine mi, quos misisti: nunc ergo domine mi viuit dominus, & viuit anima tua, qui prohibuit te ne venires in sanguinem, & saluauit manum tuam tibi: & nunc fiant sicut Nabal inimici tui, & qui querunt domino meo malum. Quapropter suscipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua tibi domino meo: & da pueris qui sequuntur te dominum meum. Aufer iniquitatem famulæ tuæ: faciens enim faciet dominus tibi domino meo domum fidelem, quia prælia domini domine mi tu præliaris. malitia ergo non inueniatur in te omnibus diebus vitæ tuæ. Si enim surrexerit ali-

quando homo persequens te, & querens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viuentium apud dominum Deum tuum. Porro inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi in impetu, & circulo fundæ. Cum ergo fecerit dominus tibi domino meo omnia hæc quæ loquutus est bona de te, & constituerit te ducem super Israël, non erit tibi hoc in singultum, & in scrupulum cordis domino meo, quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te vltus fueris: & cum beneficerit dominus domino meo, recordaberis ancillæ tuæ. Et ait Dauid ad Abigail, Benedictus dominus Deus Israël, qui misit te hodie in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem, & vlciscerer me manu mea. Alioquin viuit dominus Deus Israël qui prohibuit me ne malum facerem tibi: nisi cito venisses in occursum mihi, non remansisset Nabal vsque ad lucem matutinam mingens ad partem. Suscepit ergo Dauid de manu eius omnia quæ attulerat ei, dixitque ei, Vade pacifice in domum tuam: ecce, audiui vocem tuam, & honorau faciem tuam.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

NOn enim accessistis ad c. 12. tractabilem montem & accessibilem ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, & tuba sonum & vocem verborum (quam qui audierunt, excusauerunt se, ne eis fieret verbum. Non enim portabant, quod dicebatur. Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur. Et ita terribile erat quod videbatur. Moyses dixit, Exterritus sum, & tremebundus.) Sed accessistis ad Sion montem, & ciuitatem Dei viuentis, Ierusalem cœlestem, & multorum mil-

lium angelorum frequentiam, & ecclesiam primitiuorum qui conscripti sunt in cœlis, & iudicem omnium Deum, & spiritus iustorum perfectorum, & testamenti noui mediatorem Iesum, & sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel. Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugerunt, recusantes eum qui super terram loquebatur: multo magis nos qui de cœlis loquentem nobis auertimus, cuius vox mouit terram tunc: nunc autem repromittit dicens, Adhuc semel: & ego mouebo non solum terram, sed & cœlum. Quod autem adhuc semel dicit: declarat mobilium translationem tanquam factorum, vt maneant ea, quæ sunt immobilia. Itaque regnum immobile suscipientes, habemus gratiam: per quam seruiamus placentes Deo cum metu & reuerentia. Et enim Deus nos-
c. 13. ter ignis consumens est. Charitas fraternitatis maneat in vobis. Et hospitalitatem nolite obliuisci: per hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. Mementote vinctorum, tanquam simul vincti: & laborantium, tanquam & ipsi in corpore morantes. Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim, & adulteros iudicabit Deus. Sint mores sine auaritia: contenti præsentibus. ipse enim dixit, Non te deseram neque derelinquam, ita vt confidenter dicamus, Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo. Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis loquuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conuersationis, imitamini fidem. Iesus Christus heri & hodie: ipse & in secula.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 22. **I**N illo tempore: Accesserunt ad Iesum Pharisæi: & interrogauit

eum vnus ex eis legis doctor tentans eum. Et reliqua.

Hom. sancti Ioannis Chrisostomi.

Conuenerunt vt multitudine vincerent quem ratione superare non poterant. A veritate nudos se professi sunt, qui multitudine se armauerunt. Dicebant enim apud se, Vnus loquatur pro omnibus: & omnes loquamur per vnum, vt si quidem vicerit, omnes videamur viciisse. Si autem victus fuerit, vel solus videatur confusus. O Pharisæi, qui omnia propter homines cogitatis & facitis. Primum quidem venientes cum vno vincendi estis per vnum. Tamen posito quia vno victo homine, non intelligunt vos omnes esse victos? nunquid conscientiæ vestræ non sentiunt se esse confusas? Leuis est enim consolatio qui in se ipso confusus est quod ab alijs ignoratur. Interrogauit Iesum vnus ex Pharisæis legis doctor tentans eum. Magister, quod est mandatum magnum in lege? Magistrum vocat, cuius non vult esse discipulus. Simplicissimus interrogator, & malignissimus insidiator, de magno mandato interrogat, qui nec minimum obseruat. Ille enim debet interrogare de maiore iustitia, qui iam minorem compleuit. **Te deum. Oratio.**

DA quæsumus domine populo tuo diabolica vitare contagia: & te solum Deum pura mente sectari. Per domi.

C Feria. ij. ex. j. Regum. Lectio. j.

VEnit autem Abigail ad Nabal: & c. 25.

ecce erat ei conuiuum in domo eius quasi conuiuum Regis, & cor Nabal iucundum: erat enim ebrius nimis: & non indicauit ei verbum pusillum aut grande vsque mane. Diluculo autem cum digessisset vinum Nabal, indicauit ei vxor sua verba hæc: & emortuum est cor eius intrinsecus, & factus est

quasi lapis. Cunque pertransiissent decem dies, percussit dominus Nabal, & mortuus est. Quod cum audisset Dauid mortuum Nabal, ait, Benedictus dominus qui iudicauit causam opprobrij mei de manu Nabal, & seruum suum custodiuuit a malo, & malitiam Nabal redditid dominus in caput eius. Misit ergo Dauid, & loquutus est ad Abigail, vt sumeret eam sibi in vxorem, & venerunt pueri Dauid ad Abigail in Carmelum, & loquuti sunt ad eam, dicentes, Dauid misit nos ad te, vt accipiat te sibi in vxorem. Quæ consurgens adorauit prona in terram, & ait. Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes seruorum domini mei. Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque puellæ ierunt cum ea, pedissequæ eius, & sequuta est nuntios Dauid: & facta est illi vxor. Sed & Achinoan accepit Dauid de Iezrael: & fuit vtraque vxor eius. Saul autem dedit Michol filiam suam vxorem Dauid, Phalti filio Lais, qui erat de Gallim.

Ex epistola Pauli ad Hebr. Lectio. ij.

c. 13. **D**Octrinis variis & peregrinis nocte abduci. Optimum est enim gratia stabilire cor, non escis, quæ non profuerunt ambulantibus in eis. Habemus altare: de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deseruunt. Quorum enim animalium interfertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem: horum corpora cremantur extra castra. Propter quod & Jesus, vt sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra, impropterum eius portantes. Non enim habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis

semper Deo, id est fructum labiorum confitentium nomini eius. Beneficentiae autem & communicationis nolite obliuisci. Talibus enim hostiis promeretur Deus. Obedite præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri: vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes, hoc enim non expedit vobis. Orate pro nobis, confidimus enim quod bonam conscientiam habemus: in omnibus bene volentes conuersari. Amplius autem deprecor vos hoc facere, quo celerius restituar vobis. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium in sanguine testamenti æterni dominum nostrum Iesum Christum, aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum, cui est gloria in secula seculorum. Amen. Rogo autem vos fratres, vt sufferatis verbum solatij. Etenim per paucis scripsi vobis. Cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo (si celerius venerit) videbo vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes sanctos: salutant vos de Italia, fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

C Feria. iij. ex. j. Regum. Lectio. j.

ET venerunt Ziphæi ad Saul in c. 26. Gabaa dicentes, Ecce, Dauid absconditus est in colle Hachilæ, quæ est ex aduerso solitudinis. Et surrexit Saul, & descendit in desertum Ziph, & cum eo tria millia virorum de electis Israel, vt quaereret Dauid in deserto Ziph, & castramatus est Saul in Gabaa Hachilæ, quæ erat ex aduerso solitudinis in via: Dauid autem habitabat in deserto. Videns autem quod venisset Saul post se in desertum, misit exploratores, & didicit quod venisset

certissime. Et surrexit Dauid, & venit ad locum vbi erat Saul: Cunque vidisset locum in quo dormiebat Saul, & Abner filius Ner princeps militiae eius, & Saulem dormientem in tentorio, & reliquum vulgus per circumitum eius, ait Dauid ad Achimelec Hethæum, & Abisai filium Saruiæ, fratrem Ioab, dicens: Quis descendet tecum ad Saul in castra? Dixitque Abisai, Ego descendam tecum. Venerunt ergo Dauid & Abisai ad populum nocte, & inuenierunt Saul iacentem & dormientem in tentorio & hastam fixam in terra ad caput eius: Abner autem & populum dormientes in circumitu eius. Dixitque Abisai ad Dauid, Conclusit Deus inimicum tuum hodie in manus tuas: nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel, & secundo opus non erit. Et dixit Dauid ad Abisai, Ne interficias eum: quis enim extendet manum suam in Christum domini, & innocens erit? Et dixit Dauid, Viuit dominus quia nisi dominus percutserit eum, aut dies eius venerit ut moriatur, aut in prælium descendens perierit: propitius sit mihi dominus ne extendam manum meam in Christum domini. Nunc igitur tolle hastam quæ est ad caput eius, & scyphum aquæ, & abeamus. Tulit igitur Dauid, hastam, & scyphum aquæ, qui erat ad caput Saul, & abierunt: & non erat quisquam qui videret, & intelligeret, & euigilaret: sed omnes dormiebant, quia sopor domini irruerat super eos.

Epistola Pauli ad Philip. Lectio. ij.

ca. 1. **P**aulus & Timotheus serui Iesu Christi, Omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Philippis cum episcopis & diaconibus, gratia vobis & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratias ago Deo meo in

omni memoria vestri (semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis: cum gaudio deprecationem faciens) super communicatione vestra in euangelio Christi a prima die vsque nunc: † confidens hoc ipsum quia qui cœpit in B vobis opus bonum, perficiet vsque in diem Christi Iesu: sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis: eo quod habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in defensione & confirmatione Euangelij, cum socij gaudij mei omnes vos sitis. Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Iesu Christi. Et hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia & in omni sensu, vt probetis potiora, vt sitis sinceri & sine offensa in diem Christi, repleti fructu iustitiae per Iesum Christum, in gloriam & laudem Dei.] Scire autem vos C volo fratres, quod quæ circa me sunt, magis ad profectum venerunt Euangelij: ita vt vincula mea manifesta fierent in Christo in omni prætorio, & in cæteris omnibus, vt plures e fratribus in domino confidentes in vinculis meis, abundantius auderent sine timore verbum Dei loqui. Quidam quidem & propter inuidiam & contentionem, quidam autem & propter bonam voluntatem Christum prædicant. Quidam ex charitate, scientes quoniam in defensionem Euangelij positus sum. quidam autem ex contentione Christum annuntiant non sincere: existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuntietur: & in hoc gaudeo, sed & gaudebo. Scio enim, quia hoc mihi proueniet ad salutem per vestram orationem & subministrationem Spiritus

Iesu Christi, secundum expectationem & spem meam, quod in nullo confundar, sed in omni fiducia sicut semper, & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortem.

C Feria. iiiij. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 26. **C**Vnque transisset Dauid ex aduerso, & stetisset in vertice montis de longe, & esset grande interullum inter eos, clamauit Dauid ad populum, & ad Abner filium Ner, dicens: Nonne respondebis Abner? Et respondens Abner ait, Quis es tu qui clamias, & inquietas regem? Et ait Dauid ad Abner: Nunquid non vir tu es? Et quis alius similis tui in Israel? quare ergo non custodisti dominum tuum regem? ingressus est enim vhus de turba, vt interficeret regem dominum tuum. Non est bonum hoc quod fecisti: viuit dominus, quoniam filij mortis estis vos, qui non custodistis dominum vestrum Christum domini, nunc ergo vide vbi sit hasta regis, & vbi sit scyphus aquæ, qui erat ad caput eius. Cognouit autem Saul vocem Dauid, & dixit, Nunquid vox hæc tua fili mi Dauid? Et ait Dauid, Vox mea domine mi rex. Et ait: Quam ob causam dominus meus persequitur seruum suum? Quid feci? aut quod est malum in manu mea? Nunc ergo audi oro domine mi rex verba serui tui: Si dominus incitat te aduersum me, odoretur sacrificium, si autem filii hominum: maledicti sunt in conspectu domini, quia eiecerunt me hodie, vt non habitem in haereditate domini, dicentes, Vade, serui dijs alienis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram domino: quia egressus est rex Israel vt quærat pulicem vnum, sicut persequitur perdix in montibus. Et ait Saul, Peccavi, reuertere fili mi Dauid:

nequaquam enim vltra tibi malefaciam, eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie: appetit enim quod stulte egerim, & ignorauerim multa nimis. Et respondens Dauid, ait, ecce hasta regis: transeat vhus de pueris regis, & tollat eam. Dominus autem retribuet vnicuique secundum iustitiam suam & fidem: tradidit enim te dominus hodie in manum meam, & nolui extendere manum meam in Christum domini. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis domini, & liberet me de omni angustia. Ait ergo Saul ad Dauid: Benedictus tu fili mi Dauid: equidem faciens facies, & potens poteris. Abiit autem Dauid in viam suam, & Saul reuersus est in locum suum.

Ex epistola Pauli ad Philip. Lectio. ij.

MHi enim viuere Christus est: & ca. 1.

Mori lucrum. Quod si viuere in carne, hic mihi fructus operis est, & quid eligam, ignoro. Coarctor autem e duobus: desiderium habens dissolui, & esse cum Christo multo magis melius: permanere autem in carne, necessarium propter vos. Et hoc confidens, scio quia manebo & permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum & gaudium fidei: vt gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me per meum aduentum iterum ad vos. Tantum digne Euangeliu Christi conuersamini: vt siue cum venero & video vos, siue absens audiā de vobis quia statis in vno spiritu, vnanimes collaborantes fidei Euangelij. Et in nullo terreamini ab aduersariis, quæ illis est causa perditionis: vobis autem salutis, & hoc a Deo: quia vobis donatum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini, idem certamen habentes

quale & vidistis in me, & nunc au-
ca. 2. ditis de me. Si qua ergo consolatio
in Christo, si quod solatium Charita-
tatis, si qua societas spiritus, si qua
viscera miserationis: implete gaudium
meum, vt idem sapiatis, eandem chari-
tatem habentes vñanimes, id ipsum sci-
entes, nihil per contentionem, neque
per inanem gloriam: sed in humilitate,
superiores sibi inuicem arbitrantes non
quæ sua sunt singuli considerantes, sed

B ea quæ aliorum. † Hoc enim sentite
in vobis quod & in Christo Iesu, qui
cum in forma Dei esset, non rapinam
arbitratus est esse se æqualem Deo, sed
semetipsum exinanivit formam serui
acciens, in similitudinem hominum
factus, & habitu inuentus vt homo.

C humiliauit semetipsum † factus obedien-
s vsque ad mortem: mortem autem
Crucis. Propter quod & Deus exal-
tauit illum: & donauit illi nomen quod
est super omne nomen: vt in nomine
Iesu omne genu flectatur, coelestium,
terrestrium, & inferorum: & omnis
lingua confiteatur, quia dominus Iesus
Christus in gloria est Dei patris.]

C Feria. v. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 27. **E**T ait Dauid in corde suo: Ali-
quando incidam vna die in manus
Saul: nonne melius est vt fugiam, &
saluer in terra Philistinorum, vt des-
peret Saul, cessentque me querere in
cunctis finibus Israel? fugiam ergo
manus eius. Et surrexit Dauid, & abiit
ipse, & sexenti viri cum eo, ad Achis
filium Maoch regem Geth. Et habitauit
Dauid cum Achis in Geth ipse & viri
eius, vir & dominus eius, Dauid & duæ
vxores eius, Achinoan Iezrahelitis, &
Abigail vxor Nabal Carmeli. Et nun-
tiatum est Saul, quod fugisset Dauid
in Geth, & non addidit vltra querere
eum. Dixit autem Dauid ad Achis:

Si inueni gratiam in oculis tuis, de-
tetur mihi locus in vna vrbi regionis
huius, vt habitem ibi: cur enim manet
seruus tuus in ciuitate regis tecum?
dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg:
propter quam causam facta est Sice-
leg regum Iuda, vsque in diem hanc.
Fuit autem numerus dierum quibus
habituauit Dauid in regione Philistin-
orum quatuor mensium. Et ascen-
dit Dauid, & viri eius, & agebant præ-
das de Gessuri, & de Gerzi, & de
Amalecitis: hi enim pagi habitaban-
tur in terra antiquitus, euntibus Sur
vsque ad terram Ægypti. Et per-
cutiebat Dauid omnem terram, nec re-
linquebat viuentem virum & mulierem:
tollensque oves, & boues, & asinos, &
camelos, & vestes, reuertebatur, & ve-
niebat ad Achis. Dicebat autem ei
Achis, In quem irruisti hodie? Respon-
debat Dauid, Contra meridiem Iudæ,
& contra meridiem Ierameel, & con-
tra meridiem Ceni. Virum & mulierem
non viuificabat Dauid, nec adducebat
in Geth, dicens: Ne forte loquantur
aduersum nos. Hæc fecit Dauid: &
hoc erat decretum illi omnibus diebus
quibus habitauit in regione Philistin-
orum. Credidit ergo Achis Dauid, di-
cens: Multa mala operatus est contra
populum suum Israel: erit igitur mihi
seruus sempiternus.

Ex epistola Pauli ad Philip. Lectio. ij.

ITaque charissimi mei, sicut semper ca. 2.
obedistis: non vt in præsentia mea
tantum, sed multo magis nunc in ab-
sentiæ mea, cum metu & tremore ves-
tram salutem operamini. Deus est
enim qui operatur in vobis, & velle &
perficere, pro bona voluntate. Omnia
autem facite sine murmurationibus &
hæsitationibus: vt sitis sine querela, &
simplices filij Dei, sine reprehensione

in medio nationis prauæ & peruersæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo: verbum vitæ continent ad gloriam meam in diem Christi: quia non in vacuum cucurri, neque in vacuum laboraui. Sed & si immolor supra sacrificium & obsequium fidei vestræ gaudeo, & congratulor omnibus vobis. Idipsum autem & vos gaudete, & congratulamini mihi. Spero autem in domino Iesu, Timotheum me cito mittere ad vos, vt & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt. Neminem enim habeo tam vñanimem, qui syncera affectione pro vobis sollicitus sit. Omnes enim quæ sua sunt querunt: non quæ sunt Iesu Christi. Experimentum autem eius cognoscite, quia sicut patri filius, mecum seruuiuit in euangelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox vt video quæ circa me sunt. Confido autem in domino quoniam & ipse veniam ad vos cito. Necessarium autem existimauit, Eparphoditum fratrem & cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad vos: quoniam quidem omnes vos desiderabat: & moestus erat, propterea quod audieratis illum infirmatum. Nam & infirmatus est vsque ad mortem. sed Deus misertus est eius: non solum autem eius, verum etiam & mei, ne tristitiam super tristitiam haberem. Festinantius ergo misi illum: vt viso eo, iterum gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum cum omni gaudio in domino, & eiusmodi cum honore habetote, quoniam propter opus Christi, vsque ad mortem accessit: tradens animam suam, vt impleret id quod ex vobis deerat erga meum obsequium.

C Feria. vj. ex. j. Regum. Lectio. j.

FActum est autem in diebus il- c. 28. **F**lis congregauerunt Philisthiim agmina sua, vt præparentur ad bellum contra Israel: dixitque Achis ad Dauid, Sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castra, tu & viri tui. Dixitque Dauid ad Achis, Nunc scies quæ facturus est seruus tuus. Et ait Achis ad Dauid, Et ego custodem capitum mei ponam te cunctis diebus. Samuel autem mortuus est, planxitque eum omnis Israel, & sepelierunt eum in Ramatha vrbe sua. Et Saul abstulit magos & ariolos de terra. Congregati sunt Philisthiim, & venerunt, & castrametati sunt in Sunam, congregauit autem & Saul vniuersum Israel, & venit in Gelboe. Et vidit Saul castra Philisthiim & timuit, & expauit cor eius nimis. Consuluitque dominum, & non respondit ei, neque per somnia, neque per sacerdotes, neque per prophetas. Dixitque Saul seruis suis, Quærите mihi mulierem habentem pythonem, & vadam ad eam, & sciscitarob per illam. Et dixerunt serui eius ad eum, Est mulier pythonem habens, in Endor. Mutauit ergo habitum suum, vestitusque est alijs vestimentis, & abiit ipse, & duo viri cum eo: veneruntque ad mulierem nocte, & ait illi, Diuina mihi in pythone, & suscita mihi quem dixerit tibi. Et ait mulier ad eum. Ecce tu nosti quanta fecerit Saul, & quomodo eraserit magos, & ariolos de terra. quare ergo insidiaris animæ meæ vt occidar? Et iurauit ei Saul in domino, dicens: Viuit dominus, quia non eueniet tibi quicquam mali propter hanc rem. Dixitque ei mulier, Quem suscitarob tibi? qui ait, Samuelem mihi suscita. Cum autem vidisset mulier Samuelem exclamauit voce magna: &

dixit ad Saul, Quare imposuisti mihi? tu es enim Saul. Dixitque ei rex, noli timere: quid vidisti? & ait mulier ad Saul, deos vidi ascendentis de terra. Dixitque ei. Qualis est forma eius? Quae ait. Vir senex ascendit, & ipse amictus est pallio. Et intellexit Saul quod Samuel esset, & inclinavit se super faciem suam in terra, & adorauit.

Ex epistola Pauli ad Philip. Lectio. ij.

ca. 3. **D**E cætero fratres mei, gaudete in domino. Eadem vobis scribere, mihi quidem non pigrum: vobis autem necessarium. videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circuncisio, qui spiritu seruimus Deo: & gloriamur in Christo Iesu & non in carne fiduciam habentes, quanquam & ego habeam confidentiam in carne. Si quis alias videatur confidere in carne: ego magis, circuncisus octauo die, ex genere Israel, de tribu Beniamin, Hebræus ex Hebræis, secundum legem Pharisæus, secundum æmulationem persequens ecclesiam Dei, secundum iustitiam quæ in lege est conuersatus sine querela. Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratu sum propter Christum detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora: vt Christum lucrifaciam, vt & inueniar in illo non habens meam iustitiam quæ ex lege est, sed illam quæ ex fide est Christi, quæ ex Deo est iustitia in fide: ad cognoscendum illum, & virtutem resurrectionis eius, & societatem passionum illius: configuratus morti eius, si quo modo occurram ad resurrectionem quæ est ex mortuis. Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sim: sequor autem si quo-

modo comprehendam in quo & comprehensus sum a Christo Iesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Vnum autem, quæ quidem retro sunt obliuiscens. ad ea vero quæ sunt priora extendens meipsum, ad destinatum persequor, ad brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Quicunque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc vobis Deus reuelabit. Veruntamen ad quod peruenimus, vt idem sapiamus, in eadem permaneamus regula. † Imitatores mei D estote fratres: & obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant quos sæpe dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos crucis Christi: quorum finis interitus: quorum Deus venter est: & gloria in confusione ipsorum: qui terrena sapiunt. Nostra autem conuersatio in coelis est, vnde etiam saluatorem expectamus dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ, secundum operationem virtutis suæ, qua etiam possit subiicere sibi omnia.

C Sabbato, ex. j. Regum. Lectio. j.

DIxit autem Samuel ad Saul, Quare c. 28. inquietasti me, vt suscitarer? & ait Saul, Coarctor nimis: si quidem Philisthiim pugnant aduersum me, & Deus recessit a me, & exaudire me noluit: neque in manu prophetarum, neque per somnia: vocavi ergo te, vt ostenderes mihi quid faciam. Et ait Samuel. Quid interrogas me, cum dominus recesserit a te, & transierit ad æmulum tuum? Faciet enim tibi dominus sicut locutus est in manu mea, & scindet regnum tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo Dauid, quia non obedisti voci domini, neque fecisti

iram furoris eius in Amalec. idcirco quod pateris, fecit tibi dominus hodie. Et dabit dominus etiam Israel tecum in manus Philisthiim: cras autem tu & filij tui mecum eritis: sed & casta Israel tradet dominus in manus Philisthiim. Statimque Saul cecidit porrectus in terram: extimuerat enim valde verba Samuelis, & robur non erat in eo, quia non comedederat panem tota die illa. Ingressa est itaque mulier illa ad Saul, & vidi (conturbatus enim erat valde) dixitque ad eum, Ecce obediuimus ancilla tua voci tuæ, & posui animam meam in manu tua, & audiui sermones tuos quos locutus es ad me. Nunc igitur audi & tu vocem ancillæ tuæ, & ponam coram te buccellam panis, vt comedens conualescas, & possis iter agere. Qui renuit, & ait, Non comedam. Coegerunt autem eum serui sui & mulier, & tandem auditæ voce eorum surrexit de terra, & sedit super lectum. Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo, & festinavit, & occidit eum: tollensque farinam, miscuit eam & coxit azyma, & posuit ante Saul, & ante seruos eius. Qui cum comedissent, surrexerunt: & ambulauerunt per totam noctem illam.

Ex epistola Pauli ad Philip. Lectio. ij.

c.4.a **I**Taque fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum & corona mea: sic state in domino charissimi. Euodiam rogo & Syntychen deprecor, idipsum sapere in domino. Etiam rogo & te germane compar: adiuua illas quæ mecum laborauerunt in euangelio cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae. † Gaudete in domino semper:] iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. dominus prope est. Nihil so-

liciti sitis: sed in omni oratione & obsecracione cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Et pax Dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Iesu.] De cætero fratres quæcunque sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque iusta, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinae, hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me: hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum. Gauisus sum autem in domino vehementer, quoniam tandem aliquando refluistis, pro me sentire, sicut & sentiebatis: occupati autem eratis. Non quasi propter penuriam dico: ego enim didici, in quibus sum sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare, vbique & in omnibus institutus sum: & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat. Veruntamen bene fecistis communicantes tribulationi meæ. Scitis autem & vos Philippenses quod in principio euangelij, quando profectus sum a Macedonia, nulla mihi ecclesia communicauit in ratione dati & accepti, nisi vos soli: quia & Thessalonicanam, semel & bis in vsum mihi misistis. Non quod quæro datum: sed requiro fructum abundantem in rationem vestram. Habeo autem omnia, & abundo: repletus sum acceptis ab Epaphrodito quæ misistis odorem suauitatis, hostiam acceptam placentem Deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum, secundum diuitias suas in gloria in Christo Iesu. Deo autem & patri nostro gloria in secula seculorum. Amen. Salutate omnem sanc-

tum in Christo Iesu. Salutant vos qui mecum sunt, fratres. Salutant vos omnes sancti: maxime autem qui de Cæsaris domo sunt. Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

C Dominica. xvij. post Pentecosten, ex primo Regum. Lectio prima.

c. 29. **S**Ongregata sunt ergo Philisthiim vniuersa agmina in Aphec: sed & Israel cas- trametatus est super fontem qui erat in Iezrahel. Et satrapæ qui- dem Philisthiim incedebant in centuriis & millibus: Dauid autem, & viri eius erant in nouissimo agmine cum Achis, Dixeruntque principes Philisthiim, Quid sibi volunt Hebræi isti? Et ait Achis ad principes Philisthiim, Nunquid ignoratis Dauid, qui fuit seruus Saul regis Israel, & est apud me multis diebus vel annis? & non inueni in eo quicquam, ex die qua transfugit ad me, vsque ad diem hanc? Irati sunt autem aduersus eum principes Philisthiim, & dixerunt ei, Reuertatur vir, & sedeat in loco suo, in quo constituisti eum: & non descendat nobiscum in prælium, ne fiat nobis aduersarius, cum præliari coeperimus: quomodo enim aliter poterit placare dominum suum nisi in capitibus nostris? Nonne iste est Dauid cui cantabant in choris, dicentes, Per- cussit Saul in millibus suis, & Dauid in decem millibus suis? Vocauit ergo Achis Dauid, & ait ei, Viuit dominus, quia rectus es tu, & bonus in conspectu meo, & exitus tuus, & introitus tuus mecum est in castris: & non inueni in te quicquam mali ex die qua venisti ad me, vsque in diem hanc: sed satrapis non places. Reuertere ergo, & vade in pace & non offendas oculos satraparum Philisthiim.

Sanctum Iesu Christi euangelium se- cundum Marcum. Lectio. ij.

INitium Euangeli Iesu Christi filii ca. 1. Dei. Sicut scriptum est in Isaia propheta: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præpara- bit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto, Parate viam domini, rec- tas facite semitas eius. Fuit Ioannes in deserto baptizans & prædicans bap- tismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Iudææ regio & Ierosolymitæ vniuersi, & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata sua. Et erat Ioannes vestitus pilis camelii, & zona pellicea circa lumbos eius: & locustas & mel sylvestre edebat. Et prædicabat, dicens: venit fortior post me: cuius non sum dignus procumbens soluere corrigiam calceamentorum eius. Ego baptizauis vos aqua, ille vero bapti- zabit vos spiritu sancto. Et factum est: in diebus illis venit Jesus a Nazareth Galilææ, & baptizatus est a Ioanne in Iordane. Et statim ascendens de aqua, vidi cœlos apertos, & spiritum sanctum tanquam columbam descendenter & manentem in ipso. Et vox facta est de cœlis, Tu es filius meus dilectus, in te complacui. Et statim spiritus ex- pulit eum in desertum. Et erat in de- serto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: & tentabatur a satana, eratque cum bestijs: & angeli minis- trabant illi. Postquam autem traditus est Ioannes, venit Jesus in Galilæam, prædicans Euangeli regni Dei, & di- cens, Quoniam impletum est tempus, & appropinquauit regnum Dei: pœnitem- ini, & credite Euangilio. Et præteriens secus mare Galilææ, vidi Simonem & Andream fratrem eius, mittentes re- tia in mare, (erant enim pescatores)

& dixit eis Iesus, Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus, secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum, vidi Iacobum Zebedæi & Ioannem fratrem eius: & ipsos componentes retia in naui: & statim vocauit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in naui cum mercenarijs, secuti sunt eum.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

ca. 9. **I**N illo tempore: Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit, & venit in ciuitatem suam.

Et rel. hom. b. Petri Chrisologi.

Christum in humanis actibus diuina gessisse mysteria, & in rebus visibilibus inuisibilia exercuisse negocia, lectio hodierna monstrauit: Ascendit, inquit, in nauiculam, & transfretauit: & venit in ciuitatem suam. Nonne ipse est qui fugatis fluctibus maris profunda nudauit: vt Israeliticus populus inter stupentes vndas sicco vestigio, velut montium concava transiret? Nonne hic est qui Petri pedibus marinos vertices inclinauit, vt iter liquidum humanis gressibus solidum præberet obsequium? Et quid est quod ipse sibi sic maris denegat seruitutem, vt breuissimi laci transitum sub mercede nauica transfretaret? Ascendit, inquit, in nauiculam, & transfretauit. Et quid mirum fratres? Christus venit suspicere infirmitates nostras, & sua nobis conferre remedia sanitatis: quia medicus qui non infert sanitatem, infirmitates curare nescit. Et qui non fuerit cum infirmo infirmatus, infirmo non potest conferre sanitatem. Christus ergo si in suis mansisset virtutibus, commune cum hominibus nihil haberet. Et si non implesset carnis ordinem, carnis in illo esset otiosa susceptio. **Te deum.** **Oratio.**

Drigat corda nostra quæsumus domine tuæ miserationis operatio: quia tibi sine te placere non possumus. Per dominum nostrum Iesum Christum.

C Feria. ij. ex. j. Reg. lib. Lectio. j.

Dixitque Dauid ad Achis, Quid c. 29. enim feci, & quid inuenisti in me seruo tuo a die qua fui in conspectu tuo vsque in diem hanc, vt non veniam & pugnem contra inimicos domini mei regis? Respondens autem Achis, locutus est ad Dauid, Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut angelus Dei: sed principes Philistinorum dixerunt, Non ascendet nobiscum in prælium. Igitur consurge mane, tu & serui domini tui, qui venerunt tecum: & cum de nocte surrexeritis, & coepirit dilucescere, pergitte. Surrexit itaque de nocte Dauid ipse & viri eius, vt proficerentur mane, & reuerterentur ad terram Philisthiim. Philisthiim autem ascenderant in Iezrael. Cunque venis- c. 30. sent Dauid & viri eius in Siceleg die tertia, Amalecitæ impetum fecerant ex parte Australi in Siceleg, & percusserant Siceleg, & succenderant eam igni. Et captiuas duxerant mulieres ex ea a minimo vsque ad magnum: & non interficerant quenquam, sed secum duxerant, & pergebant itinere suo. Cum ergo venissent Dauid & viri eius ad ciuitatem, & inuenissent eam succensam igni, & vxores suas, & filios suos, & filias ductas esse captiuas, leuauerunt Dauid & populus qui erat cum eo, voces suas, & planxerunt donec deficerent in eis lachrymæ. Siquidem & duæ vxores Dauid captiuæ ductæ fuerant, Achinoan Iezraelitis, & Abigail vxor Nabal Carmeli. Et contristatus est Dauid valde: volebat enim eum populus lapidare, quia amara erat anima vnius-

cuiusque viri super filijs suis, & filiabus.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ca. 1. **E**T ingrediuntur Capharnaum: & statim sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos. Et stupebant super doctrina eius: erat enim docens eos quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, & exclamauit, dicens: Quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos: scio quod sis sanctus Dei. Et comminatus est ei Iesus, dicens, Obmutesce, & exi de homine. Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna, exiit ab eo. Et mirati sunt omnes, ita vt conquererent inter se, dicentes, Quid nam est hoc? quænam doctrina hæc noua: quia in potestate spiritibus immundis imperat, & obediunt ei? Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilææ. Et protinus egredientes de synagogis, venerunt in domum Simonis & Andreæ cum Iacobô & Ioanne. Decumbebat autem socrus Simonis febricitans & statim dicunt ei de illa. Et accedens eleuauit eam apprehensa manu eius: & continuo dimisit eam febris, & ministrabat eis. Vespere autem facto, cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes, & dæmonia habentes: & erat omnis ciuitas congregata ad ianuam. Et curauit multos qui vexabantur varijs languoribus: & dæmonia multa eiiciebat, & non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum. Et diluculo valde surgens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. Et prosecutus est eum Simon, & qui cum illo erant. Et cum inuenissent eum, dixerunt ei, Quia omnes, querunt te. Et ait illis, Eamus in proximos vicos & ciui-

tates, vt & ibi prædicem, ad hoc enim veni. Et erat prædicans in synagogis eorum, in omni Galilæa: & dæmonia eiiciens. Et venit ad eum leprosus deprecans eum: & genu flexo, dicit ei, Si vis, potes me mundare, Iesus autem misertus eius, extendit manum suam, & tangens eum, ait illi, Volo, mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comminatus est ei, statimque eiecit illum, & dicit ei, Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, & offer pro emundatione tua quæ præcepit Moyses in testimonium illis. Et egressus coepit prædicare & diffamare sermonem: ita vt iam non posset manifeste introire in ciuitatem, sed foris in desertis locis esse, & conueniebant ad eum vndique.

C Feria. iij. ex. j. Reg. lib. Lectio. j.

COnfortatus est autem Dauid in c. 30. domino Deo suo. Et ait ad Abiathar sacerdotem filium Achimelec. Applica ad me Ephod. Et applicauit Abiathar Ephod ad Dauid, & consuluit Dauid dominum, dicens, Persequar latrunculos hos, & comprehendam eos, an non? Dixitque ei dominus, Persequere: absque dubio enim comprehenes eos, & excuties prædam. Abiit ergo Dauid ipse & sexcenti viri qui erant cum eo, & venerunt vsque ad torrentem Besor: & lassi quidam substiterunt. Persecutus est autem Dauid ipse & quadringenti viri: substiterant enim ducenti, qui lassi transire non poterant torrentem Besor. Et inuenerunt virum Ægyptum in agro, & adduxerunt eum ad Dauid: dederuntque ei panem vt comedaret, & biberet aquam, sed & fragmen massæ caricarum, & duas ligaturas viuæ passæ. Quæcum comedisset, reuersus est spiritus eius, & refocil-

latus est: non enim comederat panem, neque biberat aquam tribus diebus & tribus noctibus. Dixit itaque ei Dauid, Cuius es tu? vel vnde? & quo pergis? Qui ait, Puer Ægyptius ego sum, seruus viri Amalecitæ: dereliquit autem me dominus meus quia ægrotare cœpi nudiustertius. Si quidem nos erupimus ad australem plagam Cerethi, & contra Iudam, & ad meridiem. Caleb, & Siceleg succendimur igni. Dixitque ei Dauid, Potes me ducere ad cuneum istum? Qui ait, Iura mihi per Deum, quod non occidas me, & non tradas me in manus domini mei, & ego ducam te ad cuneum istum. Qui cum duxisset eum, ecce illi discumbebant super faciem vniuersæ terræ comedentes & bibentes, & quasi festum celebrantes diem, pro cuncta præda, & spolijs quæ ceperant de terra Philisthiim, & de terra Iuda. Et percussit eos Dauid a vesperi vsque ad vesperam an alterius diei, & non euasit ex eis quisquam, nisi quadringenti viri adolescentes, qui ascenderant camelos, & fugerant.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ca. 2. **E**T iterum intrauit Capharnaum post dies octo: & auditum est quod in domo esset & confestim conuenerunt multi, ita vt non caperet neque ad ianuam, & loquebatur eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui a quatuor portabatur. Et cum non possent offerre eum illi præ turba, nudauerunt tectum vbi erat: & patefacentes submiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat. Cum autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralyticō, Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidam de Scribis sedentes, & cogitantes in cordibus suis, Quid hic sic loquitur?

blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Quo statim cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se, dixit illis, Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralyticō, Dimittuntur tibi peccata: an dicere, Surge, tolle grabatum tuum & ambula? Vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (ait paralyticō) tibi dico, surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. Et statim surrexit ille: & sublato grabato abiit inde coram omnibus, ita vt mirarentur omnes, & honorificarent Deum, dicentes. Quia nunquam sic vidimus. Et egressus est rursus ad mare, omnisque turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et cum præteriret, vidi Leui Alphæi sedentem ad telonium: & ait illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est: cum accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores simul discumbebant cum Iesu & discipulis eius, erant enim multi qui & sequebantur eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes quia manducaret cum publicanis & peccatoribus, dixerunt discipulis eius, Quare cum publicanis & peccatoribus manducat & bibit magister vester? Hoc auditio Iesus ait illis, Non necesse habent sani medico: sed qui male habent, non enim veni vocare iustos, sed peccatores. Et erant discipuli Ioannis & Pharisæi ieunantes, & veniunt, & dicunt illi, Quare discipuli Ioannis & Pharisæorum ieunant: tui autem discipuli non ieunant? Et ait illis Iesus? Nunquid possunt filij nuptiarum quandiu sponsus cum illis est, ieunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieunare. Venient autem dies

cum auferetur ab eis sponsus, & tunc ieunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri: alioquin aufert supplementum nouum a veteri, & maior scissura fit. Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres alioquin dirumpet vinum vtres, & vinum effundetur, & vtres peribunt, sed vinum nouum in vtres nouos mitti debet.

C Feria. iiiij. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 30. **E**RUIT ergo Dauid omnia quæ tulerant Amalecitæ, & duas vxores suas eruit, Nec defuit quicquam a paruo vsque ad magnum, tam de filijs quam de filiabus, & de spolijs: & quæcunque rapuerant, omnia reduxit Dauid. Et tulit vniuersos greges, & armenta, & minauit ante faciem suam: dixeruntque, Hæc est præda Dauid. Venit autem Dauid ad ducentos viros, qui lassi substiterant, nec sequi potuerant Dauid, & residere eos iusserat in torrente Besor: qui egressi sunt obuiam Dauid, & populo qui erat cum eo. Accedens autem Dauid ad populum, salutauit eos pacifice. Respondensque omnis vir pessimus, & iniquus de viris qui ierant cum Dauid, dixit, Quia non venerunt nobiscum, non dabimus eis quicquam de præda quam eruimus: sed sufficiat vnicuique vxor sua & filij: quos cum acceperint, recedant. Dixit autem Dauid, Non sic facietis fratres mei de his quæ tradidit nobis dominus, & custodiuist nos, & dedit latrunculos qui eruperant aduersum nos, in manus nostras, nec audiet vos quisquam super sermone hoc. æqua enim pars erit descendensis ad prælium, & remanentis ad sarcinas & similiter diuident: & factum est hoc ex die illa, & deinceps constitutum & præfinitum, & quasi lex in Israel vsque in diem hanc. Venit

ergo Dauid in Siceleg, & misit dona de præda senioribus Iuda proximis suis dicens: Accipite benedictionem de præda hostium domini: His qui erant in Bethel, & qui in Ramoth ad meridiem, & qui in Gether, & qui in Aroer, & qui in Sephamoth, & qui in Esthamo, & qui in Rachal, & qui in vrbibus Ierameel, & qui in vrbibus Ceni, & qui in Harama, & qui in lacu Asan, & qui in Athach, & qui in Hebron: & reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat Dauid ipse, & viri eius.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET factum est iterum cum sabbatis ca. 2. **E**ambularet per sata, & discipuli eius coeperunt progredi & vellere spicas. Pharisæi autem dicebant ei, Ecce, quid faciunt discipuli tui sabbatis quod non licet? Et ait illis, Nunquam legitis quid fecerit Dauid, quando necessitatem habuit & esuriit ipse, & qui cum eo erant? quomodo introiuit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & panes propositionis manducauit, quos non licebat manducare nisi sacerdotibus, & dedit eis qui cum eo erant? Et dicebat eis, Sabbatum propter hominem factum est: & non homo propter sabbatum. Itaque dominus est filius hominis, etiam sabbati.

Et introiuit iterum in synagogam: ca. 3. & erat ibi homo habens manum aridam. Et obseruabant eum si sabbatis curaret, vt accusarent illum. Et ait homini habenti manum aridam, Surge in medium. Et dicit eis, Licet sabbatis benefacere, an male? animam saluam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circunspecti eos cum ira, contristatus super cæcitate cordis eorum dicit homini, Extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus illi. Exeuntes autem Pharisæi

statim cum Herodianis consilium faciebant aduersus eum quomodo eum perderent. Iesus autem cum discipulis suis secessit ad mare: & multa turba a Galilæa & Iudæa secuta est eum, & ab Ierosolymis & ab Idumæa & trans Iordanem: & qui circa Tyrum & Sidonem multitudo magna audientes quæ faciebat venerunt ad eum. Et dixit Iesus discipulis suis, vt nauicula sibi deseruiren propter turbam, ne comprimerent eum: multos enim sanabat, ita vt irruerent in eum, vt illum tangerent quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi cum illum videbant, procidebant ei: & clamabant dicentes, Tu es filius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum. Et ascendens in montem, vocauit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum. Et fecit vt essent duodecim cum illo: & vt mitteret eos prædicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, & eiiciendi daemonia. Et impo-
suit Simoni nomen Petrus, & Iacobum Zebedæi & Ioannem fratrem Iacobi, & imposuit eis nomina Boanerges, quod est, filij tonitruj, & Andræam & Philip-
pum & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Iacobum Alphæi, & Thaddæum & Simonem Cananæum, & Iudas Iscariotem, qui & tradidit illum.

C Feria. v. ex. j. Regum. Lectio. j.

c. 31. **P**hilisthiim autem pugnabant aduersum Israel: & fugerunt viri Israel ante faciem Philisthiim, & cederunt imperfecti in monte Gelboe. Irrueruntque Philisthiim in Saul, & in filios eius, & percusserunt Ionathan & Abinadab & Melchisua filios Saul, totumque pondus prælij versum est in Saul, & consecuti sunt eum viri sagittarij, & vulneratus est vehementer a sagittarijs. Dixitque Saul

ad armigerum suum, Euagina gladium tuum, & percutere me, ne forte veniant incircuncisi isti & interficiant me illudentes mihi. Et noluit armiger eius: fuerat enim nimio terrore perterritus. Arripuit itaque Saul gladium suum, & irruit super eum. Quod cum vidisset armiger eius videlicet quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum & mortuus est cum eo. Mortuus est ergo Saul, & tres filii eius, & armiger illius, & vniuersi viri eius in die illa pariter. Videntes autem viri Israel qui erant trans vallem & trans Iordanem, quod fugissent viri Israelite, & quod mortuus esset Saul, & filij eius, reliquerunt ciuitates suas & fugerunt: veneruntque Philisthiim, & habitauerunt ibi. facta autem die altera venerunt Philisthiim vt expoliarent imperfectos, & inuenierunt Saul & tres filios eius iacentes in monte Gelboe. Et præciderunt caput Saul, & expolauerunt eum armis: & miserunt in terram Philisthinorum per circumitum, vt annuntiaretur in templo idolorum & in populis. Et posuerunt arma eius in templo Astaroth, corpus vero eius suspenderunt in muro Bethsan. Quod cum audissent habitatores Iabes Galaad, quæcumque fecerant Philisthiim Saul, surrexerunt omnes viri fortissimi, & ambulauerunt tota nocte, & tulerunt cadauer Saul, & cadauera filiorum eius de muro Bethsan: veneruntque Iabes Galaad, & combusserunt ea igni: & tulerunt ossa eorum: & sepelierunt in nemore Iabes, & ieunauerunt septem diebus.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET veniunt ad domum, & conuenit ca. 3. iterum turba, ita vt non possent neque panem manducare. Et cum audissent sui, exierunt tenere eum: dice-

bant enim, Quoniam in furorem versus est. Et Scribæ qui ab Ierosolymis de scenderant, dicebant, Quoniam Beelzebub habet: & quia in principe dæmoniorum eiicit dæmonia. Et conuocatis eis, in parabolis dicebat illis, Quomodo potest satanas satanam eiicere? & si regnum in se diuidatur: non potest regnum illud stare. & si domus super semetipsam dispartiatur: non potest domus illa stare. Et si satanas consurrexerit in semetipsum dis partitus est, & non poterit stare, sed finem habet. Nemo potest vasa for tis ingressus in domum diripere, nisi prius fortem alliget, & tunc domum eius diripiet. Amen dico vobis, quoniam omnia dimittentur filijs hominum peccata & blasphemiae quibus blasphemauerint: qui autem blasphemauerit in spiritum sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti: quoniam dicebant Spiritum im mundum habet. Et veniunt mater eius & fratres: & foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum turba: & dicunt ei, Ecce mater tua & fratres tui foris querunt te. Et res pondens eis, ait, Quæ est mater mea, & fratres mei? Et circunspiciens eos qui in circuitu eius sedebant, ait, Ecce mater mea, & fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem Dei: hic frater meus ca. 4. & soror mea & mater est. Et iterum cœpit docere ad mare: & congregata est ad eum turba multa, ita vt nauim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: & docebat eos in parabolis multa, & dice bat illis in doctrina sua: Audite. Ecce, exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat aliud cecidit circa viam, & venerunt volucres cœli & comederunt

illud. Aliud vero cecidit super pet rosa vbi non habuit terram multam: & statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terræ, & quando exortus est Sol, exæstuavit, & eo quod non habebat radicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinae & suffocauerunt illud, & fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam: & dabat fructum ascenden tem & crescentem, & afferebat vnum trigesimum, & vnum sexagesimum, & vnum centesimum. Et dicebat: Qui ha bet aures audiendi audiat. Et cum es set singularis, interrogauerunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam, & dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, illis autem qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt vt videntes videant, & non videant, & audientes audiant, & non intelligent, nequando conuertantur, & dimittantur eis peccata.

C Feria. vj. Secundus lib. Samuelis. Quem nos. ij. Reg. dicimus. Lectio. j.

F Actum est autem postquam mor tuus est Saul, vt Dauid reuert eretur a cæde Amalec, & maneret in Siceleg duos dies. In die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste consissa, & puluere conspersus caput, & vt venit ad Dauid, cecidit super faciem suam, & adorauit. Dixitque ad eum Dauid, Vnde venis? Qui ait ad eum, De castris Israel fugi. Et dixit ad eum Dauid, Quod est verbum, quod factum est? indica mihi. Qui ait, Fugit populus ex prælio, & multi corruentes e populo mortui sunt: sed & Saul & Ionathas filius eius interierunt. Dixitque Dauid ad adolescentem, qui nuntiabat ei: Vnde scis quia mortuus est Saul & Ionathas filius eius? Et ait adolescens qui nuntiabat ei, Casu veni

in montem Gelboe, & Saul incumbebat super hastam suam: porro currus & equites appropinquabant ei, & conuersus post tergum suum, vidensque me vocauit. Cui cum respondissem, Adsum: dixit mihi, Quisnam es tu? Et aio ad eum, Amalecites ego sum. Et loquutus est mihi, Sta super me, & interfice me: quoniam tenent me angustiæ, & adhuc tota anima mea in me est. Stansque super eum, occidi illum: sciebam enim quod viuere non poterat post ruinam: & tuli diadema quod erat in capite eius, & armillam de brachio illius: & attuli ad te dominum meum hoc, Apprehendens autem Dauid vestimenta sua scidit, omnesque viri qui erant cum eo, & planixerunt, & fleuerunt, & ieunauerunt, vsque ad vesperam super Saul, & super Ionathan filium eius, & super populum domini, & super dominum Israel, eo quod corruissent gladio. Dixitque Dauid ad iuuenem qui nuntiauerat ei: Vnde es tu? Qui respondit: Filius hominis aduenæ Amalecitæ ego sum. Et ait ad eum Dauid: Quare non timuisti mittere manum tuam vt occideres Christum domini? vocansque Dauid vnum de pueris suis: ait: Accedens irruerat in eum, qui percussit illum, & mortuus est. Et ait ad eum Dauid: Sanguis tuus super caput tuum: os enim tuum loquutum est aduersum te, dicens: Ego interfeci Christum domini.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET ait illis, Nescitis parabolam hanc? & quomodo omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat, verbum seminat. Hi autem sunt, qui circa viam: vbi seminatur verbum, & cum audierint confestim venit satanas, & aufert verbum quod seminatum est in cordibus eorum. Et hi sunt similiter

qui super petrosa seminantur: qui cum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: & non habent radicem in se, sed temporales sunt: deinde orta tribulatione vel persecutio propter verbum, confestim scandalizantur. Et alij sunt qui in spinis seminantur: hi sunt qui verbum audiunt, & erumnae seculi & deceptio diuitiarum, & circa reliqua concupiscentiæ introeuentes suffocant verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt: qui audiunt verbum & suscipiunt, & fructificant, vnum trigesimum, vnum sexagesimum, & vnum centesimum. Et dicebat illis: Nunquid venit lucerna vt sub modio ponatur, aut sub lecto? Nonne vt super candelabrum ponatur? Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum, quod non veniat in palam. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et dicebat illis Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adiicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo. Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat semen in terram, & dormiat, & exurgat nocte & die, & semen germet & increscat dum nescit ille. Vltero enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam deinde plenum frumentum in spica. Et cum ex se produxerit fructus: statim mittit falcem, quoniam adest messis. Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus illud? Sicut granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra minus est omnibus seminibus quæ sunt in terra: & cum seminatum fuerit, ascendit in ar-

borem, & fit maius omnibus oleribus, & facit ramos magnos, ita vt possint sub vmbra eius aues coeli habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire: sine parabola autem non loquebatur eis, seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero esset factum: Transeamus contra. Et dimittentes turbam assumunt eum ita vt erat in naui: & aliae naues erant cum illo. Et facta est procella magna venti, & fluctus mittebat in nauim, ita vt impleretur nauis. Et erat ipse in puppi super ceruical dormiens: & excitant eum, & dicunt illi: Magister, non ad te pertinet quia perimus? Et exurgens comminatus est vento, & dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessauit ventus: & facta est tranquillitas magna. Et ait illis: quid timidi estis? nequid habetis fidem? & timuerunt timore magno: & dicebant ad alterutrum: Quis putas est iste, quia & ventus & mare obedient ei?

C Sabbato, ex. ij. Regum. Lectio. j.

ca. 1. **P** Lanxit autem Dauid planctum huiuscemodi super Saul, & super Ionathan filium eius: & praecepit vt docerent filios Iuda arcum: sicut scriptum est in libro iustorum: Et ait, Considera Israel pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. Inlyti Israël super montes tuos interfecti sunt. quomodo ceciderunt fortis? Nolite annuntiare in Geth, neque annuntietis in compitis Ascalonis: ne forte lætentur filiæ Philisthiim, ne exultent filiæ incircisorum. Montes Gelboe, nec ros, nec pluia veniant super vos, neque sint agri primitiarum, quia ibi abiecius est clypeus fortium, clypeus Saul quasi non esset vinctus oleo. A sanguine interactorum, ab adipice fortium, sagitta Ionathæ nunquam redit retror-

sum: & gladius Saul non est reuersus inanis. Saul & Ionathas amabiles, & decori in vita sua, in morte quoque non sunt diuisi: aquilis velociores, leonibus fortiores. Filiæ Israel super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in delitijs, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro. Quomodo ceciderunt fortis in prælio? Ionathas in excelsis tuis occisus est? Doleo super te frater mi Ionatha decore nimis, & amabilis super amorem mulierum. Sicut mater vnicum amat filium suum, ita ego te diligebam. Quomodo ceciderunt robusti, & perierunt arma bellica?

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET venerunt trans fretum maris in ca. 5. regionem Gerasenorum. Et exenti ei de naui, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, qui domicilium habebat in monumentis: & neque catenis iam quisquam poterat eum ligare: quoniam sæpe compedibus & catenis vinctus, dirupisset catenas, & compedes communisset: & nemo poterat eum domare: & semper die ac nocte in monumentis & in montibus erat, clamans & concidens se lapidibus. Videns autem Iesum a longe, cucurrit & adorauit eum: & clamans voce magna dixit. Quid mihi & tibi Iesu fili Dei altissimi? adiuro te per Deum ne me torqueas. Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine isto. Et interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et dixit ei, Legio mihi nomen est: quia multi sumus. Et deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra regionem. Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, passens in agris. Et deprecabantur eum spiritus, dicentes: Mitte nos in porcos, vt in eos introeamus. Et concessit eis statim Iesus. Et exeuntes spiri-

tus immundi, introierunt in porcos: & magno impetu grex præcipitatus est in mare, ad duo millia, & suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos, fugerunt, & nuntiauerunt in ciuitatem & in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum: & venerunt ad Iesum, & vident illum qui a dæmonio vexabatur, sedentem, vestitum, & sanæ mentis: & timuerunt. Et narrauerunt illis qui viderant, qualiter factum esset ei qui dæmonium habuerat: & de porcis. Et rogare coeperunt eum vt discederet de finibus eorum. Cunque ascenderet nauim, coepit illum deprecari qui a dæmonio vexatus fuerat, vt esset cum illo: & non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, & annuntia illis quanta tibi dominus fecerit, & misertus sit tui. Et abiit, & coepit prædicare in Decapoli quanta sibi fecisset Iesus: & omnes mirabantur. Et cum transcedisset Iesus in naui rursum trans fretum, conuenit turba multa ad eum, & erat circa mare. Et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus: & videns eum procidit ad pedes eius, & deprecaatur eum multum, dicens: Quoniam filia mea in extremis est: Veni, impone manum super eam, vt salua sit & viuat. Et abiit cum illo: & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.

C. Dominica. xix. post Pentecosten, ex tertio Regum. Lectio prima.

c. 17. **T** dixit Elias thesbites de habitatoribus Galaad, ad Achab, Viuit dominus Deus Israel, in cuius conspectu sto, si erit annis his ros & pluuiia, nisi iuxta oris mea verba. Et factum est verbum domini ad eum, dicens: Recede hinc, & vade contra orientem, & abscondere in torrente Carith, qui est contra Iordanem: & ibi de torrente bibes:

coruisque præcepi vt pascant te ibi. Abiit ergo, & fecit iuxta verbum domini: Cunque abiisset, sedit in torrente Carith, qui est contra Iordanem. Corui quoque deferebant ei panem & carnes mane, similiter panem & carnes vesperi, & bibebat de torrente. Post dies autem aliquot siccatus est torrens, non enim pluerat super terram. † Factus B est ergo sermo domini ad eum, dicens, Surge, & vade in Sareptha Sidoniorum, & manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri viduae vt pascat te. Surrexit, & abiit in Sareptha, Cunque venisset ad portam ciuitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, & vocauit eam, dixitque ei: Da mihi paululum aquæ in vase, vt bibam. Cunque illa pergeret, vt afferret, clamauit post tergum eius, dicens: Affer mihi obsecro & buccellam panis in manu tua. Quæ respondit, Viuit dominus Deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum pugillus capere potest farinæ in hydria, & paululum olei in lecytho: en colligo duo ligna, vt ingrediar, & faciam illum mihi & filio meo, vt comedamus & moriamur.]

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET mulier quæ erat in profluvio sancto. ca. 5. guinis annis duodecim, & fuerat multa perpessa a compluribus medicis, & erogauerat omnia sua, nec quicquam profecerat, sed magis deterius habebat, cunque audisset de Iesu, venit in turba retro, & tetigit vestimentum eius, dicebat enim, Quia si vel vestimentum eius tetigero, salua ero. Et confessim siccatus est fons sanguinis eius: & sensit corpore quia sanata esset a plaga. Et statim Iesus in semetipso cognoscens virtutem quæ exierat de illo, conuersus ad turbam aiebat, Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui, Vides turbam comprehendentem

te: & dicis, Quis me tetigit? Et circunspiciebat videre eam quæ hoc fecerat. Mulier vero timens & tremens, sciens quod factum esset in se: venit & procidit ante eum, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei, Filia fides tua te saluam fecit, vade in pace: & esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente veniunt nuntij ab archisynagogo dicentes, Quia filia tua mortua est: quid ultra vexas magistrum? Iesus autem auditu verbo quod dicebatur, ait archisynagogo, noli timere: tantummodo crede. Et non admisit quenquam se sequi, nisi Petrum & Iacobum, & Ioannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum archisynagogi, & videt tumultum & flentes & eulantes multum. Et ingressus ait illis, Quid turbamini & ploratis? puella non est mortua, sed dormit. Et irridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus assumit patrem & matrem puellæ & qui secum erant, & ingrediuntur ubi puella erat iacens. Et tenens manum puellæ, ait illi, Talitha cumi, quod est interpretatum, Puella tibi dico, surge. Et confessim surrexit puella. & ambulabat, erat autem annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et præcepit illis vehe menter ut nemo id sciret, & iussit dari ca. 6 illi manducare. Et egressus inde, abiit in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui. Et facto sabbato coepit in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in doctrina eius, dicentes, Vnde huic hæc omnia? & quæ est sapientia quæ data est illi? & virtutes tales quæ per manus eius efficiuntur? Nonne hic est faber filius Mariæ frater Iacobi & Ioseph, & Iudæ, & Simonis? nonne & sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis

Iesus, Quia non est propheta sine hon ore, nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem villam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curauit: & mirabatur propter incredulitatem eorum, & circumibat castella in circuitu, docens.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore: Loquebatur Iesus c. 22. principibus sacerdotum parabolam hanc, Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.

Et rel. Hom. sancti Grego. papæ.

Textum lectionis euangelicæ, fratres charissimi, volo (si possum) sub breuitate transcurrere: vt in fine eius valeam ad loquendum largius vacare. Sed quærendum prius est, an hæc apud Matthæum ipsa sit lectio quæ apud Lucam sub appellatione coenæ describitur. Et quidem sunt nonnulla quæ sibi dissona esse videntur: quia hic prandium, illic coena memoratur. Hic qui ad nuptias non dignis vestibus intravit repulsus est: illic nullus intrasse dicitur qui repulsus esse prohibeatur. Qua ex re recte colligitur quod & hic per nuptias præsens eccllesia, & illic per coenam æternum & ultimum conuiuum designatur: quia & hanc nonnulli exituri intrant: & ad illud quisquis semel intrauerit ulterius non exibit. Et si quis forte contendat hanc eandem esse lectionem: ego melius puto (salua fide) alieno intellectui cedere, quam contentionibus deseruire. Quoniam & intelligi congrue forsitan potest: quia de projecto eo qui cum nuptiali ueste non venerat, quod Lucas tacuit, Matthæus dixit. Quod vero per alium coena, per hunc autem prandium dicitur: nequaquam vel hoc

nostræ intelligentiæ obsistit: quia cum ad horam nonam apud antiquos quotidie prandium fieret, ipsum quoque prandium cœna vocabatur. Te deum.
Oratio.

OMnipotens, & misericors Deus vniuersa nobis aduersantia propitiatus exclude: vt mente & corpore pariter expediti, quæ tua sunt liberis mentibus exequamur. Per dominum.

CFeria. ij. ex. iij. Regum. Lectio. j.

c. 17. **A**D quam Elias ait, Noli timere, sed c vade, & fac sicut dixisti: veruntamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericum panem parvulum, & affeſt ad me: tibi autem, & filio tuo facies posteа. Hæc autem dicit dominus Deus Israel, Hydria farinæ non deficiet, nec lecythus olei minuetur vsque ad diem in qua dominus datus est pluuiam super faciem terræ. quæ abiit & fecit iuxta verbum Eliæ: & comedit ipse, & illa, & domus eius: & ex illa die hydria farinæ non deficit, & lecythus olei non est imminutus, iuxta verbum domini quod D loquutus fuerat in manu Eliæ.] Factum est autem post hæc, † ægrotauit filius mulieris matrisfamilias, & erat languor fortissimus, ita vt non remaneret in eo halitus. Dixit ergo ad Eliam, Quid mihi & tibi vir Dei? ingressus es ad me, vt rememorarentur iniquitates meæ, & interficeres filium meum? Et ait ad eam, Da mihi filium tuum. Tulitque eum de sinu eius, & portauit in cenaculum vbi ipse manebat, & posuit super lectulum suum, & clamauit ad dominum, & dixit, Domine Deus meus etiam ne viduam, apud quam ego vtcunque sustentor, affixisti, vt interficeres filium eius? Et expandit se, atque mensus est super puerum tribus vicibus, & clamauit ad dominum, & ait, Domine Deus meus reuertatur obsecro anima pueri huius in

viscera eius. Et exaudiuit dominus vocem Eliæ: & reuersa est anima pueri intra eum, & reuixit. Tulitque Elias puerum & depositus eum de coenaculo in inferiorem domum, & tradidit matri suæ & ait illi, En viuit filius tuus. Dixitque mulier ad Eliam, Nunc in isto cognoui quoniam vir Dei es tu, & verbum domini in ore tuo verum est.]

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET vocauit duodecim: & coepit ca. 6. eos mittere binos & dabat illicis potestatem spirituum immundorum. Et præcepit eis ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: non peram, non panem, neque in zona æs, sed calceatos sandalijs, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis, Quocunque introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde: & qui cuncte non receperint vos, nec audierint exeentes inde, excutite puluerem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeentes prædicabant vt pœnitentiam agerent: & dæmonia multa eiiciebant, & vngabant oleo multos ægros, & sanabantur. Et audiuit rex Herodes (manifestum enim factum est nomen eius) & dicebat. Quia Ioannes Baptista resurrexit a mortuis: & propterea virtutes operantur in illo. Alij autem dicebant, Quia Elias est. Alij vero dicebant, Quia propheta est, aut quasi vnus ex prophetis. Quo auditio, Herodes ait, Quem ego decollauit Ioannem, hic a mortuis surrexit. ipse enim † Herodes misit ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in carcere propter Herodiadem vxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Dicebat enim Ioannes Herodi, Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi: & volebat occidere eum, nec poterat. Herodes autem metue-

bat Ioannem, sciens eum virum iustum & sanctum: & custodiebat eum, & auditio eo multa faciebat: & libenter eum audiebat. Et cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus & tribunis, & primis Galilææ. Cunque introisset filia ipsius Herodiadis, & saltasset, & placuisset Herodi, simulque recumbentibus. rex ait pueræ, Pete a me quod vis: & dabo tibi, & iurauit illi, Quia quicquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei. Quæ cum exisset, dixit matri suæ, Quid petam? At illa dixit, Caput Ioannis Baptiste. Cunque introisset statim cum festinatione ad regem, petiuit dicens: Volo vt protinus des mihi in disco caput Ioannis Baptistæ. Et contristatus est rex. Propter iusurandum & propter simul discumbentes noluit eam contristare: sed missò spiculatore præcepit afferri caput eius in disco: & decollauit eum in carcere. Et attulit caput eius in disco: & dedit illud pueræ, & puella dedit matri suæ. Quo auditio, discipuli eius venerunt & tulerunt corpus eius: & posuerunt illud in monumento.]

C Feria. iij. ex. li. iij. Reg. Lectio. j.

c. 18.

P Ost dies multos factum est verbum domini ad Eliam in anno tertio, dicens: Vade, & ostende te Achab, vt dem pluiam super faciem terræ. Iuit ergo Elias, vt ostenderet se Achab: erat autem famæ vehemens in Samaria. vocauitque Achab Abdian dispensatorem domus suæ: Abdias autem timebat dominum Deum valde. Nam cum interficeret Iezabel prophetas domini, tulit ille centum prophetas, & abscondit eos quinquagenos & quinquagenos in speluncis, & pauit eos pane & aqua. Dixit ergo Achab ad Abdian, Vade in terram ad vniuersos fontes aquarum:

& in cunctas valles: si forte possimus inuenire herbam, & saluare equos & mulos, & non penitus iumenta intereant. Diuiseruntque sibi regiones, vt circumirent eas: Achab ibat per viam vnam, & Abdias per viam alteram seorsum. Cunque esset Abdias in via, Elias occurrit ei: qui cum cognouisset eum, cecidit super faciem suam, & ait. Num tu es, domine mi, Elias? cui ille respondit, Ego, vade, & dic domino tuo, Adest Elias. Et ille, Quid peccavi, inquit, quoniam tradis me seruum tuum in manu Achab, vt interficiat me? Viuit dominus Deus tuus, quia non est gens aut regnum, quo non miserit dominus meus te requirens: & respondentibus cunctis, Non est hic: adiurauit regna singula, & gentes: eo quod minime reperireris. Et nunc tu dicis mihi, Vade, & dic domino tuo. Adest Elias. Cunque recessero a te, spiritus domini asportabit te in locum quem ego ignoro: & ingressus nuntiabo Achab, & non inueniens te, interficiet me: seruus autem tuus timet dominum ab infantia sua. Nunquid non indicatum est tibi domino meo quid fecerim cum interficeret Iezabel prophetas domini, quod abscondiderim de prophetis domini centum viros quinquagenos & quinquagenos in speluncis, & pauerim eos pane & aqua? Et nunc tu dicis, Vade, & dic domino tuo, Adest Elias: vt interficiat me. Et dixit Elias, Viuit dominus exercitum, ante cuius vultum sto, quia hodie apparebo ei.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET conuenientes apostoli ad Iesum ca. 6. renuntiauerunt ei omnia quæ egerant & docuerant. Et ait illis, Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant & redibant multi: & nec

spacium manducandi habebant. Et ascendentes in nauim, abierunt in desertum locum seorsum, & viderunt eos abeuntes, & cognouerunt multi & pedestres de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc, & praeuenerunt eos. Et exiens vidit turbam multam Iesus: & misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, & coepit docere multa. Et cum iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius, dicentes, Desertus est locus hic, & iam hora præterit: dimitte illos vt euntes in proximas villas & vicos emant sibi cibos quos manducent. Et respondens ait illis, Date illis manducare. Et dixerunt ei, euntes emamus ducentis denarijs panes: & dabimus illis manducare. Et dixit eis, Quot panes habetis? Ite & videte. Et cum cognouissent, dicunt: Quinque & duos pisces. Et præcepit illis vt accumbere facerent omnes secundum contubernia super viride foenum. Et discubuerunt in partes per centenos & quinquagenos. Et acceptis quinque panibus & duobus pisces, intuens in cœlum, benedixit & fregit panes & dedit discipulis suis, vt ponerent ante eos: & duos pisces diuisit omnibus. Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. erant autem qui manducauerunt quinque millia virorum. Et statim coegit discipulos suos ascendere nauim, vt præcederent eum trans freatum ad Bethsaida: dum ipse dimiteret populum. Et cum dimisisset eos, E abiit in montem orare. † Et cum sero esset, erat nauis in medio mari, & ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam

noctis venit ad eos ambulans supra mare: & volebat præterire eos. At illi vt viderunt eum ambulantem supra mare, putauerunt phantasma esse: & exclamauerunt. Omnes enim viderunt eum, & conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis: & dixit eis, Confidite, ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in nauim, & cessauit ventus & plus magis intra se stupebant: non enim intellexerunt de panibus, erat enim cor eorum obcaecatum.

C Feria. iiiij. ex. iij. Regum. Lectio. j.

A Biit ergo Abdias in occursum c. 18.

Achab: & indicauit ei: venitque Achab in occursum Eliæ. Et cum vidiisset eum, ait, Tu ne es ille qui conturbas Israel? Et ille ait, Non ego turbaui Israel, sed tu & domus patris tui, qui dereliquistis mandata domini, & sequuti estis Baalim. Veruntamen nunc mitte & congrega ad me vniuersum Israel in monte carmeli, & prophetas Baal, quadringtones quinquaginta, prophetasque lucorum quadringentes, qui comedunt de mensa Iezabel. Misit Achab ad omnes filios Israel & congregauit prophetas in monte Carmeli. Accedens autem Elias ad omnem populum Israel, ait, Vsque quo claudicatis in duas partes? si dominus est Deus sequimini eum, si autem Baal sequimini illum. Et non respondit ei populus verbum. Et ait rursus Elias ad populum, Ego remansi propheta domini solus: prophetæ autem Baal, quadringtoni & quinquaginta viri sunt. Dentur nobis duo boues, & illi elegant sibi bouem vnum, & in frustra cædentes ponant super ligna, ignem autem non supponant, & ego faciam bouem alterum, & imponam super ligna, ignem autem non supponam. Inuocate nomina deorum vestrorum, &

ego inuocabo nomen domini: & Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait, Optima propositio.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

c.6.f **E**T cum transfretassent, venerunt in terram Genesareth: & applicuerunt. Cunque egressi essent de naui, continuo cognouerunt eum, & percurrentes vniuersam regionem illam cœperunt in grabatis eos qui se male habebant circunferre vbi audiebant eum esse. Et quocunque introibat, in vicos vel in villas aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos: & depreca bantur eum, vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent: & quotquot tangebant

c.7.a eum, salui fiebant.] Et conueniunt ad eum Pharisæi, & quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis. Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, id est, non lotis, manducare panes, vituperauerunt. Pharisæi enim & omnes Iudæi, nisi crebro lauerint manus non manducant, tenentes traditionem seniorum, & a foro, nisi baptizentur, non comedunt, & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis seruare, baptismata calicum, & vrceorum, & æramentorum, & lectorum. Et interrogabant eum Pharisæi & Scribæ. Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens dixit eis, Bene prophetauit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est, Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe est a me: in vanum autem me colunt, docentes doctrinas & præcepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptismata vrceorum & calicum: & alia similia his facitis multa. Et dice-

bat illis, Bene irritum facitis præceptum Dei: vt traditionem vestram seruetis. Moyses enim dixit, Honora patrem tuum, & matrem tuam: & Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis, Si dixerit homo patri vel matri, Corbam, quod est donum, quodcumque ex me, tibi profuerit: & vltra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri, re scindentes verbum Dei per traditionem vestram quam tradidistis: & similia huiusmodi multa facitis.

C Feria. v. ex. iij. Regum. Lectio. j.

Dixit ergo Elias prophetis Baal, c. 18.

Eligite bouem vnum, & facite primi, quia vos plures estis: & inuocate nomina deorum vestrorum, ignemque non supponatis. Qui cum tulissent bouem, quem dederat eis, fecerunt: & inuocabant nomen Baal de mane vsque ad meridiem, dicentes, Baal exaudi nos. Et non erat vox, nec qui responderet: transiliebantque altare quod fecerant. Cunque esset iam meridies, illudebat illis Elias, dicens, Clamate voce maiore: Deus enim est, & forsitan loquitur, aut in diuersorio est, aut in itinere, aut certe dormit, vt excite tur. Clamabant ergo voce magna: & incidebant se iuxta ritum suum cultris, & lanceolis, donec perfunderen tur sanguine. Postquam autem transiit meridies, & illis prophetantibus venerat tempus, quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat, nec attendebat orantes: dixit Elias omni populo, Venite ad me. Et accedente ad se populo, curauit altare domini, quod destructum fuerat. Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus est sermo domini, dicens, Israel erit nomen tuum. Et ædifi-

cauit de lapidibus altare in nomine domini: fecitque aquæductum, quasi per duas aratiunculas in circumitu altaris & composuit ligna: diuisitque per membra bouem, & posuit super ligna, & ait, implete quatuor hydrias aqua, & fundite super holocaustum, & super ligna. Rursumque dixit, Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent secundo, ait, Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque tertio, & currebant aquæ circum altare, & fossa aquæductus repleta est. Cunque iam tempus esset vt offerretur holocaustum, accedens Elias propheta, ait, Domine Deus Abraham, & Isaac, & Israel, ostende hodie quia tu es Deus Israel, & ego seruus tuus & iuxta præceptum tuum feci omnia verba hæc. Exaudi me domine, exaudi me, vt discat populus iste quia tu es dominus Deus, & tu conuertisti cor eorum iterum. Cecidit autem ignis domini, & vorauit holocaustum, & ligna, & lapides, puluerem quoque & aquam quæ erat in aquæductu lambens. Quod cum vidisset omnis populus cecidit in faciem suam, & ait, dominus ipse est Deus, dominus ipse est Deus. Dixitque Elias ad eos, Apprehendite prophetas Baal & ne vnus quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendissent, duxit eos Elias ad Torrentem Cison, & interfecit eos ibi.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ca. 7. **E**T aduocans iterum turbam, dicebat illis, Audite me omnes, & intelligite, Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare, sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ coinquinant hominem. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cum introisset in domum a turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait illis, Sic & vos imprudentes estis?

Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum coinquinare, quia non intrat in cor eius, sed in ventrum vadit, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem quoniam quæ de homine exēunt, illa coinquinant hominem. Abintus enim de corde hominum malæ cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, fulta, auaritiae, nequitiæ, dolus, impudicitiae, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia hæc mala abintus procedunt, & coinquinant hominem. Et inde surgens abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latere: mulier enim statim vt audiebat de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intrauit, & procidit ad pedes eius. Erat enim mulier gentilis Syrophoenissa genere. Et rogabat eum vt dæmonium eiiceret de filia eius. Qui dixit illi, Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dicit illi, Vtique domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi, propter hunc sermonem, vade: exiit dæmonium a filia tua. Et cum abiisset domum, inuenit puellam iacentem supra lectum, & dæmonium exiisse. † Et iterum exiens de finibus Tyri, venit D per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum, & mutum: & deprecabantur eum vt imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: & expuens, tetigit linguam eius, & suscipiens in celum, ingemuit: & ait illi, Hephetha, quod est, adaperire. Et statim apertæ sunt aures eius: & solu-

tum est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant, & eo amplius admirabantur, dicentes, Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.]

C Feria. vj. ex. iij. Regum. Lectio. j.

- c. 18. **E**T ait Elias ad Achab, Ascende, comede, & bibe: quia sonus multæ pluviæ est. Ascendit Achab, vt comederet & biberet: Elias autem ascendit in verticem Carmeli, & pronus in terram posuit faciem suam inter genua sua, & dixit ad puerum suum, Ascende, & prospice contra mare. Qui cum ascendisset, & contemplatus esset ait, Non est quicquam. Et rursum ait illi, Reuertere septem vicibus. In septima autem vice ecce nubecula parua quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait, Ascende, & dic Achab, Iunge currum, & descende, ne occupet te pluvia. Cunque se verteret huc itaque illuc, ecce cœli contenebrati sunt, & nubes, & ventus, & facta est pluuiia grandis. Ascendens itaque Achab abiit in Iezrahel: & manus domini facta est super Eliam, accinctusque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in

- c. 19. Iezrahel. Nuntiauit autem Achab Iezabel omnia quæ fecerat Elias, & quomodo occidisset vniuersos prophetas Baal gladio. Misitque Iezabel nuntium ad Eliam dicens: Hæc mihi faciant dij, & haec addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam vnius ex illis. Timuit ergo Elias, & surgens abiit quoconque eum ferebat

& ait, Sufficit mihi domine, tolle animam meam: neque enim melior sum quam patres mei. Proiecitque se, & obdormiuit in vmbra iuniperi: & ecce angelus domini tetigit eum, & dixit illi, Surge, & comedere. Et respexit, & ecce ad caput suum subcinericius panis, & vas aquæ: comedit ergo, & bibit, & rursum obdormiuit. Reuersusque est angelus domini secundo, & tetigit eum, dixitque illi, Surge, comedere, grandis enim tibi restat via. Qui cum surrexisset, comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus & quadraginta noctibus vsque ad montem Dei Horeb.]

Secundum Marcum. Lectio. ij.

IN diebus illis iterum † cum turba c. 8.a multa esset, nec haberent quod manducarent: conuocatis discipulis, ait illis, Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: & si dimisero eos ieiuinos in domum suam, deficient in via. quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli sui, Vnde istos quis poterit saturare panibus in solitudine? Et interrogauit eos, Quot panes habetis? Qui dixerunt, Septem. Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens frexit: & dabat discipulis suis vt apponenter, & apposuerunt turbæ. Et habebant pisciculos paucos, & ipsos benedixit, & iussit apponi. Et manducauerunt & saturati sunt: & sustulerunt quod superauerat de fragmentis septem sportas. Erant autem qui manducauerunt, quasi quatuor millia & dimisit eos.] Et statim ascendens B nauim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisei: & coeperunt conquerere cum eo

- B voluntas † venitque in Bersabæ Iuda, & dimisit ibi puerum suum, & perrexit in desertum viam vnius diei. Cunque venisset, & sederet subter vnam iuniperum, petiuit animæ suæ, vt moreretur,

quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum. Et ingemiscens spiritu, ait, vt quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. & dimittens eos, ascendit iterum nauim: & abiit trans fretum. Et oblii sunt panes sumere: & nisi vnum panem non habebant secum in naui. Et præcipiebat eis dicens: Videte & cauete a fermento Pharisæorum, & fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum dicentes, Quia panes non habemus. Quo cognito, ait illis Iesus, Quid cogitatis quia panes non habetis? nondum cognosctis, nec intelligitis? adhuc cæcum habetis cor vestrum? oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? nec recordamini quando quinque panes fregi in quinque millia, quot cophinos fragmentorum plenos sustulisti? dicunt ei, duodecim. Quando & septem panes in quatuor millia, quot sportas fragmentorum tulisti? Et dicunt ei, Septem. Et dicebat eis, Quomodo nondum intelligitis? Et veniunt Bethsaïdam: & adducunt ei cæcum, & rogabant eum vt illum tangeret. Et apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in oculos eius impositis manibus suis, interrogauit eum si quid videret. Et aspiciens ait, Video homines velut arbores, ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius: & cœpit videre, & restitutus est, ita vt clare videret omnia. Et misit illum in domum suam, dicens: Vade in domum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris.

C Sabbato, ex. iij. Regum. Lectio. j.

c. 19. **C**Vnque venisset illuc, mansit in spelunca: & ecce sermo domini ad eum, dixitque illi, Quid hic agis Elia? At ille respondit: zelo zela-

tus sum pro domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Israel: altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animam meam vt auferant eam. Et ait ei, Egressere, & sta in monte coram domino: & ecce dominus transit, & spiritus grandis, & fortis subuertens montes, & conterens petras ante dominum: non in spiritu dominus, & post spiritum commotio: non in commotione dominus. Et post commotionem ignis: non in igne dominus, & post ignem sibilus auræ tenuis. quod cum audisset Elias, operuit vultum suum pallio, & egressus stetit in ostio speluncæ, & ecce vox ad eum dicens: Quid hic agis Elia? Et ille respondit: zelo zelatus sum pro domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Israel: altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus: & quærunt animam meam vt auferant eam. Et ait dominus ad eum. Vade, & reuertere in viam tuam per desertum in Damascum: cunque peruerteris illuc, vnges Hazaël regem super Syriam: & Iehu filium Namsi vnges regem super Israel: Eliseum autem filium Saphat, qui est de Abelmeula, vnges prophetam pro te. Et erit, qui cunque fugerit gladium Hazaël, occidet eum Iehu: & quicunque fugerit gladium Iehu, interficiet eum Eliseus. Et derelinquam mihi in Israel septem milia virorum, quorum genua non sunt incuruata ante Baal, & omne os quod non adorauit eum osculans manus. Profec-tus ergo inde Elias, reperit Eliseum filium Saphat, arantem in duodecim iugis boum, & ipse in duodecim iugis boum

arantibus vnum erat: cunque venisset Elias ad eum, misit pallium suum super illum. Qui statim relictis bobus cucurrit post Eliam, & ait, Oscular, oro patrem meum, & matrem meam, & sic sequar te. Dixitque ei, Vade, & reuertere: quod enim meum erat, feci tibi. Reuersus autem ab eo, tulit par boum, & mactauit illud, & in aratro boum coxit carnes, & dedit populo, & comedenterunt: consurgensque abiit, & secutus est Eliam, & ministrabat ei.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

c. 18. **E**T egressus est Iesus & discipuli eius in castella Cæsaræe Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis, Quem me dicunt esse homines? Qui responderunt illi, dicentes, Alij Ioannem Baptistam, alij Eliam, alij vero quasi vnum de prophetis. Tunc dicit illis, Vos vero quem me esse diciatis? Respondens Petrus ait ei, Tu es Christus. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. Et cœpit docere eos quoniam oportet filium hominis pati multa & reprobari a senioribus & a summis sacerdotibus & Scribis, & occidi: & post tres dies resurgere. Et palam verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum. Qui conuersus & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens, Vade retro me satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Et conuocata turba cum discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me sequi, deneget semetipsum: & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me & euangelium, saluam faciet eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum: & detrimentum an-

imæ suæ faciat? Aut quid dabit homo commutationis pro anima sua? Qui enim me confusus fuerit & verba mea in generatione ista adultera & peccatrice: & filius hominis confundetur eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis, Amen ca. 8. dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in virtute. Et post dies sex assumpsit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannem: & duxit illos in montem excelsum seorsum solos, & transfiguratus est coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt splendentia & candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere, & apparuit illis Elias cum Moyse: & erant loquentes cum Iesu. Et respondens Petrus, ait Iesu, Rabbi: bonum est nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, tibi vnum, & Moysi vnum, & Eliæ vnum. Non enim sciebat quid diceret, erant enim timore exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos: & venit vox de nube, dicens: Hic est filius meus charissimus: audite illum. Et statim circunspicientes, neminem amplius viderunt, nisi Iesum tantum secum.

C Dominica. xx. post Penteco. Quartus lib. Regum. Lectio. j.

Ræuaricatus est autem Moab ca. 1. in Israel, postquam mortuus est Achab. Ceciditque Ochozias per cancellos coenaculi sui quod habebat in Samaria, & ægrotauit, misitque nuntios dicens ad eos, Ite, consultite Beelzebub Deum Accaron vtrum viuere queam de infirmitate mea hac. Angelus autem domini locutus est ad Eliam Thesbiten, dicens: Surge, & ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ, & dices ad eos,

Nunquid non est Deus in Israel: vt eatis ad consulendum Beelzebub Deum Accaron? Quam ob rem hæc dicit dominus: De lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte morieris. Et abiit Elias. Reuersique sunt nuntij ad Ochoziam. Qui dixit eis, Quare reuersi estis? At illi responderunt ei, Vir occurrit nobis, & dixit ad nos, Ite, & reuertimini ad regem, qui misit vos, & dicetis ei: Hæc dicit dominus, Nunquid quia non erat Deus in Israel mittis vt consulatur Beelzebub Deus Accaron? Idcirco de lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte morieris. Qui dixit eis, Cuius figuræ & habitus est vir ille qui occurrit vobis, & locutus est verba hæc? At illi dixerunt, Vir pilosus, & zona pellicea accinctus renibus. Qui ait, Elias Thesbites est. Misitque ad eum quinquagenarium principem, & quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum: sedentique in vertice montis, ait: Homo Dei, rex præcepit vt descendas. Respondensque Elias, dixit quinquagenario: Si homo Dei sum, descendat ignis de cœlo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cœlo & deuorauit eum & quinquaginta qui erant cum eo.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ca. 9. **E**T descendantibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam quod vidissent narrarent, nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt apud se: conquirentes quid esset: Cum a mortuis resurrexerit, Et interrogabant eum dicentes, Quid ergo dicunt Pharisæi & Scribæ quia Eliam oporteat venire primum? Qui respondens ait illis: Elias cum venerit primo, restituet omnia, & quomodo scriptum est in filium hominis, vt multa patiatur & contemnatur?

Sed dico vobis quia & Elias venit (& fecerunt illi quæcumque voluerunt) sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos, vidi turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus videns Iesum, stupefactus est, & expauerunt: & accurrentes salutabant eum. Et interrogauit eos, Quid inter vos conquiritis? † Et respondens vñus de turba, dixit: Magister, attuli filium meum ad te, habentem spiritum mutum: qui vbicunque eum apprehenderit, allidit illum: & spumat, & stridet dentibus suis, & arescit. & dixi discipulis tuis, vt eiicerent illum, & non potuerunt. Qui respondens eis, dixit: O generatio incredula, quandiu apud vos ero? quandiu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbauit illum: & elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogauit patrem eius, Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit? At ille ait, Ab infantia: & frequenter eum in ignem & in aquas misit vt eum perderet. Sed si quid potes, adiuua nos: miserter nostri. Iesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuo exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat, Credo domine: adiuua incredulitatem meam. Et cum videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi, surde & mute spiritus, ego præcipio tibi exi ab eo: & amplius ne introeas in eum. Et exclamans & multum discerpens eum, exiit ab eo: & factus est sicut mortuus, ita vt multi dicerent: Quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius, eleuauit eum: & surrexit. Et

cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum, Quare nos non potuimus eiicere eum? Et dixit illis, Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione & ieiunio.]

Secundum Ioannem. **Lectio. iii.**

ca. 4. **I**N illo tempore: Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum. **Et reliqua.**

Homilia sancti Grego. papæ.

Lectio sancti Euangeli, quam modo fratres audistis, expositione non indiget. Sed ne hanc taciti præteriisse videamus, exhortando potius quam exponendo in ea aliquid loquamus. Hoc autem nobis solummodo de expositione video esse requirendum: cur is qui ad salutem petendam venerat, audiuit: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Qui enim salutem quærerat filio, proculdubio credebat. Neque enim ab eo quæreret salutem, quem non crederet saluatorem. Quare ergo ei dicitur: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis: qui ante credidit, quam signum videret? Sed mementote quid petiit: & aperte cognoscetis, quia in fide dubitauit. Poposcit namque ut descenderet, & sanaret filium eius. Corporalem ergo præsentiam domini quærerat, qui per spiritum nusquam deerat. Minus itaque in illum credidit, quem non putauit salutem posse dare, nisi præsens esset & corpore. Si enim perfecte credidisset: proculdubio sciret quia non esset locus ubi non esset Deus. Ex magna ergo parte diffisus est, qui virtutis honorem non dedit maiestati, sed præsentiae corporali. Et salutem itaque filio petiit, & tamen in fide dubitauit, quia eum ad quem venerat, & potentem ad curandum credidit, & tamen morienti filio esse absensem putauit. **Te deum.** **Oratio.**

LArgire quæsumus domine fidelibus tuis indulgentiam placatus, & pacem: vt pariter ab omnibus mundentur offensis, & secura tibi mente deseruant. Per do.

C Feria. ij. ex. iiij. li. Reg. Lectio. j.

RVsumque misit ad eum principem ca. 1.

Rquinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi, Homo Dei, hæc dicit rex: Festina, descend. Respondens Elias, ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de cœlo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cœlo, & deuorauit illum, & quinquaginta eius. Iterum misit principem quinquagenarium tertium, & quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset, curuauit genua contra Eliam, & precatus est eum, & ait: Homo Dei, noli despicer animam meam & animas seruorum tuorum qui tecum sunt. Ecce descendit ignis de cœlo, & deuorauit duos principes quinquagenarios primos, & quinquagenos qui cum eis erant, sed nunc obsecro, vt miserearis animæ meæ. Locutus est autem angelus domini ad Eliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas. Surrexit igitur, & descendit cum eo ad regem, & locutus est ei, Hæc dicit dominus, Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, a quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. Mortuus est autem iuxta sermonem domini quem locutus est Elias, & regnauit Ioram frater eius pro eo, anno secundo Ioram filij Iosaphat regis Iudæ: non enim habebat filium. Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ca. 9. **E**T inde profecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quenquam scire. Docebat autem discipulos suos: & dicebat illis, Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & occisus tertia die resurget. At illi ignorabant verbum: & timebant interrogare eum. Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi esset, interrogabat eos. Quid in via tractabatis? At illi tacebant: si quidem in via inter se disputauerunt quis eorum maior esset. Et residens vocauit duodecim: & ait illis, Si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: quem cum complexus esset, ait illis: Quisquis vnum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo: me recipit, & quicunque me susceperebit, non me suscipit, sed eum qui misit me. Respondit illi Ioannes, dicens. Magister, vidimus quendam in nomine tuo eiicientem dæmonia, qui non sequitur nos, & prohibuimus eum. Jesus autem ait, Nolite prohibere eum. nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, & possit cito male loqui de me. qui enim non est aduersum vos, pro vobis est. Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo quia Christi estis: amen dico vobis, non perdet mercedem suam. Et quisquis scandalizauerit vnum ex his pusillis creditibus in me: bonum est ei magis si circundaretur mola asinaria collo eius, & in mare mitteretur. Et si scandalizauerit te manus tua, abscede illam. bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem, vbi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. Et si

pes tuus te scandalizat, amputa illum. bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis, vbi vermis eorum non moritur & ignis non extinguitur. Quod si oculus tuus scandalizat te, eiice eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, vbi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. Omnis enim igne salietur: & omnis victima sale salietur. Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacem habete inter vos.

C Feria. iij. ex. iiiij. li. Reg. Lectio. j.

ca. 2. **F**Actum est autem, cum leuare vel let dominus Eliam per turbinem in coelum, ibant Elias & Eliseus de Galgalis. Dixitque Elias ad Eliseum, sede hic quia dominus misit me vsque in Bethel. Cui ait Eliseus, Viuit dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Cunque descendissent Bethel, egressi sunt filij prophetarum, qui erant in Bethel, ad Eliseum & dixerunt ei, Nunquid nosti quia hodie dominus tollet dominum tuum a te? Qui respondit, Et ego noui: silet. Dixit autem Elias ad Eliseum, Sede hic, quia dominus misit me in Iericho. Et ille ait, Viuit dominus, & viuit anima tua: quia non derelinquam te. Cunque venissent Iericho, accesserunt filij prophetarum qui erant in Iericho, ad Eliseum, & dixerunt ei, Nunquid nosti quia dominus hodie tollet dominum tuum a te? Et ait, Et ego noui: silet. Dixit autem ei Elias, Sede hic, quia dominus misit me vsque ad Iordanem. Qui ait, Viuit dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter, & quinquaginta viri de filijs prophetarum

secuti sunt eos, qui & steterunt e contra longe: illi autem ambo stabant super Iordanem. Tulitque Elias pallium suum, & inuoluit illud, & percussit aquas: quæ diuisæ sunt in vtranque partem, & transierunt ambo per siccum. Cunque transissent, Elias dixit ad Eliseum, Postula quod vis vt faciam tibi, antequam tollar a te. Dixitque Eliseus, Obsecro vt fiat in me duplex spiritus tuus. Qui respondit, Rem difficilem postulasti: attamen si videris me quando tollar a te, erit tibi quod petisti: si autem non videris, non erit.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

- c. 10. **E**T inde exurgens, venit in fines Iudææ ultra Iordanem: & conueniunt iterum turbae ad eum: & sicut consueuerat, iterum docebat illos. Et accedentes Pharisæi, interrogabant eum. Si licet vero vxorem dimittere? tentantes eum. At ille respondens, dixit eis, Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt, Moyses permisit libellum repudij scribere, & dimittere: Quibus respondens Iesus, ait, Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud: ab initio autem creaturæ masculum & foeminam fecit eos Deus. Propter hoc, relinquet homo patrem suum & matrem: & adhæredit ad vxorem suam, & erunt duo in carne vna. Itaque iam non sunt duo, sed vna caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separat. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum. Et ait illis, Quicunque dimiserit vxorem suam, & aliam duxerit: adulterium committit super eam. Et si vxor dimiserit virum suum, & alij nupserit, moechatur. Et offerebant illi paruulos, vt tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret Iesus,

indigne tulit, & ait illis, Sinite paruulos venire ad me: & ne prohibueritis eos: talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis: quisquis non receperit regnum Dei velut paruulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, & imponens manus super illos, benedicebat eos. Et cum egressus esset in viam, procurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum dicens, Magister bone, quid faciam vt vitam æternam percipiam? Iesus autem dicit ei, Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi vnus Deus. Præcepta nosti? Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris, Ne fraudum feceris, Honora patrem tuum & matrem. At ille respondens, ait illi, Magister, hæc omnia obseruaui a iuuentute mea. Iesus autem intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei, Vnum tibi deest, vade, quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in coelo: & veni, sequere me. Qui contrastatus in verbo, abiit mœrens: erat enim habens multas possessiones. Et circunspiciens Iesus, ait discipulis suis, Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt. Discipuli autem obstupescabant in verbis eius. At Iesus rursus respondens, ait illis, Filioli, quam difficile est confidentes in pecunijs, in regnum Dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum Dei. Qui magis admirabantur, dicentes ad semetipos, Et quis potest saluus fieri? Et intuens illos Iesus, ait, Apud homines impossibile est: sed non apud Deum. omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et post hæc coepit ei Petrus dicere, Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Respondens Iesus ait, Amen dico vo-

bis, nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangeliū: qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios & agros, cum persecutionibus, & in seculo futuro vitam æternam. multi autem primi erunt nouissimi: & nouissimi primi.

C Feria. iiiij. ex. iiiij. Reg. Lectio. j.

- ca. 2. **C**vnde pergerent, & incidentes ser-
- mocinarentur, ecce currus igneus, & equi ignei diuiserunt vtrunque: & ascendit Elias per turbinem in cœlum, Eliseus autem videbat, & clamabat, Pater mi, pater mi, currus Israel & auriga eius. Et non vidit eum amplius: apprehenditque vestimenta sua, & scidit illa in duas partes. Et leuauit pallium Eliæ, quod ceciderat ei: reuersusque stetit super ripam Iordanis, & pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas, & non sunt diuisæ: & dixit, Vbi est Deus Eliæ etiam nunc? Per-
- cussitque aquas, & diuisæ sunt hac atque illuc: & transiit Eliseus. Vi-
- dentes autem filij prophetarum, qui erant in Iericho econtra, dixerunt, Re-
- quieuit spiritus Eliæ super Eliseum. Et venientes in occursum eius, ado-
- rauerunt eum proni in terram, dixeruntque illi, Ecce, cum seruis tuis sunt quinquaginta viri fortes, qui possunt ire, & querere dominum tuum, ne forte tulerit eum spiritus domini, & proiecerit eum in vnum montium, aut in vnam vallium. Qui ait, Nolite mit-
- tere. Coegeruntque eum, donec acquiesceret & diceret, Mittite. Et miserunt quinquaginta viros: qui cum quæsisserent tribus diebus, non inuenierunt. Et reuersi sunt ad eum: at ille habitabat in Iericho, & dixit eis, Nunquid non dixi

vobis, Nolite mittere? Dixerunt quoque viri ciuitatis ad Eliseum, Ecce habitatio ciuitatis huius optima est, sicut tu ipse domine perspicis: sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. At ille ait, Afferte vas nouum, & mittite in illud sal. Quod cum attulissent, egressus ad fontem aquarum, misit in illum sal, & ait, Hæc dicit dominus, Sanaui aquas has, & non erit vltra in eis mors, neque sterilitas. Sanatæ sunt ergo aquæ vsque in diem hanc iuxta verbum Elisei quod locutus est. Ascendit autem inde Eliseus in Bethel: cunque ascenderet per viam, pueri parui egressi sunt de ciuitate: & illudebant ei, dicentes, Ascende calue, ascende calue. Qui cum respexisset, vidi eos, & maledixit eis in nomine domini: egressique sunt duo vrsi de saltu, & lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros. Abiit autem inde in montem Carmeli, & inde reuersus est in Samariam.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ERANT autem in via ascendentes c. 10. Ierosolymam: & præcedebat illos Iesus, & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim cœpit illis dicere quæ essent ei ventura. Quia ecce ascendimus Ierosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & Scribis & senioribus, & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus, & illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & interficien t eum, & tertia die resurget. Et accedunt ad eum Iacobus & Ioannes filii Zebedæi, dicentes, Magister, volamus vt quodcumque petierimus, facias nobis. At ille dixit eis, Quid vultis vt faciam vobis? Et dixerunt, Da nobis vt vnuſ ad dexteram tuam, & alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. Iesus autem ait eis, Nesci-

tis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibo, aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? At illi dixerunt ei, Possumus. Iesus autem ait eis, Calicem quidem quem ego bibo bibetis, & baptismo quo ego baptizor, baptizabimini: sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Et audientes decem, indignati sunt de Iacobo & Ioanne. Iesus autem vocans eos, ait illis, Scitis quia hi qui vindentur principiari Gentibus, dominantur eis: & principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis: sed quicunque voluerit fieri maior, erit vester minister: & qui cunque voluerit in vobis primus esse, erit omnium seruus. Nam & filius hominis non venit vt ministraret ei, sed vt ministraret, & daret animam suam redemtionem pro multis. Et veniunt Iericho: & proficidente eo de Iericho, & discipulis eius & plurima multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est: coepit clamare & dicere, Iesu fili Dauid miserere mei. Et comminabantur ei multi, vt taceret. At ille multo magis clamat, Fili Dauid, miserere mei. Et stans Iesus, præcepit illum vocari. Et vocant cæcum dicentes ei, Animæquior esto, surge, vocat te. Qui proiecto vestimento suo exiliens, venit ad eum. Et respondens Iesus, dixit illi, Quid tibi vis faciam? Cæcus autem dixit ei, Rhabboni vt videam. Iesus autem ait illi, Vade, fides tua te saluum fecit. Et confessim vidit, & sequebatur eum in via.

C Feria. v. ex. iiiij. Reg. Lectio. j.

ca. 3. **I**Oram vero filius Achab regnauit super Israel in Samaria anno decimo octauo Iosaphat regis Iudæ. Reg-

nauitque duodecim annis. Et fecit malum coram domino, sed non sicut pater suus, & mater: tulit enim statuas Baal, quas fecerat pater eius. Veruntamen in peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, adhaesit, nec recessit ab eis. Porro Mesa rex Moab nutriebat pecora multa, & soluebat regi Israel centum millia agnorum, & centum millia arietum cum velleribus suis. Cunque mortuus fuisset Achab, præuaricatus est foedus, quod habebat cum rege Israel. Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria, & recensuit vniuersum Israel. Misitque ad Iosaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab recessit a me, veni mecum contra eum ad prælrium. Qui respondit, Ascendam: qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus: & equi mei, equi tui. Dixitque, Per quam viam ascendemus? At ille respondit, Per desertum Idumææ. Perreixerunt igitur rex Israel, & rex Iuda, & rex Edom, & circumierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui & iumentis quæ sequebantur eos. Dixitque rex Israel, heu heu heu, congregauit nos dominus tres reges, vt traderet in manu Moab. Et ait Iosaphat, estne hic propheta domini, vt deprecemur dominum per eum? Et respondit vnuis de seruis regis Israel. Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliæ. Et ait Iosaphat, Est apud eum sermo domini. Descenditque ad eum rex Israel, & Iosaphat rex Iuda & rex Edom. Dixit autem Eliseus ad regem Israel, quid mihi & tibi est? vade ad prophetas patris tui, & matris tuæ. Et ait illi rex Israel, Quare congregauit dominus tres reges hos, vt traderet eos in manus Moab? Dixitque ad eum

Eliseus, Viuit dominus exercituum in cuius conspectu sto, quod si non vul-
tum Iosaphat regis Iudæ erubescerem,
non attendissem quidem te, nec re-
spexissem. Nunc autem adducite mihi
psaltem.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

c. 11. **E**T cum appropinquarent Ierosolymæ & Bethaniæ ad mon-
tem Oliuarum, mittit duos ex discipulis
suis, & ait illis, Ite in castellum quod
contra vos est, & statim introeuntes
illuc, inuenietis pullum ligatum, su-
per quem nemo adhuc hominum sedit:
soluite illum, & adducite. Et si quis
vobis dixerit, Quid facitis? dicite quia
domino necessarius est: & continuo
illum dimittet huc. Et abeuntes, inu-
enerunt pullum ligatum ante ianuam
foris in biuio: & soluunt eum. Et
quidam de illic stantibus, dicebant il-
lis, Quid facitis, soluentes pullum? Qui
dixerunt eis sicut præceperat illis Iesu:
& dimiserunt eos. Et duxerunt pul-
lum ad Iesum: & imponunt illi vesti-
menta sua: & sedit super eum. Multi
autem vestimenta sua strauerunt in
via. Alij autem frondes cædebant de
arboribus, & sternebant in via. Et
qui præibant, & qui sequebantur clam-
abant dicentes, Hosanna, benedictus
qui venit in nomine domini. Benedic-
tum quod venit regnum patris nostri
Dauid, Hosanna in excelsis. Et introiuit Ierosolymam in templum: &
circumspectis omnibus cum iam ves-
pera esset hora, exiit in Bethaniam
cum duodecim. Et alia die cum exirent
a Bethania, esuriit. Cunque vidisset
a longe ficum habentem folia, venit,
si quid forte inueniret in ea. Et cum
venisset ad eam, nihil inuenit præter folia,
non enim erat tempus feriorum. Et
respondens, dixit ei, Iam non amplius

in æternum ex te fructum quisquam
manducet. Et audiebant discipuli eius.
Et veniunt in Ierosolymam. Et cum
introisset in templum, coepit eiicere
vendentes & ementes in templo, & men-
sas numulariorum & cathedras venden-
tium columbas euertit: & non sinebat
vt quisquam transferret vas per tem-
plum, & docebat, dicens eis, Nonne
scriptum est, Quia domus mea, domus
orationis vocabitur omnibus gentibus?
vos autem fecistis eam speluncam la-
tronum. Quo auditio, principes sacer-
dotum & scribæ quærebant quomodo
eum perderent: timebant enim eum,
quoniam vniuersa turba admirabatur
super doctrina eius. Et cum vespera
facta esset, egrediebatur de ciuitate.
Et cum mane transirent, viderunt fi-
cum aridam factam a radicibus. Et
recordatus Petrus dixit ei, Rabbi, ecce
ficus, cui maledixisti, aruit. Et re-
spondens Iesus, ait illis, Habete fidem
Dei. Amen dico vobis quia quicunque
dixerit huic monti, Tollere & mittere in
mare, & non haesitauerit in corde suo,
sed crediderit quia quocunque dixerit,
fiat: fiet ei. Propterea dico vobis, om-
nia quæcunque orantes petitis, credite
quia accipietis, & euenient vobis. Et
cum stabitis ad orandum, dimittite si
quis habetis aduersus aliquem: vt &
pater vester, qui in coelis est, dimittat
vobis peccata vestra. Quod si vos non
dimiseritis, nec pater vester qui in coelis
est dimittet vobis peccata vestra.

C Feria. vj. ex. iij. Regum. Lectio. j.

CVnque caneret psaltes, facta est ca. 3.
super eum manus domini, & ait,
Haec dicit dominus, Facite alueum tor-
rentis huius fossas & fossas. Haec
enim dicit dominus, Non videbitis ven-
tum, neque pluviam: & alueus iste re-
plebitur aquis: & bibetis vos, & familiae

vestræ, & iumenta vestra. Parumque est hoc in conspectu domini? insuper tradet etiam Moab in manus vestras. Et percutietis omnem ciuitatem munitam, & omnem vrbum electam, & vniuersum lignum fructiferum succidetis, cunctosque fontes aquarum obturabitis, & omnem agrum egregium operetis lapidibus. Factum est igitur mane, quando sacrificium offerri solet, & ecce, aquæ veniebant per viam Edom: & repleta est terra aquis, vniuersi autem Moabitæ audientes quod ascendissent reges vt pugnarent aduersum eos, conuocauerunt omnes qui accincti erant baltheo desuper, & steterunt in terminis. Primoque mane surgentes: & orto iam sole ex aduerso aquarum, viderunt Moabitæ econtra aquas rubras quasi sanguinem, dixeruntque, Sanguis gladij est: pugnauerunt reges contra se, & cæsi sunt mutuo: nunc perge ad prædam Moab. Perrexeruntque in castra Israel: porro consurgens Israël percussit Moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant, & percusserunt Moab, & ciuitates destruxerunt: & omnem agrum optimum, mittentes singuli lapides, repleuerunt: & vniuersos fontes aquarum obturauerunt: & omnia ligna fructifera succiderunt, ita vt muri tantum fictiles remanerent & circundata est ciuitas a fundibularijs, & magna ex parte percussa. Quod cum vidisset rex Moab, præualuisse scilicet hostes, tulit secum septingentos viros educentes gladios vt irrumperent ad regem Edom: & non potuerunt. Arripiensque filium suum, primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum: & facta est indignatio magna in Israel, statimque recesserunt ab eo, & reuersi

sunt in terram suam.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET veniunt rursus Ierosolymam. Et c. 11. cum ambularet in templo, accedunt ad eum summi sacerdotes, & Scribæ, & seniores, & dicunt ei, In qua potestate hæc facis? & quis dedit tibi hanc potestatem vt ista facias? Iesus autem respondens, ait illis, Interrogabo vos & ego vnum verbum, & respondeite mihi: & dicam vobis in qua potestate hæc faciam. Baptismus Ioannis, de cœlo erat, an ex hominibus? Respondeite mihi. At illi cogitabant secum, dicentes, Si dixerimus de cœlo, dicet nobis, Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus ex hominibus, timemus populum. Omnes enim habebant Ioannem quia vere propheta esset. Et respondentes dicunt Iesu, Nescimus. Et respondens Iesus, ait illis, Neque ego dico vobis in qua potestate hæc faciam. Et c. 12. coepit illis in parabolis loqui, Vineam pastinauit homo, & circundedit sepem, & fodit lacum, & ædificauit turrim, & locauit eam agricolis, & peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore seruum, vt ab agricolis acciperet de fructu vineæ. Qui apprehensum eum ceciderunt: & dimiserunt vacuum. Et iterum misit ad illos alium seruum: & illum in capite vulnerauerunt, & contumelijs affecerunt. Et rursum alium misit, & illum occiderunt: & plures alios, quosdam cædentes: alios vero occidentes. Adhuc ergo vnum habens filium charissimum: & illum misit ad eos nouissimum, dicens. Quia reuebuntur filium meum: Coloni autem dixerunt adiuicem, Hic est hæres: venite, occidamus eum: & nostra erit hæreditas. Et apprehendentes eum occiderunt: & eiecerunt extra vineam. Quid ergo faciet dominus vineæ? Ve-

niet, & perdet colonos: & dabit vineam alijs. Nec scripturam hanc legistis, Lapidem quem reprobauerunt aedificantes, hic factus est in caput anguli: A domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Et quærebant eum tenere: & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo, abierunt. Et mittunt ad eum quosdam ex Pharisæis & Herodianis: vt eum caperent in verbo. Qui venientes, dicunt ei, Magister scimus quia verax es, & non curas quenquam: nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. Licet dari tributum Cæsari: an non dabimus? Qui sciens versutiam illorum, ait illos, Quid me tentatis? afferte mihi denarium vt videam. At illi attuleroiunt ei. Et ait illis, Cuius est imago hæc & inscriptio? Dicunt ei, Cæsar. Respondens autem Jesus, dixit illis, Reddite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo.

C Sabbato, ex. iij. Regum. Lectio. j.

c.4.a **M**†Vlier autem quædam de vxoribus prophetarum clamabat ad Eliseum, dicens. Seruus tuus vir meus mortuus est, & tu nosti quia seruus tuus fuit, timens dominum: & ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruendum sibi. Cui dixit Eliseus. Quid vis vt faciam tibi? Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit, Non habeo ancilla tua quicquam in domo mea, nisi parum olei quo vngar. Cui ait, Vade pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca. Et ingredere, & claude ostium tuum, cum intrinsecus fueris tu & filij tui, & mitte inde in omnia vasa hæc: & cum plena fuerint, tolles, Iuit itaque mulier, & clausit

ostium super se, & super filios suos: illi offerebant vasa, & illa infundebat. Cunque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum, Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit. Non habeo. Stetitque oleum. Venit autem illa, & indicauit homini Dei. Et ille, Vade, inquit vende oleum, & redde creditori tuo: tu autem, & filij tui viuite de reliquo.] Facta est autem quædam dies, & transibat Eliseus per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quæ tenuit eum vt comederet panem: Cunque frequenter inde transiret, diuertebat ad eam vt comederet panem. Quæ dixit ad virum suum, Animaduerto quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo ei cœnaculum paruum. & ponamus ei in eo lectulum, & mensam, & sellam, & candelabrum, vt cum venerit ad nos, maneat ibi. Facta est ergo dies quædam, & veniens diuertit in cœnaculum, & requieuit ibi. Dixitque ad Giezi puerum suum, Voca Sunamitidem istam. Qui cum vocasset eam, & illa stetisset coram eo, dixit ad puerum suum, Loquere ad eam. Ecce, sedule in omnibus ministrasti nobis, quidvis vt faciam tibi? nunquid habes negocium, & vis vt loquar regi, siue principi militiae? Quæ respondit. In medio populi mei habito. Et ait, Quid ergo vult vt faciam ei? Dixitque Giezi, Ne quæras: filium enim non habet, & vir eius senex est.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

ET venerunt ad eum Sadducae, qui c. 12. dicunt resurrectionem non esse, & interrogabant eum dicentes, Magister, Moyses nobis scripsit, vt si cuius frater mortuus fuerit, & dimiserit vxorem, & filios non reliquerit: accipiat frater eius vxorem ipsius, & resuscitet semen fratri suo. Septem ergo

fratres erant: & primus accepit vxorem, & mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est: & nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem: & non reliquerunt semen. Nouissima omnium defuncta est & mulier. In resurrectione ergo cum resurrexerint, cuius de his erit vxor? septem enim habuerunt eam vxorem. Et respondens Iesus ait illis, Nonne ideo erratis, non scientes scripturas neque virtutem Dei? Cum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur sed sunt sicut angeli Dei in coelis. De mortuis autem quod resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi Deus, inquiens, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Non est Deus mortuorum, sed viuorum. Vos ergo multum erratis. Et accessit vnum de Scribis, qui audierat illos conquirentes: & videns quoniam bene illis responderit, interrogauit eum quod esset primum omnium mandatum. Iesus autem respondit ei, quia primum omnium mandatum est, Audi Israel, dominus Deus tuus vnum est. Et, diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tanquam te ipsum. Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba, Bene magister, in veritate, dixisti, quia vnum est Deus, & non est alius præter eum. Et vt diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tanquam seipsum maius est omnibus holocaustibus, & sacrificijs.

Iesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi, Non es longe a regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. Et respondens Iesus dicebat, docens in templo, Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse Dauid? Ipse enim Dauid dicit in spiritu sancto, Dixit dominus domino meo, sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo Dauid dicit eum dominum: & vnde est filius eius? Et multa turba eum libenter audiuit.

C Dominica. xxj. post Pentecosten, ex quarto Regum. Lectio prima.

Ræcepit itaque vt vocaret ea. 4. eam: quæ cum vocata fuisset, & stetisset ante ostium, dixit ad eam. In tempore isto, in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in vtero filium. At illa respondit, Noli quæso domine mi vir Dei, noli mentiri ancillæ tuæ. Et concepit mulier, & peperit filium in tempore, & in hora eadem qua dixerat Eliseus. Creuit autem puer. Et cum esset quædam dies, & egressusisset ad patrem suum, ad messores, ait patri suo, Caput meum, caput meum. At ille dixit puer, Tolle, duc eum ad matrem suam. Qui cum tulisset, & duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua vsque ad meridiem, & mortuus est. Ascendit autem, & collocauit eum super lectulum hominis Dei, & clausit ostium, & egressa vocavit virum suum, & ait, Mitte mecum obsecro vnum de pueris, & asinam, vt excurrat ad hominem Dei, & reuertar. Qui ait illi, Quam ob causam vadis ad eum? Hodie non sunt calendæ, neque Sabbatum. Quæ respondit, Vadam, Strauitque asinam, & præcepit puer. Mina, & propera, ne mihi

moram facias in eundo: & hoc age
D quod præcipio tibi. † Profecta est igitur, & venit ad virum Dei in montem Carmeli: Cunque vidisset eam vir Dei econtra, ait ad Giezi puerum suum, Ecce Sunamitis illa. Vade ergo in occursum eius, & dic ei, Recte ne agitur circa te, & circa virum tuum, & circa filium tuum? Quæ respondit, Recte. Cunque venisset ad virum Dei in montem, apprehendit pedes eius, & accessit Giezi vt amoueret eam. Et ait homo Dei. Dimitte illam: anima enim eius in amaritudine est, & dominus celauit a me, & non indicauit mihi. Quæ dixit illi, Nunquid petiui filium a domino meo? nunquid non dixi tibi, Ne illudas me? Et ille ait ad Giezi, Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, & vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum, & si salutauerit te quispiam, non respondeas illi, & pones baculum meum super faciem pueri. Porro mater pueri ait, Viuit dominus, & viuit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo, & sequutus est eam. Giezi autem præcesserat ante eos, & posuerat baculum super faciem pueri: & non erat vox, neque sensus: reuersusque est in occursum eius, & nuntiauit ei, dicens, Non surrexit puer.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

c. 12. **E**T dicebat eis in doctrina sua, Cauete a scribis qui volunt in stolis ambulare & salutari in foro, & in primis cathedris sedere in synagogis, & primos discubitus in coenis, qui deuorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis, hi accipient prolixius iudicium. Et sedens Iesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba iactaret æs in gazophylacium, & multi diuites iactabant multa. Cum venisset autem vidua vna pauper, misit duo

minuta, quod est quadrans. Et conuocans discipulos suos, ait illis, Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis, miserunt: hæc vero de penuria sua omnia quæ habuit misit, totum victimum suum. Et cum egredetur de templo, ait illi vnus ex discipulis suis, Magister, aspice quales lapides & quales structuræ? Et respondens Iesus, ait illi, Vides has omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Et cum sederet in monte oliuarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus & Iacobus, & Ioannes & Andreas, Dic nobis, quando ista fient? & quod signum erit quando hæc omnia incipient consummari? Et respondens Iesus, coepit dicere illis, Videte ne quis vos seducat. multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum: & multos seducent. Cum audieritis autem bella & opiniones bellorum, ne timueritis: oportet enim hæc fieri: sed nondum finis. Exurget enim gens contra gentem, & regnum super regnum: & erunt terræmotus per loca & famæ. Initium dolorum, hæc: videte autem vosmetippos. Tradent enim vos in consilijs, & in synagogis vapulabitis, & ante præsides & reges stabitis propter me in testimonium illis. Et in omnes gentes primum oportet prædicari euangelium. Et cum duxerint vos tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquamini. non enim vos estis loquentes sed spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filij in parentes, & morte afficiant eos. Et eritis odio c. 13.

omnibus, propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem, hic saluus erit.

Secundum Matthæum. Lectio. iiij.

- c. 18. **I**N illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnum cœlorum homini regi qui voluit rationem ponere cum seruis suis. **Et rel. Homilia sancti Augustini episc.**
Narrauit dominus similitudinem valde terribilem quia simile est regnum cœlorum homini patrifamilias, qui posuit rationem cum seruis suis, in quibus inuenit debitorem decem millium talentorum. Et cum iussisset vt omnia quæ habebat & omnis eius familia & ipse venderetur, & debitum soluere tur, aduolutus genibus domini sui, rogabat eum dilationem, meruit remissionem. Misertus est enim dominus eius sicut audiuimus: & omne debitum dimisit illi. At ille debito liber, sed iniuritatis seruus, postquam egressus est a facie domini sui inuenit etiam ipse debitorem suum, qui debebat non decem millia talentorum, quantum ipsius debitum fuit, sed centum denarios? cœpit suffocare eum, trahere, & dicere, redde quod debes, At ille rogabat conseruum sicut ipse rogauerat dominum. Sed non tales ipse inuenit conseruum, qualem ille dominum. Non solum remittere illi debitum noluit, sed nec dilationem dedit. Contortum rapiebat ad solutionem, iam debito dominico liber. Displicuit conseruis: & renuntiauerunt domino suo quod actum esset. **Te deum. Oratio.**

FAmiliam tuam quæsumus domine continua pietate custodi: vt a cunctis aduersitatibus te protegente, sit libera, & in bonis actibus tuo nomini sit deuota. Per.

C Feria. ij. ex. li. iiiij. Reg. Lectio. j.

TNgressus est ergo Eliseus domum, & c.4.e ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius: ingressusque clausit ostium super se, & super puerum, & oravit ad dominum. Et ascendit, & incubuit super puerum, posuitque os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius: & incuruauit se super eum, & calefacta est caro pueri. At ille reuersus, deambulauit in domo semel huc atque illuc: & ascendit, & incubuit super eum: & oscitauit puer septies, aperuitque oculos. Et ille vocauit Giezi, & dixit ei: Voca Sunamitidem hanc. Quæ vocata, ingressa est ad eum. Qui ait, Tolle filium tuum. Venit illa, & corruit ad pedes eius, & adorauit super terram: tulitque filium suum, & egressa est, & Eliseus reuersus est in Galgala.] Erat autem famæ in terra, F & filij prophetarum habitabant coram eo, dixitque vni de pueris: Pone ollam grandem, & coque pulmentum filijs prophetarum. Et egressus est vnu in agrum vt colligeret herbas agrestes: inuenitque quasi vitem sylvestrem, & collegit ex ea colocynthidas agri, & impleuit pallium suum, & reuersus concidit in ollam pulmenti: nesciebat enim quid esset. Infuderunt ergo socijs, vt comederent: cunque gustassent de coccione, exclamauerunt dicentes: Mors in olla vir Dei. Et non potuerunt comedere, At ille, Afferte, inquit, farinam. Cunque tulissent, misit in ollam, & ait: Infunde turbæ, vt comedant. Et non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla. Vir autem quidam venit de Baalsalisa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos & frumentum nouum in pera sua. At ille dixit: Da populo, vt comedat. Responditque ei minister eius: Quantum

est hoc, vt apponam centum viris? rursum ille ait, Da populo, vt comedat: hæc enim dicit dominus: Comedent, & supererit. Posuit itaque coram eis: qui comedenterunt, & superfuerit iuxta verbum domini.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

- c. 13. **C**Vm autem videritis abominationem desolationis, stantem vbi non debet (qui legit intelligat) tunc qui in Iudæa sunt, fugiant in montes, & qui super tectum, ne descendat in domum, nec introeat vt tollat quid de domo sua, & qui in agro erit, non reuertatur retro tollere vestimentum suum. Væ autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus. Orate vero vt hyeme non fiant. Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ quam condidit Deus vsque nunc, neque fient. Et nisi breuiasset dominus dies, non fuisset salua omnis caro. Sed propter electos quos elegit, breuiauit dies. Et tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic est Christus, ecce illic: ne credideritis. Exurgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ: & dabunt signa & portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergo videte, ecce prædicti vobis omnia. Sed in illis diebus post tribulationem illam Sol contenebrabitur: & luna non dabit splendorem suum, & stellæ cœli erunt decidentes, & virtutes quæ in cœlis sunt mouebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit electos suos a quatuor ventis, a summo terræ vsque ad summum cœli. A ficu autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit ætas. Sic & vos cum videritis hæc fieri, scitote quod in

proximo sit in ostijs. Amen dico vobis, quoniam non transbit generatio hæc, donec omnia illa fiant. Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora, nemo scit neque angeli in cœlo. neque filius, nisi pater. Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam: & dedit seruis suis potestatem cuiusque operis, & ianitori præcepit vt vigilet. Vigilate ergo (nescitis enim quando dominus domus veniat: sero, an media nocte, an gallicantu, an mane) ne cum venerit repente, inueniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate.

C Feria. iij. ex. iiiij. Regum. Lectio. j.

NAaman autem princeps militiæ regis Syriæ, erat vir magnus apud dominum suum, & honoratus:

c.5.a

per illum enim dedit dominus salutem Syriæ: erat autem vir fortis & diues, sed leprosus. Porro de Syria egressi fuerant latrunculi, & captiuam duxerant de terra Israel puellam parvulam, quæ erat in obsequio vxoris Naaman, quæ ait ad dominam suam, Vtinam fuisset dominus meus ad prophetam, qui est in Samaria: profecto curasset eum a lepra, quam habet. Ingressus est itaque Naaman ad dominum suum, & nuntiauit ei, dicens: Sic & sic loquuta est puella de terra Israel. Dixitque ei rex Syriæ, vade, & mittam literas ad regem Israel. Qui cum profectus esset, & tulisset secum decem talenta argenti, & sex millia aureos, & decem mutatoria vestimentorum: detulit literas ad regem Israel, in hæc verba: Cum acceperis epistolam hanc: scito quod miserim ad te Naaman seruum meum, vt cures eum a lepra sua. Cunque legis-

set rex Israel literas, scidit vestimenta sua, & ait: Nunquid Deus ego sum, vt occidere possim, & viuificare: quia iste misit ad me, vt curem hominem a lepra sua? animaduertite, & videte quod occasiones quaerat aduersum me. Quod cum audisset Eliseus vir Dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, & sciat esse prophetam in Israel.

Epistola beati Pau. ad Col. Lectio. ij.

ca. 1. **P**AULUS apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater: iis qui sunt Colossis sanctis, & fidelibus fratribus in Christo Iesu, gratia vobis, & pax a Deo patre nostro: Gratias agimus Deo & patri domini nostri Iesu Christi, semper pro vobis orantes, audientes fidem vestram in Christo Iesu, & dilectionem quam habetis in sanctos omnes, propter spem quæ reposita est vobis in celis, quam audistis in verbo veritatis euangelij: quod peruenit ad vos, sicut & in vniuerso mundo est, & fructificat, & crescit, sicut in vobis ex ea die qua audistis, & cognouistis gratiam Dei in veritate, sicut didicistis ab Epaphra charissimo conseruo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu, qui etiam manifestauit nobis dilectionem vestram in spiritu. Ideo

B& nos ex qua die audiuiimus, † non cessamus pro vobis orantes & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia, & intellectu spirituali: vt ambuletis digne Deo, per omnia placentes, in omni opere bono fructificant, & crescentes in scientia Dei, in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius, in omni patientia & longanimitate: cum gaudio gratias agentes Deo patri, qui dignos

nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum,] qui est imago Dei inuisibilis, C primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita sunt vniuersa in celis & in terra, visibilia & inuisibilia, siue throni, siue dominationes, siue principatus, siue potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant: & ipse est caput corporis ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: vt sit in omnibus ipse primatum tenens: quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: & per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem Crucis eius siue quæ in terris, siue quæ in celis sunt.

C Feria. iiiij. ex. iij. Regum. Lectio. j.

VENIT ergo Naaman cum equis & c.5.b curribus, & stetit ad ostium domus Elisei: misitque ad eum Eliseus nuntium, dicens: Vade & lauare septies in Iordan: & recipiet sanitatem caro tua atque mundaberis. Iratus Naaman recedebat, dicens: Putabam quod egredereretur ad me, & stans inuocaret nomen domini Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ, & curaret me. Nunquid non meliores sunt Abana & Pharpar fluij Damasci omnibus aquis Israel, vt lauer in eis, & munder? Cum ergo vertisset se, & abiret indignans, accesserunt ad eum serui sui & locuti sunt ei: Pater, si rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere debueras: quanto magis, quia nunc dixit tibi: Lauare, & mundaberis? Descendit, & lauit in Iordan septies iuxta sermonem viri Dei: & restituta est caro eius, sicut caro pueri

paruuli, & mundatus est. Reuersusque ad virum Dei cum vniuerso comitatu suo venit, & stetit coram eo, & ait, Vere scio quod non sit Deus in vniuersa terra, nisi tantum in Israel.] Obsecro itaque vt accipias benedictionem a seruo tuo. At ille respondit, Viuit dominus ante quem sto, quia non accipiam. Cunque vim faceret, penitus, non acquieuit. Dixitque Naaman, Vt vis: sed obsecro concede mihi seruo tuo, vt tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet vltra seruuus tuus holocaustum aut victimam diis alienis, nisi domino. Hoc autem solum est de quo depreceris dominum pro seruo tuo, Quando ingredietur dominus meus templum Remmon, vt adoret, & illo innitente super manum meam, si adorauero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, vt ignoscat mihi dominus seruo tuo pro hac re. Qui dixit ei, Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terræ tempore.

Ex epistola beati Pau. ad Col. L. ij.

ca. 1. **E**T vos cum essetis aliquando alienati & inimici sensu, in operibus malis: nunc autem reconciliauit in corpore carnis suæ per mortem, vt exhiberet vos sanctos & immaculatos & irreprehensibiles coram ipso: si tamen permanetis in fide fundati & stabiles, & immobiles a spe euangelij quod auditis, quod prædicatum est in vniuersa creatura, quæ sub cœlo est, cuius factus sum ego Paulus minister: qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt passionem Christi, in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia. Cuius factus sum ego minister secundum dispensationem Dei quæ data est mihi in vobis vt impleam verbum Dei, mysterium quod absconditum fuit a seculis & generationibus,

nunc autem manifestatum est sanctis eius, quibus voluit Deus notas facere diuitias gloriæ sacramenti huius in gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriæ, quem nos annuntiamus, corripientes omnem hominem, & docentes omnem hominem in omni sapientia vt exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu, in quo & labore, certando secundum operationem eius quam operatur in me in virtute. Volo ca. 2. enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis & pro iis qui sunt Laodiciæ, & quicunque non viderunt faciem meam in carne: vt consolentur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes diuitias plenitudinis intellectus in agnitionem mysterij Dei, & patris & Christi Iesu, in quo sunt omnes thesauri sapientiae & scientiae absconditi. Hoc autem dico, vt nemo vos decipiatur in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore absens sum: sed spiritu vobiscum sum, gaudens, & videns ordinem vestrum, & firmamentum eius quæ in Christo est, fidei vestræ. Sicut ergo accepistis Iesum Christum dominum, in ipso ambulate, radicati & superædificati in ipso, & confirmati fide sicut & didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione.

C Feria. v. ex. iij. Regum. Lectio. j.

ca. 5. **D**Ixitque Giezi puer viri Dei, Pepercit dominus meus Naaman Siro isti, vt non acciperet ab eo quæ attulit: viuit dominus, quia curram post eum, & accipiam ab eo aliquid. Et secutus est Giezi post tergum Naaman: quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum eius, & ait, Rectene sunt omnia? Et ille ait, Recte: dominus meus misit me ad te, dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim

ex filijs prophetarum: da eis talentum argenti, & vestes mutatorias duplices. Dixitque Naaman, Melius est vt accipias duo talenta. Et coegit eum, ligauitque duo talenta argenti in duobus saccis, & duplia vestimenta, & imposuit duobus pueris suis, qui & portauerunt coram eo. Cunque venisset iam vesperi, tulit de manu eorum, & reposuit in domo, dimisitque viros, & abierunt: Ipse autem ingressus, stetit coram domino suo. Et dixit Eliseus, Vnde venis Giezi? Qui respondit, Non iuit seruus tuus quoquam. At ille ait, Nonne cor meum in præsentि erat, quando reuersus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum, & accepisti vestes, vt emas oliueta, & vineas, & oues, & boues, & seruos, & ancillas. Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo vsque in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix.

Ex epistola beati Pau. ad Col. L. ij.

ca. 2. **V**idete ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam: secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum, quia in ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis: in quo & circuncisi estis circuncisione non manufacta in expoliatione corporis carnis, sed in circuncisione Christi, consepulti ei in baptismo, in quo & surrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitauit illum a mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis & præputio carnis vestræ, conuiuificauit cum illo: donans vobis omnia delicta, delens quod aduersus nos erat, chirographum decreti: quod erat contrarium nobis: & ipsum tulit

de medio, affigens illud cruci: & expolians principatus & potestates traduxit confidenter palam, triumphans illos in semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorum: quæ sunt umbra futurorum, corpus autem Christi. Nemo vos seducat volens: in humilitate & religione angelorum, quæ non vidit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suæ, & non tenens caput ex quo totum corpus per nexus & coniunctiones subministratum & constructum crescit in augmentum Dei. Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi: quid adhuc tanquam viuentes in mundo decernitis? Ne tetigeritis, neque gustaueritis, neque contrectaueritis? quæ sunt omnia in interitu ipso vsu, secundum præcepta & doctrinas hominum, quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in superstitione & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

C Feria. vj. ex. iiiij. Regum. Lectio. j.

Dixerunt autem filij prophetarum ad Eliseum, Ecce, locus in quo habitamus coram te, angustus est nobis. Eamus vsque ad Iordanem, & tollant singuli de sylua materias singulas, vt ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit, Ite. Et ait vnus ex illis, Veni ergo & tu cum seruis tuis. Respondit, Ego veniam. Et abiit cum eis. Cunque venissent ad Iordanem, cædebant ligna. Accidit autem, vt cum vnus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamauitque ille, & ait, Heu heu heu domine mi, & hoc ipsum mutuo accepferam. Dixit autem homo Dei, Vbi cecidit? At ille monstrauit ei locum: præcidit ergo lignum, & misit illuc:

ca. 6.

natauitque ferrum, & ait, Tolle. Qui extendit manum, & tulit illud. Rex autem Syriæ pugnabat contra Israel, consiliumque iniit cum seruis suis, dicens: In loco illo & illo ponamus insidias. Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Cae ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt. Misit itaque rex Israel ad locum quem dixerat ei vir Dei, & præoccupauit eum, & obseruauit se ibi non semel neque bis. Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re, & conuocatis seruis suis ait, Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel? Dixitque vnus seruorum eius, Nequaquam domine mi rex, sed Eliseus propheta qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quæcunque locutus fueris in conclavi tuo. Dixitque eis, Ite & videte vbi sit, vt mittam & capiam eum. Annuntiaueruntque ei dicentes, Ecce in Dothan. Misit ergo illuc equos & currus, & robur exercitus: qui cum venissent nocte, circundederunt ciuitatem.

Ex epistola Pauli ad Coloss. Lectio. ij.

ca 3. **I**gitur si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærите, vbi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt sapite: non quæ super terram. Mortui enim estis: & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit, vita vestra: tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & avaritiam, quæ est simulachrorum seruitus, propter quæ venit ira Dei super filios incredulitatis: in quibus ambulastis aliquando, cum viueritis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia: iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem

de ore vestro. Nolite mentiri inuicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum eum qui renouatur in agnitionem, secundum imaginem eius qui creauit illum: vbi non est Gentilis & Iudæus, circuncisio & præputium, Barbarus & Scytha, seruus & liber: sed omnia & in omnibus Christus. † Induite vos ergo si cut electi Dei, sancti, & dilecti visceræ misericordiæ, benigitatem humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes inuicem, & donantes vobis metipsis si quis aduersus aliquem habet querelam, sicut & dominus donauit vobis, ita & vos. Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis: & pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in vno corpore: & grati estote. Verbum Christi habitat in vobis abundenanter in omni sapientia docentes & commonentes vosmetipsos, in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Omne quodcunque facitis in verbo aut in opere: omnia in nomine domini Iesu Christi, gratias agentes Deo & patri per ipsum.] Mulieres, subditæ estote viris, C sicut oportet, in domino. Viri, diligite vxores: & nolite amari esse ad illas. Filij, obedite parentibus per omnia, hoc enim placitum est in domino. Patres, nolite ad indignationem prouocare filios vestros: vt non pusillo animo fiant. Serui, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis timentes Deum. Quodcunque facitis, ex animo operamini sicut domino & non hominibus: scientes quod a domino accipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo seruite.

qui enim iniuriam facit, recipiet id quod inique gessit, & non est personarum acceptio apud Deum.

C Sabbato, ex. iij. Regum. Lectio. j.

ca. 6. **C** Onsurgens autem diluculo ministrer vir Dei, egressus est: vidit exercitum in circumitu ciuitatis, & equos & currus, nuntiauitque ei, dicens, Heu heu heu domine mi, quid faciemus? At ille respondit, Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. Cunque orasset Eliseus, ait, domine, aperi oculos huius, vt videat. Et aperuit dominus oculos pueri, & vidi: & ecce mons plenus equorum & curruum igneorum in circumitu Elisei. Hostes vero descenderunt ad eum: porro Eliseus orauit ad dominum, dicens: Percute obsecro gentem hanc cæcitate. Percussitque eos dominus, ne viderent, iuxta verbum Elisei. Dixit autem ad eos Eliseus, Non est haec via, neque ista est ciuitas: sequimini me, & ostendam vobis virum quem quæritis. Duxit ergo eos in Samariam: cunque ingressi fuissent in Samariam, dixit Eliseus, domine aperi oculos istorum, vt videant. Aperuitque dominus oculos eorum, & viderunt se esse in medio Samariæ. Dixitque rex Israel ad Eliseum cum vidisset eos, Nunquid percutiam eos pater mi? At ille ait, Non percuties: neque enim cepisti eos gladio, & arcu tuo, vt percutias: sed pone panem & aquam coram eis, vt comedant, & bibant, & vadant ad dominum suum. Appositaque est eis ciborum magna præparatio, & comedenterunt, & biberunt, & dimisit eos, abieruntque ad dominum suum. Et ultra non venerunt latrones Syriæ in terram Israel.

Ex epistola Pauli ad Colos. Lectio. ij.

ca. 4. **D** Omini, quod iustum est & æquum, seruis præstate: sci-

entes quod & vos dominum habetis in caelo. Orationi instate: vigilantes in ea in gratiarum actione. orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi (propter quod etiam vinctus sum) vt manifestem illud ita vt oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt, tempus redimentes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, vt sciatis quomodo oporteat vos vnicuique respondere. Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus charissimus frater, & fidelis minister, & conseruus in domino: quem misi ad vos ad hoc ipsum vt cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda vestra cum Onesimo, charissimo & fideli fratre qui ex vobis est: qui omnia quæ hic aguntur, nota facient vobis. Salutat vos Aristarchus concaptiuus meus, & Marcus consobrinus Barnabæ (de quo accepistis mandata. Si venerit ad vos, suscipite illum) & Iesus qui dicitur iustus: qui sunt ex circuncisione, hi soli sunt adiutores mei in regno Dei: qui mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, seruus Christi Iesu, semper sollicitus pro vobis in orationibus, vt stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis, & pro ijs qui sunt Laodiceæ, & qui Hieropoli. Salutat vos Lucas medicus charissimus, & Demas. Salutate fratres qui sunt Laodiceæ, & Nympham, & quæ in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hæc, facite vt & in Laodicensiū ecclesia legatur: & eam quæ Laodicensiū est, vt vobis legatur. Et dicite Archippo, Vide ministerium quod accepisti in

domino, vt illud impleas. Salutatio: mea manu Pauli. Memores estote vin- cularum meorum. Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum, Amen.

C Dominica. xxij. post Pentecosten, ex quarto Regum. Lectio prima.

ca. 6. **S**Actum est autem post hæc congregauit Benadad rex Syriæ vniuersum exercitum suum, & ascendit, & obsidebat Samariam. Factaque est fames magna in Samaria: & tandem obsessa est, donec venundaretur caput asini octoginta argenteis, & quarta pars cabi stercoris columbarum, quinque argenteis. Cunque rex Israel transiret per murum, mulier quædam exclamauit ad eum, dicens: Salua me domine mi rex. Qui ait, Non: te saluet dominus. vnde te possum saluare? de area, vel de torculari? Dixitque ad eam rex, Quid tibi vis? Quæ respondit, Mulier ista dixit mihi, Da filium tuum, vt comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras. Coximus ergo filium meum & comedimus. Dixique ei die altera, Da filium tuum vt comedamus eum. Quæ abscondit filium suum. Quod cum audisset rex, scidit vestimenta sua, & transibat per murum. Veditque omnis populus cilicum, quo vestitus erat rex ad carnem intrinsecus. Et ait rex, Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat, si steterit caput Elisei filij Saphat super ipsum hodie. Eliseus autem sedebat in domo sua, & senes sedebant cum eo. Præmisit itaque virum: & antequam veniret nuntius ille, dixit ad senes. Nunquid scitis quod miserit filius homicidæ huc, vt præcidatur caput meum? videte ergo cum venerit nuntius, claudite ostium, & non sinatis eum introire: ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est. Adhuc

illo loquente eis, apparuit nuntius, qui veniebat ad eum, & ait, Ecce tantum malum a domino est: quid amplius expectabo a domino?

Epistola Pauli ad Timo. ij. Lectio. ij.

PAULUS apostolus IESU CHRISTI ca. 1.

per voluntatem Dei, secundum promissionem vitae quæ est in Christo Iesu: Timotheo charissimo filio, gratia & misericordia, & pax a Deo patre nostro, & Christo Iesu domino nostro. Gratias ago Deo meo, cui seruio a progenitoribus meis in conscientia pura, quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis, nocte ac die desiderans te videre, memor lachrymarum tuarum, vt gaudio implear, recordationem accipiens eius fidei quæ est in te non facta, quæ & habitauit primum in auia tua Loide, & matre tua Eunice, certus sum autem quod & in te. Propter quam causam admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris: sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium domini nostri, neque me vinctum eius: sed collabora euangelio secundum virtutem Dei, qui nos liberauit & vocauit vocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum & gratiam quæ data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illuminationem Saluatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminauit autem vitam & incorruptionem per euangelium, in quo positus sum ego prædicator & apostolus, & magister gentium. Ob quam causam etiam hæc patior: sed non confundor. Scio enim cui credidi, & certus sum

quia potens est depositum meum seruare in illum diem. Formam habe sanorum verborum, quæ a me audisti in fide & in dilectione in Christo Iesu. Bonum depositum custodi per spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Scis enim hoc, quod auersi sunt a me omnes qui in Asia sunt: ex quibus est Phygelus & Hermogenes. Det misericordiam dominus Onesiphori domui: quia sæpe me refrigerauit & catenam meam non erubuit: sed cum Romam venisset, solicite me quæsiuit, & inuenit. Det illi dominus inuenire misericordiam a Deo in illa die. Et quanta Ephesi ministrauit mihi, tu melius nosti.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 22. **I**N illo tempore: Abeuntes Pharisæi consilium inierunt vt caperent Iesum in sermone.

Et rel. hom. sancti Ioannis episc.

Omnis malitia confunditur aliquoties ratione veritatis: corrigitur autem nunquam, maxime eorum qui proposito malo & non ignorantia peccant. Ecce enim sacerdotes postquam terrere dominum non potuerunt dicentes: in qua potestate hæc facis: postquam parabolârum ratione constricti, suo iudicio ipsi se reos fecerunt dicentes, Malos male perdet: nemine contra eos diente testimonium nisi conscientia sola. Nunquid non compunxit eos timor peccati? nunquid non compescuit eos vel libertatis consideratio? Sed quid? Abierunt, & consilium acceperunt vt eum caperent in sermone. Quemadmodum si aliquis claudere voluerit currentis aquæ meatum: si vna ex parte clausa fuerit aquæ violentia, aliunde sibi semitam rumpit. Sic & eorum malignitas ex vna parte confusa alium sibi aditum adinuenit, Sicut enim non potest fieri, vt ligna mittendo extingas

ignem: sic fieri non potest, vt rationem reddendo places hominem malum. Et sicut ignis quanto magis ligna suscepit, in maioremflammam erigitur: sic animus malus, quanto magis veritatem audierit, tanto amplius in malitiam excitatur. Abierunt ergo & consilium acceperunt. Quo abierunt? Ad Herodianos. Nam ex eo quod non dicit consiliati sunt, sed consilium acceperunt: ex eo quod pariter cum Herodianis venerunt, apparet quod cum illis huiusmodi circumuentionis consilium tractauerunt. **Te deum. Oratio.**

DEUS refugium nostrum, & virtus, adesto piis ecclesiæ tuæ precibus author ipse pietatis: & præsta, vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur. Per dominum. no.

C Feria. ij. ex. iiij. Regum. Lectio. j.

DIxit autem Eliseus, Audite ver- ca. 7.

bum domini. Hæc dicit dominus, In tempore hoc cras modius similæ vno statere erit, & duo modij hordei statere vno in porta Samariæ. Respondens vhus de ducibus, super cuius manum rex incumbebat, homini Dei ait, Si dominus fecerit etiam cataractas in coelo, nunquid poterit esse quod loqueris? Qui ait, Videbis oculis tuis, & inde non comedes. Quatuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portæ: qui dixerunt adinuicem, Quid hic esse volumus donec moriamur? Siue ingredi voluerimus ciuitatem, fame moriemur: siue manserimus hic, moriendum nobis est: venite ergo, & transfugiamus ad castra Syriæ: si pepercernet nobis, viuemus: si autem occidere voluerint, nihilominus moriemur. Surrexerunt ergo vesperi vt venirent ad castra Syriæ. Cunque venissent ad principium castorum Syriæ, nullum ibidem repererunt. Siquidem dominus sonitum audiri fe-

cerat in castris Syriæ, curruum, & equorum, & exercitus plurimi: dixeruntque adinuicem, Ecce mercede conduxit aduersum nos rex Israel reges Hethæorum, & Ægyptiorum, & venerunt super nos. Surrexerunt ergo, & fugerunt in tenebris, & dereliquerunt tentoria sua, & equos, & asinos in castris, fugeruntque, animas tantum suas saluare cupientes. Igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum ingressi sunt vnum tabernaculum, & comedenterunt & biberunt: tuleruntque inde argentum, & aurum, & vestes, & abierunt, & absconderunt, & rursum reuersi sunt ad aliud tabernaculum, & inde similiter auferentes absconderunt. Dixeruntque adinuicem, Non recte facimus: hæc enim dies boni nuntij est. Si tacuerimus, & noluerimus nuntiare vsque mane, sceleris arguemur: venite, eamus & nuntiemus in aula regis.

Ex epistola secunda ad Timo. L. ij.

ca. 2. **T**ERGO fili mi, confortare in gratia, quæ est in Christo Iesu: & quæ audisti a me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus: vt ei placeat cui se probauit. Nam & qui certat in agone: non coronaabitur nisi legitime certauerit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. Intellige quæ dico: dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. Memor esto dominum Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine Dauid secundum euangelium meum, in quo labore vsque ad vincula, quasi male operans: sed verbum Dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos: vt & ipsi salutem consequantur, quæ est in Christo Iesu,

cum gloria cœlesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus: & conuiuemus. si sustinebimus: & conregnabimus. si negauerimus: & ille negabit nos si non credimus: ille fidelis permanet, negare seipsum non potest. Hæc commone: testificans coram domino. Noli contendere verbis, ad nihil enim vtile est: nisi ad subuersionem audientium. Solicite autem cura te ipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis. Prophana autem & vaniloquia deuita: multum enim proficiunt ad impietatem: & sermo eorum vt cancer serpit: ex quibus est Hymenæus & Philetus: qui a veritate exciderunt: dicentes resurrectionem esse iam factam, & subuerterunt quorundam fidem. Sed firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc. Cognouit dominus qui sunt sui, & discedat ab iniuitate omnis qui inuocat nomen domini. In magna autem domo, non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia: & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam. Si quis ergo emundauerit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum & vtile domino, ad omne opus bonum paratum. Iuuenia autem desideria fuge. sectare vero iustitiam, fidem, spem, & charitatem, & pacem cum iis qui inuocant dominum de corde puro. Stultas autem & sine disciplina quæstiones deuita: sciens quia generant lites. Seruum autem domini non oportet litigare: sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati: nequando Deus det illis poenitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipiscant a diaboli laqueis, a quo cap-

tiui tenentur ad ipsius voluntatem.

C Feria. iij. ex. iiiij. Regum. Lectio. j.

ca. 7. **C**Vnque venissent ad portam ciuitatis, narrauerunt eis, dicentes, Iuimus ad castra Syriæ, & nullum ibidem reperimus hominem nisi equos, & asinos alligatos, & fixa tentoria. Ierunt ergo portarij, & nuntiauerunt in palatio regis intrinsecus. Qui surrexit nocte, & ait ad seruos suos, Dico vobis quid fecerint nobis Syri, Sciunt quia fame laboramus, & idcirco egressi sunt de castris, & latitant in agris, dicentes Cum egressi fuerint de ciuitate, capiemus eos viuos, & tunc ciuitatem ingredi poterimus. Respondit autem unus seruorum eius, Tollamus quinque equos, qui remanserunt in vrbe (quia ipsi tantum sunt in vniuersa multitudine Israel, alij enim consumpti sunt) & mittentes, explorare poterimus. Adduxerunt ergo duos equos: misitque rex in castra Syrorum, dicens, Ite, & videte. Qui abierunt post eos vsque ad Iordanem: ecce autem omnis via plena erat vestibus, & vasis, quæ proiecerant Syri cum turbarentur: reuersique nuntij indicauerunt regi. Et egressus populus diripuit castra Syriæ: factusque est modius similæ statere vno, & duo modij hordei statere vno iuxta verbum domini. Porro rex ducem illum, in cuius manu incumbebat, constituit ad portam: quem conculcauit turba in introitu portæ, & mortuus est, iuxta quod locutus fuerat vir Dei, quando descenderat rex ad eum. Factumque est secundum sermonem viri Dei, quem dixerat regi, quando ait, Duo modij hordei statere vno erunt: & modius similæ statere vno, hoc eodem tempore cras in porta Samariæ: quando responderat dux ille viro Dei, & dixerat, Etiam si dominus fecerit catarac-

tas in coelo, nunquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei, Videbis oculis tuis, & inde non comedes. Euenit ergo ei sicut prædictum erat, & conculcauit eum populus in porta, & mortuus est.

Ex epistola Pauli. ij. ad Timo. L. ij.

HOc autem scito, quia in nouis ca. 3.

simis diebus instabunt tempora periculosa: & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemati, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quam Dei: habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et hos deuita, ex his enim sunt qui penetrant domos: & captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis: semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. Quemadmodum autem Iannes & Mambres restiterunt Moysi: ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem: sed ultra non proficient, insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, persecutio-nes, passiones, qualia mihi facta sunt Antiochiæ, Iconij, Lystris: quales persecutio-nes sustinui, & ex omnibus eripuit me dominus. Et omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutio-nem patientur. Mali autem homines & seductores proficient in peius: errantes, & in errorem mittentes. Tu vero permane in ijs quæ didicisti, & credita sunt tibi: sciens a quo didiceris, & quod ab infantia sacras literas nosti, quæ te possunt instruere ad salutem, per fidem

quæ est in Christo Iesu. Omnis enim scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, & erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus.

C Feria. iiiij. ex. Daniele. Lectio. j.

ca. 2. **I**N anno secundo regni Nabuchodonosor vidit Nabuchodonosor somnium: & conterritus est spiritus eius, & somnium eius fugit ab eo. Præcepit autem rex vt conuocarentur arioni, & magi, & malefici, & Chaldae: vt indicarent regi somnia sua. Qui cum venissent steterunt coram rege: & dixit ad eos rex, Vidi somnium: & mente confusus ignoro quid viderim. Responderuntque Chaldae regi Syriace, rex in sempiternum viue: dic somnium seruis tuis, & interpretationem eius indicabimus. Et respondens Rex ait Chaldaeis, Sermo recessit a me: nisi indicaueritis mihi somnium & coniecturam eius, peribitis vos, & domus vestræ publicabuntur. Si autem somnium & coniecturam eius narraueritis, præmia & dona, & honorem multum accipietis a me. Somnium igitur, & interpretationem eius indicate mihi. Responderunt secundo atque dixerunt, Rex somnium dicat seruis suis, & interpretationem illius indicabimus. Respondit rex, & ait, Certe noui quod tempus redimitis, scientes quod recesserit a me sermo. Si ergo somnium non indicaueritis mihi, vna est de vobis sententia, quod interpretationem quoque fallacem & deceptione plenam composueritis, vt loquamini mihi donec tempus pertranseat. Somnium itaque dicite mihi, vt sciam quod interpretationem quoque eius veram loquamini. Respondentes ergo Chaldae coram rege, dixerunt, Non est homo

super terram, qui sermonem tuum, rex, possit implere: sed neque regum quisquam magnus & potens, verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni ariolo, & mago, & Chaldaeo. Sermo enim quem tu quæris, rex, grauis est: nec reperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis, exceptis diis, quorum non est cum hominibus conuersatio. Quo auditu, rex in furore & in ira magna præcepit vt perirent omnes sapientes Babylonis.

Ex epistola Pauli. ij. ad Timo. L. ij.

T†Estificor coram Deo & Iesu c.4.a

Christo qui iudicaturus est viuos & mortuos per aduentum ipsius, & regnum eius: prædica verbum, insta, opportune, importune: argue, obsecra, increpa in omni potentia & doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros, prurientes auribus, & a veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple, sobrius esto. Ego enim iam delibor: & tempus resolutionis meæ instat. Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui. In reliquo, reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi dominus in illa die, iustus iudex: non solum autem mihi, sed & iis qui diligunt aduentum eius.] Festina ad me B venire cito. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum, & abiit Thessaloniam, Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiæ. Lucas est mecum solus. Marcum assume, & adduc tecum: est enim mihi vtilis in ministerio. Tychicum autem misi Ephesum. Penulam quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maxime

autem membranas. Alexander ærarius multa mala mihi ostendit: reddet illi dominus secundum opera eius: quem & tu deuita, valde enim restitit verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt: non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & confortauit me, vt per me prædicatio impleatur, & audiunt omnes gentes: & liberatus sum de ore leonis. Liberauit me dominus ab omni opere malo: & saluum faciet in regnum suum cœleste: cui gloria in secula seculorum. Amen. Saluta Priscillam & Aquilam, & Onesiphori domum. Erastus remansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum Miletii. Festina ante hyemem venire. Salutante Eubulus & Pudens & Linus & Claudia, & fratres omnes. Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum. Amen.

C Feria. v. ex. Daniele. Lectio. j.

ca. 2. **E**T egressa sententia, sapientes interficiebantur: quærerabanturque Daniel & socij eius, vt perirent. Tunc Daniel requisiuit de lege atque sententia ab Arioch principe militiæ regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis. Et interrogauit eum qui a rege potestatem acceperat, quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset Arioch Danieli, Daniel ingressus rogauit regem vt tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi. Et ingressus est domum suam: Ananiæque & Misaeli, & Azariae sociis suis indicauit negocium, vt quærerent misericordiam a facie Dei coeli super sacramento isto, & non perirent Daniel & socij eius, cum cæteris sapientibus Babylonis. Tunc Danieli mysterium per visionem nocte reuelatum est: &

benedixit Daniel Deum cœli, & loquutus ait, Sit nomen domini benedictum a seculo & vsque in seculum: quia sapientia & fortitudo eius sunt. Et ipse mutat tempora & ætates: transfert regna atque constituit: dat sapientiam sapientibus, & scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse reuelat profunda & abscondita: & nouit in tenebris constituta: & lux cum eo est. Tibi Deus patrum meorum confiteor, teque laudo: qui sapientiam & fortitudinem dedisti mihi: & nunc ostendisti mihi quæ rogauimus te, quia sermonem regis aperruisti nobis. Post haec Daniel ingressus ad Arioch quem constituerat rex vt perderet sapientes Babylonis, sic ei loquutus est: Sapientes Babylonis ne perdas: introduc me in conspectu regis, & solutionem regi narrabo. Tunc Arioch festinus introduxit Danielem ad regem, & dixit ei: Inueni hominem de filiis transmigrationis Iudæ, qui solutionem regi annuntiet.

Epistola beati Pauli ad Titum. L. ij.

PAULUS seruus Dei, Apostolus autem Iesu Christi secundum fidem electorum Dei & agnitionem veritatis, quæ secundum pietatem est in spem vitæ æternæ, quam promisit, qui non mentitur Deus ante tempora secularia: manifestauit autem temporibus suis verbum suum in prædicatione quæ credita est mihi secundum præceptum Salvatoris nostri Dei: Tito dilecto filio secundum communem fidem, gratia & pax a Deo patre & Christo Iesu Salvatore nostro. Huius rei gratia reliquæ Cretæ, vt ea quæ desunt corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Si quis sine crimine est, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. Oportet

ca. 1.

enim episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: sed hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem: amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi etiam inobedientes, vaniloqui & seductores, maxime qui de circuncisione sunt: quos oportet redargui: qui vniuersas domos subvertunt, docentes quæ non oportet, turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta, Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure, vt sani sint in fide, non intendentem Iudaicis fabulis, & mandatis hominum auersantium se a veritate. Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil est mundum, sed inquinatae sunt eorum & mens & conscientia. Confitentur se nosse Deum: factis autem negant, cum sint abominati & increduli, & ad omne opus bonum reprobri.

C Feria. vj. ex. Daniele. Lectio. j.

ca. 2. **R** Espondit rex: & dixit Danieli cuius nomen erat Baltassar, Putasne vere, potes mihi indicare somnium quod vidi, & interpretationem eius? Et respondens Daniel coram rege, ait, Mysterium quod rex interrogat sapientes, magi, & arioli, & aruspices nequeunt indicare regi: sed est Deus in cœlo reuelans mysteria, qui indicauit tibi rex Nabuchodonosor, quæ ventura sunt in nouissimis temporibus. Somnium tuum, & visiones capitis tui in cubili tuo, huiuscemodi sunt: Tu rex cogitare coepisti in strato tuo quid esset

futurum post hæc: & qui reuelat mysteria, ostendit tibi quæ ventura sunt. Mihi quoque non in sapientia quæ est in me plus quam in cunctis viuentibus sacramentum hoc reuelatum est: sed vt interpretatio regi manifesta fieret, & cogitationes mentis tuæ scires. Tu rex videbas, & ecce quasi statua vna grandis: statua illa magna, & statura sublimis stabat contra te, & intuitus eius erat terribilis. Huius statuæ caput ex auro optimo erat: pectus autem & brachia, de argento: porro venter & femora ex ære: tibiæ autem, ferreæ. Pedum quædam pars erat ferrea, quædam autem fictilis. Videbas ita, donec abscissus est lapis de monte sine manibus: & percussit statuam in pedibus eius ferreis & fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum & aurum, & redacta quasi in fauillam æstiue areæ, quæ rapta sunt vento: nullusque locus inuentus est eis: lapis autem qui percusserat statuam, factus est mons magnus: & impleuit vniuersam terram: hoc est somnium. Interpretationem quoque eius dicemus coram te, rex.

Ex epistola ad Titum. Lectio. ij.

TV autem loquere quæ decent ca. 2. sanam doctrinam. Senes, vt sobrij sint, pudici, prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia. Anus similiter in habitu sancto, non criminatrices, non multo vino seruentes: bene docentes, vt prudentiam doceant adolescentulas, vt viros suos ament, filios suos diligent, prudentes, castas, sobrias, domus curam habentes, benignas, subditas viris suis, vt non blasphemetur verbum Dei. Iuuenes similiter hortare vt sobrij sint. In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integri-

tate, in grauitate: verbum sanum, irreprehensibile, vt is qui ex aduerso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Seruos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes: non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes: doctrinam Saluatoris nostri Dei ornent in omnibus. † Apparuit enim gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus: erudiens nos, vt abnegantes impietatem & secularia desideria, sobrie, & iuste, & pie viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem & aduentum gloriæ magni Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

C Hæc loquere & exhortare:] & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

C Sabbato, ex. Daniele. Lectio. j.

ca. 2. **T**V rex regum es: & Deus cœli: regnum & fortitudinem & imperium & gloriam dedit tibi: & omnia in quibus habitant filij hominum & bestiæ agri. volucres quoque cœli dedit in manu tua, & sub ditione tua vniuersa constituit, tu es ergo caput aureum. Et post te consurget regnum aliud minus te: & regnum tertium aliud æreum, quod imperabit vniuersæ terræ: & regnum quartum erit velut ferreum. Quomodo ferrum comminuit & domat omnia: sic comminuet & conteret omnia hæc. Porro quia vidisti pedum & digitorum partem testæ figuli, & partem ferream: regnum diuisum erit, quod tamen de plantario ferri orietur, secundum quod vidisti ferrum mistum testæ ex luto. Et digitos pedum ex parte ferreos, & ex parte fictiles: ex parte regnum erit solidum, & ex parte con-

tritum. Quod autem vidisti ferrum mistum testæ ex luto, commiscebuntur quidem humano semine, sed non adhærebunt sibi, sicut ferrum misceri non potest testæ. In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus cœli regnum quod in æternum non dissipabitur, & regnum eius alteri populo non tradetur: comminuet autem & consumet vniuersa regna hæc: & ipsum stabit in æternum. Secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, & comminuit testam, & ferrum, & æs, & argentum, & aurum, Deus magnus ostendit regi, quæ ventura sunt postea: & verum est somnium, & fidelis interpretatio eius. Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam, & Danielem adorauit: & hostias, & incensum præcepit vt sacrificarent ei. Loquens ergo rex, ait Danieli: Vere Deus vester, Deus deorum est, & dominus regum, & reuelans mysteria: quoniam tu potuisti aperire hoc sacramentum.

Ex epistola beati Pauli ad Tit. L. ij.

ADmone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obediens, ad omne opus bonum paratos esse, neminem blasphemare, non litigiosos esse, sed modestos: omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, seruientes desideriis & voluntatibus variis, in malitia & inuidia agentes, odibiles, odientes inuicem. Cum autem † benignitas & humanitas apparuit Saluatoris nostri Dei: non ex operibus iustitiae quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit, per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde per Iesum Christum Salu-

atorem nostrum: vt iustificati gratia ipsius, hæredes simus secundum spem C vitæ æternæ.] Fidelis sermo est: & de his volo te confirmare: vt curent bonis operibus præesse, qui credunt Deo. Hæc sunt bona & vtilia hominibus. Stultas autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita. Sunt enim inutiles & vanæ. Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita: sciens quia subuersus est qui eiusmodi est, & delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus. Cum misero ad te Arteman, aut Tychicum, festina ad me venire Nicopolin: ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum & Apollo solicite præmitte, vt nihil illis desit. Discant autem & nostri bonis operibus præesse ad vsus necessarios: vt non sint infructuosi. Salutant te, qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

**C Dominica. xxij. post Pentecosten,
Liber Tobiæ. Lectio prima.**

ca. 1. Obias ex tribu & ciuitate Nephthalim, quæ est in superioribus Galilææ supra Naasson, post viam quæ dicit ad occidentem in sinistro habens ciuitatem Sephet: cum captus esset in diebus Salmanasar regis Assyriorum, in captiuitate tamen positus, viam veritatis non deseruit, ita vt omnia quæ habere poterat, quotidie conceptius fratribus, qui erant ex eius genere, impartiret. Cunque esset iunior omnibus ex tribu Nephthali, nihil tamen puerile gessit in opere. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos, quos Ieroboam fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium: & pergebat in Ierusalem ad templum domini, & ibi adorabat

dominum Deum Israel, omnia primitiua sua, & decimas suas fideliter offerens, ita vt in tertio anno proselitis & aduenis ministraret omnem decimationem. Hæc & his similia secundum legem Dei puerulus obseruabat. Cum vero factus fuisset vir, accepit vxorem Annam de tribu sua, genuitque ex ea filium, nomen suum imponens ei, quem ab infantia timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato. Igitur dum per captiuitatem deuenisset cum vxore sua & filio in ciuitatem Niniuem, cum omni tribu sua. Et cum omnes ederent ex cibis Gentilium, iste custodiuimus animam suam, & nunquam contaminatus est in escis eorum. Et quoniam memor fuit domini in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in conspectu Salmanasar regis: & dedit illi potestatem quoquaque vellet ire, habens libertatem quoquaque facere voluisse. Pergebat ergo per omnes qui erant in captiuitate, & monita salutis dabat eis. Cum autem venisset in Rages ciuitatem Medorum, & ex his quibus honoratus fuerat a rege, habuisset decem talenta argenti, & cum in multa turba generis sui Gabelum egentem videret, qui erat ex tribu eius sub chirographo dedit illi memoratum pondus argenti.

Epistola prima Petri apost. Lectio. ij.

Petrus † apostolus Iesu Christi electis aduenis dispersionis Ponti, & Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ, secundum præscientiam Dei patris, in sanctificationem spiritus, in obedientiam & aspersionem sanguinis Iesu Christi: gratia vobis, & pax multiplicetur. Benedictus Deus & pater domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regenerauit nos in spem viuam, per resurrectionem Iesu Christi ex mor-

c.1.a

tuis, in haereditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcescibilem conseruatam in celis in vobis, qui in virtute Dei custodimini per fidem, in salutem paratam reuelari in tempore nouissimo. In quo exultabis, modicum nunc si oportet contrastari in varijs temptationibus: vt probatio vestræ fidei multo pretiosior sit auro (quod per ignem probatur) inueniatur in laudem & gloriam & honorem in reuelatione Iesu Christi.] quem cum non videritis, diligitis, in quem nunc quoque non videntes creditis: credentes autem exultabitis lætitia inenarrabili & glorificata, reportantes finem fidei vestræ salutem animarum vestrarum, de qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetæ, qui de futura in vobis gratia prophetauerunt, scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus Christi: prænuntians eas quæ in Christo sunt passiones, & posteriores glorias: quibus reuelatum est, quod non sibimetipsis, nobis autem ministrabant ea quæ nunc nuntiata sunt vobis per eos qui euangelizauerunt vobis. Spiritu sancto misso de cœlo, in quem desiderant angeli prospicere.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

ca. 9. **I**N illo tempore: Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps unus accessit & adorauit eum dicens: domine filia mea modo defuncta est.

Et rel. Hom. sancti Hiero. presby.

Octauum signum est, in quo princeps suscitari postulat filiam suam, nolens de mysterio veræ Resurrectionis excludi. Sed subintravit mulier sanguine fluens, & octauo sanatur loco: vt principis filia de hoc exclusa numero veniat ad nonum: iuxta illud quod in psalmo dicitur, Æthiopia præveniet manus eius Deo. Et, Cum intrauerit

plenitudo gentium, tunc omnis Israel saluus erit. Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius. In euangelio secundum Lucam scribitur quod principis filia duodecim annos haberet ætatis. Nota ergo quod eo tempore hæc mulier, id est, gentium populus coepit ægrotare, quo genus Iudæorum crediderit. Nisi enim ex comparatione virtutum, vi-
tium non ostenditur. Hæc autem mulier sanguine fluens, non in domo, non in vrbe accedit ad dominum: quia iuxta legem, vrbibus excludebatur: sed in itinere ambulante domino. Vt dum pergit ad aliam: alia curaretur: vnde dicunt & apostoli, Vobis quidem prius oportebat prædicari verbum Dei: sed quoniam vos iudicastis indignos salute, transgredimur ad gentes. Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero. **Te deum. Oratio.**

A Bsolute quæsumus domine tuorum delicta populorum: & a peccatorum nostrorum nexibus, quæ pro nostra fragilitate contraximus, tua benignitate liberemur. Per.

C Feria. ij. ex. Tobia. Lectio. j.

POst multum vero temporis mortuo ca. 1.

Salmanasar rege cum regnaret Sennacherib filius eius pro eo, & filios Israel exosos haberet in conspectu suo, Tobias quotidie pergebat per omnem cognationem suam, & consolabatur eos, diuidebatque vnicuique prout poterat de facultatibus suis. Esurientes alebat, nudisque vestimenta præbebat, & mortuis atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat. Denique cum reuersus esset rex Sennacherib fugiens a Iudæa plagam, quam circa eum fecerat Deus propter blasphemiam suam, & iratus multos occideret ex filijs Israel, Tobias

sepeliebat corpora eorum. At vbi nuntiatum est regi, iussit eum occidi, & tulit omnem substantiam eius. Tobias vero cum filio suo, & cum vxore fugiens, nudus latuit, quia multi diligebant eum. Post dies vero quadragintaquinque occiderunt regem filij ipsius, & reuersus est Tobias in domum suam, omnisque facultas eius restituta est ei.

ca. 2. Post hæc vero cum esset dies festus domini, & factum esset prandium bonum in domo Tobiæ, dixit filio suo, Vade & adduc aliquos de tribu nostra timentes Deum, vt epulentur nobiscum. Cunque abiisset, reuersus nuntiavit ei vnum ex filiis Israel iugulatum iacere in platea. Statimque exiliens de accubitu suo, relinques prandium, ieunus peruenit ad corpus: tollensque illud portauit ad domum suam occulte, vt dum sol occubuisse, caute sepeliret eum. Cunque occultasset corpus, manducauit panem cum luctu & tremore, memorans illum sermonem, quem dixit dominus per Amos prophetam, Dies festi vestri conuertentur in lamentationem, & luctum. Cum vero sol occubuisse, abiit & sepeliuit eum.

Ex epistola prima Petri apost. L. ij.

ca. 1. **P**ropter quod, succincti lumbos mentis vestræ, sobrij, perfecte sperate in eam quæ offertur vobis gratiam in reuelatione Iesu Christi quasi filij obedientiæ, non configurati prioribus ignorantiae vestræ desideriis: sed secundum eum qui vocavit vos, sanctum, vt & ipsi in omni conuersatione sancti sitis: quoniam scriptum est, Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et si patrem inuocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum vniuscuiusque opus: in timore, incolatus vestri tempore conuersamini. Scientes quod non corruptilibus auro

vel argento redempti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis: sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati, præcogniti quidem ante mundi constitutionem, manifestati autem nouissimis temporibus propter vos qui per ipsum fideles estis in Deo qui suscitauit eum a mortuis, & dedit ei gloriam: vt fides vestra & spes esset in Deo. Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde inuicem diligite attentius: renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei viui & permanentis in æternum: quia omnis caro vt fœnum: & omnis gloria eius tanquam flos fœni: exaruit fœnum: & flos eius decidit. Verbum autem domini manet in æternum: hoc est autem verbum quod euangelizatum est in vobis.

¶ Feria. iij. ex. Tobia. Lectio. j.

ca. 2.

Arguebant autem eum omnes proximi eius, dicentes, Iam huius rei causa interfici iussus es, & vix effugisti mortis imperium, & iterum sepelis mortuos? Sed Tobias plus timens Deum quam regem rapiebat corpora occisorum, & occultabat in domo sua, & medijs noctibus sepeliebat ea. Contigit autem, vt quadam die fatigatus a sepultura, veniens in domum suam, iactasset se iuxta parietem: & obdormisset: & ex nido hirundinum dormienti illi, calida stercora incidenter super oculos eius, fieretque cæcus. Hanc autem tentationem ideo permisit dominus eueniare illi, vt posteris daretur exemplum patientiæ eius, sicut & sancti Iob. Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit, & mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum, quod plaga cæcitatis euenerit ei: sed immobilis in Dei timore permansit, agens

gratias Deo omnibus diebus vitæ suæ. Nam sicut beato Iob insultabant reges: ita isti, parentes, & cognati eius irridebant vitam eius, dicentes, vbi est spes tua pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas? Tobias vero increpabat eos. dicens, Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus datus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo. Anna vero vxor eius ibat ad opus textrinum quotidie: & de labore manuum suarum victum, quem consequi potuisse deferebat. Vnde factum est, vt hœdum caprarum accipiens detulisset dominum. Cuius cum vocem balantis vir eius audisset, dixit, Videte ne forte furtiuus sit: reddite eum dominis suis, quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Ad hæc vxor eius irata, respondit: Manifeste vana facta est spes tua, & eleemosynæ tuæ modo apparuerunt. Atque his & aliis huiuscmodi verbis exprobrabat ei.

Ex epistola prima Petri apost. L. ij.

c.2.a **D**Epontentes † igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes, rationabiles & sine dolo lac concupiscite: vt in eo crescat in salutem. Si tamen gustastis quoniam dulcis est dominus. Ad quem accedentes, lapidem viuum, ab hominibus quidem reprobatum, a Deo autem electum & honorificatum: & ipsi tanquam lapides viui superædificamini domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias, acceptabiles Deo per Iesum Christum. Propter quod continet scriptura. Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, probatum, electum, pretiosum: & qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis igitur honor cre-

dentibus: non credentibus autem, lapis quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: & lapis offensionis & petra scandali, his qui offendunt verbo, nec credunt in quo & positi sunt. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: vt virtutes annuntietis eius qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus Dei: nunc autem populus Dei, qui non consequuti misericordiam: nunc autem misericordiam consequuti.

C Feria. iiiij. ex. Tobia. Lectio. j.

TVnc Tobias ingemuit & cœpit orare ca. 3.

Tum lachrymis, dicens: Iustus es domine, & omnia iudicia tua vera sunt: & omnes viæ tuæ misericordia, & veritas, & iudicium. Et nunc domine memor esto mei, & ne vindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum. Quoniam non obediuiimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem, & captiuitatem, & mortem, & in fabulam, & in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine magna iudicia tua, quia non egimus secundum præcepta tua: & non ambulauimus synceriter coram te. Et nunc domine secundum voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim mihi mori magis quam viuere. Eadem itaque die contigit, vt Sara filia Raguelis in Rages ciuitate Medorum, & ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui, quoniam tradita fuerat septem viris, & dæmonium nomine Asmodæus occiderat eos, mox vt ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa sua increparet puellam, respondit ei, dicens, Amplius ex te non videamus filium, aut filiam super terram, inter-

fectrix virorum tuorum. Nunquid & occidere me vis, sicut iam occidisti septem viros? Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus suæ: & tribus diebus, & tribus noctibus non manducabit, neque bibit: sed in oratione persistens cum lachrymis deprecabatur Deum, vt ab isto improperio liberaret eum.

Ex epistola prima Petri apost. L. ij.

c.2.b **C**harissimi, † obsecro vos tanquam aduenas & peregrinos abstinere vos a carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam, conuersationem vestram inter gentes habentes bonam: vt in eo quod detrectant de vobis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificant Deum in die visitationis. Subiecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter dominum: siue regi, quasi praecellentí, siue ducibus tanquam ab eo missis, ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, quia sic est voluntas Dei, vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam: quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut serui Dei. Omnes honorate. Fraternitatem diligite. Deum timete. Regem honorificate. Serui, subditi estote in omni timore dominis. non tantum bonis & modestis: sed etiam dyscolis. Hæc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet qui tristitias, patiens iniuste. Quæ enim est gloria, si peccantes, & colaphizati suffertis? Sed si bene facientes patienter sustinetis: hæc

Cest gratia apud Deum.] In hoc enim votati estis: quia & † Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius: qui cum malediceretur, non

maledicebat: cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem iudicanti se iniuste, qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: vt peccatis mortui, iustitiaæ viuamus, cuius liuore sanatis estis. Eratis enim sicut oues errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.]

C Feria. v. ex. Tobia. Lectio. j.

FActum est autem die tertia dum ca. 3. completeret orationem, benedicens dominum, dixit, Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum: qui cum iratus fueris misericordiam facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. Ad te domine faciem meam conuerto, ad te oculos meos dirigo. Peto domine, vt de vinculo improperij huius absoluas me aut certe desuper terram eripias me. Tu scis, Domine, quia nunquam concipiui virum, & mundam seruauí animam meam ab omni concupiscentia. Nunquam cum ludentibus miscui me: neque cum his qui in leuitate ambulant, participem me præbui. Virum autem cum timore tuo, non cum libidine mea consensi suspicere. Et, aut ego indigna fui illis, aut illi forsitan me non fuerunt digni: quia forsitan viro alij conseruasti me. Non est enim in hominis potestate consilium tuum. Hoc autem pro certo habet omnis qui te colit, quod vita eius, si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: & si in correptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim delectaris in perditionibus nostris: quia post tempestatem, tranquillum facis, & post lachrymationem & fletum, exultationem infundis. Sit nomen tuum Deus Israel benedictum in secula. In illo tempore exauditæ

sunt preces amborum in conspectu gloriæ summi Dei: & missus est angelus domini sanctus Raphael, vt curaret eos ambos, quorum vno tempore sunt orationes in conspectu domini recitatæ.

Ex epistola. j. beati Petri apost. L. ij.

ca. 3. **S**imiliter & mulieres subditæ sint viris suis: vt & si qui non credunt verbo, per mulierem conuersationem sine verbo lucrifiant, considerantes in timore castam conuersationem vestram. Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: sed qui absconditus est, cordis homo in incorruptibilitate, quieti & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Sic enim aliquando & sanctæ mulieres sperantes in Deo ornabant se, subiectæ proprijs viris, sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum vocans: cuius estis filiæ, benefacientes, & non pertinentes vllam perturbationem. Viri similiter, cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tanquam & co-hæredibus gratiæ vitæ: vt non impediatur orationes vestræ. In fine autem

Btomnes vnamimes compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles, non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: sed e contrario, benedicentes, quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hæreditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos, coercent linguam suam a malo, & labia eius ne loquantur dolum. Declinet a malo, & faciat bonum: inquirat pacem, & sequatur eam: quia oculi domini super iustos, & aures eius in preces eorum. Vultus autem domini super facientes mala. Et quis est, qui vobis noceat, si boni æmulatores fueri-

tis? Sed & si quid patimini propter iustitiam, beati. Timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini: dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris,] parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est, spe, sed cum modestia & timore conscientiam habentes bonam: vt in eo quod detrahunt de vobis, confundantur qui calumniant vestram bonam in Christo conuersationem. Melius est enim benefacientes (si voluntas Dei velit) patti, quam malefacientes. Quia & † Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis: vt nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu. In quo & his qui in carcere erant spiritibus, veniens prædicauit: qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe, cum fabricaretur arca, in qua pauci, id est, octo animæ saluæ factæ sunt per aquam. Quod & vos nunc similis formæ saluos fecit baptisma: non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi, qui est in dextera Dei,] deglutiens mortem, vt vitæ æternæ hæredes efficeremur profectus in cœlum, subiectis sibi angelis & potestatibus & virtutibus.

C Feria. vj. ex. Tobia. Lectio. j.

TGitur cum Tobias putaret orationem ca. 4. suam exaudiri, vt mori potuisse, vocauit ad se Tobiam filium suum, dixitque ei, Audi fili mi verba oris mei, & ea in corde tuo quasi fundamentum construe. Cum acceperit Deus animam meam, corpus meum sepeli: & honorem habebis matri tuae, omnibus diebus vitæ eius: memor enim esse debes, quæ & quanta pericula passa

sit propter te in vtero suo. Cum autem & ipsa compleuerit tempus vitæ suæ, sepelias eam circa me. Omnibus autem diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum: & caue ne aliquando peccato consentias, & praetermittas præcepta domini Dei nostri. Ex substantia tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem tuam ab vlo paupere: ita enim fiet, vt nec a te auertatur facies domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundantanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis, quoniam eleemosyna ab omni peccato, & a morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo, eleemosyna omnibus facientibus eam. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione: & præter vxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. Superbiā nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esurientibus, & egenis comedē: & de vestimentis tuis nudos tege. Panem tuum, & vinum tuum super sepulturam iusti constitue, & noli ex eo manducare, & bibere cum peccatoribus. Consilium semper a sapiente perquire. Omni tempore benedic Deum, & pete ab eo vt vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant.

Ex epistola. j. beati Petri apost. L. ij.

ca. 4. **C**hristo igitur passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini:

quia qui passus est in carne, desit a peccatis: vt iam non desideriis hominum, sed voluntate Dei quod reliquum est in carne viuat temporis. Sufficit enim præteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam, his qui ambulauerunt in luxurijs, desideriis, vinolentiis, comessationibus, potationibus, ebrietatibus, & illicitis idolorum cultibus. In quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blasphemantes, qui reddent rationem ei, qui paratus est iudicare viuos & mortuos. Propter hoc enim & mortuis euangelizatum est: vt iudicentur quidem secundum homines in carne, viuant autem secundum Deum in spiritu. Omnium autem finis appropinquauit. † Estote itaque prudentes, B & vigilate in orationibus. Ante omnia autem, mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes: quia charitas operit multitudinem peccatorum. Hospitales inuicem, sine murmuratione. Vnusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes: sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei. Si quis loquitur: tanquam sermones Dei. Si quis ministrat: tanquam ex virtute, quam administrat Deus, vt in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum:] cui C est gloria & imperium in secula seculorum, amen. Charissimi, nolite peregrinari in feroore qui ad tentationem vobis fit, quasi noui aliquid vobis contingat: sed communicantes Christi passionibus, gaudete vt & in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis. quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiri-

tus: super vos requiescat. Nemo autem vestrum patiatur, vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem vt Christianus: non erubescat. Glorificet autem Deum in isto nomine: quoniam tempus est vt incipiat iudicium a domo Dei. Si autem primum a nobis: quis finis eorum qui non credunt Dei euangelio? Et si iustus quidem vix saluabitur: impius & peccator vbi parebunt? Itaque & hi qui patiuntur secundum voluntatem Dei: fideli creatori commendent animas suas in benefactis.

C Sabbato, ex. Tobia. Lectio. j.

ca. 4 **I** Ndico etiam tibi fili mi, dedisse me decem talenta argenti, dum adhuc infantulus essem, Gabelo, in Rages ciuitate Medorum, & chirographum eius apud me habeo: & ideo perquiere quomodo ad eum peruenias, & recipias ab eo supra memoratum pondus argenti, & restituas ei chirographum suum. Noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecer-

ca. 5 imus bene. Tunc respondit Tobias patri suo, & dixit, Omnia quæcumque præcepisti mihi, faciam pater. Quomodo autem pecuniam hanc requiram ignoro. Ille me nescit: & ego eum ignoro: quod signum dabo ei? Sed neque viam, per quam pergatur illuc, aliquando cognoui. Tunc pater suus respondit illi, & dixit, Chirographum quidem illius apud me habeo: quod dum illi ostenderis, statim restituet. Sed perge nunc, & inquire tibi aliquem fidelem virum, qui eat tecum salua mercede sua: dum adhuc viuo, recipias eam. Tunc egressus Tobias inuenit iuuenem splendidum, stantem, præcinctum. & quasi paratum ad ambulan-

dum. Et ignorans quod angelus Dei esset, salutauit eum, & dixit: Vnde te habemus bone iuuenis? At ille respondit, Ex filiis Israel. Et Tobias dixit ei, Nosti viam quæ dicit in regionem Medorum? Cui respondit, Noui, & omnia itinera eius frequenter ambulaui, & mansi apud Gabelum fratrem nostrum, qui moratur in Rages ciuitate Medorum, quæ posita est in monte Ecbatanis, cui Tobias ait, Sustine me obsecro, donec haec ipsa nuntiem patri meo.

Ex epistola prima Petri apost. L. ij.

S Eniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro, consenior & testis Christi passionum qui & eius quæ in futuro reuelanda est, gloriæ communicator: Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontanee secundum Deum: neque turpis luci gratia, sed voluntarie, neque vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes autem inuicem humilitatem insinuate. Quia Deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiam. † Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis: omnem solicitudinem vestram proiicientes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrij estote, & vigilate: quia aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, querens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide: scientes eandem passionem ei quæ in mundo est, vestræ fraternitati fieri. Deus autem omnis gratiæ, qui vocauit nos in æternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos: ipse perficiet, confirmabit solidabitque. Ipsi gloria & imperium in secula seculorum, Amen.] Per Sylu-

ca. 5

B

anum fidelem fratrem vobis, vt arbitror, breuiter scripsi, obsecrans & contestans hanc esse veram gratiam Dei in qua statis. Salutat vos ecclesia, quæ est in Babylone, collecta, & Marcus filius meus. Salutate inuicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Iesu. Amen.

C Dominica. xxiiij. post Penteco.

Notandum quod hæc dominica est quinta vag. tamen ideo ponitur hic & non cum aliis vagantibus: quia fere semper legitur post Pentec. in hoc loco & rarissime ante septuagesimam, vt supra dictum fuit.

Liber Judith. Lectio. j.

ca. 1. Rphaxad itaque rex Medorum subiugauerat multas gentes imperio suo, & ipse ædificauit ciuitatem potentissimam, quam appellauit Ecbatanis. Ex lapidibus quadratis & sectis fecit muros eius, in altitudinem cubitorum septuaginta, & in latitudinem cubitorum triginta: turres vero eius posuit in altitudinem cubitorum centum. Per quadrum vero earum latus vtrunque vicenorum pedum spatio tendebatur: posuitque portas eius in altitudinem turrium. Et glorabatur quasi potens in potentia exercitus sui & in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur duodecimo regni sui, Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui regnabat in Niniue ciuitate magna pugnauit contra Arphaxad: & obtinuit eum in campo magno, qui appellatur Ragau, circa Euphraten, & Tigrin, & Iadason in campo Erioch regis Elicorum. Tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor, & cor eius eleuatum est: & misit ad omnes, qui habitabant in Cilicia, & Damasco, & Libano: & ad gentes quæ sunt in Carmelo, & Cedar,

& inhabitantes Galilæam in campo magno Esdrelon: & ad omnes qui erant in Samaria, & trans flumen Iordanem vsque ad Ierusalem, & omnem terram Iesse, quoisque perueniatur ad montes Æthiopiac. Ad hos omnes misit nuntios Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui omnes vno animo contradixerunt, & remiserunt eos vacuos, & sine honore abiecerunt. Tunc indignatus Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam, iurauit per thronum & regnum suum quod defenderet se de omnibus regionibus his.

Epist. secunda Petri apost. Lectio. ij.

Simon Petrus, seruus & apostolus ca. 1.

Iesu Christi, iis qui coæqualem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri & saluatoris Iesu Christi, gratia vobis & pax adimpleatur in cognitione Dei, & Christi Iesu domini nostri: quomodo omnia nobis diuinæ virtutis suæ quæ ad vitam & pietatem, donata sunt, per cognitionem eius qui vocauit nos propria gloria & virtute, per quem maxima & pretiosa nobis promissa donauit: vt per hoc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugientes eius quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes, ministrante in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem. Hæc enim si vobiscum adsint, & superent: non vacuos, nec sine fructu vos constituent in domini nostri Iesu Christi cognitione. Cui enim non præsto sunt hæc: cæcus est, & manu tentans, obliuionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter fratres magis

satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciat. hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum domini & saluatoris nostri Iesu Christi. Propter quod incipiam vos semper commonere de his: & quidem scientes & confirmatos vos in præsenti veritate. Iustum autem arbitror quandiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione: certus quod velox est depositio tabernaculi mei, secundum quod & dominus noster Iesus Christus significauit mihi.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 24. **N** illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis: Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele propheta stantem in loco sancto: qui legit intelligat.

Et rel. hom. sancti Hierony. presby.

Quando ad intelligentiam prouocamur, mysticum monstratur esse quod dictum est. Legimus autem in Daniele hoc modo: Et in dimidio hebdomadis, auferetur sacrificium meum & libamina: & in templo abominatione desolationum erit vsque ad consummationem temporis: & consummatio dabitur super solitudinem. De hoc & Apostolus loquitur, quod homo iniquitatis & aduersarius eleuandus sit contra omne quod dicitur Deus & colitur: ita vt audeat stare in templo Dei, & ostendere quod ipse sit Deus: cuius aduentus secundum operationem Satanæ destruet eos & ad solitudinem rediget qui se suscepint. Potest autem simpliciter aut de antichristo accipi: aut de imagine Cæsaris, quam Pilatus posuit in templo: aut de Adriani equestri statua, quæ in ipso sancto sanctorum loco vsque in præsentem diem stetit.

Abominatio quoque secundum veterem scripturam idolum nuncupatur. Et ideo additur desolationis: quod in desolato templo atque destructo idolum positum sit. **Te deum. Oratio.**

E xcita quæsumus domine tuorum fidelium voluntates: vt diuini operis fructum propensius exequentes, pietatis tuæ remedia maiora percipient. Per.

C Feria. ij. ex. Iudith. Lectio. j.

A Nno tertiodecimo Nabu- ca. 2. chodonosor regis, vicesima & secunda die mensis primi, factum est verbum in domo Nabuchodonosor regis Assyriorum, vt defenderet se. Vocauitque omnes maiores natu, omnesque duces, & bellatores suos, & habuit cum eis mysterium consilij sui. Dixitque cogitationem suam in eo esse, vt omnem terram suo subiugaret imperio. Quod dictum cum placuisset omnibus, vocauit Nabuchodonosor rex Holofernem principem militiae suæ, & dixit ei: Egressere aduersus omne regnum occidentis: & contra eos præcipue qui contempserunt imperium meum. Non parcer oculus tuus vlli regno, omnemque urbem munitam subiugabis mihi. Tunc Holofernes vocauit duces, & magistratus virtutis Assyriorum: & dinumerauit viros in expeditione, sicut præcepit ei rex, centum viginti millia peditum pugnatorum, & equitum sagittarios duodecim millia. Omnemque expeditionem suam fecit præire in multitudine innumerabilium camelorum, cum his quæ exercitibus sufficerent copiose: boum quoque armenta, gregesque ouium, quorum non erat numerus. Frumentum ex omni Syria in transitu suo parari constituit. Aurum vero & argentum, de domo regis asumpsit multum nimis.

Ex epistola secunda Petri apost. L. ij.

ca. 1. **D**Abo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, D vt horum memoriam faciatis. † Non enim doctas fabulas secuti, notam fecimus vobis domini nostri Iesu Christi virtutem & præsentiam, sed speculatori facti illius magnitudinis. Accipiens enim a Deo patre honorem & gloriam, voce delapsa ad eum huiuscmodi a magnifica gloria. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui, ipsum audite. Et hanc vocem nos audiimus de cœlo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem, cui benefacitis attendantes quasi lucernæ lucenti in loco caliginoso, donec dies ilucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris, hoc primum intelligentes, quod omnis prophetia scripturæ, propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.]

c.2.a Fuerunt vero & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, & eum qui emit eos Deum negant: superducentes sibi celarem perditionem. Et multi sequentur eorum luxurias. Per quos via veritatis blasphemabitur: & in auaritia fictis verbis de vobis negociabuntur. Quibus iudicium iam olim non cessat: & perditio eorum non dormitat. Si enim Deus angelis peccantibus non pepertit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reseruari: & originali mundo non pepertit, sed octauum Noe iustitiæ præconem custodiuimus diluuium mundo impiorum inducens, & ciuitates Sodomorum & Gomorrhæorum in

cinerem redigens, euersione damnauit, exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens: & iustum Lot oppressum, a nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit. Aspectu enim & auditu iustus erat: habitans apud eos qui de die in diem animam iustam inquis operibus cruciabant.

C Feria. iij. Lib. Esther. Lectio. j.

ca. 1. **I**N diebus Assueri qui regnauit ab

India vsque Æthiopiam super centum vigintiseptem prouincias: quando sedit in solio regni sui, Susan ciuitas regni eius exordium fuit. Tertio igitur anno imperij sui fecit grande conuiuium cunctis principibus, & pueris suis fortissimis Persarum, & Medorum inclytis, & præfectis prouinciarum coram se, vt ostenderet diuitias gloriae regni sui, ac magnitudinem atque iactantiam potentiae sue multo tempore, centum videlicet & octoginta diebus. Cunque implerentur dies conuiuij, inuitauit omnem populum qui inuentus est in Susan a maximo vsque ad minimum: & iussit septem diebus conuiuium præparari in vestibulo horti, & nemoris, quod regio cultu, & manu consitum erat. Et pendebant ex omni parte tentoria aerei coloris, & charbasini, ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis, atque purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, & columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei & argentei super pauimentum, smaragdino, & pario stratum lapide dispositi erant: quod mira varietate pictura decorabat. Bibebant autem qui inuitati erant, aureis poculis, & aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum, quoque, vt magnificentia regia dignum erat abundans, & præcipuum ponebatur, nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum: sed sicut rex statuerat, præponens

mensis singulos de principibus suis, vt sumeret vnuſquisque quod vellet. Vasthi quoque regina fecit conuiuum fœminarum in palatio, vbi rex Assuerus manere consueuerat.

Ex epistola secunda Petri apost. L. ij.

ca. 2. **N**uit dominus pios de tentatione eripere, iniquos vero in diem iudicij reseruare cruciandos: magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant, dominationemque contemnunt, audaces, sibi placentes: sectas non metuunt introducere, blasphemantes: vbi angeli fortitudine & virtute cum sint maiores, non portant aduersum se execrabilie iudicium. Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem, & in perniciem in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt, percipientes mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes, diei delitias, coinquinationes & maculæ: delitias affluentes, in conuiuiis suis luxuriantes vobiscum, oculos habentes plenos adulterij, & incessabilis delicti, pellientes animas instabiles, cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filij: dereliquentes rectam viam errauerunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amauit, corceptionem vero habuit suæ vesaniæ, subiugale mutum animal, in hominis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ: quibus caligo tenebrarum reseruatur. Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ, eos qui paululum effugiunt, qui in errore conuersantur: libertatem illis promittentes, cum ipsi serui sint corruptionem. A quo enim quis superatus est, huius & seruus est. Si enim refugientes coin-

quinationes mundi in cognitione domini nostri & Saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retrorsum conuerti ab eo, quod illis traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri proverbij, Canis reuersus ad suum vomitum, &, Sus lota in volutabro luti.

C Feria. iiiij. ex Esther. Lectio. j.

ca. 1. **I**Taque die septimo, cum rex esset hilarior, & post nimiam potationem, incaluisset mero, praecepit Maumam & Bazatha, & Harbona & Bagatha & Abgatha & Zethar & Carchas septem eunuchis, qui in conspectu eius ministabant, vt introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diademate, vt ostenderet cunctis populis, & principibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valde. Quæ renuit, & ad regis imperium: quod per eunuchos mandauerat, venire contempsoit. Vnde iratus rex, & nimio furore succensus, interrogauit sapientes: qui ex more regio semper ei aderant, & illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges, ac iura maiorum (erant autem primi, & proximi, Charsena, & Sethar, & Admatha, & Tharsis, & Mares, & Marsana, & Mamuchan, septem duces Persarum atque Medorum, qui videbant faciem regis, & primi post eum residere soliti erant) cui sententiæ Vasthi regina subiaceret, quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandauerat, facere noluisset. Responditque Mamuchan audiente rege, atque principibus, Non solum regem læsit regina Vasthi, sed & omnes populos, & principes, qui sunt in cunctis prouinciis regis Assueri. Egedrietur enim sermo

reginæ ad omnes mulieres, vt contemnант viros suos, & dicant, Rex Assuerus iussit vt regina Vasthi intraret ad eum, & illa noluit. Atque hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum paruipendent imperia maritorum, vnde regis iusta est indignatio. Si ergo tibi placet egrediatur edictum a facie tua, & scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam præteriri illicitum est, vt nequaquam ultra Vasthi ingrediatur ad regem, sed regnum illius, altera, quæ melior est illa, accipiat. Et hoc in omne (quod latissimum est) prouinciarum tuarum diuulgetur imperium, & cunctæ vxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis honorem.

Ex epistola secunda Petri apo. L. ij.

ca. 3.

HAnc ecce vobis charissimi, secundam scribo epistolam, in quibus vestram excito in commonitione, synceram mentem: vt memores sitis eorum, quæ prædixi, verborum a sanctis prophetis, & Apostolorum vestrorum præceptorum domini & saluatoris: hoc primum scientes, quod venient in nouissimis diebus in deceptione illsores, iuxta proprias concupiscentias ambulantes, dicentes, Vbi est promissio aut aduentus eius? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseuerant ab initio creaturæ. Latet enim eos hoc volentes, quod cœli erant prius, & terra, de aqua & per aquam consistens Dei verbo: per quæ ille tunc mundus aqua inundatus periit. Cœli autem qui nunc sunt, & terra, eodem verbo repositi sunt, igni reseruati in diem iudicij perditionis impiorum hominum. Vnum vero hoc non lateat vos charissimi, quod vnum dies apud dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies vnum. Non tardat dominus promis-

sionem suam, sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos: nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti. Adueniet autem dies domini vt fur: in quo cœli magno impetu transient, elementa vero calore soluentur: terra autem, & quæ in ipsa sunt opera exurentur. Cum igitur hæc omnia dissoluenda sint quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus, expectantes, & properantes in aduentum diei domini, per quem cœli ardentes soluentur, & elementa igitur ardore tabescant? Nouos vero cœlos & nouam terram, & promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectantes satagite immaculati & inuolati ei inueniri in pace: & domini nostri longanimitatem, salutem arbitramini, sicut & charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis: sicut & in omnibus epistolis, loquens in eis de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles deprauant, sicut & cæteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres præscientes, custodite ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmate: crescite vero in gratia & in cognitione domini nostri & saluatoris Iesu Christi. Ipsi gloria & nunc & in diem æternitatis. Amen.

C Feria. v. ex lib. Iob. Lectio. j.

VIr erat in terra Hus, nomine Iob: ca. 1. & erat vir ille simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens a malo. Natique sunt ei septem filij & tres filiae. Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoque iuga boum, & quingentæ asinæ, ac familia multa nimis: eratque vir ille magnus inter omnes ori-

entales. Et ibant filij eius, & faciebant conuiuium per domos, vñusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas, vt comedenter & biberent cum eis. Cunque in orbem transissent dies conuiuj, mittebat ad eos Iob, & sanctificabat illos: consurgensque dilculo offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim: Ne forte peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cunctis diebus. Quadam autem die, cum venissent filij Dei & assisterent coram domino, affuit inter eos etiam Satan. Cui dixit dominus, Vnde venis? Qui respondens ait, Circumui terram, & perambulaui eam. Dixitque dominus ad eum, Nunquid considerasti seruum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens a malo? Cui respondens Satan, ait, Nunquid Iob frustra timet Deum? Nonne tu vallasti eum, ac domum eius, vniuersamque substantiam eius per circumatum? operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra? Sed extende paululum manum tuam & tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi. Dixit ergo dominus ad Satan, Ecce vniuersa quæ habet in manu tua sunt, tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est Satan a facie domini.

Apoc. beati Ioan. apost. Lectio. ij.

ca. 1. **A** Pocalypsis Iesu Christi, quam dedit illi Deus, palam facere A seruis suis † quæ oportet fieri cito: & significauit, mittens per angelum suum seruo suo Ioanni, qui testimonium perhibuit verbo Dei, & testimonium Iesu Christi, quæcunque vidit. Beatus qui legit & audit verba prophetiæ huius: & seruat ea quæ in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Ioannes septem

ecclesiis, quæ sunt in Asia. Gratia vobis, & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus est, & a septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt, & a Iesu Christo qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum & princeps regum terræ, qui dilexit nos, & lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo,] & fecit B nos regnum & sacerdotes Deo & patri suo, ipsi gloria & imperium in secula seculorum. Amen. Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terræ etiam. Amen. Ego sum α & ω, principium, & finis, dicit dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens.

C Feria sexta, ex Iob. Lectio. j.

C Vm autem quadam die filij & ca. 1. filiæ eius comedenter, & biberent vinum in domo fratris sui primogeniti, nuntius venit ad Iob, qui diceret, Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos, & irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia, & pueros percusserunt gladio: & euasi ego solus, vt nuntiarem tibi. Cunque adhuc ille loqueretur, venit alter, & dixit, Ignis Dei cecidit e cœlo, & tactas oves puerosque consumpsit: & effugi ego solus vt nuntiarem tibi. Sed & illo adhuc loquente venit alius, & dixit. Chaldæi fecerunt tres turmas, & inuaserunt camelos, & tulerunt eos, necnon & pueros percusserunt gladio, & fugi ego solus, vt nuntiarem tibi. Adhuc loquebatur ille: & ecce aliis intravit, & dixit, Filii tuis & filiabus vescientibus & bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, repente ventus vehemens irruit a regione deserti, & concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos tuos & mortui sunt: & effugi ego solus, vt nuntiarem tibi. Tunc surrexit Iob, & scidit

vestimenta sua. & tonso capite corrue-
ens in terram, adorauit, & dixit, Nudus
egressus sum de vtero matris meæ, &
nudus reuertar illuc. dominus dedit,
dominus abstulit: sicut domino placuit,
ita factum est: sit nomen domini bene-
dictum. In omnibus his non peccauit
Iob, neque stultum quid contra Deum
locutus est.

Ex Apocalypsi. Lectio secunda.

ca. 1. **E**go Ioannes frater vester & parti-
ceps in tribulatione, & regno, &
patientia in Christo Iesu, fui in insula
quæ appellatur Pathmos, propter ver-
bum Dei, & testimonium Iesu. Fui
in spiritu in dominica die, & au-
diui post me vocem magnam tanquam
tubæ dicentis, Quod vides scribe in
libro: & mitte septem ecclesiis quæ
sunt in Asia, Epheso, & Smirnæ, &
Pergamo, & Thyatiræ, & Sardis, &
Philadelphiae, & Laodiceæ. Et conuersus
sum, vt viderem vocem quæ lo-
quebatur mecum. Et conuersus vidi
septem candelabra aurea, & in medio
septem candelabrorum aureorum sim-
ilem filio hominis vestitum podere, &
præcinctum ad mamillas zona aurea.
Caput autem eius & capilli erant can-
didi, tanquam lana alba, & tanquam
nix, & oculi eius tanquam flamma ignis:
& pedes eius similes aurichalco velut in
camino ardentii. Et vox illius tanquam
vox aquarum multarum: & habebat in
dextera sua stellas septem. Et de ore
eius gladius vtraque parte acutus exi-
bat, & facies eius sicut sol lucet in vir-
tute sua. Et cum vidi sem eum, cecidi
ad pedes eius tanquam mortuus. Et
posuit dexteram suam super me: di-
cens, Noli timere: Ego sum primus &
nouissimus, & viuus, & fui mortuus, &
ecce sum viuens in secula seculorum, &
habeo claves mortis & inferni. Scribe

ergo quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ
oportet fieri post hæc. Sacramentum
septem stellarum, quas vidisti in dex-
tera mea, & septem candelabra aurea:
septem stellæ, angeli sunt septem ecclie-
siarum, & candelabra septem, septem
ecclesiæ sunt.

C Sabbato, ex Iob. Lectio. j.

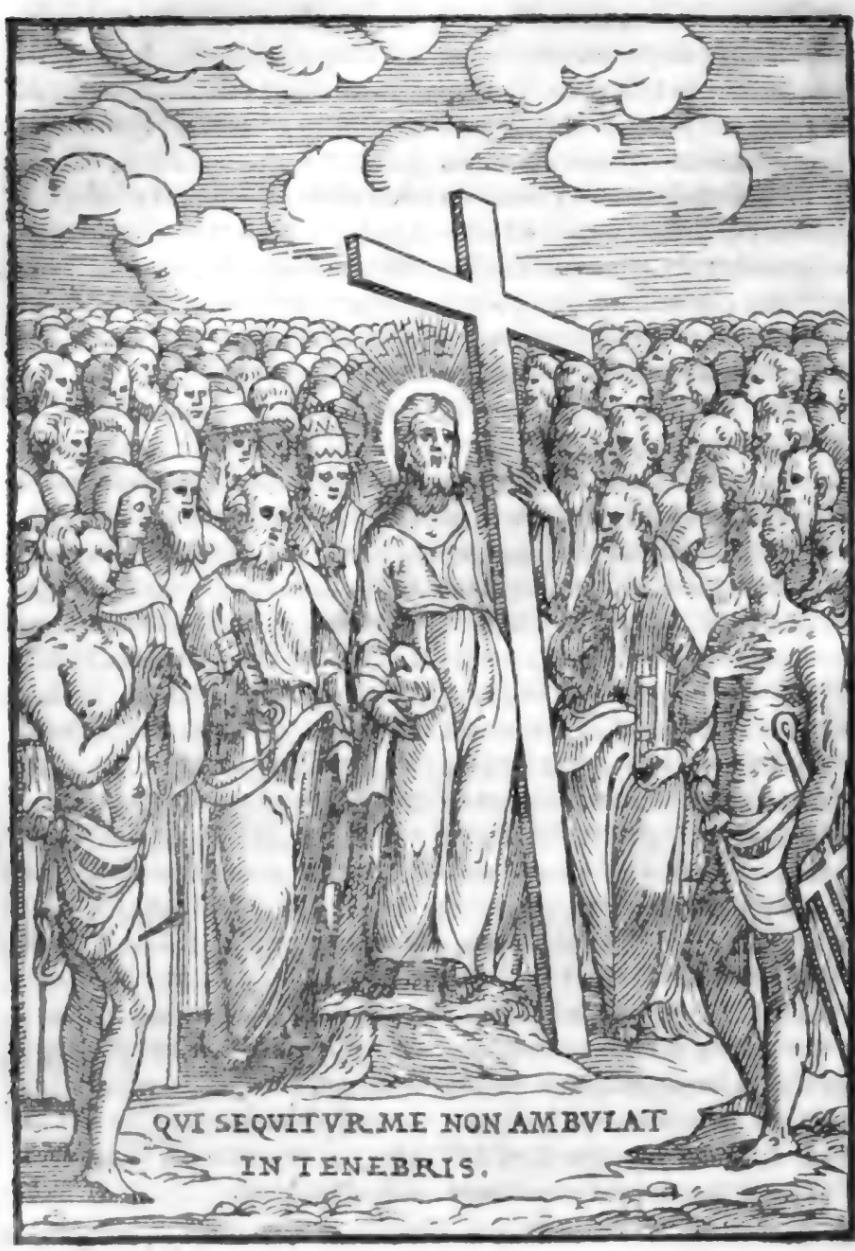
FActum est autem, cum quadam ca. 2.
die venissent filij Dei, & starent
coram domino, venisset quoque Satan
inter eos, & staret in conspectu eius,
vt diceret dominus ad Satan, Vnde ve-
nis? Qui respondens ait, Circumiui ter-
ram, & perambulaui eam. Et dixit
dominus ad Satan, Nunquid considerasti seruum meum Iob, quod non sit
ei similis in terra, vir simplex, & rectus,
ac timens Deum, & recedens a malo,
& adhuc retinens innocentiam? Tu
autem commouisti me aduersus eum,
vt affigerem eum frustra. Cui respon-
dens Satan, ait, Pellem pro pelle, &
cuncta quæ habet homo dabit pro ani-
ma sua: alioquin mitte manum tuam,
& tange os eius & carnem, & tunc
videbis quod in faciem benedicat tibi.
Dixit ergo dominus ad Satan, Ecce in
manu tua est, veruntamen animam il-
lius serua. Egressus igitur Satan a fa-
cie domini, percussit Iob vlcere pes-
simo, a planta pedis vsque ad verticem
eius, qui testa saniem radebat, sedens
in sterquilinio. Dixit autem illi vxor
sua, Adhuc tu permanes in simplicitate
tua? Benedic Deo & morere. Qui ait
ad illam, Quasi vna de stultis locuta
es. Si bona suscepimus de manu Dei,
mala quare non sustineamus? In om-
nibus his non peccauit Iob labiis suis.
Igitur audientes tres amici Iob omne
malum quod accidisset ei, venerunt sin-
guli de loco suo. Eliphaz themanites,
& Baldad Suhites, & Sophar Naamath-

ites. Condixerant enim vt pariter venientes visitarent eum & consolarentur. Cunque eleuassent procul oculos suos, non cognouerunt eum: & exclamantes plorauerunt, scissisque vestibus sparserunt puluerem super caput suum in cœlum. Et sederunt cum eo in terra septem diebus & septem noctibus: & nemo loquebatur ei verbum. Videbant enim dolorem esse vehementem.

**Ex Apocalypsi. beati Ioannis Apostoli.
Lectio secunda.**

ca. 2. **E**T angelo Ephesi ecclesiæ scribe, Hæc dicit qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum. Scio opera tua, & laborem, & patientiam tuam: & quod non potes sustinere malos, & tentasti eos qui se dicunt apostolos esse, & non sunt, & inuenisti eos mendaces: & patientiam habes, & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed habeo aduersum

te pauca, quod charitatem tuam primam reliquisti. memor esto itaque vnde excideris: & age poenitentiam, & prima opera fac. Sinautem venio tibi cito, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris. Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum: quæ & ego odi. Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. Et angelo Smyrnæ ecclesiæ scribe, Hæc dicit primus & nouissimus, qui fuit mortuus & viuit. Scio tribulationem tuam & paupertatem tuam, sed diues es: & blasphemaris ab his qui se dicunt Iudæos esse, & non sunt, sed sunt synagoga satanæ. Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem vt tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis vsque ad mortem: & dabo tibi coronam vitæ.

S A N C T O R V M H I S T O R I Æ,

Ex probatis authoribus summatim deceptæ.

IANVARIVS.

C Circuncisio Christi duplex maius ad vespera. **Hymnus.** Christe redemptor. &c. **vt in die nativitatis.** **An.** Propter nimiam charitatem qua dilexit nos Deus, filium suum misit in similitudinem carnis peccati, Haleluiah, Haleluiah. **Oratio.**

Deus, qui salutis æternae beatæ Mariae virginitate foecunda, humano generi præmia præstitisti, tribue quæsumus: vt ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam meruimus authorem vitæ suscipere dominum nostrum Iesum Christum filium tuum. &c. **Die. 1. A Et non fit commemoratio de alia octa. Ad matu. inui.** Christus natus est nobis, Venite adoremus. **Hymn.** A solis ortus cardine. &c. **vt in die Nativitatis. Antiphona.** O admirabile commercium, creator generis humani animarum corpus sumens, de virgine nasci dignatus est, & procedens homo sine semine largitus est nobis suam deitatem.

Lectio tertia, ex cap. ij. Lucæ.

ca. 2. **E**T postquam consummati sunt dies octo, vt circuncideretur puer: vocatum est nomen eius, Iesus: quod vocatum est ab angelo, prius quam in utero conciperetur.

Ex sermone sancti Bernardi.

MAgnum & mirabile sacramentum. Circunciditur puer, & vocatur Iesus. Quid sibi vult ista connexio? Circuncisio nempe magis saluandi, quam saluatoris esse videatur: & saluatorem circuncidere decet,

magis, quam circuncidi. Sed agnosce mediatorem Dei, & hominum, qui ab ipso nativitatis suæ exordio diuinis humana sociat, ima summis. Nascitur ex muliere: sed cui foecunditatis fructus sic accedat, vt non decidat flos virginitatis. Pannis inuoluitur, sed panni ipsi angelicis laudibus honorantur. Absconditur in praesepio, sed proditur radiante stella de cœlo. Sic & circuncisio veritatem susceptæ probat humanitatis, & nomen quod est super omne nomen gloriam indicat maiestatis. Circunciditur tanquam verus Abrahæ filius, Iesus vocatur tanquam filius Dei.

Ad laudes an. Mirabile mysterium declaratur, hodie innouantur naturæ, Deus homo factus est, id quod fuit permansit, & quod non erat assumpsit, non commisionem passus nec diuisionem. **Oratio.** Deus qui salutis. &c. **vt supra.** **Ad vesperas hymnus.** Christe redemptor. **vt sup.** **An.** Magnum hæreditatis mysterium, templum Dei factus est vterus nesciens virum, non est pollutus ex eo carnem assumens, omnes gentes venient dicentes. Gloria tibi domine. **Oratio.** Deus qui. **vt supra.** Deinde pro commemoratio. octauæ sancti Stephani antiphona. Stephanus autem plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia, & signa magna in populo. **Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus, qui primitias martyrum in beati Leuitæ Stephani sanguine dedicasti:

tribue quæsumus, vt pro nobis intercessor existat, qui pro suis etiam persecutoribus exorauit dominum nostrum Iesum Chri. &c. **Et non fit comme. de aliis octauis.**

Die. 2. B In octa. sancti Stephani dup. mi. Inuitato. hymni, an. & tertia lectio dicuntur sicut in die sancti Stephani. **Oratio.** Omnipotens. vt sup. Et est notandum quod in laudibus post prædictam orationem dicuntur etiam orationes sancti Ioannis. Ecclesiam tuam Deus. & **Innocentium.** Deus cuius hodier. Vesperæ dicuntur de sancto Stephano, & post eius orationem pro comme. octauæ sancti Ioannis dicitur an. Iste est Ioannes qui supra pectus domini in coena recubuit, beatus apostolus cui reuelata sunt secreta coelestia. **Oratio.** Ecclesiam tuam. vt supra in eius festo, & non fit commemoratio de Innocentibus.

Die. 3. C In octa. sancti Ioannis, du, mi. Inuit. Hymn. Antiphonæ, terita lectio, & oratio dicuntur sicut in eius festo, & in laudibus post orationem sancti Ioannis dicitur etiam oratio Innocentium. Deus cuius hodier. Vesperæ dicuntur de sancto Ioan. & post eius orationem pro comme. octauæ Innocentium dicitur an. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt, & sequuntur agnum quocunque ierit. **Oratio.** Deus cuius hodierna. &c. vt in eorum festo.

Die. 4. D In octaua Innocentium duplex minus Inuitato. Hymni, Antiphonæ, terita lectio, & oratio dicuntur sicut in eorum festo.

Die. 5. E In vigilia Epiphaniae, Inuatorium, Hymni, Antiphonæ, & Oratio, dicuntur sicut in die circuncisionis, siue incidat in dominica, siue, in alio

quocunque die.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore, Defuncto Herode, ca. 2. ecce Angelus domini apparuit in somnis Ioseph in Ægypto dicens: Surge, & accipe puerum & matrem eius, & vade in terram Israel, defuncti sunt enim qui quærebat animam pueri.

Et rel. Hom. sancti Hiero. presby.

EX hoc loco intelligimus non solum Herodem, sed & sacerdotes & Scribas eodem tempore necem domini fuisse meditatos. Qui surgens accepit puerum, & matrem eius. Non dixit, accepit filium suum & vxorem suam: sed puerum & matrem eius: quasi nutritius, non maritus. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudæa, pro Herode patre suo, timuit illo ire. Multi propter ignorantiam historiæ labuntur errore, putantes eundem esse Herodem a quo in passione sua dominus irrideatur, & qui nunc mortuus esse referuntur. Ergo Herodes ille qui cum Pilato postea amicitias fecit, huius Herodis filius est, frater Archelai. Quem & ipsum Tyberius Cæsar Lugdunum, quæ Galliarum est ciuitas, relegauit: fratremque eius Herodem successorem regni fecit. Lege Iosephi historiam. Et veniens habitauit in ciuitate quæ vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per prophetas, Quoniam Nazaræus vocabitur. Si fixum de scripturis posuisset exemplum, nunquam diceret quod dictum est per prophetas: sed simpliciter, quod dictum est per prophetam. Nunc autem, pluraliter prophetas vocans ostendit se non verba de scripturis sumpsisse, sed sensum. Nazaræus enim sanctus interpretatur. Sanctum autem dominum futurum omnis scriptura commemorat.

Epiphania domini, duplex maius. Ad

vesperas. Hymnus.

SOstis Herodes impie, Christum venire quid times?
Non eripit mortalia,
Qui regna dat cœlestia.

Ibant Magi, quam viderant,
Stellam sequentes præuiam:
Lumen requirunt lumine,
Deum fatentur munere.
Lauacra puri gurgitis,
Cœlestis agnus attigit:
Peccata, quæ non detulit,
Nos abluendo sustulit.
Nouum genus potentiae,
Aquæ rubescunt hydriæ:
Vinumque iussa fundere,
Mutauit vnda originem.

Gloria tibi domine, Qui apparuisti
hodie, Cum patre, & sancto spiritu In
sempiterna secula. Amen. **Et sic terminantur hymni in omnibus horis per totam octauam.** An. Magi videntes stellam dixerunt adiuicem, Hoc signum magni regis est, eamus, & inquiramus eum, & offeramus ei munera, aurum, thus, & myrrham, Haleluiah, haleluiah.

Oratio.

DEUS, qui hodierna die vnigenitum tuum gentibus stella duce reuelasti: concede propitius, vt qui iam te ex fide cognouimus, vsque ad contemplandam speciem tuæ celsitudinis perducamur. Per eund. &c.

Die 6. F Ad matu. inui. Christus apparuit nobis, venite adoremus. ps. Venite. & Gloria patri. &c. **Fo. j. inui.** Christus apparuit. &c. **Hym.** Hostis hero. **vt sup.** An. Reges Tharsis, & insulæ munera offerent, reges Arabum, & Saba dona adducent, haleluiah, haleluiah.

Notandum quod hodie omittuntur. j. & ij. lectio occurrentes in dominicali. & loco earum leguntur infrascriptæ ex

Isaia. Lectio. j.

OMNES sitientes venite ad aquas: & c. 55. qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite. Venite, emite absque argento, & absque villa commutatione vinum & lac. Quare appenditis argentum non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me, & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra. Incline aurem vestram, & venite ad me, audite, & viuet anima vestra, & feriam vobiscum pactum semipiternum, misericordias Dauid fideles. Ecce testem populis dedi eum, ducem ac præceptorem gentibus. Ecce, gentem quam nesciebas, vocabis: & gentes quæ te non cognoverunt, ad te current propter dominum Deum tuum, & sanctum Israel: quia glorificauit te. Quærите dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum prope est. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad dominum, & miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. † Surge, illuminare c. 60. Ierusalem: quia venit lumen tuum, & a gloria domini super te orta est. Quia ecce tenebræ operient terram, & caligo populos: super te autem orietur dominus, & gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi. Filii tui de longe venient, & filiae tuæ de latere surgent. Tunc videbis & afflues: & mirabitur & dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te, dromedarij Madian, & Ephra, omnes de Saba venient, aurum, & thus defer-

entes, & laudem domino annuntiantes.]

Secundum Matthæum. *Lectio. iij.*

ca. 2. **C**Vm † natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymam, dicentes, vbi est qui natus est rex Iudæorum? vidimus enim stellam eius in oriente, & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Ierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis vbi Christus nascetur. At illi dixerunt ei, In Bethlehem Iudæ. Sic enim scriptum est per prophetam, Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ quæ apparuit eis, & mittens illos in Bethlehem, dixit, Ite, & interrogate diligenter de puer: & cum inuenieritis, renuntiate mihi, vt & ego veniens adorem eum. Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce stella quam viderant in oriente, antecedebat eos, vsque dum veniens staret supra vbi erat puer. Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum, inuenierunt puerum cum Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

Hom. sancti Grego. papæ. Lectio. iij.

SIicut ex lectione euangelica fratres audistis, coeli rege nato rex terræ turbatus est, quia nimirum terrena altitudo confunditur, cum celsitudo coelestis aperitur. Sed quærendum no-

bis est: quidnam sit quod redemptore nato pastoribus in Iudæa angelus apparuit: atque ad adorandum hunc ab oriente Magos non angelus, sed stella perduxit? Quia videlicet Iudæis tanquam ratione vtentibus rationale animal, id est, Angelus prædicare debuit. Gentiles vero quia vti ratione neusciebant, ad cognoscendum dominum, non per vocem, sed per signa perducuntur. Vnde & per Paulum dicitur, Linguae in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetiae autem non infidelibus, sed fidelibus. Quia & illis prophetæ tanquam fidelibus non infidelibus: & istis signa tanquam infidelibus non fidelibus data sunt. Et notandum quod redemptorem nostrum cum iam perfectæ esset ætatis, eisdem gentibus apostoli prædicant: eumque paruulum, & neclum per humani corporis officium loquentem, stella gentibus denuntiat: quia nimirum rationis ordo poscebat, vt loquentem dominum loquentes nobis prædicatores innotescerent, & neclum loquentem elementa muta prædicarent. Sed in omnibus signis quæ vel nascente domino vel moriente monstrata sunt, considerandum nobis est, quanta fuerit in quorundam Iudæorum corde duritia, qui hunc nec per prophetiae donum, nec per miracula agnouerunt. Omnia quippe elementa authorem suum venisse testata sunt. Vt enim de eis quodam vsu humano loquar, Deum hunc coeli esse cognouerunt quia protinus stellam miserunt. Mare cognouit, quia sub plantis eius se calcabile præbuit. Terra cognouit, quia eo moriente contremuit. Sol cognouit quia lucis suæ radios abscondit. Saxa & parietes agnouerunt, quia tempore mortis

suæ scissa sunt. Infernus agnouit, quia hos, quos tenebat, mortuos reddidit, & tamen hunc quem Deum omnia insensibilia elementa senserunt, adhuc infidelium Iudæorum corda Deum esse minime cognoscunt, & duriora saxis scindi ad poenitentiam nolunt: eumque confiteri abnegant, quem elementa (vt diximus) aut signis aut scissionibus Deum clamant.

Ad laudes an. Ante luciferum genitus, & ante secula dominus saluator noster hodie mundo apparuit, Haleluiah, haleluiah. **Ad vespe. hym.** Hostis Herodes. **vt supra.** **An.** Tribus miraculis ornatum diem sanctum colimus: Hodie stella Magos duxit ad præseptum: hodie vinum ex aqua factum est ad nuptias: hodie a Ioanne in Iordane Christus baptizari voluit, vt saluaret nos, Haleluiah. **Hæc an. dicuntur ad ves. infra oct.**

Notandum quod cuilibet dici per totam octa. assignatur propria tertia lectio: tamen cum inciderit dominica infra octa. Epiph. omittitur tertia lectio de octa. & legitur de dominica infra oct. vt ibi inuenies.

Die. 7. G De octa. Epiphaniæ.

Ex Hom. sancti Greg. papæ, L. iij.

Qui etiam ad damnationis suæ cumulum eum quem natum despiciunt, nasciturum longe ante præscierunt. Et non solum quia nascetur nouerant, sed etiam vbi nascetur. Nam ab Herode requisiti, locum natuuitatis eius exprimunt, quem scripturae autoritate didicerunt. Et testimonium proferunt quod Bethlehem honorari natuuitate noui ducis ostenditur: vt ipsa eorum scientia & illis fieret ad testimonium damnationis, & nobis ad adiutorium credulitatis. Quos profecto bene Isaac cum Iacob filium

suum benediceret designauit. Qui & caligantibus oculis & prophetans, in præsenti filium non vidit, cui tamen multa in posterum præuidit. Quia nimirum Iudaicus populus prophetæ spiritu plenus & cæcus: eum, de quo multa in futuro prædixit, in præsenti positum non agnouit. Sed natuuitate regis nostri cognita, Herodes ad callida argumenta conuertitur, ne terreno regno priuaretur. Renuntiari sibi vbi puer inueniretur postulat: adorare se velle simulat: vt quasi hunc si inuenire possit extinguat. Sed quanta est humana malitia contra consilium diuinitatis? Scriptum quippe est, Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra dominum.

Die. 8. A De octa. Epiphaniæ.

Sermo sancti August. episc. Lectio. iij.

Ad partum virginis adorandum magi ab oriente venerunt. Hunc diem hodie celebamus: huic debitam solennitati sermonem persoluimus. Illis dies iste primus illuxit: anniuersaria nobis festiuitas redit. Illi erant primi gentium: nos populi gentium. Nobis hoc lingua nuntiauit Apostolorum: stella illis tanquam lingua celorum. Et nobis ijdem Apostoli tanquam alij coeli enarrauerunt gloriam Dei. Cur enim non agnoscamus eos celos, qui facti sunt sedes Dei? Sicut scriptum est. Anima iusti sedes est sapientiae. Per hos enim celos, ille celorum fabricator & habitator intonuit: quo tonitruo mundus tremuit, & ecce iam credit. Magnum sacramentum. In præsepe tunc iacebat & magos ab oriente adducebat. Abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in coelo: vt agnitus in coelo manifestaretur in stabulo. Et appellaretur Epiphania dies iste, quod Latine manifestatio dici potest, simul eius

celsitudinem humilitatemque commendans: vt qui in aperto celo sydereis signis monstrabatur, in angusto diuersorio quæsus inueniretur. Inualidusque in infantilibus membris, inuolutus in panenis, adoraretur a Magis, timeretur a malis.

Die. 9. B De octa. Epiphaniæ.

Sermo sancti August. episc. Lectio. iij.

NVper celebrauimus diem quo ex Iudæis dominus natus est: hodie celebramus quo a gentibus adoratus est. Quoniam salus ex Iudæis est. sed hæc salus vsque ad fines terræ. Nam in illo die pastores adorauerunt: hodie magi. Illis angeli: istis autem stella nuntiauit. Vtrique de celo didicerunt, cum regem cœli in terra viderunt: vt esset gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Ipse est enim pax nostra, qui fecit vtraque vnum. Iam hic infans natus atque annuntiatus ostenditur lapis ille angularis. Iam in ipso primordio nativitatis apparuit, duos ex diuerso parietes in se copulare iam cœpit: pastores a Iudæa, Magos ab oriente perducens, vt duos conderet in se in vnum nouum hominem, faciens pacem. Pacem his qui longe, & pacem his qui prope. Ideoque illi ipso die de proximo venientes, de longinquo isti hodie peruenientes, duos dies celebrandos posteris signauerunt: vnam tamen lucem mundi vtrique viderunt. Sed hodie de istis loquendum est, quos de remotis terræ partibus fides duxit ad Christum.

Die. 10. C De octa. Epiphaniæ.

Sermo sancti Leonis papæ. L. iij.

CElebrato proximo die quo intermerata virginitas humani generis edidit saluatorem: Epiphaniæ nobis dilectissimi veneranda festiuitas dat perseuerantiam gaudiorum: vt inter

cognatarum solemnitatum vicina sacramenta, exultationis vigor, & fero rite fidei non tepescat. Ad omnium enim hominum spectat salutem, quod in infantia Saluatoris, ac mediatoris Dei & hominum iam vniuerso declarabatur mundo, cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quamuis enim Israeliticam gentem & ipsius gentis vnam familiam delegisset, de qua naturam humanitatis assumeret: noluit tamen intra maternæ habitationis angustias ortus sui latere primordia, sed mox ab omnibus voluit agnosciri, qui dignatus est pro omnibus nasci. Tribus igitur Magis in regione orientis: stella nouæ claritatis apparuit, quæ illustrior cæteris, pulchriorque syderibus, facile in se intuentum oculos animosque conuerteret: vt confestim aduenteretur non esse otiosum, quod tam insolitum videbatur.

Die. 11. D De octa. Epiphaniæ.

Ex sermo. sancti Leonis papæ. L. iij.

Dicit ergo aspicientibus intellectum, qui præstit signum: & quod fecit intelligi, fecit inquire, & se inueniendum obtulit requisitus. Sequuntur tres viri superni luminis ductum: & præuij fulgoris indicium intenta contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis, gratiæ splendore ducuntur, qui humano sensu signatum sibi regis ortum aestimauerunt in ciuitate regia esse querendum. Sed qui serui suscepserat formam, & non iudicare venerat, sed iudicari: Bethlehem præelegit nativitati, Ierosolymam passioni. Herodes vero audiens Iudæorum principem natum, successorem suspicatus expauit. Et molitus necem salutis authori, falsum spopondit obsequium. Quam felix foret, se Magorum imitaretur fidem: & conuerteret ad religionem, quod disponebat ad fraudem? O cæca

stultæ æmulationis impietas, quæ perturbandum putas diuinum tuo furore consilium? Dominus mundi tempore non quærerit regnum, qui præstat æternum. Quid incommutabilem dispositorum rerum ordinem vertere, & alienum facinus præoccupare conaris? mors Christi non est temporis tui. Ante condendum est Euangelium: ante prædicandem est Dei regnum: ante sanitates donandæ: ante sunt facienda miracula.

Aduertendum quod quando Epiphanius domini inciderit in dominica, tunc in sabbato sequenti omittenda est sequens tertia lectio, & loco eius legendum Euangelium. Cum factus esset Iesus. **cum homilia vt inuenies in dominica tertia post Aduentum.**

Die. 12. E De octa. Epiphaniæ.

Sermo sancti Leonis papæ. L. iij.

IVstum & rationabile, dilectissimi, & veræ pietatis obsequium est in diebus, qui diuinæ opera misericordiæ protestantur, toto corde gaudere, & honorifice ea quæ ad salutem nostram gesta sunt, celebrare. Vocante nos ad hanc deuotionem ipsa recurrentium temporum lege, quæ nobis post diem in quo coæternus patri filius Dei natus ex virgine est, breui interuallo Epiphaniæ intulit festum, ex apparitione domini consecratum. In quo magnum fidei nostræ præsidium prouidentia diuina consstituit: vt dum solenni veneratione recolitur, adorata in exordiis suis Saluatoris infantia, per ipsa originalia documenta probaretur, veri hominis in Christo orta natura. Hoc est enim quod iustificat impius: hoc est quod ex peccatoribus facit sanctos, si in vno eodemque domino Iesu Christo, & vera deitas, & vera credatur humanitas. Deitas, qua ante omnia secula

in forma Dei æqualis est patri: humanitas, qua in nouissimis diebus in forma serui vnitus est homini. Ad robوراند ergo hanc fidem, qua contra omnes præmuniebamur errores, ex magno factum est diuinæ pietatis consilio, vt gens in longinqua orientalis plagæ regione consistens, quæ spectandorum syderum arte pollebat, signum nati pueri, qui super omnem Israel esset regnaturus, acciperet.

Hodie in ves. dicitur an. assignata ad primas vespe. Magi videntes.

Die. 13. F Octa. Epiph. du. mi.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore: Vedit Ioannes Iesum ca. 1. venientem ad se, & ait, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.

Et rel. Hom. sancti Augustini episc.

Nemo sibi arroget & dicat quia ipse auferat peccata mundi. Iam intendite contra quos superbos intendebat Ioannes digitum. Nondum erant nati hæretici, & demonstrabantur: iam intendebat contra illos. Contra illos clamabat tunc a fluvio, contra quos modo clamat ex Euangeli. Venit Iesus. Et quid dicit ille? Ecce Agnus Dei. Si agnus, innocens, & Ioannes agnus, an non & ipse innocens? Sed quis innocens, aut quantum innocens? omnes ex illa radice veniunt, & ex illa propagine, de qua cantat gemens Dauid, Ego in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis mater mea in vtero me aluit. Solus ergo ille agnus qui non sic venit. Non enim in iniquitate conceptus est, qui non de mortalitate conceptus est, nec eum in peccatis mater eius in vtero aluit, quem virgo concepit, virgo peperit: quia fide concepit, fide suscepit. Ergo ecce agnus Dei: Non habet iste traducem de Adam. Carnem tantum assumpsit de Adam, peccatum

non assumpsit. Qui non assumpsit de massa nostra peccatum, ipse est qui tollit peccatum nostrum: ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Nostis quia quidam homines dicunt aliquando, Nos tollimus peccata hominibus quia sancti sumus. Si enim non fuerit sanctus qui baptizat: quomodo tollit peccatum alterius, cum sit ille homo plenus peccato? Contra istas disputationes verba nostra non dicamus: hunc legamus, Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi.

Die. 14. G Basilius epis. confes. L. iij.

Basilius Cappadox genere, Cæsareæ primum in sua regione, deinde Athenis eruditus, in eam magnitudinem omnis generis doctrinarum euasit, cum egregia sanctitate: vt inde magni cognomen inuenerit. Reuersus igitur in patriam cum magna omnium expectatione Cæsaream vocatur: vt morum, ac pietatis institutor, moderatorque esset: præsulisque Eusebij adiutor: cui morienti in episcopatu successit. In quo sic Valentis Imperatoris Arriani sibi infesti tractauit animum sanctitate, & consequentibus signis, vt cum se vellet in exilium mittere, sententiam mutare coegerit: Sella enim qua gestandus erat Valens, subito confracta & dissoluta est. Cunque de more exilij multam scripturus eset, perficere non valuit, calamo nihil atramenti reddente. Cunque secundus, & tertius calamus hoc pertulisset, & adhuc legem impiam firmare contenderet, commota est eius dextera, eamque subitus tremor inuasit. Tunc eius animo terrore impleto, ambabus manibus chartam rupit. Et quæ nox data est Basilio ad deliberandum, eadem vxor imperatoris, velut tortoribus tradita, cruciatur. Filius vero, qui eis

erat vnicus, extinctus: paternæ impietatis creditur exoluisse supplicia. Erat autem Basilius in victimum, & cultu abstinentissimus: vna tantum tunica se amiciebat, humi cubitabat, totis sæpe noctibus vigilabat, omnis expers libidinis tota vita perseuerauit. Primus omnium coenobia excogitauit: & ritum illum monachorum antiquum atque agrestem, ad formulam religioni propriam reduxit. Scripsit multa sanctissime, & eloquentissime: nemo enim sacra volumina (vt testatur Gregorius Nazianzenus, qui vitam eius conscripsit) nec eloquentius eo, nec verius, nec vberius enarrauit. Obiit autem corpore iam per abstinentiam consumpto: cum ossibus ac pelle tantum superstes esset Calend. Ianuarij.

Die. 15. A Martina vir. mart. L. iij.

Martina virgo Romana ex nobili & patritia familia Christianæ pietatis egregia cultrix, & ab ineunte ætate sacris literis dedita, & erudita, dum sequitur Euangelicam doctrinam, suarum facultatum magnam partrem pauperibus distribuit. Quam ob rem facta rea, quod relicto deorum cultu seruiret nouæ religioni, ab Alexandro Imperatore, Apollini, sacrificare iubetur, nisi mallet supplicia mortemque subire. Cum igitur in fide Christi perstaret, equuleo suspensa ferreis vngulis exaratur, & sic cruciata in carcerem coniicitur, si forte sententiam mutaret. Sed postridie rursus diis immolare iussa, & perinde contempto principis impio iussu, sœuisse torquetur, mamillis ferro laniatis, rursusque in carcerem retruditur. Paucis vero diebus interiectis, desperata mutatione sententiæ, in publicis spectaculis obiecta est immanibus bestiis, quarum nulla virginem inuasit, aut

quoquo modo læsit. Tunc vero iussu Imperatoris extra vrbe educta, & in Christiana confessione & pietate constantissime perseverans, capite plectitur Calendis Ianuarij. Cuius corpus sepulturæ datum est a sancto Calisto papa.

Die. 16. B Marcellus pp mart. L. iij.

MArcellus patrea Romanus a Constantino & Galerio vsque ad Maxentium gessit pontificatum. Huius hortatu Priscilla, & Lucina matronæ Romanæ adductæ sunt: altera vt cœmeterium suis sumptibus via Salaria construeret, altera vt ecclesiam Dei hæredem suorum nomorum institueret. Titulos quinque & viginti in vrbe Roma idem disposuit, quasi dioceses ad communitatem baptismi, & eorum qui ad fidem Christi ex gentibus quotidie veniebant, & ad martyrum sepulturas. Quibus rebus iratus Maxentius, Lucina relegata, ipsum minis impellere conatur, vt se pontificatu abdicaret, atque nomen Christianum deponeret. In quo cum se ab eo negligi animaduerteret, ipsum in viuaria ad curam publicarum bestiarum damnauit. Ex quo loco nec orationes ille, nec ieunia prætermittens parochias etiam epistolis, quando aliter non licebat, multos annos gubernauit. Demum ex foeda illa, atque incommoda habitatione, paedore & situ confectus, obiit, eiusque sanctissimum corpus in cœmterio Priscillæ in via Salaria sepelitur. xvij. Calen. Febr. Sedit autem annos quinque, menses sex, dies vnum & viginti. Te deum. **Oratio.**

PReces populi tui quæsumus domine clementer exaudi, vt beati Marcelli martyris tui, atque pontificis meritis adiuuemur, cuius passione lætamur. Per do.

Die. 17. C Antonius abbas duplex minus. Lectio tertia.

Antonius in Ægypto nobili genere natus, Constantini magni tempore cum intrans ecclesiam vt solebat audisset illud Euangelij, Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, & da pauperibus: velut ea sibi tunc peculiariter dicta interpretatur, omnibus suis possessionibus distractis, pretium distribuit pauperibus: ipseque in vastam Ægypti solitudinem reces- sit. Vbi quamplurimos annos incredibili parsimonia & sanctitate vitam gessit, vix humanam, sepe a dæmonibus ipsi sanctimoniam inuidentibus, variis imaginibus infestatus: quos ipse opere diuina fretus, tam constanter spernebat, vt conuitiis etiam & maledictis persequeretur, exprobrans illis imbecillitatem in eos, quos diuina gratia non destituisset. Itaque tanto iam terrori dæmonibus erat sæpe a se deuictis, vt multi per Ægyptum ab illis agitati, nomine Antonijs super ipsos inuocato liberarentur. Huic Constantinus Imperator se, & filios per literas commendauit, vt pro eis domino supplicaret. Ita miraculis clarus, annum agens vltra centesimum, a vita migrauit decimo sexto Calendas Februa.

Die. 18. D Fit de Cathedra Romana. s. Pet. du. ma. Ad ves. hymnus.

 Vodcunque vinclis super terram strinxerit, Erit in astris religatum fortiter. Et quod resolut in terris arbitrio, erit solutum super celi radium: in fine mundi iudex erit seculi.

Gloria patri per immensa secula, Sit tibi nate decus, & imperium, Honor, potestas, sanctoque spiritui, Sit trinitati salus indiuidua, Per infinita seculorum secula. Amen.

An. Tu es pastor ouium, princeps apostolorum, tibi traditæ sunt claves regni cœlorum. **Oratio.**

DEUS, qui beato Petro Apostolo tuo collatis clauibus regni cœlestis animas ligandi, atque soluendi pontificium munus tradidisti: concede, vt intercessionis eius auxilio, a peccatorum nostrorum nexibus liberemur: Qui viuis. **Ad matutinum inuitatorium.** Tu es pastor ouium, princeps apostolorum, tibi tradidit Deus claves regni cœlorum. **Hymn.**

IAM bone pastor Petre clemens accipe Vota precantum. & peccati vincula Resolute tibi potestate tradita, Qua cunctis celum verbo claudis, aperis.

Sit Trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atque iubilatio, In vnitate cui manet imperium, Ex tunc & modo per æterna secula. Amen. **An.** Tu es Petrus, & super hanc petram, ædificabo ecclesiam meam. **Lectio. iij.**

CAthedra summi pontificatus, cuius hodie festum celebramus, promissa est Petro, cum Christus ei dixit, vt habetur Matthœi sextodecimo capite: Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in celis, & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in celis. His igitur verbis Christus cathedram summi sacerdotij Petro pollicitus antequam pateretur, eandem tradidit post resurrectionem: cum ter ipsi suum gregem pascendum commendaret. De quo sic scripsit Ioannes, Dixit Simoni Petro Iesus, Simon Iona diligis me plus his? Dicit ei, Etiam domine, tu scis

quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicet ei iterum, Simon Iona diligis me? Ait illi, Etiam domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Iona amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio amas me. Et dixit ei, Pasce oves meas. Petrus igitur post ascensionem Christi ad patrem, cum Pontum, Galatiam, Bithyniam, & Cappadociam peragrasset fidem Christi prædicando, & sermonem miraculis confirmando, Antiochiam reuersus est: ibique Cathedram, hoc est sedem apostolicam, fixit, tenuitque septem annos, donec iussu Dei (vt verbis vtar Marcelli papæ, & martyris) eam transtulit Romam, immobilemque locauit: vt ad commoditatem Christianorum & religionis augmentum sed etiam summi sacerdotij, & ecclesiæ caput esset, in ea potissimum vrbe, quæ principatum orbis obtinebat.

Ad laudes antiphona. Quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in celis: & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in celis, dicit dominus Simoni Petro. **Ad vespe. hym.** Quodcumque vinclis. **&c. Antiphona.** Dum esset summus pontifex, terrena non meruit, sed ad celestia regna gloriosus migrauit.

Die. 19. E Telesphor. pp mart. L. iij.

TELESPHORUS natione Græcus Antonino imperatore pontifex factus, constituit vt proxime ante Pascha ieunium Quadragesimæ obseruaretur: vtque in natali Christi tres missæ celebrentur. Prima media nocte, cum Christus est natus in Bethlehem. Secunda in aurora, quando a pastoribus est cognitus. Postremo circa eam horam qua redemptoris humanæ mysterium agebatur. Item, vt ante sacrifici-

cium caneretur, Gloria in excelsis Deo. Ordinationibus quater mense Decembris habitis, presbyteros. xv. diaconos. xvij. episcopos. xiiij. creauit. Cum autem sedisset annos vndeclim, menses tres, dies. xxij. martyrio coronatus est, ac in Vaticano sepultus Nonis Ianuarij.

Die. 20. F Fabianus papa, & Sebastianus marty. dup. mi. Oratio.

Nfirmitatem nostram respice omnipotens Deus, & quia pondus propriæ actionis grauat, beatorum martyrum tuorum Fabiani & Sebastiani intercessio gloria nos protegat. Per dominum no.

Lectio. iij.

Fabianus patria Romanus a Gordiano & Philippo ad Decium imperatorem pontifex ecclesiæ præfuit. Hic septem diaconis regiones diuisit, qui a notariis res martyrum gestas scribentibus, colligerent. Statuitque, vt singulis annis in die cœnæ domini chrisma renouaretur, ac vetus comburaretur in ecclesia. Huius tempore orta est hæresis Nouatij Romanæ ecclesiæ presbyteri, negantis apostatas etiam poenitentes ab ecclesia recipi debere. Sed congregato Romæ concilio sexaginta episcoporum totidemque presbyterorum cum diaconis compluribus, hæc hæresis Nouatiana damnata fuit, & cum alijs error quoque Helchesatarum asserentium non esse criminosum in tormentis Christum vocetenuis ab eo negari, qui corde ipsum confiteretur. Fabianus denique. xiiij. Calend. Geb. martyrio coronatus in coemetrio Calisti via Appia sepelitur. cum sedisset annos. xiiij. menses. xj. dies. xj. **Sebastianus ciuis Mediolanensis, sed Narbonæ ortus, vel vt alij tradunt, oriundus, vir nobilis, & imperatori Diocletiano charus, primæque**

cohortis ductor, multos Christianorum in tormentis deficientes tam fortiter, & sancte in fide confirmauit, vt martyrium constanter subierint. Quorum fuere Marcus, & Marcellianus fratres, qui Romæ in domo Nicostrati cincti asseruabantur, cuius Nicostrati vxor Zoe, exorante Deum Sebastiano, vocem ante sex annos per morbum amisam recepit. Quibus rebus cognitis Diocletianus Sebastianum ad se vocat, & grauissime increpatum, omni ratione a fide conatur auertere. Sed hoc frustra tentato, iubet eum stipite alligatum a sagittarius configi. Frequentibus igitur sagittis confixus, cum ab omnibus aut per necatus, aut protinus moriturus crederetur, tamen consequenti nocte, ab Hyrene sancta matrona sepeliendi gratia sublatus, viuuus reperitur, & ope diuina breui est in domo illius in pristinam valetudinem restitutus. Itaque paulo post factus obuiam Diocletiano ad rei mirabulum attonito, libere coepit impietatem, & sæuitiam in Christianos improperare. Tunc vero iussu eiusdem imperatoris tandiu virginis cæsus est, donec animam exhalauit. Eius vero corpus in cloacam deiectum Lucinæ opera, cui Sebastianus per somnum visus, & vbi suum corpus esset, & vbi condi velle, demonstrauit, ad Cathacumbas sepultum est: vbi templum extat eiusdem nomine dicatum. Passus est autem Romæ. xiiij. Calend. Februarij.

Die. 21. G Agnes virgi. marty. duplex minus. Oratio.

Omipotens sempiterne Deus, qui infirma mundi eligis, vt fortis quæque confundas: concede propitius, vt qui beatæ Agnetis virginis & martyris tuæ solennia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per dominum

nostrum. **Lectio. iij.**

Agnes virgo Romana claris parentibus orta, cum ab urbis praefecti filio amore flagrante in coniugem magnis pollicitis, & contentione petetur, omnibus spretis, in ea responsione perstitit, se ab amatore Christo fuisse occupatam, ipsique soli se datam fidem praestare oportere. Ita cum neque blanditiis, neque minis commoueretur a Symphronio praeposito, nec iussa Deæ Vestæ sacrificare paruisse, vestibus spoliata, praeunte precone in luponar ducta est, ubi cœleste lumen sic eam circumfulsit, vt a nemine videri posset. Cunque praefecti filius virginis insultatus intrasset, confestim exanimis iacuit: qui mox oratione virginis suscitat, egressusque in publicum clamare coepit, Templa Deorum esse dæmonum domicilia, & solum Christianorum verum esse Deum. Quo miraculo templorum pontificibus commotis, ac virginem magam esse clamitantibus. Symphronius licet iam Agnetem libentur absuleret, timens tamen pontificum calumniam, causam virginis cognoscendam Aspasio vicario commisit. Hic autem in conspectu omnium rogam accedit, & in eum virginem protrudi iussit. Quo facto flammis diuisis ipsa in medio illæsa permansit, & ignis circunstantes exurebat, qui tamen ad orationem virginis statim extinctus est. Tunc Aspasio ira concitatus iussit eam decollari. Et sic martyrio coronata ad sponsum Christum emigravit duodecimo Calend. Februarij. Parentes autem eius corpus abstulerunt, & via Numeniana in praediolo suo non longe ab urbe sepelierunt. Quibus in sepulchro cum fletu & lamentatione assidentibus, frequenti virginum cœtu circunsepta, candida, & refulgens, Agnes apparuit,

hortataque est illos, vt pijs lachrymis finem imponerent, quandoquidem ipsa in cœlum sublata, uberrimum ferret sui martyrij præmium. Igitur fama sanctitatis eius ubique dispersa, quotquot credentes ad sepulchrum eius venisset, a quacunque infirmitate sanabantur.

Die. 22. A Vincentius, & Anastasius martyres. Lectio tertia.

Vincentius Oschæ natus quod opidum est Hispaniae citerioris, ab ineunte ætate studio literarum deditus, & sacris literis eruditus, a Valerio Cæsaraugustano episcopo cui blaesa lingua erat, munus iniunctum prædicandi Euangelium pro ipso sanctissime, & constanter obibat. Quo cognito Decianus prouinciæ præses, in persecutio Diocletiani, & Maximiani capi eum iubet Cæsaraugustæ cum Valeriano, & vinctum ad se Valentiam deduci, ubi propter fidei constantiam verberibus primum vsque ad tortorum lassitudinem cæsus est: deinde in equuleo ferreis vnguis exaratus, postremo in craticula prunis subiectis impositus, & ferreis pectinibus alto impressis excarnificatus: quæ cum inuicto animo pertulisset, in carcerem retruditur, ubi paulo post spiritum ad martyrij coronam accipiendo emisit. xj. Calend Febru. Quo die martyrium quoque celebratur Anastasij natione Persæ qui Heraclio imperatore cum Ierosolymam, & loca sancta visisset, extra castellum Bethsalem cum sexaginta Christianis, qui a Cæsarea Palæstinæ ipsum fuerant secuti, iussu regis Cosdroæ fuit strangulatus. **Oratio.**

Adesto domine supplicationibus nostris, vt qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beatorum martyrum tuorum Vincentij & Anastasij intercessione liberemur. Per

do.

Die. 23. B Alfonsus archiepiscopus confessor. Lectio tertia.

Alfonsus, qui & Illefonsus ab aliis dicitur, nobili genere Toleti natus, liberalium disciplinarum, sacrarumque literarum studio deditus, Eugenij Toletani, Isidorique Hispalensis præsulum, sanctorum doctissimorumque virorum monitis, atque præceptis morum sanctitatem egregiam, & singularem cum pietate doctrinam est adeptus. Itaque primum factus monachus in Agaliensi monasterio, breui, propter virtutum præstantiam abbas est a monachis delectus. Deinde mortuo Eugenio cleri populique Toletani magno consensu sufficitur in episcopatu, quod munus mira prudentia, & sanctitate administrait. Hæreticos quosdam qui in Hispania hæresim Heluidianam tollentem perpetuam Mariæ Dei genitricis virginitatem disseminabant, doctissime confutauit, ab Hispaniaque depulit. Quam disputationem explicauit libro quem inscripsit de Mariæ virginitate, rem miraculo confirmante. Cum enim Alfonsus ad preces matutinas in ecclesiam nocte descenderet, comites eius in ecclesiæ limine fulgore quodam repentina deterriti, retrocesserunt. Ille vero intrepidus ad aram progressus, virginem ipsam vidi & adorauit, ab eademque vestem, qua in sacrificiis vteretur, accepit. Obiit autem anno sui episcopatus sanctissime gesti circiter decimo, & sepultus fuit in basilica Leocadiæ.

Die. 24. C Timo. epis. mart. L. iij.

Timotheus Lystris oppido Lycaoniæ natus ex Iudea matre, & patre Gentili, Christianæ religionis cultor erat, cum Paulus in ea loca peruenit.

Qui motus Timothei sanctitate, & optima fama qua idem inter Christianos illius tractus celebrabatur, asciuit ipsum socium & comitem suæ peregrinationis. Ac ne offenderentur qui ex Iudaismo conuersi fuerant ad Christum, Timotheumque nouerant filium patris esse Gentilis, ipsum circuncidit, quod licebat: adhuc nondum satis Euangeli promulgato. Cum autem peruenissent Ephesum, ibidem Timothæus a Paulo relictus est, vt ecclesiam doctrina, exemploque iuuaret. Ad hunc Paulus vt doctrina, qua præsentem instituerat, absentem quoque confirmaret, duas epistolas scripsit, alteram a Laodicea, alteram ab vrbe Roma. Postremo Timotheus cum in festo celeberrimo Dianæ, populum ab impio sacrificio conaretur auertere, lapidibus obrutus est a furente populo, vnde pene mortuus sublatus a Christianis, & ad montem vrbi vicinum eductus, spiritum emisit nono Calendas Februarij.

Conuersio Pauli duplex maius. Ad vesperas. Hymnus.

 Octor egregie Paule mores in strue, Et mente polum nos transfere satage: Donec perfectum largiatur plenus, Euacuato quod ex parte gerimus.

Sit trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atque iubilatio: In vnitate, cui manet imperium, Ex tunc, & modo, per æterna secula. Amen. **Antiphon.** Vade Anania, & quære Saulum, ecce orat: quia vas electionis est mihi, vt portet nomen meum coram gentibus & regibus, & filis Israel. **Oratio.**

DEUS qui vniuersum mundum beati Pauli Apostoli prædicatione docuisti: da nobis quæsumus, vt qui eius hodie conuersiōnem colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per do-

Die. 25. D Ad matutinum inuit. Laudemus Deum nostrum in conuersione doctoris gentium. **Hym.** Doctor egregie. **vt supra.** **Antiphona.** Mihi viuere Christus est, & mori lucrum, gloriari me oportet in cruce domini nostri Iesu Christi. **L. iij.**

Paulus, qui antea Saulus, Giscalis oppido Iudææ ortus Beniamina tribu, patria a Romanis bello capta, cum parentibus Tarsum quæ Ciliciæ est, migravit. Mox Ierosolymis operam dedit Gamalieli Mosaicæ legis peritissimo, Stephani martyrio interfuit, acceptisque a Iudeorum pontifice lliteris, vt eos velut impios insectaretur, qui Christum Nazarenum Dei filium assererent: quum Damascum pergeret, subita lux ob iter in speciem fulguris eum occupauit, ad terramque pauore deiectus, vocem audiuit velut increpati, Saule, Saule, quid me persequeris? Ille torpore, & metu pressus, Quis (inquit) es? Vbi vero Iesum esse Nazrenum audiuit, cuius ipse nomen insectaretur, subita religione tactus venerabundus petiit, quid iuberet se facere. Pergeret porro ire responsum est: fore, vt quum Damascum, venisset, ibi audiret, quid facto opus esset. Stabant eius comites miraculo rei attoniti, cæterum Saulum se ægre attollentem per manus in vrbum deducunt. Fuit ille triduum Damasci nihil videns. Occurrit illuc Ananias coelesti oraculo iussus ad eum ire, (erat is vnus ex Christi discipulis) ad cuius accessum confestim lux Saulo restituta est. Doctusque ab illo, quod a Deo optimo maximo electus esset ad Christianum dogma propagandum, paucis diebus, quibus Damasci fuit cum discipulis humiliiter versatus, Christumque Nazarenum Dei filium assere exorsus, confestim in se om-

nium oculos vertit. Mirari subitam in homine mutationem Iudæi, mirari vim dicendi, extemporelemque facultatem, nec erat in synagoga, qui disputanti illi resisteret: acceperat enim spiritum sanctum. Mox Damasco profectus, Christi nomen longe lateque prædicatione propaguit.

Ad laudes an. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi. **Ad vesp. hym.** Doctor egregie. **vt supra.** **An.** Sancte Paule apostole, prædicator veritatis, & doctor gentium, intercede pro nobis ad Deum, qui te elegit.

Die. 26. E Polycarpus episcopatus martyr. Lectio tertia.

Polycarpus Ioannis apostoli discipulus, & ab eo Smyrnæ episcopus præfectus: probatissimis fuit moribus & ingenti doctrina, cuius magistros habuerat nonnullos apostolorum. Hinc propter quasdam de die Paschæ contentiones, Romam venit tempore Anacleti papæ, vbi multos a Valentini & Marcionis hæresi ad rectam fidem reuocauit, rebusque cum Anacleto compotitis Smyrnam rediit, ibique per aliquot annos ecclesia sanctissime administrata, Marci Aurelij persecutione in Christianos per totam Asiam sœuiente, accusatus, & comprehensus, cum ad tribunal Proconsulis se Christianum esse constanti animo profiteretur, nec posset minis deterri, vniuersa multitudine Gentilium. & Iudæorum id clamoribus efflagitante, a proconsule damnatur, vt viuus igne comburetur. Sed in rogum, vinctus post tergum manibus iniectus, permanebat illæsus. Flamma enim in modum cameræ curvata, quasi velum nauis vento sinuante corpus martyris tegebat, potius quam adureret. Quo animaduerso sceleris

ministri, corpus, cui flammæ pepercabant: iubent gladio a carnifice transfodi. Quo facto beatissimi martyris spiritus vinculis corporis solutus ad Deum eulauit. Passus est autem annum agens. lxxxvj. septimo Calendas Februarij.

Die. 27. F Ioannes Chrysostomus episcopus confessor. Lectio. iij.

Ioannes Chrysostomus Antiochiæ natus, cum esset liberalibus artibus eruditus, relictis forensibus, & secularibus studijs, quibus ab ineunte ætate vacauerat, totum se sacrarum literarum studio tradidit. Ergo a Meletio Antiochiæ episcopo lector & diaconus, & ab Euagrio illius successore sacerdos ordinatus, tum doctrinæ, tum sanctitatis nomine omnium voce celebrabatur. Qua fama motus Arcadius Imperator ipsum ex Antiochia accersiri iubet, vt Nectario Constantiopolitano episcopo mortuo succedat. Suscepto autem episcopatu, cum via clericorum partim exemplo, partim etiam verbis, & legitimis poenis insectaretur, magnam ipsorum in se inuidiam concitauit. Eudoxiæ quoque Augustæ ob Seuerianum Gabaliensem episcopum, a se tanquam haereticum vrbe pulsum, magnum odium incurrit, erat enim Seuerianus Eudoxiæ intimus & familiaris, quam ob rem eadem contra Ioannem quorundam episcoporum concilium cogendum curauit, ad quod velut hostile cum Ioannes vocatus ire recusasset, damnatus est, & in exilium missus: sed paulo post coorta in vrbe ob id magna seditione, ab exilio reuocatus est. Cui redeunti populus cum magna gratulatione frequentissimus occurrit. Deinde cum in diuæ Sophiæ foro ante Augustæ argenteam imaginem ludos agi vetuisset, rursus irata Eudoxia, quasi factum id fuisse in suam con-

tumeliam, dat operam, vt Ioannis ab inimicis episcopis vrbe pellatur. Ad quod synodo coacta, hoc modo prætentâ causa, quod post priorem depositionem sine concilij decreto in sede reseditset, damnatus iterum mittitur in exilium. Aquo dum iubente papa Innocentio ex concilij, quod Romæ coegerat, decreto reuerteretur, mortuus est multis calamitatibus, propter ecclesiam, & morum corruptionem exhaustis: multisque libris mira doctrina, & eloquentia sanctitateque conscriptis. Obiit autem. xvij. Calend. Octob. Quo die vehemens grando Constantiopolis, suburbanis magnum detrimentum inuexit. Quod creditum est euensis propter iniustam Ioannis damnationem. & eam opinionem confirmauit mors Augustæ post. xix. diem secuta. Itaque postea corpus eius Theodosius Archadij filius Constantinopolim transferendum, ac religiose sepeliendum curauit. vj. Calendas Februarij.

Die. 28. G Lucianus presb. m. L. iij.

Maximini imperatoris persecuzione in Christianos per vniuersam propemodum Asiam, præsertim Antiochiæ sœuiente, Lucianus presbyter Antiochensis continentia, & eruditione singulari, vita & studiis semper martyr comprehensus est. Cunque ad tribunal fuisse constitutus, increpatus a iudice, quod vir prudens sequeretur sectam, cuius non posset reddere rationem: data sibi facultate dicendi, tam eloquenter, sapienterque de fide disseruit, vt iam inciperet astantibus suam disciplinam persuadere. Quo iudex animaduerso, iubet eum in carcerem retrudi, & ibi absque populi tumultu necari. Sepultus est autem Helenopoli Bithyniæ: quam vrbum, cum prius Drepana vocaretur, in honorem

præfati martyris Constantinus Imperator instaurauit, & ex nomine Helenæ matris nuncupauit: Passus est autem septimo Idus Ianuarij.

Die. 29. A Paulus primus ere. L. iij.

PAULUS, a quo primum eremus habitari coepta est, ex Thebaide Ægypti vrbe orrundus, literis Græcis, & Ægyptiis apprime eruditus, parentibus amissis cum esset annorum. xvij. Decio Imperatore in Christianos sœuiente, in solitudinem secessit. Vbi authore Hieronymo, qui vitam eius conscipit, ad saxei montis radices, speluncam, quam vetus palma, & fons limpidissimus exornabat, ad vitam peragendam elegit, palma eidem obsonium, & indumentum tredecim annorum esset, a beato Antonio nonagenario in illa solitudine inuisitur. Quibus inter se iucundissime colloquentibus, coruus panem integrum ante ipsos de posuit. Tunc Paulus, Sexaginta (inquit) anni sunt, quibus dimidiatum semper panem accipio, nunc ad aduentum tuum militibus suis Christus duplicit annonam, Tunc ad marginem nitidissimi fontis considentes, facta oratione, pane & aqua refectu, noctem peruigiles traduxerunt. Postridie Antonius cum Pauli mortem iustare ipso prædicente cognouisset, lachrymans ad monasterium suum reuertitur, relaturus pallium, quod ipsi dederat Athanasius ad Pauli corpus inuoluendum, vt ab ipso fuerat rogatus. Rediens autem vidit inter angelorum cateruas eius animam niueo candore refulgentem in sublime concendere, & statim cum gemitu & lachrymis exclamat, Cur me Paule deseris? cur insalutatus abis? & accurrens in speluncam cadauer inuenit genibus complicatus, erecta ceruice, extensis in altum manibus oranti sim-

ile. Quod cum moestissimus obuoluisset pallio, nec quo terram foderet haberet, ecce duo leones ex interiori parte solitudinis venientes, vnius hominis capacem locum effodere. Vbi humato corpore, ac tumulo composito, tunicam Pauli ex palmarum folijs contextam secum deferens, Antonius ad monasterium suum reuersus est.

Die. 30. B Iginius papa mart. L. iij.

IGNIUS papa natione Græcus, patria Atheniensis Antonino Pio imperatore pontifex factus, clericorum ordinem prudenter per gradus distribuit, instituitque, ne templa sine celebrazione dedicarentur, neve augerentur numero, aut diminuerentur inconsulto metropolitano, vel episcopo. Item, ne tigna, reliquaque templorum materia in prophanos vsus conuerterentur. Præterea, vt vnu saltem patrimus, vnaque matrima infantibus adsint in baptismo. Postremo de ecclesia Dei optime mereitus: cum mense Decembri ordinationes ter habuisse, creassetque presbyteros. xv. diaconos. v. episcopos sex, martyrio coronatus in Vaticano monte sepelitur. iij. Idus Ianuarij, cum sedisset annos. iiiij. menses tres dies. iiij.

Die. 31. C Hilarius episc. conf. L. iij.

HILARIUS natione Gallus propter in gentem eius doctrinæ ac sanctitatis opinionem magno totius populi consensu Pictauorum, in regione Aquitaniae episcopus creatur, quo munere sanctissime fungens Arrianam hæresim tum temporis vigentem insectatus est. Factione Saturnini Arelatensis episcopi de synodo Biterensi in Phyrgiam relegatus, multos libros contra hæreticos confecit. Duodecim, aduersus Arrianos. Et item librum aduersus Valentem, & Vrsatium, historiam Ariminien-

sis, & Seleuciensis synodi continentem, & alium contra Dioscorum, præter alia multa opera. Qui diu vexatus hæreticorum persecutione cum apud Constantiopolim librum pro se Constantio Imperatori porrexisset, ipsius voluntate in Galliam rediit, quæ prouincia Hilario authore dolum Arrianæ perfidiæ damnauit. Claruit etiam multis miraculis: quorum illud in primis referatur, infantem sine baptimate mortuum vitæ ac matri ab ipso fuisse restitutum. Post varia igitur certamina ob fidem suscepta, sanctitate ac doctrina clarus, Idibus Ianuarij migravit ad dominum.

FEBRVARIVS.

Die. 1. D Ignatius episc. mart. L. iij.

IGnatius Antiochiæ post Petrum tertius episcopatum sortitus Traiani tempore accusatus quod Christianus esset, ad bestias damnatur, Romam mittendus. Quo cum a Syria vincens deportaretur, omnes Asiæ ciuitates, ad quas appulisset, euangelicis cohortationibus edocebat: remotiones etiam epistolis erudiens. In quarum vna, quam Smyrnæ, dum apud Polycarpum diuersaretur, ad Romanos scripsit: inter cætera haec de sua damnatione refert, O salutares bestias, quæ præparantur mihi. Quando venient? quando emittentur? quando eis frui licebit carnibus meis? quas & ego opto acriores parari, ne forte (vt in nonnullis fecerunt) timeant contingere corpus meum. Nunc incipio discipulus esse Christi. Ignes, cruces, bestiæ, discriptiones membrorum, ac totius corporis poenæ, & omnia in me vnum supplicia diaboli arte quæsita cumulentur, dummodo Iesum Christum merear adipisci. Romam igitur perductus, & bestiis expositus, cum iam a leonibus dispergeretur, ardore mar-

tyrij moriens, in hæc verba prorupit: Frumentum ego sum Dei. Bestiarum dentibus molor, & fubigor, vt panis mundus efficiar Christo. Passus est autem Calend. Februarij. anno. xj. Traiani.

Purificatio Mariæ virginis duplex maius. Ad vesperas hym. Aue maris stella. &c. An. Senex puerum postabat, puer autem senex regebat, quem virgo peperit, & post partum virgo permansit, ipsum quem genuit adorauit.

Oratio.

 Mnipotens sempiterne Deus
maiestatem tuam supplices
exoramus: vt sicut vnigenitus
tuus hodierna die cum nostræ
carnis substantia in templo est præsentatus,
ita nos facias purificatis tibi men-
tibus præsentari. Per eun.

Die. 2. E Ad matutinum inuita. Ecce
venit ad templum sanctum suum domi-
nator dominus: gaude, & lætare Sion
occurrentis Deo tuo. Hym. O glo-
riosa domina. An. Benedicta tu in
mulieribus, & benedictus fructus ven-
tris tui.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

TN illo tempore: Postquam impleti ca. 2. sunt dies purgationis Mariæ secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem vt sisteret eum domino, si-
cūt scriptum est in lege domini.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon: & homo iste iustus, & timoratus, expectans redemptionem Is-
rael. Non solum ab angelis & prophetis,
a pastoribus & parentibus, sed etiam
a senioribus & iustis generatio domini
accipit testimonium. Omnis ætas, &
vterque sexus, euentorumque miracula
fidem astruunt. Virgo generat, ster-
ilis parit, mutus loquitur, Elizabeth

prophetat, Magus adorat, vtero clausus exultat, vidua confitetur, iustus expectat. Et bene iustus, qui non suam, sed populi gratiam requirebat: cupiens ipse corporeæ vinculis fragilitatis absolu, sed expectans videre promissum, sciebat enim quia beati oculi qui eum viderent. Vide iustum velut corporeæ carcere molis inclusum velle dissolui, vt incipiat esse cum Christo, dissolui enim, & cum Christo esse, multo melius. Sed qui vult dimitti, veniat in templum, veniat in Hierusalem, expectet Christum domini, accipiat in manibus Verbum Dei, complectatur quibusdam suæ fidei brachiis. Tunc dimittetur, vt non videat mortem, qui viderit vitam. **Ad laudes ana.** Cum inducerent puerum Iesum parentes eius accepit eum Simeon in vlnas suas, & benedixit Deum dicens, Nunc dimittis seruum tuum in pace. **Ad ves. hym.** Aue maris stella. **Ana.** Hodie beata virgo Maria puerum Iesum præsentauit in templo, & Simeon repletus spiritu sancto accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum in æternum.

Die. 3. F Blasius epis. mar. L. iij.

Blasius cum Sebastæ, quæ ciuitas polleret, electus est a Christianis eiusdem ciuitatis episcopus, Diocletiano imperatore. Sed persecutione in Christians inualescente, in speluncam Argei vicini montis configuit, ibique tandiu latuit, donec ab Agricolai præsidis militibus in eo monte venantibus est repertus. Cuius præsidis iussus captus & in vincula coniectus est, atque inde multos ægrotantes, qui ad ipsum afferabantur, sanauit. Et in his puerum iam conclamatum, spina strangulante, quæ transuersa in gutture ipsius hæserat. Productus autem Blasius ad

præsidem semel & iterum, cum diis sacrificare renuisset, primum virgis cæsus est, deinde ferreis pectinibus in eculeo laniatus, postremo capite plexus martyrio coronatus tertio nonas Februarij. **Die. 4. G Phileas episcopus, & Philoromus martyres.** **Lectio. iij.**

Phileas nobili loco natus Thmuis vrbe Ægypti egregie liberalibus disciplinis eruditus, & magnus honoribus in republica Romana functus, cum se totum ad veram Christi philosophiam traduxisset, propter multa documenta, & ingentem sanctitatis eius opinionem, magno suorum ciuium consensu episcopus efficitur. Quo munere per annos aliquot sanctissime functus, demem sub Diocletiano imperatore in vincula coniectus est: vbi gregium librum de laudibus martyrum conscripsit. Qui flentibus propinquis ac miserabiliter deprecantibus ne se liberosque suos, & familiam perditum iret, nullos se propinquos habere respondit, nisi Apostolos & martyres Dei. Ita cum neque horum, neque præsidis monitis a pio instituto reuocari potuisse, capitali sententia damnatur cum Philoromo centurione. Qui conantibus & iudice, & propinquis a vera pietate Phileam summouere, exclamauerat, Quid frustra constantiam fortissimi viri tentatis? Cur eum cogitis negare Deum, vt hominibus obsequatur? Quomodo potest terrenis lachrymis flecti, cuius oculi cœlestem iam gloriam contuentur? Itaque a turba furente comprehensus, iussu præsidis martyrio, vna cum Philea coronatur, pridie Nonas Februarij.

Die. 5. A Agatha virg. mar. L. iij.

Decio imperatore, Quintianus Siliæ præses captus amore nobilis atque egregia forma virginis Agathæ

in vrbe Catana cum ipsam Christianam esse, & sanctæ pudicitiae cognouisset, capi eam iubet prætenta superstitutionis causa. Ipsamque Aphrodisiæ cuidam septem filiarum meretricum matri & lenæ turpi consuetudine deprauandam tradit. Sed post diem trigesimum, cum Agatha meretriciam turpitudinem multo magis exosa sanctior ac in virtute constantior persistere nuntiaretur, produci eadem ad se Quintianus, optareque iubet, diisne sacrificare mallet, an supplicia ingentia subire? Quæ cum nullis suppliciis a fide Christi se posse summoueri respondisset, alapis vehementer cæsa in carcerem truditur. Ac postridie cum eodem animo perseueraret, in eculeo cruciatur, torta primum, ac deinde abscissa mamilla. Quo patientissime tolerato, post diem quartum acutis testulis, & substratis carbonibus imponitur, & volutatur. Hoc dum fieret, magnus terræmotus vrbe concussit, quo paries corruens Siluinium & Falconium præsidis domesticos oppressit. Itaque ciues timore perculsi magno clamore in Quintianum, damnata eius in virginem sœvitia, concitantur. Tunc vero Agatha in carcerem retrudi iubetur, quo cum esset semimortua reducta, Deum vt suam animam reciperet precatæ, ex hac vita migravit Nonis Februarij. *Oratio.*

DEUS, qui inter cætera potentiae tuæ miracula etiam in sexu fragili victoriam martyrij contulisti: concede propitius: vt cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per do.

Die. 6. B Dorotheæ virg. & mar.

Die. 7. C Adauctus & soc. mar. L. iij.

TEmpore Diocletiani, & Maximiani Imperatorum sœuiente in Chris-

tianos persecuzione, ciuitas quædam Phrygiæ, quæ publice & magno ciuium omnium consensu Christi fidem profitebatur, cum nulla ratione adduci posset, vt Deos alienos adoraret, obesessa ab impiorum exercitu, vniuersa sine vlo sexus, aut ætatis discriminè incendiatur, tanta impiorum crudelitate, vt nullus omnino ciuis huic vrbis calamitati superfuerit. Cuius beati numerosique martyrij simul ab vniuersa ciuitate suscepti, author & dux extitit vir pietate, & religione, magnitudineque animi clarus Adauctus Italus natione. Qui multis honoribus reipublicæ functus, tum quoque publicum munus in illa vrbe administrabat. Huius enim in confessione Christi constantiam omnis populus sequutus est, eoque duce clarissimi martyrij palmam adeptus. vij. Idus Februa.

Die. 8. D Cointha vir. mar. L. iij.

Alexandriæ Decio Imperatore tanta in Christianos persecutio exorta est, vt nullum fidelibus iter nec die: nec nocte pateret. Nam quiunque a furente populo comprehensus esset, indicta causa vel pedibus trahebatur ad mortem, vel igni succendebatur. Cum igitur dæmonum stimulis exagitatum vulgus nihil aliud, quam piorum sanguinem sitiret, Cointham virginem nobiem correptam, & Deos adorare recusantem, imo potius exercentem, vinctis pedibus per omnes vrbis plateas trahunt, foedoque & horrido supplicij genere diserpunt. vj. Idus Februarij.

Die. 9. E Apollo. virgo mar. L. iij.

APOLLONIA virgo in vrbe Alexandrina sœuiente in Christianos tempore Decij imperatoris persecutione, cum iam in senili ætate a furente populo corupta, & ad idola perducta adorare re-

cusasset, dentes ei primum effossi sunt omnes, deinde congestis lignis, incensoque rogo combusturos se minantur carnifices viuam, nisi Christum detestata, Deos alienos adoraret. At illa in fide Christi constantissime perseverans, crudelissimam mortem subire maluit, quam a vera pietate discedere. Itaque corpore sæuissimis flammis absumpto, inuictus spiritus in coelum ad martyrij coronam euolauit. v. Idus Februa.

Die. 10. F Scholastica virgo.

Die. 11. G Prisca virgo marty. quæ fuit. 18. die Ianua. Lectio. iij.

PRISCA nobilis Romana decimoterio ætatis suæ anno, quod Christianæ fidei esset accusata, iussu Claudij imperatoris ad templum Apollinis ducitur, vt dijs immolaret: quod cum facere recusaret, alapis cæsa, in carcere truditur. Educta postridie cum in Christi confessione nihilominus persisteret, flagellis verberata, feruenti adipe toto corpore perungitur, ac rursus in carcerem retruditur. Die tertia in amphitheatrum perducta, exponitur immanissimo leoni, qui ad pedes eius mansuetus se proiecit. Tunc in ergastulo virgo reclusa, triduo inedia maceratur. Deinde eculeo suspensa, & vngulis ferreis exarata, in rogum mittitur: a quo tamen diuina ope incolumis euasit. Tandem extra vrbe educta capitis abscisione martyrio coronatur. Cuius corpus, a Christianis sublatum, via Ostiensi, miliario ab vrbe. x. se pelitur. xv. Calendas Februarij.

Die. 12. A Eulalia virg. marty.

Die. 13. B Propter quod. 600.

Die. 14. C Valentinus marty.

Die. 15. D Faustinus & Iouita mar.

Die. 16. E Iuliana virgo mart.

Die. 17. F Deponentes. 601.

Die. 18. G Charissimi obse. 602.

Die. 19. A Gabinus marty.

Die. 20. B Similiter & mul. 603.

Die. 21. C Christo igitur. 604.

Die. 22. D Fit de Cathedra Antiochena Petri apostoli, du. ma. vt supra in mense Ianua. fo. 623.

Die. 23. E Seniores ergo. 605.

Mathias apostolus dup. maius. Notandum quod in anno bissextili hoc festum celebratur die vicesima quinta Febr. vt sup. dictum est in regulis generalibus quod fit quarto quoque anno, & fuit. 1564. Oratio.

Eus, qui beatum Mathiam apostolorum tuorum collegio sociasti, tribue quæsumus, vt eius interuentione tuæ circa nos pietatis semper viscera sentiamus. Per. Lectio tertia.

MATHIAS de numero septuaginta discipulorum ascitus est in Apostolatum in locum Iudeæ proditoris. Nam post Christi ad patrem ascensum Petrus apostolus in medio discipulorum Christi circiter. cxx. consistens, Oportet (inquit) viri fratres impleri scripturam, quam prædictit spiritus sanctus per os Dauid de Iuda, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Iesum: qui connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerij huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem: ita vt appellaretur ager ille, lingua eorum Haceldema, hoc est ager sanguinis. Scriptum est enim in libro psalmorum, Fiat commoratio eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea. Et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intravit &

exiuit inter nos dominus Iesus, incipiens a baptimate Ioannis vsque in diem, qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis. Et statuerunt duos, Ioseph qui vocabatur Barsabas, & cognominatus est Iustus: & Mathiam. Atque orantes dixerunt, Tu domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius, & Apostolatus de quo praeuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis: & cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum vndecim apostolis. Mathias igitur (vt quidam tradunt) cum in Macedonia primum, deinde in Iudea verbum Dei latissime disseminasset, multosque prædicatione, & consequentibus signis ad Christi fidem conuertisset, a Iudeis id ægre ferentibus, comprehensus, lapidibus pene obrutus est, ac postremo securi percussus sexto Calendas Martij.

Die. 25. G Paulus & Thim. 547.

Die. 26. A Mihi enim. 548.

Die. 27. B Iulianus & Eunus martyres.
Lectio tertia.

INeunte principatum Decio Imperatore tam vehementer in Christianos sævitum est, vt iuxta verbum domini scandalizarentur propemodum etiam iusti. Cum igitur Alexandriae suppliciorum immanitate quidam perterriti fidem negassent, plerique tamen spiritu domini confirmati, admiranda martyrij sui spectacula præbuerunt. In primisque Iulianus venerabilis senex podagra laborans, vt neque incedere posset, neque stare, qui cum duobus ministris Christianis, a quibus sella portabatur ad iudicem constitutus, nullis minis potuit nec ipse nec alter ministrorum Eunus nomine a vera pietate &

Christi confessione deterri. Perseuerantes ergo, iubentur camelis impositi per totam vrbum circunduci, & flagris hincide populo spectante vsque ad mortem laniari. Et sic martyrio coronati sunt tertio calendas Martij.

Die. 28. C Itaque charissi. 549.

MARTIVS.

Die. 1. D De caetero fratres. 551.

Die. 2. E Itaque fratres mei. 552.

Die. 3. F Emetherius, Celedonius & Asterius marty. Lectio. iij.

Emetherius & Celedonius apud regionem Hispaniae ciuitatem exurgente persecutionis procella, ob Christi fidem plurimis tormentis afficti, Calagurium inde perducti sunt, atque ibi capitis abscissione martyrij palmam sunt consecuti. Asterius patria Romanus ordinis senatorij, illustris familia gloriaque rerum gestarum fuit: sed Christiana pietate & magnis in virtute Christi miraculis editis clarior. Quorum illud in primis memoratur. Apud Cæsaream Philippi in radice montis Panij vbi oritur Iordanis fluuius veteri gentis illius instituto immolabatur solenni quodam die victima, quæ demonis præstigiis repente sublata, in coelum efferri credebatur. cui spectaculo cum forte Asterius interesset, & omnes videret attonitos specie miraculi, publicum errorem miseratus, Deum fusis lachrymis exorauit, vt præstigias diabolicas detegeret. Itaque protinus victima flumine deferri cunctis astantibus conspecta est, ac mentes ipsorum errore perniciose liberatae. Hic cum in vrbe Cæsarea Palæstinæ martyrio interfuisset beati militis Martini, corpusque illius humeris ad sepulturam efferret, abstractus ab infideli populo, in fide constans glorioso martyrio coronatur. v. Non. Martij, Valeriano &

Galieno imperatoribus.

Die. 4. G Lucius papa mar. L. iij.

LVCIUS patria Romanus Gallo, Volusiano, Galieno, & Valeriano Imperatoribus pontificatum gessit. Quorum temporibus tanta in Christianos sæuitia exorta est, vt paucæ ipsorum domus, nedum ciuitates aut prouinciae fuerint eius calamitatis expertes. Hic igitur Romam mortuo Volusiano, a quo relegatus fuerat, reuersus, constituit vt bini presbyteri ac terni diaconi episcopum vbique comitarentur, testes videlicet eius vitæ, actionumque futuri. Ordinationibus sacris ter mense Decembri habitis, presbyteros. *iiij.* diaconos. *iiij.* episcopos septem creauit. demum iubente Valeriano acerrimo Christiani nominis hoste, martyrium passus, in coemeterio Calisti sepultus est quarto Non. Martij, cum sedisset annos tres, menses tres. Qui Valerianus meritas suæ impietatis poenas mox dedit: nam paulo post Christianum nomen ab ipso vexari coepit, in bello Persico victus est, viusque venit in hostium potestatem. Apud quo tam miserabiliter in turpisima seruitute vixit, vt quoties Pacorus Persarum rex equum ascenderet, velut scabello dorso eius vteretur.

Die. 5. A Paulus apostolus. 585.

Die. 6. B Et vos cum. 586.

Die. 7. C Thomas confes. L. iij.

THOMAS vir doctrina & sanctitate clarus, Aquini natus loco illustri ex comitum familia, patria vastata a Conrado imperatore, relictus est a profugis parentibus in coenobio Casinensi monachis commendatus. Vbi aliquandiu literis studuit, ac religioni. Deinde monachus prædicatorum ordinis factus Alberto Magno præceptorи operam dedit in conuentu

Coloniensi. Eoque processit eruditioris indefessa cura, & ingenij magnitudine, vt facile principatum obtinuerit in Gymnasio Parisiensi, vbi philosophiam, theologiam quam docuit cum maxima sua laude. tot libros de philosophia ac theologia doctissime conscripsit, vt lognum sit enumerare. Quorum summam theologicam quatuor libris, adhibita etiam quadam lima senex complexus est. Romam vero accersitus ab urbano Papa spretis dignitatibus, quæ vltro ipsi a pontifice offerebantur, nulli rei præterquam lectioni, & scriptio vacabat. Qui etiam viuens miraculis claruit. Sed iussus a pontifice Gregorio. *x.* Lugdunum ad concilium, quod ibi cogebatur, contendere, dum profectionem pararet febri correptus ad monasterium Fossam nouam appellatum, emigravit ad dominum anno Christi nati M.cclxxij. Non. Martij, suæ vero ætatis quinquagesimo. Quem postmodum Ioannes Papa vigesimussecondus sanctorum confessorum numero aggregauit.

Die. 8. D Videte ne quis. 587.

Die. 9. E Quadraginta milites martyres. Lectio tertia.

AUD SEBASTEM Armeniæ minoris urbem tempore Licinij Imperatoris præside Agricolao quadraginta milites christiani comprehensi post vincula & cruciatus custodibus impositis, in stagnum missi sunt, instante bruma, vt aqua nocturno frigore concrecente, constricta ipsorum corpora dirumperentur, apposito tamen balneo, quo patet effugium, si quis eorum a confessione Christi discessisset. Itaque vnuis frigoris vehementiam non ferens, negato Christo ad balneum confugit. Sed cum primum attigit calorem, expirauit. Quo perspecto, cæteri gra-

tia Christi recreati, in Dei laudes eru-
perunt. Circa horam vero tertiam
noctis resplenduit velut sol lumen su-
per eos, & glacies dissoluta est. Cus-
todibus autem somno grauatis, solus
custodiæ præfectus vigilabat, qui au-
diens orantes, miratusque lucem, ac
glaciem resolutam: vidit super eos
coronas descendentes numero triginta
nouem. Tunc vero miraculo commo-
tus exercefactis sociis, proiecit vesti-
menta in facies eorum, & exiliuit in
stagnum, clamore se Christianum esse
professus. Cum autem illuxisset, & ex-
tracti fere omnes essent exanimes, igne
combusti sunt, ac cineres in fluuium
proiecti, vt per omnem creaturam eo-
rum transiret certamen, vt vere possint
vocem illam vsupare, Transiuiimus per
ignem & aquam, & eduxisti nos in re-
frigerium. Passi sunt autem septimo
Idus Martij. **Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens
Deus, vt qui gloriosos martyres
fortes in tua confessione cognouimus,
pios apud te in nostra intercessione sen-
tiamus. Per do.

Die. 10. D Die. 11. G De feria.

Die. 12. A **Gregorius papa confessor**
du. mi. an. O doctor. **Oratio.**

Eus, qui animæ famuli tui
Gregorij æternæ beatitudi-
nis præmia contulisti: con-
cede propitius, vt qui pecca-
torum nostrorum pondere premimur,
eius apud te precibus subleuemur. Per.
Lectio tertia.

Gregorius patria Romanus ex or-
dine senatorio, magno omnium
consensu inuitus etiam cum monachus
esset atque leuita, pontifex creatur
anno Domini Dc. xix. Qui sic vixit, vt
clarissimum exemplum reliquerit suc-
cessoribus suis, vel morum sanctitatis,

vel diligentiae in rebus agendis, vel doc-
trinæ, quam variis scriptis ostendit, quæ
multa & præclara posteritati reliquit.
Hic instituit vt Kyrie eleison nouies in
ecclesia caneretur. Item vt cantaretur
Haleluiah, præterquam a Septuages-
ima vsque ad Pascha. Idem in canone
redegit illud, Diesque nostros in tua
pace disponas. Necnon supplicationes
maiores, quas Græci litanias vocant:
& Stationum magnam partem instituit.
Ab hoc probis doctisque viris ad prædi-
candum euangelium missis, Angli fidem
Christi integre publico consensu, ac-
ceperunt. Eiusdem potissimum opera
Gotthi ad catholicam fidem ex Arriana
secta rediere. Hic paternam domum
in monasterium conuertit, vbi pauperes
pereginos alebat. Obiit anno sui pon-
tificatus. xij. mense. vj. quarto
Idus Martias, sepultusque est in basilica
beati Petri.

Die. 13. 14. 15. 16. 17. 18. de feria.

Die. 19. Ioseph confes. du. mi. oratio.

SOncede quæsumus om-
nipotens Deus, vt beati
Ioseph vnigeniti filij tui ma-
tris sponsi intercessione, ab
omnibus aduersitatibus liberemur. Per
eun.

**Ex homilia sancti Bernardi super Mis-
sus est. Lectio tertia.**

MIssus est angelus Gabriel a Deo
in ciuitatem Galileæ cui nomen
Nazareth, ad virginem desponsatam
viro, cui nomen erat Ioseph: Virum
nominat, non quia maritus, sed quia
homo virtutis erat, vel potius quia
iuxta alium euangelistam non vir sim-
pliciter, sed eius dictus est. Merito
enim appellatur, quod necessario pu-
tatur. Debuit igitur vir eius appellari,
quia necesse fuit & putari, sicut & pa-
ter saluatoris non quidem esse, sed dici

meruit vt putaretur esse, dicente hoc ipso Euangelista. Et ipse Iesus erat incipiens quam si annorum triginta vt putabatur filius Ioseph. Nec vir ergo matris, nec filij pater extitit, quauis certa (vt dictum est) & necessaria dispensatione vtrumque ad tempus & appellatus sit & putatus: coniice tamen ex hac appellatione, qua licet dispensatorie meruit honarari a Deo vt pater Dei & dictus & creditus fit. Coniice & ex proprio vocabulo, quod augmentum non dubitas interpretari, quis & qualis fuerit homo iste Ioseph: simul & memento magni illius quandam patriarchæ venditi in Ægypto, & scito ipsius istem non solum vocabulum fuisse sortitum, sed & castimoniam adeptem, innocentiam assecutum & gratiam. Siquidem ille Ioseph fraterna ex inuidia venditus & ductus in Ægyptum, Christi venditionem præfigurauit. Iste Ioseph Herodianam inuidiam fugiens, Christum in Ægyptum portauit. Ille domino suo fidem seruans, dominæ noluit commisceri. Iste dominam suam domini sui matrem virginem agnoscens, & ipse continens fideliter custodiuit.

Die. 20. B De feria.

Die. 21. C Benedicti abba. duplex munus. Lectio tertia.

BEnedictus ex Nursia ciuitate claris parentibus ortus, & Romæ liberalibus disciplinis eruditus, ab ipsa infantia Christum egregia pietate coluit, & miraculis claruit. Quod vt faceret expeditius, in solitudinem & specum quandam profundam, ad locum qui dicitur Sublacus, secessit. Vbi triennio latuit cunctis hominibus incognitus præter Romanum monachum, qui ei necessaria subministrabat. In qua solitudine cum die quodam diabolica tentatione ardore libidinis vrere-

tur, se in spinis & vepribus nudum volutauit, donec cruentus & laceratus tentationem superaret. Deinde vocatus a quibusdam monachis, vt ipsorum monasterio præesset, quidam ipsorum dissoluti cum paulo seuerius ab eo tractarentur, ipsum venanato vino necare constituerunt. Quod cum ei in poculo vitro porrigerent, ille rem diuinitus agnoscens, solo signo crucis manufacto, vas intactum mirabiliter confregit. Et dimisso monasterio ad solitudinem remeauit. Quo cum multi discipuli conuenissent, duodecim monasteria construxit, quæ optimis institutis, exemplo sanctitatis, multis etiam sequentibus signis & miraculis fundauit, monachorumque regulam prudentissime ac luculenter scripsit. Obiit autem diem suum, quem multo antea præcognouit. 12. Calend. Aprilis.

Die. 22. 23. 24. De Feria.

Die. 25. G Annuntiatio Mariæ virginis dup. ma. Ad ves. hym. Aue maris stella. Antiphona.

 Issus est Gabriel angelus ad Mariam virginem desponsatam Ioseph. **Oratio.** Deus qui de beatæ Mariæ virginis vtero. **vt in sabbatis aduentus.** **Ad matu.** inui. Aue maria gratia plena, Dominus tecum. **Hymnus.** Quem terra. **Antiphona.** Spiritus sanctus in te descendet Maria, & virtus altissimi obumbrabit tibi. **Lectio.** iij Missus est Angelus Gabriel. **Ad laudes antiphona.** Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud dominum: ecce concipies, & paries filium, Haleluiah. **Ad vespe. hym.** Aue maris stella. **Antiphona.** Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Supradicta inuenies in officio eiusdem

virginis pro sabbatis Aduentus assignato.

Die. 26. 27. 28. 29. de feria.

Die. 30. E Igitur si consur. 588.

Die. 31. F Domini quod. 589.

APRILIS.

Die. 1. G Paulus & Silua. 180.

Die. 2. A Ideo & vos. 182.

Die. 3. B Pancratius martyr.

Die. 4. C Isidorus episc. confes. L. iij.

ISidorus natione Hispanus ex noua Carthagine, cui pater ipsius Seuerianus dominabatur, a sanctis viris Leandro archiepiscopo Hispalensi, & Fulgentio episcopo Astigitano fratribus suis sancte & liberaliter in studio literarum educatus est, & ingentem doctrinam Latine, Graece, atque Hebraice cum magna nominis claritate consequatus. Hic adolescens adhuc hæresim Arrianam, quæ gentem Gotthorum Hispaniæ latissime dominantem penitus iampridem inuaserat, tam constanter palam arguebat, vt prope fuerit vt ab Arrianis necaretur. Sed cohibitus a Leandro hunc sibi successorem fore præsagiente, & vt se commodiori tempori reseruaret admonitus, indignationem temperauit. Igitur Leandro vita functo, Isidorus magno regis & populi consensu in Hispalensi archiepiscopatu sufficitur. Quam electionem sanctus Gregorius Papa confirmauit, eique pallium misit in Hispaniam. Fuit autem Isidori tanta doctrinæ ac sanctitatis opinio, vt coacto concilio generali, vltro fuerit a pontifice maximo vocatus, vbi mirum est, quantum ponderis & authoritatis habuerit in singulis rebus Isidori sententia apud pontificem, & omnes prælatos. Reuersus autem in Hispaniam, cum suam mortem & Hispaniæ vastationem a Saracenis publice prædixisset, migrauit e vita pri-

die nonas Aprilis, anno Christi nato sexcentesimo vigesimosecundo, sepultusque fuit Hispali. Vnde postea translatus est in vrbe Legionem a Fernando rege Legionem qui hoc ab Eneto Saraceno Hispali regnante magnis precibus & præmiis impertrauit. Cuius nomine templum ædificatum est Legione, vbi sepultus, miraculis clarus, colitur magna populi religione.

Die. 5. D Vincentius confes.

Die. 6. E Xystus papa mart. L. iij.

XYstus papa, qui patria Romanus fuit, ecclesiae præfuit ab Adriani Imperatoris tempore vsque ad Verum & Anniculum consules. Qui curam præcipuam (vt par erat) rei diuinæ gerens, constituit ne quis præter ministros sacrorum, mysteria & vasa sacra contingeret, præsertim foemina. Item vetuit lege, Ne, quod sacerdotes corporale vocant, ex alio, quam ex lineo panno, eoque purissimo fieret. Huius fuit institutum, ne episcopus, qui ad sedem apostolicam fuisset ob aliquam causam, siue controuersiam vocatus, ad ecclesiam suam prius reuertetur, quam literis apostolicis, vel formatis plene fuisset instructus, atque purgatus, vt postquam fuisset domi reuersus, cognoscerent vicini, quemadmodum Romæ ipsius, aliorumque causa discussa fuisset. Vtque in missa cantaretur, Sanctus, sanctus, sanctus dominus Deus sabaoth. Xystus denique vbi ordinationes ter mense Decembri habuisset, martyrio coronatus in Vaticano. viij. Idus Aprilis sepelitur, cum sedisset annos. x. menses tres, dies xxj.

Die. 7. F De cætero ergo fr. 183.

Die. 8. G De Dionysius epis. confes.

Die. 9. A De temporibus. 184.

Die. 10. B Paulus & Silua. 186.

Die. 11. C Leo primus papa confessor.

Lectio tertia.

Leo papa natione Thuscus patre Quintiano, eo tempore pontificatum gessit, quo Attila rex Hunnorum flagellum Dei appellatus, Aquileiam primo in Italiæ limite positam, post longam trennij obsessionem captam diripuit, atque incendit. Vnde Romanam infestis signis progredienti, & copias, qua Mincius Padum influit, traiicere paranti, Leo pontifex vir sanctissimus occurrit, & ne vltra progredieretur ope diuina mirabiliter persuasit. Attila enim non tam Leonis oratione se ab instituto reuocatum esse incusantibus amicis testatus est, quam duorum virorum authoritate, qui loquente Leone, sibi visi essent, strictis gladiis necem, nisi paruissest, intenates. Hi autem Petrus & Paulus apostoli fuisse crediti sunt: Ita factum est, vt Attila in Pannoniam exercitum reduceret, Leo Romanum cum magno triumpho rediet. Vbi totus ad confirmandam, tuendamque catholicam fidem conuertitur: quæ tum potissimum a multis haereticis impugnabatur, præcipue a Nestorianis, & Eutychianis, qui in concilio Chalcedonensi tunc celebrato damnati sunt. Vbi & Manichæorum libri fuerunt incensi. Interim vero cum Vandali Romanam diripiuerint, ac templo spoliassent: vrbis ac templorum reparacioni mirum in modum intentus, multis præclarissimisque rebus gestis moritur, & in Petri Basilica: sepelitur. iij. Idus Aprilis, cum sedisset annos vnum & viginti, mensem vnum, dies. xiiij. **Die. 12. D Rogamus autem.** 186.

Die. 13. E Iustinus Philosophus martyr.

Lectio tertia.

Ivstinus Neapolitanus in Palæsthina philosophus fuit Platonicus. Qui

factus Christianus plurima studiorum suorum monumenta pro fide Christiana posteriati reliquit. Et in his apologeticum librum pro Christianis ad Antoninum Pium, & alterum ad successorem huius Antoninum Verum. Item duos libros contra paganos. Hic cum in vrbe Roma frequenter pro fide Christi disputasset, & Crescentem quandam Cynicum (moribus & professione vere canem) multa in Christianos conuicta iactantem sæpe redarguisset, ab eodem accusatus, quod Christianus esset, capiteque sannatus martyrio coronatur. Quod ita futurum martyr ipse prædixerat in defensione secunda, quam pro Christianis ediderat. Passus est autem imperantibus Marco Aurelio Vero & Antonino eius filio Idibus Aprilis.

Die. 14. F Valerianus, Tyburtius, & cæteri marty. **Lectio. iij.**

Valerianus genere Romanus, & idem nobilissimus tempore Marci Aurelij Antonini imperatoris Ceciliam sibi æque nobilissimam accepit vxorem, cuius impulsu atque precibus (erat enim ab ineunte ætate fidem edocta) ad Christianam religionem reiectis idolis conuersus est, & a sancto Vrbano Papa baptizatus. Quem Tyburtius eius germanus imitatus, ab eodem Pontifice baptizatur. Almachius igitur præfector, & Christianorum sœuissimus hostis, cum hos esse Christianos, & patrimonium iam omne pauperibus erogasse cognisset, eosdem ad se vocat & acriter increpat. Et post longam de fide Christi, deque culut idolorum disputationem inter ipsos vltro citroque habitam, ad Iouis simulachrum eosdem deduci iubet aut sacrificaturos, aut aliquo mortis genere quam immanissime interituros. Illi vero in confes-

sione Christi perstantes, & paratam sibi & fidelibus floriam prædicantes, mortem impietati prætulerunt. Itaque extra vrbum educti ad quartum lapi-dem. xvij. Calend. Maij cum summa fidei constantia trucidantur. Quam demiratus Maximus vir nobilis, qui horum decollationi præfuit, cum nonnullis satellitum conuersus est, & propter Christi confessionem omnes vsque ad necem plumbatis cæsi, eoque supplicij genere martyrio coronati sunt, & ad dominum inuictissimi commigrarunt.

Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt qui sanctorum martyrum tuorum Tyburtij, Valeriani & Maximi solennia colimus, eorum etiam virtutes imitemur. Per do.

Die. 15. G De cætero. 188.

Die. 16. A Paulus apostolus. 171.

Die. 17. B Anicetus papa mart.

Die. 18. C Apollonius Senator martyr.

Lectio tertia.

APOLLONIUS Romanæ vrbis Senator non solum opibus, sed liberalibus etiam disciplinis, ac morum integritate clarus, ad Christum conuersus Lucio Aurelio Commodo Imperatore, Christianæ pietatis egregius cultor fuit, cum iam persecutio sublata esse videretur, lege promulgata, Ne Christiani quererentur ad pecenam, sed oblati dun-taxat punirentur, poena etiam mortis delatoribus proposita. In ea igitur Christianorum tranquillitate, Apollonius a seruo proditus, & apud Peren-nium iudicem accusatus, fidei suæ rationem reddere iubetur, sumpta poena legitima de seruo delatore. Cum ergo in signe volumen in defensionem Christianæ fidei a se compositum in senatu publice legisset, senatus consulta damnatus est: & pro Christi constanti

confessione capite truncatus. xijij. Calend. Maij. Lex enim erat, Ne Christiani facti rei absque Christiani facti rei absque Christi abnegatione dimitterentur.

Die. 19. D Et vos cum esset. 173.

Die. 20. E Huius rei gratia. 174.

Die. 21. F Obsecro itaque. 175.

Die. 22. G **Caius papa mar.** L. iij.

CAIUS papa natione Dalmata ordines distinxit, quibus gradatim ad episcopatum ascenderetur. Quorum primum tenet Ostiarius, alterum Lector, tum Exorcista, sequitur Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, presbyter, Episcopus. Idem constituit, ne cui prophano sacris initiatum, nec pagano vel hæretico liceret Christianum hominem in iudicium vocare. Item vt nemo episcopum, aut clericum apud seculares iudices accusaret. Postremo orta in Christianos tempore Diocletiani perse-quutione maxima, cum in subterraneis locis diu vitans impiorum furorum latuisse, captus a persecutoribus vna cum Gabinio fratre, eiusque filia Susanna martyrio coronatur. x. Calend. Maij, & in cœmeterio Calisti via Appia sepelitur, cum sedisset annos. xij. menses. iij. dies. xij.

Die. 23. A **Georgius martyr.**

Die. 24. B Renouamini. 177.

Die. 25. C **Marcus euangelista dup.** ma. Ad Vespertas & Matu. Hymni, Antiphonæ, & Inuit. dicuntur de com-muni Apostolorum. Oro.

SEPTUAGINTA Eus, qui beatum Marcum Eu-angelistam tuum euangelicæ prædicationis gratia subli-masti, tribue quæsumus, eius nos semper & eruditione proficere, & oratione defendi. Per. **Lectio.** iij.

MARCUS discipulus & interpres Petri, quemadmodum Petrum

referentem audierat, rogatus Romæ a fratribus breue scripsit euangelium. Quod cum Petrus audisset probauit: & ecclesiæ legendum suam authoritate tradidit, vt testatur Clemens presbyter ecclesiæ Alexendarinæ. Marcus igitur assumpto, quod scripserat, euangelio, perrexit in Ægyptum, & primus Alexandriæ Christum annuntians, constituit ecclesiam tanta doctrina, & vitæ continentia, vt omnes sectatores Christi ad exemplum sui cogeret. Tandem cum ecclesiam a se optime constitutam octo annos sanctissime rexisset, ibidem mortuus est, & sepultus. vij. Calend. Maij, octauo Neronis anno. Corpus autem eius post aliquot ætates, Venetias translatum est.

Die. 26. D Cletus & Marcellinus papæ martyres. Lectio. iij.

CLetus patria Romanus tempore Vespasiani adhortante Clemente pontificatum suscepit inuitus. Qui cum nihil, quod ad ecclesiam Dei augendam pertinere arbitraretur prætermisset, creatis (vt præceperat Petrus.) xxv. presbyteris ab ecclesia optime constituta, Domitiano Imperatore martyrio coronatur, & in Vaticano sepelitur. vj. Calend. Maij. cum sedisset annos. xij. mensem. j. dies. xj. Marcellinus pontifex patria Romanus in persecutione Diocletiani & Maximiani sœuissima, minis perterritus simulachra deorum adoruit. Sed non multo post magna poenitentia ductus, Sinuesam (vbi concilium. clxxx. episcoporum coactum erat) squalidus & cilicio indutus peruenit: seque ab eis petit pro inconstantia & scelere commisso poenis meritis puniri. Cæterum a nemine damnatus est, cunctis acclamantibus, eadem animi infirmitate Petrum delinquisse, qui veniam a Deo similibus

lachrymis fuisse assecutus. Tunc Romam reuersus Diocletianum adit, & quod se scelestissime ad tantum nefas impulisset increpat, eius damnans impietatem. Quibus ille iratus, iubet ipsum cum aliis Christi fidelibus astrahi ad supplicium. vj. Calend. Maij. Quorum occisorum corpora. xxxvj. dies iussu eiusdem iacuerunt insepulta, donec Marcellus admonitus in somnis a beato Petro, eadem condidit in cœmeterio Priscillæ. Sedit autem Marcellinus annos nouem menses duos, dies sexdecim.

Die. 27. E Anastasius papa confes.

Die. 28. F Vitalis martyr.

Die. 29. G Petrus martyr ordinis Prædicatorum. Lectio. iij.

Petrus martyr patria Veronensis ordinis Prædicatorum, doctor eximius & catholicæ fidei acerrimus defensor, tanquam rosa de spinis ortus est, parentibus hæreticis, hæreticorum mirabilis insectator. Itaque & in adolescentia sua mundum, parentesque relinquens, ordinem prædicatorum ingressus est, in quo triginta annis laudabilem vitam perduxit. Cum igitur a Cumis profectus Mediolanum contenderet, missus a pontifice contra Manichæos anno Christi M. ccli. tertio Calend. Maij ab hæreticis interceptus, & occisus martyrij coronam adeptus est. Quo multa post mortem edente miracula plurimi hæreticorum ad gremium ecclesiæ rediere. Quam ob rem ab Innocentio Papa quarto catalogo sanctorum martyrum consecuto anno adscriptus est.

Die. 30. A Videte itaque. 178.

MAIVS.

Festum sanctorum apostolorum Philippi & Iacobi du. ma. Ad vesper. an. Domine ostende nobis patrem: &

sufficit nobis, Haleluiah. **Oro.**

 Eus, qui nos annua apostolorum tuorum Philippi & Iacobi solennitate lætificas, præsta quæsumus, vt quorum gaudemus meritis, instruamur exemplis. Per dominum.

Die. 1. B Ad matutinum antiphona. Tanto tempore vobiscum sum: & non cognouistis me, Philippe, qui videt me: videt & patrem meam, Haleluiah.

Lectio. iij.

Acobus apostolus cognomento Iustus, frater domini voactus, Mariæ Cleophæ filius, sanctus fuit ab ineunte ætate, victu & cultu frugalissimus. Qui statim post Christi Ascensionem Ierosolymorum episcopus ab apostolis constitutus, eam ecclesiam annis triginta summa cum laude rexit. Rogatus autem a Iudæis vt in die Paschæ: quum plurima turba conuenire solebat, ex loco sublimi ad populum concionaretur, & a cultu Iesu, quem per errorem multi sequerentur, oratione & authoritate sua populares auerteret, pinnam templi conscendit. Vbi magna Iudæorum Gentiliumque astante multitudine, a Scribis & Pharisæis quid ipsi de Christo videretur alta voce rogatus, respondit, Quid me interrogatis de filio hominis? Ecce ipse sedet in cœlo a dextris summæ virtutis. Et ipse venturus est in nubibus coeli. Quo sermone auditio, Scribæ & Pharisæi conclamant, Proh, iustus etiam errauit. Ascenderuntque, & præcipitauerunt eum, & lapidibus obruere cooperunt. Ille vero conuersus, & super genua procumbens, quæ illi ob assiduum orandi vsum in camelorum speciem occalluerant, pro ipsis orabat: donec vecte fullonis capite comminuto, spiritum emisit Calendis Maij. Quo in loco prope templum est

sepultus. Philippus apostolus quum annos circiter viginti euangelium in Scythia prædicasset, omnemque, fere gentem illam ad veræ pietatis cultum traduxisset, ab infidelibus tractus ad Martis statuam, vt sacrificaret: draco inde repente exiit, qui pontificis filum certo impetu adortus, letaliter percussit, & mox duos tribunos, ac multi præterea ab eo afflati, confestim in pestiferum languorem inciderunt. Philippus autem percussum multitudinem affatus, Si quæ vobis dixero (inquit) sedulo curabitis, pollicor futurum, male affecti ad pristinam valetudinem, & qui mortui sunt diuina virtute ad vitam reuocentur: pestiferque serpens statim abigatur. Et rogantibus quid opus esset facto, Ite (inquit) & dæmonis huius, quem colitis simulachrum deiicite, locumque vnde illud demoliti fueritis, signo crucis insignite: idque in Christi Nazareni memoriam mecum supplices adorate. Facesunt Scythæ pium opus, quo rite procurato, & qui defuncti fuerant reuixere, & per nicias pestis illa procul discussa est, neque unquam postea visus draco. His Philippus, multisque aliis rebus diuinitus gestis, quum Hieropolim Phrygiæ ciuitatem venisset, ab Hebionitis cruci affixus & lapidibus obrutus est Calendis Maij. **Ad laudes antiphona.** Ego sum via, veritas, & vita: nemo venit ad patrem nisi per me, Haleluiah. **Ad vesper. an.** Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint: quodcumque petieritis, fiet vobis. Haleluiah, haleluiah, haleluiah.

Die. 2. C Athanasius epis. conf. L. iij.

Athanasius episcopus vir omni virutum genere & doctrina clarissimus, veræque religionis propugnator egregius, fuit natione Ægyptius,

Alexandriæ ortus. Qui ab Alexandro episcopo Alexandrino presbyter factus, ipsum secutus est ad concilium Nicenum. Vbi cum Arrium vehementer repressisset, maximum in se odium Arrianorum concitauit. A quibus postquam eidem Alexandro in episcopatu successit, difficile dictu est, quot insidias, quotque incommoda passus fuerit. Quorum nonnulla recensebimus. Coacto apud Tyrum concilio episcoporum magna ex parte Arrianorum, muliercula quædam ab eis subornata est, quæ Athanasius accusaret, quod a se hospitio susceptus, illata vi, pudicitiam eius violasset. Introduci ad hæc iubetur Athanasius, cum quo ingressus est Timotheus presbyter suus. Cumque mulier ea quæ edocta fuerat perorasset. Timotheus Athanasium se esse simulans: Egone (inquit) mulier apud te aliquando sum diuersatus, aut vim tibi, vt asseris, intuli? Tunc illa procaciter Timotheum obiurgans, Tu, inquit, mihi vim fecisti. Tu commaculasti castitatem meam, & ad iudices conuersa quæ diceret vera esse iurare coepit, ignorans videlicet, eum a quo vim se perpessam mentitura subiciebatur. Et sic cum risu simul & indignatione muliercula reiecta est a iudicibus, & Athansius liberatus.

Aliud deinde intentatum est crimen. Arsenius Athanasij lector timens eiusdem Athanasij, quem offenderat, castigationem, apud Arianum quandam latitabat. Qua occasione vtentes aduersarij, humanum brachium loculo delatum ostentabant, quod ex Arsenij corpore ab Athansio abscissum est in magicæ artis vsum criminabantur. Arsenius autem dolis cognitis, siue eum humanitatis contemplatio, siue diuina

perpulit prouidentia, clam per noctis silentia euandens, Tyrum ad Athanasiū se contulit. Quo in concilium praeter spem omium producto, & vtunque brachium illæsum ostendente, inimicorum scelus perspicue detectum est. At non propterea Arriani quievere, sed multo maiore odio Athanasium prosequebantur, cuncta ab eo magicis artibus facta esse calumniantes. Itaque horum insidias fugiens, & Constantij imperatoris, qui fauebat Arrianis, iram per tiemscens, magna parte orbis peragrata, sex continuos annos in sicca cisterna sine Solis aspectu latuit, amico ei quodam necessaria clam suppeditante. Postremo inde egressus, ad Constantis partes profugus accessit, quo admittente sedem suam recepit. Cæterum postea Constante mortuo, rursus in Galliam aufugiens exulauit apud Treuiros. Vnde Alexandriam reuersus, cum postea imperatoris Iuliani apostatae iussu ad necem quæreretur, per fluum nauicula fugiens, ex industria in occursum se insequendum recurrit. A quibus interrogati qui cum eo erant, quid de Athansio accepissent? non longe ipsum euntem se vidisse responderunt. Atque ita illis in diuersum festinantibus Athanasius euasit. Qui non multo post Alexandriam rediens, alia suborta tempestate, quatuor mensibus in paterno sepulchro delituit. Tandem his permultique aliis periculis diuina ope liberatus, Alexandriæ mortuus est miraculis clarus, cum eam sedem sex & quadraginta annos per varia certamina rexisset, multaque opera doctissime composuisset.

Die. 3. D Inuentio sanctæ crucis, duplex ma. Ad vespe hym.

S, Vstris sex, qui iam peractis,
Tempus implens corporis: Se
volente natus ad hoc passioni
deditus, Agnus in cruce leu-
atur, Immolandus stipite.

Hic acetum, fel arundo, Sputa, claui,
lancea: Mite corpus perforatur: San-
guis, vnda profluit. Terra, pontus, as-
tra, mundus, Quo lauantur flumine.

Crx fidelis inter omnes Arbor vna no-
bilis: Nulla sylua tale profert Fronde,
flore, germine: Dulce lignum, dulces
clauos Dulce pondus sustinet.

Flecte ramos arbor alta, Tensa laxa vis-
cera: Et rigor lentescat ille, Quem dedit
natiuitas: Vt superni membra regis,
Miti tendas stipite.

Sola digna tu fuisti, Ferre secli
preium: Atque portum præparare,
Nauta mundo naufrago. Quem sacer
cruor perunxit Fusus agni corpore.

Gloria & honor Deo, Vsque quo al-
tissimo: Vna patri, Filioque, Inclyto
paracleto: Cui laus est, & potes-
tas, Per immensa secula. Amen.

An. O crux splendidior cunctis astris,
quæ sola fuisti digna portare talentum
mundi, dulce lignum, dulces clauos,
dulcia ferens pondera, salua præsen-
tem cateruam, in tuis hodie laudibus
congregatam, Haleluiah, haleluiah,
haleluiah, haleluiah. **Oratio.**

Deus, qui in præclara salutiferæ
crucis inuentione passionis tuæ
miracula suscitasti: concede, vt vitalis
ligni pretio, æternæ vitæ suffragia con-
sequamur. Qui viuis & regnas.

Die. 3. Ad matutinum inuita. Chris-
tum regem crucifixum, venite adore-
mus. Haleluiah. **Hymnus.** Lustris
sex. **vt sup.** **An.** Inuentæ Crucis
festa recolimus, cuius præconium per
vniuersum orbem micanti lumine ful-
get, Haleluiah. **L. iiij.**

HElena Constantini mater mulier
religione & pietate insigni,
diuinarum rerum studio, nocturnoque
visu impulsa Ierosolymam petiit, vt
Dominicam quæreret crucem, vnde hu-
mana salue pependisset. Vbi autem
hæc defossa erat, ibi ex industria
fuerat Veneris simulchrum constitutum
ab impiis fidei persecutoribus, vt
omne dominicæ passionis monumen-
tum aboleretur. Et si quis Christianus
eo loco Christum adoraret, Venerem
videtur adorare. Cæterum simulachro
inde deiecto, locoque ruderibus pur-
gato. Crux reperta est: & cum ea duæ
aliæ quibus affixi fuerant duo latrones.
Sed obturbabat reperti muneris læti-
tiam vniuscuiusque crucis indiscreta
proprietas. Aderat quidem & titu-
lus ille, qui Hebraice, Graece & latine
a Pilato fuerat conscriptus, sed nec
ipse satis euidenter dominici prodebat
signa patibuli. Diuino autem miraculo
mox consecuto, omnis prorsus ambi-
guitas sublata est. Cum enim Macar-
ius Ierosolymitanus episcopus fusis ad
Deum precibus vt id reuelaret, frus-
tra duas nobili cuidam foeminæ longa
ægritudine confectæ & iam prope de-
functæ admouisset: ad mota tertia,
repente adapertis oculis mulier con-
surrexit, & stabilitate virium recepta,
alacrior multo, quam cum sana fuerat,
tota domo discurrere, & magnificare
Dei potentiam coepit. Helena igitur eu-
identi indicio voti compos facta, tem-
plum, vbi crucem repererat, magnifice
construxit. Ibique partem Crucis reliq-
uit thecis argenteis conclusam: partem
filio detulit. Cuius pars postea reposita
fuit Romæ in æde sessoriana, quæ
sanctæ Crucis in Ierusalem nuncuoata
est. Attulit etiam clauos tres, quibus

Christi corpus fuerat affixum: Quorum vno Constantinus pro amuleto in cono galeæ vsus est. Alterum deiecit in mare ad foedam tempestatem compescendam. Reliquum inseruit bellatoris equi fræno, veterem prophetiam adimplens, Olim enim sic Zacharias propheta clamauerat, Erit quod super frænum equi est sanctum domino. Qui Constantinus legem tulit, ne quis deinceps supplicio Crucis afficeretur. Ita res quæ antea mortalibus probro fuerat, venerationi esse coepit.

Ad laudes antiphona. Hæc est arbor dignissima, in qua salutis author propria morte mortem omnium superauit, Haleluiah.

Ad vesper. Hymni, Antiphonæ, & oratio vt supra in primis Vesperis.

Die. 4. E **Monica vidua.**

Die. 5. F **Alexander papæ m. L. iij.**

Alexander patria Romanus, qui Adriani imperatoris tempore pontificatum gessit, in memoriam passionis Christi in sacrificio addidit: Qui pridie quam pateretur, vsque ad illum locum: Hoc est corpus meum. Idem instituit, vt aqua benedicta admisto sale in templis & cubiculis ad fugandos dæmones retineretur, Vtque in consecratione sanguinis & corporis Christi vnum aqua miscetur, ad significandam Christi & ecclesiæ coniunctionem. Panisque azymus non fermentatus consecraretur. Cum autem ordinationibus ter mense Decembri habitis, presbyteros. v. diaconos. iij. epis copos quinque per diuersa loca creasset, martyrio coronatus cum Euentio & Theodoro diaconois via Nomentana vbi imperfectus fuit. vij. ab vrbe milliarior sepelitur. v. Nonis Maij. Sdit autem annos. x. menses. vij. dies duos.

Die. 6. G **Ioannes ante portam Latini**

nam dup. mi. Ad vesper. & matuti. hym. antiphonæ, & inuita. de communi apostolorum. **Oratio.**

DEUS, qui conspicis, quia nos vndique mala nostra perturbant: præsta quæsumus, vt beati Ioannis apostoli tui & euangelistæ intercessio gloriosa nos protegat. Per domi.

Lectio iij.

IOANNES apostolus dilectissimus Christo, post ipsius ascensionem maximo studio, magnisque miraculis Christianam pietatem propaguit. Huius enim & Petri prædicatione post claudum sanatum ad portam templi speciosam appellatam, quinque millia hominum vno die conuersa sunt ad fidem. Iidemque duo post Stephani martyrium in Samariam, quæ Philippo prædicante baptismum acceperat, perruenerunt, eandemque in fide confirmarunt, & per ipsorum manus impositionem Spiritus sanctus in baptizatorum corda descendit. In diuisione autem orbis terræ Ioanni obtigit Asia prouincia. Cuius ecclesias cum sapientissime a se fundatas sanctissime moderaretur, captus fuit in persecuzione Domitiani in vrbe Epheso. Vnde Romam adductus, cum a Christi fide auerti non poseet, in eadem vrbe Roma (vt Tertullianus est author) in dolium feruentis olei demersus est. Sed cum incolumis inde euasisset, relegatus est in Patmum insulam, vbi Apocalypsim conscripsit. Post mortem vero Domitiani, cuius acta omnia fuerunt a senatu rescissa, Ephesum reuersus, Drusianam magnæ in Christum pietatis foeminam paulo ante defunctam, spectante populo ad vitam diuina ope reuocauit. Quo miraculo multi sunt ad Christi fidem conuersi.

Die. 7. A Filij obedite. 129.

Die. 8. B Apparitio sancti Michaelis duplex mi. In hoc festo Hym. Antiphonæ, Inuita. tertia lectio, & oratio dicuntur sicut in alio festo eius in mense Septembri.

Die. 9. C Gregorius Nazianzenus episcopus confessor. Lectio. iij.

Gregorius qui ex singulari rerum diuinorum doctrina Theologi cognomen inuenit, natus est in Cappadocia, sed Athenis educatus, ac eruditus omni philosophia, vnde in patriam reuersus factus est episcopus primus Sasimorum: deinde Nazianzenus, vt reget Hieronymus, qui hoc præceptore se profitetur sacras scripturas explanante didicisse. Tum Constantinopolim translatus, vbi populum erudiendo infectum hæreticorum veneno, tantum profecit, vt tunc primum sibi populares Christiani esse viderentur authore Gregorio, qui multo etiam magis exemplo quam sermone mores hominum instituebat. Sed cum coeptum esset a nonnulli virtuti eius inuideri seditiose molientibus, vt electo Gregorio episcopus alter sufficeretur, ille re cognita, absit (inquit) vt sim ego causa seditionis: si propter me exorta est tempestas, tollite me, & proiicie in mare, vt vos iactari desinatis. Ruertitur igitur in Nazianzenam ecclesiam: quam eum diu sanctissime guberasset, iam affecta ætate, ipse sibi successorem elegit, & se virtutum, diuinorumque rerum contemplationi, sacramumque literarum studio dedit. Quo in genere Græce multa scitu dignissima partim carmine, partim prosa oratione sancte & elegantissime conscripsit, ruri vitam monachi agens. In quibus studiis ab hac vita migravit Theodosio imperatore.

Die. 10. D Gordia. & Epim. mart.

Die. 11. E Iacobus Dei &. 262.

Die. 12. F Nereus Arch. & Panc. m.

Die. 13. G Estote autem fact. 264.

Die. 14. A Victor & Corona martyres. Lectio tertia.

Victor miles Antonino imperatore in Syria passus est. Produc tus enim ad tribunal iudicis Sebastiani, cum diis immolare contemneret, im maniter cruciatur. Nam primum digitis malleo confractis in fornacem ardente missus est, nec tamen a flamma læsus. Deinde veneno sumpto, nihil magis ab eo læditur. Quo miraculo victus artifex, qui venenum porrexerat, relictis idolis ad Christum conuersus est. Tum Victor feruenti oleo perfunditur, atque oculis priuatur. Postremo capit is ob truncatione martyrium consummauit. Cuius exemplo mota foemina quædam Corona nomine, cum ingenti voce Christum conclamaret, & se Christianam esse fateretur, ab eodem iudice comprehensa, duabus proximis palmis vi magna hincinde curuatis, manus & pedes distringitur, laxatische & in diuersum reductis discerpitur: & sic palmis dissecta, martyrij palmam est consecuta pridie Idus Maij.

Die. 15. B Quicunque autem. 266.

Die. 16. C Nolite plures. 267.

Die. 17. D Vnde bella. 269.

Die. 18. E Agite nunc. 271.

Die. 19. F Potentiana virg. L. iij.

Potentia virgo, Pudentis Romani cuius filia, cum miro amore coleret Christianam religionem, orbata parentibus, cum sorore sua Praxede assidue ieuniis, & orationibus vacans, omne patrimonium sibi ex hæreditate relictum vendidit, & pauperibus distribuit. Huius opera a Pio Romano pontifice tota ipsius familia ad Christum conuersa est: baptizatique sunt

vtriusque sexus numero. xcvj. Et cum Antonoinus Pius imperator edicto publico sanxisset, vt Christiani priuatis sacrificiis contenti a publicis abstinerent: Pius pontifex vna cum Christianis in domo Potentianæ sacra faciebat. Quos omnes virgo mira religione & comitate recipiebat, & necessaria eis subministrabat. His igitur virgo, ac talibus, virtutis, & pietatis operibus diu functa, migrauit ad dominum, & iuxta patrem suum sepulta est via salaria in cœmeterio Priscillæ. xiiij. Calendas Iunij.

Die. 20. G *Bernardinus conf. L. iij.*

Bernardinus natione Italus Senis in Hetruria nobilibus parentibus, & diuitibus ortus, tam venerabilis erat, a puerò innata quadam honestate & vitiorum odio, vt adolescentibus eius æqualibus si forte in eos lascium aliquem sermonem conferentes incidisset, sola præsentia silentium imponeret, his verbis inter se commonentibus, Bernardinus adest. Tanta erat huius in pauperes Christi benignitas, vt sæpe illis prandium sibi paratum distribuerit. Cum autem magna peste, quæ totam Italianam inuasit, Senis vehementissime sœuiret, & relichto xenodochio illo celebri a cunctis ministris, ægrotantes miserabiliter conflictarentur, Bernardinus ægrotorum curam in flore iuuentutis cum omnium admiratione simul & miseratione propter ingens periculum, suscepit. Deinde omni substantia pauperibus distributa, beati Francisci religionem suscepit, & totam ferme Italianam prædicans Euangelium Christi lustrauit, multaque in nomine Iesu signa, & miracula fecit. Tres episcopatus sibi oblatos recusauit. Tandem vita per omnem ætatem sactissime gesta, migrauit ad dominum in

vrbe Aquila, vbi sepultus est honorifice. Postea vero a Nicolao quinto catalogo sanctorum ascriptus est. xij. Calendas Iunij.

Die. 21. A *Iuo confessor.*

Die. 22. B *Paulus & Tim. 547.*

Die. 23. C *Mihi enim. 548.*

Die. 24. D *Itaque charissi. 549.*

Die. 25. E *Vrbanus papa m. L. iij.*

Vrbanus patria Romanus Aurelio Antonino imperatore pontificatum adeptus, multos sanctitatis exemplo, & doctrina singulari ad fidem traduxit. Et in his Valerianum beatæ Ceciliæ sponsum, & Tyburtium eiusdem Valeriani fratrem, qui postea martyrium constanti animo pertulerunt. Hic probato consilio superioris temporis episcoporum, & fidelium quibus commodius visum erat, vt possessiones attribuerentur ecclesiis, quam vt venderentur, quem admodum fiebat initio nascentis ecclesiæ, sic scripsit: de bonis ipsis ecclesiasticis, quorum decet dispensatores esse episcopos, & clericos. Non ergo debent, inquit, in aliis vsibus quam ecclesiasticis, & prædictorum Christianorum fratrum, id est, clericorum, vel indigenitum conuerti, quia vota sunt fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonia pauperum, atque ad prædictum opus exsplendum domino traditæ. Demum cum sedisset annos. iiiij. menses. x. dies. xij. martyrio coronatus est, & in coemeterio Prætextati, via Tyburtina sepultus. xij. Calend. Iunij. *Oratio.*

DA quæsumus omnipotens Deus, vt qui beati Vrbani martyris tui atque pontificis solennia colimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per do.

Die. 26. F *Eleuterius papa mart.*

Die. 27. G *Ioannes papa mart.*

Die. 28. A Germani epis. confes.

Die. 29. B De cætero fratres. 551.

Die. 30. C Felix papa mar. L. iij.

Felix patria Romanus Aureliano imperatore pontificatum adeptus est. Hic instituit vt martyrum memoria singulis annis sacrificiis celebraretur. Nec nisi in loco sacro Missa peragretur, præterquam cogente necessitate. Templumque iussit, si de consecratione ipsius dubitaretur, denuo consecrari. Neque enim iteratum videri debere dictabat quod factum esse nesciretur. Postremo cum mense Decembri presbyteros nouem, diaconos. v. episcopos quinque creasset, martyrio coronatus via Aurelia sepelitur. iij. Calend. Iunij in basilica quam ipse condiderat, atque dicauerat. Sedit autem annos quatuor, menses tres, dies quindecim.

Die. 31. D Petronilla vir. mar.

IVNIVS.

Die. 1. Pamphilus presby. m. L. iij.

Pamphilus presbyter Cæsariensis tanto diuinorum volumen amore flagravit, vt celeberrimam bibliothecam vndique summo studio quisitis libris Cæsareæ construxerit, magnamque partem Origenis operum sua manu descripsit. Quæ Hieronymus se vidisse, ac habuisse, ingentique cupiditate quasi thesaurum aliquem seruasse, testatur. Scripsit nonnulla, quibus insignem doctrinam & magnam vitæ sanctimoniam posteris manifestam, ac testatam reliquit. Demum post beata studia, & multos pro ecclesia Dei, ac gloria nominis Christiani exhaustos labores, apud Cæsaream Palæstinæ profide Christi in persecutione Maximini Imperatoris Calendas Iunij martyrio coronatus est.

Die. 2. Marcellinus & Petrus martyres.

Lectio tertia

TEmporibus Diocletiani Imperatoris Romæ Petrus exorcista iussu Sereni iudicis pro Christi nomine in carcerem coniectus, Paulinam Artemij carceris custodis filiam ab immundo spiritu liberavit, ipsumque Artemium cum coniuge & filia ac tota domo & plerisque vicinis, qui ad miraculum conuenerant, ad Christum conuertit, & hos omnes Marcellinus presbyter baptizauit. Quo nuntiato Serenus Marcellinum & Petrum ad se productos, multis minis ab incepto deterrere tentauit. Cui cum Marcellinus Christiana libertate ad omnia responderet: pugnis eum contusum separat a Petro, nudumque in carcerem testis vitreis perstratum trudi iubet sine cibo, & sine lumine. Petrus itidem alio in loco arctissimis vinculis constringitur: Sed diu cruciati cum fortiores in dies, atque in Christi confessione constantiores inuenirentur, extra urbem educti, quarto Nonam Iunij capite plexi martyrio coronantur. Lucilla vero matron Christiana ipsorum corpora vehiculo delata noctu in via Labicana tertio ab vrbe miliario sepeluit.

Die. 3. G Itaque fratres mei. 552.

Die. 4. A Quod fuit ab ini. 250.

Die. 5. B Filioli mei hæc. 251.

Die. 6. C Filioli nouis. 253.

Die. 7. D Videte qualem. 254.

Die. 8. E Charissimi. 256.

Die. 9. F Primus & Felicianus m.

Die. 10. G Omnis qui cre. 257.

Die. 11. A Barnabas apostolus duplex maius. Oratio.

Deus, qui nos beati Barnabæ apostoli tui meritis & intercessione lætificas: concede propitius, vt qui eius beneficia poscimus, dono tuæ gratiæ consequamur. per. Lectio tertia.

Iosephus, qui cognominatus est Barnabas, natione Cyprius ad Christianum dogma gentibus cum Paulo prædicandum in apostolatum extra duodecim assumptus est. Hic agrum quem habebat, vendidit, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum: Qui cum missus a Ierosolymitana ecclesia euangelizandi gratia Antiochiam peruenisset, vbi Græcorum aliquot crediderant, vidissetque gartiam Dei, gauisus est, & hortabatur omnes in proposito cordis permanere in domino, quia erat vir bonus, & Spiritu sancto ac fide plenus: & apposita est multa turba in domino. Profectus inde Tarsum, vt quæreret Saulum, perduxit ipsum Antiochiam, & annum totum conuersati sunt ibi in ecclesia, & docuerunt turbam multam, ita vt cognominarentur primum Antiochiæ discipuli, Christiani. Qui discipuli, prout quisque habebat, pro posuerunt in ministerium mittere habitantibus in Iudæa fratribus: quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ & Sauli. Qui expleto ministerio reuersi sunt a Ierosolymis assumpto Ioanne, qui cognominatus est Marcus. Erant autem in ecclesia, quæ erat Antiochiæ, prophetæ & doctores, in quibus Barnabas & Saulus. Ministeribus autem illis domino & ieiunantibus dixit Spiritus sanctus, Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos. Et ipse quidem missi a Spiritu sancto, abierunt Seleuciam, & inde Cyprum: multasque præterea vrbes ac regiones cum magno prædicationis profectu peragrarunt. Postremo Barnabas a Paulo discedens,

ad Cyprum nauigauit assumpto Marco, vbi circa septimum Neronis annum martyrij coronam est adeptus, tertio Idus Iunij.

Die. 12. B **Basilides Ciri. &c. m.**

Die. 13. C **Antonius confes. L iiij.**

Antonius natione Hispanus Vlyssiponæ natus, cum adolescens adhuc esset, canonicus regularis, auditio martyrio quorundam monachorum ex ordine sancti Francisci ad Marochium Mauritaniæ vrbum occisorum, eundem ordinem sancti Francisci professus, & a prælatis obtenta copia, martyrij cupidus, Saracenis prædicaturus nauim ascendit, sed Deo aliter ordinante, vt tempestatis prohibitus est. Cæterrūm vt consanguineorum & amicorum impedimenta vitaret, in Italiam venit. Qui cum aliquando iussu pontificis Romæ, peregrinis multarum nationum prædicaret, variis linguis locutus, & ab omnibus intellectus esse traditur. Itaque sermonem ipsius domino signis confirmante, quasdam hæreses in Italia confutauit, factiones diremit, & inimicos reconciliauit. Tandem plenus sanctitate & miraculis clarus, Patauij moritur Idus Iunij: & in ecclesia nomine ipsius fabricata, egregio tumulo sepultus est: & a Gregorio nono statim in sanctorum confessorum consortium relatus. Die. 14. D **Senior electe. 259.**

Die. 15. E **Vitus Modestus Cres. m.**

Die. 16. F **Senior Caio. 261.**

Die. 17. G **Paulus apostolus. 585.**

Die. 18. **Marcus & Marcellianus martyres. Lectio tertia.**

Marcus & Marcellianus fratres Romæ Diocletiano imperatore pro Christi fide in vincula coniecti sunt ab vrbis præfecto Chromantio, ad mortemque damnati, nisi ante diem tri-

gesimum ad cultum deorum rediissent. Ad quos cum Tranquillinus pater, & mater Martia, & plerique cognatorem ventitarent, vt ipsos ab incepto seducerent, a beato Sebastiano confirmati in fide perstiterunt. Qui Sebastianus, non solum horum sanctorum parentes, sed Chromantium quoque ad Christi fidem conuertit. Quam ob rem Chromantius magistratu ab imperatore priuatus, in exilium missus est. Cui succedens Fabianus, Marcum & Marcellianum deoum cultum aspernantes: post diutinam carceris afflictionem, ad stipitem alligari, pedesque clavis configi iussit. Sed hunc cruciatum cum die ac nocte magno animo Christum laudantes pertulissent, latera transfixi lanceis, martyrij palmam sunt adepti. Quorum corpora a Christianis ablata noctu, in via Ardeatina ad decimum quartum Calend. Iulij sepeliuntur. **Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt qui sanctorum martyrum tuorum Marci & Marcelliani natalitia colimus, a cunctis malis imminentibus, eorum intercessionibus liberemur. Per do.

Die. 18. B **Geruasius & Protasius martyres.** Lectio tertia.

Geruasius & Protasius fratres patrem habuerunt Vitalem, qui Rauennæ, & matrem Valeriam quæ Mediolani pro Christi fide martyrium tulerunt. Parentum igitur pietatem & fidem æmulantes, post ipsorum mortem, iuxta consilium euangelicum, omnes suas facultates pauperibus distribuerunt, & seruos quos habebant liberate donarunt. Quibus rebus, & singulari vitæ sanctitate commoti, Gentilium sacerdotes Christianæ religioni infesti, magnum in ipsos odium atque inuidiam conceperunt. Cum ergo per

id tempus Astasius comes in bellum proficiseretur, hanc nefariam rationem pios fratres e medio tollendi sacerdotes inierunt, vt Astasio, velut diuinitus admoniti, persuaderent, negatam ipsi esse decreto deorum victoriam, nisi Geruasium & Protasium a Christi fide desiscere, ipsisque diis sacrificare compelleret. Quod cum Astasius ab ipsis, nec precibus impetrare, nec minis extorquere potuisset, eodem iubente, Geruasius plumbatis tandiu cæsus est, donec spiritum emisit: Protasius vero fustibus primum sœuissime verberatus, postremo capite truncatus est. Quorum corpora Philippus quidam vir religiosus ac pius clam sustulit, & in sua domo sepeluit. Vbi cum diu latuisserint, ab Ambrosio episcopo Mediolanensi diuinitus admonito inuenta sunt, & cum magna populi veneratione in honestissimo & sacro loco reposita. Passi sunt autem Mediolani decimotertio Calend. Iunij.

Die. 20. C **Siluerius papa mar.**

Die. 21. D Et vos cum. 586.

Die. 22. E **Paulimus epis. confes.**

Die. 23. F Videte ne quis. 587.

Aduertendum est singulis annis in indice supraposito. fol. 408. an in die sancti Ioannis vel infra eius octauam interponenda sit aliqu ex dominicis vagantibus. Natuitas Ioannis Baptistæ duplex maius. Ad vesper. hym.

 T queant laxis resonare fibris,
Mira gestorum famuli tuorum,
Solute polluti labij reatum, Sancte Ioannes.

Nuntius celso veniens olymbo, Te patri magnum fore nasciturum Nomen & vitæ seriem gerendæ, Ordine promit.

Ille promissi dubius superni, Perdidit promptæ modulos loquelæ, Sed reformati genitus peremptæ, Organa vocis.

Ventrис obstruso recubans cubili,
Senseras regem thalamо manentem,
Hinc parens nati meritis vterque, Ab-
dita pandit.

Gloria patri, genitaeque proli, Et tibi
compar vtriusque semper, Spiritus
alme Deus vnum omni, Tempore se-
cli. Amen. **Antiphona.** Ioannes est
nomen eius, vinum & siceram non bi-
bet, & multi in natuitate eius gaud-
bunt. **Oratio.**

Deus qui præsentem diem honor-
abilem nobis in beati Ioannis
natuitate fecisti, da populis tuis spir-
itualium gratiam gaudiorum: & om-
nium fidelium mentes, dirige in viam
salutis æternæ. Per dominum.

Die. 24. G **Ad matutinum inuita.**
Regem præcursoris dominum venite
adoremus. **Hymnus.**

Antra deserti tenoris sub annis,
Ciuium turmas fugiens petisti,
Ne leui saltem maculare vitam, Famine
posses.

Præbuit hirtum tegimen camelus, Ar-
tibus sacris strophium bidentes, Cui
latex haustum, sociata pastum, Mella
locustis.

Cæteri tantum cecinere vatum, Corde
præsago iubar affuturum Tu quidem
mundi scelus auferentem, Indice prodis.
Non fuit vasti spatium per orbis, Sancti-
or quisquam genitus Ioanne, Qui ne-
fas secli meruit lauantem, Tingere lym-
phis.

Gloria. **An.** Priusquam te formarem
in vtero noui te: & antequam prægred-
eretis, sanctificaui te. **Lectio. iii.**

Zacharias sacerdos vir iustus, &
egregia in Deum pietate, vcorem
habuit Elisabeth parem sibi, &
moribus, & sanctitate, sterilem tamen.
Itaque iam ambo senes in orbitate
cum magno filiorum desiderio dege-

bant. Sed cum Zacharias tempore
Herodis Iudææ regis templum ingressus
ad sacrificandum incensum apponenteret,
apparuit ei angelus ad dexteram altaris,
turbatoque, & timenti ait, Ne timeas Zacharia, quoniam ex-
audita est deprecatio tua: vxor tua
Elisabeth pariet tibi filium: & vocabis
nomen eius Ioannem. Nec solum vos,
sed multi præterea ob ipsius ortum
gaudebunt. Erit enim magnus coram
domino, vinum & siceram non bibet, &
Spiritu sancto replebitur in vtero ipso
matris suæ, & multos filiorum Israel ad
dominum conuertet. & ipse præcedet
illum. Respondit Zacharias, Vnde hoc
sciam, qui senex sum, & vxorem habeo
senem? Et angelus, Ego (inquit) sum
Gabriel, missus, vt hæc tibi nuntiarem:
& quia mihi non credidisti, mutus eris,
donec quæ nuntiaui, fiant. Egressus
igitur Zacharias ad plebem extra
templum expectantem, & moram eius
admirantem, loqui non poterat: quo
cognitum fuit ipsum visionem vidiisse.
Cum igitur peractis officij diebus in
domum suam rediisset, concepit Elis-
abeth, quod sexto post mense idem
angelus nuntiauit Mariæ dicens, Ecce
Elisabeth cognata tua concepit filium
in senectute. Itaque Elisabeth videns
Mariam salutandi se, visendique gratia
domum ipsius ingressam, exclamauit,
Benedictus fructus ventris tui. Et illud,
Exultauit gaudio infans in vtero meo.
Cum autem peperisset, & octauo die de
nomine nati consultaretur: Zacharias
interrogatus, cum loqui non posset,
scripsit: Ioannes est nomen eius. Et post
hæc vocem recepit, qua domino
quotidie gratias agebat.

Ad laudes an. Dominus ab vtero
vocauit me, de ventre matris mee

recordatus est nominis mei. **Ad vesperas hymnus.** Vt queant laxis. **Antiphona.** Puer natus est nobis plusquam propheta est. Hic est enim de quo saluator ait, Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista.

Die. 25. A **De octa.** s. **Ioan.** L. iij.
Sermo sancti August. episcopi.

Post illum sacrosanctum domini natalis diem nullius hominis nativitatem legimus celebrari nisi solam beati Ioannis Baptistæ. In aliis sanctis & electis Dei nouimus illum diem coli: quo illos post consummationem laborum, & deuictum triumphatumque mundum, in perpetuas æternitates præsens hæc vita parturiit. In aliis summata vltimi diei merita celebrantur: in hoc etiam prima die ipsa Ioannis initia consecrantur. Pro hac absque dubio causa, quia per hunc dominus aduentum suum ne subito insperatum homines non agnoscerent, voluit esse testatum. Ioannes autem figura fuit veteris testamenti, & in se prætulit formam legis, & ideo prænuntiavit saluatorem venturum: sicut lex gratiam præcucurrit. Quod autem nondum natus de secreto materni vteri prophetauit, & expers lucis iam testis est veritatis: hoc est intelligendum quod latens sub velamine literæ & carne, & redemptorem mundo spiritu prædicauit, & nobis dominum Deum nostrum quasi de quodam legis vtero proclamauit. Ergo quia Iudæi errauerunt a ventre, id est, a lege quæ Christo grauida erat, errauerunt a ventre, loquuti sunt falsa, ideo hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine.

Die. 26. B **Ioannes & Paulus martyres duplex minus.** **Oratio.**

QVæsumus omnipotens Deus, vt

nos geminata lætitia hodiernæ festiuitatis excipiat, quæ de beatorum Ioannis & Pauli glorificatione procedit, quos eadem fides, & passio vere fecit esse germanos. Per. **Lectio.** iij.

IOannes & Paulus fratres Christianæ religionis coletissimi, domestici fuerunt Constantiæ filiæ Constantini magni. Sed cum Julianus apostata imperium excepisset, factus certior hos ex magnis facultatibus, quas illis Constantia reliquerat, pauperes alere, occasionem captabat eosdem spoliandi. Iubet igitur eos suis domesticis adscribi, non dubitans illos conditionem religionis gratia recusaturos. Negantibus igitur illis eius se fore domesticos, aut comites, qui a Christiana pietate defecisset, spatium decem dierum præscribit, quo vel imperata ficerent, & Ioui sacrificarent, vel se certæ morti pararent. Ipsi vero accepta conditione, bonam partem suarum facultatum pauperibus præscripto tempore distribuerunt. Decima die, Terentianus præfectus prætoriæ cohortis missus, eos inuenit orantes, a quo quid statuissent rogati, cum se pro vera religione morti paratos esse respondissent: ille post tertiam noctis horam in domo ipsorum, ne fieret tumultus, capite truncavit, ac secreto sepeliuit, rumorque per urbem ab interfectoribus sparsus increbuit, Ioannem & Paulum in exilium fuisse missos: sed res enunciata est a dæmonibus, qui corpora quorundam obsidebant. A quibus dæmonibus cum Terentiani filius vexaretur, ductus ad martyrum sepulchrum liberatus est: eoque miraculo, idem, & pater ad fidem Christi conuersi sunt, & res tota patefacta. Passi sunt autem Romæ sexto Calend. Iulij.

Die. 27. C **De octa.** **sancti Ioannis**

Baptistæ. Lectio tertia.

Ex sermone sancti August. episc.

Q Vod autem Ioannes in carcere constitutus ad Christum discipulos suos destinauit: lex ad euangelia transmisit. Quæ lex iuxta typum Ioannis quasi ignorantiae clauso carcere, in obscuro & in occulto iacebat: Iudaicæ cæcitatis sensus intra literam tenebatur inclusus. De hoc beatus euangelista proloquitur, ille erat lucerna ardens & lucens, adeo quod spiritus sancti igne succensa, mundo ignorantiae nocte possesso, lumen salutis ostenderet: & quasi inter densissimas delictorum tenebras, splendidissimum iustitiae solem lucis suæ radio præmonstraret, de seipso dicens, Ego vox clamantis in deserto. Videamus in quo deserto, id est, in gentium populo. Vacua enim timore Dei pectora, & spiritu sancto arentia, deserto squalentis eremi comparantur. Desertus enim hic mundus ab omni cultura fidei, & timoris Dei, & peccatorum spinis obsitus squalebat, tanquam ager incultus, & penitus nullam bonorum operum fœcunditatem obtulerat, nullum imbre gratiæ spiritualis exceperat.

Die. 28. D **De octa. sancti Ioannis**

Baptistæ. Lectio tertia.

Ex sermone sancti Augustini.

M Ittitur beatus Ioannes qui cum prophetica atque apostolica prædicatione annuntiando pœnitentiā, quasi rudem campum proscinderet, foecundaret, & excoleret, diuinique verbi seminibus impleret, & ad maturam frugem, id est, ad generationis gratiam præpararet. Nam illud quantæ gloriæ est, quod Zachariæ sacerdoti seni, & Elisabeth sterili a Gabriele, id est, ab Angelo illo prænuntiatur, a quo Mariæ domini nativitas

nuntiatur, & quasi ex aliquo similis domino præmittitur filius sterilis ante filium virginis, nescio quod maius miraculum ipsa nouitate declarans. Insperata prole sterilitas muneratur: quia nouo partu erat ditanda virginitas. Præmittitur ante Iesum Christum Ioannes quasi testamentum vetus ante nouum, vt dies diei eructet verbum, & sacramentorum obscura profunditas, eudentioribus nouæ doctrinæ mysterijs reueletur.

Petrus & Paulus apostolus duplex maius. Ad vesperas. Hym.

Vrea luce, & decore roseo,
F Lex lucis omnes perfudisti
seculum, Decorans celos in-
clyto martyrio, Hac sacra die,
quæ dat reis veniam.

Ianitor coeli doctor orbis pariter, Iudices secli, vera mundi lumina, Per crucem alter, alter ense triumphans, Vitæ senatum laureati possident.

Sit Trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atque iubilatio, in vnitate cui manet imperium, Ex tunc & modo per æterna secula. Amen. **Antiphon.** Tu es pastor ouium princeps apostolorum, tibi traditæ sunt claves regni celorum.

Oratio.

D Eus qui hodiernam diem apostolorum tuorum Petri & Pauli martyrio consecrasti: da ecclesiæ tuæ eorum in omnibus sequi præceptum, per quos religionis sumpsit exordium. Per domi.

Et non fit commemoratio de sancto Ioanne vsque ad vesper. commemorationis sancti Pauli.

Die. 29. E **At matuti. inuita. & hym. de communi apostolorum an.** Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. **Lectio**

iii.

Petrus princeps apostolorum, cui Christus ascensurus ad patrem, suum gregem pascendum, id est, suam ecclesiam guberandam ter commendauit: cum multa post Christi ascensum cum apostolis confecisset, quæ ad constituendam & propagandam fidem pertinerent, cæteris per orbem dispersis ad prædicandum, ipse sibi sedem Antiochiam elegit. Sed post episcopatum Antiochenensis ecclesiæ & prædicationem dispersionis eorum qui de circuncisione crediderant in Ponto, Galacia, Cappadocia, Asia, & Bithynia secundo Claudi anno admonitus a Spiritu sancto Romam migrauit ad coniunctum Simonem magum, & veram fidem enuntiandum, in eaque vrbe, quæ caput orbis erat, ecclesiam moderandum. Simonis ergo disiectis tenebris, fraudibusque conuictis a Petro, lumen verbi Dei Romam & Italiam eodem authore multum illustrauerat, cum Paulus vinctus Romam deportaretur secundo Neronis anno, postquam euangelium cum in Syria, Asia, tum præcipue in Græcia & finitimis regionibus vsque ad illyriam prædicasset. Cuius aduentu, & opera, magna veræ pietatis & fidei accessio facta est in vrbe Roma, & Italia, occiduisque regionibus. Sed ultimo Neronis anno sœuiente in Christianos persectione, Petrus & Paulus capti, morti traduntur eodem die, id est, tertio Calend. Iulij. Petrus enim cruci affixus est capite ad terram verso: quod sic fieri impetrauit, asserens se indignum esse, qui eodem modo, quo suus dominus, crucifigetur: Paulus vero capite truncatus, cuius corpus in via Ostiensi sepultum est, Petri vero in Vaticano.

Ad laudes an. Quodcunque ligaueris

super terram, erit ligatum & in coelis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in coelis. **Ad vesperas hym.** Aurea luce. **vt sup.** **Antiphona.** Hodie Simon Petrus ascendit crucis patibulum: Haleluiah. Hodie clauicularius regni gaudens migrauit ad Christum. Hodie Paulus apostolus lumen orbis terræ, inclinato capite, pro Christi nomine, martyrio coronatus est. **Et non fit commemoratio de festo sequenti, quia vesper. hodiriæ sunt communes vtrique apostolorum.**

Commemoratio Pauli dup. mi.

Die. 30. F **At matuti. inuita. & Hym. de communi apostolorum. antiphona.** Qui operatus est Petro in apostolatu, operatus est & mihi inter gentes: & cognouerunt gratiam, quæ data est mihi a Christo domino. **Lectio. tertia.**

Paulus extra numerum duodecim, apostolus non ab hominibus nec per hominem, sed per Iesum Christum & Deum patrem, quem esset in ecclesia Antiochiæ, vbi aderant prophetæ & doctores, & in his Barnabas & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenensis & Manahem, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, ministrantibus illis domino, & ieunantibus dixit Spiritus sanctus, Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieunantes & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a Spiritu sancto abierunt Seleuciam, & inde nauigauerunt Cyprum, & quum venissent Salaminam, prædabant verbum Dei in synagogis Iudæorum. Habebant autem & Ioannem in ministerio. Et quum perambulassent vniuersam insulam vsque ad Paphum, inuenerunt quandam virum

magum pseudo prophetam Iudæum, cui nomen erat Barieu, cum proconsule Sergio Paulo viro prudente. Hic accersitis Barnaba & Paulo desiderabat audire verbum Dei. Resistebat autem illis Elymas magus, quærens auertere proconsulem a fide. Saulus autem qui & Paulus, repletus Spiritus sancto intuens in eum, dixit, O plene omni dolo & omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiae non desinis subuertere vias domini rectas? Et nunc ecce manus domini super te, & eris cæcus, non videns solem vsque ad tempus. Et confessim cecidit in eum caligo, & tenebræ, & circumiens quærebat qui sibi manum daret. Quo viso proconsul credidit, & conuersus est. Profectus vero Paulus a Papho, iuncto sibi Barnaba, multisque vrbibus peragratiss, cum Ierosolymam venisset, Petrus, Iacobusque, & Ioannes, vi dentes gratiam Dei, quæ data erat ei, dexteras societatis dederunt ipsi & Barnabæ, vt hi gentibus, ipsi vero circuncisis prædicarent euangelium. Vnde digressus, postquam innumeros labores hausisset, multaque pericula euassisset, per varias mundi plagas Christianum dogma longe lateque propagando, anno a Christi passione. xxxvij. qui fuit imperij Neronis. xiiiij. eodem die quo Petrus Romæ martyrio coronatus est: sepultusque in via Ostiensi, vbi postea fuit illi magnificum templum erectum. Scripsit autem nouem ad septem ecclesias epistolas, præterea ad discipulos suos Timotheum, Titum, & Philemonem iiiij. ad Hebræos vnam. omnes simul nermero. xiiiij.

Ad laudes an. Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruauit: ideo reposita est mihi corona iusti-

tiæ. **Oratio.**

D Eus, qui multitudinem gentium beati Pauli apostoli prædicatione docuisti: da nobis quæsumus, vt cuius natalitia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per. **Ad vesper. hym.**

D Octor egregie Paule mores instrue: Et mente polum nos transferre satage: Donec perfectum largiatur plenius, Euacuato quod ex parte gerimus. Sit trinitati sempiterna gloria, Honor potestas, atque iubilatio, In vnitate cui manet imperium, Ex tunc & modo per æterna secula. Amen.

An. Gloriosi principes terræ, quomodo in vita sua dilexerunt se, ita & in morte non sunt separati. **Oratio.** Deus qui hodiernam diem. &c. **vt sup.** **Deinde pro comme. octa. sancti Ioannis baptistæ an.** Elisabeth Zachariæ magnum virum genuit Ioannem Baptistam præcursorum domini. **Oratio.** Deus, qui præsentem diem. fo. 652. **vt sup.** in eius festo.

IVLIVS.

Die. 1. G **Oct.** natui. s. **Ioan. bap.** dup. mi. **Ad matu.** inui. & **hym.** **vt in eius festo an.** Ipse præbit ante illum in spiritu, & virtute Eliæ parare domino plebem perfectam.

Secundum Lucam. **Lectio.** iij.

E lisabeth impletum est tempus pariendi: & peperit filium. Et audiuerunt vicini & cognati eius, quia magnificauit dominus misericordiam suam cum illa: & congratulabantur ei.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Peperit ergo filium Elisabeth, & congratulabantur ei vicini. Habet sanctorum editio lætitiam plurimorum, quia commune est bonum. Iustitia enim communis est virtus. Et ideo in ortu iusti futuræ vitæ insigne præmittitur:

& gratia sequuturæ virtutis exultatione vicinorum præfigurate signatur. Pulchre autem tempus quo fuit in vtero propheta memoratur, ne Mariæ præsentia taceatur. Sed tempus sileatur infantiae, eo quod præsentia domini matris in vtero roboratur, qui infantiae impedimenta nesciuit. Et ideo in euangelio nihil super eo legimus, nisi ortum eius & oraculum, exultationem in vtero, & vocem in deserto. Neque enim vllam infantiae sensit ætatem. qui supra naturam, supra ætatem, in vtero situs matris, a mensura perfectæ coepit ætatis plenitudinis Christi. Et respondit mater eius, & dixit: Non, sed vocabitur Ioannes. Et responderunt ad illam: Nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Innuebant ergo patri eius quem vellet vocari eum, & accepit pugillarem & scripsit, dicens: Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt omnes. Continuo autem soluta est lingua eius, & apertum est os eius, & loquebatur benedicens Deum. Mire sanctus euangelista præmittendum putauit, quod plurimi infantem patris nomine Zachariam appellandum putauere, vt aduertas matri non nomen alicuius displicuisse degeneris: sed id sancto infusum spiritu, quod ab Angelo ante Zachariæ fuerat prænuntiatum.

Ad laudes an. Innuebant patris eius quem vellet vocari eum: & scripsit dicens: Ioannes est nomen eius.

Notandum quod hodie in laudibus post oratione sancti Ioann. dicitur **Ora-**
tio. Deus qui hodiernum diem. &c.
pro commemoratione apostolorum. &
similiter faciendum est infra octa. vis-
itatio. virg. in laudibus & vesperis
 vsque ad octa. ipsorum apostolorum,
 tamen hodie in vesperis & die crastina

per totum diem non fit comme. de apostolis.

Visitatio Mariæ virgi. ad Elisabeth dup. ma. Ad vesper. hym. Aue maris stel. &c. **An.** Hodie Ioannes spiritu sancto repletus dominum quem verbis laudare non potuit, corporis obsequio recognouit: beata Elisabeth, quam mater domini visitauit, vt Ioannes in vtero suo spiritum sanctificationis accipiens, præcursoris officium inchoaret. **Oratio.**

SMnipotens sempiterne Deus, qui ex abundatia charitatis beatam Mariam tuo filio foecundatam ad salutationem Elisabeth inspirasti: præsta quæsumus, vt per eius visitationem donios coelestibus repleamur, & ab omnibus aduersitatibus eruamur. Per eundem Christum.

Die. 2. A **Ad matutinum inuita.** Visitationem virginis Mariæ celebamus: Christum eius filium adoremus dominum. **Hymnus.** O gloriosa domina. **Antiphona.** Repletus Spiritu sancto Ioannes nondum seipsum sentiens, virginis matris præsensit aduentum.

Ex capi. j. Lucæ. Lectio tertia.

EXurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montana cum festinatione in ciuitatem Iuda: & intravit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Et factum est vt audiuist salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est Spiritu sancto Elisabeth: & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi, vt veniat mater domini mei ad me? Ecce enim vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio in-

fans in vtero meo: & beata quæ credidisti: quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi a domino.

Ad laudes antiphona. Adueniente quæ Christum gestabat in vtero, Ioannes exiliens in occursum eius gestiuit erumpere. **Ad vesperas hymnus.** Aue maris stella. **An.** Beata sterilis quæ præcursum domini senio ingrauescente concepit: beatior virgo, quæ Deum atque hominem genuit. vtraque miraculum sentit & mysterium recognoscit. Sed Elisabeth suum vertit in præconia visitantis: Maria vtrunque refert in gloriam conditoris.

Die. 3. B **De octa. Visitationis.**

Ex hom. sancti Ambro. episc. L. iij.

COntuendum est enim quia superior venit ad inferiorem, vt inferior adiuvetur. Maria ad Elisabeth, Christus ad Ioannem. Denique etiam postea vt sanctificaret baptismum Ioannis: Dominus venit ad baptismum. Cito quoque aduentus Mariæ, & præsensiæ dominicæ beneficia declarantur. Simul autem vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est Spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna, & dixit ad Mariam, Benedicta tu inter mulieres: & benedictus fructus ventris tui. Vide distinctionem, singulorumque verborum proprietates: vocem prior audiuuit Elisabeth: sed Ioannes prior gratiam sensit. Illa Mariæ, iste domini sensit aduentum: foemina mulieris, & pignus pignoris. Istæ gratiam loquuntur: illi intus operantur, pietatisque mysterium maternis adoruntur profectibus: duplique miraculo prophetant matres spiritu paruulorum. Exultauit infans in vtero: mater repleta est. Non prius mater repleta quam filius, sed cum filius esset re-

pletus Spiritu sancto, repleteuit & matrem. Exultauit Ioannes: exultauit & Mariæ spiritus: exultante Ioanne repleteur Elisabeth. Mariam tamen non repleri spiritu, sed spiritum eius exultare cognouimus.

Die. 4. C **De octa. Visitationis.**

Ex eadem homilia. Lectio. iij.

Incomprehensibilis enim incomprehensibiliter operabatur in matre: & illa post conceptum repleteur: ista ante conceptum. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui: & vnde hoc mihi, vt veniat mater domini mei ad me? Nouit sermonem suum Spiritus sanctus, nec vñquam obliuiscitur: & prophetiæ non solum rerum complentur miraculis, sed etiam proprietate verborum. Quis est iste fructus ventris, nisi ille de quo dictum est: Ecce hæreditas domini filij merces fructus ventris? Hæc hæreditas domini filij sunt, qui merces sunt fructus illius, qui de Mariæ ventre processit. Ipse fructus ventris est flos radicis: de quo bene prophetauit Isaias dicens, Exiit virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Radix enim est familia Iudæorum: virga, Maria: flos Mariæ Christus: qui veluti bona arboris fructus, nostræ virtutis processu nunc floret, nunc fructificat in nobis, nunc rediuiua corporis resurrectione reparatur. Et vnde hoc mihi, vt veniat mater domini mei ad me? Non quasi ignorans dicit. Scit enim esse Spiritus sancti gratiam & operationem, vt mater prophetæ, a matre domini, ad profectum sui pignoris salutetur, sed quasi hoc non humani meriti, sed diuinæ gratie munus esse cognoscat.

Die. 5. D **De octaua Visitatio.**

Ex eadem homilia. Lectio. iij.

NOn vsitata hæc officia foeminarum sunt, vt veniat mater domini mei ad me. Miraculum sentio, cognosco mysterium: mater domini Verbo foeta, Deo plena est. Ecce enim vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo: & beata quæ credidisti. Vides non dubitasse Mariam, sed credidisse: & ideo fructum fidei consecutam. Beata (inquit) quæ credidisti. Sed & vos beati qui audistis & credidistis: quæcumque enim crediderit anima, & concipit, & generat Dei verbum, & opera eius agnoscit. Sit in singulis Mariæ anima, vt magnificet dominum. Sit in singulis Mariæ spiritus, vt exultet in domino. Si secundum carnem vna mater est Christi: secundum fidem tamen omnium fructus est Christus Iesus. Omnis enim anima accepit Dei verbum, si tamen immaculata & immunis a vitiis, & intemerato pudore eius castimoniam custodiuuit.

Hodie ves. dicuntur de octa. apostolorum. Et non fit commemo. **de Visitatione. in his vesperis, nec die crastina. Hym.** Exultet cœlum laudibus. **de communi apostolorum an.** Petrus apostolus, & Paulus doctor gentium, ipsi nos docuerunt legem tuam domine.

Oratio.

Deus cuius dextera beatum Petrum apostolum ambulantem in fluctibus ne mergeretur erexit, & coapostolum eius Paulum tertio naufragantem de profundo pelagi liberauit: exaudi nos propitius & concede, vt amborum meritis, æternitatis gloriam consequamur. Qui viuis. &c.

Die. 6. E Octaua apostolorum Petri, & Pauli dup. Hodie omnia dicuntur de communi apostolorum præter tertiam lectionem, & orationem.

Sermo sancti Leonis papæ. Lectio. iij.

Omniū quidem sanctorum solennitatum, dilectissimi, totus mundus est particeps, & vnius fidei pietas exigit: vt quicquid pro salute vniuersorum gestum recolitur, communibus vtique gaudiis celebretur. Veruntamen hodierna festiuitas præter illam reuerentiam, quam toto terrarum orbe promeruit, speciali & propria nostræ vrbis exultatione veneranda est: vt vbi præcipiutorum apostolorum glorificatus est exitus, ibi in die martyrij eorum fit lætitiae principatus. Isti enim sunt viri, per quod tibi euangelium Christi, Roma, resplenduit: & quæ eras magistra erroris, discipula facta es veritatis. Isti sunt sancti patres tui verique pastores, qui te regnis coelestibus inserendam, multo melius, multoque felicius condiderunt, quam illi quorum studio prima moenium tuorum fundamenta locata sunt: e quibus is qui tibi nomen dedit, fraterna te cæde foedauit. Isti sunt enim qui te in hanc gloriam prouexerunt, vt sis gens sancta, populus electus, ciuitas sacerdotalis & regia: per sacram beati Petri sedem caput totius orbis effecta, latius præsidens religione diuina, quam dominatione terrena. Quamuis enim multis aucta victoriis ius imperij tui terra marique distendatur, minus tamen est quod tibi bellicus labor subdidit, quam quod pax Christiana subiecit. **Oratio.** Deus cuius dexte. &c. vt supra.

Die. 7. F De octa. Visitationis.

Ex sermo. sancti Ambro. Lectio. iij.

Ba suis primordiis domino consecrata, propter beeneficia eius inaudita, exhibita populo inuocanti, omnes in necessitate constituti ad eam confugiunt, tanquam ad singulare remedium, vbi

humanum subsidium non sufficit requi-
situm. Disponit nanque omnia inferi-
ora sua sapientia, prouidentia & indus-
tria propulsata. Ipsa enim ex abunda-
tia gratiae sibi datae est cura curarum,
cum sit visitatrix, nutrix, genitrixque
bonorum. gaudet autem Deus & læ-
tatur per secula quando Reginæ cœli
cuncta debite sunt subiecta. Vbi enim
est gubernatrix prouida celicæ &
terrenæ potestatis? In Maria. Vbi mater
misericordiae, & impetratrix venie? In
Maria. Vbi mediatrix ad Deum pro
crimine? In Maria. Vbi reparatrix
sperandæ gratiae? In Maria. Vbi
mater militantis ecclesiæ? In Maria.
Ipsa siquidem est aduocata mundi, pa-
trona peculij, visitatio periculi, spes
salutis populi Christiani. Ipsa mis-
erorum miseratio, afflictorum relena-
tio, desolatorum consolatio, peccato-
rum visitatio, discordantium redin-
gratio cum triumpho.

Die. 8. G *De octa. Visitationis.*

Sermo venera. Bedæ presby. L. iij.

BEATA DEI genitrix virgo semper
Maria templum domini, sacrarium
spiritus sancti: cum ab Angelo
salutata fuisset, seque prole grauidam
cognosceret, confestim in montana per-
rexit, portans a quo portabatur. Et
aperte post visionem angeli, beata
Dei genitrix in montana subiit: quæ
gustata suauitate supernorum ciuium,
humilitatis se gressibus ad alta vir-
tutum transtulit. Intrat ergo do-
mum Zachariæ, atque Elisabeth, quam
seruam ac præcursorum domini parit-
uram nouerat, salutat: non quasi du-
bia de oraculo quod acceperat: sed vt
gratulatura de dono, quod conseruam
accepisse didicerat. Non vt verbum
angeli mulieris attestatione probaret,
sed vt mulieri prouectæ ætatis virgo

iuuencula ministerium sedula impen-
deret. Vt autem audiuuit salutationem
Mariæ, Elisabeth, Exultauit infans in
vtero eius: & repleta est Spiritu sancto
Elisabeth. Aperiente os suum ad salu-
tandum beata Maria, repleta est mox
Spiritu sancto Elisabeth. repletus est
& Ioannes, atque vno eodemque spiritu
ambo edocti. Illa salutantem quæ esset
agnouit: & vt matrem domini sui deb-
ita cum benedictione venerata est. iste
ipsum esse dominum, qui vtero virginis
portaretur, intellexit.

*Hodie in ves. dicitur an. assignata ad
primas ves. Hodie Ioannis.*

Die. 9. A *Oct. Visitatio. du. mi.*

Ex eodem sermone. Lectio. iij.

REPLETA EST ergo Spiritu sancto Elis-
abeth, & exclamauit voce magna.
Recte voce magna exclamauit, quia
magna Dei cognouit dona. Et recte
voce magna, quia illum, quem vbiique
præsentem nouerat, etiam adesse sen-
tiebat. Magna etenim voce, non tam
clamosa, quam deuota intelligendum
est. Neque enim modicæ vocis deuotio-
nis Deum laudare volebat, quæ Spiritu
sancto plena flagrabat: quæ & illum in
vtero gestabat, quo in natis mulierum
nemo maior est. Eum etenim aduenisse
gaudebat, qui conceptus ex carne vir-
ginis filius altissimi vocaretur & esset.
Exclamauit autem & dixit, Benedicta
tu inter mulieres, & benedictus fructus
ventris tui. Non solum benedicta inter
mulieres: sed inter mulieres benedic-
tas maiori benedictione specialiter in-
signis. Benedictus fructus ventris: tui.
nec ipse generali more benedictus sanc-
torum: sed sicut apostolus ait, Quo-
rum patres ex quibus Christus secun-
dum carnem: qui est super omnia Deus
benedictus in secula.

Die. 10. B *Septem fratres mar. L. iij.*

CRescente rabie persecutionis in Christianos, septem fratres Romæ sub Antonino Pio martyrio coronati sunt. Cum enim delatum fuisse ad Cæsarem ab his deos blasphemari, Christi fidem palam confitentibus, datum est negocium Publio præfecto, vt eorum causam iudicaret. Qui primo blandis verbis, deinde terroribus ac minis instat, vt abnegato Christo diis sacrificarent. Felicitas autem eorum mater constantia plusquam virili, si Christum, inquit, o iudex nosses, eiusque magnitudinem intelligeres, ac diuinitatem, desisteres haud dubie pios homines a religione ipsius oratione impia subducere. Qui enim Christianis maledicit, Deo maledicit in cordibus eorum habitanti. Et ad filios conuersa, ipsos vt neque cruciatus perhorrescant, neque mortem propter fidem in Christum recusent adhoratur. Igitur iratus iudex, ad filiosque conuersus cum videret eos in fide immobiles permanere, nec promissis, nec minis a sententia reuocari, in carcerem eos trudit, & Cæsari rei ordinem exponit. Ille vero iubet omnes morti tradi. Primus igitur eorum Ianuarius plumbatis cæsus expirauit. Felix deinde, & Philippus fustibus necantur. Siluanus præcipatio. Alexander cum alijs duobus capite truncatur. vj. Idus Iulij. Mater item quarto post mense gladio percussa martyrij palmam adepta est. Quam Gregorius octies martyrem appellat. Passa est enim septies in septem filijs, & demum in corpore proprio.

Die. 11. C **Pius papa confes.** L. iiij.

PIUS natione Italus, patria Aquileiensis, Imperatore Marco Antonino Vero pontifex factus est. Hic poenam statuit iis, qui negligenter Christi corpus aut sanguinem at-

trectarent: Poenitentiam (inquiens) agant. xl. diebus, quorum negligencia in terram aliquid deciderit, si super altare tribus diebus, si super linteum, quatuor, si in aliud linteum, nouem diebus. Vbicunque ceciderit, si recipi potest, lambatur: sin aliter, aut lauetur, aut radatur: lotum & rasum aut comburatur, aut in sacrarium reponatur. Demum vbi ex ordinationibus quinque mense Decembri habitis, presbyteros. xix. diaconos. xxj. episcopos. x. creasset, moritur & in Vaticano sepelitur. v. Idus Iulij, cum sedisset annos. xj. menses. iij. dies tres.

Die. 12. D **Nabor & Felix mar.**

Die. 13. E **Anacletus papæ mar.** L. iiij.

ANacletus Papa natione Græcus patris Atheniensis. Traiani temporibus Clementi suffectus, vt honestis institutis homines ecclesiasticos formaret, lege vetuit, ne episcopus a paucioribus quam a tribus episcopis iniciaretur. Ac vt clerivi publice, non priuatim ad sacros ordines adsciscerentur. Omnibus quoque fidelibus præcepit, vt peracta consecratione communicarent, recusantes autem ab ecclesiis eiicerentur. Hic etiam loca, vbi seorsum martyres sepelirentur, designauit. Per id tempus mirum in modum augescente re Christiania, Traianus metuens, ne quid detrimenti imperium Romanum inde caperet, tertiam persecutionem in Christianos concessit. Qua cum per multi alijs, tum in primis ipse Anacletus martyrio coronatur tertio Idus Iulij. Sedit autem annos nouem, menses duos, dies decem.

Die. 14. F **Processus, & Martinianus. Lectio tertia.**

Quo tempore Romæ Petrus & Paulus in vinculis in Tarpeio monte tenebantur, duo ex custodibus

Processus & Martinianus apostolorum verbis & miraculis cum aliis quadragintanouem ad fidem Christi conuersi sunt, & fonte diuinitus ex quodam saxo in ipso carcere manante bapizati. A quibus apostoli relaxati, abire si vellet ex carcere permissi sunt. Quod vbi nuntiatum est Paulino militum præfectorum. Processum & Martinianum ad se accersitos verbis grauissimis ob acceptam religionem castigat, & ab ea cunctis rationibus reuocare conatur. Sed cum nihil proficeret, indignatus se ab iisdem contemni, iubet ipsorum ora saxo vehementer contundi, dentesque comminui. Deinde cum Iouem adorare iussi constanter renuissent, in equuleo suspensi, fustibus sœuissime cæduntur, & admotis flammis aduruntur, vnam vocem emittentes. Sit nomen domini bendictum. Vehementer igitur cruciati, & in Christi fide persistentes, in eundem carcerem detruduntur, & paucis post diebus extra vrbum ducti, in via Aurelia capite truncantur. Quorum corpora Lucina in prædio suo sexto Nonas Iulij sepeluit.

Die. 15. G **Bonauentura Cardinalis confessor. Lectio tertia.**

SAntus Bonauentura natione Thuscus, in oppido Balneo regio nobili genere natus, anno suæ ætatis circiter vigesimosecundo, religionem beati Francisci suscepit. Et studio literarum deditus, Alexandro de Ales præceptore, tantum profecit, vt septimo susceptæ religionis anno in Gymnasio Parisiensi publice librum sententiarum inter pretaretur, vir summæ maansuetudinis, ac sanctitatis. Anno vero. xiij. quam suscepserat religionem, creatus est totius ordinis minister generalis. Quod munus sapienter administrando, summam est laudem conse-

cutus, non solum doctrinæ, & sanctimoniae, sed etiam ingenij & dexteritatis. Qua fama ductus Gregorius papa. xj. Cardinalem ipsum & episcopum Albanensem creauit. Multa hic opera doctissime conscripsit, quæ longum esset recensere, in primisque eruditissima commentaria in. iiiij. lib. sententiarum. Obiit autem Lugd. tertio Ideus Iulij, claruitque miraculis. Quam ob rem a Xisto papa quarto, anno domini, millesimo quadringentesimo octogesimosecundo, inter sanctos est relatus.

Die. 16. A **Eustachius episcopus conf.**

Die. 17. B **Alexius confessor.**

Die. 18. C **Symphorosa cum septem filijs marty. Lectio tertia.**

TYbure Symphorosa matrona sanctissima, vxor fuit Getulij martyris, ex quo septem filios ad martyrium videlicet procreauit, Crescentium, Iulianum, Nemesium, Primitium, Iustinum, Stacteum, Eugenium: cum quibus in persecutione Adriani capta est, propter Christianæ fidei professionem, omnesque multis affecti suppliciis, vt a vera pietate discederent. In qua cum immobile permansissent, Symphorosa in præterfluentem fluum saxo ad collum appenso, præcipitate est, & interempta: eiusque corpus ab Eugenio ipsius fratre sepulturæ datum. Postridie vero qu fuit. xv. Calend. Augusti, septem fratres singulis stipibus alligati sunt. Et Crescentius per guttur ferro transfixus, Iulianus per pectus, Nemesius per cor, Primitius per vmbilicum, Iustinus membratim dissectus est, Stacteus multis lanceis confixus, Eugenius a pectore in partes inferiores scissus. Ipsorum autem corpora in fossam quandam pæaltam deiecta sunt in via Tyburtina milliario nono.

Die. 19. D **Iusta & Rufina.**

Die. 20. E **Margarita vir. mar.**

Die. 21. F **Praxedis virgo.** L. iij.

PRAXEDIS virgo venerabilis Prudentis Romani filia, amissis parentibus, tanta cura & constantia Christianorum commoditatibus inseruiebat, vt multos sanctorum pauperum suis opibus aleret, aliorum necessitatibus quoad poterat prouideret. Exorta vero Christianorum sub Marco Antonino Imperatore persecutione, exestuans virgo beata, non destitit fideles omni ratione fouere. Itaque alios domi occultabat, aliis necessaria submittebat, alios ad fidei constantiamhortabatur. Martyrum corpora mira sollicitudine collecta, sepeliebat. Tantam igitur Christianorum stragem, cum sine summo dolore ferre non posset, precatam Deum vt se tantis e malis eriperet, exaudita est. Et egregie suæ pietatis atque laborum præmia perceptura, migrauit ad dominum. xij. Calend. Augusti. Cuius corpus Pastor Presbyter iuxta patrem & sororem Potentianam, in coemeterio Priscillæ via Salaria se peliuit.

Maria Magdalena duplex minus. Ad vesperas hymnus.

Ardi Maria pistici Sumpsit libram mox optimi, Vnxit beatos domini Pedes regiando lachrymis.

Honor, decus, imperium, sit trinitati vnicæ, Patri, nato, paracleto, per infinita secula. Amen.

Antiphona. Maria vnxit pedes Iesu, & extersit capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguenti. **Oratio.**

BEATÆ Mariæ Magdalenæ quæsumus domine suffragiis adiuuemur: cuius precibus exoratus, quatriduanum fratrem viuum ab inferis resus-

citasti. Qui vi.

Die. 22. G **Ad matutinum inuit.** Laudemus Deum nostrum in confessione beatæ Mariæ Magdalena. **Hym.** Nardi. **vt sup.** **An.** Ornatum mundi contempsi propter amorem domini mei Iesu Christi. L. iij.

EX mulieribus quæ Christum egredia pietate coluisse in historia euangelica referuntur, Maria Magdalena in primis celebratur, de qua tamen non parua est doctissimorum & grauissimorum virorum controuersia, quibusdam res aliquas gestas, de quibus est in euangilio, ad vnam mulierem referentibus, aliis ad plures. Vt cunque sit, traditum est a maioribus Mariam Magdalenam Lazari, Marthæque sororem cum ipsis, & Maximino aliisque sanctis hominibus post Christi Ascensionem, naui in qua sine velis & remis fuerant a Iudæis, vt naufragio perirent, impositi, ope diuina Massiliam tandem applicuisse, eandemque potissimum Massiliensibus, & vicinis populis euangelium prædicasse, & plerisque ad fidem Christi conuersis, in præaltum montem secessisse, ibique solitariam vitam multos anos transegisse, in frequenti tamen angelorum consuetudine, a quibus iam moritura in ecclesiam vrbis Aquensis, cuius erat episcopus sanctus Maximinus, deportata fuerit, vbi accepta eucharistia migrauit ad dominum vndecimo Calend. Augusti, multis editis miraculis, que longum esset recensere.

Ad laudes antiphona. Ista est speciosa inter filias Ierusalem. **Ad vesperas hymnus.** Nardi. **vt sup.** **An.** Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

Die. 23. A **Apollinaris episc. mar.**

Die. 24. B **Christina virg. mart.**

Die. 25. C Iacobus Apostolus duplex maius. Oratio.

 Sto domine plebi tuae sanctificator & custos, vt apostoli tui Iacobi munita præfidiis, & conuersatione tibi placeat, & secura mente deseruiat. Per dominum nostrum. **Lectio. iij.**

Iacobus apostolus Zebedæi filius, natiōne Galilæus, inter primos Apostolos a Christo vocatus fuit cum Ioanne fratre. Qui relictis rebus, quæ tunc forte reficiebat, & patre Zebedæo ipsum Iesum secuti sunt. Hic est vnuſ ex tribus apostolis dilectissimis, quos Christus testes esse voluit suæ transfigurationis. Et quos solos sequi se permisit domum ingressurus Iairi Archisynagogi, ad filiam ipsius a morte reuocandam. Hunc, & Ioannem fratrem tam dilectos esse Christo eorum mater intelligebat: vt non dubitauerit ab ipso petere, vt cum esset in suo regno, alterum a dextris collocaret, alterum a sinistris. Hic igitur Iacobus post Christi ascensum quum fidem ipsius per Iudæam & Samariam mirabiliter prædicando propagasset, plurimosque in his Hermogenem hæreticum ad verum Dei cultum conuertisset, Hispaniam adiisse, & ibi euangelium prædicasse author est Isidorus. Vnde Ierosolymam reuersus, ab Herode gladio percussus, primus apostolorum martyrio coronatus est. Qui dum ad supplicium duceretur, oblatum paralyticum in via sanauit, eoque miraculo Iosiam, qui se vincatum ad Herodem traxerat conuertit, & martyrij participem effectit. Postea vero ipsius apostoli corpus Compostellam translatum est.

Die. 26. D Anna mater virginis duplex minus. Oratio.

Deus, qui beatæ Annæ tantam gratiam donare dignatus es, vt beatissimam matrem tuam in glorioso vtero portare meretur: da nobis quæsumus, per intercessionem matris & filiæ, tuae propitiationis abundantiam: vt quarum memoriam pio amore completimur, earum precibus ad cœlestem Ierusalem peruenire valeamus: qui viuis & reg. &c. **Inuitato. Hym. & An. dicuntur de communi vnius sanctæ, nec virginis, nec martyris. Lectio. iij.**

Anna virginis Dei genitricis mater Gaziri filia, ex tribu Iuda, in Bethlehem oppido Iudææ nata, Ioachimi fuit vxor, qui & ipse ex eadem tribu Galilæus erat ex Nazareth, ambo ex stirpe regio sanctorumque patrum, ipsi sancti atque iusti, vt decebat parentes futuros virginis, quae Christum erat progenitura. Sed quamquam in charitate maritali sanctissime degerent, diu tamen optatissima prole caruerunt. Donec post annum vigesimum, conceptu & ortu sacratissimæ virginis Mariae felicissimo, sterilitatis macula deleta, compotes facti sunt longissimi desiderij. Migravit autem ad dominum. vij. Calendas Augusti, cuius corpus conditum est in Bethlehem in paterna sepultura.

Die. 27. E Pantaleo martyr.

Die. 28. F Nazarius & Socij mar.

Die. 29. G Martha virgo. L. iij.

MArtha Christi hospita, Mariæ & Lazari soror, post Christi ascensum ad patrem a Iudæis in persecutione Christianorum cum fratre & sorore, & Marcilla pedissequa, & item Maximino, a quo tota domus fuerat baptizata, comprehenditur. Et hi omnes cum aliis compluribus. Christianis in naui quadam imponuntur. Quæ nauis, velis, remis, clauoque spoliata, mari

committitur, vt omnes facto naufrago perirent. Cæterum Deo gubernante Massiliam incolumis applicuit. Quo miraculo & dictorum sanctorum prædicatione Massilienses primum, deinde vicini populi ad fidem Christi conuersi sunt. Martha igitur cum Massiliæ omnium in se animos propter eximiam sanctitatem conuertisset, cum multis honestissimis mulieribus in monasterio, quod ipsa curauit aedificandum sanctissime vixit, mortemque obiit multo ante a se præcognitam, & miraculis illustratam. iij. Calendas Augusti. **Oratio.**

OMnipotens clementissime Deus, cuius filius in æde beatæ Marthæ hospitari dignatus est: da quæsumus, vt eius meritis, quæ illum placide suscepit, in æde polorum misericorditer hospitari valeamus. Per eundem.

Die. 30. A **Abdon & Sennen mar.**

Die. 31. B **Nemesius & Lucilla martyres. Lectio tertia.**

VAleriano, & Gallieno Imperatoribus Nemesius tribunus militum, & Lucilla eius filia Romæ a sancto Stephano papa ad fidem Christi conuersi, & baptizati sunt. Nemesius vero paulo post ab eodem diaconus ordinatus, mira pietate Christum eiusque fidem colebat. Is cum aliquando Maximus, & Valerianus consules via Appia, qua ipse transibat in templo Martis sacrificarent, sacrificium abominatus, Deum orare coepit, vt vanitatem superstitionis illorum aliquo signo declararet, statimque Maximus a dæmone correptus exclamare coepit, se vehementer a Nemesio torqueri. Egressi vero ministri, cum eum orante offendissent, variis contemeliiis affectum in templum pertraxere, ad cuius præsentiam statim Maximus expirauit. Tunc Valerianus, qui rem magicis artius

patratam putabat, ira percitus, Nemesium innumeris suppliciis tortum cum Lucilla filia in carcerem trudit. Post tertium vero diem educti, Lucilla primum via Appia ante templum Martis vbi Maximus interierat, spectante patre decollatur. Deinde Nemesius inter viam Appiam, & Latinam itidem capite plexus, martyrio coronatur. viij. Calend. Augusti. Quorum corpora idem sanctus Stephanus papa via Latina non longe ab vrbe sepeluit.

AVGVSTVS.

Vincula sancti Petri duplex minus. Ad vesperas hymnus.

 Etrus beatus catenarum laqueos Christo iubente rupit mirabiliter: Custos ouilis, & doctor ecclesiæ, Pastorque gregis, conseruator ouium Arcet luporum truculentam rabiem.

Gloria Deo per immensa secula: Sit tibi nate decus & imperium, Honor postestas, sanctoque spiritui, Sit trinitati salus indiuidua, Per infinita seculorum secula. Amen.

Antiphona. Herodes rex apposuit vt apprehenderet Petrum, quem misit in carcerem, volens post Pascha producere eum populo. **Oratio.**

DEUS qui beatum Petrum apostolum a vinculis absolutum illæsum abire fecisti, nostrorum quæsumus absidue vincula peccatorum, & omnia mala a nobis propitiatus exclude. Per dominum nostrum.

Die. 1. C **Ad matutinu inuita.** Regem apostolorum. &c. **Hym.** Petrus beatus. **vt sup. in ves. an.** Petrus quidem seruabatur in carcere: & oratio fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. **Lectio tertia.**

CVm Herodes occidisset Iacobum fratrem Ioannis, animaduertens

id esse gratum Iudeis, apprehendit quoque Petrum. Erant autem, vt est in Actis apostolorum, dies Azimorum, tradiditque quatuor quaternionibus militum ad custodiendum, volens post Pascha producere eum populo. Et Petrus quidem seruabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce, Angelus domini astitit: & lumen refulsi in habitaculo, percussoque latere Petri excitauit eum, dicens. Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus eius. Et dixit angelus ad eum, Præcingere, & calcea te caligas tuas. Et fecit sic, & dicit illi, Circunda tibi vestimentum tuum, & se quere me. Et exiens sequebatur eum. & nesciebat quia verum est, quod fiebat per angelum, sed existimabat se visum videre. Transeuntes autem primam & secundam custodiam, venerunt ad portam Ferream quæ ducit ad ciuitatem, quæ vltro aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum vnum: & continuo discessit angelus ab eo. Et Petrus ad se reuersus, dixit, Nunc scio vere quod misit dominus angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudeorum. Consideransque, venit ad domum Mariæ matris Ioannis, qui cognominatus est Marcus, vbi erant multi congregati, & orantes.

Ad laudes antiphona. Misit dominus angelum suum, & liberavit me de manu Herodis, Haleluiah. **Ad vesperas hym.** Petrus beatus. **vt sup.** **Antiph.** Solue iubente Deo terrarum Petre catenas, Qui facis vt pateant cœlestia regna

beatis.

Die. 2. D **Stepha.** papa m. L. ij.

STephanus patria Romanus Valeriani & Galieni Imperatorum tempore summo pontificati præfctus, instituit vt sacerdotes & Leuitæ nusquam sacris vestibus vterentur, nisi in ecclesia & sacris peragendis. Quæ (inquit) nec ab alio debent contingi, aut ferri, nisi a sacratis hominibus, ne vltio quæ Baldasarem percussit, super hæc transgredientibus, & talia præsumentibus veniat diuina. Sed cum multos sermone & exemplo ad fidem conuertisset, ad templum Martis vt sacrificaret ab infidelibus abstractus, constanti animo recusauit. Quam ob rem capite truncatus est, ac sepultus via Appia in coemeterio Calisti quarto Nonas Augusti, cum sedisset annos septum, menses quinque, dies duos.

Die. 3. E **Inuentio sancti Steph.** protomar. In hoc festo omnia dicuntur de communi vnius martyris, præter tertiam lectionem, & orationem.**Lectio. ij.**

STephani protomartyris, Gamalielis Pauli præceptoris Nicodemi, & Abibonis corpora que diu in obscuero, ac despecto loco sepulta iacuerant inuenta sunt huad procul Ierosolymis Honorio Imperatore per reuelationem factam presbytero cuidam Luciano. Cui Gamaliel veneranda senis specie in somnis apparuit, & locum vbi indecenter iacebant monstrauit, præcepitque vt Ioannem Ierosolymitanum antisitem adiret, daretque operam, vt eorum corpora honestiore conderentur loco. Qua visione exterritus Lucianus, Ioanni antistiti reuelationem exponit. Adhibitis igitur aliis finitimarum vrbium episcopis, & presbyteris ad locum monstratum pergunt. Tunc effossa

humo, loculos distinctos inueniunt, ex quibus mira fragrantia, & suauissimus odor diffundebatur. Cum igitur ingens hominum multitudo vndeque miraculo commota, eo concurrisset, multi, qui variis languoribus conflictati venerant, sani & incolumes discesserunt. Tandem sanctorum corpora cum summa celebitate in sanctam ecclesiam Sion illata, honesto ibi loco condita fuerunt.

Oratio.

DA nobis quæsumus domine imitari quo colimus, vt discamus & inimicos diligere: quia eius inventionem celebramus, qui nouit etiam pro persecutoribus exorare dominum nostrum Iesum Christum filium tuum. Qui tecum.

Die. 4. F **Dominicus confes. dup. mi.**

DEUS, qui ecclesiam tuam beati Dominicis confessoris tui illuminare dignatus es meritis & doctrinis: concede, vt eius intercessione, temporalibus non destituatur auxiliis, & spiritualibus semper proficiat incrementis.

Per. **Lectio. iij.**

Dominicus natione Hispanus, vir sanctitate & doctrina clarus, ordinis prædicatorum author Calagura Oxomensis dioecesis oppido natus est, patre Felice, matre vero Ioanna. Quæ facta grauida, in somnis visa sibi est vtero se gestare catulum cum facula ori inserta, qua egressus ex vtero, totum mundum incenderet. Qua videlicet re portendebatur puerum esse conceptum, qui splendore suæ doctrinæ totum modum illustraret, & prædicationibus ad recte viendum inflammaret, vt res ipsa declarauit. Hoc enim præstítit tum per se, tum etiam per ordinem prædicatorum, quem ipse condidit, cum prius in ecclesia Oxomensi fuisse canonicus regularis. Huius viri

sanctitas & doctrina plurimum enuit in extirpandis hæresibus perniciosis, quæ ad Tolosam pullularant septennio consumpto in eo labore. Quibus rebus ductus Innocentius tertius papa, institutum ab eo ordinem authoritate apostolica approbavit, & paulo post itidem Honorius tertius confirmauit. Dominicus igitur cum multa monasteria per orbem erigendi author fuisse, miraculisque clauisset, & multas regiones docendo & prædicando lustrasset, anno Christi nati M. cxxxiiij. Bononiæ (quæ vrbs est Italiæ celebris) nonis Augusti a vita migrauit. Quem postea Gregorius nonus retulit in numerum sanctorum ob edita miracula, & vitam sanctissime gestam.

Sanctæ Mariæ ad niues duplex minus. Ad vesperas hymnus. Aue maris stella. **Antiphona.** Sancta Maria succurre miseri, iuua pusillanimes, refoue debiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto fœmineo sexu, sentiant omnes tuum iuuamen, quicunque celebrant tuam sanctam festiuitatem. **Oratio.**

DEUS, qui virginalem aulam beatæ Mariæ virginis, in qua habitares, eligere dignatus es, da quæsumus, vt sua nos defensione munitos, iucundos suæ facias interesse commemorationi. Qui vi.

Die. 5. G **Ad matutinum inuita.**

Sancta Maria Dei genitrix virgo intercede pro nobis. **Hym.** O gloriosa domina. **&c. Antiphona.** Beata es Maria, quæ credidisti: perficiuntur in te quæ dicta sunt tibi a domino. Haleluiah. **Lectio. iij.**

ROmæ liberio pontifice antequam nullum in vrbe templum virginis matris nomine dicatum esset, Ioannes patritius Romanus morum honestate &

generis nobilitate, atque opibus præstans, cui vxor erat moribus & conditio par, cum orbitatem filiorum dolenter ferret, nec diu cogitanti idoneus quisquam occurreret, quem suarum opum hæredem relinquaret, eademque solicitude vxorem fatigaret, ambo assiduis precibus a beata virgine Maria contendebant, vt vel se prolis compotes efficeret, vel quem potissimum hæredem instituere commodissimum & honestissimum esset, indicaret. Exortata igitur piis precibus mitissima virginie, nocte nonarum Augusti, quo tempore solent vrbem æstiui calores infestare, pars eius montis vrbis, qui dicitur Esquiliæ, plurima niue conspersa est, Deo voluntati matris annuente. Eademque nocte Ioanni eiusque vxori seorsum virgo mater visa est niuem demissam referre, ipsosque iubere vt in eo loco, quem nix occupasset, templum suis sumptibus ædificarent, quod nomine Mariæ virginis dicaretur, quæ ad hunc modum vellet hæres ab ipsis relinquui. Hanc visionem cum Ioannes ad Liberium pontificem retulisset, idem sibi visum contigisse pontifex asseuerauit, eademque nuntiata & imperata, proinde monita diuina non esse negligenda. Cum magna igitur & solenni pompa ad locum niuis pontifex cum frequenti populo processit, & locum templo designauit, quod illorum, quos diximus, impensis magnifice constructum sanctæ Mariæ maioris nuncupatur.

Ad laudes an. Beatam me dicent omnes generationes, quia ancillam humilem respexit Deus. **Vesperæ dicuntur de transfiguratione, & fit commemoratio de virgine per orationem tantum.**

Transfiguratio domini duplex maius. Ad vesperas hymnus.

Aude mater pietatis in valle gementium, Pro ducatu dignitatis Christi regis omnium: quo dilecta prædotaris in culmine montium.

Vbi patres præcellentes in mortali corpore Admirantur assistentes de tam grandi munere: Diuinum numen cernentes in creato lumine.

Genitori genitoque laus, & iubilatio: Salus, honor, virtus quoque sit, & benedictio: Procedenti ab vtroque compar sit laudatio. Amen. **Antiphona.** Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. **Oratio.**

Deus qui fidei sacramenta in vniogeniti tui gloriosa transfiguratione patrum testimnio roborasti: & adoptionem filiorum perfectam, voce delapsa in nube lucida mirabiliter præsignasti: concede propitius, vt ipsius regis gloriæ nos cohæredes efficias, & eiusdem gloriæ tribuas esse consortes. Per eundem.

Die. 6. A **Ad matutinum inuita.** Summum regem gloriæ Christum adoremus. **Hymnus.**

Exultet laudibus sacra concio, Cœli agminibus iuncta tripudio Pro verbi gloria, qua splendent omnia, Terra, pontus, & æthera.

Promissum panditur fratum de medio, Patris cum labitur vox de fastigio: Dicens hunc filium doctorem cœlicum, Audituque dignissimum.

Te trina Deitas vnaque poscimus, Sic nos tu visita, sicut te colimus: Per tuas semitas duc nos quo tendimus, Ad lucem, quam inhabitas. Amen. **Antiphona.** Et ecce apparuerunt eis Moy-ses. & Elias loquentes cum Iesu. **Ex cap. xvij. Matthæi. Lectio. iij.**

c. 17. **E**T post dies sex, assumpsit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut Sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses, & Elias cum eo loquentes, Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, & Moysi vnum, & Eliæ vnum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. Et accessit Iesus, & tetigit eos, dixitque eis: Surgite & nolite timere. Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis Iesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat.

Ad laudes antiphona. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite, Haleluiah.

Ad vesp. hym. Gaude mater. **vt supra.**

Antiphona. Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde, & accessit Iesus, & tetigit eos, dixitque eis: Surgite, & nolite timere, Haleluiah.

Die. 7. B **Iustinus presbyter mar.**

Die. 8. C **Ciriacus Largus &c. mar.**

Die. 9. D **Xystus secundus papa marty.** **Lectio tertia.**

XYstus secundus papa, natione Græcus, patria Atheniensis, ex philosopho Christi discipulus factus, sœuiente adhuc Deciana & Valeriana persecutione, sedit annos duos, menses.

x. dies. v. &. xx. Qui accusatus quod Christi fidem contra principum decreta prædicaret, captusque ad Martis trahitur templum, proposita, nisi Marti sacrificaret, capitali poena, quam tamen ipse constanti animo impietati prætulit. Cum igitur ad suppliium duceretur, interpellanti se Laurentio & dicenti: Quo progrederis sine filio pater? quo sacerdos optime sine ministro properas? Respondit, Non ego te desero fili. Maiora manent te pro Christi fide certamina: post triduum me sequeris, sacerdotem leuita. Interim si quid in thesauris habes, pauperibus distribue. Eodem igitur die cum Xysto, diaconi sex interficiuntur, Felicissimus, Agapitus, Ianuarius, Magnus, Innocentius, Stephanus. Sepultus est autem Xystus in coemeterio Calisti, via Appia octauo Idus Augusti.

Inspiciendum est nunc indice super fol. 409. posito, an in die sancti Laurentij, vel infra eius octauam, sit interponenda aliqua ex dominicis Vagantibus.

Laurentius martyr dup. maius. **Ad vesperas hym.** Deus tuorum. **vt in communi antiphona.** Leuita Laurentius bonum opus operatus est, qui per signum crucis cæcos illuminauit, & thesauros ecclesiæ dedit pauperibus.

Oratio.

 A nobis quæsumus omnipotens Deus vitiorum nostrorum flamas extingue: qui beato Laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare. Per.

Die. 10. E **Ad matutinum inuita.** Beatus Laurentius Christi martyr triumphat coronatus in celis, venite adoremus Christum dominum. **Hym.** Martyr Dei. **vt in communi antiphona.** Quo progrederis sine filio pater: quo

sacerdos sancte sine ministro properas? Non ego te desero fili: maiora te manent pro Christi fide certamina. **Lectio tertia.**

Sæuiente adhuc Valeriana in Christianos persecutione, quæ fuit post Neronem octaua, cum Laurentius natione Hispanus Xystum papam. ij. martyrem, cuius erat pietatis charissimus discipulus, in vincula coniectum visitaret, iussus ab eo est, vt pauperibus primo quoque tempore distribueret thesauros ecclesiæ quos haberet. Quod Laurentius diligenter exequutus, cum Xystum videret ad martyrium abstrahi, post eum clamat: quo pater abis sine filio? quo sacerdos sine leuita? Xystus autem bono eum animo esse iubet, nam fore vt se post triduum sequeretur. Laurentius autem a Parthemo tribuno vocatus, iussusque thesauros ecclesiæ demonstrare, se postridie facturum pollicetur. Et postero die (vt testatur sanctus Ambrosius) pauperes adduxit. Interrogatusque vbi essent thesarui quos promisisset, ostendit pauperes, dicens: Hi sunt thesauri ecclesiæ. Tunc vero in carcerem coniectus, cuius præfectus erat Hippolytus, non cessabat prædicatione ac miraculis editis Christi fidem propagare. Nam Lucilio cuidam, qui plorando incarcere fuerat obcaecatus, credenti visum promisit, ac per baptismum restituit, Hippolytumque, ipsum cum. xix. eius familiæ hominibus ad Christum conuertit. Productus autem vt thesauros proderet, ipsorumque redderet rationem: quod factum erat exposuit, seque pauperibus, Xysti mandatum, & Christi doctrinam sequutum, distribuisse. Tunc vero simul propter distributos thesauros, simul propter Christi confes-

sionem, scorpionibus primum, deinde virgis, tum plumbatis flagellis sæuisime cæditur. Quibus patientissime toleratis, cum a fide Christi non posset auerti, ferreæ craticulæ alligatus, ardentibus prunis imponitur, & lento igne constantissimus in fide torretur, donec spiritum emisit. iiiij. Idus Augusti. Cuius corpus circa vrbe in via Tyburtina Hippolytus curauit, sepelendum in prædio Cyriacæ viduæ, quam ille a diuturno morbo liberauerat.

Ad laudes antiphona. In craticula te Deum non negauit, & ad ignem applicatus te Christum confessus sum: probasti cor meum, & visitasti nocti: igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. **Ad vesperas hymnus.** Deus tuorum. **vt supra.** **An.** Beatus Laurentius dum in craticula super positus vreretur, ad impiissimum tyrannum dixit, Affatum est iam, versa & manduca: nam facultates ecclesiæ, quas requiris, in coelestes thesauros manus pauperum reportauerunt.

Die. 11. F **De oct. sancti Laurentij.**
Sermo sancti Augustini episc. L. iij.

CVm omnes beatos martyres, quos nobis tradidit antiquitas, honorificentia digna veneremur: præcipue tamen beatum Laurentium martyrem debemus tota deuotione suspicere. Maiorem enim affectum ibi debedo, vbi credulitatem meam cogit contemplatio, quam vbi fidem meam hortatur opinio. Maiorem inquam affectum illuc debedo, vbi per ea quæ vidi, compellor deuotione credere etiam illa quæ non vidi. Nam & cum audio aliquanta quæ mihi impossibilia videntur, coepi ea credere potuisse fieri, dum similia facta esse conspexi. Et ideo temporibus nostris passi hanc nobis præstiterunt gratiam, vt fidem præteri-

tam confirmarent. Supradictum igitur beatum virum tota debemus deuotione suscipere. Primum, quia pretiosum sanguinem suum propter dominum tradidit: deinde quod prærogatiuum nobis apud dominum nostrum non minimam contulit, ostendens qualis debeat esse in Christiani fides, de cuius cosortio existere martyres merentur. Tertio quod idem tam sanctæ conuersationis fuerit, vt coronam martyrij tempore pacis inuenierit. Sed cum infideles tanta sanctitate beatum Laurentium pro Christi nomine vidissent certare, erroresque eorum manifestos rationabili castigatione conuincere: tunc illi inebrati furore rapuerunt eum, & cæde crudelissima sauciarunt: & beati viri corpus flammis in craticula tradiderunt. Vere beatum corpus, quod non ad poenam funestus ignis, vel tormenta mortis a fide Christi immutauerunt, sed ad requiem æternam sancta religio coronauit.

Die. 12. G **Clara vir. du. mi. L. iij.**

CLARA virgo sanctissima nobili loco nata Assisij (quod oppidum est in Vmbria) instituta, disciplinamque beati Francisci sui ciuis secura, relictis mundanis opibus, collegium instituit pauperum & religiosarum foeminarum, cum quibus recessit in ecclesiam beati Damiani. Vbi mirabili parsimonia & sanctitate vitam quadraginta duorum annorum peregit, multis etiam editis miraculis. Quorum illud silentio non praeteribimus. Quod cum tempore Federici Imperatoris, Saraceni, qui Italianam inuaserant, Assisium obsiderent, & ipsum virginum monasterium oppugnarent, Clara licet ægrotans ad portam se iubet deportari in hostium conspectum cum capsula qua sacramentum eucharistiæ continebatur, vbi hanc cum lachrymis orationem effudit.

Ne tradas domine bestiis animas confitentes tibi, & custodi famulas tuas, quas pretioso sanguine redemisti. Cui vox de cœlo reddita est, Ego vos semper custodiam. Itaque Saraceni subito terrore quodam perculsi, obsidionem soluunt: & qui muros ascenderant, cæcitatem percussi, deciderunt. Paulo vero post morbo ingrauescente decem & septem diebus sine vlo cibo peractis migravit ad dominum pridie Idus Augusti, tempore Innocentij. iiij. Qui ægrotantem inuisit, & eucharistiam est impartitus. Quam Alexander. iiij. anno Domini M. ccv. retulit in numerum sanctorum virginum.

Die. 13. A **De oct. sancti Laurentij.**
Ex sermo sancti Augustini. L. iij.

HÆc ergo tota causa passionis est fratres propter quam morti addictus est sanctus vir, vt sui similes esse cæteros hortaretur. Nam exhortatio illa intantum profecit, vt illo a seculo recedente, fides eius regionis ipsius loca vniuersa peruaserit. Ita Christus tunc in beato martyre suo Laurentio perseguitionem passus est, nunc illic plurimi Christianorum exultet in populis. Sufficere nobis debent ad profectum salutis nostræ martyrum exempla sanctorum: qui propter adipiscendam coelestem coronam omnibus se mandatis dominicis subdiderunt. Et ita cunctis se vinxerunt legibus saluatoris, vt propter ante actam vitam mererentur ad hanc martyrij gloriam peruenire. Non enim illo tempore tantum perfecerunt præceptum domini, quo confessionis supplicium pertulerunt: sed necesse fuit illos prius secundum euangelium vixisse: vt Christi passionibus participarent. Necesse in quam erat vt initia bona fierent, quorum finis est optimus subsequutus: & martyres

eos non solum fuisse cum passi sunt, sed etiam martyres Christi fuisse cum viuerent. Martyr enim Graece, Latine testis dicitur. Igitur quotiescumque bonis actibus mandatum Christi facimus, toties Christo testimonium perhibemus.

Die. 14. B *De oct. sancti Laurentij.*
Ex alio serm. sancti Augustini. L. iij.

Igitur sanctum martyrem Laurentium grano sinapis possumus comparare, qui diuersis attritus passionibus, per totum orbem gratia meruit sui fragrare martyrij. Qui ante constitutus in corpore erat humilis, ignotus & vilis. postea quam vexatus, laceratus, exustus est, vniuersis per totum mundum ecclesijs odorem suæ nobilitatis infudit. Recte igitur huic comparatio copulatur. Siquidem granum sinapis cum teritur, accenditur. Laurentius cum patitur, inflammatur. Illud feruor attritionis suæ mouet, hic ignem plurima vexatione suspirat. Sinapis (inquam) in vasculo calido decoquitur, Laurentius in craticula flammarum igne torretur. Ardebat itaque extrinsecus beatus Laurentius martyr tyranni sœuentis incendiis, sed maior illum intrinsecus Christi amoris flamma torrebat. Et quamuis rex improbus ligna subiiceret, incendia maiora supponeret, tamen sanctus Laurentius has flamas fidei calore non sensit, & dum Christi præcepta cogitat, frigidum est illi omne quod patitur. Neque enim potest in visceribus ignium tormenta sentire, qui sensibus paradisi refrigeria possidebat.

Aduerte an in die Assumptionis virg. vel infra eius oct. sit interponenda aliqua ex vagantibus. 409.

Assumptio Mariæ virginis duplex maius. Ad vesperas hym. Aue maris stel. *An.* Virgo prudentissima quo pro-

grederis, quasi aurora valde rutilans filia Sion, tota formosa, & suauis es, pulchra vt luna, electa vt sol. *Oratio.*

S Amulorum tuorum quæsumus domine delictis ignosce: vt qui tibi placere de actibus nostris non valemus, genitricis filij tui domini nostri intercessione saluemur. Per eundem. *Et non fit comme. de sancto Laurentio in his vesper. nec die crastina.*

Die. 15. C *Ad matutinum inuita.* Venite adoremus regem regum, cuius virgo mater hodie assumpta est ad cœlum.

Hym. O gloriosa domina. **An.** Exaltata est sancta Dei genitrix super choros angelorum ad cœlestia regna.

Ex sermo. beati Bernardi. L. iij.

Virgo hodie gloriosa celos ascendens, supernorum gaudia ciuim copiosis sine dubio cumulauit augmentis. Hæc est enim cuius salutationis vox & ipsos exultare facit in gaudio, quos materna adhuc viscera claudunt. Quod si paruuli necedum nati anima liquefacta est vt Maria locuta est, quid putamus quænam illa fuerit coelestium exultatio, cum vocem & audire, & videre faciem, & beata eius frui præsentia meruerunt? Nobis vero charissimi, quæ in eius assumptione solennitatis occassio? quæ causa lætitiae? quæ materia gaudiorum? Mariæ præsentia totus illustratur orbis, adeo vt ipsa iam cœlestis patria clarius rutile virgineæ lampadis irradiata fulgore. Merito proinde resonat in excelsis gratiarum actio, & vox laudis. Sed plangendum nobis potius quam plaudendum esse videtur. Quantum enim de eius præsentia cœlum exultat, nunquid non consequens est vt tantum lugeat hic noster inferior mundus, eius absentiam? Cesset tamen quærela nostra: quia nec nobis hic est

manens ciuitas: sed eam inquirimus ad quam hodie Maria benedicta peruenit. In qua si conscripti ciues sumus, dignum profecto est etiam in exilio, etiam super flumina Babylonis eius nos recordari, eius communicare gaudiis, eius participare lætitiam: maximeque eam quæ tam copioso impetu lætificat hodie ciuitatem Dei: vt sentiamus & ipsi stillicidia stillantia super terram.

Ad laudes antiphona. Assumpta est Maria in cœlum, gaudent angeli, laudantes benedicunt dominum. **Ad vesperas hymnus.** Aue maris stella. **An.** Maria virgo cœlos ascendit, gaudere, qui cum Christo regnat in æternum.

Die. 16. D **De oct. Assumption.** **Ex eodem serm. s. Bernrdi.** L. iij.

PRæcessit nos regina nostra, præcessit, & tam gloriose suscepta est, vt fiducialiter sequantur dominam seruuli clamantes, Trahe nos post te: in odore vnguentorum tuorum curremus. Aduocatam præmisit peregrinatio nostra, quæ tanquam iudicis mater, & mater misericordiæ suppliciter & efficaciter salutis nostræ negotia pertractabit. Pretiosum hodie munus terra nostra direxit in cœlum, vt dando, & accipiendo felici amicitarum foedere copulentur humana diuinis, terrena cœlestibus, ima summis. Illo enim ascendit fructus terræ sublimis, vnde data optima, & dona perfecta descendunt. Ascendens ergo in altum virgo beata, dabit ipsa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas. Regina cœlorum est, misericors est. Denique mater est vnigeniti filii Dei. Nihil enim sic potest potestatis eius, seu pietatis magnitudinem commendare.

Hodie vesperæ dicuntur de sancto Lau-

rentio: & dicitur antiphona. Leuita Laurentius assignata ei ad primas vespe. dies autem crastina omnia sicut in eius festo præter lectiones, & fit comme. de octaua beatæ virgi. per orationem tantum.

Die. 17. E **de oct. s. Lauren.** du mi. **Sermo sancti Augustini episc.** L. iij.

BEATISSIMI Laurentij martyris, cuius natalem hodie celebramus, passionem nosse vos credo, & quanta in persecutione pertulerit, dilectionem vestram scire posse non dubito. Tanta enim eius martyrij gloria extitit, vt passione sua mundum illuminauerit vniuersum. Illuminauit mundum plane Laurentius eo lumine, quo ipse accensus est, & flammis, quas ipse pertulit, omnium Christianorum corda calefecit. Quis enim hoc exemplo nolit pro Christo ardere cum Laurentio, vt possit a Christo cum Laurentio coronari? Quis nolit ad horam sustinere Laurentij ignem, vt æternum gehennæ non patiatur incendium? Beati igitur Laurentii exemplo prouocamur ad martyrium, accendimur ad fidem, incalescimus ad deuotionem & si nobis persecutoris flamma deest, fidei tamen flamma non deest. Non ardemus quidem corpore pro Christo, sed ardemus affectu. Non subiicit mihi persecutor ignem, sed suggerit mihi ignem desiderium saluatoris.

Die. 18. F **De octa. Assumption.** **Sermo sancti Hierony.** presby. L. iij.

COgitis me, o Paula & Eustochium, immo charitas Christi me compellit, qui vobis dudum tractatibus loqui consueueram, vt nouo loquendi genere sanctis quæ vobiscum degunt virginibus, Latino vtens eloquio, exhortationis gratia, sermonem faciam de assumptione beatæ & gloriosæ sem-

perque virginis Mariæ, more eorum qui declamatorie in ecclesijs solent loqui ad populum: quod vtique genus dōcendi nondum attigeram. Sed quia negare nequeo, quicquid iniungitis, nimia vestra victus dilectione, experiar quæ hortamini, affectu infantium, more balbutientium, qui quæcunque audierint fari gestiunt, cum necdum possint ad plenum verba formare. Maxime, quia propter simpliciores quasque id me depromere compellitis: vt habeat sanctum collegium vestrum sermone Latino, quibus se occupent laudibus ex eadem die, quibusve diuinis vacent lectionibus. Præsertim cum & eadem in multis festiuitatibus multorum sanctorum patrum studia miro cuderint eloquio: quæ de hac quidem vberius vbique in scripturis diuinis prædicata leguntur.

Die. 19. G **De octa. Assumption. Ex eodem serm. beati Hiero. L. iij.**

Q Vid enim aliud sonant euangelia, nisi nascentem dominum ex Maria virgine, & omnia eius incrementa, quoisque fuit in mundo, duntaxat diuinis efferunt præconij? Porro ab exordio sancti euangelij Gabrielem archangelum colloquentem Mariæ audistis: & deinceps reliqua omnia plenius legistis. Ad præsepe quoque o Paula te teste, nato puer, multitudinem angelorum inter crepundia noui partus, & querelas nescij ploratus, pro fescenninis Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis cantantem audisti, & radiantem stellam vidisti. Pastoribus insuper euangelizantibus credidisti: magos præterea tria deferentes munera in visione beatis oculis conspexisti. Ipsa eadem munera bene intelligendo, votis omnibus inde Deo obtulisti. Nam & cum eisdem

Magis Deum puerum in præsepio adorasti. Sed forte conquesta me delatorem, quod te prodiderim clamabis. Ad quod ego. Si celatum esse volebas teste conscientia, mihi narrare ante præsepium, vbi plurimum lachrymata es, non debueras. Quod (vt verum fatear) Christi præconia, etiamsi voluero adiuratus, neque tuas laudes omnino tacere queo.

Die. 20. A **De oct. Assumption. Ex eodem sermone. Lectio. iij.**

IDcirco tuæ te interrogent filiæ, quas lacte nutris: tu ea melius reserabis, quæ nescio si per speciem aliquam certe, aut in spiritu vidisti Vnde vos o filiæ, pulsate matrem precibus: pulsate ad ostium inuitantis amici, siquomodo tandem vobis aperiantur quæ sunt reserata matri. Veruntamen de his quid plura dicam? Omnia saluatoris gesta & beatæ Mariæ obsequia, necnon & actus vitæ ex euangelio didicistis. Et nunc quid superest, vt ab aliquo doctore requiratis? De assumptione tamen eius qualiter assumpta est, quia id vestra deposita intentio, præsentia absens scribere vobis curaui, quæ absentia præsens deuotus obtuli, vt habeat sanctum collegium vestrum in die tantæ solennitatis munus Latini sermonis, in quo discat tenera infantia lactis experiri dulcedinem, & de exiguis eximia cogitare, qualiter fauente Deo per singulos annos tota hæc dies expendatur in laudem, & cum gaudio celebretur: ne forte si venerit vestris in manibus illud apocryphum de transitu eiusdem virginis, dubia pro certis recipiatis: quod multi Latinorum pietatis amore, studio legendi, charius amplectuntur: præsertim cum ex his nihil aliud experiri potest pro certo, nisi quod hodierna die gloriosa migrauit a corpore.

Die. 21. B De oct. Assumption. Ex eodem sermone. Lectio. iij.

Monstratur autem sepulchrum eius cernentibus nobis vsque ad præsens in vallis Iosaphat medio: quæ vallis est inter montem Sion & montem Oliueti posita, quam & tu o Paula oculis aspexisti. Vbi in eius honore fabricata est ecclesia miro lapideo tabulatu: in qua sepulta fuisse, vt scire potestis, ab omnibus ibidem prædicatur, sed nunc vacuum esse mausoleum cernentibus ostenditur. Hæc idcirco dixerim: quia multi nostrorum dubitant, vtrum assumpta fuerit simul cum corpore, an abierit relicto corpore. Quomodo autem vel quo tempore, aut a quibus personis sanctissimum corpus eius inde ablatum fuerit, vel vbi transpositum: vtrumne resurrexit, nescitur: quamuis nonnulli astruere velint eam iam resuscitatam, & beata cum Christo immortalitate in cœlestibus vestiri. Quod & de beato Ioanne euangelista eius ministro cui virgini a Christo virgo commissa est, plurimi asseuerant: quia in sepulchro eius (vt fertur) non nisi manna inuenitur, quod & scaturire cernitur, Veruntamen quid horum verius censeatur, ambigimus. Melius tamen Deo totum, cui nihil impossibile est, committimus, quam aliquid temere deffinire velimus authoritate nostra, quod non probemus. Sicuti & de his quos cum domino (teste euangelio) surrexisse credimus.

Hodie in vesperis dicitur antiphona. Virgo prudentissima quo progr. **assignata ad primas vesperas.**

Die. 22. C Oct. Assump. du. mi. Ex eodem sermone. Lectio. iij.

Sed vtrum redierint in terræ puerem, an non, certum non habemus: nisi quod legimus quod multa

corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, ac venerunt in sanctam ciuitatem, scilicet Ierusalem, & apparuerunt multis. De quibus profecto nonnulli doctorum senserunt etiam, & in suis reliquerunt scriptis, quod etiam in illis perpetua completa sit resurrectio. Fatentur enim quod veri testes non essent, nisi & eorum resurrectio vera esset. Vnde & beatus Petrus dixisse legitur, cum de Dauid loquetur in testimonium, Et sepulchrum (inquit) eius apud nos est: quasi non sit ausus dicere, quod ipse aut corpus eius apud nos est: sed tantum sepulchrum in quo conditus fuerat. Hinc aiunt resurrexisse & eum cum cæteris sanctis, & ideo vacuum remansisse mausoleum, vti nunc beatæ Mariæ cernitur. Quod sane factum & de aliis quibuslibet locis scripturarum affirmare conantur, quod hi iam cum Christo regnent in æterna societate resuscitati. Quod quia Deo nihil est impossibile: nec nos de beata Maria factum abnuimus, quanquam propter cautelam salua fide pio magis desiderio opinari oporteat, quam inconsulte deffinire, quod sine periculo nescitur.

Die. 23. D **Bernadus Abbas.**

Bernardus, Fontanis (quod castellum est in Burgundia) honestis parentibus natus tempore Eugenij papæ tertij, tam caste & sancte pueritiam adolescentiamque traduxit, vt sæpe a mulieribus propter egregiam eius pulchritu domine solicitatus, nunquam peccato & carni acquieuerit. Quin vt has tentationes effugeret. xxij. annos natus Cisterciensis ordinis monachus factus, vigiliis & orationibus mirifice deditus, in nimia pauperate vitam sanctissime perduxit. Ab omni ambitione tam alienus, vt Ianu-

ensem & Mediolanensem episcopatus sibi oblatos constantissime recusauerit, tanto se munere indignum esse professus. Hic multa opera egregia composuit, doctrina præditus infusa magis diuinitatus, quam humanitus parta. Tandem anno suæ ætatis sexagesimo. iij. graui morbo correptus, monachis assistentibus, charitatem, humilitatem, ac patientiam iure testamenti relinquens, multis miraculis clarus a vita migravit. xij. Calend. Septem.

Notandum quod festum sancti Bartholomæi licet extra urbem Romam commiter celebretur die. 24. Romæ tamen celebratur die. 25. ideo Romæ die. 24. nisi fuerit dominica, aut sabbatum fiat officium de sancto Ludouico, licet anteponatur, & die. 25. celebrabitur, festum sancti Bartholomæi.

Die. 24. E Bartholomæus apostolus duplex maius. **O**ratio.

SMnipotens sempiterne Deus, qui huius diei veneranda sanctamque lætitiam in beati apostoli tui Bartholomæi festiuitate tribuisti: da ecclesiæ tuæ quæsumus: & amare quod credidit, & prædicare quod docuit. Per dominum. **L**ectio. iij.

BArtholomæus Apostolus natione Galilæus, in ea diuisione orbis terrarum, qua apostoli totius Christiani mysterij certissimi testes inter se prouincias, vt Christi doctrinam prædicarent, parti sunt, Lycaoniæ sortitus, in Indiam usque penetravit, & euangelium iuxta Matthæi traditionem, in Iudæorum sermonem conuertit, & latissime prædicauit. Quumque prouinciam suam bene atque utiliter administrasset, compluribus ad Christi fidem conuersis, multa pro Christo Iesu supplicia interim passus,

in Armeniam maiorem venit. Ibique Palenionum regem cum coniuge &. xij. ciuitatibus ad Christi cultum traduxit. Multisque miraculis editis ad postremum a Palemonis fratre, pontificum, qui dæmonibus seruiebant suasu, interficitur, pelle prius detracta, vt atrocius expenderet supplicium. Atque hoc quidem martyrij genere ad cœlum spiritus eius euolauit. ix. Calend. Septemb. Corpus autem in Albano Armeniæ vrbe conditum, multo post tempore ad Lyparam Siciliæ adiacentem insulam delatum est. Inde Beneuentum circa annum Christi. Dcccviij. translatum. Hinc postea Romam, vbi egregia populi veneratione colitur.

Die. 25. F **Ludouicus rex.**

Die. 26. G **Zepherinus papa mar.**

Zepherinus patria Romanus, qui Seueri Imperatoris tempore pontifex creatus est, rebus diuinis magis quam humanis intentus, de iudicio secretorum peccatorum sic scripsit, De occultis alieni cordis temere iudicare, peccatum est. Et eum, cuius non videtur opera nisi bona, iniquum est ex suspicione reprehendere cum eorum, quæ hominibus sunt incognita solus Deus iudex sit. Item de ordinationibus sic instituit. Ordinationes (inquit) prebyterorum & leuitarum tempore congruo, & multis coram astantibus solenniter agite, & probabiles ac doctos viros ad hoc opus prouehite. Idem præterea instituit, vt omnes Christiani cum ad pubertatis annos peruenisset, singulis annis in solenni die Paschæ publice communicarent. Cum autem sedisset annos nouem, menses septem, dies decem, in persequitiones Antonini martyrio coronatus est, & sepultus in via Appia non longe a coemeterio Calisti septimo Calendas Septembbris.

Die. 27. A Rufus martyr.

Die. 28. B Augu. episc. confes. du. mi. an. O doctor optime. *Oratio.*

 Desto supplicationibus nostris omnipotens Deus: & quibus fiduciam sperandæ pietatis indulges, intercedente beato Augustino confessore tuo atque pontifice, consuetæ misericordiæ tribue benignus effectum. Per. L.. iij.

Avgustinus Tagastæ (quod est opidum in Africa honestis parentibus ortus, omnium fere suorum æqualium doctissimus, sed in adolescentia a Christiana religione alienus Mediolanum contendit. Vbi cum sanctum Ambrosium ad populum de religione concionantem frequenter audisset, priuatis quoque colloquiis eius eruditus, & conuersus, trigesimo suæ ætatis anno ab eodem fuit baptizatus. Vnde reuersus in Africam Christianissime ac sanctissime viuens a Valerio viro sancto Hipponensi episcopo præbyter factus, monasterium condidit religiosorum hominum, quos pia doctrina & præceptis apostolicis instituebat. Et cum per id tempus Manichæorum hæresis in qua ipse fuerat, multum inualuisset, acerrime in ea cum Fortunato hæresiarcha complures dies disputatuit, eundenque conuicit. Quibus rebus ductus Valerius episcopus Augustinum in societatem sui episcopatus asciuit. Qua cura suscepta Augstinus tanto studio cuiusque generis hæreticos insectatus est, vt partim sermone, partim libris editis totam Africam a Manichæourum, Donatistarum, Pelagianorumque erroribus expurgauerit. Scripsit libros in numerabiles, ad religionem & sacrarum scripturarum expositionem pertinentes, tanta doctrina & pietate, vt nullus neque Græ-

corum neque Latinorum Christianam philosophiam magis illustrauerit. In quo studio cum annum ageret ætatis septuagesimum sextum e vita migrauit. v. Calend. Septmebris, anno Christi nati. ccc. xxx. idque Hipponi, Vandalis eam vrbem obsidentibus.

*Decol. sancti Ioannis Baptistæ du. ma. Ad vesper. hym. Deus tuo. vt in communi vnius mar. an. Ioannes Baptista arguebat Herodem propter Herodiadem, quam tulerat fratri suo viuenti vxorem. *Oratio.**

 Ancti Ioannis Baptiste, & martyris tui quæsumus domine veneranda festiuitas, salutaris auxilij nobis præstet effectum. Per.

Die. 29. C *Ad matutinum inuita. & hym. de communi vnius marty. an.* Misit Herodes Rex manus, ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in carcerem: quia metuebat eum propter Herodiadem. *Lectio. iij.*

Ioannes filius Zachariæ cum factum esset verbum domini super ipsum in deserto, indutus vestimento ex pilis Camelorum, & zona pelicea, venit in regionem, quam interluit Iordanis, vbi Christus ab eo baptizatus est, prædicans baptismum poenitentiae, & remissionem peccatorum. Existimante autem populo, quod ipse esset Christus, dixit Ioannes, Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamenti: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igne. Herodes autem tetrarcha correptus ab illo, cum propter eius alia scelera, cum quia Herodiade vxore fratris sui per adulterium abutebatur, coniecit ipsum in vincula. Vnde suos ipse discipulos misit ad Iesum, qui interrogarent, essetne

ille, qui venturus esset, an expectaretur alius? Christus autem coram ipsis multis ægrotantibus curatis, iubet eos quæ vidissent, Ioanni renunitare. Et his abeuntibus multa in laudem Ioannis præfatus, adiecit, dico vobis, Maior inter natos mulierum propheta Ioanne Baptista non est. Cum autem dies natalis Herodis ageretur, & Herodiadis filia tripudians placuisse Herodi, iussa est ab eo quicquid vellet, optare, dato iureiurando se nihil ei negaturum. Illa vero a matre subornata, caput Ioannis in disco sibi dari poposcit. Herodes igitur partim propter iusiurandum, quamquam iustius erat temere datum non præstare, partim ne his qui aderant leuiter negare videretur, quod ipsum fuit summa leuitas, puellæ annuit optatis, abscisumque Ioannis in carcere caput protinus est allatum in disco, & puellæ datum. Quod illa statum tradidit Herodiadi matri. Corpus autem eius discipuli sepelierunt.

Ad laudes antiphon. Puellæ saltanti imperauit mater, nihil aliud petas nisi caput Ioannis. **Ad vesperas hym.** Deus tuorum. **vt supra.** **Antiphon.** Misso Herodes spiculatore præcepit amputari caput Ioannis in carcere: quo auditio discipuli eius venerunt & tulerunt corpus eius, & posuerunt illud in monumento.

Die. 30. D **Felix & Adauctus mart.**

Die. 31. E Igitur, si consur. 588.

SEPTEMBER.

Die. 1. F **Egidius Abbas.**

Die. 2. G Domini quod. 589.

Die. 3. A **Seraphia vir. mart. L. iij.**

SEraphia virgo Antiochensis, cum, Adriano Imperatore, Romam venisset: in domo beatæ Sabinæ diuersata est, eandemque ad fidem Christi conuertit. Quam ob rem a præside

Berylo comprehensa, ad deorumque sacrificium producta, negauit se alteri quam Christo sacrificium oblaturam, affirmans se ob perpetuam virginitatem quam ei vouerat, templum Dei viui factam. Tunc Præses, vt ammisa pudicitia templum Dei esse desineret, duobus eam salacibus iuuenibus constuprandam tradidit. Qui obscuriore cubiculo inclusam, cum circa primam noctis horam aggredi pararent, orante virgine, subito lumine circunfulsi, quasi exanimes membris omnibus resolutis, in terram prostrati, tota nocte iacuerunt, donec præsidis rogatu fuerunt a virgine oratione fusa, postera die suis viribus restituti: & quæ sibi contigerant præsidi narrauerunt. Sed cum is cuncta magicis artibus tribueret, ad ductam sibi virginem, & vestibus spoliatam, incensis facibus aduri iussit. Quod cum alaci animo illa tolerasset, fustibus diu cæsa, & trans arcum Faustini ducta, ibidem decollata est. Eius autem corpus beata Sabina in eodem loco sepeliuit tertio Nonis Septembbris.

Die. 4. B Paulus apostolus Iesu. 189.

Die. 5. C Obsecro igitur pri. 191.

Die. 6. D Fidelis sermo. si. 191.

Die. 7. E Spiritus autem ma. 192.

Aduertendum nunc in indice post Pente. posito. 409. an in die Natiuit. virgi. vel infra eius octauam interponenda sit aliqua ex dominicis Vaganti. Natiuitas Mariæ virginis dup. ma. Ad vesper. hym. Aue maris stella. **An.** Gloriosæ virginis Mariæ ortum dignissimum recolamus, quæ & genitricis dignitatem obtinuit, & virginalem pudicitiam non amisit. **Oratio.**

SAmulis tuis quæsumus domine cœlestis gratiæ munus impartire, vt quibus beatæ virginis partus exti-

tit salutis exordium, natuuitatis eius votiuia solennitas pacis tribuat incrementum. Per.

Die. 8. F **Ad matutinum inuita.** Natuuitatem virginis Mariæ celebremus, Christum eius filium adoremus dominum. **Hym.** O gloriosa. **An.** Regali ex progenie Maria exorta refulget, cuius precibus nos adiuuari mente, & spiritu deuotissime poscimus. **L. iij.**

Maria virgo Christi mater patrem habuit Ioachimum ciuem Nazareth vrbis Galilææ, & matrem Annam ex oppido Bethlehem, ambos ex tribu Iudæ ex more Iudæorum, quibus ex sua cuique tribu vxorem ducere legitimum erat & consuetum. Ioachimus igitur & Anna assidua & mirabili religione Deum colentes, tripartitam habebant suorum bonorum rationem. Vnam enim partem pauperibus, alteram templo eiusque ministris dicauerant: tertia se suamque familiam alebant. Sed in iustitia, pace, & gaudio perseverantes, vnu tantum dolor sterilitatis angebat, nulla prole post annum matrimonij vigesimum procreata, quod turpe & infamiæ loco inter Iudæos habebatur. Itaque Ioachimus cum in festo encæniorum Ierosolymam adorandi gratia venisset, velletque supplex ad altare Dei munus offerre, repulsus est ab Isachare sacerdote cum ignominia, quasi indignus esset ob longam sterilitatem, qui more patrum & fœcundorum hominum ad eum locum accederet. qua repulsa moestissimus Ioachimus: nec ferens præ pudore suorum ciuium conspectum, ad caulas secessit. Cui post aliquot dies cum pastoribus commoranti, & precibus assiduis a Deo contendenti, vt eam a se ignominiam depelleret, angelus se ostendit, & bono animo ipsum esse iubens,

preces eius auditæ esse a Deo renuntiavit, filiamque procreandam, quæ Saræ & Rachelis prolem mysterij magnitudine superaret. Qua spe erectus lætusque Ioachimus domum repetens vxori obuiauit, quæ, cum ei quoque apparuissest angelus, eademque nuntiasset, plena spe & gaudio ad marito congratulandum properabat. Salutant igitur inter se cum maxima lætita, & visa, deique promissum conferentes, domum reuertuntur. Concepit igitur Anna diuino munere, sextoque Idus Septemb. Mariam peperit, quæ vt Eua mariatum ad peccatum alliciens, causa fuit mortiferae seruitutis humani generis, sic ipsa genito Christo redemptionis salutaris.

Ad lau. an. Natuuitatem hodiernam perpetuae virginis genitricis Dei Mariæ solenniter celebremus, qua celsitudo throni processit, Haleluiah. **Ad vesper. hym.** Aue maris stel. **An.** Natuuitas tua Dei genitrix virgo gaudium annuntiavit vniuerso mundo: ex te enim ortus est sol iustitiae Christus Deus noster, quam soluens maledictionem, dedit benedictionem: & confundens mortem, donauit nobis vitam sempiternam.

Die. 9. G **De octaua Natuuitat. Ex cantि. cantico. Lectio tertia.**

O Sculetur me osculo oris sui: quia ca. 1. meliora sunt vbera tua vino: fragrantia vnguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te: curremus in odorem vnguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus & lætabimur in te, memores vberum tuorum super vinum. Recti diligunt te: Nigra sum, sed formosa filiæ Ierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Nolite me considerare quod fusca sim, quia

decolorauit me sol. Filij matris meæ pugnauerunt contra me: posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodiui. Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in meridie: ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hoedos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus Pharaonis, assimilaui te amica mea. Pulchræ sunt genæ tuae sicut turturis: collum tuum sicut monilia. Murenlulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento. Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.

Die. 10. A **De octa. Natiuitatis. Ex canti. cantico. Lectio tertia.**

FAsciculus myrrhæ dilectus meus mihi: inter vbera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus: Lectulus noster floridus, tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina.

ca. 2. Ego flos campi, & lily conualillum. Sicut lily inter spinas, sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem desideraueram sedi: & fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me in celam vinariam, ordinavit in me Charitatem. Fulcite in me floribus, stipe me malis, quia amore langueo. Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filiae Ierusalem per capreas, ceruosque camporum: ne suscitetis, neque euigilare faciatis dilectam, quoadusque ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit

saliens in montibus, transiliens colles. Similis est dilectus meus capreæ, hinnuloque ceruorum. En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos.

Die. 11. B **De octa. Natiuitatis. Ex canti. cantico. Lectio tertia.**

EN dilectus meus loquitur mihi: ca. 2. Surge, propera amica mea, columba mea, formosa mea & veni. Iam enim hyems transijt, imber abiit & recessit. Flores apparuerunt in terra, tempus putationis aduenit: vox turturis audita est in terra nostra, ficus protulit grossos suos, vineæ florentes dederunt odorem suum. Surge propera amica mea, speciosa mea, & veni: columba mea in foraminibus petræ, in cauernis maceriæ. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Capite nobis vulpes paruulas quæ demoliuntur vineas: nam vinea nostra floruit. Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies, & inclinentur vmbrae Reuertere: similis esto dilecte mi capreæ, hinnuloque ceruorum super montes Bethel.

In lectulo meo per noctes quæsiui quem ca. 3. diligit anima mea: quæsiui illum, & non inueni. Surgam, & circuibo ciuitatem: per vicos & plateas quærar quem diligit anima mea: quæsiui illum, & non inueni.

Die. 12. C **De octa. Natiuitatis. Ex canti. cantico. Lectio tertia.**

INuenerunt me vigiles, qui custodiunt ciuitatem: Num quem diligit anima mea vidistis? Paululum cum pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ: & in cubiculum geneticis meæ: Adiuro vos filiae Ierusalem per

capreas, ceruosque camporum, ne suscitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit. Quae est ista quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi. Vniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani. Die. 13. D **De octa. Natiuitatis. Ex canti. cantico. Lectio tertia.**

ca. 4. **T**ota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Veni de libano sponsa mea, veni de libano, veni: coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir, & Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Quam pulchræ sunt mammæ tuæ soror mea sponsa: pulchriora sunt vbera tua vino, & odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua: & odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus. Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus. Cypri cum nardo, nardus & crocus, fistula, & cinnamomum cum vniuersis lignis Libani, myrrha & aloë cum omnibus primis vnguentis. Fons hortorum, puteus aquarum viuentium.

Exaltatio sancte Crucis dup. ma. Ad ves. hym. Lustris sex. f. 645. **An.** Nobile lignum exaltatur, Christi fides rutilat, dum Crux ab omnibus veneratur.
Oratio.

DEUS, qui nos hodierna die exaltationis sanctæ Crucis annua solennitate lætificas: præsta quæsumus, vt cuius mysterium in terra cognouimus, eius redemptionis præmia in cœlo mereamur. Per eundem. **Et non fit comme. de Natiui. virg. vsque ad vesperas diei crastinæ.**

Die. 14. E **Ad matutinum inuita.** Christum regem pro nobis in cruce exaltatum, venite adoremus. **Hym.** Lustris sex. fo. 645. **Antiphona.** Sacra crux extollitur, virga regia erigitur, in qua Saluator triumphauit.

Lectio tertia.

CVm extremis Phocæ Imperatoris temporibus Cosdroas Persarum Rex imperij Romani prouincias inuasisset, & Ierosolyma capta, multisque ibi Christianorum millibus occisis, partem dominicæ crucis in Caluariæ loco ab Helena constitutam, in Persidem transtulisset: Ægyptus deinde atque Africa Persarum armis cessissent, Heraclius qui Phocæ successit, magnis affectus cladibus, pacem a Cosdroa petiuit, hanc cum magno Romani Imperij dedecore accepturus. Cæterum cum a barbaro hoste victoriis insolente nullam impetraret: Christi numine ieuniis & supplicationibus propitiatio, exercitum comparauit. Cum quo in hostem profectus, tres Cosdroæ duces cum magnis exercitibus tribus praelitis diuina ope superauit. His autem cladibus fractus Cosdroas, dum fugam ultra Tigrim parat: Medarsem filium regni consortem declarauit. Quam contumelia Syrochius maior natu filius non ferens, patri fratrique necem, quam paulo post ex fuga retractis intulit, molitur, pacemque & paternum regnum impetrat ab Heraclio, quibusdam acceptis conditionibus. Quarum

ea fuit in primis, vt crucem dominicam restitueret. Heraclius igitur Crucis lignum, post annos. xiiij. quam venerat in potestatem Barbarorum, receptum, secum deferens, Ierosolymam reuertitur. Quam vrbem ingressus, in solennissima pompa, crucem ipsam circumtulit, & suis humeris ad Caluariæ montem portauit, sicut illam Christus per eandem viam portauerat. Miraculo autem datum est, quod vt erat auro & gemmis cultus, substitut ante portam, quæ in Caluariæ locum foras ducebat: & quo magis exire conabatur, eo immobiliar permanebat. Nam sibi videbatur diuinitus exitu prohiberi. Cunque omnes stupor eius rei teneret, Zacharias Ierosolymitanus antistes, qui eius lateri hærebat, Imperatorem ipsum admonuit, videret, ne parum Christum imitaretur in ferenda cruce, triumphali nitens cultu, cum ille nudis pedibus atque humiliiter tulisset. Tunc Heraclius relicto cultu, quo ornatus erat, vestem plebeiam sumpsit, caleosque de traxit, atque ita sine offensa confecit reliquum viæ. Vbi vero ad Caluariæ locum est ventum, ibi crucem statuit, vnde fuerat a Persis sublata. Quam ob rem statutum est, vt crucis exaltatio annua festiuitate celebretur.

Ad laudes an. Super omnia ligna cedrorum tu sola excelsior, in qua vita mundi pependit, in qua Christus triumphauit, & mors mortem superauit in æternum. **Ad ves. hym.** Lustris sex. f. 645. **vt sup. Antiphona.** O crux benedicta, quæ sola fuisti digna portare regem cœlorum, & dominum, Haleluiah. Post orationem exaltationis pro comme. oct. Natiui. dicitur eius an. assignata ad primas vesperas. Gloriæ. **cum eius oratione.**

Die. 15. F Octa. Natiui. du. mi.
Sermo sancti Augustini episcopi. L. iij.

A Dest nobis, dilectissimi, optatus dies beatæ ac venerabilis semper virginis Mariæ. Ideo cum summa exultatione gaudeat terra nostra tantæ virginis illustrata natali. Hæc est enim flos campi, de qua ortum est pretiosum lily conuallium: per cuius partum mutatur natura protoplastorum, qua deletur & culpa. Præcisum est in ea illud Euæ infelicitatis eulogium, de qua dicitur, In tristitia paries filios: quia ista in lætitia dominum parturiuit. Eua enim luxit, ista exultauit. Eua lachrymas, Maria gaudium in ventre portauit: quia illa peccatorem, ista edidit innocentem. Virgo quippe genuit, quia virgo concepit. Inuiolata peperit, quia in conceptu libido non fuit. Vtrobique miraculum. Et sine corruptione grauida, & in partu virgo puerpera. Aue (inquit angelus ad eam) gratia plena, dominus tecum. Impleta est ergo Maria gratia, & Eua euacuata est a culpa. Maledictio Euæ, in benedictionem mutatur Mariæ. Aue gratia plena, Dominus tecum. Tecum dominus in corde, tecum in ventre, tecum in vtero, tecum in auxilio. Gratulare beata virgo. Christus rex e solio suo venit in vterum tuum. Ex sinu patris, in vterum dignatus est descendere matris.

Die. 16. G Petrus Dorotheus, & Gorgonius martyres. Lectio. iij.

Petrus, Dorotheus, & Gorgonius Diocletiani Imperatoris cubicularij fuere. Quorum Petrus cum de martyrio cuiusdam viri, qui Nicomediæ, vbi hæc gesta sunt, edicta Imperatorum aduersus Christianos in foro pendentia discerpserat, multa liberius loqueretur, captus diis immo-

lare iubetur. Quo recusante, appensus, tam crudeliter flagris cæditur, vt concisa pelle carnes etiam laniarentur. Quo suppicio cum nihil a Christi confessione retraheretur, nudatas carnes aceto, & sale perfunditur: cunque hoc etiam constanter tolerasset, in craticula prunis subter strata, lento igni cruciatur, carnificibus eum subinde versantibus, donec consumptis igni carnibus, inuictum spiritum in fide lætus exhalauit. Quo spectaculo permoti Dorotheus, & Gorgonius, Diocletianum cum summa constantia & libertate his verbis alloquuntur, Cur Imperator punis in Petro mentis sententiam, quæ nobis est cum illo communis? cur in illo crimen ducitur, quod nos itidem confitemur? Hæc nobis fides, hic cultus, hæc communis sententia. Quos ille comprehensos similibus suppliciis affectos, ad vltimum laqueo iussit appensos necari quinto Idus Septembbris.

Die. 17. A **Cornelius papa & Cyprianus episc. martyres. Lectio. ijij.**

COrnelius patria Romanus pontificatus gessit tempore Decij Imperatoris. Hic cum Lucina matrona sanctissima beatorum Petri & Pauli corpora a Cathacumbis, vbi minus tuta esse videbantur, clam extulit. Quorum Paulum Lucina in prædio suo via Ostiensi non longe a loco vbi fuerat occisus, Petrum vero Cornelius non longe a loco vbi fuerat cruci affixus reposuerunt. Decius autem cognito quod Cornelius multos ad fidem Christi conuerteret, Centum cellas eum misit in exilium. Vbi Cyprianus Carthaginensis episcopus, ipsum per literas consolatus est. Sed hoc intellecto Decius missionem & remissionem literarum maligne interpretatus, Cornelium reuocauit, quasi reum læsæ maiestatis,

ipsumque plumbatis cædi, ac deinde ad Martis simulachrum adorandum duci iuber. Quod cum facere constantissime recusaret. xvij. Calend. Octob. capite truncatus a beata Lucina cum quibusdam clericis noctu sepelitur in arenario prædij sui non longe a cœmeterio Calisti. Sedit autem annos duos, menses duos, dies tres. Cyprianus natione Apher Christianus factus, omnes suas facultates pauperibus distribuit. Deinde presbyter, nec multo post episcopis Carthaginensis creatus, plurima sanctitatis documenta præbuit & doctrinæ singularis monumenta posteris reliquit. Imperatore Valeriano accusatus, quod Christum coleret, a Paterno proconsule, cum ab instituto flecti non posset, in exilium missus est. Vnde regressus proconsule defuncto, rursum apud Galerium Maximum, qui Paterno successerat accusatus, inuicto animo in vnius veri Dei Christique confessione perseverans, obtruncatus, martyrio coronatur. xvij. Calend. Octob.

Die. 18. B **Methodius epis. mar.**

Die. 19. C **Ianuarius & socij mar.**

Die. 20. D **Eustachius & soc. mar.**

Die. 21. E **Matthæus apostolus. duplex maius. Ad vesper. Oratio.**

Meatum apostoli & euangelistæ Matthæi domine precibus adiuuemur: vt quod possibilitas nostra non obtinet, eius nobis intercessione donetur. Per. L. ijij.

Matthæus, qui & Leui dicebatur, ex publicano factus est Apostolus, Nam cum in vrbe Galilææ Capharnaō ad telonium federet, a Christo prætereunte vocatus, ipsum est sequutus, quem cum discipulis hospitio suscepit. Post eius vero resurrectionem Matthæus dum pararet

in Aethiopiam proficisci ad prædicandum gentibus illis euangelium, patria, hoc est, Hebraica lingua euangelium, quod in Iudaea prædicauerat, scripsit. Profectus igitur in Aethiopiam quam prouinciam fuerat sortitus, verbum domini sequentibus signis latissime disseminauit. Et regio puer a morte ad vitam ope diuina reuocato, regem patrem cum vxore & vniuersa prouincia ad Christi fidem conuertit. Cui regi defuncto, cum Hirtacus quidam in regno successisset, eiusque filiam Iphigeniam sibi vellet matrimonio copulare, Matthæus, quo authore virginitatem illa voverat, vt in sancto virginitatis proposito persisteret, eandem hortabatur. Itaque virginem constanter suis votis obsistere molestissime ferens Hirtacus, Matthæum, quem eius consilij authorem esse sciebat, ad altare sacra facientem gladio confodi iussit. Et sic apostoli, & euangelistæ, martyrisque coronam adeptus Matthæus, ad Christum, beatamque vitam migrauit. xj. Calendas Octob.

Die. 22. F Mauricius cum sociis martyribus. Lectio tertia.

CVm Maximianus Imperator exercitum, quem ingentem ex variis nationibus confectum, trans alpes induxerat, diis sacrificare in Sedunorum finibus (qui populi sunt in Galli) iussisset, Thebanorum legio, quæ a Thebis Aegyptiis missa fuerat, a reliquo agmine, ne impiis sacrificiis interesset, discessit. Quo animaduerso Maximianus denuntiatum eis mittit, vt si se saluos esse velint, protinus in castra redeant ad sacrificia. Illi se Christianos esse respondent, & a talibus sacrificiis religione, a qua minime sibi esset discedendum, prohiberi: proinde precari Imperatorem, ne, quod ipsis ne-

fas esset, imperaret. Tunc Maximianus maiorem iram odio, quod in Christiansos gerebat, sugerente, thebanos, qui numero erant ad sex millia sexcenti sexagintasex, immisso exercitu, poenas dare iubet, decimo quoque trucidato. Quam poenam semel & iterum Christiani subire, & quidem libenter maluerunt authore Mauricio, quam impia imperata facere. Postremo Maximiano non ferente Christianorum constantiam, vniuersi a reliquo exercitu illius imperio conciduntur. Et sic Thebanorum legio ad coelestem militiam commigravit. x. Calendas Octob.

Oratio.

A Nnue quæsumus omnipotens Deus, vt sanctorum martyrum tuorum Mauricij & sociorum eius, nos lætificet festiua solennitas: & quorum suffragiis nitimus, eorum natalitiis gloriemur. Per dominum.

Die. 23. G Linus papa mar. L. iij.

L Inus papa natione Thuscus, ab vltimo Neronis anno vsque ad Vespasiani tempora pontificatum primus post Petrum gessit, hortante ad id humilitatis gratia Clemente, qui quartus a Petro præfuit ecclesiæ. Quamuis enim ipse a Petro sibi successor fuissest destinatus, ne tamen videretur ambitiose agere, Lino primum cessit, deinde Cleto. Linus igitur cum Dei ecclesiam sanctissime moderaretur, instituit, ne qua mulier nisi velato capite templum ingredieretur. Idemque res gestas beati Petri, præsertim contra Simonem magum, diligenter perscripsit. Tanta erat huius viri sanctitas & fides, vt non solum dæmones fugaret, sed mortuos etiam in vitam reduceret. Sed hominum cæcitate, cordisque durtia, factum est, vt a Saturnino consule, cuius filiam a dæmonibus liberauerat,

capitali supplicio ob Christi fidem affi-
ceretur. Sepultus est autem iuxta beati
Petri corpus nono Calend. Octob. cum
sedisset annos xj. menses. iij. dies. xij.
Die. 24. A **Tecla. virgo martyr.**

Die. 25. B Seniorem ne in. 193.

Die. 26. C Quicunque sunt. 195.

Die. 27. D **Cosmas & Damianus martyres. Lectio tertia.**

Cosmas & Damianus fratres in
Ægæa Vrbe Arabiæ nati, quan-
quam erant arte me dicinæ docti, magis
tamen Christi virtute sanabant omnes
infirmitates. Quod audiens Lysias
præses Diocletiano & Maximiano Im-
peratoribus, adduci eos ad se iubet.
Qui cum ab eo interrogati nomina, pa-
triā, & religionem incunctanter expo-
suissent, manus pedesque vincti, quo-
niā diis sacrificare recusauerant, im-
manissime torquentur. Sed cum vider-
entur cruciatus negligere, iussu præ-
sidis, vt erant ligati, in mare deturban-
tur. Diuino tamen munere solutis vin-
culis e pelago sunt in colums egressi.
Præses autem hoc magicis artibus as-
cribens, iubet eos in carcerem trudi, ac
postridie eductos, in magnum rogum
immitti. In quo cum illæsi nihilo se-
cius permansissent, post innumera sup-
plicia, capitis obtruncatione martyrio
sunt coronati: & ibidem a Christianis
sepulti. v. Calendas Octob. Processu
vero temporis Romam translati, in ec-
clesia ipsorum nomine dicata recondun-
tur. **Oratio.**

Præsta quæsumus omnipotens
Deus, vt qui sanctorum martyrum tuorum Cosmæ & Damiani na-
talitia colimus, a cunctis malis immi-
nentibus eorum intercessionibus libere-
mur. Per.

Die. 28. E Paulus vinctus. 196.

Dedicatio Michaelis archangeli duplex

mai. **Ad vesper. hym.**

SI Ibi Christe splendore patris
Vita, virtus cordium, In con-
spectu angelorum, votis, voce
psallimus: Alternantes con-
crepando Melos damus vocibus.

Collaudamus venerantes, Omnes coeli
milites: Sed præcipue primatem
Cœlestis exercitus Michaelem in vir-
ture Conterentem Zabulon.

Quo custode procul pelle rex Christe
piisime Omnes nefas inimici, Mundo
corde, & corpore paradiso redde tuo
Nos sola clementia.

Gloriam patri melodis personemus vo-
cibus, Gloriam Christo canamus, Glo-
riam paracleto. Qui trinus & vñus Deus
extat ante secula. Amen.

Antiphona. Dum sacrum mysterium
cerneret Ioannes, Michael archangelus
tuba cecinit, Ignosce domine Deus nos-
ter qui aperis librum, & soluis signacula
eius, haleluiah. **Oratio.**

Deus, qui miro ordine angelorum
ministeria, hominumque dispen-
sas: concede propitius, vt quibus tibi
ministrantibus in cœlo semper assisti-
tur, ab his in terra vita nostra mu-
niatur. Per.

Die. 29. F **Ad matutinum inuita.**
Regem Archangelorum dominum, ven-
ite adoremus. **Hym.**

Christe sanctorum decus angelo-
rum, Rector humani generis, &
author Nobis æternum tribue benignus
Scandere cœlum.

Angelum pacis Michael ad istam Cœl-
itus mitti rogitamus aulam, Nobis
vt crebro veniente crescant, Prospera
cuncta.

Angelus fortis Gabriel, vt hostem Pel-
lat antiquum, volitet ab alto, Sæpius
templum veniens ad istud Visere nos-
trum.

Angelum nobis, medicum salutis Mitte de cœlis Raphael, vt omnes Sanet egrotos, pariterque nostros Dirigat actus.

Hinc Dei nostri genitrix Maria, Totus & nobis chorus angelorum Semper assistat, simul & beata Concio tota.

Præstet hoc nobis deitas beata Patris, ac nati, pariterque sancti Spiritus, cuius reboat in omni Gloria mundo. Amen.

A. Concussum est mare, & contremuit terra vbi archangelus Michael descendebat de cœlo. **Lectio. iij.**

Quoniam hodie festum Michaelis archangeli celebramus, non erit ab re pauca de ordinibus & præstantia angelorum commemorare, quos Deus initio mundi creauit nulla infectos prauitatem, licet ipsorum quidam ex omnibus ordinibus sua culpa cum principe diabolo corruerint. Angelorum igitur qui in officio perstantes, fuerunt in gratia confirmati, tres omnino esse hierarchias grauissimis sanctorum voluminum, & authorum testimoniis acceptimus, supremam scilicet, medium, & infimam: quarum singulæ ternos ordines continent, suprema Seraphinos, Cherubinos: & thronos: media dominations, principatus, & potestates: infima virtutes, archangelos, & qui angelii propriore vocabulo, quod est alioquin omnibus commune nominantur. Conficitur autem vñusquisque ordo præstantia & similitudine muneris, & gratiæ, qua quidam angelorum conueniunt inter se. Nam licet cuncta gratiarum mundera omnes acceperint, alia tamen aliis largius tributa sunt. Itaque Seraphini appellantur, qui cæteris charitate præstant, Cherubini, qui sapientia, ac cæteri eodem modo. Sed quanquam angeli quo superiores sunt, hoc rarius a Deo in ministerium

aliquid mittantur (tutelares enim quorum cuiusque fidei singuli homines committuntur ex infimo ordine sunt) tamen ex omni ordine quandoque mitti testatur Paulus, qui omnes (inquit) sunt administratorij spiritus in ministerium missi. Itaque Michaelem, qui nunc princeps ecclesiæ dicitur esse, vt olim synagogæ, licet tum angelus, tum archangelus nominetur, esse tamen supremæ Hierarchiæ existimarunt viri nonnulli sacrarum literarum eruditissimi, authore Daniele, qui Michaelem vnum esse dicunt de primis principibus. Michaelis igitur festum, quod. viij. Idus Maij celebratur, ab eius apparitione, & quod. iij. Calend. Octob. ab eius Basilicæ dedicatione nomen accipit, quæ ipsi fuit dedicata in antro ad cacumen Gargani montis Apuliae, qui procurrit in adriaticum mare. Quo in loco propter multa & magna edita miracula cum ab aliis populis religiose colitur Michael, tum maxime ab accolis Sipontinis, qui se patrocinio eius sæpe adiutos esse profitentur.

Ad lau. an. Factum est silentium in cœlo, dum draco committeret bellum, & Michael pugnauit cum eo, & fecit victoriam. Haleluiah. **A**d vesperas hym. Tibi Christe vt supra. **A**ntiphon. Princeps gloriosissime Michael Archangele, esto memor nostri, & hic & vbique semper precare pro nobis filium Dei, haleluiah haleluiah. **P**ost orationem sancti Michaelis pro comme. sancti Hieronymy. **dicitur an.** O doctor optime, ecclesiæ sanctæ lumen, beatæ Hieronyme diuinæ legis amator, deprecare pro nobis filium Dei. **O**ratio.

Deus, qui ecclesiæ tuæ in expoundis sacris scripuris beatum Hieronymum confessorem tuum doctorem gloriosum elegisti: præsta quæ-

sumus, vt eiusdem piis suffragantibus
meritis, quod ore simul & opere docuit,
te adiuuante exercere valeamus. Per
dominum.

Die. 30. G Hieronymus presbyter con-
fessor duplex mi. Lectio. iij.

Hieronymus Constantino Impera-
tore anno ab orbe redempto. cc-
xxxj. in oppido Stridone (quod est
in Pannoniæ Dalmatiæque confinio)
Christianis parentibus ortus, puer ad-
modum Romanam missus est liber al-
ibus studiis erudiendus. Vbi Donato in
grammaticis præceptore, & (vt quidam
volunt) Victorino in rhetorics vsus,
Græcas ac Latinas literas felicissime
didicit. Cum autem ætate processisset,
Aristotelicam, Platonicam, Stoicam ac
cæterorum omnium philosophiam att-
igit. Galliam deinde discendi grata
perlustrauit, vnde Romam reuersus
est, atque inde in Syriam pro-
fectus. Qua itidem magna ex parte
discendi studio peragrata, in vastam
eremum, quæ Syros ab Agarenis dis-
terminat, secessit: vbi quatuor annos
ab hominum frequentia semotus, cum
solo Deo librisque suis commercium
habens, adolescentiæ lapsus lachry-
marum imbre diluebat. Et contractas
per ætatis incuriam sordes, laborum
asperitate detergebat. Inedia denique
ac vigiliis, & incredibili austерitate, re-
bellantem carnem & subinde repullu-
lantem ætatis lascuiam coercens, cor-
pus spiritui seruire docebat. Visebatur
tamen in ea solitudine nonnunquam ab
amicis, & vicinos monachos ipse inuise-
bat. Hebraici sermonis difficultatem
indefesso labore peruicit. Cuius non
solum intelligentiam, sed & peculiarem
sonum ac vernaculum sidorem est as-
sequutus, vsus ad eam rem doctissimis
Hebræorum, quos ingenti mercede con-

ducebat, marsupium exhauriens, vt
pectus eruditione locupletaret. nec his
contentus, Caldaicam item linguam est
aggressus, quam tamen hactenus modo
sequutus est, vt intelligere posset verius
quam sonare. Gregorium Nazianzenum
præceptore suum ipse appellat, & hoc
interpretante se sacras didicisse lit-
teras testatur. Cum igitur ingenti iam
doctrina, & sanctitate clarus habere-
tur, Romam reuocatus, presbyter fac-
tus est. Vbi cum probatissimæ vitæ
exemplo mores hominum castigaret,
in primisque clericorum crimina con-
stanter argueret, non ferens ipsorum
inuidiam, ex vrbe iterum profectus,
Syriam repetiit, & Bethlehem iuxta
præsepe, quod infantem Christum ex-
cepérat, venturæ senectuti sedem dele-
git. Vbi cum piis doctisque viris
in monasterio, quod Paula matrona
sancta condiderat, sanctissimam vitam
multis egit annis. Libros complures
scripsit. Vetus testamentum ad veri-
tatem Hebraicum transtulit. Nouum
autem reddidit Græcae fidei. Multa
præterea Græcorum opera Latinitate
donauit. Tandem vitæ cursu sanctissime
peracto, multis miraculis clarus,
in eodem oppido Bethlehem migrauit
ad dominum, pridie Calend. Octob.
anno Christi nati. cccxxij. suæ vero
ætatis. xcj.

OCTOBER.

Die. 1. A Remigius episc. confes.

Die. 2. B Paulus apostolus. 590.

Die. 3. C Tu ergo fili mi. 592.

Die. 4. D Franciscus confessor duplex
minus. Oratio.

 Eus, qui ecclesiam tuam beati
Francisci meritis foetu nouæ
prolis amplificas, tribue nobis
ex eius imitatione terrena despiceret, & cœlestium donorum semper

participatione gaudere. Per do. L. iij. **F** Ranciscus natione Italus Assisij natus (quod oppidum est in Vmbria) vir fuit religiosissimus, euangelicæ perfectionis sectator: floruitque Innocentio Papa tertio. Nam cum adolescens mercaturam exercuisset, non tamen abiit post aurum, nec sperauit in pecuniæ thesauris. Sed ad Christum conuersus, cum audisset in ecclesia illud euangelicum: Qui non renuntiauerit omnibus, quæ possidet, non potest esse meus discipulus: cuncta quæ ad manum habuit, pauperibus erogauit, cætera patri suo, idipsum postulanti, hæreditario iure coram episcopo tradidit. Deinde vt normam queretur, quam Christus dedit apostolis, dum eos mitteret ad prædicandum, distributa pecunia calceamenta deposituit, & vnica contentus tunica (vt quatenus liceret Christum imitaretur) duodecim sibi socios asciuit. Atque ad æmulationem euangelicæ perfectio- nis, ordinem monasticum, qui Minorum appellatur, instituit, Romamque venit circa annum a Christo nato M. ccvij. quem papa visione diuina præmonitus benigne recepit, regulamque, & institutum ab eo viuendi ordinem confirmauit. Dimisis ergo quoquo ver- sus fratribus, qui verbum Dei seminar- ent, ipse in Syriam nauigauit, a Sol- danoque fuit benigne receptus. Sublata tamen prædicandi facultate, coac- tus fuit in patriam redire. Cui bien- nium ante obitum cum. xl. dies ie- nasset in monte Aluernæ in festo ex- altationis Crucis oranti apparuit Seraph crucifixus, qui in manibus, & pedibus ipsius stigmata plagarum Christi mirabiliter impressit. Quibus insigni- tus summæ admirationi cunctis intuen- tibus venerationique fuit. Tandem bea-

tus Franciscus plenus bonis operibus & gratia, apud Assisium moritur. iiiij. Non. Octob. Quem Gregorius nonus cognitis eius miraculis, catalogo sanctorum ascripsit.

Die. 5. E Hoc autem scito. 593.

Die. 6. F Testificor coram. 594.

Die. 7. G **Marcus papa confes.** L. iij.

M Arcus patria Romanus magni Constantini tempore pontifex factus, instituit, vt episcopis Ostiensis, a quo Romanus pontifex consecratur, pallio vteretur. Præterea, vt diebus solennibus statim post euangelium Symbolum iuxta declarationem Niceni concilij clero & populo magna voce decantaretur. Duas ecclesias Romæ condidit, vnam via Ardeatina, altram intra vrbe. Quas Constantinus magnis muneribus exornauit, & auxit. Postremo cum ex sacris ordi- nibus bis mense Decemb. habitis, presbyteros. xxv. diaconos. vj. epis- copos. viiiij. creasset moritur, ac in coemeterio Balbinæ sepelitur, cum sedisset annos. ij. menses. viij. dies. xx. **Oratio.**

Exaudi domine preces nostras: & intercedente beato Marco confessore tuo atque pontifice, supplicationes nostras placatus intende. Per dominum.

Die. 8. G Paulus seruus Dei. 595.

Die. 9. A **Dionysius, Rusticus, Eleutherius martyres.** Lectio. iij.

D ionysius patria Atheniensis, vir patricius, & Areopagita, quo nomine illius cuitatis senatores appella- bantur, traditur eo die, quo Christus crucifixus est, animaduerso solis præter ordinem naturæ defectu, cum esset vir excellens omni doctrina, coram multis exclamasse, Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina dissolutur. Cum

autem Paulus Athenas venisset, & datus esset in Areopagum: vt rationem eius doctrinæ redderet, quam prædicabat, in medio senatus mirabiliter de vera pietate & resurrectione Christi ac mortuorum disseruit. Qua oratione, cum alios, tum in primis Dionysium conuertit, eumque constituit episcopum Atheniensis ecclesiæ. Postea vero cum Romam venisset Dionysius vt Petrum videret & Paulum quos audierat in vincula coniectos esse, aliquanto post tempore missus est a Clemente in Galliam ad prædicandum euangelium, quem sequuti sunt Rusticus prebyter, & Eleutherius diaconus, vsque ad vrbum Parisiorum. Vbi cum multos ad fidem Christi conuertisset, in perseguitione Domitianus capti Dionysius & socij, a Fescenino præfecto vehementer loris flagellati sunt. Sed cum non possent auocari a Christiana pietate, postridie Dionysius in craticula ferrea igni supposito imponitur, & multis deinde suppliciis afficitur. Quibus superatis, idem Dionysius nonagesimo ætatis suæ anno, cum sociis, similiter cruciatis, capite truncatur. vij. Idus Octob. Qui Dionysius suum caput sustulisse, & manibus per longum spatium portasse memoratur. Scripsit autem mirabili quadam doctrina librum de coelesti Hierarchia, & alterum de diuinis nominibus. Item de mystica theologia, & alia nonnulla. **Oratio.**

Deus qui hodierna die beatum Dionysium martyrem tuum virtute constantiæ in passione roborasti, quique illi ad prædicandum gentibus gloriam tuam Rusticum & Eleutherium sociare dignatus est, tribue nobis quæsumus ex eorum imitatione pro aomre tuo prospera mundi despicere, & nulla eius aduersa formidare. Per domi-

Die. 10 C Tu autem loque. 596.
Die. 11. D Admone illos. 597.

Die. 12. E Paulus vocatus. 342.
Die. 13. F Videte enim vo. 344.
Die. 14. G **Calistus papa mar. L. iij.**

Calistus pontifex patria Romanus usque ad Seueri tempora peruenit. Hic ieunium quod ter in anno celebrabatur, per quatuor tempora vt fieret, decreuit. Vt sicut annus per quatuor voluitur tempora, sic nos quaterne, solenne agamus ieunium per quatuor anni tempora. Quibus temporibus postea institutum est, vt fieret sacrorum ordinum initiatio, quæ antea Decembri duntaxat mense fieri consueruerat. Coemeterium quoque de suo nomine condidit via Appia, in loco vbi multorum martyrum cineres antea repositi fuerant. Postremo vbi ex ordinationibus mense Decembri quinques habitis, prebyteros. xvj. diaconos. iiij. episcopos. vijj. creasset, martyrio coronatus est, ac sepultus in coemeterio Calopodij via Aurelia. iij. ab vrbe lapide, pridie Idus Octob. cum sedisset annos. vj. menses. x. dies. x.

Die. 15. A Et ego fratres. 345.
Die. 16. B Sic nos æstimet. 346.
Die. 17. C Rogo ergo vos. 347.

Die. 18. D **Lucas euange. d. ma. Ad vesper. & matuti. hym. antiphona et inuit. de communi apost. Oratio.**

Snterueniat pro nobis quæsumus domine sanctus tuus Lucas euangelista, qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis honore portauit. Per. **L. iij.**

Lvcas medicus Antiochenensis, secundator Pauli fuit, ac omnis eius peregrinationis comes. Scripsit euangelium, de quo idem Paulus, Misimus (inquit) cum illo fratrem, cuius

laus est in euangeliō per omnes ecclēsias. Aliud quoque edidit volumen egregium, quod inscribitur Apostolorum Acta. Cuius historia vsque ad biennium Romæ commorantis Pauli peruenit, hoc est vsque ad quartum Neronis annum. Quidam suspicantur, quotiescumque in epistolis suis Paulus dicit, iuxta euangeliū meū, Lucæ significare volumen. Quanquam Lucas non solum ab apostolo Paulo, qui cum domino in carne non fuerat, sed a cæteris etiam apostolis euangeliū didisse, ipse quoque in voluminis sui principio declarat, dicens, Sicut tradiderunt nobis, qui a principio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis. Igitur euangeliū sicut audierat scripsit. Acta vero apostolorum, sicut viderat, composuit. Vixit octoginta quatuor annos vxorem non habens. Sepultus est Constantinopoli, ad quam vrbem vigesimo Constantij anno ossa eius cum reliquiis Andreæ apostoli translata sunt ex Achaia.

Die. 19. E Ptol. & Lucius mar. L. iij.

A Lexandriæ Marco Aurelio Vero & Antonino filio Imperatoribus, cum pudicam ac Christianam vxorem infidelis & scelestus maritus, nec a proposito Christiano deterrere, nec ream coram iudice conuincere posse confideret, in exitium Ptolomæi, quem illa magistrum religionis habuerat, conuersus, centurioni amico persuasit, vt illum an Christianus esset percontaretur. A quo rogatus Ptolomæus sine cunctatione Christianum se esse respondit. Quam ob rem in vincula coniectus, diuque carceris situ & squalore confectus, ad Vrbicij iudicis tribunal producitur. Vbi Christianam pietatem pari constantia cum multa Christi laudatione professus, capitali

sententia damnatur. Hanc Ptolomæi præcipitem damnationem Lucius qui aderat, indigne ferens, liberius coepit temeritatem iudicis increpare. A quo interrogatus, an ipse quoque Christianus esset, cum id plane asseuerasset, simili sententia damnatur. Tunc Lucius, Gratias (inquit) ago tibi Vrbici, quod me a sæuissimis dominis asseris, ad optimumque patrem & regem omnium Deum remittis. Et sic cum Ptolomæo Lucius interfactus, martyrio coronatur. xiiij. Calend. Nouemb.

Die. 20. F Audet aliquis. 348.

Die. 21. G Vrsula & soc. v. & mar.

Die. 22. A Hilarion Abbas. L. iij.

H Ilarion Abbas in vico Tabatha prope Gazam Palæstinæ vrbem ortus, ex parentibus gentilibus Christianus ipse vt rosa de spinis effloruit. Qui Alexandriam missus, atque breui Grammaticam edocitus, & Christianus effectus, ecclesiam assidue frequentabat. Quo tempore cum Antonij nomen esset per totam Ægyptum celeberrimum, videndi eum studio incensus, ad eremum contendit. Et cum illo duobus mensibus versatus, ipsius vitæ rationem, ac morum grauitatem diligenter considerauit. Reuersusque ad patriam, totum patrimonium sibi ad defunctis parentibus relictum pauperibus largitus est. Et adhuc adolescens. xv. annorum ad eremum reuertitur. Vbi cellula structa paulo ampliore quam vt caperet eius corpusculum, sacco indutus, ad. xx. ætatis suæ annum, teste Hieronymo, qui vitam eius literis mandauit, tanta abstinentia corpus afflixit, vt quindenis modo caricis vnoquoque die post solis occasum vesceretur, & super humum iuncis duntaxat stramat, ad vltimum vitæ diem somno reficeretur: Hic de-

mum orationi & psalmodiae semper intentus, post incredibilem carnis macerationem, & continua ieunia, octogesimum natus annum, sanctitate & miraculis clarus, migravit ad dominum. xij. Calend. Nouemb.

Die. 23. B De quibus autem. 350.

Die. 24. C De virginibus. 351.

Die. 25. D **Chrisan. & Daria mar.**

Die. 26. E **Euaristus papæ mar.** L. iij.

EVaristus Papa natione Graecus patre Iudæo Traiani tempore præfuit ecclesiæ. Hic, vt Damasus testatur, titulos in vrbe Roma presbyteris diuisit, & septem diaconos statuit, qui custodirent episcopum prædicantem: ne aut ipse ab insidiatoribus quoquo modo infestetur, aut lædatur a suis, aut verba diuina detrahendo, aut insidiando polluantur vel despiciantur. Idem constituit: ne plebis in episcopum accusatio admitteretur. Ordinationes ter habuit mense Decembris, quibus presbyteros. vj. diaconos. ij. episcopos per diuersa loca creauit. Postremo cum sedisset annos. xi. menses. x. dies. ij. anno vltimo Traiani martyri coronatus est, ac sepultus in Vaticano. vij. Calend. Nouemb.

Die. 27. F De ijs autem quæ ido. 352.

Die. 28. G **Simon & Iudas apostoli, duplex maius. Oratio.**

Deus, qui nos per beatos Apostolos tuos Simonem & Iudam, ad agnationem tui nominis venire tribuisti: da nobis eorum gloriam sempiternam & proficiendo celebrare, & celebrando proficere. Per do. **Lection. iij.**

Simon qui & Simeon Zelotes zelo domini feruens accepit Ægypti principatum, & post Iacobum Iustum cathedram tenuit Ierosolymorum. Cui ecclesiæ cum multis annis præfuisset, Atticus consularis Traiani tempore

cognito quod esset generis Dauid, & Christianus, multis eum suppliciis affecit. Quibus mira patientia toleratis, ad crucem damnatur, iussus vt quem vita coleret, eius exitum morte quoque imitaretur. Itaque cruci affixus est, cum. cxx. annos natus esset, cunctis admirantibus in corpore tam senili, tam robustum animum ad ferenda supplicia perstisset. Iudas Iacobi frater in Mesopotamia, ac interioribus Ponti euangelizans, feras & indomitas gentes, sancto dogmate mitigauit, & fidei diuinitate subiugauit. Cuius extat vna parua epistola, quæ inter catholicas nominatur.

Die. 29. A **Marcellus mar.** L. iij.

MArcellus natione Hispanus, patria Legionensis, cum a vita militari, quam multis annis centurio gesserat, discessisset, vt vera religione accepta Christo commodius inseruiet, Diocletiano & Maximiano Imperatoribus accusatus est eo nomine apud præfectum Fortunatum. Cui se tanquam militiae desertorem, & cultorem nouæ superstitionis incusanti clara voce se Christianum esse repondit: & Christo malle, quam terrenis principibus militare. Quo responso Fortunatus ira succensus, vincitum eum Tingim oppidum Mauritaniae ad Agricolanum præsidem mittit, eique per litteras Marcelli causam exponit. Qua cognita Agricolanus confitentem Marcellum, & in fide Christi perseuerantem capite damnauit. Occisusque est. iiij. Calend. Nouemb. Cuius mortem duodecim eius filij suscepto martyrio in diuersis locis æmulati esse memorantur.

Die. 30. B Non sum liber? 353.

Die. 31. C Et factus sum. 354.

Aduertendum est nunc in indice post

Penteco. posito. 408. an in festo omnium sanctorum interponenda sit aliqua ex dominicis Vagant.

NOVEMBER.

Festum omnium sanctorum duplex maius. Ad vesperas hym.

Hriste redemptor omnium
Conserua tuos famulos:
Beatæ semper virginis Pla-
catus sanctis precibus.

Beata quoque agmina Cœlestium spir-
ituum, Præterita, præsentia, Futura
mala pellite.

Vates æterni iudicis, Apostolique do-
mini, suppliciter exposcimus, Saluari
vesti is precibus.

Martyres Dei inclyti, Confessoresque
lucidi, Vestris orationibus Nos ferte in
cœlestibus.

Chorus sanctorum virginum, Monachorumque
omnium, Simul cum sanctis
omnibus Consortes Christi facite.

Gentem auferte perfidam Creditum
de finibus: vt Christo laudes debitas
Persoluamus alacriter.

Gloria patri ingenito: Eiusque vnigenito,
Vna cum sancto Spiritu In sem-
piterna secula. Amen.

An. Angelio, archangeli, throni, domi-
nationes, principatus, potestates, vir-
tutes, Cherubim atque Seraphim, pa-
triarchæ, prophetæ, sancti legis doc-
tores, apostoli, omnes Christi mar-
tyres, sancti confessores, virgines do-
mini, anachoritæ, sanctique omnes in-
tercedite pro nobis. **Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus, qui
nos omnium sanctorum tuorum
merita sub vna tribuisti celebritate
venerari: quæsumus, vt desideratam
nobis tuæ propitiationis abundantiam,
multiplicatis intercessoribus largiaris.
Per domi.

Die. 1. D **Ad matutinum inuita.**

Regem regum dominum venite adore-
mus: quia ipse est corona sanctorum
omnium. **Hymnus.**

IEsu saluator seculi Redemptis ope
subueni, & pia Dei genitrix Salutem
posce miseris.

Cœtus omnes angelici, Patriarcharum
cunei, Et prophetarum merita Nobis
presentur veniam.

Baptista Christi præuius, Et clauiger
æthereus, Cum cæteris apostolis Nos
soluant nexus criminis.

Chorus sacratus martyrum, Confessio
sacerdotum, Et virginalis castitas Nos
a peccatis abluant.

Monachorum suffragia, Omnesque
ciues cœlici Annuat votis supplicum,
Et vitæ poscant præmium.

Laus, honor, virtus, gloria Deo pa-
tri, & filio, Snacto simul paracleto In
seculorum secula. Amen. **Antiphona.**
Vidi turbam magnam, quam dinumer-
are nemo poterat ex omnibus gentibus
stantes ante thronum.

Sermo sancti August. epis. Lectio. iij.

HOdie, dilectissimi, omnium sanc-
torum sub vna solennitatis lætti-
tia celebramus festiuitatem, quorum
societate cœlum exultat, quorum pa-
trocinis terra lætatur, quorum tri-
umphis ecclesia sancta coronatur, quo-
rum confessio quanto in passione fortior,
tanto est clarior in honore, quia
dum creuit pugna, creuit & pugnantium
gloria: & martyrij triumphus multipli-
cari passionum genere adornatur: per
quæ grauiora tormenta, gratiora fuere
& præmia: dumque catholica mater ec-
clesia per totum orbem longe lateque
diffusa in ipso capite suo Christo Iesu
edocta, contumelias crucis, & mortem
didicit non timere, magis magisque
roborata non est resistendo, sed per-
ferendo. Vniuersos autem quos ag-

mine inclyto carcer poenalis inclusit, pari & simili calore virtutis ad gerendum certamen gloria triumphalis inspirauit. O vere beata mater ecclesia, quam sic honor diuinæ dignationis illuminat, quam vincentium gloriosus martyrum sanguis exornat, quam iniuiolatæ confessionis candida induit virginitas. Floribus eius nec rosæ, nec lilia desunt. Certent nunc, charissimi, singuli ad vtrosque honores amplissimas accipere dignatum coronas, vel de virginitate candidas, vel de passione purpureas. In cœlestibus castris pax, & acies habent flores suos, quibus milites Christi coronantur. Dei enim inefabilis & immensa bonitas etiam hoc prouidet, vt laborum quidem tempus & agonis non extenderet, nec longum faceret aut æternum, sed breue, & vt ita dicam, momentaneum, vt in hac breui, & exigua vita, agones essent & labores: in illa vero, quæ æterna est, corona & præmia meritorum: vt labores quidem cito finirentur, meritorum vero præmia sine fine durarent.

Ad laud. an. Te gloriosus apostolorum chorus, te prophetarum laudabilis numerus, te martyrum candidatus laudat exercitus: te omnes sancti & electi voce confitentur vnanimes, beta trinita vnum Deus. **Ad vesper. hym.** Christe redemptor. &c. **Antiphona.** O quam gloriosum est regnum, in quo cum Christum gaudent omnes sancti, amicti stolis albis: sequuntur agnum quounque ierit. **Hodie post vespe. diei dicuntur vespe. defunctorum, nisi sit sabbatum: nam tunc vespe. defunctorum dicuntur die, dominica post vesper. diei.**

Die. 2. E De octaua omnium sanctorum. Lectio tertia.

Legimus in ecclesiasticis historiis, quod sanctus Bonifacius, qui

quartus a beato Gregorio Romanæ vrbis episcopatum tenebat, suis precibus a Phoca Cæsare impetravit, donari ecclesiæ Christi templum Romæ, quod ab antiquis Pantheon antea vocabatur: quia hoc quasi simulachrum omnium videretur esse deorum. In quo eliminata omni spurcitia, fecit ecclesiam sanctæ Dei genitricis atque omnium martyrum Christi: vt exclusa multitudo dæmonum, multitudo ibi sanctorum a fidelibus in memoria habetur: & plebs vnuersa in capite Calendarum Nouembrium sicut in die Natalis domini ad ecclesiam in honore omnium sanctorum consecratam conueniret: ibique missarum solennitate a præsule sedis apostolicæ celebrata, omnibusque rite perfectis, vnuquisque in sua cum gaudio remearet. Nos ergo fratres charissimi, in omnium primordiis sanctorum nominare & laudare & glorificare condecet eum, qui cunctos condidit sanctos, per quem facta sunt omnis: per quem cuncta subsistunt elementa: cuius maiestas nec incipit nec desinit in seculum: vt merito omnis principium ac finis creaturæ nominetur.

Notandum, quod **hodie præter officium diei dicuntur etiam matu. cum suis laudi. pro pro defunctis, nisi sit dominica, nam tunc officium duncto . dicuntur die Lunæ.**

Die. 3. F De octaua omnium sanctorum. Lectio tertia.

BEATA DEI genitrix & semper virgo Maria, templum domini, sacrarium spiritus sancti, virgo ante partum, virgo post partum, præsentis diei solennitatis cum suis virginibus expers nullo modo credenda est, quæ Dei populum faciendo monebat spernere perituri luxus seculi: a lenocinio mortalibus

naturæ declinare, carnis pudicitiam cum virginitatis honore intra cordis hospitia obseruare, eamque omnium virtutum reginam fructum salutis perpetuae, sociam esse angelorum suis affirmabat exemplis: ita vt innumerabilis vtriusque sexus multitudo, eius sequeretur vestigia.

Die. 4. G **De octaua omnium sanctorum. Lectio tertia.**

QVi superna cœlorum regna spiritibus angelicis ad laudem & gloriam atque honorem sui nominis ac maiestatis in perpetuum miro ordine collocauit: Deus est. De quibus plura loqui pertimescimus, quia soli Deo scire est, quomodo, vel quemadmodum eorum nobis inuisibilis absque contagione seu diminutione in sola sui puritate consistat natura. Sed tamen nouem esse angelorum ordines ad Dei iudicia ac ministeria compenda, testante sacro eloquio cognouimus. His omnibus, fratres charissimi, tam decoris ac Deo dilectis angelorum agminibus, huius diei solennitatem credimus esse consecratam. Sed ecce dum coelestium ciuium secreta rimamur, supra modum nostræ fragilitatis digressi sumus. Taceamus interim de secretis coelestibus: sed ante oculos conditoris tergamus peccatorum maculas: vt ad eos, de quibus loquimur, peruenire valeamus.

Die. 5. A **De octaua omnium sanctorum. Lectio tertia.**

ADhuc tamen aliquid de hac tam pulchra ac præclara festiuitate loqui incipiamus, quæ non solum (vt prædiximus) angelorum spiritibus, verumetiam sanctis omnibus, qui in terra sunt ab exordio mundi procreati, honorabiliter prædita consistit. Ex quibus fuerunt patriarchæ viri religiosi

in vita sua, partes prophetarum & apostolorum, quorum memoria non relinetur: & nomen eorum manet in æternum. Huic ahtletæ Dei, electus concordat duodenus apostolorum numerus, quos a primis miraculorum virtutibus, ad componendum nouæ fidei fundamentum, erigendunque adhuc teneræ statum ecclesiæ, prouidentia diuina ex omnibus quos capiebat mundus, elegit: vt in omnem terram sonus eorum prædicationis exitet, & in fines orbis terræ, eorum procederent verba.

Die. 6. B **De octaua omnium sanctorum. Lectio tertia.**

HIs subiectum est triumphale martyrum nomen, qui per diuersa tormentorum genera Christi passionem non lacessantibus præcordiorum mentibus imitabantur, alij ferro perempti: alij flammis exusti: alij flagris verberati: alij vectibus perforati: alij cruciati patibulo: alij demersi pelagi periculo: alij viui decoriati: alij vinculis mancipati: alij linguis priuati: alij lapidibus obruti: alij frigore affliti: alij fame cruciati: alij vero truncatis manibus siue cæteris caesis membris, spectaculum contumeliae in populis nudi propter nomen domini portantes.

Die. 7. C **De octaua omnium sanctorum. Lectio tertia.**

CHristi vero sacerdotibus atque doctribus siue confessoribus huius festiuitatem diei non ignotam esse credimus, qui corda fidelium spiritualiter quasi imbribus irrigant coelestibus: vt feliciter proferre immarcescibilem bonorum operum possint fructum. Qui talenta sibi credita non solum reddere: verumetiam cum vsura sine fraude amplificare procurauerunt, quia bonum

quod per gratiam spiritus sancti intellegendo didicere, non sibi tantummodo, sed & aliis subiectorum mentibus profuturum, secundum apostolicum præceptum, arguendo, obsecrando, increpando, curamque faciendo, inserere nitebantur.

Hodie in vespe dicenda est an. assignata ad primas ves. Angeli.

Die. 8. D **De octa. omnium sanctorum du. ma. Ex Apocalypsi. Lectio. iij.**

ca. 7. **V**†Idi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thronum, & in conspectu agni, amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum, & clamabant voce magna, dicentes: Salus Deo nostro qui sedet super thronum, & agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni & seniorum, & quatuor animalium: & ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adorauerunt Deum, dicentes, Amen. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen.] Et respondit vñus de senioribus, & dixit mihi: Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? & vnde venerunt? Et dixi illi: Domine mi, tu scis. Et dixit mihi: Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni, ideo sunt ante thronum Dei, & seruiunt ei die ac nocte in templo eius: & qui sedet in throno, habitabit super illos, non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos Sol, neque vllus aestus, quoniam agnus qui in medio throni est, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarum: & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

Hodie vesperæ dicuntur de oct. quibus

finitis pro comme. dedicationis dicuntur an. & oratio infrascriptæ antiphona. Hæc est domus Dei, in qua inuocabitur nomen eius, de qua scriptum est: Et erit nomen meum ibi, dicit dominus. **Oratio.**

DEUS qui nobis per singulos annos huius sancti templi tui consecrationis reparas diem, & sanctis semper mysteriis repræsentas incolumes: exaudi preces populi tui, & præsta, vt quisquis hoc templum beneficia petiaturus ingreditur, cuncta se impetrasse lætetur. Per dominum.

Die. 9. E **Dedicatio Basilicæ Salvatoris du. mi. Ad matuti. inui. Domum Dei decet sanctitudo: sponsum eius Christum adoremus in ea. Hymnus.**

ANgularis fundamentum Lapis Christus missus est, Qui compage parietis in vtroque nectitur: Quem Sion sancta suscepit, In quo credens permanet.

Omnis illa Deo sacra, Et dilecta ciuitas, Plena modulis in laude: Et canore iubilo: trinum Deum, vnicunque Cum fauore prædicat.

Hoc in templo summe Deus Exoratus adueni. Et clementi bonitate precum vota suscipe: Largam benedictionem, Hic infunde iugiter.

His promereantur omnes Petita acquirere: et adepta possidere Cum sanctis perenniter: Paradisum introire Translati in requiem.

Gloria, & honor Deo vsquequo.

Antiphona. Domus mea domus orationis vocabitur. **Lectio tertia.**

QVanquam veterum scriptorum monumentis, & Pauli etiam epistolis constet, ipsis quoque apostolicis temporibus loca publica fuisse, quæ tum oratoria, tum ecclesiæ dicerentur: vbi populus Christianus, quæ ad re-

ligionem & fidem Christi pertinerent, doceretur, & corpus domini sumeretur, tamen Sylvester Papa ritum instituit consecrationis altarium & ecclesiarum, quem nunc etiam tenet ecclesia Romana, dicato, & consecrato templo Lateranensi nuncupato. Quod Constantinus Imperator magnifice instruxerat, multisque donis ornauerat, & prouentibus dotauerat. Quæ dedicatio facta est. v. Idus Nouemb. Hic quoque pontifex. xiiij. Calend. Decemb. Petri apostolorum principis Basilicam dedicauit, & consecrauit. Quam idem Imperator in Vaticano non longe ab Apollinis templo ædificauit, ornauit, & dotauit magnificis muneribus, & prouentibus magnis. Tanta enim fuit pietas in Christum atque fides huius Imperatoris, vt non solum has, de quibus diximus, Basilicas, sed multas præterea magnifice ædificauerit censibusque dotauerit. Et in his Pauli Basilicam in via Ostiensi, Basilicam sanctæ Crucis in Ierusalem in atrio Sessoriano, Basilicam sancti Laurentij extra muros in agro Veranio super arenarium cryptæ. Adhæc in via Labicana inter duas lauros Basilicam Marcellini presbyteri, & Petri exorcistæ, vt cæteræ taceantur, quæ iussu eiusdem optimi Imperatoris in aliis vrbibus fuerunt ædificatæ. Cuius exemplo multas postea pij Christiani per orbem ædificarunt, & consecrarunt. **Ad laudes antiphona.** Bene fundata est domus domini supra firmam petram. **Ad vesper. hym.**

VRbs beata Ierusalem Dicta pacis visio, quæ construitur in coelis. Viuis ex lapidibus, Et angelis coornata, Vt sponsata comite. **Noua veniens e coelo Nuptiali thalamo Præparata vt sponsata Copuletur**

domino: Plateæ, & muri eius Ex auro purissimo.

Portæ nitent margaritis Aditis patentibus: et virtute meritorum Illuc introducitur Omnis qui ob Christi nomen Hic in mundo premitur.

Tunsionibus, pressuris Expoliti lapides Suis coaptantur locis. Per manum arificis, Disponuntur permansuri Sacris ædificiis.

Gloria, & honor Deo vsquequo altissimo, Vna patri filioque Inclyto paracleto, Cui laus est, & potestas Per immensa secula. Amen.

An. O quam metuendus est locus iste, vere non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli.

Die. 10. F **Triphon & socij martyres.**

Lectio tertia.

AD Saxoniam in vico Absado Decio Imperatore in Christianos sœuiente, Triphon a persecutoribus comprehensus, cum sacrificare renueret, & fidem Christi palam profiteretur, equuleo appensus, primum ferreis vngulis exaratur, deinde clavis ignitis confixus pedes, & fustibus cæsus admotis lampadibus amburitur. Cuius tolerantiam, constantiamque demiratus Respicius tribunus ad fidem Christi conuersus est: ipsamque ceperit aperte profiteri, statimque captus cum Triphono cruciatur. Deinde ambo ad templum abstrahuntur, vt Ioui sacrificarent: sed orante Triphone, cum idolum corruisset, virgo quædam Nympha nomine miraculo commota, fideque suffusa, Iesum Deum verum esse proclamare cœpit. Tunc vero iussu præsidis sancti martyres vna cum Nympha virginе plumbatis crudeliter cæsi, nouissime trucidantur. iiij. Idus Nouemb. **Martinus epis. confes. du. mi.** **Oratio.**

S, Eus, qui conspicis, quia ex nulla nostra virtute subsistimus: concede propitius, vt intercessione beati Martini confessoris tui, atque pontificis, contra omnia aduersa muniamur. Per do.

Die. 11. G **Ad matutinum inuita.** Laudemus Deum nostrum in confessione beati Martini. **Lectio. iij.**

Martinus Sabariæ natus (quod opidum est Pannoniæ) cum esset annorum decem inuitis parentibus ad ecclesiam configit, seque catechumenum fieri postulauit. Quintodecimo vero ætatis anno se vitæ militari dedit. Quam primum sub Constantino gesit, deinde sub Iuliano. Hic cum nihil præter arma, & vnam vestem possideret, pauperi nudo Christi nomine eleemosynam ab se miserabiliter peccanti in porta Ambianensi, dimidium chlamydis gladio diuisætribuit, reliqua parte ad se tegendum reseruata. Qui nocte consequuta Christum vidit dimidiata veste, quam is pauperi dederat, indutum, & dicentem, Martinus cathecumenus hac me veste contextit. Natus vero annos duodeuiginti, baptismum exceptit, relictaque militia ad sanctum Hilarium Pictauien. episcopum perrexit: a quo est acolytus ordinatus. Demum ad episcopatum Turon. ecclesiæ ascitus, monasterium ædificauit, vbi cum. lxxx. fratribus sanctissime degens, miraculis claruit. Tandem febri corpetus, cum assidua oratione Christum, vt se reciperet, precaretur: discipulis acclamantibus, Cur nos pater deseris? cur nos miseros derelinquis? conclamauit, Domine, si adhuc populo tuo ssum necesaasrius, non recuso laborem, fiat voluntas tua. Et dum hæc loqueretur, beatam animam efflauit. iij. Idus Nouemb.

Die. 12. A **Martinus papæ. mar. L. iij.**

Martinus papa natione Italus, patria Tudertinus, initio sui pontificatus legatos Constantinopolim misit ad Paulum patriarcham hæreticum, si posset eum ad sanitatem reuocare. Ille vero tantum abfuit, vt pontificis adhortationibus obtemperaret, vt abusus Constantij Imperatoris itidem hæretici authoritate, legatos pontificios in diuersas insulas relegauerit. quare commotus (vt par erat) Martinus. cl. episcoporum Romæ coacata synodo Paulum patriarcham anathemate detestatus, damnauit. Tunc Constantius Olympium Hexarchum in Italiam mittit, eique mandat vt monothelitarum sectam per omnem Italiam disseminaret, daretque operam, vt Martinum Papam aut interficeret, aut captum ad se perducendum curaret. A quo Olympio, cum Romam peruenisset, lictor immissus qui Martinum in Basilica sanctæ Mariæ maioris caperet, aut occideret repugnantem, Dei miraculo subita cæcitate corripitur. Et sic discrimen tunc Martinus euasit. Sed paulo post Constantius magnis calamitatibus in imperio acceptis, nihilo melior factus, Theodorum Calliopam Romanam ad facinus peragendum mittit. A quo Martinus dolo captus, Constantinopolim mittitur. Vnde postea in Chersonesum Ponti relegatus, calamitatibus & inopia confectus, pridie Idus Nouembbris moritur ibidem, pontificatus sui anno sexto, mense primo, die. xxvj.

Die. 13. B **Britius episcopus confes.**

Die. 14. C **Vitalis & Agricola martyres.** **Lectio tertia.**

Vitalis & Agricola, quorum martyrium sanctus Ambrosius scripsit, Bononiæ Diocletiano & Maximiano

Imperatoribus, propterea quod Christum prædicarent comprehensi, & morte affecti sunt. Erat autem Vitalis seruus Agricolæ, nunc vero consors, & martyrij socius. Qui Vitalis cum virginibus persecutoribus, vt Christum negaret, hoc amplius eiusdem fidem profiteretur, plurimis variisque tormentis cruciatus, quæ libenti ac inuicto animo pertulit, fusa oratione migravit ad dominum. Agricola deinde, cuius mors si forte mutaret sententiam dilata erat, cum nollet aquiescere persecutoribus, cruci affixus, martyrio coronatur pridie Non. Nouemb. Quorum corpora condita ad Iudeorum sepulchra, post aliquot annos a beato Ambrosio in eadem vrbe sunt cum solenni pompa ad honestiorem, sacramque locum translata.

Die. 15. D Propter quod. 356.

Die. 16. E Imitatores mei. 358.

Die. 17. F Ego enim acce. 359.

Die. 18. G **Dedicatio Basilicæ Petri & Pauli du. mi. Ad ves. hym.** Vrbs beata. **An.** Hæc est domus Dei. **Oratio.** Deus qui nobis. &c. **vt in dedicatione Basilicæ saluatoris, & similiter ad matuti. laudes & vesperas dicuntur inuitato. hymni, antiphonæ. Tertia lectio & oratio vt in dicto festo.**

Die. 19. A Pontianus papæ mar. L. iij.

Pontianus patria Romanus pontifex factus est anno Christi nativitatis ccxlv. tempore Alexandri Imperatoris. Qui quanquam imaginem Christi domi habuerit, eique templum aedificare, ac inter Deos referre voluerit, tamen idolorum sacrificulis efflagitantibus Pontianum in Sardiniam insulam cum Philippo presbytero relegauit. Vbi multas calamitates, & grauiora tormenta pro Christi fide passus, moritur. xij. Calendas Decembris Cuius cor-

pus postea a Fabiano pontifice Romam cum magna veneratione, ac totius cleri supplicationibus reportatum est: ac sepultum via Appia in coemeterio Calisti. Vixit autem in pontificatu annos nouem, menses quinque, dies duos.

Die. 20. B **Elisabeth vidua. L. iij.**

Elisabeth regis Pannoniæ filia, a teneris annis sancte ac religiose vixit, & nupta Ludouico Lanthgrauio viro Turingiæ nobilissimo, tam caste, ac pie Deum colebat, vt suo exemplo maritum ad sanctitatem, ac vitæ perfectionem induxerit, orationi assidue vacans, pauperumque indigentiis liberaliter subueniens. Mortuo vero marito xenodochium maximum construxit ad pauperes ægrotantes alendos, & curandos, quibus non solum necessaria subministrabat, sed ipsamet saniosis etiam ulceribus admouebat medicamenta. Ignitus patrimonio partim his in rebus absunto, partim a consanguineis demortui mariti subtracto, in pauperiem redacta, manibus tamen quod egenis tribueret, quereritabat, atque his operibus intenta, vitam sanctissime transegit, tandem febre absumpta ad cœlestia regna migravit multis miraculis clara.

Præsentatio Mariae virg. duplex maius. In hoc festo hymni & antiphonæ dicuntur vt in eius natu. mutato in annum nomine natu. in nomen Præsentationis. **Oratio.**

Des qui sanctam tuam genitricem tabernaculum sancti spiritus post triennium in templo Dei præsentari voluisti præsta quæsumus, vt qui eius præsentationis festa recolimus, ipsius intercessione ad templum, qui Christus est, in cœlesti gloria præsentari mereamur. Qui vi.

Die. 21. C **Ad matutinum inuit.**

Præsentationem virginis Mariæ celebremus: Christum eius filium adoremus dominum. **Lectio. iij.**

BEATA virgo Maria, quæ peperit mundi redemptorem, vt erat etiam antequam in lucem ederetur, plena graita, ac peccati omnis immunis, sic in omni ætate præbebat magna documenta insitæ virtutis & gratiæ. Præsentata igitur quasi mulier iam ætatis proiectæ in templo, supplex dominum adorabat, ac in Dei laudibus constantissime perseuerabat: conuenientibus videlicet initii vitam instituens, qualis eam decebat, quæ filium Dei superueniente spiritu sancto virgo esset paritura.

Die. 22. D **Cæcilia virg. mar. L. iij.**

CÆCILIA virgo Romæ nobilissimis parentibus orta in fide Christi optime instructa, suam Deo virginitatem consecrauit. Quæ Marco Aurelio Antonino Imperatore cum inuita Valeriano desponsata fuisset, ipsa nuptiarum nocte sponsum alloquitur, affirmans se angelum Dei amatorem habere, qui corpus suum nimio zelo impollutum custodiret. Proinde caueret nequid in se committeret, quo iram diuinam irritaret. Quibus motus Valerianus non ausus eam contingere, libenter se angelum visurum respondit. Et affirmante Cæcilia hoc sine baptismo non licere, ad Vrbanum Papam inter martyrum sepulchra latitantem peruenit: ab eoque baptizatur. Reuersus autem Cæciliam orantem inuenit, & angelum cum ea forma decorem humanum excedente. A quo ex magno timore confirmatus, ipetravit, vt Tyburtium quoque fratrem suum charissimum ad fidem conuertendum curaret. Qui Tyburtius sancto spiritu afflatus, fratre & Cæcilia authoribus ab eodem Vrbano

baptizatur. Cuius rei Almachius vrbis praefectus certior factus, Tyburtium & Valerianum comprehendi iubet. Cunque immolare iussi contemerent, plumbatis cæsos affecit martyrio, ac protinus facultates eorum exquirens, Cæciliam comprehendit. A qua cum omnes pauperibus distributas esse cognosceret, vehementer commotus, eam in domum suam abstractam, flammis balearibus concremari iubet. Sed cum illæsa permaneret, misit carnificem, qui tertio ictu caput eius amputare non vlns, seminecem reliquit. Sed paulo post. x. calend. Decemb. cum palm martyrij migrauit a dominum. Eius autem corpus ancillus Vrbanus sepliuit. Et domum eiusdem, ecclesiam moine ipsius nuncupatam consecrauit. **Oratio.**